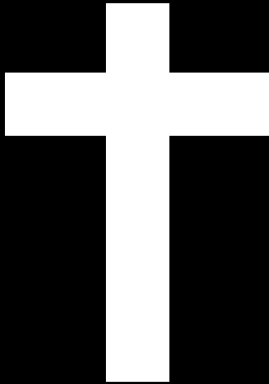

Dios Chu'o
Kuaphuro

Koreguaje: Dios Chu'o Kuaphuro New Testament

Dios Chu'o Kuaphuro

Koreguaje: Dios Chu'o Kuaphuro New Testament

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Koreguaje

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

87a345ac-83c6-51ad-8750-17a703f38bcc

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	110
SAN LUCAS	171
SAN JUAN	285
LOS HECHOS	359
ROMANOS	455
1 CORINTIOS	496
2 CORINTIOS	541
GALATAS	565
EFESIOS	580
FILIPENSES	593
COLOSENSES	602
1 TESALONICENSES	611
2 TESALONICENSES	620
1 TIMOTEO	625
2 TIMOTEO	635
TITO	643
FILEMON	649
HEBREOS	652
SANTIAGO	682
1 SAN PEDRO	692
2 SAN PEDRO	703
1 SAN JUAN	709
2 SAN JUAN	719
3 SAN JUAN	721
SAN JUDAS	723
EL APOCALIPSIS	726

San Mateo Jesús cheja pa'iu cho'osi'ere kuamũ

Jesús aipãi pa'isina mamia'me

(Lc 3.23-38)

¹ Apeřumũ pa'isina Jesucristo aipãi paasina mamire kũajũ tochasi'ea'me ie. Davina'me Abraham repaũ aipãi paniasome.

² Abraham mamakũ Isaac paniasomũ.

Isaac mamakũ Jacob paniasomũ.

Jacob mamachĩi Judana'me repaũ cho'jechĩi paniasome.

³ Judá mamachĩi Farena'me Zara paniasome. Repana pũka'ko Tamar paniasomo.

Fares mamakũ Esrom paniasomũ.

Esrom mamakũ Aram paniasomũ.

⁴ Aram mamakũ Aminadab paniasomũ.

Aminadab mamakũ Naasón paniasomũ.

Naasón mamakũ Salmón paniasomũ.

⁵ Salmón mamakũ Booz paniasomũ. Pũka'ko Rahab paniasomo.

Booz mamakũ Obed paniasomũ. Pũka'ko Rut paniasomo.

Obed mamakũ Isaí paniasomũ.

⁶ Isaí mamakũ David paniasomũ, pãi jainũkore chũ'usi'kũ.

David mamakũ Salomón paniasomũ. Repaũ pũka'ko chuenisõsi'kũ Urías rũjo paniasomo.

⁷ Salomón mamakũ Roboam paniasomũ.

Roboam mamakũ Abías paniasomũ.

Abías mamakũ Asa paniasomũ.

⁸ Asa mamakũ Josafat paniasomũ.

Josafat mamakũ Joram paniasomũ.

Joram mamakũ Uzías paniasomũ.

⁹ Uzías mamakũ Jotam paniasomũ.

Jotam mamakũ Acaz paniasomũ.

Acaz mamakũ Ezequías paniasomũ.

¹⁰ Ezequías mamakũ Manasés paniasomũ.

Manasés mamakũ Amón paniasomũ.

Amón mamakũ Josías paniasomũ.

¹¹ Josías mamachĩi Jeconíasna'me repaũ cho'jechĩi pa'irumũna Babilonia cheja cana sani Israelpãi chẽa repana pa'ichejana sasõasome.

¹² Repanare sasõsirumũ pa'isina Jesús aipãi mamia'me ie:

Jeconías mamakũ Salatiel paniasomũ.

Salatiel mamakũ Zorobabel paniasomũ.

13 Zorobabel mamakꞫ Abiud paniasomꞫ.

Abiud mamakꞫ Eliaquim paniasomꞫ.

Eliaquim mamakꞫ Azor paniasomꞫ.

14 Azor mamakꞫ Sadoc paniasomꞫ.

Sadoc mamakꞫ Aquim paniasomꞫ.

Aquim mamakꞫ Eliud paniasomꞫ.

15 Eliud mamakꞫ Eleazar paniasomꞫ.

Eleazar mamakꞫ Matán paniasomꞫ.

Matán mamakꞫ Jacob paniasomꞫ.

16 Jacob mamakꞫ José paniasomꞫ, María ũjꞫ pa'isi'kꞫ.

Repao María, Jesús, pãi ũcuanꞫkore chũ'ua'kꞫ

chini Dios Raosi'kꞫ chiicojñokꞫ pꞫka'ko paniasomo.

17 Abraham pa'irꞫmꞫupi David pa'irꞫmꞫujatꞫ'ka repau
Abraham jojosina catorcerepana paajꞫ saniasome.

Ūcuachi'a David pa'irꞫmꞫupi Israelpãi Babilonia cheja
chẽa sacojñorꞫmꞫujatꞫ'ka David jojosina catorcerepana
paajꞫ saniasome. Ūcuachi'a Israelpãi repana Babilonia
cheja chẽa sacojñorꞫmꞫupi Dios Raosi'kꞫ Cristo'te
jñaarꞫmꞫujatꞫ'ka repana paasina catorcerepana paajꞫ
saniasome.

Jesucristo'te jñaasi'ere kꞫamꞫ

(Lc 2.1-7)

18 Jesucristo'te jñaasi'e ija'cheasomꞫ: María repau
pꞫka'ko Josere pasa chiikojeko so'opi paniasomo. Jã'ata'ni
repana chuta'a veja kueñe pa'imarꞫmꞫuna María te'eo
pa'ikoji Dios Rekochoji jo'kauna chĩi saniasomo. 19 Repaoji
chĩi sanisõona José repao'te paara chiikꞫ re'okꞫjekꞫ,
“Pãipi repao chĩi sũ'isi'e asa cu'ache i'kajanaa'me repao'te”,
chini cuasa chekꞫnare pãi kꞫa jñauma'ñe repao'te rope'e
jo'kasõuache cuasaasomꞫ. 20 Jã'aja'ñe cho'ora chini
cuasakꞫta'ni repau uokãisirꞫmꞫuna ángel, Dios raosi'kꞫ
rani ija'che i'kaasomꞫ repau'te:

—José, David jocos'i'kꞫ, María'te paavajꞫchꞫma'ñe veja
paajꞫũ'ũ. Repao sũ'ipꞫ chĩipꞫ Dios Rekochoji jo'kauna sũ'imo
repao. 21 Chĩiva'ũre ũmꞫva'ũni paaja'mo repao. Repao
María chĩiva'ũre jñaasirꞫmꞫ Jesure ve'ojꞫũ'ũ repava'ũre.
Pãi cu'ache cho'osi'e jũni ro'ikajajꞫjekꞫ jã'aja'ñe ve'eja'mꞫ
repau —chiniasomꞫ ángel repau'te.

22 Peore jã'a Diopi i'kauna aperꞫmꞫ Repau chu'o kꞫasi'kꞫ
kꞫakꞫ tocha jo'kasi'epi ũcuarepa ti'jñesi'kꞫa'mꞫ.

23 Ija'che chiimꞫ repau kꞫakꞫ tocha jo'kasi'e:

Romichĩio ũmꞫũ'terejẽ'e ja'me kãima'kopi chĩi sũni,
chĩiva'ũre ũmꞫva'ũni paaja'mo.

Repava'ũre pãi, Emanuelre ve'ojanaa'me,

chiimũ. (“Emanuel” chiiche “Dios maina'me pa'imũ” chiimũ.)

²⁴ Ūcuarũmũ José repau kãni vuisirũmũ ángel Dios raocojñosi'kũ chũ'u jo'kasi'e cho'okũ, María'te paara chini vejaasomũ. ²⁵ Jã'ata'ni repana vejasirũmũ, chĩiva'ũre jñaañejatũ'ka ja'me kãima'ñe paniasome. Repau rũjo chĩiva'ũre jñaaasirũmũ José ángel repau'te ra kuasi'ere mami, Jesure ve'oasomũ repava'ũre.

2

Ūsũũ mũikã'ko cana ma'jñoko pa'iche che'chena Jesure ñaũũ chini sais'ere kuamũ

¹ Herodes chũ'ũrũmũna Judea cheja cajoopona Belén vũ'ejoopona jñaaasiva'ũasomũ Jesús. Reparũmũ vañũũji ũsũũ mũikã'kore pa'ũna umũpãĩ repakã'ko pa'ina ma'jñoko pa'iche che'chenajeju ña masi, Jerusalén vũ'ejoopona so'opi ranciasome. ² Rani tĩ'a repacheja pa'inare ija'che sēniasaasome repana:

—Chĩiva'ũ, chura jñaaasiva'ũ judiõpãĩ chũ'ũjava'ũ, ¿jeechejare pa'ikũ? Repau'te jñaaasi'ere kuaku ũsũũ mũikã'kore pa'ũna vañũũ'te ñasinajeju repava'ũni ro're pũũ ñũ'ijũ pojoũũ chini ku'eme chũkũna —chiniasome repana.

³ Herodes repacheja chũ'ũku repana i'kasi'ere chekũnapi kuarena asa, rũa cuasaasomũ. Jerusalén vũ'ejoopo cana ũcuaja'che ũcuanũko asa, rũa cuasaasome.

⁴ Ūcuarũmũ Herodes jã'aja'ñe asa, cuasaku judiõ phairipãĩ chũ'ũnana'me judiõpãĩ che'chonare repau pa'ivũ'ena rani chi'ia'ju chini chũ'ũasomũ. Rani chi'irena repanare,

—Pãĩ ũcuanũkore chũ'ũa'ku chini Dios Raojau, ¿jeechejana repau'te chĩire jñaaajanaa'ñe? —chiiũ sēniasaasomũ repau. ⁵ Chikũna i'kaasome repana repau'te.

—Judea cheja cajoopona Belén vũ'ejoopona jñaaajauasomũ repau. Aperũmũ Dios chũ'o kuasi'ku repau'te jñaaajachejare kuaku tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

⁶ Mũsanũkona Judea cheja cajoopo Belén vũ'ejoopo cana, “Ūjajoopo, pa'ipãĩ pa'ijooopo pa'imanaa'me mai”, chii-mananejũ'ũ.

Mũsanũkona pa'ijooopo cajacojñojau Israelpãĩ ũcuanũkore chũ'ũja'mũ.

Ūcuauji chũ'u neenare Israelpãĩ mũsanũkonare kuiraku re'oja'che chũ'ũku pa'ija'mũ, chiimũ —chiniasome repana.

⁷ Chitena asa Herodes, vañũũ pa'isirũmũre masira chini ma'jñoko pa'iche che'chenare rope'e soni rao,

—Repau vañuu, ¿jeejarumuna paku? —chikuna repau'te kuaasome repana. ⁸ Kuarena asa repanare ija'che i'kaku Belén vü'ejoopona saosomu repau:— Belén vü'ejoopona sani repau chüiva'u pa'iche peore sēniasajaijũ'u. Repava'ure ku'e jñaani ra kuajũ'u chu'ure. Chu'u ũcuaja'che repava'ure sani ro're ñu'iu pojora chiimũ —chiim joreasomu repau.

⁹ Pāi chũ'ukujjĩ jã'aja'ñe i'kaku chũ'uuna asa saniasome repana. Saijuna repana ũsuu muikã'ko ñasi'ku vañuu jo'e pa'iu repana saima'a sē'sevujjĩ charo saniasomu. Saiu chüiva'u ũhivü'e sē'sevuna canukaasomu repau. ¹⁰ Vañuu canukache ña rua pojoasome repana. ¹¹ Jã'aja'ñe canukauna ña ũcuavü'ena kaka chüiva'una'me puka'ko María'te ñaasome repana. Repava'ure ña ro're ñu'ijũ pojoasome repana repau'te. Pojocuha repana rasi'e cãjovũã vata pachokurina'me sũkima'ñana'me chekuñũaquee ma'ña ĩsiasome repana repava'ure chüiva'ure. ¹² Repava'ure ñacuha pa'ijũ repana ukãitona Dios i'kasi'e ija'che chiiche'te asaasome repana, “Herodes pa'icheja saima'ñe tĩima'api co'ijũ'u musanukona”, chiiche'te. Asa repacheja saima'ñe tĩima'api repana pa'ichejana co'isõasome repana.

Egipto chejana kati saisi'ere kuamũ

¹³ Ma'jñoko pa'iche che'chena sanisõsirumuna Dios neeku ángel Josere repau ukãisirumuna rani ija'che i'kaasomu:

—Vuni mu'u jojava'una'me puka'kore Egipto chejana pesa sajũ'u. Herodes mu'u jojava'ure vanisõñe'te chũ'ura chini ku'eja'mũ. Jã'ajekuna sani chu'u mu'ure, “Co'ijũ'u”, chiirumujatũ'ka pa'ijũ'u repacheja —chiniasomu ángel repau'te.

¹⁴ Jã'aja'ñe i'kauna asa José vuni ũcuañamipi repau jojava'una'me puka'kore saku Egipto chejana sanisõasomu. ¹⁵ Sani Herodes jünisõsirumujatũ'ka repacheja paniasome repana. Jã'aja'ñe cho'rena Dios chu'o aperumu kuasi'ku tocha jo'kasi'epi ija'che kuacheji ũcuarepa ti'jñecuhasi'kua'mũ, “Chu'u chüire Egipto cheja pa'ikuni raau chini soimũ chu'u”, chiicheji.

Chüiva'nani vanisõa'ju chini Herodes chũ'usi'ere kuamũ

¹⁶ Ũcuarumu Herodes ma'jñoko pa'iche che'chena repau'te jorejũ tĩima'api co'isõsi'ere asa rua pe'rukũ, repana ñasi'e kuasi'ere jo'e cuasa, “Chura repau chüi ka'chaũsurumu panicuhamũ ie”, chini cuasa Belén vü'ejoopona'me ũcuajoopo kueñe pa'ichejña cava'nare chüiva'nare umuchüiva'narechi'a te'eka'chapaũsurumu

pa'iva'nana'me na'a cho'je pa'iva'nare ũcuanukore vanisõñe chũ'uasomũ. ¹⁷ Repaũji jã'aja'ñe cho'ouna aperumũ Dios chũ'o kuasi'ku Jeremías ija'che chiiche tocha jo'kasi'epi ũcuarepa ti'jñecuhasomũ:

¹⁸ Ramá cheja pa'ina ota oiche rua asoasomũ.

Raquelpi, repao mamachĩpi chuenisõrena oio paniasomo repa.

Repaõji cuhaa'ko chini pãi, "Oimanejũ'ũ", chinite'easome repao'te.

Jã'ata'ni ũcua cuhama'ñe oniasomo repao mamachĩpi chuenisõrena, chiicheji.

¹⁹ Na'a pa'isirumũ Herodes jūnisōsirumũna Josere Egipto cheja pa'ikũni repaũ uokāisirumũna Dios neekũ ángel rani ija'che i'kaasomũ repaũ'te:

²⁰ —Vũni mũ'ũ jojava'ũna'me pũka'kore sakũ Israel chejana jo'e co'ijũ'ũ. Mũ'ũ jojava'ũre vanisõñũ chiisina jūnisōcuhasinaa'me —chiniasomũ ángel repaũ'te.

²¹ Ũcuarumũ José jã'aja'ñe i'kaũna asa vũni chĩiva'ũna'me pũka'kore Israel chejana saasomũ.

²² Jã'ata'ni José Herodes mamakũji Arquelaopi Judea cheja canani chũ'ua'ku chini jo'kacojñosi'ere asa Judea cheja saivajuchuasomũ. Ũcuaja'che repaũ uokāisirumũ asa masisi'e Diopi, "Judea cheja saimanejũ'ũ", chiisi'ejekũna Galilea chejana saniasomũ repaũ. ²³ Repacheja sani t'ia Nazaret vũ'ejoopo'te paniasomũ repaũ. Jã'aja'ñe cho'orena aperumũ Dios chũ'o kuasina kuajũ tocha jo'kasi'epi ija'che chiicheji ũcuarepa ti'jñecuhasomũ, "Dios Raosi'kure, 'Nazaret vũ'ejoopo cakua'mũ ikũ', chiijanaa'me pãi", chiicheji.

3

Juan Pãi Okoro'vesi'ku pãi peochejare pa'iu pãipi saiũna Dios chũ'o chũ'vasi'ere kuamũ

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-18; Jn 1.19-28)

¹⁻² Reparumũ Juan Pãi Okoro'vekũ Judea cheja cachejare pãi peochejare sani pa'iu pãipi repaũni sani chi'irena Dios chũ'ore ija'che chiiũ chũ'vaasomũ:

—Mũsanukona cu'ache cho'oche ũhasõ mama cuasajũ'ũ. Dios Raosi'ku pãi ũcuanukore chũ'ũpi'ramũ —chiniasomũ repaũ. ³ Aperumũ Dios chũ'o kuasi'ku Isaías repaũ Juan cho'ojachere kuaku ija'che i'kakũ tocha jo'kaasomũ:

Pãiu pãi peochejare sani pa'iu pãipi repaũni saito ũjachũ'opi ija'che i'kakũ chũ'vaja'mũ:

"Maire Paakũ t'api'ramũ.

Repauni cha'aju mʉsanʉkona rekoñoã ma'a rūhiñe pa'ima'a care'vacheja'che

re'ojarekoñoã care'vaju pa'ijũ'ʉ", chiija'mʉ, chiiche tocha jo'kaasomʉ repaʉ.

⁴ Repaʉ Juan ju'ikãa camello rañapi cho'osikãa paniasomʉ. Corejakãa va'i ca'ni kãare tñiasomʉ repaʉ. Æu, pũ'suva'nana'me airo pũji ãiu paniasomʉ repaʉ. ⁵ Ūcuarʉmʉ Jerusalén vʉ'ejoopo pa'ina repacheja Judea cheja canana'me Jordán chiacha kueñe cachejña cana jainʉko repaʉ chʉ'vachʉ'ore asañu chini saniasome. ⁶ Sani repaʉ chʉ'vache'te asa repa'na cu'ache cho'osi'ere Dioni kʉarena Juan, Jordán chiachana okoro'veasomʉ repa'na.

⁷ Reparʉmʉ Juan fariseopãina'me saduceopãi repa'ni okoro'vecojñoñu chini jainʉko satena ña ija'che i'kaasomʉ repa'na:

—Mʉsanʉkona te'ena chuta'a cu'ache cho'oche ũhamanajeju aña pa'icheja'che cu'ache pa'ime. "Maipi okoro'vecojño'oru Dios maire cu'ache cho'omaneja'mʉ", chini cuasaju raimʉ mʉsanʉkona. ¿Neepi che'chorena jã'aja'ñe cuasache mʉsanʉkona? ⁸ Mʉsanʉkona cu'ache cho'oche'te ũhasõ re'oja'che pa'iju Dios chũ'ũñe'te cho'ojʉ pa'ijũ'ʉ. Mʉsanʉkonapi re'oja'che pa'ito chekʉnapi ñani, "Ina cu'ache cho'oche ũhasõsinajeju re'oja'che pa'ime", chiijanaa'me mʉsanʉkonare. ⁹ Ija'che cuasacosome mʉsanʉkona: "Abraham jojosinaa'me mai. Jã'ajekʉna Dios maire cu'ache cho'omaneja'mʉ", chiiju cuasacosome mʉsanʉkona. Jã'aja'ñe cuasamanajũ'ʉ. Dios chũ'ũñe cho'oma'me mʉsanʉkona. Diore Repa'ni cho'ouato ira'karuã catara'karuãpi Abraham jojosinare chekʉnare cho'ore'omʉ, Repaʉ chũ'ũñe cho'ojanare. ¹⁰ Sũkiñũã ãiñe kũiñũãpi sãijaruã kũima'to, "Cu'amʉ iñũã", chini kueni uosõme pãi. Dios ũcuaja'che pãi cu'ache pa'inare cu'anajejuna vati toana saomʉ. ¹¹ Chʉ'ʉ mʉsanʉkonare cu'ache cho'oche ũhasõsinare re'oja'che cho'okaiʉ okopi okoro'vemʉ. Na'a pa'isirʉmʉ chekʉ na'a ruã masikujjirani pa'iu na'a ruã re'oja'che cho'okaija'mʉ mʉsanʉkonare. Chʉ'ure na'a ruã masikujjekʉna repa'ute cuasa, vaju'chʉku pa'imʉ chʉ'ʉ. Na'a ruã masikujjekʉ repa'ute cuasanare Dios Rekocho'te ïsija'mʉ repaʉ. Repa'ute cuasamanareta'ni ũcuauji chũ'ũñuna na'a pa'isirʉmʉna cu'ache ti'jñeja'mʉ. ¹² Pãi trigo cho'oni po'te repacaã rūhikuanupʉ chi'i ũhame. Repasuota'ni uosõme. Na'a pa'isirʉmʉ Raijau pãi ũcuaukore chi'i trigo cho'ocheja'che cho'okʉ cu'ache cho'oche ũhamanare vati toana chachamotoana saoja'mʉ. Cu'ache cho'oche ũhasõ repa'ute cuasanareta'ni Puka'ku

pa'ichejana saja'mu repau —chinasomu Juan repanare pãi.

Jesure okorosi'ere kamu
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Ūcuarumu Jesús Galilea cheja pa'isi'kupi Jordán chichana Juan pa'ichejana saniasomu repauni okorocojñora chini. ¹⁴ Sakuna Juan repau'te okore rocuhekũ ija'che i'kaasomu:

—Mu'upi chu'ure okorokairũja'iuji chu'uni rani, “Okorokaijũ'ũ chu'ure”, chiimu. Mu'upi chu'uni rokaito na'a re'omu —chinasomu repau.

¹⁵ Jã'aja'ñe i'kauna asa repau'te ija'che i'kaasomu repau: —Cho'ocuhemanejũ'ũ. Dios chũ'ũ jo'kasi'e cho'oñu mai —chinasomu repau. Chikuna Juan, “Jau”, chini repau'te Jesure okoroasomu. ¹⁶ Ūcuarumu Jesús okorocojñocuha chiacha nukasi'kupi po'ore mani nukakuna cunaumu teana re'ojaumu care'o Dios Rekocho ũkuroja'iu ũcuauñi cajekuna ñaasomu. ¹⁷ Dios Rekocho cajesirumu cunaumupi ija'che i'kache asoasomu: “Iku chu'ũ chii chu'ũ oiũ paaku'mũ. Rũa pojomu chu'ũ ikũre”, chiiche asoasomu.

4

Vati ai Jesure cu'ache cho'oa'ku chini chũ'ute'esi'ere kamu
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Ūcuarumu Jesús Dios Rekochoji chũ'uuna pãi peochejana sanisõasomu. Sani pa'iuña vati ai repauni cacu'ora chini cu'are chũ'uasomu.

² Sani cuarentarepaumucujñana'me cuarentarepañami ãu ãima'ñe pa'iuña ãucuhaasomu repau'te. ³ Ūcuarumu vati ai rani Jesuni cacu'ora chini ija'che i'kaasomu:

—Mu'upi Dios Mamarepakũ pani ipũã catarũã mini, pãrũã carũñojũ'ũ —chinasomu.

⁴ Chikuna Jesús ija'che sãiñe i'kaasomu repau'te: —Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kamu: Pãipi chu'urejẽ'e cuasama'ñe repana ãijañe ãuchi'a cuasaju pa'ito cu'amũ.

Jã'achi'a cuasama'ñe chu'ũ chu'o asa chẽa cho'oju pani re'oja'che pa'ijanaa'me pãi, chiimu —chinasomu Jesús repau'te vati.

⁵⁻⁶ Jã'a i'kacuhesirumu vati ai repau'te Jesure Dios nee-joopo Jerusalén vũ'ejoopona sa Dios vũ'e sẽ'sevuna mua ija'che i'kaasomu:

—Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kamu:

Dios, mu'uni kuiraju mu'u tuã'ito repana jãjñapi chëaa'ju chini, ángele'te raoja'mu,
 mu'upi tuãni asi cho'omanea'ku chini,
 chiimu. Jã'ajekuna mu'upi Dios Mamarepakü pani ichejapi chejana chã'ijũ'u. Dios i'kasi'epi ùcuarepa pa'ito ichejapi chãni asi cho'omaneja'mu mu'u —chiniasomu vati ai.

⁷ Chikuna Jesús i'kaasomu.

—Ûcuachi'a Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Chu'u cho'omasiche'te rupü ñañu chini sëemanejũ'u musanukona pãi,

chiimu Dios —chiniasomu Jesús repau'te vati aire.

⁸⁻⁹ Jã'a cho'o pi'nisirumu vati ai repau'te Jesure cuhacho aikütina rua umu pa'ikütina sa mua teana te'erumu peore chejña pãi pa'ichejñana'me repachejña pa'imajñaruã re'oja'chere ñokü ija'che i'kaasomu:

—Mu'upi chu'uni, “Peore masiku'mu mu'u”, chiim ro're ñu'iu pojoru mu'uni peore isija'mu chu'u ichejña —chiniasomu vati.

¹⁰ Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—¡Vati ai, saijũ'u mu'u! Dios chu'o tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Diore Pãi Ûcuanukore Paaku'techi'a, “Peore masiku'mu mu'u”, chiiju cuasaju pojoju

Repau chũ'ũnechi'a cho'ojü pa'ijũ'u musanukona pãi, chiimu —chiniasomu Jesús repau'te.

¹¹ Jã'aja'ñe i'kauna vati ai Jesure jo'ka sanisōasomu. Repau sanisōsirumu ángelepi rani kuirasome repau'te.

Jesús Galilea cheja apevnamü pãi chu'vache

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Jã'a cho'ocuha repau co'isirumu Jesús, Juan Pãi Okoro'vesi'kure pãi chëavu'e cuaosi'ere asa Galilea chejana saniasomu. ¹³ Repacheja cajoopona Nazaret vu'ejoopona sani rua keerumu pa'ima'ñe chiara ru'tuva cajoopona Zabulonna'me Neftalí ve'ochejña cajoopona Capernaum vu'ejoopo'te pasa chini saniasomu repau. ¹⁴ Jã'aja'ñe cho'ouna aperumu Dios chu'o kuasi'ku Isaías tocha jo'kasi'epi ùcuarepa ti'jñesi'kuam'u.

¹⁵ Galilea chiara ru'tuva pa'ichejñare Zabulón chejana'me Neftalí cheja ve'osichejñare judío peona jainuko pa'ime.

Chura Galilea cheja jã'aja'ñe ve'emü repachejña.

Jordán chiacha chekukã'ko cacheja ùcuaja'che judío peona jainuko pa'ime.

16 Ûcuachejñare pa'ijũ chijacheja pa'inaja'ñe cu'ache pa'inapi miañe ñañeja'ñe chũ'o re'oja'chere asaasome repana, re'oja'che pa'iche chũ'vachũ'ore.

Ûcuaja'che cu'ache pa'inapi umucuse ñataũna miañe ñoñeja'ñere re'oja'che pa'iche'te asaasome repana, chiimũ Isaiás tocha jo'kasi'e.

17 Repacheja saisirũmũpi vũa Jesús ija'che chiiũ pãire chũ'vakũ paniasomũ:

—Mũsanũkona cu'ache cho'oche ũhasõ mama cuasajũ'ũ. Dios Raosi'kũ pãi ũcuanũkore chũ'ũpi'ramũ —chiiũ chũ'vaasomũ repaũ.

Va'i chonare ũcuaka'chapanare Repaũ chũ'ũñe'te cho'ojũ paarpũ chini Jesús chẽasi'ere kũamũ
(Mr 1.16-20)

18 Na'a pa'isirũmũ Jesús Galilea chiara rũ'tũva'te ku'iu Simonre cho'jeũ Andrena'me pa'ikũni ñaasomũ. Repaũ Simón cheke mami Pedro ve'emũ. Va'i chonajejũ va'i chorũji chiara'te chojũ paniasome repana. 19 Repanare ña Jesús ija'che i'kaasomũ:

—Chũ'ũni ja'me ku'ijũ chũ'u chũ'ũñe'te cho'ojũ pa'ijũ'ũ. Va'i sani va'ire jñaa ranaa'me mũsanũkona. Chura chũ'ũpi cho'okaiũna sani pãire jñaa chũ'ũni rakaijũ pa'ijũ'ũ —chiniasmũ Jesús repanare.

20 Jã'aja'ñe i'kaũna asa teana va'i chorũã jo'ka ũcuauña'me saniasome repana.

21 Jã'achejapi jo'e jmachenerũ sani Zebedeo chũire Santiagona'me Juanre ñaasomũ repaũ. Pũka'kũna'me choovũ'te pa'ijũ va'i chorũãre care'vajũ paniasome repana. Pa'ijũna ña Jesús repanare, repaũna'me saarpũ chini soniasomũ.

22 Soiũna asa, “Jau”, chini choovũna'me pũka'kũre teana jo'ka ũcuauña'me saniasome repana Santiagona'me Juan.

Pãi jainũkore che'chomũ Jesús
(Lc 6.17-19)

23 Reparũmũ Jesús Galilea cheja si'achejña ku'iu repacheja pa'ivũ'ña judíopãi chi'ivũ'ñana si'arũmũ kaka che'chokũ ku'iu pa'isi'kũa'mũ. Ûcuachi'a pãi cu'ache cho'oche ũhasõsinare Dios chẽa paache'te chũ'vakũ pãi si'ache ravũ jũ'inare vasokũ ca'nivũã asiche si'ache jũ'inare vasokũ ku'iu pa'isi'kũa'mũ repaũ. 24 Repaũ cho'oche'te ñajũ pãipi si'arũmũ kũajũna asa Siria cheja si'achejña pa'ina pãi ravũ si'ache jũ'iva'nare, ca'nivũã asiche si'ache jũ'inare, vati paanare, vẽ've ravũ paanana'me nũka ku'imanare

Jesuni saasome. Sarena Jesús repanare ũcuanũkore vasokaisi'kua'mũ.

²⁵ Reparũmũ pãĩ rũa jainũko Jesure ja'me ku'ijũ pa'isinaa'me, Galilea cheja cana Decápolis cheja cajoopoã cana Jerusalén vũ'ejoopo cana Judea cheja canana'me Jordán chiacha chekũkã'ko cana.

5

Aikũtire pa'ia Jesús chũ'vasi'ea'me

(Lc 6.20-23)

¹⁻² Ũcuarũmũ Jesús pãipi jairepanũko Repau pa'ichejana chi'ijũna ña aikũtina mũni pũusi'kua'mũ. Mũni ñũ'iaũna chũkũna repau neenana'me repau'te chiinapi repau ñũ'ichejana mũni chi'irena ũcuachejare ñũ'ia Dios chũ'ũñe cho'ona Repau neena pa'iche'te che'chokũ ija'che chũ'vasi'kua'mũ repau chũkũna'te:

³ —Pãĩ Diore masi cuasamanata'ni Repau'te masi cuasañũ chiito Diopi paakũ cho'okaija'mũ repanare. Ũcuauji cho'okaiũna Repau'ni masi cuasajũ jũnisõsirũmũ Repau pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me repana.

⁴ 'Ũcuachi'a oijũ sumava'na pa'ina pãĩ, Diopi repana rekoñoõna chũroũna pojojũ pa'ijanaa'me.

⁵ 'Ũcuachi'a pãĩ cu'ache cho'ocojñonata'ni sãĩñe cu'ache cho'omana Dios, "ĩsija'mũ chũ'ũ", chiisichejare chejare ĩsiũna pojojũ pa'ijanaa'me.

⁶ 'Ũcuachi'a pãĩ Dios chũ'ũñe cho'oneena Ũcuauji cho'okaiũna Repau chũ'ũñe'te masi cho'oju pojojũ pa'ijanaa'me.

⁷ 'Ũcuachi'a chekũnare ña oijũ re'oja'che cho'okaina pãĩ, Diopi ũcuaja'che repanani oia re'oja'che cho'okaiũna pojojũ pa'ijanaa'me.

⁸ 'Ũcuachi'a pãĩ repana rekoñoõ cu'achejẽ'e cuasamana Diore ñajanaa'me. Diore ñajanajejũ pojojũ pa'ijanaa'me repana.

⁹ 'Ũcuachi'a chekũnapi cavajũna ñani, "Cavamairo re'oja'che pa'ijũ'ũ", chiinare pãĩ, "Chũ'ũ chĩia'me ina", chiija'mũ Dios. Jã'ajekũna pojojũ pa'ijanaa'me repana.

¹⁰ 'Ũcuachi'a Dios chũ'ũñe'te cho'oju cu'ache cho'ocojñona pãĩ, Dios neenajejũ Ũcuauji cho'okaiũna pojojũ pa'ijanaa'me.

¹¹ 'Pãĩ mũsanũkonare chũ'ũni cuasajũna rũa cu'ache i'kajũ cu'ache cho'ome. Ũcuachi'a mũsanũkona pa'iche'te chekũnare kũani, "Cu'ache pa'inaa'me jã'ana", chiijũ jorenaa'me repana, cheke si'ache na'a rũa cu'ache

i'kaju. Chu'uni cuasaju cu'ache cho'ocojñonata'ni pojoj pa'ijanaa'me musanukona. ¹² Na'a pa'isirumu Dios musanukonare Repa pa'ichejana satena pa'iche re'oja'chere isija'mu. Jã'ajekuna pojoj pa'ijũ'u musanukona. Musanukonare irumu cu'ache cho'ocheja'che aperumu pa'isina pã reparumu Dios chu'o kuasinare ũcuaja'che cu'ache cho'oasome —chiisi'kuamũ Jesús chukuna'te.

*Diore cuasana re'oja'che pa'iche'te chu'vamũ Jesús
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)*

¹³ Ũcuarumu Jesús chukuna'te jo'e chu'vasi'kuamũ.

—Ũha sãija'iu raa re'omu. Musanukona ũcuachi'a chu'ure cuasanajeju re'oja'che pa'iju ũhaja'ñe pa'ime icheja cheja. Jã'ata'ni ũhapi sãija'ñeji si'asõru, ¿je'se cho'ojanaa'ñe pã, ũhapi sãijaau chini? Jo'e sãija'ñe cho'ocu'amũ repa. Cu'akuna ve'sena sãjoru pã chekunapi ku'iju cha'came repa ũha.

¹⁴ Ũcuachi'a chu'ure cuasanajeju musanukonapi re'oja'che cho'ojuna ñaju, pã chekuna, “Diopi cho'okaiuna re'oja'che cho'ome ina”, chiiju masime. Vu'ejoopo aikũti sã'sevu pa'ijoopo raa so'ña ñoñeja'ñe musanukonapi re'oja'che cho'ojũ ñojuna ñaju, pã chekuna, “Diopi cho'okaiuna re'oja'che pa'ime ina”, chiiju masime. ¹⁵ Pãiu uoturopu chõoni totoroji jao nukoma'mũ. Jã'aja'ñe cho'oma'ñe uoturopu chõoni, “Chija'ito pã ivu'e pa'ina ñamanejanaa'me”, chini cuasa, umuna tuomu re'oja'che miakuna repav'e pa'inapi ũcuauko ñaa'ju chini. ¹⁶ Musanukona ũcuaja'che uoturopu re'oja'che miañeja'ñe re'oja'che cho'ojũ pa'ijũ'u, pãipi ña, “Diopi cho'okaiuna re'oja'che cho'onaa'me ina”, chiaru chini —chiisi'kuamũ repa.

Aperumu pa'isina Moisenamẽ chekuna chũ'u jo'kasi'e cho'oche'te i'kamũ Jesús

¹⁷ Ũcuarumu Jesús chukuna'te jo'e ija'che i'kaku chu'vasi'kuamũ:

—Chu'ure ija'che cuasamanejũ'u musanukona: “ ‘Diopi chũ'uuna Moisés tocha jo'kasi'ena'me Repa chu'o aperumu kuasina tocha jo'kasi'e kuache'te cho'omanejũ'u’, chisa chini raisi'kucosomu iku Jesús”, chiiju cuasamanejũ'u chu'ure. Jã'aja'ñe cho'oma'ñe repa chu'u cho'ojachere kuaju tocha jo'kasi'ere cho'ora chini raisi'kuamũ chu'u, musanukonapi ña chẽa ũcuaja'che cho'ojũ paaru chini. ¹⁸ Cunaumuna'me cheja chuta'a si'amarumuna repa tocha jo'kasi'e kuache te'emakarujẽ'e karama'ñe peore pa'ija'mũ, repa kuache

peore ti'jñerumujatu'ka. Ūcuarepaa'me jā'a. ¹⁹ Jā'ajekuna pāiu ūcuauakujī repāna chū'u jo'kasi'ere jachaku peore cho'oma chekunarejē'e, "Repāna chū'u jo'kasi'e peore cho'oma'tojē'e re'omu", chiiu chu'vasi'kure Dios, "Iku chu'u neekuta'ni rua vesuu'mu", chiiija'mu. Jā'ata'ni pāiu ūcuauakujī repāna chū'u jo'kasi'ere jachama'ñe cho'oku chekunare ūcuaja'che, "Jachama'ñe cho'ojū'u", chiiu chu'vasi'kure Dios, "Iku chu'u neeku rua masiu'mu", chiiija'mu. ²⁰ Musanukonapi repāna chū'u jo'kasi'ere judiōpāi che'chonana'me fariseopāire na'a rua cho'omaneni Dios pa'icheja saimanejanaa'me —chiisi'kuamū repau.

"Chekunare pe'ruma'ñe pa'ijū'u", chiiu chu'vamū Jesús (Lc 12.57-59)

²¹ Ūcuarumu Jesús chukuna'te jo'e chu'vaku ija'che che'chosi'kuamū:

—Moisés mai aipāire aperumu chū'uku tocha jo'kasi'e kuache asanaa'me musanukona. Ija'che kuamu repa:

Chekunare vanisōmanejū'u.

Pāiu ūcuauakujī chekure vanisōru repau'te ūcuachi'a sāiñe vanisōjū'u,

chiimu repau tocha jo'kasi'e. ²² Chu'uta'ni, "Ija'che cho'ojū'u", chiiu chū'umu musanukonare: Pāiu ūcuauakujī repau'te ja'me pa'ikuni pe'rutojē'e pe'rusi'e ro'i cu'ache ti'jñeja'mu repau'te. Ūcuachi'a pāiu ūcuauakujī repau'te ja'me pa'ikuni cu'ache i'kato pāi chū'una repau'te chēajanaa'me, jo'e i'kamanea'ku chini. Ūcuachi'a pāiu ūcuauakujī repau'te ja'me pa'ikuni, "Cu'akujeku vati toana sani uuku pa'ija'mu mū'u", chiiku ūcuaji vati toana saocojñoja'mu.

²³⁻²⁴ Ūcuachi'a musanukonapi ūcuauakujī te'e Diore ĩsimajñaruāre Repauni ĩsira chini saikujī mū'ure cheku pe'ruche'te cuasani mū'u ĩsira chini samajñaruā repamajñaruā tuo uoko'a ti'jñeñena ūha charo mū'ure pe'rukuni, "Jo'e sāiñe pe'ruma'ñe re'oja'che pañu mai", chiiijaijū'u. Pe'rusi'e care'vajani Diore ĩsimajñaruā tuo uoko'ana co'i, mū'u raku ūhasi'e churata'ni repamajñaruā Diore ĩsijū'u.

²⁵ Chekurumu pāiu ūcuauakujī chekuni pōsero'i paamu. Jā'ata'ni repauji jeereparumu ro'ima'to pe'ruku ro'ia'ku chini pāi chēañe chū'uku pa'iv'ena saja'mu repau'te. Jā'aja'ñe cho'opi'rato pesa chuta'a ma'a sairumuna, "Pōsero'ire charo care'vañu", chiiijū'u repau'te. Na'mi care'vama'to repau'te pāi chēañe chū'ukuni saja'mu repau. Sa jo'kauna pāi chēañe chū'ukujī repau'te pāi chēav'ena cuaoajū chini pāi chēanani chū'uja'mu. ²⁶ Cuao jo'karena

põsero'i peore ro'i pi'niñetũ'ka ũcuavũ'ere pa'ija'mũ repaũ.
 Ũcuarepa'a me jã'a —chiisi'kua'mũ repaũ.

*“Mũsanũkona pa'imanare ja'me kãimanepũ'ũ”, chiũũ
 chũ'vamũ Jesús*

²⁷ Ũcuarũmũ Jesús chũkũna'te jo'e ija'che
 chũ'vasi'kua'mũ:

—Ũcuachi'a Moisés aperũmũ chũ'ũkũ tocha jo'kasi'e
 kũache cheke asanaa'me mũsanũkona. Ija'che kũamũ repa:
 Ƴmũpãĩ, mũsanũkona pa'imanare romi ja'me kãima'ñe
 pa'ijũ'ũ.

Ũcuachi'a romi, mũsanũkona pa'imanare Ƴmũpãĩ ja'me
 kãima'ñe pa'ijũ'ũ,

chinasomũ. Repana i'kasi'e chekũnari kũajũna asanaa'me
 mũsanũkona. ²⁸ Chũ'ũta'ni ija'che i'kamũ: Pãĩũ ũcuauakũji
 romioni repaũ paama'koni Ƴache ñani repaũ rekochoji
 repao'te paama'kũpi ja'me kãisi'kũja'che cho'omũ.

²⁹ 'Chekũrũmũ pãĩũ ũcuauakũji repaũ ñakova Ƴajũtu
 cakã'ko cañakovaji ñakũ chekũni cu'ache cho'omũ.
 Jã'aja'ñe cho'oni repañakova ruta so'ona sējosõa'kũ.
 Ñakovachi'a cho'osõto na'a re'omũ repaũ'te. Jã'aja'ñe
 cho'omaneni chekũrũmũ repaũ ũcuañakovaji ñakũ jo'e
 na'a rũa cu'ache cho'osi'kũjekũ vati toana saocojñoja'mũ.
 Repaũji ñakova te'eñakova peoto cu'amũ. Jã'ata'ni Diopi
 repaũ'te vati toana saoru na'a rũa cu'ache pa'imũ repaũ'te,
 cu'a cho'osi'kũre. ³⁰ Ũcuachi'a pãĩũ ũcuauakũji repaũ
 Ƴajũtũpi chekũni cu'ache cho'oni, repajũtu tũso so'ona
 sējosõa'kũ. Jũtũchi'a cho'osõto na'a re'omũ repaũ'te.
 Jã'aja'ñe cho'omaneni chekũrũmũ repaũ ũcuajũtũpi jo'e
 na'a rũa cu'ache cho'osi'kũjekũ vati toana saocojñoja'mũ
 —chiisi'kua'mũ repaũ.

*Rũjoromi sējoma'ñe paache'te chũ'vamũ Jesús
 (Mt 19.1-9; Mr 10.1-12; Lc 16.18)*

³¹ Ũcuarũmũ Jesús jo'e ija'che chũ'vasi'kua'mũ:

—Ũcuachi'a Moisés aperũmũ chũ'ũkũ tocha jo'kasi'e
 cheke ija'che kũamũ:

Pãĩũ ũcuauakũji repaũ rũjore paacũhekũ sējora chiikũ
 charo repao'te sējosi'e kũache utija'ovana tocha ũcuaoñi
 ĩsijũ'ũ

repaõ chekũnare ñojaja'ova.

Repaja'ova tocha pi'ni ĩsiru sējore'omũ repao'te,
 chiimũ repaũ chũ'ũ jo'kasi'e. ³² Chũ'ũta'ni ija'che cho'ojũ'ũ
 chiũũ chũ'ũmũ mũsanũkonare: Chekũrũmũ pãĩũji repaũ
 rũjopi chekũni ja'me kãito sējore'omũ repao'te. Jã'ata'ni
 repaũ rũjoni jã'aja'ñe cu'ache cho'oma'koni rurepaũ

sějoni cu'ache cho'omũ. Sějosõru chekurũmu repao jo'e chekũni veja pa'ija'mo. Repaoji jã'aja'ñe cho'oru ũju pa'isi'kũpi sėjosi'kũpi chũ'o paamu, repao cu'ache cho'osi'e. Repao'te vejasi'kũ ũcuaja'che cu'ache cho'omũ — chiisi'kũa'mũ repau.

*Diore roiju i'kama'ñere chũ'vamũ Jesús
(Mt 23.16-22)*

³³ Ũcuarũmu Jesús chũkũna'te jo'e ija'che i'kaku chũ'vasi'kũa'mũ:

—Ũcuachi'a Moisés mai aipãire aperũmu chũ'ũku tocha jo'kasi'e kũache cheke asanaa'me mũsanũkona. Ija'che kũamu repa:

Mũsanũkona Diore roiju i'kasi'e jorema'ñe ũcuarepa cho'oju pa'ijũ'ũ,

chiimũ. ³⁴ Jã'ata'ni chũ'ũ mũsanũkonare jã'aja'ñe cho'omaneajũ chini ija'che chũ'vamũ: Diore jmamakarũjẽ'e roiju i'kamanejũ'ũ mũsanũkona. Repau mamire ve'ocuheju cũnaũmũjẽ'e roiju i'kamanejũ'ũ, Repau chũ'ũku pa'ichejajekũna.

³⁵ Ũcuachi'a chejajẽ'e roiju i'kamanejũ'ũ, Repau chũ'ũcojũona pa'ichejajekũna. Ũcuachi'a Jerusalén vũ'ejoopojẽ'e roiju i'kamanejũ'ũ, Repau Dios peore chũ'ũku neejoopojekũna.

³⁶ Ũcuachi'a sũjore roiju i'kamanejũ'ũ, mũsanũkonare raña te'era'chorũjẽ'e pojaraña jã'apãani chijaraña carũñocu'asũjokũna.

³⁷ Ũcuachi'a mũsanũkonare Diore cuasanare chekũnapi i'kajũna, “Jaũ, cho'ora”, chiisi'e repare ũcuarepa cho'ora chini cheke na'a rũa roiju i'kato cu'amũ. Mũsanũkona chekũnapi i'kajũna, “Cho'oma'mũ”, chiisi'e ũcuaja'che chekere roiju i'kamanejũ'ũ. Cheke na'a rũa roiju i'kanapi vati chũ'ũñe cu'ache cho'ome repana —chiisi'kũa'mũ repau.

*“Mũsanũkona cu'ache cho'osinare sãĩñe cu'ache cho'omanejũ'ũ”, chiim chũ'vamũ Jesús
(Lc 6.29-30)*

³⁸ Ũcuarũmu Jesús chũkũna'te jo'e chũ'vasi'kũa'mũ.

—Ũcuachi'a Moisés chũ'ũku tocha jo'kasi'e cheke ija'che kũamu:

Chekũpi mũ'ũ ñakova'te tũ'ka feosõru sãĩñe tũ'ka feosõkaijũ'ũ repau'te.

Ũcuachi'a chekũpi mũ'ũ cõjiũ'te jẽo jũchosõru sãĩñe jẽo jũchosõkaijũ'ũ repau'te,

chiimũ repau chũ'ũ jo'kasi'e. ³⁹ Chũ'ũta'ni irũmu ija'che chũ'ũmũ mũsanũkonare: Chekũpi mũ'ũni cu'ache cho'oto sãĩñe cu'ache cho'omanejũ'ũ repau'te. Ũcuachi'a chekũpi pe'rukũ mũ'ũ vachoturũpũna asi charato

chekukã'ko ãsemanejã'u jo'e charaa'ku. ⁴⁰ Ũcuachi'a chekurumu mu'upi chekuni pōsero'i paakuna repauji mu'u sē'sevu ju'ikāare īsiku ro'ia'ku chini pāi chēañe chũ'uku vu'ena saru chekukāa ũcuaja'che rupu īsijũ'u repau'te. ⁴¹ Ũcuachi'a chekupi mu'uni repau pōsere te'ekilómetrojatũ'ka kuāa sakaau chini chũ'uto dos kilómetrojatũ'ka pojoku kuāa sakaijũ'u repau'te. ⁴² Ũcuachi'a mu'u paamajñaruāre ũcuauakujī sēeto rupu īsijũ'u repau'te. Ũcuachi'a chekupi mu'uni ũcuauache'te prestara chini sēeto ãsema'ñe prestajũ'u repau'te — chiisi'kuamũ repau.

“Musanukonare cuhenare pāi oiju pa'ijũ'u”, chiimũ Jesús (Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Ũcuarumu Jesús chukuna'te jo'e chu'vasi'kuamũ.

—Ũcuachi'a Moisés chũ'uku tocha jo'kasi'e cheke ija'che kuamũ:

Musanukonare re'onare oiju pa'ijũ'u.

Musanukonare cuhenareta'ni sãĩne cuhejũ'u, chiimũ repau chũ'u jo'kasi'e. ⁴⁴ Chu'uta'ni ija'che chũ'umu musanukonare: Musanukonare cuhenare oiju pa'ijũ'u. Musanukonare cu'ache i'kanare Dioni re'oja'chere sēekaijũ'u. Ũcuachi'a musanukonare cu'ache cho'onare sãĩne re'oja'che cho'okaiju pa'ijũ'u. ⁴⁵ Musanukonapi chu'u chũ'usi'ere cho'oni mai Ja'ku Dios Cunaumu Pa'iku cho'ocheja'che re'oja'che cho'ojũ pa'ijanaa'me. Ũcuauji chũ'uuna ĩsuu asuche pāi cu'anana'me re'ona pa'icheja re'oja'che ñoñe miamũ. Ũcuachi'a Diopi chũ'uuna oko pāi cu'ache pa'inana'me re'oja'che pa'ina pa'ichejña si'achejña rakũ pa'imũ. ⁴⁶ Pāi chũ'unare kuri kookaina pāi ũcuaukore oima'ñe repanare oinarechi'a sãĩne oiju pa'ime. Musanukona repanare na'a re'oja'che pa'ijũ pāi ũcuaukore oiju pa'ito re'oja'che pa'iche jo'kaja'mu Dios musanukonare. Jã'ata'ni repaña pa'icheja'che musanukonare oinarechi'a oiju pa'ito re'oja'che pa'iche jo'kamaneja'mu Dios. ⁴⁷ Ũcuachi'a Diore cuasamana pāi ũcuaukore chēse pojoma'ñe repanare re'onarechi'a chēse pojojũ pa'ime. Musanukonata'ni musanukonare re'onarechi'a chēse pojojũ pa'ima'ñe musanukona ñamanarejē'e chēse pojojũ pa'ijũ'u, Diopi poja'ku. ⁴⁸ Mai Ja'ku Dios, Cunaumu Pa'iku cho'ocheja'che re'oja'chechi'a cho'ojũ pa'ijũ'u musanukona —chiisi'kuamũ Jesús.

6

Chekunare re'oja'che cho'okaiju pa'iche'te che'chomu Jesús

¹ Ūcuarum Jesús chukuna'te repau neenare ija'che chu'vasi'kua'mu:

—Musanukonapi chekunani re'oja'che cho'okañu chini rupu chekunapi pāipi ñaa'ju chini re'oja'che cho'ojū pa'imanejū'u. Musanukonapi jā'aja'ñe cho'ojū pa'ito Dios mai Ja'ku Cunaumu Pa'iku musanukonare re'oja'che cho'osi'e ro'i jmakarujē'e isimaneja'mu.

² Jā'ajekuna musanukonapi chūova'na pa'iva'nare cho'okani pāi jainuko ñaju'te cho'omanejū'u. Jā'aja'ñe cho'ome pāi sē'sevuchi'a re'oja'cheja'che ñoñe pa'ina. Chūova'na pa'iva'nani kurire isiñu chini, mai judiopāi chi'ivūñana kaka pāi ñaju'te kuri isinaa'me repaña, pāipi jainuko repaña cho'оче'te ña, “Re'onaa'me ina”, chiapu chini. Chekum callejoovūare eta nuka ku'ijū pāi chenevūana chūova'na pa'iva'nare kuri isinaa'me repaña, pāipi jainuko ña, “Re'onaa'me ina”, chiapu chini. Jā'aja'ñe cho'ojū pāire ūcuare re'oja'che i'kacojñosinajeju, re'oja'che cho'osinare Dios ro'ijache re'oja'che pa'iche koomanejanaa'me repaña. Ūcuarepaa'me jā'a.

³ Musanukonapi te'eu, “Chūova'na pa'iva'nani cho'okasa”, chini mu'u na'a rua ja'me pa'iku'terejē'e kuama'ñe te'eu cuasaku cho'okaijū'u repañare. ⁴ Kuama'ñe mu'uchi'a te'eu cuasaku cho'okaiju pa'ijū'u. Jā'aja'ñe cho'oru mai Ja'ku Dios pāi ūcuanuko rope'e cho'оче peore Ñakūji mu'u te'eu cuasaku cho'osi'e ña ro'ija'mu —chiisi'kua'mu repañ.

Diore sēñe'te che'chomu Jesús

(Lc 11.1-4)

⁵ Ūcuarum Jesús ija'che che'chosi'kua'mu:

—Musanukonapi Diore sēni sē'sevuchi'a re'oja'cheja'che ñoñe pa'ina cho'очеja'che cho'omanejū'u. Repaña Diore sēni mai judiopāi chi'ivūñana kaka pāi chenevūare nukaju sēnaa'me, pāipi ña, “Re'onaa'me ina”, chiapu chini. Chekum callejoovūare nukaju Diore sēnaa'me repaña, chekunapi ña, “Re'onaa'me ina”, chiapu chini. Jā'aja'ñe cho'ojū pāire ūcuare re'oja'che i'kacojñosinajeju re'oja'che cho'osinare Dios ro'ijache re'oja'che pa'iche koomanejanaa'me repaña. Ūcuarepaa'me jā'a. ⁶ Musanukonapi te'eu Diore sēni mu'u pa'iruupana kaka jeo mai Ja'ku Diore Ñoma'kuni sēejū'u. Jā'aja'ñe cho'oto mai Ja'ku Dios pāi ūcuanuko rope'e cho'оче peore Ñakūji mu'u te'eu cho'оче ña re'oja'che cho'osi'e ro'i re'oja'che isija'mu.

7 'Ūcuachi'a mʉsanʉkonapi Diore sēni Repaʉ'te masi cuasamana cho'ocheja'che ūcuate'ere i'kajʉ sēemanējũ'ʉ. Repana Diore masi cuasamana Repaʉ'te sēni, "Maipi chʉ'o ūcuate'ere ruarepañoã co'chajʉ sēeto Dios maire asa cho'okaija'mʉ", chini cuasajʉ jā'aja'ñe i'kajʉ sēeme.
8 Repana cho'ocheja'che cho'omanējũ'ʉ mʉsanʉkona. Mʉ'ʉ chuta'a Repaʉ'te sēemarʉmʉna mʉ'ʉ chiiche masimʉ Dios.
9 Mʉsanʉkonapi sēni ija'che i'kajũ'ʉ:

Ja'kʉ, Cʉnaʉmʉ Pa'ikʉ, pāi mʉ'ʉre vajʉchʉjʉ pojoa'jʉ.

10 Ūcuachi'a mʉ'ʉ chũ'ʉñe pāi ūcuʉnʉko cho'ojarʉmʉ tĩ'aa'kʉ.

Cʉnaʉmʉ pa'ina mʉ'ʉ chũ'ʉñe masi cho'ocheja'che cheja pa'ina ūcuaja'che re'oja'che cho'oju paarʉ.

11 Ūcuachi'a chʉkʉna chiiche ʉu si'aumucujña ĩsijũ'ʉ, chʉkʉna ʉijañe.

12 Chʉkʉna cu'ache cho'oche jo'e cuasamanejũ'ʉ, chʉkʉna'te pāi cu'ache cho'osi'e chʉkʉna jo'e cuasama'ñeja'ñe.

13 Chʉkʉna'te vatipi chũ'ʉkʉna cu'ache cho'oñu chiito mʉ'ʉpi ũsekaijũ'ʉ, cho'omaneaja'jʉ chini.

Jā'aja'ñe i'kajʉ Diore sēejʉ pa'ijũ'ʉ.

14 'Chekʉna cu'ache cho'osi'ere mʉsanʉkonapi jo'e cuasama'to mai Ja'kʉ Dios ūcuaja'che mʉsanʉkona Repaʉ'te cu'ache cho'oche jo'e cuasamaneja'mʉ. 15 Jā'ata'ni mʉsanʉkonapi chekʉna cu'ache cho'osi'ere ūcua cuasajʉ pa'ito mai Ja'kʉ Dios ūcuaja'che mʉsanʉkona Repaʉ'te cu'ache cho'oche cavesʉma'ñe cuasakʉ pa'ija'mʉ — chiisi'kʉa'mʉ repaʉ.

Te'eñoã ʉu ʉima'ñe pa'ijʉ Diore sēeñe'te che'chomʉ Jesús

16 Ūcuarʉmʉ Jesús ija'che che'chosi'kʉa'mʉ:

—Mʉsanʉkonapi ʉu ʉima'ñe pa'ijʉ Dioni sēejʉ pañu chini, sē'sevʉchi'a re'oja'cheja'che ñoñe pa'ina cho'ocheja'che cho'omanējũ'ʉ. Repana pāi ʉu ʉima'ñe pa'ijʉ Dioni sēni repana chiña, sʉmava'na ñoñe pa'inaa'me, pāipi ña, "Dioni sēejʉ ʉu ʉima'ñe pa'inajejʉ re'onaa'me ina", chiapʉ chini. Pāi repanare re'oja'che i'kasimakarʉchi'api ro'isi'eja'chea'me repanare. Ūcuarepaa'me jā'a.

Mʉsanʉkonapi ʉu ʉima'ñe pa'ijʉ Dioni sēni chʉova'na ñoñe pa'imanejũ'ʉ. ʉu ʉisina pa'icheja'che pojojʉ pa'ijũ'ʉ.

17-18 Mʉsanʉkonapi ūcuʉʉakʉji ʉu ʉima'ñe pa'ia Dioni sēeʉ pasa chini charo mʉsanʉkona chiña si'sisō cũ'ʉ veni care'vajũ'ʉ raña, pāipi mʉsanʉkona Diore sēejʉ ʉu ʉima'ñe pa'iche'te ña masimaneaja'jʉ. Jā'aja'ñe cho'oto mai

Ja'ku, Dios, Ñoma'kupi musanukona kuama'ne re'oja'che cho'ochē ña ro'ija'mu musanukonare —chiisi'kuamũ repaũ.

Pãi Dios pa'icheja saisirũtu re'oja'che pa'iche koojachere i'kamũ Jesũs

(Lc 12.32-34)

¹⁹ Ūcuarũtu Jesũs jo'e ija'che chu'vasi'kuamũ:

—Musanukona ruarepa pũse si'ache koo paamanejũ'u. Icheja chejaquee pũse pu'janajẽ'e pu'ja si'asũkaiju chekurũtu macono phũ'ka cho'osũne'me. Chekurũtu ñaanari rani peore ñaasũkaiche'me repa. ²⁰ Musanukona paache pũse icheja chejaquee si'asũjaña'me. Jã'ajekuna repa pũse ruarepa cuasama'ne pa'iju Dioni na'a ruu cuasaju pa'ijũ'u. Repaũ pa'icheja sani re'oja'che koojachere cuasajũ'u. Repaũ ïsiche pu'jacu'ache'me. Ūcuachi'a Repaũ ïsiche macono phũ'ka cho'osũma'ña'me. Ūcuachi'a ñaanajẽ'e peochejaa'me repacheja. ²¹ Dios ïsijache koojanajeju pojoju pa'ijũ'u musanukona. Musanukonari pũsere na'a ruu cuasaju pani Dios ïsijache ruu cuasamanejanaa'me —chiisi'kuamũ repaũ.

Re'oja'che cuasache'te kuamũ

(Lc 11.34-36)

²² Ūcuarũtu Jesũs jo'e ija'che che'chosi'kuamũ:

—Musanukona ñakocaã masi ñoto cho'ochē cho'ore'omu. Ūcuaja'che musanukonari cu'ache cuasama'ne pa'iju Dioni ruu cuasaju pa'ito rekoñoã re'oja'che pa'ija'mu musanukonare. ²³ Jã'ata'ni ñakocaãpi masi ñoma'to cho'ochē cho'ocu'amũ. Ūcuaja'che musanukonari Dioni cuasama'ne cu'ache cuasaju pa'ito re'oja'che pa'icu'aja'mu musanukona rekoñoã. Musanukonari re'oja'che cuasani re'oja'chechi'a cho'oju pa'ijanaa'me. Cu'ache cuasani ūcuachi'a cu'achechi'a cho'oju pa'ijanaa'me —chiisi'kuamũ repaũ.

Kurina'me Diore cuasache'te i'kamũ Jesũs

(Lc 16.13)

²⁴ Ūcuarũtu Jesũs ija'che chu'vasi'kuamũ:

—Pãi ka'chanapi ūcuate'eũ'te paato repaũ'te paanare ūcuapa'rũvachi'a chiicu'amũ repaũ'te. Chekurũtu repaũ'te paanare te'eũ'te na'a ruu chiũ chekureta'ni cuhemũ repaũ. Ūcuachi'a kurina'me Diore ūcuapa'rũvachi'a cuasama'me pãi. Kurire na'a ruu cuasaju Dioreta'ni cuasama'me —chiisi'kuamũ repaũ.

Dios Repaũ neenare Repaũ chũijejuña re'oja'che kuiramũ

(Lc 12.22-31)

²⁵ Ūcuarum̄ Jesús jo'e ija'che chū'vasi'kua'mū:

—Kurina'me Diore ūcuapa'rūvachi'a cuasacu'akūna jo'e mūsanukonare ija'chere chū'vamū chū'ū: Mūsanukona pa'ichena'me āu āiñena'me ūkuchena'me kāña ju'iche rūarepa cuasajū pa'imanejū'ū. Mai pa'iche āuna'me kāñachi'ama'mū. ²⁶ Pī'ava'na pa'iche'te cuasa ñajū'ū. Pī'ava'na āujē'e tāmava'naa'me. Īsichejē'e cho'omava'naa'me. Āu care'vavū'ñajē'e peova'naa'me repava'na. Jā'aja'ñe pa'iva'nareta'ni mai Ja'ku Cūnaum̄ Pa'ikūji āu ĩsikū'mū repava'nare. Repaū Dios pī'ava'nare peore cuasakū rūa re'oja'che kuirakū'mū. Jā'ata'ni mūsanukonare pāi na'a rūa cuasakū na'a re'oja'che kuirakū pa'imū Repaū. ²⁷ Jā'ata'ni pāi repaū um̄ nukache rūa cuasajū, “Na'a um̄ ainee nukajanaa'me mai”, chiijū na'a um̄ nukache chiinareta'ni na'a um̄ nukacu'aja'mū.

²⁸ '¿Je'se pa'iu'na mūsanukona kāñare rūarepa cuasajū pa'iche? Korosi'e pa'iche'te cuasa ñajū'ū. Korosi'e cho'ochejē'e cho'oma'ñea'me. Kāñajē'e juhama'ñea'me. ²⁹ Ape'um̄ pa'iu' pāi chū'usi'ku Salomón ju'isikāña, repaūji rūa re'ojakāñare koo ju'iu'na rūa re'oja'che ñoasom̄, pāipi ñato. Jā'ata'ni Salomón ju'isikāña pa'icheja'che na'a rūa re'oja'che ñomū korosi'e. Dios cho'oche'me jā'a. ³⁰ Diore rūa cuasama'me mūsanukona. U'chara'ñuruā iumucujña pa'ira'ñuruāre pāipi ūosōru che'ro peoja'mū. Rūa jeerum̄ pa'imara'ñuruāta'ni repara'ñuruā re'oja'che kuirakū'mū Dios. Mūsanukonare pāi na'a rūa re'oja'che kuirakū mūsanukona ju'iche kāña ĩsikū'mū Repaū. ³¹ Jā'ajekūna mūsanukona si'areparum̄, “¿Ūquere maiva'na āijanaa'ñe?” “¿Ūquere maiva'na ūkujanaa'ñe?” “¿Ūquere maiva'na ju'ijanaa'ñe?”, chiijū rūarepa cuasama'ñe pa'ijū'ū. ³² Pāi Diore cuasamana jā'amajñaruā peore si'arum̄ rūa cuasajū pa'ime. Mūsanukona chiimajñaruā mai Ja'ku Dios Cūnaum̄ Pa'ikū, “Ina chū'ure cuasana jā'amajñaruā chiime”, chiijū masimū. ³³ Jā'ajekūna jā'amajñaruā rūarepa cuasama'ñe pa'ijū Repaū chū'ūñe'te na'a rūa cuasajū cho'oju' pa'ijū'ū. Ūcuare Repaū mūsanukonare āuna'me ūkuche peore ĩsimū. ³⁴ Mūsanukonare che'ro cu'ache ti'jñejañe cuasajū oima'ñe pa'ijū'ū. Che'ro ūcuau'ucusepi ñata'na cuasajū'ū repamajñaruā. Repaumucujña pa'iche te'enarechi'a cu'ache ti'jñemū maire. Dios mūsanukonare cu'ache ti'jñejañe masakujekū cho'okaija'mū —chiisi'kua'mū repaū.

Chekuna cu'ache cho'ochē ñani, "Cu'ache pa'inaa'me mʉsanukona", chiiju ke'remanejũ'u

(Lc 6.37, 41-42)

¹ Ūcuarumu Jesús jo'e ija'che chu'vasi'kua'mu:

—Chekuna cu'ache cho'ochē ñani, "Cu'ache pa'inaa'me mʉsanukona", chiiju ke'remanejũ'u. Jã'aja'ñe ke'remato Dios ũcuaja'che mʉsanukona cu'ache cho'ochē ñakuta'ni i'kamaneja'mu. ² Mʉsanukonapi chekuna

cu'ache cho'ochē'te ñaju ke'reto Dios ũcuaja'che mʉsanukona cho'ochē cuasa cu'ache cho'osi'e ro'i chũ'uja'mu. Mʉsanukona chekunare cho'ochēja'che

cho'ocojñojanaa'me, repanare ñaju i'kasi'e ro'i.

³ Ija'chea'me: Pãiu repau ñakova'te chĩ'camaka ʉjamaka paaku'teta'ni cuasomaneasomu. Cuasama'kuta'ni ja'me pa'iku ñakova pa'imakarũ jmamakarũta'ni ñaasomu repau. Rua tiiñea'me jã'a. Mʉsanukona ũcuaja'che tiiñe cho'ome. Rua cu'ache cho'onata'ni mʉsanukona cu'ache cho'ochē cuasama'me. Jã'ata'ni chekunapi jmamakarũ

cu'ache cho'ochē ñani rua cuasanaa'me mʉsanukona. ⁴ Ūcuaja'che pãiu repau ñakova'te chĩ'camaka ʉjamaka

paakuta'ni tunoma'ñe paamu. Jã'ata'ni chekupi ñakova'te chĩ'camakarũ jmamakarũ paakuna ñanita'ni, "Raijũ'u. Mu'u ñakova pa'imakarũ chĩ'camakarũ'te tunokasa",

chiimu. Rua tiiñea'me jã'a. ⁵ Mʉsanukona ũcuaja'che rua tiiñe cho'ome. Rua cu'ache cho'onata'ni mʉsanukona cu'ache cho'ochē'te ũhasõma'ñe pa'inata'ni chekuna

jmamakarũ cu'ache cho'ochē ñani, "Mʉsanukona cu'ache cho'ochē ũhasõjũ'u", chiinaa'me mʉsanukona. Jã'aja'ñe cho'oto cu'amũ. Sē'sevuchi'a re'oja'cheja'che ñoñe

pa'inaa'me. Charo mʉsanukonapi cu'ache cho'ochē'te ũhasõ re'oja'che pa'iju chekunare mʉsanukona i'kache'te

ũcuarepa cho'ojũ chekunani jã'aja'ñe chu'vato re'omu. Jã'ata'ni ũcuarepa cho'omanapi chekunani chu'vato cu'amũ —chiisi'kua'mu repau.

⁶ Ūcuarumu Jesús jo'e ija'che chu'vasi'kua'mu:

—Jamuchai kokaneenare Dios neemajñaruã isimanejũ'u, chekurumu repanapi churi kũ'iju. Ūcuachi'a perlara'karuã rua ro'ira'karuã jo'chasēse pa'ichejñana jo'kamanejũ'u,

repara'karuãna cha'o cha'casõju. Ūcuachi'a pãi repa cu'ache cho'ochē ũhacuhēnare Dios chu'o re'oja'che chu'vamanejũ'u. Chekurumu repa mʉsanukonapi

chu'vato jo'chasēse cho'ochēja'che Dios chu'o re'oja'chere si'si cho'ochēja'che cu'ache i'kajanaa'me —chiisi'kua'mu repau.

*Diore cuhama'ñe sēeñe'te chu'vamũ Jesús
(Lc 6.31; 11.9-13)*

⁷ Ūcuarũmũ Jesús chũkũna'te repaũ neenare jo'e ija'che chu'vasi'kũa'mũ:

—Mũsanũkona chiiche cuhama'ñe Dioni rũa sēeju pa'ijũ'ũ ĩsia'kũ. Cuhama'ñe sēeju pa'ito ĩsija'mũ Repaũ. Ūcuachi'a mũsanũkona Repaũ'te sēesi'e cha'ajũ'ũ ĩsia'kũ. Cha'ani koojanaa'me mũsanũkona. Ūcuachi'a pãiu repaũ'te re'okũ vũ'ena tí'a jatisa'aro'te nukakũ, repaũ chiiche'te koorepara chini cuhama'ñe rũa jeerũmũ sēeu pa'icheja'che cuhasõma'ñe Diore rũa sēeju pa'ijũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oju pani koojanaa'me mũsanũkona. ⁸ Repanare karache'te Diore sēena koojanaa'me. Ūcuachi'a Repaũ'te sēesi'e cha'ana koojanaa'me. Ūcuachi'a pãiu repaũ'te re'okũ vũ'ena tí'a jatisa'aro'te nukakũ, rũa jeerũmũ sēeu pa'iu koosi'ejache koojanaa'me pãi, cuhasõma'ñe Diore rũa sēeju pa'ina.

⁹ 'Asarepajũ'ũ, mũsanũkona mũmũpãi, chĩi paana. Mũ'ũ chĩipi mũ'ũni pãre sēeto catapũ'te mini ĩsima'me mũsanũkona. ¹⁰ Jã'apãani, chiacha va'ire sēeto añani mini ĩsima'me mũsanũkona chĩire. ¹¹ Cu'ache pa'inata'ni mũsanũkona chĩiva'nare re'oja'chere ĩsinaa'me mũsanũkona. Mai Ja'kũ, Dios, Cũnaũmũ Pa'ikũ Repaũ'te sēenare na'a rũa re'oja'chere ĩsikũ pa'ikũ'mũ.

¹² Ūcuachi'a mũsanũkona chiiche chekũnapi cho'okaiche rũa chiime mũsanũkona. Jã'ajekũna chekũnare ũcuaja'che mũsanũkona chiicheja'chere re'oja'chere cho'okaiju pa'ijũ'ũ. Mũsanũkonare re'oja'che cho'okaima'tojẽ'e ũcua re'oja'che cho'okaiju pa'ijũ'ũ repanare. Moisés chũ'ũ jo'kasi'ena'me Dios chu'o kuasina chũ'ũju tocha jo'kasi'e jã'aja'ñe cho'okaiju pa'iche'te kuamũ —chiisi'kũa'mũ repaũ.

Jatisa'aro jmaã'carũ pa'isa'aro pa'iche'te kuamũ

¹³ Ūcuarũmũ Jesús jo'e ija'che chu'vasi'kũa'mũ:

—Dios pa'icheja saũu chini jatisa'aro jmaã'carũji kakajũ'ũ. Repanare uache cho'oju pãi rũa jainũko vati toa saicheja jatisa'aro ujaã'carũ pa'isa'aroja'chejekũna cu'achejana saime. Ūcuachi'a ma'a uama'a saire'ocheja'chejekũna ũcuachejana saime. ¹⁴ Jã'ata'ni chu'ũ chũ'ũñe jatisa'aro jmaã'carũ pa'isa'aro kakavesacheja'che cho'ovesakũna Dios pa'icheja te'eva'na saime pãi —chiisi'kũa'mũ repaũ.

*Sũki ãu ãire'oche kũĩũãna'me ãicu'ache kũĩũã
pa'iche'te kuamũ
(Lc 6.43-44)*

15 Ûcuarũmũ Jesús jo'e ija'che chũ'vasi'kua'mũ:

—Pãi, “Dios chũ'o kuakainaa'me chũkũna”, chiiju jorena i'kache asa, “Ûcuarepaa'me”, chiimanejũ'ũ mũsanũkona. Ovejava'na kokaneemarũ cu'ache cho'omava'naja'ñe sē'sevũchi'a re'oja'cheja'che cho'onaa'me repaña. Jã'ata'ni repaña rekoñoã chai kokaneenaja'ñe cu'ache pa'inaa'me repaña. 16 Sũkiñũã repañũã kũisi'ere ña masire'omu mũsanũkonare. Miusava ũche kũima'mũ. Ûcuachi'a miusava higorũã kũima'mũ. Ûcuaja'che repaña Dios chũ'o joreju kuana pa'iche ña masijanaa'me mũsanũkona, repaña cu'ache cho'ochete. 17 Sũkiñũã ãiñe kũiñũã koka pa'iñũã re'ojañũãjekũ sãijarũã kũimũ. Koka peora'ñũũãta'ni cu'añũãjekũ sãija'imarũã kũimũ. 18 Sũkiñũã koka pa'iu re'ojañũã sãija'imarũã kũima'mũ. Ûcuachi'a koka peoku cu'añũã sãijarũã kũima'mũ. 19 Sũkiñũã sãijarũã kũimañũã, “Cu'amũ iñũã”, chini kueni ũosõme pãi. Dios Ûcuaja'che pãi cu'ache pa'inare vati toana saoja'mũ. 20 Sũkiñũã repañũã kũisi'ere ña masime pãi. Ûcuachi'a, “Dios chũ'o kuanaa'me chũkũna”, chiinapi Reparũ chũ'ũ jo'kasi'e cho'omanare, repaña pa'iche'te ña, “Joreme ina”, chini masijanaa'me mũsanũkona —chiisi'kua'mũ reparũ.

*Pãi Ûcuarepanũko Dios pa'icheja saimanejanaa'me
(Lc 13.24-27)*

21 Ûcuarũmũ Jesús jo'e ija'che chũ'vasi'kua'mũ:

—Pãi te'ena ija'che i'kame chũ'ũre: “Chũkũna'te Paakũ'mũ mũ'ũ”, chiime. Jã'aja'ñe i'kanata'ni Dios pa'icheja Ûcuarepanũko saimanejanaa'me repaña. Chũ'ũ Ja'kũ Cũnaũmũ Pa'ikũ chiiche cho'onachi'a Reparũ pa'icheja saijanaa'me. 22 Dios Ûcuauũkore pãi chi'i ro'irũmũ pãi jainũko ija'che i'kajanaa'me chũ'ũre: “Chũkũna'te Paakũ'mũ mũ'ũ. Mũ'ũpi cho'okaiũna Dios chũ'o pãire kuaju pa'isinaa'me chũkũna. Ûcuachi'a mũ'ũpi cho'okaiũna pãi sa'navũã pa'isinare vati eto saosinaa'me chũkũna. Ûcuachi'a mũ'ũpi cho'okaiũna Diochi'a cho'omasiche rũarepañõã cho'oju pa'isinaa'me chũkũna”, chiijanaa'me repaña. 23 Jã'aja'ñe i'kanareta'ni Ja'kũ chiiche cho'omanesinajejũna ija'che i'kaja'mũ chũ'ũ repañare: “Mũsanũkonare ñama'kua'mũ chũ'ũ. Chũ'ũre ja'me pa'ima'ñe saijũ'ũ. Cu'ache cho'onaa'me mũsanũkona”, chiija'mũ chũ'ũ repañare —chiisi'kua'mũ reparũ.

*Vũ'ña ka'chavũ'ña cho'osi'ere kuamũ
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)*

24 Ûcuarũmũ Jesús jo'e ija'che chũ'vasi'kua'mũ:

—Pāiũ chũ'u chũ'uñe asa chēa cho'okũ pa'iche ija'chea'me: Pāiũ masiũ vũ'ere cho'ora chini cojña cata pa'ichetu'ka repa sa'navũã ũni nu'keasomũ vũña tuu. ²⁵ Repavũ'e cho'o pi'nisirũmũ oko rũa ra, vũ'ejatũ'ka chiacha ko'sa tĩ'aasomũ. Ũcuachi'a tutache rũa tutaasomũ. Jã'ata'ni repavũ'e taimaneasomũ, tuu cata pa'ichetu'ka ũni nu'ke cho'osivũ'ejekũ. ²⁶ Ũcuachi'a pāiũ chũ'u chũ'uñe asakuta'ni jachakũ cho'oma'kũ pa'iche ija'chea'me: Chekũ pāiũ vesukũjekũ masi cuasama'kũ vũ'ere cho'ora chini vũña tuu meja pa'ichejana cojña rũa sē'serũã ũni nu'keasomũ. ²⁷ Vũ'e cho'o pi'nisirũmũna oko rũa ra, vũ'ejatũ'ka chiacha ko'sa tĩ'aasomũ. Ũcuachi'a tutache rũa tutaasomũ. Tutakũna masi cho'omanesivũ'ejekũ tãni peore ñaña measõasomũ repavũ'e —chiisi'kũa'mũ repaũ.

²⁸⁻²⁹ Repana pāi Jesupi rũa masakũ masi che'chokũna asa jñano,

—Ikũ Jesús judiõpāi che'chona che'chocheja'che, che'choma'ñe rũa masi che'chomũ —chiisinaa'me.

8

Asi ravũ paava'ũre Jesús vasosi'ere kũamũ

(Mr 1.40-44; Lc 5.12-16)

¹ Repaũ Jesús aikũti mũisi'kũpi cajesirũmũ pāi rũa jainũko tuhasinaa'me repaũ'te. ² Ũcuarũmũ pāiũ asi ravũ paava'ũ Jesús pa'icheja sani repaũ ti'jñeñe ro're ñũ'iu ija'che i'kasi'kũa'mũ:

—Pāi Ũcuanũkore Paakũ, mũ'ũre vasouato vasojũ'ũ chũ'ũva'ũre; vajũra —chiisi'kũa'mũ.

³ Chikũna Jesús repaũni chēakũ i'kasi'kũa'mũ.

—Jau, vasora. Vajujũ'ũ —chiiũ chēakũna asi teana te'erũmũ peore ja'jusõsi'kũa'mũ repaũ ca'nivũ pa'isi'e.

⁴ Repaũ'te vasocũha Jesús ija'che chũ'ũsi'kũa'mũ:

—Ñarepajũ'ũ. Chũ'u mũ'ũre vasosi'e pāi chekũnare kũamanejũ'ũ. Kũama'ñe judiõ phairi'techi'a ñojaijũ'ũ mũ'u vajũsica'nivũ. Ũcuaja'che aperũmũ Moisés chũ'u jo'kasi'e cu'amajñarũã sa isijũ'ũ Diore, pāipi ña mũ'u vajũsi'ere masia'ju —chiisi'kũa'mũ repaũ.

Romapāiũ sõtao chũ'ũkũ'te cho'oche cho'okaikũ'te Jesús vasosi'ere kũamũ

(Lc 7.1-10)

⁵⁻⁶ Repaũ Jesús Capernaum vũ'ejoopo sani tĩ'asirũmũ Romapāiũ sõtao cienrepanare chũ'ũkũ repaũ pa'ichejana rani cho'okaũũ chini ija'che chiiũ sēesi'kũa'mũ repaũ'te:

—Pāi Ūcuaukore Paaku, chu'ure cho'oche cho'okaiva'u jū'ia repau ca'nivū ru'tusōsiva'u ūhimū. Ūcuachi'a repau ca'nivū peore rua asiche asikuasomū —chiisi'kua'mū repau.

⁷ Chikuna Jesús i'kasi'kua'mū.

—Chu'upi sani vasora repau'te —chiisi'kua'mū.

⁸⁻⁹ Chikuna i'kasi'kua'mū repau.

—Pāi Ūcuaukore Paaku, chu'u rua vesuu vū'ena mu'upi rua masiūji kakache vajuchuumū chu'ure. Ija'che pa'iku'mū chu'u: Chekūnapi sōtao ainapi chū'ūnaa'me chu'ure. Chu'u ūcuaja'che chekūnare sōtao chū'ūku'mū. Chu'upi sōtaoni te'eu'te, “Saijū'u”, chiito saimū repau. Ūcuaja'che chekure, “Raijū'u”, chiito raimū repau. Ūcuachi'a chu'ure cho'oche cho'okaikūni ūcuauache'te chu'upi chū'uto cho'okaimū repau. Jā'ajamakaruchi'a chū'ūmasiku'mū chu'u. Mu'uta'ni peore chū'ūmasiku'mū. Jā'ajekuna mu'upi chu'u vū'e saima'ne, ūcua ichejapi chu'ure cho'oche cho'okaikūni, “Vajūjū'u”, chiito vajūja'mū —chiisi'kua'mū repau.

¹⁰ Jā'aja'ne i'kauna asa jñano Jesús, repau'te ja'me ku'inare pāi ija'che i'kasi'kua'mū:

—Israelpāi chu'ure jainūko cuasanareta'ni te'eu'terejē'e iku chu'ure masi cuasacheja'che cuasanare chuta'a tijñama'kua'mū chu'u. Ūcuarepaa'me jā'a. ¹¹ Na'a pa'isirumū pāi judío peona chu'ure cuasanajeju ūsū māikā'kona'me ūsū na'ikā'kopi jainūko rani Dios chū'ūku pa'ichejana sani Abrahamna'me Isaana'me Jacobna'me pojojū pa'ijanaa'me. ¹² Judiorepanata'ni, “Dios pa'icheja saijanaa'me chukuna”, chiisina Repau'te masi cuasamanajeju chijachejana vati toana saocojño uuju oiju cōjire asoche āiju pa'ijanaa'me —chiisi'kua'mū repau.

¹³ Jā'aja'ne i'kacuha sōtao chū'ūku'te ija'che i'kasi'kua'mū Jesús:

—Mu'u vū'ena co'ijū'u. Mu'u chu'ure, “Jesús chu'ure cho'oche cho'okaiku'te so'opi vasoja'mū”, chiis cuasasi'e ūcuarepa cho'ocojñoja'mū —chiisi'kua'mū Jesús.

Ūcuate'erumūna jū'iva'u vū'e ūhiva'u teana vajūasomū.

*Simón Pedro vao'te Jesús vasosi'ere kuumū
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)*

¹⁴ Ūcuarumū Jesús Simón Pedro vū'ena saniasomū. Sani tī'a kaka ñato repau vao cha'vo ravūna jū'io ūhio paniasomo. ¹⁵ Ūcuarumū Jesupi repao jūtūna chēauna cha'vosi'e teana chūrusōasomū repao'te. Ūcuarumū repao ūhio pa'isiva'o teana vūni āure āuasomo repanare.

Jũ'iva'nare jainukore Jesús vasosi'ere kɛamɔ
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Na'isõcuhasiɾumɔna pãi vati paava'nare ruã jainukore Jesús pa'ichejana raasome. Ũcuarumɔ Jesús repanare pãi sa'navuã pa'inare vati, chu'o te'echu'ochi'api i'ka eto saosõkaniasomɔ. Ũcuachi'a chekɔnare ravu jũ'iva'nare ũcuaukore vasoasomɔ repau. ¹⁷ Jesupi jã'aja'ñe cho'õuna aperumɔ Dios chu'o kuasi'ku Isaiás tocha jo'kasi'epi ũcuarepa ti'jñecuhasi'kuã'mɔ, ija'che chiicheji: Maipi koka peoto ja'me cho'okaimɔ repau. Ũcuaja'che mai jũ'iñe ravu vasomɔ repau, chiimɔ repa tocha jo'kasi'e.

Jesure ja'me kuñu chiisina i'kasi'ere kɛamɔ
(Lc 9.57-62)

¹⁸ Ũcuarumɔ Jesús pãipi jairepanuko si'acakã'jño pa'ijuna ña chukuna'te repau neenare, "Ira chiara chekukã'kona jẽñu", chiisi'kuã'mɔ. ¹⁹ Chuta'a chukuna jẽ'ema'tona judiõpãi che'choku rani Jesure ija'che i'kasi'kuã'mɔ:

—Masu, mu'una'me ũcuauachejña mu'u ku'ichejña ku'iu mu'u chu'ũñe'te cho'oku pasa chiimɔ chu'u —chiisi'kuã'mɔ.

²⁰ Chikuna Jesús i'kasi'kuã'mɔ repau'te.

—Ã'care'achai kãicojña paame. Pĩ'ava'na ũcuaja'che kãisõovũ paame. Chu'u, pãire ja'me paau chini Dios Raosi'kuta'ni kãichejñajẽ'e peova'u pa'imɔ —chiisi'kuã'mɔ repau.

²¹ Ũcuarumɔ cheku Jesure chiiku ija'che i'kasi'kuã'mɔ repau'te:

—Pãi Ũcuaukore Paaku, cha'ajũ'u aperumɔ. Chu'u ja'kuva'uni tãjasa. ¿Ësema'ku mu'u? —chiisi'kuã'mɔ.

²² Chikuna Jesús i'kasi'kuã'mɔ repau'te.

—Chekɔnapi chu'ure cuasamanajeju repa rekoñoã jũnisõsinaja'ñe pa'inapi repa majapãi jũ'isinare tãajũ. Mu'uta'ni rani chu'una'me ku'iu chu'u chu'ũñe'te cho'oku pa'ijũ'u —chiisi'kuã'mɔ repau repau'te.

Jesupi chu'ũna tutachena'me fa'ache cuhasi'ere kɛamɔ
(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Ũcuarumɔ Jesús chukuna repau neenana'me choovɔ ujavuji tuni jẽ'esi'kuã'mɔ. ²⁴ Jẽ'ejuna ruarepa tutakuna chiaraji fa'aku okopi ja'ñukuna choovɔ timupi'rasi'kuã'mɔ. Jã'a cho'oto Jesús jẽ'eu kãnisõsi'kuã'mɔ reparumɔ. ²⁵ Ũcuarumɔ chukuna repau neena choovuji runisõcuhakuna ũcuau ũhichejana muã ija'che ujachu'opi i'ka vuõsinaa'me repau'te:

—¡Chukuna'te Paaku, runisõcuhame mai! Vuni cho'okaijũ'u —chiisinaa'me.

²⁶ Chitena jñano vuni chukuna'te i'kasi'kua'mu repau.

—¿Je'se pa'iana musanukona ruarepa vajuchuche? Chu'ure masi cuasama'me musanukona —chiisi'kua'mu repau. Jã'aja'ñe i'ka vuni,

—Tutachena'me fa'ache cuhajũ'u —chiisi'kua'mu repau. Chikuna tutachena'me fa'ache teana ũcuapa'ruva cuhasi'kua'mu. Jo'e re'oja'ira cuhasi'kua'mu chiara.

²⁷ Jã'aja'ñe cho'oana ña jñano sãinechi'a sēniasasinaa'me chukuna.

—¿Keeja'iujeku iku ija'che cho'oku? Tutachena'me fa'ache cuhamu iku chũ'uñe —chiisinaa'me chukuna.

Gadara cheja cava'nare vati paava'nare Jesús etokaisi'ere kumatũ.

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Chiara chekukã'ko cacheja Gadara cheja chukuna jēni tĩ'asirumu pãi vati paana te'eka'chapana pãi tãchejña pa'inapi eta tijñasinaa'me Jesure. Repanapi si'arumu eta ruarepa asivajuchuche cho'ojuna pãi repacheja caraivajuchuasome. ²⁹ Repau'te Jesure eta tijña cuiju ija'che i'kasinaa'me repana:

—Jesús, Dios Mamaku, ¿¿que raiku mu'u? Asi cho'omanejũ'u chukuna'te. Chukuna'te cu'ache cho'ojarumu chuta'a tĩ'ama'mu —chiisinaa'me repana.

³⁰ Ūcuacheja kueñere jo'chasēse kuanupu ãure mu'ka ãiju pa'isinaa'me. ³¹ Jã'ajekuna vati Jesure rua i'kaju ija'che sēsinasinaa'me:

—Chukuna'te etoni jo'chasēse sa'navuã kakache ũsemanejũ'u; kakañu chukuna —chiisinaa'me repana.

³² Jã'aja'ñe i'kaju ruarepa sēejuna Jesús i'kasi'kua'mu repanare.

—Jau —chiisi'kua'mu.

Chikuna repana vati eta sani jo'chasēseva'nani kakasinaa'me. Vatipi kakarena jo'chasēseva'na teana ũcuanuko vu'vu aikũti ujakũti caripaji chiarana tuã'tua ru'tu jñisõsinaa'me.

³³ Repava'nare kuirasiva'na pãi jã'aja'ñe cho'orena ña vati paasinare cho'osi'ere peore pãire kuañu chini vu'ejoopona vu'vusõsinaa'me. ³⁴ Kuarena asa kukusõ pãi ũcuanuko Jesús pa'ichejana rani, repau'te Jesure,

—Icheja pa'ima'ñe tũchejana saijũ'u —chiiju rua i'kasinaa'me.

9

Nuka ku'imava'ure Jesús vasosi'ere kwamu
(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Jã'a cho'ocuhasirumu Jesús jo'e choovu tuni chiara chekukã'kona ũcuau pa'ijooona jëni tĩ'aasomu. ² Repau jëni pa'itona pãi nuka ku'imava'ure ũhikãa ũhiva'uni Jesús pa'ichejana kuãijũ raasome, re'oja'che cuasaju. "Iva'ure Jesús vasoja'mu", chini cuasaju rasi'ere ña jũ'iva'ure i'kaasomu Jesús.

—Pojoku pa'ijũ'u jmava'u. Mu'u cu'ache cho'osi'e tũnosõmu chu'u. Tũnosi'e jo'e cuasamaneja'mu chu'u — chiniasomu Jesús repava'ure.

³ Jã'aja'ñe i'kauna asa judiõpãi che'chona te'ena cuasaa-some. "Dios asacuheche'te i'kamũ ikũ jã'a", chiniasome. ⁴ Jã'ata'ni Jesús repana cuasache'te ña masi ija'che i'kaasomu repanare:

—¿Je'se pa'iana musanukona cu'ache cuasache? ⁵ Chu'u ikũre, "Mu'u cu'ache cho'osi'e tũnosõmu chu'u. Tũnosõsi'e jo'e cuasamaneja'mu chu'u", chiisi'ere asa, "Joreu'mu ikũ. Pãi jã'aja'ñe cho'omasinajẽ'e peome", chijũ cuasame. Jã'ata'ni chu'upi ikũre, "Vũni nuka ku'ijũ'u", chikuna ikupi vuni nukakuna ñani musanukona, "Jorema'kua'mu Jesús. Repau i'kasi'e ũcuarepa cho'omasimu", chijjaco-some. ⁶ Chu'u, pãire ja'me paaũ chini Dios Raosi'ku chejare pa'iu pãi cu'ache cho'oche tũnoñena'me pãi vasoche cho'omasiũ pa'iche'te musanukonapi ña masia'ju chini vasokaija'mu chu'u ikũre —chiniasomu Jesús repanare.

Chini nuka ku'imava'ure i'kaasomu repau.

—Vũni mu'u ũhisikãa mini vu'ena co'ijũ'u —chiniasomu.

⁷ Chikuna repau nuka ku'imatesi'ku vuni vu'ena co'isõasomu. ⁸ Jã'aja'ñe cho'oũna ña kukusõ pãi Dioni pojõũ, "Dios peore Masiũji cho'okaiũna ikũ maija'iu ruã cho'omasiku'mu", chijũ pojoasome.

Mateo'te Jesús soisi'ere kwamu
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Ũcuachejapi rani Jesús chu'ure Mateo'te pãi chũ'unare kuri sëni kookaina pa'ivu'e ñu'iu pa'ikuni ña i'kasi'kua'mu.

—Rani, chu'uni ja'me ku'iu chu'u chũ'uñe'te cho'oku pa'ijũ'u —chiisi'kua'mu chu'ure.

Chikuna asa, "Jau", chini vuni ũcuau'na'me saisi'kua'mu chu'u.

¹⁰ Reparumu Jesús repau neenana'me chu'u vu'ena mua ãũ ãisi'kua'mu. Repau ãũ ãiu ñu'itona Roma vu'ejoopo canare pãi chũ'unare kuri kookainana'me chekuna cu'ache pa'ina, mũta kaka chukuna ñu'ichejana pũsinaa'me ãure

ja'me añu chini. ¹¹ Repanapi chukunani ja'me ñu'ijuna ña fariseopai ija'che sēniasasinaa'me chukuna'te Jesús neenare:

—¿Je'se pa'ina musanukonare paaku che'choku kuri kookainana'me cu'ache pa'inare ja'me au aikū? — chiisinaa'me repana chukuna'te.

¹² Chitena asa Jesús ija'che i'kasi'kua'mu repanare:

—Pai vajuna ũko cho'оче chiima'me. Jū'iva'nata'ni ũko cho'оче chiime. ¹³ Chu'u pāi, “Re'onaa'me chukuna”, chiinani, “Cu'ache cho'оче ũhasō re'oja'che pa'ijū'u”, chisa chini cajesi'kuma'mu icheja cheja. Pāi, “Cu'ache pa'inaa'me chukuna”, chiiva'narechi'a, “Musanukona cu'ache cho'оче ũhasō re'oja'che pa'ijū'u”, chisa chini cajesi'kua'mu chu'u. Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'ere che'cheju Repau i'kache'te asa masijū'u, ija'che kuache'te:

Musanukona cu'ache cho'оче ro'iñu chini chu'ure isisiva'nani va'iva'nare vani uosōjū'u, chiiu chū'umu chu'u.

Jā'ata'ni pāi chekunare ña oiju pa'ijū'u, chiiu na'a rua chū'umu chu'u musanukonare, chiimu repa —chiisi'kua'mu Jesús repanare.

Dioni sēeju au āima'ñe pa'iche'te Jesuni sēniasasi'ere kumatu

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Ūcuarumu Juan Pāi Okoro'veku neena rani ija'che i'kasinaa'me Jesure:

—Chukuna si'arumu te'eñoā au āima'ñe pa'iju Diore sēeju pa'inaa'me, fariseopai ũcuaja'che. Mu'u neena, ¿je'se pa'ina jā'aja'ñe cho'ojū pa'ima'ñe? —chiisinaa'me.

¹⁵ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu repanare.

—Pāi, romire vejaju āure āaru chini soicojñosina sumana pa'ima'ñe pojojū au āime, romi vejakuji pa'ina. Na'a pa'isirumuna romi vejasi'kure chekunapi sasōjanaa'me chekuchejana. Jā'arumata'ni repauni oiju au āima'ñe pa'ijanaa'me repa. (Chu'u neena ũcuaja'che na'a pa'isirumuna Dioni sēeju te'eñoā au āima'ñe pa'ijanaa'me, chu'upi peokuna) —chiisi'kua'mu repau repanare.

¹⁶ Reparumu pāi te'ena aperumu che'chosi'ena'me mama che'choche ũcuapa'ruvachi'a cuasañu chini aperumu che'chosi'e ũhacuhesinaa'me. Chekunata'ni mama che'choche asacuhesinaa'me. Jā'ajekuna Jesús repanani chu'vakū ija'che i'kasi'kua'mu:

—Aikāaruji che'resōru mamase'rechoji che're aikāaruna pō juhamaanaa'me pāi. Jā'aja'ñe juha pi'ni choaru aikāaru mamase'recho pō juhasikāarujeke rueni ji'rosōna na'a

ujacoje che'remu. ¹⁷ Ūcuachi'a pīsi uche cono mama cho'oni va'iva'na ca'nituru aituruna ro'vemanaa'me pāi. Aituruna ro'veru conopi kosani sau che'resō pīsi uche conojē'e cho'osōku turujē'e ūcuaja'che che're cho'osōmu. Jā'ajekuna pāi pīsi uche cono mama cho'oni turu maturuna ro'veme. Jā'aja'ñejekuna turuna'me cono cho'osōma'mu —chiiu chu'vasi'kua'mu Jesús repanare Juan neenare.

Jairo mamakona'me chie ravu jū'iko'te Jesús vasosi'ere kamu
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Repau Jesús chuta'a i'katona judiōpāi chi'ivū'e chū'uku rani repau ti'jñeñena ro're puu ñu'iu ija'che i'kasi'kua'mu:
—Chu'u chīiva'o jūnisōcuhasi'koa'mo. Jā'ata'ni mu'upi sani repava'oni chēato vajurajja'mo repava'o —chiisi'kua'mu.

¹⁹ Chikuna asa Jesús vūni ūcuau'na'me saisi'kua'mu. Chukuna repau neena ūcuachi'a ja'me saisinaa'me.
²⁰ Saijuna romio docerepaūsrumu chie ravu jū'iko rani Jesús cho'jepi repau ju'ikāa puo juhasirū'tuvana chēasomo. ²¹ Ija'che cuasaasomo repao: “Jesús ju'ikāa chēanijē'e vajaja'mo chu'u”, chiio cuasako chēasomo repao. ²² Jā'ata'ni Jesús repaoji chēaona churi ña ija'che i'kasi'kua'mu repao'te:

—Mu'ava'o, pojoko pa'ijū'u. “Iku chu'ure vasoja'mu”, chiio cuasakojeko vajaja'mo mu'u —chiisi'kua'mu Jesús repao'te.

Ūcuarumu'upi teana te'erumu vajuasomo repao.

²³ Jā'aja'ñe cho'ocuha Jesús jo'e saiū judiōpāi chi'ivū'e chū'uku vu'ena tī'a ñato pāi repava'oni sa tāpi'raju phī'covuāre juhijuna chekuna otare rua oiju paniasome.
²⁴ Jā'aja'ñe cho'ojuna ña Jesús i'kaasomu repanare.

—Re'omu. Etajū'u icheja musanukona. Jūnisōsiva'oma'mo iko. Rupu kāisiva'oa'mo —chiniasomu repau repanare.

Jā'aja'ñe i'kakuna asa jachaju Jesure pāisoasome repana.
²⁵ Pāisojuna repanare etosi'kua'mu repau. Etochu repava'o pa'irupuna kaka repao jūtuna chēa i'kauna vajurani teana vūni nukaasomo repava'o. ²⁶ Ūcuarumu pāipi Jesús repao'te vasosi'ere asa chekunani kuarena repacheja si'achejña pa'ina repau cho'osi'e rua jainako asaju paniasome.

Na'ava'nare te'eka'chapanare Jesús vasosi'ere kamu

27 Ûcuachejapi eta chükuna repau neenana'me saiuna Jesure na'ava'na te'eka'chapana cuiju ujachu'opi ija'che i'kaju tuhasinaa'me:

—David aperumu pa'isi'ku jojosi'ku, oijũ'u chükunava'nare —chijju tuhasinaa'me repana.

28 Repau Jesús vu'e kakasirumu repa na'ava'na ja'me kaka repauni kueñe t'arena repanare ija'che sēniasasi'kua'mu repau:

—Musanukona chu'ure, ¿“Maiva'nare vasoja'mu iku”, chijju cuasache? —chiisi'kua'mu.

Chiiuna,

—Jũju, Pāi Ûcuanukore Paaku, “Chükunava'nare vasoja'mu mu'u”, chijju cuasame chükuna —chiisinaa'me repa.

29 Chitena Jesús repanare ñakocaña jũjñapi jaku ija'che i'kasi'kua'mu:

—Musanukonapi chu'uni, “Jesús maire vasoja'mu”, chijju cuasajuna ñakocañ ñoja'mu musanukonare chura —chiisi'kua'mu Jesús repanare.

30 Repauji jā'aja'ñe cho'oku i'kauna repa ñakocañ teana care'osōsi'kua'mu. Repanare ñakocañ vasocuha Jesús ija'che ruu i'kasi'kua'mu repanare:

—Chu'u musanukonare vasosi'e chekunare kumairo pa'ijũ'u —chiisi'kua'mu.

31 Chiisi'eta'ni sani repacheja si'achejña ku'iju kuaju paniasome repa.

Vati pāiuni pa'iu chu'o cutuñsesi'kure Jesús eto saosi'ere kumatu

32 Repa na'ava'na pa'isiva'na etatona pāi vatini paaku chu'o cutuma'kure Jesús pa'ivũ'ena ra cuaasinaa'me.

33 Cuaarena Jesupi vatini eto saokakuna repau pāiu chu'o cutumanesi'ku teana chu'o cutusi'kua'mu. Repauji cutukuna asa jñano pāi ija'che i'kasinaa'me:

—Mai Israel cheja cana ija'che cho'oche jmamakarujẽ'e ñamanaa'me —chiisinaa'me.

34 Fariseopāita'ni cu'ache cuasaju ija'che i'kasinaa'me:

—Vati chũ'ukujji cho'okaiuna iku Jesús vati ũcuajanare eto saomasimu —chiisinaa'me.

Pāire ña oiũ re'oja'che cho'okaimu Jesús

35 Ûcuarumu Jesús vu'ñajoopoã si'ajoopoã ku'iu ujajoopoãna'me jmajooruã judiõpāi chi'ivũ'ña repajoopoã pa'ivũ'ñana kaka che'choku ku'isi'kua'mu. Ûcuachi'a pāi cu'ache cho'oche ũhasinare Dios chẽa paache kuachũ'ore Repau chu'o re'oja'chere chu'vakũ ku'iu, pāiva'nare ravu si'ache jũ'iva'nare ca'nivũã asiche si'ache jũ'iva'nare

vasosi'kua'mu repau. ³⁶ Repau ku'ichejña canapi pãipi Dios chu'o chu'vaju cho'okainani peoju ovejava'na kuiraku'te peova'naja'ñe pa'iju vesuju chuova'na pa'ijuna Jesús ña oisi'kua'mu repanare. ³⁷⁻³⁸ Repanani ña oia chukuna'te repau neenare ija'che i'kasi'kua'mu repau:

—Dios chu'o chu'vanapi karasõjuna Repau chu'o chuta'a asamana rua jainuko pa'ime. Jã'ajekuna Dioni sêejũ'u musanukona, Repau chu'o chu'vanani na'a jainukore chëa raoa'ku —chiisi'kua'mu repau chukuna'te.

10

Dios chu'ore chu'vaa'ju chini repau neenare docerepanare saomu Jesús

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Ūcuarumu Jesús chukuna'te repau neenare docerepanare soni rao ija'che i'kasi'kua'mu: “Chu'upi cho'okaiuna ija'che cho'omasijanaa'me musanukona: Vati pãi sa'navuã pa'inare eto saomasijanaa'me. Ūcuachi'a pãi ravu si'ache jũ'inare vasomasijanaa'me musanukona”, chiisi'kua'mu repau chukuna'te.

² Chukuna repau chëa saosina mamia'me ie: Charo Simonni chëasi'kua'mu repau. Cheke mami Pedro ve'esi'kua'mu repau. Andrere repau Simón Pedro cho'jeu'te ũcuaja'che chëasi'kua'mu. Zebedeo machii ũcuachi'a Santiagona'me Juanre chëasi'kua'mu repau. ³ Ūcuaja'che Felipe'te, Bartolomere, Tomare, chu'ure Mateo'te Romapãi chũ'nare kuri kookaisi'kure chëasi'kua'mu repau. Chekure Santiago'te Alfeo mamaku'te chëasi'kua'mu. Tadeo'te ũcuachi'a chëasi'kua'mu repau. ⁴ Chekure Simonre ũcuachi'a, cananistapãi ja'me pa'iku'te chëasi'kua'mu. Ūcuachi'a Judas Iscariote'te chëasi'kua'mu. Na'a pa'isirumu repau Judas Iscariote Jesuni cu'ache cho'oa'ju chini chekunani isiasomu.

Dios chu'ore chu'vaa'ju chini repau neenare docerepanare Jesús saosi'ere kamu

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Reparumu Jesús chukuna'te repau chëasinare docerepanare Dios chu'ore chu'vaa'ju chini saopi'raku ija'che chu'vasi'kua'mu:

—Judío peona pa'ichejña saimanejũ'u musanukona. Ūcuachi'a Samaria cheja pa'ijooõ saimanejũ'u. ⁶ Jã'achejña saima'ñe Dios chu'o vesuju ovejava'na kuiraku'te peova'naja'ñe chuova'na pa'inani judiopãire sani chu'vajũ'u. ⁷ Sani, “Dios Raosi'ku pãi ũcuanukore

chũ'upi'ramu", chiiju chu'vajũ'u repanare. ⁸ Ūcuachi'a ravu jũ'iva'nare vasokaiju jũnisõsiva'narejẽ'e vasokaijũ'u. Asi ravu paanare vasojuũ'u. Ūcuachi'a vati pã sa'navuã pa'inare eto saosõkaijũ'u. Jã'aja'ñe cho'omasiche Diopi rupu ïsimu musanukonare. Jã'ajekuna chekunare kuri sēema'ñe rupu cho'okaiju pa'ijũ'u.

⁹ 'Ūcuachi'a sani kurijẽ'e samanejũ'u. ¹⁰ Turu cu'amajñaruã mañajaturujẽ'e samanejũ'u. Kãña sa'ñeju ju'ikãñajẽ'e sama'ñe musanukona ju'ikãñaruãchi'a ju'iju ku'ijũ'u. Cũ'akorophe'rejẽ'e sama'ñe musanukona ju'iphe'reruãchi'a ju'iju ku'ijũ'u. Vãsoñoã jo'e chekuñoã sama'ñe musanukona ju'veju ku'ĩñoãchi'a sajũ'u. Āuta'ni musanukona chu'vajanapi ãua'ju musanukonare, repanare chu'vache ro'i.

¹¹ 'Sani ku'iju vu'ejoopona t'ani repajoopo cakupi re'okaji, "Chu'u vu'ere rani pa'ijũ'u", chiiku vu'ere muã pa'ijũ'u, musanukona repacheja sairumujatu'ka. ¹² Repau vu'e muã kakani, repavu'e pa'inare, "Re'oja'che pa'ijũ'u musanukona", chiiju kakajũ'u. ¹³ Repavu'e pa'inapi re'oja'che pa'ineena pa'ito musanukona repanare Diore sēekaisi'e ūcuarepa re'oja'che cho'okaija'mu Repau. Jã'ata'ni repanapi re'oja'che pa'ineemana pa'ito pãaja'mu. ¹⁴ Chekurumu musanukonapi pãi vu'ena jã'apãani vu'ejoopona sani t'arena repacheja pa'inapi musanukonani cuaocuheju Dios chu'ojẽ'e asacuheto musanukona cũ'akorophe're chũ'isi'ere cha'ore t'ito to'jñoju eta saiũ'u, pãipi ña repana cu'ache cho'osi'ere masia'ju. ¹⁵ Dios pãi ūcuanukore chi'i ro'iumucuse t'aru Sodoma vu'ejoopona'me Gomorra vu'ejoopo pa'isinare ruã cu'ache ti'jñeja'mu. Jã'ata'ni musanukona chu'vache asacuhesinare na'a ruã cu'ache ti'jñeja'mu reparumu. Ūcuarepaa'me jã'a —chiisi'kuã'mu Jesús chukuna'te.

Dioni cuasaju cu'ache cho'ocojñona pa'iche'te chu'vamũ Jesús

¹⁶ Ūcuarumu Jesús chukuna'te repau neenare jo'e ija'che i'kasi'kuã'mu:

—Ñarepaju pa'ijũ'u. Chu'u musanukonare, chai pa'ichejñana ovejava'nare saocheja'che musanukonare cuhena pa'ichejñana saomu. Jã'ajekuna aña masicheja'che ñarepaju ku'imasiju ũkupova'na kokaneema'ñeja'ñe re'oja'che pa'iju chekunare cu'ache cho'oma'ñe chu'vaju pa'ijũ'u. ¹⁷ Ñarepaju pa'ijũ'u. Chekurumu pãi musanukonare chu'uni cuasajuna chēa judiõpãi chũ'una pa'ivu'ena sa jo'ka, repanapi su'sueche'te chũ'arena

judiöpāi chi'ivũ'ñana cuaa suĩ'suejanaa'me. ¹⁸ Chekurumu pāi musanukonare chu'uni cuasajuna chēa pāi te'eva'nare chũ'una pa'ivũ'ñana ũcuachi'a jainukore chũ'una pa'ivũ'ñajatu'ka sa jo'kajanaa'me musanukonare, cu'ache cho'oche'te chũ'ua'ju chini. Jā'aja'ñe cho'ojuna repanare pāi chũ'unare chu'u pa'iche'te kua asojanaa'me musanukona judío peonare ũcuachi'a. ¹⁹ Jā'ata'ni pāipi musanukonani jā'aja'ñe cho'oto, “¿Je'se sãĩne i'kaja'che chu'u?” Ūcuachi'a, “¿Keejachu'opi i'kaja'che chu'u?”, chiiju cuasamanejũ'u. Musanukonare sãĩne i'kache tĩ'arumu musanukona i'kajache chu'o Diopi rekoñoãna kuaja'mu. ²⁰ Musanukona te'ena cuasaju i'kama'ñe mai Ja'ku Dios Rekochoji cho'okaiuna masi i'kajanaa'me repanare.

²¹ 'Reparumu pāi repana cho'jechĩi chu'uni cuasajuna chēa sa, “Vanisõjũ'u inare”, chiiju jo'kajanaa'me. Chekuna repana majaa'chupāipi chu'uni cuasajuna ũcuaja'che cu'ache cho'ojanaa'me repanare. Puka'kupāi ũcuachi'a repana mamachĩipi chu'uni cuasajuna chēa sa, “Inare vanisõjũ'u”, chiiju jo'kajanaa'me. Chekuna ũcuachi'a repana puka'kupāipi chu'uni cuasajuna ũcuaja'che cu'ache cho'ojanaa'me. ²² Pāi ũcuanuko musanukonare chu'uni cuasajuna rua cuhejanaa'me. Jā'ata'ni musanukonapi chu'ure cuasache'te ũhama'ñe jūnisõrumujatu'ka masi cuasaju pani Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me. ²³ Pāipi musanukona saisijooopo canapi musanukonani cu'ache cho'oto chekujooopona vuvusõjũ'u. Chu'u pãire ja'me paaũ chini Dios Raosi'ku musanukona chuta'a Israel cheja pa'ijooopã peore kuni si'ama'tona cunaumu muisi'kupi jo'e cajeja'mu icheja cheja. Ūcuarepaa'me jā'a.

²⁴ 'Utija'o che'chenapi repanare che'choku cu'ache i'kacojñoñe'te, “Maita'ni cu'ache i'kacojñoñomanejanaa'me”, chiiju cuasato cu'amũ. Ūcuachi'a cho'oche'te rupũ cho'okaau chini chēa paacojñoova'upi repau'te paaku cu'ache i'kacojñoñe'te, “Chu'uta'ni cu'ache i'kacojñoñomaneja'mu”, chiiju cuasato cu'amũ. ²⁵ Utija'o che'chena repanare che'chokuji cu'ache i'kacojñoto repau i'kacojñosi'ēja'che cu'ache i'kacojñojanaa'me. Ūcuachi'a pãiu'te cho'oche cho'okaiva'u repau'te paakuji cu'ache i'kacojñoto repau i'kacojñosi'ēja'che cu'ache i'kacojñoja'mu. Musanukona ũcuaja'che chu'u cu'ache i'kacojñoñeja'ñe na'a rua cu'ache i'kacojñojanaa'me. Pāi chu'ure, “Vati chũ'uku'mu mu'u; Beelzebua'mu”, chiisinaa'me. Jā'ajekuna pāi musanukonare chu'u majapãijanajuna ũcuare i'kaju na'a rua cu'ache i'kajanaa'me —chiisi'kua'mu Jesús.

*“Musanukonare vanisõñu chiinare vajuchumanejũ’u”,
chiũ chũ’vatu Jesús repau neenare
(Lc 12.2-7)*

²⁶ Ūcuarũmũ Jesús chũkũna’te ija’che i’kaku jo’e chũ’vasi’kũa’mũ:

—Pãĩ musanukonare vanisõñu chiinare vajuchumanejũ’u. Repana cu’ache cho’oñu chini rope’e cho’oche peore pãĩ ũcuauko masijanaa’me. Ūcuachi’a repa na rope’e cutujũ pa’isi’e peore pãĩ ũcuauko masijanaa’me. ²⁷ Ūcuachi’a chũ’u musanukonare ñamina rope’e i’kasi’e pãĩ ũcuauko asaju’te umucusena kũajũ’u. Ūcuachi’a chũ’u musanukonare vũ’ena cuaa rope’e kũasi’e pãĩ ũcuauko pa’ichejana ujachũ’o i’kaju kũajũ’u ũcuauko asaa’ju. ²⁸ Musanukonare vanisõñu chiinare pãĩ vajuchumanejũ’u. Ca’nivũã vanisõñijẽ’e musanukona rekoñoãta’ni cu’ache cho’omanejanaa’me repa na. Musanukonare jũ’iñe chũ’umasiku vati toa Saomasikũni Diorechi’a vajuchũju pa’ijũ’u.

²⁹ Pĩ’a ka’chava’na jmava’na kuri te’ere’revachi’a ro’ime. Te’ere’revachi’a ro’iva’nare mai Ja’ku Diopi jũ’iũseto te’eva’ujẽ’e jũnisõmanera’ame repa na. ³⁰ Ūcuachi’a Repau Dios musanukona pa’iche peore masikũjekũ musanukona sũjoquee raña kuẽkuesi’echi’a paakũjekũ masimũ. ³¹ Pĩ’ava’nare peore kuiramũ Dios. Musanukonare pãĩ na’a rũa cuasaku na’a re’oja’che cho’okaiũ pa’imũ Repau. Jã’ajekũna chekũnare pãĩ vajuchumanejũ’u —chiisi’kũa’mũ Jesús chũkũna’te repau neenare.

*Vajuchuma’ñe pãĩ asaju’te, “Jesure cuasanaa’me
chũkũna”, chiina pa’iche’me
(Lc 12.8-9)*

³² Ūcuarũmũ Jesús jo’e ija’che i’kasi’kũa’mũ:

—Pãĩ te’ena, chekũna asaju’te vajuchuma’ñe, “Jesure cuasanaa’me chũkũna”, chiime. Na’a pa’isirũmũ chũ’u jã’aja’ñe i’kasinare Ja’ku Cũnaũmũ Pa’iku asaku’te, “Chũ’u neena’a’me ina”, chiija’mũ. ³³ Jã’ata’ni chekũna pãire vajuchũju repa nãpi asaju chini, “Jesure cuasanaa’me chũkũna”, chiime. Na’a pa’isirũmũ jã’aja’ñe i’kasinare chũ’u Ja’ku Cũnaũmũ Pa’iku asaku’te, “Chũ’u neenama’me ina”, chiija’mũ chũ’u repa nare —chiisi’kũa’mũ repau.

*Jesure cuhena repau’te cuasanare cuhejanaa’me
(Lc 12.51-53; 14.25-27)*

³⁴ Ūcuarũmũ Jesús jo’e ija’che i’kasi’kũa’mũ chũkũna’te:

—Ija’che cuasacosome musanukona: “Jesús raisirũmũta’ni pãĩ chekũnare cuhema’ñe re’oja’che

pa'ijanaa'me", chiiju cuasacosome. Jã'ata'ni chu'upi rani che'chokuna pãi chu'u che'choche asacuhenapi asaneenani pe'ruju cuheme. ³⁵ Chekurumu puka'kupi chu'uni cuasato mamakujì cuheja'mu. Chekurumu puka'kopi chu'uni cuasato mamakoji cuheja'mo. Ũcuachi'a vaoji chu'uni cuasato mamaku'te pa'ikoji cuheja'mo. ³⁶ Majapãi ũcuate'evu'e pa'inapi te'eu chu'uni cuasato chekunapi cuhejanaa'me repava'ure.

³⁷ 'Mujakupãi cuasaju pa'ito re'omu. Jã'ata'ni musanukonapi chu'uni na'a rua cuasaju pa'imaneeni chu'u neena pa'imanejanaa'me. Ũcuachi'a musanukona chĩiva'nare cuasaju pa'ito re'omu. Jã'ata'ni musanukonapi chu'uni na'a rua cuasaju pa'imaneeni chu'u neena pa'imanejanaa'me. ³⁸ Pãi musanukonare chu'u neenajejuna cuheju vanisõñu chiijanaa'me. Jã'ata'ni chu'ure cuasache jmamakarujẽ'e ũhasõma'ñe cuasaju pa'ijũ'u. Pãipi jã'aja'ñe cho'oñu chiijana vajuchuju musanukonapi chu'ure cuasache'te ũhasõni chu'u neena pa'imanejanaa'me. ³⁹ Ũcuachi'a chuenisõñe'te vajuchuju repaña asa chẽasi'e Dios chu'o ũhasõna, jūnisõsirumu vati toana sani cho'osõjanaa'me. Jã'ata'ni chuenisõñejẽ'e vajuchuma'ñe chu'uni ũcua cuasaju chuenisõsiva'na Dios pa'ichejare jūni sani re'oja'che pa'ijanaa'me —chiisi'kua'mu repau.

Repau chu'o kuasinare Dios ro'ijache re'oja'che koojana pa'iche'te kumatũ

⁴⁰ Ũcuagumu Jesús chukuna'te repau neenare jo'e i'kasi'kua'mu.

—Pãi musanukonare pojona chu'ure ũcuachi'a pojome. Pãi chu'ure pojona chu'ure Raosi'kure ũcuachi'a pojome. ⁴¹ Pãipi Dios chu'o kujajuna, pãiu ũcuauakujì, "Diopi raõna Repau chu'o kuame ina", chini repanani pojoto Repau chu'o kuasinare ro'icheja'chere ũcuapa'rũva ro'ija'mu Dios repau'te. Ũcuachi'a pãiu chekunani, "Diopi cho'okaiuna re'oja'che pa'ime ina", chini repanani pojoto Dios ũcuaja'che re'oja'che pa'isinare ro'icheja'chere ũcuapa'rũva ro'ija'mu repau'te. ⁴² Ũcuachi'a pãiu ũcuauakujì chu'u neekure rua vesuku'teta'ni ũcua, "Jesu-cristo neekua'mu iku", chini repauni oko ũkuato Diopi ro'ija'mu repau'te —chiisi'kua'mu Jesús.

11

*Juan Pãi Okoro'veku saosina sēniasajaisi'ere kumatũ
(Lc 7.18-35)*

1 Ûcuarumũ Jesús chũkuna'te repau neenare do-
cerepanare chũ'va pi'ni, ùcuachejapi sani ku'ia repacheja
pa'ijoopoãre Dios chũ'ore chũ'vaku pa'isi'kua'mũ.

2-3 Ûcuarumũ Juan Pãi Okoro'vesiva'ũ cu'ache cho'onare
chẽa cuaovũ'ere pa'ia Jesús cho'ochẽ'te asa, "Dios Raosi'ku
Cristocosomũ repau", chini cuasaasomũ. Jã'aja'ñe cuasa
repau neenare te'enare soni rao, "Jesure ija'che chiijũ
sẽniasajaijũ'ũ mũsanũkona: '¿Dios Raosi'kua'ũ mũ'ũ?
Mũ'ũpi Dios raomanesi'ku pa'ito, ¿Dios Raojauni ùcua
cha'ajanaa'ñe chũkuna?', chiijũ'ũ repau'te Jesure", chini
saosomũ Juan repanare.

4 Saoũna sani ùcuare sẽejuna asa Jesús ija'che
i'kasi'kua'mũ:

—Chura mũsanũkona Juan pa'ichejana co'i mũsanũkona
ñasi'ena'me asasi'ere ija'che kuajũ'ũ repau'te: ⁵ "Pãi na'ana
pa'isina ñame chura. Cu'acũ'a paasina re'oja'che nũka
ku'ime chura. Asi ravũ paasina ùcuaja'che vajũme.
Cãjo asamanesina ùcuaja'che asame chura. Jũnisõsina
ùcuaja'che vajũrani jo'e pa'ime. Chũova'na pa'iva'na chũ'ũ
chũ'vache'te chũ'ũre cuasache kuachũ'ore asajũ pa'ime.
⁶ Pãi chũ'ũre cuasache ùhasõma'ñe cuasajũ pa'ina po-
jojũ pa'ijanaa'me", chiijũ sa kuajũ'ũ repau'te Juanre —
chiisi'kua'mũ Jesús repanare.

⁷ Repana co'isõsirumũ Jesús Juan pa'iche'te i'kaku ija'che
i'kasi'kua'mũ repanare pãi:

—¿Je'se pa'ikũni ñañũ chini pãi peocheja sate
mũsanũkona? ¿Chũ'chũsava tutakuna ñũ'kuecheja'che
repau rekocho na'mi sa'ñekũ cuasakũni ñañũ chini sate
mũsanũkona? Jã'aja'ñe cuasama'kua'mũ Juan. ⁸ Jã'aja'ñe
pa'iku'te ñañũ chini saimaneni, ¿ũquere ñañũ chini sate?
¿Pa'ipãi ju'ikãña ju'ikũni ñañũ chini sate mũsanũkona?
Pãi, kãña rũa ro'ikãña ju'ina pa'ipãi vũ'ñachi'a pa'ime.
⁹ Jã'aja'ñe pa'ikũni ñañũ chini saimaneni, ¿ũquere ñañũ
chini sate mũsanũkona? ¿Dios chũ'o kuakaikũni ñañũ chini
sate? Jã'aja'ñe pa'iku'te ñañũ chini saisinajejũ te'erũhiñe
cuasame mũsanũkona. Repau Juan chekũnare Dios chũ'o
kũanare na'a rũa masi kũaku'mũ. ¹⁰ Repau Juan pa'ijachere
kuajũna aperumũ tocha jo'kasi'e Dios chũ'o ija'che chiimũ:
Mũ'ũ cheja cajejache kũajauni charo saoja'mũ chũ'ũ,
pãipi mũ'ũ cajejachere asa repana rekoñoãre care'va paapu
chini,

chiimũ repana tocha jo'kasi'e. ¹¹ Icheja cheja Dios
chũ'o kũakaina rũa masina pa'ime. Jã'ata'ni Juan
ùcuanũkore na'a cajajaiche masi'ũmũ. Na'a pa'isirumũ
pa'ijana ùcuaja'che, rũa vesũsinata'ni Dios chũ'ore asa chẽa

cuasaju, Juanre na'a rua masijanaa'me, chu'u pa'iche peore asasinajeju. Ūcuarepaa'me jā'a.

¹² 'Juan Pāi Okoro'veku Dios chu'o apechu'varumupi iumucujñajatū'ka Dioni cuasaju Repau chū'ūñe cho'onare cuheju cu'ache cho'oju pa'ime pāi. ¹³ Moisés tocha jo'kasi'e Dios Raojau pāi ūcuanukore chū'ujañere kuamu. Dios chu'o kuana ūcuachi'a, irumu Juan pa'irumujatu'ka ūcuate'ere kuame. ¹⁴ Mūsanukonapi iere chu'u i'kache'te jachama'ñe cuasani masijanaa'me: "Juan, Dios raoja'mu chiicojñosi'ku aperumu Repau chu'o kuasi'ku Elías kuasi'eja'che kuamu", chiimu chu'u. ¹⁵ Chu'u i'kache asa chēaana ūcuanuko asa chēajū'u.

¹⁶ 'Pāi irumu cana pa'iche'te kuara. Chu'upi ñato mūsanukona irumu cana ija'che pa'ime: Jeerumu chīi āu īsichejare ñu'iju ūcuajanani, "Apeñu", chini soniasome. ¹⁷ Chekunapi apecuhejuna ija'che i'kaasome repaña: "Chukuna juhivūā juhito ujacha'icuheme mūsanukona. Ūcuachi'a chukuna apeju jū'isinare tārumu ujacheja'che sūma'ñe ujato ja'me ujacuheme mūsanukona. Chukunani cuheju pojoma'me mūsanukona", chiniasome repaña chīi. ¹⁸ Repaña chīi ūcuajanare cuhecheja'che cuheme mūsanukona chukuna'te, Juanna'me chu'ure. Repau Juan Pāi Okoro'veku rani pa'iu Dioni cuasaku te'eñoā āu āima'ñe pa'iu, conojē'e ūkuma'ñe pa'iana ña, "Vatini paaku vē'veu'mu Juan", chiiju cuhena'me mūsanukona repau'te. ¹⁹ Chura chu'upi pāire ja'me paa chini Dios Raosi'kupi rani pa'iu si'aumucujña āu āiu ūkukuna ña, "Āi aia'mu mu'u. Cono ūku aia'mu mu'u. Ūcuachi'a pāi cu'ache pa'inana'me pāi chū'unare kuri kookainare oiū pa'iku'mu mu'u", chiiju cuheme mūsanukona chu'ure. Pāi rūhiñe cuasana, "Dios chū'ūñe re'oja'chea'me. Peore masiku'mu Repau", chiiju cuasame —chiisi'ku'a'mu Jesús repañare pāi.

Dios chu'o jachana pa'iche'te kuamu

(Lc 10.13-15)

²⁰ Repau Jesús Diochi'a cho'omasiche pāi jainuko ñaju'te si'arumu cho'o ñoku pa'isi'ku'a'mu. Ūcuachi'a repaña cu'ache cho'ochete ūhasōa'ju chini chu'vasi'ku'a'mu repau. Jā'ata'ni cu'ache cho'ochete ūhasōmanesinaa'me repaña. Ūcuarumu Jesús Diochi'a cho'omasiche repau na'a rua cho'o ñojoopoā pa'inapi repaña cu'ache cho'ochete ūhamapuna pe'rukū ija'che i'kasi'ku'a'mu repañare:

²¹ —Dios aperumu Sidón vū'ejoopona'me Tiro vū'ejoopo canare Repau masiche cho'o ñomaneasomu. Repañani chu'vaku cho'o ñoru ña cu'ache pa'inajeju sūmava'na

pa'ijũ cu'ache cho'ochẽ ũhasõ, vâkiniokãñapi sa'che repana sîjona ũhacutapi chu'chura'asinaa'me repana, chekũnapi ña, "Cu'ache cho'ochẽ ũhasõsinaa'me ina", chiapũ chini. Mũsanũkonata'ni chũ'ũpi chũ'vakũ Diochi'a cho'omasiche cho'o ñokũna ñame, Corazín vũ'ejoopo canana'me Betsaida vũ'ejoopo cana. Ñanata'ni cu'ache cho'ochẽ ũhasõma'me mũsanũkona. Jã'ajekũna rũa cu'ache ti'jñeja'mũ mũsanũkonare. ²² Dios pãĩ ũcuanũkore chi'i ro'iumucuse tĩ'aru Sidón vũ'ejoopo pa'isinana'me Tiro vũ'ejoopo pa'isinare rũa cu'ache ti'jñeja'mũ. Jã'ata'ni mũsanũkonare Corazín vũ'ejoopo canana'me Betsaida vũ'ejoopo canare na'a rũa cu'ache ti'jñeja'mũ, Repau cho'omasicheji chũ'ũ cho'ochẽ ñasinata'ni jachasi'e ro'i. ²³ Mũsanũkona Capernaum vũ'ejoopo cana, "Dios pa'icheja saijanaa'me mai", chiinaa'me. Jã'ata'ni Dios mũsanũkonare pãĩ ũcuanũkore Repau chi'i ro'iumucuse tĩ'aru vati toana saoja'mũ. Dios aperũmũ Sodoma vũ'ejoopo canare Repau masiche cho'o ñomanesomũ. Repanani cho'o ñoru cu'ache cho'ochẽ ũhasõ re'oja'che pa'ijũna, ñañomanẽũna irũmũjatũ'ka pa'ira'aasomũ repajoopo. ²⁴ Mũsanũkonare Capernaum vũ'ejoopo canare ija'che i'kamũ chũ'ũ: Na'a pa'isirũmũ Dios pãĩ ũcuanũkore chi'i ro'iumucuse tĩ'aru Sodoma vũ'ejoopo pa'isinare rũa cu'ache ti'jñeja'mũ. Jã'ata'ni mũsanũkonare na'a rũa cu'ache ti'jñeja'mũ, chũ'ũ cho'ochẽ ñasinata'ni jachasi'e ro'i —chiisi'kũa'mũ Jesús repanare.

"Chũ'ũni rani chũ'ũ che'choche'te asa chẽani re'oja'che pa'ijanaa'me mũsanũkona", chiimũ Jesús

(Lc 10.21-22)

²⁵ Reparũmũ Jesús, Pũka'kũni pojokũ ija'che i'kasi'kũa'mũ:

—Ja'kũ, mũ'ũ cũnaũmũ pa'inana'me cheja pa'inare peore chũ'ũku'mũ. Pãĩ, "Mũ'ũ chũ'o peore masinaa'me chũkũna", chiijũ cuasanare chũ'ũ che'choche mũ'ũ chũ'o asamasiche ũsemũ mũ'ũ, repanapi asavesũa'jũ chini. Jã'ata'ni pãĩ chĩiva'naja'ñe vesũjũ, "Dios chũ'ojẽ'e vesũnaa'me chũkũna", chini cuasanarechi'a mũ'ũ chũ'o asamasiche jo'kakũ'mũ mũ'ũ, repanapi asamasia'jũ chini. ²⁶ Jã'aja'ñere chiimũ mũ'ũ. Jã'ajekũna mũ'ũre, "Re'orepamũ", chiimũ chũ'ũ —chiisi'kũa'mũ repau Diore.

²⁷ Chini pãire ija'che i'kasi'kũa'mũ repau:

—Chũ'ũ Ja'kũ Repau pa'iche masiche peore jo'kasi'kũa'mũ chũ'ũre. Chũ'ũ Repau Mamakũ pa'iche pãĩ te'eujẽ'e vesũme. Chũ'ũ Ja'kũta'ni masimũ. Ũcuachi'a chũ'ũ Ja'kũ pa'iche pãĩ te'eujẽ'e vesũme. Chũ'ũ Repau Mamakũchi'a masimũ Ja'kũ

pa'iche. Ūcuachi'a chũ'ure kuaanarechi'a chũ'u ja'ku pa'iche kuamu chũ'u. ²⁸ Mʉsanʉkona aipāi chũ'u jo'kasi'ere, "Dios chũ'usi'ea'me ie", chini peore cho'oŋu chiime mʉsanʉkona te'ena. Jā'ata'ni repapi peore cho'ovesakuna cho'oju ca'nasō rekoŋoā sʉmava'na pa'ime mʉsanʉkona. Jā'aja'ñe pa'inare chũ'uni rajjũ'u chiimʉ chũ'u. Chũ'ure rainare repana rekoŋoāna cho'okaija'mʉ chũ'u, re'oja'che pa'ijʉ pojoju sʉmava'na pa'imanea'ju chini. ²⁹ Chũ'u chũ'uñe cho'ovesama'ñere asa chēa cho'oju pa'ijjũ'u. Pāi oikuta'ni meñe, "Masiu'mʉ", chiima'kua'mʉ chũ'u. Mʉsanʉkonapi chũ'uni rani, mʉsanʉkona cu'a chũ'upi tʉnosōkakuna rekoŋoāpi re'oja'che pa'ijʉ jo'e sʉmava'na pa'imanejanaa'me. ³⁰ Chũ'u chũ'uñeji cho'ovesamauna cho'oju re'oja'che pa'ijʉ sʉmava'na pa'imanejanaa'me mʉsanʉkona —chiisi'kua'mʉ repau Jesús.

12

Jesús neena pʉaumucusena trigocha'charũã pura āisi'ere kuamu

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Ūcuarʉmʉ Jesús pʉaumucusena chʉkuna repau neenana'me trigo chiopi saiʉ pa'isi'kua'mʉ. Ūcuarʉmʉ chʉkuna repau neena āucuhakuna trigocha'charũãre pura āisinaa'me. ² Chʉkunapi jā'aja'ñe cho'ojuña ña fariseopāi ija'che i'kasinaa'me Jesure:

—Ñajjũ'u. Mʉ'u neena pʉaumucuseta'ni cho'oche cho'ome —chiisinaa'me.

³⁻⁴ Chitena Jesús i'kasi'kua'mʉ repanare.

—¿Aperʉmʉ pa'isi'ku David cho'osi'ere kʉajʉ mai aipāi tocha jo'kasi'e ñamanaa'ñe mʉsanʉkona? Ija'che kuamu repa:

David, repau'te ja'me pa'inana'me āucuhakuna Dios vʉ'ena kaka

Diopi pojoa'ku chini judío phairipāi tʉosi'ere pã mini āiʉ repau'te ja'me pa'inare āuku āniasomʉ.

Dios, phairipāichi'a āijjũ'u chiisi'ere ānisōasomʉ repau David,

chiimʉ. ⁵ Ūcuaja'che cheke, ¿Diopi chũ'uuna Moisés tocha jo'kasi'e ñamanaa'ñe mʉsanʉkona? Ija'che kuamu repa:

Pʉaumucujñana Dios vʉ'e kaka repavʉ'e cho'omajñaruã cho'onata'ni phairipāi Diopi ñato cu'ache cho'oma'me,

chiimʉ. ⁶ David Dios vʉ'ena kaka cho'osi'ena'me phairipāi repavʉ'e kaka cho'oche, Dios peore chũ'ukʉji ñato cu'ama'mʉ. Ūcuachi'a chũ'uni peore ja'me chũ'ua'ku

chini jo'kacojñosi'kuni p̄aumucusena cho'оче chũ'ũato chũ'ure'omu. ⁷ Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e kuache masi asavesume musanukona. Ija'che chiimu repa:

“Musanukona cu'ache cho'оче'te ro'iñu chini chu'ure isisiva'nare jo'cha va'iva'nare vani uosōjũ'u”, chiim chũ'umu chu'u.

Jã'ata'ni, “Pãi chekunare ña oiju pa'ijũ'u”, chiim na'a rua chũ'umu chu'u musanukonare,

chiimu Dios. Repa tocha jo'kasi'e asa chẽa cho'ona pani chukuna'te cu'ache cho'omanare, “Cu'ache cho'ome musanukona”, chiimanera'asinaa'me musanukona.

⁸ Chu'uni Dios Raocojñosi'kuni p̄aumucusena cho'оче'te chũ'uto chũ'ure'omu —chiisi'kua'mu repau.

Cu'ajũturu paaku'te Jesús vasosi'ere kamu

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jã'aja'ñe i'kacuha Jesús ũcuachejapi sani judiopãi chi'ivũ'ena kakasi'kua'mu. ¹⁰ Kaka ñato pãiu ũcuavũ'ere cu'ajũturu paaku pa'isi'kua'mu. Ūcuarumu repavũ'e pa'ina Jesuni, “Cu'ache cho'omu mu'u”, chiñu chini ija'che sēsinaa'me repau'te:

—¿P̄aumucusena pãi jũ'iva'nani vasoto re'okũ? —chiisinaa'me.

¹¹ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu repanare.

—Musanukona te'eu mu'u neeva'upi ovejava'upi p̄aumucusena cojena tuãni mañasōsiva'uni sani ñani miira'amu mu'u. ¹² Ovejava'nare oiku'mu Dios. Jã'ata'ni pãire na'a rua oiku'mu Repau. Jã'ajekuna pãi jũ'iva'nani p̄aumucusena vasoto re'omu. Cu'ama'mu jã'a —chiisi'kua'mu Jesús repanare. ¹³ Chini cu'ajũturu paaku'te i'kasi'kua'mu.

—Mu'u jũtu saujũ'u —chiisi'kua'mu.

Chikuna sausi'kua'mu. Saũna repajũtu teana re'ojajũtu care'osōsi'kua'mu, chekujũtu re'oja'icheja'che. ¹⁴ Jã'ata'ni fariseopãi Jesupi jã'aja'ñe cho'oũna ña ũcuavũ'epi eta mua, Jesure vanisōjañere care'vañu chini chi'i cutuasome.

Dios chu'o kuasi'ku Jesús pa'ijachere kuaku tocha jo'kasi'ea'me

¹⁵ Ūcuarumu Jesús repana cho'oñu chiiche'te masiku ũcuachejapi eta sanisōsi'kua'mu. Repau sanisōsirumu pãi rua jainuko tuhasinaa'me repau'te. Tuharena repanare ja'me pa'inare jũ'iva'nare ũcuanukore vasokaisi'kua'mu repau. ¹⁶ Jã'aja'ñe vasoku, “Chu'u cho'оче chekunare pãi kamuanejũ'u musanukona”, chiisi'kua'mu repau. ¹⁷ Jesupi jã'aja'ñe cho'oũna repau cho'ojachere kuaku aperumu

Dios chu'o kuasi'ku Isaiás tocha jo'kasi'epi ũcuarepa ti'jñecuhasi'kua'mu, ija'che chiicheji:

18 Dios Repau Mamakuni ija'che i'kaasomu:

“Iku chu'ure cho'оче cho'okaiku'mu.

Chu'u chēa paaku'mu iku.

Rua cuasaku pojoku'mu chu'u ikure.

Chu'u Rekocho'te ĩsiuna ũcuauñi ja'me pa'iu Reparekochoji
chũ'ukuna

sani judío peonani chu'u pãi ũcuanukore ũcuarepa
cho'okaiche'te kuaja'mu iku.

19 Ūcuachi'a pe'ruchu'ojē'e i'kama'ñe cuima'ñe kuaja'mu
repau.

Vu'ñajooroã kuni chu'o ujachu'ojē'e i'kama'ku ku'ija'mu
iku.

20 Pãi re'oja'che pañu chiinata'ni re'oja'che pa'ivesujuna
cho'okaija'mu iku.

Chuova'na pa'iva'nare ũcuaja'che oiũ cho'okaija'mu iku.

Pãi ũcuanuko cu'ache cho'оче peore repau ai
ũserumujatu'ka jã'aja'ñe pa'iva'nare cho'okaiũ
pa'ija'mu iku.

21 Iku pi jã'aja'ñe cho'okaiuna judío peona ikure jachama'ñe
cuasajanaa'me”, chiniasomu Dios,

chiimu Isaiás tocha jo'kasi'e.

*Pãi Jesure, “Vatini paaku si'ache cho'omasimu”, chiisi'ere
kuamu*

(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

22 Ūcuarumu pãi Jesús pa'ichejana na'ava'ure vatipi
ũsekuna chu'ojē'e cutumau ñakocaãjē'e ñamava'uni rasi-
naa'me. Rarena Jesupi vatire eto saosōkakuna ñakocaã
ñasi'kua'mu repau. Chu'o ũcuachi'a cutusi'kua'mu repau.

23 Jesupi jã'aja'ñe cho'ouna ña jñano repaña pãi ũcuanuko
sãĩñechi'a sēniasasinaa'me, ija'che chiijũ:

—¿Aperumu pa'isi'ku David Jojocojñosi'kua'u iku?
¿Maire chũ'ua'ku chini Dios raoja'mu chiicojñosi'kua'u?
—chiisinaa'me.

24 Jã'aja'ñe i'kasi'eta'ni asa fariseopãi ija'che cu'ache
i'kasinaa'me:

—Vati chũ'ukuji Beelzebuji cho'okaiuna vati ũcuajanare
eto saomasimu iku Jesús —chiisinaa'me.

25 Ūcuarumu Jesús repaña cuasaju cutuche'te masiku
ija'che i'kasi'kua'mu:

—Pãi ũcuate'echeja pa'inapi sãĩñechi'a cavani vaiju
si'asōjanaa'me. Ūcuachi'a majapãichi'api ũcuate'evu'e
pa'inapi sãĩñechi'a cavani majapãi sējosōjanaa'me.

26 Ūcuachi'a vati aipi repau neenana'me sãĩñechi'a
cavato repau chũ'ũñe si'asōmu. 27 Jã'ata'ni musanukona

chũ'ure, "Vati chũ'ukuji Beelzebuji vati ũcuajanare eto saomasiche jo'kasi'kua'mũ mũ'ure", chiime. Mũsanũkonapi jã'aja'ñe i'karena iere sēmũ chũ'u: Mũsanũkona neenare, ¿kauji vati etomasiche jo'kau? ¿Vati aipi jo'kau? Ija'che chiijũ sēniasajũ'u repanare: "¿Vati etomasiche vati aipi jo'kau mũsanũkonare?", chiijũ'u. Jã'aja'ñe sēeto repana mũsanũkonare, "Rũhiñe cuasama'me mũsanũkona", chiijanaa'me. ²⁸ Chũ'u vati etomasiche Dios Rekocho jo'kasi'ea'me. Chũ'upi Dios Rekocho jo'kasi'ere cho'okũna ña, "Dios ũcuauũkore chũ'ũku'mũ", chiijũ cuasajanaa'me pãi.

²⁹ 'Pãiu rua kokauji rua vaiche paakuji repau vu'ere pẽ'jeto ñaacu'amũ repau cu'amajñaruã. Charo repauñi chẽa quẽo suotota'ni repau neemajñaruã tutesõre'omu.

³⁰ 'Pãi chũ'ure jovomana cuheme chũ'ure. Cuheju chekũnapi chũ'ũni jovoñu chiito ũseme repana, chũ'ũni jovomaneajũ chini.

³¹ 'Jã'ajekũna iere kuamũ chũ'u mũsanũkonare: Dios, Repau'te pãi cu'ache cho'osi'ena'me cu'ache cutuche si'ache tũ'nesõja'mũ. Tũ'nesi'e jo'e cuasamaneja'mũ Repau. Repau Rekocho'te cu'ache cutusi'eta'ni cavesũma'ñe cuasaku ro'iche chũ'ũja'mũ Repau. ³² Chũ'ure, Dios Raocojñosi'kure pãi cu'ache cutuche jo'e cuasamaneja'mũ Dios. Jã'ata'ni Repau Rekocho'te pãi cu'ache cutucheta'ni irũmũpi mamacheja pa'itojẽ'e ũcua cavesũma'ñe cuasaja'mũ Repau — chiisi'kua'mũ repau.

Sũkiñũã ãiñe kũiñũã re'oja'chena'me ãicu'ache kũiñũã pa'iche'te kuamũ

(Lc 6.43-45)

³³ ũcuaruamũ Jesús repanare jo'e ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Sũkiñũã ãiñe kũiñũã koka pa'iñũã sãijaruã kũimũ. Koka peora'ñũruãta'ni sãija'ima'ñe kũimũ. Sũkiñũã repañũã kũisi'ere ãni ña masime pãi repañũ pa'iche. ³⁴ ¡Aña pa'icheja'che cu'ache pa'ime mũsanũkona! Rekoñoã cu'ache cuasanajeju re'oja'che i'kama'me mũsanũkona. Pãi ũcuauũko repana rekoñoã cuasache'te cutunaa'me. ³⁵ Pãi repana rekoñoã re'oja'che cuasana re'oja'chere cutume. Repana rekoñoã cu'ache cuasana ũcuachi'a cu'ache'te cutume. ³⁶ Mũsanũkonare ija'che i'kamũ chũ'u: Dios pãi ũcuauũkore chi'i ro'iumucuse pãi repana peoche cutuju pa'isi'e ro'i peore ro'ijanaa'me. ³⁷ Re'oja'che i'kasinareta'ni reparũmũ, "Cu'ache cho'osi'e ro'iche peomũ inare", chi-ija'mũ Repau. Cu'ache i'kasinareta'ni repana cu'ache i'kasi'e ro'ia'ju chini chũ'ũja'mũ Repau —chiisi'kua'mũ Jesús.

Jesupi Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñoa'ku chini fariseopãina'me judíopãi che'chona sēesi'ere kwamu (Mr 8.11-12; Lc 11.29-32)

³⁸ Ūcuarumu fariseopãi te'ena judíopãi che'chonana'me Jesure ija'che i'kasinaa'me:

—Masiu, mu'upi Diochi'a cho'omasiche'te cho'okuna ñañu chiime chukuna —chiisinaa'me.

³⁹ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Pãi irumu cana cu'ache pa'inaa'me. Chu'ure, “Dios raosikuma'mu Jesús”, chiime repana. Jã'ata'ni chu'ure, “Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojũ'u chukuna'te”, chiime repana, chu'u pa'iche'te masiñu chini. Jã'ata'ni cho'o ñoma'mu chu'u repanare. Dios chu'o aperumu kuasi'ku Jonás cho'ocojñosi'ēja'chechi'a cho'ocojñoja'mu chu'u.

⁴⁰ Repau Jonás, va'i rua uja'u cutaro sa'navu choteumucujña ñami choteñami pa'isi'ēja'che, chu'u Dios Raocojñosi'ku ũcuaja'che cheja sa'navu tãcojñosi'ku choteumucujña ñami choteñami pa'ija'mu.

⁴¹ Aperumu Jonapi rua masiui Dios chu'ore chu'vakuna asa chëa, Níneve vü'ejoopo pa'isina repana cu'ache cho'oché ũhasðasome. Repau'te Jonare na'a rua masiui ichejare pa'imü chu'u. Jã'ata'ni chu'u chu'vache asacuheme musanukona irumu cana. Jã'ajekuna Dios pãi ũcuanukore chi'i ro'irumu t'aru Níneve vü'ejoopo pa'isina'pa' ija'che i'kajanaa'me musanukonare irumu pa'inare: “Cu'ache cho'oché ũhasðmanesinajeju ro'iju pa'ijanaa'me musanukona”, chijanaa'me. ⁴² Aperumu pa'io sari'pu cakã'ko canare pãi chũ'usi'ko rua so'opi Salomón rua masiui chu'vache'te asara chini rianasomó. Repau'te Salomon'te na'a rua masiui ichejare pa'imü chu'u. Jã'ata'ni chu'u chu'vache asacuheme musanukona irumu cana. Na'a pa'isirumu Dios pãi ũcuanukore chi'i ro'irumu t'aru aperumu pa'io pãi chũ'usi'ko ija'che i'kaja'mo musanukonare chura pa'inare chu'ure cuasamanesinare: “Cu'are cho'ojü Diore cuasamanesinajeju ro'iju pa'ijanaa'me musanukona”, chiija'mo —chiisi'kua'mu repau.

Vati pãiu sa'navu'te pa'iu eto saocojñosi'kupi jo'e pãiu'ni co'iche'te kwamu (Lc 11.24-26)

⁴³⁻⁴⁴ Ūcuarumu Jesús repanare pãi jo'e ija'che i'kasi'kua'mu:

—Pãiu sa'navu pa'isi'kuni etosõru vati sani oko peochejñare ku'iu pa'imü pũachejñare ku'eku. Jã'ata'ni jñaamaneni, “Chu'u vü'ejachejana co'ira pãiu sa'navuna”, chini cuasamu repau. Jã'aja'ñe cuasa repau co'i ñato

pãiu sa'navu vu'e ju'o care'vasivu'eja'che re'oja'imu.
 45 Jã'ajekuna jo'e sani chekunare vati repau'te na'a rua
 cu'anani sieterepanare ku'e jña ra pãiu sa'navuna pañu
 chini ũcuauko kakame repana. Jã'ajekuna pãiu aperumu
 cu'ache pa'isi'e na'a rua cu'ache pa'imu. Irumu canare
 pãiu cu'ache pa'inare ũcuaja'che rua cu'ache ti'jñeja'mu
 —chiisi'kua'mu Jesús.

*Jesús puka'ko repau cho'jechiina'me repauni ñañu chini
 saisi'ere kumamu*

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

46 Repanare pãiu Jesús chuta'a cututona puka'ko, repau
 cho'jechiina'me ũcuau pa'ivu'ena rani kakañu chiniasome
 repauni cutuñu chini. Kakañu chiisinareta'ni kakacu'akuna
 ve'sere paniasome repana. 47 Repanani kakacu'akuna
 chekupi kuakaisi'kua'mu repau'te Jesure, ija'che chiia:

—Mujako, muche'uchina'me mu'uni cutuñu chini
 ve'sere nukaju cha'ame —chiisi'kua'mu.

48 Chikuna Jesús repau'te kuasi'kure ija'che i'kasi'kua'mu:

—¿Kaoa'o chu'u ja'ko? ¿Keejanaa'ñe chu'u cho'jechi? —
 chiisi'kua'mu repau.

49 Chini chukuna'te repau neenani ñaku ñu'oku
 i'kasi'kua'mu repau.

—Inaa'me chu'u ja'koromijana. ũcuachi'a inaa'me chu'u
 cho'jechijana. 50 Cunaumu Pa'iku chu'u Ja'ku chu'ñe asa
 jachama'ñe cho'ona chu'u cho'jechijanaa'me. ũcuaja'che
 chu'u ja'koromijanaa'me repana —chiisi'kua'mu Jesús
 chukuna'te.

13

Trigo chu'chusi'ere cuasaku kumamu Jesús

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

1 ũcuaumucosepi Jesús repau pa'isivu'e eta sani chiara
 ru'tavana puusi'kua'mu pãire chu'vara chini. 2 ũcuarumu
 repau pãipi jairepanuko rani chi'irena choovuna caje
 puusi'kua'mu. Pãita'ni chiara ru'tava'te pa'isinaa'me.

3 ũcuarumu Jesús choovu'te ñu'iu repanani rua chu'vaku
 ija'chere cuasaku kuasi'kua'mu:

—Pãiu trigo'te chu'chura chini chiona saniasomu. 4 Sani
 tã'a pachu ku'iu chu'chukuna trigocaã te'era'karuã ma'ana
 tuã'tuaasomu. Ma'ana tuã'tuauna pã'ava'napi rani
 ãkuesõasome repara'karuã. 5 Chekura'karuãta'ni cata
 pa'ichejana cha'o jmakaru pa'ichejana tuã'tuaasomu.
 Cha'o sã'seruchi'a pa'ichejata'ni na'mi aineasomu
 repara'karuã. 6 Na'mi aineesi'eta'ni ũsuuji ruarepa

asukuna uu phã'pha jünisõasomũ repasañaruã, chitapi peokũ. ⁷ Chekura'karuã miu pa'ichejana tuã'tua miuna'me aineeuna miupi ju'je vëasõasomũ repara'ñuruã. ⁸ Chekura'karuãta'ni re'oja'che cha'o pa'ichejñana tuã'tuasira'karuãjekũ re'oja'che ainee ju'a ñaniasomũ. Te'era'karũ aineesi'ñũ te'echa'chava treintarepara'karuã pa'icha'cha ju'a ñaniasomũ. Chekura'karuã aineesiñũã sesentarepara'karuã pa'icha'cha ju'a ñaniasomũ. Chekura'ñuruã cienrepara'karuã pa'icha'cha ju'a ñaniasomũ. ⁹ Chu'ũ chu'vache asa chëaana ùcuanũko asa chëajũ'ũ —chiisi'kua'mũ repaũ.

*Repaũ cuasakũ kuasi'ere te'erũhiñe kuamũ Jesús
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)*

¹⁰ Ûcuarũmũ chukuna Jesús neena repaũji cuasakũ kuaana asa repaũ'te kueñe tĩ'a,
—¿Je'se pa'ina mũ'ũ päire chu'vani mũ'ũ cuasachechi'a kuakũ chu'vakũ? —chiisinaa'me.

¹¹ Chitena Jesús ija'che i'kasi'kua'mũ:
—Musanũkonare chu'ũ neenajejuna Diopi ùsemauna Repaũchi'a masiche te'erũhiñe kuamũ chu'ũ, asamasia'ju chini. Jã'ata'ni chekunare chu'ũre cuasacuhenare Repaũchi'a masiche chu'ũ cuasacheji kuamũ chu'ũ, asanata'ni masi asamanea'ju chini. ¹² Dios chu'o asa jachamana si'arũmũ na'a ruã re'oja'che pa'ijanaa'me. Repaũ chu'ore na'a ruã masia'ju chini cho'okaija'mũ Dios repanare. Jã'ata'ni chekuna chu'ũ chu'vache asanata'ni masi cuasamarũ chu'ũpi cho'okuna repana jmakarũ masiche cavesujanaa'me. ¹³ Jã'ajekuna päire chu'vakũ repana asavesucheji cuasakũ kuamũ chu'ũ, masi asamanea'ju chini. Ñanata'ni ñamanesina pa'icheja'che pa'ime repana. Ûcuachi'a asanata'ni asama'ñena pa'ime repana. ¹⁴ Repana pa'ijachere kuakũ aperũmũ Dios chu'o kuasi'ku Isaiãs tocha jo'kasi'e ùcuarepa ti'jñecuhamũ. Ija'che chiimũ repaũ:

Asaju pa'inata'ni asavesujanaa'me musanũkona.

Ñanata'ni ñamanesina pa'icheja'che pa'ijanaa'me
musanũkona.

¹⁵ Ina päi ruã cu'ache pa'inaa'me.

Ûcuachi'a cãjo asamanaja'ñe pa'iju chu'ũ chu'o asacuheme
ina.

Ûcuachi'a ñakocaã chamisinaja'ñe pa'iju chu'ũpi chũ'ũna
tocha jo'kasi'e ñacuheme ina.

Chu'ũ chu'ore asa chëa repana cu'ache cho'ochete ùhasõru
repana rekoñoã re'ojarekoñoã care'vakaija'mũ chu'ũ,
repanapi re'oja'che paapu chini,

chiimũ.

¹⁶ 'Mũsanũkonata'ni chũ'u cho'okũ pa'iche ñajũ chũ'u chũ'vachejẽ'e asamasijũ, "Dios cho'ochẽ'me jã'a", chiijũ masijũ pojojũ pa'ime. ¹⁷ Aperũmũ pa'isina Dios chũ'o kuasinana'me chekũna pãĩ re'ona irũmũ mũsanũkona ñañeja'ñere ñañũ chiisinata'ni ñamaneasome. Ũcuachi'a irũmũ mũsanũkona asacheja'chere asaũũ chiisinata'ni asamaneasome repana. Ũcuarepaa'me jã'a —chiisi'kũa'mũ repaũ.

Trigo chu'chusi'ere repaũ cuasakũ kuasi'ere te'erũhiñe kũamũ Jesús

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Ũcuarũmũ Jesús chũkũna'te jo'e i'kasi'kũa'mũ.

—Chũ'u cuasakũ kuasi'ere trigo chu'chusi'ere jo'e ũcuare masi kũaja'mũ chũ'u mũsanũkonapi asamasia'jũ chini. Ija'chea'me jã'a: ¹⁹ Trigora'karũã te'era'karũã ma'ana tuã'isira'karũã chejapi rũarepa jũjakũna sa'navũ kakama'mũ. Pãĩ te'enare repana rekoñõã chejapi rũarepa jũjakũ trigocaã chu'chusicaã sa'navũ kakama'ñeja'ñe Dios chũ'o kakama'mũ, jachajũna. Asanareta'ni vatipi ũsemũ repanare, Dioni cuasamanea'jũ chini. ²⁰⁻²¹ Ũcuachi'a cata pa'ichejña tuã'tuasicaã na'mi aineesi'eta'ni chita saimaũ na'mi jũnisõmũ. Pãĩ ũcuachi'a te'ena Dios chũ'o asa teana pojojũ cuasame. Jã'ata'ni repanapi Dioni cuasajũna pãĩpi cu'ache i'kajũna chekũrũmũ repanani cu'ache ti'jñekũna masi cuasamanajejũ Dios chũ'o repana cuasache ũhasõme. ²² Ũcuachi'a miu pa'ichejña tuã'tuasira'karũã miuna'me aineemũ. Jã'ajekũna miu sũkipi ju'jekũna kũima'ñe jũnisõmũ repara'ñũrũã. Pãĩ ũcuachi'a te'ena Dios chũ'o asa chẽa Repaũ chũ'ũñe cho'onata'ni na'mi ũhasõme. Repana cho'ochẽ'te kurina'me põsere rũarepa cuasajũ Dios chũ'o repana asa chẽa cuasache ũhasõme. ²³ Ũcuachi'a cheja re'ojachejñana tuã'tuasicaã ainee re'oja'che kũĩñeja'ñe re'oja'che pa'ime pãĩ, Dios chũ'o asa chẽa Repaũ chũ'u jo'kasi'e cho'ojũ pa'ina. Repana Diore cuasana te'ena trigõñũã treintarepara'karũã pa'icha'chava ju'a ña'isi'ñũãja'ñe re'oja'che pa'ime repana rekoñõã. Chekũna sesentarepara'karũã pa'icha'chava ju'a ña'isi'ñũãja'ñe na'a rũa re'oja'che pa'ime. Chekũna cienrepara'karũã pa'icha'chava ju'a ña'isi'ñũãja'ñe jo'e na'a rũa re'oja'che pa'ime Repaũ chũ'ũñe cho'ona —chiisi'kũa'mũ Jesús chũkũna'te.

Trigo tãsichiona cu'ara'karũã tãsi'ere kũamũ

24 Ūcuarumũ Jesús chukunani jo'e chu'vakũ ija'chere cuasaku kuasi'kua'mũ:

—Dios chũ'ũñe cho'ona pa'iche ija'chea'me: Pãiu repau chiona trigo re'oja'chere tãasomũ. 25 Jã'ata'ni repauna'me repau paana kãnisõsirumũna repau'te cuheku ũcuachiona sani cu'ara'ñuruã aineeakũ chini cu'ara'karuãre tã jo'ka sanisõasomũ. 26 Na'a pa'isirumũ trigora'ñuruã ainee pi'ni ju'a ñaniasomũ. Cu'ara'ñuruã ũcuaja'che ũcuapa'rũva aineeamomũ. 27 Ūcuarumũ repau'te cho'ochẽ cho'okaina chio ñajani co'i repachio paakũni kuaasome, ija'che i'kaju: “Mu'u chio trigora'karuã re'ojara'karuãchi'a tãsi'kua'mũ. Jã'ata'ni, ¿je'se pa'ina repachio cu'ara'ñuruã ja'me ainee?” chinasome repa. 28 Chitena asa chio paaku i'kaasomũ. “Chu'ũre cuheku cho'osi'ecosomũ jã'a”, chinasomũ. Chikuna repau'te cho'ochẽ cho'okaina jo'e ija'che i'kaasome: “¿Repara'ñuruã cu'ara'ñuruã ru'tesõkaijajũ'u chiiku mu'u chukuna'te?”, chinasome. 29 Chitena i'kaasomũ repau. “Pãamũ. Jã'aja'ñe cho'omanejũ'u. Cu'ara'ñuruã ru'teni chekurumũ musanukona trigora'ñuruã ja'me ru'tesõme. 30 Ija'che cho'oto na'a re'omũ: Repara'ñuruã cu'ara'ñuruã chura ru'tesõjaimanejũ'u, trigona'me ũcuapa'rũva aineeakũ repa tuarumujatu'ka. Repa trigo tuache ti'asirumũ, 'Ija'che cho'ojũ'u', chiũ chũ'u saoja'mũ chu'u repa tuakaijanare: 'Chio sani cu'ara'ñuruãre charo ru'te rũhijuu quẽ'ke uosõjũ'u. Jã'aja'ñe cho'ocuha trigo tua pi'ni chu'u ãumajũaruã care'vavũ'ena sa ũhakaijũ'u', chiija'mũ chu'u”, chinasomũ —Jã'aja'ñe kuasi'kua'mũ Jesús chukuna'te.

*Mostazara'karuã pa'iche'te cuasaku kuaamũ Jesús
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)*

31 Ūcuarumũ Jesús pãire jo'e chu'vakũ ija'chere cuasaku kuasi'kua'mũ:

—Dios chũ'ũñe cho'ona, ¿je'se pa'iche? Ija'che pa'ime: Pãiu repau chiona mostazara'karu te'era'karu sa tãasomũ. 32 Repa mostazara'karuã chekura'karuã na'a jmara'karuãa'me. Jã'ata'ni pãipi tãru chekura'ñuruã tãsira'ñuruã na'a ujañũ aineemũ repara'karuã. Ujañũpi ka rua pa'iñũ aineeuna pi'ava'na ũcuañũ kana chiũ suhame —chiisi'kua'mũ repau.

*Harinana'me pã saũche cha'písica'repũ pa'iche'te i'kamũ
(Lc 13.20-21)*

33 Ūcuarumũ Jesús pãire ũcua chu'vakũ ija'chere cuasaku kuasi'kua'mũ:

—Dios chũ'ũñe cho'ona pa'iche ija'chea'me: Romio pãre cho'ora chini pã kosasica'rerũte charo cha'pi harinaro'ro

chotero'ro ũcuaca'reruna ja'measomo. Jã'ata'ni rua
 ujaca'repu sausõasomu repaca'repu —chiisi'kua'mu repau.

*Jesupi pãire chu'vakũ cuasaku kũakũna Dios chu'o
 kũakaisi'ku tocha jo'kasi'epi ũcuarepa ti'jñecuhamu*
 (Mr 4.33-34)

³⁴ Reparumu Jesús pãire chu'vakũ ũcuauji cuasaku
 kuachechi'api chu'vasi'kua'mu. Cheke i'kamanesi'kua'mu
 repau. ³⁵ Jã'aja'ñe cho'okũna repau cho'ojachere kũaku
 aperumu Dios chu'o kũasi'ku tocha jo'kasi'epi ũcuarepa
 ti'jñecuhamu, ija'che chiicheji:

Chu'u cuasaku kuachechi'api pãi chu'vaja'mu chu'u.
 Cheja cho'orumu'pi irumu'jatũ'ka Diopi kũamauna pãijẽ'e
 asama'ñere churana kũaja'mu chu'u,
 chiimu repa.

*Repau cuasaku kũasi'ere cu'ara'ñuruãna'me
 trigora'ñuruã ũcuate'echio aineesi'e pa'iche'te te'erũhiñe
 kũamu Jesús*

³⁶ Ūcuarumu Jesús repanare pãi saosõ repau aperumu
 pa'isivũ'ena sani kakasi'kua'mu. Kakauna chũkũna repau
 neena repau'te kueñe tĩ'a ija'che i'kasinaa'me:

—Mu'u chũkũna'te cuasaku kũasi'ere cu'ara'ñuruãna'me
 trigora'ñuruã ũcuate'echio aineesi'e pa'iche'te te'erũhiñe
 kuajũ'u chũkũna'te —chiisinaa'me.

³⁷ Chitena Jesús ija'che i'kasi'kua'mu:

—Ija'chea'me jã'a: Chu'u pãire ja'me paau chini Dios
 Raosi'ku re'ojara'karuã tãsi'kũja'che pa'imũ. Repau pãiu
 trigora'karuã re'ojara'karuã tãasomu. Chu'u ũcuaja'che
 Dios chu'o re'oja'chere chu'vamũ. ³⁸ Pãi icheja cheja
 pa'ina chioja'che pa'ime Dios chu'o chu'vacojñonajeju.
 Ūcuaja'che pãi Dios chu'o chu'vajũna asa chẽa Repau
 chũ'uñe cho'ona Ūcuau neenajeju re'oja'che pa'iju
 re'ojara'karuãja'ñe pa'ime. Jã'ata'ni Repau chu'o asacuhena
 vati neenajeju cu'ara'karuãja'ñe cu'ache pa'ime. ³⁹ Repau
 vati pãipi cu'ache cho'oa'ju chini chũ'ukũjeku chio paaku'te
 cuhekũja'che pa'iku'mu. Ūcuachi'a Dios pãi ũcuanũkore
 chi'i ro'irumu trigo tuarumu'ja'ñe cho'ocojñoja'mu.
 Reparumu ángelepi pãi ũcuanũkore trigo tua chi'icheja'che
 chi'ijanaa'me. Ūcuaja'che trigo tuacuha ãu care'vavũ'ena sa
 jo'kacheja'che Dios Repau'te cuasanare Repau pa'ichejana
 saja'mu. ⁴⁰ Ūcuachi'a cu'ara'ñuruã ru'te chi'i rũhijuu
 quẽ'ke uosõñeja'ñe Dios Repau'te cuasamanare vati toana
 saoja'mu. ⁴¹ Reparumu chu'upi Dios Raosi'kupi chũ'uuna
 ángeles sani chu'u neena pa'ichejña ja'me pa'iju chekũnani
 cacũ'oũu chini cu'ache chu'vanana'me chekũnare cu'ache

cho'onare ũcuanukore ra chi'ijanaa'me. ⁴² Repanare peore chi'i vati toana saojanaa'me repana. Ũcuatoare uujũ oijũ cõjire asoche ãijũ pa'ijanaa'me repana. ⁴³ Jã'ata'ni Dios chũ'ũñe cho'oju re'oja'che pa'ina repana Ja'ku Dios pa'ichejare sani pa'ijũ ũsũ miañeja'ñe rãa ko'sijana pa'ijanaa'me. Chũ'ũ chũ'vache asa chẽaũana ũcuanuko asa chẽajũ'ũ —chiisi'kũa'mũ Jesús.

Kuri rũare chavesi'e jñaasi'kũ cho'osi'ere kũamũ Jesús

⁴⁴ Ũcuarũmũ Jesús chũkũna'te chũ'vakũ jo'e ija'chere cuasakũ kũasi'kũa'mũ:

—Dios chũ'ũñe cho'oju pañũ chiina pa'iche ija'chea'me: Pãiu repaũ kuri rũare chavekũ coje ũni ũcuacojena kuri mañaasomũ. Jã'aja'ñe cho'osichejare chekũ pãiu rupũ ku'iu repacoje jñaã ũni, repa kuri jñaãasomũ. Jñaasi'kũta'ni repa kuri miima'ñe repacoje jo'e ta'pisõasomũ repaũ. Ta'pi jo'ka kuri jñaasi'kũjekũ pojokũ co'i repaũ nee cu'amajñaruã peore ïsisõ kuri koo repacoje pa'ichejare cheja kooasomũ repaũ, “Repare kurire ũni paara”, chini cuasakũ —chiisi'kũa'mũ repaũ.

Perlara'karũ rãa ro'ira'karũ koosi'kũ cho'osi'ere kũamũ Jesús

⁴⁵ Ũcuarũmũ Jesús chũkũnani chũ'vakũ jo'e ija'chere cuasakũ kũasi'kũa'mũ:

—Dios chũ'ũñe cho'oju pañũ chiina pa'iche ija'chea'me: Pãiu perlara'karũã rãa ro'ira'karũãre koo paara chini si'achejña ku'ekũ ku'iu paniasomũ. ⁴⁶ Ku'ekũ chekũpi perlara'karũ rãa ro'ira'karũ'te paakũna ña pojokũ koora chiniasomũ. Jã'ata'ni repara'karũji rũarepa ro'ikũ kuripi tĩ'amaũna sani repaũ nee cu'amajñaruã peore ïsisõ kuri rãa koo jo'e sani kooasomũ repara'karũ —chiisi'kũa'mũ repaũ.

Va'i chorũ chosiva'nare cho'oche'te kũamũ Jesús

⁴⁷ Ũcuarũmũ Jesús chũkũnani ũcua chũ'vakũ jo'e ija'chere cuasakũ kũasi'kũa'mũ:

—Dios chũ'ũñe cho'oju pañũ chiina pa'iche ija'chea'me: Va'i chona repana va'i chorũ va'ire choju mar chiarana su'a rũorena va'i si'ache kakaasome repaũ. ⁴⁸ Ũcuarũmũ repava'napi jairepanuko kaka timusõrena mejavũna repaũ rueni maasome. Rueni ma ũha pũ ñũ'ijũ repava'nare va'iva'nare re'ojava'narechi'a ju'ñana jña'nujũ mañaasome. Cu'ava'iva'nareta'ni sẽjosõasome repana. ⁴⁹⁻⁵⁰ Dios pãi ũcuanukore chi'i ro'irũmũ tĩ'aru jã'aja'ñe cho'ocojñoja'mũ. Reparũmũ ángeles rani cu'ava'iva'nare jña'nu sẽjosi'eja'che pãi cu'ache pa'inapi re'oja'che pa'inani

ja'me pa'isinare jña'nu vati toana saojanaa'me. Ūcuatoare pa'ijũ uujũ oijũ cõjire asoche ãijũ pa'ijanaa'me repaña —chiisi'kua'mũ repaña.

Pãiu cu'amajñaruã mamajñaruãna'me aimajñaruã paache'te kũamũ Jesús

⁵¹ Ūcuarũmũ Jesús chũkũna'te ija'che sãesi'kua'mũ:

—¿Chũ'u cuasakũ kũasi'e peore asamasiche mũsanũkona? —chiisi'kua'mũ.

Chikũna,

—Jũjũ, Chũkũna'te Paakũ, peore asamasime chũkũna —chiisinãa'me chũkũna.

⁵² Chitena Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Pãiu vũ'e paakũ repaña paamajñaruã peore masimũ mamana'me ai. Judĩopãi che'chona ũcuauana chũ'u che'choche asa chẽa cho'ona ũcuaja'che ka'chamajña masime, aperũmũ chũ'u jo'kasi'ena'me chũ'u irũmũ che'chokũ chũ'uñe —chiisi'kua'mũ repaña.

Jesús Nazaret vũ'ejoopo pa'isi'ere kũamũ

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³⁻⁵⁴ Jã'aja'ñe cuasakũ kũacuha ũcuachejapi eta repaña pa'irepajoopona sani pa'iu Jesús repajoopo pa'ivũ'ena judĩopãi chi'ivũ'ena kaka che'chosi'kua'mũ. Che'chokũna pãi asa jñano ija'che i'kasinaa'me:

—¿Je'se cho'okũ ikũ repaña che'chomasiche che'cheũ? Ūcuaja'che, ¿je'se cho'okũ ikũ Diochi'a cho'omasiche cho'ochẽ che'cheũ? ⁵⁵ Ijoopo pa'ikũ chooko'ña si'ache cho'omasikũ mamakũ'mũ ikũ Jesús. Repaña pũka'ko Marĩaa'mo. Repaña cho'jẽchĩia'me jã'ana, Santiagona'me Josena'me Simonna'me Judas. ⁵⁶ Repaña cho'jeromi ũcuaja'che ijoopo'te maina'me pa'ime. ¿Je'se cho'o ikũ jã'arepa rũa masikũ? —chiisinãa'me repaña. ⁵⁷ Jã'aja'ñe cuasanajejũ repaña i'kache jachasinãa'me repaña.

Ūcuarũmũ Jesús repanare i'kasi'kua'mũ.

—Dios chũ'o kũakaikũ aineesijoopo canana'me repaña majapãi asa jachame repaña kũache. Mũsanũkona ũcuaja'che ijoopo chũ'u aineesijoopo cana chũ'u kũache asa jachame —chiisi'kua'mũ Jesús repanare.

⁵⁸ Repanapi repañni cuasamarũna Diochi'a cho'omasiche rũarepa cho'o ñomanesi'kua'mũ Jesús repajoopo pa'irũmũ.

14

Juan Pãi Okoro'vekũ'te vanisõsi'ere kũamũ

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

1 Ūcuarumuna Herodes Galilea cheja pa'inare chũ'uku Jesús cho'оче asaasomu. 2 Jã'aja'ne asa repau'te cho'оче cho'okainare soni rao Jesús pa'iche'te vesuku ija'che i'kaasomu repau: "Juan Pãi Okoro'vesi'ku chu'upi chũ'umuna chuenisõsi'kupi jũni vajurani pa'icosomu jã'u. Jã'aja'nejekuna Diochi'a cho'omasiche cho'omasicosomu repau", chiniasomu.

3-4 Aperumu repau Herodes repau cho'jeu Felipe rãjoni Herodiani tua paakuna Juan asa, "Dios ãseche'te cu'ache cho'omu mu'u", chiiu chu'vasomu repau'te. Jã'aja'ne chu'vakuna Herodes asa pe'ruku repau'te Juanre chãa cunameji quẽo cu'ache cho'onare chãa cuaovũ'ena sa cuaoa'ju chini chũ'uasomu.

5 Juanre vanisõne chũ'ura chiniasomu repau. Jã'ata'ni pãipi ucuanuko, "Juan Dios chu'o kũakaiku'mu", chiiju cuasajuna chũ'uvajuchuasomu repau, "Pãipi pe'ruju", chini.

6 Ūcuarumu Herodes repau'te jãaasiumucusejarumujekuna fiesta cho'ora chini pãi jainukore soni rao chi'iasomu. Fiesta'te cho'ojuna Herodias mamako pãi jainuko ñaju'te eta te'eo ujacha'iasomo. Jã'aja'ne cho'okona ña Herodes rua pojoasomu repau'te.

7 Pojoku repau'te,

—Mu'ure uache sãejã'u chu'ure. Mu'u sãeñe ucuauche ãsija'mu chu'u mu'ure. Dios ñaku'te chu'o ucuaurepare i'kamũ chu'u, —chiniasomu repau. 8 Chikuna eta pũka'koni ija'che sãeniasomo repau:

—¿Ëquere repau'te sãeja'ne chu'u? —chiniasomo. Chikona pũka'kopi chu'vaona asa Herodes pa'iruupuna jo'e kaka ija'chere sãeniasomo repau:— Juan Pãi Okoro'veku sãjopu'te tuso cunare'avana maña ra ãsijũ'u chu'ure — chiniasomo repau Herodias mamako.

9 Repau sãeñe'te asauna Herode'te rua sumaneasomu. Jã'ata'ni repau soicojnosina asaju'te, "Ūcuaurepare i'kamũ chu'u", chiisi'kujeku ucuaure ra ãsia'ju chini chũ'uasomu repau, pãipi, "Joreu'mu iku", chiimanea'ju chini. 10 Jã'ajekuna,

—Cu'ache cho'onare chãa cuaovũ'ena sani Juan sãjopu tusojũ'u —chiiu chũ'uasomu repau. 11 Chikuna sani Juan sãjopu tusocuha cunare'avana maña ra romichĩioni ãsiasome repau. ãsirena koo pũka'koni jo'e sa ãsiasomo repau.

12 Jã'a cho'o pi'nisirumu repau Juan neena pa'sina repau'te vanisõsi'ere asa pãi cu'ache cho'onare chãa cuaovũ'ena sani repava'ure sa tãasome. Tã pi'ni sani Jesuni kũasome repau.

Pāi cinco milrepanare Jesús āu āusi'ere khamu
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Juan chuenisōsi'e asasirumu Jesús ūcuachejapi chukuna repau neenana'me choovu tuni pāi peochejana chiara chekukā'kona jē'esi'kua'mu. Jā'ata'ni pāi repau saisichejare asa vuñajoopoā pa'isina eta repara chekukā'kona po'opi tuhasinaa'me repau'te. ¹⁴ Chiara chekukā'ko jēni tī'a mani Jesús, repau'te tuhasinare pāi nāsi'kua'mu. Ūcuanani nā oiū repana sasiva'nare jū'iva'nare vasokaisi'kua'mu repau. ¹⁵ Ūcuarumu chukuna repau neena na'isōcuhakuna repau'te sani ija'che i'kasinaa'me:

—Icheja vuñajoopoājē'e peomu. Inare pāi saojū'u vuñajoopoāna sani āure koo āaru. Na'isōcuhamu ie —chiisinaa'me chukuna.

¹⁶ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Saiche chiima'mu inare. Musanukonapi āu āujū'u inare —chiisi'kua'mu.

¹⁷ Chikuna chukuna i'kasinaa'me.

—Pāruā, cincoreparuā, va'i te'eka'chapanarechi'a paame chukuna —chiisinaa'me.

¹⁸ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Musanukona paache pāna'me va'iva'nare ichejana chu'uni rajū'u —chiisi'kua'mu repau.

¹⁹ Ūcuarumu Jesús repanare pāi tachavuna pua'ju chini chū'usi'kua'mu. Pua nū'ijuna pā, cincoreparuā va'iva'na te'eka'chapava'nare mini cājiku cunaumure naku Dioni, "Re'orepamu Ja'ku", chini chukunani repau neenani tū'se īsisi'kua'mu. Īsiuna pāire īsinaa'me chukuna. ²⁰ Pāi ūcuanuko chajiche āisinaa'me repa. Jā'ata'ni repana āijuna cajejaisi'e āu docerepaju'ña sia maña timusinaa'me chukuna. ²¹ Repa āu āisina pāi romijē'e chūjē'e kuēkuema'ñe chekurumu cinco milrepana pa'icosome umupāichi'a.

Jesús oko sē'sevūji nuka ku'isi'ere khamu
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Jā'aja'ñe cho'ocuha Jesús chukuna'te repau neenare, ija'che i'kasi'kua'mu: "Chu'u inare pāi saochetu'ka musanukona choovu tuni chiara chekukā'kona charo jē'eju pa'ijū'u", chiisi'kua'mu. ²³ Repanare sao pi'nisirumu Jesús aikūtina munisōasomu, te'eu Dioni sēsa chini. Muni pa'iu na'isōuna nāmi te'eu paniasomu repau. ²⁴ Jā'a cho'oto chukuna chuta'a chiara joorepapo'te jē'eju pa'isinaa'me. Chukuna saichejapi rache tutakuna rua fa'asi'kua'mu chiara. ²⁵ Ūcuarumu Jesús natakhatona chiara sē'sevūji

nuka ku'iu tuhasi'kua'mu chukuna'te. ²⁶ Jã'aja'ñe raiuna ña kukusõ, vajuchuju ija'che i'kaju rua cuisinaa'me chukuna:

—Jũ'isi'kupi reko raimu iku! —chiisinaa'me.

²⁷ Jã'aja'ñe i'kajuna Jesús ija'che i'kasi'kua'mu:

—Jũjarekoñoã paajũ'u. Jesua'mu chu'u. Vajuchumanejũ'u —chiisi'kua'mu.

²⁸ Chikuna Pedro i'kasi'kua'mu.

—Chukuna'te Paaku, mu'upi ũcuau pani chũ'ujũ'u, chu'u ũcuaja'che mu'u nukachejana oko sã'sevuji nuka ku'iu saau chini —chiisi'kua'mu.

²⁹ Chikuna Jesús,

—Raijũ'u —chiisi'kua'mu repau'te.

Ūcuarumu Pedro choovuji caje oko sã'sevuji nuka ku'iu ũcuau nukachejana saisi'kua'mu. ³⁰ Jã'ata'ni ruarepa tutakuna ña kukusõ runisõpi'raku ija'che chiiu cuisinaa'mu repau:

—Chukuna'te Paaku chu'u ru'iche ũsekaijũ'u —chiisi'kua'mu.

³¹ Chikuna Jesús teana repau jũtuna chãa ija'che i'kasi'kua'mu repau'te:

—Chu'are cuasamu mu'u. Jã'ata'ni masi cuasama'mu —chiisi'kua'mu.

³² Repau Jesús Pedrona'me choovuna tutena tutasi'e cuhasõsi'kua'mu. ³³ Ūcuarumu chukuna repau neena ũcuauji choovuna tukuna repauni pojojũ ija'che i'kasinaa'me:

—Dios Mamarepaku'mu mu'u. Ūcuarepaa'me jã'a —chiisinaa'me.

Genesaret cheja pa'iva'nare jũ'iva'nare Jesús vasosi'ere kamũ

(Mr 6.53-56)

³⁴ Ūcuarumu chukuna Jesuna'me chiaraji jẽni Genesaret chejana tĩ'asinaa'me. ³⁵ Tĩ'a maito repacheja pa'ina pãi Jesure ña masisinaa'me. Ūcuachi'a repau raisi'ere cheknapu kajuna repacheja pa'ijoorũã peore cana ũcuauko asaasome. Asa ravu jũ'iva'nare Jesús pa'ichejana rasinaa'me repana. ³⁶ Repava'nare jũ'iva'nare ra ija'che chiiju sãesinaa'me repana: "Iva'na jũ'iva'na mu'u ju'ikãa pũso juhasiru'tu chãeseche jo'kajũ'u, chãese vajua'ju", chiisinaa'me. Ūcuarumu repana jũ'iva'na repau ju'ikãa chãesesina ũcuauko vajusinaa'me.

15

Pãi rekoñoã cu'ache paache'te i'kamũ Jesús

(Mr 7.1-23)

1 Ñcuarummu fariseopãina'me judiopãi che'chona Jerusalén vu'ejoopo raisina Jesús pa'ichejana rani ija'che chu'o séesinaa'me repau'te:

2 —¿Je'se pa'iana mu'u neena mai aipãi chũ'u jo'kasi'e cho'oma'ñe? Repa chũ'u jo'kasi'e cho'oche ãu ãipi'rani jũjña masi choamanaa'me —chiisinaa'me repana.

3 Chitena Jesús repanare ija'che i'kasi'kua'mu:

—Musanukona ñcuachi'a Dios chũ'u jo'kasi'ere jachaju rupu musanukona cuasaju chũ'uñechi'a cho'oju pa'inaa'me.

4 Dios aperummu ija'che chiim chũ'u jo'kasi'kua'mu:

Muja'kupãi ña, kukuju pa'ijũ'u musanukona.

Ñcuachi'a,

Muja'kupãi cu'ache i'kamanejũ'u.

Jã'aja'ñe i'kanare vanisõñe pa'immu, cu'ache i'kasi'e ro'i,

chiim chũ'u jo'kasi'kua'mu.

5-6 Musanukonata'ni chekunare ija'che chũ'anaa'me: “Mai ja'kupãire ija'che i'kato re'omu: ‘Ja'kupãi, musanukonare kuirama'ñe chu'u paache peore Dionisija'mu chu'u. Jã'ajekuna musanukonare kuiracu'ammu chu'ure’, chiito re'omu. Jã'aja'ñe i'kanare puka'kupãi kuirache peomu”, chiinaa'me musanukona. Dios chũ'u jo'kasi'e jachanajemu pãipi

rupu musanukona cuasaju chũ'uñechi'a cho'oju paapu chini jã'aja'ñe i'kanaa'me musanukona.

7 Dios chũ'uñe cho'ona cho'ocheja'che sã'sevuchi'a cho'oju pa'inaa'me musanukona. Jã'ata'ni Repau chũ'uñe cuheme. Aperummu Dios chu'o kuasi'ku Isaiás musanukona pa'ijachere masi kuaku tocha jo'kasi'e ija'che i'kammu:

8 Jã'ana Israel jojovina, “Mu'uni cuasaju vajuchunaa'me chukuna”, chiime chu'ure.

Jã'ata'ni repana rekoñoã chu'ure cuasamanaa'me repana.

9 Ñcuachi'a chu'ure cuasaju pojoju cho'ocheja'che sã'sevuchi'a peoche cho'onaa'me repana.

Rupu repana cuasaju chũ'uñechi'a che'chonajemu chu'uni cuasamaru joreme jã'ana,

chiimmu —chiisi'kua'mu Jesús.

10 Jã'aja'ñe i'kacuha Jesús, pãi soni rao ija'che i'kasi'kua'mu:

—Chu'u i'kache asa chãa masijũ'u musanukona. 11 Pãi ãu ãiñeji repana rekoñoã cu'ache cho'oma'me. Ija'chea'me: Repanapi cu'ache cuasani rekoñoã cu'ache cho'ome pãi —chiisi'kua'mu repau.

12 Ñcuarummu chukuna repau neena na'a kueñe sani séesinaa'me repau'te.

—¿Mu'u i'kasi'ere asa fariseopãi pe'ruce vesuku mu'u? —chiisinaa'me.

13 Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Pāi repana chiño tãmanesiñuã cu'ara'ñuruã cuheju ru'te sējosōme. Dios Cunaumu Pa'iku ũcuaja'che Repau chu'o masi che'chomana che'chocheji si'asōa'ku chini cuhekũ chũ'uja'mu. 14 Repana

fariseopāi pe'ruche cuasamanejũ'u musanukona. Diore masi cuasamanajeju repana rekoñoã na'ava'naja'ñe pa'inapi chekunani che'choju, na'ava'napi ũcuaja'che na'ava'nani juha sacheja'che cho'ome repana. Na'ava'upi chekuni ũcuaja'che na'ava'uni juha sani ũcuanuko cojena tuã'ijanaa'me repana ñamava'najeju. Fariseopāi ũcuaja'che repana che'chosinana'me Diopi chũ'uuna na'ava'na ti'jñecojñoñeja'ñe rua cu'ache ti'jñecojñojanaa'me —chiisi'kua'mu repau.

15 Jã'aja'ñe i'kauna asa Pedro repau'te i'kasi'kua'mu.

—Mu'u i'kasi'ere na'a masi kuajũ'u chukuna'te —chiisi'kua'mu.

16 Chikuna Jesús ija'che i'kasi'kua'mu:

—¿Musanukona ũcuaja'che chu'u i'kasi'e asavesuche? 17 Ija'chea'me: Pāiu ãu ũcuauache'te ãni mevo cutaruna jmakaru paa sējosōmu. Rekocho kakamau repau rekochota'ni meno cho'oma'mu. 18 Jã'ata'ni pāi cu'ache cutuna repana rekoñoã cuasache'te i'kame. Jã'ajekuna repana rekoñoã cu'ache pa'imu. 19 Pāi te'ena repana rekoñoã cu'ache cuasaju chekunare vanisōme. Chekuna repana pa'imanare ja'me kãime. Chekuna romineeju chekuna umuneeju cu'ache cho'ome. Chekuna pōse ñaame. Chekuna joreme. Chekuna cu'ache cutume chekunare. Pāi cu'ache cuasana rua si'ache cu'ache cho'ome. 20 Jã'aja'ñe cuasaju cho'ona Diopi ñato repana rekoñoã rua meno paame. Jã'ata'ni pāi ũcuauanapi rupũ mai aipāi chũ'u jo'kasi'ere jũjña masi choache'te cho'omaneni Diopi ñato repana rekoñoã meno peome —chiisi'kua'mu Jesús.

Judío peokoji Jesure cuasasi'ere kumatũ

(Mr 7.24-30)

21 Ūcuarumu Jesús Genesaret chejapi eta Tiro vu'ejoopona'me Sidón vu'ejoopo pa'ichejana saisi'kua'mu, chukuna repau neenana'me. 22 Sakuna repacheja cako cananeapāio judío peokoji rani cuiko i'kasi'koa'mo repau'te.

—Pāi Ūcuanukore Paaku, aperumu pa'isi'ku David Jojocojñosi'ku, Dios Raosi'kujeku, oijũ'u chu'ava'ore. Chu'u chĩiva'o vatini paako ruarepa jũ'imo —chiisi'koa'mo.

23 Jã'aja'ñe chiiko'teta'ni Jesús i'kamanesi'kua'mu. Ūcuarumu chukuna repau neena repaoji jã'aja'ñe i'kaona asa repau'te kueñe tĩ'a rua i'kasinaa'me.

—Jā'ore saosōjũ'ũ. Maini tuhako ruarepa cuiko i'kamo jā'o —chiisinaa'me.

²⁴ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Dios chu'are, Israel jojovina Repau chu'ore vesuju ovejava'na kuiraku'te peova'naja'ne pa'iju chuova'na pa'inani judiopāichi'a Repau chu'ore kuaku cho'okaau chini raosi'kua'mu —chiisi'kua'mu.

²⁵ Jā'aja'ne i'kaku'teta'ni Jesure ti'jñe'ne ro're puu ñu'io i'kasi'koa'mo repao.

—Pāi Ūcuaukore Paaku, chu'ava'ore cho'okaijũ'ũ —chiisi'koa'mo.

²⁶ Chikona Jesús i'kasi'kua'mu repao'te.

—Pāipi chīiva'na āi'ne'te āure tua jamuchaire āuto cu'amu —chiisi'kua'mu.

²⁷ Chikuna repao i'kasi'koa'mo.

—Ūcuarepaa'me jā'a. Jā'ata'ni jamuchai, mesako'a vu'evu'te pa'iju pāi āu āiju pu'che to'jñomajñaru'are āime —chiisi'koa'mo repao. ²⁸ Chikona Jesús repao'te i'kasi'kua'mu.

—Diore masi cuasamo mu'ũ. Mu'ũ chiiche cho'okaija'mu chu'ũ —chiisi'kua'mu.

Repau jā'aja'ne i'karumupi repao mamako teana vajuasomo.

Pāi jũ'iva'nare jainukore vasomu Jesús

²⁹ Ūcuarumu Jesús ūcuachejapi eta sani Galilea chiara ru'tuvana ti'asi'kua'mu. Jā'achejapi aikūtina muni puusi'kua'mu repau. ³⁰ Puu ñu'iu'na pāi jainuko repau ñu'ichejana rani chi'isinaa'me. Chekunare

cu'acũ'a paava'nare, na'ava'nare, nuka ku'imava'nare, chu'o cutumava'nare, chekunare ravu jũ'iva'nare ra chi'i repava'nare ūcuau ti'jñe'ne'na jo'karena Jesús vasokaisi'kua'mu repanare. ³¹ Ūcuarumu repana pāi

chu'o cutumanesinapi cutujuna, nuka ku'imatesinapi nuka ku'ijuna, cu'acũ'are paaju ro'osiva'napi re'oja'che ku'ijuna, na'ava'na pa'isinapi ñajuna, ña jñano, "Maire Israelpāi Paaku Dios cho'osi'ea'me ie", chijju Diore pojovinaa'me.

Pāi cuatro milrepanare Jesús āu āusi'ere kamu

(Mr 8.1-10)

³² Ūcuarumu Jesús chukuna'te repau neenare soni rao i'kasi'kua'mu.

—Inare pāi repana rasi'ere āu āni si'asō āi'nejē'e peova'napi chu'una'me choteumucujña pa'ijuna oimu chu'ũ. Āu āimava'nare repana vu'ñana saoche cuhemu chu'ũ, saiju āucuhana phā'pha ai jũ'ijju chini —chiisi'kua'mu repau.

³³ Chikuna chukuna repau neena i'kasinaa'me repao'te.

—Icheja pāi peochejajeku āu āiñejē'e peomu. ¿Je'se chukuna jā'arepanukore āu jāna āujanaa'ñe? — chiisinaa'me.

³⁴ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—¿Jetorupūā pā paache musanukona? —chiisi'kua'mu.

Chikuna chukuna repau neena,

—Pā sieterepauāna'me va'iva'nare te'eva'narechi'a paame chukuna —chiisinaa'me.

³⁵ Ūcuarumu Jesús repanare pāi, chejana puuaju chini chū'si'kua'mu. ³⁶ Puurena pāpūā sieterepauāna'me

va'iva'nare mini cājiku Dioni, “Re'orepamu”, chini chukunani repau neenani tū'se īsiuna pāire āusinaa'me chukuna. Jmanukoru pa'isi'e āu Ūcuauji Dioni sēkuna teana rua carūhisi'kua'mu. ³⁷ Pāi ūcuanuko chajichechi'a āisinaa'me repa. Jā'ata'ni repana āijuna cajejaisi'e sieterepau'ña sia maña timusinaa'me chukuna. ³⁸ Repa āu āisina pāi romijē'e chīijē'e kuēkuema'ñe chekurumu

cuatro milrepana pa'icosome. ³⁹ Jā'a cho'o pi'nisirumu Jesús repanare pāi saosō choovaji tuni Magadán chejana jē'esi'kua'mu chukunana'me.

16

Jesupi Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñoa'ku chini fariseopāina'me saduceopāi sēesi'ere kuumu

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Ūcuarumu fariseopāina'me saduceopāi Jesuni ñañu chini raisinaa'me. Rani repau'te, “Dios Raosi'kuma'mu iku”, chijū cuasanajeju ūcuauñi cu'ache cho'oñu chini,

—Diochi'a te'eu cho'omasiche'te cho'o ñojū'chukuna'te —chiisinaa'me repana.

² Jā'aja'ñe i'karena Jesús i'kasi'kua'mu repanare.

—Icheja cana na'ito ija'che cuasaju i'kanaa'me musanukona: “Ina'ito cunaumu maajumu pa'iuña che'ro re'o ñataja'mu”, chiinaa'me. ³ Apeñataroā ūcuachi'a

ija'che cuasaju i'kanaa'me musanukona: “Cunaumu maajumu pa'iu oko pikopi rua pa'iu iumucuse oko raja'mu”, chiinaa'me. Cunaumu ñani umucuse pa'ijache cuasa i'kamasinata'ni irumu chū're ñanata'ni chū' pa'iche vesume musanukona. ⁴ Musanukona cu'ache pa'ijū chū're masi cuasamanapi, rupū ñañu chini, “Diochi'a

te'eu cho'omasiche'te cho'o ñojū'chukuna'te; mu'chū pa'iche'te masiñu chukuna”, chiime chū're. Jā'ata'ni cho'o ñomaneja'mu chū' musanukonare. Chū'pi Dios chū' kuasi'ku Jonás cho'ocojñosi'ejachechi'a cho'ocojñokuna ñajanaa'me musanukona —chiisi'kua'mu repau repanare.

Chini repanare jo'ka sanisōsi'kua'mu repau, chukuna repau neenana'me.

Fariseopāi cu'ache che'choche'te kwamu Jesús
(Mr 8.14-21)

⁵ Chukuna Jesús neena chiara chekukā'ko jē'eramu, pā cavesu jēnisōsinaa'me. ⁶ Ūcuarumu Jesús chukuna'te i'kasi'kua'mu.

—Ñarepajū'u. Fariseopāina'me saduceopāi pā saucheja'chere ña chēamanejū'u —chiisi'kua'mu.

⁷ Chikuna chukuna ija'che cuasaju sāiñechi'a i'kasinaa'me:

—Maipi pāre ramanerena jā'aja'ñe i'kacosomu iku —chiisinaa'me chukuna.

⁸ Chukuna cuasaju sāiñechi'a cutuche'te masiku Jesús ija'che i'kasi'kua'mu:

—¿Je'se pa'ina musanukona pā peoche'te cuasaju cutuche? Chu're chuta'a masi cuasama'me musanukona.

⁹ ¿Chu'u i'kache chuta'a asa chēama'ñe musanukona? ¿Chu'u aperamu pā cincoreparuāpi umupāi cinco mil-repanare āusi'e cuasama'ñe musanukona? Repana āijuna cajejaisi'e, ¿jetopuju'ña maña timure musanukona?

¹⁰ ¿Ūcuachi'a pā sietereparuāpi umupāi cuatro mil-repanare chu'u āusi'e cuasama'ñe musanukona? Repana āijuna cajejaisi'e, ¿jetopuju'ña maña timure musanukona?

¿Peore jā'a chu'u cho'osi'e cavesuōre musanukona? Chu'u peore cho'omasiku musanukonare jā'aja'ñe kuiramasikujekuna, “Mai āijañe pā peome mai”, chiimanejū'u.

¹¹ Chu'u i'kache masi asavesume musanukona. Pāre i'kama'mu chu'u. Repana fariseopāina'me saduceopāi pā saucheja'chere che'chemanejū'u —chiisi'kua'mu repau chukuna'te.

¹² Ūcuarumu chukuna Jesús neena repau i'kache'te asamasi ija'che cuasasinaa'me: “Āa, iku Jesús pā cho'orepache'te i'kama'mu. Rupū maipi repana fariseopāina'me saduceopāi che'choche'te asa chēamanea'ju chini i'kamū iku”, chiisinaa'me chukuna sāiñechi'a.

Pedro, “Dios Raosi'kua'mu Jesús”, chiisi'ere kwamu
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Ūcuarumu Jesús Cesarea de Filipo vu'ejoopo pa'ichejana sani tī'a chukuna'te repau neenare ija'che sēesi'kua'mu:

—Pāi chu're, pāire ja'me paa chini Dios Raosi'ku pa'iche cutuni, ¿je'se i'kache? —chiisi'kua'mu.

¹⁴ Chikuna chukuna i'kasinaa'me.

—Pāi te'ena mū'u pa'iche'te cutuni, “Juan Pāi Okoro'vekū'mū jā'u”, chiime. Chekuna, “Aperumū pa'isi'kua'mū jā'u; Elíaa'mū”, chiime. Jo'e chekuna, “Jeremíaa'mū jā'u. Jā'apāani chekua'mū jā'u; aperumū Dios chū'o kuasi'kua'mū”, chiime mū'ure —chiisinaa'me chukuna.

¹⁵ Chitena,

—Musanukonajē'e chū'u pa'iche'te cutuni, ¿je'se i'kache? —chiisi'kua'mū.

¹⁶ Chikuna Simón Pedro i'kasi'kua'mū.

—Dios, Si'arumū Pa'ikū Mamakū'mū mū'u. Pāi ũcuanukore chū'ua'kū chini Ūcuau Raosi'kua'mū mū'u —chiisi'kua'mū.

¹⁷ Chikuna Jesús i'kasi'kua'mū repau'te.

—Mū'ure Simonre, Jonás mamakū'te pāiu te'eujē'e kuamanesinaa'me jā'a, mū'u cuasakū i'kasi'e. Chū'u Ja'kū Cūnaumū Pa'ikūji mū'u rekochoa kua jñauuna masikū i'kasi'kua'mū mū'u. ¹⁸ Chū'u mū'ure, “Pedro'mū”, chiimū. “Pedro” chini “Catapū” chiimū. Mū'u i'kasi'e ũcuarepajekū catapū jujacheja'che si'amañe pa'ija'mū. Mū'u chū'ure i'kakū masi cuasacheja'che cuasajū chū'u chū'ñe asa jachamañe cho'onare si'arumū na'a rūa jainukore chēakū pa'ija'mū chū'u, repapani jūnisōsirumū jū'isina pa'ichejare ai pa'imañe Dios pa'ichejare ai sani paarpū chini. ¹⁹ Chū'u mū'ure, Dios chū'ore chū'vaa'kū chini jo'kamū. Mū'upi chū'vakūna pāipi asa chēa Repau'te cuasajū jvonare repana cu'ache cho'oche Dios Cūnaumū Pa'ikū tūnosōkaija'mū, repapani Ūcuau pa'ichejare sani paarpū chini. Mū'u chū'vache'te asa jachajū Repau'te cuasacuhenareta'ni Dios Cūnaumū Pa'ikū repana cu'ache cho'oche tūnosōkaimaneja'mū. Jā'ajekūna Repau pa'icheja saimanejanaa'me repana —chiisi'kua'mū Jesús.

²⁰ Ūcuarumū Jesús chukuna'te repau neenare, repau pa'iche'te chukunapi kuamaneajū chini ija'che chū'usi'kua'mū:

—Chū'u pa'iche pāi chekunare te'euterejē'e, “Dios Raosi'kua'mū ikū”, chiijū kuamanejū'u —chiisi'kua'mū.

Repau chuenisōjañere kamū Jesús

(Mr 8.31–9.1; Lc 9.22–27)

²¹ Jā'arumūpi pi'ra Jesús chukuna'te repau neenare repau Jerusalén sani cu'ache cho'ocojñojañere kuasi'kua'mū.

—Chū'u repacheja saisirumū judío ainana'me judío phairipāi chū'unana'me judiōpāi che'chonapi chū'ujūna rūa cu'ache cho'ojanaa'me chū'ure. Jā'ajañe cu'ache cho'ojū vanisōjanaa'me repana chū'ure. Jā'ata'ni chuenisō tācojñosi'kuta'ni choteumucujña pa'itona jo'e vajeraija'mū

ch'u —chiisi'kua'mu repau. ²² Jesupi jā'aja'ñe i'kauna asa Pedro oia repau'te te'eu'te juha sa ija'che i'kasi'kua'mu:

—¡Diopi ñsekaiuna jā'aja'ñe cho'оче ti'ñemanea'ku mu'ure! ¡Mu'uni jā'aja'ñe ti'ñeto cu'amu! —chiisi'kua'mu repau.

²³ Jā'ata'ni Jesús churi ña Pedro'te ija'che i'kasi'kua'mu:

—Vati ai cuasacheja'che cuasakujeku ch'u're ja'me pa'ima'ñe saijũ'u mu'u. Dios ch'u're jo'kasi'ere ch'u'pi cho'oma'to cu'amu. Chekurumu mu'pi ñseku i'kauna ch'u'pi cho'omaneni cu'ache cho'omu. Pãi, Dios cuasacheja'che cuasamanaa'me. Mu'u ñcuaja'che Dios cuasacheja'che cuasama'mu —chiisi'kua'mu repau.

²⁴ Chini Jesús chukuna'te repau neenare i'kasi'kua'mu.

—Musanukonapi ch'u neena pañu chini musanukonare cho'ouache'te jo'kasõ ch'u chũ'ñechi'a cho'oja pa'ijũ'u. Ch'u're cuasanare ch'u're cho'очеja'che vanisõñu chijanaa'me pãi. Pãipi musanukonani jā'aja'ñe cho'oñu chiiche'te asanjẽ'e ch'u're cuasache jo'kasõmanejũ'u.

²⁵ Musanukonapi chuenisõñe'te vajuchujũ musanukona asa chẽasi'ere jo'kasõni jũnisõsirumu vati toana sani uujũ pa'ijanaa'me. Jā'ata'ni chuenisõñejẽ'e vajuchuma'ñe ch'u'ni ñcua cuasajũ chuenisõna, Dios pa'ichejare ai sani re'oja'che pa'ijanaa'me. ²⁶ Pãi cu'amajñarũ si'ache paanapi ch'u're cuasamaneni, repaña jũnisõ vati toa saisirumu ñcuana paacheji ro'i eta Dios pa'ichejana saicu'amu. ²⁷ Na'a pa'isirumu ch'u pãire ja'me paau chini Dios Raosi'ku ch'u Ja'kujã'iu ko'sija'iu ch'u neena ángelena'me jo'e cajeja'mu. Reparumu, pãi ñcuauko re'oja'che cho'osi'ena'me cu'ache cho'osi'e ro'i ro'ija'mu ch'u. ²⁸ Musanukona icheja ch'u're ja'me pa'ina te'ena chuta'a jũnisõma'ñe pa'ijũ ch'u Dios Raosi'ku pãire chũ'ura chini raiche ñajanaa'me. Ñcuarepaa'me jā'a —chiisi'kua'mu repau chukuna'te.

17

Rua ko'sija'iu Jesús carũhisi'ere kumatũ

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Seirepaumucujña pa'isirumuna Jesús, aikũtina muu Pedro'te, Santiagona'me Juanre, Santiago cho'jeu'te chẽa chekunare jo'ka te'enare aikũtina rua umu pa'ikũtina muasi'kua'mu. ² Muni pa'iu Jesús repaña ñaju'te tũju'ia carũniasomu. Repau chia ñsuu miañeja'ñe ko'sijanasomu. Repau ju'ikãña rua poko'sijakãña carũniasomu.

³ Ñcuarumu Jesús neena, aperumu pa'isinare Moisenana'me Elía'te ñcuauña'me nukaju ch'o

cutunani ñaasome. ⁴ Jã'aja'ñe pa'ijuna ña Pedro ija'che i'kaasomũ Jesure:

—Chũ'ure Paakũ, maipi ichejare pa'ijuna rũa re'omũ. Mũ'upi chiito vũ'ñarũã chotevũ'ñarũã cho'okaija'mũ chũ'ũ, mũ'ũ vũ'erũna'me Moisés vũ'erũna'me Elías vũ'erũ — chiniasomũ.

⁵ Repaũ Pedro chuta'a jã'aja'ñe i'katona repana nukachejana piko rũa poko'sija'chepe caje ta'pisõ piko sa'navũji chũ'o i'kache asoasomũ repanare, ija'che chiicheji: “Iku chũ'ũ chĩ chũ'ũ oiũ paakũ'mũ. Rũa pojomũ chũ'ũ ikũre. Repaũ chũ'ore asajũ pa'ijũ'ũ mũsanũkona”, chiniasomũ.

⁶ Jã'aja'ñe i'kache'te asa kukũcajeyanisõ Jesús neena vajũchũjũ tãni meñe umeasome. ⁷ Ũcuarũmũ Jesús sani repanare chẽakũ ija'che i'kaasomũ:

—Vũijũ'ũ. Vajũchũmanejũ'ũ mũsanũkona —chiniasomũ.

⁸ Chikũna mũñe ñato Jesús te'eũ nukãasomũ; chekũna te'eũjẽ'e peoasome.

⁹ Jã'aja'ñe cho'ocuha repana aikũti cajerũmũ Jesús ija'che chũ'ũasomũ repanare:

—Diopi ñokũna mũsanũkona irũmũ ñasi'e, chũ'ũ Dios Raosi'kũ jũnisõ vajũraisirũmũjatũ'ka chekũnare te'eũ'terejẽ'e kũamanejũ'ũ —chiniasomũ. ¹⁰ Chikũna repaũ neena Jesure ija'che i'kaasome:

—Jã'ata'ni, ¿je'se pa'ĩna maire judíopãi che'chona, “Dios raoja'mũ chiicojñokũ chuta'a raimarũmũna Elías charo raija'mũ”, chiijũ che'choche? —chiniasome.

¹¹ Chitena Jesús i'kaasomũ.

—Repana che'choche ũcuarepaa'me. Elíaa'mũ charo rani peore si'ache mamare care'vajũ. ¹² Jã'ata'ni chũ'ũ mũsanũkonare, Elías ranicuhasi'kũa'mũ, chiimũ. Rani pa'ĩna repaũ pa'iche'te vesũjũ pãi repanare ũache peore cu'ache cho'osinaa'me repaũ'te. Chũ'ure Dios Raosi'kũre ũcuaja'che repaũ'te cho'osi'ejache cu'ache cho'ojanaa'me repana —chiniasomũ.

¹³ Jã'aja'ñe i'kaũna repaũ neena asa masi, “Aperũmũ pa'isi'kũ Elías rani cho'ojachere i'kama'mũ ikũ. Irũmũ pa'isi'kũ Juan Pãi Okoro'vesi'kũ rani pa'ĩũ Elías cho'osi'ejache cho'osi'kũ pa'isi'ere i'kamũ ikũ”, chiniasome repana.

*Chũiva'ure vatire paava'ũni Jesús vasosi'ere kũamũ
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)*

¹⁴ Ũcuarũmũ repana Jesuna'me aikũti mũsina chũkũna repaũ neenana'me pãi repaũ'te tuhasina cha'ajũ

nukachejana caje tĩ'asinaa'me. Caje tĩ'arena pãiu Jesús ti'jñeñena sani ro're pũũ ñũ'iu ija'che i'kasi'kua'mũ:

15 —Pãiu Ūcuaukore Paaku, chu'u chĩiva'ure oijũ'ũ. Vatipi chẽa paaku chũ'ũkũna si'arũmu vẽ've curukũ chekurũmu toana tãiu chekurũmu chiachana tãimũ repava'ũ. 16 Mu'ũ neenani rasi'kua'mũ chu'u repava'ure, repapani vatini eto saosõkaarũ chini. Jã'ata'ni eto saovesusinaa'me repana —chiisi'kua'mũ repau.

17 Chitena Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Musanukona pãiu irũmu cana rũa tĩiñe cuasaju masi cuasama'me chu'ure. ¿Keekerũmu musanukona tĩiñe cuasache ñaku pa'iche chu'u? —Jã'aja'ñe i'ka pi'ni— Ichejana rajũ'ũ repava'ure mu'ũ chĩiva'ure —chiisi'kua'mũ.

18 Chini repava'ure raũna Jesupi chũ'ũũna eta sanisõsi'kua'mũ vati. Jã'arũmũpi repava'ũ teana vajũũ pa'isi'kua'mũ.

19 Jã'a cho'o pi'nisirũmu chũkũna Jesús neena ũcuauũna'me te'ena cutujũ ija'che s̄eesinaa'me repau'te:

—¿Je'se pa'iuũna chũkũna'te vatire eto saocu'aũ? —chiisinãa'me.

20 Chitena i'kasi'kua'mũ repau.

—Dioni masi cuasamarũna vatire eto saocu'asi'kua'mũ musanukonare. Musanukonapi mostazara'karuã rũa jmara'karuãja'ñe Diore jmamakarũ cuasanapi, “Dios peore masikũ'mũ”, chini cuasaju ikũtire aikũtire, “Chekũchejare kũñũ nukajũ'ũ”, chiito ikũti teana chekũchejana kũñũra'amũ. Musanukonapi Dioni masi cuasarepato peore cho'ore'ochechi'a pa'ira'amũ. Ūcuarepaa'me jã'a. 21 Vati, iva'ũ chĩiva'ũ sa'navũ pa'isi'kũjanare Dioni cuasaju ãũ ãima'ñe pa'ijũ Repau'te s̄eenarechi'a eto saore'omũ —chiisi'kua'mũ repau chũkũna'te.

*Repau chuenisõjañere jo'e kũamũ Jesús
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)*

22 Ūcuarũmu Jesús chuta'a repau Galilea cheja ku'irũmu ija'che i'kasi'kua'mũ chũkũna'te repau neenare:

—Chu'ure Dios Raocojñosi'kũre cuhena pãiu cu'ache cho'oa'ju chini chẽa jo'kajanaa'me. 23 Jo'karena chu'ure vanisõjanaa'me repana. Chuenisõ tãcojñosi'kũta'ni choteu-mucujñana jo'e vajũraija'mũ chu'u —chiisi'kua'mũ repau.

Jã'aja'ñe i'kache'te asarena rũa sũmanesi'kua'mũ chũkũna'te.

Dios vu'e chũ'ũnare kuri ro'iche'te i'kamũ Jesús

²⁴ Ūcuarum̄ chukuna Jesús neena Ūcuauña'me Capernaum vʉ'ejooopo sani tĩ'asirum̄ Dios vʉ'e chũ'unare kuri kookaina Pedroni ñañu chini rani ija'che sēniasome:

—Jesús, mʉsanukonare che'chokʉ, ¿Dios vʉ'e chũ'unare kuri ro'ima'ku? —chiniasome.

²⁵ Chitena Pedro,

—Jũju, ro'iku'mu repau —chiniasom̄.

Jã'aja'ñe i'kacuha ūcuau pa'ivʉ'ena Pedroji kakauna ña Jesús ija'che i'kakʉ repauni charo sēniasom̄:

—Simón, ¿je'se cuasaku mu'u? Pãi chũ'una, ¿neeni pa'iche ro'i kuri sēeñe? ¿Ūcuana mamachĩire sēeñe? Jã'apãani, ¿chekunani sēeñe? —chiniasom̄.

²⁶ Chikuna Pedro,

—Chekunani sēeme repana —chiniasom̄.

Chikuna Jesús jo'e i'kaasom̄.

—Jã'a pa'ito repana mamachĩi kuri ro'ichejẽ'e peom̄. Jã'ajekuna chũ'ure Dios Mamakujekuna Ja'ku vʉ'e chũ'unare kuri ro'iche peom̄. ²⁷ Jã'ata'ni repanapi maini pe'rumanea'ju chini ija'che cho'ojũ'u: Chiarana caje pitome su'a rʉo va'ire chareparo no'isiva'uni mini ñato repava'u chũ'opo'te kurire'reva paaja'mu. Repare'reva kurire'reva chũ'una'me mu'u Dios vʉ'e chũ'unare ro'iche ūcuapa'rʉva ro'ire'reva pa'ija'mu. Mini ma ūcuare'revaji Dios vʉ'e chũ'unani ro'ijaijũ'u —chiniasom̄ repau repau'te.

18

*“¿Kaupi na'a rʉa masiku?”, chiime Jesús neena
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)*

¹ Reparum̄ chukuna Jesús neena ūcuauñi sani ija'che i'kaju sēesinaa'me repau'te:

—Chukuna Dios neena, ¿kaupi na'a rʉa masiku? —chiisinaa'me.

²⁻³ Chitena Jesús chĩiva'ure soni rao chukuna chenevuna nuko ija'che i'kasi'kua'mu:

—Mʉsanukonapi tĩñe cuasache'te jo'kasõ iva'u chĩiva'u cuasacheja'che cuasamaneni Dios pa'icheja saimanejanaa'me. ⁴ Jã'ajekuna mʉsanukonapi iva'u chĩiva'u vesuku, “Cho'okaijũ'u chũ'ure; vesumu chũ'u”, chiiu cuasacheja'che cuasanapi chũ'u neena chekunare na'a masina pa'ijanaa'me. ⁵ Pãi chũ'uni cuasaju chĩiva'nare ikajava'nare pojona chũ'u neenajejuna chũ'ure pojocheja'che cho'ome, Diopi ñato. Ūcuarepaa'me jã'a —chiisi'kua'mu repau.

*Pãi rũhiñe cuasamana cu'ache cho'oche'te kamu
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)*

⁶ Ūcuarumū Jesús chukuna'te jo'e ija'che i'kasi'kua'mū:

—Chīiva'na cuasacheja'che chū'ure cuasakuni te'eu'te cu'ache chū'vakū'te pāipi ija'che cho'oto na'a re'ora'amū: Repaū chuta'a chū'u neeva'ure cu'ache chū'vamarumūna toacunarūji rua ūjarūji repaū cavūna pāipi jepo vēe chiarana tō rūoru na'a re'ora'amū repaū'te. Jā'aja'ñe cho'oma'to ūcua pa'iu chū'u neeva'ure cu'ache chū'vaūna Diopi repaū cu'ache cho'osi'e ro'ire chū'uto na'a rua cu'ache pa'ija'mū repaū'te. ⁷ Pāi ūcuanuko re'oja'che pañu chinata'ni re'oja'che pa'ivesakuna si'arumū ūcua cu'ache cho'ojū pa'ime. Jā'ajekuna chū'ure cuasava'napi cu'ache cho'oa'jū chini cu'ache chū'vakū'te rua cu'ache ti'jñeja'mū.

⁸ 'Jā'ajekuna, mū'u jūtupi chekuni cu'ache cho'oni repa jūtū tūso so'ona sējosōjū'ū. Chekurumū mū'u cū'arūji chekuni cu'ache cho'oni repa cū'arū tūso so'ona sējosōjū'ū. Jā'aja'ñe cho'omaneni jūjñana'me cū'a peore paakuta'ni vati toana saouna uukū pa'ija'mū mū'u, ūcuapi jo'e cu'ache cho'osi'kujekū. Na'a re'omū mū'upi jūtūre tūso sējosō jā'apāani cū'arū'te tūso sējosō rūhiroorū paava'uta'ni Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ito. ⁹ Ūcuaja'che mū'u ñakovaji ñakū chekuni cu'ache cho'oni repa ñakova ruta so'ona sējosōjū'ū. Jā'aja'ñe cho'omaneni ñakocañ peore paakuta'ni vati toana saouna uukū pa'ija'mū mū'u, ūcua ñakovaji ñakū jo'e cu'ache cho'osi'kujekū. Na'a re'omū mū'upi ñakova'te ruta sējosō te'eñakova paava'uta'ni Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ito —chiisi'kua'mū Jesús chukuna'te.

*Ovejava'u cavesusiva'u pa'iche'te kuamū Jesús
(Lc 15.3-7)*

¹⁰ Ūcuarumū Jesús chukuna'te jo'e ija'che i'kasi'kua'mū:

—Iva'nare chīiva'nare te'eu'terejē'e cu'ache cuasajū cuhe-manējū'ū musanukona. Iva'na chīiva'na, chū'u Ja'kure Cūnaumū Pa'iku'te Diore si'arumū ja'me pa'ina ángeles kuiracojñova'naa'me. ¹¹ Chū'u, pāire ja'me paaū chini Dios Raosi'kū, pāire vati toa sani uuche'te ūsekū chēa paara chini chejana cajesi'kua'mū.

¹² 'Je'se cuasokū musanukonare? Chekurumū musanukona te'eu'ji ovejava'nare cienrepava'nare paamū. Jā'ajanukore paakuni chekurumū ovejava'u te'eva'u tūichejana sani cavesusōmū. Ūcuarumū mū'u chekūva'nare noventa y nueverepava'nare te'eva'nare aikūti ja'mevana jo'ka, cavesusiva'ūni ku'era chini sanisōmū. ¹³ Sani ku'ekū pa'iu jñāani chekūva'nare noventa y nueverepanare cavesumanesiva'nare na'a rua pojomū mū'u repava'ure. Pojokū repava'ure mini kuāa ramū mū'u. Ūcuarepaa'me

jã'a. ¹⁴ Mai Ja'ku Dios Cunaumu Pa'iku ũcuaja'che, Repau'te cuasanare vesuva'nare iva'nare chiiva'nare oicheja'che oiũ te'eũ'terejẽ'e vati toana saapu chiima'mũ —chiisi'kua'mũ repau.

Chekũna cu'ache cho'oto jo'e cuasama'ñe pa'iche'te i'kamũ Jesús

¹⁵ Ũcuarũmũ Jesús chũkũna'te jo'e ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Chekurũmũ mu'ũ majapãiũja'iuji Diore cuasakũji mu'ũni cu'ache cho'oto, sani repau'te te'eũ'te i'kajũ'ũ, repau cu'ache cho'osi'ere masia'ku. I'kaũna asa jachama'to ũcuaja'me pa'imũ mu'ũ repau'te. ¹⁶ Jã'ata'ni repauji asa jachato chekũni te'eũ'te jã'apãani ka'chanare soni rao jo'e ũcuare repana asaju'te i'kajũ'ũ, repaũni ja'me chũ'vaa'ju. Repau cho'osi'e asa kuakainapi chotena jã'apãani te'eka'chapana pa'ito re'omũ. ¹⁷ Repana chũ'vache'te asacuheto Diore cuasakuanupu'te soni rao kuajũ'ũ repau cho'oche, repanapi asa ja'me chũ'vaa'ju. Jã'ana chũ'vache'te ũcuaja'asa acuheto, “Diore cuasama'kuja'che pa'iu Romapãi chũ'ũnare kuri kookaina pa'icheja'che cu'ache pa'imũ iku”, chini cuasaku ja'me pa'imanejũ'ũ repau'te.

¹⁸ Mũsanũkonapi Diore cuasanapi jã'aja'ñe cho'onani chekũre, “Mu'ũ cu'ache cho'osi'e ro'i cu'ache chũ'ũcojũjoja'mũ mu'ũ”, chiito Dios Cunaumu Pa'iku ũcuaja'che i'kaja'mũ. Jã'ata'ni mũsanũkonapi repaũni, “Mu'ũ cu'ache cho'osi'e ro'i cu'ache chũ'ũñe peomu mu'ũre”, chiito Dios Cunaumu Pa'iku ũcuaja'che i'kaja'mũ. Ũcuarepaame jã'a.

¹⁹ Jo'e ija'chere i'kamũ chũ'ũ mũsanũkonare: Mũsanũkonapi ichejare chejare pa'iju ka'chana ũcuate'e cuasa, “Dioni sũñu maini cho'okaau”, chini Repaũni sũeto chũ'ũ Ja'ku Dios Cunaumu Pa'iku asa cho'okaija'mũ mũsanũkonare. ²⁰ Chũ'ũre cuasanapi chotena jã'apãani te'eka'chapana chi'i pa'iju chũ'ũre pojonare repana chenevũ'te ja'me pa'ija'mũ chũ'ũ, ñoma'kũta'ni —chiisi'kua'mũ Jesús chũkũna'te.

²¹ Ũcuarũmũ Pedro na'a kueñe sani Jesure ija'che sũesi'kua'mũ:

—Chũkũna'te Paaku, chekurũmũ chũ'ũ majapãiũja'iuji chũ'ũni cuhama'ñe cu'ache cho'oto, ¿jetopũñoã cuasamaneja'ñe chũ'ũ repau cho'oche? ¿Sieterepañoãjatũ'ka? —chiisi'kua'mũ.

²² Chikũna Jesús repau'te ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Sieterepañoãjatũ'kama'ñe, sieterepañoãchi'api setentarepañoã cho'otojẽ'e jo'e cuasamanejũ'ũ repau cu'ache cho'oche —chiisi'kua'mũ repau.

Pōsero'i cavesucuhesi'ku cho'osi'ere kwamu Jesús

23 Ūcuarumu Jesús chukuna'te jo'e ija'che i'kasi'kua'mu:

—Dios neena chekunare cu'ache cho'ocojño jo'e cuasama'ñe pa'inana'me cavesucuhenare Repau cho'ojache ija'chea'me: Aperumu pa'isi'ku pāi chũ'uku repau'te cho'oche cho'okainapi ūcuau'ni pōsero'i paajuna repanapi ro'ia'ju chini sēsa chiniasomu. ²⁴ Chini ūcuau'kore sēepi'raku repau'te na'a rua pōsero'i paakuni te'eute charo soni raoasomu repau. ²⁵ Jā'ata'ni repau'te cho'oche cho'okaiva'u pōsero'i ro'ijache kurijē'e peoasomu. Jā'ajekuna pāi chũ'uku chekunare soni rao, "Ikure repau rājona'me mamachīina'me repana paamajñaruā tua peore ĩsisōjũ'u. Chu'upi repau pōsero'i paache'te koorā", chiiu chũ'uasomu. ²⁶ Chikuna asa repava'u ūcuau ti'jñeñena ro're puu ñu'iu ija'che i'kaku rua sēniasomu: "Chu'ure paaku, oijũ'u chu'uvare. Na'mirepa sēema'ñe cha'ajũ'u. Jmanukoruāchi'a peore ro'isōra chu'u mu'ure", chiniasomu. ²⁷ Jā'aja'ñe i'kauna asa pāi chũ'uku repauni oiu, "Pōsero'i sēema'mu chu'u mu'ure", chini etoasomu repau'te.

²⁸ Jā'ata'ni repau, etouna saiū repau'te ja'me cho'oche cho'okaiku'te repau'te jmanukoru pōsero'i paakuni tijñaasomu. Tijña repau'te cavna chēa rusoku, "Mu'u pōsero'i teana ro'isōjũ'u chu'ure", chiniasomu. ²⁹ Jā'aja'ñe cho'ouna repava'u ūcuau ti'jñeñena ro're puu ñu'iu ija'che i'kaku rua sēniasomu: "Chu'uvare oiu na'mirepa sēema'ñe cha'ajũ'u. Jmanukoruāchi'a ro'isōra chu'u mu'ure", chiniasomu repau. ³⁰ Jā'aja'ñe i'kava'ureta'ni cha'acuheku repauni cu'ache cho'onare chēa cuaovu'ena cuao repau pōsero'i ro'i pi'niñetu'ka paa'ju chini pāi chēanani chũ'uasomu repau. ³¹ Jā'aja'ñe cho'ouna asa chekuna repauna'me cho'oche cho'okaina sūma'ñe cuasa oiju sani repanare paakuni peore kuaasome repau cho'osi'e. ³² Kuarena asa pāi chũ'uku repauni soijani raa'ju chini chũ'uasomu. Rarena repau'te, "Rua cu'aku'mu mu'u. Chu'ure rua pōsero'i paaku'teta'ni mu'ure sēemanesi'kua'mu chu'u, mu'upi rua i'kaku, 'Oijũ'u chu'uvare', chiiu chu'uni sēkuna. ³³ Chu'u mu'ure oiu re'oja'che cho'osi'eja'che cho'okairu'ja'chere chekure rua cu'ache cho'oasomu mu'u. Rua cu'amū jā'a", chiniasomu repau. ³⁴ Jā'aja'ñe i'kaku pāi chũ'uku rua pe'ruku repau pōsero'i peore ro'isōñetu'ka repau'te cu'ache cho'oche chũ'uasomu —chiisi'kua'mu Jesús chukuna'te.

³⁵ Chini Jesús jo'e cheke ija'che i'kasi'kua'mu:

—Chũ'u Ja'ku Cunaumu Pa'iku ũcuaja'che cho'oja'mu musanukonare, chekuna cu'ache cho'osi'ere musanukonapi cavesuma'ñe cuasato —chiisi'kua'mu.

19

Rũjoromi sējoma'ñe paache'te chũ'vamu Jesús

(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

¹ Jã'aja'ñe i'kacuha Jesús Galilea cheja pa'isi'kupi Judea chejana Jordán chiacha ũsuu muikã'ko pa'ichejana sani tĩ'asi'kua'mu repau, chukuna repau neenana'me. ² Pãiruã jainuko ja'me tuhasinaa'me repau'te. Tuharena ũcuachejana jũ'iva'nare vasosi'kua'mu repau.

³ Ũcuarumu fariseopãi te'ena Jesús pa'ichejana rani ija'che i'kaju séesinaa'me repau'te, tĩñe i'kauna repauni chẽa cu'ache cho'oñu chini:

—¿Pãiu'te repau rũjopi ũcuache'te cho'oru cuheku sējore'oku? —chiisinaa'me.

⁴ Chitena Jesús ija'che i'kasi'kua'mu:

—¿Aperumu tocha jo'kasi'e Dios chũ'o kuache ñamanaa'ñe musanukona? Ija'che chiimũ repa:

Dios apereparumu pãiu'te cho'osi'ku umũuna'me romio'te cho'osi'kua'mu.

⁵ Jã'ajekuna umũ repau puka'kupãi ja'me pa'isi'e jo'kasõ rũjona'me pa'imũ.

Jã'aja'ñe cho'o ũcuate'euja'che pa'ime repana, chiimũ. ⁶ Diopi ñato ũcuate'euja'che pa'iju ka'chanama'me repana. Jã'ajekuna pãiuji Dios jã'aja'ñe paapu chini jo'kasi'ere jachaku rũjoni sėjosõni cu'ache cho'omu —chiisi'kua'mu repau.

⁷ Chikuna repau'te ija'che séesinaa'me repana:

—Moisés aperumu ija'che chiiche chũ'u jo'kaasomu:

Pãiu ũcuakũji repau rũjore paacuheku sējora chiiku charo repao'te sėjojañere kuaku

utija'ovana tocha pi'ni ũcuaoñi ñia'ku, repao chekunare ñojaja'ova.

Jã'aja'ñe cho'ocuha repau sējore'omu repao'te.

¿Je'se pa'una jã'aja'ñe chiiche tocha jo'kaũ? —chiisinaa'me.

⁸ Chitena Jesús repanare i'kasi'kua'mu.

—Musanukonapi cu'ache cho'ochete jo'kacuheju ũcuache cho'oñu chiijuna jã'aja'ñe chũ'u jo'kaasomu Moisés. Jã'ata'ni Dios mamarumu jã'aja'ñe chũ'u jo'kamanesi'kua'mu. ⁹ Chũ'u musanukonare ija'che i'kamũ: Pãiu ũcuakũji repau rũjore chekũre ja'me kãima'koni rureparũ sėjosõ chekoni vejani Dios ũseche'te cu'ache cho'omu —chiisi'kua'mu.

10 Jã'aja'ñe i'kauna asa chukuna repau neena ija'che i'kasinaa'me repau'te:

—Jã'aja'ñe jekuna pãipi vejama'ñe pa'ito na'a re'ora'amũ —chiisinaa'me chukuna.

11 Chitena Jesús jo'e i'kasi'kua'mũ.

—Jã'ata'ni pãi vejama'ñe te'ena pa'ina ũcuarepanũko pa'imasima'me. Dios cho'okaicojñonachi'a pa'imasime vejama'ñe pa'ina. 12 Pãi si'ache cho'oju romi vejamana pa'ime. Te'ena chĩirumuna teana romi paacu'ava'na aineesiva'na pa'ime. Te'ena romire cu'a cho'ochete ũseju chekunapi re'vasõkatena romi peome. Chekunata'ni Dios chũ'ũñe'te cho'oju pañu chini romi vejama'me. Pãi te'ena pa'imasini vejamanejũ'ũ. Jã'ata'ni te'ena pa'ivesuni vejajũ'ũ —chiisi'kua'mũ.

Chĩiva'nare Jesús re'oja'che i'ka jo'kasi'ere kũamũ
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

13 Ūcuarũmũ pãi repaña chĩiva'nare Jesús pa'ichejana rasinaa'me, repauji chĩiva'nani chẽsekũ Dioní re'oja'chere sēekaau chini. Jã'aja'ñe rajuna ña chukuna repau neena ũsepi'rasinaa'me repañare. 14 Jã'aja'ñe cho'oju Jesus chukuna'te i'kasi'kua'mũ.

—Chĩiva'nare raiũsemanejũ'ũ musanũkona chũ'uni raaru. Iva'na chĩiva'naja'ñe pa'iju chũ'ure masi cuasanapi Dios chũ'o asa chēajanaa'me —chiisi'kua'mũ repau.

15 Chini Jesús repava'nare chĩiva'nare chẽsekũ Diore sēekani pi'ni ũcuachejapi jo'e tĩichejana sanisõsi'kua'mũ chukunana'me.

Põsũ kuriũ Jesure Dios pa'icheja saiche sēniasasi'ere kũamũ
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

16 Ūcuarũmũ põsũ Jesuni ñara chini rani ija'che sēesi'kua'mũ repau'te:

—Masiũ, ¿ĩquere re'oja'che cho'oni'te Dios pa'icheja saija'che chũ'ũ? —chiisi'kua'mũ.

17 Chikuna Jesús repau'te i'kasi'kua'mũ.

—¿Je'se pa'iana mũ'ũ Dios pa'icheja sasa chiikuta'ni re'oja'che cho'ochete masira chini chũ'uni sēekũ? Diochi'aa'mũ te'eũ re'oja'che cho'omasikũ. Repau pa'ichejana sasa chini Repau chũ'ũ jo'kasi'ere asa jachama'ñe cho'okũ pa'ijũ'ũ —chiisi'kua'mũ Jesús repau'te.

18 Chikuna põsũ i'kasi'kua'mũ.

—Maipi cho'oju paaru chini Dios chũ'ũ jo'kasimajñaruã ruua'me. Jã'ata'ni, ¿jeere Dios na'a ruua chiimajñaruã cho'oja'che chũ'ũ? —chiisi'kua'mũ.

Chikuna Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Ija'chea'me Dios chiirepache, Repau chũ'u jo'kasi'e: “Pāi vanisōmanejũ'u. Ɛmupāi, romi paana chekũnare romi ja'me kāimanejũ'u. Ūcuaja'che romi Ɛmupāi pa'ina chekũnare Ɛmupāi ja'me kāimanejũ'u. Chekũna nee ñaamanejũ'u. Chekũna pa'iche'te kũani joremanejũ'u. ¹⁹ Mũja'kupāi ña, kũkũju pa'ijũ'u. Chekũnare oiju pa'ijũ'u mũsanũkona meñe oicheja'che”, chiimũ. Jā'are cho'okũ pa'ijũ'u mũ'u — chiisi'kua'mũ Jesús repau'te.

²⁰ Chikũna i'kasi'kua'mũ repau.

—Peore jā'a jachama'ñe cho'okũ pa'ikũ'mũ chũ'u. ¿Ɛquerepi chũ'ure chuta'a re'oja'che cho'оче karaku? — chiisi'kua'mũ repau pōsũ. ²¹ Chikũna Jesús repau'te i'kasi'kua'mũ.

—Mũ'upi karama'ñe re'oja'che cho'ora chini mũ'u paache'te cu'amajñaruãre peore ĩsisō, kuri koo chũova'na pa'iva'nani rupũ ĩsijũ'u. ĩsisōjani rani chũ'una'me ku'iu chũ'u chũ'uñe'te cho'okũ pa'ijũ'u. Jā'aja'ñe cho'oni'te Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ija'mũ mũ'u —chiisi'kua'mũ Jesús repau'te.

²² Jesupi jā'aja'ñe i'kaũna asa pōsũ ĩsicuhekũ sũmava'u sanisōsi'kua'mũ ruã kuriũjekũ.

²³ Ūcuarũmũ Jesús chũkũna'te repau neenare ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Kuriũ'te Dios pa'icheja saicu'ajamũ, repauji kurire na'a ruã cuasakũ Dioni cuasama'to. Ūcuarepaa'me jā'a. ²⁴ Jo'e ūcuare i'kamũ chũ'u mũsanũkonare. Camellova'ure miuñakarũ cojerũ kaka etajaicu'acheja'che kuriũ'te Dios pa'icheja saicu'ajamũ, repauji kurire na'a ruã cuasakũ pa'ito —chiisi'kua'mũ repau chũkũna'te.

²⁵ Jesupi jā'aja'ñe i'kaũna asa jñano repau'te ija'che i'kasinaa'me chũkũna:

—Jā'a pa'ito, ¿je'se cho'onani Dios pa'icheja saire'oja'u? —chiisinaa'me.

²⁶ Chitena Jesús chũkũnani ñakũ ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Maichi'a te'ena cuasajũna Dios pa'icheja saicu'amũ maire pāi. Diopi cho'okaitota'ni Repau pa'icheja saiche vesama'mũ —chiisi'kua'mũ.

²⁷ Chikũna Pedro ija'che i'kasi'kua'mũ Jesure:

—Chũkũna mũ'una'me paũu chini chũkũna paasimajñaruã peore jo'kasō rani mũ'una'me ku'ime. Jā'aja'ñe cho'osi'e ro'i, ¿ũquere koojanaa'ñe chũkũna? —chiisi'kua'mũ.

²⁸ Chikũna Jesús chũkũna'te ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Dios si'amajñaruã peore jo'e mama cho'osirũmũ chũ'u pāire ja'me paaũ chini Dios Raosi'kũ pāi chũ'una

ñu'isaivute ñu'iu chũ'uja'mu. Reparumu musanukona chu'una'me ku'isina ũcuaja'che pãi chũ'una ñu'isai docerepasaire te'esaichi'a ñu'iju Israelpãi docerepana jojosinani chũ'uju pa'ijanaa'me. Ūcuarepaa'me jã'a. 29 Pãi chu'uni cuasaju Dios chũ'uñe'te cho'ojũ pañu chini chekurumu repana vu'ña jo'kasõme. Chekurumu repana majaa'chupãire jo'kasõme. Chekurumu repana majaa'choromire jo'kasõme. Chekurumu repana cho'jechĩire jo'kasõme. Chekurumu repana puka'kupãire jo'kasõme. Chekurumu repana mamachiire jo'kasõme. Chekurumu chejña repana cho'oche cho'osichejña jo'kasõme. Jã'aja'ñe cho'osina ũcuanuko repana aperumu paasinuko na'a rua jñaajanaa'me. Ūcuachi'a jünisõsirumu Dios pa'ichejare ai sani re'oja'che pa'ijanaa'me repana. 30 Pãi te'ena põsum kuriu repau nee jo'kacuhesi'ejache repana neere jo'kacuheju karama'ñe paaju chekunare, "Re'oja'che pa'inaa'me ina", chiicojñome. Chu'u chũ'uñe'te cho'ojũ repana paache jo'kasõnareta'ni chekuna ña cu'ache cutume. Jã'ata'ni Dios na'a pa'isirumu repana paache'te jo'kacuheju karama'ñe paaju chekunare, "Re'oja'che pa'ime ina", chiicojñosinare, "Cu'ache pa'inaa'me ina", chiija'mu. Chu'u chũ'uñe'te cho'ojũ repana paache jo'kasõ chekunare cu'ache cutucojñosinareta'ni, "Re'oja'che pa'inaa'me ina", chiija'mu Dios —chiisi'kua'mu Jesús chukuna'te.

20

Cho'oche cho'okaisinare ro'isi'ere kamu

¹ Ūcuarumu Jesús chukuna'te repau neenare jo'e ũcuauji cuasaku ija'chere kuasi'kua'mu:

—Repau chũ'uñe cho'onare Dios cho'ojache ija'chea'me: Pãiu cheja cho'oche cho'ocheja paaku rua afeñatato vuni etaasomu, pãire ku'e jña repau pisi uche chio tuakaiche'te chũ'u jo'kara chini. ² Ku'e jña repanare, "Cho'oche cho'oche te'eumucuse denario kurire'reva te'ere'reva ro'ija'mu chu'u musanukonare", chiniasomu. Chini, "Jau", chitena repanare chiona chũ'u saasomu repau, pisi uchere tuakaapu chini. ³ Repanare saocuha vu'ena co'i, nueve pa'itona umucuse jo'e vu'ejoopona eta au isichejana mua chekunare pãi cho'oche'te peju rupũ pa'inani ñaasomu repau. ⁴ Ña repanare ija'che i'kaasomu repau: "Musanukona ũcuaja'che, chu'u uche chiona sani uchere ja'me tuakaijũ'u. Cho'okaisi'e ro'i masi ro'ira", chiniasomu. Chikuna asa, "Jau", chini, saniasome repana. ⁵ Repana saisirumu jo'e vu'ena co'iasomu repau. Co'i pa'iu nukarepau sũ'itona jo'e

eta m̄ua repaũ charo cho'osi'eja'che cho'oasom̄u repaũ. Tres pa'ito na'ito eta jo'e ũcuaja'che cho'oasom̄u repaũ. ⁶ Jã'aja'ñe cho'osi'k̄upi na'irepa chek̄ur̄m̄u cinco pa'itona jo'e eta ãu ïsichejana m̄ua chek̄unare p̄ai rup̄u pa'inani ña ija'che i'kaasom̄u repaũ: “¿Je'se pa'ïna m̄usan̄ukona cho'ochejẽ'e cho'oma'ñe si'aumucuse ichejare pa'ij̄u pa'iche?”, chiniasom̄u. ⁷ Chik̄una repaũ'te ija'che i'kaasome repana: “P̄ai te'eũjẽ'e, 'Rani cho'oche cho'okaijũ'ũ chũ'ũre; ro'ira', chiik̄ujẽ'e peom̄u ch̄uk̄una'te”, chiniasome. Jã'aja'ñe i'karena asa, “Chũ'ũ ũche chiona sani ũchere t̄akaijũ'ũ chũ'ũni”, chiniasom̄u repaũ. Chik̄una, “Jaũ”, chini sani, na'is̄ocuhasir̄m̄uta'ni t̄akaniasome repana.

⁸ Ũcuar̄m̄u chio paak̄u, repaũ'te cho'oche cho'okainare chũ'ũkaik̄u'te na'ïna ija'che i'kaasom̄u: “Chũ'ũre cho'oche cho'okainare ũcuan̄ukore soni rao, cho'jerepa raisinani charo ro'ijũ'ũ. Chareparo raisinare cho'jerepana ro'ijũ'ũ”, chiniasom̄u. ⁹ Chik̄una asa repaũji sok̄una na'ito cinco pa'itona kaka cho'oche cho'osina ranciasome. Rani ũcuan̄uko denario kurire're te'ere'rechi'a cho'oche te'eumucuse ro'ichen̄uko kooasome repana. ¹⁰ Jã'anare ro'i pi'nisir̄m̄u charo saisina ũcuanani ro'ipi'raj̄una ija'che cuasaasome: “Maita'ni si'aumucuse cho'oche cho'osinajejũ na'a r̄ua koojanaa'me”, chiij̄u cuasaasome. Jã'aja'ñe cuasanareta'ni repanare ũcuajan̄ukor̄uchi'a ro'iasom̄u repaũ. ¹¹ Ro'ïna koo ña chio paak̄uni ke'rejũ ¹² ija'che i'kaasome repana: “Inare na'irepa sani te'ehorachi'a cho'oche cho'osinare, ch̄uk̄una'te r̄ua asucheja si'aumucuse cho'oche r̄ua cho'oju na'isinare ro'ichen̄uko ro'isi'k̄ua'm̄u m̄u'ũ”, chiniasome repana. ¹³ Chitena chio paak̄u repanare te'eũ'te i'kaasom̄u. “Ñak̄u, m̄u'ũre t̄iñe cho'oma'ñe ũcuarepa cho'om̄u chũ'ũ. Ape'r̄m̄u chũ'ũ m̄u'ũre, 'Cho'oche cho'oche ro'i te'eumucuse denario kurire'reva te'ere'reva ro'ija'm̄u', chiisi'k̄ua'm̄u. ¹⁴ Jã'ajek̄una m̄u'ũre ro'isin̄uko saku saiijũ'ũ m̄u'ũ. Chũ'ũpi chio paak̄uji inani cho'jerepa saisinareta'ni m̄usan̄ukonare ro'ichen̄uko ro'ira chiito re'om̄u. ¹⁵ Chũ'ũ neea'me jã'a kuri. Repa kuri chũ'ũre ũache cho'ore'om̄u. ¿Chũ'ũpi inani oiũ ũcuajan̄ukochi'a ro'ik̄una pe'ruche m̄usan̄ukona?”, chiniasom̄u repaũ — Jã'aja'ñe i'kak̄u chũ'vasi'k̄ua'm̄u Jesús ch̄uk̄una'te.

¹⁶ Dios ũcuaja'che chio paak̄u repaũ'te si'aumucuse cho'oche cho'osinana'me na'irepa sani cho'osinani ũcuajan̄ukor̄uchi'a ro'isi'eja'che Repaũni cuasajũ Repaũ chũ'ũñe r̄ua jeer̄m̄u cho'onare na'a cho'je cuasajũ Repaũ chũ'ũñe cho'onare ũcuapa'r̄vachi'a oiũ repana j̄unis̄osir̄m̄u pa'iche re'oja'chere ïsija'm̄u.

Jesús repau chuenisōjañere jo'e kuamu

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

17 Ūcuarumu Jesús Jerusalén vū'ejoopona maiu pāipi jainuko ja'me maijuna, chūkuna'te repau neenare do-cerepanare te'enare soni ija'che kuasi'kuamū:

18 —Jerusalén vū'ejoopona maimē mai. Ūcuachejana chū'ure Dios Raosi'kure pāipi chēa judío phairipāi chū'unana'me judiōpāi che'chonani sa jo'kajanaa'me. Ūcuanapi chū'ure vanisōjañe chū'u 19 judío peonani jo'karena, rua cu'ache cutuju pāisoju sui'sue pi'ni kurususē'verona jē'jo nuko vēasōjanaa'me repana chū'ure. Jā'ata'ni choteumucujñana vajurajiamū chū'u —chiisi'kuamū Jesús chūkuna'te repau neenare.

Santiagoame Juanre puka'ko Jesure sēekaisi'ere kuamu

(Mr 10.35-45)

20 Ūcuarumu Zebedeo mamachīi puka'kona'me Jesús pa'ichejana raisinaa'me. Rani repana puka'ko Jesús ti'jñeñena ro're pūsi'koa'mo mamachīire re'oja'che cho'okaijachere sēsa chini. 21 Jā'aja'ñe cho'okona ña Jesús repao'te ija'che sēesi'kuamū:

—¿Ëquere chiiko mu'u? —chiisi'kuamū repao'te.

Chikuna repao ija'che i'kasi'koa'mo:

—Iva'nare chū'u chīiva'nare, mu'u chū'urumu te'e'u'te mu'u uajūtu cakā'kona, chekuni kā'kojūtu cakā'kona pūche chū'ujū'u ñu'iju ja'me chū'uju paapu —chiisi'koa'mo repao.

22 Chikona Jesús repao mamachīire ija'che i'kasi'kuamū:

—Musanukona Dios cho'ojachere vesuju jā'aja'ñe sēeme. Pāipi musanukonani chū'ure cho'opi'racheja'che vanisōñu chiito, ¿cuhemanejanaa'ñe musanukona? —chiisi'kuamū repau.

Chikuna repana ija'che i'kasinaa'me:

—Cuhema'ñe cho'ocojñojanaa'me chūkuna —chiisināa'me repana.

23 Chitena Jesús repānare ija'che i'kasi'kuamū:

—Chū'u cho'ocojñōñeja'ñe cho'ocojñōrepajanaa'me musanukona. Jā'ata'ni musanukonare chū'una'me ñu'ijañe chū'u jo'kacu'amū chū'ure. Chū'u Ja'ku apereparumuna Repau īsija'mū chiicojñosinani jo'kajamū jā'a chū'una'me ñu'iñe —chiisi'kuamū repau. 24 Ūcuarumu chūkuna Jesús neena dierepana, repao sēesi'ere asa mamachīire ka'chanare rua pe'rusinaa'me. 25 Jā'aja'ñe pe'rujuna ña Jesús chūkuna'te soni rao ija'che i'kasi'kuamū:

—Ie masicosome musanukona: Icheja cheja pāi chū'una repana neenare rua cuaja pa'iche'te chū'uju rua

chuo'va'nare cho'oju pa'ime. ²⁶ Jã'ata'ni musanukonapi te'e'u pãi chũ'uku pasa chini repana cho'ocheja'che cho'omanejũ'u. Jã'aja'ñe cho'oma'ñe, cho'oche cho'okaiva'uja'che chekunare cho'okaiu pa'ijũ'u. ²⁷ Te'e'uji chekunare paara chini repana paacojñoku pa'icheja'che pa'ijũ'u. ²⁸ Jã'aja'ñe pa'iku'mu chu'u pãire ja'me paau chini Dios Raosi'ku. Pãipi cho'okaapu chini raisi'kuma'mu chu'u. Pãire ũcuanukore re'oja'che cho'okaiu repana cu'are jũni ro'ikasa chini raisi'kua'mu —chiisi'kua'mu repau chukuna'te.

Na'ava'na ka'chanare Jesús vasosi'ere kumau
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Ūcuarumu chukunapi Jericó v'e'joopo pa'isinapi Jesuna'me eta saiuna pãi rua jainuko ja'me saisinaa'me chukuna'te. ³⁰ Eta saiju ñato na'ava'na ka'chava'na ma'a ru'tuva'te ñu'isinaa'me. Ūcuarumu repana Jesús caraiche'te asa ija'che i'kaju ujachu'opi cuisinaa'me:

—Pãi Ūcuanukore Paaku, David aperumu pa'isi'ku josi'ku, oijũ'u chukunava'nare —chiisinaa'me repana.

³¹ Jã'aja'ne i'kajuna chukuna'te tuhana pãi,

—Re'omu. Jo'e i'kamanejũ'u —chiisinaa'me repanare. Jã'ata'ni repana jo'e na'a rua cuiju i'kasinaa'me.

—Pãi Ūcuanukore Paaku, David aperumu pa'isi'ku josi'ku, oijũ'u chukunava'nare —chiisinaa'me repana.

³² Jã'aja'ñe i'kaju cuiuna asa canuka Jesús repanare soni rao ija'che sēesi'kua'mu:

—¿Ëquere cho'okaau chini sēeñe musanukona chu'ure? —chiisi'kua'mu Jesús repanare.

³³ Chikuna repana,

—Pãi Ūcuanukore Paaku, chukuna ñakocaã ñoa'ku chiime chukuna —chiisinaa'me repana.

³⁴ Jã'aja'ñe i'karena Jesús repanani oi'u repana ñakocaãna nouna repana ñakocaã teana re'ojañakocaã care'osōsi'kua'mu. Ūcuarumu repana na'ava'na pa'isina ñakocaã re'oja'che ñaju ũcuañi jovo ja'me ku'iju pa'isinaa'me.

21

Jerusalén v'e'joopo Jesús sani tĩ'asi'ere kumau
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹⁻² Ūcuarumu chukuna Jesuna'me saiju Jerusalén kueñe cajoopo Olivo aikũti pa'ijooona Betfagé v'e'joopona tĩ'asinaa'me. Ūcuarumu Jesús chukuna'te repau neenare te'eka'chapanarechi'a saopi'raku ija'che chũ'usi'kua'mu:

—Jeejooopona kueleñe cajoopona saijũ'u musanukona. Sani ũcuachejana burrava'ore quẽo suosiva'ore chiina'me rãiva'oni jñaajanaa'me musanukona. Jñaa repava'nare jose ichejana rakaijũ'u. ³ Pãiu ũcuauakaji musanukonare, "¿Ëque cho'oñu chini musanukona jã'ava'nare joseche?", chiito, "Maire Paaku iva'nare chiimu. Na'mi co'choja'mu repau iva'nare", chijũ'u —chiisi'kuu'mu.

⁴ Jesupi jã'aja'ñe i'kauna, aperumu Dios chu'o kuakaisi'ku tocha jo'kasi'epi ija'che chiicheji ũcuarepa ti'jñesi'kuu'mu:

⁵ Jerusalén vu'ejoopo pa'inare ija'che i'kakaijũ'u:

"Ñajũ'u, musanukonare chũ'uku raiche.

Pe'keru pa'iu burrava'o pöse ve'eva'o mamakuni tuhiu raimu",
chiicheji.

⁶ Ũcuarumu repana Jesús neena sani repau chũ'usi'e cho'oasome. ⁷ Burrava'ore jñaa, repaona'me mamaku'te jose Jesús pa'ichejana ra, kãñapi tuorena Jesús repava'ure tuhisi'kuu'mu.

⁸ Ũcuarumu pãiu raa jainuko repau tuhiu saima'ana repana sê'sevu ju'ikãñapi ti'te ja ũhasinaa'me. Chekuna pũti kare veri ũcua ma'ana ũhasinaa'me.

⁹ Repau'te tuhana pãiu charo sainana'me cho'je raina ija'che i'kaju cuisinaa'me:

—i'ku aperumu pa'isi'ku David Jójocojñoku raa masiu'mu! i'Diopi re'oja'che cho'okaau ikure, Repau Raosi'kure! Cunaumu Pa'iku Dios peore Masiu'mu —chiisinaa'me repana.

¹⁰ Repau Jesús Jerusalén vu'ejoopo sani ti'asirumu repajoopo pa'ina pãiu repauni ñañu chini jainuko chi'i repau'te ja'me tuhasinani ija'che sêesinaa'me:

—¿Jeeja'iu'u jã'u? —chiisinaa'me.

¹¹ Chitena chekuna ija'che i'kasinaa'me:

—Galilea cheja pa'ijoopo Nazaret vu'ejoopo raisi'kuu'mu jã'u. Jesua'mu. Dios chu'o kuakaiku'mu —chiisinaa'me.

*Dios vu'ena kaka pöse ïsinare Jesús eto saosi'ere kuamu
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48)*

¹² Ũcuarumu Jesús Dios vu'ena kaka, repavu'e pöse koosinana'me ïsinare peore eto saoku chekunare kuri sañekaisina mesako'ñana'me ũkupova'nare ïsina ñu'isisaivua jajo tajño ũhasi'kuu'mu. ¹³ Jã'aja'ñe cho'oku ija'che i'kasi'kuu'mu repau:

—Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Chu'u vu'e pãiu chu'ure pojoju sêevu'ea'me, chiimu. Jã'ata'ni musanukona pöse ñaana cho'ocheja'che kaka cu'ache cho'ome ivu'e —chiu eto saosi'kuu'mu Jesús repanare.

14 Ūcuarummu na'ava'nana'me cu'acũ'a paava'na Dios vũa'ena kakarena Jesús ña repanare vasosi'kua'mu. 15-16 Jesupi Diochi'a masiche'te cho'oũna ña judío phairipã chũ'ũnana'me judiõpã che'chona rũa pe'rusinaa'me. Ūcuachi'a repavũ'e pa'ınapi chĩipi Jesús cho'osi'ere ña, cuijũ ıjachũ'opi, "ıIku aperummu pa'isi'ku David Jojosi'ku Dios Raocojñosi'ku rũa masiũ'mu!", chiijũna asa pe'rujũ Jesure ija'che i'kasinaa'me repana:

—¿Chĩi i'kajũ cuiche asama'ku mu'ũ? —chiisinaa'me.

Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Jũjũ, asamũ chũ'ũ. Dios chũ'o aperummu tocha jo'kasi'e, ¿ñamanaa'ñe musanũkona? Ija'che chiimũ:

Vıjachiĩina'me na'a aina Diopi cho'okaiũna

Ūcuauñi pojojũ re'oja'che i'kajanaa'me,

chiimũ —chiisi'kua'mu Jesús repanare.

17 Ūcuarummu chũkũna repanare pãi jo'ka Jesuna'me Betania vũa'ejoopona sani kãisinaa'me.

Higoñũji jo'e kãimanaa'ku chini i'kamũ Jesús

(Mr 11.12-14, 20-26)

18 Jo'e apeñatato Jesús chũkũnana'me Jerusalén vũa'ejoopona jo'e co'isi'kua'mu. Co'ikũna Jesure ãucuhaasomũ.

19 Co'iku higoñũ ma'a ru'tũva nukaiũ'te ña repañũ kueñe sani ñato repara'pũruã peoñũji ja'ochi'a pa'isi'kua'mu. Jã'ajekũna repañũ ija'che i'kasi'kua'mu repaũ:

—Jmamakarũjẽ'e jo'e ãira'pũruã kãimaneja'mu iñũ —chikũna repañũ teana te'erummu jũnisõsi'kua'mu.

20 Jã'aja'ñe cho'oũna ña cuasajũ chũkũna repaũ neena ija'che sũesinaa'me repaũ'te:

—¿Je'se cho'okũna jã'añũ higoñũ teana jũnisõũ? —chiisinaa'me.

21-22 Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Musanũkonapi Diore jachama'ñe masi cuasani higoñũ chũ'ũ cho'osi'eja'chechi'a cho'oma'ñe, cheke si'ache cho'omasijũ ikũtire aikũtire, "Icheja kũñũ chiarana sũ'a nukajũ'ũ", chiito repakũti musanũkona chũ'ũñe cho'oja'mu. Musanũkona Repaũ'te sũeñe peore cho'okaija'mu Repaũ, Ūcuauñi masi cuasajũna. Ūcuarepaa'me jã'a —chiisi'kua'mu repaũ.

Jesús rũa masi i'kasi'ere kamũ

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

23 Jã'aja'ñe cho'ocũha jo'e rani reparummu Jesús Dios vũa'ena kakasi'kua'mu. Kaka pa'ıũ che'chokũna judío phairi chũ'ũnana'me judío aina rani ija'che sũesinaa'me repaũ'te:

—¿Je'se cuasa pãi chũ'una cho'ocheja'che cho'okũ mu'u? ¿Neepi chũ'urena rani cho'okũ mu'u? —chiisinaa'me.

²⁴⁻²⁵ Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Chũ'u ũcuaja'che musanukonani chũ'o sēniasara. ¿Neepi Juanre Pãi Okoro'vekũ'te chēa raore? ¿Diopi raou? Jã'apãani, ¿pãipi chēa raore repau'te? Musanukonapi kuaru chũ'u ũcuaja'che iere cho'oa'ku chini chũ'ure chēa raosi'ku mami kũaja'mu musanukonare —chiisi'kua'mu.

Chikuna sãĩnechi'a ija'che cutusinaa'me repana: “¿Je'se mai ikũre i'kajanaa'ñe? Maipi, 'Juanre Dios chēa raosi'kua'mu', chiito ikũ maire, '¿Musanukona je'se pa'ũna jã'aja'ñe cuasanata'ni Juan chũ'vasi'e cuasamanere?', chi-ija'mu. ²⁶ Ũcuachi'a, 'Pãipi chēa raosinaa'me', chiicu'amu maire. Ina pãi jainũko, 'Juan Dios chũ'o kũakaiku pa'isi'kua'mu', chiijũ cuasame. Jã'ajekuna maipi jã'aja'ñe i'kato ina asa pe'rujũ cu'ache cho'ojanaa'me maire”, chiniasome repana. ²⁷ Sãĩnechi'a jã'aja'ñe cutu pi'ni Jesure ija'che i'kasinaa'me repana:

—Juanre raosi'ku mami vesũme chũkuna —chiisinaa'me. Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Chũ'u ũcuaja'che musanukonapi jã'aja'ñe i'karena chũ'ure chũ'u raosi'ku mami kũamaneja'mu —chiisi'kua'mu repau.

Pãiu mamachũi te'eka'chapana cho'osi'ere kũamũ

²⁸ Ũcuarũmu Jesús repnanani chũ'vakũ ija'chere cuasaku kũasi'kua'mu:

—¿Je je'se cuasokũ musanukonare? Pãiu chũi ka'chanare umũpãichi'a paaasomũ. Paakũji repnare te'eũ'te ija'che i'kaasomũ repau: “Jmava'u, iumucuse chũ'u pĩsi uche chio cho'oche cho'ojakaijũ'u”, chiniasomũ. ²⁹ Chikuna mamaku i'kaasomũ. “Saiũama'mu chũ'ure”, chiniasomũ. Jã'ata'ni na'a pa'iu jo'e mama cuasa saniasomũ repau, pũka'kũni cho'oche'te cho'okasa chini. ³⁰ Jã'aja'ñe cho'ocuha pũka'ku chekũre mamaku'te ũcuaja'che i'kaasomũ. I'kaũna asa, “Jau, sasa”, chiniasomũ. Jã'ata'ni saimaneasomũ repau — Jã'aja'ñe chiijũ kũasi'kua'mu Jesús repnare. ³¹⁻³² Jã'aja'ñe kũa pi'ni repnare ija'che sēniasasi'kua'mu repau:

—Musanukona cuasato repau mamachũi, ¿kaupi pũka'ku chiiche cho'okaku? —chiisi'kua'mu.

Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Charo i'kacojñosi'ku —chiisinaa'me.

Chitena Jesús repnare ija'che i'kasi'kua'mu:

—Juan Pãi Okoro'vekũ rani musanukonare, Dios chũ'ũne cho'ona re'oja'che pa'iche'te chũ'vasi'kua'mu. Jã'ata'ni jachasinaa'me musanukona. Jã'a cho'oto Romapãi kuri

kookainana'me sī'uromi, Juan chū'vasi'ere asa chēa repana cu'ache cho'oche ūhasōsinaa'me. Jā'aja'ñe cho'osinajeju repana jūnisōsirumū Dios pa'ichejana saijanaa'me. Mūsanukonata'ni repana cho'oche peore ñasinata'ni mama cuasa cu'ache cho'oche ūhasōmanesinajeju saimanejanaa'me. Ūcuarepaa'me jā'a —chiisi'ku'a'mū repaū.

Cho'oche cho'okaina cu'ache cho'osi'ere kuamū
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Ūcuarumū Jesús repanani chū'vakū jo'e chekere cuasakū kuasi'ku'a'mū.

—Pāiū cheja paakū pīsi ūche chio tā pi'ni si'acachio rūhiso'koro jeo tūsuasomū. Repaso'koro jeo pi'ni ūche cha'ca chachojavū je'naasomū repaū ūcuate'evūji conora'ka meajacheja pa'ivū. Ūcuachi'a repachio kuirakaijanapi si'acachio ñajū kuirakaijū paapū chini vū'e umū nukavū'e cho'oasomū repaū. Peore cho'o pi'ni repa chio kuirakaijanare jñaa jo'ka tīichejana sanisōasomū repaū.

³⁴ Sani pa'iu ūche tūarumū tī'aūna repaū'te cho'oche cho'okainare ūche chio kuirakaina pa'ichejana saoasomū repaū, ūchere miijani rakaapū chini. ³⁵ Jā'ata'ni sani tī'arena ña repana ūche kuirana repanare chēa te'eū'te rūa asi vaijū, chekūni vanisōjū jo'e chekūni catapi asi su'aasome. Jā'aja'ñe cho'o ūchejē'e peonare asichi'a vani co'choasome repana. ³⁶ Co'irena ña ūche chio paakū repaū'te cho'oche cho'okainare na'a jainukore jo'e ūcuachejana saoasomū. Jā'ata'ni sani tī'arena repana ūche chio kuirakaina peore ūcuaja'che repanare asi vani co'choasome.

³⁷ Jo'e ūcuaja'che cho'o co'chorena ña ūche chio paakū ija'che cuasakū i'kaasomū: “Chū'ū chīini repana pa'ichejana saora. Jā'ūreta'ni ña, kūkujacosome repana”, chiiū cuasasomū repaū. ³⁸ Jā'aja'ñe cuasa mamakūni saoasomū repaū. Jā'ata'ni repaū mamakūji sani tī'aūna ña ūche chio kuirakaina sāiñechi'a ija'che i'kaasome: “Jā'ū ūche chio paakū mamakū'mū. Pūka'kū jūnisōsirumū repaū paasi'e paajaua'mū jā'ū. Vanisōñū jā'ūni. Maipi pūka'kū jūnisōsirumū repaū paasi'ere paañū”, chiniasome repana. ³⁹ Chini repaū'te chēa chio rū'tūvana juha sa vanisōasome repana —chiisi'ku'a'mū Jesús repanare.

⁴⁰ Jā'aja'ñe kūacuha repaū kuasi'e asasinare ija'che sēesi'ku'a'mū Jesús:

—Repaū mamakū'te vanisōsi'ere asa ūche chio paakūji sani, ¿je'se cho'oja'ū repanare ūche kuirakainare? —chiisi'ku'a'mū.

⁴¹ Chikūna repana i'kasinaa'me.

—Sani repau mamaku'te vanisōsinare sāiñe vanisōja'mu repau. Repanare vanisō ũche chio kuirakaijanare chekunani jñaa jo'kaja'mu repau, cu'ache cho'oma'ñe ũche tua pi'ni repau'te sa ĩsijanani —chiisinaa'me repana.

⁴² Chitena Jesús i'kasi'ku'a'mu.

—¿Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e jmamakarujē'e ñamanaa'ñe musanukona? Ija'che chiimu:

Pāi vū'e cho'ona vū'ña tuu re'ojatuure ku'eju paniasome.

Ku'eju te'etuupu jñaani cuheasome repana.

Cuheju jo'kaasome repatuupu.

Chekunata'ni na'a rua masinajegu rani repatuupu mini kuāsa

repana vū'e chakavuna nukoasome,

repana vū'epi na'a rua jujaa'ku chini.

Diopi cho'okaiuna jā'aja'ñe cho'ojuna ña cuasa Repauni pojoju i'kame chukuna,

chiimu. ⁴³ Jā'ajekuna musanukonare ija'che i'kamū

chu'u: Repau chū'u jo'kasi'ere cho'oma'to ũche paaku

repau chio kuirakaisinare cho'osi'ēja'che cho'oja'mu Dios

musanukonare. Musanukonare sējosō chekunani chēa

paaja'mu, Repau chū'uñe cho'ojanare. ⁴⁴ Pāiu vū'e tuupuna

tāni rua asi tāimu. Ūcuachi'a vū'e tuupuji pāiuni tāito

jūnisōmu —chiisi'ku'a'mu repau.

⁴⁵ Ūcuarumu judío phairipāi chū'unana'me fariseopāi

Jesús cuasaku i'kasi'ere asa masi, “Iku Jesús Ūcuau cuasaku

kuacheji maini cu'ache i'kamū”, chiiju pe'rusinaa'me.

⁴⁶ Jā'aja'ñe i'kauna asa pe'ruju repau'te chēañu chiisinata'ni

pāipi, “Jesús Dios chu'o kuakaiku'mu”, chiiju cuasajuna,

“Maipi repau'te chēañe'te chū'uto pe'rujanaa'me ina

maire”, chini vajuchuju chēamanesinaa'me repana.

22

Pāi chū'uku tamaku romi vejarumu fiesta cho'oa'ju chini soisina cho'osi'ere kamū

(Lc 14.15-24)

¹ Ūcuarumu Jesús jo'e judío phairipāi chū'unana'me fariseopāire chu'vaku ija'chere cuasaku kuasi'ku'a'mu:

² —Repau chū'uñe cho'onare Dios cho'ojache ija'chea'me:

Pāi chū'uku repau mamakuji romioni vejakuna pojoku fi-

esta cho'oasomu. ³ Jā'aja'ñe cho'oku ja'me fiesta cho'ojanare

repau aperumu kuasinani soijani raa'ju chini, repau'te

cho'oche cho'okainare chū'u saomasumu repau. Jā'ata'ni

repana sani soito raicuheasome. ⁴ Raicuherena repau'te

cho'oche cho'okainare jo'e chekunani saomasumu. “Ija'che

chu'o sa kuajū'u repanare: Chu'upi chū'ununa vacava'nare

ãure ãujuna jujusiva'nare vani peore care'vacuhasi'ea'me. Rani ñaa'ju; chu'u neeku romi vejache'te pojoju ãure ãñu, chijjũ'u repanare", chinasomu repau. ⁵ Jã'ata'ni repana soicojñosina asa jachaju raicuhasome. Cuheku te'eu repau chiore ñara chini saniasomu. Cheku pösere isira chini saniasomu. ⁶ Chekunata'ni pã chũ'uku saosinare chëa te'enare asi vaiju chekunani vanisöasome. ⁷ Repanare vanisösi'ere asa pã chũ'uku rua pe'ruku repau neenare sötaopã chũ'u saosomu, repau'te cho'oché cho'okainare vanisösinani säñe vanisö repana pa'isijoope peore uosöa'ju chini. ⁸ Jã'aja'ñe cho'ocuhasirumu repau pã chũ'uku repau'te cho'oché cho'okainare jo'e i'kaasomu. "Chu'u neeku romi vejache ñaju pojoju fiesta cho'ojache peore care'vacuhasi'ea'me. Chu'u charo soisinata'ni raicuhesinajeju fiesta ja'me cho'omanejanaa'me repana raicuhesi'e ro'i. ⁹ Jã'ajekuna callejoovua pã rua nuka ku'ijoovuãna sani musanukona tijñanare ucuañanare soni rajũ'u, fiesta'te ja'me cho'oa'ju", chinasomu repau. ¹⁰ Chikuna eta sani ku'iju repana tijñasinare pã, cu'ache pa'inana'me re'oja'che pa'inare ucuanukore soni ra pã chũ'uku vu'ena cuaoasome repana. Jã'aja'ñe cho'orena repavu'e timuvu'e kakaasome pã.

¹¹ 'Ucuarumu pã chũ'uku repau soisinani ñara chini fiesta cho'oruupuna kaka pãiu'te te'eu'te romi vejaku'te pojona fiesta cho'oju ju'ikãña ju'imava'uni ñaasomu. ¹² Ña repau'te ija'che i'kaasomu: "¿Je'se pa'ina mu'u romi vejaku'te fiesta cho'ona ju'ikãña ju'ima'kupi ja'me kaka pa'iku icheja?", chinasomu. Jã'ata'ni repau i'kamaneasomu. ¹³ Ucuarumu repau pã chũ'uku ãu ãunare ija'che i'kaasomu: "Ikure jññana'me cü'a vëe chijachejana ve'sena etua jo'kajũ'u. Ucuachejare pa'iu oiu cöjire asoche ãñ paau", chinasomu. ¹⁴ Dios ucujaja'che pã chũ'uku cho'ochéja'che pã ucuanukore soimu Repauni cuasaju jovo re'oja'che paaru chini. Jã'ata'ni pãipi repauni cuheju te'eva'na cuasajuna jainukore chëa paama'mu Dios — chiisi'kua'mu Jesús repanare.

Jesús pã chũ'unare kuri ro'iche'te i'kasi'ere kumatu
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ Ucuarumu fariseopã Jesupi jã'aja'ñe i'kauna asa sani säñechi'a cutuasome.

—Chekunani Jesús pa'ichejana saöñu mai. Repanapi chu'ore sëejuna repaui tññe i'kato maire chũ'unani kuañu repau i'kasi'e. Maipi kuato chekuruumu repau'te chëañe chũ'ujanaa'me repana —chijju repana cho'ojache

care'vaasome repaña. ¹⁶ Chini repaña neenare te'enare chëa Herode'te chiikuanupũ ja'me pa'inare raosinaa'me repaña, Jesuni ija'che i'kaa'jũ chini:

—Masiũ, chũ'o ũcuarepare cutukũ'mũ mũ'u. Pãipi asa chëa re'oja'che paapũ chini Dios chũ'ũñe ũcuarepare che'chokũ'mũ mũ'u. Jã'a masime chũkũna. Mũ'u che'choche'te chekũnapi asa cu'ache i'katojẽ'e kũkũ cuasoma'ñe ũcua che'chokũ pa'ikũ'mũ mũ'u. ¹⁷ Jã'ajekũna mũ'ũni chũ'o sēniasañũ chiime chũkũna, mũ'u cuasaku i'kache'te asa masiũ chini. Romapãi chũ'ũkũji Cēsapi, chũkũna pa'iche ro'ire sēeto, ¿ro'ijanaa'ñe chũkũna repaũ'te? Jã'apãani, ¿ro'imanejanaa'ñe? ¿Je'se cuasaku mũ'u? —chiisinaa'me repaña.

¹⁸ Jã'ata'ni Jesús repaña cu'ache cho'oñũ chiiche'te masikũ ija'che i'kasi'kũa'mũ:

—Re'oja'che pa'ina cho'ocheja'che sē'sevũchi'a re'oja'che cho'ome mũsanũkona. Chũ'ũpi tĩñere i'kaa'kũ chini jã'aja'ñe sēeme mũsanũkona chũ'ũre. ¹⁹ Kurire'reva mũsanũkona pa'iche ro'i ro'ijare'reva'te mini ñojũ'ũ chũ'ũre —chiisi'kũa'mũ repaũ.

Chikũna repaũ'te kurire'reva miijani ra ñosinaa'me repaña. ²⁰ Ñojũna Jesús ija'che i'kasi'kũa'mũ repañare:

—Ikũ kurire'reva pa'ikũ kuechũsi'kũ, ¿keeja'ia'ũ? Ũcuachi'a, ¿nee mamipi pa'ikũ ire'reva? —chiisi'kũa'mũ.

²¹ Chikũna i'kasinaa'me repaña.

—Maire chũ'ũkũ Cēsar chiana'me repaũ mami pa'imũ jã'are'reva —chiisinaa'me repaña.

Chitena Jesús i'kasi'kũa'mũ repañare.

—Jã'a pa'ito pa'iche ro'ire repaũji kuri ro'iche chũ'ũto ro'ijũ'ũ repaũ'te. Dios chũ'ũ jo'kasi'e ũcuachi'a cho'ojũ pa'ijũ'ũ —chiisi'kũa'mũ Jesús repañare.

²² Jã'aja'ñe i'kaũna asa kũkũ repaũ'te jo'ka sanisõsinaa'me repaña.

*Jũ'isina vajũraiche'te Jesure sēniasasi'ere kũamũ
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)*

²³ Ũcuauucusena saduceopãi te'ena Jesuni ñañũ chini raisinaa'me. “Pãi jũ'isina jo'e vajũraimanejanaa'me”, chiijũ cuasanajejũ Jesure ija'che sēesinaa'me repaña:

²⁴ —Masiũ, Diopi chũ'ũna Moisés aperũmũ maire tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ:

Pãia romio'te vejasi'kũpi, chuta'a chĩi peokũji jo'ka jũnisõru repaũ cho'jeũji veja paaa'kũ majaa'chũ paasi'kore.

Repaoni veja chĩire paakũ ija'che cuasaku paam: “Chũ'ũ a'chũ jũnisõsiva'ũ chĩijanaa'me ina chũ'ũ chĩi”, chiaũ,

chiimũ repaũ tocha jo'kasi'e. ²⁵ Jã'ajekũna chũ'o kuañũ chiime chũkũna mũ'ũre. Icheja chũkũna'te ja'me pa'isina majapãichi'a sieterepana pa'isinaa'me mũmpãi. Pa'ijũ repana majaa'chũ chareparo cakũpi te'eũ romio'te veja paakũ chuta'a chĩi peokũji jo'ka jũnisõsi'kua'mũ. ²⁶ Jo'ka jũnisõũna cho'jeũ repaũ majaa'chũ rũjo pa'isi'koni veja paakũ ũcuaja'che chuta'a chĩi peokũji jo'ka jũnisõsi'kua'mũ. Jũnisõũna na'a cho'je caku ũcuate'eo'te veja ũcuaja'che chĩi peokũji jũnisõsi'kua'mũ. Jã'aja'ñechi'a sieterepana ũcuanũko ũcuate'eo'te vejaju chĩi peonachi'a jo'ka jũnisõsinaa'me repana. ²⁷ Repana peore jũnisõsirũmũ romio ũcuaja'che jũnisõsi'koa'mo. ²⁸ Jã'ajekũna pãi jũnisõsina ũcuanũko jo'e vajũraisirũmũ, ¿kũpi repaũ'te jo'e paaja'ũ? —chiisinaa'me repana.

²⁹ Chitena Jesús i'kasi'kua'mũ repanare.

—Tĩĩne cuasame mũsanũkona. Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'ejẽ'e vesujũ jũ'isinare Dios vasomasichejẽ'e vesũme mũsanũkona. ³⁰ Pãi ũcuanũko jo'e jũni vajũraisirũmũ mũmpãina'me romi jo'e vejamanejanaa'me Diore ja'me pa'ina ángeles pa'icheja'che pa'inajejũ. ³¹ Diopi i'kakũna asaju pãi jũ'isina vajũrajachere kũaju tocha jo'kasi'e, ¿ñamanaa'ñe mũsanũkona? Ija'che chiimũ:

³² “Chũ'ũ Dios, pãi jũnisõsinarejẽ'e vajũnareja'che ñakũ'mũ, repana rekoñoõpi vajũkũna.

Jã'ajekũna mũsanũkona aipãi vajũrũmũ chũ'ũre cuasasinare paakũ'mũ chũ'ũ, Abrahamre, Isaare, Jacobre”, chiisi'kua'mũ Dios,

chiimũ repa tocha jo'kasi'e —chiisi'kua'mũ Jesús repanare saduceopãi.

³³ Jesupi jã'aja'ñe che'choũna asa kũkũasome repana.

Dios pãi na'a rũa chũ'ũñe'te kũamũ Jesús

(Mr 12.28-34)

³⁴ Jesupi jã'aja'ñe masi chũ'vaũna saduceopãi jo'e i'kamanesi'ere asa fariseopãi repaũ pa'ichejana rani chi'isinaa'me. ³⁵ Chi'i repanare ja'me pa'ikũ te'eũ judiopãi che'chokũji Jesure ija'che sãesi'kua'mũ, repaũ masiche'te cho'o ñara chini:

³⁶ —Dios maire chũ'ũ jokasi'e, ¿jeea'che Repaũ maire na'a rũa cho'ojũ'ũ chiiche? —chiisi'kua'mũ.

³⁷ Chikũna Jesús ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Pãi ũcuanũkore Paakũni Dioni mũsanũkona aũji rũa cuasaju pa'ijũ'ũ. Mũsanũkona rekoñoõna'me cuasache peore jã'api Dioni rũa cuasaju pa'ijũ'ũ. Jã'aa'me Repaũ chũ'ũrepache. ³⁸ “Jã'are na'a rũa cho'ojũ pa'ijũ'ũ”, chiimũ Dios. ³⁹ Cheke ũcuaja'chea'me, repaũ chũ'ũrepache. Ija'che

chiimũ: “Mũsanũkona meñe oicheja'che chekunare oiju pa'ijũ'ũ”, chiimũ. ⁴⁰ Jã'are ka'chamajña cho'ojũ pani, cheke Repaũ chũ'usi'e ũcuate'erũmũ peore cho'ocheja'che cho'ome mũsanũkona Repaũji ñato, aperũmũ Repaũ chũ'o kũakaisina che'chosie ũcuachi'a —chiisi'kũa'mũ repaũ.

¿Nee chũia'ũ pãire chũ'ũa'ku chini Dios Raosi'ku?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹⁻⁴² Repana fariseopãi chi'isikuanupũ chuta'a pa'ijũna Jesús repaũ pa'iche'te kũara chini ija'che sãesi'kũa'mũ repanare:

—Cristo, Dios raoja'mũ chiisi'kũ pa'iche'te cuasani, ¿je'se cuasache mũsanũkona? ¿Nee chũia'ũ repaũ? —chiisi'kũa'mũ Jesús repanare.

Chikũna i'kasinaa'me repana.

—Aperũmũ pa'isi'kũ David Jojosi'kũa'mũ repaũ —chiisinãa'me repana.

⁴³⁻⁴⁴ Chitena Jesús i'kasi'kũa'mũ.

—Repaũ David, aperũmũ Dios Rekochoji cho'okaiũna ija'che i'kaasomũ:

Cristo Dios Raojaũ chũ'ũre paaku'mũ,

chinasomũ. ũcuachi'a cheke ija'che chiimũ repaũ i'kaku tocha jo'kasi'e:

Dios chũ'ũre Paaku'te ija'che i'kaasomũ:

“Chũ'ũre kueñe ũjajũtu cakã'kona pũũjũ'ũ.

Chũ'ũpi cho'okaiũna mũ'ũre cuhesina ũcuanũko mũ'ũ chũ'ũñe cho'ojanaa'me”, chinasomũ Dios.

Jã'aja'ñe tocha jo'kaasomũ David. ⁴⁵ ¿Je'se pa'ũna, David, “Chũ'ũre paaku'mũ Cristo”, chiisi'eta'ni, “David Jojosi'kũa'mũ Cristo”, chiiche pãi? —chiisi'kũa'mũ Jesús repanare.

⁴⁶ Jã'aja'ñe i'kaũna asa sãĩñe i'kavesũju te'echũ'opojẽ'e i'kamanesinaa'me repana. Jã'ajekũna repana

fariseopãi jã'arũmũpi pi'ra repaũ'te te'eũjẽ'e jo'e chũ'o sãevajũchũsinaa'me.

23

Fariseopãina'me judiõpãi che'chona cu'ache cho'oche'te kũamũ Jesús

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Jã'a i'ka pi'nisirũmũ pãire ija'che i'kasi'kũa'mũ Jesús, chũkũna'te repaũ neenare ũcuachi'a:

² —Maire judiõpãi che'chonana'me fariseopãi si'arũmũ Moisés tocha jo'kasi'e chũ'vajũ pa'ime, pãipi asa chẽa cho'ojũ paaru chini. ³ Repana chũ'vajũ chũ'ũñe peore asa jachama'ñe cho'ojũ pa'ijũ'ũ. Repana pa'icheta'ni ña chẽa

ũcuaja'che pa'imanejũ'u musanukona. Ũcuana i'kache cho'oma'ñe chekere cho'onaa'me repaña. ⁴ Jmamakarujê'e repanare cho'ouama'ñere chekũnare rũa cuajare si'ache chũ'u jo'kanaa'me repaña. ⁵ Apeřumũ pa'isina judío umupãi Dios chũ'usi'e cho'ojũ va'i ca'nipi rũhira'vũruã cho'o ũcuara'vũruã sa'navuãna Dios chũ'o tochasija'oruã mañaasome, repaña jũjũnare quẽo tũũu chini. Jã'ajekũna repaña fariseopãi pãipi ña, "Re'onajejũ Dios chũ'o rũa chiime ina", chiapũ chini si'ache cho'ojũ Dios chũ'o tocha maña tũira'vũruã na'a ujavũã cho'o repaña chiapũãna'me jũjũna quẽo tũime repaña. Ũcuaja'che pãipi ña, "Diore rũa cuasanaa'me jã'ana", chiapũ chini kãña re'ojakãñapi ujacueñoãre ju'ijũ nũka ku'ime repaña. ⁶ Ũcuaja'che pãipi repanani ãu ãũũu chini soito mũa repanare soisi'kũre kueñe ñu'ineeme repaña. Ũcuachi'a mai judiopãi chi'ivũ'ena mũa kakani masina ñu'isaivũãre ñu'ineenaa'me repaña. ⁷ Ũcuachi'a ãu isichejũnare ku'ijũna, pãipi repanani ña chẽa pojojũ, "Peore masinajejũ pãi che'chonaa'me ina", chiito rũa pojonaa'me repaña.

⁸ 'Musanukonata'ni pãire che'choni rupũ repanapi musanukonani, "Peore masinajejũ pãi che'chonaa'me ina", chiapũ chini che'choto cu'amũ. Musanukona chũ'ũre cuasajũ majapãija'ñechi'a pa'inaa'me. Musanukonare che'chokũ peore Masiũ ũcuate'eu'mũ chũ'u, Dios Raosi'kũ. ⁹ Ũcuachi'a icheja cheja pa'inare te'eu'terejê'e masinare, "Peore masiũ'mũ ikũ", chini repau'te, "Ja'kũ", chiijũ pa'imanejũ'u, Cũnaumũ Pa'ikũ'te Diorechi'a ũcuate'eu'te peore Masiũ'te Ja'kũ paanajejũ. ¹⁰ Ũcuachi'a pãi chũ'ũni rupũ repanapi musanukonani, "Peore masinajejũ pãi chũ'ũnaa'me ina", chiapũ chini chũ'ũto cu'amũ. Musanukonare chũ'ũkũ peore masiũ ũcuate'eu'mũ chũ'u, Dios Raosi'kũ. ¹¹ Musanukonapi te'eu chekũnare pãi chũ'ũra chini cho'oche cho'okaiva'uja'che chekũnare re'oja'che cho'okaiũ pa'ijũ'u. ¹² Ija'chea'me: Pãi ũcuapani meñe, "Chekũnare na'a rũa masime chũkũna", chiijũ cuasanare, "Rũa vesũnaa'me ina", chiija'mũ Dios. Jã'ata'ni repanapi meñe, "Chekũnare na'a rũa vesũnaa'me chũkũna", chiijũ cuasanare, "Rũa masinaa'me ina", chiija'mũ Dios —chiisi'kũa'mũ Jesús.

¹³ Ũcuarũmũ Jesús fariseopãina'me judiopãi che'chonare ija'che i'kasi'kũa'mũ:

—Sẽ'sevũchi'a re'oja'che cho'onajejũna rũa cu'ache ti'jũeja'mũ musanukonare judiopãi che'chonana'me fariseopãi. Dios chũ'o masinata'ni chũ'ũni cuhejũ Dios

pa'icheja saimanejanaa'me musanukona. Jã'ajekuna chekuna ũcuaja'che chu'ure cuasaju jovoñu chiisinata'ni jovoma'me musanukona chu'ure cuheche'te ñani.

¹⁴ Ūcuachi'a va'jeva'na paache jorejũ tutesõnaa'me musanukona. Jã'aja'ñe cho'onata'ni pãipi ña, "Re'onaa'me ina", chiapũ chini Diore sēni raa jeerũmũ sēejũ pa'inaa'me musanukona. Jã'aja'ñe cho'onajejuna Diopi chũ'ũna raa cu'ache ti'ñeja'mũ musanukonare, sē'sevuchi'a re'oja'che cho'onare.

¹⁵ Sē'sevuchi'a re'oja'che cho'onajejuna raa cu'ache ti'ñeja'mũ musanukonare judíopãi che'chonana'me fariseopãi. Jã'aja'ñe cu'ache pa'inapi si'achejña ku'ijũ chiaraã chekukã'jño jēni, pãi jainukore che'chome musanukona, repanapi asa chēaa'jũ chini. Musanukonapi che'chojuna asa chēasina musanukonare na'a cajejaiche cu'ache pa'inajejũ musanukona saijatoana vati toana saijanaa'me repaña.

¹⁶ Na'ava'napi ũcuaja'che na'ava'nani juha sacheja'che chekunare cu'ache che'chonajejuna raa cu'ache ti'ñeja'mũ musanukonare. Ija'che i'kajũ che'chonaa'me musanukona: "Dios mamire i'kacuhejũ Repaũ v'ere roijũ, 'Cho'ojanaa'me', chiisi'ere cho'omaneni cu'ache cho'oma'me. Jã'ata'ni Dios v'ere pa'imajñaruã pachokuri cho'osimajñaruã roijũ, 'Cho'ojanaa'me', chiisi'ere cho'omaneni cu'ache cho'ome musanukona", chiinaa'me.

¹⁷ Ñakocaã ñamava'naja'ñe raa vesunaa'me musanukona! ¿Keere Dios na'a raa chiiku? ¿Repaũ v'ere? Jã'apãani, ¿pachokuri repav'e'equē? Dios raa chiimũ Repaũ v'ere. Repa pachokuri ũcuachi'a repav'e' pa'ichejekuna chiimũ Repaũ.

¹⁸ Ūcuachi'a ija'che i'kanaa'me musanukona: "Mesako'a pãi Diore ĩsisimajñaruã tũo uoko'are roijũ, musanukona 'Cho'ojanaa'me', chiisi'ere cho'omaneni cu'ache cho'oma'me. Jã'ata'ni Diore ĩsisimajñaruã roijũ, 'Cho'ojanaa'me', chiisi'ere cho'omaneni cu'ache cho'ome", chiinaa'me.

¹⁹ Ñakocaã ñamava'naja'ñe raa vesunaa'me musanukona! ¿Keere Dios na'a raa chiiku? ¿Repaũ'te ĩsimajñaruã? Jã'apãani, ¿repamajñaruã uoko'a? Dios raa chiimũ repaũ'te ĩsimajñaruã. Repako'a ũcuachi'a repaũ'te ĩsimajñaruã uoko'ajekuna chiimũ Repaũ.

²⁰ Repako'are pãipi roijũ i'kani repako'a tũosi'e ũcuachi'a peore roijũ i'kame. ²¹ Ūcuaja'che Dios v'ere roijũ i'kani repav'e' Pa'iku'te Diore ũcuachi'a roijũ i'kame. ²² Ūcuaja'che cunamũre roijũ i'kani repacheja pa'isaivũ Dios chũ'ũku ñu'isaivũ'te roijũ ũcuachi'a repasaivũ ñu'iku'te Diore roijũ i'kame.

23 'Dios chũ'u jo'kasi'ere cho'ojũ ja'oruã ãu va'isuche maña kua'koja'oruãre si'arũmu ãsijũ pa'inaa'me musanũkona, Repau chu'ure ãsijũ'u chiisi'e. Chekurũmu dierepaja'oruã jñaani te'aja'oru ãsinaa'me. Chekurũmu cienrepaja'oruã jñaani dierepaja'oruã ãsinaa'me. Jã'aja'ne cho'onata'ni Dioni masi cuasama'ne pa'ijũ sã'sevuchi'a re'oja'che cho'onajejũ Dios chũ'urepache asa jachajũ cho'omanaa'me musanũkona: re'oja'che cho'oche, chekunare oijũ pa'iche, chekunare ũcuarepa cho'oche. Jã'aja'ne cho'onajejũna rũa cu'ache ti'jñeja'mũ musanũkonare fariseopãina'me judiõpãi che'chonare. Repa cu'amajñaruã ũcua ãsijũ pa'ijũ'u Diore. Repau chũ'usi'ea'me jã'a. Jã'ata'ni, "Chekunare re'oja'che cho'okaiche'te na'a rũa cho'ojũ pa'ijũ'u", chiimũ Dios. 24 Na'ava'napi chekunani juha sacheja'che cho'ome musanũkona. ãiñena mi'api tuãni mañaru jmava'ureta'ni ña mini sãjo ãiñeja'ne Dios rũarepa chũ'uma'ñere si'arũmu cuasajũ rũa cho'ome musanũkona. ũcuachi'a camelloji tuãni mañaru ujaũ'teta'ni ña mini sãjoma'ne ũcuau'te cuasoma'ne teana rũosõñeja'ne Repau chũ'urepacheta'ni cuasamarũ cho'oma'me musanũkona.

25 'ũcuachi'a cunaro'rona'me cunare'a sã'sevuãchi'a sosajũ sa'navuã sosama'ñeja'ne musanũkona rekoñoã cu'ache cuasache jo'kasõmanajejũ sã'sevuchi'a re'onaja'ne cho'ojũ chekuna nee jorejũ tute paanaa'me musanũkona. ũcuachi'a musanũkonare cho'ouache ũcuauache cho'onaa'me. Jã'aja'ne pa'ijũna Diopi chũ'ũna rũa cu'ache ti'jñeja'mũ musanũkonare fariseopãina'me judiõpãi che'chonare. 26 Musanũkona fariseopãi rekoñoã cu'ache cuasanaa'me. Jã'ajekuna musanũkona rekoñoã cu'ache cuasache'te jo'kasõjũ'u. Jo'kasõni re'oja'che cho'ojũ pa'ijanaa'me musanũkona.

27-28 'Musanũkona judiõpãi che'chonana'me fariseopãi pãiu'te tãsicheja catapu poja'che choasi'pũre nukorena re'oja'che ñoñeja'ne sã'sevuchi'a re'onaja'ne ñome. Jã'ata'ni musanũkona rekoñoã jũ'isi'kũre tãsicoje sa'navu jã'jusi'ena'me tara pa'icheja'che cu'ache cuasanata'ni sã'sevuchi'a re'onaja'ne cho'ojũna pãi ña, "Re'onaa'me ina", chiime musanũkonare. Jã'aja'ne cho'ojũna rũa cu'ache ti'jñeja'mũ musanũkonare.

29 'Sã'sevuchi'a re'oja'che cho'onajejũna rũa cu'ache ti'jñeja'mũ musanũkonare judiõpãi che'chonana'me fariseopãi. ũcuachi'a aperũmu Dios chu'o kuasiva'nana'me Dioni cuasajũ re'oja'che pa'isinare musanũkona aipãipi vanisõsiva'nare tãsichejña sã'sevuãchi'a, re'oja'che ñochejña care'vajũ pa'ime musanũkona, pãipi ña, "Dios

chũ'o kũaju chuenisõsiva'nare oime jã'ana", chiapu chini. ³⁰ Jã'aja'ñe cho'ojũ ija'che i'kanaa'me mũsanũkona: "Mai aipã pa'irũmu chũkũnapi ja'me pani Dios chũ'o kũasiva'nare vanisõmanera'asinaa'me", chiinaa'me. ³¹ Jã'aja'ñe i'kaju, "Dios chũ'o kũasiva'nare vanisõsina jójocojñosinaa'me chũkũna", chiicheja'che kũa jñaume mũsanũkona. ³² Mũsanũkona aipã cho'osi'eja'che cu'ache cho'ojũ pañu chiime mũsanũkona. Jã'aja'ñe cho'ojũna rũa cu'ache ti'jñeja'mũ mũsanũkonare.

³³ 'Aña pa'icheja'che rũa cu'ache pa'inaa'me mũsanũkona. Jã'ajekũna Dios mũsanũkonare vati toana saoja'mũ. ³⁴ Jã'aja'ñe pa'inani chũ'u mũsanũkonare Dios chũ'o kũajanana'me Repau chũ'o che'chojanana'me masinare chẽa raoja'mũ. Jã'ata'ni mũsanũkona repanare cuhejũ te'enare vanisõjũ chekũnare kurususẽ'veroãna jẽ'jo vẽasõjũ jo'e chekũnare mai judiõpã chi'ivũ'ñana mũva asi vaijanaa'me. Ñcuaja'che repanani cu'ache cho'oñu chini vũ'ñajoopoã repaña saisijoopoã tuha ku'ejanaa'me mũsanũkona. ³⁵ Jã'are cuhasõma'ñe cho'ojũ pani, aperũmu Dioni cuasajũ re'oja'che pa'inare vanisõsi'e ro'i mũsanũkonapi peore ro'ijanaa'me. Chareparo re'oja'che cho'osi'kũre Abelre vanisõsirũmũpi Berequias mamakũte Zacarĩa'te, Diore ñsimajñarũã uochejana vanisõrũmũjatũ'ka re'oja'che pa'isinare mũsanũkona aipãpi vanisõrena mũsanũkonapi ro'ijanaa'me repanare vanisõsi'e ro'i. ³⁶ Ñcuarepaa'me jã'a. Irũmu pa'inapi repaña cho'osi'e peore ro'ijanaa'me mũsanũkona — chiisi'kũa'mũ Jesús repanare.

*Jerusalén vũ'ejoopo pa'inani oimũ Jesús
(Lc 13.34-35)*

³⁷ Ñcuarũmu Jesús jo'e i'kasi'kũa'mũ.

—Mũsanũkona Jerusalén vũ'ejoopo pa'ina cu'ache cho'ochete ñaku rũa sũma'ku pa'imũ chũ'u. Kurao repao chĩiva'nare kue'chaka vũ'evũãna soni paacheja'che re'oja'che cho'okasa chiikũ'teta'ni cuheme mũsanũkona chũ'ũre. Mũsanũkona Jerusalén vũ'ejoopo cana Repau chũ'ore mũsanũkonani kũaa'jũ chini Dios raosiva'nare cuhejũ vanisõnaa'me. Ñcuachi'a Repau chũ'ore chũ'vaa'jũ chini Dios raosiva'nare cuhejũ si'arũmu catapi su'a vẽasõnaa'me mũsanũkona. ³⁸ Asarepajũ'u. Ijoopo mũsanũkona pa'ijoopo Jerusalén vũ'ejoopo, pãipi cu'ache cho'oñu chiito ñsemanejamũ Dios. Ñsemaũna pãi rani peore ñañosõjanaa'me ijoopo. ³⁹ Chekere kũara. Saipi'ramũ chũ'u chura. Sanisõũna rũa jeerũmu

ñamanejanaa'me musanukona chu'ure. Jã'ata'ni chu'upi jo'e chejana cajekuna ña, "Diopi re'oja'che cho'okaau ikure, Repau Raokute", chiijanaa'me musanukona chu'ure — chiisi'kua'mu Jesús.

24

Dios vü'e ñañosõjanaere kuamu Jesús

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Ūcuarumu Jesús Dios vü'e pa'isi'kupi eta saiuna chukuna repau neena repau'te rani,

—Dios vü'e pa'iche'te ñaju cutuñu —chiisinaa'me.

² Chitena Jesús ija'che i'kasi'kua'mu:

—Musanukona ivü'e Dios vü'e pa'iche'te peore ñaju cutume. Jã'ata'ni na'a pa'isirumu, cataruã te'erujé'e chekupuna'me sü'ima'ñe peore ñañosõjanaa'me pã ivü'e —chiisi'kua'mu Jesús chukuna'te.

Cheja si'apirarumu cho'ojachere kuamu

(Mr 13.3-23; Lc 17.22-24; 21.7-24)

³ Jã'aja'ñe i'kacuha Jesús chukuna repau neenana'me sani Olivo aikütina maní püu ñu'isi'kua'mu. Ūcuarumu chukuna repauni chu'ore te'ena sëniasañu chini raisinaa'me repau'te. Rani ija'che sëesinaa'me:

—Mü'ü chukuna'te kuasi'e, ¿jeerumu cho'ojachea'che? Ūcuachi'a mü'ü jo'e raijarumuna'me icheja cheja si'ajarumu tí'añe, ¿je'se masijanaa'ñe chukuna? —chiisinaa'me chukuna.

⁴ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Ñarepaju pa'iju jorena i'kache asa chëama'ñe pa'ijũ'u. ¡Cacu'ocojñoñe! ⁵ Pã jainuko te'enachi'a ku'iju joreju chu'uni roiju, "Dios Raosi'kua'mu chu'ü. Cristoa'mu", chiijanaa'me. Jã'aja'ñe i'kaju jorejuna pã jainuko repanare cuasaju jovojanaa'me repaña. ⁶ Ūcuachi'a si'achejña pã vaiche asani kukumanejũ'u musanukona. Jã'aja'ñe pa'ija'mu cheja si'apirarumu. Jã'ata'ni cheja chuta'a si'amanaja'mu. ⁷ Pã ücuate'echeja pa'ina chekachejña pa'inani sani vanisõjanaa'me. Ūcuaja'che ruarepa asuku äupi aineemauna pã si'achejñarua äucuhana jünisõjanaa'me. Ūcuaja'che cheja si'achejñarua rua pi'ruja'mu. ⁸ Jã'ata'ni peore jã'a na'a rua cu'ache cho'orumupi tí'apiraku chareparo cho'ocheme.

⁹ 'Reparumu pã musanukonare chu'uni cuasajuna cuheju chëa sa chekunani jo'kajanaa'me, cu'ache cho'oa'ju chini. Jã'aja'ñe cho'uju musanukonare te'enare vanisõjanaa'me repaña. Pã si'avaju musanukonare

chũ'uni cuasajuna cuhejanaa'me. ¹⁰ Reparũmu pãĩ jainũko chũ'ure cuasache jo'kasõ pa'ijũ, chũ'ure ũcua cuasava'nare cuhejũ chekũnapi repanani cu'ache cho'oa'jũ chini rope'e chũ'ũ jo'kajanaa'me. ¹¹ Ũcuachi'a pãĩ jainũko te'enachi'a ku'ijũ, "Dios chũ'o kũakalkũ'mũ chũ'ũ", chiijũ jorejũ pãĩ jainũkore cacũ'ojũ pa'ijanaa'me. ¹² Reparũmu rũa si'ache cu'ache cho'orũmũjekũna pãĩ jainũko chekũnare cuasache jo'kasõjanaa'me. ¹³ Jã'ata'ni pãĩ repana jũnisõrũmũjatũ'ka chũ'ure masi cuasana Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me. ¹⁴ Pãĩ cu'ache cho'oche ũhasinare Dios chẽa paache kũachũ'o Repaũ chũ'o re'oja'che chũ'ure cuasanapi ku'ijũ chũ'vajanaa'me, pãĩ si'achejũna pa'ina asa chẽaa'jũ chini. Jã'aja'ñe cho'o pi'nisirũmũna icheja cheja si'asõja'mũ.

¹⁵ 'Dios chũ'o aperũmu kũasi'kũ Daniel tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ:

Na'a pa'isirũmu pãĩ Dios cuheche'te rupũ tũosi'kũni Dios vũ'ena sa nũko,

"Dioa'mũ ikũ. Pojojũ'ũ ikũre", chiijanaa'me,

chiimũ. Repa tochasi'ere ña masijanaa'me mũsanũkona.

¹⁶ Pãĩpi jã'aja'ñe cho'ojũna ñani Judea cheja pa'ina aikũjũna vũ'vũ katisõa'jũ. ¹⁷ Pãĩ ũcuachũna repana vũ'ña ve'koroãre pani cu'amajũnarũãre miũu chini kakama'ñe teana vũ'vũsõa'jũ. ¹⁸ Ũcuaja'che pãĩ chiño saisina pani repana vũ'ña paache'te cu'amajũnarũãre miũu chini co'ima'ñe teana ũcuachejapi vũ'vũsõa'jũ.

¹⁹ Reparũmu romiva'nare chũĩ sũ'iva'nana'me oje chũsava'nare rũa vesache cu'ache pa'ija'mũ. ²⁰ Dioni rũa sẽejũ pa'ijũ'ũ, reparũmũpi pũaumucusena jã'apãani okorũmũna tĩ'amanea'kũ chini.

²¹ Reparũmu tĩ'aru mamarũmũpi pi'ra irũmũjatũ'ka pãĩ jmakarũjẽ'e ñama'ñepi cu'a rũa cu'acheji pa'ija'mũ. Ũcuachi'a reparũmu cho'osi'e cu'a jo'e ti'jũnemanaja'mũ.

²² Repa cu'ache pa'irũmũre Diopi ũsemaũna na'a jeerũmu cu'ache pa'ito pãĩ te'eũjẽ'e jujama'ñe cho'osõra'ame. Jã'ata'ni Diopi Repaũ chẽa paanani oiũ ũsekũna cu'a rũa jeerũmu pa'imaneja'mũ.

²³ 'Reparũmu pãĩ mũsanũkonare ija'che i'kajanaa'me: "Rani ñajũ'ũ. Dios Raosi'kũ Cristo ichejare pa'imũ".

Jã'apãani, "Sani ñajũ'ũ. Dios Raosi'kũ jeechejare pa'imũ", chiijanaa'me. Pãĩpi jã'aja'ñe i'kato asa jachajũ'ũ mũsanũkona.

²⁴ Reparũmu pãĩ te'ena ku'ijũ jorejũ, "Dios Raosi'kũa'mũ chũ'ũ. Cristoa'mũ", chiijanaa'me. Chekũna, "Dios chũ'o kũakainaa'me chũkũna", chiijanaa'me. Jã'aja'ñe jorejũ i'kajũ Dios cho'ocheja'chere cho'o ñojanaa'me repana, Dios chẽa paanapi ña Repaũ'te cuasache'te jo'kasõ ũcuanani jovo repana chũ'ũñe'te

cho'ojũ paapũ chini. Jã'ata'ni Dios neenapi ñarepajũ pa'imaneni repaña joreña i'kachũ'o asa cuasajũ jovojanaa'me. ²⁵ Mũsanũkonare chũ'u repaña cho'ojachere masia'jũ chini irãmũna kuamũ. ²⁶ Jã'ajekũna pãiu ũcuauakũji mũsanũkonani, "Rani ñajũ'u. Dios Raosi'kũ pãi peochejare pa'imũ", chiito sani ñamanejũ'u. Ũcuachi'a chekũnapi, "Rani ñajũ'u. Dios Raosi'kũ jeechejare kati pa'imũ", chiito cuasamanejũ'u. ²⁷ Cũnaũmũpi oko fe'neni ũsũũ mũikã'kopi ũsũũ na'ikã'kojatũ'ka peore miañe fe'ne chũvokũna ñame pãi. Chũ'u ũcuaja'che Dios Raosi'kũ icheja cheja jo'e cajerũmũ pãi ũcuauũko ñajũ'te cajeja'mũ. ²⁸ Cu'ava'nare jũni jã'jusiva'nare jũnaa caje chi'ime vacho —chiisi'kũa'mũ Jesús chũkũna'te.

Pãire ja'me paapũ chini Dios Raosi'kũ jo'e rajachere kuamũ

(Mr 13.24-37; Lc 17.26-30, 34-36; 21.25-36)

²⁹ Ũcuarũmũ Jesús chũkũna'te jo'e i'kasi'kũa'mũ.

—Repa cu'ache cho'o pi'nisirũmũ ũsũũ miamaneja'mũ. Pãimiaũ ũcuaja'che miamaneja'mũ. Cũnaũmũ pa'ina ma'jũnoko chejana tuã'tuasõjanaa'me. Ũcuachi'a cũnaũmũ pa'imajũnarũã ñũ'kueja'mũ. ³⁰ Reparũmũ pãi si'achejũnarũã pa'ina chũ'ure cuhena cũnaũmũ cho'ochete ña, "Dios Raosi'kũ jo'e cajepi'racosomũ", chini kũkũcajelijani rũa oijanaa'me. Jã'aja'ñe cho'otona chũ'u Dios Raosi'kũ peore Masiũji, rũa re'oja'che ñoũ ko'sija'iu cũnaũmũpi pãi ũcuauũko ñajũ'te pikona'me cajeja'mũ. ³¹ Reparũmũ trompetavũ rũa asoche juhitona chũ'u neenare ángeles chũ'u saoja'mũ chũ'u. Chũ'ũna sani ku'ijũ chũ'u chẽa paanare cheja si'acheja pa'inare ũsũũ mũikã'ko sũripũ cakã'ko, co'covũ cakã'ko pa'inana'me ũsũũ na'ikã'ko pa'inare ra chi'ijanaa'me repaña.

³² 'Chura higoñũ pa'iche'te cuasajũ'u. Higoñũ karũã ã'jikarũã carũni ja'o ma'mañe ñani, "Ũsũũmũ tĩ'api'ramũ ie", chiime mũsanũkona. ³³ Ũcuaja'che chũ'u chura kuasi'epi tĩ'akũna ñani, "Jesús Dios Raosi'kũ chejana jo'e cajepi'ramũ", chiijanaa'me mũsanũkona. ³⁴ Mũsanũkona jojosiña chuta'a jũnisõmarũmũna chũ'u kuasi'e peore ti'jũneja'mũ. Ũcuarepaa'me jã'a. ³⁵ Cũnaũmũna'me cheja si'asõja'mũ. Chũ'u chũ'u jo'kasi'eta'ni si'asõma'ñe ũcuapa'ija'mũ.

³⁶ 'Pãi te'ẽjẽ'e masima'me chũ'u kuasi'e pa'ijarũmũ. Cũnaũmũ pa'ina ángeles ũcuachi'a vesũme. Chũ'u Dios Mamakũ ũcuachi'a vesũmũ. Ja'kũchi'a masimũ jã'a.

³⁷ 'Chũ'u Dios Raosi'ku jo'e cajeumucuse tĩ'api'rarũmu Noé pa'irũmu pa'isina pa'isi'eja'che cu'ache pa'ijanaa'me pãi. ³⁸ Reparũmu pãi chuta'a cheja peore ko'sa mevosõmarũmu Dioni cuasamarũ au ãiju, cono ũkujũ, romi vejajũ, repanare uache cho'oju paniasome, Noé choovũ ujavũ kakaumucusejatũ'ka. ³⁹ Jã'ata'ni repana, "Cu'ache ti'jñeja'mũ maire", chiima'ñe pa'irũmũna okopi ra ko'saũna peore runisõasome. Ũcuaja'che pãi chũ'u Dios Raosi'ku rajache cuasamarũmũna jo'e rajia'mũ chũ'u. ⁴⁰ Reparũmu ángeles caje chekurũmu umũpãi te'eka'chapana chio ũcuate'echio pa'inare te'eũ'te sajũ chekũni jo'kajanaa'me. ⁴¹ Chekurũmu romi te'eka'chapana ũcuate'echeja au toanare te'eo'te sajũ chekoni jo'kajanaa'me.

⁴² 'Chũ'u musanũkonare paaku rajiarũmu vesũme. Jã'ajekũna ñarepajũ pa'iju chũ'uni cha'aju pa'ijũ'u. ⁴³ Iere asa cheajũ'u musanũkona. Pãiu vũ'e paaku ñaaũ rairũmu masini pẽ'jemũ, ñaaũ kakache'te ũsera chini. ⁴⁴ Musanũkona chũ'u rajache cuasamarũmũna icheja cheja jo'e cajeja'mũ chũ'u, Dios Raosi'ku. Jã'ajekũna vũ'e paaku ñaaũ'te pẽ'jeñeja'ñe chũ'u cajejachere pẽ'jeju musanũkona rekoñoã re'ojarekoñoã care'vajũ pa'ijũ'u —chiisi'kũa'mũ Jesús.

Dios chũ'uñe re'oja'che cho'ona pa'ichena'me re'oja'che cho'omana pa'iche'te kũamũ

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Ũcuarũmu Jesús chũkũnani chũ'vakũ ija'chere cuasaku kũasi'kũa'mũ:

—Cho'ochẽ cho'okaikũ rũhiñe cuasakũjekũ repaũ'te paaku chũ'u jo'kasi'e re'oja'che cho'okaiũ paniasomũ. Jã'aja'ñe cho'okũna repaũ'te paaku so'ona saipi'raku ũcuauñi cheke cho'ochẽ chũ'u jo'kaasomũ, chekũnani repaũ'te cho'ochẽ cho'okainani repana chiiche'te aure si'aumucujña isikaiũ paau chini. Jã'aja'ñe jo'ka so'ona sanisõasomũ repaũ. ⁴⁶⁻⁴⁷ Sani pa'isi'kupĩ na'a pa'isirũmũna jo'e rani ñato repaũ'te cho'ochẽ cho'okaiva'u, repaũ chũ'u jo'kasi'e re'oja'che cho'okaiũ paniasomũ. Jã'aja'ñe re'oja'che cho'okaisi'ere co'i ña repaũ'te paaku pojoku repaũ paache peore ũcuauñi jo'kaasomũ, chũ'ũkaiũ paau chini. ⁴⁸⁻⁴⁹ Jã'ata'ni repaũ'ji cu'ache cuasaku ija'che cho'oru raa cu'ache ti'jñera'amũ repaũ'te, "Chũ'ure paaku, so'o saisi'ku pesa raimaneja'mũ", chini repaũ'te ja'me cho'ochẽ cho'okainare vaiũ, cono jũ'inana'me jovo repaũ'te paaku nee au raa ãiu conore ũkukũ pa'ito. ⁵⁰ Ũcuachi'a repaũ'te paaku rajiarũmũjẽ'e cuasama'ñe pa'iu repaũ'jẽ'e

vesurumuna raira'amu repau. ⁵¹ Jã'aja'ñe cho'oku pa'ikuni rani ña repau'te paaku rua pe'ruku rua vani pi'ni cu'achejana saora'amu repau'te, sē'sevuchi'a re'oja'che cho'onare saochejana. Saouna ũcuachejare pa'iu rua oiũ cõjire asoche ãiu rua chũova'u pa'ira'amu —chiisi'kua'mu repau.

25

Romichĩ dierepana cho'osi'ere kumatũ

¹ Ũcuarũmu Jesús chũkũnani jo'e chũ'vaku ija'chere cuasaku kuasi'kua'mu:

—Pãi chũ'u jo'e rajachere cha'aju repana rekoñoã re'ojarekoñoã care'vasinare chũ'u cho'ojache ija'chea'me: Pãiu romi vejajau chekũcheja sani pa'isi'kupi jo'e raiuna romichĩ dierepana repauni tijña pojoũu chini uopũã u'chape'epi miapũã mini eta mũasome. (Aperũmu judío romichĩ, romi vejapi'ranare jã'aja'ñe cho'oasome.)

² Repana romichĩ, cincorepana rũhiñe cuasamasina paniasome. Chekũna cincorepana rũhiñe cuasavesũasome.

³ Repana romichĩ rũhiñe cuasavesũna uopũã mini sanata'ni u'chape'e repapũã pa'iche si'auna jo'e ro'vejache samaneasome.

⁴ Chekũnata'ni rũhiñe cuasamasina-jeju uopũã mini u'chape'e repapũã pa'iche si'auna jo'e ro'vejache churura'pũũãna ro've saasome.

⁵ Sani repana romichĩ romi vejajau pi pesa raimauna cha'a ca'na ũcuauko ũme kãnisõasome.

⁶ Ñamirepana pãi i'kache ija'che chiiche'te asaasome repana romichĩ: “Romi vejajau ranicuhamu. Sani tijña pojojũ'u repau'te”, chiniasome.

⁷ Jã'aja'ñe i'kache'te asa repana romichĩ, ũcuauko vuni uopũã care'vaasome.

⁸ Ũcuarũmu rũhiñe cuasavesũna chekũnani masinani ija'che i'kaasome: “Chũkũna'te uopũã chachapi'ramu. Mũsanũkona paache u'chape'e jmanũkorũã ĩsijũ'u chũkũna'te; ro'veũu”, chiniasome.

⁹ Chitena rũhiñe cuasamasina i'kaasome. “Pãame. Chũkũnapi ĩsisõru u'chape'e karasõja'mu maire ũcuaukore. U'chape'e ĩsichejana sani mũsanũkona chiiche koojũ'u. Jã'aja'ñe cho'oto na'a re'omu”, chiniasome.

¹⁰ Chitena repana u'chape'e kooũu chini saisirũmuna romi vejajau raniasomu. Ũcuarũmu romichĩ rũhiñe cuasamasina repau'te tijña pojojũ ũcuau'na'me vũ'ena kakaasome repau romi vejache'te ñaju pojoũu chini. Kakarena repavũ'e jatisa'aro jeosõasome.

¹¹ Repana kakasõsirũmuna romichĩ chekũna u'chape'e kooũu chini saisina ũcuavũ'ena rani tĩ'a ija'che i'kaasome repau'te: “Jatisa'aro vatakaĩjũ'u chũkũna'te; kakaũu”, chiniasome.

¹² Jã'aja'ñe i'kanareta'ni

ija'che i'kaasomu repau: "Musanukonare vesuku'mu chu'u. Ucuarepaa'me ja'a", chinasomu. ¹³ Musanukona ucuaja'che chu'u jo'e raijarumu vesunajeju narepaju pa'iju, romichii cuasamasisina cho'osi'eja'che peore re'oja'che care'va pa'iju cha'ajju chu'ure —chiisi'kuamumu Jesus chukuna'te.

Kurire're koosina pa'iche'te kamam
(Lc 19.11-27)

¹⁴ Ucuarumu Jesus chukunani jo'e chu'vaku ija'chere cuasaku kuasi'kuamumu:

—Dios chu'u jo'kasi'e masi cho'osinana'me masi cho'omanare Repau cho'ojache ija'chea'me: Paiu chekuchejana saipi'raku repau'te cho'oche cho'okainare soni rao repanare te'enarechi'a kuri isiasomu, ucuapi cho'oche'te cho'oa'ju chini. ¹⁵ Soni te'eu'te cinco milrepare're kurire're isiasomu, chekuni dos milrepare're, jo'e chekuni milrepare're. Na'a rua paamasiku'te na'a rua isi, chekunare na'a vesunare jmanukoruã isi sanisõasomu repau. ¹⁶ Repau jo'ka sanisõsirumu repau'te cho'oche cho'okaiku kuri cinco milrepare're koosi'ku pösere koo isiku jo'e cinco milrepare're kooasomu. ¹⁷ Cheku dos milrepare're koosi'ku ucuaja'che pösere koo isiku jo'e dos milrepare're kooasomu. ¹⁸ Ja'ata'ni cheku milrepare're koosi'ku sani chejana coje uni repau'te paaku nee kurire're ucuacojena chave paaasomu.

¹⁹ 'Rua jeerumu sani pa'isi'kupi repanare paaku co'i ucuanani soapu chini chu'u saomasu, repau isisi'ere kurire repaana paaju cho'osi'ere kuëkue ña masira chini. ²⁰ Sotena cinco milrepare're koosi'ku charo rani repau'te paaku'te ija'che i'kaasomu: "Chu'ure paaku, mu'u chu'ure isisire'repi pösere koo isiku jo'e cinco milrepare're koosi'kuamumu chu'u", chini, repau'te kurire're diez milrepare're isiasomu repau. ²¹ Chikuna repau'te paaku i'kaasomu. "Re'omu ja'a. Cho'oche rua re'oja'che cho'okaisi'kuamumu mu'u. Kuri ka'charu koosi'kuta'ni re'oja'che cho'osi'kujekuna mu'ure jo'e na'a rua jo'kajamu chu'u. Chu'u pa'icheja'che pojoku pa'ijju", chinasomu repau. ²² Repau cho'ocuhasirumu cheku dos milrepare're koosi'ku rani repau'te paaku'te ija'che i'kaasomu: "Chu'ure paaku, mu'u chu'ure isisire'repi pösere koo isiku jo'e dos milrepare're koosi'kuamumu chu'u", chini repau'te cuatro milrepare're isiasomu repau. ²³ Chikuna repau'te paaku i'kaasomu. "Re'omu ja'a. Cho'oche rua re'oja'che cho'okaisi'kuamumu mu'u. Kuri ka'charu koosi'kuta'ni re'oja'che cho'osi'kujekuna mu'ure jo'e na'a rua

jo'kaja'mu chu'u. Chu'u pa'icheja'che pojoku pa'ijũ'u mu'u", chinasomu repau.

²⁴ Jã'ata'ni cheku kurire're milrepare're koosi'ku rani repau'te paaku'te ija'che i'kaasomu: "Chu'ure paaku, mu'u pa'iche masimu chu'u. Mu'ure cho'оче cho'okainare oima'kua'mu mu'u. Chekuna cho'оче cho'o koosi'e kuri tuasõku'mu mu'u. Ucuaja'che ãu chekuna tãsi'e tuasõku'mu mu'u. ²⁵ Jã'ajekuna jã'are cuasaku vajuchuku mu'u chu'ure ïsisire're kurire're chejana coje ãni chave paaku ucuare're co'chamu chu'u mu'ure", chini repau'te kurire're milrepare're ïsiasomu repau. ²⁶⁻²⁷ Ìsiuna repau'te paaku i'kaasomu. "Rua cu'akujì ñameu'mu mu'u. Chu'u pãi oima'ñena'me chekuna cho'оче cho'o koosi'e kuri tuachena'me chekuna tãsi'e ãu chu'u tuasõñe masikuta'ni, ñje'se pa'ïna mu'u chu'u ïsisi'e kurire're kuri vena sa jo'kamanu? Sa jo'karu rani na'a rua kora'amu chu'u. Jã'aja'ñe cho'omanuena pe'rukmu mu'ure cu'ache cho'oja'mu chu'u", chinasomu repau. ²⁸⁻²⁹ Chini chekunare repacheja pa'inare i'kaasomu repau. "Pãiu ucuache'te koo masi paaku ucuare paakuta'ni na'a rua koo karama'ñe paaja'mu. Jã'ata'ni jmanukoru koosi'kupi masi paama'ku repau paache rua jmanukuruta'ni peore tuasõcojñoja'mu. Jã'ajekuna ikure kurire're milrepare're tua chekuni, diez milrepare're paakuni ïsijũ'u. ³⁰ Repau paasi'e tua chekuni ïsicuha ve'sena chijachejana saojũ'u repau'te, chu'ure cho'оче re'oja'che cho'okaimanesi'kure. Ucuachejare pa'iu chuova'u oiu cõjire asoche ãiu paau", chinasomu repau — chiisi'kua'mu Jesús.

Pãi ucuanuko repana cu'ache cho'osi'e ro'i ro'ia'ju chini chũ'uja'mu Dios

³¹ Ucuarumu Jesús jo'e i'kasi'kua'mu.

—Chu'u Dios Raosi'ku re'oja'che ñou ko'sija'iu chu'u neena ángelena'me ucuanuko chejana jo'e caje pãi chũ'uku ñu'isavute ñu'iu pãi ucuanuko re'oja'che cho'osi'ena'me cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'uja'mu chu'u. ³² Ñu'iu chũ'ukuna pãi ucuanuko rani chu'u ti'jñeñena chi'ijanaa'me. Ucuano rani chi'irena oveja kuiraku ovejava'nana'me cabrava'nare te'ekuanuchi'a jña'nuñeja'ñe chu'u Dios Raosi'ku repanare pãi re'oja'che pa'inana'me cu'ache pa'inare te'ekuanuchi'a jña'nuja'mu. ³³ Re'oja'che pa'inare chu'u uajjũtu cakã'kona raiche chũ'uja'mu chu'u. Cu'ache pa'inareta'ni chu'u kã'kojũtu cakã'kona raiche chũ'uja'mu chu'u. ³⁴ Chũ'u pi'ni chu'u Pãi Ucuano kore Chũ'uku uajjũtu cakã'ko pa'inare ija'che

i'kaja'mu: "Raijũ'u musanukona, chu'u Ja'ku Dios re'oja'che cho'okaicojõna. Musanukonare chu'u neenani jo'kara chini chuta'a cheja cho'omarumuna Dios care'vasichejare Repau pa'ichejare sani re'oja'che pa'ijũ'u. ³⁵ Chu'ure ãucuhato ãu ãusinaa'me musanukona. Ũcuachi'a chu'ure okouato oko ũkuasinaa'me. Ũcuachi'a chu'upi ku'iu kãĩñe peoto chu'ure kãĩñe jo'kasinaa'me. ³⁶ Ũcuaja'che chu'upi kãña peoto chu'ure kãña rupu ïsisinaa'me. Ũcuaja'che chu'u jũ'ito kuirasinaa'me. Ũcuaja'che pãi cu'ache cho'onare chẽa cuaovũ'e chu'u pa'ito rani ñasinaa'me musanukona chu'ure", chijja'mu chu'u. ³⁷ Jã'aja'ñe i'kauna asa repa re'oja'che cho'osina chu'ure ija'che sēniasajanaa'me: "Chukuna'te Paaku, mu'ure chukuna, ¿jeerumu ãucuhakuni ãu ãure? Ũcuachi'a, ¿jeerumu chukuna mu'ure okouakuni oko ũkuare? ³⁸ Ũcuachi'a, ¿jeerumu chukuna mu'ure kãĩñe peokuni kãĩñe jo'kare? Ũcuachi'a, ¿jeerumu chukuna mu'ure kãñare peokuna kãña ïsire? ³⁹ Ũcuachi'a, ¿jeerumu chukuna mu'ure jũ'ikuni kuirare? Ũcuachi'a, ¿jeerumu chukuna mu'ure pãi cu'ache cho'onare chẽa cuaovũ'e pa'ikuni mua ñare?", chijjanaa'me. ⁴⁰ Chitena chu'u Pãi Ũcuanukore Chũ'uku ija'che i'kaja'mu repa: "Chu'u neenare rua vesuva'narejẽ'e musanukona re'oja'che cho'okaisi'e peore chu'ure cho'okaisi'ea'chea'me. Ũcuarepaa'me jã'a", chijja'mu chu'u.

⁴¹ 'Repa re'oja'che i'kacuha chu'u Pãi Ũcuanukore Chũ'uku kã'kojũtu cakã'ko pa'inare ija'che i'kaja'mu: "Musanukona, Diore cu'ache cho'ocojõpi'rana chu'ure ja'me pa'imanejũ'u. Vati toana si'arumu uuku pa'itoana saijũ'u, vati ai repa neenana'me paa chini Dios jo'kasitoana. ⁴² Chu'ure ãucuhato ãu ãumanesinaa'me musanukona. Ũcuachi'a chu'ure okouato oko ũkuamanesinaa'me. ⁴³ Ũcuachi'a chu'upi ku'iu kãĩñe peoto chu'ure kãĩñe jo'kamanesinaa'me. Ũcuachi'a chu'upi kãña peoto chu'ure kãña rupu ïsimanesinaa'me. Ũcuachi'a chu'upi jũ'ito kuiramanesinaa'me. Ũcuachi'a chu'upi pãi cu'ache cho'onare chẽa cuaovũ'e pa'ito rani ñamanesinaa'me musanukona", chijja'mu chu'u repa. ⁴⁴ Chikuna repa chu'ure ija'che sēniasajanaa'me: "Pãi Ũcuanukore Paaku, ¿jeerumu chukuna mu'ure ãucuhakuni ãu ãumanere? Ũcuachi'a, ¿jeerumu chukuna mu'ure okouakuni oko ũkuamanere? Ũcuachi'a, ¿jeerumu chukuna mu'ure kãĩñe peokuni kãĩñe jo'kamanere? Ũcuachi'a, ¿jeerumu chukuna mu'ure kãña peokuni

kãña ïsimanere? Ûcuachi'a, ¿jeerumu chukuna mu'ure jũ'ikuni kuiramanere? Ûcuachi'a, ¿jeerumu chukuna mu'ure pã'i cu'ache cho'onare chëa cuaovu'e pa'ikuni mua ñamanere?", chiijanaa'me. ⁴⁵ Chitena chu'u Pã'i Ûcuaukore Chũ'uku ija'che i'kaja'mu repanare: "Chu'u neenare rua vesuva'narejẽ'e musanukona te'echojẽ'e re'oja'che cho'okaimanesi'e chu'ure re'oja'che cho'okaimanesi'ejachea'me. Ûcuarepaa'me jã'a", chiija'mu. ⁴⁶ Jã'aja'ñe i'kacuha chu'upi chũ'una repana re'oja'che pa'imatesi'e ro'i vati toana sani si'arumu uuju pa'ijanaa'me. Re'oja'che pa'isinata'ni Dios pa'ichejare sani si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me —chiiu chu'vasi'kua'mu Jesús chukuna'te.

26

Jesuni chëañu chini pã'i te'ena cutusi'ere kumatũ
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Repa peore i'ka pi'nisirumu Jesús chukuna'te repau neenare i'kasi'kua'mu.

² —Pã sauma'ñe aĩrumu, pascua tĩ'añe ka'chaumucujña karache masime musanukona. Ûcuarumuna pã'i chu'ure Dios Raosi'kure chëa sa jo'kajanaa'me, kurususẽ'verona jẽ'jo vëasõa'ju chini —chiisi'kua'mu repau.

³ Reparumu judío phairipã'i chũ'unana'me judío aina, judío phairi ai Caifás vu'ena chi'iasome. ⁴ Chi'i repana, "Jesuni i'kaju cacu'o repauji cu'ache i'kauna chëa sa vanisõñe'te chũ'ũñu", chini repana cho'ojache care'vaasome. ⁵ Jã'aja'ñe cho'oñu chiinata'ni ija'che i'kaasome:

—Pascuarumuna repau'te chëañe chũ'umaneñu. Jã'arumuna cho'oru pã'i si'achejña raisina jainuko asa pe'ruju cavajanaa'me —chiniasome repana.

Romio Jesús sũjorũna okoma'ña ro'vesi'ere kumatũ
(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jã'a cho'oto Jesús Betania vu'ejoopo'te pa'isi'kua'mu, Simón asi ravu paaku chiicojñoku vu'ere. ⁷ Reparumu romio, okoma'ñatũoru alabastroji cho'ositũoru rua ro'itũoru cãjiko muta ũcuavu'ena kaka, Jesure mesako'a ãu ãiu ñu'ikuni repau sũjorũna okoma'ña rosi'koa'mo. ⁸⁻⁹ Jã'aja'ñe cho'oona ña chukuna repau neena pe'ruju ija'che i'kasinaa'me:

—¿Je'se pa'ũna iko jã'ara'ka rureparu jañosõo, ïsisõ kuri rua koo chuova'na pa'iva'nani ïsirũja'chere? —chiisinaa'me.

10 Jã'aja'ñe i'kajuna asa Jesús chukuna'te ija'che i'kasi'kua'mu:

—Iko cho'оче ñaju ke'remanejũ'u musanukona. Repao chu'ure okoma'ña rosi'e re'oja'chere cho'osi'koa'mo iko. 11 Pãi chuova'na pa'ina musanukonana'me si'arumu pa'ijanaa'me. Jã'ajekuna repanare si'arumu re'oja'che cho'okaiju pa'ire'oja'mu musanukonare. Chu'uta'ni musanukonare si'arumu ja'me pa'imaneja'mu. Jã'ajekuna chu'ure si'arumu jã'aja'ñe cho'okaicu'aja'mu musanukonare. 12 Iko chu'ure tácojñopi'rakuni okoma'ñapi ro care'vakaisi'koa'mo. 13 Cheja ũcuauachejña Dios chu'o re'oja'che chu'vachejña iko chu'ure cho'osi'e ũcuaja'che kuajanaa'me, pãipi repao re'oja'che cho'osi'ere cavesuma'ñe cuasaa'ju chini. Ūcuarepaa'me jã'a — chiisi'kua'mu repau.

Pãipi cu'ache cho'oa'ju chini Judas chekunare Jesure jo'kajachere kamu

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

14 Ūcuarumu chukuna Jesús neena docerepana pa'ikui te'e'u Judas Iscariote, judío phairipãi chũ'una pa'iv'ena muu 15 ija'che i'kaasomu repanare:

—Chu'upi, musanukonani Jesuni jo'kato, ¿jeenuko ro'iche musanukona chu'ure? —chiniasomu.

Chikuna, Jesure jo'kajache ro'i, treintarepare're kurire're kuëkue ĩsiasome repana. 16 ĩsirena koo repau Judas ũcuarumu teana Jesús pa'ichejana sani pẽ'je ñaku paniasomu, pãï jainuko peorumuna repauni jo'kara chini.

Judiopãire Dios cho'okaisi'ere cuasaju ãu ãiñe'te kamu
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

17 Ūcuarumu chukuna Jesús neena judiopãï pã sauma'ñe ãirumu pascua charo cho'oumucusepi tĩ'auna Jesure sani ija'che sēniasasinaa'me:

—¿Jeechejana mai pascuarumu ãijañe ãu care'vajaijũ'u chiiku mu'u chukuna'te? —chiisinaa'me.

18 Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Vu'ejoopona sani pãiu'te repajoopo cakure tijña ija'che kuajũ'u: “Masiu mu'ure ija'che chiuu chu'o raomu: ‘Chu'ure cu'ache cho'ojarumu tĩ'acuhaja'mu. Pascua ãiñe ãu chu'u neenana'me mu'u vu'ena sani ãija'mu chu'u’, chiisi'kua'mu Jesús”, chiijũ'u repau'te —chiisi'kua'mu Jesús chukuna'te.

19 Ūcuarumu te'eka'chapana repau neena sani Jesús i'kasi'e pãiu'te kua pi'ni ũcuau vu'ena kaka pascuarumu ãijañe ãu care'vaasome.

20 Na'icuhasirumu Jesús chukuna repau neena docerepanana'me sani aure aiu nu'isi'kua'mu. 21 Au aiu nu'ikuji Jesús chukuna'te i'kasi'kua'mu.

—Musanukonare ja'me pa'iku te'eu chu'ure cuhenani jo'kaja'mu, repanapi chu'uni cu'ache cho'oa'ju chini. Ūcuarepaa'me jā'a —chiisi'kua'mu.

22 Jā'aja'ne i'kauna asa chukuna repau neena suma'ne cuasaju te'enachi'a ija'che sēniasasinaa'me repau'te:

—Chukuna'te Paaku, ¿chu'ua'che mu'ure jā'aja'ne jo'kajau? —chiisinaa'me chukuna ūcuanuko.

23 Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Chu'ure cu'ache cho'ojau, chu'una'me ūcuate'ere'ava cunare'ava pāpu chū'seku pa'imu. 24 Chu'ure Dios Raosi'kure, Repau chu'o aperumu tocha jo'kasi'e kuache ūcuarepa cu'ache ti'jñeja'mu. Jā'ata'ni chu'uni vanisōa'ju chini jo'kasi'kure na'a rua cu'ache ti'jñeja'mu. Repauji aineemaneru na'a re'ora'amu repau'te —chiisi'kua'mu repau.

25 Ūcuarumu Judas cu'ache cho'ojanare Jesure jo'kajau ija'che sēesi'kua'mu repau'te:

—Masiu, mu'u i'kasi'ku, ¿chu'ua'che? —chiisi'kua'mu.

Chikuna Jesús,

—Jūju, ūcuau'mu mu'u —chiisi'kua'mu repau'te.

26 Chuta'a au aiu nu'ikuji Jesús pāpu mini Diore, “Re'orepamu”, chini chukunani repau neenani tu'se isiku ija'che i'kasi'kua'mu:

—Ie pā chu'u ca'nivu'me. Āijū'u —chiisi'kua'mu repau chukuna'te.

27-28 Chini conoro'rova mini Dioni, “Re'orepamu”, chini chukunani repau neenani isiku ija'che i'kasi'kua'mu:

—Ie uche cono chu'u chiea'me. Musanukona ūcuanuko ūkuju'u iro'rova. Pāi ūcuanuko cu'ache cho'ochete jūni ro'ikasa chini chuenisōja'mu chu'u. Jā'aja'ne cho'ochete chu'u chiepi menisōuna Dios mamare, “Ija'che cho'oñu”, chiisi'ere cho'oku musanukona cu'ache cho'ochete tūnosō jo'e cuasama'ñere cuasaju chi'i iere uche conore ūkuju pa'ijū'u. 29 Jā'ata'ni musanukonare ija'che i'kamū chu'u: Chu'u pāi ūcuanukore chū'uramujatū'ka uche cono jo'e ūkumaneja'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau chukuna'te.

Pedro, “Repau'te ñama'kua'mu chu'u”, chiijachere kamū Jesús

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

30 Ūcuarumu chukuna Jesuna'me Dioni pojojū uja pi'ni Olivo aikūtina saisinaa'me. 31 Repacheja sani tī'asirumu Jesús ija'che i'kasi'kua'mu chukuna'te:

—Iñami musanukona ũcuanuko chũ'uni masi cuasamapu chũ'uni cu'ache cho'ojuna vajuchujũ jo'ka sanisōjanaa'me. Dios chũ'o aperumũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ: Ovejawa'na repanare kuirakuni vanisōrena vajuchujũ te'enachi'a vũ'vũsōjanaa'me, chiimũ. ³² Jã'ata'ni chũ'u jũni vajurani Galilea chejana musanukonare charo saija'mũ —chiisi'kũa'mũ Jesús chũkũna'te.

³³ Chikũna Pedro i'kasi'kũa'mũ repau'te.

—Chekũna ũcuanuko mũ'ure jo'kasōto chũ'uta'ni mũ'ure jmamakarujẽ'e jo'kamaneja'mũ —chiisi'kũa'mũ.

³⁴ Chikũna Jesús i'kasi'kũa'mũ repau'te.

—Iñami chuta'a kura chu'ima'tona pãipi sēejuna choteñoã, “Jesure ñama'kũa'mũ chũ'u”, chiija'mũ mũ'u. Ũcuarepaa'me jã'a —chiisi'kũa'mũ.

³⁵ Chikũna Pedro jo'e i'kasi'kũa'mũ.

—Pãipi chũ'uni vanisōñu chiitojẽ'e, “Jesure ñama'kũa'mũ chũ'u”, chiima'ñe mũ'ũna'me chuenisōja'mũ chũ'u —chiisi'kũa'mũ.

Chikũna asa chũkũna ũcuanuko Jesús neena ũcuaja'che i'kasinaa'me.

Getsemaní chiichejare pa'ia Jesús Dioni sēesi'ere kũamũ (Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Jã'aja'ñe i'ka pi'ni Jesús, chũkũna repau neenana'me Getsemaní chiichejana sani tĩ'a ija'che i'kasi'kũa'mũ chũkũna'te:

—Ichejare ñu'ijũ cha'ajũ'u musanukona, chũ'u na'a jã'achejaruna sani Ja'kũre sēni pi'niñetũ'ka —chiisi'kũa'mũ.

³⁷ Chini repanare jo'ka Pedro'mũ Zebedeo mamachĩi ka'chanare sa, sũma'ñe cuasaku oniasomũ repau.

³⁸ Jã'aja'ñe oiũ repanare ija'che i'kaasomũ repau:

—Chũ'u rekocho jũ'iuache rua sũma'mũ chũ'ure. Musanukona ichejana canũka kãima'ñe chũ'ũna'me pa'ijũ'u —chiniasomũ.

³⁹ Chini te'eũ jmachenerũ sani ro're ñu'iu meñe sime chejana chia tĩ'iu Dioni ija'che sēniasomũ repau:

—Ja'ku, mũ'ure ũseuato pãi chũ'ure cu'ache cho'opi'rache ũsekaijũ'u. Jã'ata'ni chũ'u chiicheta'ni cho'omanejũ'u. ũseuama'to mũ'ure uache cho'ojũ'u —chiniasomũ.

⁴⁰ Jã'aja'ñe i'kacuha vuni, repau neena pa'ichejana co'i ñato kãni ũhijũ paniasome repana. Kãnisōrena Pedroni i'kaasomũ repau.

—¿Musanukonare te'ehorajẽ'e kãima'ñe chũ'ũna'me pẽ'jecu'au? ⁴¹ Rekoñoã re'oja'che cho'oñu chiime musanukona; jã'ata'ni re'oja'che cho'ovesũme. Jã'ajekũna

kāima'ñe Dioni sēejũ pa'ijũ'u, Ūcuauji cho'okaiũna cu'ache cho'omanẽũ chini —chiniasomũ Jesús repanare.

⁴² Chini Jesús jo'e sani Pũka'kũni ija'che sēniasomũ:

—Ja'kũ, chũ'ure cu'ache cho'ojache ũsekaiũama'to mũ'ure uache cho'ojũ'u —chiniasomũ.

⁴³ Sēnicuha co'i repaũ neenare jo'e kãni ũhijũ pa'inani ñaasomũ repaũ. Repanare uokũacajejani repana ñakocaã ñañejẽ'e cu'ache ta'piasomũ. ⁴⁴ Pũka'kũni sēsa chini repanare jo'ka jo'e sani, repaũ aperũmũ i'kasi'ere ũcuate'ere i'kakũ sēniasomũ repaũ. ⁴⁵ I'ka pi'ni co'i repaũ neenare ija'che i'kaasomũ repaũ:

—¿Chuta'a vũima'ñe kãĩne ina? Chũ'ure Dios Raosi'kũre, pãĩ chẽa cu'ache cho'onare jo'karũmũ tĩ'acuhamũ. ⁴⁶ jũna, vũijũ'u; sañu! Chũ'ũni cu'ache cho'oa'jũ chini chekũnare jo'kajau ranicuhamũ —chiniasomũ Jesús repanare.

Jesure pãĩ chẽasi'ere kũamũ

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.1-11)

⁴⁷ Jesús chuta'a i'katona Judas chũkũna docerepana Jesús neenare ja'me pa'ikũji, pãĩ rũa jainũkore va'jñana'me vãsoñoã cãjinani rakũ charo raisi'kũa'mũ. Judío phairipãĩ chũ'ũnana'me judío aina chũ'ũrena ranciasome repana.

⁴⁸ Jesure jo'kajau Judas aperũmũ, repanare pãĩ ija'che i'kaasomũ: “Mũsanũkonapi Jesuni masia'jũ chini, repaũ pa'ichejana sani tĩ'ani chũsu pojoja'mũ chũ'u repaũ'te. Chũ'u jã'aja'ñe cho'otona chẽa sajũ'u repaũ'te”, chiniasomũ.

⁴⁹ Jã'aja'ñe i'kasi'kũjekũ Judas, Jesús pa'ichejana rani tĩ'a, —¿Pa'ikũ, Masiũ? —chini repaũ'te chũsu pojosi'kũa'mũ.

⁵⁰ Jã'aja'ñe i'kakũ chũsuũna Jesús i'kasi'kũa'mũ repaũ'te. —Chũ'ure ja'me pa'isi'kũ, mũ'u cho'ora chini raisi'e teana cho'ojũ'u —chiisi'kũa'mũ.

Chikũna chekũna rani Jesure chẽasinaa'me.

⁵¹ Jã'aja'ñe cho'ojũna ña Jesure ja'me pa'ikũ te'eũ va'ti ruta judío phairi aire cho'оче cho'okaikũ'te cãjoro tẽo vatosõsi'kũa'mũ. ⁵² Tẽoũna Jesús i'kasi'kũa'mũ.

—Mũ'u va'ti mañajũ'u. Pãĩ ũcuauko va'jñapi cavajũ chekũnare vanisõna, va'jñana chuenisõjanaa'me. ⁵³ Chũ'ũpi Ja'kũni sēeto teana ángeles rũa jainũko pãĩ vaimasinani raora'amũ, chũ'ure ũsekaijanare. “Ikũre jã'aja'ñe cho'ocu'amũ”, chiũ cuasacosomũ mũ'u.

⁵⁴ Jã'ata'ni chũ'ũpi jã'aja'ñe cho'oto, Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e kũache, “Ija'che cho'ocojñoja'mũ”, chiiche ũcuarepa ti'jñema'mũ —chiisi'kũa'mũ.

⁵⁵ Chini Jesús repanare pãĩ ija'che i'kasi'kũa'mũ:

—¿Je'se pa'ũna mũsanũkona chũ'ure ñaaũ'te cho'очеja'che va'jñana'me vãsoñoã cãjijũ chẽañu chini

raiche? Si'aumucujña Dios vü'e mua musanukonana'me pa'iu päire che'choku pa'isi'kua'mu chu'u. Jã'ata'ni musanukona chu'ure chëamanesinaa'me. Irumuta'ni chu'uni Diopi üsemauna chëame musanukona. ⁵⁶ Jã'ata'ni peore ie irumu cho'oche Dios chu'o aperumu kuakaisina kuaju tocha jo'kasi'epi ücuarepa ti'jñecuhamu — chiisi'kua'mu repau.

Ücuarumu chukuna Jesús neena ücuanuko vajuchuju repau'te te'e'u'te jo'ka vü'vusösinaa'me.

Päi chü'una Jesure chu'o sëniasasi'ere kumamu
(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Repana Jesure chëasina judío phairi ai Caifás pa'ivü'ena saasome repau'te, judiopäi che'chonana'me judío aina chi'i pa'ivü'ena. ⁵⁸ Jã'a cho'oto Pedro so'opi ñaku cho'jepi phairi ai vü'e sa'navu pa'iraripujatu'ka tuhaasomu. Tuha ja'me kaka repavü'e pë'jekaina päi chëanana'me püuasomu repau, Jesure cho'oche'te ñara chini.

⁵⁹ Repavü'e chi'i pa'ina judío phairipäi chü'unana'me judiopäi chü'una ücuanuko jorenani ku'e raa'ju chini chekunani chü'uasome, "Jesús cu'ache cho'osi'kua'mu", chiiju jorerena repauni vanisõñe'te chü'üñu chini. ⁶⁰⁻⁶¹ Ku'e jña'a rarena jorena jainuko raisinata'ni ücuanuko ücuate'e i'kamapuna, Jesure vanisõñe chuta'a chü'ucu'aasomu repanare.

Jã'ata'ni repana i'kacuhásirumu chekuna ka'chana ücuavü'ena rani kaka ija'che i'kaasome:

—Iku Jesús ija'che i'kasi'kua'mu: "Chu'upi ivü'ere Dios vü'ere ñañosõni choteumucujñana jo'e cho'o pi'nija'mu", chiisi'kua'mu —chiniasome repana.

⁶² Jã'aja'ñe kuarena asa phairi ai vüni Jesure ija'che sëniasomu:

—¿Je'se chiiku mu'u? Ina mü'ure i'kache, ¿ücuarepaa'che mu'u i'kasi'e? —chiniasomu.

⁶³ Jã'ata'ni Jesús i'kamaneasomu. I'kamauna phairi ai jo'e i'kaasomu.

—¡Dios Si'arumu Pa'ikuni roiu chu'o ücuarepare i'kaa'ku chini chü'umu chu'u mü'ure! Mü'upi päi ücuanukore chü'ua'ku chini Dios Mamaku Cristo pani kuajü'u chukuna'te —chiniasomu.

⁶⁴ Chikuna Jesús i'kaasomu.

—Ücuam'mu chu'u. Ücuachi'a ija'che i'kamü chu'u musanukonare: Na'a pa'isirumu musanukona chu'ure Dios Raosi'kure Ja'ku peore Cho'omasü ujajütu cakã'kore kueñe ñu'iküji pikona'me cunaumüpi cajekuna ñajanaa'me — chiniasomu.

⁶⁵ Jã'aja'ñe i'kauna asa pe'rukũ phairi ai repau ju'ikãña meñe rueni che'rekũ chekũnani ija'che i'kaasomũ:

—Dios rua cuheche'te i'kasi'kũa'mũ ikũ. Ikũ cu'ache cho'osi'e kũanare chekũnare chiima'me mai. Mũsanũkonare ikũ i'kasi'e asasinare, ⁶⁶ ¿je'se cuasokũ? —chiniasomũ.

Chikũna i'kaasome repaña.

—Cu'ache cho'okũ'te vanisõñe pa'imũ —chiniasome.

⁶⁷⁻⁶⁸ Ūcuarũmũ pãi Jesús ñakocaã kãase'rechoji quẽo tũsũ repau chiana coo tutujũ jẽsoasome. Chekũna ija'che i'kajũ repau chiana charaasome:

—Mũ'ũpi, Dios Raosi'kũ pani cuasa i'kajũ'ũ. ¿Neepi mũ'ũre charare? —chiniasome.

*Pedro, "Jesure ñama'kũa'mũ chũ'ũ", chiisi'ere kũamũ
(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)*

⁶⁹ Jã'a cho'oto Pedro repavũ'e sa'navũ cararipũ'te ñu'iu paniasomũ. Ūcuarũmũ romichĩio repavũ'e cho'oche cho'okaiko repau'te rani ija'che i'kaasomo:

—Mũ'ũ ũcuaja'che Jesús Galilea cheja cakũna'me ku'isi'kũcosomũ —chiniasomo.

⁷⁰ Jã'ata'ni Pedro chekũna ũcuauũko asajũ'te ija'che i'kakũ jachaasomũ:

—Mũ'ũ i'kache vesũmũ chũ'ũ —chiniasomũ.

⁷¹ Jã'aja'ñe i'kacuha repavũ'e kakasa'aro'te sani pa'iuña cheko romichĩio repau'te ña chekũnani ija'che i'kaasomo:

—Ikũ ũcuaja'che Jesús Nazaret vũ'ejoopo cakũna'me pa'isi'kũcosomũ —chiniasomo.

⁷² Chikona Pedro Dioni roiũ jo'e jachakũ ija'che i'kaasomũ:

—Jã'ũre ñama'kũa'mũ chũ'ũ —chiniasomũ.

⁷³ Jmamarũ pa'isirũmũna repacheja pa'ina Pedro'te sani ija'che i'kaasome:

—Mũ'ũ ũcuaja'che chekũrũmũ Jesús neenare ja'me pa'isi'kũcosomũ. Mũ'ũ cutuchũ'opi asa masime chũkũna, Galilea cheja cana cutuche chũ'o i'kakũna —chiniasome repaña.

⁷⁴ Chitena Pedro Dioni roiũ,

—Chũ'ũpi chũ'o ũcuarepare i'kama'to Diopi cu'ache cho'oa'kũ chũ'ũre —chiũ jachakũ,— Jã'ũre ñama'kũa'mũ chũ'ũ —chiniasomũ. Repau jã'aja'ñe i'katona kura chuni-asomũ. ⁷⁵ Chu'iuña Pedro, repau'te Jesús i'kasi'ere cuasaa-somũ, "Chuta'a kura chu'ima'tona choteñoã jachakũ, 'Jesure ñama'kũa'mũ chũ'ũ', chiija'mũ mũ'ũ", chiisi'ere. Jã'are cuasa Pedro repacheja pa'isi'kũ eta rua oiche oniasomũ.

27

Pilatoji vanisõñe'te chũ'ua'ku chini Judío phairipāi chũ'unana'me judío aina Jesure sa jo'kasi'ere kɛamɛ
(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Natasirumɛ repana judío phairipāi chũ'unana'me judío aina ũcuaɛko, "Pilatoji jā'ure Jesure vanisõñe chũ'ua'ku chini ũcuaɛni sa jo'kañu", chiniasome. ² Cutu pi'ni Jesure vee Romapāi chũ'ukuni Pilatoni sa jo'kaasome repana.

Judas jũ'isi'ere kɛamɛ

³ Ũcuarumɛ Judas, Jesure cu'ache cho'ojanare jo'kasi'ku repanapi, Jesuni vanisõñe'te Pilatoji chũ'ua'ku chini sajuna ña repaɛ cu'ache cho'osi'e sama'ñe cuasaasomɛ. Jā'aja'ñe cuasa repaɛ Jesure isiku koosi'e kurire're treintarepare're repare're ro'isinani judío phairipāi chũ'unana'me judío ainani jo'e co'choasomɛ repaɛ. ⁴ Jo'e co'chokɛ ija'che i'kaasomɛ repaɛ:

—Jesure, cu'ache cho'omanesi'kuni vanisõa'ju chini jo'kakɛ cu'ache cho'osi'kua'mɛ chũ'u —chiniasomɛ repaɛ repanare.

Chikuna i'kaasome repana.

—Chukuna'te chũ'o'jē'e peomɛ jā'a. Mũ'u cho'osi'ea'me jā'a —chiniasome repana.

⁵ Chini koocuhejuna Judas, kurire're Dios vɛ'ena kaka su'a ũha sanisõasomɛ. Sani sũkiñɛ umɛ cakapuna muni pĩsime quẽo sɛo ũcuaɛji meñe cavuna pĩsimeji quẽo chāni rueeɛ jũnisõasomɛ repaɛ.

⁶ Repaɛ jũnisõsirumɛ phairipāi chũ'una repare're kurire're sia sāiñechi'a ija'che i'kaasome:

—Ire're kurire're vanisõjaure sa jo'kasi'e ro'i, ro'isire'rejekuna cãjovɛ Dios vɛ'e pa'ivɛ mañacu'amɛ. Mai aipāi chũ'u jo'kasi'e jā'aja'ñe cho'oche ũsemɛ —chiniasome repana.

⁷ Chini repare're cho'ojache cutu pi'ni toto miicheja chiichejare kooasome repana, tĩpāi rani pa'ijɛ jũnisõrena tãjachejare cho'o care'va paañu chini. ⁸ Jā'ajekuna repacheja vanisõjaure sa jo'kasi'e ro'i ro'isire're koosicheja-jekɛ irumujatɛ'ka Chiecheja ve'emɛ. ⁹ Jā'aja'ñe cho'orena aperumɛ Dios chũ'o kɛasi'ku Jeremías kɛakɛ tocha jo'kasi'epi ũcuarepa ti'jñesi'kua'mɛ. Ija'che chiimɛ repa tocha jo'kasi'e:

Diopi chũ'una chũ'u cho'osi'ejache cho'ojɛ Israelpāi chejare kooñu chini pāiɛ'te jo'kasi'e ro'i ro'isinako kurire're treintarepare're mini saasome.

¹⁰ Repare're mini sa toto miicheja chiichejare kooasome repana,

chiimũ.

Pilato Jesure chũ'o sēniasasi'ere kũamũ
(Mr 15.2-5; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹¹ Reparũmũ pãĩ chũ'ũkũ Pilato ũcuamũ ti'jñeñena Jesuni sa nukorena ija'che sēniasomũ:

—¿Judíopãĩ ũcuaukore chũ'ũkũ'ũ mu'ũ? —chiniasomũ.
Chikũna Jesús,

—Ūcuamũ'ũmũ chũ'ũ —chiniasomũ.

¹² Judío phairipãĩ chũ'ũnana'me judío aina,

—Si'ache cu'ache cho'okũ'mũ ikũ —chiniasome repaũ'te. Jã'ata'ni Jesús repanare sãĩñe i'kamaneasomũ.

¹³ Jã'ajekũna Pilato repaũ'te sēniasomũ.

—¿Ina mu'ũre cu'ache i'kache asama'kũ mu'ũ? —chiniasomũ.

¹⁴ Jã'ata'ni Jesús jmamakarũjẽ'e i'kamaneasomũ. Repaũ sēeñe'te i'kamana Pilato, “¿Jeeja'iu'ũ ikũ?”, chiiũ cuasaasomũ.

Pãĩ Jesure vanisõñe chũ'ũsi'ere kũamũ

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

¹⁵ Repaũ Pilato ũsurũmũ pa'iche pascuarũmũ tĩ'ato chēacojñosi'kũre te'eũ'te etoasomũ, pãĩ, “Jã'ũni etojũ'ũ”, chiicojñokũni. ¹⁶ Reparũmũ pãĩũ rũa cu'ache cho'osi'kũ Barrabás pãĩ chēavũ'ere paniasomũ, repaũ cho'osi'e pãĩ ũcuaukũko asa masicojñokũ. ¹⁷⁻¹⁸ Ūcuarũmũ Pilato ija'che cuasa, “Ikũre Jesure pãĩpi jainũko jovojũna ña pe'rujũ chũ'ũni ra jo'kacosome”, chini pãĩ jainũko chi'i pa'ichejana ija'che sēniasomũ:

—¿Neeeni etojũ'ũ chiiche mũsanũkũna chũ'ũre? ¿Barrabani? Jã'apãani, ¿Dios Raosi'kũ chiicojñokũni Jesuni etoja'che chũ'ũ? —chiniasomũ.

¹⁹ Jã'aja'ñe sēniasa repaũ pãĩ chũ'ũkũ ñũ'isaivũ ñũ'itona repaũ rũjo chũ'o raoasomo repaũ'te. “Jã'ũre re'okũ'te pãĩũ'te cu'ache cho'omanejũ'ũ. Mu'ũpi repaũni chēa paakũna ñami rũa vajũchũache ñoñe'te cu'ache kãni ñasi'koa'mo chũ'ũ”, chiniasomo.

²⁰ Jã'ata'ni judío phairipãĩ chũ'ũnana'me judío aina pãire rũa i'kaasome, repanapĩ Barraba'te etochena'me Jesure vanisõñe'te sēapũ chini. ²¹ Ūcuarũmũ Pilato repanare pãĩ jo'e sēniasaasomũ.

—Inare ka'chanare, ¿jaũni etojũ'ũ chiiche mũsanũkũna chũ'ũre? —chiniasomũ.

Chikũna repana,

—Barrabani etojũ'ũ —chiniasome.

²² Chitena Pilato ija'che sēniasomũ:

—Jã'aja'ñe cho'oni, Jesure, Dios Raosi'ku chiicojñoku'te, ¿je'se cho'oja'che chu'u? —chiniasomu.

Chikuna repaña ucuanuko,

—Kurususẽ'verona jẽ'jo nuko vëasõjũ'u jã'ure —chiniasome.

²³ Chitena Pilato i'kaasomu.

—¿Ëquere iku Jesús cu'ache cho'ou? —chiniasomu.

Jã'ata'ni repaña jo'e ujachu'o cuiju,

—Kurususẽ'verona jẽ'jo nukojũ'u jã'ure —chiniasome.

²⁴ Jã'aja'ñe i'kaju repañapi na'a rua pe'ruju i'kajuna asa Pilato, "Ikate'ecuhamu chu'u inare", chiuu cuasaasomu. Jã'ajekuna repaña cho'oñu chiiche'te chũ'ucuhekũ repañu chu'o peoche'te cho'o ñoku jũjñare choara chini okore raa'ju chini chũ'uasomu repañu. Oko rarena repaña ñaju'te jũjñare choaku repañare ija'che i'kaasomu repañu:

—Chu'u ikure vanisõne chũ'ucuhekũjekũ chu'o peomu. Mũsanukona cho'oche'me jã'a —chiniasomu Pilato repañare.

²⁵ Chikuna pãi ucuanuko ija'che i'kaasome:

—Jã'ure vanisõsi'e ro'i chukunana'me chukuna jojo-cojñosina ro'ijanaa'me —chiniasome.

²⁶ Jã'aja'ñe i'karena asa Pilato repaña chiiche cho'oku Barrabani etoasomu. Jesureta'ni sui'sueche'te chũ'uasomu repañu. Sui'sue pi'nirena repañu neenani sõtaopãire Jesure jo'kaasomu repañu, sa kurususẽ'verona jẽ'jo nukoa'ju chini.

²⁷ Ūcuarumu sõtaopãipi Pilato neena repañu vü'ena sa nukoasome Jesure. Repañu'te sa nuko chekunare sõtaopãi soni rao chi'i Jesure rühiso'koro nukaasome repaña. ²⁸ Chi'i nukaju repañu'te, kãña tĩ'tesõ chimaajakãare sachasome repaña. ²⁹ Ūcuachi'a miu tuhivu cho'o repañu sãjopuna tuo vãsocho pãi chũ'una cãjiño repañu ujajũtuna ñiasome repaña, cãjia'ku chini. Jã'aja'ñe cho'o repañu pãisoju ucuaũ ti'jñeñena ro're puũ ñu'iju, ija'che i'kaasome repaña: "Ikupi judiõpãire si'arumu chũ'uku paau", chiniasome.

³⁰ Ūcuachi'a repañu coo tutuju vãsocho repañu cãjiñoji tua repañu sãjopuna rua vaniasome repaña. ³¹ Jã'aja'ñe cho'ojũ repañu'te pãiso pi'ni, repaña sachasikãa tito repañu ju'isikãare jo'e sachasome repaña. Sacha pi'ni kurususẽ'verona jẽ'jo nukoñu chini repañu'te sasõasome repaña.

Jesure kurususẽ'vero jẽ'josi'ere kamu
(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Repacheja etua Jesure saju Simonre Cirene cheja cakure chëa repañu tãtavana kurususẽ'vero tuo, "Mu'upi isẽ'vero kuãa sakaijũ'u", chiniasome repaña.

³³ Saiju Gólgota aikūtina tĩ'asinaa'me repana. (“Gólgota” chini “Pái sījorɔjakūti” chiimɔ.) ³⁴ Repacheja tĩ'asirumɔ Jesure ɔche cono rɔara'ka ja'mesi'ere ũkuasinaa'me repana. Jã'ata'ni Jesús jmamakarɔ ũku ña jo'e ũkucuhesi'kua'mɔ.

³⁵ Repana Jesure kurususẽ'vero jẽ'jo nukosirumɔ sōtaopāi repau ju'isikãñare paañu chini catara'karuã mami tochasira'karuãpi chejana su'asinaa'me Jesús ju'isikãña paañuni jñaañu chini. ³⁶ Jã'aja'ñe cho'o pi'ni Jesuni pẽ'jeñu chini ũcuachejana pɔusinaa'me repana. ³⁷ Ũcuachi'a repauni cho'oju soju repau'te cu'ache i'kasi'ere kuaju, JESUA'Mɔ IKA. JUDIOPĀI CHŨ'UKU'Mɔ, chiiche chooko'ana tocha kurususẽ'vero chã'tirona jẽ'jo sɔusinaa'me repana.

³⁸ Ũcuachi'a pōse ñaasinare ka'chanare kurususẽ'veroãna jẽ'jo Jesús ɔjajũtu cakã'kona chekure nukosinaa'me repana. Chekuni kã'kojũtu cakã'kona nukosinaa'me. ³⁹⁻⁴⁰ Repanare jẽ'jo nukosirumɔ repacheja caraina Jesure tea ñaju repana sījo sũ'cuiju cu'ache i'kaju caraisinaa'me.

—“Dios vɔ'e ñañosōni choteumucujñana jo'e cho'o pi'nija'mɔ chu'ɔ”, chiisi'kua'mɔ mu'ɔ. Jã'aja'ñe i'kasi'ku chura mu'ɔpi meñe jũ'iñe ũsejũ'ɔ, masini. Dios Mamaku pani cajejũ'ɔ jã'acheja kurususẽ'vero —chiisinaa'me repana.

⁴¹ Judío phairipāi chũ'unana'me judiopāi che'chonana'me judío aina ũcuaja'che pāisoju repau'te cu'ache i'kasinaa'me.

⁴² —Chekunare jũ'iñe ũsesi'kuasomɔ jã'ɔ. Jã'ata'ni repau'te chura ũcuauji meñe jũ'iñe ũsecu'amɔ. “Israelpāi chũ'uku'mɔ iku”, chiicojñosi'kua'mɔ repau. Jã'ajekuna ũcuachejapi cajea'ku. Repauji cajeuna ñani, “Dios Mamaku'mɔ iku”, chiiju cuasajanaa'me mai. ⁴³ “Dios chu'ɔre Ũcuauñi cuasakuna cho'okaija'mɔ”, chiisi'kua'mɔ repau. Ũcuachi'a, “Dios Mamaku'mɔ chu'ɔ”, chiisi'kua'mɔ. Jã'ajekuna chura Puka'ku Diopi cho'okaa repau'te, Repauji ũsera chini —chiisinaa'me repana.

⁴⁴ Repauna'me kurususẽ'veroã jẽ'jo nukocojñosina ũcuachi'a ja'me cu'ache i'kasinaa'me Jesure.

Jesús jũ'isi'ere kuamɔ

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Reparumɔ nukarepau su'itona ũsum miañe ta'pisōna cheja si'acheja trejatu'ka chija'isi'kua'mɔ. ⁴⁶ Jã'aja'ñe cho'otona Jesús ɔjachu'opi ija'che i'kaku cuisu'kua'mɔ:

—*Elí, Elí, ¿lema sabactani?* —chiisi'kua'mu. (Ija'che chiimu já'a, “Dios, chu'ure Paaku, Dios, chu'ure Paaku, ¿je'se pa'una mu'u chu'ure jo'kasõku?” chiimu.)

⁴⁷ Já'aja'ne i'kauna asa repacheja pa'ina te'ena ija'che i'kasinaa'me:

—Aperumu pa'isi'kuni Elíani soicosomu já'u —chiisinaa'me.

⁴⁸ Ūcuarumu repanare ja'me pa'iku te'eu vu'vu sani chu'uvonu mini uche cono ruara'kana chu'u vāsochona quēo suo Jesuni muosi'kua'mu chu'chu ūkua'ku chini.

⁴⁹ Já'ata'ni chekuna ija'che i'kasinaa'me:

—Cho'omanējū'u. Elíapi rani repau'te jū'iñe ũseche'te ñañu. Raimanejacosomu repau —chiisinaa'me repana.

⁵⁰ Já'aja'ne i'katona Jesús jo'e rua cuicuha jūnisōsi'kua'mu. ⁵¹ Repau Jesús jū'itona Dios vu'e sa'navu caruupu kakasa'aro rueekāa ūcuate'ekāapi joorepapoji umupi vu'evuna che're cajeasomu. Ūcuachi'a cheja si'acheja pi'rukuna catapuã jonisōasomu. ⁵² Ūcuachi'a jū'isinare tāsicojña ta'pisipuã cata ūcuate'epuã vataasomu. Já'aja'ne cho'ouna vajurumu Diore

cuasasiva'na jainuko Ūcuauji vasouna vajurani repanare tāsichejñapi etaasome. ⁵³ Jesús jūnisō tācojñosi'ku vajuraisirumuna Jerusalén vu'ejoopona satena pāi rua jainuko ñaasome repanare.

⁵⁴ Ūcuarumu sōtaopāi cienrepanare chu'uku sōtao Jesure pē'jekainana'me cheja pi'ruche'te ñaju reparumu cho'ochepere ña, kukusō ija'che i'kasinaa'me:

—Dios Mamarepaku pa'icosomu já'u —chiisinaa'me.

⁵⁵ Já'a cho'oto Galilea chejapi ja'me raiju Jesure kuirasiva'na romiva'na so'opi nukaju ñaju pa'isinaa'me repau'te cho'ochepere. ⁵⁶ María Magdalena'mo, María Santiagona'me José puka'koa'mo, Zebedeo mamachīi puka'koa'mo, chekuna romina'me pa'isinaa'me.

Jesure tāsire'ere kumumu

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷⁻⁵⁸ Na'isōsirumuna José kuriu Arimatea vu'ejoopo cakupi rani pa'iu Jesure cuasaku jovosi'ku rani tī'a, Jesuni jū'isi'kuni sa tāra chini sani Pilatoni sēniasomu. Sēkuna Pilato repauni ĩsia'ju chini chu'uasomu. ⁵⁹⁻⁶⁰ Repau'te sēni ĩsiuna sábanakāa menoje'e peokāapi rea aikūti caripana repau mamarepa cho'osicojena sa cuua ũhaasomu. Repacoje kakacheja catapu rua ujarupi ũha ta'pisō sanisōasomu repau. ⁶¹ Já'ata'ni María Magdalenana'me cheko María repacoje ti'jñe'ne'te ñu'iju ñaju paniasome.

Jesure tāsicoje pē'jekaijanare jo'kasi'ere kuamu

⁶² Jo'e apeñatato p̄aumucusena judío phairipāi chũ'unana'me fariseopāi Pilato pa'iv̄'ena sani chi'i ija'che i'kaasome repau'te:

⁶³ —Chūkuna'te paaku, repau joreu chuta'a vajurumu i'kasi'e churana cuasame chūkuna. Ija'che i'kasi'kuamu repau: “Chu'upi chuenisōni choteumucujña pa'isirumuna jo'e vajurajiamu”, chiisi'kuamu. ⁶⁴ Jā'ajekuna mu'upi repau'te tāsicoje pē'jejanare choteumucujña chũ'u jo'kato na'a re'omu. Jā'aja'ñe cho'oma'to chekurumu repau neena ñamina rani repau'te ñaa sa jorejū, “Vajuranicuhasi'kuamu repau”, chiijū pāire kuajanaa'me. Aperumu ūcuanapi jorejuna pāi jainuko jachama'ñe, “Jesús Dios Raosi'kuamu”, chiijū cuasasinaa'me. Jā'ajekuna irumuna repanapi jā'aja'ñe cho'o jorejū i'kajuna pāipi na'a jainuko jachama'ñe cuasato na'a r̄aa cu'ajamu —chiniasome repana.

⁶⁵ Chitena Pilato i'kaasomu.

—Jau. Repau paasina repau'te ñaamanea'jū chini peore cho'ore'ochetu'ka cho'ojū inare sōtaopāi repacoje pē'jejanare sa repana cho'ojache masi i'ka jo'kajū'u pē'jea'jū —chiniasomu.

⁶⁶ Chikuna sani Jesure tāsicoje ta'pisi'p̄u catap̄u cha'opi je'na suoasome, pāipi vataru ña masiñu chini. Jā'aja'ñe cho'o pi'ni repacoje pē'jekaijanare sōtaopāi ūcuachejana jo'kaasome repana.

Jesús vajuraisi'ere kuamu

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

28

¹ Repana judiopāi p̄aumucuse carakuna María Magdalenana'me cheko María romicorumu apeñatato Jesure ūhasicojere ñañu chini saniasome. ² Repana sani tī'asirumu teana cheja r̄aa pi'ruasomu cunaumu Diore ja'me pa'ikūji ángelpi ūcuachejana cajekuna. Cajē Jesure tāsicoje sani tī'a repacoje ta'pisi'p̄u catap̄u kuño ūha ūcuap̄u sē'sevu'te p̄uu ñuniasomu repau. ³ Repau ángel oko fe'neñeja'ñe ko'sija'iu ñoasomu. Repau ju'ikāña pojakāña paniasomu. ⁴ Jā'aja'ñe ju'ikuni ña repacoje pē'jesina sōtaopāi kukucajejani kurukurujū jūnisōñena ūniasome. ⁵ Jā'ata'ni ángel repanare romi ija'che i'kaasomu:

—Vajuchumanejū'u. M̄sanukona Jesure ku'eche masimu chu'u. Kurususē'verona jē'jo nuko vēasōsi'kuni ku'eme m̄sanukona. ⁶ Icheja peomu repau.

Vajuranicuhasi'kua'mu, repau chuta'a jũ'imarumu cho'ora chiisi'e. Repau'te ũhasicheja rani ñajũ'u. ⁷ Kaka ña pi'ni teana sani repau neenare ija'che kuajũ'u: "Jesús vajuranicuhasi'kua'mu. Musanukonare na'a charo Galilea chejana saija'mu repau. Ūcuachejana sani repau'te ñajanaa'me musanukona", chijũ'u repanare. Musanukona jã'are kuara chini raisi'kua'mu chu'u —chiniasomu ángel repanare.

⁸ Ūcuarumu romiva'na jã'aja'ñe i'kauna asa kukusõsiva'nata'ni ũcuacojepi cu'arepa eta pojoju vu'vuasome, Jesús neenani chu'ore kuañu chini. ⁹ Vu'vujuña peosichejapi Jesús repanare ti'jñeñe rani nukaku ija'che i'kaasomu:

—Re'oja'che pa'ijũ'u musanukona —chiniasomu. Chikuna repau cũ'ana sũ'ka pojoasome repana. ¹⁰ Jã'aja'ñe cho'ojuna Jesús repanare ija'che i'kaasomu:— Vajuchumanejũ'u musanukona. Sani chu'u neenare ija'che kuajũ'u: "Jesús musanukonare, 'Galilea chejana saijũ'u; ũcuachejana chu'ure ñajanaa'me', chiisi'kua'mu", chijũ'u repanare —chiniasomu repau.

Sõtaopãi kuasi'ere kamu

¹¹ Repana asasi'ere kuañu chini romiva'na chuta'a saitona sõtaopãi Jesure tãsicoje pẽ'jesina chekuna te'ena vu'ejoopona charo sani ti'a repacheja cho'osi'e peore judío phairipãi chũ'unani kuaasome. ¹²⁻¹³ Kuarena asa repana judío phairipãi chũ'una judío ainana'me chi'i repana cho'ojache cutu pi'ni sõtaopãire ija'che i'kaju kuri rua ñiasome:

—Pãi ũcuanukore ija'che kuajũ'u: "Chukuna kãnisõsirumuna Jesure repau neena ñamina rani ñaa sasõsinaa'me", chijũ'u. ¹⁴ Musanukonapi jã'aja'ñe kuarena asani chekumu maire chũ'uku pe'ruja'mu musanukonare. Jã'ata'ni chukunapi i'kajuna cu'ache cho'oche chũ'umaneja'mu repau musanukonare —chiniasome.

¹⁵ Chitena sõtaopãi kuri koo sani repana chũ'usi'e cho'oasome. Jã'aja'ñe cho'osi'ejekuna judiopãi irumujatu'ka repana kuasi'e, "Ūcuarepaa'me jã'a", chini cuasaju chekunare ũcuare kume.

Jesús repau neenare chũ'u jo'kasi'ere kamu
(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Ūcuarumu chukuna Jesús neena oncerepana Galilea chejana sani aikūtina muisinaa'me, Jesús chukuna'te saijũ'u chiisikūtina. ¹⁷ Sani mũni Jesure ña pojoju ro're

puusinaa'me chukuna. Chekuna te'ena jachaju, "Jesuma'mu iku", chijju cuasasinaa'me. ¹⁸ Jã'aja'ñe cuasajuna Jesús repanare kueñe sani ija'che i'kasi'kua'mu:

—Dios chu'ure sunaumu pa'inana'me cheja pa'inare peore chũ'uñe jo'kasi'kua'mu. ¹⁹ Jã'ajekuna sani ku'ijju pãire si'achejña pa'inani Dios chu'ore chu'vaju pa'ijũ'u, repanapi asa chëa chu'uni cuasaju chu'u neena paapu chini. Musanukona chu'vachu'o asa chëa chu'ure cuasanare okoro'veju pa'ijũ'u, Ja'kuna'me chu'u Repau Mamakuna'me Repau Rekocho repanare paacheji ñoa'ku. ²⁰ Ũcuachi'a chu'u musanukonare chũ'usi'e peore che'chojũ'u repanare, jachama'ñe cho'ojju paapu. Chu'u musanukonare cheja si'asõñetu'ka si'arumu ja'me pa'ija'mu —chiisi'kua'mu repau. Re'omu.

San Marcos Jesús cheja pa'iu cho'osi'ere kuamũ

*Juan Pãi Okoro'vesi'kũ pãi peochejare pa'iu pãipi saiũana
Dios chũ'o chũ'vasi'ere kuamũ
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9; Jn 1.19-28)*

1 Jesucristo Dios Mamakũ pa'iche'te chũ'o re'oja'chere
kuari'ramũ ie chũ'o:

2 Apepũmũ Dios chũ'o kuasi'kũ Isaías ija'che tocha
jo'kaasomũ:

Mũ'ũ cheja cajejache kuajaũni charo saoja'mũ chũ'ũ,
pãipi mũ'ũ cajejachere asa repaña rekoñoãre care'va paapu
chini.

3 Kuakũ pãi peochejare sani pa'iu pãipi repaũni saito
ũjachũ'opi ija'che i'kakũ chũ'vaja'mũ:

“Maire Paakũ tĩ'api'ramũ.

Repaũni cha'ajũ musanũkona rekoñoã ma'a rũhiĩe pa'ima'a
care'vacheja'che

re'ojarekoñoã care'vajũ pa'ijũ'ũ”, chiija'mũ,
chiiche tocha jo'kaasomũ repaũ.

4 Ũcuarũmũ Juan pãi peochejare sani pa'iu pãi okoro'vekũ
paniasomũ. Ũcuachi'a repañare ija'che chũ'vakũ pania-
somũ repaũ:

—Musanũkona cu'ache cho'oche ũhaso re'oja'chere
mama cuasajũ'ũ, Diopi musanũkona cu'ache cho'osi'ere
tũnosõ jo'e cuasamanea'kũ. Cu'ache cho'oche'te ũhaso
Dioni cuasajũ okoro'vecojũojũ'ũ —chiiũ chũ'vakũ
paniasomũ repaũ Juan.

5 Ũcuarũmũ jainũko pãi Judea cheja pa'inana'me
Jerusalén vũ'ejoopo pa'ina Juan chũ'vachũ'ore asaũũ
chini saniasome. Sani repaña cu'ache cho'osi'ere Dioni
kuarena Juan, Jordán chiachana okoro'veasomũ repañare.

6 Repaũ Juan ju'ikãa camello rañapi cho'osikãa pania-
somũ. Corejakãa va'i ca'ni kãare tũniasomũ repaũ. ãũ,
pũ'suva'nana'me airo pũji ãiũ paniasomũ repaũ. 7 Juan
repañare pãi chũ'vakũ ija'che i'kaasomũ:

—Na'a pa'isirũmũ chekũ na'a rũa masikũji rani pa'iu
na'a rũa re'oja'che cho'okaija'mũ musanũkonare. Chũ'ũre
na'a rũa masikũjekũna repaũ'te cuasakũ, vajũchũkũ pa'imũ
chũ'ũ. 8 Chũ'ũ musanũkonare okopi okoro'vecuhamũ.

Repaũta'ni na'a rũa masiũjekũ rũa masicheji cho'okũ Dios
Rekocho'te ãsija'mũ repaũ musanũkonare —chiniasomũ
repaũ.

*Jesure okorosi'ere khamu**(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)*

⁹ Ūcuarumu Jesús Nazaret vū'ejoopo Galilea cheja ca-joopo pa'isi'kupi Jordán chiachana sani tī'auna Juan repaū'te okoroasomu ūcuachiachana.

¹⁰ Okorouna Jesús chiacha nukasi'kupi po'ore mani nukakuna sunaumu teana re'ojauumu care'o Dios Rekocho ūkuroja'ia ūcuauuni cajekuna űaasomu. ¹¹ Dios Rekocho cajesirumu sunaumuipi ija'che i'kache asoasomu:

—Mu'u chu'u chii chu'u oia paaku'mu. Mu'ure rua pojomu chu'u —chiiche asoasomu.

Vati ai Jesure cu'ache cho'oa'ku chini chū'ute'esi'ere khamu

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Jā'a cho'ocuhasirumu Dios Rekochoji Jesure pāi peochejana saasomu. ¹³ Sauna ūcuachejare cuarentarepaumu-cujña paniasomu repaū cu'ava'nana'me. Pa'iauna vati ai repaūni cacū'ora chini rani rua chū'ute'easomu. Reparumu āngeles rani repaū'te kuirasome.

*Jesús Galilea cheja apenhamu pāi chu'vache**(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)*

¹⁴ Juan Pāi Okoro'vesi'ku pāi chēavū'e cuaosirumu Jesús Galilea chejana saniasomu Dios chu'o re'oja'chere chu'vara chini. ¹⁵ Chu'vakū ija'che i'kaasomu repaū:

—Dios chiisirumu Repaū Raosi'ku pāi ūcuauukore chū'urumu tī'api'ramu. Jā'ajekuna musanukona cu'ache cho'ochete ūhasō mama cuasa, “Dios chu'o ūcuarepaa'me”, chiijū asa chēa cuasajū'u —chiū paniasomu Jesús.

Va'i chonare ūcuaka'chapanare Repaū chū'ūñe'te cho'ojū paapū chini Jesús chēasi'ere khamu

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Ūcuarumu Jesús Galilea chiara ru'tava'te ku'ia Simonre repaū cho'jeu Andrena'me űaasomu. Va'i chonajeu va'i chorūji chiara'te chojū paniasome repana. ¹⁷ Repanare Jesús ija'che i'kaasomu:

—Rani chu'uni ja'me ku'ijū chu'u chū'ūñe'te cho'ojū pa'ijū'u. Va'i sani va'ire jña ranaa'me musanukona. Chura chu'upi cho'okaiuna sani pāire jña chu'uni rakaijū pa'ijū'u —chiniasomu Jesús repanare. ¹⁸ Jā'aja'ñe i'kauna asa teana va'i chorūā jo'ka ūcuauuna'me saniasome repana.

¹⁹ Jā'achejapi jo'e jmacheneru sani Zebedeo chūire Santiagona'me Juanre űaasomu repaū. Choovū'te pa'ijū va'i chorūāre care'vaju paniasome repana. ²⁰ Ūcuarumu

repanani Jesupi sokuna, “Jau”, chini, choovu pa'ikute puka'kure repau'te cho'оче cho'okainare jo'ka Jesuna'me saniasome repana.

Pāiute pa'isi'kure vatire etosi'ere khamu
(Lc 4.31-37)

²¹ Ūcuarumu Jesús repau neenana'me sani Capernaum vū'ejoopona tī'aasome. Tī'a pa'iu pūaumucuse Jesús judiōpāi chi'ivū'ena kaka che'choasomu repavū'e chi'i pa'inare. ²² Repana pāi Jesupi rua masiku masi che'chokuna asa jñano, “Iku Jesús judiōpāi che'chona che'chocheja'che che'choma'ñe rua masi che'chomu”, chiniasome.

²³ Reparumu ūcuavū'ere pāiu vatire paaku paniasomu. Vatire paakujeku Jesús i'kache'te asa cuiku i'kaasomu repau.

²⁴ —Jesús, Nazaret raisi'ku chukuna'te cho'omanejū'u. Mu'u pa'iche masimu chu'u. Dios Raosi'kua'mu mu'u. Re'okū'mu. ¿Chukunani cu'achejana saora chini raku mu'u? —chiniasomu repau.

²⁵ Jā'aja'ñe i'kauna Jesús repau'te vatire jo'e i'kache ūseku ija'che i'kaasomu:

—Re'omu. Ūcuamakarū i'kajū'u. Etajū'u mu'u jā'ure pāiute —chiniasomu Jesús.

²⁶ Jesupi, “Etajū'u”, chikuna vatipi cho'okuna repau pāiu rua kurukuruasomu. Ūcuarumu vati rua ūjachū'opi cuiku eta sanisoasomu. ²⁷ Jesupi vatini eto saouna ña kukuso pāi ūcuauko sāiñechi'a sēniasome.

—¿Je'se pa'ikujeku iku vati chū'umasiku? ¿Ūquea'che iku mama che'choche? Iku Jesupi rua masikujeku chū'uto vati-jatū'ka repau chū'ñe jachama'ñe cho'ome —chiniasome repana. ²⁸ Jesús cho'osi'e ñasinapi kueñe pa'inare kuarena asa Jesús pa'iche'te Galilea cheja pa'ina ūcuauko rua na'mi asaasome.

Simón Pedro vao'te Jesús vasosi'ere khamu
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Ūcuarumu Jesús judiōpāi chi'ivū'e eta Simonna'me Andrés vū'ena mua kakaasomu Santiagona'me Juan. ³⁰ Kaka ñato Simón vao cha'vo ravuna jū'io ūniasomo. Jā'ajekuna, repaoni vaso'ku chini Jesuni i'kaasome repana. ³¹ I'kajuna jū'iko ūhiko'a kueñe sani repao jātuna chēa vūouna cha'vosi'e teana churusoasomu repao'te. Churūna repao vajuo āure āuasomo repanare.

Jū'iva'nare jainukore Jesús vasosi'ere khamu
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Na'irepa chijajǎvana Jesús pa'ivũ'ena pǎi jũ'iva'nare peore sajũ vati paanare saasome. ³³ Repajoopo pa'ina rua jainũko Jesús pa'ivũ'e jatisa'arona chi'iasome. ³⁴ Chi'irena Jesús jũ'inare si'ache ravũ paanare jainũkore vasosoomũ. Ũcuachi'a vati jainũkore pǎi sa'navũǎ pa'isinare peore eto saosokaniasomũ repaũ. Eto saokũ repanare vati repaũ pa'iche'te masijũna kũajũ chini ũseasomũ repaũ.

*Galilea chejare pa'iu Jesús Dios chũ'o chũ'vasi'ere kũamũ
(Lc 4.42-44)*

³⁵ Apeñatato ñami vũni Jesús vũ'ejoopo pa'isi'kũpi eta pǎi peochejana saniasomũ, Dioni s̄esa chini. ³⁶ Sani te'eũ pa'iuana Simón repaũ'te ja'me pa'inana'me Jesuni ku'eũũ chini saniasome. ³⁷ Ku'eju jũaa ija'che i'kaasome repana repaũ'te:

—Pǎi ũcuanũko mũ'ũre ku'eme —chiniasome.

³⁸ Chitena Jesús ija'che i'kaasomũ repanare:

—Chekũjoopoǎna saũũ mai kueñe pa'ijooopoǎna. Jee-joopoǎ pa'inare ũcuaja'che Dios chũ'ore chũ'vara chiimũ chũ'ũ. Jǎ'aja'ñe cho'ora chini raisi'kũa'mũ chũ'ũ —chiniasomũ repaũ repanare.

³⁹ Jǎ'aja'ñe cho'ora chiikũjekũ Galilea cheja si'achejũna ku'iu repacheja pa'ivũ'ña judiõpǎi chi'ivũ'ñana si'arũmũ kaka Dios chũ'ore chũ'vakũ paniasomũ repaũ. Ũcuachi'a vati pǎi sa'navũǎ pa'isinare eto saosokaiũ paniasomũ repaũ.

*Asi ravũ paakũ'te Jesús vasosi'ere kũamũ
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)*

⁴⁰ Ũcuarũmũ pǎiũ asi ravũ paakũ Jesús pa'ichejana sani repaũ ti'jũeñe ro're pũũ ñu'iu ija'che i'kaasomũ:

—Mũ'ũre vasooato vasojuũ'ũ chũ'ũva'ũre; vajũra —chiniasomũ. ⁴¹ Chikũna Jesús repaũ'te oiũ repaũni ch̄eaku i'kaasomũ.

—Jaũ, vasora. Vajũjuũ'ũ —chiniasomũ repaũ'te.

⁴² Jǎ'aja'ñe cho'oũna asi teana peore ja'jusoasomũ repaũ ca'nivũ pa'isi'e. ⁴³⁻⁴⁴ Vaso pi'ni repaũ'te ija'che chũ'ũasomũ repaũ:

—Ñarepajũ'ũ. Chũ'ũ mũ'ũre vasosi'e pǎi chekũnare kũamanejuũ'ũ. Kũama'ñe judiõ phairi'techi'a ñojaijuũ'ũ mũ'ũ vajũsica'nivũ. Aperũmũ Moisés chũ'ũ jo'kasi'e cu'amajũnarũǎ sa ñisijũ'ũ Diore, pǎipi ña mũ'ũ vajũsi'ere masia'ju —chini saosomũ repaũ repaũ'te.

⁴⁵ Kũamanejuũ'ũ chiisi'eta'ni eta sani repaũ'te cho'osi'e pǎi ũcuanũkore kũasomũ repaũ. Kũaũna pǎi ũcuanũko masijũna vũ'ñajoopoǎ ti'acu'aasomũ Jesure, jainũko pǎi

repau'te ñañu chini chi'ijuna. Jã'ajekuna Jesús pãï peochejare sani paniasomũ. Jã'ata'ni pãï si'ajooopã raisina jainũko repau'te ñañu chini tuhaasome.

2

*Nũka ku'imava'ũre Jesús vasosi'ere kuamũ
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)*

¹ Te'eumucujña pa'isirũmuna Jesús Capernaum vũ'ejoopo co'i pa'ũna pãï asaasome repau vũ'e co'i pa'iche. ² Co'isi'ere asa pãï jainũko repau pa'ivũ'ena sani chi'iasome. Pãipi jairepanũko chi'irena Jesús pa'ivũ'e timusoasomũ. Ūcuaja'che jatisa'aro cacheja pãipi jairepanũko rani timusomũna kueñe pa'icu'aasomũ repanare. Jã'aja'ñe pa'inani Jesús Dios chũ'ore che'choasomũ.

³ Che'chotona mũpãï ũcuaka'chapana nũka ku'imava'ũre ũhikãa ũhikũni Jesús pa'ivũ'ena kuãijũ raasome.

⁴ Rani tĩ'ato pãipi jairepanũko pa'ijuna repauna repauna Jesús nukacheja kueñe tĩ'acu'aasomũ repanare. Jã'ajekuna repavũ'e sũ'sevũna mũa ũcuachejapi coje racho ũcuacojepi repau ũhikãapi Jesús tĩ'jñeñena caso ũhaasome repauna repava'ũre jũ'iva'ũre. ⁵ "Iva'ũre Jesús vasoja'mũ", chini cuasajũ caso ũharena Jesús repauna cuasasi'e ña i'kaasomũ repava'ũre.

—Jmava'ũ, mũ'ũ cu'ache cho'osi'e tũnosomũ chũ'ũ. Tũnosomũsi'e jo'e cuasamaneja'mũ chũ'ũ —chiniasomũ Jesús repava'ũre.

⁶⁻⁷ Jã'aja'ñe i'kaũna asa judiõpãï che'chona te'ena, "¿Je'se pa'ũna iku jã'aja'ñe i'kakũ? Dios asacuheche'te i'kamũ iku jã'a. Diochi'a pãï cu'ache cho'osi'e tũnosomũne masikũ'mũ", chiijũ cuasaasome repauna.

⁸ Jã'ata'ni Jesús repauna cuasache'te ña masi ija'che i'kaasomũ repanare:

—¿Je'se pa'ũna mũsanũkona jã'aja'ñe cuasache?
⁹ Chũ'ũ ikũre, "Mũ'ũ cu'ache cho'osi'e tũnosomũ chũ'ũ. Tũnosomũsi'e jo'e cuasamaneja'mũ chũ'ũ", chiisi'ere asa, "Joreũ'mũ iku. Pãï jã'aja'ñe cho'omasinajẽ'e peome", chiijũ cuasame. Jã'ata'ni chũ'ũpi ikũre, "Vũni mũ'ũ ũhikãa mini sajũ'ũ", chikũna ikũpi vũni nukakũna ñani mũsanũkona, "Jorema'kũa'mũ Jesús. Repau i'kasi'e ũcuarepa cho'omasimũ", chiijacosome. ¹⁰ Chũ'ũ, pãire ja'me paaũ chini Dios Raosi'kũ chejare pa'ũ pãï cu'ache cho'ochẽ tũnoñena'me pãï vasoche cho'omasimũ pa'iche'te mũsanũkonapi ña masia'jũ chini vasokaija'mũ chũ'ũ

ikure —chiniasomũ repaũ repanare. Chini Jesús nũka ku'imava'ure ija'che i'kaasomũ:

11 —Vũni mũ'ũ ũhisikãa mini vũ'ena co'ijũ'ũ — chiniasomũ.

12 Chikũna nũka ku'imatesi'kũ vũni repaũ ũhisikãa mini repana pãĩ ũcuanũko ñajũ'te etaasomũ. Jã'aja'ñe cho'oũna ña ñãno Dios cho'osi'ere cutujũ ija'che i'kaasome repana:

—Jmamarũjẽ'e ija'che cho'oche ñamanapi irũmũna ñame mai —chiniasome repana pãĩ.

Levire Jesús soisi'ere kũamũ

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

13 ũcuarũmũ Jesús jo'e Galilea chiara rũ'tũvana saniasomũ. ũcuachejare sani pa'ũna pãĩ jainũko repaũni chi'ijũna repanare che'chokũ paniasomũ repaũ. 14 Che'cho pi'ni Jesús ũcuachejapi sani Alfeo mamakũ'te Levire pãĩ chũ'ũnare kuri kookaina pa'ivũ'e ñũ'ikũni ña i'kaasomũ.

—Rani, chũ'ũni ja'me ku'ũ chũ'ũ chũ'ũñe'te cho'oku pa'ijũ'ũ —chiniasomũ.

Chikũna asa, “Jau”, chini vũni ũcuauũna'me saniasomũ repaũ.

15 Na'a pa'isirũmũ Jesús repaũ neenana'me Leví vũ'ere pa'ũ ãure ãũ paniasomũ. ũcuachi'a Roma vũ'ejoopo chũ'ũnare kuri kookainana'me chekũna pãĩ cu'ache cho'ona ja'me ñũ'ijũ ãure ãijũ paniasome. Reparũmũ Jesure ja'me ku'ina rũa jainũko paniasome.

16 Repanapi Jesuni ja'me ñũ'ijũna ña judíopãĩ che'chonana'me fariseopãĩ ija'che sãniasaasome Jesús neenare:

—¿Je'se pa'ũna mũsanũkonare paakũ kuri kookainana'me cu'ache pa'inare ja'me ãũ ãikũ? — chiniasome.

17 Chitena asa Jesús ija'che i'kaasomũ repanare:

—Pãĩ vajũna ũko cho'oche chiima'me. Jũ'iva'nata'ni ũko cho'oche chiime. Chũ'ũ ũcuaja'che pãĩ, “Re'onaa'me chũkũna”, chiinani, “Cu'ache cho'oche ũhasõ re'oja'che pa'ijũ'ũ”, chisa chini cajesi'kũma'mũ icheja cheja. Pãĩ, “Cu'ache pa'inaa'me chũkũna”, chiiva'narechí'a, “Mũsanũkona cu'ache cho'oche ũhasõ re'oja'che pa'ijũ'ũ”, chisa chini cajesi'kũa'mũ chũ'ũ —chiniasomũ repaũ.

Dioni sějũ ãũ ãima'ñe pa'iche'te Jesuni sãniasasi'ere kũamũ

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

18 ũcuarũmũ Juan neena Dioni sějũ te'eñoã ãũ ãima'ñe paniasome, fariseopãĩ neena ũcuaja'che. Jã'aja'ñe

cho'ojuna pāi chekuna Jesús pa'ichejana sani ija'che sēniasasome repau'te:

—Juan neena Dioni sēeju te'eñoã ãu ãima'ñe pa'ijuasome, fariseopāi neena ũcuaja'che. Mu'u neena, ¿je'se pa'iana jā'aja'ñe cho'ojū pa'ima'ñe? —chinasome.

¹⁹ Chitena Jesús ija'che i'kaasomū repanare:

—Pāi romi vejani majapāina'me repanare kueñe pa'inare peore soni chi'i ãu ãime. Romi vejaku pa'iana ãu ũsecu'amū. ²⁰ Na'a pa'isirumū repau'te chekunapi sasōjanaa'me chekuchejana. Jā'arumuta'ni repauni oiju ãu ãimairo pa'ijanaa'me repana —chinasomū Jesús repanare.

²¹ Reparumū pāi te'ena aperumū che'chosi'ena'me mama che'choche ũcuapa'rūva cuasañu chini aperumū che'chosi'e ũhacuheasome. Chekunata'ni mama che'choche asacuheasome. Jā'ajekuna Jesús repanani chū'vakū ija'che i'kaasomū:

—Aikāarūji che'resōru mamase'rechoji che're aikāana pō juhamaanaa'me pāi. Jā'aja'ñe juha pi'ni choaru aikāaru mamase'recho pō juhasikāarūjekū rueni ji'rosōuna na'a ũjacoje che'remū. ²² Ūcuachi'a pīsi ũche cono mama cho'oni va'iva'na ca'nituru aituruna ro'vemana'a'me pāi. Aituruna ro'veru conopi kosani saū che'resō turujē'e cho'osōkū pīsi ũche cono ũcuaja'che cho'osōmū. Jā'ajekuna pāi pīsi ũche cono mama cho'oni turu mamaturuna ro'veme. Mamaturuta'ni che'rema'ñe rupū saumū. Jā'ajekuna cono kosa ñu'ia ja'ñasōma'mū —chinasomū Jesús repanare.

Jesús neena p̄aumucusena trigocha'charũã pura ãisi'ere k̄amū

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Ūcuarumū Jesús p̄aumucusena repau neenana'me trigo chiopi saiju paniasome. Saiju repau neena trigocha'charũã pura ãniasome. ²⁴ Jā'aja'ñe cho'ojuna ña fariseopāi i'kaasome repau'te.

—Ñajũ'u. ¿Je'se pa'iana mu'u neena p̄aumucuseta'ni cho'oche cho'oche? —chinasome.

²⁵ Chitena,

—¿Aperumū pa'isi'kū David cho'osi'ere k̄ajū mai aipāi tocha jo'kasi'e ñamanaa'ñe musanukona? Ija'che k̄amū repa:

²⁶ Abiatar judío phairipāi ũcuanuko chũ'urumū David repau'te ja'me pa'inana'me āucuhakuna Dios vū'ena kaka Diopi pojoa'kū chini judío phairipāi t̄osi'ere pā mini ãiu repau'te ja'me pa'inare āukū ãniasomū.

Dios phairipāichi'a āijũ'u chiisi'ere ānisōasomũ repau David,
chiimũ —chiniasomũ Jesús repanare.

²⁷ Ūcuarũmũ Jesús jo'e ija'che i'kaasomũ repanare:

—Aperũmũ Dios pāi ũcuavũkore pũaumucujña jo'kaasomũ. Chareparo Dios pāire cho'oasomũ. Repanare cho'o pi'ni pũaumucujña jo'kaasomũ, pũaa'ju chini. Pa'ivesache'te jo'kamaũ pa'ire'oumucujñachi'a jo'kaasomũ Repau. ²⁸ Jã'ata'ni chũ'ũni Dios Raosi'kũni pũaumucusena cho'oche'te chũ'ũto re'omũ —chiniasomũ repau.

3

Cu'ajũturũ paakũ'te Jesús vasosi'ere kũamũ
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Ūcuarũmũ Jesús judíopāi chi'ivũ'e jo'e kakaasomũ. Kaka ñato pāiũ ũcuavũ'ere cu'ajũturũ paakũ paniasomũ.

² Repavũ'e chi'isina pāi Jesure rũa pāiñaasome. “¿Jesús iumucuse pũaumucusena cu'ajũturũ paakũ'te vasoja'u?”, chini ñasome repana. Repauji cho'oũna ña repauñi cu'ache i'kaũ chini cha'aasome repana. ³ Ūcuarũmũ Jesús cu'ajũturũ paakũ'te ija'che i'kaasomũ:

—Vũni rani pāi chenevũ'te nukajũ'u —chiniasomũ.

⁴ Chini chekũnare pāi ija'che i'kaasomũ repau:—Pũaumucujñana chekũnani re'oja'che cho'okaito, ¿re'okũ? Jã'apāni, ¿cu'ache cho'ore'okũ? Ūcuachi'a, ¿chekũnare vasore'okũ? Jã'apāni, ¿vanisõre'okũ repanare? —chiniasomũ Jesús. Chiito i'kamaneasome repana.

⁵ Jã'ajekũna Jesús repanare pe'rukũ ñasomũ. Pāi oimanajejũna rũa sumaneasomũ repau'te. Ūcuarũmũ Jesús cu'ajũturũ paakũ'te jo'e ija'che i'kaasomũ:

—Mũ'u jũtu saujũ'u —chiniasomũ. Chikũna saũna repajũtu teana re'ojajũtu care'osoasomũ. ⁶ Ūcuarũmũ fariseopāi Jesupi jã'aja'ñe cho'oũna ña ũcuavũ'epi eta mũa, Jesure vanisojachere care'vaũ chini Herode'te pāi chũ'ũku'te chiinana'me chi'i cutuasome.

Pāi rũa jainũko Jesure tuhajũ chiara rũ'tũva chi'isi'ere kũamũ

⁷ Ūcuarũmũ Jesús repau neenana'me vũ'ejoopo eta chiara rũ'tũvana saniasomũ. Repau sanisosirũmũ pāi rũa jainũko Galilea cheja cana tuhaasome repau'te. ⁸ Chekũna pāi ũcuaja'che repau cho'osi'ere asa rũa jainũko tuhaasome repau'te, Judea cheja cana, chekũna Jerusalén vũ'ejoopo cana, chekũna Idumea cheja cana, Jordán chiacha chekũkã'ko cana, Tiro vũ'ejoopo cana, Sidón vũ'ejoopo

cana. ⁹ Ūcuarum̄ Jesús p̄āipi jairepanuko pa'ijū repauni r̄ua t̄i'tijuna, "Choovu care'vakaijũ'u chũ're", chinasom̄ repaū neenare.

¹⁰ Repaū p̄āi jainuko jũ'inare vasosi'kujekuna chekuna jũ'iva'na repaū'te t̄i'a kueñe ranciasome chēse vajũñu chini.

¹¹ Ūcuachi'a vati paana Jesuni ña repaū ti'jñeñena ro're p̄uū ñu'ijū űjachũ'opi cuijū ija'che i'kaasome:

—Dios Mamakũ'mũ mũ'u —chinasome.

¹² Jã'aja'ñe i'kato, jo'e i'kache űseasom̄ Jesús repanare, repaū pa'iche'te kuamanea'jū chini.

Jesús Dios chũ'o chũ'vajanani saora chini docerepanare chēasi'ere kuamũ

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Ūcuarum̄ Jesús aikũtina mani pa'iu űmũp̄aire repaū'te űanarechi'a soniasom̄. Sokuna saniasome repana.

¹⁴ Satena Jesús docerepanare chēaasom̄, repaū'te ja'me pa'ijanare, Dios chũ'ore chũ'vaa'jū chini repaū saojanare.

¹⁵ Chēa jũ'iva'nare vasomasichena'me, vati eto saomasiche chũ'u jo'kaasom̄ Jesús repanare, sani cho'ojū paapũ chini.

¹⁶ Repaū chēa jo'kasina docerepana mamia'me ie: Charo Simonni chēaasom̄ repaū. Chēa Jesús repaū'te jo'e mami cheke Pedro'te ve'oasom̄.

¹⁷ Zebedeo mamachii űcuachi'a Santiagona'me Juanre chēaasom̄ repaū. Chēa repanare cheke mami Boanerge'te ve'oasom̄ repaū.

"Boanerges" chini "Okoku curu chũ'iva'na" chiim̄. ¹⁸ Ūcuaja'che Andrerre, Felipe'te, Bartolomere, Mateo'te, Tomare, chekũre Santiago'te Alfeo mamakũ'te chēaasom̄. Tadeo'te űcuachi'a chēaasom̄ repaū. Chekũre Simonre űcuachi'a cananistap̄āi ja'me pa'ikũ'te chēaasom̄ repaū.

¹⁹ Ūcuachi'a Judas Iscariote'te chēaasom̄ repaū. Na'a pa'isirum̄ repaū Judas Iscariote Jesuni cu'ache cho'oa'jū chini chekũnani ĩsiasom̄.

P̄āi Jesure, "Vatini paakũ si'ache cho'omasimũ", chiisi'ere kuamũ

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Ūcuarum̄ Jesús repaū neenana'me vũ'ena kakaasom̄. Kaka pa'ina, jainuko p̄āi jo'e chi'iasome repaū'te. Jainuko chi'irena ãu ãicu'aasom̄ repaū'te repaū neenare űcuachi'a.

²¹ Ūcuarum̄ Jesús majap̄āi repaū cho'okũ pa'iche'te asa, "Vẽ'veũ cho'osōcosom̄ repaū", chini cuasa saniasome repaūni chēa tũichejana saũu chini.

²² Ūcuarum̄ judiōp̄āi che'chona Jerusalén vũ'ejoopo raisina Jesure cu'ache cutuasome.

—Vati chũ'uku'te Beelzebu'te, ca'nivũ'te paamu Jesús. Ũcuauji cho'okaiuna vati ũcuajanare eto saomasimũ repau —chiniasome repana.

23 Jã'aja'ñe i'karena asa Jesús repanare soni ija'che i'kaasomũ chu'vara chini:

—Vati ai ũcuaja'iu'te, ¿je'se eto saokũ? 24 Pãi ũcuate'echeja pa'napa sãĩnechi'a cavani vaiju si'asõjanaa'me. 25 Ũcuachi'a majapãichi'api ũcuate'evũ'e pa'napa sãĩnechi'a cavani majapãĩ sējosõjanaa'me. 26 Ũcuachi'a vati aipi repau neenana'me sãĩnechi'a cavato repau chũ'ũne si'asõmũ.

27 'Pãia rua kokauji repau vũ'ere pẽ'jeto ñaacu'amũ repau cu'amajñaruã. Charo repauni chẽa quẽo suotota'ni repau neemajñaruã tatesõre'omũ —chiniasomũ Jesús repanare.

28 Ũcuarũmũ Jesús judiõpãĩ che'chonare jo'e ija'che i'kaasomũ:

—Ie chu'o ũcuarepare i'kamũ chu'ũ musanũkonare: Dios, pãĩ cu'ache cho'osi'ena'me cu'ache cutuche si'ache tũ'nesõja'mũ. Tũ'nesi'e jo'e cuasamaneja'mũ Repau. 29 Repau Rekocho'te cu'ache cutusi'eta'ni jmamakarũjẽ'e cavesuma'ñe cuasakũ ro'iche chũ'ũja'mũ Repau. Jã'are ai cuasakũ pa'ija'mũ Repau —chiniasomũ repau.

30 Repana judiõpãĩ che'chona, “Jesús vatire paamu”, chiiuna jã'aja'ñe i'kaasomũ repau Jesús repanare.

Jesús pũka'ko repau cho'jechũina'me repauni ñañu chini saisi'ere kũamu
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

31 Ũcuarũmũ Jesús pũka'ko repau cho'jechũina'me ũcuau pa'ivũ'ena rani tĩ'a ve'sena canũkaasome. Ve'sere pa'iju chekũnapa kaka repau'te soikaaru chini i'kaasome repana.

32 Ũcuarũmũ pãĩ Jesuna'me rua jainũko chi'i rũhiso'koro ñu'inapi ija'che i'kaasome repau'te:

—Mũja'ko, mũche'uchũina'me mũ'ũre ku'eju raisina ve'sere pa'ime —chiniasome repana.

33 Chitena Jesús ija'che i'kaasomũ repanare:

—¿Kaoa'o chu'ũ ja'ko? ¿Keejanaa'ñe chu'ũ cho'jechũĩ? —chiniasomũ.

34 Chini pãĩ repau'te chi'i ñu'inani ñakũ i'kaasomũ repau.

—Inaa'me chu'ũ ja'koromijana. Ũcuachi'a inaa'me chu'ũ cho'jechũijana. 35 Dios chũ'ũne asa jachama'ñe cho'ona chu'ũ cho'jechũijanaa'me. Ũcuaja'che chu'ũ ja'koromijanaa'me repana —chiniasomũ Jesús repanare.

4

Trigo chu'chusi'ere cuasakꞤ kꞤamꞤ Jesús
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ ŪcuarꞤmꞤ Jesús chiara rꞤ'tꞤva'te pa'iu jo'e chu'vakꞤna rꞤa jainꞤko pꞤi repꞤu pa'ichejana chi'iasome. PꞤipi jairepanꞤko rani chi'irena choovꞤna tuni pꞤuꞤasomꞤ repꞤu. PꞤaita'ni chiara rꞤ'tꞤva'te paniasome. ² ŪcuarꞤmꞤ Jesús choovꞤ'te ñu'iu repꞤanani chu'vakꞤ ija'chere cuasakꞤ rꞤa kꞤuꞤasomꞤ:

³ —Asarepajũ'u, mꞤsanꞤkonana. PꞤiu trigo'te chu'chura chini chiona saniasomꞤ. ⁴ Sani tĩ'a pachu ku'iu chu'chukꞤna trigocaã te'era'karũã ma'ana tuã'tuaasomꞤ. Ma'ana tuã'tuaꞤna pĩ'ava'napi rani ãkuesõasome repara'karũã. ⁵ ChekꞤra'karũãta'ni cata pa'ichejana cha'o jꞤmamakarꞤ pa'ichejana tuã'tuaasomꞤ. Cha'o sẽ'serꞤchi'a pa'ichejata'ni na'mi aineeasomꞤ repara'karũã. ⁶ Na'mi aineesi'eta'ni ũsuũji rꞤarepa asukꞤna uu phã'pha jũnisõasomꞤ repasañarũã, chitapi peokꞤ. ⁷ ChekꞤra'karũã miu pa'ichejana tuã'tua miuna'me ainee miupi ju'je vẽasõꞤna trigo kũimaneasomꞤ. ⁸ ChekꞤra'karũãta'ni re'oja'che cha'o pa'ichejñana tuã'tuasira'karũãjekꞤ re'oja'che ainee ju'a ñaniasomꞤ. Te'era'karꞤ aineesi'ñꞤ te'echa'chava treintarepara'karũã pa'icha'cha ju'a ñaniasomꞤ. ChekꞤra'karũã aineesi'ñũã sesentarepara'karũã pa'icha'cha ju'a ñaniasomꞤ. ChekꞤra'ñũruã cienrepara'karũã pa'icha'cha ju'a ñaniasomꞤ —chiniasomꞤ Jesús.

⁹ ŪcuarꞤmꞤ Jesús repꞤanare pꞤi ija'che i'kaasomꞤ:

—Chu'u chu'vache asa chẽa cho'ouana ũcuꞤnꞤko asa chẽajũ'u —chiniasomꞤ repꞤu.

RepꞤu cuasakꞤ kꞤasi'ere te'erũhiñe kꞤamꞤ Jesús
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰ RepꞤana pꞤi sanisosirꞤmꞤ Jesús te'eꞤ pa'iuꞤna repꞤu neenana'me chekꞤna repꞤu'te chiina repꞤu cuasakꞤ kꞤasi'e asavesujꞤ te'erũhiñe kꞤaa'kꞤ chini sẽniasaasome repꞤu'te.

¹¹ Sẽtena Jesús ija'che i'kaasomꞤ repꞤanare:

—MꞤsanꞤkonani chu'u neenajejꞤna Diopi ũsemaꞤna RepꞤu'chi'a masiche te'erũhiñe kꞤamꞤ chu'u, asamasia'ju chini. Jã'ata'ni chekꞤnare chu'ure cuasacuhenare RepꞤu'chi'a masiche chu'u cuasacheji kꞤamꞤ chu'u, asanata'ni asavesũa'ju chini. ¹² Ñanata'ni ñamanesina pa'icheja'che pa'ijanaa'me repꞤana. Ūcuaja'che asanata'ni asavesujanaa'me repꞤana. PꞤi chu'u chu'o asa chẽa repꞤana cu'ache cho'ochete ũhasõru Dios repꞤana rekoñoã cu'ache pa'iche tũnosõ jo'e cuasamaneja'mꞤ —chiniasomꞤ Jesús repꞤanare.

Trigo chu'chusi'ere repau cuasaku kuasi'ere te'erũhiñe kumatũ Jesús

(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³ Ūcuarumũ Jesús jo'e ija'che i'kaasomũ repanare:

—¿Chũ'u cuasaku kuasi'e asavesuche musanukona? Jã'a pa'ito chũ'upi jo'e cuasaku kuato, ¿je'se asamasijanaañe musanukona?

¹⁴ Ija'chea'me jã'a chũ'u cuasaku kuasi'e: Trigo chu'chuna chio si'acachio ku'ijũ chu'chume. Dios chũ'o chũ'vana ũcuaja'che chejña si'achejña ku'ijũ Dios chũ'o pãĩ ũcuanukore chũ'vame.

Trigo chu'chucheja'chea'me Dios chũ'o chũ'vache.

¹⁵ Trigora'karuã te'era'karuã ma'ana tuãni chejapi ruarepa jujakuna kakama'mũ. Trigocaã chu'chusicaã chejapi ruarepa jujakuna kakama'ñeja'ñe pãĩ te'enare repa

rekoñoã Dios chũ'o kakama'mũ. Asanareta'ni vati aipi ãsemũ repanare, Dios chũ'o asa chẽamanea'jũ chini.

¹⁶ Ūcuachi'a cata pa'ichejña tuã'isicaã na'mi aineesi'eta'ni chita saimaũ na'mi jũnisõmũ. Pãĩ ũcuachi'a te'ena Dios chũ'o asa teana pojojũ cuasame.

¹⁷ Jã'ata'ni repanapi Dioni cuasajuna pãipi cu'ache i'kajuna chekurumũ repanani cu'ache ti'jñekuna masi cuasamanajejũ Dios chũ'o repa

cuasache na'mi jo'kasõme. ¹⁸⁻¹⁹ Ūcuachi'a miu pa'ichejña tuã'tuasira'karuã miuna'me aineemũ.

Jã'ajekuna miu sũkipi ju'jekuna kũima'ñe jũnisõmũ repara'ñũruã.

Pãĩ ũcuachi'a te'ena Dios chũ'o asa chẽa Repau chũ'ũñe cho'onata'ni ũhasõme. Repa

cho'ochete kurina'me põsere cheke si'ache ruarepa cuasajũ Dios chũ'o repa

asa chẽa cuasache cavesũ ũhasõme. ²⁰ Ūcuachi'a cheja re'ojachejana tuã'tuasicaã re'oja'che ainee re'oja'che kũiñeja'ñe re'oja'che pa'ime

pãĩ. Dios chũ'o asa chẽa Repau chũ'u jo'kasi'e cho'ojũ pa'ime.

Repa te'ena trigoñũ treintarepara'karuã pa'icha'chava ju'a ña'isi'ñũãja'ñe re'oja'che pa'ime repa

rekoñoã. Chekuna sesentarepara'karuã pa'icha'chava ju'a ña'isi'ñũãja'ñe na'a ruã re'oja'che pa'ime.

Chekuna cienrepara'karuã pa'icha'chava ju'a ña'isi'ñũãja'ñe jo'e na'a ruã re'oja'che pa'ime Repau chũ'ũñe cho'ona —chiniasomũ Jesús repanare.

Pãĩũ uotũopũ chũo tuochete kumatũ

(Lc 8.16-18)

²¹ Ūcuarumũ Jesús jo'e i'kaasomũ repanare.

—Pãĩũ uotũopũ ra chũoni totoroji jao nukoma'mũ.

Ūcuaja'che kãiko'a vũ'evũna nukoma'mũ. Jã'aja'ñe cho'oma'ñe uotũopũ chũoni umũna tuomũ re'oja'che miañe

ñoa'ku chini. ²² Diopi ũsekuna pã Repaũ chũ'o asavesusi'e na'a pa'isirũmu peore rũhiñe kũaja'mũ Repaũ, asamasia'ju chini. Ũcuachi'a Repaũchi'a masiche na'a pa'isirũmuna peore kũaja'mũ Repaũ. ²³ Chũ'u i'kache asa chẽa cho'oũana ũcuauko asa chẽajũ'u —chiniasomũ Jesús repanare.

²⁴ Ũcuarũmu Jesús jo'e i'kaasomũ repanare.

—Chũ'u chũ'vache cuasarepaju pa'ijũ'u. Mũsanũkona chũ'u chũ'vache asa chẽa jachamañe cho'ojũ pani chũ'ũpi cho'okaiũna si'arũmu na'a rũa masina pa'ijanaa'me. Asa jachani vesũjanaa'me. ²⁵ Pã, chũ'u chũ'vache asa jachamana si'arũmu na'a rũa re'oja'che pa'ijanaa'me. Cho'okaija'mũ chũ'u repanare, chũ'u chũ'vache'te na'a rũa masia'ju chini. Jã'ata'ni chekuna chũ'u chũ'vache asanata'ni masi cuasamarũ chũ'ũpi cho'okuna repaña jma-makarũ masiche cavesusõjanaa'me —chiniasomũ Jesús repanare.

Otera'karũã tãũna aineesi'ere cuasaku kũamũ Jesús

²⁶ Ũcuarũmu Jesús repanare pã jo'e chũ'vakũ ija'chere cuasaku kũasomũ:

—Dios chũ'ũñe cho'ona pa'iche ija'chea'me: Pãũ otera'karũã tãasomũ. ²⁷ Tã pi'ni ñami kãimũ repaũ. Kãni vũni jo'e cho'ochẽ cho'omũ. Jo'e na'ũna jo'e kãimũ repaũ. Jã'aja'ñe cho'oto si'arũmu ñami umucujña repaũ tãsi'e aineekũ pa'imũ. Tãsi'e ñoma'ñe aineeñe vesũmu repaũ. ²⁸ Charo repara'ñũũã aineemũ. Cho'je repara'ñũũã ju'a ña'imũ. Ju'a ñani repara'karũã pa'imũ. ²⁹ Pa'ũna tãsi'ku va'tipi repara'ñũũã verisõmũ —chiniasomũ Jesús repanare.

*Mostazara'karũã pa'iche'te cuasaku kũamũ Jesús
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)*

³⁰ Ũcuarũmu Jesús repanare pã jo'e ija'che chũ'vaasomũ:

—Dios chũ'ũñe cho'ona, ¿keeja'cheja'che pa'iche? Repaña pa'iche'te kũara chini, ¿keeja'chere cuasaku kũaja'che chũ'u? ³¹ Ija'chere kũara: Mostazara'karũã rũa jmara'karũãa'me. ³² Jã'ata'ni pãipi tãru sũkiũũã ujaũũãpi ka ujaka pa'ũũã aineeũna pĩ'ava'na ũcuaka vũ'evũãre chũ'rũjachejñare tuhiju pa'ime —chiniasomũ Jesús.

*Jesús pãire chũ'vakũ cuasaku kũasi'ere kũamũ
(Mt 13.34-35)*

³³ Jesús repanare pã chũ'vakũ repaña asamasichetũ'ka cuasaku kũasomũ. ³⁴ Repanare chũ'vakũ cheke i'kamañe ũcuau cuasachechi'a kũasomũ repaũ. Jã'ata'ni chekuna pã peorũmu repaũ neenare repaũ kũasi'e te'erũhiñe kũasomũ, asamasia'ju chini.

Jesupi chũ'ũna tutachena'me fa'ache cuhasi'ere kũamũ
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Ūcuau mucuse na'icuhatona Jesús repau neenare ija'che i'kaasomũ:

—Ira chiara chekũkã'kona jẽũu mai —chiniasomũ.

³⁶ Chikũna repanare pãĩ jo'ka repau neenapi Jesure choovũ pa'ikũ'te jãasome. Jãajũna pãĩ chekũna chekũvũãpi ja'me jẽniasome.

³⁷ Jẽ'ejũna chiara tutakũ fa'akũ ja'ñũkũ choovũ oko timusopi'raasomũ. ³⁸ Jã'aja'ñe cho'okũ pa'ito Jesús choovũ tutipũ kãĩũ paniasomũ kãĩpũji ũhiũ. Choovũji runisocuhakũna ũcuau ũhichejana mũa ija'che i'ka vũoasome repau'te:

—ĩMasiũ, runisõcuhame mai! ¿Chũkũna'te oima'kũ mũ'ũ? —chiniasome.

³⁹ Chitena jũano vũni tutachena'me chiara fa'ache'te ija'che i'kaasomũ repau:

—ĩTutachena'me fa'ache cuhajũ'ũ! —chiniasomũ repau.

Chikũna tutachena'me fa'ache teana ũcuapa'rũva cuhaasomũ. Jo'e re'oja'ira cuhaasomũ chiara. ⁴⁰ Jã'aja'ñe cho'ocua Jesús repau neenare i'kaasomũ.

—¿Je'se pa'ũna mũsanũkonare ruarepa vajũchũakũ? Chũ'ure masi cuasama'me mũsanũkona —chiniasomũ repau.

⁴¹ Chikũna vajũchũjũ rũa cuasajũ sãĩñechi'a sãniasaasome repana.

—¿Keeja'iujekũ iku jã'aja'ñe cho'okũ? Ikuپی chũ'ũna tutasi'e cuhasõmũ, fa'asi'ejẽ'e ũcuaja'che —chiniasome repana Jesús neena.

5

Gadara cheja cava'ure vati paava'ure Jesús etokaisi'ere kũamũ

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Ūcuarũmũ Jesús repau neenana'me chiara chekũkã'ko cacheja Gadara chejana jẽni tĩ'a matena pãĩũ vatire paaku eta tijũnasomũ Jesure. ²⁻³ Repau si'arũmũ pa'ichejapi pãĩ tãchejũnapi etaasomũ. Repau'te pãĩ chẽañũ chi'ito chẽacu'aasomũ. Cũnamejẽ'e repau'te vẽecu'aasomũ.

⁴ Pãĩ repau'te ruarepañoã cũnameãpi vẽesi'eta'ni si'arũmũ cũ'a jũjũna vẽesi'e tuteso repau'te vẽesimeã jmarĩĩrũã tutesoasomũ repau. Jmamarũjẽ'e chẽacojũnomaneasomũ repau. Chẽacu'aasomũ. ⁵ Si'aumucujũna si'añami aikũjũnana'me pãĩ tãchejũnare peore ku'ũ cuiũ catapuãpi mẽne asi vaiũ paniasomũ repau.

⁶ Jesupi Gadara chejana repau pa'ichejana tĩ'aũna so'opi ña vatire paaku Jesús

nukachejana ranciasomũ. Vuvũ rani Jesús ti'jñeñena ro're pũũ ñuniasomũ repau. ⁷⁻⁸ Ro're pũũ ñu'iana Jesús ija'che i'kaasomũ repau'te:

—Vati, ikure eta jo'ka saijũ'u —chiniasomũ repau.

Jã'aja'ñe chikũna vatiŕe paaku cuiku i'kaasomũ repau'te:

—Jesús, Cũnaũmu Pa'iku Dios Mamaku, ¿ũque raiku mu'u? Dios ñaku'te ie sũemu chu'u mu'ũre: Asi cho'omanejũ'u chu'ũre —chiniasomũ repau.

⁹ Chikũna Jesús vatiŕe ija'che i'kaasomũ:

—¿Ëquemamiu'u mu'u? —chiniasomũ repau'te.

—Chũkũna jainũko pa'inajeju, Vati Kuanupu ve'eme —chiniasome vati. ¹⁰ Ūcuarũmu vati ruarepañoã i'kaasome Jesure— Chũkũna'te chekũcheja saomanejũ'u —chiniasome. ¹¹ Ūcuacheja kueñere aikũti caripa'te jo'chasẽse kuanupu ãure mu'kaju ãiju paniasome. ¹² Ūcuarũmu vati Jesure rua i'kaasome— Chũkũna'te etoni jo'chasẽse sa'navũã kakache ũsemanejũ'u; kakaũu chũkũna —chiniasome. ¹³ Jã'aja'ñe i'kaju ruarepa sũejũna Jesupi, “Jau”, chikũna repana vati eta sani jo'chasẽseva'nani kakaasome. Vatiŕe kakarena jo'chasẽseva'na teana ũcuanũko vuvũ aikũti ujakũti caripaji chiarana tuã'tua ru'tu jũnisoasome. Chekũrũmu jo'chasẽseva'na dos milrepana pa'icosome.

¹⁴ Jã'aja'ñe cho'orena ña repava'nare kuirasiva'na kuaũu chini vuvũsoasome vũ'ejooŕo canana'me repachejña po'ña canare. Kuarena asa cho'osi'ere ñaũu chini eta saniasome pã. ¹⁵ Sani Jesús pa'ichejana ti'a, vati paasi'kũre ñaasome repana. Kãa peosi'ku churata'ni kãa ju'iu ñuniasomũ repau. Ūcuaja'che vũ've cho'osi'kũpi rũhiñe cuasakũna ña kukũsoasome repana. ¹⁶ Ūcuarũmu vati paasi'kũre cho'osi'ena'me jo'chasẽse ru'isi'e ñasina chekũnani kuaasome. ¹⁷ Kuarena asa pã Jesure rua i'kaasome,

—Icheja pa'ima'ñe saijũ'u mu'u —chiiju.

¹⁸ Ūcuarũmu Jesús co'ira chini choovũna jo'e tuniasomũ. Co'ipi'rakũna vati paasi'ku repau'te ja'me sasa chini rua sũniasomũ. ¹⁹ Jã'ata'ni Jesús repau'te saiche ũseku ija'che i'kaasomũ:

—Mu'u majapã pa'ichejana sani mu'ũre Dios cho'okaisi'ere kuajũ'u. Dios mu'ũre oiũ cho'okaisi'ere kuajajijũ'u repanare —chiniasomũ Jesús repau'te.

²⁰ Jã'aja'ñe i'kaũna repau vati paasi'ku vũ'ñajooŕoã Decãpolis cheja cajoŕoã dierepajoŕoã ku'iu Jesús repau'te cho'okaisi'ere peore ũcuajoŕoã canare kuaasomũ repau. Kuaũna pã asa rua jũanoasome.

Jairo mamakona'me chie ravu jũ'iko'te Jesús vasosi'ere kuvu

(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹ Jã'aja'ñe cho'ocuha Jesús choovũji chiara chekukã'kona jo'e jëni co'iasomu. Jëni tĩ'a chiara ru'tuva'te pa'iuana pãi jainuko chi'iasome repau'te. ²² Reparumu Jairo judiopãi chi'ivũ'e chũ'uku Jesús pa'ichejana rianasomu. Rani tĩ'a Jesure ña repau ti'jñeñe ro're puu ñuniasomu repau.

²³ Ro're puu ñu'iu Jesure rua sëniasomu, ija'che i'kaku:

—Chu'u chĩiva'o jünisõpi'ramo. Sani repao'te chëa vasokaijũ'u vajua'ko —chiniasomu repau.

²⁴ Chikuna asa Jesús ũcuauña'me saniasomu. Ũcuaja'che pãi jainuko Jesuna'me saiju jujo jã'keju saniasome repau'te.

²⁵ Ũcuaja'che romio, docerepaũsurumu chie ravu jũ'iko ja'me paniasomo. ²⁶ Ũkochaipãi rua ũko cho'ote'easome repao'te. Rua ũko si'ache cho'ojuna na'a rua jüniasomo repao. Ũkore kooko kuri peore repao paasi'e ro'isoasomo repao vajura chini. ²⁷ Aperumu Jesús cho'оче pãi vasoche asasi'kojeko pãi kuanupu joopoji rani Jesús cho'jepi repau ju'ikãana chëasomo repao. ²⁸ Ija'che cuasaasomo repao: “Jesús ju'ikãa chëanijë'e vajuja'mo chu'u”, chiio cuasako chëasomo repao. ²⁹ Chëaona chie raisi'e churata'ni teana cuhasoasomu repao'te. Cuhasoña repao vajusi'ere cuasaasomo repao. ³⁰ Vajuna Jesús repau repao'te vasosi'e repau rekocho masiku churi peore repakã'jño ña sëniasomu repau.

—¿Neepi chu'u ju'ikãa chëare? —chiniasomu repau.

³¹ Chikuna repau neena ija'che i'kaasome repau'te:

—Pãiva'na si'acakã'jño tĩ'time mu'ure. Jã'ata'ni, “¿Neepi chu'ure chëare?”, sëniasomu mu'u —chiniasome repa.

³² Chiisi'eta'ni Jesús repau'te chëasi'kore ñara chini si'acakã'jño ñaku paniasomu.

³³ Ñakuna repao jũ'isi'ko vajuchuko kurukuro repao'te vasosi'e masiko rani repau'te ti'jñeñe ro're ñu'io peore kuaasomo repau'te. ³⁴ Kuaona asa Jesús i'kaasomu repao'te.

—Mu'uvã'o, “Iku chu'ure vasoja'mu”, chiio cuasasi'kojeko vajucuhasi'koa'mo mu'u. Sani re'oja'che pa'ijũ'u chura —chiniasomu Jesús repao'te.

³⁵ Repau Jesús chuta'a i'katona, pãi Jairo vu'e pa'isina rani i'kaasome Jairo'te.

—Mu'u chĩiva'o jünisõcuhasi'koa'mo. Masiu'te jo'e i'kamanejũ'u —chiniasome repa Jairo'te. ³⁶ Repa i'kasi'e Jesús asa jachaku Jairo'te ija'che i'kaasomu:

—Vajuchumanejũ'u. Mũ'upi, "Chu'u chĩiva'ore va-sokaija'mu Jesús", chiiu cuasato mũ'u chĩiva'o vajuja'mo — chiniasomu repau repau'te.

³⁷ I'ka pi'ni Jairo vũ'ena saniasomu repau Pedrona'me Santiagona'me Santiago cho'jeu Juan. Pãi chekũnare saiche ũseasomu Jesús. ³⁸ Sani judiõpãi chi'ivũ'e chũ'ũku vũ'ena tĩ'a ñato pãi jainũko pa'ijũ rũa asojũ otapi oijũ cuijũ cho'oasome. ³⁹ Ña kaka i'kaasomu repau repanare.

—¿Je'se pa'iona musanũkona rũa ota oijũ rũa asojũ cho'ochẽ? Jũnisõsiva'oma'mo iko. Rupũ kãisiva'oa'mo — chiniasomu repau repanare.

⁴⁰ Jã'aja'ñe i'kakũna asa jachajũ Jesure pãisoasome repana. Pãisojũna repanare ũcuanũkore etoasomu repau. Etochu repava'o pa'iruupũna jũnisosiva'o pũka'kupãina'me repau'te ja'me pa'inare cuaaku kakaasomu repau. ⁴¹ Kaka Jesús jũ'isiva'o jũtũna chẽaku i'kaasomu.

—*Talita, cumi* —chiniasomu Jesús repava'ore. ("Talita, cumi" chini "Romichĩiva'o, vũni nũkajũ'u" chiimũ tũichũ'o.)

⁴² Jã'aja'ñe i'kaũna repava'o docerepaũsurũmu pa'iko vajũrani teana vũni nũka kuniasomo. Vũni nũka ku'iona repana pãi ña kũkũsoasome. ⁴³ Ũcuarũmu Jesús repanare pãi rũa chũ'ũasomu,

—Iva'ore chu'u vasosi'e chekũnare pãi kũamanejũ'u — chiiũ. Ũcuachi'a repaoni ãure ãua'jũ chini chũ'ũasomu repanare.

6

Jesús Nazaret vũ'ejoopo pa'isi'ere kũamũ

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Jã'aja'ñe cho'ocuha ũcuachejapi eta repau pa'irepajooona co'iasomu Jesús, repau neenana'me. ² Co'i pa'iu pũaumucuse judiõpãi chi'ivũ'ena kaka che'choasomu repau. Che'chokũna pãi asa jũano i'kaasome.

—¿Je'se cho'okũ ikũ repau che'chomasiche che'cheũ? ¿Neepi ikũre che'chore? ¿Je'se cho'okũ ikũ Diochi'a cho'omasiche cho'ochẽ che'cheũ? ³ Ijoopo pa'ikũ chooko'ña cho'okũ'mũ ikũ Jesús. María mamakũ'mũ. Jã'ana Santiagona'me Josena'me Judana'me Simón majaa'chũa'mũ ikũ. Repau cho'jeromi ũcuaja'che ijoopo'te maina'me pa'ime — chiniasome repana.

Jã'aja'ñe cuasanajejũ repau i'kache jachaasome repana.

⁴ Ũcuarũmu Jesús repanare i'kaasomu.

—Dios chu'o kũakaikũ aineesijooopo pa'inana'me repau majapãichi'a repau kũache Dios chu'o asa jachame.

Musanukona ũcuaja'che ijooopo chu'u aineesijooopo pa'ina chu'u kuache Dios chu'o asa jachame —chiniasomu Jesús repanare.

⁵ Repanapi repauni cuasamaruna Diochi'a cho'omasiche ruarepa cho'o ñomaneasomu Jesús repajooopo pa'irumu. Pãi jũ'iva'nare te'eva'nare jũjĩnapi chẽa vasoasomu.

⁶ Repana pãi repaunte masi cuasamañere cuasaku jñanoasomu Jesús. Reparumu Jesús vu'ñajooopoã kueñe pa'ijooopoã ku'iu che'choku paniasomu.

Dios chu'ore chu'vaa'ju chini repaunee nare docerepanare Jesús saosi'ere kamam

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷ Ūcuarumu Jesús repaunee nare docerepanare soni chi'i,

—Musanukona ũcuanuko te'eka'chapanachi'a ũcuate'echeja sani chu'upi cho'okaiuna pãi sa'navuã pa'inare vati peore eto saojanaame. ⁸ Musanukonapi sani cu'amakarujẽ'e samanejũ'u. Jã'ata'ni musanukona ju'veju ku'inhoachi'a sajũ'u. Ñujẽ'e samanejũ'u. Turu cu'amajñaruã mañajaturujẽ'e samanejũ'u. Kurijẽ'e samanejũ'u.

⁹ Cũ'akorophe're ju'iju saijũ'u. Kãñajẽ'e samanejũ'u. Kãña sañeju ju'ikãñajẽ'e samañe musanukona ju'ikãñaruãchi'a ju'iju ku'ijũ'u —chiniasomu Jesús repaunee nare.

¹⁰ Ūcuarumu Jesús jo'e i'kaasomu repaunee nare.

—Sani ku'iju vu'ejooopo tĩ'ani musanukonare chiina vu'ere canuka pa'ijũ'u, tĩcheja saichetu'ka. ¹¹ Chekurumu musanukona saicheja pa'inapi musanukonani cuaocuheju Dios chu'ojẽ'e asacuheto musanukona cũ'akorophe're chũ'isi'ere cha'ore tĩ'to to'jñojũ eta saijũ'u, pãipi ña repana cu'ache cho'osi'ere masia'ju. Dios pãi ũcuanukore chi'i ro'iumucuse tĩ'aru Sodoma vu'ejooopona'me Gomorra vu'ejooopo pa'isinare ruu cu'ache ti'jñeja'mu. Jã'ata'ni musanukona chu'vache asacuhesinare na'a ruu cu'ache ti'jñeja'mu reparumu. Ūcuarepaa'me jã'a —chiniasomu Jesús repanare.

¹² Jã'aja'ñe chũ'uuna Jesús neena sani ku'iju pãipi repana cu'ache cho'ochete ũhasoa'ju chini chu'vaasome.

¹³ Ūcuachi'a vatire pãi sa'navuã pa'inare eto saosokani- asome repana. Ūcuachi'a ravu jũ'inare u'chape'era'kapi jmara'karuji ro've vasoasome repana repanare pãi.

Juan Pãi Okoro'veku'te vanisosi'ere kamam

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Ūcuarumu Herodes pãi chũ'uku Jesús cho'ochete asaa- somu, Jesús cho'ochete pãi jainuko masiju kuajuna. Jã'aja'ñere asa ija'che i'kaasomu repaunee nare:

—Juan Pãi Okoro'vesi'ku chu'upi chũ'ũna chuenisõsi'kupi jũni vajurani pa'icosomu jã'u. Jã'aja'ñejekuna Diochi'a cho'omasiche cho'omasicosomu repau —chinasomu.

¹⁵ Chekunata'ni ija'che i'kaasome:

—Aperumu Dios chu'o kuasi'kupi Eliapi jo'e vajurani pa'imũ jã'u —chiniasome repana.

Jo'e chekunata'ni ija'che i'kaasome:

—Aperumu Dios chu'o kuasina kuasi'aja'che Dios chu'o kuaku'mũ jã'u —chiniasome repana.

¹⁶ Repana i'kasi'e asa Herodes ija'che i'kaasomu:

—Juancosomu repau. Aperumu chu'upi repau s̄jopu tusosõne chũ'ũna jũnisõsi'kuta'ni jo'e vajurani pa'icosomu jã'u —chinasomu repau.

¹⁷⁻¹⁸ Aperumu repau Herodes repau cho'jeu Felipe r̄joni Herodiani tua veja paakuna Juan asa, “Mũche'u paako'te tua paaku Dios ũseche'te cu'ache cho'omu mũ'u”, chiuu chu'vaasomu repau'te. Jã'aja'ñe chu'vakuna Herodes asa pe'rukũ repau'te Juanre chẽa cunameji quẽo pãi chẽavũ'ena sa cuaoa'jũ chini chũ'ũasomu.

¹⁹⁻²⁰ Jã'ajekuna Herodias Juan i'kasi'ere asacuheasomo repau'te. Cuheko Juanre vanisoche chũ'ũra chiniasomo repao. Jã'ata'ni Herodes ũseasomu. Repau Herodes Juanni vajuchuku ija'che cuasaasomu: “Repau Juan r̄a re'oku'mũ. Cu'ache cho'oma'mũ repau”, chiuu cuasaasomu. Ūcuachi'a Juan chu'vache'te asa, “¿Cho'oja'che chu'u? ¿Pãaja'ñe?”, chiuu cuasaasomu repau. Jã'ata'ni r̄a asara chiniasomu repau. ²¹ Ūcuarumu Juanre vanisorumu churata'ni tĩ'aasomu Herodia'te. Herodes repau'te j̄naasiumucusejarumjekuna aure aura chini repau'te ja'me chũ'unana'me s̄toaopãi chũ'unana'me pa'ipãi Galilea cheja canare soniasomu. ²² Reparumu fiesta'te cho'ojuna Herodias mamako repana au airuupna kaka pãi jainuko ñaju'te eta te'eo ujacha'iasomo. Jã'aja'ñe cho'okona ña Herodes r̄a pojoasomu repao'te, repauna'me au aina ũcuaja'che. Repaoni pojoku repao'te i'kaasomu repau.

—Mũ'ure uache s̄ejã'u chu'ure. Mũ'u s̄eñe ũcuauache isija'mũ chu'u mũ'ure —chiniasomu. ²³ Ūcuachi'a repao'te ija'che i'kaasomu repau:— Chu'u neechejña chu'u chũ'ũku pa'ichejña joopojatu'ka isija'mũ chu'u mũ'ure. Diopi ñakuna ũcuarepa chu'o i'kamũ chu'u mũ'ure —chiniasomu repau. ²⁴ Chikuna eta puka'koni s̄eniasomo repao.

—Mũ'ure uache s̄ejã'u chu'ure. Mũ'u s̄eñe ũcuauache isija'mũ chu'u mũ'ure —chiniasomu. ²³ Ūcuachi'a repao'te ija'che i'kaasomu repau:— Chu'u neechejña chu'u chũ'ũku pa'ichejña joopojatu'ka isija'mũ chu'u mũ'ure. Diopi ñakuna ũcuarepa chu'o i'kamũ chu'u mũ'ure —chiniasomu repau. ²⁴ Chikuna eta puka'koni s̄eniasomo repao.

—¿Ëquere repau'te s̄eja'ñe chu'u? —chiniasomo.

Chikona puka'ko ija'che i'kaasomo:

—Juan Pāi Okoro'vekũ sĭjopũ tũsoche'te sēejũ'ũ repau'te —chiniasomo pũka'ko.

²⁵ Chikona asa na'mi sani Herodes pa'iruuṛũna jo'e kaka ija'che i'kaasomo repao repau'te:

—Juan Pāi Okoro'vekũ sĭjopũ'te tũso cũnare'avana maña teana ra ĩsijũ'ũ chũ'ũre —chiniasomo repao.

²⁶ Repao sēeñe'te asaũna Herode'te rũa sũmaneasomũ. Jã'ata'ni repau soicojñosina asaju'te, “Ũcuarepare i'kamũ chũ'ũ”, chiisi'kũjekũ ũcuare ra ĩsia'jũ chini chũ'ũasomũ repau. Pãipi, “Joreũ'mũ ikũ”, chiimanea'jũ chini, repao sēesi'e ũsecuheasomũ repau. ²⁷ Jã'aja'ñejekũna sũtao'te repavũ'e pē'jekaikũ'te, “Sani Juan sĭjopũ tũsojũ'ũ”, chiũ chũ'ũasomũ repau. ²⁸ Chũ'ũũna pãĩ chēavũ'ena sani Juan sĭjopũ tũsocuha cũnare'avana maña ra romichĩioni ĩsiasomũ. ĩsiũna koo pũka'koni jo'e sa ĩsiasomo repao.

²⁹ Ũcuarũmũ repau Juan neena pa'isina repau'te vanisosi'ere asa pãĩ chēavũ'ena sani repava'ũre sa tãasome.

*Pãĩ cinco milrepanare Jesús ãu ãusi'ere kũamũ
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)*

³⁰ Jã'a cho'o pi'nisirũmũ Jesús neena, repau saosina rani repana cho'osi'ena'me repana che'chosi'e peore kũasome repau'te. ³¹ Reparũmũ pãipi jairepanũko repana pa'ichejana rajũna ãu ãicu'aasomũ repau'te Jesure, repau neenare ũcuachi'a. Jã'aja'ñe cho'ojũna Jesús repau neenare ija'che i'kaasomũ:

—Jũna, saũu mai. Pãĩ peochejana sani jmamakarũ pũañũ —chiniasomũ repau. ³² Ũcuarũmũ Jesús ũcuachejapi repau neenana'me choovũ tuni pãĩ peochejana chiara chekũkã'kona jēniasomũ. ³³ Jã'ata'ni pãĩ jainũko vũ'ñajoopoã chekũjoopoã pa'ina Jesuni ña masijũ repara chekũkã'kona po'opi vũ'vũ pachu repana jē'ejachejana charo tĩ'aasome. ³⁴ Chiara chekũkã'ko jēni tĩ'a mani Jesús, repau'te tuhasinare pãĩ ñaasomũ. Repana pãipi Dios chũ'o chũ'vajũ cho'okainani peojũ ovejava'na kuirakũ'te peova'naja'ñe chũova'na pa'ijũna repanare Jesús ña oniasomũ. Repanani oiũ Dios chũ'o chũ'vaasomũ repau. ³⁵ Ũcuarũmũ repau neena na'isocuhakũna repau'te sani ija'che i'kaasome:

—Na'isõcuhamũ ie. Icheja vũ'ñajoopoãjē'e peomũ. ³⁶ Jã'ajekũna inare pãĩ saojũ'ũ kueñe pa'ivũ'ñana ũcuachi'a vũ'ñajoopoãna sani ãure koo ãapũ —chiniasome repana.

³⁷ Jã'aja'ñe i'kanareta'ni Jesús i'kaasomũ repanare.

—Mũsanũkonapi ãu ãujũ'ũ inare —chiniasomũ repau. Chikũna i'kaasome repana repau'te.

—¿Mai kurire're denariore're doscientorepare're sa pã koojani ra ãujanaa'ñe chukuna inare? —chiniasome repaña.

³⁸ Chitena Jesús i'kaasomũ repañare.

—¿Ketorupũã pãrupũã paache musanukona? Ñajaijũ'ũ — chiniasomũ repañ repañare.

Chikuna ñajani rani repañ'te ija'che i'kaasome repaña:

—Pãrupũã, cincoreparupũã, va'iva'na te'eka'chapava'narechi'a paame chukuna —chiniasome. ³⁹ Ũcuarũmũ Jesús repañare pãĩ tachavũna te'ekuanuchi'a pũũa'jũ chini chũ'ũasomũ. ⁴⁰ Chũ'ũũna pãĩ ũcuanũko te'ekuanuchi'a pũũasome. Chekũkuanupũã cienrepana, chekũkuanupũã cincuentarepana pũũasome repaña. ⁴¹ Pũũ ñu'ijũna pã, cincoreparupũãre va'iva'nare te'eka'chapava'nare mini cãjiku cũnaũmũre ñakũ Dioni, “Re'orepamũ Ja'kũ”, chini repañ neenani repa pãre tũ'se ñiasomũ repañ, ũcuanũkore ãua'jũ chini. Va'iva'nare ũcuaja'che ñiasomũ repañ, repañani ãua'jũ chini.

⁴² Pãĩ ũcuanũko chajiche ãniasome repa. ⁴³ Jã'ata'ni repaña ãijũna cajejaisi'e pãna'me va'i docerepajũ'ña sia maña timuasome repaña Jesús neena. ⁴⁴ Repa ãu ãisina pãĩ chekũrũmũ cinco milrepana na'a jainũko pa'icosome mũrupãichi'a kuẽkueto.

*Jesús oko sē'sevũji nũka ku'isi'ere kũamũ
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)*

⁴⁵ Jã'aja'ñe cho'ocuha Jesús repañ neenare ija'che i'kaasomũ: “Chũ'ũ inare pãĩ saochetũ'ka musanukona choovũ tuni chiara chekũkã'ko cajoopo Betsaida vũ'ejoopona charo jẽ'ejũ pa'ijũ'ũ”, chiniasomũ. ⁴⁶ Repañare pãĩ sao pi'nisirũmũ Jesús aikũtina mũnisoasomũ, te'eu Dioni sãsa chini. ⁴⁷⁻⁴⁸ Jã'a cho'oto ñami repañ neena chuta'a chiara joorepapo'te jẽ'ejũ paniasome. Repaña saichejapi tutapi rache tutakuna ro'acu'aasomũ repañare. Ũcuarũmũ Jesús po'o te'eu pa'ikũji ñatacuhatona repañare ña chiara sē'sevũji nũka ku'iu tuha caraipi'raasomũ.

⁴⁹⁻⁵⁰ Jã'aja'ñe raĩũna repaña ũcuanũko ña, kũkũso vajũchũjũ ija'che i'kajũ rũa cuiasome, “jũ'isi'kũpi reko raĩmũ ikũ!”, chiiijũ. Jã'aja'ñe i'kajũna Jesús teana ija'che i'kaasomũ:

—Jũjarekoñõ paajũ'ũ. Jesua'mũ chũ'ũ. Vajũchũmanejũ'ũ —chiniasomũ.

⁵¹ Repañ Jesús choovũ tukuna tutasi'e cuhasoasomũ. Jã'aja'ñe cho'oũna rũa jũanoasome repaña. ⁵² Jesús pãrupũã cho'osi'e ñasinata'ni repañ pa'iche vesũasome repaña, repañ'te chuta'a masi cuasamanajejũ.

Genesaret cheja pa'iva'nare jũ'iva'nare Jesús vasosi'ere kũamũ

(Mt 14.34-36)

⁵³ Ũcuarũmũ Jesús repau neenana'me chiaraji jēni Genesaret chejana tĩ'aasome. Tĩ'a choovũ jũoasome repana. ⁵⁴ Jũo maito repacheja pa'ina pãi Jesure teana ña masiasome. ⁵⁵ Jã'ajekũna repana ũcuacheja pa'ivũ'ña ũhinare jũ'iva'nare vũ'vũ miiyani raasome. Repava'nare ra kãikãña ũhinare Jesús ku'ichejñana ũhaasome. ⁵⁶ Repau Jesús vũ'ñajoopoã chekũrũmũ jmajoorũã chekũrũmũ ʷjajoopoã chekũrũmũ po'ñare ku'ina pãi jũ'iva'nare repau pa'ichejana ra ma'a rũ'tũvaãna ũhaasome. Ra ija'che chiiju sēniasome repana: "Iva'na jũ'iva'na mũ'ũ ju'ikãa pũso juhasirũ'tũ chēseche jo'kajũ'ũ, chēse vajũa'ju", chiniiasome. Ũcuarũmũ repana jũ'iva'na repau ju'ikãa chēsesina ũcuanũko vajũasome.

7

Pãi rekoñoã cu'ache paache'te i'kamũ Jesús

(Mt 15.1-20)

¹ Ũcuarũmũ fariseopãina'me judiõpãi che'chona Jerusalén raisinapi Jesús pa'ichejana saniasome repana.

² Sani tĩ'a ñato Jesús neena te'ena judiõ aipãi chũ'ũ jo'kasi'e cho'omarũ masi choamajũjñapi ãu ãniasome. Jã'aja'ñe cho'ojũna fariseopãina'me judiõpãi che'chona ña cu'ache i'kaasome repanare.

³ Repana fariseopãina'me judiõpãi ũcuanũko cu'are cuheju repana aipãi chũ'ũ jo'kasi'e cho'onaa'me. Charo jũjñã masi choamaneni ãu ãimanaa'me repana.

⁴ Ũcuachi'a ãu ñsicheja sani rani cuchamaneni ãu ãimanaa'me repana judiõpãi. Cu'are cuheju aperũmũ repana aipãi chũ'ũsi'e chuta'a cho'ojũ pa'inaa'me repana. Cũnaro'ro, cũnaroã, cũnare'a peore masi sosaju pa'inaa'me repana. Kãiko'ñajatũ'ka masi choanaa'me repana, aipãi chũ'ũsi'ere cho'ojũ.

⁵ Ũcuarũmũ repana fariseopãina'me judiõpãi che'chona Jesure ija'che sēniasome:

—¿Je'se pa'ina mũ'ũ neena mai aipãi chũ'ũ jo'kasi'e cho'oma'ñe? Masi choamajũjñapi ãu ãime repana — chiniiasome repana.

⁶ Chitena Jesús ija'che i'kaasomũ repanare:

—Aperũmũ Dios chũ'o kũasi'kũ Isaiás mũsanũkona sē'sevũchi'a re'oja'che pa'ijachere kũakũ tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ:

Jã'ana Israel jojosi, “Mũ'ure cuasaju vajuchũme chũkũna”, chiime chũ'ure.

Jã'ata'ni repana rekoñoã chũ'ure cuasamanaa'me repana.

7 Ūcuachi'a chũ'ure cuasaju pojojũ cho'ocheja'che sē'sevũchi'a peoche cho'onaa'me repana.

Rupũ repana cuasaju chũ'ũñechi'a che'chonajeju chũ'uni cuasamarũ jorenaa'me repana,

chiiũ tocha jo'kaasomũ Isaías. ⁸ Dios chũ'u jo'kasi'ere jachaju cho'omarũ rupũ pãĩ cuasaju chũ'ũñechi'a cho'oju pa'inaa'me musanũkona.

⁹ 'Musanũkona aipãĩ cuasaju chũ'u jo'kasi'ere cho'oũu chiiju Dios chũ'u jo'kasi'e cho'omanaa'me musanũkona.

¹⁰ Aperũmũ Moisés ija'che chũ'u jo'kaasomũ:

Mũja'kupãĩ ña kũkũju pa'ijũ'u musanũkona,

Ūcuachi'a,

Mũja'kupãĩ cu'ache i'kamanejũ'u.

Jã'aja'ñe i'kanare vanisõñe pa'imũ, cu'ache i'kasi'e ro'i, chiiũ chũ'u jo'kaasomũ. ¹¹⁻¹² Musanũkonata'ni chekũnare ija'che chũ'ũnaa'me: “Mai ja'kupãire ija'che i'kato re'omũ:

'Ja'kupãĩ, musanũkonare ïsira'asi'e chũ'u paache corban'me. Jã'ajekũna musanũkonare kuiracu'amũ', chito re'omũ. Jã'aja'ñe i'kanare pũka'kupãĩ kuirache peomũ”, chiinaa'me musanũkona. (“Corbán” chini “Diore ïsijachea'me” chiimũ.) ¹³ Musanũkona Dios chũ'u jo'kasi'e jachanajeju jã'aja'ñe chũ'ũme, pãipi rupũ musanũkona cuasaju chũ'ũñe'te cho'oju paapũ chini. Cheke ũcuajamajñarũã cu'ache cho'oju pa'inaa'me musanũkona

—chiniasomũ Jesús repanare.

¹⁴ Chini Jesús pãĩ jo'e soni rao ija'che i'kaasomũ repanare:

—Chũ'u i'kache asa chẽa masijũ'u musanũkona ũcuanũko. ¹⁵ Pãĩ ãu ãiñeji repana rekoñoã cu'ache cho'omanaa'me.

Repana cu'ache cuasanita'ni cu'ache cho'ome rekoñoã. ¹⁶ Chũ'u i'kache asa chẽaũana ũcuanũko asa chẽajũ'u —chiniasomũ Jesús repanare.

¹⁷ I'kacuha pãĩ jo'ka mũa vũ'ena kakaasomũ Jesús. Kaka pa'ũna repaũ neena repaũ chũ'vasi'ere asavesũju sēniasome repaũ'te, masi kũaa'kũ chini. ¹⁸⁻¹⁹ Sētena ija'che i'kaasomũ repaũ:

—¿Musanũkona ũcuaja'che chũ'u i'kasi'e asavesũche? Pãĩũ ãu ũcuauache'te ãni cutarũna mevo jmamakarũ paa sējosõmũ. Rekocho kakamaũna repaũ rekochota'ni cu'ache cho'oma'mũ —chiniasomũ Jesús.

Jã'aja'ñe i'kakũ, “Ãu ũcuauache ãire'omũ pãĩ”, chiniasomũ Jesús. ²⁰ Ūcuarũmũ Jesús jo'e ija'che i'kaasomũ:

—Pāi cu'ache cho'ona repana rekoñoã cuasache cu'ache cho'ome. Cu'ache cuasanajeju repana rekoñoã cu'ache paame. ²¹ Pāi te'ena repana rekoñoã cu'ache cuasaju cu'ache cho'ome. Chekuna romineeju chekuna umaneeju cu'ache cho'ome. Chekuna pōse ñaasōme. Chekuna pāi vanisōme. ²² Chekuna repana pa'imanare ja'me kāime. Chekuna, pāi neemajñaruãre tua paauache ñame. Chekuna ũcuauache cu'ache cho'ome. Chekuna joreme. Chekuna ũcuauache cu'ache cho'ojũ javoma'ñe si'ache vajuchũache cho'onaa'me. Chekunare pāi re'oja'che ti'jñeto pe'rume. Chekuna cu'ache i'kame chekunare. Chekuna pāi chekunare cuheju, “Chũ'uchi'a re'okũ'mũ”, chiime. Chekuna tĩñe cuasame. ²³ Pāi jā'aja'ñe cuasaju cho'onapi cu'ache paame rekoñoã, Diopi ñato —chiniasomũ Jesús.

Judío pekoji Jesure cuasasi'ere kũamũ
(Mt 15.21-28)

²⁴ Ũcuarũmũ Jesús ũcuachejapi eta Tiro vũ'ejoopona'me Sidón vũ'ejoopo pa'ichejana saniasomũ. Sani tĩ'a repacheja pa'ivũ'ena kakaasomũ repau, kati te'eũ pasa chini. Jā'ata'ni katicu'aasomũ repau'te. ²⁵⁻²⁶ Sani tĩ'aũna repacheja pa'iko Sirofeniciapãio asa repau pa'ivũ'ena mũa kaka repau'te ti'jñeñe ro're pũũ ñuniasomo. Ñu'io repau'te rũa i'kaasomo repao, mamako'te pa'ikũni vatini eto saokaau chini. ²⁷ Sēeona Jesús i'kaasomũ.

—Pāipi chĩiva'na ãiñe'te ãure tua jamuchaire ãuto cu'amũ. Pāi repana chĩiva'nani charo ãu ãume —chiniasomũ.

²⁸ Chikuna repao i'kaasomo.

—Ũcuarepaa'me jā'a, Pāi Ũcuanũkore Paaku. Jā'ata'ni pāi chĩiva'na ãijũ pu'che to'jñosimajñaruãre ãime jamuchai —chiniasomo repao.

²⁹ Chikona Jesús jo'e i'kaasomũ repao'te.

—Rũa masi i'kamo mũ'ũ. Jā'aja'ñe cuasako i'kaona mũ'ũre re'oja'che cho'okaija'mũ chũ'ũ. Mũ'ũ vũ'ena co'ijũ'ũ. Mũ'ũ chĩiva'o sa'navũ pa'isi'kũ vati eta sanisõcuhasi'kũamũ —chiniasomũ Jesús repao'te.

³⁰ Jā'aja'ñe i'kaũna vũ'e co'i ñato chĩiva'o kãiko'are ũhio paniasomo, vatipi aperũmũ repao'te pa'isi'kũ eta sanisõũna.

Cãjo asamaũ chũ'ojẽ'e cutuma'ñe pa'ikũ'te Jesús va-sosi'ere kũamũ

³¹ Ũcuarũmũ Jesús Tiro vũ'ejoopo pa'ichejapi sani Sidón vũ'ejoopo carani jo'e Decápolis cheja pa'ijoopoã carani Galilea chiarana sani tĩ'aasomũ. ³² Sani pa'ũna repau pa'ichejana pāi chekunapi cãjo asamaũ chũ'ojẽ'e cutuma'ñe

pa'ikũ'te ra, "Ikũre chẽa vasojuũ'u", chinasome. ³³ Chitena Jesús repau'te jũ'ikũ'te pãi peochejana juha sa repau mũoñoõpi jũ'ikũ'te repacãjo pa'iche suãnicuha repau coopi tutu jũ'ikũ chemeñona noasomũ. ³⁴ Jã'aja'ñe cho'ocuha umũre ñakũ rũa chũ'e mũo jũ'ikũ'te i'kaasomũ repau. "¡Efata!", chinasomũ. ("Efata" chini "Vatajuũ'u" chiimũ hebreo chũ'o.)

³⁵ Jã'aja'ñe i'kaũna jũ'ikũ cãjo ta'pisi'e ũcuate'erumũ repau chemeño asoma'ñe i'kasi'chopi care'oũna asoche cutuasomũ repau. ³⁶ Repau'te vasocuha repanare i'kaasomũ Jesús. "Chũ'u ikũre vasosi'e chekũnare kũamanejũ'u", chiimũ ũseasomũ repau. Jã'ata'ni Repauji na'a rũa, "Kũamanejũ'u", chiito na'a rũa chekũnare kũaasome repana. ³⁷ Jesupi jã'aja'ñe cho'oũna repana pãi ña jũano ija'che i'kaasome:

—Jesús rũa si'ache re'oja'che cho'okũ'mũ. Repauji cho'oũna cãjo asamanesina chura asame. Ũcuachi'a repauji cho'oũna chũ'o cutumanesina chũ'o cutume chura —chinasome repana.

8

Pãi cuatro milrepanare Jesús ãu ãusi'ere kũamũ
(Mt 15.32-39)

¹ Ũcuarumũ pãi jainũko Jesús pa'ichejana sani chi'i pa'ijũna ãu si'asoasomũ repanare. Jã'ajekũna Jesús repau neenare soni rao ija'che i'kaasomũ:

² —Inare pãi repana rasi'e ãu ãni si'asõ ãiñejẽ'e peova'napi chũ'ũna'me choteumucujũna pa'ijũna oimũ chũ'u. ³ Æũ ãimava'nani repana vũ'ũana saoto repana saiju ãucuhana phã'phasõ ai jũnisõjanaa'me. Te'ena rũa so'ñapi rianasome —chinasomũ repau.

⁴ Chikũna repau neena i'kaasome.

—Icheja pãi peochejajekũ ãu ãiñejẽ'e peomũ. ¿Je'se chũkũna ãu jũna ãujanaa'ñe inare pãi? —chinasome.

⁵ Chitena Jesús ija'che sãniasomũ repanare:

—¿Jetopũũã pã paache mũsanũkona? —chinasomũ repau.

Chikũna i'kaasome repana.

—Pãũũã sieterepauũã paame chũkũna —chinasome.

⁶ Ũcuarumũ Jesús asa pãipi chejana pũũa'ju chini chũ'ũasomũ. Pũũrena Jesús repa pãũũã sieterepauũãre mini cãjikũ Dioni, "Re'orepamũ", chini repau neenare tũ'se ãsiũna repana pãi ũcuauũkore ãuasome repana.

⁷ Ũcuachi'a repau neena chiacha va'i te'eva'nare paajũna

Jesús repava'nare mini cājiku Dioni, "Re'orepamu", chiniasomu. Chini chū'vasomu, repau neenapi pāire ūcuanukore āua'ju chini.

⁸ Pāi ūcuanuko chajichechi'a āniasome repa. Repana āijuna cajejaisi'e sieterepaju'ña sia maña timuasome repana Jesús neena. ⁹ Repa āu āisina pāi chekuruamu cuatro milrepana pa'icosome, umupāichi'a kuēkueto. Jā'a cho'o pi'nisirumu Jesús repanare pāi saosoasomu. ¹⁰ Saocuha repau neenana'me choovūji tuni Dalmanuta chejana jēniasomu repau.

Jesupi Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñoa'ku chini fariseopāi sēesi'ere kwamu

(Mt 12.38-39; Mt 16.1-4; Lc 11.16, 29)

¹¹ Ūcuarumu fariseopāi Jesús pa'ichejana rani ke'reasome repau'te. "Dios raomanesi'kuamū ikū", chini cuasanajeju, repauni cu'ache cho'oñu chini,

—Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojū'ch chukuna'te — chiniasome repana. ¹² Jā'aja'ñe chitena Jesús repau rekocho rua suma'ñe pa'iu ija'che i'kaasomu repanare:

—Ina pāi chū're, "Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojū'ch chukuna'te", chiime, chū'ch pa'iche'te masiñu chini. Jā'ata'ni cho'o ñomaneja'mu chū'ch repanare. Ūcuarepaa'me jā'a — chiniasomu Jesús.

¹³ Chini repanare jo'ka jo'e choovūji tuni chiara chekukā'kona jēniasomu Jesús repau neenana'me.

Fariseopāi cu'ache che'choche'te kwamu Jesús

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Ūcuarumu Jesús neena chiara jē'eju, "Pā cavesu ranisōsinaa'me mai", chiniasome sāiñechi'a. Pāpu te'epu paaasome repana choovu. ¹⁵ Jā'aja'ñe cuasaju i'kajuna Jesús repanare ija'che chū'vaasomu:

—Ñarepajū'ch. Fariseopāina'me Herodes pā saucheja'chere ñaju che'chemanejū'ch —chiniasomu.

¹⁶ Chikuna repau neena sāiñechi'a i'kaasome.

—Maipi pāre ramanerena jā'aja'ñe i'kacosomu ikū maire —chiniasome repana. ¹⁷ Jesús repana sāiñechi'a cutuche'te masiku ija'che i'kaasomu:

—¿Je' se pa'ina musanukona pā peoche'te cuasaju cutuche? Musanukona chuta'a masi cuasamaru asavesume. Chū'ch che'chosi'e musanukona rekoñoā chuta'a tū'ama'mu. ¹⁸ Musanukona ñakocaā paanata'ni ñama'me. Ūcuachi'a cājo paanata'ni asama'me. ¿Chū'ch cho'osi'e cuasamañe musanukona? ¹⁹ Aperumu pā cincoreparuāchi'a umupāi

cinco milrepanare ãukuna cajejaisi'e, ¿jetopujũ'ña sia maña timure musanukona? —chiniasomũ Jesús repanare.

Chikuna,

—Docerepajũ'ña sia maña timusinaa'me chukuna — chiniasome repana. ²⁰ Chitena Jesús jo'e i'kaasomũ repanare.

—Ûcuachi'a pã sietereparũã pãi cuatro milrepanare chu'u ãukuna cajejaisi'e, ¿jetopujũ'ña sia maña timure musanukona? —chiniasomũ repau repanare.

Chikuna,

—Sieterepajũ'ña sia maña timusinaa'me chukuna — chiniasome repana. ²¹ Chitena Jesús jo'e i'kaasomũ.

—¿Chuta'a asavesuche musanukona? —chiniasomũ repau repanare.

Na'ava'uni Betsaida cheja cakuni Jesús vasosi'ere kwamũ

²² Ûcuarũmũ Jesús repau neenana'me Betsaida vu'ejoopona mani tĩ'aasomũ. Tĩ'aũna pãi na'ava'uni Jesús pa'ichejana ra rãa i'kaasome, repava'uni vasoa'ku chini. ²³ Sẽtena Jesús repava'ure vu'ejoopo ru'tuvana jũtũna chẽa juha saasomũ. Sa repau ñakocaãna coo tutucuha repau ca'nivũna jũjũnapi jakũ, “¿Ûquere ñakũ mu'u?”, chiniasomũ repau. ²⁴ Chikuna ñakũ ija'che i'kaasomũ:

—Pãire ñamũ chu'u. Ñakũ'teta'ni sũkiũãja'ñe ñoñe pãi ku'ime —chiniasomũ repau.

²⁵ Chikuna Jesupi jo'e repau ñakocaãna jaũna repau jo'e ñato churata'ni peore re'oja'che ñoasomũ. Re'oja'ñaakocaã care'oasomũ repau'te. ²⁶ Care'oũna Jesús repau'te vu'ena saokũ ija'che i'kaasomũ:

—Vu'ejoopo saima'ñe mu'u vu'ena rũhiñe saijũ'u. Chu'u mu'ure vasosi'e chekunare kwamanejũ'u —chiniasomũ Jesús repau'te.

Pedro, “Dios Raosi'kua'mũ Jesús”, chiisi'ere kwamũ
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Jã'a cho'ocuhasi'ũmũ Jesús repau neenana'me Cesarea de Filipino vu'ejoopo kueñe cajoopoãna sani tĩ'a ku'ia Jesús repau neenare ija'che sãniasomũ:

—Pãi chu'u pa'iche'te cutuni, ¿je'se chiiche? — chiniasomũ. ²⁸ Sẽkuna ija'che kũasome repana:

—“Juan, Pãi Okoro'vesi'kũcosomũ jã'u”, chiime pãi chekuna mu'ure i'kani. Chekuna, “Aperũmũ pa'isi'ku Elíaa'mũ jã'u”, chiime mu'ure. Jo'e chekuna, “Aperũmũ Dios chu'o kũasi'kũpi jũnisõsi'kũpi jo'e vajũrani pa'imũ jã'u”, chiime mu'ure —chiniasome repana. ²⁹ Chitena Jesús jo'e ija'che sãniasomũ repanare:

—Musanukonajě'e chũ'u pa'iche'te cutuni, ɔje'se chiiche?
—chinasomũ.

Chikũna asa Pedroji ija'che i'kaasomũ repau'te:

—Pãi ũcuaukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'kua'mũ mũ'u —chinasomũ.

³⁰ Ũcuarũmũ Jesús repau neenare chũ'uasomũ, repau pa'iche'te chekũnani kũamanea'ju chini.

Repau chuenisojachere kũamũ Jesús

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Ũcuarũmũ Jesús repau neenare ija'che i'kaasomũ:

—Chũ'u Dios Raocojĩosi'kũ rũa asi cho'ocojĩoja'mũ. Ũcuachi'a judío ainana'me judío phairipãi chũ'unana'me judiõpãi che'chona chũ'uni cuheju vanisõñe chũ'ujanaa'me. Vanisõ tãcojĩosi'kũta'ni choteumucujĩana jo'e vajũraija'mũ chũ'u —chinasomũ repau repanare. ³² Jã'a Jesús repau neenare te'erũhiñe kũaasomũ. Jesupi jã'aja'ñe kũaũna asa Pedro repau i'kache'te asacuhekũ repau'te chekũna pãi peochejana juha sa ija'che i'kaasomũ:

—Jã'aja'ñe i'kamanejũ'u mũ'u —chinasomũ. ³³ Jã'aja'ñe i'kaũna asa Jesús Pedro i'kache'te asacuhekũ repau neenani chũri ñakũ ija'che i'kaasomũ repau'te:

—Vati ai cuasacheja'che cuasakũjekũ chũ'ure ja'me pa'ima'ñe saiũ'u mũ'u. Pãi Dios cuasacheja'che cuasamanaa'me. Mũ'u ũcuaja'che Dios cuasacheja'che cuasama'kua'mũ —chinasomũ repau.

³⁴ Ũcuarũmũ Jesús repau neenare pãi chekũnana'me soni rao i'kaasomũ.

—Musanukonapi chũ'u neena paũu chini musanukonare cho'ouache ũhasõ chũ'u chũ'ũñe'te si'aumucujĩa cho'ojũ pa'ijũ'u. Chũ'ure cuasanajejũna chũ'ure cho'ocheja'che vanisõñu chiijanaa'me pãi musanukonare. Pãi musanukonare jã'aja'ñe cho'oũu chiiche asanijě'e chũ'ure cuasache ũhasõmanejũ'u. ³⁵ Chuenisõñe'te vajũchũju repaña asa chẽasi'ere Dios chũ'ore ũhasõni repaña jũnisõsirũmũ vati toana sani uujanaa'me. Jã'ata'ni, “Pãi chũkũna'te vanisõñu chiitojě'e Jesure ũcuasajũ Dios chũ'o chũ'vajanaa'me chũkũna”, chiisina repaña jũnisõsirũmũ Dios pa'ichejare ai sani re'oja'che pa'ijanaa'me. ³⁶⁻³⁷ Pãi cu'amajĩarũã si'ache paanapi chũ'ure cuasamaneni, repaña jũnisõsirũmũ vati toana sani ũcuana paacheji ro'i eta Dios pa'ichejana saicu'amũ. ³⁸ Pãi chũ'ure cuasanata'ni chekũnani irũmũ pa'ijũ cu'ache cho'onani vajũchũju, “Jesure cuasamanaa'me chũkũna. Ũcuachi'a Repau chũ'ojě'e vesũnaa'me chũkũna”, chiime masinata'ni. Jã'aja'ñe i'kasinare rũa cu'ache ti'jñeja'mũ, na'a pa'isirũmũ

chũ'u, Dios Raosi'ku, cunaumu muisi'kupi chejana jo'e cajerumu. Reparumu chũ'u Ja'ku Dios ko'sija'icheja'che ko'sija'iu cajeja'mu chũ'u Ja'ku neena ángelena'me. Caje jā'aja'ñe i'kasinare chũ'u ũcuaja'che, "Inare pāi vesumu chũ'u", chiija'mu —chiniasomu.

9

¹ Ũcuarumu Jesús repanare pāi jo'e i'kaasomu.

—Musanukona icheja chũ'ure ja'me pa'ina chuta'a jūnisōma'ñe pa'irumuna chũ'u Dios Raosi'kupi pāire masi chũ'ukuna ñajanaa'me. Ũcuarepaa'me jā'a —chiniasomu.

Rua ko'sija'iu Jesús carūhisi'ere kamu
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Seirepaumucujña pa'isirumuna Jesús aikūti raa umu nukakūtina muu Pedro'te Santiago'te Juanre jā'anarechi'a mñaasomu. Muni pa'iju Jesús tūija'iu carūnisoasomu. ³ Repau ju'ikāña ũcuaja'che rua poko'sijakāña carūnisoasomu. Pāi kāña choanare te'eu'terejē'e rua choatojē'e repau kāñaja'ñe pojakāña choacu'amu.

⁴ Ũcuarumu Jesús neena ñato aperumu pa'isina Moisenamē Elías Jesunamē pa'iju chũ'ore cutuju paniasome. ⁵ Jā'aja'ñe pa'ijuna ña Pedroji Jesure i'kaasomu.

—Masu, maipi ichejare pa'ijuna rua re'omu. Vu'ñarua chotevu'ñarua cho'okañu chiime chukuna, mu'u vu'eruna'me Moisés vu'eruna'me Elías vu'eru —chiniasomu Pedro repau'te.

⁶ Repana Jesús neena kakusoju masi cuasavesuku Pedroji jā'aja'ñe i'kaasomu Jesure.

⁷ Ũcuarumu repana nukachejana pikopi caje ta'pisouna piko sa'navuji chũ'o i'kache asoasomu repanare.

—Iku chũ'u chīi chũ'u oiũ paaku'mu. Repau chũ'ore asaju pa'ijũ'u musanukona —chiiche'te asaasome.

⁸ Ũcuarumu repana teana si'acakājño ñato Jesús te'eu nukasomu; chekuna te'eu'jē'e peoasome.

⁹ Repana aikūti cajerumu Jesús ija'che i'kaasomu repanare: "Diopi ñokuna musanukona irumu ñasi'e chũ'u Dios Raosi'ku jūnisō vajuraisirumujatu'ka chekunare te'eu'terejē'e kamuanejũ'u", chiniasomu repau.

¹⁰ "Kamuanejũ'u", chiisi'jekuna kuama'ñe pa'iju repanachi'a masiju paniasome. Jā'ata'ni repau, "Jūnisō jo'e vajuraija'mu", chiisi'ere masi asavesuju, "¿Je'se chiiku jā'a?", chiiju sāiñechi'a cutuju paniasome repana.

¹¹ Reparumu Jesure ija'che sēniasome repana:

—¿Je'se pa'ina maire judiōpāi che'chona, "Dios raoja'mu chiicojñoku chuta'a raimarumu Elīapi charo raija'mu",

chiiꞋu che'choche? —chiniasome. ¹² Chitena Jesús i'kaasomꞋ.

—Repana che'choche ũcuarepaa'me. Elíaa'mꞋ charo rani peore si'ache mamare care'vajaꞋ. Dios chꞋ'o aperꞋmꞋ tocha jo'kasi'e chꞋ'u RepaꞋ Raosi'kꞋ pa'ijachere kꞋakꞋ ija'che chiimꞋ:

Dios RaojaꞋre pāi cuheꞋu cu'ache cho'ojanaa'me, chiimꞋ. ¹³ Jā'ata'ni chꞋ'u mꞋsanꞋkonare Elías ranicuhasi'kꞋaa'mꞋ chiimꞋ. Rani pa'iaꞋna pāi repanare Ꞌache cu'ache cho'osinaa'me repaꞋ'te. Jā'aja'ñe kꞋamꞋ Dios chꞋ'o aperꞋmꞋ tocha jo'kasi'e. RepaꞋ'te cho'osi'eja'che cu'ache cho'ojanaa'me pāi chꞋ'ure Dios Raosi'kꞋare —chiniasomꞋ Jesús.

Chĩiva'ure vatire paava'uni Jesús vasosi'ere kꞋamꞋ
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ ŨcuarꞋmꞋ repana Jesuna'me aikūti mꞋisina repaꞋ neena mꞋimanesina nꞋkachejana caje tĩ'aasome. Caje tĩ'a ñato pāi jainꞋko paniasome. Ũcuachi'a judiꞋopāi che'chona te'ena paniasome. Pa'ijꞋ Jesús neenani ke'reꞋu paniasome repana. ¹⁵ ŨcuarꞋmꞋ repana pāi ũcuanꞋko Jesure ña kꞋkꞋ vꞋ'vꞋasome repaꞋni pojoñu chini. ¹⁶ ŨcuarꞋmꞋ Jesús repanare pāi ija'che sēniasomꞋ:

—ChꞋ'u neenare, ¿ꞋꞋquere cutuche mꞋsanꞋkona? —chiniasomꞋ.

¹⁷ ChikꞋna repanare pāi ja'me pa'ikꞋji Jesure i'kaasomꞋ.

—MasiꞋ, chꞋ'u chĩiva'ure mꞋ'uni ramꞋ chꞋ'u. Vatire chꞋ'o cutuche ũsekꞋni paamꞋ iva'Ꞌ. ¹⁸ Vatipi si'arꞋmꞋ chēa paakꞋna iva'Ꞌ chejana tāni vē've curukꞋ coo rꞋa raokꞋ cōjire asoche āiꞋ ca'nivꞋ jꞋajaꞋ quēkemꞋ. Iva'ure ra mꞋ'u neenani i'kasi'kꞋaa'mꞋ chꞋ'u, vatini eto saokaarꞋ chini. Jā'ata'ni eto saovesusinaa'me repana —chiniasomꞋ.

¹⁹ ChikꞋna Jesús i'kaasomꞋ repaꞋ'te.

—MꞋsanꞋkona pāi irꞋmꞋ cana chꞋ'ure masi cuasama'me. ¿KeekerꞋmꞋ mꞋsanꞋkona tĩñe cuasache ñakꞋ pa'iche chꞋ'u? —Jā'aja'ñe i'ka pi'ni— Ichejana rajꞋ'Ꞌ mꞋ'u chĩiva'ure —chiniasomꞋ repaꞋ.

²⁰ ChikꞋna Jesuni chĩiva'ure raasome repana. Rarena vati Jesuni ña cho'okꞋna chĩiva'Ꞌ rꞋa kurukurukꞋ chejana jūni tāni po'nꞋꞋ ku'ia chꞋ'opo rꞋa coo raoasomꞋ repava'Ꞌ.

²¹ Jā'aja'ñe cho'okꞋna ña Jesús chĩiva'Ꞌ pꞋka'kꞋare ija'che sēniasomꞋ:

—¿KeekerꞋmꞋ iku vatire paakꞋ? —chiniasomꞋ.

ChikꞋna pꞋka'kꞋ i'kaasomꞋ repaꞋ'te.

—ChĩirꞋmꞋna paava'ua'mꞋ. ²² Vatipi iva'uni vanisōra chini chēa paakꞋ chꞋ'ukꞋna chekꞋrꞋmꞋ toana tāiꞋ

chekurumu chiachana tãiku'mu iva'u. Mu'upi cho'omasini chukuna'te oiũ cho'okaijũ'u — chiniasomu. ²³ Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Mu'u chu'ure cuasato vasokaija'mu chu'u ikure. Pãi chu'ure cuasanare peore cho'okaimu Dios repanare — chiniasomu. ²⁴ Jã'aja'ñe chikuna vatire paaku puka'ku ujachu'opi cuiku i'kaasomu.

—Mu'ure cuasamu chu'u. Jã'ata'ni chuta'a cuasache karamu. Cho'okaijũ'u chu'ure. Chu'u rekocho mu'ure na'a rua cuasara chiimu chu'u — chiniasomu repau. ²⁵ Ūcuarumu Jesús repau nukachejana pãipi jainuko chi'ijuna vatire cho'оче ũseku ija'che i'kaasomu:

—Vati, mu'ure chũ'umu chu'u, chu'o cutuũseku cãjo asache ũseku'te. Chiiva'ure jo'ka eta saiijũ'u. Ai sani jo'e rani kakamanejũ'u mu'u repava'ure — chiniasomu Jesús repau'te vatire.

²⁶ Jesupi jã'aja'ñe chũ'umuna vati rua cuiku repauni cho'okuna rua kurukuruasomu. Vatipi jã'aja'ñe cho'ocuha repau'te eta sanisõna jũnisosiva'uja'iu ñokuna ña repana pãi jainuko, “Jũnisõcuhasiva'ua'mu iva'u”, chiniasome. ²⁷ Chiisi'eta'ni Jesús repau jũtuna chẽa vuo nukoasomu repau'te vatire paasi'kure.

²⁸ Jã'aja'ñe cho'ocuha Jesús vu'ena kaka pa'iuma repau neena repau'te te'e'u'te sãniasaasome.

—¿Je'se pa'iuma chukuna'te vatire eto saocu'au? — chiniasome.

²⁹ Chitena i'kaasomu repau.

—Vati ikure chiiva'ure pa'isi'kujanare Diore cuasaju ãu ãima'ñe Repau'te rua sēenarechi'a eto saore'omu — chiniasomu Jesús repanare.

*Repau chuenisojachere jo'e kuamu Jesús
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)*

³⁰⁻³¹ Ūcuarumu Jesús repau neenana'me jã'achejapi sani Galilea cheja canukama'ñe ku'ijũ paniasome. Repau neenare che'chora chini Jesús repana saijacheja chekunare kuama'ñe saiũ ija'che che'choasomu repanare: “Chu'ure Dios Raosi'kure kuhena pãi cu'ache cho'oa'ju chini chẽa chekunani jo'kajanaa'me. Jo'karena chu'ure vanisõjanaa'me repana pãi. Vanisõ tãcojñosi'kuta'ni choteumucujñana jo'e vajurajja'mu chu'u”, chiũ che'choasomu repau repanare. ³² Jã'ata'ni repau i'kache asavesuasome repana. Asavesunata'ni repau'te Jesure sēevajuchuasome repana.

Jesús neena, “¿Neepe mai na'a rúa masiche?”, chiisi'ere kuamũ

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Ūcuarũmũ Jesús repaũ neenana'me sani Capernaum vũ'ejoopo tĩ'a vũ'ena kakaasome repana. Kakasirũmũ Jesús ija'che sēniasomũ repanare:

—Mai icheja rairũmũ, ¿ũquere cuture mũsanũkona? — chiniasomũ repaũ repanare.

³⁴ Chiitota'ni kuavajũchũju i'kamaneasome repana repaũ'te. Repana rairũmũ ija'che sãĩñechi'a cutuasome repana: “Mai icheja pa'ina, ¿neepi na'a rúa masiche?”, chiiju paniasome. ³⁵ Ūcuarũmũ Jesús pũũ ñũ'iu repaũ neenare docerepanare soni rao ija'che i'kaasomũ repanare:

—Pãiu chekunare chũ'ura chini aperũmũ chũ'uma'ku pa'icheja'che pa'iu chekunare cho'okaiũ paau. Jã'aja'ñe cho'oni, “Rúa vesũmũ chũ'ũ”, chini chekunani cho'okaiũ che'chesõũna chekunare chũ'ũre'oja'mũ repaũ'te — chiniasomũ repaũ. ³⁶ Ūcuarũmũ Jesús chĩiva'ũre juha ra, repana pãĩ chenevũna nũko repava'ũre mini cajoku ija'che i'kaasomũ repaũ neenare:

³⁷ —Pãĩ chũ'ũre masi cuasana chĩiva'nare ikũjava'nare pojona chũ'ũre ũcuaja'che pojome. Pãĩ chũ'ũre pojona chũ'ũrechi'a pojoma'me. Chũ'ũre Raosi'kũre ũcuaja'che pojome repana —chiniasomũ repaũ.

Maire cu'ache cho'omana pojõju re'oja'che cho'okaima maire

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

³⁸ Ūcuarũmũ Juan Jesure ija'che i'kaasomũ:

—Masiũ, chekũre pãiu'te pãĩ sa'navũã pa'inare vati eto saoku'te ñasinaa'me chũkũna. “Jesupi chũ'ũkũna cho'omũ chũ'ũ”, chiniasomũ repaũ vatire eto saoni. Jã'aja'ñe cho'õũna ña, ũseju repaũ'te i'kasinaa'me chũkũna, maire ja'me cho'okaima'kũjekũna —chiniasomũ repaũ.

³⁹ Chikũna asa Jesús i'kaasomũ repaũ'te.

—Jã'aja'ñe cho'onare ũsemanejũ'ũ. Pãĩ Diochi'a cho'omasiche cho'oni, “Jesupi chũ'ũkũna cho'omũ chũ'ũ”, chiime. Jã'aja'ñe cho'oju i'kana chũ'ũre cu'ache i'kama'me.

⁴⁰ Pãĩ maire cuhemana maire ja'me cho'okainaa'me.

⁴¹ Ūcuachi'a pãĩ ũcuauakũji mũsanũkonare chũ'ũ neenare, “Inare Cristo neenajejũna re'oja'che cho'okaimũ chũ'ũ”, chini re'oja'che cho'okaiũ oko te'ero'rorũchi'a ũkuatojẽ'e Diopi ro'ija'mũ repaũ'te. Ūcuarepaa'me jã'a —chiniasomũ Jesús repaũ'te.

Pāi rūhiñe cuasamana cu'ache cho'oche'te khamu
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

42 Ūcuarumu Jesús Juanre jo'e i'kaasomu.

—Chīiva'na cuasacheja'che chū're cuasakuni te'e'u'te cu'ache chū'vakū'te pāipi ija'che cho'oto na'a re'ora'amū: Repau chuta'a chū'u neeva'ure cu'ache chū'vamarumna toacunarūji rua ūjarūji pāipi repau cavuna jero vēe chiarana tō rōoru na'a re'ora'amū repau'te. Jā'aja'ñe cho'oma'to ūcua pa'iu chū'u neeva'ure cu'ache chū'vauna Diopi repau cu'ache cho'osi'e ro'ire chū'uto na'a rua cu'ache pa'ija'mū repau'te. 43 Mū'u jūtupi chekuni cu'ache cho'oni tusosōjū'u repajūtu. Na'a re'omu te'ejūtu paakūji Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ito. Jūtūre jā'aja'ñe cho'omaneni peore paakūta'ni ūcua jūtupi jo'e cu'ache cho'osi'kūjeku vati toana chachocu'atoana sani uuku pa'ija'mū mū'u. Na'a cu'amū jā'a. 44 Repacheja saisinare ca'nivūā āina peko jūnisōma'ñe āiju pa'inaa'me. Ūcuachi'a repa toa chachama'ñe uuku pa'itooa'me. 45 Ūcuaja'che mū'u cū'arūji chekuni cu'ache cho'oni tusosōjū'u repacū'arū. Na'a re'omu te'ecū'arū paakūji Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ito. Jā'aja'ñe cho'omaneni peore paakūta'ni ūcua cū'arūji jo'e cu'ache cho'osi'kūjeku vati toana chachocu'atoana sani uuku pa'ija'mū mū'u. Na'a cu'amū jā'a. 46 Repacheja saisinare ca'nivūā āina peko jūnisōma'ñe āiju pa'inaa'me. Ūcuachi'a repa toa chachama'ñe uuku pa'ikū'mū. 47 Ūcuaja'che mū'u űakovaji űaku cu'ache cho'oni űakova'te rutasōjū'u. Na'a re'omu te'eñakova paakūji Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ito. Jā'aja'ñe cho'omaneni űakocaā peore paakūta'ni ūcuañakovaji űaku cu'ache cho'osi'kūjeku vati toana sani uuku pa'ija'mū mū'u. Na'a cu'amū jā'a. 48 Repacheja saisinare ca'nivūā āina peko jūnisōma'ñe āiju pa'inaa'me. Ūcuachi'a repa toa chachama'ñe ai uuku pa'ikū'mū.

49 'Aperumu Dioni pojōju pāi va'iva'nare vani űiasome. Repava'nare vani űhapi chu'chusome. Ūha chu'churu na'a re'omu jā'a. Dios ūcuaja'che űha chu'chucheja'che Repau'te cuasanani pa'ivesache ti'jñeto te'eñoā ūsema'mū. Jā'ajekuna na'a rua re'oja'che pa'imasijanaa'me repa. 50 Ūha sāija'iu rua re'omu. Jā'ata'ni űhapi sāija'ñepi si'asōru, űje'se cho'ojanaa'ñe pāi, űhapi sāijaau chini? Jo'e sāija'ñe cho'ocu'amū repa. Ūcuaja'che musanukona re'oja'che pa'iju chekunare pojoto re'omu. Re'oja'che cho'oche'te jo'kasōni űha sāija'imaū cu'acheja'che cu'ame — chiniasomu repau.

10

*Rũjoromi sējoma'ñe paache'te chũvamũ Jesús
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)*

¹ Ūcuarũmũ Jesús Capernaum vũ'ejoopo pa'isi'kupi Judea chejana saiũ Jordán chiacha ũsũũ muikã'kona jēni tĩ'aasomũ. Tĩ'auna pãĩ repaũ'te jo'e chi'irena si'arũmũ pãĩ che'chokũjekũ jo'e che'choasomũ repanare.

² Ūcuarũmũ fariseopãĩ te'ena Jesús pa'ichejana sani ija'che i'kajũ sēniasome repaũ'te, tĩĩñe i'kaũna repaũni chēa cu'ache cho'oũũ chini:

—¿Pãĩũni repaũ rũjore sējowato sējore'okũ? — chiniasome repana. ³ Chitena Jesús ija'che i'kaasomũ:

—Aperũmũ pa'isi'kũ Moisés, ¿ũquere musanũkonare chũ'ũkũ tocha jo'kau? —chiniasomũ. ⁴ Chikũna i'kaasome repana.

—Aperũmũ Moisés ija'che chũ'ũ jo'kaasomũ:

Pãĩũ repaũ rũjore paacuhekũ sējora chiikũ charo repao'te sējojañere kũakũ utija'ovana tocha pi'ni ũcuaooni ĩsia'kũ, repao chekũnare ñojaja'ova.

Jã'aja'ñe cho'ocuha sējore'omũ repao'te, chiiũ chũ'ũ jo'kaasomũ —chiniasome repana. ⁵ Chitena Jesús i'kaasomũ repanare.

—Musanũkonapi cu'ache cho'ochete jo'kacuhejũ ũcuauache cho'oũũ chiiũna jã'aja'ñe chũ'ũ jo'kaasomũ Moisés. ⁶ Aperũmũ Dios peore cho'orũmũ pãĩ cho'okũ umũũna'me romio'te cho'oasomũ. ⁷ Jã'ajekũna umũũ repaũ pũka'kupãĩ ja'me pa'isi'e jo'kasõ rũjona'me pa'imũ. ⁸ Jã'aja'ñe cho'o ũcuate'eũja'che pa'ime repana. Umũũ rũjona'me te'eka'chapana pa'ime. Jã'ata'ni ũcuate'eũja'che pa'ime repana. ⁹ Jã'ajekũna pãĩũji Dios jã'aja'ñe paapu chini jo'kasi'ere jachakũ rũjoni sējosõni cu'ache cho'omũ —chiniasomũ repaũ.

¹⁰ Na'a pani Jesús neena vũ'ere pa'ijũ jo'e rũjoromi sējoiñe'te sēniasome repaũ'te. ¹¹ Sētena Jesús jo'e i'kaasomũ repanare.

—Pãĩũ repaũ rũjore paacuhekũ sējo, chekoni vejani Dios ũseche'te cho'okũ charo paasi'kore cu'ache cho'omũ. ¹² Ūcuaja'che romio repao ũjũre sējo chekũni vejani Dios ũseche'te cho'oko charo pa'isi'kũre cu'ache cho'omo —chiniasomũ Jesús repanare.

*Chĩiva'nare Jesús re'oja'che i'ka jo'kasi'ere kũamũ
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)*

¹³ Ûcuarumũ pãi Jesús pa'ichejana repaña chĩiva'nare raasome, repauji chẽse pojoa'ku chini. Jã'aja'ñe rajuna ña repau neena ãsepi'raasome repanare.

¹⁴ Æsepi'rajuna ña Jesús pe'rukũ i'kaasomũ repanare.

—Chĩiva'nare chu'ure raiũsemanejũ'ũ musanukona, chu'uni raapu. Iva'na chĩiva'naja'ñe pa'ijũ chu'ure masi cuasanapi Dios chu'o asa chẽajanana'me. ¹⁵ Jã'ata'ni iva'na chĩiva'na chu'ure masi cuasacheja'che masi cuasamana Dios chu'o asa chẽamanejanana'me. Ûcuarepa'a'me jã'a —chiniasomũ Jesús repau neenare.

¹⁶ Chini Jesús repanare chĩiva'nare sũ'kakũ jũjũnapi chẽsekũ Dioni re'oja'chere sẽekanasomũ.

Põsumũ kuriũ Jesure Dios pa'icheja saiche sēniasasi'ere kuamũ

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Ûcuarumũ Jesús jo'e ku'iana pãiu kuriũ repau'te vu'vu rani ro're ñu'iu ija'che sēniasomũ:

—Masiũ, re'okũ'mũ mũ'ũ. Dios pa'ichejana sasa chiimũ chu'ũ. ¿Je'se cho'oja'che chu'ũ? —chiniasomũ.

¹⁸ Chikuna Jesús i'kaasomũ repau'te.

—¿Je'se cuasa, “Re'okũ'mũ mũ'ũ”, chiikũ mũ'ũ chu'ure? Diochi'aa'mũ Re'okũ. Chekũ pãiu re'okũ peomũ.

¹⁹ Aperumũ Dios chũ'ũ jo'kasi'e masicosomũ mũ'ũ. Ija'che kuamũ:

Musanukona umupãi romi paana chekunare romi ja'me kãimanejũ'ũ.

Ûcuaja'che romi umũ pa'ina chekunare umupãi ja'me kãimanejũ'ũ.

Ûcuachi'a pãi vanisõmanejũ'ũ.

Chekuna nee ñaamanejũ'ũ.

Chekuna pa'iche'te ña kuani joremanejũ'ũ.

Repana neere tua paara chini chekunare joremanejũ'ũ.

Ûcuaja'che mũa'kupãi ña, kukujũ'ũ,

chiimũ Dios chũ'ũ jo'kasi'e —chiniasomũ Jesús repau'te.

²⁰ Chikuna repau kuriũ jo'e i'kaasomũ.

—Masiũ, chĩirumupi irumujatu'ka Dios chũ'ũ jo'kasi'e peore cho'okũ pa'ikũ'mũ chu'ũ —chiniasomũ repau.

²¹ Jã'aja'ñe i'kauna Jesús ña repau'te rua oiũ i'kaasomũ.

—Ûcuarepa cho'okũ'teta'ni karamũ mũ'ure. Mũ'ũ paache cu'amajñaruãre peore ísisõ, kuri koo chuova'na pa'iva'nani rupũ ísijũ'ũ. Ísisõjani rani chu'una'me ku'iu chu'ũ chũ'ũñe'te cho'okũ pa'ijũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oni'te Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ija'mũ mũ'ũ —chiniasomũ Jesús repau'te.

²² Jesupi jā'aja'ñe i'kauna asa kurineeku jeku ĩsiuamauna rua sumava'u sanisoasomu repau.

²³ Jo'ka sakuna Jesús si'ache repakã'jño ña repau neenare ija'che i'kaasomu:

—Pãi kurinare Dios pa'icheja saineenareta'ni saivesamu —chinasomu Jesús repanare.

²⁴ Repau i'kache asa jñanoasome repau neena. Jñanorena Jesús jo'e i'kaasomu repanare.

—Pãi kurinare Dios pa'icheja saineenareta'ni saivesamu, “Rua kuri paaku cheke chiima'mu chu'u. Diore chiima'mu chu'u”, chiiju cuasanajuna —chinasomu repau.—

²⁵ Camellova'ure miuñakarũ cojerũ kaka etajaicu'acheja'che kuriu'te Dios pa'icheja saicu'aja'mu, repauji kurire na'a rua cuasaku pa'ito —chinasomu Jesús repanare.

²⁶ Jã'aja'ñe i'kauna asa jñano Jesús neena sãĩñechi'a ija'che i'kaasome: “Jã'a pa'ito, ¿je'se pa'inani Dios pa'icheja saire'oja'u?”, chiniasome repana.

²⁷ Chitena Jesús repanare ñaku ija'che i'kaasomu:

—Maichi'a te'ena cuasajuna Dios pa'icheja saicu'amũ maire pãi. Diopi cho'okaitota'ni Repau pa'icheja saiche vesama'mu —chinasomu.

²⁸ Chikuna Pedro i'kaasomu.

—Chukuna mu'una'me pañu chini chukuna paasimajñarũ peore jo'kasõ rani mu'una'me ku'ime —chinasomu.

²⁹⁻³⁰ Chikuna Jesús i'kaasomu repanare.

—Pãiu ũcuauaku chu'ure cuasaku Dios chu'ore sani chu'vaku pasa chiiku chekurumu repau vu'ere jo'kasõmu. Chekurumu repau majaa'chupãire jo'kasõmu. Chekurumu majaa'choromire jo'kasõmu. Chekurumu repau cho'jechĩire jo'kasõmu. Chekurumu repau puka'kupãire jo'kasõmu. Chekurumu rãjoni jo'kasõmu. Chekurumu repau chĩire jo'kasõmu. Chekurumu chejña repau paachejñare jo'kasõni repau aperumu paasimajñarũ vu'ña, a'chupãi, a'choromi, cho'jechĩi, ja'koromi, mamachĩi, chejña jo'e na'a rua jñaaja'mu repau. Ūcuachi'a Dioni cuasaku cu'ache cho'ocojñokuta'ni ũhasõmaneni jũnisõsirumu Dios pa'ichejare ai sani pa'ija'mu. ³¹ Pãi te'ena kuriu repau nee jo'kacuhesi'eja'che repana neere jo'kacuheju karama'ñe paaju chekunare, “Re'oja'che pa'inaa'me ina”, chiicojñome. Chu'u chũ'uñe'te cho'oju repana paache jo'kasõnareta'ni chekuna ña cu'ache i'kame. Jã'ata'ni Dios na'a pa'isirumu repana paache'te jo'kacuheju karama'ñe paaju chekunare, “Re'oja'che pa'ime ina”, chiicojñosinare, “Cu'ache pa'inaa'me ina”, chiija'mu. Chu'u chũ'uñe'te cho'oju repana paache jo'kasõ chekunare

cu'ache i'kacojñosinareta'ni, "Re'oja'che pa'inaa'me ina", chiija'mu Dios. Ūcuarepaa'me jā'a —chiniasomu Jesús.

Jesús repau chuenisojachere jo'e khamu
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Ūcuarumu Jesús repau neenana'me Jerusalén vu'ejoopona maiu charoji maniasomu. Repau neena vajuchuju cho'jepi maniasome. Reparumu Jesús repau neenare docerepanare soni repau'te cho'ojache kuaasomu.

³³ Kuaaku ija'che i'kaasomu repau:

—Mai Jerusalén vu'ejoopo maiñe masime musanukona. Ūcuachejana chu'ure Dios Raosi'kure paipi chēa judío phairipāi chū'unana'me judiōpāi che'chonani sa jo'kajanaa'me. Ūcuanapi chu'ure vanisōjañe chū'u judío peonani jo'kajanaa'me, repanapi chu'uni cu'ache cho'oa'ju chini. ³⁴ Jo'karena repana chu'ure pāisojanaa'me. Ūcuachi'a chu'uni coo tutuju sui'sue pi'ni kurususē'verona jē'jo vēasōjanaa'me repana chu'ure. Jā'aja'ñe cho'ocojñosi'kuta'ni choteumucujñana vajurajia'mu chu'u —chiniasomu Jesús repau neenare.

Santiagoa'me Juan re'oja'che cho'okaa chini Jesure sēsire khamu
(Mt 20.20-28)

³⁵ Ūcuarumu Zebedeo mamachii Santiagona'me Juan Jesure kueñe tī'a i'kaasome.

—Masiu, chukuna'te mu'upi re'oja'che cho'okaa chini sēñu chiime chukuna —chiniasome repana. ³⁶ Chitena i'kaasomu repau.

—¿Ëquere chu'u musanukonare cho'okaija'che? — chiniasomu. ³⁷ Chikuna i'kaasome repana.

—Mu'upi ija'che jo'kaa'ku chiime chukuna: Muja'kuna'me mu'u chū'urumu chukuna te'eu mu'u uajūtu cakā'kona puu, chekupi mu'u kā'kojūtu cakā'kona puu ñu'iju ja'me chū'uju pañu chiime chukuna —chiniasome repana. ³⁸ Chitena Jesús i'kaasomu repanare.

—Musanukona vesuju jā'aja'ñe sēeme. Pāi chu'ure cho'ojacheja'che musanukonare vanisōñu chiito, ¿cuhemanajanaa'ñe musanukona? —chiniasomu repau. ³⁹ Chikuna repana Zebedeo mamachii i'kaasome repau'te.

—Jūju, cuhemanajanaa'me chukuna —chiniasome.

Chitena Jesús jo'e i'kaasomu repanare.

—Chu'ure cho'ochaja'che cu'ache cho'ocojñorepajanaa'me musanukona. ⁴⁰ Jā'ata'ni chu'ure repakājño pa'iche puujanare chū'ucu'amu chu'ure. Chu'u Ja'ku apereparumu

ĩsija'mu chu'u chiicojñosinarechi'a jo'kaja'mu Repau repa —chinasomu.

⁴¹ Zebedeo mamachĩipi jã'aja'ñe sētena asa Jesús neena chekuna pe'ruasome repanare. ⁴² Pe'rujuna Jesús repanare soni rao i'kaasomu.

—Iere masicosome musanukona: Icheja cheja pãi chũ'una repana neenare rua cuaja pa'iche'te chũ'uju rua chuova'nare cho'ojũ pa'ime. ⁴³ Jã'ata'ni musanukonapi te'eũ pãi chũ'uku pasa chini repana cho'ocheja'che cho'omanejũ'u. Jã'aja'ñe cho'oma'ñe cho'oche cho'okaikujã'che chekunare cho'okaiũ pa'ijũ'u. ⁴⁴ Te'eũji chekunare paara chini paacojñokũ pa'icheja'che pa'ijũ'u. ⁴⁵ Jã'aja'ñe pa'ikũ'mu chu'u pãire ja'me paaũ chini Dios Raosi'kũ. Pãire cho'okaicojñora chini raisi'kũma'mu. Pãire ũcuanukore re'oja'che cho'okaiũ repana cu'are jũni ro'ikasa chini raisi'kũa'mu —chinasomu Jesús repanare.

*Na'ava'uni Bartimeoni Jesús vasosi'ere kwamu
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)*

⁴⁶ Ūcuarumu Jesús repau neenana'me Jericó vu'ejoopo tĩ'a jmakaru pani Jerusalén vu'ejoopona saũu chini Jesús repau neena chekuna pãi rua jainuko ja'me repa-joopoji etaju ñato ma'a ru'tava'te Timeo mamaku Bartimeo na'ava'ujeku ñu'ia kurire sēeũ paniasomu. ⁴⁷ Ñu'ia Jesús Nazaret vu'ejoopo caku repau ñu'ichejapi caraiche'te asa repau Bartimeo rua cuiku ija'che i'kaasomu:

—Jesús, David aperumu pa'isi'kũ Jojosi'kũ, oijũ'u chu'ava'ure —chinasomu repau.

⁴⁸ I'kauna asa repana pãi jainuko,

—Re'omu. Jo'e i'kamanejũ'u —chinasome repau'te. Jo'e i'kamanejũ'u chiisi'eta'ni na'a rua cuiku i'kaasomu repau.

—Jesús, David aperumu pa'isi'kũ Jojosi'kũ, oijũ'u chu'ava'ure —chinasomu repau.

⁴⁹ Jã'aja'ñe i'kakũ cuikuna asa canuka,

—Repau'te soijũ'u —chinasomu Jesús.

Chikuna repana pãi na'ava'uni soijũ i'kaasome.

—Koka paaku vuni raijũ'u. Jesús mu'ure soimu —chinasome repana repau'te.

⁵⁰ Chitena asa repau sē'sevũ ju'ikãa tĩto na'mi vuni Jesuni saniasomu. ⁵¹ Sakuna Jesús ija'che sēniasomu repau'te:

—¿Ëquere cho'okaau chini sēeku mu'u chu'ure? —chinasomu Jesús repau'te.

Chikuna repau na'ava'u i'kaasomu.

—Masiũ, chu'u ñakocaã ñoa'kũ chiimu chu'u —chinasomu repau. ⁵² Chikuna Jesús jo'e i'kaasomu.

—“Jesús chu'ure vasoja'mu”, chini cuasasi'kujekuna mu'u ñakocaã ñoja'mu mu'ure. Chura mu'u vaju saijũ'u — chiniasomu Jesús repau'te.

Jesupi já'aja'ñe i'kauna repau ñakocaã teana care'osoasomu. Care'ouna Jesure jovo ja'me saniasomu repau na'ava'u pa'isi'ku.

11

Jerusalén vu'ejoopo Jesús sani tĩ'asi'ere kwamu
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Ūcuarumu Jesús repau neenana'me saiju Jerusalén vu'ejoopo kueñe cajoopoã Olivo aikũti pa'ijoopoã Betfagé vu'ejoopona'me Betania vu'ejoopo cachejñana tĩ'aasome. Tĩ'a Jesús repau neenare te'eka'chapanarechi'a soniasomu.

2 Soni repanare saora chini ija'che i'kaasomu repau:

—Jeejoopona kueñe cajoopona saijũ'u musanukona. Sani tĩ'a burrova'ure quẽo suosiva'ure, pãi chuta'a tuhimava'uni ñajanaa'me musanukona. Ña repava'ure jose ichejana rakaijũ'u. ³ Pãi ũcuauakuj i musanukonare, “¿Ëque cho'oũu chini musanukona já'ava'ure joseche?”, chiito, “Maire Paaku iva'ure chiimu. Na'mi co'choja'mu repau iva'ure”, chiijũ'u —chiniasomu repau.

4 Chikuna repana sani ñato burrova'u pãi vu'e kakasa'aro kueñere, ma'a ru'tava'te quẽo suosiva'u rñiasomu. Ūcuarumu repana repava'ure sani joseasome.

5 Josejuna ũcuacheja pa'ina ija'che i'kaasome repanare:

—¿Ëquere musanukona cho'oche? ¿Je'se pa'ina já'ava'ure joseche? —chiniasome repana.

6 Chitena repanare Jesús i'kaku chũ'u raosi'ere kuaasome repana. Kuarena repava'ure ũsemaneasome repana. ⁷ Ësemapuna repava'ure Jesús pa'ichejana sa repava'u sũkuñuna kãñapi tuorena Jesús mũni tuniasomu repava'ure. ⁸ Tun i saina repau saima'ana pãi jainuko kãña jaasome. Chekuna ũcuaja'che sũki ka ja'o pa'ikare veri ũcuama'ana ũhaasome.

⁹ Charo Jesure ja'me sainana'me repau cho'je saina pojoju cuiju ija'che i'kaasome:

—¡Dios peore masiku'mu! ¡Diopi ikure pãire chũ'ua'ku chini Repau Raosi'kure re'oja'che cho'okaa! ¹⁰ ¡Aperumu pa'isi'ku mai majapãiu David chũ'usi'eja'che iku Jesús re'oja'che chũ'uja'mu! ¡Dios peore masiku'mu! — chiniasome repana.

¹¹ Já'aja'ñe cho'ojuna Jesús Jerusalén vu'ejoopo tĩ'a Dios vu'ena kaka pa'iu na'isokuna peore si'ache repakã'jño

ña pi'ni eta Betania vü'ejoopona co'iasomü, repau neena docerepanana'me.

Higoñuji jo'e kũimana'ku chini i'kamü Jesús
(Mt 21.18-22)

¹² Jo'e ñatato Jesús repau neenana'me Betania vü'ejoopoji rajuna Jesure äucuhaasomü. ¹³ Äucuhakuna so'opi ñato sükiñu higoñu ja'o sä'sasi'ñu paniasomü. Jã'aja'ñe pa'iana Jesús na'a kueñe sani ñato higoñuã kũima'ñu ja'ochi'a paniasomü. Kũirumü chuta'a tí'amauna reparuã peoasomü repañu. ¹⁴ Jã'aja'ñe pa'iana repañu ija'che i'kaasomü repau:

—Iñu sükiñu jo'e kũimairo paau —chiniasomü repau. Jã'aja'ñe i'kakuna repau neena asaasome.

Dios vü'ena kaka pöse ñinare Jesús eto saosi'ere kumü
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48)

¹⁵ Jã'aja'ñe cho'ocuha Jesús repau neenana'me sani Jerusalenna tí'aasome. Tí'a Jesús Dios vü'ena kaka repavü'e pöse koosinana'me ñisinare peore eto saomasomü. Eto saoku kuri sa'ñekaina mesako'ñana'me ükupova'na ñina ñu'isaivüäre jujo tajño ühaasomü repau. ¹⁶ Ücuaja'che chekuna repana pösemajñaruã ve'eju repavü'epi kaka etajani sañu chiinare üseasomü repau repanare. ¹⁷ Jã'aja'ñe cho'oku repanare che'choku ija'che i'kaasomü:

—Dios chu'o aperumü tocha jo'kasi'e ija'che kumü: Chu'u vü'e pã ücuanuko chu'ure pojoyü sēevü'ea'me, chiimü. Jã'ata'ni musanukona pöse ñaana cho'ochaja'che kaka cu'ache cho'ome —chiimü eto saomasomü Jesús repanare.

¹⁸ Jã'aja'ñe cho'ouna asa judío phairipã chũ'unana'me judiopã che'chona pe'ruju repau'te vanisoche chũ'uñu chiisinata'ni pãipi ücuanuko repau che'choche'te asa jñanojuna repau'te vajuchuasome repana. ¹⁹ Jã'aja'ñe cho'ocuha Jesús na'ito repau neenana'me repajoopoji saniasome.

Higoñu jünisosi'ere kumü
(Mt 21.18-22)

²⁰ Jo'e ñatato Jesús repau neenana'me higoñu pa'icheja caraiü ñato repañu saivüãjatü'ka jünisosi'ñu paniasomü. ²¹ Repañuji jã'aja'ñe pa'iana Jesús i'kasi'e Pedro jo'e cuasaku i'kaasomü.

—ñaku, Masiu! Mü'upi repañu'te cu'ache i'kauna peore jünisosi'ñu'a'me —chiniasomü repau'te.

²² Chikuna Jesús repau neenare i'kaasomü.

—Diore cuasaju pa'ijũ'u musanukona. ²³ Musanukona ücuauaküji, “Diopi cho'okaiuna chu'u i'kache peore cho'ore'ojamü”, chiimü cuasaku ikütire, “Icheja küñu

chiarana sũ'a nukajũ'u", chiito repakũti musanukona chũ'ũñe cho'oja'mũ. Ūcuarepaa'me jã'a. ²⁴ Jã'ajekũna ija'che i'kamũ chũ'u musanukonare: Musanukona, "Diopi chũ'u ũcuauache sēeto cho'okaija'mũ chũ'ũre", chiiju cuasaju pa'ito musanukona sēeñe cho'okaija'mũ Dios. ²⁵ Musanukona Diore sēñu chini chekũna musanukonare cu'ache cho'osi'e cavesũsõ jo'e cuasamanejũ'u. Jo'e cuasama'to Dios ũcuaja'che musanukona cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamaneja'mũ. ²⁶ Jã'ata'ni musanukonapi chekũna cu'ache cho'osi'ere cavesũma'ñe ũcua cuasato Dios ũcuaja'che musanukona cu'ache cho'osi'e cavesũma'ñe ũcua rũa cuasaku pa'ija'mũ —chiniasomũ Jesús repanare.

Jesús rũa masi i'kasi'ere kwamũ
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Ūcuarũmũ Jesús repau neenana'me Jerusalenna jo'e sani tĩ'aasome. Tĩ'a Jesús Dios vũ'e kaka nũka ku'iu ñakũna judío phairipã chũ'unana'me judiõpã che'chonana'me judío aina ranciasome. ²⁸ Rani repau'te ija'che sēniasome repana:

—¿Je'se cuasa pã chũ'ũna cho'ocheja'che cho'okũ mũ'u? ¿Neepi chũ'ũrena rani cho'okũ mũ'u? —chiniasome. ²⁹ Chitena repanare sãĩñe i'kaasomũ repau.

—Chũ'u ũcuaja'che musanukonani chũ'o sēniasara. Sēũna kuajũ'u chũ'ũre. Kũaru chũ'u ũcuaja'che iere cho'oa'ku chini chũ'ũre chēa raosi'ku mami kuaja'mũ musanukonare. ³⁰ ¿Neepi Juanre Pãi Okoro'veku'te chēa raore? ¿Diopi chēa raou? Jã'apãani, ¿pãipi chēa raore repau'te? Kuajũ'u chũ'ũre —chiniasomũ Jesús repanare.

³¹ Sēkũna sãĩñechi'a ija'che cutuasome repana:

—¿Je'se mai ikũre i'kajanaa'ñe? Maipi, "Juanre Dios chēa raosi'kuamũ", chiito ikũ maire, "¿Je'se pa'ũna musanukona jã'aja'ñe cuasanata'ni Juan chũ'vasi'e cuasamanere?", chiija'mũ. ³² Ūcuaja'che, "Pãipi Juanre chēa raosinaa'me", chiicu'amũ maire —chiniasome repana. Reparũmũ pã rũa jainũko, "Juan Dios chũ'o kuakaiku pa'isi'kuamũ", chiiju cuasajũna i'kavajuchũasome repana, chekunapi asa pe'ruju chini. ³³ Vajuchujũ Jesure ija'che i'kaasome repana:

—Juanre raosi'ku mami vesũme chũkũna —chiniasome. Chitena Jesús i'kaasomũ repanare.

—Chũ'u ũcuaja'che musanukonapi jã'aja'ñe i'karena chũ'ũre chũ'u raosi'ku mami kuamaneja'mũ —chiniasomũ Jesús repanare.

12

Cho'oché cho'okaina cu'ache cho'osi'ere kuumu
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Ūcuarumu Jesús repanare chuvaku ija'chere cuasaku kuaasomu:

—Paiu piisi uche chio ta pi'ni si'acachio rühiso'koro jeo tusuasomu. Repaso'koro jeo pi'ni uche cha'ca chachojavu je'naasomu repau ūcuate'evuji conora'ka meajacheja pa'ivu. Ūcuachi'a repachio kuirakaijanapi si'acachio naju kuirakaiju paaru chini vü'e umu nukavu'e cho'oasomu repau.

'Peore cho'o pi'ni repa chio kuirakaijanare jña jo'ka tüichejana sanisōasomu repau. ² Sani pa'iu uche tuarumu t'auña repau'te cho'oché cho'okaiku'te uche chio kuirakaina pa'ichejana saoasomu repau, uchere mijani rakaau chini. ³ Jā'ata'ni sani t'auña ña repana uche kuirana repau'te chēa vani, uchejē'e peou'te uche paaku pa'ichejana co'choasome repana. ⁴ Co'chorena ña uche paaku repau'te cho'oché cho'okaiku'te chekuni jo'e ūcuachejana saouña sani t'auña ña repana uche kuirana repau'te cataruāpi repau sījorūña asi su'a repau'te ruu cu'ache cutu pi'ni uchejē'e peou'te co'choasome. ⁵ Co'chorena chekure jo'e saoasomu repau. Saouña repau'te vanisōasome repana. Chekunani asi vaniasome repana. Chekunare vanisōasome repana.

⁶ 'Jā'aja'ñe cho'ojūna churata'ni repau mamaku'te ruu oiu paaku'te, "Chuv chireta'ni ña kukujacosome repana", chiu cuasa cho'jerepana mamaku'te saoasomu repau.

⁷ Jā'ata'ni repau mamakuji sani t'auña ña repachio kuirakaina sāñechi'a ija'che i'kaasome: "Jā'u uche paaku mamaku'mu. Puka'ku jūnisōsirumu repau paasi'e paajaua'mu jā'u. Vanisōñu jā'uni. Maipi puka'ku jūnisōsirumu repau paasi'ere paañu", chiniasome repana.

⁸ Chini repau'te chēa vanisō chio rütuvana sa ūhaasome repana repau'te —chiniasomu Jesús repanare pai.

⁹ Jā'aja'ñe kuacuha repau kuasi'e asasinare ija'che sēniasomu repau:

—Repau mamaku'te vanisōsi'ere asa uche chio paakuji sani, ¿je'se cho'oja'u repanare uche kuirakainare? Sani repau mamaku'te vanisōsinare sāñe vanisōja'mu repau. Repanare vanisō uche chio kuirakaijanare chekunani jña jo'kaja'mu repau, cu'ache cho'oma'ñe uche tuu pi'ni repau'te sa isijanani.

¹⁰ '¿Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ñamanaañe musanukona? Ija'che kuamu:

Pāi vū'e cho'ona vū'ña tuu re'ojatuure ku'eju paniasome.

Ku'eju te'etuupū jñaani cuheasome repana.

Cuheju jo'kaasome repatuupū.

Chekunata'ni na'a rūa masinajēju rani repatuupū mini kuāa
sa

repana vū'e chakavūna nūkoasome,

repana vū'epi na'a rūa jūjaa'ku chini.

¹¹ Diopi cho'okaiūna jā'aja'ñe cho'orena ña cuasa Repauni
pojoju i'kame chūkuna,

chiimū Dios chū'o tocha jo'kasi'e —chiniasomū repaū.

¹² Jesupi jā'aja'ñe i'kaūna asa judío phairipāi
chū'ūnana'me judiōpāi che'chonana'me judío aina asamasi,
“Ikū Jesús ūcuau cuasaku kūacheji maini cu'ache cutumū”,
chiiju pe'ruasome. Pe'ruju repaū'te chēañu chiinata'ni
pāire chekunani vajuchuju repaū'te jo'ka sanisoasome
repana.

Jesús pāi chū'ūnare kuri ro'iche'te i'kasi'ere kūamū

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Ūcuarūmū judiōpāi chū'ūnapi fariseopāina'me
Herode'te chiinare te'enare soni ija'che i'kaasome:

—Jesús pa'ichejana sani repaū'te chū'o rūa sēniasajū'ū.
Jā'aja'ñe sēejūna repaū tiiñe i'kato asa repaū i'kasi'e maire
chū'ūnani kuañu. Maipi kūato chekurūmū repaū'te chēañe
chū'ūjanaa'me repana —chiniasome. ¹⁴ Chini saouna sani
Jesure ija'che i'kaasome repana:

—Masīū, chū'o ūcuarepare cutukū'mū mū'ū. Pāipi
asa chēa re'oja'che paapu chini Dios chū'ūñe ūcuarepare
che'chokū'mū mū'ū. Jā'a masime chūkuna. Mū'ū
che'choche'te chekunapi asa cu'ache i'katojē'e kaku cua-
soma'ñe ūcua che'chokū pa'ikū'mū mū'ū. Jā'ajekuna
mū'ūni chū'o sēniasañu chiime chūkuna, mū'ū cuasaku
i'kache'te asa masiñu chini. Romapāi chū'ūkūji Cēsapi
chūkuna pa'iche ro'ire sēeto, ¿ro'ijanaa'ñe chūkuna
repaū'te? ¿Ro'imanejanaa'ñe? —chiniasome repana.

¹⁵ Jā'ata'ni Jesús repana cu'ache cho'oñu chiiche'te
masiku ija'che i'kaasomū repanare:

—Chū'ūni cacū'oñu chini jā'aja'ñe sēeme musanukona.
Kurire'reva chū'ūre rajū'ū; ñara —chiniasomū repaū.

¹⁶ Chikuna repaū'te kurire'reva miijani ra ñoasome repana.

Ñojūna Jesús ija'che i'kaasomū repanare:

—Ikū kurire'reva pa'ikū kuechūsi'kū, ¿keeja'iu'ū?
Ūcuachi'a, ¿nee mamipi pa'ikū ire'reva? —chiniasomū.

Chikuna i'kaasome repana.

—Maire chū'ūkū César chiana'me repaū mami pa'imū
jā'are'reva —chiniasome repana.

17 Chitena Jesús i'kaasomũ repanare.

—Jã'a pa'ito pa'iche ro'ire repauji kuri ro'iche chũ'uto ro'ijũ'u repau'te. Dios chũ'u jo'kasi'e ũcuachi'a cho'ojũ pa'ijũ'u —chiniasomũ repau. Jã'aja'ñe i'kauna asa kũkasome repana.

*Jũ'isina vajuraiche'te Jesure sēniasasi'ere kũamũ
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)*

18 Ūcuarũmũ saduceopãi Jesuni ñañu chini saniasome. “Pãi jũ'isina jo'e vajuraimanejanaaname”, chiijũ cuasanajeju Jesure ija'che sēniasome repana:

19 —Masũ, Diopi chũ'ũuna Moisés aperũmũ tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ:

Pãiu romio'te vejasi'kũpi, chuta'a chĩ peokũji jo'ka jũnisõru repau cho'jeũji veja paaa'kũ majaa'chũ paasi'kore.

Repaoni veja chĩire paakũ ija'che cuasakũ paaũ:

“Chũ'u a'chũ jũnisõsiva'u chĩijanaaname ina chũ'u chĩ”,
chiaũ,

chiimũ repau tocha jo'kasi'e. 20 Jã'ajekũna chũ'o kũañu chiime chũkũna mũ'ũre. Pãiu charo cakũ cho'jechĩi mũpũpũichĩ'a seirepanare paaasomũ. Repau charo cakũ romio'te veja paakũ chuta'a chĩ peokũji jo'ka jũnisoasomũ.

21 Jo'ka jũnisõuna cho'jeũ repau majaa'chũ rãjo pa'isi'koni veja paakũ ũcuaja'che chuta'a chĩ peokũji jo'ka jũnisoasomũ. Jũnisõuna na'a cho'je cakũ ũcuate'eo'te veja ũcuaja'che chĩ peokũji jũnisoasomũ. 22 Jã'aja'ñechĩ'a sieterepana ũcuanũko ũcuate'eo'te vejaju chĩ peonachi'a jo'ka jũnisoasome repana. Repana peore jũnisosirũmũ romio ũcuaja'che jũnisoasomo. 23 Jã'ajekũna pãi jũnisosina ũcuanũko jo'e vajuraisirũmũ, ¿kaupi repao'te jo'e paaja'u, sieterepana veja paacojñosi'kore? — chiniasome repana.

24 Chitena Jesús i'kaasomũ repanare.

—Tĩñe cuasame mũsanũkona. Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'ejẽ'e vesũju jũ'isinare Dios vasomasichejẽ'e vesũme mũsanũkona. 25 Pãi ũcuanũko jo'e vajuraisirũmũ mũpũpũina'me romi jo'e vejamananejanaaname, Diore ja'me pa'ina ángeles pa'icheja'che pa'inajeju. 26-27 ¿Diopi chũ'ũuna Moisés tocha jo'kasi'e jũ'isina vajuraiche kũache ñamanaanãe mũsanũkona? Aperũmũ Moisés sũkira'ñũru uutoa toa kueñe nũkakũ ñakũ paniasomũ. Ñakũ nũkakũna ũcuatoa sa'navũji Diopi i'kakũna asakũ tocha jo'kaasomũ repau Moisés.

“Chũ'u Dios, mũsanũkona aipãi icheja pa'irũmũ chũ'ũre cuasasinare paakũ'mũ chũ'u Abrahamre, Isaare, Jacobre”, chiisi'kũamũ Dios,

chiimũ repaũ tocha jo'kasi'e. Diopi ñato pãĩ jũnisõsinajẽ'e vajũme, repaña rekoñoãpi vajũkũna. Jã'a jachajũ cuasama'ñe rũa tĩĩne cuasame mũsanũkõna —chinasomũ Jesũs repañare saduceopãĩ.

Dios pãĩ na'a rũa chũ'ũñe'te kuamũ Jesũs
(Mt 22.34-40)

²⁸ Ũcuarũmũ judiõpãĩ che'chokũ rani Jesure saduceopãĩ ke'resi'e asaasomũ. Jesupi rũa masi i'kakũna asa ija'che sãniasaasomũ repaũ:

—Dios maire chũ'ũ jo'kasi'e, ¿jeea'che Repaũ maire na'a rũa cho'ojũ'ũ chiiche? —chinasomũ. ²⁹ Chikũna Jesũs ija'che i'kaasomũ:

—Dios maire ija'chere i'kakũ na'a rũa chũ'ũmũ:
Asarepajũ'ũ, Israelpãĩ.

Chũ'ũ mũsanũkonare Paakũ ũcuate'eu'mũ.

³⁰ Jã'ajekũna pãĩ mũsanũkonare ũcuañũkore Paakũ'te
chũ'ũre

mũsanũkõna aũna'me rekoñoãna'me kokana'me cuasache peore jã'api rũa cuasajũ pa'ijũ'ũ.

Mũsanũkõna meñe oicheja'che chekũnare oijũ pa'ijũ'ũ, chiimũ chũ'ũmũ Repaũ. Dios jã'aja'ñe chũ'ũ jo'kakũ maire, “Jã'are cho'ojũ pa'ijũ'ũ”, chiimũ na'a rũa chũ'ũmũ. ³¹ Cheke ũcuaja'chea'me, Repaũ chũ'ũrepache. Ija'che chiimũ:

Mũsanũkõna meñe oicheja'che chekũnare oijũ pa'ijũ'ũ, chiimũ Dios. Jã'aja'ñe, “Cho'ojũ pa'ijũ'ũ”, chiimũ na'a rũa chũ'ũmũ Dios maire. Chekejẽ'e na'a rũa chũ'ũma'mũ Repaũ —chinasomũ Jesũs repaũ'te.

³² Chikũna judiõpãĩ che'chokũ i'kaasomũ repaũ'te.

—Masiũ, ũcuarepaa'me jã'a, mũ'ũ i'kache. Dios ũcuate'eu'mũ. Chekũ maire paakũjẽ'e peomũ. ³³ Mai judiõpãĩ Diore pojojũ cu'amajñaruã Repaũni ñsijũ uosome. Jã'aja'ñe cho'ojũna pojocosomũ Repaũ maire. Jã'ata'ni maipi Repaũni rekoñoãpi rũa masi cuasajũ mai meñe oicheja'che chekũnare oijũ pa'ito na'a rũa pojocosomũ Dios maire —chinasomũ repaũ.

³⁴ Jã'aja'ñe i'kaũna asa Jesũs, “Ikũ masi i'kasi'kũa'mũ”, chiimũ cuasa ija'che i'kaasomũ repaũ'te:

—Jã'aja'ñe cuasakũjekũ Dios chũ'ũñe asa chẽapi'ramũ mũ'ũ —chinasomũ repaũ repaũ'te.

Reparũmũ pãĩ Jesure chũ'o jo'e sẽevajũchũasome.

¿Nee chũia'ũ pãĩ ũcuañũkore chũ'ũa'kũ chini Dios Raosi'kũ?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Ũcuarũmũ Jesũs Dios vũ'ere pa'iu pãire che'chokũ ija'che i'kaasomũ:

—Mai judíopāi che'chona ija'che i'kame: “Aperumũ pa'isi'kũ David Jojosi'kũa'mũ Cristo”, chiime. ³⁶ Repau David, aperumũ Dios Rekochoji kũakũna tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ:

Dios chũ'ũre Paakũ'te ija'che i'kaasomũ:

“Chũ'ũre kueñe ujjajũtu cakã'kona pũujũ'ũ.

Chũ'ũpi cho'okaiũna mũ'ũre cuhesina ũcuanũko mũ'ũ chũ'ũñe cho'ojanaa'me”, chiniasomũ.

Jã'aja'ñe tocha jo'kaasomũ David.

³⁷ 'Jẽ'se pa'ũna David, “Chũ'ũre Paakũ'mũ Cristo”, chiisi'eta'ni, “David Jojosi'kũa'mũ Cristo”, chiiche mai judíopāi che'chona? —chiniasomũ Jesús repanare.

Reparumũ pāi jainũko Jesús i'kache asa pojoasome.

Judíopāi che'chona cu'ache cho'oche'te kũamũ Jesús

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Ũcuarumũ Jesús pãire jo'e che'chokũ ija'che i'kaasomũ:

—Judíopāi che'chona pa'iche ña chẽamanejũ'ũ mũsanũkona. Kãña re'ojakãñapi ujjacueñoã ju'ijũ nũka ku'ime repana, pãipi ña, “Diore rũa cuasanaa'me jã'ana”, chiapũ chini. Āu ĩsichejñare ku'ijũna pãipi repanani ña chẽa pojojũ, “Peore masinajejũ che'chonaa'me ina”, chiito rũa pojonaa'me repana.

³⁹ Ũcuaja'che judíopāi chi'ivũ'ena mũa kakani masina ñu'isaivũãre ñu'ineenaa'me repana. Ũcuaja'che pãipi repanani āu āũũu chini soito mũa repanare soisi'kũre kueñe ñu'ineenaa'me repana.

⁴⁰ Ũcuachi'a va'jeva'na paache jorejũ tutesõnaa'me repana. Jã'aja'ñe cho'onata'ni pãipi ña, “Re'onaa'me jã'ana”, chiapũ chini Diore sēni rũa jeerumũ sēejũ pa'inaa'me repana. Jã'aja'ñe cho'onajejũna Diopi chũ'ũũna rũa cu'ache ti'jñeja'mũ repanare —chiniasomũ Jesús.

Va'jeva'o chũova'o pa'iva'o Diore kuri ĩsisi'ere kũamũ

(Lc 21.1-4)

⁴¹ Ũcuarumũ Jesús Dios vũ'ena kaka cãjovũ kuri mañavũ nũkacheja kueñe pũũ ñu'ũ ñato Dionĩ ĩsijũ pãĩ jainũko kuri mañajũ paniasome. Ũcuachi'a kurina jainũko kuri rũa mañaasome. ⁴² Ũcuarumũ va'jeva'o chũova'o pa'iva'o ũcuaja'che te'eka'chapare'reruãchi'a ka'charũ pa'ire'reruãre mañaasomo. ⁴³⁻⁴⁴ Mañaona ña Jesús repau neenare soni rao i'kaasomũ.

—Ina kurinata'ni repana koojũna cajejaisi'ere ĩsisinaa'me. Iva'ota'ni repao āu koo āio pasa chiisire'reruãre Dionĩ pojoko peore ĩsisõsi'koa'mo. Kurina ĩsisi'e ña pojomũ Dios. Jã'ata'ni iva'o ĩsisi'e ña na'a rũa pojomũ Dios. Ũcuarepaa'me jã'a —chiniasomũ Jesús.

13

Dios vü'e ñañosojachere kuamu Jesús

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Ũcuarumu Jesús Dios vü'e pa'isi'kupi etauna repau neena te'eu repau'te i'kaasomu.

—¡Ñaku, Masiu! Catapuã rua re'ojapuãpi cho'osivü'ñaame ivü'ña —chiniasomu.

² Chikuna Jesús i'kaasomu.

—Musanukona ivü'ña peore ñaju pa'ime, “Re'oja'imü”, chini. Jã'ata'ni na'a pa'isirumu, catapuã te'epujê'e chekupuna'me sũ'ima'ñe peore ñañosojanaa'me pãi ivü'ña —chiniasomu Jesús repau'te.

Cheja si'apirarumu cho'ojachere kuamu

(Mt 24.3-28; Lc 17.22-24; Lc 21.7-24)

³ Jã'aja'ñe i'kacuha Jesús repau neenana'me Olivo aiküti Dios vü'e ti'jñeñe cakütina mũni pũu ñuniasome. Pũu ñu'iju Pedro, Santiago, Juan, Andrena'me repau'te Jesure te'eu'te chu'ore sēniasome.

⁴ —Mũu kuasi'e, ivü'ña ñañosojañe, ¿jeerumu cho'ojachea'che? Reparumu ti'a'ñe, ¿je'se masijanaa'ñe chukuna? —chiniasome repana.

⁵ Chitena Jesús i'kaasomu.

—Ñarepaju pa'iju jorena i'kache asa cuasama'ñe pa'ijũ'u musanukona. ⁶ Pãi jainuko te'enachi'a ku'iju joreju chu'uni roiju, “Dios Raosi'kuamũ chu'u. Cristoa'mũ”, chijjanaa'me. Jã'aja'ñe i'kaju joreju pãi jainukore cacu'ojanaa'me repana.

⁷ Ũcuachi'a si'achejña pãi vaiche asani kukumanejũ'u musanukona. Jã'aja'ñe pa'ija'mũ cheja si'apirarumu. Jã'ata'ni cheja chuta'a si'amanaja'mũ. ⁸ Pãi ũcuate'echeja pa'ina chekuchejña pa'inani sani vanisojanaa'me. Ũcuaja'che cheja si'achejñarũã rua pi'ruja'mũ. Ũcuaja'che ruarepa asuku ãupi aineemauna si'achejñarũã ãucuhana jũnisojanaa'me pãi. Jã'ata'ni peore jã'a na'a rua cu'ache cho'orũmupi ti'apiraku cho'oche'me.

⁹ Ñarepaju pa'ijũ'u. Reparumu pãi musanukonare chu'uni cuasajuna chẽa judiõpãi chũ'una pa'ivü'ena sa jo'ka, repanapi su'sueche'te chũ'urena judiõpãi chi'ivü'e cuaa su'suejanaa'me. Chekurumu pãi musanukonare chu'uni cuasajuna chẽa pãi chũ'una pa'ivü'ñana sa jo'kajanaa'me, musanukonare cu'ache cho'oche'te chũ'ua'ju chini. Jã'aja'ñe cho'ojuna repanare pãi chũ'unare chu'u pa'iche'te kua asojanaa'me musanukona. ¹⁰ Dios chu'o re'oja'che chu'ure cuasanapi ku'iju chu'vajanaa'me, pãipi si'achejña pa'ina asa chẽaa'ju chini. Jã'aja'ñe cho'o

pi'nisirumuna icheja cheja si'asōja'mu. ¹¹ Ūcuachi'a reparumu pāipi musanukonani chēa pāi chū'una pa'ivū'ena sa jo'karu, “¿Je'se sāiñe i'kaja'che chū'u?”, chiiju cuasamanejū'u. Musanukonare sāiñe i'kache tī'arumu musanukona i'kajache chū'o Diopi rekoñoña kaja'mu. Musanukona te'ena cuasaju i'kamañe mai Ja'ku Dios Rekochoji cho'okaiuna masi i'kajanaa'me musanukona. ¹² Reparumu pāi repana cho'jechi chū'uni cuasajuna chēa sa, “Vanisōjū'u inare”, chiiju jo'kajanaa'me. Ūcuaja'che chekuna repana majaa'chupāipi chū'uni cuasajuna cu'ache cho'ojanaa'me. Puka'kupāi ūcuachi'a repana mamachiipi chū'uni cuasajuna chēa sa, “Inare vanisōjū'u”, chiiju jo'kajanaa'me. Ūcuaja'che chekuna repana puka'kupāipi chū'uni cuasajuna ūcuaja'che cu'ache cho'ojanaa'me. ¹³ Pāi jainuko musanukonare chū'uni cuasajuna rua cuhejanaa'me. Jā'ata'ni musanukonapi chū'ure cuasache'te ūhasōma'ñe jūnisōrumujatu'ka masi cuasaju pani Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me.

¹⁴ 'Dios chū'o aperumu kuasi'ku Daniel tocha jo'kasi'e ija'che chiimu:

Na'a pa'isirumu pāi Dios cuheche'te rupū tūosi'kuni Dios vū'ena sa nuko,

“Dioa'mu iku. Pojojū'u ikure”, chiijanaa'me, chiimu. Repa tochasi'ere ñani masijanaa'me musanukona. Pāipi jā'aja'ñe cho'ojuna ñani Judea cheja pa'ina aikūjñana vū'vū katisōa'ju. ¹⁵ Pāi ūcuauana repana vū'ña ve'koroāre pani cu'amajñaruāre miñu chini kakama'ñe teana vū'vusōa'ju. ¹⁶ Ūcuaja'che pāi chiño saisina pani repana vū'ña paache'te cu'amajñaruāre miñu chini co'ima'ñe teana vū'vusōa'ju. ¹⁷ Reparumu romiva'nare chiī su'iva'nana'me oje chūsava'nare rua vesache cu'ache pa'ija'mu. ¹⁸ Dioni rua sēeju pa'ijū'u, reparumupi okorumuna tī'amanea'ku. ¹⁹ Reparumu tī'aru mamarumupi irumujatu'ka pāi jmakarujē'e ñama'ñepi cu'a rua cu'acheji pa'ija'mu. Ūcuachi'a reparumu cho'osi'e cu'a jo'e ti'jñemaneja'mu. ²⁰ Repa cu'ache pa'irumure Diopi ūsemauna na'a jeerumu cu'ache pa'ito pāi te'eujē'e jujama'ñe cho'osōra'ame. Jā'ata'ni Diopi Repau chēa paanani oiū ūsekuna cu'a rua jeerumu pa'imaneja'mu.

²¹ 'Reparumu pāi musanukonare ija'che i'kajanaa'me: “Rani ñajū'u. Pāi ūcuaukore chū'ua'ku chini Dios Raosi'ku ichejare pa'imu.” Jā'apāani, “Sani ñajū'u. Dios Raosi'ku jeechejare pa'imu”, chiijanaa'me. Pāipi jā'aja'ñe i'kato asa jachajū'u musanukona. ²² Reparumu pāi te'enachi'a ku'iju joreju, “Dios Raosi'ku'a'mu chū'u. Cristoa'mu”, chiijanaa'me.

Chekunapi, “Dios chu'o kuanaa'me chukuna”, chijanaa'me. Jã'aja'ñe joreju i'kaju Diochi'a cho'omasicheja'chere cho'o ñojanaa'me repaña, Dios chëa paanapi ña Repa'ute cuasache'te jo'kasõ ùcuanani jovo repaña chũ'ũñe'te cho'ojũ paarũ chini. ²³ Mũsanukonare repaña cho'ojachere masia'ju chini irumũna kũamũ chu'ũ. Jã'ajekũna ñarepaju pa'ijũ'ũ mũsanukona —chiniasomũ Jesús repañare.

Pãire ja'me paarũ chini Dios Raosi'ku jo'e rajjachere kũamũ

(Mt 24.29-36, 42-44; Lc 21.25-36)

²⁴ Ûcuarũmũ Jesús jo'e i'kaasomũ.

—Repa cu'ache cho'o pi'nisirũmũ ãsũũ miamaneja'mũ. Pãimiaũ ùcuaja'che miamaneja'mũ. ²⁵ Cũnaũmũ pa'ina ma'jñoko chejana tuã'tuasõjanaa'me. Ûcuachi'a cũnaũmũ pa'imajñaruã ñũ'kueja'mũ. ²⁶ Reparũmũ chu'ũ Dios Raosi'ku peore Masiuji ruã re'oja'che ñou ko'sija'ũ cũnaũmũpi pãĩ ùcuanuko ñaju'te pikona'me cajeja'mũ. ²⁷ Caje chu'ũ neenare ángeleva'nare chũ'ũ saouña sani chu'ũ chëa paanare cheja si'achejñaruã pa'inare ruã so'ñari ra chi'ijanaa'me repaña.

²⁸ 'Chura higoñũ pa'iche'te cuasajũ'ũ. Higoñũ karuã ã'jikaruã carũni ja'o ma'mañe ñani, “Ësarũmũ tĩ'api'ramũ ie”, chiime mũsanukona. ²⁹ Ûcuaja'che chu'ũ chura kuasi'epi tĩ'akũna ñani, “Jesús, Dios Raosi'ku chejana jo'e cajepi'ramũ”, chijanaa'me mũsanukona. ³⁰ Mũsanukona jojovina chuta'a jũnisõmarũmũna chu'ũ kuasi'e peore ti'jñeja'mũ. Ûcuarepaa'me jã'a. ³¹ Cũnaũmũna'me cheja si'asõja'mũ. Chu'ũ chũ'ũ jo'kasi'eta'ni si'asõma'ñe ùcuapa'ija'mũ.

³² 'Pãĩ te'eujẽ'e masima'me chu'ũ kuasi'e ti'jñejarũmũ. Cũnaũmũ pa'ina ángeles ùcuachi'a vesũme. Chu'ũ Dios Mamakũ ùcuachi'a vesũmũ. Ja'kuchi'a masimũ jã'a.

³³ 'Chu'ũ mũsanukonare kuasi'e ti'jñejarũmũ vesũnajeju ñarepaju pa'iju chu'ũni cha'aju Dionĩ sëeju pa'ijũ'ũ. ³⁴ Ija'chea'me: Chekurũmũ pãiu chekũchejana saipi'raku repa'ute cho'ochẽ cho'okainare soni rao vũ'e kuirakaiche'te jo'kaasomũ. Ûcuanukore si'acairo repaña cho'ojache chũ'ũ jo'kaasomũ repaũ. Repa vũ'e kakasa'aro pẽ'jekauku'te ija'che i'kaasomũ: “Chu'ũ jo'e rajjachere pẽ'jekũ cha'aku pa'ijũ'ũ”, chiniasomũ. Chini jo'ka saniasomũ repaũ. ³⁵ Repaũ vũ'e paaku rajjarũmũ repaũ neena vesũcheja'che chu'ũ mũsanukonare Paaku jo'e rajjarũmũ vesũme mũsanukona. Vesũnajeju ñarepaju pa'iju chu'ũni cha'aju pa'ijũ'ũ. Chekurũmũ na'itona chekurũmũ ñamirepana

chekurumu kura chu'irumuna chekurumu ñatacuhatona raija'mu chu'u. ³⁶ Musanukonapi chu'u jo'e rajachere ña jñanomaneñu chini cha'aju pa'ijũ'u. Chekurumu peosi'kupi teana raija'mu chu'u. ³⁷ Chura chu'u musanukonare chu'vasi'e pãi ũcuaukore chu'vamu chu'u. Chu'u jo'e rajache cha'aju pa'ijũ'u —chiniasomu Jesús repanare.

14

Jesuni chēañu chini pãi te'ena cutusi'ere khamu
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Ūcuarumu judiopãi pã saumanesi'e aĩrumu, pascua tĩ'añe ka'chaumucujña karatona judío phairipãi chũ'unana'me judiopãi che'chona Jesuni vanisoche'te chũ'uñu chini te'ena cutuasome. ² Jã'aja'ñe cho'oñu chiinata'ni ija'che i'kaasome repana:

—Pascuarumuna repau'te chēañe chũ'umaneñu mai. Jã'arumuna cho'oru pãi si'achejña raisina jainuko asa pe'ruju cavajanaa'me —chiniasome repana.

Romio Jesús s̄joruna okoma'ña ro'vesi'ere khamu
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Ūcuarumu Jesús Betania vu'ejoopo'te paniasomu, Simón asi ravu paaku chiicojñoku vu'ere. Pa'iu mesako'a ñu'iu ãu ãitona romio ma'ñatupũ alabastroji cho'ositupũ okoma'ña nardoma'ña ruu ro'isitupũ ra ũcuavu'ena kakaasomo. Kaka repatupũ jaopa'parũ cachejapi chau Jesús s̄joruna roasomo repao. ⁴ Jã'aja'ñe cho'oona ña ũcuavu'e pa'ina chekuna pe'ruju sãinechi'a cutuasome.

—¿Je'se pa'iu'na iko jã'ara'ka rureparũ jañosoo? ⁵ Repara'kare isisoni kuri trescientorepare're denariore're kooramo repao. Jã'ajanuko koo chuova'na pa'iva'nare isirujachere cho'osomo repao —chiniasome repana.

Pe'ruju repao'te ruu i'kaasome repana. ⁶ Pe'ruju i'kajuna asa Jesús i'kaasomu.

—Iko cho'оче ñaju ke'remanejũ'u musanukona. Repao chu'ure okoma'ña rosi'e re'oja'chere cho'osi'koa'mo iko. ⁷ Pãi chuova'na pa'iva'na musanukonana'me si'arumu pa'ijanaa'me. Jã'ajekuna repanare si'arumu re'oja'che cho'okaiju pa'ire'oja'mu musanukonare.

Chu'uta'ni musanukonare si'arumu ja'me pa'imaneja'mu. Jã'ajekuna chu'ure si'arumu jã'aja'ñe cho'okaicu'aja'mu musanukonare. ⁸ Iko repao'te cho'ore'оче cho'oko chu'ure okoma'ña rosi'koa'mo. Iko chu'ure jũnisõ tãcojñopi'rakuni irumu okoma'ña rosi'koa'mo, jũ'isinare cho'очеja'che.

⁹ Cheja ũcuauachejña Dios chu'o chu'vachejña iko

chũ'ure cho'osi'e ũcuaja'che kũajanaa'me, pãipi repao re'oja'che cho'osi'ere cavesũma'ñe cuasaju paaru chini. Ũcuarepa'a'me jã'a —chiniasomũ Jesús.

Pãipi cu'ache cho'oa'ju chini Judas chekũnare Jesure jo'kajachere kũamũ

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Ũcuarũmũ Jesús neenare, docerepanare ja'me pa'ikũji Judas Iscariote judío phairipãi chũ'ũna pa'ivũ'ena mũa i'kaasomũ.

—¿Je'se cho'oni'te mũsanũkonare Jesure jo'kaja'che chũ'ũ? —chiniasomũ. ¹¹ Jã'aja'ñe i'kakũna asa pojoju,

—Mũ'ũpi jã'aja'ñe cho'oto kuri ro'ijanaa'me chũkũna —chiniasome repa. Jã'aja'ñe i'karena, “Jau”, chini Jesús pa'ichejana sani pẽ'je ñakũ paniasomũ repa, Jesuni jo'kara chini.

Judíopãire Dios cho'okaisi'ere cuasaju ãu ãiñe'te kũamũ
(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹² Ũcuarũmũ judíopãi pã saũmanesi'e ãirũmũ pascua charo cho'oumucusena Dios aperũmũ cho'okaisi'e cuasaju ovejachĩiva'ũni vaniso Diore ĩsiumucusena Jesús neena ija'che sēniasaasome repa'te:

—¿Jeechejana mai pascuarũmũ ãijañe ãu care'vajaijũ'ũ chiikũ mũ'ũ? —chiniasome.

¹³ Chitena Jesús repa neenare te'eka'chapanare saopi'rakũ ija'che i'kaasomũ repanare:

—Chura vũ'ejoopona sani tĩ'a pãũ'te churupũ oko pa'ipũ sakũni tijñajanaa'me mũsanũkona. Tijña ũcuauña'me saijũ'ũ. ¹⁴ Sani repa kakavũ'ena kakajũ'ũ. Kaka vũ'e paakũ'te sēniasajũ'ũ. “Masiũ mũ'ũni sani sēniasaa'ju chini raomũ chũkũna'te. ‘¿Jeeruupũna chũ'ũ neenana'me pascuarũmũ kaka ãu ãija'ñe chũ'ũ?’, chiisi'kũa'mũ Jesús”, chiijũ'ũ repa'te vũ'e paakũ'te. ¹⁵ Mũsanũkonapi sēto mũmũ caruupũ'te ujaruupũ'te ñoja'mũ repa, masi care'vasiruupũ'te. Ñoũna ũcuaruupũna kaka mai pascuarũmũ ãijañe ãu care'vajũ'ũ —chiniasomũ Jesús repanare.

¹⁶ Chikũna vũ'ejoopo sani tĩ'ato Jesús i'kasi'e ũcuarepa paniasomũ. Jã'ajekũna pascuarũmũ ãijañe ãu care'vaasome repa.

¹⁷ Care'vasirũmũ na'icuhatona Jesús repa neena docerepanana'me repavũ'ena sani kakaasome. ¹⁸ Kaka mesako'are ñu'iju ãu ãirũmũna Jesús repa neenare ija'che i'kaasomũ:

—Maina'me áu áiku te'eú chü'uni cu'ache cho'oa'ju chini chü'ure cuhenani jo'kaja'mú. Úcuarepaa'me já'a — chiniasomú repau.

¹⁹ Já'aja'ñe i'kaúna asa sùma'ñe cuasaju repau neena te'enachi'a repau'te ija'che sēniasome:

—¿Chü'ua'che mü'ure já'aja'ñe jo'kajau? —chiniasome repana úcuanúko.

²⁰ Chitena Jesús i'kaasomú.

—Chü'ure cu'ache cho'ojau, müsánukonare chü'ú neena docerepanare ja'me pa'ikú'mú. Úcuauji chü'una'me úcuate'ere'ava cúnare'ava pápu chü'semú. ²¹ Chü'ure Dios Raosi'kúre, Repau chü'o aperumú tocha jo'kasi'e kúache úcuarepa cu'ache ti'ñeja'mú. Já'ata'ni chü'uni vanisóa'ju chini jo'kasi'kúre na'a rúa cu'ache ti'ñeja'mú. Repau aineemaneru na'a re'ora'amú repau'te —chiniasomú repau. ²² Chuta'a áu áiu ñu'ikúji Jesús pápu mini Dioni, “Re'orepamú”, chini repau neenani tá'se ísikú ija'che i'kaasomú:

—Ipa pápu chü'ú ca'nivú'me. Áijú'ú —chiniasomú repau.

²³ Chini conoro'rova mini Dioni, “Re'orepamú”, chini ísikúna koo úkuasome repana úcuanúko. ²⁴ Úcuarumú Jesús repanare jo'e i'kaasomú.

—Ie úche cono chü'ú chiea'me. Müsanúkona úcuanúko úkujú'ú iro'rova. Pái úcuanúkore cu'ache cho'ochete jüni ro'íkasa chini chuenisója'mú chü'ú. Já'aja'ñe cho'ochete chü'ú chiepi menisóuna Dios mamare, “Ija'che cho'oñu”, chiisi'ere cho'ojachea'me. Já'are cuasaju chi'i ie úche cono úkujú pa'ijú'ú. ²⁵ Já'ata'ni müsánukonare ija'che i'kamú chü'ú: Chü'ú pái úcuanúkore chü'úrúmu'jatú'ka úche cono jo'e úkumaneja'mú chü'ú. Úcuarepaa'me já'a —chiniasomú repau repanare.

Pedro, “Repau'te ñama'kua'mú chü'ú”, chiijachere kuamu Jesús

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Úcuarumú Jesús repau neenana'me Dioni pojojú uja pi'ni Olivo aikútina saniasome. ²⁷ Repacheja sani tí'a Jesús ija'che i'kaasomú repanare:

—Íñami müsánukona úcuanúko chü'uni masi cuasamarú chü'uni cu'ache cho'ojuna vajuchujú jo'ka sanisójanaa'me. Dios chü'o aperumú tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Ovejava'na repanare kuirakúni vanisórena

vajuchujú te'enachi'a vü'vüsójanaa'me,

chiimú. ²⁸ Já'ata'ni chü'ú jüni vajurani Galilea chejana müsánukonare charo saija'mú —chiniasomú repau repanare.

29 Chikuna Pedro i'kaasomu repau'te.

—Chekuna ũcuanuko mu'ure jo'kasoto chu'uta'ni mu'ure jmamakarujē'e jo'kamaneja'mu —chinasomu.

30 Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Īñami chuta'a kura ka'chañoã chu'ima'tona choteñoã, “Jesure ñama'kua'mu chu'u”, chiija'mu mu'u. Ūcuarepaa'me jā'a —chinasomu.

31 Chikuna Pedro jo'e ija'che rua i'kaasomu:

—Pāipi chu'uni vanisōñu chiitojē'e, “Jesure ñama'kua'mu chu'u”, chiima'ñe mu'una'me chuenisōja'mu chu'u —chinasomu repau.

Chikuna asa chekuna Jesús neena ũcuanuko ũcuaja'che i'kaasome.

Getsemaní chiichejare pa'ia Jesús Dioni sēsi'ere khamu (Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

32 Ūcuarumu Jesús repau neenana'me Getsemaní chiichejana sani tī'a ija'che i'kaasomu repanare:

—Ichejare ñu'iju cha'ajū'u musanukona, chu'u sani Ja'kure sēni pi'niñetu'ka —chinasomu repau.

33 Chini repanare jo'ka Pedro'mu Juan'mu Santiago'mu sa, suma'ñe cuasa oniasomu repau. 34 Jā'aja'ñe oia repau neenare ija'che i'kaasomu repau:

—Chura rekocho jū'iaache rua suma'mu chu'ure. Musanukona ichejana canuka kāima'ñe chu'una'me pa'ijū'u —chinasomu.

35 Chini te'eu jmacheneru sani ro're ñu'ia meñe sime chejana chia tī'ia Dioni sēniasomu repau, cu'ache ũseuato ũsekaau chini. 36 Ija'che Diore sēniasomu repau:

—Ja'ku, mu'u si'ache cho'omasiku'mu. Mu'ure ũseuato pāi chu'ure cu'ache cho'opi'rache ũsekaijū'u. Jā'ata'ni chu'u chiicheta'ni cho'omanejū'u. Ūseuama'to mu'ure uache cho'ojū'u —chinasomu.

37 Jā'aja'ñe i'kacuha vuni, repau neena pa'ichejana co'i ñato kāni ũhiju paniasome repa. Kānisorena Pedroni i'kaasomu repau.

—Simón, ¿kāiku mu'u? ¿Te'ehorajē'e kāima'ñe pa'icu'au mu'ure? 38 Rekoñoã re'oja'che cho'oñu chiime musanukona; jā'ata'ni re'oja'che cho'ovesume. Jā'ajekuna kāima'ñe Dioni sēje pa'ijū'u, Ūcuauji cho'okaiuna cu'ache cho'omaneñu chini —chinasomu Jesús repau'te.

39 Chini Jesús jo'e sani Puka'kure repau aperumu i'kasi'ere ũcuate'ere sēniasomu.

40 Sēnicuha repau neenare jo'e kāni ũhiju pa'inani rani ñaasomu repau. Repanare uokucajejani repa ñakocaã ñañejē'e cu'ache ta'piasomu repanare. Repau vuo i'kato

vajuchujũ repau'te sãĩñe i'kavesuasome. ⁴¹ Repanare jo'ka Puka'kũre sãsa chini saisi'kupi jo'e co'i repanare i'kaasomũ repau.

—¿Chuta'a vũima'ñe kãĩñe ina? Re'omũ. Chu'ure Dios Raosi'kũre, pãĩ chẽa cu'ache cho'onare jo'karumũ tĩ'acuhamũ. ⁴² ¡Jũna, vũiũ'ũ; saũu! Chu'uni cu'ache cho'oa'jũ chini chekũnare jo'kajau ranicuhamũ — chiniasomũ Jesũs repanare.

Jesure pãĩ chẽasi'ere kũamũ
(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.1-11)

⁴³ Jesũs chuta'a i'katona Judas Jesũs neenare docerepanare ja'me pa'ikũji, pãĩ jainukore pãĩ vaiva'jũnana'me vãsoñoã cãjinani raku charo ranciasomũ. Judío phairipãĩ chũ'unana'me judiõpãĩ che'chonana'me judío ainapĩ chũ'urena ranciasome repana. ⁴⁴ Jesure jo'kajau Judas aperumũ repanare pãĩ ija'che i'kaasomũ: "Mũsanukonapĩ Jesuni masia'jũ chini, repau pa'ichejana sani tĩ'a chũsu pojoja'mũ chu'ũ repau'te. Chu'ũ jã'aja'ñe cho'okũni chẽa sajiũ'ũ", chiniasomũ. ⁴⁵ Jã'aja'ñe i'kasi'kũjekũ Judas, Jesũs pa'ichejana sani tĩ'a,

—¿Pa'ikũ, Masiũ? —chiniasomũ. Chini repau'te chũsu pojoasomũ. ⁴⁶ Jã'aja'ñe chũsukũ i'kakũna chekũna Jesure chẽaasome.

⁴⁷ Jã'aja'ñe cho'õjũna ña Jesure kueñe nukakũji va'ti ruta phairi aire cho'õche cho'õkaikũ'te cãjoro tẽo vatoasomũ. ⁴⁸ Tẽõũna Jesũs i'kaasomũ.

—¿Je'se pa'ũna mũsanukona chu'ure ñaaũ'te cho'õcheja'che va'jũnana'me vãsoñoã cãjijũ chẽaũu chini raiche? ⁴⁹ Si'aumucujũna Dios vũ'e mũa mũsanukonana'me pa'ũ pãire che'chokũ pa'isi'kũa'mũ chu'ũ. Jã'ata'ni mũsanukona chu'ure chẽamanesinaa'me. Diopi kũaũna pãĩ chu'ure mũsanukona chẽaja'ñe aperumũ tocha jo'kaasome. Repana tocha jo'kasi'e kũache ũcuare cho'õme mũsanukona chu'ure —chiniasomũ Jesũs repanare.

⁵⁰ Chikũna repau neena ũcuanũko vajuchujũ repau'te te'ũ'te jo'ka vũ'vũsoasome.

Põsũũ vajuchukũ vũ'vũsosi'ere kũamũ

⁵¹ ũcuarumũ Jesuni sajuña põsũũ repana cho'jepi saniasomũ sãbanakãa ca'nesi'kũ. Ja'me saiũna Jesure chẽasinapĩ repau'te põsũũ'te ũcuaja'che chẽaasome. ⁵² Chẽarena repau ca'nesi'kãare jose ũha, kãa peova'ũ vũ'vũsoasomũ repau.

Pãĩ chũ'ũna Jesure chu'o sãniasasi'ere kũamũ
(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

53 Repana Jesure chēasina phairi ai pa'ivū'ena saasome repau'te, judío phairipāi chū'unana'me judiōpāi ainana'me judiōpāi che'chona chi'i pa'ivū'ena. 54 Jā'a cho'oto Pedro so'opi ñakū cho'jepi phairi ai vū'e sa'navū pa'iraripujatū'ka tuhaasomū. Tuha sūsukūna repavū'e pē'jena sōtaopāi ñu'ichejana pūu, toare ja'me kūniasomū repau.

55 Repavū'e chi'i pa'ina judío phairipāi chū'unana'me judío pāi chū'una ūcuanūko jorenani ku'e raa'jū chini chekūnani chū'uasome, "Jesús cu'ache cho'osi'kua'mū", chiijū jorerena repauni vanisoche'te chū'ūñu chini. Ku'e jñaa rarena jorena jainūko raisinata'ni Jesure vanisoche chuta'a chū'ucu'aasomū. 56 Pāi jainūko repau pa'iche'te kua'jū joreasome. Jā'ata'ni ūcuate'e kuamaneasome repana. 57 Reparūmū repana te'ena vūni Jesús pa'iche'te jorejū ija'che kuaasome:

58 —Ikū Jesús ija'che i'kasi'kua'mū: "Chū'upi ivū'ere Dios vū'e pāi cho'osivū'ere ñañosōja'mū. Ñañosō choteumu-cujña chekūvū'e pāi cho'omavū'ere jo'e cho'o pi'nija'mū chū'ū", chiisi'kua'mū —chiniasome repana.

59 Jā'aja'ñe kuānata'ni ūcuate'e kuamaneasome repana. 60 Jā'aja'ñe kuarena asa phairi ai vūni repana pāi chenevū'te nukakū Jesure ija'che sēniasaasomū:

—¿Je'se chiikū mū'ū? Ina mū'ure i'kasi'e, ¿jā'aja'ñe i'kau mū'ū? —chiniasomū.

61 Jā'ata'ni Jesús i'kama'ñe jūvoasomū. I'kamañna phairi ai jo'e sēniasomū.

—¿Pāi ūcuanūkore chū'ua'kū chini Dios Raosi'kua'ū mū'ū? ¿Dios mai Cuasakū Mamakū'ū mū'ū? —chiniasomū.

62 Chikūna Jesús i'kaasomū repau'te.

—Ūcuau'mū chū'ū. Mūsanūkona chū'ure Dios Raosi'kure Ja'kū peore Cho'omasīū ūjajūtū cakā'kore kueñe ñu'ikūji cūnaumūpi pikona'me cajekūna ñajanaa'me —chiniasomū.

63 Jā'aja'ñe i'kauna asa pe'rukū phairi ai repau ju'ikāña meñe rueni che'rekū chekūnani ija'che i'kaasomū:

—Ikū cu'ache cho'osi'e kuānare chekūnare chiima'me mai. 64 Dios rūa cuheche'te i'kasi'kua'mū ikū. Mūsanūkona ikū cu'ache i'kasi'e asasina, ¿je'se cuasache? —chiniasomū.

Chikūna repana ūcuanūko ūcuate'e cuasajū,

—Cu'ache cho'okū'te vanisoche pa'imū —chiniasome.

65 Chitena chekūna repauni coore tutuasome. Ūcuachi'a repau ñakocañ kāase'rechoji quēo ta'pi repau'te vaijū i'kaasome repana.

—¿Cuasa i'kajū'ū! ¿Neepi mū'ure vate? —chiniasome.

Ūcuachi'a repavū'e pē'jekaina sōtaopāi repau'te chiana charaasome.

*Pedro, “Jesure ñama'kua'mu chu'u”, chiisi'ere kwamu
(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)*

⁶⁶⁻⁶⁷ Jã'a cho'oto Pedro repavũ'e ve'se cararipũ'te pa'ia toa kũhitona romichĩio judío phairipãĩ chũ'ũku'te cho'oche cho'okaiko repau'te ñako i'kaasomo.

—Mu'u ũcuaja'che Nazaret vũ'ejoopo cakũre Jesure ja'me ku'isi'kua'mu —chiniasomo. ⁶⁸ Jã'ata'ni Pedro ija'che i'kaku jachaasomu:

—Jesure ñama'kua'mu chu'u. Mu'u i'kache vesumu chu'u —chiniasomu.

Jã'aja'ñe i'kacuha repavũ'e kakasa'arajatũ'ka etauna kura chuniasomu. ⁶⁹ Ūcuarumu romichĩio aperumu repau'te i'kasi'ko jo'e ña chekũnare ija'che i'kaasomo:

—Jesús neenare ja'me pa'isi'kua'mu iku —chiniasomo.

⁷⁰ Chikona Pedro jo'e jachaasomu. Na'a pa'iana ũcuacheja pa'ina Pedro'te jo'e i'kaasome.

—Mu'u ũcuaja'che Galilea cheja pa'ikũjekũ chekũrumu Jesús neenare ja'me pa'isi'kucosomu —chiniasome repana.

⁷¹ Chitena Pedro Dioni roiũ,

—Chu'ũpi chu'o ũcuarepare i'kama'to Diopi cu'ache cho'oa'ku chu'ũre —chini ija'che i'kaasomu:— Mũsanũkona i'kaku'te Jesure ñama'kua'mu chu'u —chiniasomu.

⁷² Repau jã'aja'ñe i'katona kura jo'e chuniasomu. Chu'iana Pedro, repau'te Jesús i'kasi'ere cuasaasomu, “Chuta'a kura ka'chañoũ chu'ima'tona choteñoũ, ‘Jesure ñama'kua'mu chu'u’, chiija'mu mu'u”, chiisi'ere. Jã'are cuasa Pedro rũa oiche oniasomu.

15

*Pilato ti'jñeñe Jesure nuko chu'o sēsisi'ere kwamu
(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)*

¹ Ūcuarumu apeñatato judío phairipãĩ chũ'ũnana'me judío aina, pãĩ chũ'ũna, judiõpãĩ che'chona, chekũna pãĩ chũ'ũna ũcuanũko chi'i Jesure cho'ojachere cutuasome. Cutu pi'ni repau'te v̄e pãĩ chũ'ũku Pilatoni sa jo'kaasome repana. ² Sa jo'karena Pilato Jesure ija'che sēniasaasomu:

—¿Judio'pãĩ ũcuanũkore chũ'ũku'u mu'u? —chiniasomu. Chikũna,

—Jũjũ, ũcuau'mu chu'u —chiniasomu Jesús repau'te.

³ Reparumu judío phairipãĩ chũ'ũna,

—Rũa si'ache cu'ache cho'okũ'mu iku —chiniasome.

⁴ Jã'aja'ñe i'kajũna asa Pilato jo'e Jesure sēniasomu.

—Ina mu'ũre, “Rũa si'ache cu'ache cho'okũ'mu iku”, chiime. Asakũta'ni, ¿i'kama'ku mu'u? —chiniasomu repau.

⁵ Jã'ata'ni Jesús jmamakarũjẽ'e i'kamaneasomu. I'kamaũna Pilato, “¿Keeja'iu'u iku?”, chiũ cuasaasomu.

Pāi Jesure vanisoche chũ'usi'ere kuamu
(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

6 Pilato ũsurumu pa'iche pascuarumu tĩ'ato chēacojñosi'kure te'e'u'te etoasomu, pāi etojũ'u chiikuni.

7 Ūcuarumu Barrabás pāi chēavũ'ere paniasomu, repauna'me cu'ache cho'osina ũcuachi'a. Aperumu repau Barrabás ũcuanana'me repanare chũ'unani cuheju etoñu chini cavaju chekuni vanisoasome. 8 Ūcuarumu pāi Pilato vũ'ena sani repau'te ija'che i'kaasome:

—Mu'u ũsurumu pa'iche chēacojñosi'kure etokujeku te'e'u'te etojũ'u —chiniasome.

9-10 Chitena Pilato, “Ikure Jesure pāipi jovoju na ña pe'ruju judío phairipāi ikure chu'uni ra jo'kacosome”, chiu cuasaku repanare pāi ija'che i'kaasomu:

—¿Jesús judiopāi chũ'uku chiicojñokuni etoja'che chu'u? —chiniasomu. 11 Chikuna judío phairipāi chũ'una repanare pāi rua i'kaasome, Barrabani etoche'te sēapu chini. 12 Jā'aja'ñe cho'oju na Pilato repanare jo'e ija'che sēniasaasomu:

—Judiopāi chũ'uku chiiku'te, ¿je'se cho'oja'che chu'u? —chiniasomu.

13 Chikuna repauna pāi rua cuiju i'kaasome.

—¡Kurususē'verona jē'jo nuko vēasōjũ'u jā'ure! —chiniasome.

14 Chitena Pilato i'kaasomu.

—¿Ëquere repau cu'ache cho'ou? —chiniasomu.

Chiicheta'ni repauna jo'e ujachu'o cuiju,

—¡Kurususē'verona jē'jo nukojũ'u jā'ure! —chiniasome.

15 Jā'aja'ñe i'kajuna asa Pilato repauna chiiche'te cho'ora chini Barrabani etoasomu. Jesureta'ni sui'sueche'te chũ'uasomu repau. Sui'sue pi'nirena repau neenani sōtaopāire Jesure jo'kaasomu, sa kurususē'verona jē'jo nukoajũ chini.

16 Ūcuarumu sōtaopāi Jesure Pilato vũ'e sa'navu cararipuna juha cuaa chekunare sōtaopāi soni chi'iasome.

17 Repauna chi'isirumu Jesure pāi chũ'una ju'ikāa chimaajakāare sachasome repauna. Ūcuachi'a repau sījoru miu tuhivu cho'o tūoasome. 18 Tūo pāisoju cuiju ija'che i'kaasome repauna:

—¡Ikupi judiopāire si'arumu chũ'uku paau! —chiniasome.

19 Chini vāsochoji repau sījoruna vaiju ũcuau ni coo tutuju pāisoju pāi chũ'unare pojoju cho'ocheja'che repauni ti'jñeñe ro're puu ñuniasome repauna. 20 Jā'aja'ñe cho'oju repau'te pāiso pi'ni, repauna sachasikāa tito repau

ju'isikāare jo'e sachaasome repana. Sacha pi'ni repau'te kurususē'verona jē'jo nakoñu chini saasome repana.

Jesure kurususē'vero jē'josi'ere kuamu

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ Repana sōtaopāi Jesure satona Simón Cirene cheja caku Alejandrona'me Rufo puka'ku po'o raikujī caraiuna chēa, Jesure jē'jojasē'vero'te kuāikaau chini chū'hasome.

²² Simonpi kuāia saiuna Jesure Gólgota aikūtina sa tī'aasome repana. ("Gólgota" chini "Pāi sījorujakūti" chiimu.) ²³ Repacheja tī'asirumu Jesure uche cono rāara'ka ja'mesi'ere ūkuañu chiijuna ūkucuheasomu repau.

²⁴ Ūcuarumu repau'te kurususē'verona jē'jo nakoasome repana. Jē'jo nako pi'ni sōtaopāi repau ju'isikāñare paañu chini catara'karuā mami tochasira'karuāpi chejana su'aasome, Jesús ju'isikāña paajanani jñaañu chini.

²⁵ Apeñatato nueve pa'itona Jesure kurususē'verona jē'jo nakoasome repana. ²⁶ Ūcuachi'a repau cu'ache cho'osi'ere kuaju, JUDIOPĀI CHĪ'UKU'MU Iku, chiiche chooko'ana tocha kurususē'vero chā'tirona jē'jo suoasome repana. ²⁷ Ūcuarumu ñaanare ūcuachi'a ka'chanare kurususē'veroāna jē'jo Jesús ujjajūtū cakā'kona te'e'u'te nakoasome repana. Chekuni kā'kojūtū cakā'kona nakoasome. ²⁸ Jā'aja'ñe cho'orena Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'epi ūcuarepa tī'jñesi'kua'mu:

Chekunare cu'ache cho'osinare cho'ocheja'che repau'te cho'ome pāi,
chiicheji.

²⁹ Repanare nukosirumu repacheja caraina pāi Jesure kuhena repana sījo sū'cuiju ija'che cu'ache i'kaju carania-some:

—“Dios vā'e ñañosō choteumucujña jo'e cho'o pi'nija'mu chu'ā”, chiisi'kua'mu mu'ā. ³⁰ Jā'aja'ñe i'kasi'ku chura mu'api meñe jū'iñe ūseku cajejū'ā jā'acheja kurususē'vero —chiniasome repana.

³¹ Ūcuarumu judío phairipāi chū'unana'me judiopāi che'chona ūcuaja'che pāisoju sāiñechi'a ija'che cutuasome:

—Chekunare jū'iñe ūsesi'kuasomu jā'ā. Jā'ata'ni chura ūcuauji meñe jū'iñe ūsecu'amu repau'te. ³² Jā'ā, “Dios Raosi'kua'mu jā'ā. Ūcuachi'a judiopāi chū'uku'mu”, chijojñosi'kua'mu. Jā'ajekuna ūcuachejapi cajea'ku. Repauji cajena ñani, “Dios Mamaku'mu jā'ā”, chiiju cuasajanaa'me mai —chiiju pāisoasome repana.

Repau'na'me kurususē'veroā jē'jo nukocojñosina ūcuachi'a cu'ache i'kaasome Jesure.

*Jesús jũ'isi'ere kuamu**(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)*

³³ Reparumũ nukarepau su'itona ũsum miañe ta'pisouna cheja si'acheja trejatũ'ka chijanasomũ. ³⁴ Tres pa'itona Jesús ujachũ'o ija'che i'kakũ cuiasomũ: “Eloi, Eloi, ¿lama sabactani?”, chiniasomũ. (Ija'che chiimũ jã'a: “Dios, chũ'ure Paakũ, Dios chũ'ure Paakũ, ¿je'se pa'ina mu'u chũ'ure jo'kasõkũ?” chiimũ.)

³⁵ Jã'aja'ñe i'kauna asa repacheja pa'ina chekũna ija'che i'kaasome:

—Asajũ'ũ. Aperumũ pa'isi'kũni Elíani soicosomũ jã'ũ — chiniasome.

³⁶ Ūcuarumũ repanare ja'me pa'ikũ vu'vu sani chũisuvũji rũara'kana chũũ vãsochona quẽo sũo Jesupi ũkua'kũ chini muo ija'che i'kaasomũ:

—Cha'a ñañũ. Elíapi rani repau'te casoche'te ñañũ. Raimanejacosomũ —chiniasomũ repau.

³⁷ Jã'aja'ñe i'katona Jesús jo'e rãa cuicuha jũnisoasomũ.

³⁸ Repau Jesús jũ'itona Dios vu'e sa'navũ caruupũ kakasa'aro rueekãa ũcuate'ekãa joorepapoji umũpi vu'evũna che're cajeasomũ. ³⁹ Jesupi jũnisoũna sõtaopãi chũ'ũkũ Jesure ti'jñeñe nukakũ ñakũ i'kaasomũ.

—Dios Mamarepakũ pa'icosomũ jã'ũ —chiniasomũ.

⁴⁰ Jã'a cho'oto romiva'na so'opi nukajũ ñajũ paniasome repau'te cho'оче. María Magdalena'a'mo, Santiago jmava'ũna'me José pũka'ko María'a'mo, Salomea'mo paniasome. ⁴¹ Aperumũ repana romi Jesús Galilea cheja pa'irumũ repau'te ja'me ku'ijũ kuirajũ paniasome. Ūcuachi'a chekũna romi repaũna'me Jerusalén maisina ñajũ nukajũ paniasome.

*Jesure tãsi'ere kuamu**(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)*

⁴²⁻⁴³ Pũaumucuse aijãñe care'vaumucuse na'icuhakũna José Arimatea vu'ejoopo cakũ judiõpãi chũ'ũnare ja'me chũ'ũkũji Dios Raosi'kũ chũ'urumũ cha'akũji Jesure jũ'isi'kũni sa tãra chini vajuchũma'ñe sani Pilatoni sēniasomũ, ĩsia'kũ chini. ⁴⁴ Sēũna Pilato asa kũkũ, “¿Jũnisocuhũ repau Jesús?”, chiiũ cuasaasomũ. Jã'aja'ñe cuasakũ sõtaopãi chũ'ũkũ'te soni rao, “¿Jesús jũnisocuhũ?”, chiniasomũ repau. ⁴⁵ Sēniasa kũaũna Pilato chũ'ũasomũ, repau'te Joseni ĩsia'jũ chini. ⁴⁶ ĩsirena José sãbanakãare koo Jesure caso ũcuakãapi repava'ũre reasomũ. Rea pi'ni sa aikũti caripana tētoche ũhisicojena cuaa ũha eta, repacoje kakasa'aro catapũ rãa ujarũji ũha ta'pisoasomũ repau. ⁴⁷ Jã'aja'ñe cho'okũna María

Magdalenana'me María José puka'ko Jesure ũhasicheja ñaasome.

16

Jesús vajuraisi'ere kwamu

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Ūcuarumu judiopāi puaumucuse carakuna María Magdalenana'me cheko María Santiago puka'kona'me Salomé Jesure jūnisosi'kuni sa ro'veñu chini okoma'ñare kooasome. ² Ūcuarumu repaana romicorumu aperepañatato Jesure tāsicojena saniasome repaana. ³ Saiju sāiñechi'a cutuju saniasome repaana.

—¿Neepi maiva'nare catapu repacoje ta'pisi'pu kuñokaijanaa'ñe? —chiniasome.

⁴ Jā'aja'ñe i'kaju sani ñato repapu catapu rua ujaru repacoje ta'pisi'pu kuñososi'pu paniasomu. ⁵ Kuñosi'pujekuna repacoje kaka ñato pōsuu pojakāa ujacuecho ju'ikaji ujjajutu cakā'kore ñuniasomu. Ñu'iuña ña repaana romi rua kukuasome. ⁶ Kukurena repanare i'kaasomu repau.

—Vajuchumanejū'u. Musanukona Jesure Nazaret vū'ejoopo raisi'kure ku'eche masimu chu'u. Kurususē'verona jē'jo nako vēasocojñosi'kuni ku'eme musanukona. Icheja peomu repau; vajuranicuhasi'kuamū. Ñajū'u repau'te ũhasicheja. ⁷ Ña pi'ni sani repau neenana'me Pedro'te ija'che sa kuajū'u: “Jesús vajuranicuhasi'kuamū. Musanukonare na'a charo Galilea chejana saijamū repau. Ūcuachejana sani repau'te ñajanaa'me musanukona, repau chuta'a jū'imarumu i'kasi'e”, chijū'u repanare —chiniasomu repau pōsuu.

⁸ Jā'aja'ñe i'kauna asa kuku kurukuruju repaana romi ũcuacojepi eta vū'vusoasome. Kukucajejani chekunare kwamaneasome repaana.

María Magdalenani Jesús peosichejapi ñosi'ere kwamu

(Jn 20.11-18)

⁹ Ūcuarumu Jesús romicorumu ñami mama vajuraisi'kupi María Magdalena'te aperumu sieterepanare vati etocojñosi'koni charo peosichejapi ñoasomu. ¹⁰ Ñouña ña sani repau'te ja'me ku'isinare suma'ñe pa'iju ota oinani kuaasomo repao. ¹¹ Repao Jesure ñasi'ere kuakona asa jachaasome repaana.

Jesús repau neenare te'eka'chapanare peosichejapi ñosi'ere kwamu
(Lc 24.13-35)

¹² Jã'a cho'ocuhásirumũ repaũ neena te'eka'chapanachi'a po'o sainani Jesús tĩũja'ia peosichejapi ñoasomũ. ¹³ Ñoũna ña repana sani repaũ neenare chekũnani kũasome. Ũcuaja'che kũajũna asa jachaasome repana.

Dios chũ'ore chũ'vaa'jũ chini repaũ saojanare Jesús chũ'ũ jo'kasi'ere kũamũ

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Jã'a cho'ocuhásirumũ repaũ neena oncerepana aũ aĩtona Jesús peosichejapi rani ñoasomũ repanare. Repaũ chekũnare vajũrani ñosi'ere ũcuanapi kũajũna asa jachasi-najejũna repanare rũa i'kaasomũ repaũ.

—¿Je'se pa'ĩuna repana kũasi'e cuasamanere mũsanũkona? —chiniasomũ. ¹⁵ Ũcuarumũ Jesús repanare ija'che chũ'ũ jo'kaasomũ:— Mũsanũkona cheja si'achejñarũã sani pãĩ ũcuanũkore Dios Repaũ neenare vati toa sani uuche ũseche'te ku'ijũ chũ'vaju pa'ijũ'ũ. ¹⁶ Mũsanũkonapi chũ'vajũna pãĩ asa chẽa okoro'vecojñosinare Dios chẽa paaja'mũ. Chẽa paakũna jũnisõsirumũ vati toa saima'ñe Repaũ pa'ichejana saijanaa'me repana. Jã'ata'ni asa jachajũ cuasamanesina repana cuasamanesi'e ro'i ro'ijanaa'me. ¹⁷ Mũsanũkona chũ'vasi'e asa chẽa cuasasinapi Diochi'a cho'omasiche ija'che cho'ojanaa'me: Chũ'ũ neenajejũ chũ'ũpi cho'okaiũna pãĩ sa'navũã pa'inare vati eto saojanaa'me. Ũcuachi'a chũ'ũ neenajejũ chũ'ũpi cho'okaiũna repanjẽ'e che'chēmanesi'ere tĩipãĩ chũ'o i'kajanaa'me repana. ¹⁸ Ũcuachi'a repanapi añani chẽato asi kũ'imanejanaa'me. Eo ũkuni jũnisõmanejanaa'me repana. Ũcuachi'a repanapi chekũnare jũ'inare jũjñapi jajũ Dionĩ sēeto vajũjanaa'me repana jũ'iva'na. Jã'aja'ñe cho'oa'jũ chini chũ'ũ jo'kamũ chũ'ũ mũsanũkonare —chiniasomũ Jesús repanare.

Jesús cũnaumũ mũisi'ere kũamũ

(Lc 24.50-53; Hch 1.9-11)

¹⁹ Jã'aja'ñe i'kacuha Jesús Diopi mũakũna cũnaumũna mũni Dios ũjajũtu cakã'kona kueñe pũũ ñũ'iuasomũ. ²⁰ Repaũ cũnaumũ mũisirumũ repaũ neena sani Dios chũ'o si'achejñarũã ku'ijũ chũ'vajũ paniasome. Jã'aja'ñe chũ'vajũna Jesucristo Maire Paakũjĩ repanare cho'okaniasomũ, Diochi'a cho'omasiche'te cho'ojũna pãipi ña, “Ina Dios chũ'o ũcuarepare chũ'vame”, chijũ cuasaa'jũ chini.

San Lucas Jesús cheja pa'iu cho'osi'ere kuamu

Charo tochasi'ea'me

¹⁻³ Chũ'u Lucapi mũ'ure Teófiloni rũa masikũni Jesucristo cheja pa'irũmu cho'osi'ere kuara chini ie chũ'o tocha saomu chũ'u mũ'ure:

Aperũmu pãi Jesucristo cho'оче ñaasome. Repau apeche'chorũmupi vũa si'arũmu ñaju paniasome repana repau cho'оче peore. Ñasinajeju chũkũna'te kuasinaa'me repana. Ūcuaja'che Dios chũ'o chũ'vasinaa'me repana. Ñasina kuasi'ere asa jainũko pãi cuasaju tocha jo'kaasome, maipi ñaa'ju chini.

Tocha jo'karena ũcuare ñakũ masi che'chekũ pa'ikũ'mũ chũ'u. Jesucristo cho'osi'e pãipi kuajũna peore asaku pa'ikũ'mũ chũ'u. Jã'ajekũna mũ'upi masia'kũ chini ũcuare tocha saomu chũ'u mũ'ure, "Jã'aja'ñe cho'oto re'ocosomu", chini.

⁴ Chũ'upi tocha saõna ña, "Ãja, jã'aja'ñe Jesucristo cho'oasomu", chini, "Chekũna kuasi'e, ũcuarepaa'che jã'a, jã'a pa'ito?", chijja'mũ mũ'u. Mũ'upi peore masia'kũ chini ie chũ'o tocha saomu chũ'u mũ'ure.

Angel Juan Pãi Okoro'vekũ pa'ijaure cajajachere kuamu

⁵ Judea cheja canare Herodes chũ'arũmu Zacarías judío phairipãiu paniasomu reparũmu. Dios vũa'cho'uche cho'orũmu tĩ'ato Abías paasinana'me si'arũmu cho'okũ paniasomu repau Zacarías ũcuate'epãijekũ. Zacarías rãjo Elisabet ve'easomo. Ūcuaja'che aipãiu Aarón, judío phairi pa'isi'kũ jojosi'koasomo Elisabet. ⁶ Diopi ñato rũa re'opãiu paniasome repana Zacaríana'me Elisabet. Dios chũ'u jo'kasi'e jachama'ñe cho'ojũ paniasome repana. Chekũna pãi ñaju i'kacu'aasomu repanare, ũcuare re'oja'che pa'ijũna. ⁷ Elisabeni chũi paacu'akũna chũi peova'na paniasome repana. Ūcua chũi peova'na pa'ijũ airekosoasome repava'na.

⁸ Reparũmu Abiapãiu cho'uche cho'orũmu tĩ'aasomu. Tĩ'auna Zacarías Dios vũa'cho'uche kaka ja'me paniasomu. Kaka pa'iu phairipãiu cho'uche ja'me cho'okũ paniasomu repau ũcuaja'che phairijekũ. Dios chũ'u jo'kasi'e cho'okũ paniasomu repau, Diopi pojoa'kũ chini. ⁹ Abiapãiu Dios vũa'ere chi'i pa'ijũ Zacaríani chẽaasome ma'ñasuche uojaure. Si'arũmu jã'aja'ñe cho'ojũ paniasome repana. Chẽarena ruupũna

kakaasomũ repaũ ma'ñasuche'te uora chini. ¹⁰ Kaka ma'ñasuche uokuna rua jainũko pãĩ ve'sere pa'ijũ Dioni sēeju paniasome. ¹¹ Zacaríaji ma'ñasuche'te uokuna Diore ja'me pa'ikũ, ángel peosichejapi rani ma'ñasuche uoko'a rũ'ũñe nukasomũ. ¹² Angelpi rani nukakuna ña rua kukusomasomũ repaũ.

¹³ Kukusokuna ángel i'kaasomũ repaũ'te.

—Zacarías, vajuchumanejũ'ũ. Mu'ũ sēeñe Dios cho'okaija'mũ mu'ũre. Jã'ajekuna murũjo mu'ũ chĩini jñaaja'mo. Repaũ'te chĩiva'ũre cajaanõ Juanre ve'ojũ'ũ. ¹⁴ Murũjo chĩiva'ũre jñaasirumũ rua pojoja'mũ mu'ũ. Chekuna pãĩ ũcuaja'che jainũko asa pojojanaa'me repava'ũre jñaasi'e.

¹⁵ Mu'ũ chĩire, “Rua masimũ ikũ”, chiija'mũ Dios.

Cono vëañejẽ'e ũkuma'kũ pa'ija'mũ repaũ.

Repaũ'te chuta'a jñaamarumupi Dios Rekocho ja'me pa'ija'mũ repaũ'te.

¹⁶ ũcuachi'a ainee pa'iu Dios chu'o rua chu'vaja'mũ repaũ. Repaũji chu'vakuna asa Israelpãĩ jainũko Dios chũ'ũñe aperumũ cho'ojũ ũhasosina jo'e cho'ojũ re'oja'che pa'ijanaa'me.

¹⁷ Na'a pa'isirumũ Dios Repaũ Mamakũni chejana casoja'mũ.

Jã'ata'ni mu'ũ chĩipi cheja charo pa'ija'mũ.

Pa'iu aperumũ pa'isi'kũ Elías Dios chu'o rua masi chu'vacheja'che mu'ũ chĩi masi chu'vaja'mũ.

Pãĩ repana chĩiva'nare cuasache jo'kasosina mu'ũ chĩipi Dios chu'ore chu'vakuna asa repana chĩiva'nare jo'e cuasajanaa'me.

Chekuna pãĩ, Dios chũ'ũñe jachana mu'ũ chĩipi Dios chu'ore chu'vakuna asa jachama'ñe cuasaju re'oja'che pa'ijanaa'me.

Mu'ũ chĩi pãipi asa chëa cu'ache cho'oche'te ũhasoa'ju chini Dios chu'o chu'vaja'mũ.

Chu'vakuna asa chëa cu'ache cho'oche ũhasosinajeju Dios Mamakũ'te rakuna cuasajanaa'me pãĩ,

—chiniasomũ ángel Zacaríate.

¹⁸ Chikuna,

—Mu'ũpi chu'o ũcuarepare i'kani, ¿ũquere mu'ũ chu'ũre cho'o ñoja'ũ, chu'ũpi mu'ũ i'kache'te cuasaa'kũ chini? Aiva'ua'mũ chu'ũ. Chu'ũ romiojẽ'e ũcuachi'a aiva'oa'mo — chiniasomũ Zacarías repaũ'te ángel'te.

¹⁹ Chikuna ángel ija'che i'kaasomũ:

—Gabriela'mũ chu'ũ. Dios chũ'ũñe cho'okaikũ'mũ chu'ũ. Diopi casosi'kua'mũ chu'ũre, mu'ũni chu'ore re'oja'chere kuaa'kũ chini. ²⁰ Chu'ũ kuasi'e na'a pa'isirumũ ti'jñeja'mũ

mũ'ure. Jã'ata'ni mũ'u chũ'u kũache jachasi'kũjekũ murũjo mũ'u chĩire jñaasirũmũjatũ'ka chũ'o i'kama'kũ pa'ija'mũ, jachasi'e ro'i —chiniasomũ ángel repau'te.

²¹ Jã'a cho'oto pãi chuta'a ve'sere pa'ijũ Zacarĩani cha'ajũ paniasome. Cha'ajũ, “¿Je'se pa'ĩna jã'arepa jeerũmũ etama'ñe pa'ikũ jã'ũ?”, chijũ cuasaasome repaña.

²² Cha'atona etaasomũ repau. Etasirũmũ chekũnare chũ'o cutucu'aasomũ repau'te. Cutuma'na, “¿Dios ñosi'ere ña jñanoso chũ'o cutuma'kũ jã'ũ!”, chini cuasaasome repaña. Cutucu'akũna repanare rupũ jũjĩñapi vevoasomũ repau. Ũcua chũ'o cutucu'aasomũ repau'te. ²³ Repau cho'oche cho'o si'asirũmũ vũ'ena co'iasomũ repau Zacarĩas.

²⁴⁻²⁵ Co'i pa'ĩna repau rũjo chĩi sũniasomo. Sũni cincorepapãimia vũ'ere pa'io paniasomo repao. Vũ'ere pa'io ija'che cuasako paniasomo repao: “Chura chũ'ure Dios rũa oiũ re'oja'che cho'okaimũ. Chĩi peova'ojekona rũa vajũchũasi'kũa'mũ chũ'ure aperũmũ. Jã'ata'ni Diopi cho'okaiũna chĩi sũ'iona vajũchũama'mũ chũ'ure chura”, chini cuasako pojoasomo repao.

Jesure jñaajañere kũamũ ángel

²⁶ Repao Elisabet seirepapãimia chĩipũ sũ'irũmũna Dios ángel Gabrielre jo'e casoasomũ, Galilea cheja cajoopo, Nazaret vũ'ejoopona. ²⁷ Repajoopo cako romichĩio umũ peoko paniasomo. Repao mamia'me María. José vejao paniasomo repao. Aperũmũ pãi jainũkore chũ'usi'kũ David jojosina mamakũasomũ José.

²⁸ Diopi casũna ángel María'te repao pa'ichejana kaka i'kaasomũ.

—Dios oicojñoko'mo mũ'u. Dios mũ'ure ja'me pa'ikũ'mũ. Chekũnare romi na'a cajejaiche re'oja'che cho'okaija'mũ Dios mũ'ure —chiniasomũ ángel repau'te.

²⁹ Angelpi jã'aja'ñe i'kaũna asa jñano, “¿Je'se pa'ĩna iku chũ'ure jã'aja'ñe i'kakũ?”, chini cuasaasomo repao.

³⁰ Rũa kũkũsi'kore jo'e i'kaasomũ repau.

—María, vajũchũmanejũ'ũ. Dios mũ'ure oikũ'mũ. ³¹ Asarepapũ'ũ chũ'u i'kache. Chĩi sũ'ija'mo mũ'u. Sũni chĩiva'ure umũva'ũni jñaaja'mo mũ'u. Jñaa repava'ure, mũ'u chĩiva'ure Jesure ve'ojũ'ũ.

³² Rũa masiũ aineeja'mũ mũ'u chĩi.

Dios Cũnaũmũ Pa'ikũ repau'te, “Ikũ chũ'u chĩia'mũ”, chijũ'ũ.

Aipãiu'te Davire judiópãire chũ'ũa'kũ chini jo'kasi'ejache jo'e Jesuni judiópãi chũ'ũkũ'te jo'kaja'mũ Dios.

³³ Mũ'u chĩipi Israelpãi si'arũmũ chũ'ũkũ pa'ija'mũ. Jmamakarũjẽ'e cuhama'ñe chũ'ũkũ pa'ija'mũ repau,

—chiniasomū ángel repao'te María'te.

³⁴ Jǎ'aja'ñe kuauna asa,

—¿Je'se chū'ū umū peoko chĩire paaja'che? —chiniasomo repao.

³⁵ Chikona ángel jo'e i'kaasomū repao'te.

—Dios Rekocho mū'uni cajeja'mū. Dios peore Masikujekū chĩire jo'kaja'mū mū'ure. “Chū'ū chĩi cu'achejẽ'e peokū'mū ikū”, chijja'mū Dios repaū'te.

³⁶ 'Mū'ū majapãio Elisabet aiva'ota'ni chĩipū sū'imo. Ūmūva'uni chĩire sū'imo repao. “Chĩi paacu'amū jā'ore”, chiicojñosiva'ota'ni chĩi sū'imo repao. Seirepapãimia sū'imo repao chura. ³⁷ Diore cho'ovesachejẽ'e peokū'mū — chiniasomū repaū.

³⁸ Chikuna,

—Dios chẽa paacojñokojeko Repaū chũ'ũñe cho'okaiko'mo chū'ū. Mū'ū chū'ure kuache Diopi chū'ure cho'okaito re'omū —chiniasomo repao.

Chikona ángel jo'ka sanisoasomū.

María Elisabeni ñara chini saisi'ere kumū

³⁹ Angel sanisosirumū repao María Judea cheja aikūti pa'ijooona cu'arepa maniasomo. ⁴⁰ Mani Zacarías vū'ena kaka, “¿Pa'iko?”, chiniasomo repao Elisabere. ⁴¹ María i'kache'te asakona Elisabere repao sū'iva'ū chĩiva'ū cho'oasomū. Ūcuarumū Elisabere Dios Rekochoji rani chū'o i'kache chũ'uasomū.

⁴² Chũ'ukuna María'te űjachū'opi ija'che i'kaasomo repao Elisabet:

—Chekunare romi na'a cajejaiche re'oja'che cho'okaikū'mū Dios mū'ure. Ūcuaja'che mū'ū chĩiva'ure, chura sū'iva'ure re'oja'che cho'okaija'mū Dios. ⁴³ Chū'ure chūova'o pa'iva'oni mū'ūpi Maire Paakū puka'kopi rakona vajuchukota'ni pojosomo chū'ū. ⁴⁴ Mū'ū i'kache'te asakona chū'ū chĩi, chura sū'iva'ū pojokū cho'osi'kuamū chū'ure. ⁴⁵ Dios mū'ure aperumū kuasi'ere asa, “Ūcuarepa ti'jñeja'mū chū'ure”, chini cuasako rua pojomo mū'ū — chiniasomo María'te.

⁴⁶ Chikona María asa i'kaasomo.

“Dios peore masikū'mū”, chini cuasako'mo chū'ū, chū'ū rekocho.

⁴⁷ “Dios chū'ū rekocho vati toa saiche űseja'mū”, chini repaūni cuasako pojoko'mo chū'ū.

⁴⁸⁻⁴⁹ Dios rua re'okū'mū.

Chū'ure Repaū chẽa paacojñoko'te chūova'o pa'iva'oreta'ni cuasakū re'oja'che cho'okaimū Dios.

Peore Masikujekū chū'ūva'ore rua re'oja'che cho'okaimū Repaū.

Jǎ'ajekuna irumu pa'inana'me cho'je pa'ijana ũcuanuko
chu'u pa'iche'te cuasani,

“Maríani re'orepaja'che cho'okaniasomu Dios”,
chiijanaa'me pǎi ũcuanuko chu'ure cuasani.

⁵⁰ Dios Repau'te vajuchunare rúa oiku'mu. Irumu
pa'inarechi'a oima'mu repau.

Charo pa'inarejē'e oiũ cho'je raijanare peore rúa oiku'mu
Dios, Repau'te vajuchunare.

⁵¹ Pǎi, “Peore masinaa'me chukuna”, chini cuasanare
cuheasomu Dios.

Dios peore Masikujeku repana cho'oñu chiisi'e ũseasomu.

⁵² Ŭseku chekunare, masiju pǎi chũ'unare cuheku
chũova'na pa'iva'nani saño pǎi chũ'ũñe jo'kaasomu
Dios.

⁵³ Chuova'na pa'iva'nare karamañe paapu chini rúa
re'oja'chere ĩsiasomu Dios.

Kuri paanare tuasõasomu Dios.

Tuasõna kuri peova'na paniasome repana.

⁵⁴ Mai aipãire oiũ ija'che i'kaasomu Dios:

“Musanukonare Israelpǎi re'oja'che cho'okaija'mu chu'u”,
chiisi'e cavesuma'ñe cho'okaniasomu Repau.

⁵⁵ Abrahamre, mai aipãiu pa'isi'kure,

“Re'oja'che cho'okaija'mu chu'u mu'ure”,
chiisi'e cavesuma'ñe cho'okaniasomu Dios.

Ŭcuaja'che repau Abraham jojosiñare ũcuare Repau
i'kasi'ere

re'oja'che cho'okaniasomu Repau Dios,

chiniasomo María.

⁵⁶ I'ka pi'ni Elisabet vu'ena canuka ũcuaona'me pani-
asomo repao. Chotepãimia pa'icosomo repao repacheja.
Jǎ'api repao vu'ena co'iasomo repao María.

Juan Pǎi Okoro'vejaure jñaasi'ere kuamu

⁵⁷ Na'a pa'isirumuna repao Elisabet chũire jñaaumucuse
tĩ'auna chũiva'ure jñaasomo. ⁵⁸ Jña pa'iona pǎi repao'te
kueñe pa'inana'me repao majapǎi asaasome repao chũire
jñaasi'e. Diopi repaoni oiũ re'oja'che cho'okakuna asa
saniasome repana repaoni ja'me pojokañu chini.

⁵⁹ Chũiva'u ochorepaumucujña jñaasi'e pa'itona jo'e
saniasome repana repavu'e. Puka'kupãipi chũiva'u
jĩkora'muru chǎ'tiru pa'ica'niru chũto tuache'te chũ'rena
ñañu chini saniasome repana, judíopǎi cho'oche. Ŭcuachi'a
reparumuna chũiva'ure mamĩ ve'oñu chiniasome repana.
Puka'ku mamire Zacaría'te ve'oñu chiniasome repana
repava'ure. Jǎ'ata'ni puka'ko,

⁶⁰ —Pǎame. Jǎ'aja'ñe ve'omanejanaa'me chukuna.
Juanre ve'ojanaa'me chukuna ikure —chiniasomo repanare.

61 Chikona,

—Mũ'ũ majapāi Juan ve'enajē'e peome —chiniasome repana.

62 Chini chīiva'ũ puka'kure cājo asama'kujekuna rupũ vevoasome repana, repaũ chīiva'ũre ve'ojachere mamire masiũu chini.

63 Vevojuna sãĩne vevoasomũ repaũ tochajako'aru'te rakatena tocha kũara chini. Rarena, "Chũ'ũ chīi mamia'me ie Juan", chiiche tocha ñoasomũ repaũ. Tocha ñoũna ña jñanoasome repana. 64 Tocha ñoũna teana i'kare'oche care'osoasomũ repaũ chemeño. Chũ'o cutumanesi'kũ churata'ni jo'e chũ'o cutuasomũ repaũ.

—Dios rũa re'okũ'mũ —chiniasomũ repaũ Zacarías.

65 Zacaríaji jā'aja'ñe cho'oũna pãi chekuna kueñe pa'ina asa jñanoasome ũcuanũko. Ũcuachi'a Judea cheja aikũjña pa'ina ũcuare asa cutujũ paniasome. 66 Repana asasi'ere cuasajũ,

—¿Je'se jā'ava'ũ chīiva'ũ pa'ija'ũ? —chini cuasajũ sãĩnechi'a ũcuanũko sēniasajũ paniasome repana.

Diopi chīiva'ũni rũa re'oja'che cho'okakuna asa rũa cuasajũ paniasome pãi.

Zacarías pojokũ i'kasi'ere kũamũ

67 Ũcuarũmũ repaũ Zacarías, chīiva'ũ puka'kũ, Dios Rekochoji repaũni chũ'ũũna ija'che kũaasomũ Dios chũ'o:

68 Pãi chekũnapĩ maini Israelpãire chẽa paajũna tũakaniasomũ Dios.

Jã'ajekuna Maire Paakũ'te, "Rũa re'okũ'mũ mũ'ũ", chini cuasajũ paũu mai.

69 Ũcuachi'a maini oiũ mai jũnisosirũmũ vati toa sani uuche Ŕsejaũni rũa Masikũni raoja'mũ Dios maire.

Aipãiu David Dios chũ'ũñe cho'okaniasomũ aperũmũ.

Ũcuau David jojosiñani te'eũ'te chẽa raoja'mũ Dios.

70 Aperũmũ Diopi kũakuna Repaũ chũ'o kũana ija'che kũaasome chekũnare:

71 "Chekũnapĩ maini Israelpãire cuhejũ cu'ache cho'oũu chiito Diopi ũsekaija'mũ."

Jã'aja'ñe cho'okasa chiniasomũ Dios maire Israelpãi.

72 Repaũ Dios mai aipãire ija'che i'kaasomũ:

"Mũsanũkonani oiũ re'oja'che cho'okaija'mũ chũ'ũ", chiisi'e cavesũma'ñe cho'okaija'mũ Repaũ Dios.

73 Ũcuachi'a Abrahamre mai aipãiu pa'isi'kure,

"Ija'che cho'okasa chũ'ũ mũsanũkonare Israelpãi", chiniasomũ Dios.

74-75 "Mũsanũkonare cuhenapi chẽa paajũ cu'ache cho'ocojñonare chũ'ũpi tũa paaja'mũ mũsanũkonare.

Tua paakuna chu'u neenajeju musanukonare cuhenare
vajuchuma'ñe

chu'u chũ'uñe'te cho'ojũ re'oja'che pa'ijanaa'me
musanukona jũnisõñejatũ'ka", chiniasomũ Dios
Abrahamre.

Jã'aja'ñe kuaasomũ Zacarías Dios chu'o.

⁷⁶ Chini mamaku'te i'kaasomũ repau Zacarías.

Jmava'u, mu'u pa'iche'te pãipi ñajũ i'kani,
"Dios Cũnaumũ Pa'ikũ chu'o kuaku'mũ ikũ", chijjanaa'me
mũ'ure.

Dios Raojau rajachere kuaja'mũ mu'u, pãipi asa care'va
paapu chini.

⁷⁷ Dios neenare masia'ju chini ija'che i'kaja'mũ mu'u:

"Musanukona cu'ache cho'osi'e tũ'nesokani jo'e
cuasamaneja'mũ Dios.

Tũ'nesokakuna vati toa sani uuche peoja'mũ
musanukonare."

⁷⁸ Jã'aja'ñe cho'okaija'mũ Dios pãi rua Oikũjekũ.

Jã'ajekuna Dios Repau Mamakuni raopi'ramũ maire.

⁷⁹ Pa'ivesũju cu'ache cho'ojũ chijacheja pa'icheja'che
pa'inare jũnisochejẽ'e vajuchunare

Repau Mamakuni raopi'ramũ Dios maire,

maipi repauni cuasaa'ju chini.

Rani pa'iu re'oja'che pa'imasiche'te che'choja'mũ repau
maire,

chiniasomũ Zacarías repau mamaku'te.

⁸⁰ Repava'u chĩiva'u Diore rua cuasaku aineekũ paniasomũ.
Israelpãi chu'vamarumũ pãi peochejñare te'eva'u
pa'iu paniasomũ repau Juan.

2

Jesure jñaasi'ere kũamũ

(Mt 1.18-25)

¹⁻³ Jã'arumũ Augusto pãi ũcuanukore chũ'ũku
paniasomũ. Chekũ Cirenio ũcuaja'che Siria cheja
canani chũ'ũasomũ reparumũ. Augusto repau paanare
ũcuanukore chũ'ũasomũ repana mamire toharena
kuẽkuera chini. Pãi kuẽkueche'te chũ'ũuna repana aipãi
pa'isijoopona saiche paniasomũ repanare, mamire tochañu
chini.

⁴ Pãipi saijuna José ja'me saniasomũ. Galilea cheja
cajoopo Nazaret vu'ejoopo pa'isi'kupi Judea cheja cajoopona
Belén vu'ejoopona saniasomũ repau, aipãiu David
pa'isijoopona. ⁵⁻⁷ Maríana'me saniasomũ repau, ja'me
kuẽkuecojñora chini. María repau rũjo pa'ijao chĩipũ
sũ'ikoji sani, tĩ'a pa'io repao chĩire jñaajarumupi tĩ'ana

pi'raso chīiva'ure umuva'uni jñaaasomo charo cava'ure. Jñaa repava'ure kãñase'repi rea, cu'ava'na ãu ãira'vuru'na ũhaasomo repao. Pãi kãivũ'ñapi timusou'na cu'ava'na kãivũ'eruna kãniasome repana.

Angeles oveja kuiranani Jesure jñaaasi'ere kuame

⁸ Reparumu Belén vü'ejoopo kueñere ovejava'nare kuirana paniasome. Ovejava'napi patu pa'ichejare pa'ijuna ñamipi kuiraju paniasome repana.

⁹ Ūcuarumu Diore ja'me pa'ikujı ángelpi rani pa'iana repana pa'ichejachi'a rühiso'koro rua miañe miaasomu, Diopi cho'okuna. Miakuna ña rua kukusosome repana oveja kuirana.

¹⁰ Rua kukusinare ija'che i'kaasomu ángel:

—Vajuchumanejũ'ũ. Mũsanukonare chu'o re'oja'chere kuara chini raimũ chu'ũ Israelpãipi ũcuanuko asa pojoa'ju chini. ¹¹ Asarepajũ'ũ. Ija'chea'me chu'o chu'ũ rasi'e: Chura iumucuse pãio chīiva'ure jñaacuhasi'koa'mo, aperumu pa'isi'ku David pa'isijoopona. Repava'ũ chīiva'ũ repau'te cuasanare vati toa uuche Esejava'upi ranicuhasi'kuamũ. Cristoa'mũ repau. Pãi ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'kuamũ. Pãi ũcuanukore Paaku'mũ repau. ¹² Mũsanukonapi sani ku'eni jñaa ñajanaa'me repava'ure. Ku'eju jñaa ñato cu'ava'na ãu ãira'vuru'te reasiva'ũ ũhija'mũ chīiva'ũ. Repava'ure ñani, “Dios chīia'mũ iku”, chijanaa'me mũsanukona —chiniasomu ángel repanare.

¹³ Angel te'eũ kuacuhauna chekuna ángeles rua jainuko rani paniasome. Pa'iju Dioni pojoju ija'che i'kaasome repana:

¹⁴ “¡Cunaumu Pa'iku Dios peore masiku'mũ”, chiapu pãi ũcuanuko!
Ūcuaja'che, “Mũsanukona Repau oicojñona sãĩñe pojoju pa'ijũ'ũ”, chiime chukuna mũsanukonare, chiniasome ángeles.

¹⁵ I'ka pi'ni cunaumuna jo'e mũnisorena sãĩñechi'a ija'che i'kaasome repana oveja kuirana:

—Belenna sañu mai. Repacheja cho'osi'ere Diopi raouna ra kuamu ángel maire. Ñajañu chura cho'osi'ere — chiniasome repana.

¹⁶ Chini cu'arepa sani tĩ'a Josena'me María'te ñaasome repana. Ūcuaja'che chīiva'ure cu'ava'na ãu ãira'vuru' ũhiva'uni ñaasome repana. ¹⁷ Ña pi'ni chīiva'ũ pa'iche'te ángel repanare kuasi'ere kuasome repana. ¹⁸ Kuarena ũcuanuko asa jñanoasome repana kuache asasina. ¹⁹ Maríata'ni repana kuache asa i'kama'ko peore cuasako

paniasomo. ²⁰ Ña pi'ni co'iasome repaña oveja kuirana. Co'ijũ repaña asasi'ena'me ñasi'e cuasa, "Peore masiku'mu Dios", chijũ ángel kuasi'e, "Ûcuarepaa'me", chini Dioni pojokũ co'isoasome repaña.

Jesure pũka'kupãi Dios vu'e sa ñosi'ere kuamu

²¹ Chĩiva'u ochorepaumucujña jñaasi'e pa'itona jikora'muru chã'tirũ pa'ica'nirũ chũto tua pi'ni mami ve'oasome repaña. Jesure ve'oasome repaña repava'ure chĩiva'ure. Aperũmu chuta'a repau'te su'imarũmu ángel kuasi'ere mami ve'oasome repaña.

²² Dios aperũmu Moisepi pãire kuakaau chini chĩire jñaasi'e cu'a pani pi'nirũmu cho'ojache kuaasomu. Jã'ajekũna Dios chũ'u jo'kasi'ere cho'oũu chini Jesús pũka'kupãi Jerusalén vu'ejoopona maniasome. Ûcuachi'a chĩiva'uni Dioni ñojũ, "Iku mu'u neekua'mu", chiũu chini maniasome repaña. ²³⁻²⁴ Aperũmu Diopi i'kakũna Moisés tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Musanũkona chĩiva'nare charo cava'nare
ũmupãiva'narechi'a chũ'uni ñisijũ'u.

Chũ'u neenaame repaña.

Ûcuaja'che romi cu'a pa'ina cu'a pa'iche'te tũnoũu chini jo'cha va'iva'nani ñisijũ'u chũ'ure.

Airo jureva'nare ka'chava'nare peoni jo'cha ũkupo chĩiva'nani ũcuajanũkorũ'te ñisijũ'u chũ'ure,

chinasomu Dios. Jã'ajekũna Jesús pũka'kupãi Dios chũ'u jo'kasi'ere cho'oũu chini Jerusalén vu'ejoopona maniasome.

²⁵ Reparũmu Jesús pũka'kupãi Jerusalén vu'ejoopo mani ñato ũcuajoopo'te pãiu rua re'oku paniasomu Simeón, Diore cuasaku. Pa'iu Dios Raojauni cha'aku paniasomu repau, pãi chekunapi Israelpãire cu'ache cho'oũu chiito Ñsejauni. Dios Rekocho repau'te Simeonre ja'me paniasomu. ²⁶ Ûcuarekochoji ja'me pa'iu ija'che kuaasomu repau'te: "Chuta'a jũnisomaneja'mu mu'u. Pãi ũcuauũkore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'kure ñañetu'ka vajũu pa'ija'mu mu'u", chinasomu. ²⁷⁻²⁸ Ûcuarũmu Simeón Dios Rekochoji chũ'ũkũna Dios vu'ena mua kakaasomu. Kaka pa'iuña Jesús pũka'kupãi repau'te cajajũ ũcuavu'ena kakaasome. Dios chũ'u jo'kasi'ere cho'oũu chini kakarena repau Simeón repava'ure chĩiva'ure cajo Dioni pojokũ ija'che i'kaasomu:

²⁹ Chũ'ure Paaku, mu'u i'kasi'epi ũcuarepa ti'jñeuna ñacuhamu chũ'u.

Jã'ajekũna chura chũ'ure jũ'iñe ãsemanejũ'u.

Pojokũ jũnisoja'mu chũ'u churata'ni, ũcuare iva'ure ñacuhasi'kũjekũ.

30 Mũ'u Raosi'kũre ñacuhamũ chũ'u pãi chẽa paakũ vati toa uuche ũsejaure.

31 Pãi ũcuauũko ña masia'ju chini raosi'kũa'mũ mũ'u ikũre.

32 Churata'ni ikũpi chũ'vakũna mũ'u chũ'o asa chẽajanaa'me judío peona.

Ūcuaja'che chura chũkũna'te judío pãi, mũ'u neenare re'oja'che cutujanaa'me pãi, chiniasomũ.

33 Chĩiva'ũni jã'aja'ñe i'kaũna asa jñanoasome repaña Jesús pũka'kũpãi.

34-35 Ūcuarũmũ repaũ,

—Diopi mũsanũkonare re'oja'che cho'okaũũ —chini pũka'kore María'techi'a i'kaasomũ.

Asarepajũ'u: Ikũre Diopi raũna mai Israelpãi te'enachi'a ikũni cuasaju re'oja'che pa'ijanaa'me.

Chekũnata'ni ikũni cuasamaũũ cu'ache pa'ijanaa'me.

Ikũre pãi jainũko cuhejanaa'me.

Jã'ajekũna iva'ũre mũ'u chĩiva'ũre rũa oija'mo mũ'u.

Pãi jainũkore repaña rekoñoũ cuasache ña kũaja'mũ iku, chiniasomũ repaũ Simeón.

36 Ūcuachi'a ũcuavũ'ere Ana Dios chũ'o kũako, Fanuel, Aser pãiu mamako paniasomo. Rũa aiva'o paniasomo repao. Rũa romichĩiva'opi mũmũ'te veja sieterepaũsurũmũchi'a paniasomo repao.

37 Sieterepaũsurũmũ vejasi'e pa'ikoni mũjũva'ũpi jo'ka jũnisũna rũa jeerũmũ te'eva'o pa'io paniasomo repao. Ochenta y cuatro repaũsurũmũ te'eva'o paniasomo repao.

Te'eo pa'io Dios vũ'ere umucujũana'me ñami Dioni pojoko paniasomo repao, te'eñoũchi'a etako. Te'eumucujũa ãũ ãimairo pa'io Dioni sũeo paniasomo repao. 38 Ūcuarũmũ Jesús pũka'kũpãi pa'iruupũna kakaasomo repao. Kaka chĩiva'ũre ña Dioni, "Re'orepamũ", chini chĩiva'ũ pa'iche'te Israelpãire Jerusalén pa'inani repanare cu'ache cho'onare ũsekaijaure cha'anani kũaasomo repao.

Nazaret vũ'ejoopo co'isi'ere kũamũ

39 Ūcuarũmũ Jesús pũka'kũpãi Dios chũ'u jo'kasi'e peore cho'o pi'ni chĩiva'ũre co'chaju repaña pa'ijooona, Galilea cheja cajoopo Nazaret vũ'ejoopona co'iasome. 40 Co'i pa'ijũna aineekũ chĩiva'ũ na'a rũa kokau paniasomũ. Dios chũ'u jo'kasi'e rũa che'chekũ aineekũ paniasomũ repava'ũ chĩiva'ũ. Dios repaũ'te pojokũ re'oja'che cho'okaniasomũ.

Jesús Dios vũ'e pa'isi'ere kũamũ

41 Jesús pũka'kũpãi Jerusalén vũ'ejoopo si'aũsurũmũ maniasome. Aperũmũ Dios repaña aipãi Egipto cheja

pa'inare etua rasi'ere cuasaju pojojü fiesta'te ja'me cho'oñu chini maniasome. Repa fiesta mami pas-cuaa'me. ⁴² Chīiva'u docerepaūsurumu pa'itona fiestarumu tī'auna puka'kupāi Jesure majü maniasome Jerusalén vñ'ejoopona. ⁴³ Fiesta cho'o pi'ni Jesús puka'kupāi co'ijuna pāi jainuko ja'me co'iasome. Ūcuanuko co'ito te'eva'u chīiva'u co'imaneasomü. Repau co'imañe puka'kupāi vesuasome. ⁴⁴ Vesuju, "Chekunana'me co'icosomü mai chīi", chini te'eumucuse co'inapi mamaku'te ku'easome repa. Ku'ejü peore repa na majapāina'me repau ñanare sēniasasome repa chīiva'uni jñaañu chini. ⁴⁵ Jā'ata'ni repau'te jñaamaneasome repa. Ku'ete'e Jerusalenna jo'e co'iasome repa repa'ni ku'e jñaañu chini. ⁴⁶ Choteumucujña ku'enapi Dios vñ'e kaka ñato ūcuavñ'ere pa'iu judiöpāi che'chona chenvñ'te ñu'iu repa i'kache'te asa sēniasaku paniasomü repau chīi. ⁴⁷ Sēniasakuna repa'ni sāiñe chñ'o sēto rua masi kuaasomü repau. Repau'ji masi kuakuna asa rua jñanoasome repa, "Rua masimü iku", chini. ⁴⁸ Puka'kupāi repau i'kache'te asa jñano puka'kochi'a ija'che i'kaasomo repau'te:

—Jmava'u, ¿je'se pa'iana mü'u chukuna'te kuamairo canukau? Maja'kuna'me chñ'u mü'uni oiju rua ku'ejü pa'ime —chiniasomo puka'ko.

⁴⁹ Chikona,

—¿Je'se pa'iana ku'ere chñ'ure? Chñ'u Ja'ku chñ'u jo'kasi'e cho'oche pa'imü chñ'ure ivñ'e. ¿Jā'a musanukona vesuche? —chiniasomü repau.

⁵⁰ Jā'ata'ni repau i'kasi'e asavesuasome repa.

⁵¹ Ūcuarumu Jesús puka'kupāina'me Nazaret vñ'ejoopona co'iasomü. Co'i pa'iu puka'kupāi chñ'uñe cho'oku paniasomü repau. Repau puka'ko Dios vñ'e repau cho'osi'ere rua cuasako paniasomo.

⁵² Repau Jesús aineeku na'a rua masi cuasaasomü. Dios repau'te rua pojoasomü, pāi ūcuaja'che.

3

Juan Pāi Okoro'vesi'ku pāi peochejare pa'iu pāipi saiijuna Dios chñ'o chñ'vasi'ere kuamü
(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Reparumu Tiberiopi pāi ūcuanukore chñ'uasomü. Repau Tiberio quincerepaūsurumu chñ'urumuna Poncio Pilato ūcuaja'che Judea cheja pa'inani chñ'uasomü. Herodes ūcuaja'che Galilea cheja pa'inani chñ'uasomü. Felipe ūcuaja'che Herodes cho'jeu Iturea cheja

pa'inana'me Traconite cheja pa'inare chũ'uasomũ. Lisantias ũcuaja'che Abilinia cheja pa'inani chũ'uasomũ. ² Repana chũ'urumũ Anana'me Caifás judío phairipãire ũcuanũkore chũ'uasome. Reparumũ Dios Zacarías mamakũ'te Juanre pãĩ peochejare pa'ina pãire chu'vaa'kũ chini chũ'uasomũ. ³ Chũ'ũna asa sani Jordán chiacha rũ'tuva pa'inani pãire chu'vakũ paniasomũ repau peore repakã'jño ku'ia. Ija'che chu'vaasomũ repau:

—Musanũkona cu'ache cho'oche ũhaso re'oja'chere mama cuasajũ'ũ, Diopi musanũkona cu'ache cho'osi'ere tunoso jo'e cuasamanea'kũ. Cu'ache cho'oche'te ũhaso Dionĩ cuasajũ okoro'vecojñojũ'ũ —chiiũ chu'vakũ paniasomũ repau Juan.

⁴ Aperumũ Isaías, Dios chu'o kuasi'kũ ija'che tocha jo'kaasomũ maire, Juan cho'ojachere kuakũ:

Pãiu pãĩ peochejare sani pa'iu pãipi repaũni saito ujachũ'opi ija'che i'kakũ chu'vaja'mũ:

“Maire Paakũ raipi'ramũ.

Repaũni cha'ajũ musanũkona rekoñoã ma'a rũhiñe pa'ima'a care'vacheja'che re'ojarekoñoã care'vajũ pa'ijũ'ũ.

⁵ Aikũjña chenevũã peore cha'opi ta'pisõja'mũ.

Aikũjña rũa ujakũjña pa'isikũjña jmakũjñarũa ñañasõja'mũ.

Ma'ña ju'chũ pa'ima'ña rũhima'ña carũhija'mũ.

Ma'ña cojñana'me chĩ'ca pa'isima'ña su'kajama'ña care'oja'mũ.

Musanũkona aperumũ pa'isi'e peore rũhiñe care'vajũ'ũ.

⁶ Dios Raojau pãĩ oiũ vati toa uuche Æsejau raija'mũ maire. Rakũna pãĩ ũcuanũko ñajanaa'me repau'te”, chiija'mũ repau,

chiimũ Isaías tocha jo'kasi'e.

⁷ Ũcuarumũ pãĩ jainũko Juanre okoro'vecojñoũ chini saniasome. Satena ija'che i'kaasomũ repau:

—Musanũkona te'ena chuta'a cu'ache cho'oche ũhamanajejũ aña pa'icheja'che cu'ache pa'ime. “Maipi okoro'vecojñoru Dios maire cu'ache cho'omaneja'mũ”, chini cuasajũ raimẽ musanũkona. Jã'ata'ni musanũkona cu'ache cho'oche ũhasoma'to Diopi chũ'ũna cu'ache ti'jñeja'mũ musanũkonare. ⁸ Musanũkona cu'ache cho'oche'te ũhaso re'oja'che pa'ijũ Dios chũ'ũñe'te cho'ojũ pa'ijũ'ũ.

Musanũkonapi re'oja'che pa'ito chekũnapi ñani, “Ina cu'ache cho'oche ũhasosinajejũ re'oja'che pa'ime”, chiijanaa'me musanũkonare. Ija'che cuasacosome musanũkona: “Abraham jijosinaa'me mai. Jã'ajekũna Dios maire cu'ache cho'omaneja'mũ”, chiijũ cuasacosome

musanukona. Jã'aja'ñe cuasamanejũ'u musanukona. Diore Repaũni cho'ouato ira'karuã catara'karuãpi Abraham jijosinare chekũnare cho'ore'omu, Repaũ chũ'uñe cho'ojanare. ⁹ Sũkiñũã ãiñe kũĩñũãpi sãijaruã kũima'to, "Cu'amũ iñũã", chini kueni uosome pãĩ. Dios ũcuaja'che pãĩ cu'ache pa'inare cu'anajejuna vati toana saoja'mũ —chiniasomũ Juan repanare.

¹⁰ Chikũna,

—Jã'a pa'ito, ¿ũquere cho'ojanaa'ñe chũkũna? — chiniasome repana.

¹¹ Chitena,

—Ija'che cho'ojũ'u. Musanukona ũcuauakũji kãña ka'chakãña paani chekũre kãña peova'ure te'ekãa ãsijũ'u. Ũcuachi'a musanukona ũcuauakũji ãu paani chekũnare ãu peova'nare ãsijũ'u —chiniasomũ repaũ repanare.

¹² I'katona pãĩ chũ'unare kuri kookaina Juanni rianasome, okoro'vecojñoũu chini. Rani repaũ'te ija'che sãniasome repana:

—Masiũ, chũkũna, ¿ũquere cho'ojanaa'ñe? —chiniasome.

¹³ Chitena i'kaasomũ repaũ.

—Pãĩ chũ'una musanukonare chũ'usinuakorũchi'a kuri sãnĩ koojũ pa'ijũ'u. Na'a cajejaiche sãnĩ koomanejũ'u — chiniasomũ repaũ.

¹⁴ Sõtaopãĩ ũcuaja'che sãniasome repaũ'te.

—¿Ëquere chũkũna cho'ojanaa'ñe? —chiniasome.

Chitena i'kaasomũ repaũ.

—Kuri uakũna pãĩ paache'te cho'o kũko tuamanejũ'u. Ũcuachi'a kurire kũko tuasoũu chini cu'ache cho'omanani, "Cu'ache cho'osinaa'me musanukona", chiimanejũ'u. Cho'ochẽ ro'ichi'a koojũ pojojũ pa'ijũ'u. Na'a ruã kooche chiimanejũ'u —chiniasomũ Juan repanare sõtaopãĩ.

¹⁵ Jã'aja'ñe i'kaũna asa jñanoasome repana pãĩ. Pãĩ ũcuauakũre chũ'ua'kũ chini Dios Raojaũre Cristo'te cha'anajejũ ija'che cuasaasome repana: "¿Dios Raosi'kua'u ikũ? ¿Cristoa'u?", chini cuasaasome repana. Juan pa'iche'te vesũjũ sãĩñechi'a sãniasaasome repana.

¹⁶ Repanapi sãĩñechi'a sãniasajuna asa Juan ũcuauakũre i'kaasomũ.

—Chũ'u musanukonare re'oja'che cho'okaiũ okoro'vemũ. Na'a pa'isirũmũ chekũ na'a ruã masikũji rani pa'iu na'a ruã re'oja'che cho'okaija'mũ musanukonare. Chũ'ure na'a ruã masikũjekũna repaũ'te cuasaku vajũchũku pa'imũ chũ'u. Na'a ruã masikũjekũ repaũ'te cuasanare Dios Rekocho'te ãsija'mũ repaũ. Repaũ'te cuasamanareta'ni Ũcuauji chũ'una na'a pa'isirũmũna cu'ache ti'jñeja'mũ.

17 Pāi trigo cho'oni po'te repacaã rûhikuanupũ chi'i ũhame. Repasuota'ni ũosome. Na'a pa'isirũmũ Rajjau pāi ũcuanũkore chi'i trigo cho'ocheja'che cho'okũ cu'ache cho'oche ũhamanare vati toana chachamatoana saoja'mũ. Cu'ache cho'oche ũhaso Repau'te cuasanareta'ni pũka'kũ pa'ichejana saja'mũ repau — chiniasomũ Juan repanare pāi.

18 Dios chũ'o re'oja'chere rũa chũ'vache chũ'vaasomũ Juan repanare.

19 Na'a pa'isirũmũ Herodes, pāi chũ'ũkũji cho'jeũ Felipe rûjoni Herodíani tua paaasomũ. Tua paakũna Juan asa chũ'vate'easomũ repau'te, ũcuachi'a cheke cu'ache cho'osi'ere asani. 20 Chũ'vakũ'teta'ni asa jachasokũ jo'e na'a rũa cu'ache cho'oasomũ repau. Repau'te chũ'vasiva'ũre Juanre pāi chẽavũ'ena cuaasomũ repau Herodes.

Jesure okorosi'ere kũamũ

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

21 Aperũmũ Juan pāi jainũkore okoro'vekũ paniasomũ. Ũcuaja'che Jesure okoroasomũ repau. Okorocojñosirũmũ Jesús pũka'kũni sēniasomũ. Pũka'kũni sēũna cũnaũmũ teana re'ojauũmũ care'o 22 Dios Rekocho ũkupoja'ia ũcuauũi cajeasomũ. Dios Rekocho cajesirũmũ cũnaũmũpi ija'che i'kache asoasomũ:

—Mũ'ũ chũ'ũ chĩia'mũ. Mũ'ũre rũa chiimũ chũ'ũ. Mũ'ũre rũa pojomũ chũ'ũ —chiiche asoasomũ.

Jesús aipāi pa'isina mamia'me

(Mt 1.1-17)

23 Jesús treintarepaũsũrũmũ pa'icosomũ chekũrũmũ, repau pāi apechũ'varũmũ. “Jā'ũ Jesús, José chĩia'mũ”, chiijũ cuasaasome pāi repau'te.

José pũka'kũ pa'isi'kũ Elí paniasomũ.

24 Elí pũka'kũ pa'isi'kũ Matat paniasomũ.

Matat pũka'kũ pa'isi'kũ Leví paniasomũ.

Leví pũka'kũ pa'isi'kũ Melqui paniasomũ.

Melqui pũka'kũ pa'isi'kũ Jana paniasomũ.

Jana pũka'kũ pa'isi'kũ José paniasomũ.

25 José pũka'kũ pa'isi'kũ Matatías paniasomũ.

Matatías pũka'kũ pa'isi'kũ Amós paniasomũ.

Amós pũka'kũ pa'isi'kũ Nahum paniasomũ.

Nahum pũka'kũ pa'isi'kũ Esli paniasomũ.

Esli pũka'kũ pa'isi'kũ Nagai paniasomũ.

26 Nagai pũka'kũ pa'isi'kũ Maat paniasomũ.

Maat pũka'kũ pa'isi'kũ Matatías paniasomũ.

Matatías pũka'kũ pa'isi'kũ Semei paniasomũ.

Semei pũka'kũ pa'isi'kũ José paniasomũ.

José pũka'kũ pa'isi'kũ Judá paniasomũ.

27 Judá puka'ku pa'isi'ku Joanán paniasomꞫ.
Joanán puka'ku pa'isi'ku Resa paniasomꞫ.
Resa puka'ku pa'isi'ku Zorobabel paniasomꞫ.
Zorobabel puka'ku pa'isi'ku Salatiel paniasomꞫ.
Salatiel puka'ku pa'isi'ku Neri paniasomꞫ.
28 Neri puka'ku pa'isi'ku Melqui paniasomꞫ.
Melqui puka'ku pa'isi'ku Adi paniasomꞫ.
Adi puka'ku pa'isi'ku Cosam paniasomꞫ.
Cosam puka'ku pa'isi'ku Elmodam paniasomꞫ.
Elmodam puka'ku pa'isi'ku Er paniasomꞫ.
29 Er puka'ku pa'isi'ku Josué paniasomꞫ.
Josué puka'ku pa'isi'ku Eliezer paniasomꞫ.
Eliezer puka'ku pa'isi'ku Jorim paniasomꞫ.
Jorim puka'ku pa'isi'ku Matat paniasomꞫ.
30 Matat puka'ku pa'isi'ku Leví paniasomꞫ.
Leví puka'ku pa'isi'ku Simeón paniasomꞫ.
Simeón puka'ku pa'isi'ku Judá paniasomꞫ.
Judá puka'ku pa'isi'ku José paniasomꞫ.
José puka'ku pa'isi'ku Jonam paniasomꞫ.
Jonam puka'ku pa'isi'ku Eliaquim paniasomꞫ.
31 Eliaquim puka'ku pa'isi'ku Melea paniasomꞫ.
Melea puka'ku pa'isi'ku Mainán paniasomꞫ.
Mainán puka'ku pa'isi'ku Matata paniasomꞫ.
Matata puka'ku pa'isi'ku Natán paniasomꞫ.
32 Natán puka'ku pa'isi'ku David paniasomꞫ.
David puka'ku pa'isi'ku Isaí paniasomꞫ.
Isaí puka'ku pa'isi'ku Obed paniasomꞫ.
Obed puka'ku pa'isi'ku Booz paniasomꞫ.
Booz puka'ku pa'isi'ku Salmón paniasomꞫ.
Salmón puka'ku pa'isi'ku Naasón paniasomꞫ.
33 Naasón puka'ku pa'isi'ku Aminadab paniasomꞫ.
Aminadab puka'ku pa'isi'ku Aram paniasomꞫ.
Aram puka'ku pa'isi'ku Arni paniasomꞫ.
Arni puka'ku pa'isi'ku Esrom paniasomꞫ.
Esrom puka'ku pa'isi'ku Fares paniasomꞫ.
Fares puka'ku pa'isi'ku Judá paniasomꞫ.
34 Judá puka'ku pa'isi'ku Jacob paniasomꞫ.
Jacob puka'ku pa'isi'ku Isaac paniasomꞫ.
Isaac puka'ku pa'isi'ku Abraham paniasomꞫ.
Abraham puka'ku pa'isi'ku Taré paniasomꞫ.
Taré puka'ku pa'isi'ku Nacor paniasomꞫ.
35 Nacor puka'ku pa'isi'ku Serug paniasomꞫ.
Serug puka'ku pa'isi'ku Ragau paniasomꞫ.
Ragau puka'ku pa'isi'ku Peleg paniasomꞫ.
Peleg puka'ku pa'isi'ku Heber paniasomꞫ.

Heber puka'ku pa'isi'ku Sala paniasomu.

³⁶ Sala puka'ku pa'isi'ku Cainán paniasomu.

Cainán puka'ku pa'isi'ku Arfaxad paniasomu.

Arfaxad puka'ku pa'isi'ku Sem paniasomu.

Sem puka'ku pa'isi'ku Noé paniasomu.

Noé puka'ku pa'isi'ku Lamec paniasomu.

³⁷ Lamec puka'ku pa'isi'ku Matusalén paniasomu.

Matusalén puka'ku pa'isi'ku Enoc paniasomu.

Enoc puka'ku pa'isi'ku Jared paniasomu.

Jared puka'ku pa'isi'ku Mahalaleel paniasomu.

Mahalaleel puka'ku pa'isi'ku Cainán paniasomu.

³⁸ Cainán puka'ku pa'isi'ku Enós paniasomu.

Enós puka'ku pa'isi'ku Set paniasomu.

Set puka'ku pa'isi'ku Adán paniasomu.

Adán aperumu mamarumu Dios cho'ocojñosi'kua'mu.

4

*Vati ai Jesure cu'ache cho'oa'ku chini chũ'ute'esi'ere
kuamu*

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Ūcuarumu Jesús Jordán chiacha saisi'ku rani Dios Rekocho chũ'uñe peore si'arumu cho'oku paniasomu. Dios Rekochoji chũ'uuna pãi peochejare sani pa'iu paniasomu repau. ² Cuarentarepaumucujña pãi peochejare pa'iu ãu ãima'ñe pa'iuña ãucuhasomu repau'te. Pãi peochejare pa'iuña vati ai sani Jesuni cacu'ora chini ija'che i'kaasomu:

³ —Mu'upi Dios Mamarepaku pani ipu catapu mini, pãpu caruñojũ'u —chiniasomu.

⁴ Chikuna Jesús ija'che i'kaasomu repau'te:

—Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Pãipi chu'urejẽ'e cuasama'ñe repaña ãijañere ãuchi'a cuasaju pa'ito cu'amu.

Jã'achi'a cuasama'ñe chu'u chũ'uñe'te cuasaju cho'oju pani re'oja'che pa'ijanaa'me pãi,

chiimu —chiniasomu Jesús vatire.

⁵ Jã'aja'ñe i'kacahasirumu vati ai repau'te Jesure aikũtina sa mua teana te'erumu peore chejña pãi pa'ichejña ñoasomu.

⁶⁻⁷ Ñoku ija'che i'kaasomu repau repau'te:

—Cheja pa'iche peore rua re'oja'chea'me. Aperumuna chu'ure ïsisichejñaa'me ichejña, chu'upi peore chũ'ua'ku chini. Chura chu'ure uakuni ïsija'mu chu'u. Jã'ajekuna mu'upi chu'uni, “Peore masiku'mu mu'u”, chiu, ro're ñu'iu pojoru mu'uni peore ichejña ïsija'mu chu'u, mu'upi

chũ'uku paau chini. Cheja pa'imajñaruã cu'amajñaruã peore ïsija'mu chu'u mu'ure —chiniasomu vati.

⁸ Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Dios chu'o tocha jo'kasi'e ija'che kamu:

Diore Pãi Ūcuanukore Paaku'techi'a, “Peore masiku'mu mu'u”, chiiju pojoju

Repau chu'ũnechi'a cho'ojũ pa'ijũ'u musanukona pãi, chiimu —chiniasomu Jesús repau'te.

⁹⁻¹¹ Jã'a i'kacuhasirumu vati ai repau'te Jerusalén vajejoona sa Dios va'e sē'sevuna mua ija'che i'kaasomu:

—Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kamu:

Dios ángeleva'nare, mu'uni kuiraju mu'u tuã'ito repana jũjñari chēaa'ju chini raoja'mu,

mu'upi tuãni asi cho'omanea'ku chini,

chiimu. Jã'ajekuna mu'upi Dios Mamarepaku pani ichejari chejana chã'ijũ'u. Dios i'kasi'epi ũcuarepa pa'ito ichejari chãni asi cho'omaneja'mu mu'u —chiniasomu vati ai.

¹² Chikuna Jesús i'kaasomu.

—Ūcuachi'a Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kamu:

Chu'u cho'omasiche'te rupũ ñañu chini sēemanējũ'u musanukona pãi,

chiimu Dios —chiniasomu Jesús repau'te vati aire.

¹³ Chikuna Jesure si'ache cu'ache cho'oa'ku chini chu'ute'e jo'ka sanisoasomu repau vati ai, jo'e na'a pani rasa chini.

Jesús Galilea cheja arevnatũ pãi chu'vache

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Jã'a cho'o pi'nisirumu Galilea chejana co'iasomu Jesús. Dios Rekocho chu'ũnechi'a peore re'oja'chechi'a cho'okũji co'iasomu repau. Peore cho'okũji co'iana Galilea cheja pa'inana'me ũcuacheja kueñe pa'ina jainuko repau pa'iche'te asa cutuju paniasome pãi. ¹⁵ Ūcuachejare pa'iu judiõpãi chi'ivũ'ñana si'arumu mua che'choku paniasomu repau. Che'chokuna asa, “Rua masiu'u iku”, chini pãi ũcuanuko re'oja'che cutuasome repau'te.

Jesús Nazaret vajejoopo pa'isi'ere kamu

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶ Ūcuarumu Jesús Nazaret vajejoopona co'iasomu, repau ainesijoopona. Co'i pa'iu pũaumucusepi tĩ'auna judiõpãi chi'ivũ'ena mua kaka ñu'isi'kupi Dios chu'o tocha jo'kasi'ere ñaku i'kara chini vuni nukasomu repau. Pũaumucujña tĩ'ato judiõpãi chi'ivũ'e si'arumu muaasomu repau. ¹⁷ Vuni nukakuna Dios chu'o aperumu kuasi'ku Isaías tocha jo'kasi'e pa'ikorovu'te mini ïsiasome repau'te, ñaku i'kaa'ku

chini. Īsirena rūhikorovũ ca'nesija'ovajekũna repau ñaku i'kajachere ku'ekũ koraasomũ repau. Ku'e jña a ija'chere ñaku i'kaasomũ repau:

18-19 Dios Rekochoji chũ'umũ chũ'ure, chũ'upi pãire Dios chũ'ore re'oja'chere chũ'vaa'kũ chini.

“Pãire ija'che chũ'vajũ'ũ”, chiimũ chũ'ure Dios Rekocho:

“Chũova'na pa'iva'nani Dios chũ'ore chũ'vajũ'ũ, Repaũni cuasaju pojojũ paaru.

Ūcuaja'che Dios chũ'o vesũva'nare chũ'vajũ'ũ masia'ju.

Cu'ache cho'ocojñonare ũcuaja'che cu'ache cho'che ũsekaijũ'ũ.”

Ija'che kuajũ'ũ repanare pãi:

“Dios re'oja'che paaru chini vati ai paasinare pãi tua paaja'mũ, vati chũ'ũñe'te cho'omanea'ju chini.

Pãi ũcuanũkore Dios re'oja'che cho'okairũmũ tĩ'acuhamũ”, chiiche'te ñaku i'kaasomũ Jesús, Isaías tocha jo'kasi'e.

²⁰ I'ka pi'ni repaja'ova ca'ne repavũ'e kuirakũni co'cho ruũ ñu'ĩna repavũ'e chi'isina pãi ũcuanũko ruũ pãiñaasome repau'te.

²¹ Ñajũna repanare jo'e i'kaasomũ repau.

—Chura chũ'u ñaku i'kasi'e aperũmũ Dios i'kasi'ea'me. Dios aperũmũ kuasi'e musanũkona ñaju'te cho'o ñocuhamũ iumucuse —chiniasomũ Jesús repanare pãi.

²² Jã'aja'ñe i'kaũna asa jñano pãi ũcuanũko re'oja'che cutuasome repau'te, “Chũ'o re'oja'chere i'kamũ ikũ”, chiijũ. Asa jñano sãĩñechi'a sēniasaasome repaña.

—¿Ikũ José mamakũma'kũ? —chiniasome repaña.

²³ Jã'aja'ñe i'kajũna asa i'kaasomũ repau.

—Chũ'u i'kasi'ere jachaju ija'che i'kaũ chiime musanũkona chũ'ure: “Mũ'u Capernaum vũ'ejoopo pa'iu cho'osi'e asasinaa'me chũkũna. Chura ichejana mũ'u pa'ichejana ũcuare chũkũnani cho'o ñoto jachamanejanaa'me chũkũna mũ'ure. Mai aipãi ija'che i'kaasome: ‘Ëko chaipi jũni ũcuauji meñe ũko cho'o vajũre'omũ’, chiniasome.” Jã'aja'ñe musanũkona i'kaũ chiime chũ'ure —chiniasomũ Jesús repanare.

²⁴ Chini jo'e i'kaasomũ repau.

—Musanũkonare ũcuarepare chũ'o i'kamũ chũ'u. Dios chũ'o kuakaina aineesijoopoã cana pãi repaña kuache Dios chũ'o asa jachame. Musanũkona ũcuaja'che ijoopo chũ'u aineesijoopo cana chũ'u kuache Dios chũ'o asa jachame.

²⁵⁻²⁶ Aperũmũ cho'osi'ere kuara. Aperũmũ ũcuaja'che Elíapi Dios chũ'ore kuakũna judío aipãi asa jachaasome ũcuate'epãiu'teta'ni. Reparũmũ Israel cheja va'jeromiva'na ruũ jainũko pa'irũmũna choteũsurũmũ jo'e chekuũsurũmũ

joopo okojě'e ramauna ãujě'e peosomũ. Æure peojũ si'achejña ãucuhava'na paniasome pãĩ. Repacheja canapi repau chu'vache'te asa jachajuna cho'okaimaneasomũ Elías repanare. Diopi saõna judío peona pa'ichejare Sarepta vu'ejoopo'te sani repajoopo cava'oni te'eva'ore va'jeva'ore re'oja'che cho'okaniasomũ repau Elías. Sarepta vu'ejoopo kueñea'me Sidón. ²⁷ Aperumũ Eliseo Israel chejare pa'iu Dios chu'ore kũakũ paniasomũ. Mai aipãĩ, asi ravu jũ'ina rua jainũko paniasome reparumũ. Eliseo repau kũache'te Dios chu'ore repanapi asa jachajuna te'eu'terejě'e asi ravu jũ'ikũ'te vasokaimaneasomũ, Diopi ãsekũna. Judío peokũ'techi'a te'eu'te vasoasomũ repau, Naamán, Siria cheja cakũrechĩ'a —chiniasomũ Jesús repanare.

²⁸ Jesupi judío peonare Dios cho'okaiche'te kũauna asa repavu'e pa'ina ãcuanũko rua pe'ruasome repau'te. ²⁹ Asa pe'rujũ vuni Jesure chẽa vu'ejoopo ru'tuvana juha saasome repana. Juha sa aikũti sě'sevũ pa'ijooopojekũna repakũti chu'chuvana na'a umũna mũaasome repana repau'te, ãcuachejapi jũjo tõũu chini. ³⁰ Jũjo tõũu chiisinareta'ni repana chenevũji eta sanisoasomũ Jesús.

*Pãiu'te pa'isi'kũre vatire etosi'ere kũamũ
(Mr 1.21-28)*

³¹ Eta sani Galilea cheja cajoopona Capernaum vu'ejoopona tĩ'aasomũ repau Jesús. Tĩ'a pa'iu ruãmucusepi tĩ'auna judiõpãĩ chi'ivũ'ena mũa che'choasomũ repau. ³² Rua masikũjekũ masi che'chokũna asa jñano, "Rũarepa masikũ ikũ", chiniasome pãĩ.

³³ Reparumũ ãcuavũ'ere pãiu vatire paakũ paniasomũ. Vatire paakũjekũ Jesús i'kache'te asa rua cuikũ ija'che i'kaasomũ repau:

³⁴ —Jesús, Nazaret raisi'kũ chũkũna'te cho'omanejũ'ũ. Mũ'ũ pa'iche masimũ chu'ũ. Dios Raocojñosi'kũa'mũ mũ'ũ. Re'okũ'mũ. ¿Chũkũnani cu'achejana saora chini rakũ mũ'ũ? —chiniasomũ repau.

³⁵ Jã'aja'ñe i'kauna Jesús repau'te vatire jo'e i'kache ãseku ija'che i'kaasomũ:

—Re'omũ. Ûcuamakarũ i'kajũ'ũ. Etajũ'ũ mũ'ũ jã'ure pãiu'te —chiniasomũ Jesús.

Jesupi, "Etajũ'ũ", chikũna vati pãiva'ure pa'isi'kũ repava'ure cho'o tãukũ eta sanisoasomũ. Pãiu'te asi cho'oma'ñe eta sanisoasomũ vati.

³⁶ Jesupi vatini eto saõna ña, kũkũso pãĩ ãcuanũko sãĩñechi'a cutuasome.

—¿Je'se pa'ikujeku iku vati chũ'umasiku? Jesupi rúa masikujeku chũ'uto eta sanisōnaa'me vati —chiniasome pāi.

³⁷ Jesús cho'osi'e ñasinapi kueñe pa'inani kuaarena asa Jesús pa'iche'te cutujũ paniasome pāi.

Simón Pedro vao'te Jesús vasosi'ere kuaamũ
(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Ūcuarumũ Jesús judiōpāi chi'ivũ'e eta Simón vũ'ena mũa kakaasomũ. Kaka ñato Simón vao cha'vo ravũna jũniasomo. Jũ'iona, repaoni vasoakũ chini Jesure rúa sēniasome repaña. ³⁹ Rũarepa sēejũna jũ'iko ũhiko'a kueñere nukakũ, “Cha'voche chũrũjũ'u ikore”, chiniasomũ Jesús. Chikũna teana vajũasomo repao. Vajũ vũni repañare āure āuasomo repao.

Jũ'iva'nare jainũkore Jesús vasosi'ere kuaamũ
(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Na'icuhatona chekũnare jũ'inare saasome pāi, Jesupi vasoakũ chini. Ravũ rúa si'ache jũ'inani saasome repaña. Sarena repañare ũcuanũkore rupũ chēse vasoasomũ Jesús.

⁴¹ Ūcuachi'a vati jainũkore pāi pa'isinare peore eto saosokaniasomũ repañ. Eto saokũna cuijũ ija'che i'kaasome vati:

—Dios Mamakũ'mũ mũ'u —chiniasome.

Jã'aja'ñe i'kajũna, “Jo'e i'kamanejũ'u”, chini i'kaũseasomũ Jesús repañare vati. “Pāi ũcuanũkore chũ'ua'kũ chini Dios Raosi'kua'mũ iku. Cristoa'mũ”, chiijũ chini ũseasomũ Jesús repañare vati.

Galilea chejare pa'iu Jesús Dios chũ'o chũ'vasi'ere kuaamũ
(Mr 1.35-39)

⁴² Jo'e apeñatato vũ'ejoopo pa'isi'kũpi eta pāi peochejana saniasomũ Jesús. Sani te'eũ pa'iuana repañ pa'isijoopo pa'ina ku'e jũna tũichejũna saiũseasome repañ'te.

⁴³ Ūsejũna,

—Dios chũ'ure Repañ chũ'ore kuaa'kũ chini raosi'kua'mũ. Jã'ajekũna chekũchejũnare sani ku'iu repachejũna cajoopoã canani cu'ache cho'ochē ũhasōsinare pāi Dios chēa paache'te kũache pa'imũ chũ'ure —chiniasomũ Jesús repañare.

⁴⁴ Galilea cheja pa'irumũ judiōpāi chi'ivũ'ña si'arumũ mũa Dios chũ'ore chũ'vakũ paniasomũ repañ.

5

Va'i jainũkore jũaasi'ea'me
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Na'a pa'isiramu Jesupi Genesaret chiara ru'tuva'te sani nukakuna pa'i jainuko rani chi'iasome. Repau i'kache'te Dios chu'ore kueñe nukaju asañu chini, jairepanukojeju repau'te ru'ñe ji'risoasome repana. ² Chi'irena nukaku chiara ru'tuva ju'ivua're choovua te'eka'chapavua pa'i peovua ju'ivua're ñaasomu repau, va'i chonapi juo mani va'i chorua're choajuna. ³ Ña sani Simón choovuna tuni, "Chu'ure na'a jooona etuajũ'u", chiniasomu repau Simonre, choovu paaku'te. Chikuna, "Jau", chini na'a jooona etuavua choovu'te ñu'iu paire che'choasomu repau. ⁴ Che'cho pi'ni Simonre jo'e i'kaasomu repau.

—Jeechejana ruichejana sañu. Sani va'ire chojũ'u — chiniasomu Jesús.

⁵ Chikuna,

—Masiu, ñami chukuna si'añami choju pa'isinaa'me. Jã'ata'ni va'irejẽ'e chomanesinaa'me chukuna. Jã'ata'ni mu'upi chu'ukuna jo'e choja'mu chu'u —chiniasomu repau.

⁶ Jesupi chu'una cho churata'ni va'ire jairepanukore chorena va'i chorua che'reasomu. ⁷ Che'resokuna repanare ja'me pa'inare chekuvu pa'inare vevoju soniasome repana, rani ja'me cho'okaaru chini. Sotena rani repana choovuna'me chekuna choovu peore va'ire jairepanukore tujña timuso runisora'aasome repana. ⁸ Jã'aja'ñe cho'ovuna ña Simón Pedro Jesure ti'jñeñe ro're ñu'iu ija'che i'kaasomu:

—Pa'i Ūcuanukore Paaku, cu'ache pa'iku'mu chu'u. Jã'ajekuna jo'ka saijũ'u chu'ure —chiniasomu. ⁹ Simón Pedro va'ire jairepanukore cho repau'te ja'me pa'inana'me kukusoasomu. ¹⁰ Va'i ja'me chosina, Zebedeo chii, repanare ja'me pa'ina Santiagona'me Juan ūcuaja'che kukuasome. Kukujuna Jesús Simonni i'kaasomu.

—Vajuchumanejũ'u musanukona. Irumupi vna sani ku'iu paire chu'vaku pa'ijũ'u mu'u, chu'uni cuasaju jovoajũ — chiniasomu Jesús repau'te Simonre. ¹¹ Jã'aja'ñe i'kauna asa, "Jau", chini choovua jñajñu mau ũha cu'amajñaruã peore ūcuachejana jo'ka Jesuna'me saniasome repana.

*Asi ravu paava'ure Jesús vasosi'ere kumatu
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)*

¹² Na'a pa'isiramu Jesupi vu'ejoopo'te sani pa'ivna pa'iu ca'nivu si'acaca'nivu asi ravu paava'upi rani tijñaasomu Jesure. Tijña repau chia meñe sime ro're ñu'iu Jesure rua sēniasomu repau.

—Pa'i Ūcuanukore Paaku, mu'ure vasuato vasojuũ'u chu'vavure; vajura —chiniasomu repau.

¹³ Chikuna Jesús repauni chēaku i'kaasomu.

—Jau, vasora. Vajujũ'u —chiiu chēakuna asi teana te'erumu peore ja'jusoasomu repau ca'nivu pa'isie.
 14 Repau'te vasocuha Jesús ija'che chũ'uasomu:

—Chu'u mu'ure vasosi'e pãi chekunare kũamanejũ'u. Kũama'ñe judío phairi'techi'a ñojaijũ'u mu'u vajusica'nivu. Ūcuaja'che aperumu Moisés chũ'u jo'kasi'e cu'amajñaruã sa ïsijũ'u Diore, mu'u cu'are tunokakuna mu'u vajusi'ere masia'ju pãi —chiniasomu Jesús.

15 Jã'ata'ni chekunapi repana asasi'ere jo'e chekunani kuajuna na'a rua jainuko pãi Jesús pa'iche asaasome. Asa repau pa'ichejana si'arumu na'a jainuko chi'iju paniasome pãi, repau i'kache'te asañu chini. Jũ'iva'na ūcuaja'che vasocojñoñu chini ja'me chi'iasome. 16 Pãipi si'arumu repau pa'ichejana na'a jainuko raijuna si'arumu pãi peochejana Dioni sēsa chini saiũ paniasomu repau.

*Nuka ku'imava'ure Jesús vasosi'ere kũamu
 (Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)*

17 Na'a pa'isirumu Jesupi che'chokuna fariseopãina'me judiopãi che'chona ñu'iju asaju paniasome. Galilea cheja cajoopoãna'me Judea cheja cajoopoã si'ajoopoã raisinana'me, Jerusalén vø'ejoopo raisina paniasome repana. Diopi peore Cho'omasikujĩ cho'okaiuna jũ'iva'nare vasoasomu Jesús. 18 Jesús repavø'e pa'itona pãi nuka ku'imava'ure ūhikãa ūhiva'uni kuãiju ranciasome. Jesús pa'ivø'ena cuaa repau nukacheja ti'jñeñena ūhañu chiniasome repana. 19 Cuaa ūhañu chiinareta'ni repavø'ere pãipi timusorena cuaacu'aasomu repanare. Cuaacu'akuna repavø'e sē'sevuna mua ūcuachejapi coje racho ūcuacojepi repau ūhikãapi pãi ūcuanuko nukacheja chenevuna Jesús ti'jñeñena caso ūhaasome repana jũ'iva'ure. 20 "Iva'ure Jesús vasoja'mu", chini cuasaju caso ūharena Jesús repana cuasasi'e ña i'kaasomu repava'ure.

—Asarepajũ'u mu'u. Mu'u cu'ache cho'osi'e tunosõmu chu'u. Tunosõsi'e jo'e cuasamaneja'mu chu'u —chiniasomu Jesús repava'ure.

21 Jã'aja'ñe i'kauna asa judiopãi che'chonana'me fariseopãi ija'che cuasaasome: "¿Je'se pa'iana iku jã'aja'ñe i'kaku? Dios asacuheche'te i'kamũ iku jã'a. Diochi'aa'mu pãi cu'ache cho'oche tunokaiku", chiiju cuasaasome. 22 Jã'aja'ñe cuasajuna Jesús repana cuasache'te ña masi ija'che i'kaasomu repanare:

—¿Je'se pa'iana musanukona jã'aja'ñe cuasache?
 23 Chu'u ikure, "Mu'u cu'ache cho'osi'e tunosõmu chu'u. Tunosõsi'e jo'e cuasamaneja'mu chu'u", chiisi'ere asa,

“Joreu'mu iku. Pāi jā'aja'ñe cho'omasinajē'e peomu”, chiiju cuasame. Jā'ata'ni chu'upi ikure, “Vuni, nuka ku'ijū'u”, chikuna vuni nukakuna ñani, “Jorema'kua'mu Jesús. Repau i'kasi'e ũcuarepa cho'omasimu”, chiijacosome musanukona. ²⁴ Chu'u, pāire ja'me paa chini Dios Raosi'ku chejare pa'iu pāi cu'ache cho'oche tanoñena'me pāi vasoche cho'omasiu pa'iche'te musanukonapi ña masia'ju chini vasokaija'mu chu'u ikure —chiniasomu Jesús repanare.

Chini nuka ku'imava'ure i'kaasomu repau.

—Vuni mu'u ũhisikāa mini va'ena co'ijū'u —chiniasomu.

²⁵ Chikuna pāi ũcuanuko ñaju'te vuni repau ũhisikāa mini va'ena co'isoasomu repau. Dios repau'te cho'okaisi'ere cuasaku pojoku, “Peore masiku'mu Dios”, chiiu co'iasomu repau. ²⁶ Jā'aja'ñe cho'ouna pāi ũcuanuko ña jñanoasome. Ūcuaja'che, “Dios peore masiku'mu”, chiiju pojoasome repana. Pojonata'ni vajuchuju ija'che i'kaasome repana:

—Irumu mai ñama'ñere re'oja'che cho'oche'te ñame mai —chiniasome repana.

Levire Jesús soisi'ere kamu

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Jā'aja'ñe cho'o pi'ni eta pāi chū'unare kuri kookaiku'te, Levire ñaasomu Jesús. Kuri kookaina pa'ivu'e ñu'ikuni ña ija'che i'kaasomu Jesús repau'te Levire:

—Rani chu'uni ja'me ku'iu chu'u chū'uñe'te cho'oku pa'ijū'u —chiniasomu Jesús repau'te. ²⁸ Chikuna asa, “Jau”, chini vuni repau paasi'e cu'amajñaruã peore jo'kaso Jesuna'me saniasomu repau.

²⁹ Ūcuarumu Leví Jesuni pojoku pāire soniasomu āure āura chini. Sokuna kuri kookainana'me chekuna pāi rua jainuko mua kaka puuasome repavū'e. ³⁰ Ū'uju fariseopāina'me judiopāi che'chona Jesús neenani ke'reju,

—¿Je'se pa'ina musanukona kuri kookainana'me cu'ache pa'inare ja'me au aiñe? —chiniasome repana.

³¹ Chitena asa Jesús ija'che i'kaasomu repanare:

—Pāi vajuna ũko cho'oche chiima'me. Jū'iva'nata'ni ũko cho'oche chiime. ³² Chu'u ũcuaja'che pāi, “Re'onaa'me chukuna”, chiinani, “Cu'ache cho'oche ũhasō re'oja'che pa'ijū'u”, chisa chini cajesi'kuma'mu icheja cheja. Pāi, “Cu'ache pa'inaa'me chukuna”, chiiva'narech'ia, “Musanukona cu'ache cho'oche ũhasō re'oja'che pa'ijū'u”, chisa chini cajesi'kua'mu chu'u —chiniasomu repau.

Dioni sēeju āu āima'ñe pa'iche'te Jesuni sēniasasi'ere kamu

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Ūcuarum̄ rep̄ana fariseop̄ai ija'che i'kaasome Jesure:

—Juan neena si'arum̄ te'eñoã ãu ãima'ñe pa'ij̄a Dioni s̄eme. Ch̄uk̄una neena ūcuaja'che cho'onaa'me. M̄u'neenata'ni j̄a'aja'ñe cho'oma'me —chiniasome.

³⁴ Chitena Jesús i'kaasom̄ rep̄anare.

—P̄ai, romi vejani majap̄aina'me rep̄anare kueñe pa'inare peore soni chi'i ãu ãime. Romi vejak̄u pa'iana ãu ũsecu'am̄. ³⁵ Na'a pa'isirum̄una rep̄a'te chek̄unapi sasōjanaa'me chek̄uchejana. J̄a'arum̄uta'ni rep̄a'ni oij̄a te'eñoã ãu ãimairo pa'ijanaa'me rep̄ana. Ch̄u'neena ūcuaja'che na'a pa'isirum̄ Dioni s̄eju te'eñoã ãu ãimairo pa'ijanaa'me ch̄u'neor̄um̄ —chiniasom̄ Jesús rep̄anare.

³⁶ Reparum̄ p̄ai te'ena aperum̄ che'chosien̄a'me mama che'choche ūcuapa'r̄va cuasañu chini aperum̄ che'chosie ũhacuheasome. Chek̄unata'ni mama che'choche asacuheasome. J̄a'ajek̄una Jesús rep̄anani ch̄u'vak̄u ija'che i'kaasom̄:

—Aik̄aar̄uji che'resōru mamase'rechoji che're aik̄ana pō juhamanaa'me p̄ai. J̄a'aja'ñe juha pi'ni choaru aik̄aar̄u mamase'recho pō juhasik̄aar̄jek̄u rueni ji'rosōna na'a ũjacoje che'rem̄. Ūcuachi'a mamase'rechoji aik̄ana pō juharu re'oja'che ñoma'm̄. ³⁷ Ūcuachi'a p̄isi ũche cono mama cho'oni va'iva'na ca'nituru aituruna ro'vemanaa'me p̄ai. Aituruna ro'veru conopi kosani sā che'resō turuj̄e'cho'osōk̄u p̄isi ũche conoj̄e' ūcuaja'che cho'osōm̄.

³⁸ J̄a'ajek̄una p̄ai p̄isi ũche cono mama cho'oni turu mamaturuna ro'veme. Mamaturuta'ni che'remairo rup̄ saum̄. J̄a'ajek̄una cono kosa ñu'ia ja'ñ̄sōma'm̄.

³⁹ Ūcuaja'che p̄ai aperum̄ cho'osi'ere cono ũku ñani mama cho'osi'e ũkucuheme, “Aperum̄ cho'osi'epi na'a s̄aija'im̄”, chini cuasaj̄a —J̄a'aja'ñe ch̄u'vaasom̄ Jesús rep̄anare fariseop̄ai.

6

Jesús neena p̄aamuc̄usena trigocha'char̄uã pura ãisi'ere k̄um̄

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Ūcuarum̄ Jesús p̄aamuc̄usena rep̄a' neenana'me trigo chiopi saīj̄a paniasome. Saīj̄a rep̄a' neena trigocha'char̄uã pura ãniasome.

² J̄a'aja'ñe cho'oj̄una ña fariseop̄ai i'kaasome rep̄anare.

—¿Je'se pa'iana m̄san̄k̄ona p̄aamuc̄useta'ni cho'oche cho'oche? —chiniasome rep̄ana.

³⁻⁴ Chitena Jesús i'kaasom̄ rep̄anare.

—¿Aperumũ pa'isi'ku David cho'osi'ere kuaju mai aipã tocha jo'kasi'e ñamanaa'ñe musanukona? Ija'che kwamũ repa:

David, repau'te ja'me pa'inana'me ãucuhakuna Dios vu'ena kaka Diopi pojoa'ku chini

judío phairipã tũosi'ere pã mini ãiu repau'te ja'me pa'inare ãuku ãniasomũ.

Dios, phairipãichi'a ãijũ'u chiisi'ere ãnisõasomũ repau David,

chiimũ —chiniasomũ Jesús repanare.

⁵ Chini,

—Chũ'uni Dios Raosi'kuni pũaumucusena cho'ochete chũ'uto chũ'ure'omũ —chiniasomũ repau.

Cu'ajũtura paaku'te Jesús vasosi'ere kwamũ

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Na'a pa'isirumũ Jesús pũaumucusena judiõpã chi'ivu'ena kaka che'choasomũ. Che'choto ũcuavu'ere pãiu uajũture cu'ajũtura paaku paniasomũ.

⁷ Repavu'e chi'isina judiõpã che'chonana'me fariseopã Jesure rua pãiñaasome. “¿Jesús iumucuse pũaumucusena cu'ajũtura paaku'te vasoja'u?”, chini ñu'iju ñaasome repana. Repauji cho'oña ña repauni cu'ache i'kañu chini cha'aasome repana.

⁸ Repana cuasache masakuta'ni cu'ajũtura paaku'te ija'che i'kaasomũ Jesús:

—Vuni rani pãi chenevu'te nukajũ'u —chiniasomũ.

Chikuna vuni sani nukasomũ repau.

⁹ Ũcuarumũ Jesús i'kaasomũ repanare.

—Musanukonani chũ'o sãniasara. Pũaumucujñana chekunani re'oja'che cho'okaito, ¿re'oku? Jã'apãani, ¿cu'ache cho'ore'oku? Ũcuachi'a, ¿chekunare vasore'oku? Jã'apãani, ¿vanisõre'oku repanare? —chiniasomũ Jesús repanare pã.

¹⁰ Chini ũcuanukore churi ña, cu'ajũtura paaku'te ija'che i'kaasomũ:

—Mũ'u jũtu saujũ'u —chiniasomũ.

Chikuna sañasomũ. Saũna repajũtu teana re'ojajũtu care'osoasomũ.

¹¹ Jã'aja'ñe cho'oña ña Jesure rua pe'ruche pe'ruasome repana. Pe'ruju, “¿Je'se mai jã'ure cho'ojanaa'ñe?”, chini sãiñechi'a cutuasome repana.

Jesús Dios chũ'o chũ'vajanani saora chini docerepanare chẽamũ

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Na'a pa'isirumũ Jesús aikũtina mũniasomũ, Dioni sãsa chini. Mũni te'eñami sãeũ ñataasomũ repau.

¹³ Ñatauna repau'te chiinare soni rao docerepanarechi'a chëa ija'che i'kaasomu repau: "Dios chu'ore sani chu'vaju paapu chini saoja'mu chu'u musanukonare", chiniasomu repau. ¹⁴ Iea'me repau chëasina mami: Simonre chëa chekere mami ve'oasomu repau. Pedro'te ve'oasomu. Jã'ajekuna Simón Pedro ve'easomu repau. Andrere repau Simón Pedro cho'jeu'te ũcuaja'che chëasomu repau. ũcuaja'che Santiago'te Juanre, Felipe'te, Bartolomere chëasomu repau.

¹⁵ ũcuaja'che Mateo'te, Tomare chëasomu. Chekure Santiago'te Alfeo mamaku'te ũcuaja'che chëasomu. Chekure ũcuaja'che Simonre, cananistapai ja'me cho'che cho'okaiku'te chëasomu.

¹⁶ ũcuaja'che Judare, cheku, Santiago mamaku'te chëasomu. ũcuaja'che Judas Iscariote'te chëasomu. Na'a pa'isirumu repau Judas Iscariote Jesuni cu'ache cho'oa'ju chini chekunani jo'kaasomu.

*Pãi jainukore che'chomu Jesús
(Mt 4.23-25)*

¹⁷ ũcuarumu Jesús aiküti pa'isi'kupi repau neenana'me caje re'ojajaevana canukato repau'te chiina, rua jainuko paniasome. Pãi chekuna ũcuaja'che rua jainuko paniasome. Jerusalén vu'ejoopo cana, Judea cheja cajoopoã cana, ũcuachejña po'ña canana'me Tiro vu'ejoopo canana'me Sidón vu'ejoopo chiara ru'tava cajoopoã cana paniasome repana. Jã'achejña pa'inapi Jesús i'kache'te asañu chini raniasome repana. Jũ'iva'na repauni vasocojñoñu chini ratena vasoasomu Jesús repava'nare. ¹⁸ ũcuaja'che vatire paaju jũ'iva'na vasocojñoasome. ¹⁹ Jesure rua masiujekuna jũ'iva'na rupu repauni chëse vajuasome. Jã'ajekuna pã jũ'iva'na ũcuanuko chëse vajuñu chiniasome repau'te.

*Pojoyu pa'ichena'me pojomairo pa'iche kamu Jesús
(Mt 5.1-12)*

²⁰ ũcuarumu Jesús repau neenani ñaku i'kaasomu. —Chuova'na pa'inaa'me musanukona. Jã'ata'ni musanukonani Diopi paakuna pojoyu pa'ijũ'u.

²¹ 'ũcuachi'a chura ãucuhava'na pa'ime musanukona. Jã'ata'ni pojoyu pa'ijũ'u. Na'a pa'isirumu ãu karamañe paajanaa'me musanukona.

'ũcuachi'a chura oiju sumava'na pa'ime musanukona. Jã'ata'ni pojoyu pa'ijũ'u. Na'a pa'isirumu pojoyu soju pa'ijanaa'me musanukona.

²² 'Chura pã musanukonare cuheme, chu'uni Dios Raosi'kuni cuasajuna. Cuheju kueñe pa'ima'me. ũcuachi'a

musanukonare cu'ache i'kame repaña. Ûcuachi'a musanukona pa'iche'te chekunanani kuani joreme repaña, "Cu'ache pa'inaa'me jā'ana", chiiju. Jā'ata'ni pojojũ pa'ijũ'u musanukona. ²³ Pāi cu'ache cho'ojanaa'me musanukonare. Jā'ata'ni cha'ijũ pojojũ'u. Na'a pa'isirũmũ Dios pa'ichejare sani pa'ijũna rũa re'oja'chere ĩsija'mũ Dios musanukonare. Aperũmũ ũcuaja'che musanukonare cuhena aipāipi cu'ache cho'oasome Dios chũ'o kuakaisinare —chiniasomũ Jesús repañ neenare.

²⁴ Chini pāi ũcuanukore jo'e i'kaasomũ repañ.

—Chura musanukona kurire rũa paajũ, "Diore chi-ima'me chũkũna", chini cuasajũ pojojũ pa'ime. Icheja cheja pa'irũmũchi'a pojojũ pa'ime musanukona. Jā'ata'ni musanukona jũnisĩsirũmũ cu'ache cuasasi'e ro'i cu'ache ti'jñeũna oijũ pojomanejanaa'me.

²⁵ 'Musanukona te'ena ãu karama'ñe si'arũmũ chajiche ãijũ pojojũ pa'ime. Jā'ata'ni na'a pa'isirũmũ ãucuhava'na pa'ijanaa'me musanukona, Diore cuasamanesi'e ro'i.

'Ûcuachi'a musanukona te'ena si'arũmũ sojũ pa'ime. Jā'ata'ni na'a pa'isirũmũ sũmaũna oijũ pa'ijanaa'me musanukona, Diore cuasamanesi'e ro'i.

²⁶ 'Musanukonapi chũ'u chũ'ore rũhiñe kuato re'oja'chere ũsejũ cu'ache i'kajanaa'me pāi musanukonare. Rũhiñe kuama'tota'ni re'oja'che i'kajanaa'me. Jā'ajekũna pāipi musanukonani si'areparũmũ re'oja'che cututo Dios chũ'o rũhiñe kuamanajejũna cu'ache ti'jñeja'mũ musanukonare. Musanukonare re'oja'che cutuna aipāipi aperũmũ jorejũ, "Dios chũ'o kuakainaa'me chũkũna", chiisinare re'oja'che cutujũ paniasome —chiniasomũ Jesús repañare.

"Musanukonare cuhenare pāi oijũ pa'ijũ'u", chiimũ Jesús (Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Chini Jesús jo'e i'kaasomũ repañare.

—Musanukonare chũ'u i'kache asa jachamanare ija'che chũ'vamũ chũ'u: Musanukonare cuhenare oijũ pa'ijũ'u. Re'oja'che cho'okaijũ pa'ijũ'u repañare.

²⁸ 'Ûcuachi'a, "Musanukonare cu'ache ti'jñea'ku", chiinare sãĩñe cu'ache i'kama'ñe, "Re'oja'che ti'jñea'ku musanukonare", chiijũ'u repañare. Ûcuachi'a, musanukonare cu'ache cho'onare Dioni re'oja'chere sēekaijũ pa'ijũ'u. ²⁹ Chekũpi pe'rukũ mũ'u vachoturupũna asi charato jo'e chekũkã'ko ũsemanejũ'u jo'e charaa'ku. Ûcuachi'a chekũpi mũ'u sē'sevũ ju'ikãare tũasõru chekũkãare rupũ ĩsijũ'u repañte. ³⁰ Ûcuachi'a mũ'u paamajñarũãre ũcuachakũji sēeto rupũ ĩsijũ'u

repaũ'te. Ũcuachi'a chekũpi mu'ũ paamajñaruãre tuasõru, "Co'chojũ'ũ chu'ũre", chiimanejũ'ũ repaũ'te. ³¹ Mũsanũkona chiiche chekũnapi cho'okaiche ruã chiime mũsanũkona. Jã'ajekũna chekũnare ũcuaja'che mũsanũkona chiiche'te re'oja'chere cho'okaiju pa'ijũ'ũ. Mũsanũkonare re'oja'che cho'oma'tojẽ'e ũcua re'oja'che cho'okaiju pa'ijũ'ũ repanare.

³² 'Pãĩ cu'ana repanare oinarechi'a oiju pa'inaa'me. Jã'ajekũna mũsanũkonapi mũsanũkonare oinarechi'a sãĩñe oito pojomaneja'mũ Dios. ³³ Pãĩ cu'ana repanare re'oja'che cho'okainarechi'a sãĩñe re'oja'che cho'okaiju pa'ime. Jã'ajekũna mũsanũkonapi mũsanũkonare re'oja'che cho'okainarechi'a sãĩñe re'oja'che cho'okaito pojomaneja'mũ Dios. ³⁴ Pãĩ cu'ana ũcuajanare kuri prestani, "Co'chojanaa'me ina", chini prestame kuri. Jã'ajekũna mũsanũkonapi co'choche cuasonarechi'a kurire prestato pojomaneja'mũ Dios. ³⁵ Jã'ajekũna mũsanũkonare cuhenare oiju pa'ijũ'ũ. Ũcuaja'che re'oja'che cho'okaiju pa'ijũ'ũ repanare. Mũsanũkonani ũcuachuache'te prestañũ chiito co'chochejẽ'e cuasamañe prestajũ'ũ repanare. Jã'aja'ñe cho'ojũ pa'ito Dios re'oja'chere ïsija'mũ mũsanũkonare re'oja'che cho'osi'e ro'i. Mũsanũkonare cuhenani re'oja'che cho'ojũ pani Dios Cũnaũmũ Pa'ikũ cho'ocheja'che re'oja'che cho'ojanaa'me mũsanũkona. Dios Repaũ cho'okaiche, "Re'orepamũ", chiimanarejẽ'e re'oja'che cho'okaiju pa'ikũ'mũ. Cu'ache cho'onare ũcuachi'a re'oja'che cho'okaikũ'mũ Repaũ. ³⁶ Mai Ja'kũ Dios pãĩ ũcuanuũkore oicheja'che chekũnare pãĩ oiju pa'ijũ'ũ mũsanũkona —chiniasomũ Jesús repanare.

Chekũna cu'ache cho'oche ñani, "Cu'ache pa'inaa'me mũsanũkona", chiiju ke'remanejũ'ũ
(Mt 7.1-5)

³⁷ Ũcuaruũmũ Jesús jo'e ija'che i'kaasomũ repanare:

—Chekũna cu'ache cho'oche ñani, "Cu'ache pa'inaa'me mũsanũkona", chiiju ke'remanejũ'ũ. Jã'aja'ñe ke'rema'to Dios ũcuaja'che mũsanũkona cu'ache cho'oche ñakũta'ni i'kamaneja'mũ. Ũcuachi'a mũsanũkonapi chekũna cu'ache cho'oche'te ñani, "Cu'ache cho'osi'e ro'i, ro'iche pa'imũ mũsanũkonare", chiiju ke'remanejũ'ũ repanare. Jã'aja'ñe i'kama'to Dios ũcuaja'che mũsanũkona cu'ache cho'oche ñakũta'ni, "Cu'ache cho'osi'e ro'i, ro'iche pa'imũ mũsanũkonare", chiimaneja'mũ. Ũcuachi'a chekũna cu'ache cho'oche ñani jo'e cuasamanejũ'ũ repaũ cho'osi'e. Jo'e cuasama'to Dios ũcuaja'che mũsanũkona cu'ache

cho'оче ñakuta'ni jo'e cuasamaneja'mu musanukona cho'osi'e. ³⁸ Musanukonapi ũcuamajñarũ paani, chekunare rupũ ĩsijũ pa'ijũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oto Dios ũcuaja'che musanukonare re'oja'chere ĩsija'mũ. Musanukona chekunare cu'amajñarũ turu ũjaturuna timuñe maña ĩsisi'eja'che ĩsija'mũ Dios musanukonare. Musanukona, chekunani pösere ĩsiñu chini kuẽkue ĩsisi'eja'che kuẽkue ĩsija'mũ Dios musanukonare. Musanukonapi chekunani jmamajñarũ kuẽkue ĩsito Dios ũcuaja'che jmamajñarũ ĩsija'mũ musanukonare. Jã'ata'ni musanukonapi chekunani cajejaiche ĩsito Dios ũcuaja'che cajejaiche ĩsija'mũ musanukonare —chinasomu Jesús repanare.

³⁹ I'ka pi'ni repanani chu'vakũ ija'chere cuasaku kuaasomu repau:

—Na'ava'ũ chekũre ũcuaja'che na'ava'ũni juha sacu'amũ. Sani ñamava'najeju ũcuatũrupũ cojena tuã'ijanaa'me repana. ⁴⁰ Utija'o che'chena repanare che'chonare na'a rua masima'me. Jã'ata'ni utija'o peore che'che pi'nini repanare che'chona masicheja'che masijanaa'me repana.

⁴¹ 'Pãiu repau ñakova'te chĩ'camaka ũjamaka paaku'teta'ni cuasomaneasomu. Cuasama'kuta'ni ja'me pa'ikũ ñakova pa'imakarũ jmamakarũta'ni ñaasomu repau. Rua tĩñea'me jã'a. Musanukona ũcuaja'che tĩñe cho'ome. Rua cu'ache cho'onata'ni musanukona cu'ache cho'оче cuasama'me. Jã'ata'ni chekunapi jmamakarũ cu'ache cho'оче ñani rua cuasanaa'me musanukona. ⁴² ũcuaja'che pãiu repau ñakova'te chĩ'camaka ũjamaka paakuta'ni tũnoma'ñe paamu. Jã'ata'ni chekupi ñakova'te chĩ'camakarũ jmamakarũ paache ñanita'ni, "Raijũ'ũ. Mu'ũ ñakova pa'imakarũ chĩ'camakarũ'te tũnokasa", chiimu. Rua tĩñea'me jã'a. Musanukona ũcuaja'che rua tĩñe cho'ome. Rua cu'ache cho'onata'ni musanukona cu'ache cho'оче ũhasõma'ñe pa'inata'ni, chekuna jmamakarũ cu'ache cho'оче ñani, "Musanukona cu'ache cho'оче ũhasõjũ'ũ", chiinaa'me. Jã'aja'ñe cho'oto cu'amũ. Sẽ'sevuchi'a re'oja'cheja'che ñoñe pa'inaa'me. Pãiu ñakova chĩ'camaka ũjamaka paaku repamaka tũnosirumu na'a masi ñokuna chekũ chĩ'camakarũ tũnokaire'omu. ũcuaja'che charo musanukonapi cu'ache cho'оче'te ũhasõ re'oja'che pa'ijũ chekunare musanukona i'kache'te ũcuarepa cho'oju chekunani jã'aja'ñe chu'vato re'omu. Jã'ata'ni ũcuarepa cho'omanapi chekunani chu'vato cu'amũ —chinasomu Jesús repanare.

Sũki ãu ãire'оче kũĩñũana'me ãicu'ache kũĩñũã

*pa'iche'te kwamu**(Mt 7.16-20; 12.33-35)*

⁴³ Ūcuarumu Jesús pãire jo'e chu'vaasomu.

—Sũkiñuã ãiñe kũñuã koka pa'iñuã sãija'imaruã kũima'mu. Ūcuachi'a koka peora'nũruã sãijaruã kũima'mu. ⁴⁴ Sũkiñuã repañuã kũisi'ere ãni ña masime pã repañu pa'iche. Miusava higopuã kũima'mu. Ūcuachi'a miusava uche kũima'mu. Ucheñuãpi uche kũimu. ⁴⁵ Pã ùcuaja'che re'oja'che cuasana re'oja'chere cutume. Ūcuaja'che pã cu'ache cuasana cu'ache'te cutume. Pã ùcuauko repaña rekoñoã cuasache cutunaa'me —chiu chũ'vaasomu Jesús repanare.

*Vu'ña ka'chavũ'ña cho'osi'ere kwamu**(Mt 7.24-27)*

⁴⁶ Ūcuarumu Jesús jo'e ija'che chu'vaasomu repanare pã:

—“Chũkũna'te Paaku'mu mu'u”, chiime musanũkona chu'ure. Jã'aja'ñe i'kanata'ni, ¿je'se pa'ina chu'u chũ'uñe cho'oma'ñe musanũkona? ⁴⁷ Pãiu chu'uni rani chu'u chũ'uñe asa chẽa cho'oku pa'iche ija'cheja'chea'me: ⁴⁸ Pãiu vu'ere cho'ora chini cojña cata pa'ichetu'ka repa sa'navuã ùni nu'keasomu vu'ña tuu. Repavu'e cho'o pi'nisirumu oko rua ra, vu'ejatu'ka chiacha ko'sa tĩ'aasomu. Ko'sa tĩ'asi'eta'ni rua masi cho'osivu'ejeku tãimaneasomu repavu'e. ⁴⁹ Ūcuachi'a pãiu chu'u chũ'uñe jachaku cho'oma'ku pa'iche ija'cheja'chea'me: Cheku pãiu vu'ere cho'ora chini cojña rua sẽ'seruã ùni vu'ña tuu nu'keasomu. Vu'e cho'o pi'nisirumuna oko rua ra, vu'ejatu'ka chiacha ko'sa tĩ'aasomu. Ko'sa tĩ'auna masi cho'omanesivu'ejeku tãnisõasomu repavu'e —chiniasomu Jesús repanare pã.

7*Romapãiu sõtao chũ'uku'te cho'ochẽ cho'okaiku'te Jesús vasosi'ere kwamu**(Mt 8.5-13)*

¹ Ūcuarumu Jesús repanare pã chu'va pi'ni Capernaum vu'ejoopona saniasomu. ² Repajoopo sani tĩ'ato Romapãiu sõtao cienrepanare chũ'uku paniasomu. Repau'te cho'ochẽ cho'okaiku repau rua chiicojñokũji jũnisopi'raasomu.

³ Repau sõtao chũ'uku jũ'iva'nare Jesús vasoche asasi'kũjeku judiõpã aiñare Jesús pa'ichejana saoasomu, Jesuni kua raorena repau'te cho'ochẽ cho'okaikuni rani vasoakũ chini. ⁴⁻⁵ Jã'aja'ñe i'ka saõna Jesús pa'ichejana sani tĩ'a repau'te rua i'kaasome repaña.

—Sõtao chũ'uku mu'ure soimu, sani repau'te cho'ochẽ cho'okaikuni vasokaau chini. Mai judiõpã chi'ivu'ere

chukunapi cho'oa'ju chini kookaisi'kua'mu repau. Rua re'opai'mu repau sota chũ'uku. Maire judiopai oiku'mu repau. Jã'ajekuna repau seeñe cho'okaijũ'u —chiniasome repa.

⁶ Chitena Jesús ucuanana'me saniasomu. Saiju repau vu'e kueñe tã'ajuna repau sota chũ'uku jo'e chekunani saosomu repau'te chiinare,

—Jesure tijña ija'che i'kakaijũ'u chu'ure —chiiu.—
 “Chu'u mu'ure Pãi Ucuanukore Paaku'te soimu. Jã'ata'ni raiuama'to raimanejũ'u. Chu'u rua vesuu vu'ena mu'upi rua masi'ji kakache vajuchumu chu'ure. ⁷⁻⁸ Chu'u rua vesukujeku saivajuchusi'kua'mu mu'u pa'icheja. Ija'che pa'iku'mu chu'u: Chekunapi sota ainapi chũ'unaa'me chu'ure. Chu'u ucujaja'che chekunare sota chũ'uku'mu. Chu'upi sotaoni te'eu'te, 'Saijũ'u', chiito saimu repau. Ucujaja'che chekure, 'Raijũ'u', chiito raimu repau. Ucuchi'a chu'ure cho'оче cho'okaikuni ucuaache'te chu'upi chũ'uto cho'okaimu repau. Jã'ajamakaruchi'a chũ'umasiku'mu chu'u. Mu'uta'ni peore chũ'umasiku'mu. Jã'ajekuna mu'upi chu'u vu'e saima'ñe, ucua ichajapi chu'ure cho'оче cho'okaikuni, 'Vajujũ'u', chiito vajuja'mu”, chiijũ'u repau'te —chini saosomu repau repanare. Chini sauna sani Jesure jã'aja'ñe kuaasome repa.

⁹ Jã'aja'ñe kujuna asa jñano, Jesús repau'te tuhasinani paire churi ña ija'che i'kaasomu:

—Israelpai chu'ure jainuko cuasanareta'ni te'eu'terejẽ'e iku chu'ure masi cuasacheja'che cuasanare chuta'a tijñama'kua'mu chu'u. Ucuarepaa'me jã'a —chiniasomu Jesús repanare.

¹⁰ I'kauna asa sota chũ'uku saosina repau vu'ena co'iasome. Co'i tã'a ñato repau'te cho'оче cho'okaiku jũ'iva'u vajusosi'ku paniasomu.

Va'jeo mamaku'te jũnisosi'kure Jesús vasosi'ere kamu

¹¹ Jã'a cho'o pi'nisirumuna Jesupi Naín vu'ejooona saiuna repau neenana'me pa'i jainuko ja'me saniasome.

¹² Saiju repajoopo kueñe tã'ato pa'iu'te jũ'isiva'uni tãñu chini saasome pa'i. Va'jeo mamaku ucuate'eu pa'isiva'u paniasomu repau. Jũ'isiva'u puka'kona'me repajoopo cana rua jainuko saniasome. ¹³ Saijuna jũ'isiva'u puka'koni ña oiu ija'che i'kaasomu Jesús:

—Oimanejũ'u mu'u —chiniasomu repau.

¹⁴ Chini jũ'isiva'u ũhikãa kueñe tã'a ucua'kana chẽauna repava'ure sana canukaasome. Canukarena Jesús jũ'isiva'ure ija'che i'kaasomu:

—Põsuu, vajurajũ'u chiimu chu'u mu'ure —chiniasomu.

¹⁵ Jesupi jã'aja'ñe i'kauna põsuu jũnisosiva'u pa'isi'ku vajurani vuni ñu'iu chu'ore cutuasomu. Repava'ure vaso puka'koni ïsiasomu Jesús. ¹⁶ Jã'aja'ñe cho'õna ña pã ùcuauko kukusoasome. "Dios rua re'oku'mu", chini cuasaju ija'che i'kaasome repana:

—Iku Dios chu'o kua'ku, rua masi'ji rani maire ja'me pa'im. Maini Israelpãire, Dios neenani re'oja'che cho'okasa chini raisi'kua'mu iku —chiniasome repana pã.

¹⁷ Ûcuarumu pãipi Jesús cho'osi'ere asa chekunami kuarena Judea cheja pa'ina peore repau cho'osi'e asaasome. Judea cheja kueñe pa'ina ùcuaja'che pãipi kuajuna repau cho'osi'e asaasome.

*Juan Pãi Okoro'veku saosina sēniasajaisi'ere kummu
(Mt 11.2-19)*

¹⁸ Ûcuarumu Juan repau neenapi Jesús cho'osi'ere repauni peore kuarena te'eka'chapanare soniasomu. ¹⁹ Soni rao, "Jesús pa'ichejana sani ija'che sēniasajũ'u repau'te: '¿Dios Raosi'kua'u mu'u? Mu'upi Dios Raomanesi'ku pa'ito, ¿Dios Raojani ùcua cha'ajanaa'ñe chukuna?', chijũ'u repau'te Jesure", chini saosomu Juan repau neenare. ²⁰ Saõna sani Jesure i'kaasome repana.

—Juan Pãi Okoro'vekupi raosi'kua'mu chukuna'te, mu'uni chu'ore sēniasaa'ju chini. ¿Dios Raosi'kua'u mu'u? Dios Raomanesi'ku pa'ito, ¿Dios Raojani ùcua cha'ajanaa'ñe chukuna? —chiniasome repana repau'te.

²¹ Ûcuarumuna Jesús pãi ravu jũ'iva'nana'me na'ava'nare jainukore vasoasomu. Ûcuaja'che vati pã sa'navu pa'isinare eto saosokaniasomu repau. ²² Jã'aja'ñe cho'ocuha Jesús Juan raosina sēsi'e chu'o i'kaasomu.

—Chura musanukona Juan pa'ichejana co'i musanukona ñasi'ena'me asasi'ere ija'che kuajũ'u repau'te Juanre: "Pã na'ana pa'isina ñame chura. Cu'acũ'a paasina re'oja'che nuka ku'ime chura. Asi ravu paasina ùcuaja'che vajume. Cãjo asamanesina ùcuaja'che asame chura. Jũnisõsina ùcuaja'che vajurani jo'e pa'ime. Chuova'na pa'iva'na chu'u chu'vache'te Dios Repau'te cuasanare chẽa paaku vati toa uuche ãseche'te asaju pa'ime. ²³ Pã chu'ure cuasache jo'kasõma'ñe cuasaju pa'ina pojojũ pa'ijanaa'me", chijũ sa kuajũ'u repau'te Juanre —chiniasomu Jesús repanare.

²⁴ Juan raosina co'isosirumu Jesús Juan pa'iche'te i'kaku ija'che i'kaasomu chekunare pã:

—¿Je'se pa'ikuni ñañu chini pã peocheja sate musanukona? ¿Chu'chusava tutakuna ñu'kuecheja'che repau rekocho na'mi sa'ñeku cuasakuni ñañu chini sate

musanukona? Jã'aja'ñe cuasama'kua'mu Juan. ²⁵ Jã'aja'ñe pa'iku'te ñañu chini saimaneni, ¿ũquere ñañu chini sate? ¿Pa'ipãi ju'ikãña ju'ikuni ñañu chini sate musanukona? Pãi, kãña rua ro'ikãña ju'ina pa'ipãi vu'ñachi'a pa'ime. ²⁶ Jã'aja'ñe pa'ikuni ñañu chini saimaneni, ¿ũquere ñañu chini sate musanukona? ¿Dios chu'o kuakuni ñañu chini sate? Jã'aja'ñe pa'iku'te ñañu chini saisinajemu te'erũhiñe cuasame musanukona. Repau Juan chekunare Dios chu'o ku'anare na'a rua masi kuaku'mu. ²⁷ Repau Juan pa'ijachere kuajuna aperumu tocha jo'kasi'e Dios chu'o ija'che chiimu: Mu'u cheja cajejache kuajuni charo saoja'mu chu'u, pãipi mu'u cajejachere asa repana rekoñoãre care'va paapu chini,

chiimu. ²⁸ Asarepajũ'u. Musanukonani chu'ore jo'e kuara. Icheja cheja Dios chu'o kuana rua masina pa'ime. Jã'ata'ni Juan ũcuanukore na'a rua masiu'mu. Na'a pa'isirumu pa'ijana ũcuachi'a, rua vesusinata'ni Dios chu'ore asa chẽa cuasaju Juanre na'a rua masijanaa'me, chu'u pa'iche peore asasinajemu —chiniasomu Jesús repanare.

²⁹ Jã'aja'ñe i'kakuna kuri kookainana'me chekuna pãi ũcuanuko asaasome. Aperumu repana, “Dios chũ'usi'e re'oja'chea'me”, chini cuasaju Juanre okoro'vecojñoasome. ³⁰ Jã'ata'ni fariseopãina'me judiopãi che'chona, Dios, “Musanukona cu'ache cho'ochẽ ũhasõjũ'u”, chiisi'e jachaasome. Dios chũ'uñe'te jachaju Juanre okoro'vecojñoocuheasome repana.

³¹ ũcuarumu Jesús jo'e i'kaasomu.

—Pãi irumu cana, ¿keeja'cheja'chea'che? ¿Repana pa'iche'te kuara chini je'se kuaja'che chu'u? ³² Chu'upi ñato musanukona irumu cana ija'che pa'ime: Jeerumu chĩi ãu ñichejare ñu'iju ũcuajanani, “Apeñu”, chini soniasome. Chekunapi apecuhejuna ija'che i'kaasome repana: “Chukuna juhivãã juhito ujacha'icuheme musanukona. ũcuachi'a chukuna apeju jũ'isinare tãrumu ujacheja'che sama'ñe ujato ja'me ujacuheme musanukona. Chukunani cuheju pojoma'me musanukona”, chiniasome repana chĩi. ³³ Repana chĩi ũcuajanare cuhecheja'che cuheme musanukona chukuna'te, Juanna'me chu'ure. Repau Juan Pãi Okoro'veku rani pa'iu Dioni sseeku te'eñoã ãu ãima'ñe pa'iu, conojẽ'e ũkuma'ñe pa'iuña ña, “Vatini paaku vẽ'veu'mu Juan”, chiju cuhena'me musanukona repau'te. ³⁴ Chura chu'upi Dios Raocojñosi'kupi rani pa'iu si'aumucujña ãu ãiu ũkukuna ña, “Ãi aia'mu mu'u. Cono ũku aia'mu mu'u. ũcuachi'a pãi cu'ache pa'inana'me pãi chũ'unare kuri kookainare oiũ pa'iku'mu mu'u”, chiju

cuheme m̄sanukona chũ'ure. ³⁵ Pãi rũhiñe cuasana, “Dios chũ'ũñe re'oja'chea'me. Peore masikũ'mũ Repau”, chiiju cuasame —chiniasomũ Jesús repanare pãi.

Simón fariseopãiu vũ'e Jesús pa'isi'ere kuamũ

³⁶ Ūcuarũmũ fariseopãiu Simón Jesuni ãure ãura chini soniasomũ. Sokũna repau vũ'ena mũa kaka ãure ãsa chini pũũ ñuniasomũ repau. ³⁷ Reparũmũ romio, cu'ache pa'iko ũcuajoopo'te paniasomo. Jesús fariseopãiu vũ'ena ãũ ãsa chini m̄asi'ere asa, okoma'ñatũopũ alabastroji cho'ositũopũ mini ũcuavũ'ena m̄aaasomo repao. ³⁸ Mũa kaka Jesure kueñe nukako oiona Jesús cũ'ana meniasomũ repao oni meoñe. Mekũna repao rañapaji repao oni meosi'e tũ'neso chũsu pojo, okoma'ñapi ro'veasomo repao repacũ'a. ³⁹ Jã'aja'ñe cho'okona ña fariseopãiu Jesure soisi'kũ ija'che cuasaasomũ: “Ikũ Jesús, Dios chũ'o kuakaikũ pani repau'te chẽako pa'iche masira'amũ, ‘Cu'ache pa'iko'mo jã'o’, chini. Masini cuhera'amũ repao cho'oche”, chiiũ cuasaasomũ repau. ⁴⁰ Jã'aja'ñe cuasakũna Jesús i'kaasomũ repau'te.

—Simón, chũ'o i'kara chiimũ chũ'u mũ'ure —chiniasomũ. Chikũna,

—Jau, i'kajũ'ũ. Asara, Masiũ —chiniasomũ Simón repau'te.

⁴¹ Chikũna Jesús ija'che i'kaasomũ:

—Pãi te'eka'chapana ũcuate'eũ'te p̄sero'i paaasome. Te'eũ quinientos denario kuri p̄sero'i paaasomũ. Chekũ cincuenta denario p̄sero'i paaasomũ. ⁴² P̄sero'i paava'nata'ni kurire peojũ ro'imaneeasome repava'na. Ro'imanareta'ni repanare kuri prestasi'kũ, “P̄sero'i peome m̄sanukona chũ'ure”, chiniasomũ repanare. Repau jã'aja'ñe i'kasirũmũ, mũ'ũ cuasato, ¿kaupi repanare kuri prestasi'kũre na'a r̄ua chiikũ? —chiniasomũ Jesús repau'te.

⁴³ Chikũna i'kaasomũ repau.

—Na'a r̄ua p̄sero'i paasi'kũpi na'a r̄ua chiicosomũ repau'te —chiniasomũ repau.

Chikũna,

—Ūcuarepaa'me jã'a. Rũhiñe i'kamũ mũ'u —chiniasomũ Jesús repau'te Simonre.

⁴⁴ Chini repau cũ'a choasi'koni romioni chũri ñaku Simonre jo'e ija'che i'kaasomũ repau:

—¿Iko chũ'ure re'oja'che cho'okaisi'e ñamaneeũ mũ'u? Mũ'u vũ'e muta kakasi'kũreta'ni chũ'u cũ'a choajache oko ñsimanesi'kũa'mũ mũ'u. Ikota'ni repao oni meoñeji chũ'u cũ'a choa pi'ni repao rañapaji tũ'nesõkaisi'koa'mo chũ'ure.

⁴⁵ Ūcuachi'a mũ'ũ chũ'ure chũsu pojomanesi'kũa'mũ. Ikota'ni chũ'u cũ'are chuta'a cuhama'ñe chũsuko

pa'imo. ⁴⁶ Ūcuachi'a chũ'u sījopu u'chape'era'ka rokaimanesi'kua'mu mu'u. Ikota'ni chũ'u cū'ana okoma'ña rokaisi'koa'mo. ⁴⁷ Ikore ruu cu'ache cho'osi'koreta'ni repao cu'ache cho'osi'e tũnosõmu chũ'u. Tũnosõsi'e jo'e cuasamaneja'mu chũ'u. Chũ'upi jā'aja'ñe cho'okai'na chũ'ure ruu cuasamo iko. Jā'ata'ni chekũna pāi, repana cu'ache cho'osi'e jmamajñaru'are chũ'upi tũnosõkatu jmamakarũ cuasame chũ'ure —chinasomu Jesús repau'te.

⁴⁸ Chini repao'te i'kaasomu.

—Mu'u cu'ache cho'osi'e tũnosõmu chũ'u. Tũnosõsi'e jo'e cuasamaneja'mu chũ'u —chinasomu Jesús repao'te.

⁴⁹ Jā'aja'ñe i'kauna asa ãu ãi soicojñosina sãñechi'a ija'che i'kaasome:

—¿Keeja'iu'u iku? Ruu si'ache cho'omu. Pāi cu'ache cho'ochejẽ'e tũ'nesõkaimu —chinasome repana.

⁵⁰ Chitena repao'te jo'e i'kaasomu repau.

—Chũ'uni cuasakona mu'u cu'ache cho'oche tũnosõkaisi'kujeku vati toa uuche ãseja'mu chũ'u mu'ure. Sani re'oja'che pa'ijũ'u mu'u —chinasomu Jesús repao'te.

8

Romiva'na Jesure cho'okaisi'ea'me

¹ Jā'a cho'o pi'nisirumu Jesús vũñajoopoã si'ajoopoã ku'iu Dios chũ'o re'oja'chere pāi cu'ache cho'oche ũhasinare Dios chẽa paache'te chũ'vakũ paniasomu, repau neena docerepanana'me ku'iu. ² Romiva'na ũcuachi'a ja'me kuniasome. Aperumu Jesús repanare romiva'nare si'ache jũ'inani vasoasomu. Chekũnare vatire paajũna eto saosokaniasomu repau. Repana mamia'me ie: María ja'me kuniasomo. María mami cheke Magdalenaamo, aperumu sieterepanare vati etocojñosi'ko. ³ Cuza rãjo Juana ũcuaja'che ja'me kuniasomo. Repau Cuza Herode'te cho'oche cho'okainare chũ'ukũ paniasomu. Susana ũcuaja'che ja'me kuniasomo. Chekũna romi ũcuaja'che ruu jainũko ja'me kuniasome, Jesús chũ'vache'te asaju. Repau'te Jesure repana paamajñaru'api kuiraju kuniasome repana romi, repau neenare ũcuachi'a.

Trigo chu'chusi'ere cuasaku kũamu Jesús
(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Ūcuarumu Jesupi ku'iu chũ'vakũna pāi jainũko si'achejña pa'ijoopoã pa'inapi ñañu chini eta chi'iasome. Chi'irena repanani chũ'vakũ ija'chere cuasaku kũasomu Jesús:

⁵ —Pãiu trigo'te chu'chura chini chiona saniasomu. Sani tĩ'a pachu ku'iu chu'chukũna trigocaã te'era'karuã

ma'ana tuã'tuaasomũ. Ma'ana tuã'tuauna repara'karuã pãipi cha'caasome. Jã'ajekuna pĩ'ava'napi rani ãkuesõasome repara'karuã. ⁶ Chekura'karuãta'ni cata pa'ichejana tuã'tua na'mi aineesi'eta'ni okopi peokuna phã'pha jũnisõasomũ. ⁷ Chekura'karuã miu pa'ichejana tuã'tua miuna'me aineeuna miupi ju'je vëasõasomũ repara'ñuruã. ⁸ Chekura'karuãta'ni re'oja'che cha'o pa'ichejña tuã'tuasira'karuãjeku re'oja'che ainee ju'a ñaniasomũ. Te'era'karu aineesi'ñu te'echa'chava cienrepara'karuã pa'icha'cha ju'a ñaniasomũ —chiniasomũ Jesús.

Chini wjachu'opi jo'e i'kaasomũ repau.

—Chu'u chu'vache asa chëañana ùcuauko asa chëajũ'u —chiniasomũ Jesús repanare.

Repaũ cuasaku kuasi'ere te'erũhiñe kuamũ Jesús
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Jã'aja'ñe cuasaku kua pi'niuna asa,

—¿Ëquere chu'vaku jã'aja'ñe cuasaku kuaku mu'u? — chiniasome repau neena. ¹⁰ Chitena repanare ija'che i'kaasomũ repau:

—Musanukonare chu'u neenajejuna Diopi ñsemauna Repau'chi'a masiche te'erũhiñe kuamũ chu'u, masi asaa'ju chini. Jã'ata'ni chekunare chu'ure cuasacuhenare Diopi ñsekuna Repau'chi'a masiche cuasaku kuamũ chu'u, masi asamanea'ju chini.

Ñanata'ni ñamanesina pa'icheja'che pa'ijanaa'me repana. Ûcuaja'che asanata'ni asavesujanaa'me repana —chiniasomũ Jesús repanare.

Trigo chu'chusi'ere repau cuasaku kuasi'ere te'erũhiñe kuamũ Jesús

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Ûcuarumũ Jesús jo'e i'kaasomũ repanare.

—Chu'u cuasaku kuasi'e jo'e ùcuare te'erũhiñe kuaja'mu chu'u musanukonare. Ija'chea'me jã'a: Trigo chu'chuna chio si'acachio ku'ijũ chu'chume. Dios chu'o chu'vana ùcuaja'che chejña si'achejña ku'ijũ Dios chu'o pã ùcuaukore chu'vame. Trigo chu'chucheja'chea'me Dios chu'o chu'vache. ¹² Trigora'karuã te'era'karuã ma'ana tuãni chejapi ruarepa jujakuna kakama'mu. Trigocaã chu'chusicaã chejapi ruarepa jujakuna kakama'ñeja'ñe pã te'enare repana rekoñoã Dios chu'o kakama'mu. Jachame repana. Asanareta'ni vati aipi ñsemũ repanare, Dioni cuasamanea'ju chini. Ûcuaja'che, “Repaũ'te cuasanapi jũnisõru vati toa uuche ñseja'mu Dios repanare”, chini

cuasaku ũsemu repau vati ai. ¹³ Ũcuachi'a cata pa'ichejña tuã'isicaã na'mi aineesi'eta'ni chita saimau na'mi jūnisōmu. Pāi ũcuachi'a te'ena Dios chu'o asa teana pojojū cuasame. Teana cuasanareta'ni vati aipi cu'ache chũ'ukuna Dios chu'o repana cuasache jo'kasōme. ¹⁴ Ũcuachi'a miu pa'ichejña tuã'tuasira'karuã miuna'me aineemu. Jã'ajekuna miu sũkipi ju'je vēasōmu repara'ñuã. Pāi ũcuaja'che te'ena Dios chu'o asa chēa Repau chũ'ũñe cho'onata'ni na'mi ũhasōme. Repana cho'ochena'me kurina'me pōse ruarepa cuasaju Dios chu'o repana asa chēasi'e ũhasōme. ¹⁵ Ũcuachi'a cheja re'ojachejñana tuã'tuasicaã re'oja'che ainee re'oja'che kũimū. Pāi ũcuaja'che te'ena Dios chu'o asa chēa repana rekoñōã re'oja'che cuasaju Dios chũ'u jo'kasi'e cho'ojū pa'ime. Repana asa chēasi'e ũhasōmapu si'arumū na'a ruã re'oja'che pa'ime repana —chiniasomu Jesús reparare.

Pāiu uoturopu chũo tũochete kũamū
(Mr 4.21-25)

¹⁶ Jã'aja'ñe i'ka pi'ni Jesús jo'e i'kaasomu reparare.

—Pāiu uoturopu chũo nukoni totoroji jaoma'mū. Ũcuaja'che kãiko'a vũ'evũna nukoma'mū. Jã'ata'ni, “Pāipi iũ'ena kakani chija'iũna ñamanejanaa'me”, chini cuasa, uoturopu chũo, umũna tũomu repau, re'oja'che miañe ñoa'ku chini. ¹⁷ Pāi rope'e cu'ache cho'ome. Jã'ata'ni repana cho'ochē peore ñasi'kũjeku pāi ũcuanuko asaju'te kũaja'mū Dios. Chave cho'osi'e peore masicojñoja'mū. ¹⁸ Jã'ajekuna Dios chu'o asaju pa'ijũ'u musanukona. Pāi, Dios chu'o asa jachamana si'arumū na'a ruã re'oja'che pa'ijanaa'me. Cho'okaija'mū Dios reparare, Repau chu'ore na'a ruã masia'ju chini. Jã'ata'ni chekuna chu'u chu'vache asanata'ni masi cuasamapu chu'upi cho'okuna repana jmamakarū masiche'te cavesujanaa'me —chiniasomu Jesús reparare.

Jesús pũka'ko repau cho'jechũina'me repaũni ñaũu chini
saisi'ere kũamū
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Ũcuarumū Jesús pũka'ko, repau cho'jechũina'me repau pa'ivũ'ena sani kakaũu chiniasome. Kakaũu chiisinareta'ni kakacu'aasomu reparare, pāipi jairepanukojejuna. ²⁰ Kakacu'akuna ve'sere pa'ijuna chekupi kũasomu Jesure.

—Mũja'ko, mũche'uchũina'me mũ'ũni ñaũu chini ve'sere nukaju cha'ame —chiniasomu repau.

²¹ Chikuna Jesús i'kaasomu.

—Dios chũ'o asa chẽa jachama'ñe cho'ona chũ'u ja'koromijanaa'me. Ūcuaja'che chũ'u cho'jechĩijanaa'me repana —chiniasomũ Jesús repaũ'te.

Jesupi chũ'ũna tutachena'me fa'ache cuhasi'ere kũamũ
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Na'a pa'isirũmũna Jesús repaũ neenana'me choovũ ujavũna tuni,

—Ira chiara chekũkã'kona jẽñũ mai —chiniasomũ.

Chikũna jẽaasome repana. ²³ Jẽajũna Jesús kãnisosomũ. Repaũ kãnisosomũna rũarepa tutaku choovũna fa'a ja'ñũku okopi timusokũna ru'ipi'raasome repana. ²⁴ Choovũji runisocuhakũna Jesuni vũojũ i'kaasome repana.

—¡Masiũ, Masiũ, runisõcuame mai! —chiniasome repana repaũ'te.

Chitena vũni,

—Tutachena'me fa'ache cuhajũ'u —chiniasomũ repaũ. Chikũna tutachena'me fa'ache teana ũcuapa'rũva cuhaasomũ. Jo'e re'oja'ira cuhaasomũ chiara.

²⁵ Jã'aja'ñe cho'ocuha Jesús repaũ neenare i'kaasomũ.

—¿Je'se pa'ĩna mũsanũkõna chũ'ũre masi cuasama'ñe? —chiniasomũ repaũ.

Chikũna vajũchũju rũa cuasaju sãĩñechi'a sãniasaasome repana.

—¿Keeja'iujekũ ikũ jã'aja'ñe cho'oku? Ikupi chũ'ũna tutasi'e cuhasõmũ, fa'asi'ejẽ'e ũcuaja'che —chiniasome repana Jesús neena.

Gadara cheja cava'ũre vati paava'ũre Jesús etokaisi'ere kũamũ
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Ūcuarũmũ Gadara chejana Galilea cheja ti'jñeñe pa'ichejana tí'aasome repana. ²⁷ Tí'a matena repacheja cajoopo cakũ pãiu vatire paakũji tijñaasomũ Jesure. Rũa jeerũmũ kãa peova'ũ pa'iu, vũ'ejẽ'e pa'imaũ pãĩ tãchejñachi'a pa'iu paniasomũ repava'ũ. ²⁸⁻²⁹ Ūcuarũmũ Jesús repava'ũre pa'inare vati, “Etajũ'ũ”, chiniasomũ. Chikũna vati paava'ũ Jesure ña, cuikũ repaũ'te ti'jñeñe ro're ñũ'iu ujachũ'opi ija'che i'kaasomũ:

—Jesús, Cũnaũmũ Pa'ikũ Dios Mamakũ, ¿ũque raikũ mũ'ũ? Asi cho'omanejũ'ũ chũ'ũre —chiniasomũ repaũ.

Aperũmũ repaũni vatipi kaka chũ'ũkũna vẽ've cho'okũna pãĩ repaũ'te chẽa repaũ jũjñana'me cũ'a cũnameãpi vẽeasome. Vẽesi'eta'ni rueni tũteso, vatipi chũ'ũkũna pãĩ peochejñare sani pa'iu paniasomũ repava'ũ.

³⁰ Reparũmũ Jesús,

—¿Ûquemamiu'u mu'u? —chinasomu vati.

Jesupi mamire sēeuna,

—Chukuna jainuko pa'inajeju, Vati Kuanupu ve'eme —chinasomu vati. Aperumu vati jainuko kakaasome repava'ure.

³¹ Ûcuarumu vati i'kaasome Jesure.

—Chukuna'te vati chēacojñosina pa'icoje ruicoje caso-manējǎ'u —chinasome repana. ³² Ûcuacheja kueñere aikūti caripa'te jo'chasēse kuanupu āure mu'kaju āiju paniasome.— Jo'chasēse sa'navuāna saojǎ'u chukuna'te —chinasome vati. Ruarepa sēejuna Jesús ũsemaneamomu repanare. ³³ Jesupi ũsemauna eta jo'chasēseva'na sa'navuāna sani kakaasome repana vati. Kakarena jo'chasēseva'na teana vu'vu aikūti ũjakūti caripaji chiarana tuā'tua ru'tu jūnisoasome.

³⁴ Jā'aja'ñe cho'orena ña repava'nare kuirasina kuañu chini vu'vusoasome vu'ejoopo pa'inana'me repachejña po'ña pa'inare. ³⁵ Kuarena asa cho'osi'ere ñañu chini eta saniasome pāi. Sani Jesús pa'ichejana tí'a, vati paasi'kure ñaasome repana. Kāa peosi'ku churata'ni kāa ju'iu, Jesure ti'jñeñe ñuniasomu repau. Ûcuaja'che vē've cho'osi'kupi rūhiñe cuasakuna ña kukusoasome repana. ³⁶ Ûcuachi'a repa cho'osi'e ñasinapi kuaasome repanare ñañu chini raisinare. ³⁷ Kuarena Gadara cheja cana ũcuanuko asa kukucajejaniso,

—Pa'imanejǎ'u mu'u icheja. Saijǎ'u —chinasome Jesure. Chitena co'ira chini choovuna tuniasomu repau. ³⁸ Co'ipi'rakuna vati paasi'ku Jesuni ja'me sasa chini rua sēniasomu. Sēeuna,

³⁹ —Mu'u vu'ena co'ijǎ'u. Co'i Dios mu'ure cho'okaisi'ere peore kuajǎ'u —chinasomu Jesús repau'te.

Jā'aja'ñe i'kauna co'i Jesús repau'te cho'okaisi'ere peore vu'ejoopo pa'inani ũcuanukore kuaasomu repau vati paasi'ku.

Jairo mamakona'me chie ravu jū'iko'te Jesús vasosi'ere kuaumu

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Repau Jesús chiara jēni jo'e co'iuña pāi jainuko cha'aju pa'isinajeju ña rua pojosoasome repau'te. ⁴¹ Reparumu Jairo judíopāi chi'ivū'e chǎ'uku rani Jesure ti'jñeñe ro're puu ñu'iu,

—Chu'ure vu'ena ja'me saijǎ'u —chinasomu. ⁴² Repau mamako, ũcuate'eva'opi jūnisopi'raasomo, chekurumu docerepaūsarumu pa'ikoji. Jū'iona Jesuni soniasomu repau.

Sokuna ja'me saiuna repau'te tuhana pāi si'acakā'jño tī'tiasome repau'te Jesure.

⁴³ Ūcuaja'che romio, docerepaūsrumu chie ravu jū'iko ja'me paniasomo. Ūkopāipi cho'o vasa'jū chini repava'o paasi'e kuri peore ro'isoasomo repava'o. Jā'ata'ni repao'te ūko cho'ote'easome repana. ⁴⁴ Jā'aja'ñe pa'ikoji rani Jesús cho'jepi repau ju'ikāa pūso juhasirū'tuvana chēasomo repao. Chēaona chie raisi'e churata'ni teana cuhasoasomu repao'te.

⁴⁵ Repaoji chēaona,

—¿Neepi chu'ure chēare? —chiniasomu Jesús.

Chikuna ūcuanuko,

—Chēama'me chukuna —chiniasome repau'te.

Chitena Pedro i'kaasomu.

—Masiu, pāiva'na si'acakā'jño tī'time mu'ure — chiniasomu.

⁴⁶ Chikuna,

—Jā'ata'ni pāi chu'ure chēasinaa'me. Chu'u masicheji pāi vasosi'kua'mu chu'u —chiniasomu repau.

⁴⁷ Jā'aja'ñe i'kauna, “Chu'u chēasi'e masimu iku”, chiio cuasa kukušo, kurukuruo rani repau'te ti'jñeñe ro're ñu'io,

—Chu'upi mu'u kāa chēasi'koa'mo vajura chini. Chēa teana te'erumu vajusōsi'koa'mo chu'u —chiniasomo repao, pāi ūcuanuko asaju'te.

⁴⁸ Kuaona asa Jesús i'kaasomu repao'te.

—Jmava'o, “Iku chu'ure vasoja'mu”, chiio cuasasi'kojeko vajucuhasi'koa'mo mu'u. Sani re'oja'che pa'ijū'u chura — chiniasomu Jesús repao'te.

⁴⁹ Repau Jesús chuta'a i'katona, cheku pāiu rani i'kaasomu Jairo'te.

—Mu'u chīiva'o jūnisōcuhasi'koa'mo. Masiu'te jo'e i'kamanejū'u —chiniasomu repau Jairo'te.

⁵⁰ Jā'aja'ñe kuauna asa Jesús i'kaasomu.

—Vajuchumanejū'u. Mu'upi, “Chu'u chīiva'ore va-sokaija'mu Jesús”, chiuu cuasato mu'u chīiva'o vajuja'mo — chiniasomu.

⁵¹ I'ka pi'ni Jairo vu'e sani tī'a Pedro'te, Santiago'te, Juanna'me jū'isiva'o puka'kupāi cuaasomu repau repavū'e. Chekunareta'ni vu'e kakache ūseasomu repau.

⁵² Kaka ñato Jesús chuta'a raimarumu kakasina ūcuanuko otare oiju paniasome.

Oijuna Jesús i'kaasomu repanare.

—Re'omu. Ūcuamakarū oijū'u musanukona. Jūnisōsiva'oma'mo iko. Rupu kāisiva'oa'mo —chiniasomu repau repanare.

53 Jã'aja'ñe i'kauna asa jachajũ Jesure pãisoasome repaña, repao jũ'isi'ere masijũ.

54 Ūcuarũmũ Jesús jũ'isiva'o jũtũna chẽa ƚjachũ'opi i'kaasomũ.

—Romichĩio, vũijũ'ũ —chinasomũ repaũ repava'ore.

55 Chikũna vajũrani teana vũniasomo repava'o. Vũkũna Jesús repaoni ãure ãua'jũ chini chũ'ũasomũ repanare.

56 Jã'aja'ñe cho'oũna ña repava'o pũka'kũpãĩ kũkũsoasome. Ña kũkũsorena,

—Iva'ore chũ'ũ vasosi'e chekũnare pãĩ kũamanejũ'ũ —chinasomũ Jesús repanare.

9

Dios chũ'ore chũ'vaa'jũ chini repaũ neenare docerepanare Jesús saosi'ere kũamũ

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

1 Ūcuarũmũ Jesús repaũ neenare docerepanare soni chi'i, —Chũ'ũpi cho'okaiũna pãĩ sa'navũã pa'inare vati peore eto saojanaa'me mũsanũkũna. Ūcuachi'a pãĩ jũ'iva'nare vasojanaa'me mũsanũkũna. Jã'aja'ñe cho'oa'jũ chini jo'kamũ chũ'ũ mũsanũkonare —chinasomũ Jesús repanare.

2 Chini repanare ija'che chũ'ũasomũ repaũ: —Pãĩ cu'ache cho'oche ũhasinare Dios chẽa paache'te chekũnare pãĩ kũajũ pa'ijũ'ũ mũsanũkũna. Ūcuachi'a ravũ jũ'iva'nare vasojũ'ũ —chinasomũ repaũ.

3 Jã'aja'ñe i'ka pi'ni Jesús ija'che i'kaasomũ repanare: —Mũsanũkonapi sani cu'amakarũjẽ'e samanejũ'ũ. Vãsoũoã mũsanũkũna jũ'vejũ ku'ĩũoãjẽ'e samanejũ'ũ. Turu cu'amajũnarũã maũajaturũjẽ'e samanejũ'ũ. ãũjẽ'e samanejũ'ũ. Kurijẽ'e samanejũ'ũ. Kãũajẽ'e samanejũ'ũ. Kãũa sa'ũejũ ju'ikãũajẽ'e sama'ũe mũsanũkũna ju'ikãũnarũãchi'a ju'ijũ ku'ijũ'ũ.

4 Sani ku'ijũ vũ'ejoopo tĩ'ani mũsanũkonare chiina vũ'ere canũka pa'ijũ'ũ, tũicheja saichetũ'ka.

5 Jã'ata'ni pãĩ mũsanũkonare cuhena pa'ijũoõã canũkamanejũ'ũ. Mũsanũkonare cuhena pa'ijũoõã etani mũsanũkũna cũ'akorophe're chũ'isi'e cha'ore tĩ'to to'jũojũ eta saijũ'ũ.

Jã'aja'ñe cho'oru mũsanũkonare repaña cuhesi'e masijanaa'me repaña —chinasomũ Jesús repaũ neenare.

6 Jã'aja'ñe chũ'ũũna sani ku'ijũ vũ'ũajũoõã si'ajũoõã Dios chũ'ore chũ'vaasome repaña. Ūcuachi'a pãĩ jũ'iva'nare vasoasome repaña.

Jesús pa'iche'te Herodes cuasasi'ere kũamũ
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

7-8 Ūcuarumũ chekuna pãi Jesús pa'iche'te cutujũ, "Diopi vasouna Juan jūnisouna tācojñosi'kupi jo'e vajurani pa'imũ", chiniasome. Chekunata'ni, "Aperumũ Dios chũ'o kuasi'kupi Elíapi jo'e vajurani pa'imũ jã'ũ", chiniasome. Chekunata'ni, "Aperumũ Dios chũ'o kuasinapi te'eũ vajurani pa'imũ jã'ũ", chiniasome. Reparumũ Herodes, pãi jainukore chũ'ukũ Jesús cho'оче'te pãipi kuajuna asaasomũ, pãi Jesure cutusi'e ūcuaja'che. Asa, "¿Je'se paakũ ie?", chini rua cuasaasomũ repaũ.

9 Rua cuasakũ i'kaasomũ repaũ.

—Aperumũ Juanre sījopũ'te tusoa'jũ chini chũ'usi'kua'mu chũ'ũ. Jã'ata'ni, ¿jeeja'iu'ũ jã'ũ? Pãipi kuajuna repaũ pa'iche rua si'ache asakũ pa'imũ chũ'ũ —chiniasomũ repaũ. Jã'ajekuna repaũ Herodes Jesuni ñaakuna si'ache cho'oasomũ.

*Pãi cinco milrepanare Jesús ãu ãusi'ere khatũ
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)*

10 Na'a pa'isirumũ Jesús neena, repaũ saosina rani repana cho'osi'e peore kuaasome repaũ'te. Kuarena repanarechi'a Betsaida vũ'ejoopo kueñena pãi peochejana saasomũ repaũ. 11 Sauna repana saisichejana pãipi asa tuhajuna ña pojoasomũ Jesús repanare. Tuharena pãi cu'ache cho'оче ūhasosinare Dios chẽa paache'te kuaasomũ repaũ repanare. Ūcuachi'a jũ'iva'nare vasoasomũ repaũ.

12 Na'isocuhakuna repaũ neena, docerepana repaũ'te rani ija'che i'kaasome:

—Icheja vũ'ñajoopoãjẽ'e peomũ. Inare pãi saojũ'ũ, vũ'ñajoopoã kueñe pa'ijoopoãna, ũjajoopoãna'me jma-joorũãna sani ãuna'me kãivũ'ña ku'ea'jũ —chiniasome repana.

13 Jã'aja'ñe i'kanareta'ni Jesús i'kaasomũ repanare.

—Musanukonapi ãu ãujũ'ũ inare —chiniasomũ.

Chikuna,

—Pãruã, cincoreparũã, va'i te'eka'chapava'narechi'a paame chukuna. ¿Chukunapi ãu koojani ra inare pãi ūcuanukore ãua'jũ chiikũ mu'ũ? —chiniasome repana repaũ'te.

14 Chekurumũ repana pãi cinco milrepana na'a jainuko pa'icosome, umupãichi'a kuẽkueto.

Pa'ijuna,

—Te'ekuanupũ cincuentarepanachi'a pãi ruua'jũ. Ūcuanuko ūcuajanukochi'a ruua'jũ. Jã'aja'ñe i'kajũ'ũ inare pãi —chiniasomũ Jesús repaũ neenare.

15 Chikuna Jesús neenapi chũ'urena pãi ūcuanuko te'ekuanuchi'a ruuasome. 16 Ruũ ñu'ijuna pã, cincoreparũã

va'i te'eka'chapava'nare mini cājikũ cunaumũre ñakũ Dioni, "Re'orepamũ, Ja'kũ", chini repaũ neenani tu'se ĩsiasomũ repaũ, ũcuanũkore ãua'jũ chini. (Jmanũkorũ pa'isi'e ãu Dioni sēkũna teana rũa paniasomũ.) ¹⁷ Pãi ũcuanũko chajiche ãniasome repa. Jã'ata'ni repana ãijũna cajejaisi'e sia docerepajũ'ña maña timuasome repana Jesús neena.

Pedro, "Dios Raosi'kua'mũ Jesús", chiisi'ere kũamũ
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Na'a pa'isirumũ Jesupi Dioni te'eũ sēeũna repaũ neena ja'me paniasome. Pa'ijũna repanare chũ'o sēniasomũ repaũ.

—Pãi chũ'u pa'iche cutuni, ¿je'se chiiche? —chiniasomũ repaũ.

¹⁹ Chikũna i'kaasome repana.

—"Juan, Pãi Okoro'vekũ'mũ jã'u", chiime pãi chekũna mũ'ure i'kani. Chekũna, "Aperumũ pa'isi'kũ Elíaa'mũ jã'u", chiime mũ'ure. Jo'e chekũna, "Aperumũ Dios chũ'o kũasi'kũpi jũnisõsi'kũpi jo'e vajũrani pa'imũ jã'u", chiime mũ'ure —chiniasome repana repaũ'te.

²⁰ Chitena asa repanare sēniasomũ repaũ.

—Mũsanũkonajẽ'e chũ'u pa'iche cutuni, ¿je'se chiiche? —chiniasomũ repaũ repanare.

Chikũna,

—Pãi ũcuanũkore chũ'ua'kũ chini Dios Raosi'kua'mũ mũ'u. Cristoa'mũ —chiniasomũ Pedro repaũ'te.

²¹ Pedroji, "Dios Raosi'kua'mũ mũ'u; Cristoa'mũ", chikũna, "Chekũnare pãi kũamanejũ'u", chiniasomũ Jesús repanare.

Repaũ chuenisojachere kũamũ Jesús

(Mt 16.21-28; Mr 8.31-9.1)

²² Chini jo'e i'kaasomũ repaũ.

—Chũ'u Dios Raosi'kũ rũa asi cho'ocojñoja'mũ. Judío ainana'me judío phairipãi chũ'ũnana'me judíopãi che'chona chũ'ũni cuhejũ vanisõñe chũ'ũjanaa'me. Chuenisõ tãcojñois'kũta'ni choteumucujñana jo'e vajũraija'mũ chũ'u —chiniasomũ Jesús repaũ neenare.

²³ Repaũ neenare i'ka pi'ni pãi ũcuanũkore i'kaasomũ repaũ.

—Mũsanũkonapi chũ'u neena paũu chini mũsanũkonare cho'oũache ũhasõ chũ'u chũ'ũñe'te si'aumucujña cho'ojũ pa'ijũ'u. Chũ'ure cuasanajejũna chũ'ure cho'ocheja'che vanisõñu chiijanaa'me pãi mũsanũkonare. Pãi mũsanũkonare jã'aja'ñe cho'oũu chiiche asanijẽ'e chũ'ure cuasache ũhasõmanejũ'u. ²⁴ Chuenisõñe'te vajũchujũ mũsanũkona asa chēasi'ere Dios chũ'ore

ũhasõni jūnisõsirumũ vati toana sani uujanaa'me. Jã'ata'ni, "Pãi chukuna'te vanisõñu chiitojẽ'e Jesure ũcua cuasajanaa'me chukuna", chiisina repaña jūnisõsirumũ Dios pa'ichejare ai sani re'oja'che pa'ijanaa'me. ²⁵ Pãi raa si'ache paanapi chũ're cuasamaneni repaña jūnisõsirumũ vati toana sani uujanaa'me. Ũcuachi'a repaña paasi'e peore cho'osõja'mũ. ²⁶ Pãi chũ're cuasanata'ni chekũnani vajuchũju, "Jesure cuasamanaa'me chukuna. Ũcuachi'a Repañ chũ'ojẽ'e vesũnaa'me chukuna", chiime masinata'ni. Jã'aja'ñe i'kasinare raa cu'ache ti'jñeja'mũ. Na'a pa'isirumũ chũ'u, Dios Raosi'kũ, cũnaumũ mũisi'kũpi chejana jo'e cajeja'mũ. Chũ'u Ja'kũ Dios ángelena'me ko'sija'icheja'che ko'sija'iu cajeja'mũ chũ'u. Caje jã'aja'ñe i'kasinare ũcuaja'che, "Inare pãi vesumũ chũ'u", chiija'mũ chũ'u reparumũ. ²⁷ Mũsanũkona icheja chũ're ja'me pa'ina chuta'a jūnisõmarumũna chũ'u Dios Raosi'kũpi pãire masi chũ'ũkuna ñajanaa'me mũsanũkona. Ũcuarepaa'me jã'a —chiniasomũ Jesús repañare pãi.

*Raa ko'sija'iu Jesús carũhisi'ere kũamũ
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)*

²⁸ Repañare cutusirumũ, ochorepaumucujña pa'isirumũna Dioni sēsa chini aikũtina mũniasomũ Jesús. Pedro'te, Santiago'te Juanre jã'anarechi'a ja'me mũaasomũ repañ. ²⁹ Dioni sēeũ tũũja'iu carũniasomũ repañ. Repañ ju'ikãña ũcuaja'che raa poko'sijakãña carũniasomũ. ³⁰⁻³¹ Carũni nũkakũna umũpãi raa ko'sijanapi te'eka'chapana peosichejapi teana rani nũkaju Jesús Jerusalén vũ'ejoopo jũ'ijañere cutuasome. Aperumũ pa'isina paniasome repaña Moisenana'me Elías. ³² Cutujuna Pedro chekũnana'me raa chokũanata'ni kãima'ñe Jesuni raa ko'sija'iu ni ñaju paniasome, repañ'te ja'me pa'inare ka'chanare ũcuachi'a.

³³ Repañapi Jesuni cutu pi'ni saipi'rajuna masi cuasavesũkũ Pedro ija'che i'kaasomũ Jesure:

—Masiũ, maipi ichejare pa'ijuna raa re'omũ. Vũ'ñaruã chotevũ'ñaruã cho'okañu chiime chukuna, mũ'u vũ'erũna'me Moisés vũ'erũna'me Elías vũ'erũ —chiniasomũ Pedro.

³⁴ Chuta'a i'katona Moisenana'me Elíana'me Jesús nũkachejana pikopi caje ta'pisõna repañapi piko sa'navũ'te nũkaju Jesús neena raa kũkũsoasome.

³⁵ Ũcuarumũ piko sa'navũji chũ'o i'kache ija'chere asaasome repaña: "Ikũ chũ'u chũi chũ'u oiu paakũ'mũ. Repañ chũ'ore asaju pa'ijũ'u mũsanũkona", chiiche'te asaasome repaña.

36 Jǎ'aja'ñe chiiche asa jo'e ñato Jesús te'eu nukaasomũ. I'kama'ñe ña repana ñasi'e reparumũ chekũnarejẽ'e kuamaneasome repana Pedrona'me Santiagona'me Juan.

Chĩiva'ure vatire paava'uni Jesús vasosi'ere kũamũ
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

37 Jo'e apeñatato aikũti mũisi'kũpi Jesupi cajeuna pǎi jainũko repauni ñañu chini rianasome. 38 Ratena repanare pǎi ja'me pa'ikũji cuikũ Jesuni re'oja'chere sēniasomũ.

—Masiũ, chũ'u chĩiva'ure ñajũ'u. Ũcuate'eva'ũ'mũ ikũ. 39 Vatipi si'arumũ chẽa paakũ chũ'ũkũna rũa cuikũ vẽ've curukũ repaũ chũ'opoji coo rũa raokũ pa'imũ iva'ũ. Iva'ure rũa asi cho'o etakũta'ni vati, ai etama'mũ iva'ure. 40 Mũ'u neenare sēesi'kũa'mũ chũ'u, vatini eto saokaaru chini. Jǎ'ata'ni etovesusinaa'me repana —chiniasomũ repaũ.

41 Chikũna Jesús i'kaasomũ repaũ'te.

—Mũsanũkona pǎi irumũ cana chũ'ure masi cuasama'me. Rũa tĩĩne cuasame mũsanũkona. ¿Keekerumũ mũsanũkona tĩĩne cuasache ñakũ pa'iche chũ'u? — Jǎ'aja'ñe i'ka pi'ni— Ichejana rajũ'u mũ'u chĩiva'ure — chiniasomũ Jesús.

42 Chikũna rianasomũ repava'ũ. Raiũna vatipi cho'o tǎũna ũhiũ vẽ've curuasomũ repaũ. Jǎ'aja'ñe cho'okũna ña Jesupi vatini, "Etajũ'u", chikũna etaasomũ vati. Repava'ure vaso pi'ni, pũka'kũni co'choasomũ repaũ. 43 Jesupi jǎ'aja'ñe cho'oũna ña kũkũso pǎi ũcuanũko, "Dios peore masikũ'mũ", chiniasome.

Repaũ chuenisojachere jo'e kũamũ Jesús
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Jǎ'ajekũna Jesús repaũ neenare ija'che i'kaasomũ:

44 —Chũ'u i'kache asa cavesũmanejũ'u. Chũ'ure Dios Raosi'kũre kuhena pǎi cu'ache cho'oa'jũ chini chẽa jo'kajanaa'me —chiniasomũ repaũ repanare.

45 Jǎ'ata'ni repaũ i'kache asavesũasome repana. Reparumũ Dios repanapi masi asamanea'jũ chini asavesache cho'oasomũ repanare. Masi asamanata'ni repaũ'te Jesure sēevajũchũasome repana.

Jesús neena, "¿Neepi na'a rũa masiche?", chiisi'ere kũamũ
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

46 Ũcuarumũ Jesús neena ija'che sǎĩñechi'a cutuasome: "Mai icheja pa'ina, ¿neepi na'a rũa masiche?", chiniasome. 47-48 Jǎ'aja'ñe cutujũna repana cuasajũ cutuche ñaasomũ Jesús.

Ña chīiva'ure juha ra, repau'te kueñe nako ija'che i'kaasomũ repau:

—Pãi chũ'ure masi cuasana chīiva'nare ikujava'nare pojona chũ'ure ũcuaja'che pojome. Pãi chũ'ure pojona chũ'ure Raosi'kũre ũcuaja'che pojome. Pãi rũa vesuva'napi chũ'una'me Ja'kũre pojoni Diopi ñato rũa masinaa'me — chiniasomũ Jesús repanare.

Maire cu'ache cho'omana pojomu re'oja'che cho'okaimaire maire

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Ūcuarũmũ Juan ija'che i'kaasomũ Jesure:

—Masiũ, chekũre pãiu'te vati pãi sa'navũã pa'inare eto saokũ'te ñasinaa'me chũkũna. “Jesupi chũ'ũkũna cho'omũ chũ'ũ”, chiisi'kũa'mũ repau vatire eto saoni. Jã'aja'ñe cho'ouna ña ũseju i'kasinaa'me chũkũna repau'te, maire ja'me cho'okaima'kũjekũna —chiniasome repana repau'te.

⁵⁰ Chitena asa,

—Jã'aja'ñe cho'onare ũsemanejũ'ũ. Pãi maire cuhemana maire ja'me cho'okainaa'me —chiniasomũ Jesús repau'te Juanre.

Juanna'me Santiago cho'oñu chiiche'te ũsemũ Jesús

⁵¹ Ūcuarũmũ Jesús repau cũnaũmũ mũirũmũ tĩ'acuhakũna saivajuchũma'ñe Jerusalenna saipi'raasomũ.

⁵² Saipi'rakũ chekũnani charo saouna Samaria cheja cajoopona sani, repau kãijavũ'ere sũekanasome repana.

⁵³ Sũejatena Jesupi ũcuajoopona sakũna repajoopo cana pojomaneasome repau'te, Jerusalenna saiũna.

⁵⁴ Repaũni pojomarũna ña repau neena Santiagona'me Juan i'kaasome.

—Chũkũna'te Paakũ, ¿inapi mũ'ure cuhenapi uusõa'ju chini, “Cũnaũmũpi toa cajeche chũ'ũjũ'ũ”, chiikũ mũ'ũ chũkũna'te? —chiniasome repana.

⁵⁵ Jã'aja'ñe i'karena chũri ña,

—Jã'aja'ñe cho'omanejũ'ũ. Mũsanũkonapi cu'ache cho'oñu chiiche cuhemũ Dios Rekocho. ⁵⁶ Chũ'ũ, Dios

Raosi'kũ pãire cu'ache cho'ora chini cajesi'kũma'mũ. Pãire oiũ vati toa sani uuche'te ũsera chini cajesi'kũa'mũ chũ'ũ

—chiniasomũ Jesús repau neenare. Ūcuarũmũ Jesús repau neenana'me chekũjoopona saniasomũ.

Jesure ja'me kuñu chiisina i'kasi'ere kũamũ

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Ma'apĩ saiũna chekũ pãiu i'kaasomũ Jesure.

—Mũ'ũna'me ũcuauachejũña mũ'ũ ku'ichejũña ku'ũ mũ'ũ chũ'ũñe'te cho'okũ pasa chiimũ chũ'ũ —chiniasomũ repau.

58 Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Ā'care'achai kāicojña paame. Pī'ava'na ūcuaja'che kāisovonā paame. Chu'u, Dios Raosi'kuta'ni, kāichejñajē'e peova'u pa'imū —chiniasomu repau.

59 Chini Jesús chekuni i'kaasomu.

—Chu'uni ja'me ku'iu chu'u chū'uñe'te cho'oku pa'ijū'u —chiniasomu Jesús repau'te.

Chikuna,

—Pāi Ūcuanukore Paaku, cha'ajū'u aperumu. Chu'u ja'kuna'uni tājasa. ¿Īsema'ku mu'u? —chiniasomu repau repau'te.

60 Jā'aja'ñe i'kauna asa Jesús i'kaasomu repau'te.

—Chekunapi chu'ure cuasamanajeju repa rekoñoā jūnisōsinaja'ñe pa'napa repa majapāi jū'isinare tāajū. Mū'uta'ni pāi cu'ache cho'oche ūhasinare Dios chēa paache'te rani kuaku pa'ijū'u —chiniasomu repau.

61 Jā'aja'ñe i'kauna cheku i'kaasomu repau'te.

—Pāi Ūcuanukore Paaku, mu'una'me kusa chiimu chu'u. Jā'ata'ni charo chu'u majapāire, “Saimu chu'u”, chiijasa chiimu chu'u. ¿Īsema'ku mu'u? —chiniasomu repau.

62 Chikuna asa i'kaasomu repau.

—Pāi Dios chū'uñe cho'oñu chiinapi repa aperumu pa'isi'ere jo'e pa'iuakuna Repau chū'uñe'te cho'oma'to Dios neena pa'icu'amū —chiniasomu Jesús repau'te.

10

Repau neenare setentarepanare saomu Jesús

1 Na'a pa'isirumu Jesús chekunare setentarepanare ku'e chēa i'kaasomu.

—Musanukona ūcuanuko te'eka'chapanachi'a vu'ñajoopoāna saijū'u. Chu'u saijajoopoāna'me chu'u saijachejñana charo sani Dios chu'ore chu'vaju pa'ijū'u —chiniasomu Jesús repa.

2 Repanani saopi'raku i'kaasomu repau.

—Asarepajū'u. Trigo tuarumu trigo chio paakuji cho'oche cho'onare ku'e saosomu, repauni trigo'te tuakaaru chini. Repau repa saosirumu cho'ocheji ruarepajekuna cho'oche cho'onapi karasōasome. Cho'onapi karasōkuna chio paakuni chu'o raoasome repa, chekunani raoa'ku chini. Dios chu'o chu'vache ūcuaja'che jā'aja'ñea'me. Dios chu'o chu'vanapi karasōjuna Dios chu'o asamana ruu jainukoame. Jā'ajekuna Dioni sēejū'u musanukona, Repau chu'o chu'vanani na'a jainukore ku'e raoa'ku. 3 Musanukonare, “Saijū'u”, chiimu chu'u. Ovejachīva'nare chai pa'ichejñana saochēja'che

musanukonare cuhena pa'ichejñana saomũ chũ'u.
 4 Musanukonapi sani turu cu'amajñaruã mañajaturujê'e samanejũ'u. Kurijê'e samanejũ'u. Cũ'akorophe'rejê'e samanejũ'u. Ũcuaja'che ma'a saijũ ti'jñenare canukamañe sêejũ saijũ'u. 5 Ũcuaja'che musanukonapi ku'ijũ pãĩ vũñana kakani, "Diopi musanukonare re'oja'che cho'okaau", chiiijũ'u repavũ'e pa'inare. 6 Repavũ'e pa'ikũji re'oja'che pa'ineekũ pa'ito musanukona sêekaisi'e Diopi re'oja'che cho'okaija'mũ repanare. Jã'ata'ni re'oja'che pa'icuhekũ pa'ito musanukona sêekaisi'e re'oja'che cho'okaimaneja'mũ Dios repanare. Musanukona Diore sêekaisi'e sêemañeja'ñe pa'ija'mũ repanare. 7 Ũcuate'evũ'e pa'ijũ pa'ijũ'u musanukona. Chekũvũ'ña pa'imanejũ'u. Ũcuavũ'ere pa'ijũ repavũ'e pa'ina ãũñe'te ãũ ãijũ pa'ijũ'u. Musanukona ãijañe ãũ pãĩ chũ'vache ro'ia'me. 8 Ũcuaja'che musanukonapi vũ'ejoopona sani tĩ'arena repajoopo canapi musanukonani cuhema'to repana ãũñe ãũ ãijũ'u. 9 Ũcuaja'che repajoopo pa'iva'nare jũ'iva'nare vasoijũ'u. Ũcuachi'a ija'che kũajũ'u repanare: "Dios Raosi'kũ pãire chũ'ũpi'ramũ", chiiijũ'u. 10 Ũcuaja'che musanukonapi vũ'ejoopona sani tĩ'arena repajoopo canapi musanukonani cuheto ija'che i'kajũ callejoovũna etajũ'u: 11 "Ijoopoquee cha'o chũkũna cũ'akorophe're chũ'isi'ere tĩ'to to'jñome chũkũna, pãipi musanukona cu'ache cho'osi'ere ña masia'jũ chini. Asarepajũ'u; Dios Raosi'kũ pãire chũ'ũpi'ramũ", chiiijũ'u musanukonare cuhenare. 12 Iere musanukonani kũara: Pãĩ cho'oche Dios ña ro'iche chũ'ũramũ tĩ'aru rũa cu'ache ti'jñeja'mũ Sodoma vũ'ejoopo pa'isinare. Jã'ata'ni musanukona chũ'vache asacuhesinare na'a rũa cu'ache ti'jñeja'mũ —chiniasomũ Jesús repaũ neenare.

*Dios chũ'o jachana pa'iche'te kũamũ
(Mt 11.20-24)*

13 Ũcuarũmũ Jesús jo'e ija'che i'kaasomũ:

—Dios aperũmũ Sidón vũ'ejoopona'me Tiro vũ'ejoopo pa'inare Repaũ masiche cho'o ñomaneasomũ. Repanani chũ'vakũ cho'o ñoru cu'ache cho'oche ũhasõ, vãkiniokãñapi sa'che repana sãjona ũhacũtapi chu'chura'asinaa'me repana, chekũnapi ña, "Cu'ache cho'oche ũhasõsinaa'me ina", chiapũ chini. Musanukonata'ni chũ'ũpi chũ'vakũ Diochi'a cho'omasiche cho'okũna ñasinaa'me, Corazín vũ'ejoopo pa'inana'me Betsaida vũ'ejoopo pa'ina. Jã'ata'ni ũcua cu'ache cho'oche ũhasõmanesinaa'me musanukona. Jã'ajekũna rũa cu'ache

ti'jñeja'mu musanukonare Corazín vu'ejoopo pa'inana'me Betsaida vu'ejoopo pa'inare. ¹⁴ Na'a pa'isirumu Dios pa'i ucuanuko cho'оче ña ro'iche chũ'umucuse t'aru Sidón vu'ejoopo pa'isinana'me Tiro vu'ejoopo pa'isinare ruu cu'ache ti'jñeja'mu. Jã'ata'ni musanukonare Corazín vu'ejoopo pa'inana'me Betsaida vu'ejoopo pa'inare na'a ruu cu'ache ti'jñeja'mu, chu'u cho'оче ñasinata'ni jachasi'e ro'i.

¹⁵ 'Musanukona Capernaum vu'ejoopo pa'ina, "Dios pa'ichejana saijanaa'me mai", chiime. Jã'ata'ni Dios musanukonare Repau pa'i ucuanuko cho'оче ña ro'iche chũ'umucuse t'aru vati toana saoja'mu —chiniasomu Jesús repanare.

¹⁶ Chini repau neenare jo'e i'kaasomu repau.

—Pãi musanukona i'kache asa jachamana chu'u i'kache ũcuaja'che asa jachama'me. Pãi musanukonare cuhena chu'ure ũcuaja'che cuheme. Pãi chu'ure cuhena chu'ure Raosi'kure Diore ũcuaja'che cuheme —chiniasomu Jesús repanare.

Dios chu'o chu'vañu chini saisina setentarepana co'isi'ere kumtu

¹⁷ Jesupi saouna chu'vajani pojoju co'i repauni kuaasome repana setentarepana.

—Chukuna'te Paaku, chukuna mu'u ku'e chëa saosinapi chũ'ujuna pa'i sa'navuã pa'isina vati eta saisinaa'me —chiniasome repana repau'te.

¹⁸ Jã'aja'ñe kuarena asa repanare ija'che i'kaasomu repau:

—Vati aire cnaumupi oko fe'neñeja'ñe na'mi tuã'ikuni ñasi'kuamtu chu'u. ¹⁹ Jã'ata'ni chu'u musanukonare Diochi'a cho'omasiche'te cho'oa'ju chini masire jo'kasi'kuamtu. Masinajeju musanukonapi añana'me puni tumunijë'e asi cho'omanejanaa'me. ũcuaja'che vati cho'оче peore ũsejanaa'me musanukona. Jã'are cho'ojju jmakarujë'e cu'ache cho'ocojñomanejanaa'me musanukona. ²⁰ Pãi sa'navuã pa'inare vati etoni pojomanejũ'u musanukona. Utija'ophuro cnaumu pa'iphurona Dios musanukona mami tochasi'ere cuasaju pojojũ'u —chiniasomu Jesús repau neenare.

Jesús pojoku i'kasi'ere kumtu

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Reparumu Jesús, Dios Rekochoji repauni ja'me pa'ina ruu pojoku i'kaasomu.

—Ja'ku, mu'u cnaumu pa'inana'me cheja pa'inare peore chũ'uku'mu. Mu'ure ruu pojoku i'kamtu chu'u. Pãi, "Mu'u chu'o peore masinaa'me chukuna", chiju cuasanare

mũ'u chũ'o asamasiche ũsemũ mũ'u, repanapi asavesua'ju chini. Jã'ata'ni pãi chĩiva'naja'ñe vesũju, "Dios chũ'ojẽ'e vesũnaa'me chũkũna", chini cuasanarechi'a mũ'u chũ'o asamasiche jo'kakũ'mũ mũ'u, repanapi asamasia'ju chini. Jã'aja'ñere chiimũ mũ'u. Jã'ajekũna, "Re'orepamũ", chiimũ chũ'u mũ'ure —chiniasomũ Jesús Pũka'kũre.

²² Diore i'ka pi'ni pãire i'kaasomũ repau.

—Chũ'u Ja'kũ Repau pa'iche masiche peore jo'kasi'kũa'mũ chũ'ure. Chũ'u pa'iche vesũme pãi. Chũ'u Ja'kũta'ni masimũ. Ũcuaja'che chũ'u Ja'kũ pa'iche vesũme pãi. Chũ'uta'ni Repau pa'iche masimũ, Repau Mamakũjekũ. Chũ'ure kũaanarechi'a chũ'u Ja'kũ pa'iche kũamũ chũ'u —chiniasomũ Jesús repanare.

²³ Jã'aja'ñe i'kakũ repau neenarechi'a i'kaasomũ repau.

—Chura chũ'ũni ja'me pa'ijũna rũa re'omũ mũsanũkonare, chũ'ũpi si'ache cho'o ñokũna. ²⁴ Aperũmũ pa'isina Dios chũ'o kũasinana'me pãi chũ'ũsina irũmũ mũsanũkona ña'ñeja'ñere ña'ñũ chiisinata'ni ñamaneasome. Ũcuachi'a irũmũ mũsanũkona asacheja'chere asa'ñũ chiisinata'ni asamanesinaa'me repau —chiniasomũ Jesús repau neenare.

Samariapãiu re'okũ cho'osi'ere Jesús cuasakũ kũasi'ere kũamũ

²⁵ Ũcuarũmũ judiõpãi che'chokũ Jesuni cutura chini mũaasomũ, repau masiche'te cho'o ñara chini. Mũa repau'te ija'che sũniasomũ repau:

—Masiũ, chũ'ũpi Dios pa'ichejana ai sani pasa chini, ¿je'se cho'oja'che? —chiniasomũ repau.

²⁶ Chikũna Jesús i'kaasomũ repau'te.

—Dios chũ'o tocha jo'kasi'e, ¿ũquere kũakũ? Mũ'ũpi ñato, ¿je'se kũakũ? —chiniasomũ repau.

²⁷ Chikũna i'kaasomũ repau.

—Dios chũ'o tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Pãi mũsanũkonare ũcuauũkore Paakũ'te Diore mũsanũkona aũna'me reko'ño'ũna'me kokana'me cuasache peore jã'api rũa cuasaju pa'ijũ'u.

Mũsanũkona me'ñe oicheja'che kue'ñe pa'inare oiju pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe kũamũ Dios chũ'o, aperũmũ tocha jo'kasi'e —chiniasomũ repau pãi che'chokũ.

²⁸ Jã'aja'ñe i'kaũna asa Jesús i'kaasomũ repau'te.

—Rũhi'ñe i'kamũ mũ'u. Mũ'ũpi jã'aja'ñe cho'oni Dios pa'ichejare ai sani pa'ija'mũ —chiniasomũ Jesús.

²⁹ Jã'aja'ñe i'kaũna asa, pãipi repaũni ña, "Ũcuarepa cho'okũ'mũ ikũ", chiiju cuasaa'ju chini Jesure jo'e sũniasomũ repau.

—¿Neea'ñe chu'ure kueñe pa'ina? —chiniasomu repau.

³⁰ Chikuna Jesús ija'chere cuasaku kuaasomu repau'te:

—Paiu Jerusalén vu'ejoopoji Jericó vu'ejoopona cajeasomu. Cajekuna pai cu'ana ma'ana tijña chéasome repau'te. Chéa repau cu'amajñarua tutesō, repau ju'ikāñarua tī'te, repau'te ai jū'iñetu'ka rua vani jo'ka sanisōasome repana. ³¹ Vani jo'ka satena judío phairipaiu ũcuama'api rani chueesiva'uni ña ma'a chekukā'kona jēni pachu carani saniasomu. ³² Carani sakuna cheku, Leví jojosi'ku Dios vu'e cho'oché cho'okaiku ũcuama'api rani ũcuaja'che chueesiva'u ũhicheja tī'a ma'a chekukā'kona jēni pachu carani saniasomu. ³³ Cheku, Samariapaiuta'ni ũcuama'api raiu chueesiva'u ũhicheja tī'a ña oniasomu repava'ure. ³⁴ Ña oi u repava'u asimajñana pīsi uche conona'me u'chape'e ro'vecuha, kāñase'repi vēekanasomu repava'ure. Vēe pi'ni repau burrova'upi tuo sa, pai kāvū'ere paaku kuirasomu repau. ³⁵ Jo'e apeñatato repau Samariapaiu saipi'raku, repavū'e paaku'te denario kurire're ka'chare're mini isiku ija'che i'kaasomu: “Iva'ure chueesiva'ure kuirakaijū'u chu'ure. Chu'u ro'isinuko tī'ama'to mu'upi ro'ikaijū'u. Chu'u jo'e raisirumuna mu'u ro'ikaisinuko ro'ira mu'ure”, chiniasomu Samariapaiu — Jā'aja'ñe kuaasomu Jesús repau'te judiōpai che'choku'te.

³⁶ Jā'aja'ñe kua pi'ni Jesús repau'te chu'o sēniasomu.

—Chueesiva'u ũhisima'a umupai chotena te'enachi'a saiju ñasome repau'te. Jā'ata'ni te'eu re'oja'che cho'okanasomu repau'te, pai kueñe pa'inare re'oja'che cho'okaicheja'che. ¿Kaupi repau'te jā'aja'ñe cho'okaku? —chiniasomu Jesús repau'te.

³⁷ Chikuna,

—Chueesiva'ure ña oisi'kupi re'oja'che cho'okaisi'kua'mu repau'te —chiniasomu judiōpai che'choku.

Chikuna,

—Ūcuarepaa'me jā'a. Mu'ujē'e ũcuaja'che sani chekunani ña oi re'oja'che cho'okaiu pa'ijū'u —chiniasomu Jesús judiōpai che'choku'te.

Martana'me María vu'ere pa'im u Jesús

³⁸ Ūcuarumu Jesús repau neenana'me jo'e saiu chekujooona tī'auna romichño Marta repao vu'ena Jesure soni mutuaasomo. ³⁹ Repao Marta cho'jeo María ve'easomo. Jesupi kaka pñuuna repau che'choche'te asara chini repau'te kueñe pñuasomo repao María. ⁴⁰ Jā'ata'ni Marta, vu'e cho'omajñarua're te'eo cho'o ca'naso, Jesure kueñe rani ija'che i'kaasomo:

—Pāi Ūcuanukore Paaku, chu'u cho'jeo cho'omajñaruã ja'me cho'oma'mo chu'ure. Chu'uchi'a te'eva'o cho'oko pa'imo. ¿Chu'ure ña oima'ku mu'u? I'kajũ'u repao'te chu'ure ja'me cho'oa'ko —chiniasomo repao repau'te.

⁴¹ Chikona Jesús i'kaasomu repao'te.

—Asarepajũ'u, Marta. Mu'u pa'iche'te ruarepa pe-ore cuasako oimo mu'u. ⁴² Re'oja'che pa'iche chuta'a chēama'mo mu'u. Muche'ota'ni chu'u che'choche'te asaneeko re'oja'che pa'iche'te chēacuhamo. Jā'aja'ñe cho'oko'te ūsema'mu chu'u —chiniasomu Jesús repao'te Martare.

11

Diore sēeñe'te che'chomu Jesús

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Ūcuarumu Jesús repau saisichejare pa'iu Dioni sēniasomu. Sēni pi'niuna repau neeku te'eu ija'che i'kaasomu repau'te:

—Chukuna'te Paaku, Diore sēeñe'te che'chojũ'u chukuna'te, Juan repau neenare che'chosi'aja'che —chiniasomu repau.

² Chikuna Jesús repau neenare i'kaasomu.

—Musanukonapi Diore sēni ija'che i'kajũ'u:

Ja'ku, Cunaumu Pa'iku, pāi mu'ure vajuchuju pojoa'ju.

Ūcuachi'a mu'u chũ'uñe pāi ūcuanuko cho'ojarumu tī'aa'ku.

Cunaumu pa'ina mu'u chũ'uñe masi cho'ocheja'che cheja pa'ina ūcuaja'che re'oja'che cho'ojũ paaru.

³ Ūcuachi'a chukuna chiiche ãu si'aumucujña ĩsijũ'u, chukuna ãijañe.

⁴ Chukuna cu'ache cho'oche jo'e cuasamanejũ'u, chukuna'te pāi cu'ache cho'osi'e chukuna jo'e cuasama'ñeja'ñe.

Chukuna'te vatipi chũ'ukuna cu'ache cho'oñu chiito mu'upi ũsekaijũ'u, cho'omaneajũ chini.

Jā'aja'ñe i'kaju Diore sēejũ pa'ijũ'u —chiniasomu Jesús repanare.

⁵⁻⁶ Chini repanare jo'e i'kaasomu repau.

—Chekurumu musanukona te'eu mu'ure kueñe pa'iku mu'u vu'ena ñamirepana muamu. Mua jatisa'aro tī'a ve'sere nukaku ija'che i'kamũ: “Chu'ure re'oku, vuni pāra'puruã chotera'puruã ĩsijũ'u chu'ure. Jo'e co'chora chu'u mu'ure. Cheku chu'ure re'oja'che cho'oku so'opi raiu churepara chu'u vu'ena tī'amu ãiñejē'e peokuni”, chiimu repau chekurumu mu'ure. ⁷ Jā'aja'ñe sēeto mu'u chekurumu ija'che i'kamũ: “Cho'ouama'ñe cho'omanejũ'u

chũ'ure. Jatisa'aro jeosõcuhasi'kua'mũ chũ'u. Kãsa chini chũ'u chiiva'nana'me umesõcuhasi'kua'mũ chũ'u. Mũ'u sêeñe vñi ñsima'mũ chũ'u", chiimũ mũ'u repaũ'te.

⁸ 'Asarepajũ'u, musanũkona. "Chũ'ure re'okũ'mũ", chiikũta'ni repaũ sêeñe vñi ñsima'mũ mũ'u. Jã'ata'ni, "Chũ'uni jeereparũmũ sêeto asa ca'nasõ, vñi ñsija'mũ chũ'u", chini cuasa, vñi repaũ chiiche peore ñsija'mũ mũ'u repaũ'te.

⁹ 'Ija'che kuamũ chũ'u musanũkonare: Ũcuaja'che musanũkona chiiche cuhama'ñe Dioni rũa sêejũ pa'ijũ'u ñsia'kũ. Cuhama'ñe sêejũ pa'ito ñsija'mũ Repaũ. Ũcuachi'a musanũkona Repaũ'te sêesi'e cha'ajũ'u ñsia'kũ. Cha'ani koojanaa'me musanũkona. Ũcuachi'a pãiu repaũ'te re'okũ vñ'ena mũa tĩ'a jatisa'aro'te nukakũ, repaũ chiiche'te koorepara chini cuhama'ñe rũa jeerũmũ sêeũ pa'icheja'che Diore rũa jeerũmũ sêejũ pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'oju pani koojanaa'me musanũkona. ¹⁰ Repanare karache'te Diore sêena koojanaa'me. Ũcuachi'a Repaũ'te sêesi'e cha'ana koojanaa'me. Ũcuachi'a pãiu repaũ'te re'okũ vñ'ena mũa tĩ'a jatisa'aro'te nukakũ, rũa jeerũmũ sêeũ pa'iu koocheja'che koojanaa'me pãi, Diore rũa jeerũmũ sêejũ pa'ina.

¹¹ 'Musanũkona umũpãi chĩi paana, asarepajũ'u. Mũ'u chiipi mũ'uni pãre sêeto catapũ'te mini ñsima'me musanũkona. Jã'apãani chiacha va'ire sêeto añani mini ñsima'me musanũkona. ¹² Kura chiapũ sêeto punioni mini ñsima'mũ mũ'u repaũ'te. Jã'aja'ñe cho'omanaa'me musanũkona. ¹³ Cu'ache pa'inata'ni musanũkona chiiva'nare re'oja'chere ñsinaa'me musanũkona. Mai Ja'kũ, Dios, Cũnaũmũ Pa'ikũ na'a re'oja'chere ñsiku'mũ maire. Pãipi Repaũ'te sêeto Repaũ Rekocho'te ñsiku'mũ Repaũ repanare —chiniasomũ Jesús repanare.

Pãi Jesure, "Vatini paakũ si'ache cho'omasimũ", chiisi'ere kuamũ

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴ Ũcuarũmũ Jesús vatire pãiu'te chũ'o cutuche ñsekũni eto saokaniasomũ. Eto saõna vatire paasi'kũpi, chũ'o cutumanesi'kũpi chũ'ore cutukũna ña kũkũasome pãi. ¹⁵ Pãi te'ena ija'che i'kaasome:

—Vati chũ'ũkũji Beelzebuji cho'okaiũna vati ũcuajanare eto saokũ'mũ ikũ Jesús —chiniasome repaña.

¹⁶ Jã'aja'ñe i'karena chekũna Jesús masiche'te masiũu chini ija'che i'kaasome:

—Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojũ'u chũkũna'te — chiniasome repaña.

17 Jã'aja'ñe i'kajuna Jesús repana cuasaju cutuche'te masiku ija'che i'kaasomu repanare:

—Pãi ũcuate'echeja pa'inapi sãĩnechi'a cavani vaiju si'asõjanaa'me. Ũcuachi'a majapãichi'api ũcuate'evu'e pa'inapi sãĩnechi'a cavani majapãĩ sęjosõjanaa'me. 18 Ũcuachi'a vati aipi repau neenana'me sãĩnechi'a cavato repau chũ'ũñe si'asõmu. Jã'ata'ni musanukona chu'ure, “Vati chũ'ukũji Beelzebuji vati ũcuajanare eto saomasiche jo'kasi'kua'mu mu'ure”, chiime. 19 Jã'aja'ñe musanukonapi i'karena iere sęemu chu'u: Musanukona neenare, ĵaupi vati eto saomasiche jo'kau? ĴVati aipi jo'kau? Ija'che chiiju sęejũ'u repanare: “ĴVati eto saomasiche vati aipi jo'kau musanukonare?”, chiijũ'u. Jã'aja'ñe sęeto repana musanukonare, “Rũhiñe cuasama'me musanukona”, chiijanaa'me. 20 Chu'u vati eto saomasiche Dios jo'kasi'ea'me. Chu'upi Dios jo'kasi'ere cho'okuna ña, “Dios pãĩ ũcuanukore chũ'ukũ'mu”, chiiju masijanaa'me pãĩ.

21 'Pãiu rua kokauji rua vaiche paakuji repau vu'ere pę'jeto repau cu'amajñarũ ñaacu'amu. 22 “Vaiche'te paakuna chu'u neemajñarũ ñaamanejanaa'me pãĩ chu'ure”, chini cuasaku pojomu repau. Jã'ata'ni repau'te na'a rua koka paakuji rani, repau'te vani kukosõ, repau paaku pojosi'e vaichena'me cu'amajñarũ tutesõja'mu repau'te. Tutesõ repau neenani ĩsija'mu —chiniasomu Jesús repanare.

23 Chini ija'che i'kaasomu repau:

—Pãĩ chu'ure jovomana cuheme chu'ure. Cuheju chekunapi chu'uni jovoñu chiito ũseme repana, chu'uni jovomaneajũ chini —chiniasomu Jesús repanare pãĩ.

*Vati pãiu sa'navu'te pa'iu eto saocojñosi'kupi jo'e pãiu ni co'iche'te kamu
(Mt 12.43-45)*

24 Ũcuarumu Jesús repanare pãĩ jo'e ija'che i'kaasomu:

—Pãiu sa'navu pa'isi'kuni etosõru vati sani oko peochejñare ku'iu pa'imu puachejñare ku'eku. Jã'ata'ni jñaamaneni, “Chu'u vu'ēja'chena co'ira pãiu sa'navuna”, chini cuasamu repau. 25 Jã'aja'ñe cuasa repau co'ĩ ñato pãiu sa'navu vu'e ju'o care'vasivu'ēja'che re'oja'imu. 26 Jã'aja'ñere rani ña jo'e sani chekunare vati repau'te na'a rua cu'anani sieterepanare ku'e jña ra pãiu sa'navuna pañu chini ũcuanuko kakame repana. Jã'ajekuna pãiu aperumu cu'ache pa'isi'e na'a rua cu'ache pa'imu —chiniasomu Jesús repanare.

Ūcuarepa pojojɥ pa'iche'te i'kamɥ Jesús

²⁷ Jã'aja'ñe i'katona pãina'me pa'ikoji romio ɥjachɥ'opi i'kaasomo Jesure.

—Mɥ'ure jãaa jojasi'ko rɥa pojoko pa'icosomo — chiniasomo.

²⁸ Chikona i'kaasomɥ repaɥ.

—Ūcuarepaa'me jã'a. Pojoko pa'imo repao. Jã'ata'ni Dios chɥ'o asa jachama'ñe cho'ona repao'te na'a rɥa pojojɥ pa'ime —chiniasomɥ Jesús repao'te.

Pãi cu'ache pa'ina Jesure, "Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojũ'ɥ", chiisi'ere kɥamɥ

(Mt 12.38-42; Mr 8.11-12)

²⁹ Ūcuarɥmɥ Jesús pãipi repaɥ pa'ichejana chi'irena ija'che i'kaasomɥ repanare:

—Pãi irɥmɥ cana cu'ache pa'inaa'me. Chɥ'ure, "Dios Raosi'kɥma'mɥ Jesús", chiime repana. Jã'ata'ni, "Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojũ'ɥ chɥkɥna'te", chiime repana, chɥ'ɥ pa'iche'te masiñu chini. Jã'ata'ni cho'o ñoma'mɥ chɥ'ɥ repanare. Jonás cho'ocojñosi'ēja'chechi'a cho'ocojñoja'mɥ chɥ'ɥ. ³⁰ Aperɥmɥ Níneve vɥ'ejoopo pa'isina Jonás cho'ocojñosi'ere asa, "Dios raosi'kɥcosomɥ jã'ɥ", chiniasome. Chɥ'ɥ Dios Raosi'kɥ Jonás cho'ocojñosi'ēja'che cho'ocojñoja'mɥ, pãipi asa, "Jesús Dios Mamakɥ'mɥ", chiijɥ cuasaa'jɥ chini. ³¹ Aperɥmɥ pa'isi'ko sɥripɥ cakã'ko canare pãi chũ'usi'ko rɥa so'opi Salomón rɥa masiɥ chɥ'vache'te asara chini ranciasomo. Repaɥ'te Salomon'te na'a rɥa masiɥji ichejare pa'imɥ chɥ'ɥ. Jã'ata'ni chɥ'ɥ chɥ'vache asacuheme mɥsanɥkona irɥmɥ cana. Jã'ajekɥna Dios pãi ũcuanɥko cho'oche ña ro'iche chũ'umucuse tĩ'aru aperɥmɥ pa'io pãi chũ'usi'kopi ija'che i'kaja'mo mɥsanɥkonare, irɥmɥ pa'ijɥ chɥ'ure cuasamanesinare: "Cu'are cho'ojɥ Diore cuasamanesinajejɥ ro'ijɥ pa'ijanaa'me mɥsanɥkona", chiija'mo. ³² Aperɥmɥ Jonapí rɥa masiɥji Dios chɥ'ore chɥ'vakɥna asa chēa, Níneve vɥ'ejoopo pa'isina repana cu'ache cho'oche ũhasōasome. Repaɥ'te Jonare na'a rɥa masiɥji ichejare pa'imɥ chɥ'ɥ. Jã'ata'ni chɥ'ɥ chɥ'vache asacuheme mɥsanɥkona irɥmɥ cana. Níneve vɥ'ejoopo pa'isina cu'ache cho'oche ũhasōsi'ēja'che cu'ache ũhasōmanaa'me mɥsanɥkona irɥmɥ cana. Jã'ajekɥna Dios pãi ũcuanɥko cho'osi'e ña ro'iche chũ'umucuse tĩ'aru Níneve vɥ'ejoopo pa'isinapi ija'che i'kajanaa'me mɥsanɥkonare irɥmɥ pa'inare: "Cu'ache cho'oche ũhasōmanesinajejɥ ro'ijɥ pa'ijanaa'me mɥsanɥkona", chiijanaa'me —chiniasomɥ Jesús repanare.

Ɔotɔɔɔ re'oja'che miañeja'ñe re'oja'che cuasache'te kɔamɔ

(Mt 5.15-16; 6.22-23)

³³ Ūcuarɔmɔ Jesús repanare pãi jo'e i'kaasomɔ.

—Pãi te'eujê'e ɔotɔɔɔ chũoni chave nɔkoma'me. Ūcuachi'a totoroji jao nɔkoma'me. Jã'ata'ni, “Pãi ivɔ'ena kakani chija'iɔna ñamanejanaa'me”, chini ɔotɔɔɔ chũo, ɔmɔna tɔomɔ re'oja'che miakɔna ñaa'jɔ chini. ³⁴ Mɔsanɔkɔna ñakocaã masi ñoto cho'ochɔ cho'ore'omɔ. Jã'ata'ni ñakocaãpi masi ñoma'to cho'ochɔ cho'ocu'amɔ. Ūcuaja'che mɔsanɔkonapi re'oja'che cuasani re'oja'chechi'a cho'oju pa'ijanaa'me. Cu'ache cuasani cu'achechi'a cho'oju pa'ijanaa'me. ³⁵ Pãi Dios chɔ'o masinapi Repau'te cuasamaneni chijacheja pa'inaja'ñe cu'ache pa'ime repana rekoñoã. Jã'ajekɔna ñarepaju pa'ijũ'ɔ mɔsanɔkɔna, jã'aja'ñe pa'imaneñu chini. ³⁶ Mɔsanɔkonapi Dios chɔ'o asa cuasato rɔa re'oja'che pa'ija'mɔ mɔsanɔkɔna rekoñoã. Ɔotɔɔɔ re'oja'che miañeja'ñe re'oja'che pa'ija'mɔ mɔsanɔkɔna rekoñoã —chiniasomɔ Jesús repanare.

Fariseopãina'me judiɔpãi che'chɔna cu'ache cho'ochɔ'te kɔamɔ Jesús

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jã'aja'ñe i'ka pi'niɔna fariseopãiu, “Chɔ'u vɔ'ena mɔa ãu ãijũ'ɔ”, chiniiasomɔ Jesure. Chikɔna mɔa kaka ãure ãsa chini mesako'are pɔu ñuniasomɔ repau. ³⁸ ãu ãipi'rakɔta'ni charo Jesupi repau jũjñare choamaɔna ña, “Aipãi chũ'ɔ jo'kasi'e cho'oma'mɔ ikɔ”, chini cuasa, kɔkɔasomɔ fariseopãiu. ³⁹ Kɔkɔsokɔna ña Jesús ija'che i'kaasomɔ repau'te:

—Mɔsanɔkɔna fariseopãi rekoñoã cu'ache cuasache jo'kasɔmanajeju cɔnaro'rona'me cɔnare'a sê'sevɔãchi'a sosaju sa'navuã sosama'ñeja'ñe sê'sevɔchi'a re'onaja'ñe cho'oju chekɔna nee joreju tɔte paanaa'me. ⁴⁰ Rɔa vesɔnaa'me mɔsanɔkɔna. Sê'sevɔ pa'ichechi'a cho'oma'ñe sa'navuquee ũcuachi'a cho'osi'kɔa'mɔ Dios. ⁴¹ Ija'che cho'oju pa'ijũ'ɔ mɔsanɔkɔna: Pãi chɔova'na pa'iva'nare ña oiju cu'amajñaruã ũcuamajñaruãre re'ojamajñaruãre ïsijũ'ɔ repanare. Mɔsanɔkonapi jã'aja'ñe pãire oiju pani rekoñoã re'oja'che cuasani sê'sevɔ ũcuaja'che re'oja'che pa'ijanaa'me.

⁴² 'Mɔsanɔkɔna, fariseopãi, Dios chũ'ɔ jo'kasi'ere cho'oju ja'oruã ãu va'isɔche maña kua'koja'oruãre si'arɔmɔ ïsiju pa'inaa'me, Repau, “Chɔ'ure ïsijũ'ɔ”, chiisinɔkorɔ. Chekɔrɔmɔ dierepaja'oruã paani te'eja'oruã ïsime. Chekɔrɔmɔ cienrepaja'oruã paani dierepaja'oruã ïsime.

Jã'achi'a ïsinaa'me mŭsanukona. Jã'ata'ni chekunare ũcuarepa cho'omanaa'me mŭsanukona. Diore ũcuaja'che masi cuasamanaa'me mŭsanukona. Cu'amajñaruã ũcuaja'che pa'ijũ'u Diore. Re'omu jã'a. Jã'ata'ni mŭsanukonapi chekunani ũcuarepa cho'omapuna cu'amũ. Ũcuachi'a Dioni masi cuasamapuna cu'amũ. Jã'ajekuna rua cu'ache ti'jñeja'mũ mŭsanukonare fariseopãi.

⁴³ 'Ũcuaja'che mai judiõpãi chi'ivũ'ña mua kakani pa'ipãi ñu'isaivũãre ñu'ineeme mŭsanukona. Ũcuaja'che ãu ïsichejñare mŭsanukonapi ku'ijuna pãipi ña kũkũju sãejuna rua pojonaa'me mŭsanukona. Jã'aja'ñe pa'ijuna rua cu'ache ti'jñeja'mũ mŭsanukonare.

⁴⁴ 'Pãiu'te jũ'isi'kũre tãsichejare catapu tochasi'pure nukoma'to ñomauna vesũju ũcuachejapi cha'caju ku'ime pãi. Mŭsanukona fariseopãi ũcuaja'che cu'ache pa'inata'ni pãipi ñato re'oja'che pa'inaja'ñe ñome. Chekuna pãi mŭsanukona cu'ache cuasache vesũme. Jã'aja'ñe pa'ijuna rua cu'ache ti'jñeja'mũ mŭsanukonare judiõpãi che'chonana'me fariseopãi —chiniasomũ Jesús fariseopãiu'te.

⁴⁵ Jã'aja'ñe i'kauna asa Dios chũ'usi'e che'choku i'kaasomũ Jesure.

—Masiũ, mũ'upi jã'aja'ñe i'kaku chukuna'te ũcuaja'che Dios chũ'usi'e che'chonani cu'ache i'kamũ mũ'u —chiniasomũ.

⁴⁶ Chikuna asa Jesús jo'e i'kaasomũ repau'te.

—Mŭsanukona Dios chũ'usi'e che'chona cho'okaimanata'ni chekunare rua si'ache cho'ovesache'te chũ'una'a'me. Jã'aja'ñe cho'ojuna rua cu'ache ti'jñeja'mũ mŭsanukonare.

⁴⁷ 'Aperũmu Dios chu'o kuasinare mŭsanukona aipãipi vanisõrena repañare tãsichejña sã'sevũãre re'ojachejña care'vajũ pa'ime mŭsanukona, pãipi ña, "Dios chu'o kuaju chuenisõsinare oime ina", chiapũ chini. ⁴⁸ Jã'ata'ni repaña kuaju chũ'usi'e re'oja'che cho'omanaa'me mŭsanukona. Mŭsanukona aipãipi repañare vanisõrena repañare tãsichejñare re'ojachejña care'vajũ mŭsanukona aipãipi cu'ache cho'osi'ejache cho'ome mŭsanukona. Jã'aja'ñe cho'ojuna rua cu'ache ti'jñeja'mũ mŭsanukonare.

⁴⁹ 'Dios peore Masikũjekũ aperũmu ija'che i'kaasomũ mŭsanukona cho'ojache:

Chu'u chu'o kuajanana'me che'chojanare chãa saoja'mũ chu'u pãire chu'vaa'ju chini.

Saõna repañani cuhejũ cu'ache cho'oñu chini tuhananaa'me pãi.

Tuha te'enare vanisõjanaa'me repaña,

chinasomũ Repaũ. ⁵⁰ Cheja mamacheja pa'irumupi irumujatũ'ka Dios chũ'o kuanani musanukona majapãipi vanisõjuna musanukona irumũ canapi repana cho'osi'eja'che cu'ache cho'onajejũ ro'ijanaa'me, repanare vanisõsi'e ro'i. ⁵¹ Aperumũ musanukona majapãi Dios vũ'ere pa'ijũ Diore isisimajñaruã uochejana Zacaríate vanisõasome. Abelre vanisõsirumupi Zacaríate vanisõrumujatũ'ka Dios chũ'o kuanare mai aipãipi vanisõrena musanukona irumũ canapi ro'ijanaa'me, repanare vanisõsi'e ro'i. Ũcuarepaa'me jã'a.

⁵² 'Musanukona Dios chũ'ũñe che'chona Dios chũ'o masinata'ni masi cho'oma'me. Ũcuaja'che chekunapi asa chẽari'ranapi cho'ovesua'jũ chini masi che'chomanaa'me musanukona. Jã'aja'ñe cho'ojuna ruã cu'ache ti'jñeja'mũ musanukonare Dios chũ'ũñe che'chonare —chinasomũ Jesús repanare.

⁵³⁻⁵⁴ I'ka pi'ni fariseopãiu vũ'e pa'isi'kupi etaasomũ Jesús. Etaũna judiõpãi che'chonana'me fariseopãi pe'rujũ cu'ache i'kaasome repaũ'te Jesure. Repaũji tĩñe i'kaũna chẽañũ chini chũ'o ruã vesache'te si'ache sẽniasome repana.

12

“Chũ'ochi'a re'oja'che cho'omanejũ'ũ”, chiiũ chũ'vamũ Jesús repaũ neenare

¹ Ũcuarumũ pã kuẽkuẽcu'anũko ruã jainũko chi'iasome. Jairepanũkojejũ ũcuajana cũ'ana cha'caasome repana. Chi'irena Jesús repaũ neenani charo chũ'vaasomũ.

—Asarepajũ'ũ, musanukona. Fariseopãi pã saucheja'che pa'iche'te ña chẽamanejũ'ũ musanukona. Repana cu'ache pa'iche'te i'kamũ chũ'ũ. Repana fariseopãi pãipi ñato re'oja'che pa'ina cho'ocheja'che sẽ'sevũchi'a re'oja'che cho'ojũ pa'inaa'me. Jã'ata'ni repana rekoñoã ruã cu'ache pa'inaa'me.

² 'Na'a pa'isirumũ pã rope'e cu'ache cho'osi'e peore kuajachea'me. Ũcuaja'che pã cu'ache cuasasi'e peore kuajachea'me. ³ Pã ñamina rope'e kuasi'e umucusena peore kuajachea'me, pã ũcuanũko asaju'te. Ũcuaja'che pã repana vũ'ena kaka rope'e kuasi'e pã ũcuanũko pa'ichejana ujachũ'opi peore kuajachea'me —chinasomũ Jesús repanare pã.

“Musanukonare vanisõũũ chiinare vajũchũmanejũ'ũ”, chiiũ chũ'vamũ Jesús
(Mt 10.26-31)

⁴ Ũcuarumũ Jesús repanare pã jo'e i'kaasomũ.

—Musanukonare, chũ'ure ja'me pa'inare ija'chere chũ'vamũ chũ'u: Musanukonare vanisõñu chiinare vajuchũmanejũ'u. Musanukona ca'nivũã vanisõni rekoñoãta'ni cu'ache cho'oma'me repana. ⁵ “Diore vajuchũjũ pa'ijũ'u”, chiimũ chũ'u musanukonare. Repau Dios musanukona jũ'iñe chũ'ũku'mũ. Ũcuaja'che jũ'iñe chũ'ũna jũnisõsirũmũ Repau'te cuasamanare vati toana saoku'mũ Repau. Jã'ajekũna Dionĩ vajuchũjũ'u musanukona.

⁶ 'Dios Repau neenare kuirache'te kũara chiimũ chũ'u musanukonare. Pĩ'a cincorepava'na jmava'na kurire're te'eka'chapare'rerũãchi'a ro'ime. Ka'charũ ro'iva'nareta'ni Dios te'eũ'terejẽ'e cavesũma'kũa'mũ repava'nare. ⁷ Peore repava'nare pĩ'ava'nare cuasaku kuiraku'mũ Dios. Musanukonare pãĩ na'a rũa cuasaku na'a re'oja'che kuiraku'mũ Repau. Musanukona sũjoquee raña kuẽkuesi'echi'a paakũjekũ masimũ Repau Dios. Musanukona pa'iche peore masimũ Repau. Jã'ajekũna musanukona chekunare pãĩ vajuchũmanejũ'u — chiniasomũ Jesũs repanare.

Vajuchũma'ñe pãĩ asaju'te, “Jesure cuasanaa'me chũkũna”, chiina pa'iche'te kũamũ
(Mt 10.19-20; 10.32-33; 12.32)

⁸ Ũcuarũmũ Jesũs jo'e ija'che i'kaasomũ repanare:

—Chũ'o chekere kũara chiimũ chũ'u musanukonare: Pãĩ te'ena, chekũna asaju'te vajuchũma'ñe, “Jesure cuasanaa'me chũkũna”, chiime. Na'a pa'isirũmũ jã'aja'ñe i'kasinare Diore ja'me pa'ina ángeles asaju'te, “Chũ'u neenaa'me ina”, chiija'mũ chũ'u Dios Raosi'kũ. ⁹ Jã'ata'ni chekũna pãĩ ija'che cho'ome: Chekunapi asaju chini, chũ'ure cuasanata'ni pãire vajuchũjũ, “Jesure cuasamanaa'me chũkũna”, chiime. Na'a pa'isirũmũ jã'aja'ñe i'kasinare, Diore ja'me pa'ina ángeles asaju'te, “Chũ'u neenama'me ina”, chiija'mũ chũ'u.

¹⁰ 'Chũ'ure, Dios Raosi'kũre pãĩ cu'ache cutuche jo'e cuasamaneja'mũ Dios. Jã'ata'ni Repau Rekocho'te pãĩ cu'ache cutucheta'ni cavesũma'ñe cuasamũ Repau.

¹¹ 'Chekurũmũ pãĩ musanukonare chũ'ũni cuasajũna chẽa mai judiõpãĩ chi'ivũ'ena juha cuaa nukojanaa'me, chekunapi cu'ache cho'oa'jũ chini. Chekurũmũ pãĩ musanukonare chẽa pãĩ chũ'ũna pa'ivũ'ena juha cuaa nukojanaa'me, repanapi cu'ache cho'oa'jũ chini. Repanapi, “Chũkũnani cu'ache i'kato, ¿je'se chũkũna i'ka tũijanaa'ñe?”, chiijũ cuasamanejũ'u. Musanukona i'kajache cuasamanejũ'u. ¹² Musanukona i'karũmũ ti'aru

Dios Rekochoji kuaja'mu musanukonare, masi i'kaa'ju chini —chiniasomu Jesús repau neenare.

Kurineena pa'iche'te kamu

13 Ūcuarumu repanare pāi ja'me pa'ikuji i'kaasomu Jesure.

—Masiu, cho'okaijũ'u chu'ure. Chukuna ja'ku chuta'a jũ'imarumu ija'che i'kasi'kaa'mu chukuna'te, chu'una'me a'chure: “Chu'u jũnisosirumu chu'u paasi'e chejana'me pōse musanukona ka'chana paajũ'u”, chiisi'kaa'mu ja'ku. Chura ja'kũva'u jũnisocuhasi'kaa'mu. Jã'ajekuna chu'u a'chure i'kakaijũ'u, ja'ku i'kasi'e cho'oa'ku, joopo ĩsia'ku chu'ure —chiniasomu repau repau'te.

14 Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Tĩñe i'kamũ mu'u. Pāi musanukona ke'reche'te care'vaa'ku chini raomanesinaa'me chu'ure. Ūcuaja'che muja'ku jo'ka jũnisōsimajñaruãre joopoãchi'a paache'te chũ'ua'ku chini raomanesinaa'me chu'ure —chiniasomu Jesús repau'te.

15 Chini Jesús jo'e i'kaasomu repanare pāi.

—Asarepajũ'u, musanukona. Kurina'me si'ache paaneemanajũ'u musanukona. Pāi, “Kurina'me pōse si'ache paaju ruã re'oja'che pa'ijanaa'me chukuna”, chiime te'ena. Jã'ata'ni re'oja'che pa'iche kuripi kooma'ñea'me —chiniasomu Jesús repanare.

16 Chini repanani chu'vakũ ija'chere cuasaku kuaasomu repau:

—Pāiu kuriu cheja re'ojacheja paaasomu. Repau tās'i'epi ãupi ruã aineeuna ãu ruã paaasomu repau. 17 Āure ruã paaku te'euji ija'che cuasaku i'kaasomu repau: “Chu'u ãumajñaruã care'vavũ'ñapi timusōuna jo'e ãu care'vavũ'ña peomu chu'u. ¿Je'se cho'oja'che chu'u?”, chiiu cuasaasomu. 18 Jã'aja'ñe cuasaku, “Āa, ija'che cho'ora chu'u: Chu'u ãumajñaruã care'vavũ'ñare peore ñañosō, jo'e na'a ujavũ'ña cho'ora. Cho'o pi'ni ãuna'me pōse peore ũcuavũ'ñana care'vara chu'u. 19 Peore care'va pi'ni te'euji ija'che i'kaja'mu chu'u: Ruã pōse paamu chu'u. Ruã jeerumu si'amaneja'mu ie. Jã'ajekuna rupũ pa'ija'mu chu'u chura. Āu ãiu, cono ũkuku pojoku pa'ija'mu chu'u chura”, chiiu cuasaasomu. 20 Jã'aja'ñe cho'ora chiisi'kũre ija'che i'kaasomu Dios: “Tĩñe cuasamu mu'u. Iñami jũnisōja'mu mu'u. Mu'u te'eũ paaku pojora chini care'vasimajñaruã peore cho'osōja'mu. Chekunapi mu'u paasi'e paajanaa'me”, chiniasomu Dios repau'te. 21 Pāi te'ena Dioni cuasamarũ repanapi te'ena pojoũu chini pōsena'me kuri

si'ache rúa care'vame. Diore cuasamanesinajeju peore cho'osōjanaa'me repana —chiniasomu Jesús repau'te.

Dios Repau neenare Repau chīijejuna re'oja'che kuiramu (Mt 6.25-34)

22 Ūcuarumu Jesús repau neenani chu'vaasomu.

—Musanukona pa'ichena'me ãu ãiñena'me kãña ju'iche ruarepa cuasaju pa'imanejũ'u. 23 Dios, musanukonare kuiraku ãuna'me kãña musanukona ju'ijache isiku'mu. 24 P'ava'na pa'iche'te cuasa ñajũ'u. P'ava'na ãujẽ'e tãmava'naa'me. Isichejẽ'e cho'omava'naa'me. Æu care'vavũ'ñajẽ'e peova'naa'me repava'na. Jã'aja'ñe pa'iva'nareta'ni Diopi ãu isiku'mu repava'nare. Repau Dios p'ava'nare peore cuasaku rúa re'oja'che kuiraku'mu. Jã'ata'ni musanukonare pãi na'a rúa cuasaku na'a re'oja'che kuiraku pa'imu Repau. 25 Ija'chea'me: Chekarumu pãi repana umu nukache rúa cuasaju, “Na'a umu ainee nukajanaa'me mai”, chijju na'a umu nukache chiinareta'ni na'a umu nukacu'aja'mu. 26 Musanukonare pa'iche isimu Dios. Cho'ovesama'mu Repau'te. Jã'ata'ni musanukonare jã'aja'ñe cho'ocu'amu. Repau Dios musanukonare pa'iche isisi'ku'a'mu. Pa'iche isisi'kujeku musanukonare kuiraku'mu Repau. Jã'ajekuna musanukona ãu ãiñena'me kãña ju'iche ruarepa cuasama'ñe pa'ijũ'u.

27 'Chura korosi'e pa'iche'te cuasa ñajũ'u. Korosi'e cho'ochejẽ'e cho'oma'ñea'me. Kãñajẽ'e juhama'ñea'me. Apeřumu pa'iu pãi chũ'usi'ku Salomón ju'isikãña kãña repauji rúa re'ojakãñare koo ju'iu rúa re'oja'che ñoasomu, pãipi ñato. Jã'ata'ni Salomón ju'isikãña pa'icheja'che na'a rúa re'oja'che ñomu korosi'e. Dios cho'oche'me jã'a. 28 Diore rúa cuasama'me musanukona. U'chara'ñuruã iumucujña pa'ira'ñuruãre pãipi uosõru che'ro peoja'mu. Rúa jeerumu pa'imara'ñuruãta'ni reparañuruã re'oja'che kuiraku'mu Dios. Musanukonare pãi na'a rúa re'oja'che kuiramu Repau. 29 Jã'ajekuna musanukona ãu ãijañena'me ukujache si'areparumu cuasama'ñe pa'ijju, “Chukuna chiiche peore isiku'mu Dios”, chijju cuasaju pa'ijũ'u. 30 Pãi Diore cuasamana jã'amajñarũchi'a si'arumu rúa cuasaju pa'ime. Jã'ata'ni musanukona chiimajñarũ, “Ina chu'ure cuasana jã'amajñarũre chiime”, chiiu masimu mai Ja'ku Dios. 31 Jã'ajekuna jã'amajñarũ ruarepa cuasama'ñe pa'ijju Repau chũ'uñe'te na'a rúa cuasaju cho'ojũ pa'ijũ'u. Ūcuare Repau musanukonare ãuna'me ukuche peore isimu — chiniasomu Jesús repau neenare.

Pāi Dios pa'icheja saisirum re'oja'che pa'iche koojachere kumam Jesús

(Mt 6.19-21)

³² Ūcuarum Jesús repau neenare jo'e chū'vaasom.

—Te'eva'naa'me musanukona. Jā'ata'ni pāi ovejava'nare re'oja'che kuiracheja'che re'oja'che kuiram chū'u musanukonare. Jā'ajekuna vajuchumanejū'u. Mai Ja'ku Dios re'oja'chere ĩsija'mu musanukonare, Repau pa'ichejana satena. Jā'aja'ñe cho'ora chiimu Dios musanukonare. ³³ Ija'che cho'ojū'u: Musanukona paamajñaruã te'emajñaruã ĩsisõ, kuri koo, chūova'na pa'iva'nani rupū ĩsijū'u. Musanukona icheja cheja paamajñaruã cu'amajñaruã si'asõjañea'me. Jā'ajekuna repamajñaruã ruarepa cuasamairo pa'iju Dioní na'a rua cuasaju, Repau pa'icheja sani re'oja'che koojachere na'a rua cuasaju pa'ijū'u. Repau ĩsicheta'ni si'ama'ñea'me. Jeecheja pōse ñaanajē'e peome. Ūcuachi'a pāi paache pu'java'najē'e peome. ³⁴ Dios ĩsijache koojanajeju pojoju pa'ijū'u musanukona. Musanukonapi pōsechi'a na'a rua cuasaju pani Dios ĩsijache rua cuasamanejanaa'me — chiniasom Jesús repau neenare.

Icheja cheja chū'u cajejachere cuasaju musanukona rekoñõã care'vajū pa'ijū'u

³⁵⁻³⁶ Ūcuarum Jesús repau neenani chū'vakū ija'chere cuasakū kuaasom:

—Pāi cho'oche cho'okainare paakūji pāi romi vejache'te ñara chini saniasom. Sakuna repau'te cho'oche cho'okaina, “Maire paakū jo'e raija'mu”, chini cha'aju cho'oche cho'okāña sa'che, uopūã chūo, peore care'vakaiju paniasome repau'te. Ūcuarum repana repauni cha'aju care'vasinajeju repaūji rakuna vajuchuma'ñe jatisa'aro teana vataasome. ³⁷ Cho'oche cho'okainapi kāima'ñe repanare paakūni cha'aju peore re'oja'che care'varu rani ña rua pojoja'mu repau. Cho'oche cho'okainare kāima'ñe care'vakaisinajeju ña pojokū re'oja'che cho'okaija'mu repanare paakū. Charo cho'oche cho'okāña sa'che, repanare soni rao, pūrena ãu ãuja'mu repau. ³⁸ Cho'oche cho'okaina masi care'varu repau'te uarumu, chekurumu ñamirepana, chekurumu ñatacuhatona rani ña pojokū re'oja'che cho'okaija'mu repau repanare. ³⁹ Iere asa chēajū'u musanukona: Pāi vū'e paakū ñaau rairumu masini pē'jemū, ñaau kakache'te ũsera chini. ⁴⁰ Chū'u raiche musanukona cuasamarumna icheja cheja jo'e cajaja'mu chū'u, Dios Raosí'ku. Jā'ajekuna vū'e paakū pē'jeñeja'ñe chū'u cajejachere pē'jeju musanukona

rekoñoã re'ojarekoñoã care'vaju pa'ijũ'u —chiniasomu Jesús repanare.

Dios chũ'uñe re'oja'che cho'ona pa'ichena'me re'oja'che cho'omana pa'iche'te kuumu

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Jesupi cuasaku kuumu asa Pedro ija'che sēniasomu repau'te:

—Chukuna'te Paaku, ¿chukuna'te mu'u neenarechi'a chu'vaku cuasaku kuumu mu'u? Jã'apãani, ¿pãĩ ucuanukore chu'vaku kuumu mu'u? —chiniasomu.

⁴² Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Cho'ochē cho'okaiku cho'osi'ere kũara chiimu chu'u. Cho'ochē cho'okaiku rũhiñe cuasakujeku repau'te paaku chũ'u jo'kasi'e ũcuarepa cho'oasomu. Jã'aja'ñe cho'oũna repau'te paaku so'ona saipi'raku ũcuaũni cho'ochē jo'kaasomu, chekunani cho'ochē cho'okainani kuiraku repana ãijañere ãure ãsiku paau chini. Repanare jo'ka so'ona sanisõasomu repau. ⁴³⁻⁴⁴ So'o saisi'kupi jo'e na'a pani rani ñato repau'te cho'ochē cho'okaiku, repau chũ'u jo'kasi'e re'oja'che cho'okaniasomu. Re'oja'che cho'okakuna repau'te paaku rani ña pojoku repau paaku chũ'usi'e cho'ochē peore ũcuaũni jo'kaasomu. Jã'aja'ñe jo'kaũna rua pojoasomu repau'te cho'ochē cho'okaiku. ⁴⁵⁻⁴⁶ Jã'ata'ni cho'ochē cho'okaikupi ija'che cho'oto cu'ache ti'jñera'amũ repau'te: “Chu'ure paaku, so'o saisi'ku chuta'a raima'mũ”, chini repau'te ja'me cho'ochē cho'okainare umupãina'me romi vaiu ũcuaja'che repau'te paaku neere ãu rua ãiu rua cono jũ'iu repau'te paaku raichejẽ'e cuasama'ñe pa'ikuni rajia'mũ repau. Rani ña rua pe'rukũ repau'te cu'ache cho'o pi'ni jachanare saochejana saoja'mũ repau.

⁴⁷ 'Ija'chea'me: Cho'ochē cho'okaina ũcuaũana repanare paaku chũ'u jo'kasi'e masinata'ni cho'omaneni rua suĩ'suecojñojanaa'me. ⁴⁸ Chekuna repanare paaku chũ'u jo'kasi'ere vesuju tĩiñe cho'oni jmanukoru suĩ'suecojñojanaa'me. Pãiu repau'te cho'ochē cho'okainare rua masinare, “Chu'u chũ'usi'e masi cho'ojũ'u musanukona”, chijja'mũ. Chekunareta'ni ija'che i'kaja'mũ: “Musanukona na'a rua masinaa'me. Na'a rua masinajeku chu'u chũ'usi'e na'a rua masi cho'ojũ'u musanukona”, chijja'mũ repanare paaku —chiniasomu Jesús repau'te Pedro'te.

Jesure cuhena repau'te cuasanare cuhejanaa'me
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Ūcuarũmu Jesús jo'e i'kaasomu.

—Pãiu chĩ'care cuheku toapi peore uosõñeja'ñe pãi rekoñoã cu'ache cho'ochete cuheku jũni ro'ikasa chini cajesi'kua'mu chu'u. Irumuna jã'aja'ñe cho'o pi'nisi'e pa'itota'ni pojora'amu chu'u. ⁵⁰ Rua cu'ache ti'jñeja'mu chu'ure. Jã'ajekuna rua sumava'u chuova'u pa'iu pa'ija'mu chu'u, chu'ure cu'ache ti'jñe caraisirumujatu'ka. ⁵¹ Ija'che cuasacosome musanukona: “Jesupi rakuna churata'ni pãi cavama'ñe re'oja'che pa'ijanaa'me”, chiiju cuasacosome. Jã'ata'ni chu'upi rani che'chokuna pãi chu'u che'choche asacuhenapi asaneenani pe'ruju cuheme. ⁵² Chekurumu majapãi cincorepana ũcuate'evu'e pa'inapi te'ena chu'uni cuasato chekuna cuhejanaa'me repanare. Chekurumu te'eka'chapana chu'uni cuasato chotena cuhejanaa'me. Chekurumu chotena chu'uni cuasato te'eka'chapana cuhejanaa'me. ⁵³ Chekurumu mamakujì chu'uni cuasato puka'kupi cuheja'mu. Ũcuaja'che puka'kupi chu'uni cuasato mamakujì cuheja'mu. Ũcuaja'che mamakojì chu'uni cuasato puka'kopi cuheja'mo. Ũcuaja'che puka'kopi chu'uni cuasato mamakojì cuheja'mo. Ũcuaja'che mamaku'te pa'ikojì chu'uni cuasato vaojì cuheja'mo. Ũcuaja'che vaojì chu'uni cuasato mamaku'te pa'ikojì cuheja'mo. Chu'ure cuasamana pãi jã'aja'ñe cho'ojanaa'me chu'ure cuasanare —chiniasomu Jesús repanare.

Irumu pa'iche vesuche'te kamu

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Ũcuarumu Jesús jo'e i'kaasomu repanare pãi.

—Ësumu na'ichejapi oko ka'nikuna ñani, “Oko raja'mu iumucuse”, chini cuasa i'kame musanukona icheja cana. Musanukona i'kasi'e ti'jñemu. ⁵⁵ Ũcuaja'che suripũ cakã'kopi tutache ñani, “Rua asuja'mu iumucuse”, chini cuasa i'kame musanukona icheja cana. Musanukona i'kasi'e ti'jñemu. ⁵⁶ Cunaumu ñani umucuse pa'ijache cuasa i'kamasime musanukona. Jã'ata'ni irumu pa'iche ñanata'ni musanukonare ti'jñeja'ñe vesume. “Icheja pa'iche peore masime chukuna”, chiime musanukona. Jã'ata'ni joreme —chiniasomu Jesús repanare.

Põsero'i paaku'te re'oja'che care'vasi'ere kamu

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ Ũcuarumu jo'e i'kaasomu repau.

—¿Je'se pa'ina cu'ache pa'iche musanukonachi'a ña care'vavesuche? ⁵⁸ Chekurumu pãi ũcuauakujì chekuni põsero'i paamu. Jã'ata'ni repaujì ro'ima'to pe'rukũ ro'ia'ku chini pãi chẽañe chũ'uku pa'ivũ'ena saja'mu repau. Jã'aja'ñe cho'oto chuta'a ma'a sairumuna põsero'i

care'vaa'ku repau'te. Care'vama'to repau'te pãi chēañe chũ'ukuni saja'mu repau. Sa jo'kauna repau pãi chēañe chũ'ukuji repau'te pãi chēav'ena cuaoa'ju chini pãi chēanare chũ'uja'mu. ⁵⁹ Cua jo'karena pōsero'i pe-ore ro'i pi'niñejatũ'ka pãi chēav'ere pa'ija'mu repau. Ūcuarepaa'me jã'a —chiniasomu Jesús repanare pãi.

13

Pãipi cu'ache cho'ochete ũhasoma'to cu'amu

¹ Ūcuarumu pãi Jesuni ñañu chini saniasome. Sani Pilato cho'osi'ere repau'te ija'che kuaasome repana:

—Repau Pilato Galilea cheja pa'inapi Dioni pojojũ ovejava'nare vanisojũna repanani vanisoa'ju chini chũ'uasomu repau neenare. Chũ'ũna vanisorena pãiva'na chie rani meni cu'ava'na chiena'me ja'mesoasomu —chiniasome repana repau'te.

² Jã'aja'ñe kuarena asa Jesús repanare i'kaasomu.

—Ija'che cuasacosome musanukona: “Repana Galilea cheja cana chekuna repacheja canare na'a rua cu'ache pa'isinacosome. Jã'ajekuna cu'ache ti'jñesi'kua'mu repanare”, chiiju cuasacosome musanukona. ³ Jã'ata'ni repana chekunare na'a rua cu'ache pa'imanestinaa'me chiimu chu'u. Jã'ata'ni musanukonapi cu'ache cho'ochete ũcuanuko ũhasõ, mama cuasama'to musanukonare ũcuaja'che rua cu'ache ti'jñeja'mu jũ'isirumu. ⁴ Chekere chu'o kuara chiimu chu'u musanukonare: Aperumu Siloé chiara kueñe pa'isiv'e umu pa'iv'epi dieciõchorepanare pãi tãni vėasõasomu. Jã'a asa ija'che cuasacosome musanukona: “Repana chekuna Jerusalén pa'isinare ũcuanukore na'a rua cu'ache pa'isinacosome. Jã'ajekuna cu'ache ti'jñesi'kua'mu repanare”, chiiju cuasacosome musanukona. ⁵ Jã'ata'ni repana chekunare na'a rua cu'ache pa'imanestinaa'me, chiimu chu'u. Jã'ata'ni musanukonapi cu'ache cho'ochete ũcuanuko ũhasõ, mama cuasama'to musanukonare ũcuaja'che rua cu'ache ti'jñeja'mu jũ'isirumu —chiniasomu Jesús repanare.

Sũkiñũ kãima'ñũ pa'iche'te kuamu

⁶ Ūcuarumu Jesús repanani chu'vakũ ũcuajũ cuasaku ija'chere kuaasomu:

—Pãiu repau chiona higoñũ tãñe chũ'uasomu. Na'a pa'iu sani ñaasomu repau, “Higopũã kũicosomu”, chini. Sani ñato repañũ reparuãjẽ'e peasomu. ⁷ Peokuna repau'te cho'ochete cho'okaiku'te ija'che i'kaasomu repau: “Ñaku; chura chu'u choteũsurumu kunicuhamu icheja, iñũre ñara

chini, 'Kūicosomū', chini. Jā'ata'ni iñu jmamakarujē'e te'erujē'e kūima'mu. Kuenisōjū'u iñu. Re'ojachejare iñu sūkiñu kūima'ñupi nukamu. Jā'ajekuna iñu kuenisō, chekuñu'te ichejana tāto re'ocosomū", chinasomū repau. ⁸ Chikuna repau'te cho'ochē cho'okaiku ija'che i'kaasomū: "Chu'ure paaku, chuta'a kueemaneñu iñu. Iūsūrumu chu'u iñujipurqueere cha'ore mu'kasō, abonopi chu'chura chiimu. Cho'o ñara chiimu chu'u. ⁹ Jo'e chekuūsūrumuna kūito re'omu iñu. Jā'aja'ñe cho'osi'ñupi kūima'tota'ni chekuūsūrumu kueeche pa'imū iñu", chinasomū repau — Jā'aja'ñe kuaasomū Jesús repau'te ñañu chini sainare.

Pñaumucuse meñe cu'curu pa'iva'oni Jesús vasosi'ere kumatū

¹⁰ Pñaumucusejekuna Jesús judiōpāi chi'ivū'ere pa'iu che'choasomū. ¹¹ Ūcuavū'ere romio vatipi pa'iu cho'okuna dieciōchorepaūsūrumu meñe cu'curu pa'iva'o paniasomo. Rūhiñe nukacu'aasomū repava'ore. ¹² Pa'iona ña Jesús soni i'kaasomū repava'ore.

—Ñako; mu'uni vasora chu'u —chinasomū Jesús repava'ore.

¹³ Chini repava'oni jūjñapi jauna teana rūhiñe vūni nukako, "Dios peore masiku'mu", chiio pojoasomo repava'o. ¹⁴ Jesupi repava'oni pñaumucusena vasoñna ña repav'e chū'uku pe'ruasomū. Pe'rukū repanare pāi ija'che i'kaasomū repau:

—Seirepaumucujña cho'ochē cho'oumucujña pa'imū te'esemana. Mūsanukona jū'ina vasocojñoñu chini cho'ochē cho'oumucujñachi'a rani vasocojñojū'u. Pñaumucujñata'ni vasocojñoñu chini raimanejū'u —chinasomū repau repanare pāi.

¹⁵ Jā'aja'ñe i'kauna Jesús ija'che i'kaasomū repau'te:

—Re'oja'che pa'ina cho'ochēja'che sē'sevuchi'a re'oja'che cho'onaa'me mūsanukona. Jā'ata'ni rekoñoā cu'ache cuasanaa'me. Chekurumu mūsanukona bueyva'ure paani, chekurumu burrova'uni paani, pñaumucusena repava'nare jose same okore ūkuañu chini. ¹⁶ Pñaumucujñana jā'aja'ñe cho'ocheta'ni ūsemanaa'me mūsanukona. Iko Abraham aperumu pa'isi'ku jojocojñoosi'koa'mo. Vati aipi dieciōchorepaūsūrumu chēa paamu ikore. ¿Je'se cuasa mūsanukona pñaumucusena vasoche ūseche ikore? Cu'ava'narechi'a oinaa'me mūsanukona. Pāita'ni oimanaa'me —chinasomū Jesús repau'te.

¹⁷ Jā'aja'ñe i'kauna asa repau'te Jesure cuhena kukūsoasome. Jā'ata'ni pāi chekuna ūcuanuko Jesús rna masiujeku vasoñna ña pojosoasome.

*Mostazara'karũã pa'iche'te cuasakũ kũamũ Jesús
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)*

¹⁸ Ūcuarũmũ Jesús repanare pãi jo'e che'choasomũ.

—Dios chũ'ũñe cho'ona, ¿keeja'cheja'che pa'iche? Repana pa'iche'te kũara chini, ¿keeja'chere cuasakũ kũaja'che chũ'ũ? ¹⁹ Ija'che kũara: Mostazara'karũ rũa jmara'karũ'me. Jã'ata'ni pãipi mostazara'karũ'te tãru sũkiñũ Ƶjañũji rũa ka pa'iñũ aineeũna ũcuañũna pĩ'ava'na chĩisũo suhame. Ūcuaja'che Dios chũ'ũñe cho'ona te'eva'na pa'ime chura. Jã'ata'ni pãipi Dios chũ'ore chũ'vajũna jainũko asa chẽa jovojũna, Repaũ'te cuasakuanupũ si'arũmũ na'a rũa jainũko jovome —chiniasomũ Jesús repanare.

*Harinana'me pã saũche cha'písica'repũ pa'iche'te kũamũ
(Mt 13.33)*

²⁰ Ūcuarũmũ Jesús jo'e che'choasomũ.

—Dios chũ'ũñe cho'ona pa'iche, ¿keeja'cheja'che pa'imũ chiija'che chũ'ũ? ²¹ Ija'chea'me: Romio pãre cho'ora chini kosasica'rerũ'te charo cha'pi harinaro'ro chotero'ro ũcuaca'rerũna ja'measomo. Pã saũca'repũ jmaca'rerũ ja'mesi'eta'ni Ƶjaca'repũ saũasomũ. Dios chũ'ũñe cho'ona ũcuachi'a jã'aja'ñe pa'ijanaa'me. Pãipi Repaũ chũ'ore chũ'vajũna asa chẽa, te'ena chũ'ũni cuasajũ chekũnani chũ'vajanaa'me. Jã'aja'ñe chũ'vajũna pãi si'achejñaruã pa'ina asa chũ'ũni cuasajũ jovo na'a pa'isirũmũ na'a jainũko pa'ijanaa'me Dios chũ'ũñe cho'ona —chiniasomũ Jesús repanare.

*Dios pa'icheja saiche'te kũamũ
(Mt 7.13-14, 21-23)*

²² Repanare pãi che'cho pi'ni Jerusalén vũ'ejoopona saiũ vũ'ñajooopõ Ƶjajooopõna'me jmajoorũã canũka che'choku saniasomũ Jesús. ²³ Saiũ canũka che'chokũna repajooopõ cakũ pãiũ te'eũ ija'che sãniasomũ repaũ'te:

—Pãi Ūcuankore Paakũ, asarepajũ'ũ. ¿Cũnaũmũ, Dios pa'icheja pãi te'ena sani pa'ijanaa'ñe? —chiniasomũ.

Chikũna Jesús ija'che i'kaasomũ:

²⁴ —Pãi jainũko Dios pa'ichejare sani pañũ chiime. Jã'ata'ni repacheja te'ena saijanaa'me saicu'akũna. Mũsanũkonani Dios pa'icheja saiũato jatisa'aro jmaã'carũ pa'isa'aro kakana cho'ocheja'che mũsanũkona cu'ache cho'oche'te ũhasõ chũ'ũni cuasajũ jovojũ'ũ. ²⁵ Ija'chea'me jã'a: Pãiũ vũ'e paakũ paniasomũ. Vũ'e paakũji jatisa'aro'te jeosõũna chekũna pãi ve'sere rani nukajũ, “Jatisa'aro vatajũ'ũ chũkũna'te; kakañũ”, chiniasome. Jã'aja'ñe

i'kajuna i'kaasomũ vũ'e paaku. “¿Jeecheja canaa'ñe musanukona? Musanukonare vesuku'mũ chu'u”, chiniasomũ repau. ²⁶ Jã'aja'ñe i'kauna ija'che i'kaasome repana: “Aperũmu mũ'una'me ãu ãiju ũkusinaa'me chukuna. Chukuna pa'ijooopõ vũ'ñajooopõ callejoovũã ku'iu che'chosi'kua'mũ mũ'u”, chiniasome repana repau'te vũ'e paaku'te. ²⁷ Jã'aja'ñe i'kanareta'ni ija'che i'kaasomũ repau: “Musanukonare vesuku'mũ chu'u. Musanukona cu'ache cho'ona ũcuanuko kueñe pa'imanejũ'u chu'ure”, chiniasomũ repau. ²⁸ Na'a pa'isirũmu Abrahamre, Isaare, Jacobre, chekuna Dios chu'o kuakaisinana'me Dios pa'ichejare pa'ijuna ñajanaa'me musanukona. Jã'ata'ni musanukona cu'ache cho'ochẽ ũhamanesinapi jũnisõru Dios Repau pa'icheja saiche ũseja'mũ musanukonare. Æseuna oiju cõjire asoche ãijanaa'me musanukona. ²⁹ Reparũmu pãĩ si'achejña raisina Dios pa'ichejana tĩ'a ãure ãñu chini pũujanaa'me. ³⁰ Ũcuachi'a reparũmu ina, pãĩ Dios pa'icheja saimanejanaa'me chiicojñosinata'ni te'ena saijanaa'me Dios pa'icheja. Ũcuaja'che chekuna Dios pa'icheja saijanaa'me ina chiicojñosinata'ni te'ena saimanejanaa'me Dios pa'icheja —chiniasomũ Jesús repau'te.

Jerusalén vũ'ejoopo pa'inani oimũ Jesús
(Mt 23.37-39)

³¹ Ũcuarũmu fariseopãĩ Jesure ija'che kuaasome:

—Herodes mũ'ure vanisora chiimũ. Icheja pa'imanejũ'u mũ'u. Tĩichejana saijũ'u —chiniasome.

³² Kuarena Jesús i'kaasomũ repanare.

—Repau Herodes chai cho'ochẽja'che rope'e cu'ache cho'oku pa'ikũ'mũ. Herode'te ija'che sa kuajũ'u: “Tumucusena'me che'ro pãĩ sa'navũã pa'inani vatire eto saoku pa'ija'mũ chu'u. Ũcuachi'a pãĩ jũ'iva'nare vasoja'mũ chu'u. Che'ro pãasirũmu chu'u Ja'ku chu'ure chũ'u jo'kasi'e peore cho'o pi'nija'mũ chu'u.” ³³ Jã'aja'ñe sa kuajũ'u repau'te Herode'te. Tumucusepi che'roji che'ro pãasirũmujatũ'ka saiũ pa'ija'mũ chu'u, Jerusalén vũ'ejoopona tĩ'ara chini. Jerusalén vũ'ejoopochi'a Dios chu'o kuava'nare si'arũmu vanisõnaa'me pãĩ. Chekujoopoã vũ'ñajooopõ jã'aja'ñe cho'oma'me —chiniasomũ Jesús repanare.

³⁴ Ũcuarũmu Jesús ija'che i'kaasomũ:

—Musanukona Jerusalén vũ'ejoopo cana cu'ache cho'ochẽ'te ñaku rua sumava'u pa'imũ chu'u. Kurava'o repao chĩiva'nare kue'chaka vũ'evũãna soni paacheja'che re'oja'che cho'okasa chiikũ'teta'ni cuheme musanukona

chũ'ure. Mũsanũkona Jerusalén vũ'ejoopo cana Repau chũ'ore mũsanũkonani kũaa'jũ chini Dios raosiva'nare cuhejũ vanisõnaa'me. Ũcuachi'a Repau chũ'ore chũ'vaa'jũ chini Dios raosiva'nare cuhejũ si'arũmũ catapi su'a v̄easõnaa'me mũsanũkona. ³⁵ Asarepajũ'ũ. Jerusalén vũ'ejoopo mũsanũkona pa'ijoopo pãipi cu'ache cho'oũu chiito ũsemaneja'mũ Dios. Jã'ajekũna mũsanũkona chũ'ure rũa jeerũmũ ñamanejanaa'me. Jã'ata'ni chũ'ũpi jo'e chejana cajekũna ña, "Diopi re'oja'che cho'okaau ikũre, Repau Raokũ'te", chiijanaa'me mũsanũkona —chinasomũ Jesús repanare.

14

O'ro ravũ jũ'ikũ'te Jesús vasosi'ere kũamũ

¹ Ũcuarũmũ Jesupi pũaumucusena fariseopãi chũ'ũku vũ'ena ãu ãsa chini mũaũna chekũna fariseopãi, "¿Je'se cho'oja'ũ ikũ?", chini ñajũ cha'aasome, cho'oũna ña repaũni cu'ache cho'oũu chini. ² Ũcuavũ'ere pãiu o'ro ravũ jũ'iva'ũ paniasomũ. ³ Ũcuarũmũ Jesús repanare ija'che s̄eniasomũ judiõpãi che'chonana'me fariseopãi:

—Diopi chũ'ũna tocha jo'kasi'e, ¿pũaumucujũana jũ'iva'nare vasoche ũseku? —chinasomũ Jesús repanare.

⁴ S̄eekũ'te i'kamaneasome repana. I'kamapũna jũ'iva'ũre ch̄ea vasoasomũ repau. Vasocũha,

—Re'omũ. Saijũ'ũ —chinasomũ repau.

⁵ Chini fariseopãire i'kaasomũ repau.

—Mũsanũkona ũcuauaku te'eũ chĩipi chekũrũmũ bueyva'ũpi pũaumucusena cojena tuãnisõũna ñani, ¿rutama'ñe? —chinasomũ Jesús repanare.

⁶ Chikũna i'kavesũasome repana.

Pãiu romi vejaku fiesta cho'ochẽ'te ñaa'jũ chini soicojũnosina cho'osi'ere kũamũ

⁷ Jesús chuta'a fariseo vũ'e pa'itona fiesta'te ja'me cho'oa'jũ chini soicojũnosina rani kakaasome. Kaka repanare soisi'kũni kueñe pũũũu chini ku'easome repana.

Jã'aja'ñe cho'ojũna ña Jesús ija'che chũ'vaasomũ repanare:

⁸⁻⁹ —Mũsanũkonani pãi romi vejache'te ñaa'jũ chini soito sani tĩ'a, soisi'kũni kueñe pũũũu chini ku'emanẽjũ'ũ. Chekũrũmũ mũsanũkonare na'a rũa masinapi ratu mũsanũkonare soisi'kũ, "Tĩichejana kũũũ pũũjũ'ũ mũsanũkona, inapi ichejana pũũa'jũ", chiija'mũ. Chikũna asa kũkũ vũni sani, mesako'a chekũchã'tiro casaivũãna pũũjanaa'me mũsanũkona. ¹⁰ Jã'ajekũna ija'che cho'ojũ'ũ:

Musanukonare pãipi soito sani kaka, soisi'kure so'o puujũ'u, mesako'a chekuchã'tiro casaivũãna. Jã'aja'ñe cho'oto musanukonare soisi'ku rani ña, "Chu'ure re'oja'che cho'ona, vuni rani chu'ure na'a kueñe puujũ'u", chijja'mu. Jã'aja'ñe i'kato chekuna pãi repavũ'e kaka puusina musanukonare ña, "Rua masinacosome jã'ana", chijjanaa'me. ¹¹ "Chekunare pãi na'a rua masime chukuna", chijju cuasame pãi te'ena. Jã'aja'ñe cuasanare, "Rua vesunaa'me ina", chijja'mu Dios, asa kukua'ju chini. Jã'ata'ni pãi chekuna, "Chekunare pãi na'a rua vesunaa'me chukuna", chijju cuasame. Jã'aja'ñe cuasanare, "Rua masinaa'me ina", chijja'mu Dios, asa pojoa'ju chini — chiniasomu Jesús repanare.

¹² Chini repau'te soisi'kure Jesús ija'che i'kaasomu:

—Mũ'upi pãire ãure ãura chini, soni ija'che cuasamanejũ'u: "Chu'ure re'oja'che cho'onana'me chu'u a'chupãina'me chu'u majapãina'me kueñe pa'inare kurinarechi'a soni ãu ãuja'mu chu'u. Jã'aja'ñe chu'upi cho'oto chekũrumu repanapi fiesta cho'oni chu'u repanare soisi'ejache sãñe soijanaa'me chu'ure", chijju cuasamanejũ'u. ¹³ Jã'ata'ni mũ'upi fiesta cho'oni chũova'na pa'iva'nana'me nuka ku'imava'nana'me ro'ocũ'ava'nana'me na'ava'nare soijũ'u. ¹⁴ Repava'nata'ni mũ'ure sãñe soima'me. Jã'ajekuna mũ'upi jã'aja'ñe pa'iva'nani ãure soni ãuto rua re'oja'che cho'okaija'mu Dios mũ'ure. Na'a pa'isirũmuna pãi re'onapi jũ'isina jo'e vajũraiumucuse tĩ'aru Dios mũ'ure ro'ija'mu, chũova'na pa'iva'nare re'oja'che cho'okaisi'e ro'i — chiniasomu Jesús repau'te fariseopãiu'te.

*Pãire ãu ãuñu chini fiesta cho'ochete kũamũ
(Mt 22.1-10)*

¹⁵ Jesupi jã'aja'ñe i'kauna asa, cheku ãu ãsa chini ũcuavũ'e ñu'iku ija'che i'kaasomu:

—Pãi, Dios pa'icheja sani ãu ãijana rua pojoju pa'ijanaa'me — chiniasomu.

¹⁶⁻¹⁷ Chikuna Jesús ija'che i'kaasomu repau'te:

—Pãiu repau chiinarechi'a pãi jainukore repau ãu ãujañere kua, ãu ãurũmu tĩ'auna repau'te cho'ochete cho'okaiku'te saosomu, repau chiinani ija'che sa kuaa'ku chini: "Rani ãijũ'u. Musanukona ãijañe ãu pe-ore care'vacuhasi'ea'me." ¹⁸ Chini saõna sa kũauna asa, "Saima'me chukuna", chiniasome repana. Charo soicojñosi'ku ija'che i'kaasomu: "Cheja koocuhasi'kua'mu chu'u. Chu'u koosichejare ñajasa chiimu chu'u. ãu ãura chini soisi'kureta'ni saimaneja'mu chu'u. Pe'rumananejũ'u

chũ'ure", chiniasonũ repaũ. ¹⁹ Ũcuaja'che cheku soicojñosi'kũ ija'che i'kaasonũ: "Bueyva'nare dierepanare koocuhasi'kũa'mũ chũ'u. Chũ'u koosiva'nani bueyva'nani cho'oche'te cho'o ñara chiimũ chũ'u. Saima'mũ chũ'u. Pe'rumanejũ'u chũ'ure", chiniasonũ repaũ. ²⁰ Ũcuaja'che jo'e cheku ija'che i'kaasonũ: "Chũ'u churepara romi ve-jasi'kũa'mũ. Chura chũ'ure ãu ãi saicu'amũ", chiniasonũ repaũ. ²¹ Ũcuanũko jã'aja'ñe i'karena co'i, repaũ'te paakũni kũaũna asa pe'rukũ ija'che chũ'uasomũ repaũ: "Ivũ'epi eta mũa ijoopo callejoovũã pa'inani, chũova'na pa'iva'nana'me nũka ku'imava'nana'me na'ava'nana'me ro'ocũ'ava'nare ku'e jñaa chũ'u vũ'ena soni rajũ'u", chiniasonũ repaũ. ²² Chikũna soijani rani, "Chũ'ure paakũ, mũ'u chũ'usi'e cho'ocuhasi'kũa'mũ chũ'u. Jã'ata'ni mũ'u vũ'e chuta'a pãi timuma'me", chiniasonũ repaũ. ²³ Chikũna ija'che i'kaasonũ repaũ'te paakũ: "Vũ'ejoopo rũ'tũva pa'ima'ña ku'inani kũajaijũ'u chũ'u vũ'e timukũ'te raapu. ²⁴ Chũ'u charo soisi'e raicuhesinare te'eũ'terejẽ'e ãumanaja'mũ chũ'u", chiniasonũ repaũ, repaũ'te cho'oche cho'okaikũ'te —Jã'aja'ñe kũaasonũ Jesús repaũ'te i'kasi'kũre.

Cristo'te cuasana repanare cho'oũache ũhasoche'te kũamũ

(Mt 10.37-38)

²⁵ Ũcuarũmũ Jesús pãipi jainũko sũni ku'ijũna chũri ña i'kaasonũ.

²⁶ —Mũsanũkonapi chũ'ũni jovũato ija'che cho'ojũ'u chiimũ chũ'u mũsanũkonare: Mũja'kupãi pa'ichena'me mũrũjoromi pa'iche, mũchũiva'na pa'iche, mũa'chũpãi pa'iche, mũa'choromi pa'iche, mũche'ũchũi pa'ichena'me mũsanũkona pa'iche rũarepa cuasama'ñe pa'ijũ chũ'ũni na'a rũa cuasaju pa'ijũ'u. Mũsanũkonapi jã'aja'ñe cho'omaneni chũ'u neena pa'imanejanaa'me. ²⁷ Mũsanũkonare chũ'u neenajejũna chekũna vanisõũ chiijanaa'me, chũ'ure cho'oũ chii'cheja'che. Jã'aja'ñe cho'oũ chiitojẽ'e chũ'ure cuasache jmamakarũjẽ'e ũhasõmanejũ'u. Mũsanũkonapi chũ'ure cuasache'te ũhasõni chũ'u neena pa'imanejanaa'me. ²⁸ Chekũrũmũ mũsanũkona te'eũji vũ'e mũmũ nũkavũ'e cho'ora chiimũ. Cho'ora chini charo repavũ'e cho'ojamajñarũã ro'inũkore cuasa masi kuẽkue ñamũ, "Kuri karato cho'omanera", chini. ²⁹ Charo jã'aja'ñe cuasama'ñe cho'oni repaũni kuri karasõũna cho'o pi'nicu'amũ repaũ'te repavũ'e. Cho'o pi'nimanẽũna chekũnapĩ ñani pãisojanaa'me repaũ'te. ³⁰ "Vũ'e cho'okũta'ni cho'o pi'nimanẽũ iku", chiijanaa'me repana repaũ'te. ³¹⁻³² Chekũrũmũ pãiu

jainukore paaku chũ'ukũji chekunani cavapi'raku te'euji charo ija'che cuasamu: "Sõtaopãi diez milrepanare paaku'mu chu'u. Chekuta'ni na'a jainukore paamu, veinte milrepanare. ¿Jã'anani maipi cavani cajejaijanaa'ñe?", chiimu. "Chekuruamu repanapi maire cajejaijanaa'me", chiiu cuasani ija'che cho'omu repau: Chekupi repau neenana'me chuta'a so'ore pa'ijana repau'te cho'oché cho'okainare saomu, "Cavamanẽu mai. Re'oja'che pañu", chiapu chini. Jã'ata'ni chekuruamu, "Maipi cajejaijacosome", chini cuasani, repau neenare, "Cavañu mai", chiimu repau. ³³ Mũsanukona ũcuaja'che chu'u neena pa'iuato pãi chũ'uku cuasasi'ēja'che charo ija'che cuasajũ'u: "¿Diore cuasaja'che chu'u? Cuasato chu'ure cho'ouache cu'a peore ũhasõ, Repau chũ'ũñechi'a cuasaku cho'oché pa'ija'mu chu'u. Jã'aja'ñe cho'oma'to Dios neeku pa'icu'aja'mu" —chinasomu Jesús repanare.

Ūhapi sãija'ima'to sējome pãi
(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Ūcuarumu Jesús jo'e i'kaasomu repanare pãi.

—Ūha sãijani rua re'omu. Jã'ata'ni ūhapi sãija'ñepi si'asõru, ¿je'se cho'ojanaa'ñe pãi, ūhapi sãijaau chini? Jo'e sãija'ñe cho'ocu'amu. ³⁵ Sãija'ima'to cu'amu. Ūcuaja'che chio tãsimajñaruãre ūha, sãija'ima'ñepi chu'chuto aineema'mu. Ūcuachi'a abonona ūha, sãija'ima'ñepi ja'meto na'a re'oja'ima'mu. Jã'ajekuna ūhapi sãija'ima'to sējome pãi. Ūcuaja'che pãipi repaana asa chẽasi'ere Dios chu'ore ũhasõni ūha sãija'imau cu'acheja'che cu'ame. Jo'e re'oja'che pa'iche peomu repanare. Chu'u i'kache asa chẽauana ũcuauko asa chẽajũ'u —chinasomu Jesús repanare.

15

Ovejau'u cavesusiva'u pa'iche'te kũamu Jesús
(Mt 18.10-14)

¹ Ūcuarumu pãi chũ'unare kuri kookainana'me cu'ache pa'ina Jesús i'kache'te asañu chini chi'iasome. ² Jã'anapi chi'irena ña fariseopãina'me judiopãi che'chona pe'ruju cu'ache i'kaasome Jesure.

—Cu'ache pa'inare pojokumu iku. Ūcuana'me si'arumu ãu ãiku'mu iku —chinasome repaana.

³ Jã'aja'ñe i'karena asa Jesús repanani chu'vaku ũcuauji cuasaku ija'chere kũasomu:

⁴ —Chekuruamu mũsanukona ovejava'nare te'euji cienrepava'nare paamu. Paakuna chekuruamu ovejava'u

te'eva'u tĩichejana sani cavesusõru chekũva'nare noventa y nueverepanare te'eva'nare pãi peochejana jo'ka, cavesusiva'uni ku'era chini sanisõmũ mu'u. ⁵ Sani ku'eku pa'iu jñaani repava'ure rũa pojoku mini kuãa ramũ mu'u. ⁶ Rani tĩ'a mu'ure re'onana'me mu'ure kuele pa'inare soni, "Ovejawa'ure cavesusiva'ure ku'e jñaacuhasi'kua'mu chu'u. Jñaa pojosõmũ chu'u. Ja'me pojokaijũ'u chu'ure", chiimũ mu'u. ⁷ Asarepajũ'u, musanukona. Chekũrumũ pãi re'ona noventa y nueverepana pa'ime. Re'onajejũna cu'ache cho'ochẽ uhañe chiima'mũ repanare. Jã'aja'ñe pa'ijũna cunaũmũ pa'ina rũa pojome repanare. Jã'ata'ni pãiu te'eũji repau cu'ache cho'ochẽ'te uhasõru cunaũmũ pa'ina na'a rũa pojome repau'te —chiniasomũ Jesús repanare.

Kurire'reva cho'ososi'ere kũamũ

⁸ Chini Jesús jo'e chu'vaasomũ repanare.

—Chekũrumũ romio kurire're dierepare're paakoji te'ere'reva cho'osõmo. Cho'osõ, repare'reva'te ku'e jñaara chini uopũ chũo, rũa masi ku'eko peore vu'e ju'omo repare'reva jñaañetũ'ka. ⁹ Ku'e jñaa, repao'te re'onana'me repao'te kuele pa'inare soni, "Kurire'reva cho'osõsire'reva ku'e jñaacuhasi'koa'mo chu'u. Kurire'reva chu'u jñaasi'e ja'me pojokaijũ'u chu'ure", chiimo repao repanare. ¹⁰ Ũcuaja'che pãiu te'eũji repau cu'ache cho'ochẽ'te uhasõru ángeles Diore ja'me pa'ina rũa pojome —chiniasomũ Jesús repanare.

Põsumũ sani cu'ache cho'osi'ku oisi'ere kũamũ

¹¹ Ũcuarũmũ Jesús jo'e chu'vaasomũ repanare.

—Pãiu mamachĩi mũmpãi te'eka'chapanare paaasomũ. ¹² Paakũna cho'je cakũpi ija'che i'kaasomũ pũka'kũre: "Ja'ku, mu'u jũnisõrumũ chu'ure jo'kajachere churana teana ĩsijũ'u chu'ure, chejana'me põse", chiniasomũ. Sũkũna pũka'ku repanare mamachĩi chejana'me põse teana ĩsiasomũ. ¹³ ĩsiũna cho'je cakũ pũka'ku repau'te ĩsisi'e peore na'mi ĩsisõasomũ. ĩsisõ, kuri koo, so'ona sani ũcuache cu'ache cho'oku ku'iu kuri rũa na'mi si'asõasomũ repau. ¹⁴ Repau kuri si'asõsirũmũna repau saisichejapi jeereparũmũ okopi ramaũna au si'asõasomũ. Āupi si'asõũna si'ache repaujẽ'e kurijẽ'e si'asõsi'kũjeku aujẽ'e peoku kurijẽ'e peasomũ repau. ¹⁵ Repau'ni peore karakũna ũcuacheja pa'iku'te pãiu'te sani cho'ochẽ'te sũniasomũ repau cho'ochẽ'te cho'oku aure ãsa chini. Cho'ochẽ'te sũkũna repau'te jo'chasẽse kuirache'te jo'ka cu'ava'na pa'ichejana saomasomũ repau. ¹⁶ Saoũna sani pa'iu jo'chasẽsere kuirakũna repau'ni rũarepa au'cuhakũna

jo'chasēse āure āni chajiukū'teta'ni repacheja pa'ina pāi te'eujē'e āumaneasome repau'te. ¹⁷ Na'a pa'iu rūhiñe cuasa, te'euji ija'che i'kaasomu repau: "Chu'u ja'kure cho'oche cho'okaina āu karama'ñe paaju āijuna cajejaisi'e pa'ito chu'ava'uta'ni ichejare rani pa'iu āucuhare jū'iu pa'imū. ¹⁸ Jā'ajekuna ja'kuni co'i ija'che i'kara: 'Ja'ku, mū'urejē'e cu'ache cho'oku Diorejē'e cu'ache cho'osi'kua'mu chu'u. ¹⁹ Mū'ure cu'ache cho'osi'kujekuna, Chu'u chīia'mu mū'u, chiimanejū'u chu'ure. Rupū mū'ure cho'oche cho'okaiku'te paacheja'che paajū'u chu'ure chura', chisa ja'kuni co'ini", chiniasomu repau.

²⁰ Jā'aja'ñe chini cuasa co'iasomu repau churata'ni. Co'ikuna repau puka'ku chuta'a ma'a so'o pa'ikuni ñasomu repau'te. Ñasi'epi repauni oiū vū'vū tijña sū'ka chūsu pojoasomu repau. ²¹ Sū'ka chūsu pojoku'teta'ni repau cuasa co'isi'ere i'kaasomu repau. "Ja'ku, mū'urejē'e cu'ache cho'oku Diorejē'e cu'ache cho'osi'kua'mu chu'u. Mū'ure cu'ache cho'osi'kujekuna, Chu'u chīia'mu mū'u, chiimanejū'u chu'ure", chiniasomu repau puka'kure. ²² Jā'ata'ni puka'ku mamakūji co'iuuna pojoku repau'te cho'oche cho'okainare soni rao ija'che chū'uasomu: "Kāña, rua re'ojakāñare mini ra sa'chekaijū'u iva'ure chu'u chīiva'ure. Kāña sa'che pi'ni aniñocava mini ra, mūoñona cuachajū'u iva'ure. Ūcuaja'che cū'akorophe're mini ra sa'chejū'u iva'ure. ²³ Ūcuaja'che torochīiva'ure jujusiva'uni chēa vaijū'u. Āiju pojoju fiesta cho'oñu mai. ²⁴ Chu'u chīiva'u jūnisōsiva'uja'che peocheja pa'iva'upi co'icuhasi'kua'mu. Ūcuachi'a sani cavesōsiva'uja'che peocheja pa'isiva'upi co'icuhasi'kua'mu jo'e", chikuna asa pojoju fiesta cho'oasome repaana.

²⁵ Jā'aja'ñe cho'otona cheku, repau majaa'chu charo cakū chio saisi'kupi maniasomu. Maiū vū'e tī'api'rakūji kueñjekuna repaana fiesta cho'oche asaasomu repau. ²⁶ Asaku mani tī'a, repau puka'kure cho'oche cho'okaiku'te te'eute soni sēniasomu. "¿Ëquere jā'ana cho'oche?", chiniasomu repau. ²⁷ Chikuna i'kaasomu repau. "Mūche'upi vajava'u co'iuuna, 'Torochīiva'ure āure āu jujasiva'uni vaijū'u. Āiju fiesta cho'oñu mai', chiisi'kua'mu mūja'ku", chiniasomu repau repau'te. ²⁸ Jā'aja'ñe kuauna asa pe'rukū vū'e kakacuheasomu repau. Kakacuhekuna repau puka'ku eta, "Jmava'u, kakajū'u", chiū rua chū'uasomu repau'te. ²⁹ Jā'aja'ñe chū'ukuna puka'kure ija'che i'kaasomu repau: "Mū'u chū'uñe jmamakarujē'e jachama'ñe rua jeerumu cho'oku

pa'iku'mu chu'u. Jã'ata'ni mu'u chu'ure jmamakarujë'e chivochiiva'urejë'e isima'kua'mu. 'Mu'u ja'me pa'inana'me pojoku fiesta cho'ojũ'u', chiima'kua'mu. ³⁰ Aperumu jã'u chu'u cho'jeu mu'u isisi'e koo jo'e chekunani isisõ kuri koo sani ku'ia sũ'uromire ja'me kãiu ro'isõsi'kua'mu. Jã'aja'ne cho'osi'kureta'ni pojoku fiesta cho'ora chini torochiiva'ure ãure ãu jujasiva'ure vaisi'kua'mu mu'u", chiniasomu repau puka'kure. ³¹ Chikuna puka'ku i'kaasomu repau'te. "Jmava'u, chu'ure si'arumu ja'me pa'iku'mu mu'u. Chu'u paache cu'amajnarũã peore mu'u paajachechi'aa'me jã'a. ³² Mũche'vva'uta'ni jũnisõsiva'uja'che peocheja pa'isiva'upi co'icuhasi'kua'mu. Ũcuaja'che sani cavesõsõsiva'uja'che peocheja pa'isiva'upi co'icuhasi'kua'mu jo'e. Jã'ajekuna pojoku fiesta cho'omu chu'u", chiniasomu repau —Jã'aja'ne chu'vaasomu Jesús repanare pãi.

16

Cho'ochë cho'okainare chũ'uku cu'ache cho'osi'ku pa'isi'ere Jesús ũcuauji cuasaku kumatu

1 Ũcuarumu Jesús repau neenani chu'vaku ũcuauji cuasaku ija'chere kuaasomu:

—Pãiu kuriu paniasomu. Cho'ochë cho'okainare chũ'uku'te paaasomu repau kuriu. Paakuna chekunapi ija'che kuaasome repau'te kuriu'te: "Mu'ure cho'ochë cho'okainare chũ'ukuji mu'u neere masi kuirakaimauna rupu cho'osõmu", chiniasome repana. ² Kuaarena asa cho'ochë cho'okainare chũ'uku'te soni i'kaasomu repau. "Mu'u cho'ochë asasi'kua'mu chu'u. ¿Je'se cuasa jã'aja'ne cho'oku mu'u? Chu'u nee mu'u cho'osi'ere tocha ra ñojũ'u chu'ure. Ũcuamakaru chu'u nee kuirajũ'u mu'u. Etoru chiimu chu'u mu'ure", chiniasomu repau. ³ Chikuna asa repau'te cho'ochë chũ'ukaiku ija'che cuasaasomu: "Chu'ure paaku etora chiimu chu'ure. ¿Je'se cho'oja'che chu'u, repau chu'ure etosirumu? Cho'ochë cho'omava'u pa'ija'mu chu'u. Chio ãu tãnejë'e koka peoku'mu chu'u. Chekunare kuri rupu sëni koovajuchuku'mu chu'u", chiuu cuasaasomu repau. ⁴ Cuasaku, "Åa, chu'u cho'ojache cuasacuhamu chu'u. Ija'che cho'ora chu'u, pãipi repana vũñana cuao paaju kuiraa'ju chu'vva'ure, cho'ochë peova'ure", chiuu cuasaasomu repau. ⁵ Ũcuarumu repau cuasasi'e ija'che cho'oasomu repau: Repau'te paaku'te põsero'i paanare te'enarechi'a soni raoasomu repau. Soni rao, charo raisi'kure i'kaasomu repau. "Chu'ure paaku'te, ¿keenuko põsero'i paaku mu'u?", chiniasomu repau. ⁶ Chikuna, "U'chape'e cienrepatuo põsero'i paamu

chũ'u", chiniasomũ repau. Chikũna repau'te i'kaasomũ repau. "Ija'ova mũ'u pōsero'i tochasija'ova sējo, pesa ruu, chekũja'ovana cincuentarepatũochi'a tochajũ'u", chiniasomũ repau. ⁷ Tocha pi'niũna chekũre pōsero'i paaku'te soni rao i'kaasomũ repau. "Mũ'ujē'e, ¿keenũko pōsero'i paaku?", chiniasomũ. Chikũna, "Trigorũã cienreparuã pōsero'i paamũ chũ'u", chiniasomũ repau. Chikũna i'kaasomũ repau. "Ija'ova mũ'u pōsero'i tochasija'ova sējo, chekũja'ovana ochentareparuãchi'a tochajũ'u", chiniasomũ repau repau'te. Jã'aja'ñechi'a ũcuauũkore pōsero'i paanare cho'oasomũ repau. Repana ro'ijache casokaniasomũ. ⁸ Jã'aja'ñe cho'ouna repau'te paaku repaja'ova'te ña i'kaasomũ. "Chũ'u mũ'ure etosirũmu pa'ijachere cuasa, chũ'ova'u pa'iuamaũna cu'ache cho'osi'kuta'ni mũ'u masiche'te cho'o ñosi'kua'mũ mũ'u, chũ'ure pōsero'i paanare casosi'e", chiniasomũ repau. Repau cho'osi'eja'che Diore cuasamanapi Diore cuasanare na'a ruu cho'omasime icheja cheja cho'omajũaruã.

⁹ 'Iere chũ'vamũ chũ'u mũsanũkonare: Pãĩ kurina te'ena cu'ache cho'ome chekũnare. Jã'ata'ni mũsanũkonapi kuri paani chekũnare oiju re'oja'che cho'okaiju pa'ijũ'u, re'oja'che cho'onare paauato. Jã'aja'ñe cho'oto kuri pe-ore si'asōsirũmu mũsanũkona re'oja'che cho'okaisi'ejekũna repapani Dioni jovo pa'ijũ charo jũnisōni Repau pa'icheja ai sani re'oja'che pa'inajeju mũsanũkonapi cho'jepi jũni saito ña pojojanaa'me mũsanũkonare.

¹⁰ 'Pãĩ te'ena kuri ka'charũ paanata'ni repana kuripi chekũnare re'oja'che cho'okaime. Jã'aja'ñe cho'onapi na'a ruu kuri paani chekũnare ũcua re'oja'che cho'okaira'ame repana. Pãĩ chekũna ka'charũ kuri paanata'ni joreju chekũnare cu'ache cho'ome. Jã'aja'ñe cho'onapi na'a ruu kuri paani joreju ũcua cu'ache cho'ora'ame repana chekũnare. ¹¹ Mũsanũkona icheja cheja pa'irũmu kuri ruu paanata'ni chekũnare re'oja'che cho'okaima'to Dios Repau paache, ruu re'oja'che ĩsimaneja'mũ mũsanũkonare, "Paavesũme ina", chini. ¹² Ũcuachi'a mũsanũkonapi chekũna paamajũaruãre masi kuirakaima'to Dios Repau ĩsira chiisi'e cũnaũmu paache re'oja'che ĩsimaneja'mũ mũsanũkonare.

¹³ 'Pãĩ ka'chanapi ũcuate'eũ'te paato repau'te paanare ũcuapa'rũvachi'a chiicu'amũ. Chekũrũmu repau'te paanare te'eũ'te na'a ruu chiiũ chekũreta'ni cuhemũ repau. Ũcuachi'a kurina'me Diore ũcuapa'rũvachi'a cuasama'me pãĩ. Kurire na'a ruu cuasaju Dioreta'ni cuasama'me — chiniasomũ Jesús repañare.

¹⁴ Jesupi jā'aja'ñe i'kauna asa, fariseopāi kurineenajeju pāisoasome repau'te. ¹⁵ Sojuna Jesús ija'che i'kaasomu repanare:

—Pāi re'ona cho'ocheja'che sē'sevuchi'a re'oja'che cho'onaa'me musanukona, chekunapi ña, “Re'onaa'me ina”, chiapu chini. Jā'ata'ni Dios musanukona rekoñoõ cu'ache cuasache ñaku'mu. Jā'aja'ñe pa'inare ñani pojoma'kua'mu Dios. Jā'aja'ñe pa'iche rua cuhemu Repau. Pāita'ni jā'aja'ñe pa'inare ñani pojome —chiniasomu Jesús repanare.

Dios chũ'u jo'kasi'ena'me pāi cu'ache cho'oche ũhasinare Dios chẽa paache'te kamu

¹⁶ Ūcuarumu Jesús jo'e chu'vaasomu.

—Dios chũ'uñe Moisés Repauji i'kakuna asaku tocha jo'kaasomu. Chekuna, ũcuaja'che Dios chu'o kuasina Repau chu'o tocha jo'kaasome. Repana tocha jo'kasi'ere ñaju chu'vaasome pāi, Juan Pāi Okoro'veku aineesirumujatu'ka. Juan pa'irumupi vua pāi cu'ache cho'oche ũhasinare Dios chẽa paache'te, chu'o re'oja'chere chu'vaju pa'ime pāi. Chu'vajuna pāi Dios pa'icheja saineenajeju asa jachama'ñe cuasaju, jainuko Repau chũ'uñe'te cho'ojū pañu chiime.

¹⁷ 'Aperumu Dios chũ'u jo'kasi'e irumujatu'ka chũ'umu. Chekurumu Diopi chũ'una cnaumuna'me cheja si'asõja'mu. Repau chũ'u jo'kasi'eta'ni jmamakarujẽ'e si'amaneja'mu —chiniasomu Jesús repanare.

*Rũjoromi sējoma'ñe paache'te chu'vamū Jesús
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)*

¹⁸ Chini Jesús jo'e chu'vaasomu.

—Pāiũ ũcuauakujji repau rũjore paacuheku sējosõ, chekoni vejani Dios cuheche'te cu'ache cho'omu. Ūcuaja'che pāiũ sējosi'koni vejani Dios cuheche'te cu'ache cho'omu —chiniasomu Jesús.

Kuriũ pa'ichena'me chuova'ũ Lázaro pa'iche kamu

¹⁹ Ūcuarumu Jesús pāire chu'vakū ũcuauji cuasaku ija'chere kuasomu:

—Pāiũ kuriũ paniasomu. Si'aumucujña kãña rua re'ojakãñare ju'iu, ãu rua re'oja'chere karama'ñe ãiũ pojokū paniasomu repau. ²⁰ Jã'a cho'oto Lázaro, chuova'ũ pa'iva'ũ ca'nivũ si'acaca'nivũ asi ravũ paava'upi repau kuriũ vũ'e kakasa'aro'te si'aumucujña rani ñu'iu paniasomu. ²¹ Kuriũ ãiũ to'jñomajñarũãre sia ãni chajiuache ñaasomu repava'ũ. Ñu'iuña jamuchai rani repava'ũ asire vetoasome. ²² Repau chuova'ũ pa'iva'ũ jūnisõsirumu Diore ja'me pa'inapi ángeleji cnaumuna Dios pa'ichejana muasome

repava'ure, Abrahamni ja'me paau chini. Kuriu ũcuaja'che jūnisōasomū. Jūnisōuna pāi repau'te tāasome.

²³ 'Kuriu pa'isi'kuta'ni vati toana sani chūova'u uuku pa'iu Abrahamre so'opi muñe ñaasomū. Lázaro'te ũcuaja'che Abrahamna'me ñu'ikūni ñaasomū repau. ²⁴ Ña cuiku Abrahamre ija'che i'kaasomū repau: "Ja'ku Abraham, chū'ava'ure oijū'u. Lázaro'te chū'ure raojū'u, repau muoño chā'tirona okopi chūu ra chū'u chemeñona noyna asucheji churua'ku. Toare chūova'u uuku pa'imū chū'u", chiniasomū repau kuriu pa'isi'ku Abrahamre. ²⁵ Jā'aja'ñe i'kakū'teta'ni Abraham ija'che i'kaasomū repau'te: "Jmava'u, mu'u cheja pa'irumū pa'isi'ere cuasajū'u. Mu'u chiiche pe-ore paasi'kua'mū mu'u. Iku Lázarota'ni chūova'u pa'isi'kua'mū. Chura repauni re'oja'che ti'jñeuna pojoku pa'imū. Mu'uta'ni mu'uni cu'ache ti'jñeuna chūova'u uuku pa'imū chura. ²⁶ Ichejapi mu'u pa'ichejajatu'ka rühichenevū'me. Jā'ajekuna icheja pa'inare musanukona pa'icheja sañu chiinaretani saicu'amū. Ũcuaja'che mu'u pa'icheja pa'inare rañu chiinaretani te'eū'terejē'e raicu'amū icheja chūkuna pa'icheja", chiniasomū Abraham repau'te.

²⁷⁻²⁸ 'Chikuna kuriu pa'isi'ku i'kaasomū Abrahamre. "Jā'a pa'ito, ja'ku Abraham, chū'u mu'ure iere rua sēeñe sēmū: Chū'u cho'jechīi umupāi, cincorepanare paaku'mū chū'u. Chū'u ja'ku vū'ena Lázaro'te saojū'u, chū'u cho'jechīire Dios chū'ore chū'vakuna asa chēa repana cu'ache cho'oche'te ũhasōrena icheja vati toa raomanea'ku Dios", chiniasomū repau'te. ²⁹ Jā'aja'ñe sēeuna Abraham i'kaasomū repau'te. "Moisés tocha jo'kasi'ena'me Dios chū'o kuasina tocha jo'kasi'e paame repana mūche'uchīi. Dios chū'o tochana tocha jo'kasi'ere ñaju che'cheju jachamairo paapu", chiniasomū Abraham repau'te. ³⁰ Chikuna kuriu pa'isi'ku i'kaasomū repau'te. "Dios chū'o tocha jo'kasi'e ñanata'ni jachanaa'me repana. Jā'ata'ni jūni vajuraisiva'upi sani repanani chū'vatota'ni asa chēa repana cu'ache cho'oche ũhasō, mama cuasajanaa'me repana", chiniasomū repau. ³¹ Chikuna Abraham i'kaasomū repau'te. "Dios chū'o, Moisés tocha jo'kasi'ena'me Dios chū'o kuasina tocha jo'kasi'e ña jachanaa'me repana. Ña jachanajeju jūni vajuraisiva'upi Dios chū'ore chū'vato ũcua jachara'ame repana", chiniasomū Abraham kuriu pa'isi'kure —Jā'aja'ñe kuasomū Jesús repanare fariseopāi.

Pāi rūhiñe cuasamana cu'ache cho'oche'te khamu
(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Ūcuarumu Jesús repau neenare i'kaasomu.

—Chekunare cu'a chu'vana pāi si'arumu pa'inaa'me. Jā'ata'ni chu'ure cuasava'napi cu'ache cho'oa'ju chini cu'ache chu'vaku'te na'a rua cu'ache ti'jñeja'mu. ² Pāi'ute Diore cuasakuni te'e'u'te cu'ache chu'vaku'te pāipi ija'che cho'oto re'ora'amu: Repau chuta'a repau'te cu'a chu'vamarumuna toacunaraji rua ujaraji repau cavuna pāipi jepo vee chiarana tō ruosōru cu'ache pa'ira'amu repau'te. Jā'aja'ñe cho'oma'to pa'iu chekurumu pāire cu'ache chu'vamū repau. Pāire repau cu'ache chu'va pi'nisirumu Diopi repau cu'ache cho'osi'e ro'i chū'uto na'a rua cu'ache ti'jñeja'mu repau'te. ³ Ñarepaju pa'ijū'u, musanukona. Mu'ure kueñe pa'ikūji mu'u majarpāiujai'u pa'iu mu'uni cu'ache cho'oto chu'vajū'u repau'te, jo'e cho'omanea'ku. Chu'vakuna, “Cu'ache cho'osi'kua'mu chu'u. Jo'e jā'aja'ñe cho'ocuhemu chu'u”, chiito repau cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamanejū'u. ⁴ Chekurumu repau mu'ure te'eumucuse sieterepañoā cu'ache cho'omu. Cu'ache cho'oñoā pa'iche sieterepañoā rani khamu repau mu'ure. “Cu'ache cho'osi'kua'mu chu'u. Jo'e cuasamanejū'u chu'u cho'osi'e”, chiimu. Jā'aja'ñe chiito repau cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamanejū'u musanukona —chiuu chu'vaasomu Jesús repau neenare.

Diore masi cuasana Repauchia cho'omasiche'te cho'ome

⁵ Ūcuarumu Jesús neena jo'e i'kaasome repau'te.

—Diore na'a rua cuasañu chiime chukuna. Repau, “Musanukonare si'arumu cho'okaija'mu chu'u”, chiisi'ere cavesumairo na'a rua cuasañu chiime chukuna. Chukuna'te cho'okaijū'u —chiniasome repa.

⁶ Jā'aja'ñe i'karena Jesús i'kaasomu.

—Mostazara'karu rua jmara'karu'me. Jā'ata'ni repara'karu'te tāru sūkiñu ujañu aineemu. Musanukona ūcuaja'che jmamakarū Diore cuasanata'ni Repauchia cho'omasiche'te cho'ojanaa'me. Musanukonapi, “Dios peore masiku'mu”, chini cuasaju iñure sicómoroñu'te, “Rāni sani chiara joozona nukajū'u”, chiito mu'u chū'uñe cho'omu iñu —chiniasomu Jesús.

Chekunare cho'oche cho'okaina pa'iche'te khamu

⁷ Ūcuarumu Jesús jo'e i'kaasomu repanare.

—Chekurumu musanukona te'euji cho'oche cho'okaiku'te paamu. Paakuna mu'ure cho'oche cho'okaiku mu'u chiona sani chejare mu'kakū pa'imū āure tāra chini. Chekurumu ovejava'nani kuirakaimu. Cho'oche cho'okasa

chini saisiva'ure vɛ'ena makuna, "Kaka pɛɛ, ɔu ɔijũ'u", chiima'mu mu'u. ⁸ "Au chu'ure cho'okaijũ'u; ɔsa. Chu'upi ɔu ɔiu ũkukuna chu'u chiiche ũcuache miijani rakai pa'ijũ'u, chu'u ɔu ɔni pi'niŋetɛ'ka. Jɔ'acho'je mu'upi ɔijũ'u." Jɔ'aja'ne i'kam mu'u, mu'ure cho'oche cho'okaiku'te. ⁹ Ūcuachi'a mu'ure cho'oche cho'okaikui mu'u chũ'usi'ere masi cho'o pi'niru, "Re'orepamu. Rua re'oja'che cho'okaimu mu'u chu'ure", chiima'mu mu'u repau'te. ¹⁰ Ūcuaja'che musanukonapi Dios chũ'usi'ere peore cho'o pi'nini ija'che i'kajũ'u Repau'te: "Rua vesunaa'me chukuna. Jɔ'ata'ni mu'u chũ'ũne cho'okainajeju mu'u chũ'usimakaruchi'a cho'osinaa'me chukuna", chijũ'u Repau'te —chiniasomu Jesús repau'te neenare.

Emupai dierepanare asi ravu jũ'inani Jesús vasosi'ere kamu

¹¹ Ūcuaramu Jesús Jerusalén vɛ'ejoopo sasa chiikujeku jo'e sai Samaria chejana'me Galilea cheja tususima'api saniasomu. ¹²⁻¹³ Vɛ'ejooru sani t'i'atona emupai asi ravu jũ'ina dierepana rianasome repau'te.

Rani so'opi nukaju ŋaju ɔjachu'opi cuiju ija'che i'kaasome repa repau'te:

—Jesús, Masi, chukunava'nare oijũ'u! —chiniasome repa.

¹⁴ Chitena ŋa i'kaasomu repa.

—Musanukona ca'nivũ phairipaire ŋojaijũ'u — chiniasomu Jesús repa.

Jɔ'aja'ne i'kauna, "Jau", chini saijuna repa asi te'erumu jajusoasomu repa ca'nivũ re'ojaca'nivũ. ¹⁵ Vaju te'eu repa jajusica'nivũ'te meŋe sime ŋa pojoku churi co'iasomu Jesuni. Co'iku Dioni pojoku ɔjachu'opi, "Rua re'oku'mu mu'u", chiniasomu repa. ¹⁶ Jɔ'aja'ne i'kaku co'i, Jesús pa'ichejana t'i'a, repa ni pojoku repa ti'jŋeŋe meŋe sime ŋu'iu, "Re'orepamu", chiniasomu repa. Samaria cheja caku paniasomu repa asi ravu jũ'isi'ku. ¹⁷ Jɔ'aja'ne pojoku i'kauna Jesús i'kaasomu.

—Asi ravu jũ'inare, dierepanare vasosi'kua'mu chu'u. Chekuna nueverepanata'ni co'i, "Re'orepamu", chiima'me chu'ure. ¹⁸ Iku tiipaiuchi'a judío peokui te'eu co'i Dioni pojoku, "Dios rua re'oku'mu", chiimu. Chekunata'ni Diore pojoma'me —chiniasomu Jesús.

¹⁹ Chini Jesús repau'te co'isi'kare i'kaasomu.

—Chura vuni saijũ'u. "Iku Jesús chu'ure vasoja'mu", chini cuasasi'kujeku vajucuhasi'kua'mu mu'u —chiniasomu Jesús.

Dios Raosi'ku chũ'urumu tĩ'ajañere kuamu
(Mt 24.23-28, 36-41)

20 Ūcuarumu fariseopai Jesure ija'che sēniasome:

—¿Jeerumu Dios Raojau rani pai ūcuanukore chũ'uja'u?
—chiniasome. Chitena Jesús i'kaasomu repanare.

—Repa chũ'urumu tĩ'ajañe vesume pai. ²¹ Dios Raosi'ku repau'te cuasanarechi'a rekoñoaña chũ'uku pa'imũ. Jã'ajekuna pai ija'che i'kamanejanaaname: “Dios Raosi'ku ichejare chũ'umu.” Ūcuachi'a, “Jã'achejare Dios Raosi'ku chũ'umu”, chiimanejanaaname pai —chiniasomu Jesús repanare fariseopai.

²² Chini Jesús repau neenare i'kaasomu.

—Na'a pa'isirumu musanukona chu'u jo'e cajejachere cha'aju, “Dios Raosi'kupi jo'e caje, maire te'eumucusechi'a ja'me pa'ito re'ora'amu”, chijũ cuasajanaaname musanukona. Jã'ata'ni chu'u cajerumu chuta'a tĩ'amauna jmamakarujẽ'e ñamanejanaaname musanukona chu'ure. ²³ Pai musanukonare ija'che kuajanaaname: “Rani ñajũ'u. Dios Raosi'ku ichejare pa'imũ.” Chekuna, “Sani ñajũ'u. Dios Raosi'ku jeechejare pa'imũ”, chijanaaname. Pãipi jã'aja'ñe kuajuna ja'me ñañu chini saimanejũ'u musanukona.

²⁴ Cunaumupi te'ekã'ko oko fe'neni chekukã'kojatũ'ka rua na'mi peore miañe fe'ne chuvokuna ñame pai. Ūcuaja'che chu'u Dios Raosi'ku icheja cheja jo'e cajerumu pai ūcuanuko ñajanaaname chu'ure. ²⁵ Jã'ata'ni charo rua asi cho'ocojñoja'mũ chu'u. Ūcuachi'a irumu pa'ina pai, “Dios Raosi'kuma'mũ mũ'u”, chijũ cuheme chu'ure. ²⁶ Chu'u Dios Raosi'ku chejana jo'e cajeumucuse tĩ'apirarumu Noé pa'irumu pa'isina pa'isi'ēja'che cu'ache pa'ijanaaname pai. ²⁷ Noé pa'irumu pa'isina pai ãu ãijũ, cono ũkujũ, romi vejaju, umũ vejaju, repanare uache cho'ojũ paniasome, Dioni cuasamarũ, repau Noé choovũ ujavũ kakaumucusejatũ'ka. Kakasirumuna okopi ra ko'sauna ūcuanuko cho'osōasome repana pai. ²⁸ Ūcuaja'che chu'u cajeumucuse tĩ'apirarumu, Lot pa'irumu pa'isina cu'ache pa'isi'ēja'che cu'ache pa'ijanaaname pai. Reparumu pai ãu ãijũ, cono ũkujũ, pōse koo isijũ, repana chiño ãu tãjũ, vũ'ña cho'ojũ paniasome, Dioni cuasamairo pa'ijũ.

²⁹ Jã'aja'ñe pa'inani repau Lot, Sodoma vũ'ejoopo pa'isi'kupi eta sanisōasomu. Repau Lot eta sanisōsirumuna Diopi chũ'umuna cunaumupi toana'me toacatapi repajoopona tuã'tuakuna pai peore cho'osōasome. ³⁰ Lot pa'irumu cho'osi'ēja'che chu'u Dios Raosi'ku jo'e cajerumuna cu'ache cho'ojũ pa'ijanaaname pai.

³¹ 'Chũ'u jo'e cajerũmũ pãĩ ũcuauana repaña vu'ña ve'koroãre pani cu'amajñaruã mini sañu chini repaña vu'ña kakama'ñe teana vu'vusõa'ju. Ūcuaja'che pãĩ chiño pa'ina repaña vu'ña pa'iche'te cu'amajñaruãre mini sañu chini co'ima'ñe teana vu'vusõa'ju. ³² Lot rãjo cho'ocojñosi'ere cuasa, repao jachasi'ēja'che Diore jachamanejũ'u musanukona. ³³ Pãĩ Dios chũ'uñe'te cho'ocuheju repanare uachechi'a cho'ojũ pa'ito cu'amũ. Jã'aja'ñe cho'onare chũ'upi rani vati toana saoja'mũ repanare. Chekunareta'ni repanare cho'ouache ũhasõ, Dios chũ'uñe'te cho'ojũ pa'inareta'ni Dios pa'ichejana saja'mũ chũ'u.

³⁴ 'Ija'chere kuara chiimũ chũ'u musanukonare: Chekurũmũ ángeles ñamipi caje umupãĩ te'eka'chapana ũcuate'eko'a kãinare te'eũ'te sajũ chekuni jo'kajanaa'me. ³⁵ Chekurũmũ romi te'eka'chapana ũcuate'echeja ãu toanare te'eo'te sajũ chekoni jo'kajanaa'me. ³⁶ Chekurũmũ umupãĩ te'eka'chapana chio ũcuate'echio pa'inare ũcuaja'che te'eũ'te sajũ chekuni jo'kajanaa'me — chiniasomũ Jesús repanare.

³⁷ Jã'aja'ñe i'kauna chũ'o sēniasome repaña.

—Chukuna'te Paaku, ¿jeechejana jã'aja'ñe cho'oja'u? — chiniasome repaña.

Chitena i'kaasomũ repaũ.

—Cu'ava'nare jũni jã'jusiva'nare jñaã caje chi'ime vacho — chiniasomũ Jesús repaũ neenare.

18

Va'jeo pa'ichena'me pãĩ chēañe chũ'uku pa'iche cuasaku kuamũ Jesús

¹ Ūcuarũmũ Jesús repaũ neenani chũ'vaasomũ.

—Musanukona Diore sēeñe ũhamanejũ'u. Musanukona chiiche cuhama'ñe Dionĩ sēeju pa'ijũ'u — chiniasomũ Jesús repaũ neenare.

² Jã'aja'ñe chũ'vacuha ija'chere cuasaku kuasomũ repaũ, repanapi si'arũmũ Dionĩ sēeju paaru chini:

—Diore cuasama'ku, pãĩ chēañe chũ'uku vu'ejoopo'te paniasomũ. Ūcuaja'che pãijē'e oima'ku paniasomũ repaũ.

³ Ūcuarũmũ va'jeva'o ũcuajoopo pa'iva'o repaũ'te pãĩ chēañe chũ'uku'te si'arũmũ mua ija'chere kuako paniasomo: “Pãiu chũ'uni pe'rukũ cu'ache cho'omũ. Æsekaijũ'u chũ'ure repaũ cu'ache cho'uche jo'e cho'omane'a'ku”, chiniasomo repao repaũ'te. ⁴ Si'arũmũ sēeko'teta'ni ruu asaku paniasomũ repaũ. Jã'ata'ni repaoji ruarepa sēeona ija'che cuasaasomũ repaũ: “Chũ'u

Diore cuasama'kua'mu. Ūcuaja'che pāijē'e oima'kua'mu chu'u. ⁵ Jā'ata'ni repaoji chu'uni si'areparumu muta sēeona asa ca'nasō cho'okaija'mu chu'u. Repao'te cho'okatu jo'e mutamaneja'mo repao", chini repao sēesi'e cho'okaniasomu repau —Jā'aja'ñe kuaasomu Jesús repau neenare.

⁶ Kua pi'ni repanare ija'che i'kaasomu repau:

—Pāi chēañe chū'uku cu'aku cho'osi'ere cuasa ñajū'u musanukona. ⁷ Repau pāi chēañe chū'uku pāi oima'ku paniasomu. Jā'ata'ni va'jeoji si'areparumu repauji cho'okaau chini sēeona cho'okaniasomu repau. Diota'ni pāi chēañe chū'uku pa'icheja'che pa'ima'kua'mu. Jā'ajekuna Repau chēa paanapi umucujñana'me ñami Repauji cho'okaau chini si'arumu sēeto, "Cha'ajū'u. Na'a pani cho'okaija'mu chu'u", chiima'kua'mu Dios. Repana sēeñe asa teana cho'okaiku'mu Dios. ⁸ Repana chiiche na'mi cho'okaiku'mu Dios. Chu'u Dios Raosi'ku ichejana jo'e cajeni, ¿Diore cuasaju si'arumu sēenare ñaja'ñe chu'u? —chiniasomu Jesús repau neenare.

Fariseopāiuna'me pāi chū'unare kuri kookaiku pa'iche'te kuamu

⁹ Reparumu pāi, "Rua re'onaa'me chukuna. Chekunata'ni cu'anaa'me", chiiju cuasanapi Jesure ja'me paniasome. Jā'aja'ñe cuasajuna repanani chu'vaku ija'chere cuasaku kuaasomu Jesús:

¹⁰ —Ūmupāi te'eka'chapana fariseopāiuna'me pāi chū'unare kuri kookaiku Dios vu'ena mua kakaasome Dioni sēeñu chini. ¹¹ Ūcuarumu fariseopāiu nukaku ija'che sēniasomu: "Āa, Ja'ku Dios, chekuna pāi cu'ache cho'ome. Pōse ñaame. Ūcuaja'che chekunare ūcuarepa cho'oma'me. Ūcuaja'che rūjoromi peonare ja'me kāiju pa'ime. Chu'uta'ni chekuna cho'ocheja'che cu'ache cho'oma'kua'mu. Iku kuri kookaiku ūcuaja'che kuri cajejaiche sēni koo kuamairo paaku'mu. Chu'uta'ni jā'aja'ñe cho'oma'kua'mu. Re'oku'mu chu'u. Re'okujeku mu'uni pojoku mu'ure re'orepamu chiiju pa'iku'mu chu'u. ¹² Te'esemana te'eka'chapañoã ãu ãimairo pa'iku'mu chu'u, mu'uni pojoku. Chu'u cho'oche cho'osi'ere pāipi chu'uni ro'ito aperumu mu'u ĩsijū'u chiisinukoru kuēkue ña karamañe ĩsiku'mu chu'u mu'ure. Chekurumu kurire're dierepare're kooni te'ere'reru ĩsiku'mu chu'u. Chekurumu cienrepare'reruã kooni dierepare're ĩsiku'mu chu'u mu'ure. Jā'aja'ñechi'a ĩsiku'mu chu'u mu'ure", chiiju sēniasomu repau fariseopāiu. Cu'ache cho'okuta'ni re'oja'che cho'ochechi'a kuaasomu repau. ¹³ Cheku kuri

kookaikuta'ni repau cu'ache cho'osi'ere cuasa cunaumu Dios pa'ichejajekuna ñavajuchuku so'ore sumava'u meñe sime nukaku paniasomu. Sumava'u nukasi'kupi ã'capuna vaiu Diore ija'che sēniasomu repau: “Áa, Ja'ku Dios, cu'ache pa'iku'mu chu'u. Já'ata'ni oijũ'u chu'va'ure”, chiniasomu repau —Já'aja'ñe kuaasomu Jesús repanare.

¹⁴ Kuaacuha jo'e i'kaasomu repau.

—Asarepajũ'u musanukona. Sēni pi'ni eta repana vuñana co'iasome repana. Kuri kookaikuji ũcuauji meñe, “Cu'ache pa'iku'mu chu'u”, chiiu Dioni sēkuna repau cu'ache cho'osi'e tūnosōkani, “Cu'ache cho'osi'e ro'iche peomu ikure”, chiniasomu Dios. Chekureta'ni repauji, “Re'oja'chechi'a cho'oku'mu chu'u”, chikuna repau cu'ache cho'osi'e tūnokaimaneasomu Dios. “Repau cu'ache cho'ochē kuaamanesi'e ro'iche pa'imū ikure”, chiniasomu Dios. Pāi te'ena, cu'ache cho'onata'ni, “Re'onaa'me chukuna”, chiime, chekunapi asa, “Re'onaa'me jā'ana”, chiapu chini. Repana cu'ache cho'ochēte Dioni kuamaruna repana cu'ache cho'ochē tūnokaima'mu Dios. Diopi ñato cu'anaa'me repana. Já'ata'ni chekuna pāi, “Cu'ache cho'oku'mu chu'u”, chini cuasa Dioni kuajuna repana cu'ache cho'ochē tūnokaimu Dios, repanani oiu. Diopi ñato re'onaa'me repana, cu'ache cho'ochē tūnosōcojñosinajeju —chiniasomu Jesús repanare.

Chīiva'nare Jesús re'oja'che i'ka jo'kasi'ere kuaumu
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Ūcuarumu pāi Jesús pa'ichejana repana chīiva'nare raasome, Repauji chēsekū Dioni re'oja'chere sēekaau chini. Já'aja'ñe rajuna ña repau neena ũseasome repanare. ¹⁶ Ūsejuna Jesús repau neenare soni i'kaasomu.

—Chīiva'nare raiūsemanejũ'u musanukona chu'uni raapu. Iva'na chīiva'naja'ñe pa'iju chu'ure masi cuasanapi Dios chu'o asa chēajanaa'me. ¹⁷ Já'ata'ni iva'na chīiva'na chu'ure masi cuasacheja'che masi cuasamana Dios chu'o asa chēamanejanaa'me. Ūcuarepaa'me jā'a —chiniasomu Jesús repau neenare.

Pāiu kuriu Jesure Dios pa'icheja saiche sēniasasi'ere kuaumu
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Ūcuarumu judiōpāi chũ'uku kuriu Jesuni chu'o sēniasomu.

—Masiu, re'oku'mu mu'u. ¿Je'se cho'oni'te Dios pa'icheja saija'che chu'u? —chiniasomu repau repau'te.

¹⁹ Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—¿Je'se cuasa, “Re'okũ'mũ mũ'u”, chiikũ mũ'u chũ'ure? Diochi'aa'mũ Re'okũ. Chekũ pãiu re'okũ peomũ.
²⁰ Apeřumũ Dios chũ'u jo'kasi'e masicosomũ mũ'u. Ija'che kuamũ repa:

Mũsanũkona mũmupãi romi paana chekũnare romi ja'me kãimanejũ'u.

Ūcuaja'che romi mũmũ pa'ina chekũnare mũmupãi ja'me kãimanejũ'u.

Ūcuachi'a pãi vanisõmanejũ'u.

Chekũna nee ñaamanejũ'u.

Chekũna pa'iche'te kuani joremanejũ'u.

Ūcuaja'che mũja'kupãi ña kũkũjũ'u.

Jã'aja'ñe chũ'usi'kua'mũ Dios —chiniasomũ Jesús repa'ute kuriu'te.

²¹ Chikũna i'kaasomũ repaũ.

—Chĩřmũpi iřmũjatũ'ka Dios chũ'u jo'kasi'e peore jã'a jachama'ñe cho'okũ pa'ikũ'mũ chũ'u —chiniasomũ repaũ.

²² Jã'aja'ñe i'kaũna Jesús ija'che i'kaasomũ repa'ute:

—Ūcuarepa cho'okũ'teta'ni karamũ mũ'ure. Mũ'u paache cu'amajñarũãre peore ĩsisõ, kuri koo chũova'na pa'iva'nani rupũ ĩsijũ'u. ĩsisõjani rani chũ'ũna'me ku'iu chũ'u chũ'ũñe'te cho'okũ pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'oni'te Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ija'mũ mũ'u —chiniasomũ Jesús repa'ute kuriu'te.

²³ Jesupi jã'aja'ñe i'kaũna asa, ĩsicuhekũ sumava'u paniasomũ repaũ, rũa kuriũjekũ. ²⁴ Sumava'u pa'ũna ña Jesús ija'che i'kaasomũ repa'ute:

—Pãi kurinare Dios pa'icheja saineenareta'ni saicu'aja'mũ, repanapi kurire na'a rũa cuasajũ Dioni cuasama'to. ²⁵ Camellova'ure miuñakarũ cojerũ kaka etajaicu'acheja'che kuriu'te Dios pa'icheja saicu'aja'mũ, repaũji kurire na'a rũa cuasakũ pa'ito —chiniasomũ Jesús repa'ute kuriu'te.

²⁶ Jesús i'kache asasina ija'che sēniasome repa'ute:

—Jã'a pa'ito, ¿je'se cho'onani Dios pa'icheja saire'oja'u? —chiniasome.

²⁷ Chitena Jesús i'kaasomũ.

—Maichi'a te'ena cuasajũna Dios pa'icheja saicu'amũ maire pãi. Diopi cho'okaitota'ni Repaũ pa'icheja saiche vesama'mũ —chiniasomũ repaũ.

²⁸ Chikũna Pedro i'kaasomũ.

—Chũkũna mũ'ũna'me paũu chini chũkũna paasimajñarũã peore jo'kasõ rani mũ'ũna'me ku'ime —chiniasomũ.

²⁹⁻³⁰ Chikũna Jesús i'kaasomũ repa'ute.

—Pãiu ũcuauaku Dios chũ'ũñe'te cho'oku pasa chiiku chekurumu repau vũ'ere jo'kasõmu. Chekurumu repau rãjoni jo'kasõmu. Chekurumu repau majaa'chupãire jo'kasõmu. Chekurumu repau cho'jechĩire jo'kasõmu. Chekurumu repau pũka'kupãire jo'kasõmu. Chekurumu repau chĩire jo'kasõni repau aperumu paasinũko na'a rũa jñaaja'mũ repau, icheja cheja pa'irumu. Ũcuaja'che jũnisõsirumu Dios pa'ichejare ai sani pa'ija'mũ repau. Ũcuarepaa'me jã'a —chiniasomu Jesús repanare.

Jesús repau chuenisojachere jo'e kũamũ
(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ Ũcuarumu Jesús repau neenare docerepanare soni ija'che kũasomu:

—Jerusalén vũ'ejoopona maijanaa'me mai chura. Aperumu Dios chũ'o kũana tocha jo'kasi'e chũ'u Dios Raosi'ku cho'ocojñojañere kũame. Repana kũaju tocha jo'kasi'e Jerusalenna ti'jñeja'mũ chũ'ũre. ³² Judíopãipi judío peonani jo'kajanaa'me chũ'ũre, repanapi cu'ache cho'oa'ju chini. Rũa cu'ache cutuju pãisoju coo tutujanaa'me repana chũ'ũre. ³³ Ũcuachi'a suĩ'sue pi'ni vanisõjanaa'me repana chũ'ũre. Jã'ata'ni choteumucujñana vajurajia'mũ chũ'u —chiniasomu Jesús repau neenare.

³⁴ Repau kũache asanata'ni jmamakarujẽ'e asa chẽamaneasome repana. Diopi repanani asa chẽañe'te ũsekũna asavesũasome repana.

Na'ava'ũre Jesús vasosi'ere kũamũ
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Repau Jesús Jericó vũ'ejoopo tĩ'acuhato na'ava'u ma'a rũtũva'te ñu'iu kurire sẽeu paniasomu. ³⁶ Ñu'iuuna pãipi jainũko ũcuachejapi caraijũna asa,

—¿Je'se cho'oche ina? —chiniasomu repau. ³⁷ Chikũna,

—Jesús, Nazaret vũ'ejoopo raisi'kupi caraimũ —chiniasome pãĩ repau'te ja'me saina. ³⁸ Chitena asa ujachũ'opi ija'che cuiku i'kaasomu repau:

—Jesús, David aperumu pa'isi'ku Jojosi'ku, oijũ'u chũ'ũva'ũre —chiniasomu.

³⁹ I'kaũna asa charo saina,

—Re'omũ. Jo'e i'kamanejũ'u —chiniasome repau'te. Jo'e i'kamanejũ'u chiinaretani na'a rũa cuiku i'kaasomu repau.

—Jesús, David aperumu pa'isi'ku Jojosi'ku, oijũ'u chũ'ũva'ũre —chiniasomu repau.

⁴⁰ Jã'aja'ñe i'kakũ cuikũna asa canũka,

—Chũ'uni rajũ'u repau'te —chinasomũ Jesús repanare. Chikũna repauni kueñe rarena Jesús ija'che sēniasomũ repau'te:

41 —¿Ûquere cho'okaau chini sēeku mũ'u chũ'ure? —chinasomũ Jesús repau'te.

Chikũna,

—Pãi Ūcuanũkore Paakũ, chũ'u ñakocaã ñoa'kũ chiimũ chũ'u —chinasomũ repau.

42 Chikũna Jesús i'kaasomũ.

—Mũ'u ñakocaã ñoa'kũ mũ'ure. “Jesús chũ'ure va-soja'mũ”, chini cuasasi'kũjekũ vajũcuhamũ mũ'u chura —chinasomũ Jesús repau'te.

43 Jesupi jã'aja'ñe i'kakũna repau ñakocaã teana care'osoasomũ. Care'oũna Jesuna'me saiũ Dioni pojokũ, “Rũa re'okũ'mũ mũ'u”, chinasomũ repau. Chekũna ũcuaja'che repau'te cho'osi'ere ña, “Dios peore masikũ'mũ”, chinasome.

19

Zaqueona'me Jesús cho'osi'ere kũamũ

1-2 Ūcuarũmũ Jesús Jericó vũ'ejoopo tĩ'a mũato ũcuajoopo'te pãiu kuriũ paniasomũ. Repau mamia'me Zaqueo. Pãi chũ'unare kuri kookainare chũ'ũkũ paniasomũ repau. 3 Repau Zaqueo Jesure ñara chiikũta'ni chejarũ nukakũjekũ pãipi jairepanũkojẽna ñamaneasomũ.

4 Ñamanesi'kũjekũ Jesuni ñara chini charona vũ'vũ sũkiñũ sicómoroñũna mũni tuhiũ cha'aasomũ repau, “Jesús ichejapi caraija'mũ”, chini. 5 Tuhiũ cha'akũna repau Jesús ũcuachejana sani tĩ'a caraipi'rakũji mũñe ña sũkiñũ tuhikũ'te Zaqueo'te ija'che i'kaasomũ:

—Zaqueo, pesa cajejũ'u. Chura iumucuse mũ'u vũ'ena canũkache paamũ chũ'u —chinasomũ repau repau'te.

6 Jesupi jã'aja'ñe i'kaũna asa pojokũ na'mi caje repau vũ'ena mũvaasomũ repau. 7 Mũvakũna ña pãi ũcuanũko pe'rujũ cu'ache i'kaasome Jesure. “Pãiu cu'akũ vũ'ena canũkara chini mũamũ jã'u Jesús”, chinasome repana ũcuanũko.

8 Ūcuarũmũ repau Zaqueo repau vũ'ere pa'iu vũni nukakũ i'kaasomũ Jesure.

—Ñakũ, Pãi Ūcuanũkore Paakũ. Chura chũ'u paache cu'amajñarũã chũova'na pa'iva'nani joopo rupũ ñsija'mũ chũ'u. ũcuaja'che chũ'u jorekũ chekũnare na'a cajejaiche sēni koosinũko kuri ũcuaka'chapañõã jo'e ũcuajanũko jovo co'choja'mũ chũ'u repanare —chinasomũ repau.

9 Chikũna Jesús i'kaasomũ repau'te.

—Mai aipāiū Abraham jōjosi'kua'mū mū'ū. Iumu-cuse ivū'e pa'inare musanukonani oiū chēamū Dios, jūnisōsirumū vati toana saimanea'jū chini. ¹⁰ Chu'ū, Dios Raosi'ku, pāipi jūnisō vati toana saimanea'jū chini chejana cajesi'kua'mū. Repanare chēa paaku repaana cu'ache cho'ocojñora'asi'e ūsekani paaja'mū chu'ū —chiniasomū Jesús repaū'te Zaqueo'te.

*Kurire're koosina pa'iche'te kuaamū
(Mt 25.14-30)*

¹¹ Jesupi jā'aja'ñe i'kauna asa, repaūji Jerusalén vū'ejoopona tī'apirakūna ija'che cuasaasome repaana pāi: "Iku Jerusalén vū'ejoopona tī'a teana pāi ūcuanukore chū'ūja'mū", chini cuasajūna repanani chu'vaku ija'chere cuasaku kuaasomū repaū, jā'aja'ñe cuasamanea'jū chini:

¹² —Pāiū pa'ipāiū paniasomū. Repaūni pāi chū'uku'te jo'kañu chini chekucheja cana soniasome repaū'te. Sotena chekuchejana so'ona saniasomū repaū, repanapi repaūni pāi chū'uku'te jo'karena repaū pa'icheja canani co'i chū'ura chini. ¹³ Saipi'raku repaū'te cho'oche cho'okainare dierepanare soniasomū repaū. Soni rao pachokurire're te'ere'rechi'a īsi pi'ni ija'che i'kaasomū repaū repanare: "Chura chu'ū īsisire're kurire'repi pōsere koo īsijū na'a rūa kurire koojū pa'ijū'ū. Chu'ū rairumujatū'ka jā'aja'ñe cho'oju pa'ijū'ū musanukona", chiniasomū repaū. ¹⁴ Chini jo'ka sanisōuna repaū pa'icheja cana pāi, repaūni cuhejū, te'enare pāi jñaa saomasome, repaū saisijooopona tuha chū'ūñe jo'kajanani, "Iku chū'ūñe cuheme chūkūna", chiapū chini.

¹⁵ 'Cuhecheta'ni ūcua pāi chū'uku'te jo'kaasome repaana repaū'te. Pāi chū'uku'te jo'karena repaū pa'ichejana co'i, repaū'te cho'oche cho'okainare repaū kuri īsinani soapū chini chū'ūasomū repaū, repaana koosinukore kurire masira chini. ¹⁶ Sotena charo te'eū rani ija'che kuaasomū: "Chu'ūre paaku, mū'ū chu'ūre īsisire'reva kurire'revaji pōsere koo īsiku dierepare're koosi'kua'mū chu'ū", chiniasomū. ¹⁷ Chikūna i'kaasomū repaū. "Mū'ū rūa masi cho'osi'kua'mū. Kuri ka'charū koosi'kuta'ni na'a rūa jñaaasi'kua'mū mū'ū. Masi cho'osi'kujekūna vū'ñajoopoā dierepajoopoā pa'inani pāire chū'ūa'ku chini jo'kamū chu'ū mū'ūre", chiniasomū repaū. ¹⁸ Kuacuhauna chekū ūcuaja'che kurire'reva koosi'ku rani kuaasomū. "Chu'ūre paaku, kurire'reva mū'ū chu'ūre īsisire'revaji pōsere koo īsiku cincorepare're koosi'kua'mū chu'ū", chiniasomū. ¹⁹ Jā'aja'ñe kuauna repaū'te paaku ija'che i'kaasomū:

“Re'orepamu. Vu'ñajoopoã cincorepajoopoã pa'inani pãire chũ'ua'ku chini jo'kamũ chũ'u mu'ure”, chiniasomu repau.

20 'Kuaacuhauna cheku kurire'reva koosi'ku rani kuaasomu. “Chu'ure paaku, mu'u chu'ure isisire'reva kurire'reva ũcuare'reva co'chamu chũ'u mu'ure. Mu'upi isiuna koo kãase'rechoji rea care'va paaku pa'isi'kua'mu chũ'u repare'reva.

21 Mu'ure cho'ochẽ cho'okainare oima'kua'mu mu'u. Chekuna cho'ochẽ cho'o koosi'e kuri tuasõku'mu mu'u. Ūcuaja'che ãu chekuna tãsi'e tuasõku'mu mu'u. Jã'ajekuna jã'are vajuchuku mu'u chu'ure isisire'reva kurire'reva rupũ paasi'kua'mu chũ'u”, chiniasomu repau.

22-23 Repau kurire'reva care'va paasi'ere kuauna asa repau'te paaku ija'che i'kaasomu repau'te: “Rua cu'aku'mu mu'u. Mu'upi jã'aja'ñe cuasaku cho'omanẽna asa pe'rukũ cu'ache cho'oja'mu chũ'u mu'ure. Chũ'u pãi oima'ñena'me chekuna cho'ochẽ cho'o koosi'e kuri tuachena'me chũ'u chekuna tãsi'e ãu chũ'u tuache masakuta'ni, zje'se pa'ina mu'u chũ'u isisire'reva kurire'reva kuri vu'ena sa jo'kamanẽ? Sa jo'karu rani na'a rua koorã'asi'kua'mu chũ'u”, chiniasomu.

24 Chini chekunare ũcuacheja nukunare i'kaasomu repau. “Repau koosire'reva kurire'reva tua, chekuni isijũ'u dierepare're kurire're koosi'kuni”, chiniasomu repau.

25 Chikuna i'kaasome repana. “Jã'ata'ni jã'u ũcuare kurire're dierepare're paamu”, chiniasome.

26 Chitena repanare i'kaasomu repau. “Asarepajũ'u, musanukona. Ija'chea'me: Pãiu ũcuache'te koo masi paaku ũcuare paakuta'ni na'a rua kooja'mu. Jã'ata'ni jmanukoru koosi'kupi masi paama'ku repau paache rua jmanukoruta'ni peore tuasõcojñoja'mu”, chiniasomu repau.

27 Chini, “Chura chũ'uni cuheju, chũ'u chũ'ũñe cuhenare chẽa ichejana ra chũ'u ñaku'te vanisõjũ'u”, chiniasomu pãi chũ'uku repanare —Jã'aja'ñe kuaasomu Jesús repanare pãi.

*Jerusalén vu'ejoopo Jesús sani tĩ'asi'ere kwamũ
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)*

28 Jã'aja'ñe kua pi'ni Jerusalenna tĩ'ara chini jo'e saiũ aikũtina muniasomu repau Jesús. 29 Muũ Betfagẽ vu'ejoopona'me Betania vu'ejoopo Olivo aikũti pa'ijoopoãna kueñe tĩ'aasomu repau. Repajoopoã kueñe tĩ'a repau neenare te'eka'chapanare soniasomu repau. 30 Repanare soni ija'che chũ'uasomu repau:

—Jeejoopona kueñe cajoopona saiũ'u musanukona. Sani tĩ'a burrova'ure quẽo sũosiva'ure, pãi chuta'a tuhimava'uni jñaajanaa'me musanukona. Jña repava'ure jose ichejana rakaijũ'u. 31 Pãiu ũcuachakũji musanukonare,

“¿Ëque cho'oñu chini m̄sanukona jā'ava'ure joseche?”, chiito, “Maire Paaku iva'ure chiimu”, chiijũ'u repanare — chiniasomu repa.

³² Chikuna repana sani ñato Jesús i'kasi'e ũcua paniasomu. ³³ Burrova'ure quẽo s̄osiva'ujekuna josejana repava'ure paana i'kaasome.

—¿Ëque cho'oñu chini m̄sanukona jā'ava'ure joseche? —chiniasome.

³⁴ Chitena i'kaasome repana.

—Maire Paaku iva'ure chiimu —chiniasome repana repanare.

³⁵ Chini repava'ure burrova'ure Jesús pa'ichejana sa repa s̄okũñuna kãñapi tujñacuha Jesure t̄oasome repana. ³⁶ T̄orena tuhiu saiuna repa saima'ana kãña jaasome p̄ai, repauni pojoju. ³⁷ Jarena ũcuama'api saiũ Olivo aikũtipi Jerusalén cajechejana kueñe t̄i'aasomu repa. T̄i'akuna Diochi'a te'eũ cho'omasiche'te repaũji cho'okuna ñasi'ere cuasaju repaũ'te chiina ũcuanuko Dioni pojoju, “R̄ua re'oku'mu mu'u”, chiiju cuiju ujachu'opi i'kaasome. ³⁸ Ũcuachi'a ija'che i'kaasome:

—¡Diopi ikure p̄aire chũ'ua'ku chini Repaũ Raosi'kure re'oja'che cho'okaau! ¡C̄naumu pa'ina pojoju paapu! ¡P̄ai ũcuanuko, “C̄naumu Pa'iku Dios peore masiku'mu”, chiapu! —chiniasome repana Jesure chiina ũcuanuko.

³⁹ Jã'aja'ñe i'kajuna ũcuanana'me pa'ina fariseop̄ai asa pe'ruju ija'che i'kaasome repaũ'te Jesure:

—Masiu, mu'ure chiinare jā'aja'ñe i'kache ũsejũ'u —chiniasome.

⁴⁰ Chitena Jesús i'kaasomu repanare.

—Ësema'mu chu'u. Inapi jā'aja'ñe cuiju i'kama'to catapi ũcuare i'kaku cuir'amũ —chiniasomu Jesús repanare fariseop̄ai.

⁴¹ Chini na'a kueñe t̄i'a Jerusalén v̄'ejoopo'te ña oniasomu repa. ⁴² Oiu ija'che i'kaasomu:

—Dios m̄sanukonare Jerusalén pa'inare pa'iche r̄ua re'oja'chere jo'kara chiimu, Repauni cuasaju pojoju paapu chini. Jã'ata'ni cuheme m̄sanukona. Cuheju re'oja'che pa'iche ves̄ume m̄sanukona, Diopi ũsekuna. ⁴³⁻⁴⁴ M̄sanukonare cu'ache t̄ijñerumu t̄i'acuhaja'mu. M̄sanukonare cuhena ijoopona rani si'acajoopo ru'tuna pachu cha'opi r̄uhiso'koro ñekua timu ũcuachejñapi pachu m̄ni kakajanaa'me. M̄sanukonapi vajuchuju eta v̄'v̄asõñu chiito ũseju ijoopo ñañosõjanaa'me repana. Ñañosõsirumu v̄'ña je'nasi'puã catapuã te'erup̄e'e chekup̄una'me s̄'imaneja'mu. M̄sanukonare ainana'me

chīiva'nare vanisōjanaa'me repana. Chu'uni Dios Raosi'kuni cuhejuna cu'ache ti'ñēja'mu musanukonare. Chu'ure cuheche ro'ia'me jā'a —chiniasomu Jesús repanare.

Dios vū'ena kaka pōse ĩsinare Jesús eto saosi'ere kuamu (Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Ūcuarumu Jesús Dios vū'ena kaka repavū'e pōse ĩsinare eto saosomu. ⁴⁶ Repanani eto saoku ija'che i'kaasomu repau:

—Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu: Chu'u vū'e pāi chu'ure pojoju sēevū'ea'me, chiimu. Jā'ata'ni musanukona pōse ñaana cho'ocheja'che kaka cu'ache cho'ome ivū'e —chiiu eto saosomu Jesús repanare.

⁴⁷ Reparumu Jesús Dios vū'e si'aumucujña kaka che'choasomu. Jā'ata'ni phairipāi chū'ūnana'me judiōpāi che'chonana'me pāi chū'ūna, “¿Je'sepi vanisore'oku ikure?”, chiniasome repau'te. ⁴⁸ Jā'ata'ni pāipi ūcuanuko repau che'choche'te asaneejuna cho'ocu'aasomu repanare.

20

Jesús rua masi i'kasi'ere kuamu (Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Reparumu Jesús Dios vū'ere pa'iu Dios chu'o re'oja'chere chu'vaku paniasomu repanare pāi. Chu'vakuna judiō phairipāi chū'ūnana'me judiōpāi che'chonana'me judiō aina rianasome. ² Rani repau'te chu'o sēniasome repana.

—¿Je'se cuasa pāi chū'ūna cho'ocheja'che rani cho'oku mu'u? ¿Neepi chū'ūrena cho'oku mu'u? —chiniasome repana.

³ Sēejuna repanare i'kaasomu repau.

—Chu'u ūcuaja'che musanukonani chu'o sēniasara. Sēeuna kuajū'u chu'ure. ⁴ ¿Neepi Juanre Pāi Okoro'veku'te chēa raore? ¿Diopi raou? Jā'apāani, ¿pāipi chēa raore repau'te? —chiniasomu Jesús repanare.

⁵ Sēkuna sāiñechi'a ija'che cutuasome repana:

—¿Je'se mai ikure i'kajanaa'ñe? Maipi, “Juanre Diopi chēa raosi'kuamū”, chiito iku maire, “¿Musanukona je'se pa'ūna jā'aja'ñe cuasanata'ni Juan chu'vasi'e cuasamanere?”, chiija'mu. ⁶ Ūcuaja'che, “Pāipi chēa raosinaa'me”, chiicu'amū maire. Ina pāi jainuko, “Juan Dios chu'o kuakaiku pa'isi'kuamū”, chiiju cuasame. Jā'ajekuna maipi jā'aja'ñe i'kato ina pāi asa pe'ruju ūcuanuko catapi su'a vēasojanaa'me maire —chiniasome repana.

⁷ Sāiñechi'a jā'aja'ñe cutu pi'ni Jesure ija'che i'kaasome repana:

—Juanre okoro'vea'ku chini raosi'kure vesume chukuna —chiniasome repana.

⁸ Chitena Jesús i'kaasomu.

—Chu'u ũcuaja'che musanukonapi jā'aja'ñe i'karena chu'ure chũ'u raosi'ku mami kuamaneja'mu —chiniasomu.

Cho'ochē cho'okaina cu'ache cho'osi'ere cuasaku khamu Jesús

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Ũcuarumu Jesús päire jo'e chu'vakū ija'chere cuasaku kuaasomu:

—Pāiu pīsi ũche chio tā pi'ni repachio kuirakaijanare jāa jo'ka, “Ichio ũche tuarumu tī'auna tuajũ'u. Reparumu chu'ure cho'ochē cho'okaiku'te ichejana raoja'mu chu'u, chu'uni ũchere miiraikaau chini”, chiniasomu repau. Chini jo'ka tichejana sanisōasomu repau rua jeerumu pasa chini.

¹⁰ Ũche tuarumu tī'auna repau'te cho'ochē cho'okaiku'te ũche chio kuirakaina pa'ichejana saomasomu repau, ũchere miijani rakaau chini. Jā'ata'ni repana ũche kuirana sani tī'auna ña repau'te chēa vani ũchejē'e peou'te co'choasome repau'te, ũche paaku pa'ichejana. ¹¹ Co'chorena ũche paaku repau'te cho'ochē cho'okaiku'te chekuni jo'e ũcuachejana saouna sani tī'auna ũche kuirakaina repau'te ũcuaja'che vaniasome. Vani repau'te rua cu'ache cutu pi'ni ũchejē'e peou'te co'choasome repana. ¹² Co'chorena jo'e chekuni saouna ũcuaja'che asi vani kuko co'chosōasome repana.

¹³ Jā'aja'ñe cho'orena ũche paaku cuasaku te'ewji ija'che i'kaasomu: “¿Je'se cho'oja'che chu'u? Chu'u chíini chu'u rua oiū paava'uni repana pa'ichejana saora. Jā'ureta'ni ña kukujacosome repana”, chíiū cuasaasomu repau.

¹⁴ Jā'aja'ñe cuasa repau mamakuni saouna ũche chiona sani tī'auna ña repachio kuirana ija'che i'kaasome: “Jā'u ũche paaku mamaku'mu. Puka'ku jūnisōsirumu puka'ku paasi'e paajaua'mu jā'u. Vanisōñu jā'uni. Maipi jā'uni vanisōni puka'ku jūnisōsirumu repau paasi'e maipi paajanaa'me”, chiniasome repana sāiñechi'a. ¹⁵ Chini repau'te chēa chio rūtuvana juha sa vanisōasome repana —chiniasomu Jesús repanare pāi.

Jā'aja'ñe kua pi'ni repau kuasi'e asasinare ija'che sēniasomu repau:

—Repau mamaku'te vanisōsi'ere asa ũche chio paakuji sani, ¿je'se cho'oja'u repanare ũche kuirakainare? ¹⁶ Ija'che cho'oja'mu repau ũche paaku: Ũche chiona sani repau mamaku'te vanisōsinare sāiñe vanisōja'mu repau. Repanare vanisō ũche chio kuirakaijanare chekunani jāa jo'kaja'mu

repaṁ, ũche chiore kuiraa'ju chini —chiniasomṁ Jesús repañare pãi.

Jã'aja'ñe i'kaṁna asa,

—iDios chṁkṁna'te jã'aja'ñe cho'omanea'ku! — chiniasome repaña.

¹⁷ Chitena Jesús repañani ñaku i'kaasomṁ.

—Aperṁmṁ tocha jo'kasi'ere, Dios chṁ'ore asa chĕajũ'ṁ mṁsanṁkona, ija'che chiiche'te:

Pãi vṁ'e cho'ona vṁ'ña tuu re'ojatuure ku'eju paniasome.

Ku'eju te'etuupṁ jñaani cuheasome repaña.

Cuheju jo'kaasome repatuupṁ.

Chekṁnata'ni na'a rṁa masinajeku rani repatuupṁ mini kuãa

sa

repañana vṁ'e chakavṁna nṁkoasome,

repañana vṁ'epi na'a rṁa jṁjaa'ku chini,

chiimṁ repa. ¹⁸ Pãiu vṁ'e tuupṁna tãni rṁa asi tãimṁ.

Ūcuachi'a vṁ'e tuupṁji pãiuñi tãito jūnisōmṁ. Ūcuaja'che

pãi chṁ'ure cuhenare rṁa cu'ache ti'jñeja'mṁ. Jūnisōsirṁmṁ

vati toana sani uujananaa'me repaña —chiniasomṁ Jesús

repañare pãi.

¹⁹ Jesupi jã'aja'ñe i'kaṁna judío phairipã chũ'unana'me judiöpã che'chona ija'che cuasaasome: “Iku Jesús jã'aja'ñe i'kacheji maini cu'ache i'kamṁ. Churana teana chĕañu ikure”, chiniasome repaña. Chiisinata'ni pãire vajachju repañ'te chĕamaneasome repaña.

Pãi chũ'unare kuri ro'iche'te i'kamṁ Jesús

(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

²⁰ Repañni chĕañu chini repañare ja'me pa'inare ũcuañanare soni i'kaasome repaña.

—Jesús pa'ichejana sani repañ cho'oche'te ñaju repañ chṁ'o asaneena cho'ocheja'che cho'ojṁ chṁ'o sĕniasajũ'ṁ repañ'te. Chekṁrṁmṁ repañji tiiñe i'kato chĕa sa,

pãi chũ'uku vṁ'ena jo'kare'omṁ repañ'te churata'ni — chiniasome repaña. ²¹ Chini saorena Jesús pa'ichejana sani

tĩ'a repañ chṁ'o asaneena i'kacheja'che i'kaasome repaña repañ'te.

—Masiu, rūhiñe che'choku'mṁ mṁ'ṁ. Jã'a masime chṁkṁna. Mṁ'ṁ che'choche'te chekṁnapi asa cu'ache

i'katōjĕ'e kuku cuasoma'ñe ũcua che'choku pa'iku'mṁ mṁ'ṁ, Dios chũ'ṁ jo'kasi'e ũcuarepa. ²² Jã'ajekṁna mṁ'ṁni

chṁ'o sĕniasañu chiime chṁkṁna. Romapã chũ'ukju Césapi chṁkṁna pa'iche ro'ire sĕeto, ¿ro'ijanaa'ñe chṁkṁna

repañ'te? ¿Ro'imanejanaa'ñe? —chiniasome repañ'te.

²³ Jã'ata'ni Jesús repaña cu'ache cho'oñu chiiche'te masiku ija'che i'kaasomṁ repañare:

24 —Kurire'reva'te mini ñojũ'u chũ'ure. Kurire'reva pa'iku kuechusi'ku, ¿keeja'ia'u? Ūcuachi'a, ¿nee mamipi pa'iku ire'reva? —chiniasomu repau.

Chikuna i'kaasome repana.

—Maire chũ'uku César chiana'me repau mami pa'imũ jā'are'reva —chiniasome repana.

25 Chitena repanare i'kaasomu repau.

—Jā'a pa'ito pa'iche ro'ire repauji kuri ro'iche chũ'uto ro'ijũ'u repau'te. Dios chũ'u jo'kasi'e ūcuachi'a cho'ojũ pa'ijũ'u —chiniasomu Jesús repanare.

26 Repauji rua masiku sãine i'kauna asa kuku jo'e i'kamaneasome repana, fariseopã raocojñosina.

*Jũ'isina vajuraiche'te Jesure sēniasasi'ere kumũ
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)*

27 Ūcuarumu saduceopã te'ena Jesuni ñañu chini saniasome. “Pã jũ'isina jo'e vajuraimanejanaaname”, chiiju cuasanajeju Jesure ija'che sēniasome repana:

28 —Masiu, Diopi chũ'una Moisés aperumu maire tocha jo'kasi'e ija'che chiimu:

Pãiu romio'te vejasi'kupi, chuta'a chũ peokuji jo'ka jūnisōru repau cho'jeuji veja paa'ku majaa'chu paasi'kore.

Repaoni veja chũire paaku ija'che cuasaku paau:

“Chũ'u a'chu jūnisōsiva'u chũjananaame ina chũ'u chũ”, chiau,

chiimu repau tocha jo'kasi'e. 29 Jā'ajekuna chũ'o kuañu chiime chukuna mũ'ure. Pãiu charo caku cho'jechũ umupãichi'a seirepanare paaasomu. Repau chareparo caku romio'te veja paaku chuta'a chũ peokuji jo'ka jūnisōasomu. 30 Jūnisōna cho'jeu repau majaa'chu rãjo pa'isi'koni veja paaku ūcuaja'che chuta'a chũ peokuji jo'ka jūnisōasomu. 31 Jūnisōna na'a cho'je caku ūcuate'eo'te veja ūcuaja'che chũ peokuji jūnisōasomu. Jā'aja'ñechi'a sieterepana ūcuauko ūcuate'eo'te vejaju chũ peonachi'a jo'ka jūnisōasome repana. 32 Repana jūnisōsirumuna romio ūcuaja'che jūnisōasomo. 33 Jā'ajekuna pã jūnisōsina ūcuauko jo'e vajuraisirumu, ¿kaupi repao'te jo'e paaja'u vajurumu sieterepana repao'te paasina? ¿Je'se chiiku mũ'u? —chiniasome repana.

34 Chitena Jesús i'kaasomu repanare.

—Icheja cheja pa'ina umupã romi vejame. Romi ūcuachi'a umu vejame. 35 Pã Diore cuasana, umupãina'me romi jūnisō vajurani Dios pa'icheja saisirumu jo'e vejamanejanaaname. 36 Ūcuaja'che jo'e jūnisōmanejanaaname repana, ūcuare vajuraisinajeju. Angeles, Diore ja'me pa'ina

pa'icheja'che jūnisōma'ñe pa'ijanaa'me repana. Ūcuaja'che Dios chīia'me repana jūni vajurani repau pa'icheja saisina. ³⁷⁻³⁸ Aperumū Moisés sūkira'ñaru uutoa toa kueñe nukaku ñaku paniasomū. Ñaku nukakuna ūcuatoa sa'navuji Diopi i'kakuna asaku pāi jūnisōsina jo'e vajurajachere kuara chini ija'che tocha jo'kaasomū repau Moisés:

Musanukona aipāi icheja pa'irumū chū'ure cuasasinare paaku'mū chū'u, Abrahamre, Isaare, Jacobre, chiisi'kua'mū Dios. Pāi jūnisōsinarejē'e vajunareja'che ñakujeku paamū Dios repanare, rekoñoāpi vajukuna — chiniasomū Jesús repanare saduceopāi.

³⁹ Jā'aja'ñe i'kauna judiōpāi che'chona i'kaasome repau'te.

—Masiu, rua masi i'kamū mū'u —chiniasome repana Jesure.

⁴⁰ Jesupi masi i'kauna repau'te jo'e chū'o sēniasavajuchuasome repana saduceopāina'me judiōpāi che'chona.

¿Nee chīia'u pāire chū'ua'ku chini Dios Raosi'ku?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Ūcuarumū Jesús repanare pāi repau pa'iche'te kuaasomū.

—“Aperumū pa'isi'ku David Jojosi'kua'mū Cristo”, chiime musanukona pāi ūcuanukore chū'ua'ku chini Dios Raosi'kure. ¿Je'se pa'iauna musanukona jā'aja'ñe i'kache?

⁴² Repau David Salmophurona ija'che tocha jo'kaasomū:

Dios chū'ure Paaku'te ija'che i'kaasomū:

“Chū'ure kueñe ūjajūtu cakā'kona pūujū'u.

⁴³ Chū'upi cho'okuna mū'ure kuhena ūcuanuko mū'u chū'ūñe cho'ojanaa'me”, chiniasomū Dios,

chiimū repa tocha jo'kasi'e. ⁴⁴ ¿Je'se pa'iauna David,

“Chū'ure Paaku'mū Cristo”, chiisi'eta'ni, “David Jojosi'kua'mū Cristo”, chiiche pāi? —chiniasomū Jesús repanare.

Judiōpāi che'chona cu'ache cho'oche'te kuamū Jesús

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Repana pāi ūcuanuko asaju'te Jesús repau neenani chū'vaasomū.

⁴⁶ —Judiōpāi che'chona pa'iche ña chēamanejū'u musanukona. Kāña re'ojakāñapi ūjacueñoā ju'ijū nuka ku'ime repana, pāipi ña, “Diore rua cuasanaa'me jā'ana”, chiapu chini. Āu īsichejñare ku'ijūna pāipi repanani ña kukujū chēa pojoto rua pojonaa'me repana. Ūcuaja'che judiōpāi chi'ivū'ña mūa kakani masina ñu'isaivūāre ñu'ineenaa'me repana. Ūcuaja'che pāipi repanani

ãu ãuñu chini soito mua repanare soisi'kure kueñe ñu'ineenaa'me repana. ⁴⁷ Ūcuaja'che va'jeva'na paache joreju tatesõnaa'me repana. Jã'aja'ñe cho'onata'ni pãipi ña, "Re'onaa'me jã'ana", chiapũ chini Diore rua jeerũmũ sãejũ pa'inaa'me repana. Jã'aja'ñe cho'onajejũna Diopi chũ'ũũna rua cu'ache ti'jñeja'mũ repanare —chiniasomũ Jesús repaũ neenare.

21

Va'jeva'o chũova'o pa'iva'o Diore kuri ïsisi'ere kuamu
(Mr 12.41-44)

¹ Ūcuarũmũ Jesús Dios vũ'ere chuta'a pa'iu ñato pãi kurina kurire Dioni ïsijũ cãjovũna rua mañaasome. ² Va'jeva'o chũova'o pa'iva'o ũcuaja'che te'eka'chapare'reruãchi'a ka'charũ pa'ire'reruãre mañaasomo. ³⁻⁴ Mañaona ña Jesús ija'che i'kaasomũ:

—Ina kurinata'ni repana koojũna cajejaisi'ere ïsisinaa'me. Iva'ota'ni repao ãu koo ãio pasa chiisire'reruãre Dioni pojoko peore ïsisõsi'koa'mo. Kurina ïsisi'e ña pojomũ Dios. Jã'ata'ni iva'o ïsisi'e ña na'a rua pojomũ Dios. Ūcuarepaa'me jã'a —chiniasomũ Jesús.

Dios vũ'e ñañosojachere kuamu Jesús
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Reparũmũ chekũna ũcuavũ'e pa'ina Dios vũ'e pa'iche'te cutuasome.

—Catapuã rua re'ojapuãpi cho'osivũ'ea'me ivũ'e. Ūcuaja'che pãipi Dioni pojojũ jo'kasimajñaruãpi rua re'ojamajñaruãpi pa'iu rua re'oja'imũ ivũ'e —chiniasome repana.

Jã'aja'ñe cutujũna asa Jesús i'kaasomũ repanare.

⁶ —Musanũkona ivũ'e Dios vũ'ere ñajũ, "Re'oja'imũ", chiime. Jã'ata'ni na'a pa'isirũmũ, catapuã te'epujẽ'e chekupũna'me sũ'ima'ñe peore ñañosõjanaa'me pãi ivũ'e —chiniasomũ Jesús repanare.

Cheja si'apirarũmũ cho'ojachere kuamu
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Chikũna asa repaũ'te chũ'o sãniasaasome repana.

—Masiũ, mu'ũ kuasi'e, ¿jeerũmũ cho'ojachea'che? Reparũmũ ti'añe, ¿je'se masijanaa'ñe chũkũna? — chiniasome repana.

⁸ Sãejũna Jesús i'kaasomũ repanare.

—Ñarepajũ pa'ijũ jorena i'kache asa chẽama'ñe pa'ijũ'ũ musanũkona. ¡Cacu'ocojñõñe! Pãi jainũko te'enachi'a ku'ijũ jorejũ chũ'ũni roijũ, "Pãi ũcuanuãkore chũ'ũa'ku

chini Dios Raosi'kua'mu chu'u", chijjanaa'me. Jã'aja'ñe i'kaju, "Churata'ni cheja si'api'ramu", chijjanaa'me repana. Jã'aja'ñe i'kanare jovomanejũ'u musanukona. ⁹ Ūcuaja'che pã vaichena'me pã repanare chũ'unare cuheju etoche asani kukumanejũ'u musanukona. Jã'aja'ñe pa'ija'mu cheja si'api'raramu. Jã'ata'ni cheja chuta'a si'amanaja'mu — chinasomu Jesús repanare.

¹⁰ Chini Jesús jo'e i'kaasomu repanare.

—Pã ũcuate'echeja pa'ina chekuchejña pa'inani sani vanisõjanaa'me. ¹¹ Ūcuaja'che cheja si'achejñaruã ruã pi'ruja'mu. Ūcuaja'che ruarepa asuku ãupi aineemauna pã si'achejñaruã ãucuhana jũnisõjanaa'me. Ūcuaja'che si'achejñaruã ravu pa'ina pã jainuko jũ'ijanaa'me. Ūcuaja'che pã cunaumure ñani repana ñamanesi'ere ñaju ñavajuchuache ñokuna kukusõjanaa'me.

¹² Jã'aja'ñe chuta'a cho'omarumu musanukonapi chu'uni cuasajuna cuheju chã ruã cu'ache cho'ojanaa'me pã musanukonare. Chã judiopã chi'ivũ'ñana sa cu'ache i'ka pi'ni pã chãavũ'ñana cuaojanaa'me repana musanukonare. Chekurumu musanukonare chã sa pã chũ'una vu'ñana jo'kajanaa'me, repavũ'ña pa'napa cu'ache cho'oa'ju chini. ¹³ Pãipi jã'aja'ñe cho'ojuna chu'u pa'iche'te kua asojanaa'me musanukona repanare. ¹⁴ Pãipi maini jã'aja'ñe cho'oto, "¿Je'se sãiñe i'kajanaa'ñe mai cu'ache cho'omaneajũ chini?", chijũ cuasamanejũ'u musanukona. ¹⁵ Chu'upi cho'okaiuna musanukonare pe'runare sãiñe i'kani ruã masi i'kajanaa'me musanukona. Masi i'karena, "Joreme ina", chiimanejanaa'me repana musanukonare pe'runa. Jo'e i'kamanejanaa'me repana.

¹⁶ Chekurumu mija'kupãipi musanukonare cuheju chã sa pã chũ'una vu'ñana jo'kajanaa'me, repana cu'ache cho'oa'ju chini. Chekurumu mua'chupãipi chekurumu muche'uchipi chekurumu musanukona majapãipi chekurumu musanukonare re'osinapi cuheju chã sa jo'kajanaa'me musanukonare. Ūcuachi'a pã musanukonare ũcuauanare vanisõjanaa'me. ¹⁷ Pã jainuko musanukonare chu'uni cuasajuna cuhejanaa'me. ¹⁸ Jã'ata'ni Diopi ũsekuna musanukona rekoñoãta'ni cu'ache cho'omanejanaa'me repana. ¹⁹ Musanukonapi chu'ure cuasache ũhasõmanapi jũnisõni Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me.

²⁰ Ūcuachi'a cheja si'api'raramu ija'che cho'ojanaa'me pã: Pãire vañu chini Jerusalén vu'ejoopona rani rühiso'koro nukajanaa'me sõtaopã. Sõtaopãipi jã'aja'ñe cho'ojuna ñani, "Ijoopo vu'ejoopo ñañasõcuhaja'mu",

chini masijanaa'me musanukona. ²¹ Reparumũ tĩ'ato Judea cheja pa'ina aikũjñana vũ'vũ katisõ'a'ju. Ũcuaja'che Jerusalén vũ'ejoopo pa'ina eta sanisõ'a'ju. Ũcuaja'che chiño saisina Jerusalén vũ'ejoopo maimanea'ju. ²² Reparumũ repana cu'ache cho'osi'e ro'i Jerusalén vũ'ejoopo pa'inare rũa cu'ache ti'jñeja'mũ Diopi chũ'ũna. Aperumũ Dios chũ'o tohana kũaju tocha jo'kasi'epi ti'jñeja'mũ repanare Jerusalén pa'inare. ²³ Reparumũ romiva'nare chĩi sũ'iva'nana'me oje chũsava'nare rũa vesache cu'ache pa'ija'mũ. Reparumũ Jerusalén pa'inare ũcuanukore rũa cu'ache ti'jñeja'mũ, Diopi pe'rukũ chũ'ũna. ²⁴ Reparumũ sõtaopãi tĩichejña raisinapi Jerusalén pa'inare ũcuuanare va'jñapi vanisõjanaa'me. Chekũnare chẽa tĩichejñana sasõjanaa'me repana. Ũcuaja'che judío peonapi Jerusalén vũ'ejoopo ñañosõ tua pa'ijanaa'me, Dios repanare repacheja pa'iũserumũjatũ'ka —chiniasomũ Jesús repanare.

Pãire ja'me paan chini Dios Raosi'kũ jo'e rajachere kũatũ

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Chini Jesús jo'e i'kaasomũ repanare.

—Ũcuaja'che reparumũ Diopi chũ'ũna ũsũna'me pãimiaũna'me ma'jñoko, vajũchũache ñojũna ña kũkũsõjanaa'me pãi. Ũcuaja'che chiaraãpi rũa asoche fa'akũna ña rũa kũkũsõjanaa'me pãi si'achejña pa'ina. ²⁶ Reparumũ cho'ochete ña, “¿Je'se maire ti'jñeja'u?”, chini ruarepa kũkũcajejanisõ ai jũnisõjanaa'me pãi, cũnaumũ pa'imajñaruãjatũ'ka peore ñũ'kuekũna ñani. ²⁷ Reparumũ chũ'ũ Dios Raosi'kũ peore Masiuji rũa re'oja'che ñou ko'sija'iu cũnaumũpi pãi ũcuanuko ñajũ'te pikona'me cajeja'mũ. ²⁸ Chũ'ũ chura kũasi'e apecho'ochete ñani rũa pojojũ'ũ musanukona. “Dios maire Repaũ neenajejũna Repaũ pa'ichejana sara chini raipi'ramũ”, chini cuasaju cha'ajũ'ũ —chiniasomũ Jesús repanare.

²⁹ Ũcuarumũ Jesús pãire chũ'vakũ ija'che i'kaasomũ:

—Chura sũkiñũ higoñũ pa'ichena'me sũkiñũã si'ara'ñũruã pa'iche'te cuasa ñajũ'ũ. ³⁰ Sũkiñũã ja'o ma'mañe ñani, “Ũsurumũ tĩ'api'ramũ ie”, chiime musanukona. ³¹ Ũcuaja'che chũ'ũ chura kũasi'epi tĩ'akũna ñani, “Jesús Dios Raosi'kũ pãi ũcuanukore chũ'ũra chini chejana jo'e cajepi'ramũ”, chiijanaa'me musanukona.

³² 'Musanukona jojosina chuta'a jũ'imarumũna chũ'ũ kũasi'e peore ti'jñeja'mũ. Ũcuarepaa'me jã'a.

33 Cunaumuna'me cheja si'asōja'mu. Chu'u chũ'u jo'kasi'eta'ni si'ama'ñe ũcua pa'ija'mu.

34-35 'Ñarepaju pa'ijũ cu'achejẽ'e cho'omairo pa'ijũ'u musanukona. Cu'achejẽ'e cho'oma'ñe, conojẽ'e jũ'ima'ñe, musanukona pa'ichejẽ'e ruarepa cuasama'ñe pa'ijũ'u. Jã'are cho'oju musanukonapi chu'u rajachejẽ'e cuasama'ñe vesu pani chu'upi tãupa tãineja'ñe teana na'mi rakuna ña kukusōjanaa'me musanukona. Jã'ajekuna chu'uni cha'aju re'oja'che pa'ijũ'u musanukona. Chu'upi cuasoma'ñe rakuna pã cu'ache pa'ina ũcuanuko ña kukusōjanaa'me.

36 Ñarepaju pa'ijũ chu'uni cha'aju Dioni ija'che sēeju pa'ijũ'u: "Ja'ku, chukuna'te cho'okaijũ'u. Mu'u neeku chũ'uñe'te cho'oju pañu chiime chukuna. Chekuna cho'ocheja'che cu'ache cho'omaneñu chiime chukuna. Mu'u neeku mu'u Raosi'kupi raito vajuchumanejanaa'me chukuna mu'upi cho'okaiuna re'oja'che pa'inajeju." Jã'aja'ñe sēejũ'u —chiniasomu Jesús repanare.

37 Reparumu Jesús si'aumucujña Dios v'e kaka che'choasomu. Si'ana'iroã Olivo aikũtina mũni si'añami paniasomu repau. 38 Si'aapeñataroã caje che'chokuna pã peore Dios v'ena maaasome, repau i'kache'te asañu chini.

22

*Jesuni chēañu chini pã te'ena cutusi'ere kumũ
(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)*

1 Reparumu judiõpã pã saumanesi'e aĩrumũ pascua tĩ'api'raasomu. 2 Ūcuarumu judiõ phairipã chũ'unana'me judiõpã che'chona Jesuni vanisoche'te chũ'uñu chini te'ena cutuasome. Cutunata'ni chũ'umaneasome repana, "Pãipi pe'ruju cavaju", chini.

3 Ūcuarumu vati ai cu'ache chũ'ura chini Judas Iscarioteni kakaasomu. Jesús neena docerepanare ja'me pa'iku paniasomu Judas. 4-5 Vati aipi kakauna judiõ phairipã chũ'unana'me Dios v'e pẽ'jekainare chũ'una pa'iv'ena maa i'kaasomu repau Judas. "Musanukonare Jesure, ¿je'se jo'kaja'che chu'u?", chikuna ũcuauna'me cutuju Judas cho'ora chiiche'te asa pojoasome repana. Pojoju, "Mu'upi jã'aja'ñe cho'oto mu'ure kuri ro'ijanaa'me chukuna", chini-asome repana. 6 Jã'aja'ñe i'karena, "Jau, jã'aja'ñe cho'ora, jã'a pa'ito", chini Jesús pa'ichejana sani pẽ'je ñaku paniasomu repau, pã jainuko peorumuna rope'e repauni jo'kara chini.

*Judiõpãire Dios cho'okaisi'ere cuasaju ãu ãiñe'te kumũ
(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)*

⁷ Na'a pa'isirumũ judiõpãĩ pã saũmanesi'e aĩrumũ pascuarumũ ovejachĩiva'ure vanisoche paniasomũ repanare, Diopi pojoa'kũ chini. ⁸ Jã'aja'ñe cho'opi'rajuna Jesús Pedrona'me Juanre soni i'kaasomũ.

—Mai pascuarumũ aĩjañe ãu care'vajaijũ'ũ —chiniasomũ Jesús repanare.

⁹ Chikũna repau'te sēniasome repana.

—¿Jeechejana sani ãu care'vajanaa'ñe chũkũna? — chiniasome repana.

¹⁰ Chitena i'kaasomũ repau.

—Chura vũ'ejoopona sani tĩ'a pãĩu'te churupũ oko pa'ipũ saku'te tijñajanaa'me mũsanũkona. Tijña ja'me mũa repau kakavũ'ena ja'me kakajũ'ũ. ¹¹ Kaka vũ'e paaku'te sēniasajũ'ũ. “Masiũ mũ'uni sani ija'che sēniasaa'jũ chini raomũ chũkũna'te: '¿Jeeruupũna chũ'ũ neenana'me pascuarumũ kaka ãu aĩja'ñe chũ'ũ?', chiisi'kũa'mũ Jesús”, chiijũ'ũ repau'te vũ'e paaku'te. ¹² Mũsanũkonapi sēeto repau umũcaruupũ'te ujaruupũ'te ñoja'mũ, masi care'vasiruupũ'te. Ñoũna ũcuaruupũna kaka mai pascuarumũ aĩjañe ãu care'vajũ'ũ —chiniasomũ Jesús repanare.

¹³ Chikũna vũ'ejoopo sani tĩ'ato Jesús i'kasi'e ũcuarepa paniasomũ. Jã'ajekũna pascuarumũ aĩjañe ãu care'vaasome repana Pedrona'me Juan.

¹⁴ ũcuarumũ Jesús pascuarumũ tĩ'aũna ãu ãsa chini mesako'are pũũ ñuniasomũ, repau neenana'me. ¹⁵ Pũũ ñũ'iu repanare i'kaasomũ repau.

—“Chũ'ũ chuta'a jũ'imarumũ chũ'ũ neenana'me pascuarumũ ãu aĩñe'te aĩneemũ chũ'ũ”, chiisi'kũjekũ chura mũsanũkonana'me aĩpi'ramũ chũ'ũ. ¹⁶ Iere pascuarumũ aĩñe ãu rũa jeerumũ jo'e aĩmanejamũ chũ'ũ. Na'a pa'isirumũna chũ'ũ pãĩ ũcuanũkore chũ'ũrumũna jo'e aĩjamũ chũ'ũ —chiniasomũ repau.

¹⁷ Chini conoro'rova mini Dioni, “Re'orepamũ”, chini ũku repau neenani ĩsiku i'kaasomũ repau.

—Mũsanũkona ũcuanũko iro'rova ũcuate'ero'rova ũkujũ'ũ. ¹⁸ Chũ'ũ pãĩ ũcuanũkore chũ'ũrumũjatũ'ka uche cono jo'e ũkumanejamũ chũ'ũ —chiniasomũ repau.

¹⁹ Chini pãpũ mini Dioni, “Re'orepamũ”, chini repau neenani tũ'se ĩsiku i'kaasomũ repau.

—Ipũ pãpũ chũ'ũ ca'nivũ'me. Chũ'ũni vanisõa'jũ chini chũ'ũ ca'nivũ ũsema'mũ chũ'ũ, vatena mũsanũkona cu'ache cho'ochete jũni ro'íkasa chini. Chũ'ũni cuasajũ si'arumũ ija'che cho'ojũ ãu aĩjũ pa'ijũ'ũ mũsanũkona —chiniasomũ Jesús repanare.

²⁰ Āu āni pi'nisirumū conoro'rova mini jo'e i'kaasomū repau.

—Pāi ūcuanukore cu'ache cho'oche'te jūni ro'ikasa chini chuenisōja'mū chū'u. Jā'aja'ñe cho'oche chū'u chiepi menisōna Dios mamare, “Ija'che cho'oñu”, chiisi'ere cho'ojachea'me. Jā'are cuasaju chi'i ie uche cono ūkuju pa'ijū'u. ²¹ Jā'ata'ni pāipi cu'ache cho'oa'ju chini chū'ure jo'kajau ichejare maina'me ñu'imū. ²² Chū'u Dios Raosi'ku jūnisōja'mū. Jā'aja'ñe chū'umū Dios. Jā'ata'ni chū'uni vanisōa'ju chini jo'kasi'kure na'a rua cu'ache ti'ñeja'mū — chiniasomū repau repanare.

²³ Jā'aja'ñe i'kauna asa ūcuanachi'a sāiñe sēniasaasome repana. “¿Kaupi ikure jo'kaja'u?”, chiniasome repana.

¿Neepi chū'uñe na'a rua masiche?

²⁴ Ūcuarumū Jesús neena sāiñechi'a ke'reju ija'che cutuasome:

—Ikupi inare na'a rua chū'umasiku'mū —chiniasome te'ena. Chekunata'ni,

—Iku pākū'mū. Ikupi na'a rua chū'umasiku'mū — chiniasome. ²⁵ Jā'aja'ñe i'kajuna asa Jesús i'kaasomū repanare.

—Icheja cheja pāi chū'una rua cuajare chū'ujuna rua chū'ova'na pa'ime pāi. Cuajare chū'unata'ni, “Chūkuna neenare rua re'oja'che kuiranaa'me chūkuna”, chiime repana pāi chū'una. ²⁶ Repana pa'icheja'che pa'imanejū'u musanukona. Musanukona te'euji na'a masini vesuva'u cuasacheja'che cuasaku, “Rua vesuku'mū chū'u”, chiū cuasaku pa'ijū'u. Ūcuaja'che musanukona te'euji pāi chū'uku pani cho'oche cho'okaiku cho'ocheja'che chekunare cho'okaiu pa'ijū'u. ²⁷ Pāi chū'ukūji āu āsa chini puuto cho'oche cho'okaikūji āu ramū repau'te. Ūnu'iu āu āikūji na'a rua masiū'mū. Icheja cheja pāi chū'una pa'iche'me jā'a. Chū'uta'ni cho'oche cho'okaiku cho'ocheja'che cho'okaiku'mū musanukonare. ²⁸ Pāi chū'ure rua cu'ache cho'ome. Jā'ata'ni musanukona chū'uni oiju ja'me pa'inaa'me. ²⁹ Ja'ku chū'ure pāire chū'ua'ku chini jo'kasi'kua'mū. Chū'u ūcuaja'che musanukonare chū'u neenare pāire chū'ua'ju chini jo'kaja'mū. ³⁰ Pāi chū'unare jo'kauna chū'u pāi ūcuanukore chū'urumū chū'una'me āu āiju ūkuju ñu'ijanaa'me musanukona. Ūcuaja'che pāi chū'una ñu'isaire ñu'iju Israelpāi, docerepavāju jojosi-nani chū'ujanaa'me musanukona —chiniasomū Jesús repau neenare.

Pedro, “Repaŋ'te ñama'kua'mu chu'u”, chiijachere kuamu Jesús

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Chini Jesús Simón Pedro'te i'kaasomu.

—Asarepajũ'u, Simón. Vati ai musanukonare cu'ache chũ'ura chiimu, musanukonapi chu'ure cuasache'te ũhasōa'ju chini. Jā'are cho'ora chini Dioni sēemu repaŋ, Diopi ũsemanea'ku chini. ³² Jā'ata'ni mu'ure Dioni rua sēekaimu chu'u, mu'upi chu'ure cuasache'te ũhasōmanea'ku chini. “Jesure ñama'kua'mu chu'u”, chiija'mu mu'u. Jā'ata'ni chu'ure jachasi'kujeku cuasa oiu, “Cu'ache cho'osi'kua'mu chu'u. Jo'e jā'aja'ñe cho'omanaja'mu chu'u”, chini cuasaja'mu mu'u. Jā'aja'ñe cuasasirumu chu'u neenare chekunare chu'vajũ'u, repanapi chu'uni na'a rua cuasaju paapu —chiniasomu Jesús repaŋ'te.

³³ Chikuna Simón i'kaasomu.

—Chu'ure Paaku, mu'ure cuhena pāi chēavu'ena chēa cuaoto ja'me kakaja'mu chu'u. Ūcuaja'che pāipi mu'ure vanisōto ja'me jũ'ija'mu chu'u —chiniasomu Simón repaŋ'te.

³⁴ Chikuna Jesús sāiñe i'kaasomu.

—Pedro, asarepajũ'u. Chu'o kuara chiimu chu'u mu'ure. Iñami chuta'a kura chu'ima'tona pāipi sēejuna choteñoā, “Jesure ñama'kua'mu chu'u”, chiija'mu mu'u —chiniasomu Jesús repaŋ'te.

Repaŋ'te cu'ache cho'orumu tĩ'api'rakuna Jesús chu'vasi'ere kuamu

³⁵ Chini Jesús repaŋ neenare ũcuanukore i'kaasomu.

—Aperumu chu'u musanukonare Dios chu'ore chu'vaa'ju chini chũ'u saosi'ere cuasajũ'u. Chu'upi chũ'uuna pōse mañaturujē'e, kurijē'e, cū'akorophe'rejē'e samairo saisinaa'me musanukona. Jā'aja'ñe peova'na saisinare, ¿cu'amajñaruã karamaneu musanukonare? —chiniasomu Jesús repanare.

Chikuna,

—Pāasi'kua'mu. Cu'amajñaruãjē'e karamanesi'kua'mu chukuna'te —chiniasome repana.

³⁶ Chitena Jesús i'kaasomu.

—Aperumu peona saisinaa'me musanukona. Churata'ni cheke cho'ojũ'u. Chura jo'e sani pōse mañaturu paani, kuri paani sajũ'u. Ūcuaja'che te'eu va'ti peoni sē'sevu ju'ikāare ĩsisō, va'tire koo sajũ'u. ³⁷ Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'ere ñani chu'ure cho'ojache masijanaa'me musanukona. Ija'che kuamu:

Na'a pa'isirumu pa'ijau cu'ache cho'osinana'me
 chuenisōja'mu,
 chiimu. Chu'ure cho'ojachere kuaju tocha jo'kasi'epi
 apeti'jñemu chu'ure —chinasomu Jesús repanare.

³⁸ Jā'aja'ñe kuauna asa i'kaasome repana.

—Ñaku, Chukuna'te Paaku. Ichejare va'jña ka'chava'jña
 paame chukuna —chinasome repana.

Chitena,

—¡Re'omu! —chinasomu repau.

Getsemaní chiichejare pa'iu Jesús Dioni sēesi'ere kumau
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹ I'ka pi'ni Jesús eta Olivo aikūtina repau si'arumu
 sani pa'ikūtina saniasomu. Saiuna repau neena ja'me
 saniasome. ⁴⁰ Sani tī'a repau neenani chu'vaasomu repau.

—Dioni sēeju pa'ijū'u, Ūcuauji cho'okaiuna cu'ache
 cho'omaneñu chini —chinasomu repau.

⁴¹ Chini te'eu jmacheneru sani ro're ñu'iu Dioni
 sēniasomu repau. ⁴² Ija'che sēniasomu repau: “Ja'ku,
 mu'ure ūseuato pāi chu'ure cu'ache cho'ojache ūsekaijū'u.
 Chu'ure uacheta'ni cho'omanejū'u. Ūseuama'to mu'ure
 uache cho'ojū'u”, chinasomu repau Diore.

⁴³ Ūcuarumu cunaumu pa'ikuji ángel peosichejapi teana
 rani pa'iu cho'okaniasomu repau'te Jesure, koka paaa'ku
 chini. ⁴⁴ Jesús repau'te cho'ojachere rua cuasakuna
 sumaua Dioni na'a rua sēniasomu. Sēeuna repau
 ūsuca'nañe chejana rua meeñe meniasomu, chie raiu
 meeñeja'ñe.

⁴⁵ Sēni pi'ni vuni, repau neena pa'ichejana co'i
 ñato sumava'na pa'iju kāni ūhiju paniasome repana.

⁴⁶ Kānisorena repanare i'kaasomu repau.

—¿Je'se pa'ina musanukona kāiñe? Dioni sēejū'u,
 Ūcuauji cho'okaiuna cu'ache cho'omaneñu chini —
 chinasomu Jesús repau neenare.

Jesure pāi chēasi'ere kumau
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.1-11)

⁴⁷ Repau Jesús chuta'a i'katona pāi jainuko ranciasome.
 Jesús neenare docerepanare ja'me pa'ikuji Judas charo
 ranciasomu Jesuni chūsu pojora chini. ⁴⁸ Rani tī'a chūsu
 pojoua Jesús i'kaasomu repau'te.

—Judas, ¿mu'u chu'ure cuhenani chu'uni Dios Raosi'kuni
 jo'kaku chūsu pojoku mu'u? —chinasomu repau.

⁴⁹ Chikuna Jesure ja'me pa'ina repau'te chēajañere masiju
 ija'che i'kaasome repau'te:

—Chukuna'te Paaku, zinare va'jñapi ruta vaijanaa'ñe chukuna? —chiniasome.

⁵⁰ I'kaju Jesús neeku te'e'u judío phairi aire cho'oche cho'okaiku cājorona tēo vatoasomu u'ajūtu cakā'ko cacājorona.

⁵¹ Tēouna,

—Re'omu. Jo'e cho'omanejū'u —chiniasomu Jesús repau'te. Chini Jesús cājoro tēocojñosi'kure ūcuacājorona chēa vasoasomu. ⁵² Vaso repau'te chēañu chini raisinare judío phairipāi chū'unana'me Dios vū'e pē'jekainare chū'unana'me judío ainare ija'che i'kaasomu Jesús:

—Musanukona chū'uni chēañu chini vāsoñoāna'me va'jña cājijū raimē. Nāau'te cho'ocheja'che cho'ome musanukona chū'ure. ⁵³ Aperumu chū'u musanukonana'me si'aumucujña Dios vū'e mūa ja'me pa'isi'kua'mū. Jā'ata'ni musanukona chū'ure chēamanesinaa'me. Irumūta'ni Diopi ūsemauna chēame musanukona chū'ure, vati chū'uñe'te cho'oju —chiniasomu Jesús repanare.

Pedro, "Jesure ñama'kua'mū chū'u", chiisi'ere kumū

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Ūcuarumu repana pāi repau'te chēa judío phairi ai vū'ena sajuna Pedro so'opi ñaku tuhaasomu ūcuavū'ena.

⁵⁵ Repanapi sani kaka vū'e sa'navu cararipu joorepaponā toa suha rūhiso'koro pūu ñu'iju kūhijuna Pedro ja'me pūu ñuniasomu, cho'je tuhasi'ku. ⁵⁶ Ū'u'ijuna romichīio phairi aire cho'oche cho'okaiko toa ñu'iu kūhiku'te Pedro'te rorepa ñako i'kaasomo.

—Iku Jesure ja'me pa'isi'kua'mū —chiniasomo repao.

⁵⁷ Chikona asa Pedro i'kaasomu.

—Jesure ñama'kua'mū chū'u —chiiu jachaasomu repau.

⁵⁸ Na'a pani cheku ña i'kaasomu Pedro'te.

—Jesús neenare ja'me pa'iku'mū mū'u —chiniasomu repau.

Chikuna Pedro i'kaasomu.

—Pāaku'mū. Jā'anare ja'me pa'ima'kua'mū chū'u —chiniasomu repau.

⁵⁹ Jmamaru pa'isirumūna cheku repauni ña rua i'kaasomu.

—Iku Galilea cheja pa'ikujeku Jesure ja'me pa'ikucosomu —chiniasomu.

⁶⁰ Chikuna Pedro jachaku i'kaasomu repau'te.

—Mū'u i'kache vesumu chū'u —chiniasomu repau. Pedro jā'aja'ñe i'katona kura chuniasomu. ⁶¹ Chu'iana Jesús churi ñaasomu Pedro'te. Ñakuna repau Pedro Jesús i'kasi'ere cuasaasomu, "Iñami kura chuta'a chu'ima'tona choteñoā,

'Jesure ñama'kua'mu chu'u', chiija'mu mu'u", chiisi'ere.
 62 Jã'are cuasa Pedro eta rua oiche oniasomu.

Jesure pãisosi'ere kwamu
 (Mt 26.67-68; Mr 14.65)

63 Ūcuarumu Jesure chēasina repauni pãisoju vaniasome.
 64 Vaiju repau ñakocaã kãase'rechoji quēo ta'pi jo'e vani sēniasome repana.

—Cuasa i'kajũ'u. ¿Neepi mu'ure vate? —chiniasome repana repau'te.

65 Jã'aja'ñe i'kaju repau'te Jesure cheke rua cu'ache i'kaasome repana.

Pãi chũ'una Jesure chu'o sēniasasi'ere kwamu
 (Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Ñatasirumu judío ainana'me judío phairipãi chũ'unana'me judíopãi che'chona chi'iasome. Chi'i chũ'urena repana vū'ena chekūnapi Jesure raasome. Rarena repau'te chu'o sēniasome repana.

67 —Pãi ūcuaukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'ku Cristo pani kua'jũ'u mu'u chukuna'te —chiniasome repana repau'te.

Chitena Jesús i'kaasomu repanare.

—Chu'upi kũato jachajanaa'me musanukona.
 68 Ūcuaja'che chu'upi sãĩñe sēeto i'kamanejanaa'me musanukona chu'ure. Ūcuachi'a chu'ure eto saomanejanaa'me. 69 Chu'u Dios Raosi'ku cūnaumuna jo'e muni, Dios peore Cho'omasiku ūajũtu cakã'kona pũ si'arumu ñu'ija'mu —chiniasomu repau repanare.

70 Chikuna ūcuauko sēniasome repana.

—Jã'a pa'ito, ¿Dios chiia'u mu'u? —chiniasome repana.

Chitena,

—Ūcuau'mu chu'u —chiniasomu Jesús repanare.

71 Chikuna i'kaasome repana.

—Iku cu'ache cho'osi'e kuanare chiima'me mai. Re'omu. Dios asacuheche'te, "Dios chiia'mu chu'u", chiimũ iku —chiniasome repana judío ainana'me phairipãi chũ'unana'me judíopãi che'chona.

23

Pilato ti'jñeñena nũko Jesure chu'o sēsi'ere kwamu
 (Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

1 Jã'aja'ñe i'ka pi'ni ñu'isina vuni repau'te Jesure jo'e chēa, Pilato ti'jñeñena sa nũkoasome repana. 2 Sa nũko repau'te cu'ache cho'оче roiju ija'che i'kaasome:

—Mai pa'icheja canare iku cu'ache chu'vache asasi-naa'me chukuna. Pãi repanare chũ'una chũ'uñe jachaju cho'omaneajũ chini chu'vakumũ iku. “Musanukonare chũ'uku Césapi pa'iche ro'ire kuri sêeto ro'imanejũ'u musanukona”, chiisi'kua'mũ iku. Ūcuaja'che, “Cristoa'mũ chu'u. Pãi ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'kua'mũ”, chiiku'mũ iku —chiniasome repana repau'te Pilato'te.

³ Chitena Pilato repau'te Jesure sēniasomũ.

—¿Judíopãi ũcuanukore chũ'uku'u mu'u? —chiniasomũ. Sēeuna,

—Jũju, ũcuau'mũ chu'u —chiniasomũ Jesús.

⁴ Chikuna Pilato i'kaasomũ repanare judío phairipãi chũ'unana'me chekunare pãi ũcuavũ'e pa'inare.

—Cu'ache cho'osi'e peomũ iku —chiniasomũ.

⁵ Chiisi'eta'ni jo'e na'a rua i'kaasome repana.

—Iku Judea cheja pa'inare ũcuanukore rua cu'ache chu'vakumũ, repanare chũ'unani pe'ruju cu'ache i'kaju cavaajũ chini. Galilea chejapi ichejajatu'ka rua cu'ache chu'vakumũ iku —chiniasome repana Pilato'te.

Herodes Jesure chu'o sēesi'ere kuamu

⁶ I'karena asa,

—¿Galilea cheja cakua'u iku? —chiniasomũ Pilato repanare pãi. ⁷ Chikuna,

—Jũju, ũcuacheja cakua'mũ iku —chiniasome repana.

Kuarena, “Åa, Herodes chũ'u'cheja cakua'u iku”, chini cuasaasomũ Pilato. Reparumũ Herodepi Jerusalén vũ'ejoopo'te rani pa'ina repau pa'ivũ'ena Jesure mavoasomũ Pilato. ⁸ Muvouna repau cho'оче chekunapi kuajuna asaku pa'ikujeku Jesure ña rua pojoasomũ Herodes, rua jeerumũ Jesús cho'оче ñauache cuasakujeku. Diochi'a cho'omasiche'te Jesupi cho'okuna ñara chiniasomũ repau. ⁹ Repau'te ñara chiikujeku Jesure rua si'ache chu'o sēniasomũ repau. Sēeku'teta'ni Jesús jmamakarujẽ'e i'kamaneasomũ. ¹⁰ Ūcuachi'a judío phairipãi chũ'unana'me judíopãi che'chona rua i'kaju, “Cu'ache cho'okumũ iku”, chiniasome repau'te. ¹¹ Jã'aja'ñe i'kajuna Herodes Jesuni cuheku rua pãisoasomũ sōtaopãina'me. Repau'ni pãisoju rua re'ojakãñare, pãi chũ'una ju'ikãñare sa'cheasome repau'te. Pãiso pi'ni repau'te jo'e Pilato vũ'ena co'choasomũ repau. ¹² Jã'aja'ñe cho'osiumucusepi sãiñechi'a re'oja'che cho'oasome repana Herodena'me Pilato, aperumũ sãiñechi'a cuhesina.

Pãi Jesure vanisoche chũ'usi'ere kuamu

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

13 Ūcuarumũ Pilato judío phairipãĩ chũ'unana'me pãĩ chũ'unana'me chekũnare pãĩ soni i'kaasomũ.

14 —Chũ'uni musanũkona ikũre rasiinaa'me. Ra, “Ikũ rũa cu'ache chũ'vakũ'mũ, pãĩpi repanare chũ'unani pe'rujũ cavaa'jũ chini”, chiisiinaa'me. Musanũkona ñajũ'te ikũre chũ'o sãesi'kua'mũ chũ'ũ, ikũ cho'osi'ere asara chini. Jã'ata'ni chũ'ũ cuasato, musanũkona, “Cu'ache cho'okũ'mũ ikũ”, chiiche cho'oma'kũcosomũ ikũ. 15 Herodes ũcuachi'a, “Cu'ache cho'oma'kua'mũ ikũ”, chiniasomũ ikũre. Jã'ajekũna ikũre ichejana jo'e co'chosi'kua'mũ repaũ. Ikũre vanisoche chũ'ũcu'amũ cu'ache cho'oma'kũjekũna. 16 Jã'ajekũna ikũre rupũ suĩ'sueche'te chũ'ũja'mũ chũ'ũ. Suĩ'sue pi'ni etoja'mũ chũ'ũ ikũre —chiniasomũ Pilato repanare.

17 Pilato te'eũsurumũ pa'iche pascuarumũ t'ato chẽacojñosi'kũre te'eũ'te etoasomũ, pãĩ etojũ'ũ chiisi'kũni. Reparumũ t'ãũna jã'aja'ñe cho'ochẽ paniasomũ Pilato'te. 18 Jã'ajekũna Pilato, “Jesuni etoja'mũ chũ'ũ”, chikũna pãĩ asa ũcuauũko rũa cuijũ ija'che i'kaasome:

—¡Jesuni vanisojũ'ũ! ¡Chũkũna'te Barrabani etokaijũ'ũ!
—chiniasome repaũna ũcuauũko.

19 Aperumũ repaũ Barrabás chekũnana'me repajoopo pa'inare chũ'unani cuhekũ etora chini cavakũ chekũni vanisoasomũ. Vanisoũna pãĩ repaũ'te chẽa pãĩ chẽavũ'ena cuaasome. 20 Pãĩpi jã'aja'ñe i'kajũ cuirena repaũ Pilato Jesuni etora chini jo'e i'kaasomũ. “¿Ikũre Jesure etomanaja'ñe chũ'ũ? Cu'ache cho'omanesi'kua'mũ ikũ”, chiniasomũ. 21 Jã'aja'ñe i'kaũna asa na'a rũa cuijũ i'kaasome repaũna.

—¡Kurususẽ'verona jẽ'jo nũkojũ'ũ jã'ũre! ¡Kurususẽ'verona jẽ'jo nũkojũ'ũ jã'ũre! —Jã'aja'ñe i'kajũ cuiasome repaũna.

22 Cuijũ jã'aja'ñe i'karena repaũ Pilato ka'chañoã i'kasi'kũta'ni jo'e i'kaasomũ repanare pãĩ.

—¿Ëquere ikũ Jesús cu'ache cho'ou? Repaũ cu'ache cho'osi'ere asa masira chini sãnite'esi'kua'mũ chũ'ũ. Jã'ajekũna ikũre vanisoche chũ'ũcu'amũ. Ikũre rupũ suĩ'sueche'te chũ'ũja'mũ chũ'ũ. Suĩ'sue pi'nirena etoja'mũ chũ'ũ ikũre —chiniasomũ Pilato repanare.

23 Jã'aja'ñe i'kaũna asa na'a rũa cuijũ, “Kurususẽ'verona jẽ'jo nũkojũ'ũ repaũ'te”, chiniasome repaũna. Ruarepa cuijũ i'kajũna repaũna chiiche chũ'ũasomũ repaũ. 24 Repaũna sãeñe cho'ora chiniasomũ Pilato. 25 Repaũna sãeñe cho'ora chini chekũre pãĩ chũ'unani cuhekũ cu'ache cho'okũ pãĩũ'te vanisosi'kũni etoasomũ repaũ Pilato, pãĩ chẽavũ'e pa'isi'kũre. Jesureta'ni sũtaopãire jo'kaasomũ, repaũna pãĩ sãesi'e cho'oa'jũ chini.

Jesure kurususē'vero jē'josi'ere kuamu
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Jo'kauna repana sōtaopāi Jesure chēa saasome. Sajū Simonre Cirene cheja cakure po'o raikuni chēa repau tātavana kurususē'vero tuo, "Mu'upi isē'vero kuāiū Jesús cho'jepi rajjū'ū", chiniasome sōtaopāi repau'te.

²⁷ Simonre chēa jo'e saijūna chekuna pāi jainuko Jesús cho'jepi tuhaasome amupāina'me romi. Tuhajū romi Jesure cho'ojachere cuasajū ota oniasome. ²⁸ Oijūna Jesús repanare chūri űa i'kaasomū.

—Jerusalén pa'ina romi, chū'ure oima'ñe meñe oijjū'ū. Musanukonare ti'jñejañena'me musanukona chīiva'nare ti'jñejañere cuasajū oijjū'ū. ²⁹ Na'a pa'isiramūna musanukona chīire cu'ache ti'jñekuna űa ija'che i'kajanaa'me pāi: "Romi, chīi paava'na sumava'na pa'ime. Romi, chīi peonata'ni pojome", chiijanaa'me pāi. ³⁰ Cu'ache ti'jñerūmū katiñu chini aikūjñare ija'che i'kajanaa'me pāi: "Ñaña ta'pisōjū'ū chukuna'te", chiijanaa'me. ³¹ Chū'ure cu'ache cho'omanesi'kureta'ni pāi, "Cu'ache cho'osi'kua'mū mū'ū", chini cu'ache cho'ome chū'ure. Jā'ata'ni pāi cu'ache cho'onare Diopi chū'ūna na'a rua cu'ache ti'jñeja'mū repanare —chiniasomū Jesús.

³² Chekunare te'eka'chapanare cu'ache cho'osinare vanisōñu chini ja'me saasome repana. ³³ Saijū aikūti Sījorūjakūti chiikūtina tī'aasome repana. Tī'a repau'te Jesure űcuakūtina kurususē'verona jē'jo nūkoasome repana. Chekunare cu'ache cho'osinare űcuaja'che kurususē'veroāna jē'jo nūkoasome repana. Te'e'te Jesús űajajūtu cakā'kona nūkoasome. Chekuni Jesús kā'kojūtu cakā'kona nūkoasome. ³⁴ Jē'jo nūkorena Jesús i'kaasomū.

—Ja'ku, ina chū'ure cu'ache cho'oche jo'e cuasamanejū'ū. Repana cho'oche vesūme ina —chiniasomū repau.

Jā'a cho'oto repana sōtaopāi repau ju'isikāñare paañu chini catara'karūā mami tochasira'karūāpi chejana su'aasome, Jesús ju'isikāña paajañni jñaañu chini. ³⁵ űcuacheja pa'ina pāi Jesuni űajū nūkajū paniasome. Pāi chū'ūnata'ni repauni űajū pāisojū cu'ache i'kaasome.

—Chekunare jū'iñe űsesi'kuasomū iku. Repau Cristo, pāi űcuanukore chū'ūa'ku chini Dios chēa Raosi'ku pani űcuauji meñe jū'iñe űsea'ku —chiniasome repana.

³⁶ Sōtaopāi űcuaja'che repauni pāisojū űche cono rura'kare, "űkujū'ū", chiijū ija'che i'kaasome:

³⁷ —Mu'upi judiōpāi űcuanukore chū'ūku pani jū'iñe meñe űsejū'ū —chiniasome repana.

³⁸ Kurususē'vero chã'tiro'te tochasiko'a sũniasomũ, Iku JUDIOPĀi Chũ'ũkũ'mũ, chiiko'a.

³⁹ Chekũ ũcuaja'che, cu'ache cho'osi'kũpi ja'me jẽ'jocojñosi'kũ Jesure cu'ache i'kaasomũ.

—¿Dios Raosi'kũa'ũ mũ'ũ? Ũcuau pani jũ'iñe meñe ũseku chũkũna jũ'iñe ũcuaja'che ũsekaijũ'ũ —chiniasomũ repau.

⁴⁰ Chikũna chekũ ũcuaja'che jẽ'jocojñosi'kũ jã'aja'ñe i'kamanea'kũ chini ija'che i'kaasomũ:

—¿Diore vajachũma'kũ mũ'ũ? Chotena cu'ache cho'ocojñome mai. ⁴¹ Maita'ni cu'ache cho'osinajeju cu'ache cho'ocojñome. Mai cu'ache cho'osi'e ro'ia'me ie. Ikũta'ni cu'ache cho'omanesi'kũpi cu'ache cho'ocojñomũ —chiniasomũ repau. ⁴² Chini Jesure ija'che i'kaasomũ:— Jesús, mũ'ũ pãi ũcuauũkore chũ'ũrũmũ cuasajũ'ũ chũ'ũva'ũre —chiniasomũ repau'te.

⁴³ Chikũna Jesús i'kaasomũ repau'te.

—Iumucuse Dios pa'ichejana pãi rũa pojojũ pa'ichejana sani chũ'ũna'me pa'ija'mũ mũ'ũ. Ũcuarepaa'me jã'a —chiniasomũ Jesús repau'te.

Jesús jũ'isi'ere kũamu

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Reparũmũ nukarepau su'itona ũsũũ miañe ta'pisõna cheja si'acheja trejatũ'ka chijanasomũ. ⁴⁵ ũsũũ miamaneasomũ. Ũcuachi'a Dios vũ'e sa'navũ caruupũ kakasa'aro rueekãa ũcuate'ekãapi joorepajõ che'resoasomũ.

⁴⁶ Ũcuarũmũ Jesús rũa cui'kũ ija'che i'kaasomũ:

—Ja'kũ, chũ'ũ rekocho mũ'ũni ĩsimũ chũ'ũ —chiniasomũ repau. Chini Jesús jũnisoasomũ.

⁴⁷ Ũcuarũmũ sõtaopãi cienrepanare chũ'ũkũ ũcuachejare kueñe nukakũ repa cho'osi'ere ña Dioni pojokũ ija'che i'kaasomũ:

—Rũa re'okũ pa'isi'kũa'mũ jã'ũ. Ũcuarepaa'me —chiniasomũ repau.

⁴⁸ Jesure cho'oche'te ñañũ chini raisina pãi ũcuauũko repau jũ'isi'ere ña repaña ã'capũãna vaijũ oijũ repaña vũ'ñana co'iasome. ⁴⁹ Jesure ja'me pa'isina so'ore nukajũ repau'te cho'oche peore ñaasome. Romi ũcuaja'che Galilea chejapi Jesure jovo ja'me raisina repau'te cho'oche so'ore nukajũ peore ñaasome.

Jesure tãsi'ere kũamu

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Ũcuarũmũ pãiu rũa re'okũ, Judea cheja cajoopo Arimatea cakũ paniasomũ. Repau mami Josea'mũ. Dios

Raosi'ku chũ'ujarumu tĩ'añe'te cha'aku paniasomu repau. Judíopāi chũ'unare ja'me chũ'uasomu repau. Jã'ata'ni repau'te ja'me chũ'unapi Jesure vanisoche'te chũ'uto ja'me chũ'ucuheasomu repau. ⁵² Jesuni jũ'isi'kuni sa tãra chini sani Pilatoni sēniasomu repau. ⁵³ Sēejani rani Jesure caso sábanakāapi reaasomu repau. Rea pi'ni sa aikūti caripana tētoche ūhisicojena cuaa ūhaasomu repau, chuta'a te'e'u'terejē'e jũ'isi'kure cuaa ūhamacojena. ⁵⁴ Pũaumucuse tĩ'api'rakuna peore care'vache paniasomu repanare.

⁵⁵ Romi Galilea cheja Jesure ja'me raisina Jesure cojena cuaa ūhañe ja'me tuha ñaasome. ⁵⁶ Ūhañe ñasinajeju repana vũñana co'i okoma'ña cheke ma'ña suiriche care'vaasome repana sa Jesuni jũ'isi'kuni ro'veju suiriñu chini. Care'va pi'ni pũaumucuse tĩ'auna pũaasome repana romi, aperumuna Diopi pũaumucuse jo'kasi'ejekuna.

24

Jesús vajuraisi'ere kumam

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Romicorum apeñatata repana care'vasi'e ma'ña saju saniasome repana romi Jesure ūhasicojena. ² Sani ñato catapu rua ujaru repacoje ta'pisi'pu kuñososipũ paniasomu. ³ Kuñosi'pũjekuna coje kaka ñato Pāi Ūcuanukore Paaku vaniso tãcojñosi'ku Jesús peasomu. ⁴ Peokuna ña kuku, "¿Je'se paaku ie?", chini cuasatona peosichejapi teana umupāi te'eka'chapana, rua ko'sijakãña ju'napa repanare romi kueñe nukasome. ⁵ Peosichejapi pa'ijuna ña kukuso, meñe sime nukajuna ija'che i'kaasome:

—¿Je'se pa'iana musanukona vajuraisi'kuni pāi jũ'isina pa'ichejare ku'eche? ⁶ Icheja peomu repau. Vajuranicuhasi'kuamũ. Repau Galilea cheja pa'irumu kuasi'ere cuasajũ'u. Ija'che kuasi'kuamũ repau: ⁷ "Chu'ure Dios Raosi'kure chēa cu'ache cho'onani jo'kajanaa'me pāi, cu'ache cho'oa'ju chini. Jo'karena kurususē'verona jē'jo vēasōjanaa'me repana chu'ure. Vanisōcojñosi'kuta'ni choteumucujñana vajurajiamũ chu'u", chiisi'kuamũ Jesús —Jã'aja'ñe kuaasome repana.

⁸⁻⁹ Kuarena asa Jesús kuasi'ere cuasa repacojepi eta Jesús neenare oncerepanani kuañu chini saniasome. Sani tĩ'a peore kuaasome repana romi. Ūcuachi'a chekunare Jesure chiinare ūcuanukore kuaasome repana. ¹⁰ María Magdalenaamo, Juanaamo, Santiago puka'ko Maríaamo chekuna romi repanare ja'me saisina ūcuanuko kuaasome

Jesús neenare, repau saosinare. ¹¹ Kuaajuna, “Rua tĩĩne kuaame ina”, chiiju jachaasome repana.

¹² Pedrota'ni asa Jesure tāsichejana vuvuasomu ñara chini. Vuvu tĩ'a sime ñato coje sa'navu Jesure reasikāñachi'a ũiasomu. Kāñachi'a ũhiuna ña vū'ena co'iku, “¿Je'se paaku ie?”, chiiu cuasaasomu Pedro.

Emaús vū'ejoopo saima'a Jesús peosichejapi ñosi'ere kuaamu
(Mr 16.12-13)

¹³ Ũcuauucusena Jesure chiina, te'eka'chapana Emaús vū'ejoopona saniasome. Jerusalén vū'ejoopoji Emaús vū'ejoopojatu'ka once kilómetros pa'iuasomu. ¹⁴ Emaús vū'ejoopona saiju reparumu cho'osi'ere cutuasome repana. ¹⁵ Sāĩnechi'a cutuju chu'o rua sēniasaju saijuna repanare Jesús rani tĩ'a ja'me saniasomu. ¹⁶ Ja'me saiku'teta'ni ña vesuasome repana. ¹⁷ Ña vesujuna repanare chu'o sēniasomu repau.

—¿Ëquere musanukona cutuju saiche? —chiniasomu Jesús repanare.

Jā'aja'ñe i'kauna sumava'na canukaasome repana.

¹⁸ Canukasirumu te'eu Cleofaji i'kaasomu repau'te.

—Irumu Jerusalén vū'ejoopo pāi jainuko raisina pa'ime. Repana rani pa'iju repajoopo iumucujña cho'osi'e ũcuauuko masime. ¿Mu'u vesuku? —chiniasomu repau'te.

¹⁹ Chikuna Jesús i'kaasomu.

—¿Je'se cho'ore? —chiniasomu.

Sēeuna i'kaasome repana.

—Jesús, Nazaret cakure cho'osi'ere i'kame chukuna. Dios chu'o kuaakaiku pa'isi'kua'mu repau. Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñoku Dios chu'o rua masi kuasi'kua'mu repau. Jā'aja'ñe cho'okuna Dios rua pojoasomu repau'te. Pāi ũcuaja'che rua pojosinaa'me repau'te. ²⁰ Jā'aja'ñe pa'ikuni judío phairipāi chũ'unana'me maire chũ'una, repau'te chēa sa chekunani jo'kasinaa'me, vanisōñe'te chũ'ua'ju chini. Sa jo'karena repau'te kurususē'verona jē'jo nuko vēasōsinaa'me repana.

²¹ Ija'che cuasasinaa'me chukuna: “Iku Jesús maire Israelpāi Romapāi chēa paacojñonare tua paaja'mu”, chini cuasaju pa'isinaa'me chukuna. Jā'ata'ni irumu repauji chuenisōuna tās'i'e choteumucujña'a'me. ²²⁻²³ Chukuna'te ja'me pa'ina romi iapeñatato repau'te tāsicheja sani ñaasome. Sani kaka ñato tācojñosi'ku Jesús peasomu. Peokuna rani ija'che kuasinaa'me repana chukuna'te: “Angeles peosichejapi rani pa'ijuna ñasinaa'me chukuna. Rani, ‘Jesús vajeranicuhasi'kua'mu’, chiisinaa'me ángeles

chukuna'te", chiisinaa'me repana romi. Romipi jā'aja'ñe ra kuajuna asa kukusinaa'me chukuna. ²⁴ Kuarena asa chukuna'te ja'me pa'ina repacoje sani ñato romi kuasi'e ũcuarepa paniasomũ. Tãcojñosi'ku Jesús peoasomũ — chiniasome repana Jesure Emaús vü'ejoopo saina.

²⁵ Jā'aja'ñe kuarena asa i'kaasomũ repau.

—Dios chu'o kuasina tocha jo'kasi'e masime musanukona. Jā'ata'ni rühiñe cuasamanajeju repana tocha jo'kasi'e masi cuasama'me musanukona. ²⁶ Aperumũ Dios chu'o kuasina Cristo'te ti'jñejañere kuaju ija'che tocha jo'kaasome:

Pãĩ ũcuaukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'ku pãĩ cu'anani cu'ache cho'ocojñosi'kuta'ni na'a pa'isirumũ pãĩ ũcuaukore chũ'uja'mũ,

chiimũ repana tocha jo'kasi'e —chiniasomũ Jesús repanare.

²⁷ Repanapi repau pa'iche'te na'a rua masia'ju chini, repau pa'ijachere kuara chini Moisés tocha jo'kasi'ena'me aperumũ Dios chu'o kuasina repau pa'ijachere kuañu chini tocha jo'kasi'e peore masi kuaasomũ repau. ²⁸ Kuaaku saiũ repana saijoorona tĩ'ajuna Jesús canukama'ku ñoñe saniasomũ. ²⁹ Canukama'ñe ñoñe saiuna saimanea'ku chini repau'te rua i'kaasome repana.

—Na'isõsi'ea'me ie. Saimairo chukunana'me canukajũũ —chiniasome repana repau'te.

Chiijuna ũcuana vü'ena kaka canukaasomũ repau.

³⁰ Canuka pa'iu ũcuana'me mesako'are ñu'iu pãpu mini Dioni, "Re'orepamũ", chini tũ'se ĩsiasomũ repau.

³¹ Tũ'se ĩsiuna repau'te ñavesusina ña masiasome repana. Ña masirena ũcuachejapi teana peoasomũ repau.

³² Peokuna sãĩnechi'a i'kaasome repana.

—Ma'a rairumũ repauji Dios chu'o tocha jo'kasi'ere masi kuakuna asa pojojũ raisinaa'me mai —chiniasome repana.

³³ Ũcuarumũ ñu'isinapi vuni Jerusalenna co'i repau neenare oncerepanana'me repanare ja'me chi'i pa'inani ñaasome repana. ³⁴ Co'irena ija'che i'kaasome chi'isina:

—Maire Paaku vajuraisi'e ũcuarepaasomũ. Simonni peosichejapi rani ñoasomũ —chiniasome repana.

³⁵ Chitena Emaús ma'a saisina ũcuaja'che Jesure ñasi'ere kuaasome. "Chukuna'te ũcuaja'che peosichejapi rani pa'isi'kua'mũ repau. Jā'ata'ni repau'te ñavesusina repauji chukunani pãpu'te mini tũ'se ĩsiuna ña masisinaa'me chukuna", chiniasome repana.

*Jesús repau neenare peosichejapi ñosi'ere kumatũ
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)*

³⁶ Repanare chuta'a ũcuare cutunani Jesús repana chenevuna peosichejapi rani nukaku ija'che i'kaasomũ:

—Re'oja'che pa'ijũ'u musanukona —chinasomũ Jesús repanare.

³⁷ Nukakuna ña, “Jũ'isi'kupi iku reko raimũ”, chini cuasaju rua kukuasome repana. ³⁸ Kukujuna i'kaasomũ repaũ.

—¿Je'se pa'iuna musanukona kukuche? ¿Je'se pa'iuna musanukona chu'u vajuraisi'e jachache? ³⁹ Chu'ua'mũ. Ñajũ'u chu'u jũjñana'me cũ'a. Chẽse ña masijũ'u chu'ure. Jũ'isi'ku rekocho ca'nivujẽ'e peomũ. Chu'uta'ni ca'nivuna'me tara paamũ. Ñame musanukona chu'u paache —chinasomũ Jesús repanare.

⁴⁰ Chini repanare jũjñana'me cũ'a ñoasomũ repaũ. ⁴¹ Ñokuna ña pojonata'ni repaũ'te jachaasome repana. “¿Iku chu'o ũcuarepare i'kaku?”, chini cuasaasome repana. Jã'aja'ñe cuasajuna i'kaasomũ repaũ.

—¿Musanukona icheja ãiñe peoche? —chinasomũ repaũ.

⁴² Chikuna repaũ'te chiacha va'imaka posimakare ĩsiasome repana. ⁴³ ĩsirena koo, repana ñaju'te ãniasomũ repaũ. ⁴⁴ Āni pi'ni ija'che i'kaasomũ repaũ:

—Aperumũ musanukonare ja'me pa'irumũ ija'che kuasi'kua'mũ chu'u: “Moisés tocha jo'kasi'ena'me Dios chu'o kuasina tocha jo'kasi'ena'me Salmophuro tocha jo'kasi'e chu'u cho'ocojñojañere kuamũ. Repana tocha jo'kasi'epi ti'jñeja'mũ chu'ure”, chiisi'kua'mũ chu'u musanukonare. Ūcuapi ti'jñecuhasi'kua'mũ chu'ure —chinasomũ Jesús repanare.

⁴⁵ Dios chu'o tocha jo'kasi'ere repanapi asavesujuna repana rekoñoãna asamasiche cho'oasomũ Jesús repanare, asamasia'ju chini. ⁴⁶ Asamasiche cho'o ija'che i'kaasomũ repaũ:

—Dios chu'o aperumũ tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ: Cristo'te, Dios Raosi'kure jũ'iñe pa'ija'mũ. Jũnisõana tãcojñosi'kuta'ni choteumucujñana vajurajia'mũ repaũ.

⁴⁷ Repaũ vajuraisirumũ repaũ neena, “Cristoji maire cho'okaija'mũ”, chini cuasaju Dios chu'o pãire ija'che chu'vajanaa'me:

“Musanukona cu'ache cho'oche ũhasõ re'oja'che pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'oto Dios musanukona cu'ache cho'osi'e tunosõja'mũ.

Tunosõsi'e jo'e cuasamaneja'mũ Repaũ”, chiijanaa'me. Charo Jerusalén vũ'ejoopo canani chu'vajanaa'me repana. Jã'achejapi si'achejñaruã sani ku'iju chu'vajanaa'me repana,

chiimũ repana tocha jo'kasi'e. ⁴⁸ Jã'ajekũna musanũkona ñasi'ere chekũnani kũajũ pa'ijũ'ũ. ⁴⁹ Dios Rekocho chũ'ũ Ja'kũ aperũmũ saoja'mũ chiisirekocho'te raoja'mũ chũ'ũ musanũkonare. Saima'ñe Jerusalén vũ'ejoopo'te pa'ijũ cha'ajũ'ũ musanũkona, Dios Repaũ Rekocho peore Masirekocho raochetũ'ka. Repaũ Rekochoji cho'okaiũna na'a rũa masijanaa'me musanũkona —chinasomũ Jesús repaũ neenare.

Jesús cũnaũmũ mũisi'ere kũamũ

(Mr 16.19-20)

⁵⁰ I'ka pi'ni Jesús repaũ neenare Betania vũ'ejoopona saasomũ. Sa tĩ'a repaũ jũjũña mũñe ruhika'java pe'che nukakũ, “Diopi musanũkonare re'oja'che cho'okaaũ”, chini-asomũ repaũ. ⁵¹ Jã'aja'ñe i'ka repanare jo'ka Diopi mũakũna cũnaũmũna mũnisoasomũ repaũ. ⁵² Mũnisũna ro're ñũ'ijũ, “Rũa re'okũ'mũ repaũ”, chiijũ cuasajũ pojoa-some repana repaũ'te. Ro're ñũ'isinapi vũni rũa pojojũ Jerusalén vũ'ejoopona co'iasome repana. ⁵³ Co'i pa'ijũ Dios vũ'e si'arũmũ mũa Dioni pojojũ paniasome repana, “Rũa re'okũ'mũ mũ'ũ”, chiijũ.

San Juan Jesús cheja pa'ia cho'osi'ere kuaamu

Dios pa'iche kuaakui Jesucristo cunaamupi cajemu

¹ Chuta'a cunaamuna'me cheja cho'omaramu Jesucristo Dios pa'iche kuaaju paniasomu. Diona'me paniasomu repau. Dioa'mu repau. ² Reparamu Diona'me paniasomu repau. ³ Diopi repauji ja'me cho'oa'ku chini chũ'una peore cho'oasomu repau ũcuana'me. Repauji ja'me cho'omaneru peora'amu jā'a. ⁴ Repau Jesucristo mai rekoñoã pa'iche re'oja'chere isikumu. Jā'ajekuna Miañeja'ñe Pa'ikui rani mai rekoñoã Dios pa'iche masire'оче cho'okaiuna Repau pa'iche'te masiju re'oja'che pa'ire'omu maire. ⁵ Repau Miañeja'ñe Pa'iku icheja mai pa'icheja chijachejaja'che cu'ache pa'ina pa'ichejana rani re'oja'che cho'osi'kuaamu. Jā'aja'ñe pa'ikuni pāi repauni cuheju repau re'oja'che cho'оче ũseñu chiime. Jā'ata'ni ũsecu'amu.

⁶ Pāiu'te chēa raoasomu Dios. Repau mamia'me Juan. ⁷ Miañeja'ñe Pa'iku Jesucristo pa'iche'te kuaa'ku chini chēa raoasomu Dios repau'te, pāipi ũcuanuko repau kuache'te asa chēa Jesucristoni cuasaaju chini. ⁸ Miañeja'ñe Pa'ikuma'mu Juan. Repau Miañeja'ñe Pa'iku pa'iche'te kuaaka chini raocojñosi'kuasomu repau Juan. ⁹ Na'a pa'isiramuna Miañeja'ñe Pa'iku raniasomu, pāipi Dios pa'iche'te masiju re'oja'che pa'imasiaju chini.

¹⁰ Repau Jesucristo chejare pāina'me pa'isi'kuaamu. Diopi chũ'una peore cho'okuteta'ni repau pa'iche vesusinaa'me repa. ¹¹ Repau cho'osichejana raisi'kureta'ni repau majapāi Israelpāi pojomanesinaa'me repau'te. ¹² Chekunare repau'te cuasaju pojonareta'ni, "Dios chīia'me ina", chini-asomu repau. ¹³ Repau'te cuasana pa'iche'te maipi ija'che cuasato cu'amu: "Pāi ũcuanuko Dios chīichi'aa'me", chini cuasato cu'amu. Ūcuachi'a, "Ūmuna'me romiochi'a chijū chīiva'nare paa Dios chīia'me ina", chini cuasato cu'amu. Ūcuachi'a, "Pāiu chīi paaneeku chīiva'nare paa Dios chīia'me ina", chini cuasato cu'amu. Peore jā'aja'ñe cuasache cu'amu. Jā'ata'ni, "Repanapi Dioni cuasajuna Repauji chēa paatota'ni Repau chīia'me jā'ana", chini cuasato re'omu. Jā'aja'ñeta'ni ũcuarepaa'me.

¹⁴ Jesús Dios pa'iche Kuaaju pāioji jñaona maija'ia pāiu ainee jmakarū maina'me pa'isi'kuaamu repau. Pāire oiu re'oja'che cho'okaisi'kuaamu repau. Ūcuachi'a Dios

pa'iche ũcuarepare kuasi'kua'mu. Puka'kupi, repau'te ũcuate'e'u'te rua Masiu'te jo'kauna rua Masiu pa'iana ñasinaa'me chukuna. ¹⁵ Repau Juan Pãi Okoro'vesi'ku Jesure ña wjachu'opi ija'che i'kaasomu:

“Aperumu iku pa'ijache ija'che kuasi'kua'mu chu'u: 'Pãiu, cho'je Raijau chu'ure na'a rua masiu'mu, chu'u chuta'a peorumu pa'ikujeku', chiisi'kua'mu chu'u”, chiniasomu repau Juan Pãi Okoro'vesi'ku.

¹⁶ Repau Jesús maire rua oikujeku si'arumu rua re'oja'che cho'okaiu pa'imu. ¹⁷ Dios Repau chũ'uñe'te tocha jo'kaa'ku chini Moiseni chũ'uasomu. Jesucristo'teta'ni pãire oiũ re'oja'che cho'okaiu Repau pa'iche'te ũcuarepare kuaa'ku chini chũ'u raosomu Repau Dios. ¹⁸ Diore ñoma'kujekuna ñamanaa'me pãi. Mamakuta'ni ũcuate'e'ũji Puka'kure si'arumu kueñe ja'me pa'ikujji Puka'ku pa'iche kuasi'kua'mu maire.

*Juan Pãi Okoro'veku Jesucristo pa'iche'te kuamu
(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)*

¹⁹ Ūcuarumu Jerusalén vu'ejoopo cana judiopãi chũ'una Juan pa'ichejana sani, “¿Keeja'iu'u mu'u?”, chiapu chini phairipãina'me Leví jojosinare Dios vu'e cho'oche cho'okainani saosome. ²⁰ Saorena sani repau pa'iche'te sēejuna rũhiñe kuaasomu Juan repanare.

—Pãi ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raoja'mu chisi'kuma'mu chu'u —chiniasomu repau.

²¹ Chikuna jo'e sēiasome repana.

—Jã'a pa'ito, ¿keeja'iu'u mu'u? ¿Aperumu pa'isi'ku, Elíaa'u? ¿Dios chu'o kuaku'u? —chiniasome repana.

Chitena i'kaasomu repau.

—Elíama'mu chu'u —chiniasomu repau.

Chikuna jo'e sēiasome repana.

—Jã'a pa'ito, ¿chukuna cha'acojñokumu mu'u? ¿Dios chu'o kuakaijau'u? —chiniasome repana.

Chitena i'kaasomu repau.

—Musanukona cha'acojñokuma'mu chu'u —chiniasomu repau.

²² Chikuna jo'e i'kaasome repana.

—Jã'a pa'ito, ¿keeja'iu'u mu'u? Kuajũ'u chukuna'te. Mu'u kuasi'ere chukuna'te raosinare sa kuache pa'imu. Mu'u cho'oche, ¿ũquea'che? —chiniasome repana repau'te.

²³ Chitena i'kaasomu repau.

—Pãi peochejare rani pa'iu pãipi raito wjachu'opi ija'che i'kaku chu'vamu chu'u: “Maire Paakuni cha'aju musanukona rekoñoã ma'a rũhiñe pa'ima'a care'vacheja'che, re'ojarekoñoã care'vaju pa'ijũ'u.”

“Jã'aja'ñe i'kaja'mu repau”, chiiu aperumu Isaías, Dios chu'o kuasi'ku tocha jo'kaasomu, chu'u i'kajachere kuara chini —chiniasomu repau Juan.

24-25 Ūcuarumu Juanre sēniasaa'ju chini fariseopai saosina repau'te jo'e i'kaasome.

—“Pai ūcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raoja'mu chiisi'kuma'mu chu'u. Elíama'mu chu'u. Dios chu'o kuakaikuma'mu chu'u. Musanukona cha'acojñokuma'mu chu'u”, chiikuta'ni, ¿je'se pa'iana pai okoro'veku mu'u? —chiniasome repana.

26 Chitena i'kaasomu repau.

—Pai okoro'veku'mu chu'u. Cheku musanukonani ja'me pa'imū. Jã'ata'ni repau'te pojoma'me musanukona.

27 “Chu'ure cho'je raija'mu”, chiisi'kure musanukonare ja'me pa'iku'te na'a rua masikujekuna repau'te cuasa, vajuchuku pa'imū chu'u —chiniasomu repau Juan Pai Okoro'veku.

28 Jordán chiacha chekukã'ko ūsuu muikã'ko cacheja Betania chejana Juan Pai Okoro'veku pa'ichejana jã'aja'ñe cho'oasome repana.

Jesús pai ūcuanuko cu'ache cho'ochete ro'ikasa chini chuenisōja'mu

29 Jo'e apeñatato Jesupi repau pa'ichejana saiuna ña i'kaasomu Juan.

—Ñajũ'u jã'ure Dios Raosi'kure. Pai ūcuanuko cu'ache cho'ochete ro'ikasa chini chuenisōja'mu repau. 30 Aperumu repau pa'ijache ija'che kuasi'kua'mu chu'u: “Chu'u cho'je Raijauta'ni chu'u chuta'a peorumu pa'ikujeku chu'ure na'a rua masiku'mu”, chiisi'kua'mu chu'u. 31 Aperumuna repau pa'iche vesukuta'ni rani pãire okoro'vemu chu'u, Israelpãipi ūcuanuko repau pa'iche'te masia'ju chini —chiniasomu repau Juan.

32 Ūcuarumu Juan ija'che kuaasomu:

—Dios Rekocho ūkupoja'iu cnaumupi ñou caje ikuni canukauna ñasi'kua'mu chu'u. 33 Jã'aja'ñe repau pa'iche chuta'a ñamarumu vesusi'kua'mu chu'u. Chu'upi pãire okoro'vea'ku chini chu'ure Raosi'ku Dios aperumu ija'che i'kasi'kua'mu chu'ure: “Na'a pa'isirumu chu'u Rekochoji caje pãini canukache ñaja'mu mu'u. Ūcuarekocho'te pãire ñisija'mu repau, repau'te cuasanani ja'me paañ chini”, chiisi'kua'mu Dios chu'ure. 34 Dios kuasi'e Repau Rekocho cajeche ñasi'kua'mu chu'u. Ñasi'kujeku, “Dios Mamaku'mu iku”, chiiu kuamu chu'u —chiniasomu repau Juan.

Jesús chareparo jñaasinani kuamu

35-36 Jo'e chekuumucuse Juan repau neena te'eka'chapanana'me ũcuachejare paniasome. Jesupi ũcuachejapi caraiuna ña i'kaasomu repau.

—Ñajũ'u jā'ure, Dios Raosi'kure. Pāi ũcuanuko repana cu'ache cho'ochete ro'ikasa chini chuenisōja'mu jā'u — chiniasomu repau.

³⁷ Chikuna asa repau neena te'eka'chapana Jesure tuhaasome. ³⁸ Tuhajuna Jesús churi ña i'kaasomu repanare.

—¿Ëque tuhache musanukona chu'ure? —chiniasomu repau.

Chikuna i'kaasome repana.

—Masiu, ¿keecheja cav'ere pa'iu ku'iku mu'u? — chiniasome repana.

³⁹ Chitena Jesús i'kaasomu.

—Raijũ'u. Sani ñañu —chiniasomu repau. (Reparumu na'ito chekumumu cuatro pa'icosomu.)

Chikuna repau pa'iv'e tuha ña ũcuav'ere pa'iju na'iasome repana.

⁴⁰ Repana te'eka'chapana Juanpi i'kauna asa tuhasina te'eu Andrea'mu, Simón Pedro cho'jeu.

⁴¹ Ūcuarumu Andrés na'mi sani repau majaa'chuni Simonre ku'e jña i'kaasomu.

—Cristo'te tijñasinaa'me chukuna —chiniasomu repau. (“Cristo” chini “Pāi ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'kua'mu” chiimu griego chu'o.)

⁴² I'ka pi'ni majaa'chure Simonre Jesús pa'ichejana saasomu repau. Sauna ña Jesús repau'te Simonre ija'che i'kaasomu:

—Mu'u mamia'me Simón. Juan mamaku'mu mu'u. Jo'e chekere mami ve'oja'mu chu'u mu'ure Cefa'te —chiniasomu repau Jesús. (“Cefas” chini “Pedro” chiimu griego chu'o.)

Felipena'me Natanaelre soimu Jesús

⁴³ Jo'e apeñatato repau Jesús Galilea chejana sasa chiniasomu. Chuta'a saima'ne pa'iu Felipe'te tijña i'kaasomu.

—Chu'uni ja'me ku'iu chu'u chũ'ũ'ne'te cho'oku pa'ijũ'u — chiniasomu.

⁴⁴ Repau Felipe Betsaida v'ejoopo cakuasomu. Andrena'me Pedro ũcuachi'a ũcuate'ejoopo canaasome.

⁴⁵ Ūcuarumu Felipe Natanaelre ku'e jña i'kaasomu.

—Dios Raoja'mu chiisi'kuni tijñacuhasinaa'me chukuna. Moisés aperumu Dios chũ'usi'e tocha jo'kasiphuro repau pa'ijachere kumumu, Dios chu'o kuasina ũcuachi'a. Churata'ni ũcuarepauni ñame mai. Jesua'mu repau. Nazaret v'ejoopo caku'a'mu. José mamakuasomu —chiniasomu repau.

⁴⁶ Chikuna Natanael i'kaasomu.

—Nazaret vu'ejoopo cana te'eujê'e re'okujê'e peocosome —chinasomu.

Chikuna Felipe i'kaasomu.

—Rani ña masijû'u repau'te —chinasomu repau.

⁴⁷ “Jau”, chini Jesús pa'ichejana Natanaelpi tî'akuna ña i'kaasomu Jesús.

—Ñajû'u. Israelrepauji jmakarujê'e jorema'kupi raimu jã'u —chinasomu repau.

⁴⁸ Chikuna Natanael ija'che sēniasaasomu repau'te:

—¿Je'se pa'iana chu'u pa'iche masiku mu'u? —chinasomu.

Chikuna Jesús i'kaasomu.

—Felipe mu'ure chuta'a soimarumu higoñu vu'evu pa'ikuni ñasi'kua'mu chu'u mu'ure —chinasomu repau.

⁴⁹ Chikuna Natanael i'kaasomu repau'te.

—Masiu, Dios Mamaku'mu mu'u. Israelpai chũ'uku'mu —chinasomu repau.

⁵⁰ Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Chu'upi repacheja pa'imatesi'kupi mu'uni, “Higoñu vu'evu pa'ikuni ñasi'kua'mu chu'u mu'ure”, chikuna asa, “Dios Mamaku'mu mu'u”, chini cuasamu mu'u chu'ure. Jã'ajekuna chu'upi chekere na'a vesache'te cho'okuna ñaja'mu mu'u —chinasomu repau.

⁵¹ Chini jo'e i'kaasomu Jesús.

—Chu'ure päire ja'me paa chini Dios Raosi'kure cunaumupi vatauna chu'u nukachejana ángeles Diore ja'me pa'inapi muni caje jo'e muni cajeju cho'onani ñajanaa'me musanukona. Ūcuarepaa'me jã'a —chinasomu Jesús repanare.

2

Galilea cheja Caná vu'ejoopo caku romio'te vejarumu cho'osi'ere kamu

¹ Ka'chaumucujña pa'isirumuna Galilea cheja cajoopo Caná vu'ejoopona päiujji romioni vejakuna fiesta cho'osinaa'me päi. Jesús puka'ko repanare ja'me pa'isi'koa'mo. ² Sotena chukuna Jesús neena repauna'me saisinaa'me. ³ Fiesta cho'orumuna pisi uche conopi si'asõuna Jesús puka'ko repau'te ija'che i'kasi'koa'mo:

—Pisi uche cono si'asõmu —chiisi'koa'mo repao.

⁴ Chikona Jesús i'kasi'kua'mu.

—Ja'ko, ¿je'se pa'iana chu'uni kuako mu'u? Chu'u masiche cho'o ñorumu chuta'a tî'ama'mu —chiisi'kua'mu repau.

⁵ Chikuna pisi uche cono ũkuanare i'kasi'koa'mo repao.

—Chu'u neeku chũ'ũñe peore cho'ojũ'u —chiisi'koa'mo repao.

⁶ Repana nukacheja kueñere churupũã catapi cho'osipũã seireparũã pa'isi'kua'mu. (Judíopã cu'a tunorumu ũcuapũãqueepi oko jũjña masi choasinaa'me. Te'epu cincuenta litros chekurumu setenta litrojatu'ka oko ro've paaasome repana.) ⁷ Reparumu Jesús pĩsi uche cono ũkuanare ija'che i'kasi'kua'mu:

—Ipuã oko ro've timujũ'u —chiisi'kua'mu repau. Chikuna reparũã oko ro've timusinaa'me repana. ⁸ Reparumu Jesús repanare jo'e i'kasi'kua'mu.

—Chura jmarakarũ ea sa fiesta chũ'ukuni ũkuajũ'u —chiisi'kua'mu repau repanare.

Chikuna repau chũ'usi'e cho'osinaa'me repana. ⁹⁻¹⁰ Sa ĩsirena fiesta chũ'ukujĩ charo ũku ñasi'kua'mu okopi pĩsi uche cono carũhisi'e. Jã'ata'ni repau repana ea rasicheja vesusi'kua'mu. Repau'te cho'oche cho'okainata'ni masisinaa'me easinajeju. Ũku pi'ni fiesta chũ'uku romi vejasi'kure soni i'kasi'kua'mu.

—Pã chekuna fiesta cho'oni pĩsi uche cono na'a rua re'oja'chere charo ũkuanaa'me. Repana soicojñosina rua ũkusirumuna pĩsi uche cono na'a jmamakarũ re'oja'chere ũkuame. Mu'uta'ni cho'jepi pĩsi uche cono rua re'oja'chere ũkuamu mu'u soisinare —chiisi'kua'mu repau.

¹¹ Charo Galilea cheja cajoopo Caná vu'ejoopona Diochi'a cho'omasiche'te cho'osi'kua'mu Jesús, repau aperumu cho'omanesi'e. Repau masiche'te pãire cho'o ñoũna chukuna repau neena na'a rua cuasasinaa'me repau'te.

¹² Jã'a cho'o pi'nisirumu Capernaum vu'ejoopona saisi'kua'mu repau Jesús, puka'kona'me cho'jechĩina'me chukuna repau neena. Sani tĩ'a jmamakarũ pa'isinaa'me chukuna.

Dios vu'ena kaka pōse ĩsinare Jesús eto saosi'ere kamu (Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Pascua, judíopã fiestarumu tĩ'api'rukuna Jesús Jerusalén vu'ejoopona maisi'kua'mu. ¹⁴ Mani Dios vu'e kaka ñato pã jo'chava'nare vacana'me ovejana'me ũkupova'nare ĩsiju pa'isinaa'me. Ũcuachi'a chekuna so'ña raisinani kuri tĩ'kurire sa'ñekaiju ñu'isinaa'me na'a rua jñaañu chini. ¹⁵ Jã'aja'ñe cho'ojũna ña Jesús pĩsipi uame vãto pi'ni peochejñana suĩ'sueku etosi'kua'mu repanare pãina'me ovejana'me vaca. Ũcuachi'a kuri sa'ñena nee kurire're kuni to'jñosõ mesako'ña sia po'ne ũhasi'kua'mu repau. ¹⁶ Jã'aja'ñe cho'o pi'ni ũkupova'nare ĩsinare ija'che i'kasi'kua'mu repau:

—Musanukona neemajñaruã etuajũ'u. Põse ïsivũ'e cho'ocheja'che cho'omanejũ'u chu'u Ja'ku vũ'e — chiisi'kua'mu repau.

¹⁷ Jã'aja'ñe i'kauna asa chukuna repau neena Dios chu'o tocha jo'kasi'ere cuasasinaa'me. Ija'che kuamu repa: Mu'u vũ'e kuiraneekujekuna cu'ache ti'jñeja'mu chu'ure, chiimu repa tocha jo'kasi'e.

¹⁸ Ũcuarumu Jesús cho'osi'ere ña judiõpã chũ'una ija'che sēesinaa'me repau'te:

—¿Neepi chũ'u raorena Dios vũ'e pa'isinare etõ mu'u? Dios Raosi'ku pani Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojũ'u chukuna'te —chiisinaa'me repana repau'te.

¹⁹ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Ivũ'ere musanukonapi ñañosõru choteumucujña jo'e cho'o pi'nija'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau.

²⁰ Chikuna judiõpã i'kasinaa'me repau'te.

—Cuarenta y seirepaũsurumu cho'õju paniasome pã ivũ'e pi'niñetũ'ka. Jã'arepakeerumu cho'osivũ'e, ¿je'se cho'okũ choteumucujñachi'a cho'õja'u mu'u? —chiisinaa'me repana repau'te.

²¹ Jã'ata'ni Dios vũ'e cho'oche'te i'kamanesi'kua'mu Jesús. Repau ca'nivũ'te i'kasi'kua'mu repau. ²² Na'a pa'isirumu repau Jesús jũni vajuraisirumu repau i'kasi'ere jo'e cuasasinaa'me chukuna repau neena. Cuasaju, “Dios chu'o tocha jo'kasi'ena'me Jesús i'kasi'e ũcuarepaa'me”, chiisinaa'me chukuna.

Pã ũcuanũko cuasache masimu Jesús

²³ Pascuarumujekuna Jesús Jerusalén vũ'ejoopo'te pa'iu Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñokuna ña pã jainũko cuasaasome repau'te, “Dios Raosi'kua'mu ikũ”, chini.

²⁴ Jã'ata'ni pã ũcuanũko cuasache masakujekũ sē'sevũchi'a cuasana i'kache jachaasomu repau. ²⁵ Pã cuasache kuanare ku'ema'kua'mu repau, pã ũcuanũko cuasache masakujekũ.

3

Jesuna'me Nicodemo cutuche'me

¹ Reparumu Nicodemo paniasomu fariseopãiu. Judiõpã te'enare chũ'ukũ paniasomu repau. ² Jesuni ñara chini ñamipi mua i'kaasomu repau Nicodemo.

—Masiu, Diopi mu'ure raocosomu pãire che'choa'ku chini. Diopi mu'ure cho'okaima'to Repau'chi'a cho'omasiche cho'omanera'amũ mu'u. Masime chukuna jã'a — chiniasomu repau.

³ Chikuna Jesús i'kaasomu.

—Pāipi chīiva'u jñaacojñoñeja'ñe jo'e mama jñaacojñomaneni Dios neena pa'icu'amũ repanare. Ūcuarepaa'me jā'a —chiniasomũ repaũ.

⁴ Chikũna Nicodemo i'kaasomũ repaũ'te.

—Pāiu ai, ¿je'se jo'e mama jñaacojñoja'u? Pũka'ko cutaro kaka jo'e mama etacu'amũ maire ainare —chiniasomũ.

⁵ Chikũna Jesús i'kaasomũ.

—Pāi ūcuanũkore romipi jñaame. Jā'ata'ni Dios Rekochoji pāi rekoñoãre care'vakaima'to Repaũ neena pa'icu'amũ repanare. Ūcuarepaa'me jā'a. ⁶ Pāi romi jñaasinajeju pāia'me mai. Dios Rekochoji pāi rekoñoã care'vacojñosina Repaũ Rekochoji repanani ja'me pa'ũna pa'iche re'oja'chere mama pa'ime repana.

⁷ Chu'u musanũkonare, “Chīiva'u jñaacojñoñeja'ñe jo'e mama jñaacojñojũ'u”, chiisi'e asa tĩñe cuasamanejũ'u.

⁸ Musanũkona tutache asanata'ni tutu raichejajẽ'e vesũju tutu saichejajẽ'e vesũme. Ūcuaja'che Dios Rekocho cho'ochẽ vesũme pāi. Pāi rekoñoã care'vakani ja'me pa'imũ Reparekocho, re'oja'che paaru chini —chiniasomũ repaũ.

⁹ Chikũna Nicodemo i'kaasomũ.

—Mu'u i'kache asavesũmu chu'u —chiniasomũ repaũ.

¹⁰ Chikũna Jesús i'kaasomũ repaũ'te.

—Mu'u judiõpāi che'chokuta'ni, ¿je'se pa'ũna rua masiuta'ni chu'u i'kache asavesũku? ¹¹ Mu'ure chu'o ūcuarepare ija'che i'kamũ chu'u: Chu'u masiche'te i'kaku'mũ chu'u. Ūcuachi'a chu'u ñasi'ere kuaku'mũ chu'u. Jā'ata'ni asa jachame musanũkona. ¹² Chu'ure icheja cheja pa'iche kuaku'teta'ni asa jachame musanũkona. Jā'ajekũna chu'upi Dios pa'ichejaqueere kuato na'a rua jachajanaa'me musanũkona.

¹³ 'Dios pa'icheja mũni cajesainajẽ'e peome. Jā'ajekũna repacheja pa'iche masina peome. Pāire ja'me paau chini Dios Raosi'kũjekũ te'eũ masimũ chu'u, ūcuacheja cajesi'kũjekũ. Jā'ajekũna repacheja pa'iche kuamũ chu'u. ¹⁴ Ūcuachi'a iere kuara: Aperũmu Moisés repaũ pāi peochẽja pa'irũmu cunapi añajava'ure cho'o vãsochona quẽo suo nũkocheja'che kurususẽ'verona jẽ'jo nũkojanaa'me pāi chu'ure Dios Raosi'kũre. Chu'ure jā'aja'ñe vanisõjañe ãsemaneja'mũ Dios, ¹⁵ pāipi chu'ure cuasanapi Repaũ pa'ichejare sani paaru chini —chiniasomũ repaũ Jesús.

Pāi ūcuanũkore oikũ'mũ Dios

¹⁶ Ūcuarũmu Jesús repaũ'te jo'e ija'che i'kaasomũ:

—Dios pāi ūcuanũkore rua oikũjekũ chu'ure Repaũ Maku'te ūcuate'eũni chejana raosi'ku'a'mũ, pāipi chu'uni

cuasaju vati toa uuma'ñe Repau pa'ichejare ai sani paapu chini. ¹⁷ Pãire, "Musanukona cu'ache cho'osi'e ro'ijũ'u", chiaũ chini raomanesi'kua'mu Dios chu'ure Repau Mamaku'te. Pãire vati toa uuche'te ũsea'ku chini raosi'kua'mu Dios chu'ure.

¹⁸ Pãi chu'ure Dios Mamaku'te cuasana repana cu'ache cho'osi'e ro'imanejanaa'me. Jã'ata'ni chu'ure cuasamana repana cu'ache cho'osi'e ro'ijananaa'me, Dios Mamaku'te ũcuate'euni cuasamanajeju. ¹⁹ Chu'u miañeja'ñe re'oja'che pa'iku pãipi Dios pa'iche masia'ju chini chejana raisi'kua'mu chu'u. Jã'ata'ni pãi chijachejaja'che pa'iche'te cu'are na'a rua chiiju miañeja'ñe re'oja'che pa'iche cuheju cuasama'me chu'ure. Jã'ajekuna chu'ure cuasama'ñe ro'i ro'ijananaa'me repana. ²⁰ Cu'ache pa'ina ũcuanuko chu'ure Miañeja'ñe Pa'iku'te raima'me repana cu'ache cho'ojũ pa'iche'te kũaku chini. ²¹ Dios chu'o jachamanata'ni cuhema'ñe jovome chu'ure Miañeja'ñe Pa'iku'te, re'oja'che pa'ijũna pãipi ña, "Diopi cho'okaiũna Repau chũ'ũñe cho'onaa'me ina", chiapu chini —chiniasomu repau.

Juan Pãi Okoro'veku Jesús pa'iche'te jo'e i'kamũ

²² I'ka pi'nisirumu chũkuna repau neena Jesuna'me Judea chejare sani jmakarũ pa'isinaa'me. ũcuachejare pa'iju pãire okoro'vesinaa'me chũkuna. ²³ Reparumu Juan Salim cheja kueñe cachejare Enón chejare pa'iu pãire okore ro'veku paniasomu, chĩichiañaã rua pa'ichejajekuna. Pãi si'arumu sani okoro'vecojñoasome repau'te. ²⁴ Jã'aja'ñe cho'okũ paniasomu Juan pãi chẽavu'e repau'te chuta'a cuaomarumu.

²⁵ Reparumu Juan neenapi judiõpãiu'ni cu'a tũnoñe'te cutuju ke'reasome. ²⁶ Jã'aja'ñe cho'ocuha repanare paakũni Juanni i'kaũ chini saniasome repana.

—Masiu, mu'u Jordán chiacha ũsuu muikã'ko pa'irumu mu'ure ja'me pa'isi'ku, mu'u ña i'kasi'ku Jesupi pãire okoro'vekuna pãi jainuko jovojuasome repau'te — chiniasome repana.

²⁷ Chitena Juan i'kaasomu.

—Pãi ũcuanuko repana cho'omasiche Dios jo'kasi'ea'me. Jo'kama'to cho'ovesura'ame repana. ²⁸ Ija'che i'kasi'kua'mu chu'u aperumu: "Dios chu'ure pãire ũcuanukore chũ'ua'ku chini raomanesi'kua'mu. Repau Raojau rajachere kuaa'ku chini raosi'kua'mu Dios chu'ure", chiiche asasinaa'me musanukona. ²⁹ Ija'chea'me: Pãiu romio'te vejani paamu. Paaku repaoni pojoku i'kato repau'te ja'me pa'iku repau vejarumu cho'okaisi'kupi kueñere nukaku asani rua pojõmũ. ũcuaja'che pãipi Jesuni cuhema'ñe asa jovojuana

rua pojosoḿu chu'u. ³⁰ Jesuni pāi na'a jainuko jovoa'ju chiimu chu'u. Chu'ureta'ni na'a te'eva'na jovoa'ju chiimu chu'u —chiniasomu repau Juan Pāi Okoro'veku.

Cunaumu cajesi'ku pa'iche'te kumtu

³¹⁻³² Ūcuarumu Juan jo'e i'kaasomu.

—Cunaumu cajesi'ku Dios Mamaku pāi ūcuanukore na'a rua masiku'mu. Pāi icheja cheja jñaacojñosinajeju cheja pa'ichechi'a masiju i'kame. Cunaumu cajesi'kuta'ni pāi ūcuanukore na'a rua masijeku cunaumu repau pa'iu ñasi'ena'me asasi'e kumtu. Jā'ata'ni pāi jainuko jachame repau kache. ³³ Repau kache jachamanata'ni, “Repau pa'iche'te Dios kuasi'e ūcuarepaa'me”, chiiju cuasame. ³⁴ Repau Jesús Dios Raosi'kujeku Dios chu'ore kumtu. Dios Repau Mamaku'te Jesure Repau Rekocho'te ūsema'ñe isisi'kuamtu, ūcuauḿi si'arumu ja'me pa'iu peore re'oja'che cho'okaau chini. ³⁵ Mai Ja'ku Dios Repau Mamaku'te chiimu. Peore paaku chū'ua'ku chini ūcuauḿi jo'kaasomu Repau. ³⁶ Dios Mamaku'te cuasana repana jūnisōsirumu Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me. Dios Mamaku'te cuasamanata'ni Repau pa'icheja saima'ñe Diopi chū'uuḿi si'arumu uuju pa'ijanaa'me repana —chiniasomu Juan Pāi Okoro'veku.

4

Samaria cakona'me Jesús cutusi'ere kumtu

¹⁻³ Ūcuarumu ija'che cutuasome pāi: “Pāi jainuko repau neena paḿu chini Juanre jovo okoro'vecojñome. Jā'ata'ni Jesuni na'a jainuko pāi jovo okoro'vecojñome, repau neena paḿu chini”, chiniasome. Pāi okoro'vemanesi'kuamtu Jesús. Chukuna repau neenata'ni pāi okoro'vesinaa'me. Ūcuarumu repau Jesús, “Pāipi rua cutujuna asa fariseopāi chu'u cho'oche masime”, chini Judea cheja pa'ikūji, “Galilea chejana co'iḿu”, chiisi'kuamtu chukuna'te.

⁴ Samaria chejapi caraiche pa'isi'kuamtu chukuna'te. ⁵ Saiju Samaria cheja cajoopo Sicar vū'ejoopona tī'asinaa'me chukuna. Aperumu Jacob repau mamaku'te Josere repajoopo kueñe cachejare cheja jo'kaasomu. ⁶ Ūcuachejare oko eacoje pa'imtu, “Jacob ūhisicojea'me”, chiicojñocoje. Ūcuarumu Jesús ku'iu ca'nasō repacoje ru'tuvana pūsi'kuamtu. Nukarepau pa'icosomu reparumu. ⁷⁻⁸ Chukuna repau neena āure kooḿu chini vū'ejoopona saisinaa'me. Chukuna saisirumu Samariapāio okore eara chini oko eacojena rani tī'aona Jesús ija'che i'kaasomu repao'te:

—Oko ũkuajũ'u chũ'ure —chiniasomu repau.

⁹ Chikuna i'kaasomo repao.

—¿Je'se pa'ina mu'u chũ'ure Samariapãioni judiõpãiuji okore sseeku? Tiiñe cho'omu mu'u —chiniasomo repao. (Judioãipi Samariapãire cutucuheme. Jã'ajekuna repau i'kache'te asa jñano jã'aja'ñe i'kaasomo repao.)

¹⁰ Chikona i'kaasomu repau.

—Dios isira chiichena'me chũ'u mu'ure oko sãesi'ku pa'iche masini sãera'amo mu'u chũ'ure. Sãeto mu'u rekocho ũku vajuche'te oko ũkuara'amũ chũ'u mu'ure —chiniasomu repau.

¹¹ Chikuna i'kaasomo repao.

—Rua ruimũ icoje. ¿Ëquepi eaja'u mu'u? ¿Jeechejare chũ'u rekocho ũku vajuche oko eaja'u mu'u? ¹² Mai aipãiu Jacobpi jo'kaasomu icoje maire oko ũkure'оче pa'icoje. Repauna'me repau mamachiina'me repau jo'chava'na ũkuasome icoje pa'iche oko. ¿Icoje pa'iche oko na'a rua re'oja'chere ũkuaja'u mu'u chũ'ure? ¿Repaũ'te na'a rua masiku mu'u? —chiniasomo repao.

¹³ Chikona i'kaasomu repau.

—Icoje pa'iche oko ũkusinare jo'e okouaja'mũ repanare. ¹⁴ Jã'ata'ni chũ'u ũkuache'te oko ũkunare jo'e okouamaneja'mũ. Chũ'u ũkuache'te oko ũkuna oko puniu si'ama'ñe oko raicheja'che repana rekoñoã si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me —chiniasomu repau.

¹⁵ Chikuna i'kaasomo repao.

—Mu'u i'kache'te oko ũkuajũ'u chũ'ure, jo'e chũ'uni okouamanea'ku, icoje rani jo'e oko eache peoa'ku chũ'ure —chiniasomo repao.

¹⁶ Chikona i'kaasomu repau.

—Muũjure soijani ichejana rajũ'u —chiniasomu repau repao'te.

¹⁷⁻¹⁸ Chikuna i'kaasomo repao.

—Ëmu peoko'mo chũ'u —chiniasomo.

Chikona i'kaasomu repau.

—Cincorepanare umupãi veja panicuhasi'koa'mo mu'u. Chura chekure muũjuma'kuni pa'imo mu'u. Jã'ajekuna, “Ëmu peoko'mo chũ'u”, chini chũ'o ũcuarepare i'kasi'koa'mo mu'u —chiniasomu repau.

¹⁹⁻²⁰ I'kauna asa i'kaasomo repao.

—Dios chũ'o kuakucosomu mu'u. Chukuna aipãi pa'isina ikũtina mũni Dioni pojoñu chini ro're ñuniasome. Mũsanukona judiõpãita'ni ija'che i'kanaa'me: “Jerusalén vu'ejoopona sani Diore pojoche pa'imũ maire”, chiinaa'me mũsanukona —chiniasomo repao.

21 Chikona i'kaasomu repau.

—Chu'u i'kache jachama'ne cuasajũ'u mu'u. Na'a pa'isirumu pãi ũcuanuko Puka'kure Diore pojoŋu chiina ikũti muimanejanaa'me. Ūcuachi'a Jerusalén vu'ejoopo saimanejanaa'me repana. 22 Mũsanukona Samariapãi mũsanukona pojokũ pa'iche vesume. Chukuna judiõpãita'ni chukuna pojokũ pa'iche masime, vati toa uuche Esekaikujĩ Dios Raosi'kupĩ judiõpãijekuna. 23 Pãĩ Dios chu'o jachama'ne repana rekoñoã Repau'te masirepa pojorumu tĩ'aja'mu. Chura reparumu tĩ'acuhamu. Jã'aja'ne cho'ojũ paapu pãĩ chiimu Repau Dios. 24 Dios ca'nivujẽ'e peokujekũ ñoma'kuamũ. Pãipi Repau chu'ore jachama'ne rekoñoãpi Repauni masi cuasaju pojoa'ju chiimu Dios —chinasomu Jesús.

25 Chikuna i'kaasomo repao.

—Iere masiko'mo chu'u: Mesías, pãĩ ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raojau raija'mu. Rani maire peore che'choja'mu —chinasomo repao. (“Mesías” chini “Cristo” chiimu griego chu'o.)

26 Chikona i'kaasomu repau.

—Chu'u mu'ure i'kaku ũcuau'mu —chinasomu repau repao'te.

27 Ūcuarumu chukuna repau neena tĩ'a Jesupi romiona'me cutukuna ña ñãanosinaa'me. Jã'ata'ni, “¿Je'se pa'iana ikore i'kaku mu'u? ¿Ëquere mũsanukona cutuche?”, chiimanesinaa'me chukuna. 28 Ūcuarumu repao oko eapu ũcuachejana jo'ka vu'ejoopona sani pãire ija'che i'kaasomo:

29 —Chu'u pa'io cho'osi'e ñamanesi'kuta'ni peore masiku kuasi'kure ñajañu. Dios Raosi'kucosomu repau —chinasomo repao repanare.

30 Chikona asa vu'ejoopo eta chukuna pa'ichejana raisinaa'me repana. 31 Repana chuta'a tĩ'amarumu chukuna Jesús neena rua i'kasinaa'me repau'te.

—Masiu, ãu ãijũ'u —chiisinaa'me chukuna. 32 Chitena i'kasi'kuamũ repau.

—Ñu paamu chu'u, mũsanukona vesuche'te —chiisi'kuamũ.

33 Chikuna sãĩnechi'a cutusinaa'me chukuna repau neena.

—¿Chekunapi ãu ra ãure ikure? —chiisinaa'me chukuna.

34 Chukuna cutuche masiku i'kasi'kuamũ repau.

—Ñu chu'u paache'me ie: Chu'u ãu ãĩne chiicheja'che chu'ure Raosi'ku chũ'u jo'kasi'e cho'o pi'nira chiimu chu'u.

35 Mũsanukona ija'che i'kanaa'me: “Ūcuaka'chapapãimia

pani tware'omũ trigo", chiinaa'me. Ija'che kũamũ chũ'u mũsanũkonare: Jã'anare pãĩ, chũ'ure rainare ñajũ'ũ. Trigo re'очеja'che pa'imũ repana rekoñoã. Irũmũ chũ'u chũ'o asa chẽare'omũ repanare. ³⁶ Chekũrũmũ pãĩũji Dios chũ'o chũ'vakũna asanata'ni jachame pãĩ. Na'a pa'isirũmũ chekũpi ũcuanani chũ'vakũna Dioni cuasajũ jũnisõsirũmũ Dios pa'ichejare sani pa'ijanaa'me. Jã'aja'ñe cho'oru pojosõjanaa'me repanare chũ'vasina charo chũ'vasi'kũna'me cho'je chũ'vasi'kũ. ³⁷ Aperũmũ pãĩ ija'che i'kaasome: "Pãĩũ trigo tãũna ainee rũa pa'ũna chekũpi tũakaimũ", chiniasome repana. ũcuarepaa'me jã'a. ³⁸ Jã'aja'ñe pa'imũ Dios chũ'o chũ'vache. Ija'chea'me: Mũsanũkonare saomũ chũ'u, Dios chũ'ore chũ'vajũna pãĩpi asa chẽa Repaũni cuasaa'jũ chini. Dios chũ'o asa chẽamanesinani chũ'vajanaa'me mũsanũkona. Repanare aperũmũ chũ'vasina chũ'vasi'ejachere ũcuare jo'e mũsanũkonapi chũ'vajũna asa chẽa Diore cuasajanaa'me repana churata'ni, chiimũ chũ'u —chiisi'kũa'mũ Jesús.

³⁹ ũcuarũmũ repajoopo cana rũa jainũko, repaaji, "Chũ'u pa'io cho'osi'e ñamanesi'kũta'ni peore masikũ kũasi'kũa'mũ", chikona asa Jesure cuasajũ jovosinaa'me, "Dios Raosi'kũa'mũ repaũ", chini. ⁴⁰ Jã'ajekũna Samariapãĩ Jesuni tĩ'a i'kasinaa'me, repaaji saima'ñe repanana'me paaũ chini. I'karena ka'chaumucujña repanare ja'me pa'isi'kũa'mũ repaũ, chũkũnana'me. ⁴¹ ũcuauji Jesupi i'kaũna asa na'a jainũko pãĩ cuasajũ jovosinaa'me repaũ'te. ⁴² ũcuarũmũ romio'te i'kasinaa'me repana.

—Chura mũ'u kũasi'echi'a asa cuasama'me chũkũna. ũcuau i'kache asasinajejũ cuasame chũkũna repaũ'te. "Dios Raosi'kũa'mũ ikũ. Maire si'achejña pa'inare vati toa uuche ũseku'mũ", chini masijũ cuasame chũkũna repaũ'te —chiisinaa'me repana.

Pãĩ chũ'ũkũ'te cho'оче cho'okaikũ mamakũ'te Jesús vasosi'ere kũamũ

⁴³ Ka'chaumucujña pa'isirũmũna Jesús Samaria cheja pa'isi'kũpi eta jo'e kuniasomũ Galilea chejana sasa chini. ⁴⁴ Repaũ Jesús si'arũmũ ija'che i'kasi'kũa'mũ: "Dios chũ'o kũana aineesijoopoã cana pãĩ repana kũache Dios chũ'o asa jachame", chiisi'kũa'mũ. ⁴⁵ Jã'ata'ni Galilea cheja sani apeti'asirũmũ repacheja cana ña pojoasome repaũ'te, pascuarũmũna Jerusalén vũ'ejoopona sani repaũ rũa masi cho'оче peore ñasinajejũ.

⁴⁶ ũcuarũmũ Jesús repaũ okopi pĩsi ũche cono carũñosijoopo jo'e co'iasomũ, Galilea cheja cajoopo Caná

vũ'ejoopona. Ūcuarũmũ chekũjoopo Capernaum vũ'ejoopo cakũ, pãi chũ'ũkũ'te cho'ochẽ cho'okaikũ mamakũ ravũ jũ'iva'ũ paniasomũ. ⁴⁷ Judea chejapi Galilea chejana Jesũs raisi'e asaasomũ repaũ. Asa, repaũ mamakũji jũnisõpi'arakũna Jesũs pa'ichejana sani rũa i'kaasomũ repaũ, Jesupi repaũ vũ'ena sani mamakũni vasokaau chini. ⁴⁸ Sẽeũna Jesũs i'kaasomũ.

—Diochi'a cho'omasiche'te chũ'ũ cho'o ñoma'to cuasamanera'ame mũsanũkona chũ'ũre —chiniasomũ repaũ.

⁴⁹ Chikũna i'kaasomũ repaũ.

—Chũ'ũre paakũ, pesa saũu. Chũ'ũ chĩ jũnisõcuhaja'mũ —chiniasomũ repaũ.

⁵⁰ Chikũna i'kaasomũ repaũ.

—Mũ'ũ vũ'ena co'ijũ'ũ. Mũ'ũ chĩ vajũcuhasi'kũa'mũ —chiniasomũ repaũ.

Jesũs i'kasi'e jachama'ñe cuasa repaũ vũ'ena co'iasomũ repaũ. ⁵¹ Co'ũna repaũ'te cho'ochẽ cho'okaina eta tijña kũaasome repaũ'te.

—Mũ'ũ chĩ vajũcuhasi'kũa'mũ —chiniasome repaũ.

⁵² Jã'aja'ñe kũarena, “¿Keerũmũna repava'ũ vajũũ?”, chiniasomũ repaũ. Chikũna i'kaasome repaũ.

—Neato una pa'ito cha'voche chũrsi'kũa'mũ repaũ —chiniasome repaũ.

⁵³ Chitena asa ũcuajarũmũna Jesũs, “Mũ'ũ chĩ vajũcuhasi'kũa'mũ”, chiisi'ere cuasaasomũ repaũ. Ūcuarũmũ Jesuni cuasakũ jovoasomũ repaũ majapãina'me repaũ'te cho'ochẽ cho'okaina.

⁵⁴ Jã'ana'me te'eka'chapañoã cho'o ñocuhamũ Jesũs Diochi'a cho'omasiche, repaũ Judea chejapi Galilea cheja saisirũmũ.

5

Betzata cakũre cu'acũ'a paakũ'te Jesũs vasosi'ere kũamũ

¹ Na'a pa'isirũmũ judiõpãipi Jerusalén vũ'ejoopona fiesta cho'ojũna ũcuajooopona jo'e maniasomũ Jesũs. ² Repajoopo kakasa'aro “Ovejasa'aro” chiicojñosa'aro kueñere okoruruvũ pa'isi'kũa'mũ. Reparuruvũ mami hebreo chũ'o “Betzata” chiimũ. Reparuruvũ rũ'tũva'te vũ'ñaruã cincorepavũ'ñaruã jeomavũ'ñaruã pa'imũ. ³⁻⁴ Angel cũnaũmũ pa'ikũji te'eñoã ũcuaruruvũna caje chũ'ũkũna fa'asomũ oko reparuruvũ pa'iche. Fa'akũna ravũ jũ'ikũ charo vani kakasi'kũpi vajũasomũ. Jã'ajekũna pãi jũ'ina jainũko ũcuavũ'ñaruãre cha'ajũ ũhisinaa'me, na'ava'na ro'ova'nana'me nũka ku'imava'na. ⁵ Te'eu repañare ja'me

ũhiku treinta y ochorepaũsurumu jũ'iva'u paniasomu.
 6 Ūcuarumu Jesús repaũ'te ña, repaũ jeerumu jũ'iñe'te
 masiku ija'che i'kaasomu repaũ'te:

—¿Vajura chiiku mu'u? —chiniasomu.

7 Chikuna i'kaasomu jũ'iku.

—Repa oko fa'arumu casokujē'e peomu chu'ure.
 Jã'ajekuna repa oko fa'akuna vani kaka vajura chiiku'teta'ni
 chekunapi si'arumu charo vani kakame —chiniasomu
 repaũ.

8 Chikuna Jesús i'kaasomu repaũ'te.

—Vuni mu'u kãikãa mini saijũ'u —chiniasomu repaũ.

9 Jesupi i'kauna teana vaju vuni repaũ kãikãa mini
 saniasomu repaũ. Pũaumucuse paniasomu repaũ
 vajusiumucuse. 10 Repaũ kãikãa mini kuãa saiuna ña
 judiõpã chũ'una i'kaasome.

—Pũaumucusea'me iumucuse. Mu'u kãikãare mini
 saiũ cu'ache cho'omu mu'u. Mai aipã chũ'u jo'kasi'e
 pũaumucuse jã'aja'ñe cho'oche ũsemũ —chiniasome
 repana.

11 Chitena i'kaasomu repaũ.

—Chu'ure vasosi'ku, “Mu'u kãikãa mini saijũ'u”, chi-
 isi'kuamũ chu'ure —chiniasomu repaũ.

12 Chikuna i'kaasome repana.

—Mu'ure, “Mu'u kãikãa mini saijũ'u”, chiisi'ku, ¿kaũa'u?
 —chiniasome repana.

13 Sēeto repaũ'te vasosi'kure vesuasomu repaũ, pãipi
 jairepanũko pa'ijuna Jesupi ñoma'ñe sanisõuna. 14 Na'a
 pa'isirumu Jesús Dios vũ'ere pa'iu repaũ vasosi'kure jo'e
 tijña i'kaasomu.

—Chura vajumu mu'u. Cu'ache cho'oche ũhasõjũ'u,
 mu'uni na'a rua cu'ache ti'jñemanea'ku —chiniasomu
 repaũ.

15 Chikuna sani judiõpã chũ'unare kũasomu repaũ, “Je-
 supi chu'ure vasosi'kuamũ”, chiũ. 16 Jesupi pũaumucusena
 jũ'ikuni vasõna judiõpã chũ'una repaũ'te cu'ache i'kaju
 vanisõũ chiniasome. 17 Repaũ'te cu'ache i'kajuna ija'che
 i'kaasomu repaũ:

—Chu'u Ja'ku si'arumu pãi re'oja'che cho'okaiũ pa'iku'mũ.
 Jã'ajekuna chu'u ũcuaja'che pãi re'oja'che cho'okaiku'mũ —
 chiniasomu.

18 Jesupi pũaumucusena pãiu'te vasosi'kupĩ, “Dios chu'u
 Ja'kuamũ”, chikuna asa, “ ‘Dios pa'icheja'che pa'iku'mũ
 chu'u’, chini cuasacosomu iku”, chini pe'ruju repaũ'te na'a
 rua vanisõũ chiniasome repana.

Dios Repau Mamaku'te Repau masiche'te jo'kamũ cho'oa'ku chini

¹⁹ Reparũmũ Jesús i'kaasomũ repanare.

—Chũ'u Dios Mamaku chũ'uchi'a te'eũ cuasaku cho'oma'mũ. Chũ'u Ja'ku cho'oche'te ñaku ũcuare cho'okũ'mũ chũ'u. Chũ'u Ja'ku cho'ocheja'che cho'okũ'mũ chũ'u Repau Mamaku. Ũcuarepaa'me jā'a. ²⁰ Ja'ku chũ'ure raa chiimũ. Repau cho'oche peore ñomũ chũ'ure. Na'a raa masiche ñoja'mũ Repau chũ'ure. Ñoona chũ'upi ũcuare cho'okũna ña jñanojananaa'me mũsanũkona. ²¹ Ja'ku jũnisõsinare vasokũ'mũ vajua'jũ chini. Chũ'u Repau Mamaku ũcuaja'che chũ'ure ñanare vasokũ'mũ. ²²⁻²³ Chũ'u Ja'ku, “Mũsanũkonare pãĩ cu'ache cho'osi'e ro'iche pa'imũ”, chiimaneja'mũ. Chũ'upi jā'aja'ñe cho'oa'ku chini jo'kasi'kua'mũ Ja'ku chũ'ure, pãĩpi Repau'te cuasa, vajuchucheja'che chũ'uni ña, vajuchua'jũ chini. Chũ'ure Dios Mamaku'te ña, vajuchũmana chũ'ure Raosi'kũre Ja'kũre ũcuaja'che cuasa, vajuchũma'me.

²⁴ 'Pãĩ ũcuauana chũ'u i'kache asa jachama'ñe Dios chũ'ure Raosi'kũre cuasani, pa'iche re'oja'chere pa'ijũ repaña jũnisõsirũmũ Dios pa'ichejana ai sani si'arũmũ pa'ijanaa'me. Cu'ache cho'osi'e ro'iche peomũ repanare. Vati toa saira'asinaa'me repaña Diore cuasamana pani. Diore cuasanajejũ re'ojachejana saijanaa'me repaña Dios pa'ichejana. Ũcuarepaa'me jā'a. ²⁵ Pãĩ Diore cuasamana jũnisõsinaja'ñe pa'ime. Jā'ata'ni chũ'upi Dios Mamakũji chũ'vakũna asa pãĩ ũcuauana cuasani jũni vajũraisina pa'icheja'che, pa'iche re'oja'chere pa'ijanaa'me. Na'a pa'isirũmũ ti'jñeja'mũ chũ'u i'kasi'e. Chura tijñacuhamũ repa. Ũcuarepaa'me jā'a. ²⁶ Ja'kũchi'a pa'iche re'oja'chere ñisiku'mũ. Jā'aja'ñe cho'oche Ja'ku chũ'uni Repau Mamakũni jo'kasi'kua'mũ ũcuaja'che ñisia'ku chini. ²⁷ Chũ'ure Dios Raosi'kũjekũna cu'ache cho'onare pãĩ, “Mũsanũkona cu'ache cho'osi'e ro'i ro'iche pa'imũ”, chiichena'me cu'ache cho'oche ũhasinare, “Ro'iche peomũ mũsanũkonare”, chiiche jo'kasi'kua'mũ Ja'ku chũ'ure. ²⁸⁻²⁹ Chũ'u i'kache asa, kũkũmanejũ'u mũsanũkona. Na'a pa'isirũmũ pãĩ jũ'isina ũcuauako chũ'upi soito asa vajũraijanaa'me. Re'oja'che pa'isina vajũrani Diona'me si'arũmũ pa'ijũ pa'ijanaa'me. Cu'ache pa'isinata'ni vajũrani uujũ pa'ijanaa'me — chiniasomũ repau.

“Chũ'u pa'iche'te kũame”, chiimũ Jesús

³⁰ Ũcuarũmũ Jesús jo'e ija'chere i'kaasomũ:

—Chũ'uchi'a te'eũ cuasaku cho'oma'mũ chũ'u. Pãĩ cho'oche ñani chũ'u cuasache i'kama'kua'mũ. Chũ'u Ja'kũpi

chũ'ukuna asaku ũcuare i'kaku'mu. Chu'u chiichechi'a i'kama'kujeku ũcuarepa i'kaku'mu chu'u. Pãi repana cu'ache cho'osi'e ro'ichi'a ro'iche chũ'umu chu'u. Chu'ure Raosi'ku Ja'ku chiichechi'a i'kaku'mu chu'u. ³¹ Chu'u pa'iche'te chu'upi meñe kuato pãipi asa, "Joreu'mu mu'u", chiira'acosome. ³² Jã'ata'ni chekupi chu'u pa'iche'te kuamu. Repau kuache ũcuarepaa'me. Jã'are masimu chu'u. ³³ Musanukonapi chekunare Juan pa'ichejana saosome, chu'u pa'iche'te sēniasaa'ju chini. Sēeto chu'o ũcuarepare kuasi'kua'mu Juan. ³⁴ "Dios Raosi'kua'mu mu'u", chiinare ku'ema'mu chu'u. Jã'ata'ni, chu'u pa'iche'te Juan kuasi'ere cuasajũ'u musanukona, chiimu chu'u, musanukonapi asa chēa chu'uni cuasaju vati toana sani uumanea'ju chini. ³⁵ Uopu rua miañeja'ñe re'oja'che che'chosi'kua'mu Juan. Repau apeche'chorumuchi'a asa pojosinaa'me musanukona. ³⁶ Juanpi kuauna chu'u pa'iche masime pãi. Rua re'oja'imu jã'a. Jã'ata'ni pãipi chu'ure Ja'ku raosi'ere masia'ju chini na'a ña masire'oche cho'omu chu'u ie: Chu'upi cho'o pi'nia'ku chini Ja'ku chũ'u jo'kasi'ere cho'okuna ña chu'ure Ja'ku raosi'e masijanaa'me pãi. ³⁷ Pãipi chu'u pa'iche'te tocha jo'kaa'ju chini chũ'usi'kua'mu Ja'ku, chu'ure Raosi'ku. Repau i'kachejẽ'e asamanaa'me musanukona. Ūcuachi'a Repau'terejẽ'e ñamanaa'me. ³⁸ Chu'u Repau Raosi'ku kuache asa jachanajeju Dios chu'o asa chēama'me musanukona. ³⁹ Ija'che cuasame musanukona: "Dios chu'o tocha jo'kasi'ere che'cheni Dios pa'icheja saiche masijanaa'me mai", chini cuasaju rua che'cheme musanukona. Repa tocha jo'kasi'e chu'u pa'iche'te kuamu. ⁴⁰ Jã'ata'ni musanukona chu'ure cuheme. Chu'uni cuasaju jovoni pa'iche re'oja'chere pa'ijũ jūnisōsirumu Dios pa'ichejana saira'ame musanukona.

⁴¹ Pãi chu'u cho'oche cuasa ña, "Peore masiku'mu Jesús", chiina peoto karama'mu chu'ure. ⁴² Musanukona pa'iche masimu chu'u. Diore chiima'me musanukona. ⁴³ Ja'kupi raouna chejare caje pa'iu che'choku'teta'ni jachame musanukona chu'ure. Chekupi Dios raocojñomanesi'kupi rani repau cuasache'te che'chotota'ni asa jachamanera'ame musanukona. ⁴⁴ "Dios Ūcuate'euji ña pojoa'ku, re'oja'che cho'oñu mai", chiima'me musanukona. Pãichi'a ña pojoa'ju chini, "Re'oja'che cho'oñu", chiinaa'me musanukona. Jã'aja'ñe cuasanajeju musanukona chu'ure cuasamanaa'me. ⁴⁵ Ija'che cuasame musanukona: "Mai Moisés chũ'u jo'kasi'ere cho'oni jūnisōsirumu Dios pa'ichejana ai sani pa'ijanaa'me", chiime musanukona. Jã'ata'ni repau Moisés musanukonare, "Cu'ache pa'isinaa'me ina", chiija'mu chu'u Ja'kure. Jã'ajekuna chu'u

jã'aja'ñe i'kamaneja'mu. ⁴⁶ Chu'u pa'ijache Moisés aperumu tocha jo'kasi'kua'mu. Repau tocha jo'kasi'e jachama'ñe cuasani chu'u i'kache ũcuaja'che jachama'ñe cuasara'ame musanukona. ⁴⁷ Repau tocha jo'kasi'e jachanajeju chu'u i'kache jachame musanukona — chiniasomu Jesús repanare.

6

Pãi cinco milrepanare Jesús ãu ãusi'ere kamu
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Na'a pa'isirumu Jesús Galilea chiara chekukã'kona jẽ'esi'kua'mu. Repara chiara mami cheke Tiberiaa'me. ² Jesupi Diochi'a cho'omasiche'te jũ'inani vasokuna pãi jainuko tuhasinaa'me repau'te. ³ Ũcuarumu chukuna Jesús neena ũcuana'me aikũtina muni puusinaa'me. ⁴ Reparumu judiõpãi fiesta pascuarumu tĩ'api'rasi'kua'mu. ⁵ Pãipi jairepanuko repauni rajuna ña Filipeni ija'che i'kasi'kua'mu repau Jesús:

—¿Jeechejana ãu koojanaa'ñe mai inare ũcuanukore ãujañe? —chiisi'kua'mu repau.

⁶ Jesús repau cho'ojache masakuta'ni Felipe i'kache'te asara chini sãesi'kua'mu. ⁷ Sẽkuna Felipe i'kasi'kua'mu.

—Maipi kurire're denariore're doscientorepare'repi pãre koo ãuto ũcuanukore tĩ'amanera'amu ãu inare —chiisi'kua'mu.

⁸ Ũcuarumu cheku Jesús neeku, Simón Pedro cho'jeu Andrés ija'che i'kasi'kua'mu:

⁹ —Icheja chĩiva'u pãpãã cebadaji cho'osipãã cin-corepapãã chiacha va'i ka'chava'nare paava'u pa'imu. Jã'ata'ni inani pãire ãuñu chini chĩiva'u paache'te maipi kooto tĩ'ama'mu. Jairepanukoa'me ina —chiisi'kua'mu repau.

¹⁰ Chikuna i'kasi'kua'mu Jesús.

—Inare pãi ũcuanukore chũ'ujũ'u puua'ju —chiisi'kua'mu chukuna'te repau neenare.

Chikuna chũ'rena puusinaa'me repana pãi. Pãi cinco milrepana na'a jainuko pa'icosome, umupãichi'a kuẽkueto. Repacheja rua patu pa'isi'kua'mu. ¹¹ Puusirumu repau Jesús chĩiva'u paache pã sãni koo cãjiku Diore, “Re'orepamu”, chiisi'kua'mu. Chini chukunani repau neenani ãsiuna repanare pãi ũcuanukore ãusinaa'me chukuna. Va'iva'nare sãni koo ũcuaja'che cho'osi'kua'mu repau. Repanare ãiuchetu'ka ãisinaa'me repana. ¹² Pãi ũcuanuko ãni chajirena i'kasi'kua'mu Jesús chukuna'te.

—Cajejaisimajñaruã siajũ'u, jmamakarujẽ'e cho'osõmanea'ku —chiisi'kua'mu repau.

¹³ Chikuna cebada pã pã ãijuna cajejaisi'e docerepajũña sia timusinaa'me chukuna. ¹⁴ Diochi'a cho'omasiche'te Jesupi cho'õna ña ija'che i'kasinaa'me repana pã:

—“Diopi Repau chu'o Kujajure raoja'mu”, chiiju cha'anaa'me mai. Ūcuacosomu iku —chiisinaa'me repana.

¹⁵ Repanani chũ'ua'ku chini repau'te chẽa sañu chiijuna masiku cuheku aikũtina jo'e te'eũ muisi'kua'mu repau Jesús.

Jesús oko sē'sevuji nuka ku'isi'ere kuamu

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶⁻¹⁷ Na'isõsirumu chukuna Jesús neena chiarana caje choovna tuhisinaa'me, Capernaum vũ'ejoopona jẽnu chini. Chijanisõchasi'eta'ni repau Jesús aikũti muisi'ku chuta'a cajemanesi'kua'mu. ¹⁸ Ūcuarumu jẽ'ejuna churata'ni rua tutaku rua fa'asi'kua'mu chiara. ¹⁹ Cinco kilõmetros chekurumu seis kilõmetros jẽ'enapi Jesure chiara sē'sevuji nuka ku'iu choovu kueñe tĩ'akuni ña rua kukusõsinaa'me chukuna. ²⁰ Vajuchujuna i'kasi'kua'mu repau.

—Vajuchumanejũ'u chu'ure. Jesua'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau chukuna'te.

²¹ Chikuna asa, “Ūcuau'mu”, chini masiju pojoju choovu tuhiche ãsemanesinaa'me chukuna repau'te. Repau tuhisirumu chukuna saichejana teana tĩ'asinaa'me.

Pãi Jesuni ku'eme

²² Jo'e apeñatato repana pã chiara jẽ'ema'ñe canukasina ija'che cuasaasome: “Neato icheja ju'isi'vu choovu ũcuate'evu'te Jesús neena chiara chekukã'kona jẽnisõsinaa'me. Jesuta'ni ja'me tuni jẽ'emanesi'kua'mu”, chini cuasaasome repana. ²³ Ūcuarumu pã choovũãpi Tiberias vũ'ejoopo raisina rani tĩ'a juoasome. Jesús pã cãjikũ Diore, “Re'orepamu”, chini aukuna ãisicheja kueñe paniasomu. ²⁴ Repacheja Jesupi peokuna chukuna repau neenajẽ'e peojuna choovũãpi jo'e tuni Capernaum vũ'ejoopona jẽniasome repana repauni ku'eñu chini.

Pa'iche re'oja'chere ãsikũ'mu Jesús pãipi re'oja'che paapu chini

²⁵ Repana pã chiara chekukã'ko jẽni tĩ'a Jesure ku'e jña sãesinaa'me.

—Masũ, mu'u, ¿jeerumu icheja jẽku? —chiisinaa'me repana.

²⁶ Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Chu'upi Diochi'a te'eũ cho'omasiche'te cho'okuna ña, “Dios Raosi'kua'mu mu'u”, chiima'me musanukona chu'ure. Rupũ chu'u ãuñe pã chajiche ãisinajeju ku'eme musanukona chu'ure. Ūcuarepaa'me jã'a. ²⁷ Musanukona

ãu koochechi'a cuasamanejũ'u. Repa ãu si'asõja'mu. Chu'u Dios Raosi'ku ïsicheta'ni si'ama'ñea'me. Jã'are cuasajũ'u. Chu'u ïsiche'te kooni Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me musanukona. Jã'are chu'upi ïsia'ku chini chu'u Ja'ku Dios chu'uni chiũ jo'kasi'kua'mu —chiisi'kua'mu repau.

²⁸ Chikuna sêesinaa'me repana.

—¿Je'se cho'ojanaa'ñe chukuna, Dios chũ'uñe'te cho'oñu chini? —chiisinaa'me repana.

²⁹ Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Iea'me Dios chũ'uñe: Repau Raosi'kuni cuasajũ'u —chiisi'kua'mu repau.

³⁰ Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Mu'upi Diochi'a te'eũ cho'omasiche'te cho'o ñoru, “Dios Raosi'kua'mu mu'u”, chiijanaa'me chukuna. ¿Ëquere cho'o ñoja'u mu'u? ³¹ Mai aipãi pãi peocheja pa'irumu manacaã ãniasome. Dios chu'o tocha jo'kasi'e ija'che kua'mu: Dios repanapi aapũ chini ãu cunaumupi ïsisi'kua'mu, chiimu repa tocha jo'kasi'e —chiisinaa'me repana.

³² Chitena Jesús ija'che i'kasi'kua'mu:

—Moisema'mu cunaumupi ãu ïsisi'ku. Chu'u Ja'kua'mu cunaumupi aurepa ïsiku. Ûcuarepaa'me jã'a. ³³ Æu Dios ïsisi'e cunaumu casosi'ea'me. Pãipi repa ãu ãni pa'iche re'oja'chere pa'ijanaa'me. Ûcuaja'che cunaumupi Dios Raosi'kure chu'uni cuasa vajũu pa'iche re'oja'chere pa'ijanaa'me pãi —chiisi'kua'mu repau.

³⁴ Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Chukuna'te Paaku, ùcuare ãu si'arumu ïsiku pa'ijũ'u chukuna'te —chiisinaa'me repana.

³⁵ Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Æu ãni re'oja'che pa'icheja'che chu'upi jo'kauna chu'ure cuasana jũnisõsirumu Dios pa'ichejana ai sani re'oja'che pa'iju pa'ijanaa'me. Pãi ãu ãisinare jo'e ãucuhaja'mu repanare. Ûcuachi'a pãi oko ùkusinare jo'e okouaja'mu. Na'a pa'isirumu jo'e ãuna'me oko chiijanaa'me repana. Jã'ata'ni chu'u ïsiche koosina chu'ure cuasana karamauna jo'e chiima'ñe si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me.

³⁶ Musanukonare ija'che i'kasi'kua'mu chu'u: “Chu'u cho'oche ñanata'ni cuasama'me musanukona chu'ure”, chiisi'kua'mu chu'u. ³⁷⁻³⁸ Cunaumupi chu'u chiichechi'a cho'ora chini cajemanesi'kua'mu chu'u. Chu'ure Raosi'ku Dios chũ'uñe'te cho'ora chini cajesi'kua'mu. Jã'ajekuna chu'u Ja'kupi cho'okaiuna pãi chu'ure jovojanaa'me.

Chu'ure jovonare te'eũ'terejẽ'e cuhemanaja'mu chu'u. ³⁹ Chu'ure Raosi'ku Ja'ku ija'che chũ'umu chu'ure: “Mu'ure cuasaju jovosinapi jũnisõsinare na'a pa'isirumu pãi

ũcuanuko cho'osi'e chu'u ro'iche chũ'umucusena vasojuũ'u repanare, te'eujẽ'e cho'osõmanea'ju", chiimu Dios chu'ure. Jã'aja'ñere chiimu Repau. ⁴⁰ Ūcuachi'a chu'u Ja'ku ija'chere chiimu: Chu'ure Repau Mamakuni cuasaju chu'u pa'iche'te ña chẽa pa'iche re'oja'chere pa'iju Repau pa'icheja ai sani paaru chiimu. Chu'upi pãĩ ũcuanuko cho'oche Dios ro'iche chũ'umucusena chũ'una chu'ure cuasasinapi jũ'isina jo'e vajurajanaa'me —chiisi'kua'mu repau Jesús.

⁴¹⁻⁴² “Åu cunaumu casosi'ēja'che pa'iku'mu chu'u cunaumu cajesi'kujeku”, chikuna judiõpãĩ asa pe'ruju ija'che sãĩnechi'a i'kaasome:

—¿Iku José mamakuma'ku? ¿Jesuma'ku? Iku puka'kupãĩ masime mai. Jã'ata'ni, ¿je'se iku cuasaku, “Cunaumu pi cajesi'kua'mu chu'u”, chiiku? —chiniasome repana.

⁴³ Jã'aja'ñe i'karena i'kasi'kua'mu repau.

—Chu'uni pe'ruju sãĩnechi'a cu'ache cutumairo pa'ijũ'u chu'ure. ⁴⁴ Chu'ure Raosi'ku Ja'ku cho'okaima'to pãĩ te'eujẽ'e jovomanera'ame chu'ure. Chu'upi chejana jo'e caje chu'ure jovosina jũ'isinare vasoja'mu chu'u. ⁴⁵ Dios chu'o kuasina tocha jo'kasi'e ija'che kuumu:

Pãĩ ũcuanukore che'choja'mu Dios, chiimu. Chu'u Ja'ku chu'o asa chẽana chu'uni cuasaju jovome.

⁴⁶ 'Pãĩ te'eujẽ'e chu'u Ja'kure ñama'me. Chu'uchi'a Repau pa'icheja cajesi'kujeku ñaku'mu Repau'te. ⁴⁷ Chu'ure cuasana pa'iche re'oja'chere pa'iju jũnisõsirumu Dios pa'ichejana ai sani pa'ijanaa'me. Ūcuarepaa'me jã'a. ⁴⁸ Åu ãni re'oja'che pa'icheja'che chu'upi re'oja'chere jo'kauna chu'ure cuasana re'oja'che pa'ijanaa'me. ⁴⁹ Mai aipãĩ pãĩ peocheja pa'irumu manacaã ãsinata'ni jũnisõasome. ⁵⁰ Jã'ata'ni iere åu cunaumu casosi'ere ãina rekoñoã jũnisõmanejanaa'me. Ija'chea'me: ⁵¹ Åu cunaumu casosi'ēja'che pa'iku'mu chu'u cunaumu cajesi'kujeku. Chu'u ca'nivu vanisõñe ũsema'mu chu'u, musanukona cu'ache cho'oche'te jũni ro'ikasa chini. Chu'u isiche åu chu'u ca'nivu'me. Repa åu ãina jũnisõma'ñe si'arumu pa'ijanaa'me —chiisi'kua'mu repau Jesús.

⁵² Jã'aja'ñe i'kauna asa judiõpãĩ sãĩnechi'a ija'che i'kasinaa'me:

—¿Je'se iku maire repau ca'nivu åuja'u? —chiisinaa'me.

⁵³ Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Musanukonapi chu'u Dios Raosi'ku ca'nivu'te ãimaneni chu'u chiejẽ'e ũkumaneni re'oja'che pa'imanejanaa'me. Ūcuarepaa'me jã'a. ⁵⁴ Pãĩ chu'u ca'nivu ãiju chu'u chiejẽ'e ũkuna re'oja'che pa'ijanaa'me. Jã'aja'ñe pa'iju jũ'isina pãĩ

ũcuauko cho'osi'e Ja'ku ro'iche chũ'uumucusena chũ'upi chũ'uuna repaña ca'nivũ vajurani Repau pa'ichejana sani pa'ijanaa'me repaña. ⁵⁵ Chũ'u ca'nivũ ãu rúa ãire'ocheja'che pa'imũ. Ũcuachi'a chũ'u chie oko rúa ũkure'ocheja'che pa'imũ. ⁵⁶ Pã chũ'u ca'nivũ ãiju chũ'u chiejẽ'e ũkuna chũ'una'me si'arumũ pa'inaa'me. Chũ'u ũcuachi'a repaña rekoñoãre si'arumũ ja'me pa'ikũ'mũ. ⁵⁷ Chũ'ure Raosi'ku Ja'ku jũnisõma'ñe Si'arumũ Pa'ikũji cho'okaiũna ai pa'ikũ'mũ chũ'u. Ũcuaja'che chũ'upi cho'okaiũna chũ'u ca'nivũ ãina ai pa'ijanaa'me. ⁵⁸ Mai aipã ãisicaãre manacaãre i'kama'mũ chũ'u. Repacaã ãisina ũcuauko ai pa'ima'ñe jũnisõasome. Æu chura cũnaumũ casosi'ere i'kamũ chũ'u. Repa ãu chura cũnaumũ casosi'e ãina Dios pa'ichejana sani jo'e jũnisõma'ñe pa'ijanaa'me — chiisi'kua'mũ repau.

⁵⁹ Jã'aja'ñe che'chosi'kua'mũ Jesús, Capernaum v'ejoopo pa'ivũ'e judíopã chi'ivũ'e pa'irumũ.

Diore si'arumũ ja'me pa'ijachere kũamũ

⁶⁰ Repau che'choche'te asa repau'te chijũ ja'me ku'ina jainũko ija'che i'kasinaa'me:

—Repau che'choche rúa asavesamũ. Te'eujẽ'e asa chẽamanejacosome mai —chiisinaa'me repaña.

⁶¹ Repaña jachajũ ke'reche'te masakũ i'kasi'kua'mũ Jesús.

—¿Chũ'u che'chosi'ere asa pe'ruche mũsanũkona?

⁶² Chekurumũ chũ'upi Dios Raosi'ku chũ'u pa'isichejana jo'e mũnisõũna ñani, ¿je'se cuasajanaa'ñe mũsanũkona?

⁶³ Dios Rekochochi'a mama pa'iche ãsikũ'mũ. Repau Rekochoji cho'okaima'to asa chẽa re'oja'che pa'ivesũme pã. Mũsanũkonapi asa chẽa chũ'uni cuasajũ jovo pa'iche mamare paapu chini, “Chũ'u ca'nivũ ãijũ'u”, chiisi'kua'mũ chũ'u. ⁶⁴ Jã'ata'ni mũsanũkona chuta'a te'ena chũ'ure cuasama'me —chiisi'kua'mũ Jesús. Apereparumũpi repau'te cuasamanejanana'me repau'te cu'ache cho'ojanare jo'kajaure masiasomũ Jesús.

⁶⁵ Ũcuarumũ Jesús jo'e i'kasi'kua'mũ.

—Mũsanũkona te'ena chũ'ure cuasamarũna, ija'che che'chosi'kua'mũ chũ'u: “Ja'ku cho'okaima'to pã te'eujẽ'e cuasajũ jovomanera'ame chũ'ure”, chiisi'kua'mũ chũ'u mũsanũkonare —chiisi'kua'mũ repau.

⁶⁶ Jã'aja'ñe i'kasirumũpi repau'te ja'me ku'isina jainũko jokasõ jo'e ja'me ku'imaninaa'me repau'te. ⁶⁷ Jo'kasõrena Jesús chũkũna'te repau neena docerepanare ija'che sãesi'kua'mũ:

—¿Musanukona ũcuaja'che chũ'ure jo'kasõñu chiiche?
—chiisi'kua'mu.

⁶⁸ Chikuna Simón Pedro i'kasi'kua'mu.

—Chukuna'te Paaku, mu'u che'chocheja'che che'choku'te chekure ku'eni jñaamanera'ame chukuna. Mu'uchi'aa'mu pa'iche re'oja'chena'me Diore si'arumu ja'me pa'ijache che'choku. ⁶⁹ Mu'u che'choche jachama'me chukuna. Mu'u pa'iche masime chukuna. Dios Si'arumu Pa'iku Mamaku'mu mu'u; Repau Raosi'kua'mu —chiisi'kua'mu repau.

⁷⁰ Chikuna Jesús chukuna'te i'kasi'kua'mu.

—Musanukonare docerepanare chẽasi'kua'mu chũ'u. Jã'ata'ni te'eu vati ai chũ'ũñe cho'oku'mu —chiisi'kua'mu repau.

⁷¹ Jã'aja'ñe i'kaku repau'te cu'ache cho'ojanare jo'kajau Judas pa'iche'te kuasi'kua'mu repau Jesús. Jesús neena docerepanare ja'me pa'isi'kua'mu repau Judas, Simón Iscariote mamaku.

7

Jesús cho'jechũ repau'te cuasasi'ere kamu

¹ Jã'a cho'o pi'nisirumu repau Jesús Galilea chejare pa'iu vu'ñajoopoã peore ku'isi'kua'mu. Judea chejata'ni saicuheasomu repau, judiõpã chũ'ũnapi repauni vanisõñu chijuna. ²⁻³ Ũcuarumu judiõpã vu'ñaruã cho'o pa'irumu'pi fiesta tĩ'api'rakuna Jesús cho'jechũ i'kasinaa'me repau'te.

—Icheja pa'imanejũ'u mu'u. Judea chejana sani mu'u cho'ochete cho'ojũ'u, repacheja pa'inapi mu'ure chiinapi ñaa'ju. ⁴ Chekuna pã repa pa'iche pã jainuko masia'ju chiina repa cho'ochete rope'e cho'oma'me. Pã chenevuãna cho'ome repa, pãipi ñaa'ju chini. Jã'ajekuna mu'u masiche pã ũcuaukore cho'o ñojũ'u, ña masia'ju —chiisinaa'me repa. ⁵ Repau cho'jechũijẽ'e, “Dios raosi'kuma'mu iku”, chijũ jachajũ cuasamanesinaa'me repau'te.

⁶⁻⁷ Ũcuarumu Jesús ija'che i'kasi'kua'mu repa'are:

—Pã musanukonare cuhema'me. Jã'ajekuna ũcuauarumu'jẽ'e saire'omu musanukonare. Chũ'ureta'ni pã cuheme, repa cho'ochete ñaku, “Cu'ache cho'ome musanukona”, chiiu chũ'vakujekuna. Jã'ajekuna chũ'ure fiesta saicu'amu chura. ⁸ Chũ'ure saire'orumu chuta'a tĩ'amauna saima'mu chũ'u. Musanukonachi'a saijũ'u —chiisi'kua'mu repau.

⁹ Jã'aja'ñe i'ka pi'nisirumu saima'ñe canuka Galilea chejare pa'isi'kua'mu repau Jesús.

Fiestarumuna Jesús sani cho'osi'ere kuumu

¹⁰ Repau cho'jechii sanisōsirumuna Jesús chekunare kuama'ñe rope'e te'eu fiesta saniasomu. ¹¹ Ūcuarumu judiōpāi chũ'una fiesta cho'ocheja Jesuni ku'eju pāi ūcuanukore sēniasome.

—¿Jeechegara Jesús pa'iku? —chiniasome repana.

¹² Reparumu pāi jainuko Jesús pa'iche sāiñechi'a cutuasome. Te'ena, “Re'okũ'mu repau”, chiniasome. Chekunata'ni, “Re'oma'mu repau. Joreku pāi cu'ache che'chokũ'mu”, chiniasome.

¹³ Jā'ata'ni judiōpāi chũ'unani vajuchujũ repau pa'iche rope'e cutuasome repana pāi, “Chekunapi asaju”, chini.

¹⁴ Repa fiesta joorepapo cho'ocuharumuna Dios vū'ena Jesús kaka che'chosi'kuamũ. ¹⁵ Che'chokuna judiōpāi chũ'una asa jñano i'kasinaa'me.

—Iku utija'o che'chemanesi'kuta'ni, ¿je'se pa'iana jā'arepa rua masiku? —chiisinaa'me.

¹⁶ Chitena Jesús i'kasi'kuamũ.

—Chũ'u cuasache'te che'choma'mu chũ'u. Chũ'ure Raosi'ku kuache'te che'chomu. ¹⁷ Dios chũ'ũñe cho'oñu china chũ'u che'choche asa chēajanaa'me. Asa chēa, “Repau cuasache che'chomu iku”, chiimanejanaa'me repana. “Diopi kuakuna che'chomu iku”, chini masijanaa'me. ¹⁸ Pāiũ ūcuauaku repau cuasachechi'a che'choni, pāipi, “Rua masiku'mu mũ'u”, chiapũ chini che'chomu. Jā'ata'ni pāiũ repau'te raosi'ku kuachechi'a che'choni, chekunapi, “Mũ'ure raosi'ku rua masiku'mu”, chiapũ chini che'chomu. Jā'aja'ñe pa'iku jorema'ñe chũ'o ūcuarepare che'chomu.

¹⁹ Dios chũ'ũñe Moisés tocha jo'kaasomu musanukonare. Jā'ata'ni repa te'eujē'e cho'omanaa'me musanukona. ¿Je'se pa'iana musanukona, Diopi chũ'ũñe Moisés tocha jo'kasi'e cho'omanata'ni chũ'ure, “Ūcuare cho'oma'mu”, chini vanisōñu chiiche? —chiisi'kuamũ repau.

²⁰ Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Vatire paakujeku jā'aja'ñe i'kacosomu mũ'u. Mũ'ure vanisōñu china peome —chiisinaa'me repana.

²¹ Chitena Jesús i'kasi'kuamũ.

—Puaumucusena chũ'upi pāiũni vasuuna ūcuanuko ña jñanosinaa'me musanukona. ²² Moisés chuta'a peorumu musanukona aipāi cho'osi'e jikochã'tiru chuto tũache Moisepi chũ'u jo'kauna cho'oñu chini chekurumu musanukona puaumucuseta'ni chĩiva'u jikochã'tiru caca'niru chuto tũame. ²³ Moisés chũ'u jo'kasi'ere jachacuheju chekurumu musanukona puaumucuseta'ni chĩiva'u jikochã'tiru chuto tũame. Jā'aja'ñe cho'onata'ni chũ'ure pe'rume musanukona, chũ'upi puaumucusena

pāiṁni vasouṁna. ²⁴ Mṁsanukona chṁ'u cho'ochē'te ña masi cuasama'ñe teana, "Cu'ache cho'omṁ iku", chiime. Jā'aja'ñe cho'omanējū'u mṁsanukona. Chṁ'u cho'ochē ña peore masi cuasa pi'ni rūhiñe cuasaju i'kajū'u chṁ'ure —chiisi'kua'mṁ repaṁ Jesús.

Jesús repaṁ raisichejare kuamṁ

²⁵ Reparṁmṁ Jerusalén vṁ'ejoopo cana te'ena ija'che sāiñechi'a sēniasome:

—¿Pāi vanisoñu chini ku'ecoñokṁ'u iku? ²⁶ Pāi ũcuano ko asaju'te i'kamṁ iku. Jā'ata'ni maire chū'una te'eujē'e ũsema'me ikure. ¿"Dios Raosi'kua'mṁ iku", chiju cuasache repaṁ? ²⁷ Dios Raojau ratu repaṁ raisichejata'ni te'eujē'e masimanejanaa'me. Iku Jesús raisicheja masime mai. Jā'ajekuna tñucosomṁ iku —chiniasome repaṁ.

²⁸ Repaṁ i'kache'te asa Jesús Dios vṁ'ere pa'iu che'choku ujachṁ'opi ija'che i'kasi'kua'mṁ:

—¿Mṁsanukona chṁ'u pa'iche masiche? ¿Chṁ'u raisicheja ũcuachi'a masiche? Chṁ'u te'eṁ cuasaku raisi'kuma'mṁ. Chekupi Jorema'kupi raouṁna raisi'kua'mṁ chṁ'u. Repaṁ pa'iche vesume mṁsanukona. ²⁹ Chṁ'uta'ni Repaṁ pa'icheja raisi'kujeku Repaṁ pa'iche masimṁ. Ūcuauji raosi'kua'mṁ chṁ'ure —chiisi'kua'mṁ Jesús.

³⁰ Jā'aja'ñe i'kakuna asanata'ni repaṁ'te chēañu chiina te'eujē'e chēamanesinaa'me repaṁ'te, Dios chiisirṁmupi chuta'a t'amaṁna. ³¹ Chekunata'ni jainuko repaṁni cuasaju ija'che i'kasinaa'me:

—Iku cho'omasicheja'che cho'omasina peome. Chekṁmṁ iku Dios Raosi'kucosomṁ —chiisinaa'me repaṁ.

Fariseopāipi Jesuni chēaa'ju chini pāi chēanare saosi'ere kuamṁ

³² Pāipi Jesús pa'iche'te cutujana asa judío phairipāi chū'nanana'me fariseopāi Jesuni chēaa'ju chini Dios vṁ'e pē'jekainani pāi chēanani saosome. ³³ Saorena sani i'kajana Jesús ija'che i'kasi'kua'mṁ repanare:

—Jmamaru mṁsanukonare ja'me pa'ija'mṁ chṁ'u. Pani pi'ni chṁ'ure Raosi'ku pa'ichejana co'ija'mṁ chṁ'u. ³⁴ Chṁ'ure mṁsanukona ku'ejanaa'me. Jā'ata'ni chṁ'u saisichejare mṁsanukonani saicu'akuna chṁ'ure jñaamanejanaa'me mṁsanukona —chiisi'kua'mṁ repaṁ.

³⁵ Chikuna repaṁ judíopāi sāiñechi'a i'kasinaa'me.

—¿Keechejana sakuna ikure mai jñaamanejanaa'ñe? ¿Aperṁmṁ judíopāi jainuko saisichejñana griegopāi pa'ichejñana sani griegopāire che'choja'u iku? ³⁶ Iku maire, "Chṁ'u saisicheja mṁsanukonani saicu'akuna ku'enata'ni

chũ'ure jñaamanejanaa'me mʉsanʉkona", chiisi'kua'mu. ¿Je'se chiiku jã'a? —chiisinaa'me repana.

Chiañaã mevoñeja'ñe Jesure cuasana rekoñoã si'arumu re'oja'che pa'iche'te kuamu

³⁷ Repa fiesta cuhacho cho'oumucusena na'a rua fiesta cho'orumuña Jesús vuni nukaku ʉjachũ'opi i'kasi'kua'mu.

—Pãĩ ũcuauana okouato chũ'uni rani ũkujã'ũ. ³⁸ Dios chũ'o tocha jo'kasi'e chũ'ure cuasana pa'iche ija'che kuamu: Chiañaã si'arumu mevoñeja'ñe repana rekoñoã si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me,

chiimu repa tocha jo'kasi'e —chiisi'kua'mu Jesús.

³⁹ Repau Jesús jã'aja'ñe i'kaku repau'te cuasanare Dios Rekocho rajachere i'kaasomu. Reparumu Jesupi chuta'a cnaumuna maimauna Dios Rekocho pãĩ ja'me Pa'ijarekocho chuta'a raimaneasomu.

Pãĩ Jesús pa'iche i'kanata'ni ũcuate'e i'kamanesi'ere kuamu

⁴⁰ Jesús i'kasi'ere asa pãĩ te'ena ija'che i'kasinaa'me:

—“Chũ'ũ chũ'o kuaʉure raoja'mu chũ'ũ”, chiniasomu Dios. ũcuaucosomu iku —chiisinaa'me repana.

⁴¹ Chekuna ija'che i'kasinaa'me:

—Dios Raosi'kua'mu iku. Cristoa'mu —chiisinaa'me.

Chekunata'ni ija'che i'kasinaa'me:

—Dios Raojau Galilea chejapi raimaʉasomu. ⁴² Dios chũ'o tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Aperumu pa'isi'ku David ainesijooopo Belén vʉ'ejoopoji rajia'mu Dios Raojau.

Mai aipãĩ David Jojocojñosi'ku pa'ija'mu repau Dios Raojau,

chiimu repa tocha jo'kasi'e —chiisinaa'me repana.

⁴³ Jesús pa'iche rua cutusinaa'me repana pãĩ. Jã'ata'ni ũcuate'e cutumanesinaa'me repana. ⁴⁴ Repana te'ena repau'te chẽañu chiisinaa'me. Jã'ata'ni te'eujẽ'e chẽamanesinaa'me repau'te.

Judíopãĩ chũ'una Jesús i'kasi'e jachasi'ere kuamu

⁴⁵ ũcuarumu judío phairipãĩ chũ'unana'me fariseopãĩ repana pa'ichejana pãĩ chẽanapi co'irena i'kaasome repanare.

—¿Je'se pa'iana mʉsanʉkona Jesure chẽa ramanere? —chiniasome repana.

⁴⁶ Chitena repana pãĩ chẽana i'kaasome.

—Repau masi i'kacheja'che i'kanare te'eũ'terejẽ'e asamanaa'me chukuna —chiniasome repana.

⁴⁷ Chitena repana fariseopãĩ i'kaasome.

—¿Musanukona ũcuachi'a repau jorechu'o asa chẽare?
 48 Maire chũ'ana te'eujẽ'e cuasama'me repau'te. Ũcuachi'a
 chukuna fariseopãi te'eujẽ'e cuasama'me repau'te. 49 Diopi
 chũ'ukuna Moisés tocha jo'kasi'e vesunachi'a Jesús i'kache
 asa chẽame. Jã'ajekuna Dios repanare cu'ache cho'oja'mu
 —chiniasome repana.

50 Reparumu Nicodemo fariseopãiu Jesuni ñara chini
 aperumu ñamipi saisi'ku i'kaasomu chekunare fariseopãi.

51 —Mai aipãi tocha jo'kasi'e Dios chu'o ija'che kamu:
 Chekunapi, “Cu'ache cho'osi'kua'mu iku”, chiijuna asani
 teana,
 “Jã'a pa'ito cu'ache cho'ocojñoja'mu mu'u”, chiimanejũ'u
 musanukona.

Charo repauni sēniasajũ'u, repau cho'osi'ere masirepa
 asaņu chini.

Sēejuna repana i'kasi'e ũcuarepa pa'ito, “Cu'ache
 cho'ocojñoja'mu mu'u”, chiito re'omu.

Jã'aja'ñe chiimu repa tocha jo'kasi'e —chiniasomu repau.

52 Chikuna i'kaasome repana.

—¿Mu'u ũcuaja'che Galilea cheja raisi'kua'u? Dios
 chu'o tocha jo'kasi'ere ña masijũ'u. Jmakarujẽ'e, “Dios
 chu'o kuajau Galilea chejapi raija'mu”, chiima'mu repa —
 chiniasome repana.

53 Ũcuarumu repana pãi fiesta cho'o pi'nisirumu
 te'enachi'a repana vñ'ana co'isinaa'me.

8

Romio cu'ache pa'iko cho'osi'ere kamu

1 Jesuta'ni Olivo aikũtina muisi'kua'mu. 2 Jo'e
 apeñatata caje Dios vñ'ena kakasi'kua'mu repau.
 Kakauna pãipi repauni jainuko chi'irena puu ñu'iu
 che'chosi'kua'mu repau repanare.

3 Ũcuarumu judiopãi che'chona fariseopãina'me romio'te
 ũjuma'kure kãisi'koni chẽa rasinaa'me. Ra repao'te pã
 chenevuna nuko 4 Jesuni i'kasinaa'me repana.

—Masiu, ikore chekuna'me kãiona ñaasome pã. 5 Diopi
 chũ'ukuna Moisés tocha jo'kasiphuro ija'che kamu:
 Romio'te umu pa'ikoji chekuna'me kãito catapi su'a
 vēasōjũ'u,

chiimu. Mu'ujẽ'e, ¿je'se chiiku? —chiisinaa'me repana.

6 Repauji tĩñere i'kauna chẽaņu chini jã'aja'ñe
 i'kasinaa'me repana repau'te. Repana i'kache sãiñe
 i'kama'ñe puu ñu'iu muoñoji chejana tochaku pa'isi'kua'mu
 repau Jesús. 7 Repanapi cuharepama'ñe sēejuna vni
 nukaku i'kasi'kua'mu repau.

—Musanukonapi te'e'u cu'achejẽ'e peokũ pani catapu mini charo su'ajũ'u ikore —chiisi'kua'mu repau.

⁸ Chini jo'e puu ñu'iu chejana tochasi'kua'mu repau.
⁹ Repauji jā'aja'ñe i'kauna asa ũcuanuko te'enachi'a sanisõsinaa'me repana. Ainapi charo saisinaa'me. Sanisõrena repau Jesús repaona'me te'eka'chapana canukasinaa'me. ¹⁰ Ūcuarumu Jesús vuni i'kasi'kua'mu repao'te.

—Mu'ure i'kasina, ¿keechejare pa'iche? ¿Te'eujẽ'e, “Mu'u cu'ache cho'osi'e ro'ijũ'u”, chiimanere repana mu'ure? —chiisi'kua'mu repau.

¹¹ Chikuna repao i'kasi'koa'mo.

—Te'eujẽ'e jā'aja'ñe i'kamanesinaa'me chu'ure —chiisi'koa'mo.

Chikona i'kasi'kua'mu repau.

—Chu'u ũcuaja'che, “Mu'u cu'ache cho'osi'e ro'ijũ'u”, chiima'mu mu'ure. Chura sani mu'u cu'ache cho'ochẽ ũhasõ jo'e cho'omanejũ'u —chiisi'kua'mu Jesús repao'te.

Pãire Miañeja'ñe Pa'iku'mu Jesús

¹² Ūcuarumu Jesús jo'e i'kasi'kua'mu repanare Dios vu'e pa'inare.

—Pãi chu'ure cuasaju jovosina chu'upi pa'iche re'oja'chere isiuna cu'ache pa'ima'ñe miacheja pa'inaja'ñe repana rekoñoã re'oja'che pa'ijanaa'me —chiisi'kua'mu repau.

¹³ Chikuna fariseopãi i'kasinaa'me repau'te.

—Mu'u pa'iche'te meñe kuaku joremu mu'u —chiisinaa'me repana.

¹⁴ Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Chu'u raisichejajẽ'e vesuju chu'u saijachejajẽ'e vesume musanukona. Chu'uta'ni masimu. Jã'ajekuna chu'u pa'iche'te chu'u meñe kuasi'e ũcuarepaa'me.

¹⁵ Musanukonata'ni chekuna i'kacheja'che chu'u pa'iche'te vesuju, “Cu'ache cho'omu iku”, chiime. Chu'uta'ni pãire jā'aja'ñe i'kara chini raisi'kuma'mu. ¹⁶ Chekurumu chu'upi musanukona pa'iche'te ña i'kani ũcuarepa i'kara'amu. Chu'u te'e'u cuasache'te i'kama'mu chu'u. Ja'ku chu'ure Raosi'ku kuachena'me chu'u cuasache i'kaku'mu chu'u. ¹⁷ Mai aipãi tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Pãi te'eka'chapanapi cheku pa'iche'te ña ũcuate'e kuato jachamanejũ'u repana kuache, chiimu. ¹⁸ Chu'u pa'iche'te meñe kuamu chu'u. Chu'ure Raosi'ku Ja'ku ũcuaja'che chu'u pa'iche kuamu —chiisi'kua'mu repau.

¹⁹ Chikuna sēsinaa'me repana repau'te.

—Mujaku, ¿keechejare pa'iku? —chiisinaa'me repaña.

Chitena i'kasi'kuamũ repaña.

—Chũ'u pa'iche vesũme mũsanũkona. Chũ'u Ja'ku pa'iche ũcuaja'che vesũme. Chũ'u pa'iche masini Ja'ku pa'iche ũcuaja'che masira'ame mũsanũkona —chiisi'kuamũ repaña repañare.

²⁰ Dios vũ'ere pa'iu che'choku jã'aja'ñe i'kasi'kuamũ Jesús, Dioni ïsijũ kuri mañavũã cachejare nukaku. Repaña'te chẽare'orũmũ Dios chiisirũmũpi chuta'a tĩ'amaũna te'eujẽ'e chẽamanesinaa'me repaña'te.

“Chũ'u saicheja saicu'amũ mũsanũkonare”, chiimũ Jesús

²¹ Ũcuarũmũ Jesús jo'e i'kasi'kuamũ repañare.

—Sanisõja'mũ chũ'u. Chũ'u saisirũmũ ku'ejanaa'me mũsanũkona chũ'ũre. Jã'ata'ni jñaamarũ rekoñoã cu'ache tũnocojñomanapi jũnisõjanaa'me mũsanũkona. Chũ'u saicheja saicu'amũ mũsanũkonare —chiisi'kuamũ repaña.

²² Chikũna i'kasinaa'me repaña judiõpã chũ'ũna.

—¿Je'se pa'ũna, “Chũ'u saicheja saicu'amũ mũsanũkonare”, chiiku iku? ¿Repaña'ji meñe vanisõja'ũ? —chiisinaa'me repaña.

²³ Chitena i'kasi'kuamũ repaña.

—Cheja canaa'me mũsanũkona. Chũ'uta'ni cũnaũmũ cakũamũ. Pãĩ cuasachechi'a cuasanaa'me mũsanũkona. Chũ'uta'ni Dios cuasacheja'che cuasaku'mũ. ²⁴ Jã'ajekũna pãĩ cuasachechi'a cuasanajejũna, “Rekoñoã cu'ache tũnocojñomanapi jũnisõjanaa'me mũsanũkona”, chiisi'kuamũ. Chũ'u pa'iche'te mũsanũkonare chũ'u kuasi'ere asa chẽamaneni cu'ache tũnocojñomanapi jũnisõjanaa'me mũsanũkona —chiisi'kuamũ repaña repañare.

²⁵ Chikũna repaña'te sẽesinaa'me repaña.

—¿Jeeja'iu'ũ mũ'ũ? —chiisinaa'me repaña.

Chitena i'kasi'kuamũ repaña.

—Chũ'u apeche'chorũmũpi vũa chũ'u pa'iche kuaku pa'imũ chũ'u mũsanũkonare. ²⁶ Chuta'a chũ'o rũa i'kache paamũ chũ'u. Mũsanũkona cho'oju pa'iche'te ñaku i'kani, “Cu'ache cho'ome ina”, chiira'amũ chũ'u. Ñakũta'ni i'kama'mũ chũ'u. Chũ'ũre Raosi'kũpi chũ'o ũcuarepare si'arũmũ i'kakũna asaku ũcuare pãire kuamũ chũ'u —chiisi'kuamũ repaña.

²⁷ Repaña Jesús Pũka'ku Dios pa'iche'te kuasi'kuamũ. Jã'ata'ni asavesũsinaa'me repaña. ²⁸ Asavesũjũna ija'che i'kasi'kuamũ repaña:

—Mũsanũkonapi chũ'ũni Dios Raosi'kũni kũrususẽ'verona jẽ'jo nukoni chũ'u pa'iche masijũ ija'che

i'kajanaa'me: “Dios Raosi'kua'mu iku. Repau cuasachechi'a i'kamanesi'kua'mu. Repau Puka'ku che'chochechi'a i'kasi'kua'mu iku”, chijju masijanaa'me musanukona. ²⁹ Chu'ure Raosi'ku chu'una'me pa'imu. Repau chiiche'te chu'upi si'arumu cho'okuna jmakarujē'e jo'kama'kua'mu Repau chu'ure —chiisi'kua'mu Jesús.

³⁰ Repauji jā'aja'ñe i'kauna reparumu pāi jainuko, “Dios Raosi'kua'mu iku”, chijju cuasaju jvosinaa'me repau'te.

Diore cuasana pa'ichena'me cu'ache pa'ina pa'iche'te kumu

³¹ Ūcuarumu Jesús repau'te cuasanare judiopāi ija'che i'kasi'kua'mu:

—Musanukonapi chu'u chū'uñe'te jo'kasōma'ñe si'arumu cho'oju pani chu'u neerepana pa'ijanaa'me. ³² Chu'u kuache'te chu'o ūcuarepare asa chēa masijuna pāi chēa paacojñonaja'ñe cu'ache pa'isinare etocheja'che re'oja'che cho'okaija'mu chu'u musanukonare —chiisi'kua'mu repau.

³³ Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Aperumu pa'isi'ku Abraham jijosinaa'me chukuna. Jā'ajekuna jmakarujē'e chekuna chēa paacojñomanaa'me chukuna. Jā'ata'ni ija'che i'kasi'kua'mu mu'u chukuna'te: “Musanukonare pāi chēa paacojñonaja'ñe pa'isinare etocheja'che re'oja'che cho'okaija'mu chu'u”, chiisi'kua'mu mu'u. ¿Je'se pa'ina jā'aja'ñe i'kau? —chiisinaa'me repana repau'te.

³⁴ Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Cu'ache cho'ona ūcuauko cu'api chēa paakuna cho'ochete rupu cho'okaaru chini chēa paacojñonaja'ñe pa'ime. Ūcuarepaa'me jā'a. ³⁵ Pāiu repau chēa paaku'te majapāiūma'kujekuna ai paama'mu. Repau mamaku'teta'ni majapāiūjekuna ai paamu. ³⁶ Chu'upi Dios Mamakuji musanukonare pāi chēa paacojñonaja'ñe pa'inani etocheja'che re'oja'che cho'okatu chēacojño etasina pa'icheja'che ūcuarepa re'oja'che pa'ijanaa'me musanukona. ³⁷ Abraham jocosojñosinaa'me musanukona. Masimu chu'u jā'a. Repau jocosojñosinata'ni chu'u che'choche'te jachaju vanisōñu chiime musanukona chu'ure. ³⁸ Chu'u Ja'kuna'me pa'iu ñasi'ere kumu chu'u. Musanukonata'ni muja'kurepau i'kache'te cho'ome —chiisi'kua'mu repau.

³⁹ Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Abraham jocosojñosinaa'me chukuna —chiisinaa'me repana.

Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Musanukonapi Abraham cho'osi'eja'che re'oja'che cho'oni repau jojorepasina pa'ira'ame. ⁴⁰ Diopi chu'o ũcuarepare kuakuna asa kuaku'te vanisoñu chiime musanukona chu'ure. Jmamakarujë'e musanukona cho'ocheja'che cu'ache cho'omanesi'kua'mu Abraham. ⁴¹ Muja'kurepau cho'ocheja'che cho'ome musanukona —chiisi'kua'mu repau.

Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Cheku chiima'me chukuna. Chukuna Ja'kurepau te'e'u'mu Diochi'a —chiisinaa'me repana.

⁴² Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Diopi raona ichejare rani pa'imu chu'u. Dios musanukona Ja'kurepau pa'ito chu'ure Repau raosi'kure chiira'ame musanukona. Chu'uchi'a te'e'u cuasa cajesi'kuma'mu chu'u. Diopi raosi'kua'mu chu'ure.

⁴³ ¿Je'se pa'ina chu'u i'kache asavesuche musanukona? Chu'u i'kache'te asacuhejuna asoma'mu musanukonare.

⁴⁴ Muja'kua'mu ja'u vati ai. Repau neenajeru repau chiichechi'a cho'oñu chiime musanukona. Mamarumupi vna pai vaiku'mu repau. Chu'o ũcuarepa cuhekujeku si'arumu joreku'mu repau. Jore aia'mu repau. Jore aijeku joreni repau cho'ochete cho'omu. Repau pa'iche'me ja'a. Ja'ajekuna pai ũcuauko jorena paka'kua'mu repau.

⁴⁵ Chu'ureta'ni chu'o ũcuarepare i'kakuna jachame musanukona. ⁴⁶ Musanukonapi te'e'u chu'u cu'ache cho'ochete ñasi'ku pani kuajũ'u. Chu'o ũcuarepare i'kaku'mu chu'u. ¿Je'se pa'ina musanukona chu'u i'kache cuasama'ñe? ⁴⁷ Dios neena Repau chu'o asa cheame. Musanukonata'ni Dios neemanajeru Repau chu'o asacuheme —chiisi'kua'mu repau.

Abraham chuta'a peorumu pa'iku'mu Cristo

⁴⁸ Ũcuarumu judío aina i'kasinaa'me repau'te Jesure.

—“Samaripaiujeku vatire paamu mu'u”, chiiju chu'o ũcuarepare i'kame chukuna —chiisinaa'me repana.

⁴⁹ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Vatijë'e peomu chu'u. Chu'u Ja'kure cuasakujeku Repau'te re'oja'che i'kaku'mu chu'u. Musanukonata'ni chu'uni ña kukumaru cu'ache i'kame. ⁵⁰ “Pai, ña kukujũ'u chu'ure”, chiima'mu chu'u. Ja'kuta'ni, “Pai ña kukua'ju mu'ure”, chini raosi'kua'mu chu'ure. Chu'ure ña kukumana Ũcuauji ro'iche chu'umuna cu'ache cho'ocojñojanaa'me repana. ⁵¹ Chu'u i'kache jachama'ñe cho'ona cho'osōmanejanaa'me. Ũcuarepaa'me ja'a —chiisi'kua'mu repau.

⁵² Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Aperumũ pa'isi'ku Abraham jūnisōasomũ, Dios chũ'o kuasina ũcuaja'che. Mu'uta'ni, “Chũ'u i'kache jachama'ñe cho'ona cho'osōmanejanaa'me”, chiimũ. Vatiŕe paakũjekũ jã'aja'ñe i'kamũ mu'ũ. Chura masime chũkũna. ⁵³ “¿Mai aipãiu'te Abrahamre na'a rũa masimũ chũ'u”, chiikũ mu'ũ? Repaũ Abraham jūnisōasomũ, Dios chũ'o kuasina ũcuaja'che. “Repanare na'a rũa masikũ'mũ chũ'u”, chiũũ cuasacosomũ mu'ũ —chiisinãa'me repaña.

⁵⁴ Chitena i'kasi'kuã'mũ repaña.

—Chũ'upi meñe, “Rũa masiũ'mũ chũ'u”, chiito jachara'ame pãĩ chũ'ure. Chũ'u Ja'kuta'ni, “Chũ'u chĩi rũa masiũ'mũ”, chiikũ'mũ chũ'ure. Repaũ i'kache asacuhenata'ni, “Dios chũkũna'te paakũ'mũ”, chiime mũsanũkona. ⁵⁵ “Dios chũkũna'te paakũ'mũ”, chiinata'ni Repaũ pa'iche vesũnaa'me mũsanũkona. Chũ'uta'ni Repaũ pa'iche masikũ'mũ. Chũ'upi, “Dios pa'iche vesukũ'mũ chũ'u”, chini jorera'amũ mũsanũkona jorecheja'che. Repaũ pa'iche masikũjekũ Repaũ chũ'ũñe cho'okũ'mũ chũ'u. ⁵⁶ Mai aipãiu Abraham chũ'u icheja cheja rajachere masikũ pojosi'kuã'mũ —chiisi'kuã'mũ repaña.

⁵⁷ Chikũna i'kasinaa'me repaña.

—¿Je'se pa'ĩũna chuta'a cincuentarepaũsũrũmũjẽ'e peokuta'ni, “Abrahamre ñasi'kuã'mũ chũ'u”, chiikũ mu'ũ? —chiisinãa'me repaña.

⁵⁸ Chitena i'kasi'kuã'mũ repaña.

—Repaũ Abraham chuta'a peorũmũ pa'ikũ'mũ chũ'u. Ũcuarepaã'me jã'a —chiisi'kuã'mũ.

⁵⁹ Jã'aja'ñe i'kaũna asa pe'ruju catare siasinaa'me repaña, Jesuni su'a vẽasōũũ chini. Jã'aja'ñe cho'ojũna Dios vũ'e pa'isi'ku kati eta pãĩ kuanupũ chenevũji ñoma'ñe sanisōsi'kuã'mũ repaña Jesús.

9

Na'ava'ũ aineesi'kũre Jesús vasosi'ere kuamũ

¹ Ũcuarũmũ repaña Jesús ku'ũ pãĩũ'te na'ava'ũ aineesi'kũni ñasi'kuã'mũ. ² Ñaũna chũkũna repaña neena i'kasinaa'me repaña'te.

—Masiũ, ¿je'se pa'ĩũna iva'ũ na'ava'ũ jñaacojũũ? ¿Repaũ rekocho cu'ache paache ro'ire na'ava'ũ jñaacojũũ? Jã'apãani, ¿pũka'kupãĩ cu'ache pa'iche ro'ire na'ava'ũ jñaacojũũ? —chiisinãa'me chũkũna.

³ Chitena Jesús i'kasi'kuã'mũ.

—Repaũ cu'ache paache ro'ima'mũ jã'a. Ũcuachi'a pũka'kupãĩ cu'ache cho'оче ro'ima'mũ. Rupa Diopi

vasouna pãipi ña, “Dios peore masiku'mu”, chijju masia'ju chini na'ava'u aineesi'kua'mu iku. ⁴ Pãi repana cho'oché umucusena cho'ore'omu. Ñamita'ni cho'ocu'amu. Ūcuaja'che chu'ure Raosi'ku Dios chu'u jo'kasi'ere maipi churana cho'oma'to cu'amu. Na'a pa'isirumu cho'ocu'aja'mu. ⁵ Chejare chuta'a pa'iu pãire Miañeja'ñe Pa'iku'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau.

⁶ Jã'aja'ñe i'ka pi'ni chejana coo tutu cha'o chacho mini na'ava'u ñakocaãna suirisi'kua'mu repau. ⁷ Cho'o pi'ni repau'te i'kasi'kua'mu repau.

—Okoruruvu Siloé chiicojñoruruvuna sani mu'u chia choasõjũ'u cha'o —chiisi'kua'mu repau. (“Siloé” chini “Saosi'e” chiimũ.)

I'kauna sani choasõ rakuna ñakocaã ñosi'kua'mu repau'te. ⁸ Nakocaãre ñakuna repau'te kueñe pa'inana'me repau'ji kuri si'arumu sēeu ñu'ina ñasina i'kasinaa'me.

—¿Na'ava'ujeku aperi'mu ichejare ñu'iu kuri sēesi'kuma'ku repa iku? —chiisinaa'me repana.

⁹ Chitena chekuna i'kasinaa'me.

—Ūcuau'mu iku —chiisinaa'me.

Chekuna ija'che i'kasinaa'me:

—Tiiuta'ni rupu ūcuau'ja'iu'mu iku —chiisinaa'me.

Ūcuarumu ūcuau'ji i'kasi'kua'mu.

—Ūcuau'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau.

¹⁰ Chikuna sēesinaa'me repana.

—¿Je'se pa'ina na'ava'u pa'isi'kuta'ni chura ñaku mu'u? —chiisinaa'me repana.

¹¹ Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Pãiu Jesús ve'ekujji coo tutu cha'o chacho mini chu'u ñakocaãna suiri ija'che i'kasi'kua'mu chu'ure: “Okoruruvu Siloé chiiruruvuna sani mu'u chia cha'ore choasõjũ'u”, chiisi'kua'mu. Chikuna sani choa pi'niuna ñakocaã ñosi'kua'mu chu'ure —chiisi'kua'mu repau.

¹² Chikuna sēesinaa'me repana.

—¿Jeechejare pa'iku repau, mu'u i'kaku? —chiisinaa'me. Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Vesumu chu'u —chiisi'kua'mu repau na'ava'u pa'isi'ku.

Fariseopãi na'ava'u pa'isi'kure repau'te vasosi'ere sēesi'ere kumũ

¹³⁻¹⁴ Jesús cha'opi chacho mini na'ava'ure vasoumucuse puamucuse pa'isi'kua'mu. Jã'ajekuna pãi na'ava'u pa'isi'kure fariseopãi pa'ivuna mvaasome. ¹⁵ Mvarena repana fariseopãi na'ava'u pa'isi'kure chekuna sēesi'eja'che sēniasome.

—¿Je'se cho'o ñakocaã ñaku mu'u? —chiniasome.

Chitena i'kaasomu repau.

—Chu'u ñakocaña cha'opi chacho suiriña okopi choasōjani ñamu chu'u chura —chiniasomu repau.

¹⁶ Chikuna fariseopāi te'ena ija'che i'kaasome:

—Mũ'ure p̄aumucusena vasosi'ku Dios raomanesi'kucosomu. Dios Raosi'ku pani p̄aumucuse jā'aja'ñe cho'omanera'amū repau —chiniasome.

Chekunata'ni ija'che i'kaasome:

—Ikure vasosi'ku cu'ache pa'iku pani Diochi'a te'eu cho'omasiche cho'omanera'amū —chiniasome. Ūcuate'e cuasamaneasome repa.

¹⁷ Jā'ajekuna na'ava'u pa'isi'kure jo'e sēniasome repa.

—Mũ'ure vasosi'ku pa'iche, ¿je'se chiiku mu'u? —chiniasome repa.

Chitena i'kaasomu repau.

—“Dios chu'o kuaku'mu”, chiimu chu'u —chiniasomu repau.

¹⁸ Ūcuarumu judío aina repau'te vasosi'ere jachaju, “Na'ava'u pa'isi'kuma'mu iku”, chiiju jachaasome. Jachaju repau puka'kupāi soni rao ¹⁹ sēniasome repa.

—¿Iku musanukona chiia'u? Iva'u musanukona, “¿Chīirumuna teana na'ava'u aineesi'ku”, chiicojñova'ua'u? Jā'a pa'ito, ¿je'se cho'o chura ñakocañ ñaku iku? —chiniasome repa.

²⁰ Chitena puka'kupāi i'kaasome repanare.

—Chukuna chiia'mu iku. Teana na'ava'u aineesi'kua'mu iku. ²¹ Jā'ata'ni repau ñakocañ cho'o ñañe vesume chukuna. Repau'te vasosi'kure ūcuaja'che vesume chukuna. Sēniasajū'u repauni kuaa'ku. Aia'mu repau —chiniasome repa.

²² Fariseopāire vajuchuju jā'aja'ñe i'kaasome repa puka'kupāi. Aperumu judiopāi chū'una, “Jesús Dios Raocojñosi'kua'mu”, chinare mai judiopāi chi'ivue kakache ūseñu”, chiniasome. ²³ Jā'aja'ñe chiisi'jekuna, “Aia'mu repau. Repauni sēniasajū'u”, chiniasome repa.

²⁴ Ūcuarumu repa judío aina na'ava'u pa'isi'kure jo'e soni i'kaasome.

—Dios ñaku'te chu'o ūcuarepare i'kajū'u. “Mũ'ure vasomu chu'u”, chiisi'ku cu'aku'mu —chiniasome repa.

²⁵ Chitena i'kaasomu repau.

—Chekurumu cu'ache cho'oku'mu repau. Chekurumu p̄aku'mu. Vesumu chu'u. Ieta'ni masimu: Aperumu na'ava'u pa'isi'ku chura ñamu chu'u —chiniasomu repau.

²⁶ Chikuna jo'e sēniasome repa repau'te.

—¿Je'se cho'ou repau? ¿Je'se cho'ouna ñakocañ ñou mu'ure? —chiniasome repa.

27 Chitena i'kaasomũ repau.

—Repau cho'osi'e kuacuhasi'kua'mũ chu'u. Jã'ata'ni jachame musanukona. ¿Je'se pa'iana jo'e, “Kuañũ'u”, chiiche musanukona chu'ure? ¿Musanukona ũcuachi'a repauni jovoñu chiiche? —chinasomũ repau repanare.

28 Chikuna asa pe'ruju repau'te ija'che i'kaasome repana:

—Mũ'u repau chũ'uñe cho'oku'mũ. Chukunata'ni Moisés chũ'u jo'kasi'e cho'onaa'me. 29 Dios Moiserere i'kasi'e masinaa'me chukuna. Mũ'ure vasosi'kure raosi'kureta'ni vesume chukuna —chinasome repana.

30 Chitena i'kaasomũ repau.

—¿Repau'te raosi'kure vesuche musanukona? ¡Jeerua tĩñea'ñe jã'a! Chu'ure vasosi'kua'mũ repau. 31 Cu'ache pa'ina sēñe cho'okaima'mũ Dios. Jã'are masime mai. Repau'te Diore pojojũ Repau chũ'uñe cho'ona sēñeta'ni cho'okaiku'mũ Repau. 32 Te'eũ'terejẽ'e na'ava'u aineesi'kure vasoasomũ chiicojñoku'te asamanaa'me mai. 33 Repauji Dios raomanesi'ku pani Diochi'a te'eũ cho'omasiche cho'omanera'amũ —chinasomũ repau.

34 Chikuna i'kaasome repana.

—¿Chĩĩrãmuna teana cu'ache aineesiva'upi che'chora chiiku mũ'u chukuna'te? Rua tĩñea'me jã'a —chinasome repana. Chini repau'te ve'sena etoasome repana.

Diore cuasamana na'ava'na pa'icheja'che pa'iche'te kwamũ

35 Ũcuarũmũ Jesús na'ava'u pa'isi'kure etosi'e asasi'kua'mũ. Asasi'kujekũ repau'te ku'e jñaa ija'che i'kasi'kua'mũ repau:

—¿Dios Raosi'kure cuasaku mũ'u? —chiisi'kua'mũ repau ũcuauji.

36 Chikuna i'kasi'kua'mũ repau.

—¿Kaua'u repau? Kuañũ'u chu'ure; repauni cuasara —chiisi'kua'mũ repau.

37 Chikuna Jesús i'kasi'kua'mũ repau'te.

—Ñacuhamũ mũ'u repau'te. Ũcuau'mũ chu'u, mũ'ure i'kakũ —chiisi'kua'mũ repau.

38 Chikuna asa Jesure ti'jñeñe ro're pũ ñu'iu i'kasi'kua'mũ repau.

—Pãĩ Ũcuaukore Paaku, cuasamũ chu'u mũ'ure —chiuu repau'te pojosi'kua'mũ repau.

39 Ũcuarũmũ Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Ichejare chejare caje pa'iu che'chomũ chu'u, cu'ache pa'inajeju, “Na'ava'na pa'icheja'che pa'inaa'me chukuna”, chiinapi asa chēa chu'uni cuasaju ñakocaã ñana pa'icheja'che re'oja'che paapu chini. Jã'ata'ni chekunare, “Dios chu'o masinajeju re'oja'che pa'inaa'me

chukuna", chiinani, "Dios chu'o masinata'ni chu'uni cuheju na'ava'na pa'icheja'che pa'ime musanukona", chisa chini cajesi'kua'mu chu'u —chiisi'kua'mu.

⁴⁰ Repau i'kasi'ere asa fariseopai te'ena repau'te ja'me pa'ina seesinaa'me.

—¿Mu'u cuasato chukuna na'ava'na pa'icheja'che pa'inaa'ne? —chiisinaa'me repana.

⁴¹ Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Musanukonapi Dios chu'ore vesuju na'ava'na pa'icheja'che pani chu'ure cuheche ro'iche peora'amu musanukonare. Já'ata'ni, "Dios chu'o masime chukuna", chiinapi chu'uni cuhejuna ro'iche pa'imu musanukonare —chiisi'kua'mu repau Jesús.

10

Oveja kuiraku pa'iche'te kamu

¹ Ūcuarumu Jesús repanani chu'vaku ija'che i'kasi'kua'mu:

—Paiu ñaauji ovejava'na pa'iso'korona rani jatisa'aro kakama'ne tiichejapi kakamu. ² Repava'nare kuirakuta'ni jatisa'aropi kakamu. ³ Repava'nare kuirakupi ūcuaso'korona kakara chiito repasa'aro pē'jekaikupi jatisa'aro vatakaimu. Vatauna kaka repava'na mamire ve'oku soito ūcuauko repava'na mami asamasime repana. Soiuna tuha ja'me etame repau'te. ⁴ Repava'nare ūcuaukore etua charo sai u soiuña asamasiju tuha repau ku'ichejña ja'me ku'ime repava'na. ⁵ Tiipi repanare soito asavesuju tuhama'ne vu'vusome tiijekuna. Ūcuarepaa'me já'a —chiisi'kua'mu repau.

⁶ Repanani chu'vaku já'aja'ne i'kasi'kua'mu Jesús. Já'ata'ni repau i'kache asavesusinaa'me repana.

Ovejava'nare re'oja'che paaku pa'icheja'che pa'ikumu Jesús

⁷ Ūcuarumu Jesús jo'e i'kasi'kua'mu.

—Repana pa'iso'korona ovejava'na kakasa'aroja'che pa'ikumu chu'u. Ūcuarepaa'me já'a. ⁸ Chu'u chuta'a raimarumu pai jainuko te'enachi'a rani, "Dios raosi'kua'mu chu'u", chiiju joreju che'chosinaa'me. Ñaana cho'ocheja'che cho'osinaa'me repana. Repana che'choche chu'u neena jachasinaa'me. ⁹ Ovejava'na pa'iso'koro kakasa'aroja'che pa'ikumu chu'u. Já'ajekuna ovejava'napi repana pa'iso'korona kakacheja'che paipi chu'uni cuasani chu'upi chēa paaku kuirakuna rua pojoj u re'oja'che pa'ijanaa'me.

10 'Ñaaŋji rani ovejava'nare ñaasōmũ. Chekũrumũ repava'nare vani si'asōmũ. Jã'aja'ñe cho'ora chini'te raimũ ñaaũ. Repaũ cho'ocheja'che cho'ome jorejũ che'chona. Chu'uta'ni pa'iche re'oja'chere ĩsira chini raisi'kua'mũ, pãipi karama'ñe re'oja'che paapũ chini. 11 Ovejava'nare re'oja'che paakũ pa'icheja'che pa'ikũ'mũ chu'ũ. Chekũrumũ ovejava'nare paakũ re'okũjekũ, chaipi ovejava'nani ãnisōra chini raiũna ñani, "Chu'ũpi iva'nare cu'ache cho'oche'te ũseto chai chu'ũni ãnisōja'mũ", chiikuta'ni ũcua ũsemũ repaũ. 12 Chekũrumũ kurire koorã chini tĩũpi kuirakaimũ repava'nare. Kuirakũna chekũrumũ chaipi repava'nani ãnisōra chini raiũna ñani repava'nare jo'ka vũ'vũsōmũ repaũ, repanare paakũma'kũjekũ. Jo'ka vũ'vũsōũna chaipi rani te'eva'ũre chẽaũna chekũna te'enachi'a vũ'vũsōme. 13 Kurire koorã chini kuirakũjekũ repava'nare oima'ñe jo'ka vũ'vũsōmũ repaũ, chaipi rakũna.

14 'Ovejava'nare re'oja'che paakũ pa'icheja'che pa'ikũ'mũ chu'ũ. Chu'ũ neenare masimũ chu'ũ. Chu'ũre ũcuaja'che masime repaña. 15 Chu'ũ Ja'kũ masimũ chu'ũre. Chu'ũ ũcuaja'che Repaũ'te masimũ. Chu'ũ neenani cu'ache cho'oche'te ũserã chini chuenisōñe cuhema'ñe jũ'ija'mũ chu'ũ. 16 Chekũnare ũcuachi'a judío peonare paamũ chu'ũ. Repanani soiũna asa jachama'ñe rani chu'ũni jovo judío pãina'me ũcuate'ekuanupũja'che pa'ijũna te'eu paakũ kuiraja'mũ chu'ũ repanare ũcuanũkore.

17 'Pãĩ cu'ache cho'oche'te ro'ikasa chini chuenisōñe'te cuhemaũna Ja'kũ chu'ũre rũa chiimũ. Jo'e vajũrasa chini cuhema'ñe chuenisōja'mũ chu'ũ. 18 Chu'ũpi cuheto te'eujẽ'e vanisōmanejanaa'me chu'ũre. Jã'ata'ni chu'ũ ca'nivũ ũsema'ñe ĩsija'mũ chu'ũ, pãipi vanisōa'jũ chini. Chu'ũ ca'nivũ ĩsire'omũ. ũcuachi'a chu'ũpi jũnisō vajũrasa chiito vajũraire'omũ chu'ũre. Jã'aja'ñe cho'oa'kũ chini chu'ũ jo'kasi'kua'mũ Ja'kũ chu'ũre —chiisi'kua'mũ repaũ.

19 Jã'aja'ñe i'kaũna asa ũcuate'e cuasamapũ sãĩñechi'a ke'resinãa'me repaña judío aina. 20 Jainũko ija'che i'kasinaa'me:

—Vatire paakũjekũ vẽ'veũ'mũ ikũ. Ikũ i'kache asamaneũ mai —chiisinaa'me.

21 Chekũnata'ni ija'che i'kasinaa'me:

—Vati paana jã'aja'ñe i'kamanaa'me. ũcuachi'a vati na'ava'nare vasomanaa'me —chiisinaa'me repaña.

Judío aina Jesure cuheche'te kũamũ

22 ũcuarũmũ judíopãĩ Jerusalén vũ'ejoopona Dios vũ'e aperũmũ judío peonani tũa care'vasi'ere cuasajũ fiesta cho'osinaa'me. Okorũmũ pa'isi'kua'mũ reparũmũ.

23-24 Ūcuarum̄ Jesupi Dios v̄u'e ve'se cakachapa'te Portal de Salomón chiikachapa'te n̄aka ku'iuna ña judío ainapi rani rūhiso'koro n̄akaj̄u ija'che i'kasinaa'me repau'te:

—M̄u'upi asavesache kuakuna vesume chukuna m̄u' pa'iche. Dios Raosi'ku Cristo pani teana rūhiñe kuaj̄u' chukuna'te —chiisinaa'me repana.

25 Chitena i'kasi'kuam̄ repau.

—Ūcuare kuasi'kuam̄ ch̄u'u. Jā'ata'ni jachame m̄usanukona. Ja'kupi ch̄u'u raouna rani Repauchi'a te'eu cho'omasiche cho'o ñom̄ ch̄u'u, p̄aipi ch̄u'u pa'iche'te masia'ju chini. 26 M̄usanukona ch̄u'u neenamanajeju jachaju cuasama'me ch̄u'ure. 27 Ch̄u'u neena ch̄u'u i'kache asamasiju jovo ja'me ku'iju ch̄u'u ch̄u'ũñe cho'ome. Repanare masim̄ ch̄u'u. 28 Ch̄u'upi repanani cho'okaiuna re'oja'che pa'iju j̄unisōsirum̄ vati toa saima'ñe Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me repana. Te'euj̄e'e t̄amanejanaa'me repanare ch̄u'u neenare. 29 Ja'kupi p̄aī ūcuanukore na'a rua Masikaji ch̄u'uni jo'kauna te'eu'terej̄e'e t̄acu'am̄ repanare. 30 Ch̄u'una'me Ja'ku ūcuate'euja'che pa'inaa'me chukuna —chiisi'kuam̄ repau Jesús.

31 Jā'aja'ñe i'kauna asa pe'ruju jo'e cata siasinaa'me repana judío aina repauni su'a v̄easōñu chini. 32 Jā'aja'ñe cho'oñu chiijuna Jesús i'kasi'kuam̄ repanare.

—Ja'kupi ch̄u'uni cho'okaiuna Repauchi'a cho'omasiche m̄usanukona ñaj̄u'te cho'оче re'oja'chere rua cho'osi'kuam̄ ch̄u'u. Ch̄u'u cho'osi'e, ¿jeere m̄usanukona cuheju ch̄u'ure catapi su'a v̄easōñu chiiche? —chiisi'kuam̄ repau.

33 Chikuna jo'e i'kasinaa'me repana.

—M̄u'u re'oja'che cho'osi'ere cuheju catapi su'a v̄easōñu chiima'me chukuna. M̄u'upi, “Ch̄u'una'me Ja'ku ūcuate'euja'che pa'inaa'me chukuna”, chikuna cuheju catapi su'a v̄easōñu chiime chukuna m̄u'ure, Dios cuheche'te i'kauna. Dioma'm̄ m̄u'u. Rup̄u p̄aī'm̄ —chiisinaa'me repana.

34 Chitena i'kasi'kuam̄ repau.

—Mai aip̄aī tocha jo'kasi'e Dios ch̄u'o ija'che kuam̄: Diova'naa'me m̄usanukona, chiiche tocha jo'kaasome repana. 35 Repana tocha jo'kasi'e, “Diova'naa'me m̄usanukona”, chini Dios ch̄u'o asa ch̄eana pa'iche'te i'kam̄. “Dios ch̄u'o jorech̄u'oa'me”, chiicu'am̄. 36 Jā'ata'ni ch̄u'upi, “Dios ch̄iia'm̄ ch̄u'u”, chiina asa, “Dios asacuheche'te i'kam̄ m̄u'u”, chiime m̄usanukona ch̄u'ure, Repau Ch̄e Raosi'kuni. ¿Je'se

pa'iana musanukona jā'aja'ñe i'kache? ³⁷ Chu'u Ja'ku chiiche'te cho'oma'to jachare'omũ chu'ure. ³⁸ Chu'u i'kache jachanata'ni chu'u Ja'ku chiiche Repauchi'a cho'omasiche'te chu'upi cho'o ñokuna jachamanejũ'u musanukona. Jachama'ñe ija'che cuasajũ'u: "Diona'me ũcuate'eaja'che pa'iku'mũ iku", chini cuasa masijũ'u —chiisi'kua'mũ repaũ.

³⁹ Chikuna jo'e chēañu chiinareta'ni jo'ka sanisōsi'kua'mũ repaũ.

⁴⁰ Eta Jordán chiacha chekukā'kona aperumũ Juan pāi okoro'vesichejana ũsumũ muikā'kona jēni canuka pa'isi'kua'mũ repaũ, chukuna repaũ neenana'me.

⁴¹ Ũcuachejare pa'ijuna pāi jainuko repauni ñañu chini rani te'ena ija'che i'kasinaa'me:

—Juan Diochi'a te'eu cho'omasiche cho'omanesi'kua'mũ. Jā'ata'ni iku Jesús pa'iche repaũ kuasi'e peore ũcuarepaa'me —chiisinaa'me repana.

⁴² Ũcuachejana pāi jainuko repaũ'te Jesure cuasaju jovosinaa'me.

11

Lázaro jūnisōsi'ere kwamũ

¹ Ũcuarumũ Betania vñ'ejoopo caku Lázaro ravuna jūniasomũ. Repaũ cho'jeromi ũcuajoopo'te paniasome Mariana'me Marta. ² Repao María Jesús cū'ana okoma'ña ro repao rañapi tñ'nesi'koa'mo. ³ Majaa'chu Lázaroji jū'iana cho'jeromi chekunani raoasome Jesuni, "Mũ'u chiicojñoku jū'imũ", chiapũ chini.

⁴ Sa kuarena asa i'kasi'kua'mũ repaũ.

—Jūnisōa'ku chini ravu jū'iñe cho'omaneasomũ Dios Lázaro'te. Rupũ Repaũ cho'omasiche'te pāire cho'o ñora chini cho'oasomũ. Jā'ajekuna jūnisōsi'kuta'ni vajurakuna ña, "Dios peore masiku'mũ", chiijanaa'me pāi. Ũcuachi'a, "Dios Mamaku rua masimũ", chiijanaa'me repana —chiisi'kua'mũ repaũ.

⁵⁻⁶ Repaũ Jesús repanare Martana'me cho'jeona'me Lázaro'te rua chiikuta'ni, "Lázaro jū'imũ", chiito asa teana saimanesi'kua'mũ. Saima'ñe te'eka'chapaumucujña ũcuachejare canuka pa'isi'kua'mũ repaũ. ⁷ Ũcuarumũ repaũ chukuna'te repaũ neenare i'kasi'kua'mũ.

—Judea chejana jo'e sañu mai —chiisi'kua'mũ.

⁸ Chikuna i'kasinaa'me chukuna.

—Masiũ, aperumũ repacheja pa'ina judío aina catapi su'a vēsōñu chiniasome mũ'ure. ¿Ũcuachejana jo'e sasa chiiku mũ'u? —chiisinaa'me chukuna.

⁹ Chitena i'kasi'kua'mũ repaũ.

—Te'eumucuse doce horas pa'imũ. Pãiuji umucusena kuni tota tãima'ñe ku'imũ miakũna. ¹⁰ Pãiuji ñamipi kuni tota tãiu ku'imũ miañeji karakũna —chiisi'kua'mũ repaũ.

¹¹ Ūcuarũmũ Jesús jo'e i'kasi'kua'mũ.

—Mai cuasacojñokũ Lázaro kãnisõcuhasi'kua'mũ. Jã'ajekũna saimũ chũ'u repaũni vũora chini —chiisi'kua'mũ.

¹² Chikũna jo'e i'kasinaa'me chũkũna.

—Chũkũna'te Paakũ, Lázaroji jũ'iu kãnisõsi'kũ pani vajuja'mũ —chiisinaa'me chũkũna.

¹³ Repaũ Jesús, “Lázaro kãnisõsi'kua'mũ”, chiũ repaũ jũnisõsi'ere i'kasi'kua'mũ. Repaũ i'kache'te asavesũjũ, “Lázaro rupũ kãisi'ere i'kamũ ikũ”, chini cuasasinaa'me chũkũna. ¹⁴ Jã'aja'ñe cuasajũna Jesús rũhiñe kũasi'kua'mũ chũkũna'te.

—Repaũ Lázaro jũnisõsi'kua'mũ. ¹⁵ Repana chũ'ure soito teana saimanesi'kua'mũ chũ'u, mũsanũkonapi chũ'ũni masi cuasaa'jũ chini. Mũsanũkona chũ'ure masi cuasajachere cuasakũ pojomũ chũ'u. Chura sani ñaũ mai —chiisi'kua'mũ repaũ.

¹⁶ Ūcuarũmũ Tomás Gemelo chiicojñokũji i'kasi'kua'mũ chũkũna'te.

—Ikũni ja'me saũ mai. Sani pãipi repaũni vaito ũcuauña'me chuenisõũ mai —chiisi'kua'mũ chũkũna'te.

Jesús Lázaro'te jũnisõsiva'ũni vasora chini saimũ

¹⁷ Chũkũna sani tĩ'a ñato ũcuaka'chapaumucujña tãcojñosi'kũ pa'isi'kua'mũ repaũ Lázaro. ¹⁸ Betania vũ'ejoopo Jerusalén vũ'ejoopo kueñere pa'imũ. Chekũrũmũ tres kilómetrocosomũ. ¹⁹ Mariána'me Marta majaa'chũpi jũnisõũna otare oijũna chũroũ chini saisina judío aina jainũko pa'isinaa'me reparũmũ. ²⁰ Ūcuarũmũ Jesupi raũna asa etasi'koa'mo Marta repaũni tijña pojora chini. Mariata'ni etama'ñe vũ'ere pa'isi'koa'mo. ²¹ Eta tijña pojo pi'ni i'kasi'koa'mo repao.

—Pãĩ Ūcuanũkore Paakũ, mũ'ũpi ichejare pa'ito chũ'u a'chũ jũnisõmanera'asi'kua'mũ. ²² Jã'ata'ni mũ'u sũeñe pe-ore ñisija'mũ Dios mũ'ure. Masimo chũ'u jã'a —chiisi'koa'mo repao.

²³ Chikona Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Mũa'chũ vajũraija'mũ —chiisi'kua'mũ repaũ.

Chikũna Marta i'kasi'koa'mo.

²⁴ —Masimo chũ'u jã'a. Pãĩ ũcuanũko cho'osi'e Dios cuasa ro'iche chũ'ũmucusena vajũraija'mũ repaũ —chiisi'koa'mo repao.

²⁵ Chikona i'kasi'kua'mũ repaũ.

—Chu'ua'mu pāi jūnisōsinare vasokū. Ūcuachi'a pāi rekoñoña re'oja'chere pa'iche jo'kaku'mu chu'ū. Pāi chu'ure cuasanapi jūnisōsina chu'ūpi jo'e rani vasuana vajurani re'oja'che pa'ijanaa'me. ²⁶ Chu'ure cuasana reparumū chuta'a vajuna ūcuachi'a Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me. ¿Chu'ū i'kache jachama'ñe cuasako mu'ū? —chiisi'kua'mu repau.

²⁷ Chikuna i'kasi'koa'mo repao.

—Jūju, Cristo, Dios Raocojñosi'kua'mu mu'ū. Dios aperumū, “Chejana chu'ū neekure saoja'mu chu'ū”, chini-asomū. Ūcuau'mu mu'ū. Jā'aja'ñe cuasamo chu'ū —chiisi'koa'mo repao.

Lázaro'te tāsichejare Jesús ña oisi'ere kumatū

²⁸ Jā'aja'ñe i'ka pi'ni repao Marta vū'ena co'i cho'jeote María'te soni te'eo'te kuaasomo.

—Pāi che'chokū ranicuhasi'kua'mu. Mu'uni soimū repau —chinasomo repao.

²⁹ Chikona repao María asa teana vūni etaasomo repauni tijñara chini. ³⁰ Chukuna chuta'a repajoopo vū'ejoopo tī'amanesinaa'me. Marta chukuna'te tijñasichejare chuta'a ma'are pa'isinaa'me chukuna. ³¹ Maríapi vūni eta raiona ña judío aina repanapi otare oijuna churoñu chini raisina repavū'e ja'me chi'i pa'ina ja'me tuhasinaa'me repao'te, “Majaa'chūre tāsichejare osa chini saicosomo”, chini.

³² Eta rani chukuna pa'icheja tī'a Jesús ti'jñeñena meñe sime ñu'io ija'che i'kasi'koa'mo repao:

—Pāi Ūcuanukore Paakū, mu'ūpi ichejare pa'ito chu'ū a'chūva'ū jūnisōmanera'asi'kua'mu —chiisi'koa'mo repao.

³³ Judío ainapi repaona'me oiju raiche'te ña sumava'ū pa'isi'kua'mu Jesús. ³⁴ Repauni sumau'na repanare sēesi'kua'mu repau.

—¿Jeechejana musanukona repava'ure tāre? —chiisi'kua'mu.

Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Pāi Ūcuanukore Paakū, rani ñajū'ū —chiisinaa'me repana.

³⁵ Jesús reparumū oisi'kua'mu. ³⁶ Oina repana judío aina i'kasinaa'me.

—Ñajū'ū; Lázaro'te rua chiicosomū iku —chiisinaa'me.

³⁷ Chekuna te'ena ija'che i'kasinaa'me repau'te:

—Na'ava'ure vasoasomū iku. ¿Je'se pa'iana Lázaro'te jū'iñe ūsekaimaneū? —chiisinaa'me repana.

Lázaro vajuraisi'ere kumatū

³⁸ Reparum̄ Jesús jo'e cuasa oiũ na'a rua sumava'u Lázaro'te tāsicojena saisi'kua'm̄. Aikūti caripana tētoche ūhisicoje pa'isi'kua'm̄ repacoje. Ūcuachi'a catap̄ ɯjar̄pi ta'piscoje pa'isi'kua'm̄ repacoje. ³⁹ Sani tī'a i'kasi'kua'm̄ repaũ.

—Catap̄'te kuñojũ'u —chiisi'kua'm̄.

Jā'aja'ñe i'kaũna jūnisōsiva'u cho'jeo Marta i'kasi'koa'mo.

—Pāi Ūcuan̄kore Paaku, repava'ure tāsie ūcuaka'chapaumucujñaa'me ie chura. Jā'ajekuna icoje vataru rua ūtosɯjacosom̄ —chiisi'koa'mo.

⁴⁰ Chikona i'kasi'kua'm̄ repaũ.

—Mũ'ure ija'che i'kasi'kua'm̄ chu'u: “Chu'ure cuasani Dios peore Masiũ cho'oche ñaja'mo mũ'u”, chiisi'kua'm̄ chu'u mũ'ure —chiisi'kua'm̄ repaũ.

⁴¹ Chikuna repap̄ kuñosinaa'me repana. Kuñorena repaũ Jesús ɯmũre ñaku ija'che i'kasi'kua'm̄:

—Ja'ku, mũ'upi chu'u sēeñe'te asakuna, “Re'orepam̄”, chiim̄ chu'u mũ'ure. ⁴² Chu'u sēeñe si'arum̄ asaku'm̄ mũ'u. Masim̄ chu'u jā'a. Jā'ata'ni chura ɯjachu'opi i'kaku sēm̄ chu'u mũ'ure, inapi asa, “Dios Raosi'kua'm̄ iku”, chini cuasaa'ju chini —chiisi'kua'm̄ repaũ.

⁴³ Jā'aja'ñe i'ka pi'ni ɯjachu'opi ija'che i'kasi'kua'm̄ repaũ:

—Lázaro, etajũ'u —chiisi'kua'm̄.

⁴⁴ Chikuna repaũ jūnisōsiva'u vajurani etasi'kua'm̄ jũjñana'me cū'ana'me chia reasōsi'ku. Etaũna Jesús i'kasi'kua'm̄.

—Repaũ'te reasikãña vanakaijũ'u saau —chiisi'kua'm̄ repaũ.

Jesuni chēañu chini pāi te'ena cutusi'ere k̄am̄

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Jesupi jā'aja'ñe cho'oũna judío aina jainuko María'te ñañu chini saisina repaũ vasosi'ere ña cuasa jovoasome Jesure. ⁴⁶ Chekunata'ni sani Jesús cho'osi'ere fariseopāire kuaasome. ⁴⁷ Kuarena asa repana fariseopāina'me phairipāi chũ'una judiopāi ūcuan̄kore chũ'unare soni chi'i i'kaasome.

—Repaũ Jesús Diochi'a cho'omasiche rua cho'okuasom̄. ¿Je'se cho'ojanaa'ñe mai? ⁴⁸ Maipi ūsema'to pāipi ūcuan̄ko repaũni cuasaju repaũ chũ'uñe'te chiiju jovorena Romapāi chũ'unapi asani pe'ruju rani Dios v̄'e ñañosō maire ūcuaja'che jainukore vanisōjanaa'me —chiniasome repana.

⁴⁹ Chitena Caifás repaũsurum̄ judío phairi ai i'kaasom̄ repanare ja'me pa'ikuji.

—Rua vesume musanukona. ⁵⁰ Maipi repau cho'ochete usemapu jainuko chuenisoto cu'amu. "Cho'okuchi'a ũcuate'eu pãĩ ũcuanuko chuenisõmanea'ju chini chuenisõkaito na'a re'omu maire", chiimacosome musanukona —chiniasomu repau.

⁵¹ Repauchi'a cuasache'te jã'aja'ne i'kamaneasomu repau. Repausurumu phairi aijekuna Diopi repau rekochona kuauna judiopãĩ cu'ache cho'ochete ro'ikasa chini Jesús chuenisõjañere i'kaasomu repau. ⁵² Judiopãichi'a jũni ro'ikaijachere i'kamaneasomu repau. Ūcuachi'a Dios Repau neenare si'achejñaruã pa'inare ũcuate'ekuanupu jovojachere i'kaasomu repau. ⁵³ Ūcuaumucusepi vaa repana judiopãĩ chũ'una Jesure vanisõjañere rua cutuju paniasome.

⁵⁴ Jã'ajekuna repau Jesús reparumupi vaa judiopãĩ chũ'una pa'ichejña ku'ima'ne pa'iu Judea cheja pa'isi'kupi eta pãĩ pecheja kueñe cajoopo Efraín vaejoopona sani canuka pa'isi'kua'mu, chukuna repau neenana'me.

⁵⁵ Reparumu Jerusalén vaejoopo judiopãĩ repana fiestapi pascuarumupi tĩ'api'rakuna repajoopo kueñe cana pãĩ jainuko ũcuajoopona maniasome, aperumu chũ'u jo'kasi'ere cho'oju cu'are tũ'neñu chini. ⁵⁶ Mani Dios vae're kaka pa'iju Jesure ku'enajeju ija'che cutuasome repana sãĩnechi'a:

—¿Je'se cuasache musanukona? ¿Icheja fiesta cho'ochejana raija'u repau? ¿Pãaja'u? —chiniasome repana pãĩ.

⁵⁷ Phairipãĩ chũ'una fariseopãina'me ija'che i'kaasome:

—Pãiu ũcuauakupi repau Jesús pa'ichejare masini rani kuajũ'u chukuna'te. Repauni chẽañu chiime chukuna — chiniasome repana.

12

Romio Jesús cũ'ana okoma'ña ro'vesi'ere kumtu

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Repau Jesús seirepaumucujña pascuarumu tĩ'añe karatona Betania vaejoopona saisi'kua'mu, repauji vasuuna Lázaro vajuraisi'ku pa'ijoopona. ² Sakuna repajoopo cana, pãipi chi'i Jesuni pojoa'ju chini ãure cho'osinaa'me. Chi'irena Martapi ãure aukona Jesuna'me ñu'iju ãisinaa'me repana. Lázaro ũcuaja'che ũcuauña'me ñu'iu ãisi'kua'mu. ³ Ūcuarumu repao María trescientos gramos pa'ira'ka okoma'ñara'ka nardochi'a cho'osira'kajeku rua ro'isira'kapi Jesús cũ'ana ro've pi'ni repao rañapapi tũ'nesõkaisi'koa'mo. Ro'veona vae peore

ma'ñasusi'kua'mu. ⁴ Ūcuarumu Jesús neeku Judas Iscariote Jesuni cu'ache cho'oa'ju chini jo'kajau i'kasi'kua'mu.

⁵ —¿Je'se pa'ina repao trescientorepare're ísisõju kuri denariore're koorura'kare rupu jañosõo? Ira'kare ísisõ kuri koo chüova'na pa'iva'nani ísirüja'chere rureparu cho'osõmu —chiisi'kua'mu repau.

⁶ Chüova'na pa'iva'nare oiche'te i'kamanesi'kua'mu repau. Rupu ñaaüjeku já'aja'ñe i'kasi'kua'mu. Chükuna Jesús neena chi'iche kuri paakaiu si'arumu te'ere'rechi'a siasõkaiu pa'isi'kua'mu repau Judas. ⁷ Já'aja'ñe i'kauna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Iko cho'оче üsemanejü'u. Chu'upi jünisõuna chu'ure täumucuse chu'u ca'nivü'te ro'vejara'kare care'va paamo repao. ⁸ Chüova'na pa'iva'na musanukonare si'arumu ja'me pa'ijava'naa'me. Já'ajekuna repanare si'arumu re'oja'che cho'okaiju pa'ire'oja'mu musanukonare. Chu'uta'ni musanukonare si'arumu ja'me pa'imaneja'mu. Já'ajekuna chu'ure si'arumu já'aja'ñe cho'okaicu'aja'mu musanukonare —chiisi'kua'mu repau.

Phairipái Lázaro'te vanisõñu chiiche'te kuamu

⁹ Ūcuarumu judiopái jainuko Jesús Betania vü'ejoopo pa'iche'te asa saniasome repauni ñañu chini. Ūcuachi'a jünisõuna Jesús vasosi'kuní Lázaroni ñañu chiniasome repana. ¹⁰⁻¹¹ Jesús repau'te vasosi'ere asa judiopái jainuko Jesure cuasaju jovoasome. Já'ajekuna phairipái chü'una, “Mai che'choche pái jainuko úhasõ Jesuni cuasaju jovome”, chini pe'ruju Lázaroni vanisõñu chiniasome, Jesure vanisõñu chiicheja'che.

Jerusalén vü'ejoopo Jesús sani tĩ'asi'ere kuamu

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Ūcuarumu judiopái repana fiestaji pascuarumu'pi tĩ'api'rakuna Jerusalén vü'ejoopona jainuko maniasome. Mani pa'iju jo'e apeñatatona Jesús rajache asaasome repana. ¹³ Asa püti kare veri eta repauni tijña üjachu'opi ija'che i'kasinaa'me repana:

—Dios peore masiku'mu. Ikure Israelpaire chü'ua'ku chini repau Raosi'küre re'oja'che cho'okaau —chiisinaa'me repana.

¹⁴ Ūcuarumu repau Jesús burrova'ure jña tuhisi'kua'mu. Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e kuache cho'osi'kua'mu. Ija'che kuamu repa:

¹⁵ Ūcuauko vajuchuma'ñe pa'ijü'u musanukona Jerusalén vü'ejoopo cana.

Musanukonare chũ'uku'te burrochĩiva'uni tuhiu raiuna
ñajũ'ũ,
chiimũ repa tocha jo'kasi'e.

¹⁶ Reparumũ chukuna Jesús neena, “Dios chu'o kuache'te cho'ome ina ikũre”, chiimanesinaa'me. Repau Jesús jũni vajurani cunaumũ muisirumuta'ni repa tocha jo'kasi'ere asamasijũ, “Repa tochasi'e kuache cho'osinaa'me pãi Jesure”, chiisinaa'me chukuna.

¹⁷ Pãi Jesuni ja'me pa'ijũ repauji Lázaroni jũnisõ tácojñosi'kũni soiuna vajurani etauna ñasina chekũnare kuaju pa'isinaa'me. ¹⁸ Diochi'a cho'omasiche Jesús cho'oche kuajuna asanajeju etasinaa'me repana pãi repauni tijñaũ chini. ¹⁹ Jã'aja'ñe cho'ojuna ña sãĩñechi'a i'kasinaa'me fariseopãi.

—Rua cu'amũ ija'che pa'ito. Ñajũ'ũ. Pãi ũcuanũko repau'te jovome. Ësecu'amũ jã'aja'ñe cho'oto —chiisinaa'me repana.

Griegopãi Jesure ku'esi'ere kũamũ

²⁰ Fiestarumũjekuna Dios cho'okaisi'ere cuasaju pojoũ chini Jerusalén vũ'ejoopona sani pa'inare griegopãi sani ja'me pa'isinaa'me. ²¹ Pa'ijũ Galilea cheja cajoopo Bet-saida vũ'ejoopo cakũre Felipe'te mũa rua i'kaasome repana griegopãi.

—Jesuni ñaũ chiime chukuna —chiniasome repana.

²² Chitena asa mũa Andreni kũasomũ repau. Kũa ũcuaũna'me Jesuni kũaũ chini mũaasomũ repau. ²³ Kũarena asa Jesús i'kaasomũ.

—Chu'ũ Dios Raosi'kũ pa'iche'te pãi jainũko masirumũ tĩ'acuhaja'mũ. “Rua masiũ'mũ ikũ”, chiijanaa'me pãi chu'ũre. ²⁴ Ija'chea'me: Āura'karũã tãru charo joimũ. Repacaãpi jonisõmaneni aineema'mũ. Jonisõni ainee pi'ni repaũũ rua kũija'mũ. Ūcuarepaa'me jã'a. ²⁵ Ūcuaja'che pãiu ũcuaũakũji repau chiichechi'a cho'ora chiikũ cu'ache pa'iu Dios pa'icheja saimaneja'mũ. Pãiu Dios chũ'ũñe cho'ora chiikũta'ni re'oja'che pa'iu repau jũnisõsirumũ Dios pa'ichejana ai sani re'oja'che pa'ija'mũ. ²⁶ Chu'ũ chũ'ũñe cho'oũ chiinare, “Chu'ũni jovoju'ũ”, chiimũ chu'ũ. Chu'ũre jovoni Dios pa'ichejare sani chu'ũna'me pa'ijanaa'me repana. Chu'ũ chũ'ũñe cho'onare re'oja'che cho'okaija'mũ Dios, “Re'onaa'me ina”, chini —chiniasomũ repau.

Jesús repau chuenisõjañere kũamũ

²⁷ Ūcuarumũ Jesús ija'che i'kaasomũ:

—Chura rua suma'mu chu'ure. Ja'kure, ¿je'se chiija'che chu'u? “¿Chu'ure ti'ñejañe cu'ache ñsekaijũ'u”, chiija'che chu'u? Pãara. Jã'are cho'ocojñora chini cajesi'kua'mu chu'u —chiniasomu. ²⁸ Ūcuarumu Puka'kure ija'che i'kasi'kua'mu repau:

—Ja'ku, mu'u si'ache cho'omasiche'te cho'o ñora chini mu'ure uache cho'ojũ'u chu'ure —chiisi'kua'mu repau.

Chikuna cunamupi chu'o i'kache asosi'kua'mu.

—Chu'u masiche si'ache cho'o ñocuhasi'kua'mu chu'u. Jo'e cho'o ñora —chiisi'kua'mu Dios.

²⁹ I'kauna asa pãi te'ena ija'che i'kasinaa'me:

—Okocurucosomu jã'a —chiisinaa'me.

Chekunata'ni,

—Angelpi ikuni i'kacosomu jã'a —chiisinaa'me.

³⁰ Chitena Jesús jo'e i'kasi'kua'mu.

—Chu'upi asaa'ku chini i'kasi'ema'mu jã'a. Musanukonapi asaa'ju chini i'kasi'ea'me. ³¹ Chu'ure

cuasamanajeju cu'ache pa'inare cu'ache ti'ñerumu ti'acuhamu. Ūcuachi'a cu'ache pa'iju chu'ure cuasamanare chũ'uku'te vati aire ñserumu ti'acuhamu. ³² Chu'ure jẽ'jo nukosirumu chu'upi soiuna pãi si'achejña pa'ina chu'uni cuasaju jovojanaa'me —chiisi'kua'mu repau.

³³ Repau'te kurususẽ'verona jẽ'jo nuko vẽasõjañere repau jã'aja'ñe i'kaku kuasi'kua'mu. ³⁴ Jã'aja'ñe i'kauna asa i'kasinaa'me pãi.

—Mai aipãi tocha jo'kasi'e Dios chu'o ija'che kamu:

Cristo Dios Raosi'ku jũnisõma'ñe ai pa'ija'mu, chiimu. Jã'ata'ni mu'u, ¿je'se pa'iuña, “Pãire ja'me paau chini Dios Raosi'kure jẽ'jo nukojanaa'me pãi”, chiiku? Jã'a pa'ito, Cristo chiicojñoku, ¿tũ'u? —chiisinaa'me repau.

³⁵ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Chu'u icheja cheja pa'inare pãi Miañeja'ñe Pa'iku musanukonare jmamakarũ ja'me pani sanisõja'mu. Jã'ajekuna chuta'a miarumuna churana ku'ijũ'u musanukona, ru'ru na'isõmaneu chini. Ru'ru na'isõni ñamipi ku'iju ma'api ñomauna cavesõjanaa'me musanukona. ³⁶ Chu'ure Miañeja'ñe Pa'iku'te chuta'a musanukonare ja'me pa'irumuna cuasajũ'u chu'u pa'icheja'che re'oja'che pañu chini —chiisi'kua'mu repau.

Jã'aja'ñe i'ka pi'ni sani katisõsi'kua'mu repau Jesús.

Judíopãi Jesure cuasama'ñere kamu

³⁷ Repana ñaju'te Diochi'a cho'omasiche si'arumu cho'oku'teta'ni repau'te Jesure cuasamanesinaa'me repau pãi. ³⁸ Dios chu'o kuakaisi'ku Isaías tocha jo'kasi'e kuache cho'osinaa'me repau. Repau tocha jo'kasi'e ija'che kamu:

Chũ'ure Paaku, mai kuache jachaju cuasama'me pãi. Mu'u masiche si'ache cho'o ñokut'teta'ni jachame pãi, chiimũ. ³⁹ Pãipi cuasavesujana repau Isaías cheke ija'che tocha jo'kaasomũ:

⁴⁰ Ñakocaã ñamava'naja'ñe paapu chini jo'kaasomũ Dios. Ũcuachi'a Repau chũ'o asavesache cho'oasomũ repanare. Diopi jã'aja'ñe cho'oana, "Iku maire vasoja'mũ", chiimaru chũ'ure raima'me repana, chiiũ tocha jo'kaasomũ. ⁴¹ Diopi ñokuna Jesús Masiu pa'iche ñasi'kujeku repau pa'iche'te kuaku jã'aja'ñe tocha jo'kaasomũ Isaías maire.

⁴² Reparumũ judiopãi jainuko Jesuni cuheju cuasamanesinaa'me. Chekunata'ni jachama'ñe cuasasinaa'me repau'te. Ũcuachi'a repanare chũ'una te'ena cuasasinaa'me. Cuasanata'ni fariseopãire vajuchuju kuamanesinaa'me, "Kuarena fariseopãipi asa mai judiopãi chi'ivũ'e kakache'te ãseju", chini. ⁴³ Ũcuachi'a repanare pãi pojoche'te na'a rua chiiju kuamaneasome repana, "Kuato pojoja'mũ Dios maire", chiimaru.

Jesús i'kache jachasi'e ro'i ro'ijachere kuamũ

⁴⁴ Ũcuarumũ Jesús ujachũ'opi ija'che i'kasi'kuamũ:

—Pãi chũ'ure cuasana chũ'urechi'a cuasama'me. Chũ'ure Raosi'kure Diore ũcuachi'a cuasame repana. ⁴⁵ Chũ'u pa'iche masina ũcuaja'che chũ'ure Raosi'ku pa'iche masime. ⁴⁶ Chũ'u Miañeja'ñe Pa'iku chejana raisi'kuamũ, pãi chũ'ure cuasanapi chijacheja pa'ina pa'icheja'che cu'ache pa'imanea'ju chini. ⁴⁷ Chũ'u i'kache asanata'ni jachaju cho'omanare, "Jachasi'e ro'iche pa'imũ", chisa chini cajesi'kuamũ chũ'u. Chũ'ure cuasanani chẽa paaku vati toa saiche'te ãsekasa chini cajesi'kuamũ chũ'u. ⁴⁸ Jã'ata'ni pãi chũ'uni cuheju chũ'u i'kache asana jachaju cho'omanesi'e ro'ijanaa'me Dios pãi ũcuanuko cho'osi'e ro'iche chũ'umucuse. ⁴⁹ Chũ'uchi'a cuasache'te i'kama'mũ chũ'u. Ja'ku, chũ'ure Raosi'ku kuache'te i'kamũ chũ'u. ⁵⁰ Iere masimũ chũ'u: Ja'ku kuache'te chũ'upi i'kakuna pãipi asa chẽa cho'ona Repau pa'ichejana ai sani pa'ijanaa'me. Jã'ajekuna Ja'ku chũ'ure kuache'techi'a i'kakũmũ chũ'u —chiisi'kuamũ repau.

13

Jesús repau neena cũ'are choamũ

¹ Reparumũ pascuarumũ tĩ'aumucuse pa'isi'kuamũ. Reparumũ Jesús repau saijarumũ tĩ'akuna masiasomũ icheja cheja pa'iche jo'ka Puka'ku pa'icheja saijachere.

Chukuna'te repau neenare cheja pa'inare cuhama'ne si'arumu rua cuasaku pa'isi'kua'mu repau.

²⁻⁴ Simón Iscariote mamakuni Judare aperumu vati aipi repau rekochoa cu'ache chũ'uasomu, Jesure cu'ache cho'ojanani jo'kaa'ku chini. Repau Jesús Puka'ku Dios repau'te raosi'ena'me repau pa'icheja repau jo'e saijachena'me pãi ũcuanukore chũ'ua'ku chini Puka'ku repau'te jo'kasi'e masiasomu. Jã'aja'ne masikujì chukuna repau neenana'me ãu ãiu ñu'isi'kupì vuni repau sê'sevu ju'ikãa tito repau jiisai'vuna toalla kãapi quëosi'kua'mu repau. ⁵ Quëo pi'ni totore'avana oko ro chukuna repau neena cũ'are choa pi'ni ũcuakãapi jose tu'nesõkaisi'kua'mu repau.

⁶ Choaku saiũ Simón Pedro cũ'a choapi'rakuna ija'che i'kasi'kua'mu repau:

—Chu'ure Paaku, ¿chu'u cũ'are choaja'u mu'u? —chiisi'kua'mu.

⁷ Chikuna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Chu'u chura cho'oche vesumu mu'u. Na'a pa'isirumu masija'mu mu'u —chiisi'kua'mu repau.

⁸ Chikuna Pedro jo'e i'kasi'kua'mu repau'te.

—Chu'u cũ'a choache ũsemu chu'u —chiisi'kua'mu.

Chikuna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Mu'u cũ'a choache ũseni chu'u neeku pa'imaneja'mu mu'u —chiisi'kua'mu.

⁹ Jã'aja'ne i'kauna i'kasi'kua'mu repau.

—Jã'a pa'ito, Chu'ure Paaku, chu'ure cũ'ana'me jũjña sïjorũ peore choajũ'u —chiisi'kua'mu.

¹⁰ Chikuna i'kasi'kua'mu repau.

—Pãiu cucha pi'nisi'ku jo'e cuchache chiima'mu ũcuare meno peoca'nivũ chuchasi'kujeku. Cũ'achi'a choache chiimũ cha'o cha'casicũ'ajekuna. Ŭcuaja'che musanukona rekoñoã chuchasinaja'ne cu'achejẽ'e peonaa'me. Jã'ata'ni musanukonare ja'me pa'iku te'eũ repau rekocho ũcua cu'ache cuasaku pa'imũ —chiisi'kua'mu repau.

¹¹ Repau'te cu'ache cho'ojanare jo'kajauni masiku, “Musanukonare ja'me pa'iku te'eũ repau rekocho ũcua cu'ache cuasaku pa'imũ”, chiisi'kua'mu repau.

¹² Chukuna cũ'a choa pi'ni repau sê'sevu ju'ikãa sacha jo'e ruu ñu'ia i'kasi'kua'mu repau.

—¿Chu'u musanukonare cho'osi'e masiche?

¹³ Chu'ure musanukona, “Masiũ, Chukuna'te Paaku”, chiinaa'me. Jã'aja'ne i'kajũ ũcuarepa i'kanaa'me musanukona. Musanukonare che'choku paaku'mu chu'u.

¹⁴ Musanukonare paakuta'ni cũ'a choakaisi'kua'mu chu'u. Jã'ajekuna musanukona ũcuaja'che chu'u cho'osi'aja'che

sãĩñechi'a cho'okaiju pa'ijũ'u. ¹⁵ Mũsanũkonapi ña chẽa cho'oju paapu chini cho'o ñocuhasi'kua'mũ chu'u mũsanũkonare. ¹⁶ Cho'ochete rupũ cho'okaaũ chini chẽa paacojñokũ repaũ paaku'te na'a cajejaiche pa'ikũma'mũ. Saocojñosi'kũ ũcuachi'a repaũ'te saosi'kũre na'a cajejaiche pa'ikũma'mũ. Ũcuarepaame jã'a. Mũsanũkona ũcuaja'che chu'ũre na'a cajejaiche pa'inama'me. Jã'ajekũna mũsanũkonare chu'u cho'ochaja'che sãĩñechi'a re'oja'che cho'okaiju pa'ijũ'u. ¹⁷ Mũsanũkonapi chu'u i'kasi'ere asa chẽa cho'oju pani pojojũ pa'ijanaa'me.

¹⁸ 'Jã'ata'ni mũsanũkona ũcuanũkore i'kama'mũ chu'u. Chu'u chẽasina pa'iche masimũ chu'u. Dios chu'o tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Chu'ũre ja'me ãũ ãikũji cu'ache cho'oja'mũ chu'ũre, chiimũ. Repa tocha jo'kasi'e ũcuarepa ti'jñeja'mũ.

¹⁹ Chuta'a repa tocha jo'kasi'e ti'jñemarũmũna kũamũ chu'u mũsanũkonare, asa repapi ti'jñeũna, "Jesús Dios Raosi'kua'mũ", chiiju cuasaaju chini. ²⁰ Pãĩ chu'u saosinare pojona chu'ũre ũcuaja'che pojome. Pãĩ chu'ũre pojona chu'u Ja'kũre ũcuaja'che pojome. Ũcuarepaame jã'a — chiisi'kua'mũ repaũ Jesús.

Repaũ'te cu'ache cho'ojanare Judas jo'kajachere kũamũ Jesús

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Jã'aja'ñe i'ka pi'ni Jesús rũa sumava'u pa'iu ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Mũsanũkonare ja'me pa'ikũ chu'ũni cu'ache cho'oa'ju chini chu'ũre cuhenani jo'kaja'mũ. Ũcuarepaame jã'a — chiisi'kua'mũ repaũ.

²² I'kakũna asa repaũni vesuju sãĩñechi'a ñasinaa'me chũkũna repaũ neena. ²³ Chu'u repaũ neekũ rũa chiciojñokũ repaũ'te rũ'ũñe ñũ'isi'kua'mũ. ²⁴ Ũcuarũmu Simón Pedro chu'ũre Jesure rũ'ũñe ñũ'ikũjekũna repaũ'te jo'kajaũni sãniasa kũaa'kũ chini rupũ vevosi'kua'mũ.

²⁵ Vevũna sãesi'kua'mũ chu'u Jesure.

—Chũkũna'te Paaku, ¿kaũni i'kaku mũ'u, mũ'ũre cu'ache cho'ojanare jo'kajaũre? —chiisi'kua'mũ chu'u.

²⁶ Chikũna i'kasi'kua'mũ repaũ.

—Pãmakaru'te chũsa isija'mũ chu'u repaũ'te chu'ũre jo'kajaũre —chiisi'kua'mũ.

Chini pãmaka chũsa Simón Iscariote mamakũni Judani isisi'kua'mũ repaũ. ²⁷ Pãmakare isiũna koosirũmu repaũ'te vati ai teana kakaasomũ. Kakaũna Jesús repaũ'te i'kasi'kua'mũ.

—Mũ'u cho'ojache pesa cho'ojaijũ'u —chiisi'kua'mũ.

²⁸ Jesús repaũ'te i'kasi'e ãu ãijũ ñu'ina ũcuanũko asavesusinaa'me. ²⁹ Asavesũjũ ija'che cuasaasome te'ena: "Chũkũna chi'isi'e kuri paakaikũjekũna Judare pascua cho'ojamajũaruã koojaau chini saocosomũ Jesús", chiisi-naa'me. Chekũna ija'che cuasaasome: "Judapi chũova'na pa'iva'nare kurire ísia'kũ chini saocosomũ Jesús", chiisi-naa'me.

³⁰ Repaũ Judas pãmaka koo ãni pi'ni vũni eta sanisõsi'kũa'mũ. Reparũmũ ñami pa'isi'kũa'mũ.

Mama chũ'ũñe jo'kasi'ere kũamũ

³¹ Repaũ Judas etasirũmũ Jesús ija'che i'kasi'kũa'mũ:

—Chura chũ'u Dios Raosi'kũ peore Masiũ pa'iche ñoja'mũ Dios. Ũcuachi'a Repaũ chiiche'te chũ'upi jachama'ñe cho'o ñouna Repaũ peore masiche'te masijanaa'me pãi. ³² Chũ'upi Repaũ peore Masiũ pa'iche'te cho'o ñouna Repaũ ũcuaja'che chũ'u peore Masiũ pa'iche cho'o ñoja'mũ. Chura ñoja'mũ Repaũ. ³³ Asarepajũ'ũ, chũ'u chũ'iva'na. Mũsanũkonare ruã jeerũmũ ja'me pa'ima'ñe jo'ka sanisõja'mũ chũ'u. Chũ'upi sanisõũna ku'ejanaa'me mũsanũkona chũ'ure. Jã'ajekũna chura mũsanũkonani judíopãi chũ'unare i'kasi'ejache i'kamũ chũ'u: "Mũsanũkonare chũ'u saicheja saicu'amũ." ³⁴ Ie mamare chũ'u jo'kamũ chũ'u mũsanũkonare: Sãĩñechi'a oijũ pa'ijũ'ũ. Chũ'u mũsanũkonare oicheja'che mũsanũkona ũcuaja'che sãĩñechi'a oijũ pa'ijũ'ũ. ³⁵ Mũsanũkonapi sãĩñechi'a oijũ pa'ito pãipi ñani ũcuanũko, "Jesús neena'a'me ina", chiijanaa'me —chiisi'kũa'mũ repaũ Jesús chũkũna'te.

Pedro, "Repaũ'te ñama'kũa'mũ chũ'u", chiijachere kũamũ Jesús

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Ũcuarũmũ Simón Pedro Jesure sēesi'kũa'mũ.

—Chũkũna'te Paaku, ¿jeechejana saiija'ũ mu'ũ? —chiisi'kũa'mũ.

Chikũna Jesús i'kasi'kũa'mũ.

—Chũ'u saicheja saicu'amũ mu'ũre chura. Na'a pa'isirũmũta'ni saire'oja'mũ mu'ũre —chiisi'kũa'mũ repaũ.

³⁷ Chikũna Pedro i'kasi'kũa'mũ.

—Chũkũna'te Paaku, ¿je'se pa'ũna mu'ũna'me churana saicu'aku chũ'ure? Pãipi mu'ũni vanisõũũ chiito chuenisõñejẽ'e vajũchũma'ñe mu'ũni ũsechiũũ chuenisõra chiimũ chũ'u, mu'ũpi chuenisõmanea'kũ chini —chiisi'kũa'mũ repaũ.

³⁸ Chikũna Jesús i'kasi'kũa'mũ.

—¿Chuenisōkairepaja'u mu'u chu'ure? Jā'aja'ñe i'kasi'kuta'ni chuta'a kura chu'ima'tona pāipi sēejuna choteñoã, “Jesure ñama'kua'mu chu'u”, chiija'mu mu'u. Ūcuarepaa'me jā'a —chiisi'kua'mu Jesús.

14

Jesure cuasanachi'a Dios pa'icheja saijachere kamtu

¹ Ūcuarumu Jesús chukuna'te repau neenare i'kasi'kua'mu.

—Sumava'na pa'imanejũ'u musanukona. “Diopi cho'okaiuna vajuchuma'ñe pañu”, chini Repauni masi cuasajũ'u. Ūcuaja'che, “Iku Jesupi cho'okaiuna vajuchuma'ñe pañu”, chini chu'uni masi cuasajũ'u. ² Chu'u Ja'ku pa'ichejare sunamure va'ña rua pa'im. Jā'aja'ñe peoto kuara'asi'kua'mu chu'u musanukonare. Ūcuachejana saimu chu'u musanukona pa'ijavũ'ñare care'vakasa chini.

³ Care'va pi'ni jo'e ichejana rani ūcuachejana saja'mu chu'u musanukonare, chu'u pa'ichejare ja'me sani paapu chini. ⁴ Chu'u saicheja saima'a masime musanukona —chiisi'kua'mu repau.

⁵ Chikuna Tomás i'kasi'kua'mu.

—Chukuna'te Paaku, mu'u saichejare vesuju repacheja saima'ajē'e vesume chukuna —chiisi'kua'mu.

⁶ Chikuna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Chu'u Ja'ku pa'icheja saima'aja'ñe pa'iku'mu chu'u. Jā'ajekuna chu'ure cuasanachi'a Repau pa'icheja saijanaa'me. Ja'ku pa'iche ūcuarepare kuaku'mu chu'u. Chu'ure cuasanapi jūnisōsirumu Dios pa'icheja ai sani paapu chini chu'upi jo'kauna repanachi'a Repau pa'icheja ai sani pa'ijanaa'me. Chu'ure cuasamanata'ni Dios pa'icheja saimanejanaa'me. ⁷ Musanukonapi chu'u pa'iche masini Ja'ku pa'iche ūcuaja'che masira'ame. Churana Ja'ku pa'iche masime musanukona chu'ure ñanajeju —chiisi'kua'mu repau.

⁸ Chikuna Felipe jo'e i'kasi'kua'mu.

—Chukuna'te Paaku, mija'kuni ñojũ'u chukuna'te. ņoru pojosōjanaa'me chukuna —chiisi'kua'mu.

⁹ Chikuna i'kasi'kua'mu repau.

—Felipe, asarepajũ'u. ¿Chu'ure musanukonare rua jeerumu ja'me pa'iku'te chu'u pa'iche chuta'a vesuku mu'u? Pāi chu'u pa'iche ñana Ja'ku pa'iche ūcuaja'che ñame. Jā'ata'ni, ¿je'sejekuna mu'u chu'ure, “Mija'kuni ñojũ'u chukuna'te”, chiiku? ¹⁰ Chu'una'me Ja'ku ūcuate'euja'che pa'inaa'me chukuna. ¿Jā'a musanukona cuasama'ñe? Chu'u i'kache chu'o chu'uchi'a cuasaku i'kachema'mu. Ja'ku

kuachechi'a i'kaku'mu chu'u. Ūcuachi'a Repauji ja'me pa'iu cho'okaiuna Repauchi'a cho'omasiche'te cho'oku'mu chu'u. ¹¹ Chu'u i'kasi'e jachamanejũ'u musanukona, "Chu'una'me Ja'ku ūcuate'euja'che pa'inaa'me chukuna", chiisi'e. Musanukonapi chu'u i'kasi'ere asa jachanijẽ'e chu'upi Diochi'a cho'omasiche'te cho'okuna ñani jachamañe cuasajũ'u musanukona. ¹² Chu'ure cuasana chu'u Diochi'a cho'omasiche cho'ocheja'che cho'ojanaa'me. Ūcuaja'che chu'u sanisõsirumu chu'u cho'osi'eja'che na'a rua vesache'te cho'ojanaa'me repa, chu'u Ja'ku pa'ichejana sakuna. Ūcuarepaa'me jã'a. ¹³ Musanukonapi chu'u Ja'kuni sēeju, "Chukuna'te Jesús neenajejuna cho'okaijũ'u chukuna sēeñe", chiiju sēeto cho'okaija'mu chu'u, Repa peore Cho'omasikujeku musanukonare oiũ cho'okaiche'te pãipi masia'ju chini. ¹⁴ Musanukonapi chu'uni ūcuache'te sēeju, "Chukuna'te mu'u neenajejuna cho'okaijũ'u chukuna sēeñe", chiiju sēeto cho'okaija'mu chu'u musanukonare —chiisi'kua'mu repa Jesús.

"Dios Rekocho'te raoja'mu chu'u", chiimu Jesús

¹⁵ Ūcuarumu Jesús jo'e i'kasi'kua'mu.

—Musanukonapi chu'ure chini chu'u chũ'uñe cho'uju pa'ijanaa'me. ¹⁶⁻¹⁷ Ja'kuni sēekaimu chu'u musanukonare chu'u cho'okaicheja'che Cho'okaijarekocho'te Repa Rekocho'te chu'o ūcuarepa Kuarekocho'te raoa'ku chini, raouna musanukonani si'arumu ja'me pa'iu cho'okaiũ paau chini. Diore cuasamana Repa Rekocho cho'ochejẽ'e vesuju Reparekocho pa'ichejẽ'e vesume. Vesujuna Repa Rekocho paacu'amũ repa. Dios Rekochoji musanukonare ja'me pa'iu musanukona rekoñoãre si'arumu ja'me Pa'ijarekocho pa'iche masijanaa'me musanukona.

¹⁸ 'Musanukonare chũviva'nareja'che jo'kamaneja'mu chu'u. Jo'kaja'mu chu'u musanukonare. Jã'ata'ni jmamakarũ pani jo'e rani ja'me pa'ija'mu chu'u musanukonare. ¹⁹ Jmamakarũ pa'isirumu Diore cuasamana jo'e ñamanejanaa'me chu'ure. Musanukona chu'upi jũnisõsi'kuta'ni jo'e vajurakuna ñajanaa'me. Chu'u jũni vajuraisi'eja'che musanukona ūcuaja'che chu'ure cuasana jũnisõsinata'ni vajurani Dios pa'icheja ai sani pa'ijanaa'me. ²⁰ Dios Rekocho musanukonare raumucuse chu'una'me Ja'ku ūcuate'euja'che pa'iche masiju musanukonare chu'u ja'me pa'ichena'me chu'ure musanukona ja'me pa'iche masijanaa'me musanukona repaumucuse. ²¹ Chu'u chũ'uñe asa jachamañe cho'ona chiime chu'ure. Chu'ure chiinare Ja'ku ūcuaja'che chiimu. Chu'u ūcuaja'che repa chiu

ch'u pa'iche ñoja'mu masia'ju chini —chiisi'kua'mu repau Jesús.

22 Ūcuarumu cheku Judas, Iscariotema'kupi, ija'che i'kasi'kua'mu:

—Chukuna'te Paaku, mu'u pa'iche chukuna'techi'a ñoja'mu chiisi'kua'mu. ¿Je'se pa'una chekunare pã ñomaneja'u? —chiisi'kua'mu repau.

23 Chikuna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Pã ch'u're chiina ch'u chũ'usi'e asa jachama'ñe cho'ojanaa'me. Ch'u Ja'ku repanare chiimu. Ch'u Ja'kuna'me rani ja'me pa'ijanaa'me chukuna repanare.

24 Ch'u're cuhenata'ni ch'u chũ'ũñe asa jachaju cho'oma'me. Ch'u'chi'a te'eu cuasache'te i'kama'mu musanukonare. Ch'u're Raosi'ku Ja'ku kũachechi'a i'kaku'mu ch'u.

25 'Irumu musanukonare ja'me pa'irumuna teana iere pe-ore i'kamu ch'u. 26 Ch'u musanukonare cho'okaisi'ejache Cho'okaijarekocho'te Repau Rekocho'te raoja'mu Dios. Rauna musanukonare Dios ch'u'o peore che'choja'mu Reparekocho, musanukonapi ch'u i'kasi'ere cavesuma'ñe cuasaju paapu chini.

27 'Saipi'raku musanukona rekoñoãre pojoju pa'iche'te jo'kamu ch'u. Ch'u're cuasamana pojoju pa'icheja'chema'mu ch'u jo'kache. Vajuchuma'ñe pa'iju sumava'na pa'imanejũ'u musanukona. 28 Ch'u i'kasi'e asasinaa'me musanukona, "Saimu ch'u. Jã'ata'ni jo'e rani musanukonare ja'me pa'ija'mu ch'u", chiisi'e. Musanukonapi ch'u're chiirepana pani ch'u're na'a rua Masiku Ja'ku pa'icheja ch'u saijache asa pojokaira'ame musanukona. 29 Chuta'a ch'u saimarumuna jã'are kummu ch'u musanukonare, reparumupi ti'ana ch'u'ni jachama'ñe cuasaa'ju chini.

30 'Chura jmanukoru kũache paamu ch'u musanukonare. Chura ch'u're cuasamanare paakũji vati aipi chũ'una pã raipi'rame, ch'u'ni chẽa sa cu'ache cho'oñu chini. Ch'u'reta'ni paama'kua'mu repau vati ai.

31 Ja'ku chũ'usi'e peore cho'oku'mu ch'u, paipi ña Ja'kure ch'u chiiche'te masia'ju chini. Re'omu. Juna, muañu —chiisi'kua'mu repau chukuna'te repau neenare.

15

Ucheñuna'me repañu ka pa'icheja'che pa'iche'te kummu

1 Ūcuarumu Jesús chukuna'te repau neenani ch'u'vaku ija'che i'kasi'kua'mu:

—Ūcherepañu pa'icheja'che pa'iku'mu chu'u. Chu'u Ja'kuta'ni ucheñu paakujache pa'iku'mu. ² Jã'ajekuna repañu kapi ũcuauakapi uche kãima'to tu'sesõmu Repau repaka. Kãitota'ni repañu care'vakujeku repakapi na'a rua kãau chini repaka pa'ikaruãre cu'akarũare verisõmu. ³ Repañu kapi na'a rua kãau chini care'vaku cho'ocheja'che Dios musanukona chu'u che'choche Dios chu'o asa chẽana rekoñoãre ũcuaja'che care'vamũ Dios, si'arũmu na'a re'oja'che paaru chini. ⁴ Chu'uni si'arũmu cuasaju musanukona rekoñoã chu'una'me pa'ijũ'u. Chu'u musanukonare si'arũmu cuasaku musanukonana'me pa'ija'mu. Uche kapi repañu'te su'imaneni uchecha'cha kãima'mu. Ūcuaja'che musanukonapi chu'uni si'arũmu cuasaju pa'imaneni re'oja'che pa'imanejanana'me.

⁵ 'Ucheñu pa'icheja'che pa'iku'mu chu'u. Musanukona chu'ure cuasana repañu ka re'oja'che kãiñeja'ñe pa'inaa'me. Musanukona rekoñoã chu'una'me pani chu'upi musanukonani ja'me pa'iu cho'okaiuna si'arũmu na'a re'oja'che pa'ijanaa'me. Chu'upi cho'okaima'to re'oja'che pa'imanejanana'me musanukona. ⁶ Musanukona rekoñoã chu'una'me pa'imaneni uche ka kãimanesika cho'ocojñoñeja'ñe cho'ocojñojanaa'me, pãi veri sẽjo jũkuna uosõñeja'ñe.

⁷ 'Musanukona chu'ure cuasache'te ũhama'ñe chu'una'me pa'iju chu'u che'choche'te cho'uju musanukonare uache ũcuauache'te sẽejũ'u chu'ure. Sẽeto isija'mu chu'u. ⁸ Musanukonapi re'oja'che pa'ijuna chekunapi ñani, "Ina Jesús neena, Diopi cho'okaiuna, re'oja'che pa'inaa'me", chini Diore pojojanaa'me repana. ⁹ Chu'ure Ja'ku oicheja'che musanukonare oimũ chu'u. Chu'u oiche cuhema'ñe musanukona rekoñoã chu'una'me pa'ijũ'u. ¹⁰ Ja'ku chũ'uñe jachama'ñe cho'okujeku Repau oicojño'okũ'mu chu'u. Musanukona ũcuaja'che chu'u chũ'uñe'te asa jachama'ñe cho'oni chu'u oicojño'ona pa'ijanaa'me.

¹¹ 'Musanukonapi chu'u pojoku pa'icheja'che si'arũmu pojoju paaru chini jã'are peore i'kamũ chu'u musanukonare. ¹² Ija'che paaru chini chũ'ũmu chu'u musanukonare: Chu'u musanukonare oicheja'che sãiñechi'a oiju pa'ijũ'u. ¹³ Pãiu repau'te ja'me pa'ikujũ repau'te cu'ache cho'oche'te ũseku jũnisõñejẽ'e cuhema'ñe chuenisõku repau'te ja'me pa'iku'te oirepamũ repau. Oiu repau cho'okaisi'eja'che cheke jo'e na'a rua oiu cho'okaichejẽ'e peomũ. ¹⁴ Musanukonapi chu'u chũ'uñe'te cho'oni chu'una'me pa'ijanaa'me musanukona. ¹⁵ "Chu'ure cho'uche cho'okainana'me ina", chiima'mu chu'u chura musanukonare. Cho'uche cho'okaina repanare

paaku cho'oches vesume, kuamauna. Chu'uta'ni, "Chu'ure ja'me pa'inaa'me ina", chiimu chu'u musanukonare. Jã'ajekuna chu'ure Ja'ku i'kasi'e peore kuasi'kua'mu chu'u musanukonare. ¹⁶ Musanukonapi chëamanesinaa'me chu'ure. Chu'ua'mu musanukonare chëasi'ku. Chëa paaku iere chũ'u jo'kamũ chu'u: Si'arũmu cuhama'ñe re'oja'che cho'oju pa'ijũ'u, chekunapi ña chëa chu'uni cuasaa'ju chini. Jã'aja'ñe cho'oju musanukonare uache'te Dioni sëeto cho'okaija'mu Repaũ. ¹⁷ Ija'che paaru chini chũ'ũmu chu'u musanukonare: Sãiñechi'a oiju pa'ijũ'u —chiisi'kua'mu repaũ.

Pã Diore cuasamana Jesurejẽ'e cuheju repaũ neenare cuheme

¹⁸ Ũcuarũmu Jesús jo'e i'kasi'kua'mu.

—Diore cuasamanapi musanukonare cuhejuna repana chu'ure charo cuhesi'ere cuasajũ'u. ¹⁹ Musanukonapi Diore cuasamana pa'ito chiira'ame repana musanukonare repana pa'icheja'che pa'inajejuna. Apeũmu repana cuasacheja'che cuasasinaa'me musanukona. Chura chu'upi musanukonare chëa paakuna repana cuasacheja'che cuasama'me musanukona. Jã'ajekuna repana musanukonare cuheme. ²⁰ Chu'u musanukonare ija'che i'kasi'e cavesũmanejũ'u, "Cho'oches cho'okaiku repaũ paaku'te na'a rua pa'ikuma'mu", chiisi'ere. Chu'ure cuheju cu'ache cho'ona musanukonare ũcuaja'che cuheju cu'ache cho'ojanaa'me. Chu'u chu'vache asa jachama'ñe cho'onapi musanukona chu'vache ũcuaja'che asa jachama'ñe cho'ojanaa'me. ²¹ Chu'u neenajejuna musanukonare jã'aja'ñe cho'ojanaa'me repana chu'ure Raosi'ku pa'iche vesunajeju.

²² 'Chu'u repanare rani chu'vama'to repana cu'ache cho'oches vesura'ame repana. Jã'ata'ni chura chu'upi rani chu'vakuna asinajejuna, "Vesuju cho'osinaa'me chukuna", chiicu'amũ repanare. ²³ Pã chu'ure cuhena chu'u Ja'kure ũcuachi'a cuheme. ²⁴ Chu'upi chekuna pã cho'omanesi'e Diochi'a cho'omasiche'te rani cho'o ñoma'to ro'iche peora'asi'kua'mu repanare. Jã'ata'ni chu'u cho'oches ñasinata'ni chu'ure cuheme repana, chu'u Ja'kure ũcuachi'a. Jã'ajekuna ro'iche pa'imũ repanare jachasinajejuna. ²⁵ Apeũmu tocha jo'kasi'e Dios chu'o repana cho'ojachere ija'che kuamũ:

Chu'ure ruu peoches cuheme repana, chiimu. Repa tocha jo'kasi'e ũcuare cho'ocuhame repana chu'ure cuhena.

26 'Chu'upi sēkuna Ja'ku mʉsanʉkonare Repau Rekocho'te raoja'mu, mʉsanʉkonare cho'okaiu chu'o ũcuarepa Kuajarekocho'te. Raouna rani mʉsanʉkonare chu' pa'iche'te kuaja'mu Reparekocho. 27 Mʉsanʉkona ũcuaja'che chu'u apeche'choramʉpi irumʉjatʉ'ka chu'ure ja'me pa'ijʉ ñanajeju chekunani kuaju pa'ijũ'u chu' pa'iche'te —chiisi'kuu'mu repau Jesús.

16

1 Ũcuarumu Jesús jo'e i'kasi'kuu'mu.

—Chu'ure cuasache'te ũhasōmanea'ju chini mʉsanʉkonare jā'are peore kuamu chu'u. 2 Pāi mʉsanʉkonare chu'ure cuasanajejuna mai judiōpāi chi'ivũ'ña kakache ũsejanaa'me. Na'a pa'isirumu pāiũ ũcuauakʉji pāiũ'te chu'ure cuasakuni vanisōni, “Diore cho'oche cho'okaiku'mu chu'u”, chiiũ cuasaja'mu. 3 Reparumu mʉsanʉkonare jā'aja'ñe cho'ojana chu'urejē'e Ja'kurejē'e vesunajeju jā'aja'ñe cho'ojanaa'me repa mʉsanʉkonare. 4 Jā'ajekuna mʉsanʉkonare churana teana peore kuamu chu'u jā'a, jā'aja'ñe cho'oramʉ tī'aru, “Maire Paaku kuasi'epi ti'ñecuhamu maire”, chiiju cuasaa'ju chini —chiisi'kuu'mu repau.

Dios Rekocho cho'okaijachere kuamu

Ũcuarumu Jesús jo'e i'kasi'kuu'mu.

—Chu'u apeche'choramʉ mʉsanʉkonani ja'me pa'iu chuta'a saimaũ mʉsanʉkonare ti'ñejañe kuamanesi'kuu'mu chu'u. 5 Chura chu'ure Raosi'kuni ja'me pasa chini co'imũ chu'u. Te'eujē'e mʉsanʉkona chu'ure, “¿Jeechejana saiku mu'u?”, chiima'me. 6 Chu'upi mʉsanʉkonani chu'u saijachena'me mʉsanʉkonare ti'ñejañe kuaua suma'mu mʉsanʉkonare. 7 Chu'u saima'to Dios Rekocho mʉsanʉkonare ja'me pa'iu Cho'okaijarekocho raimaneja'mu mʉsanʉkona rekoñoã. Chu'upi sanita'ni Dios Rekocho raoja'mu. Jā'ajekuna chu'upi mʉsanʉkonani jo'ka sanisōru, na'a re'oja'mu mʉsanʉkonare. Ũcuarepaa'me jā'a. 8 Dios Rekochoji rani pāi rekoñoãna kuakuna repa rekoñoã cu'ache pa'iche cuasa masijanaa'me repa. Ũcuachi'a Dios chiiche rūhiñe pa'iche Repau Rekochoji kuakuna masijanaa'me repa. Ũcuachi'a cu'ache cho'oche ũhamana ro'ijache Dios Rekochoji kuakuna masijanaa'me repa. 9 Dios Rekochoji kuaua, “Jesucristoni cuasamaru cu'ache cho'ojũ pa'ime mai”, chiiju masijanaa'me pāi. 10 Chu'u Ja'ku pa'ichejana co'isōuna pāi chu'ure jo'e ñamanejanaa'me. Jā'ata'ni Dios Rekochoji kuaua chu'u rūhiñe pa'iche masijanaa'me

repana. ¹¹ Chu'upi icheja cheja pa'inare chũ'ukuni vati aini cajejanisõuna repau cu'ache cho'oku pa'iche peore ro'ija'mu repau. Jã'a peore masijanaa'me pãi, Dios Rekochoji kuauna.

¹² 'Chu'o na'a rua i'kache paamu chu'u. Jã'ata'ni chura kuama'mu chu'u. Churana teana katojẽ'e asa chẽamanera'ame musanukona. ¹³ Dios Rekochoji chu'o ũcuarepa Kũarekochoji rani Dios chu'o ũcuarepare peore karama'ne kuauna asa masijanaa'me musanukona. Jã'ata'ni Reparekocho Te'erekocho cuasaku kuamaneja'mu. Asasi'echi'a kuaja'mu na'a pa'isirumu ti'jñejañere. ¹⁴ Dios Rekochoji chu'u i'kachena'me chu'u cho'oche kuauna asa chu'u Masiu pa'iche masijanaa'me musanukona. ¹⁵ Ja'kupi i'kauna asa jo'e ũcuare i'kamũ chu'u. Jã'ajekuna, "Chu'u i'kachena'me chu'u cho'oche Dios Rekochoji kuauna asa chu'u Masiu pa'iche masijanaa'me musanukona", chiisi'kuamũ chu'u musanukonare.

¹⁶ 'Jmamarũ pa'isirumu musanukona chu'ure ñamanejanaa'me. Jã'ata'ni jmamarũ pani jo'e ñajanaa'me musanukona chu'ure. Ja'ku pa'ichejana co'imũ chu'u —chiisi'kuamũ repau.

Chura sumava'na pa'ina na'a pa'isirumu pojoju pa'ijanaa'me musanukona

¹⁷ Jã'aja'ne i'kauna asa chũkuna repau neena te'ena sãinechi'a ija'che sēsinaa'me:

—¿Je'sere i'kaku jã'u maire? "Jmamarũ pa'isirumu musanukona chu'ure ñamanejanaa'me. Jã'ata'ni musanukona chu'ure jmamarũ pani jo'e ñajanaa'me. Ja'ku pa'ichejana co'imũ chu'u", chiisi'kuamũ. ¹⁸ Repau, "Jmamarũ", chiisi'e, ¿je'se chiiku jã'a? Repau i'kache asavesũme mai —chiisinaa'me repaña. Asavesũju repauni sēniasañu chiinata'ni sēmanesinaa'me.

¹⁹ Repau'te sēni asañu chiiche'te masiku i'kasi'kuamũ repau.

—Chu'u musanukonare, "Jmamarũ pa'isirumu musanukona chu'ure ñamanejanaa'me. Jã'ata'ni musanukona chu'ure jmamarũ pani jo'e ñajanaa'me", chiisi'ere asavesũju, ¿sãinechi'a sēniasaju pa'iche musanukona? ²⁰ Ũcuachi'a chu'ure cu'ache ti'jñeuna ña otare oiju sumava'na pa'ijanaa'me musanukona. Chu'ure cuasamanata'ni pojoju pa'ijanaa'me. Musanukona sumava'na pa'isinata'ni na'a pa'isirumu pojoju pa'ijanaa'me. Ũcuarepaa'me jã'a. ²¹ Romio chĩipi'rani ruarepa asikuna oimo, reparũmupi tĩ'auna. Jã'ata'ni repao jñaasirumu chĩiva'uni pojoko repao'te asisi'ejẽ'e cuasama'mo. ²² Jã'aja'ne pa'ime musanukona. Chura sumava'na pa'ime.

Jã'ata'ni musanukonani jo'e ñara chini raija'mu chu'u. Reparumu repao romio pojocheja'che rua pojojanaa'me musanukona. Pãi te'eu'terejẽ'e ãsecu'aja'mu musanukona pojoche.

²³ 'Reparumuta'ni musanukona chu'ure jmamakarujẽ'e chu'o sēniasamanejanaa'me. Reparumu musanukonapi chu'u Ja'kuni, "Chukuna Jesús neenaa'me. Chukuna sēeñe cho'okaijũ'u", chiiju ũcuareache'te sēeto cho'okaija'mu Repau. Ũcuarepaa'me jã'a. ²⁴ Irumujatu'ka musanukona, "Chukuna Jesús neenajegu chukuna sēeñe cho'okaijũ'u", chiiju Diore jmamakarujẽ'e sēemanaa'me. Churata'ni Ja'kuni jã'aja'ñe sēejũ'u. Sēeto cho'okaija'mu Repau, musanukonapi pojoju paaru chini. Ũcuarepaa'me jã'a — chiisi'kua'mu repau.

Diore cuhenare Jesucristo na'a rua masiku pa'iche'te kuamu

²⁵ Ũcuarumu Jesús jo'e i'kasi'kua'mu.

—Musanukonare Ja'ku pa'iche'te kuaku vesache chu'u cuasacheji kuasi'kua'mu chu'u. Na'a pa'isirumuta'ni Ja'ku pa'iche jã'aja'ñe kuama'ñe te'erũhiñe kuaja'mu chu'u. ²⁶⁻²⁷ Reparumu musanukonare uache'te Dioni sēni, "Jesús neenaa'me chukuna. Jã'ajekuna chukuna sēeñe cho'okaijũ'u", chiijanaa'me musanukona. Reparumu musanukonani Ja'kupi oi'u ũcuare cho'okasa chiuna, "Repana sēeñe cho'okaijũ'u", chiimaneja'mu chu'u Ja'kure. Musanukonapi chu'uni chiiju, "Dios Raosi'kua'mu iku", chini cuasanajejuna musanukonare oi'u cho'okaija'mu Ja'ku. ²⁸ Ja'ku pa'icheja pa'isi'kupi icheja chejana cajesi'kua'mu chu'u. Chura icheja cheja pa'isi'kupi jo'ka Ja'ku pa'ichejana co'ipi'ramu chu'u —chiisi'kua'mu repau.

²⁹ Chikuna chukuna repau neena i'kasinaa'me.

—Churata'ni mu'u aperumu i'kasi'ejache i'kama'ñe te'erũhiñe i'kamumu mu'u, asamasire'оче. ³⁰ Peore masiku'mu mu'u. Masime chukuna chura jã'a. Pãi ũcuauko cuasache masiku'mu mu'u. Jã'ajekuna pãi, "¿Ëquere musanukona chu'ure sēñu chiiche?", chiima'kua'mu mu'u. Mu'upi jã'aja'ñe pa'ina, "Dios Raosi'kua'mu iku", chiinaa'me chukuna mu'ure —chiisinaa'me chukuna.

³¹ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Chura musanukona chu'ure cuasarepame. ³² Jã'ata'ni musanukona jmamakarumu pa'isirumu vajuchuju te'enachi'a chu'ure te'eu'te jo'ka musanukona vu'ñana co'isōjanaa'me. Te'eva'ure jo'ka co'isōcojñosiva'uta'ni chu'uni Ja'kupi ja'me pa'ina te'eva'u pa'imaneja'mu chu'u. ³³ Musanukonare

chũ'ure cuasanajejuna jā'are i'kamũ chũ'u, asa re'oja'che pojojũ paarpũ chini. Diore cuasamana mʉsanʉkonare cu'ache cho'ojanaa'me. Cu'ache cho'ocojñojanata'ni vajuchũma'ñe pojojũ re'oja'che pa'ijũ'u mʉsanʉkona. Diore cuhenare na'a cajejaiche pa'ikũjekũ mʉsanʉkonare cho'okaija'mũ chũ'u —chiisi'kua'mũ repaũ Jesús.

17

Jesús repaũ neenare Diore sēekaiche'te kʉamũ

¹ Jā'aja'ñe i'kacuha Jesús cʉnaumʉre mʉñe ñaku ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Ja'kũ, mʉ'u chiisirumũ tĩ'acuhamũ. Mʉ'upi chũ'u peore Masiũ pa'iche pãire cho'o ñojũ'u. Chũ'u ũcuaja'che mʉ'u peore Masiũ pa'iche cho'o ñora. ² Chũ'ure mʉ'u chĩire pãire ũcuanʉkore chũ'ua'kũ chini jo'kasi'kua'mũ mʉ'u. Chũ'upi paaku chũ'ua'kũ chini mʉ'u chēa jo'kasinare mʉ'u pa'icheja sani pa'iche'te jo'kamũ chũ'u. ³ Mʉ'ure Diorepaũ'te Ũcuate'eũ'te cuasaju chũ'ure mʉ'u Raosi'kure Jesucristo'te cuasana mʉ'u pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me.

⁴ 'Mʉ'u, "Chejana sani cho'ojũ'u", chiisi'ere chũ'upi ichejare chejare rani pa'iu cho'o pi'niuna ña mʉ'u peore Masiũ pa'iche masime pãi. ⁵ Ja'kũ, chura chũ'ure chuta'a cheja cho'omarumʉpi vna mʉ'una'me pa'iu chũ'u aperumũ chũ'usi'eja'chere jo'e jo'kajũ'u chũ'ure, ũcuaja'che chũ'upi jo'e chũ'ũku paau chini.

⁶ 'Pãi mʉ'ure cuasamanesinapi chura mʉ'uni cuasajuna chũ'uni chēa jo'kasi'kua'mũ mʉ'u, chũ'upi paaa'kũ chini. Mʉ'u pa'iche'te kuasi'kua'mũ chũ'u repanare, asa masia'ju chini. Mʉ'u neenaa'me repana. Chũ'upi paaa'kũ chini chũ'uni jo'kasi'kua'mũ mʉ'u repanare. Mʉ'u chũ'ũñe asa jachama'ñe cho'ome repana. ⁷ Chũ'u che'chochena'me chũ'u pa'iche peore mʉ'u jo'kasi'ea'me. Chura masime repana jā'a. ⁸ Mʉ'u chũ'ure kuasi'e chũ'upi kuauna asa chēasinaa'me repana. Jā'ajekuna chũ'ure, "Dios pa'icheja raisi'kua'mũ ikũ. Dios Raorepasi'kua'mũ", chiiju masime repana.

⁹ 'Mʉ'uni sēekaimũ chũ'u repanare. Mʉ'ure cuasamanareta'ni sēekaima'mũ chũ'u. Chũ'upi paaa'kũ chini mʉ'u chēa jo'kasinarechi'a sēekaimũ chũ'u, mʉ'u neenajejuna. ¹⁰ Chũ'u neenare ũcuanʉkore ja'me paaku'mũ mʉ'u. Chũ'u ũcuaja'che mʉ'u neenare ũcuanʉkore ja'me paaku'mũ. Repanapi re'oja'che pa'ijuna ñani, "Inare Paaku Jesucristo peore masiku'mũ", chiijanaa'me pãi.

¹¹ 'Tcheja cheja na'a jeerumũ pa'imaneja'mũ chũ'u. Mʉ'u pa'ichejana co'ipi'racuhamũ chũ'u. Repanata'ni saimairo

ichejare chejare pa'ijũ pa'ijanaa'me. Ja'ku, re'oku'mu mu'u. Repanare mu'u chu'ure jo'kasinare mu'upi peore Masikuji kuirajũ'u, mai ũcuate'eu pa'icheja'che repanapi ũcuate'euja'che paapu chini. ¹² Mu'upi cho'okaiuna chu'u neenani ja'me pa'iu kuiraku pa'iku'mu chu'u, mu'ure cuasache'te ũhasõ cho'osõmanea'ju chini. Jã'ata'ni cho'osõjaũ te'eu pa'imũ. Repau cho'oku cho'osõjañere kuañu chini Dios chu'o kuana tocha jo'kasi'epi ũcuarepa ti'ñeja'mu repau'te. Chekunareta'ni te'eu'terejẽ'e cho'osõmanesi'kuamũ chu'u.

¹³ 'Chura mu'u pa'ichejana saipi'ramu chu'u. Jã'ata'ni chuta'a ichejare chejare pa'iu chu'u neenani iere peore i'kamũ chu'u, repanapi chu'u pojoku pa'icheja'che cuhama'ñe pojoju paapu chini. ¹⁴ Mu'u chu'ure kuasi'e chu'o kuasi'kuamũ chu'u repanare. Mu'ure cuasamana cuasacheja'che cuasama'kuamũ chu'u. Chu'u neena ũcuaja'che repana cuasacheja'che cuasamanaa'me. Jã'ajekuna mu'ure cuasamana cuheme repanare. ¹⁵ Mu'upi repanani tiichejana saa'ku chini sēema'mu chu'u. Rupũ mu'upi vati repanare cu'ache cho'ora chiiche'te ũsea'ku chini sēekaimũ chu'u repanare. ¹⁶ Mu'ure cuasamana cuasacheja'che cuasama'kuamũ chu'u. Chu'u neena ũcuaja'che repana cuasacheja'che cuasamanaa'me. ¹⁷ Mu'u chu'o ũcuarepaa'me. Repanare che'chojũ'u repachu'o, asa chẽa mu'u chũ'uñe'te cho'oju re'oja'che paapu chini. ¹⁸ Mu'u chu'ure icheja raosi'ejache chu'u repanare mu'u chu'ore si'achejña ku'iju chu'vaju paapu chini saoja'mu. ¹⁹ Chu'u neenapi ña chẽa chu'u cho'ocheja'che mu'u chũ'uñe'te cho'oju paapu chini mu'u chũ'uñechi'a cho'oku'mu chu'u.

²⁰ 'Repanarechi'a sēekaima'mu chu'u. Repanapi chu'vajuna asa chẽa chu'ure cuasajanare ũcuachi'a sēekaimũ chu'u. ²¹ Mu'una'me chu'u ũcuate'euja'che pa'inaa'me mai. Ja'ku, mu'uni sēmũ chu'u, chu'u neenapi mai ũcuate'eu pa'icheja'che ũcuate'euja'che paapu chini, ũcuachi'a maina'me si'arũmu ũcuate'euja'che paapu chini. Jã'aja'ñe pa'ijuna repana re'oja'che pa'iche'te ñani mu'ure cuasamana, "Jesús inare paaku Dios Raosi'kuamũ", chiijanaa'me. Jã'aja'ñere chiimũ chu'u. ²² Mu'u chu'ure isisi'ejache chu'u neenare jo'kamũ chu'u, repanapi mai ũcuate'eu pa'icheja'che ũcuate'euja'che paapu chini. ²³ Repanare ja'me pa'iku'mu chu'u. Mu'u ũcuaja'che chu'ure ja'me pa'iku'mu. Pãipi mu'ure cuasamanapi repanapi ũcuate'euja'che pa'ijuna ña, "Jesús Dios Raosi'kuamũ; Repau Mamaku'te oicheja'che oimũ Dios inare", chiiju masia'ju chini.

²⁴ 'Ja'ku, mu'u chu'ure paa'ku chini jo'kasinare chu'u sani pa'ijachejare mu'u pa'ichejare sani ja'me paapu chiimu chu'u, chu'u Masiu pa'iche'te ñaju paapu chini. Mu'u chu'ure chuta'a cheja cho'omarumupi vaa oikujeku chu'uni Masiu pa'iche jo'kasi'kua'mu. ²⁵ Ja'ku, re'oku'mu mu'u. Mu'ure cuasamana mu'u pa'iche vesume. Chu'uta'ni masimu. Chu'u neena ũcuaja'che mu'u chu'ure raosie masime. ²⁶ Mu'u pa'iche kuasi'kua'mu chu'u repanare. Ũcua cuhama'ne kuaku pa'ija'mu chu'u, repanapi mu'u chu'ure oicheja'che sañeche'i'a oiju paapu chini. Repana rekoñoãre ja'me pa'ija'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau.

18

Jesure chēasi'ere kuamu

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jesús Diore sēni pi'nisirumu chukuna repau neena ũcuau'ame eta sani Cedrón chiara'charu chekukā'kona jē'esinaa'me. Jēni sani olivo sūkiñuā pa'ichejana tī'asinaa'me chukuna. ² Aperumu chukuna Jesuna'me si'arumu chi'isichejajekuna Judas masisi'kua'mu repacheja, pāipi cu'ache cho'oa'ju chini Jesure jo'kajau. ³ Jā'ajekuna Judapi sauna Jesuni chēajaapu chini phairipāi chū'una fariseopāina'me Dios vū'e pē'jekainani chū'uasome. Chū'urena Jesús pa'ichejana Dios vū'e pē'jekainana'me sōtaopāi Judapi rakuna vaichena'me uoñoña'me uopuā rajū raisinaa'me. ⁴ Ũcuarumu Jesús repau'te ti'ñejañe peore masikujeku repanare eta tijña sēesi'kua'mu.

—¿Nee ni ku'eche musanukona? —chiisi'kua'mu repau.

⁵ Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Nazaret vū'ejoopo cakuni Jesuni ku'eme chukuna —chiisinaa'me.

Chitena i'kasi'kua'mu repau.

—Ũcuau'mu chu'u —chiisi'kua'mu.

Repau Judas Jesure cu'ache cho'oa'ju chini rasi'ku ũcuana'me pa'isi'kua'mu. ⁶ Jesupi, “Ũcuau'mu chu'u”, chikuna asa teana cho'je co'iche tāisinaa'me repana.

⁷ Cho'je co'iche tāijuna repanare jo'e i'kasi'kua'mu repau.

—¿Nee ni ku'eche musanukona? —chiisi'kua'mu.

Chikuna jo'e i'kasinaa'me repana.

—Nazaret vū'ejoopo cakuni Jesuni ku'eme chukuna —chiisinaa'me repana.

⁸ Chitena Jesús jo'e i'kasi'kua'mu.

—“Ũcuau'mu”, chinicuhasi'kua'mu chu'u musanukonare. Chu'ure ku'eni inare chu'u neenareta'ni chēamanejū'u, sani paapu —chiisi'kua'mu repau.

⁹ Aperumũ Jesús Puka'kuni s̄eũ ija'che i'kasi'kua'mũ: "Ja'kũ, chũ'upi paaku chũ'ua'kũ chini mũ'ũ chũ'ure jo'kasinare te'eũ terejẽ'e cho'osõmanesi'kua'mũ chũ'ũ", chiisi'kua'mũ. Jã'ajekuna aperumũ repau i'kasi'epi ũcuarepa ti'jñea'kũ chini, "Inare chekũnareta'ni chẽamanejũ'ũ sani paapu", chiisi'kua'mũ repau. ¹⁰ Ūcuarumũ Simón Pedro va'ti paakujekũ ruta judío phairi aire cho'oche cho'okaikũ Malco'te cãjoro uajjũtu cakã'ko pa'icãjoro'te tẽo vatosi'kua'mũ. ¹¹ Tẽoũna Jesús repau'te Pedro'te i'kasi'kua'mũ.

—Repava'ti jo'e jũojũ'ũ. Ina chũ'ure cu'ache cho'ojache Ja'kũ jo'kasi'ea'me. Ja'kũ jo'kasi'e cuhema'mũ chũ'ũ — chiisi'kua'mũ repau.

Jesure v̄e Anás v̄ena sasi'ere kũamũ

¹² Ūcuarumũ repana sõtaopãi repanare chũ'ukũna'me judiõpãi chũ'ũna chẽa v̄eesinaa'me repau'te Jesure. ¹³ Chẽa v̄e repau'te charo Anás v̄ena sasinaa'me repana. Reparumũ Caifás Anás mamakoni paasi'kua'mũ. Repau Caifás repaũsurumũ judío phairi ai pa'isi'kua'mũ. ¹⁴ Aperumũ repau Caifás judiõpãi chũ'ũnare ija'che chũ'vaasomũ: "Maipi Jesús cho'oche'te ũsemapu jainũko chuenisõto cu'amũ. Pãi ũcuanũko chuenisõmanea'jũ chini cho'okũchi'a ũcuate'eũ chuenisõto na'a re'omũ", chiniasomũ.

Pedro, "Jesús neekũma'mũ chũ'ũ", chiisi'ere kũamũ

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Jesuni sasõjũna chũkũna repau neena Simón Pedrona'me chũ'ũ cho'jepi tuhasinaa'me repanare. Tuha judío phairi ai v̄e'e sa'navũ cararipũna cuaajũna ja'me kakasi'kua'mũ chũ'ũ phairi ai masicojñokujekũ. ¹⁶ Pedrot'a'ni kakama'ñe jatisa'aro kueñena canũkasi'kua'mũ. Ūcuarumũ chũ'ũ Jesús neekũ jo'e eta repavũ'e cho'omajñaruã cho'okaio jatisa'aro ñakaikoni s̄eũna vataona Pedro'te cuaosi'kua'mũ chũ'ũ. ¹⁷ Jã'aja'ñe vata cuaoko ña i'kasi'koa'mo repao Pedro'te.

—¿Jesús neekũma'kũ mũ'ũ? —chiisi'koa'mo repao.

Chiiona i'kasi'kua'mũ repau.

—Pãamũ. Jã'ũ neekũma'mũ chũ'ũ —chiiũ joresi'kua'mũ repau.

¹⁸ Reparumũ ruã susũkũna toa suha rũhiso'koro nukajũ kũhisinaa'me repavũ'e cho'oche cho'okainana'me Dios v̄e'e pẽ'jekaina. Ūcuaja'che Pedro repanare ja'me nukaku kũhisi'kua'mũ.

Phairi ai Jesure chũ'o s̄esi'ere kũamũ

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

19 Ûcuarumũ judío phairi ai Jesure repau che'chochena'me repau neena pa'iche sēesi'kua'mũ.
 20 Sēeuna Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Pāi ũcuanũko asajũ'te judiõpāi chi'ivũñana kaka che'chosi'kua'mũ chu'ũ. Chekurumũ Dios vũ'ena kaka che'chosi'kua'mũ, repana judiõpāi si'arumũ chi'ivũñana. Rope'e che'chomanesi'kua'mũ chu'ũ. 21 Chu'ũre sēemanẽjũ'ũ. Chu'ũ i'kache asasinani sēniasajũ'ũ. Chu'ũ i'kasi'e masime repana —chiisi'kua'mũ repau.

22 Jesupi jā'aja'ñe i'kauna Dios vũ'e pē'jekaiku pāi chēaku kueñere nukaku Jesure chiana vaiũ ija'che i'kasi'kua'mũ:

—¿Je'se pa'ũna mũ'ũ ikũre phairi aire jā'aja'ñe i'kaku? —chiisi'kua'mũ.

23 Chikuna Jesús i'kasi'kua'mũ.

—¿Ëquere chu'ũ cu'ache i'kare? Chu'ũ cu'ache i'kasi'e pa'ito kuajũ'ũ. Jā'ata'ni, ¿je'se cuasaku mũ'ũ chu'ũre cu'ache i'kamanesi'kũre vaikũ? —chiisi'kua'mũ repau.

24 Chikuna Anás repau'te Jesure vēesi'e chuta'a josema'kũni judío phairi ai Caifás vũ'ena mũvaa'jũ chini chũ'usi'kua'mũ.

*Pedro jo'e, "Jesús neekuma'mũ chu'ũ", chiisi'ere kũamũ
 (Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)*

25 Ûcuarumũ Pedro'te nukaku kũhikũni ija'che sēesinaa'me repana:

—¿Jesús neekuma'kũ mũ'ũ? —chiisinaa'me.

Chijũna Pedro jachaku,

—Pāamũ. Jā'ũ neekuma'mũ chu'ũ —chiisi'kua'mũ.

26 Jā'api phairi aire cho'oche cho'okaikũji cãjoro tēo vatocojñosi'kũ majapãijũ i'kasi'kua'mũ Pedro'te.

—Mũ'ũre olivo sũkiñũã pa'ichejana Jesuna'me pa'ikũni ñasi'kua'mũ chu'ũ —chiisi'kua'mũ.

27 Chikuna Pedro jo'e jachasi'kua'mũ. Jachatona kura chu'isi'kua'mũ.

*Pilato ti'jñeñe Jesure nukũ chu'o sēesi'ere kũamũ
 (Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)*

28 Ûcuarumũ judiõpāi chũ'ũna ñatapi'ratona Jesure Caifás vũ'e pa'isi'kũre Romapāi chũ'ũku Pilato vũ'ena mũvasinaa'me. Mũva tĩ'a judío peona vũ'ejekũna cu'are cuhejũ kakamanesinaa'me repana pascua ãijañere ãure ãũũ chini. Aperumũ repana aipãipi pascua tĩ'ari'rarumũ judío peona vũ'ña kakache ãseasome. Jā'ajekũna repapani ũcuavũ'ena kakaru pascua ãiñe ãũ ãicu'ara'amũ, repapani cu'are paajũna. 29 Jā'ajekũna Pilato repanare ve'sena eta i'kasi'kua'mũ.

—¿Ëquere cu'ache cho'ouna musanukona ikure rare? —
chiisi'kua'mu repau.

³⁰ Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Chukuna ikure cu'ache cho'omanesi'ku pa'ito raman-
era'asinaa'me —chiisinaa'me repana.

³¹ Chitena Pilato i'kasi'kua'mu.

—Ikure musanukonapi sa musanukona aipai chũ'u
jo'kasi'epi cu'ache cho'oju'u —chiisi'kua'mu.

Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Chukuna judiopai paiu'te te'eu'terejẽ'e vanisõne
jo'kacojñomanesinajejuna cu'ache cho'onare vanisõnu
chiitojẽ'e vaicu'aku'mu —chiisinaa'me.

³² Jã'aja'ne cho'ojuna Jesús i'kasi'e repau, “Kurususẽ'vero
jẽ'jo vëasõjanaa'me chu'ure”, chiisi'e ti'jñepi'rasi'kua'mu.

³³ Pilato jo'e kaka Jesure soni rao i'kaasomu.

—¿Mu'u judiopai ucuanukore chũ'uku'u? —chiniasomu.

³⁴ Chikuna Jesús i'kaasomu.

—¿Mu'u te'eu cuasache'te sëeku mu'u chu'ure? Rupu
chekunapi kujuna asasi'ere, ¿jã'aja'ne sëeku mu'u
chu'ure? —chiniasomu repau.

³⁵ Chikuna Pilato i'kaasomu.

—Judiopaiuma'mu chu'u. Mu'u majapai judiopai
phairipai chũ'unana'me rasinaa'me mu'ure. ¿Ëquere mu'u
cho'ou? —chiniasomu repau.

³⁶ Chikuna Jesús i'kaasomu.

—Pai chũ'ukuta'ni icheja canare chũ'uma'kua'mu chu'u.
Chu'upi icheja canare chũ'uku pa'ito chu'u neenapi chu'ure
sa judiopai chũ'unani jo'kamanea'ju chini useju cavaju
vaira'asinaa'me. Icheja canare chũ'ukuma'mu chu'u —
chiniasomu repau.

³⁷ Chikuna Pilato sëniasomu repau'te.

—¿Jã'a pa'ito mu'u pai chũ'uku'u? —chiniasomu.

Chikuna Jesús i'kaasomu.

—Jũju, mu'u i'kache ucua repaa'me. Pai chũ'uku'mu
chu'u. Cunamtu pa'isi'kupi icheja chejana paio
jñaacojñosi'kua'mu chu'u Dios pa'iche'te chu'o ucua repare
kuara chini. Dios pa'iche masiñu chiinachi'a chu'u kuache
ucua repa jachama'ne asa chëame —chiniasomu repau.

³⁸ Chikuna Pilato jo'e i'kaasomu.

—¿Ëquea'che jã'a, chu'o ucua repa kuache? —
chiniasomu repau.

Pai Jesure vanisõne chũ'usi'ere kumatu

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Repau'te sëni pi'ni Pilato jo'e eta i'kasi'kua'mu repanare
judiopai chũ'unare.

—Ikure repau cu'ache cho'osi'ere kuakuna asara chini chu'o sēniasasi'kua'mu chu'u. Jā'ata'ni chu'u cuasato jmamakarujē'e repau cu'ache cho'osi'e peomu. Musanukona, “Cu'ache cho'oku'mu iku”, chiiche cho'oma'kua'mu. ³⁹ Pascuarumu tī'ato ūsurumu pa'iche chēacojñosi'kure te'eu'te etoku'mu chu'u, musanukona etojū'u chiikuni. ¿Ikuni judiōpāi chū'ukuni etojū'u chiiche musanukona? —chiisi'kua'mu repau.

⁴⁰ Chikuna asa ūcuanuko cuiju i'kasinaa'me repana.

—Etomanējū'u jā'ure. Barrabani etokaijū'u chukuna'te —chiju cuisinaa'me repana.

Repau Barrabás ñaaŋ paniasomu.

19

¹ Reapani jā'aja'ñe i'kaju cuirena Pilato Jesuni sa suī'suea'ju chini chū'uasomu. Chū'uumna sōtaopāipi sa suī'sueasome repau'te. ² Ūcuachi'a miu tuhivu cho'o Jesús sījopuna tuo kaa pāi chū'una ju'ikāare chimaajakāare sachasome repau'te. ³ Sacha pi'ni repau'te ruarepañoā kueñe rajū ija'che i'kasome repana:

—¡Ikupi judiōpāire si'arumu chū'uku paa! —chiju repau chiana vaniasome repana.

⁴ Jā'aja'ñe cho'orena Pilato repanare pāi jo'e eta i'kasi'kua'mu.

—Asarepajū'u, musanukona. Eto ñoja'mu chu'u repau'te. Chu'u cuasato cu'ache cho'oma'kua'mu repau —chiisi'kua'mu repau.

⁵ Ūcuarumu Jesupi sījopu'te miu tuhivu tuhiu kaa chimaajakāare ju'iu etauna ija'che i'kasi'kua'mu Pilato:

—¡Ñajū'u! Ikuamū repau —chiisi'kua'mu.

⁶ Chikuna phairipāi chū'unana'me Dios vū'e pē'jekaina repau'te Jesure ña cuiju i'kasinaa'me.

—Kurususē'verona jē'jo nukojū'u jā'ure. Kurususē'verona jē'jo nukojū'u —chiisinaa'me repana.

Chitena Pilato i'kasi'kua'mu.

—Chu'u cuasato cu'ache cho'omanesi'kua'mu iku. Jā'ajekuna ikure vanisōñe chū'ucuhemu chu'u. Musanukonapi sa kurususē'verona jē'jo nukojū'u ikure —chiisi'kua'mu repau.

⁷ Chikuna judiōpāi chū'una i'kasinaa'me.

—“Dios Mamaku'mu chu'u”, chiu joreku'mu iku. Chukuna aipāi jā'aja'ñe i'kaju jorenare, “Vanisōjū'u”, chiju chū'u jo'kasome. Jā'ajekuna repana chū'u jo'kasi'e vanisōñe pa'imū ikure —chiisinaa'me repana.

⁸ Jā'aja'ñe i'kache'te asa Pilato na'a rua vaju chuasomu.

⁹ Ūcuarumu repau jo'e vū'ena Jesure cuaa sēniasomu.

—¿Jeecheja cakua'u mu'u? —chiniasomu repau.

Sēeku'teta'ni Jesús i'kamaneasomu.

¹⁰ I'kamauna Pilato jo'e i'kaasomu.

—¿Chu'u sēeñe kamaneja'u mu'u? Pāi chũ'ukujekuna chu'ure uache chũ'ure'omu chu'ure, mu'ure kurususē'verona jē'jo nukochena'me jose etoche. ¿Jā'a vesuku mu'u? —chiniasomu repau.

¹¹ Chikuna Jesús i'kaasomu.

—Mu'uni Diopi pāi chũ'uñe jo'kamaneru chu'ure jā'aja'ñe cho'ojache chũ'ucu'ara'amū mu'ure. Chu'ure chēaa'ju chini sa jo'kasi'ku mu'ure na'a rua cu'ache cho'osi'kua'mū — chiniasomu repau.

¹² Jā'aja'ñe i'kauna asa Pilato repauni jose etora chini jo'e eta rua i'kasi'kua'mū repanare pāi. I'kakū'teta'ni repana judiōpāi cuiju i'kasinaa'me.

—“Pāi chũ'uku'mū chu'u”, chiinapi maire ũcuanukore chũ'uku'te Césa'te cuheme. Jā'ajekuna mu'upi jā'uni ũcuare jā'aja'ñe i'kasi'kuni jose etoni repau'te maire ũcuanukore chũ'uku'te ja'me pa'ikuma'mū mu'u — chiisinaa'me.

¹³ Repana i'kache asa pi'ni Pilato Jesure ve'sena etojū'u chini pāi cu'ache cho'osi'e kuajuna asaku ñu'isaivuna puusi'kua'mū. (Repasaivu rūiraripu “Gabata” chiimū hebreo chu'o. “Gabata” chini “Cata je'nasiraripu” chiimū.)

¹⁴ Pascuarumu tī'añe te'eumucuse karatona nukarepau sa'itona judiōpāi chũ'unare i'kasi'kua'mū Pilato.

—¡Ñajū'u ikure, musanukonare ũcuanukore chũ'uku'te! —chiisi'kua'mū repau.

¹⁵ Chikuna cuiju i'kasinaa'me repana.

—Sa vanisōjū'u jā'ure. Sa vanisōjū'u jā'ure. Kurususē'verona jē'jo nukojū'u jā'ure —chiisinaa'me repana.

Chitena i'kasi'kua'mū repau.

—¿Musanukonare chũ'uku'te kurususē'verona jē'jo nako vēasōjū'u chiiche musanukona? —chiisi'kua'mū.

Chikuna judiō phairipāi chũ'una i'kasinaa'me.

—Césachi'aa'mū pāi ũcuanukore chũ'uku —chiisinaa'me.

¹⁶ Chitena Pilato Jesure sōtaopāire jo'kasi'kua'mū, sa kurususē'verona jē'jo nukoa'ju chini. Jo'kauna repau'te sasōsinaa'me repana.

Jesure kurususē'verona jē'josi'ere kamū

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Sajuna Jesús repau'te jē'jo nukojasē'vero kurususē'vero kuāiu Calavera aikūtina Pāi sījopujakūti chiikūtina saisi'kua'mū. “Calavera” chini “Gólgota” chiimū hebreo chu'o. ¹⁸ Ūcuachejana repana Jesure

kurususē'verona jē'jo nukosinaa'me. Chekūnare ūcuaja'che ka'chanare kurususē'veroāna jē'jo nukosinaa'me repana. Te'eu'te Jesús uajajūtu cakā'kona nukosinaa'me repana. Chekūni kā'kojūtu cakā'kona nukosinaa'me. Jesure repana chenevūna nukosinaa'me. ¹⁹ Ūcuarūmu Pilatoji chū'ūna tochasiko'a kurususē'vero chā'tirona jē'jo sūosinaa'me repana, Iku JESUS, NAZARET Vū'EJOORO SAKŪA'MŪ. JUDIOPĀI CHŪ'UKŪ'MŪ, chiiche tochasiko'are. ²⁰ Pilatoji chū'ūna hebreo chū'o, griego chū'o, latín chū'o tochasinaa'me repako'a. Repacheja Jesure kurususē'vero jē'jo nukosicheja Jerusalén vū'ejoopo kueñe pa'isi'kua'mū. Jā'ajekūna judíopāi jainūko rani repako'a tochasi'e űasinaa'me. ²¹ Judío phairipāi chū'ūna repako'a tochasi'ere űa i'kasinaa'me Pilato'te.

—Jā'a, "Judíopāi chū'ukū'mū ikū", chiiju tochasi'e tūnosō, " 'Judíopāi chū'ukū'mū chū'u', chiisi'kua'mū ikū", chiiche tocha sūojū'u —chiisinaa'me repana.

²² Chitena Pilato i'kasi'kua'mū.

—Chū'ūpi chū'ūna tochasi'ea'me jā'a. ¡Ūcua jā'aja'ñe paau! —chiisi'kua'mū repau.

²³ Repana sōtaopāi Jesure kurususē'verona jē'jo nūko pi'ni repau ju'isikāa mini ūcuaka'chapana te'ese'rechi'a che're paasinaa'me. Chekukāa tūosikāa repakāapi juhasi'epi peokūna te'eujakāajekūna sāiñechi'a ija'che i'kasinaa'me repana:

²⁴ —Ikāa che'resōmanēñu mai. Rupū ikāa paajauni catara'karūā tochasira'karūāpi chejana su'a jñaañu —chiisinaa'me repana.

Jā'aja'ñe cho'ojū Dios chū'o kūakaisina tocha jo'kasi'e kūache'te ūcuarepa cho'osinaa'me repana sōtaopāi, ija'che kūache'te:

Chū'u ju'isikāa te'ese'rechi'a che're paasinaa'me repana.

Chekukāa tūosikāa paajauni jñaañu chini catara'karūā
mami tochasira'karūāpi chejana su'asinaa'me
repana,

chiimū repa tocha jo'kasi'e.

²⁵ Jesús jē'jo sūocojñosi'kū nukasē'vero kueñere romi ūcuaka'chapana nukasinaa'me, repau pūka'kona'me repao cho'jeo, cheko María Cleofas rūjona'me María Magdalena.

²⁶ Nūkajūna chū'u Jesús neekū repau rūa chiicojñokū repau pūka'kore kueñe nukasi'kua'mū. Nūkakūna űa Jesús repau pūka'kore i'kasi'kua'mū.

—Ja'ko, mū'u chīija'iu pa'ija'mū ikū —chiisi'kua'mū repau chū'ure. ²⁷ Chini chū'ure ūcuaja'che i'kasi'kua'mū repau—Mūja'koja'io pa'ija'mo iko —chiisi'kua'mū repau.

Jã'aja'ñe i'kauna asa jã'arumupi teana repao'te chu'u vü'ena sa kuirasi'kua'mu chu'u.

Jesús jũ'isi'ere kwamu

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Jã'aja'ñe i'ka pi'ni, "Ja'ku chũ'u jo'kasi'e peore cho'o pi'nicuhasi'ea'me", chini cuasaku ija'che i'kasi'kua'mu:

—Okouamu chu'ure —chiisi'kua'mu repau.

Jã'aja'ñe i'kakü Dios chu'o aperumu kuasina tocha jo'kasi'e kuache'te ũcuarepa cho'osi'kua'mu repau.

²⁹ Ūcuachejare churura'puru uche cono rüara'ka timusira'puru ñu'isi'kua'mu. Repana sôtaopã ũcuara'kana chuissuovji chüsa chũu hisopo vãsocho chã'tirona repasuoru quëo suo muo repau chu'opona nosinaa'me chu'chua'ku chini. ³⁰ Muorena chu'chu ũku pi'ni ija'che i'kasi'kua'mu repau:

—Peore cho'o pi'nicuhasi'ea'me —chini meñe sime jünisösi'kua'mu repau.

Cunarüji Jesús me'jupona sôtao totasi'ere kwamu

³¹ Puaumucuse chuta'a tã'amarumujekuna repana judiopã, "Maipi kurususë'veroã jë'jocojñosinani casoma'to cu'amu. Che'ro pascuarumu na'a rua fiesta cho'oumucusea'me. Jã'ajekuna maipi repana cü'are tã'ka ju'chesõñu na'a na'mi jünisõrena na'mi caso re'oa'ku", chini repana Pilatoni sani i'kaasome jã'aja'ñe cho'ochete chũ'ua'ku chini. ³² Ūcuarumu repana sôtaopã Pilatoji chũ'uuna rani Jesure ja'me jë'jo nukocojñosi'kure charo nukakuni repau cü'a tã'ka ju'chesinaa'me. Chekure ũcuaja'che cho'osinaa'me repana. ³³ Cho'o pi'ni Jesure ñasinaa'me. "Ikuta'ni jünisösi'kua'mu", chini repau cü'a tã'ka ju'chemanestinaa'me.

³⁴ Jã'ata'ni sôtao te'eu cunarüji Jesús me'jupona totasi'kua'mu. Totauna chiena'me oko raisi'kua'mu repau totasicoje. ³⁵ Jã'aja'ñe cho'ochete ñasi'kujeku jorema'ñe ũcuarepare chu'o kwamu chu'u, musanukonapi ña, "Jesús Dios Mamaku'mu", chini repauni cuasaa'ju chini. ³⁶ Repau cü'are tã'ka ju'chemanereña Dios chu'o aperumu kuakaisina tocha jo'kasi'e ũcuarepa ti'jñesi'kua'mu.

Repau tara te'etarapujë'e juchumanaja'mu, chiimü repa tocha jo'kasi'e. ³⁷ Dios chu'o tochasiphuro chekucheja ija'che kwamu:

Repana totasi'kure ñajanaa'me päi, chiimü.

Jesure täsi'ere kwamu

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Jã'a cho'o pi'nisirumũ José Arimatea vü'ejoopo cakũ Jesure jũ'isi'kũre Pilatoni sēniasomũ sa tãra chini. (Repau José judiõpãire vajuchukũ Jesure ñoma'ñe chiikũ paniasomũ.) Sēeuna Pilatoji, "Jau", chikũna sani Jesure caso saasomũ repau. ³⁹ Sauna Nicodemo Jesure ñamipi mũa cutusi'kũ ja'me saiũ ma'ña jũ'isiva'nare ro'veche mirrana'me áloe ja'mesi'e treinta kilos saasomũ. ⁴⁰ Sa kãana reajakãana ma'ñapi chũũ Jesure reaasome repana Josena'me Nicodemo. Jũ'isinare judiõpãi cho'ochē'me jã'a. ⁴¹ Jesure kurususē'vero jē'jo nukosichejare otera'ñũrũã pa'icheja pa'isi'kũa'mũ. Ũcuachejare mamacoje chuta'a jũ'isi'kũre te'eũ'terejē'e tãmacoje pa'isi'kũa'mũ, aikũti caripana tētoche ũhisicoje. ⁴² Reparumũ judiõpãi pũaumucuse tĩ'acuhakũna repacojepi kueñe pa'ũna ũcuacojena cuaa ũhaasome repau'te Jesure. Ũha eta repacoje kakasa'aro catapũji rũa ujarũji ta'pi vũ'ena co'iasome repana.

20

Jesús vajuraisi'ere kũamũ

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Romicorumũ apeñatato rũa ñami chuta'a chijajũvana María Magdalena Jesure ũhasicojena saniasomo. Sani ñato catapũ repacoje ta'pisi'pũ kũñosõsi'pũ paniasomũ.

² Ña vũ'vũsõ Simonna'me chũ'ũ Jesús neekũ repau rũa chiicojñokũ pa'ichejana rani kũasi'koa'mo repao.

—Maire Paakũ'te pãi mini etua sasõsinaa'me. Repau'te sa ũhasicheja vesũme mai —chiisi'koa'mo repao.

³ Chikona asa chũ'ũ Pedrona'me eta ũcuacojena saisi-naa'me. ⁴ Vũ'vũjũ saisinaa'me chũkũna Jesús neena. Jã'ata'ni chũ'ũ Pedro'te na'a charo vũ'vũ tĩ'asi'kũa'mũ repacoje.

⁵ Vũ'vũ tĩ'a repacoje sa'navũ rũa ñato Jesure reasikãñachi'a ũhisi'kũa'mũ. Rũa ñakuta'ni chũ'ũ kakamanesi'kũa'mũ. ⁶ Na'a cho'jepi vũ'vũ tĩ'asi'kũa'mũ Simón Pedro repacoje. Ũcuaja'che repakãña kaka ñasi'kũa'mũ repau.

⁷ Ũcuachi'a Jesús sĩjopũ reasikãa tũichejana pũ'se ũhasikãare ñaasomũ repau. ⁸ Ũcuarumũ chũ'ũ charo vũ'vũ tĩ'asi'kũ repacoje ũcuaja'che kaka ña, "¡Vajuranicuhacosomũ repau!", chini cuasasi'kũa'mũ.

⁹ Reparumũ Dios chũ'o aperumũ tocha jo'kasi'e repau vajurajache kũache asanata'ni chuta'a asavesusinaa'me chũkũna. ¹⁰ Ña pi'ni vũ'ena co'isinaa'me chũkũna.

María Magdalenani Jesús peosichejapi rani ñosi'ere kũamũ

(Mr 16.9-11)

11-12 María Magdalenata'ni chukuna'te tuhasi'ko co'imatesi'koa'mo. Co'ima'ñe pa'io repacoje kueñere nukako oniasomo repao. Oio repacoje sa'navu rña ñato Jesús ũhisichejare ángeles te'eka'chapana pojakña ju'inaryi ñuniasome. Jesús sijopu caru'ru pa'isichejare cheku ñuniasomu. Chekuta'ni Jesús cū'a caru'ru pa'isichejare ñuniasomu. ¹³ Ūcuarumu ángeles repao'te sēniasome.

—¿Je'se pa'iana oiko mu'u? —chiniasome repana.

Chitena i'kaasomo.

—Chukuna'te Paaku'te paipi sasōsinaa'me. Repau'te sa ũhasichejajē'e vesumo chu'u —chiniasomo repao.

¹⁴ Jā'aja'ñe i'kacuha churiko Jesure ũcuacheja nukakuni ñaasomo repao. Ñakota'ni ñavesuasomo repao repau'te. ¹⁵ Vesukona i'kaasomu Jesús repao'te.

—¿Je'se pa'iana oiko mu'u? ¿Neeni ku'eko mu'u? —chiniasomu repau.

Chikuna, “Otera'ñuruā kuirakucosomu iku”, chini cuasako i'kaasomo repao.

—Mu'upi sasi'ku pani kuajū'u chu'ure repau'te sa ũhasicheja. Mijani rara chiimo chu'u —chiniasomo repao.

¹⁶ Chikona Jesús i'kaasomu.

—¡María! —chiniasomu.

Chikuna asa churi hebreo chu'opi i'kaasomo repao.

—¡Rabuni! —chiniasomo. (“Rabuni” chini “Masiu” chiimu hebreo chu'o.)

¹⁷ Jā'aja'ñe i'kaona i'kaasomu Jesús.

—Chēamanejū'u chu'ure. Ja'ku pa'icheja chuta'a co'ima'kuamū chu'u. Jā'ajekuna chēamanejū'u chu'ure. Jā'ata'ni chu'u neenare chu'u cho'jechiija'ñe pa'inare co'i ija'che kuakaijū'u: “Jesús, ‘Chu'u Ja'ku Dios pa'ichejana co'imū chu'u. Repau chu'u Ja'ku ũcuachi'a Mūja'kuamū. Chu'ure paaku'mū Repau. Ūcuachi'a musanukonare Paaku'mū Repau', chiisi'kuamū”, chiijū'u repanare —chiniasomu repau.

¹⁸ Chikuna repao María Magdalena rani chukuna'te repau neenare repau'te ñasi'ena'me repau i'kasi'e kuasi'koa'mo.

*Jesús repau neenare peosichejapi rani ñosi'ere kuamu
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)*

¹⁹ Ūcuamucuse romicorumu na'itona chukuna Jesús neena judiōpāi chū'unani vajuchuju jatisa'ñaroā peore masi jeo ta'chesō chi'i pa'isinaa'me. Jā'aja'ñe chi'i pa'inani Jesús chukuna chenevu'te peosichejapi rani nukaku ija'che i'kasi'kuamū:

—Re'oja'che pa'ijū'u musanukona —chiisi'kuamū.

²⁰ Chini repau jũjñana'me me'jupo totasicoje ñosi'kua'mu repau chukuna'te. Ñokuna ña, "Maire Paaku'mu iku", chini pojosinaa'me chukuna. ²¹ Ūcuaramu repau jo'e ūcuare i'kasi'kua'mu.

—Re'oja'che pa'ijũ'u musanukona. Repau chũ'uñe cho'oa'ku chini Ja'ku chu'ure raosi'eja'che musanukonare saomu chu'u —chiisi'kua'mu repau.

²² Chini chukunani jujukũ ija'che i'kasi'kua'mu:

—¡Dios Rekochoji musanukona rekoñoãre ja'me paau!

²³ Cu'ache cho'oche ũhasõsinare pãi, "Musanukona cu'ache cho'osi'e tũnosõsi'ea'me", chiire'omu musanukonare. Chiito tũnorepasi'ea'me repa. Jã'ata'ni cu'ache cho'oche ũhamanareta'ni, "Musanukona cu'ache cho'oche tũnoma'ñea'me", chiire'omu musanukonare, tũnoma'ñejekuna —chiisi'kua'mu repau.

Jesure vajuraishi'kure Tomás ñasi'ere kuamu

²⁴ Reparumu chukuna'te Jesús neenare docerepanare ja'me pa'iku, "Gemelo", chiicojñokũ Tomás peosi'kua'mu, Jesús chukuna'te peosichejapi rani ñoramu.

²⁵ Peosi'kujekuna repau'te ija'che kuasinaa'me chukuna:

—Maire Paaku'te ñasinaa'me chukuna —chiisinaa'me chukuna repau'te.

Chitena Tomás jachaku ija'che i'kasi'kua'mu:

—Repau jũjña jê'josicojña ña chu'u muoñoji cuacha ñani'te ūcuachi'a repau me'jupo totasicoje chu'u jũtupi suãni ñani'te musanukona i'kache cuasaja'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau.

²⁶ Te'esemana pa'isirumuna jo'e ūcuavũ'ena chi'isinaa'me chukuna. Reparumuta'ni Tomás ja'me pa'isi'kua'mu. Chi'i pa'iju jatisa'ñaroã masi jeo ta'chesõsisa'ñaroãta'ni Jesús chukuna chenevũ'te peosichejapi rani nukaku ija'che i'kasi'kua'mu:

—Re'oja'che pa'ijũ'u musanukona —chiisi'kua'mu.

²⁷ Chini repau'te Tomare i'kasi'kua'mu.

—Chu'u jũjña jê'josicojñana mu'u muoñoji cuacha ñajũ'u. Ūcuachi'a chu'u me'jupo totacojñosicoje mu'u jũtupi suãni ña jachama'ñe cuasajũ'u chu'ure. Ūcuau'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau.

²⁸ Chikuna i'kasi'kua'mu repau.

—Dioa'mu mu'u. Chu'ure Paaku'mu —chiisi'kua'mu repau.

²⁹ Chikuna i'kasi'kua'mu repau.

—Chura chu'ure ñasi'kujeku jachama'ñe cuasamu mu'u. Jã'ata'ni chu'ure ñamanapi cuasana mu'ure na'a rua pojoju pa'ijanaa'me —chiisi'kua'mu repau.

Pāipi ña, “Jesús Dios Mamak’um”, chijũ cuasaa’ju chini Juan iphũro tocha jo’kasi’ere kũamũ

³⁰ Repau Jesús cheja pa’irũmu chũkũna repau neena ñajũ’te Diochi’a cho’omasiche rũa cho’o ñosi’kũa’umũ. Jã’ata’ni repa chũkũna ñasi’e peore kũakũ tocha jo’kama’umũ chũ’ũ iphũro. ³¹ Ie iphũro tochasi’e peore mũsanũkonapi ña, “Jesucristo Dios Raosi’kũa’umũ. Ūcuau Mamak’umũ repau”, chini cuasa, repaũni cuasaju re’oja’che pa’ijũ jũnisõsirũmu Dios pa’ichejare ai sani paarpũ chini tocha jo’kamũ chũ’ũ.

21

Repau neenare sieterepanare Jesús peosichejapi rani ñosi’ere kũamũ

¹ Jã’aja’ñe cho’osirũmu chũkũna Jesús neena na’a pa’ijũ Tiberias chiara rũ’tũva’te pa’ijũna Jesús jo’e peosichejapi ñosi’kũa’umũ chũkũna’te aperũmu cho’osi’ejache. Ija’che cho’osi’kũa’umũ repau: ² Repacheja Simón Pedro’umũ, “Gemelo” chiikũ Tomaa’umũ, Galilea cheja cajoopo Caná vũ’ejooopo cakũ Natanaela’umũ, chũkũna Zebedeo chii te’eka’chapana a’chũna’me pa’isi’kũa’umũ chũ’ũ. Ūcuachi’a chekũna te’eka’chapana chũkũna’te ja’me pa’isinaa’me Jesús neena. ³ Ūcuarũmu Simón Pedro chũkũna’te i’kasi’kũa’umũ.

—Va’i saimũ chũ’ũ —chiisi’kũa’umũ.

Chiiũna chũkũna,

—Ja’me saũũ —chiisinaa’me.

Chini choovũ caje tuni ja’me va’i saisinaa’me chũkũna. Sani si’añami chonata’ni te’eva’ũrejẽ’e va’ire chomanesinaa’me chũkũna. ⁴ Ñatapi’ratona repau Jesús chiara rũ’tũva’te peosichejapi rani nukasi’kũa’umũ.

Jã’ata’ni chũkũna repau neena repau’te ñavesũsinaa’me.

⁵ Ūcuarũmu Jesús chũkũna’te i’kasi’kũa’umũ.

—Põsupãi, ¿va’i chomanere? —chiisi’kũa’umũ.

Chikũna chũkũna i’kasinaa’me.

—Pãasinaa’me chũkũna —chiisinaa’me.

⁶ Chitena i’kasi’kũa’umũ repau.

—Va’i chorũ choovũ ujjajũtu cakã’kona su’a rũoru va’i kakajanaa’me —chiisi’kũa’umũ repau.

Chikũna repau chũ’ũñe cho’oju jairepanũkore va’ire chorena va’i chorũ miicu’asi’kũa’umũ chũkũna’te.

⁷ Ūcuarũmu chũ’ũ Jesús rũa chiicojñokũji i’kasi’kũa’umũ Pedro’te.

—Maire Paakũ’umũ jã’ũ —chiisi’kũa’umũ chũ’ũ.

Jã’aja’ñe i’kaũna asa Simón Pedro Jesuni ñara chini sẽ’sevũ ju’ikãa repau tĩtosikãa mini sacha chiarana sũ’a tuãni runi chu’asi’kũa’umũ. ⁸ Chũkũnata’ni repau neena

canuka choovuji va'i choruji va'ipi timusõrena chiachaji vavo rajũ pa'isinaa'me. Chukuna raisicheja cien metros pa'isi'kua'mũ chiara joopo. ⁹ Rani ru'tavana jũo mani toa ñasinaa'me chukuna. Ũcuatoare chiacha va'ina'me pã pa'isi'kua'mũ. ¹⁰ Ũcuarũmũ Jesús chukuna'te i'kasi'kua'mũ.

—Va'i musanukona chosiva'nare te'eva'nare rajũ'u — chiisi'kua'mũ.

¹¹ Chikuna jo'e Simón Pedro choovuna caje tuni va'i chorũ ciento cincuenta y trerepana va'i ujanachia timusi'rure jñajñu ma ũhasi'kua'mũ. Va'i jainuko pa'iruta'ni che'remanesi'kua'mũ reparũ. ¹² Jã'aja'ñe cho'o pi'niuna Jesús i'kasi'kua'mũ chukuna'te.

—Rani ãijũ'u ãu —chiisi'kua'mũ.

Chukuna repau neena te'eujẽ'e, “¿Jeeja'iu'u mu'u?”, chimatesinaa'me, repauni ña masijũ. “Chukuna'te Paaku'mũ iku”, chini cuasasinaa'me. ¹³ Ũcuarũmũ Jesús chukuna'te pãna'me va'i mini ãusi'kua'mũ.

¹⁴ Repau Jesús vajurani pa'iu chukuna'te repau neenare peosichejapi rani ñosi'e chura choteñoã'me.

Simón Pedrona'me Jesús cutusi'ere kũamũ

¹⁵ Æu ãni pi'nisirũmũ Jesús Simón Pedro'te sãesi'kua'mũ.

—Simón, Juan mamaku, ina chiime chu'ure. Jã'ata'ni, ¿mu'u chu'ure na'a rua chiima'ku? —chiisi'kua'mũ.

Chiiuna Pedro i'kasi'kua'mũ.

—Jũju, Chu'ure Paaku, mu'ure rua chiimũ chu'u. Masimũ mu'u jã'a —chiisi'kua'mũ repau.

Chikuna Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Jã'aja'ñe pa'ito ovejachĩiva'nare kuiracheja'che kuirakajũ'u mu'u chu'u neenare —chiisi'kua'mũ repau.

¹⁶ Chini repau'te jo'e sãesi'kua'mũ repau.

—Simón, Juan mamaku, ¿chu'ure chiiku mu'u? —chiisi'kua'mũ.

Chiiuna i'kasi'kua'mũ repau.

—Jũju, Chu'ure Paaku, mu'ure chiimũ chu'u. Masimũ mu'u jã'a —chiisi'kua'mũ repau.

Chiiuna Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Ovejave'nare kuiracheja'che kuirakajũ'u chu'u neenare —chiisi'kua'mũ.

¹⁷ Jo'e ũcuate'ere sãesi'kua'mũ Jesús repau'te.

—Simón, Juan mamaku, ¿chu'ure chiiku mu'u? —chiisi'kua'mũ.

Jesupi ũcuate'ere choteñoã, “¿Chu'ure chiiku mu'u?”, chiiuna Simón Pedro sumauna i'kasi'kua'mũ.

—Chu'ure Paaku, peore masiku'mũ mu'u. Chu'u mu'ure chiiche masimũ mu'u —chiisi'kua'mũ.

Chikuna i'kasi'kua'mũ repau.

—Jã'aja'ñe pa'ito mʉ'upi ovejava'nare kuiracheja'che kuirakaijũ'u chũ'u neenare. ¹⁸ Ija'chere i'kamũ chũ'u mʉ'ure: Mʉ'u aperumũ põsũ pa'irumũ kãña sa'che mʉ'ure ʉachejña ku'isi'kua'mũ mʉ'u. Jã'ata'ni na'a pa'isirumũ mʉ'u aiva'u pa'itona chekupi mʉ'u jũjña saũna v̄e mʉ'ure saĩamachejñana saja'mũ mʉ'ure. Ũcuarepaa'me jã'a —chiisi'kua'mũ repaũ.

¹⁹ Jã'aja'ñe i'kacheji Jesús Simón Pedro Dios chũ'ore chũ'vakũ chuenisõũna pãi Diore cuasajachere kuasi'kua'mũ, ũcuauji asa masia'kũ chini. Jã'aja'ñe chiimu Dios.

Ũcuarumũ Jesús Simón Pedro'te jo'e i'kasi'kua'mũ.

—¡Chũ'u chũ'uñe'te cho'okũ pa'ijũ'u! —chiisi'kua'mũ.

Jesús repaũ neekũ r̄ua chiicojñokũ pa'iche'te kũamũ

²⁰ Ũcuarumũ chũ'u, Jesús neekũ repaũ r̄ua chiicojñokũji repanani cho'jepi tuhakũna Pedro chũri ñasi'kua'mũ chũ'ure, aperumũ pascua ãu ãirumũ Jesuni kueñe ñũ'ũ repaũ'te jo'kajaũni, s̄esi'kũni. ²¹ Ũcuarumũ Pedro chũ'uni ña Jesure s̄esi'kua'mũ.

—Chũkũna'te Paakũ, ikũrejẽ'e, ʒe'se ti'jñeja'u? —chiisi'kua'mũ.

²² Chikũna Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Chũ'u cheja jo'e cajerumũjatũ'ka jũnisõma'ñe pa'iche'te chũ'u jo'kauato jo'kare'omũ chũ'ure ikũre. Mʉ'uta'ni ikũ pa'ijache cuasama'ñe chũ'u chũ'uñe'te cho'okũ pa'ijũ'u —chiisi'kua'mũ repaũ.

²³ Jesupi jã'aja'ñe i'kaũna asa chekũna repaũ neena asavesujũ s̄aiñechi'a ija'che cutuasome: “Repaũ Juan jũnisõma'ñe ai pa'ijaũasomũ”, chiniasome. Jã'ata'ni repaũ Jesús, “Jũnisõma'ñe ai pa'ija'mũ ikũ”, chiimanesi'kua'mũ chũ'ure Juanre. Rupũ, “Chũ'u cheja jo'e cajerumũjatũ'ka jũnisõma'ñe pa'iche'te ikũre chũ'uni jo'kauato jo'kare'omũ”, chiisi'kua'mũ Jesús chũ'ure Juanre.

²⁴ Chũ'u Jesús neekũ pa'iche'te i'kasinaa'me repana. Chũ'u ũcuauji ie chũ'o reparumũ cho'osi'ere iphũrona tochamũ. Chũ'u kũache chũ'o ũcuarepaa'me. Masime mai jã'a.

²⁵ Chekũmajñarũ Jesús r̄ua si'ache cho'osi'kua'mũ. Iphũro tochama'mũ chũ'u repa. Repaũ cho'osi'ere peore tocharu chekũrumũ repaũ cho'osi'e kũaphũroã timusõra'acosomũ cheja. Jã'aja'ñe cuasamũ chũ'u. Ũcuamakarũ tochamũ chũ'u Juan.

Jesús saosina cho'osi'ere kuamu

Jesús Dios Rekocho raojachere kuamu

¹ Chũ'u Lucas mũ'ure Teófiloni ie chũ'o tocha saomu, Jesús pa'iche'te masia'ku chini. Aperumu chũ'u mũ'ure chekũphũro utija'ophũro tocha saosi'kuamũ, Jesucristo cho'osi'ena'me che'chosi'e kuara chini. ² Repau Jesús cheja pa'isi'ena'me cunaumu mũisi'e kuara chini tocha saosi'kuamũ chũ'u mũ'ure. Dios Rekochoji cho'okaiuna Repau mũipirarumu Jesús Repau neenare soni chũ'u jo'kaasomu, repana cho'ojache.

³ Repau Jesús jũniso tãcojñosi'kuta'ni jo'e vajurani pa'iuna Repau neena ñaasome Repau'te. Jũni vajurani jo'e cuarentarepaumucujña cheja pa'iu te'eñoã ñokũ paniasomu Repau, repanapi Repau jũni vajuraisi'ere masia'ju chini. Ñokuna, "Jesua'mũ iku", chini Repau'te ña masiasome repana. Ũcuachi'a cu'ache cho'оче ũhasinare Dios chẽa paache'te kuaku che'choasomu Jesús Repau neenare.

⁴ Vajurani Repau neenana'me pa'iu ija'che chũ'uasomu:
—Icheja Jerusalén vũ'ejoopo saima'ne pa'iju cha'ajũ'u. Saimu chũ'u. Jã'ata'ni chũ'u Ja'ku Dios musanukonare Repau Rekocho'te raopi'ramu, musanukona rekoñoãre ja'me paaũ chini. Repau aperumu cho'ora chiisi'e cho'opi'ramu Dios. Aperumu chũ'u musanukonare Repau Dios Rekocho raojache kuasi'kuamũ. Chura Dios Rekocho'te cha'ajũ'u musanukona. ⁵ Aperumu Juan pãi jainukore re'oja'che okoro'veasomu. Chura Diopi musanukonare na'a re'oja'che cho'okaija'mũ. Jeerumu pa'ima'tona musanukona rekoñoãna Dios Rekocho raocojñojanaa'me musanukonani ja'me paaũ chini —chiniasomu Jesús repanare.

Jesús cunaumu mũisi'ere kuamu

⁶ Repau Jesús neena Ũcuauñi ja'me pa'iju ija'che sēniasaasome Repau'te:

—Asarepajũ'u, Chũkuna'te Paaku. Maijana judiopã chũ'uñechi'a chiime chũkuna. Jã'ata'ni maire chura tĩnapi chũ'ume, judío peonapi. Jã'aja'ne cuheme chũkuna. ¿Chura mũ'u chũkuna'te judío peona chũ'uñe ũsekaija'u? —chiniasome repana.

⁷ Chitena,

—Chũ'u Ja'ku masiche'me jã'a. Repau'te ũseuarumu judío peona chũ'uñe ũsekaija'mũ Repau. Chuta'a reparumu kuama'mũ Repau. ⁸ Ie chũ'u i'kache asa

chējajũ'u: Mũsanũkonare Dios Rekocho raipi'ramũ. Rani ja'me pa'iu Ũcuarekochoji cho'okaija'mũ mũsanũkonare, chũ'u pa'iche'te chekũnani masi kũaa'ju chini. Ũcuauji cho'okaiũna chũ'u pa'iche masi kũajanaa'me mũsanũkona ijoopo Jerusalén vũ'ejoopo pa'inare peore, icheja Judea cheja pa'inare, ũcuachi'a Samaria cheja pa'inare. Mũsanũkonapi kũajũna si'achejũaruã ruã so'ña pa'ina pãi peore asajanaa'me chũ'u pa'iche —chiniasomũ Repau.

⁹ I'ka pi'ni Repau neena ñaju'te cũnaũmũna mũnisoasomũ Repau. Mũũna ñaũũ chiinaretani pikopi ñaũejẽ'e peoche ta'pisoũna ñama'ñe mũosoasome repana.

¹⁰ Chuta'a mũñe ñaju pa'ijũna peosichejapi rani mũũpãi te'eka'chapana pojakãña ju'inapi rani repana chenevũ'te nũkaasome. ¹¹ Nũkaju repanare Jesús neenare ija'che i'kaasome repana:

—Mũsanũkona Galilea cheja raisina, ¿je'se pa'ũna chuta'a mũñe ñaju pa'iche? Repau Jesús cũnaũmũna mũnisocuhasi'kũa'mũ. Na'a pa'isirũmũ Ũcuau mũisi'aja'che jo'e cajeja'mũ Repau —chiniasome repana ángeles cũnaũmũ pa'ina.

Judas aperũmũ pa'isi'aja'che pa'ijaũni Matía'te jũaasi'ere kũamũ

¹² Ũcuaruũmũ repana te'ekilómetro Olivo aikũti caje Jerusalén vũ'ejoopona co'i tĩ'aasome. ¹³ Vũ'ejoopo tĩ'a vũ'e mũni repana pa'iruũũna kakaasome oncerepana, Pedro'mũ, Santiago'mũ, Juan'mũ, Andre'mũ, Felipe'mũ, Tomaa'mũ, Bartolome'mũ, Mateo'mũ, Santiago Alfeo mamakũ'mũ, Simón cananistapãi cho'okaisi'kũna'me Judas Santiago cho'jeũ. ¹⁴ Repana oncerepana si'aumucujũna chekũnana'me chi'iju paniasome Repau Jesús cho'jechũina'me, pũka'ko Marĩana'me chekũna romi. Chi'i si'arũmũ Dioni sũejũ paniasome repana.

¹⁵ Reparuũmũ repana Jesucristo'te cuasanachi'a chi'iasome. Ciento veinterepana chi'isina pa'icosome. Chi'irena Pedro repana chenevũji vũni nũkakũ ija'che i'kakũ chũ'vaasomũ repanare:

¹⁶ —Asarepajũ'u, chũ'u majapãi. Aperũmũ Dios Rekochoji kũakũna David Judas cho'ojachere kũakũ tocha jo'kasi'e ũcuarepa ti'jũesi'kũa'mũ. Dios Rekocho peoche i'kama'kũa'mũ. Jã'ajekũna aperũmũ Dios Rekocho i'ka jo'kasi'e pa'ikũ'mũ Judas. Repau Judas Jesuni chẽa sa vanisõa'ju chini chekũnani Repau sani pa'ichejana sasi'kũa'mũ. ¹⁷ Chuta'a jã'aja'ñe cho'omarũmũ Repau Jesús Judare soni chẽa paasi'kũa'mũ. Chẽa paakũna

chukunana'me pa'iu Diore re'oja'che ja'me cho'okaiu pa'isi'kua'mu repau.

18 'Repau Judas aperumu re'oja'che pa'isi'kupi Jesuni cu'ache cho'onna repau'te ro'iasome pai. Ro'isinareta'ni repa kuri suma'ne cuasa co'choasomu repau. Co'choona repa kuri chejare kooasome repana. Repau Judas catapu'te tuani che're catatuopaji etauna junisodasomu. 19 Repau tuani junisosi'e Jerusalen pa'ina ucuanuko asaasome. Ja'aja'ne asa repana chu'o Aceldama ve'oasome repacheja. Repana chu'o "Aceldama" chini "Chiecheja" chiuasomu.

20 'David mai aipaiu pa'isi'ku tocha jo'kasi'e ija'che kuamu: Repau vu'e pai peovu'e jo'kasosivu'e paau.

Repau cho'оче chekuni jo'kajũ'u, chiimu. 21-22 Ja'ajekuna Judas aperumu cho'osi'ejache re'oja'che cho'okuni chekuni jnaa jo'kañu chiime mai. Jo'e te'eu'te jnaañu Jesús pa'iche'te maina'me kuajaure, "Jesús junisõ tácojñosi'ku jo'e vajurani pa'iku'mu", ja'aja'ne chiia kuakku. Jesús maina'me ku'irumu, ucujache Juan Repau'te okorosi'e ñasi'kuni si'ache maina'me ku'iu Repau cunaumu munisõne ñasi'kuni jnaañu chiime mai — chiniasomu repau Pedro repanare.

23 Chikuna, repana te'eka'chapanare ve'oasome, repana chiinani. José Barsabana'me Matía'te ve'oasome repana. José Barsabás jo'e ucuate'euji Justo ve'easomu. 24-25 Repanani chini ucuanuko Jesuni seniasome repana, Repau chiikuni masiñu chini. Ija'che i'kaju seniasome repana:

—Mu'u, Chukuna'te Paaku, pai ucuanuko rekoñoa cuasache masiku'mu. Chekuni te'eu'te jnaañu chiime chukuna Judas re'oja'che pa'irumu cho'osi'ejache cho'oa'ku chini. Mu'u chiikuni kuajũ'u chukuna'te. ¿Jauni jnaajanaa'ne chukuna? Repau Judas re'oja'che cho'osi'e jo'kasõ, cu'ache cho'osi'kujeku junisõ vati toare sani pa'iuasomu, cu'ache cho'osi'e ro'i. Chura chukuna'te ja'me pa'ikuji karamu. ¿Jauni jnaajanaa'ne chukuna ja'me chu'vajaure? —Ja'aja'ne i'kaju seniasome repana.

26 Seni pi'ni repana chiinani te'eka'chapanare repana mami catapuãna tochaasome repana. Tocha pi'ni su'aasome Jesús chiikuni masiñu chini. Su'a ña Matiani cheaasome repana ucuanani ja'me pa'iu cho'okaau chini. Chearena ucuanani Jesús saosinani oncerepanani jovoasomu Matías, ja'me chu'vara chini.

2

Dios Rekocho cajesi'ere kuamu

¹ Ūcuarumũ fiesta Pentecostés pa'irumũ ūcuate'evũ'e Jesucristo'te cuasanachi'a ūcuanũko chi'iasome. ² Repavũ'ere chi'i pa'ijũna cunaumũpi rũa asoche tutacheja'che asoasomũ. Repavũ'e pa'ina ūcuanũko asaasome. ³ Asoũna ñato repanare ūcuanũkore sũjo sē'sevũã toñarũãja'ñe ñoasomũ.

⁴ Dios Rekochoji raiũ ūcuanũkore jã'aja'ñe cho'oasomũ. Repanare Repaũ Rekochoji rani ja'me pa'ia cho'okaiũna repanajē'e che'chemanesi'ere tũpãi chũ'o i'kaasome repana ūcuanũko.

⁵ Reparumũ repacheja Jerusalén vũ'ejoopo judiõpãi jainũko si'achejñarũã raisina paniasome Diore cuasana. ⁶⁻⁷ Ūmũpi rũa asoche cho'okũna asa repana Jerusalén pa'ina jainũko vũ'vũ mũa chi'iasome asaũu chini. Vũ'vũ mũa asato Jesucristo'te cuasanapi repanajē'e che'chemanesi'ere tũpãi chũ'ore i'kaasome. Jã'aja'ñe i'kajũna asa rũa cuasajũ paniasome repana. Rũa si'achejñarũã raisina i'kachũ'ore i'kajũna asa sãĩnechi'a ija'che i'kaasome repana:

—¿Je'se paakũ ie? Ina tũpãi chũ'o i'kana ūcuanũko Galilea cheja raisinaa'me. ⁸ ¿Je'se pa'iaũna ina mai so'ña pa'ina i'kache peore i'kamasiche? ⁹ Mai rũa si'achejñarũã raisinaa'me. Partia cheja, Media cheja, Elam cheja, Mesopotamia cheja, Judea cheja, Capadocia cheja, Ponto cheja pa'inana'me Asia cheja raisina pa'ime mai. ¹⁰ Ūcuachi'a Frigia cheja, Panfilia cheja, Egipto cheja, Africa cheja Cirene chekũkã'ko pa'inana'me pa'ime mai. Ūcuachi'a Roma vũ'ejoopo raisina judiõpãina'me judiõ peonapi judiõ pa'iche che'chesinana'me pa'ime mai icheja. ¹¹ Ūcuachi'a Creta cheja pa'ina Arabia cheja pa'inana'me pa'ime mai icheja. Si'achejñarũã raisinaa'me mai. Jã'ata'ni mai ūcuanũko Dios re'oja'che cho'оче'te kũajũna asajũ pa'ime. Peore mai chũ'opi i'kajũna asame mai —chiniasome repana sãĩnechi'a.

¹² Jã'aja'ñe i'kache'te asarena rũa cuasoasomũ repanare. Jã'ajekũna sãĩnechi'a ija'che i'kajũ sēniasome repana: “¿Je'se pa'iaũna ina ija'che i'kache?”, chiijũ. ¹³ Chekũna vũ'vũ mũasinata'ni asa pãisojũ cu'ache cutuasome repanare Jesure cuasanare. “Cono jũ'ime ina”, chiniasome repana sãĩnechi'a.

Pedro chũ'vasi'ere kũamũ

¹⁴ Chitena Pedro oncerepanare ja'me pa'ikuji vũni nũkaku pãi kuanupũ vũ'vũ raisikuanupũ'te ija'che chũ'vaasomũ:

—Asarepajũ'ũ, mũsanũkona judiõpãi, Jerusalén pa'ina. ¹⁵ “Ina cono jũ'ime”, chiime mũsanũkona te'ena. Jã'ata'ni cono jũ'ima'me chũkũna. Chuta'a apeñatamũ ie. Nueve'me. Mai judiõpãi umucujña cono ūkumanaa'me.

¹⁶ Ija'che pa'imũ: Apereparũmũ Dios chũ'o kuasi'ku, Joel, irũmũ cho'ojachere kuaku tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

¹⁷ Cheja si'api'rarũmũ pãi ũcuanũkore Repau Rekocho'te raoja'mũ Dios.

Raõna Ũcuarekochoji cho'okaiõna mai chiipi Repau chũ'ore chũ'vajanaa'me.

Cho'okaija'mũ põsupãipi Dios ñoñe'te tochare ñaa'jũ chini. Cho'okaija'mũ ainapi ukãni ñaa'jũ chini.

¹⁸ Ũcuachi'a reparũmũ Repau'te cho'ochẽ cho'okainare umupãina'me romi

Repau Rekocho'te raoja'mũ Dios

repanapi Ũcuau chũ'ore chũ'vaa'jũ chini.

¹⁹ Repau Dios cõnaumõna'me cheja Ũcuauchi'a cho'omasiche'te pãi rua cuasaju'te cho'o ñoja'mũ.

Chiena'me toana'me piko cho'o ñoja'mũ Dios.

²⁰ Ūsũ miañe ũseja'mũ.

Ũcuaja'che pãimiaũ chieja'che ñoja'mũ.

Repau jo'e cajepi'rarũmũ jã'aja'ñe cho'oja'mũ Maire Paaku.

Reparũmũ Dios pãi ũcuanũko pa'ijũ cho'osi'e ro'iche chũ'ujã'mũ.

²¹ Ũcuachi'a reparũmũ pãipi Maire Paakuni sẽeju,

“Chũ'ure oijũ'u; mũ'ure cuasaku'mũ chũ'u”, chiito

repanare Chẽa Paaku re'oja'che cho'okaija'mũ,

chiimũ Joel tocha jo'kasi'e.

²² 'Israelpãi, asa chẽajũ'u. Diopi raõna pa'isi'kuamũ Jesús. Ũcuauji cho'okaiõna rua re'oja'chere, Diochi'a cho'omasiche'te, pãi rua cuasaju'te cho'osi'kuamũ Repau. Icheja jã'aja'ñe cho'osi'kuamũ. Masime mũsanũkona jã'a.

²³ Jã'ata'ni mũsanũkonapi Repau'ni vanisõa'jũ chini cu'apãire chũ'urena vanisõsinaa'me Repau'te. Mũsanũkonapi chũ'urena kurususẽ'vero cho'o ũcuasẽ'verona jẽ'jo nukorena jũnisõsi'kuamũ Repau.

Jã'ata'ni Dios maini re'oja'che cho'okasa chini ũsemanesi'kuamũ jã'a. Chuta'a cheja cho'omarũmũ masiasomũ Dios mũsanũkona cho'ojache. Masikuta'ni ũsemanesi'kuamũ Repau, maini re'oja'che cho'okasa chini.

“Jã'aja'ñe cho'oja'mũ chũ'u”, chiniasomũ Dios aperũmũ. ²⁴ Jã'ajekuna Repau Jesucristo chuenisõ tãcojñosi'kuamũ. Jã'ata'ni jmamakarũ pani Diopi vasõna jo'e vajurani etasi'kuamũ Jesús. Jũnisõsina pa'icheja pa'ikuni etosi'kuamũ Dios. Jũnisõsiva'na pa'icheja ai pa'icu'aasomũ Repau'te. Chuenisõsi'ku vajurani jo'e chejare pa'isi'kuamũ Repau.

²⁵ Aperũmũ pa'isi'ku David Repau Jesús pa'ijachere kuaku tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

Chu'ure Paakuji chu'ure ja'me pa'iku'mu.

Ñato si'arumu pa'iku'mu Repau.

Chu'ure cho'okaiku'mu Repau, vajuchumanea'ku chini.

²⁶ Jã'ajekuna chu'u rekocho rua pojomu.

Pojoku ija'che i'kamu chu'u:

Chu'u jünisōsirumu re'oja'che pa'ija'mu chu'ure.

Jã'are masimu chu'u.

²⁷ Ja'ku, mu'u chu'ure jünisōsina pa'icheja ai saomaneja'mu.

Chu'ure saoja'mu mu'u.

Jã'ata'ni rua jeerumu jo'kamaneja'mu mu'u chu'ure repacheja.

Mu'upi ũsekuna chu'u ca'nivu jã'jumaneja'mu chu'ure.

²⁸ Mu'upi chu'ure re'oja'che pa'iche che'chouna re'oja'che pa'imasiku'mu chu'u.

Mu'upi chu'uni ja'me pa'iuana rua pojoku'mu chu'u, chiimu repau David tocha jo'kasi'e.

²⁹ 'Asarepajũ'u, chu'u majapãi, chu'u ũcuarepa i'kache.

Mai aipãiu pa'isi'kure Davire jünisōuna tāsōasome pãi.

Repau'te tāsicheja chuta'a pa'imu. Kueñea'me repacheja.

Jã'ajekuna ie masime mai: "Chu'u ca'nivu jã'jumaneja'mu",

chiisi'e David ca'nivu pa'iche kuama'ñe cheku ca'nivu

pa'iche'te kuamu jã'a. ³⁰ Repau David cheja pa'irumu Dios

chu'o asa kuakaiu paniasomu. Repau'te ija'che i'kaasomu

Dios:

Mu'u jojosinare na'a pa'isirumu jainukore paaja'mu mu'u.

Ūcuana Mamakuji Israelpãire re'oja'che chũ'uja'mu.

Mu'u chũ'uñeja'ñe re'oja'che chũ'uku pa'ija'mu Repau.

Chu'o ũcuarepare i'kamu chu'u,

chinasomu Dios repau'te Davire. ³¹ Repau Dios cho'ojache

asaasomu David. Asasi'kujeku Dios Raojau Cristo jünisō jo'e

vajurajache tocha jo'kaasomu repau. Ija'che chiimu repa:

Repauji jünisōru jünisōsina pa'icheja ai jo'kamaneja'mu

Dios.

Repau ca'nivujẽ'e jã'jumaneja'mu,

chiimu. ³² Repau cho'oja'mu chiisi'e cho'ocuhasi'ku'a'mu

Dios. Jesús chuenisō tãcojñosi'ku Diopi vasouna

vajurani jo'e ku'isi'ku'a'mu cheja. Ku'iuana Repau'te

peore ũcuanuko ñasinaa'me chukuna. ³³ Vajurakuna

Dios Repau'te cunaumuna mua, "Chu'ure kueñe ujjajũtu

cakã'kore puu ñu'iu chu'una'me chũ'ujũ'u", chinasomu.

Aperumu Repau Puka'ku, Dios, "Chu'u Rekocho'te ñisija'mu

chu'u mu'ure", chinasomu Mamaku'te. Churata'ni

ñisicuhasi'ku'a'mu Repau. Puka'kupri ñisiana Repau Rekocho

Jesús Ūcuarekocho'te jo'e chukunani ñisicuhasi'ku'a'mu

ja'me paa chini. Ūcuarekochoji re'oja'che cho'okaimu

chukuna'te. Musanukona ñasi'ena'me asasi'e cho'okaimu Dios Rekocho chukuna'te. ³⁴⁻³⁵ Repau David cunaumu maimaneasomu. Cheke repau tocha jo'kasi'e ija'che chiimu: Chu'ure Paaku'te Dios ija'che i'kaasomu:

“Chu'uni kueñe puujũ'u ujjũtu cakã'kona.

Chu'upi cho'okaiuna mu'ure cuhena ucuanuko mu'u chũ'uñe cho'ojanaa'me”, chiniasomu Dios Repau'te, chiimu repau tocha jo'kasi'e. ³⁶ Israelpãi ucuanuko, asa chējũ'u ie chu'o: Musanukonapi vanisõñe'te chũ'urena Jesure kurususẽ'verona jẽ'josinaa'me pãi. Jã'ata'ni Dios Jesure pãi chũ'uñe jo'kasi'kua'mu. Maire Chẽa Paajaure Jesuni jñaasi'kua'mu Dios. Repau'te pãi ucuanukore chũ'ua'ku chini raosi'kua'mu —chiniasomu repau Pedro.

³⁷ Repau i'kasi'ere asarena rua sumaneasomu repanare. Suma'ñe asa repau'te ija'che i'kaju sēniasaasome repana chekunare oncerepanare ucua'chi'a:

—Chukuna majapãi, jã'a pa'ito, ¿je'se cho'ojanaa'ñe chukuna? —chiniasome repana.

³⁸ Chitena, repau Pedro jo'e i'kaasomu.

—Musanukona cu'ache cho'оче'te ucuanuko jo'kasõ Dios chũ'uñe'te cho'ojũ pa'ijũ'u. Cu'are jo'kasõ re'oja'che pa'ijũ okoro'vecojñojũ'u, “Jesucristo'te cuasanaa'me chukuna”, chiiju. Jã'aja'ñe cho'oru Dios musanukonare cu'ache cho'osi'e tũ'nesõkaija'mu. Tũ'nesõ Ūcuau Rekocho'te isija'mu Repau musanukonare, ai ja'me paaũ chini. ³⁹ Jã'aja'ñe cho'okasa chiimu Dios musanukonare, musanukona chiina'me so'ña pa'inare peore. Maire Paaku Jesucristo chẽa paajanarechi'a cho'okasa chiimu Dios —chiniasomu Pedro.

⁴⁰ Chini repanare rua chu'vaasomu repau, ija'che chiiju:

—Ina pãi icheja pa'ina Jesucristo'te cuhena peore cho'osõjanaa'me. Rua cu'ache pa'ija'mu repanare. Musanukonata'ni cho'osõmanejũ'u —chiniasomu repau.

⁴¹ I'ka pi'niuna repau chu'vache asa chẽasinachi'a Jesucristoni cuasaju jovo okoro'vecojñoasome. Repaumu-cuse pãi chekurumu tres milrepana chekunani Jesucristo'te cuasanani jovoasome. ⁴² Repana Jesucristo'te cuasana ucuanuko si'arumu chi'iju paniasome. Jesucristo'te ja'me ku'isinapi Dios chu'ore che'chojuna chi'i che'cheju paniasome repana. Jainuko chi'i au aiju ucua'chi'a chi'i Diore sēeju paniasome. Jã'aja'ñe cho'ojũ ucuanuko sãiñechi'a pojojũ paniasome repana.

Jesucristo'te cuasana pa'iche'te kuumu

⁴³ Ūcuarumu pãi ucuanuko Jesús saosina docerepanapi Ūcuauji cho'okaiuna rua re'oja'chere Diochi'a

cho'omasiche'te cho'ojuna ñaju rúa cuasaasome. Ña jña'nejü paniasome repaña. ⁴⁴⁻⁴⁵ Repaña Jesucristo'te cuasana sãĩñechi'a pojoju si'arumü chi'ijü paniasome. Re'oja'chechi'a pa'ijü sãĩñechi'a kuiraju paniasome repaña. Chekúnare pōsena'me ãu karato chekúnapi pōse paanapi pōsere ĩsiso, kuri koo, ĩsiasome repañare kuri peova'nare. Ūcuaja'che chejña paanapi chejñare ĩsiso, kuri koo, ĩsiasome chūova'na pa'iva'nare. Na'a rúa chūova'na pa'iva'nare kuri na'a rúa ĩsiasome repaña.

⁴⁶ Dios vū'ena repaumucujña pa'iche chi'ijü paniasome repaña. Ūcuachi'a repaña vūñana chi'i pojoju ãu ãiju paniasome. Sãĩñechi'a soni ãu ãuju pojorepache pojoju paniasome repaña. ⁴⁷ Si'arumü chi'i, "Dios rúa re'okū'mü", chiiju paniasome repaña. Chekuna pã tijñani re'oja'che cutuasome repañare. Repañ Jesucristoji cho'okaiuna Dios chū'ore asa chēa repaumucujña pa'iche na'a rúa jainuko cuasaju jovoju paniasome pã Repañ'te Jesure.

3

Nuka ku'ima'kure vasosi'ere kumü

¹ Ūcuarumü Juanna'me Pedro Dios vū'ena müaju paniasome. Judíopã Diore sēerumuna tres pa'itona na'ito müasome repaña.

² Repaña müaju ñato ũcuavū'ere pãiu nuka ku'imava'u ñuniasomü. Vĩjachĩirumuna cu'acū'a paava'u paniasomü repañ. Nuka ku'imava'ujekü ñu'iu Dios vū'e kakanani kurire sēeü paniasomü repañ. Kurire sēau chini si'aumucujña cajo ra ñoocojñokujekü Dios vū'e kakasa'aro'te, pã "Re'ojasa'aro" chiisa'aro'te ñu'iu paniasomü repañ.

³ Ūcuarumü repaña, Pedrona'me Juan, Dios vū'ena müa tĩ'a kakapĩ'rajuna ña kurire sēniasomü repañ. ⁴ Sēeuna repañ'te rúa rorepa ñaasome repaña. Rorepa ñaju repañ'te Pedroji i'kaasomü.

—Chukúnani ñajũ'u —chiniasomü repañ.

⁵ Chiiuna ũcuanani pojokü ñaasomü. Pojokü cha'aasomü repañ, "Chū'uni ina kuri ĩsipi'rame", chini. ⁶ Cha'akuna Pedro jo'e i'kaasomü repañ'te.

—Kurijē'e peomü chū'u. Jã'ata'ni chekere na'a re'oja'chere cho'okaija'mü chū'u mü'ure. Jesucristo Nazaret raisi'kupi chũ'akuna, vuni nuka ku'ijũ'u mü'u. Vajujũ'u chiimü chū'u mü'ure —chiniasomü Pedro repañ'te, nuka ku'imava'ure.

⁷ Chini repañ'te ujajütuna chēa juha vūoasomü repañ. Juha vūokuna ku'icu'asicū'a teana care'oso nuka

ku'ire'oasomũ repau'te. Koka paniasomũ repau cũ'a.
 8 Teana vuni sũ'a nũka kuniasomũ repau. Pojoku nũka ku'iu, chã'saku, Dios vũ'ena ja'me kakaasomũ repau, "Dios rũa re'okũ'mũ", chiũ.

9 Ũcuauji nũka ku'iu, "Dios rũa re'okũ'mũ", chiũna, pãi kuanupũ repavũ'e pa'ina rorepa ñaasome repau'te.

10 Repau'te ña masiasome repana ija'che chiijũ:

— Ña, jiku Re'ojasa'aro ñu'iu kuri sãesi'kua'ũ! Ũcuau'mũ iku — chiniasome repana. Repau cho'ocojñosi'ere rũa ña jñanoasome pãi.

Dios vũ'e ve'koro pa'ikachapa'te pa'iu Pedro chu'vasi'ere kũamũ

11 Diore sãni pi'ni ve'sena etaasome repana nũka ku'imatesi'kũna'me Juanna'me Pedro. Dios vũ'e eta ve'se pa'ikachapa'te paniasome repana. Repakachapa mami Portal de Salomón ve'easomũ. Nũka ku'imatesi'kũni va-sorena vajũ pa'iu pojoku repanare jñu'ima'ñe chẽa sũ'iu paniasomũ repau. Jñu'ima'ñe ve'sere ja'me pa'ũna pãi kuanupũ ña jñano ũcuachejana vũ'vũ sani chi'iasome.

12 Chi'irena, ña Pedro ija'che chu'vaasomũ repanare:

— Chũkũna majapãi, ¿je'se pa'ũna ña jñanoñe mũsanũkona? Chũkũna'te rũa pãiñame mũsanũkona. Chekũrũmũ ija'che cuasacosome mũsanũkona: "Ña, ina rũa re'onajeju, masiju ikũre vasome", chini cuasaju ñacosome. Iku nũka ku'imũ chura. Jã'ata'ni chũkũna cho'osi'ema'mũ ie. 13 Dios cho'osi'ea'me. Mai aipãi, aperũmũ pa'isina, Abraham, Isaac, Jacob Repau'te Diore cuasaju Ũcuate'eũni Diore pojoasome. Ija'che chiimũ Dios maire: "Jesús chu'ũ chũia'mũ. Chu'ũre cho'oche cho'okaiku'mũ Repau, pãi chu'vachena'me pãi vasoche. Rũa Masiuji rũa re'okũ'mũ Repau", chiimũ Dios maire. Jã'ata'ni mũsanũkona Repau'te Jesure jachasinaa'me. Repau'te chẽa pãi chũ'ũnani jo'kasinaa'me mũsanũkona, Repau'ni cu'ache cho'oa'ju chini. Pãi chũ'ũku'te Pilato'te, "Ikũre etora chu'ũ", chiiku'teta'ni, "Vanisõjũ'ũ jã'ũre Jesure", chiisinaa'me mũsanũkona. 14 Dios chũ'ũñe re'oja'chechi'a cho'okũ'te Jesure cuhesinaa'me mũsanũkona. Repau'ni cuheju, chekũni pãi vanisõsi'kũni, "Barrabani etojũ'ũ", chiisinaa'me mũsanũkona. 15 Jã'ata'ni Jesure pãi re'oja'che pa'iche ñsiku'te vanisõñe'te chũ'ũsinaa'me mũsanũkona. Vanisõ tãcojñosi'kũreta'ni Diopi vaso etosi'kua'mũ repau'te. Vajũrani pa'ũna repau'te ñasinaa'me chũkũna. 16 Ũcuauji vasũna nũka ku'imũ iku chura, mũsanũkona si'arũmũ ñava'ũ. Repau vasosi'e ñasinaa'me mũsanũkona. Jesús ikũre vasocuhasi'kua'mũ chũkũnapĩ Repau'ni cuasajũna.

17 'Jã'ata'ni, musanukona, chukuna majapãi, repau pa'iche'te vesujũ cu'ache cho'osinaa'me Jesure. Masimu chu'u jã'a. Musanukonare chũ'una ũcuaja'che repau pa'iche'te vesujũ vanisõñe chũ'usinaa'me repau'te. 18 Jã'ata'ni Dios repau'te cu'ache cho'ojache peore masisi'kua'mũ. Masikuta'ni Repau'te Jesure cu'ache cho'oche ũsekaimanesi'kua'mũ Repau. Ŭsemauna Repau apereparumũ kuasi'e cho'ocuhasinaa'me Repau'te. Aperumũ Repau chu'o kuasina tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

Na'a pa'isirumũ Dios Repau Neekũre pãi ũcuanukore Chũ'ujau're chejana raoja'mũ.

Raouna pãi cu'ache cho'ojanaa'me Repau'te, chiimũ Repau chu'o kuasina ũcuanuko tocha jo'kasi'e. 19 Jã'ajekuna musanukona cu'ache cho'oche'te ũhasõ re'oja'che pa'ijũ Dioni cuasajũ jovoju'ũ, Repauji musanukona cu'ache cho'oche'te cuasamanea'kũ. Musanukonapi jã'aja'ñe cho'oto rekoñoãna re'oja'che pa'iche isija'mũ Dios. 20 Dios aperumũ, "Ikũre chu'u Neekũre pãi ũcuanukore chũ'ua'kũ chini chejana saoja'mũ chu'u", chiniasomũ. Jã'ajekuna musanukonapi Dioni jovoto Ŭcuauni raoja'mũ Repau, musanukona rekoñoãre ja'me paaũ chini. 21 Repau Jesús cunaumũre pa'imũ chura. Diopi chũ'umauna chuta'a cajema'ñe pa'imũ Repau. Na'a pa'isirumũna chũ'uuna jo'e cajeja'mũ Repau. Reparumũ, Dios peore re'oja'che care'vaja'mũ. Aperumũ Diopi chũ'ukuna Repau chu'o kuasina Repau Jesucristo jo'e rajachere kuajũ tocha jo'kaasome. Repana kuasi'e cho'oja'mũ Dios reparumũ, Jesucristo jo'e cajerumũ. 22 Te'eũ, aperumũ Dios chu'o kuasi'kũ Moisés, chekunare mai aipãi pa'isinare ija'che i'kaasomũ:

Na'a pa'isirumũ Maire Paakũ Dios chekũre Repau chu'o Kuajau're chejana raoja'mũ,

chu'u kuacheja'che Kuajau're.

Mai majapãiũ pa'ija'mũ repau.

Repau rani chu'vato ũcuanuko asa jachama'ñe cho'ojũ'ũ musanukona.

23 Pãi repau'te jachana cho'osõjanaa'me.

Dios pa'icheja saimanejanaa'me.

Jã'ajekuna Repau neenare ja'me pa'imanejanaa'me repana, chiniasomũ Moisés.

24 'Aperumũ Dios chu'o kuasina ũcuanuko, irumũ cho'ojachere kuasome, ũcuachi'a Samuel, cho'je pa'isina.

25 Repana Dios chu'o kuasina mai aipãi paniasome. Maipi ñajũ che'cheajũ chini Dios chu'o tocha jo'kaasome repana.

Chekũ, Abraham, mai aipãiu na'a charo paniasomũ. Repau'te ija'che i'kaasomũ Dios:

Na'a pa'isirumũ mu'u Jojosi'kure chejana raoja'mũ chu'u, pãĩ ũcuanũkore re'oja'che cho'okaaũ chini, chiniasomũ Dios. Repau i'kasi'e cho'okanicuhasi'kua'mũ Dios maire. ²⁶ Chareparo maini judiõpãire re'oja'che cho'okasa chini, Repau Mamaku'te, Jesure, vaso raocuhasi'kua'mũ Dios maipi peore cu'are ũhasõa'ju chini —chiniasomũ Pedro repanare pãĩ.

4

Pedrona'me Juan Jesús pa'iche'te chu'vajũna judiõ aina ũsesi'ere kuamũ

¹ Repau Pedro chuta'a Juanna'me pãire cututona judiõ phairipãĩ Dios vu'e pẽ'jekainare chu'ũkũna'me saduceopãĩ rani tĩ'aasome. ² Tĩ'a Pedrona'me Juanre ruã pe'ruasome repana pãire ija'che chu'vajũna: "Jesús jũnisõ tãcojĩnosi'ku jo'e vajurani pa'ikũ'mũ. Jã'ajekũna na'a pa'isirumũna pãĩ jũnisõsina jo'e vajurajanaa'me ũcuachi'a", chiniasome repana. Jã'aja'ñe che'chojũna pãĩ jo'e vajuraiche jachana-jeju pe'ruasome repana saduceopãĩ. ³ Pe'ruju Pedrona'me Juanre chẽa sa na'itojekũna pãĩ chẽavu'ena cuaoasome repana, chekũumucusejatũ'ka paaru chini.

⁴ Jã'ata'ni pãĩ jainũko repana chu'vasi'e asa chẽasina Jesucristoni cuasaju jovoasome. Jã'aja'ñe jovorena chura Jesucristo'te cuasana mũpãichi'a kuẽkue ñato peore chekũrumũ cinco milrepana pa'icosome.

⁵ Jo'e apeñatato judiõ phairipãĩ chu'ũna, judiõ ainana'me judiõpãĩ che'chona chu'ore cutuũu chini Jerusalén vu'ejoopona chi'iasome. ⁶ Reparumũ judiõ phairi ai, Anás, repau majapãina'me rani paniasomũ. Repau majapãĩ mamia'me ie: Caifaa'mũ, Juan'mũ, Alejandro'mũ jo'e chekũna. ⁷ Chi'i repanare pãĩ chẽavu'e pa'isinare Pedrona'me Juanre etua raa'ju chini chu'ũasome repana. Rarena ũcuana chenevũna nũko repanare sãniasaasome repana judiõ phairipãĩ.

—¿Neepi chu'ũjũna musanũkona jã'aja'ñe si'ache cho'ojũ pãĩ vasomasiche? —chiniasome.

⁸ Chitena Pedro Dios Rekochoji ja'me pa'iu cho'okaiũna ija'che i'kaasomũ repanare:

—Chukũna'te paana, aina asarepajũ'u. ⁹ Musanũkona chukũna'te jũ'iva'ure re'oja'che cho'okaisi'ere sẽeme, "¿Je'se cho'ojũ vasoche ina?", chini. ¹⁰ Asarepajũ'u. Chu'ũpi kuara musanũkonare, icheja pa'inapi Israelpãipi ũcuanũko asamasia'ju. Ñajũ'u; iva'u, musanũkonare

ti'jñeñe nukava'u aperumu nuka ku'ima'ñe pa'isiva'u chura nuka ku'imu, Jesucristo Nazaret raisi'kupi vasona. Repau Jesucristo re'oja'chechi'a cho'oku'mu. Jã'ata'ni musanukona Repau'te kurususẽ'verona jẽ'jo nako vanisõsinaa'me. Vanisõ tãcojñosi'kureta'ni Diopi vaso etosi'kua'mu Repau'te tãsichejapi. ¹¹ Apereparumu Dios chu'o kuasina musanukona Repau'te cu'ache cho'ojache kuaju tocha jo'kasi'e ija'che chiimu:

Pãi vu'e cho'ona vu'ña tuu re'ojatuure ku'eju, te'etuupu jñaani cuheasome.

Cuheju samaneasome repatuupu.

Chekunata'ni, na'a rua masinajeju, rani repatuupu mini kuãa sa repana vuchakavuna nukoasome repana vu'epi na'a rua jujaa'ku chini,

chiimu. Repana vesuna cho'ocheja'che cho'osinaa'me musanukona. Re'okuni Dios Raosi'kure Jesure cuhesinaa'me musanukona. ¹² Cheku païu te'eujẽ'e cho'okaiku peomu maire. Jesucristochi'aa'mu maire vati toa saiche Æsekaimasiku. Ucuauji cho'okaiuna Dios pa'icheja saire'omu maire. Jesucristo'te masi cuasanachi'a Dios pa'icheja saijanaa'me —chiniasomu repau Pedro.

¹³ Chikuna judío aina Pedrona'me Juan vajuchuma'ñe jã'aja'ñe i'kasi'ere asa rua cuasaasome. “Ina utija'ovũ'eje'e che'chemanesinaa'me. Masinama'me ina. Jã'ata'ni re'oja'che i'kame ina.” Jã'aja'ñe i'kaju cuasa, “Åa, ina Jesuna'me ku'iju pa'isinaa'me”, chiniasome repana.

¹⁴ Re'oja'che cho'osi'e jachacu'aasomu repanare, nuka ku'ima'ñe pa'isiva'upi ucuanana'me nukakuna. ¹⁵ Jã'ajekuna i'kavesuju repana chi'i pa'iruupu nukanare etoche'te chũ'asome repana aina. Etoso ainachi'a cutuasome repana.

¹⁶ —Je'se cho'ojanaa'ñe mai jã'anare Pedrona'me Juanre? Diochi'a cho'omasiche'te cho'ome repana, paï vasoche. Repana cho'osi'e ijoopo Jerusalén pa'ina jainuko masime. Jachacu'amu maire jã'a. ¹⁷ Jã'ata'ni chura repanare Jesús pa'iche'te che'choche'te ãseñu mai, païpi chekunapi na'a jainuko asaju pa'imanea'ju. Jesús pa'iche païre te'eũ'terejẽ'e jo'e kamanejũ'u chiñu repanare —chiniasome repana aina. ¹⁸ Chini repanare jo'e soni rao ija'che i'kaju jo'e che'choche'te rua ãseasome repana:

—Jesús pa'iche che'chomanejũ'u musanukona. Jma-makarujẽ'e repau pa'iche jo'e i'kamanejũ'u —Jã'aja'ñe i'kaju ãseasome repana.

¹⁹ Jã'ata'ni Pedrona'me Juan ija'che i'kaasome repanare:

—Cuasa ñajũ'u aperumũ musanukonachi'a. ¿Jeepi na'a re'okũ chukunapi re'oja'chere cho'ojuna ñaku Diopi na'a rua pojoa'ku chini? ¿Musanukona chũ'uñe'te jachamañe cho'ojũ Dios chũ'uñe'te cho'omanejanaa'ñe chukuna, Repau chũ'uñe'te jachamañe cho'orujá'chere? Re'oja'ima'mũ já'a. ²⁰ Chukuna asasi'ena'me ñasi'e kuache jo'kacu'amũ chukuna'te. Jo'kasõma'ñe ũcua Jesucristo pa'iche'te kuaju pa'ijanaa'me chukuna. Cheke peomũ —chiniasome repana.

²¹ Chitena repanare,

—Musanukonapi Jesús pa'iche jo'e kuato cu'ache cho'ojanaa'me chukuna musanukonare —chijũ aina jo'e i'kaasome repanare. Já'ata'ni Pedrona'me Juanre cu'ache cho'omanesinajejuna pãi chẽavũ'e jo'e cuaoma'ñe eto saosome repanare. Vũ'ejoopo pa'ina pãi ũcuanũko jũ'ikũ'te vasosi'ere asa, “Rua re'okũ'mũ Dios”, chijũ paniasome. Já'ajekuna aina repanare Pedrona'me Juanre cu'ache cho'ovajuchuasome. ²² Diochi'a cho'omasiche'te cho'ocojñoasomũ repau nũka ku'imairo pa'isi'ku. Repau vasocojñoosi'ku aiva'u paniasomũ. Cuarentarepaũsurumũ na'a cajejaiche paaasomũ. Aiva'upi vũni nũka kuniasomũ repau.

Jesucristo'te cuasana Dioni sẽeme vajuchũma'ñe Jesús pa'iche'te chũ'vañu chini

²³ Etorena sani Pedrona'me Juan vũ'ena co'i chekunani Jesucristo'te cuasanani repanare judío ainana'me judío phairipãi chũ'una i'kasi'ere peore kuaasome repana. ²⁴ Kuarena asa pi'ni ũcuanũko ija'che i'kajũ Dioni ja'me sãniasome repana:

“Dios, Chukuna'te Paakũ, Peore Cho'osi'ku, cunaumũ, cheja, chiañaã, cu'amajñarũã, pãi, cu'ava'nare, peore cho'osi'ku'a'mũ mu'u. ²⁵ Aperumũ chukuna aipãiu'te Davire mu'upi mu'u Rekocho'te ñsiuna ũcuarekochoji cho'okaiuna mu'u neekũ David ie chũ'o tocha jo'kaasomũ:

Judío peona ruarepa pe'rume.

Diore cu'ache cho'oñu chini cho'ote'eme repana.

¿Je'se pa'ina peoche cho'oche repana?

²⁶ Pãi chũ'una Dioni jachajũ Repau'te cavajachere cutume.

Diopi Repau Neekũni raõna repau cho'oche'te ãseñu chini chĩ'ite'eme repana.

Jã'aja'ñe chiimũ repau David tocha jo'kasi'e. ²⁷ Ja'ku, ijoopo vũ'ejoopo pa'ina pãi chũ'una Herodena'me Poncio Pilato, irumũ já'aja'ñe cho'ocuhasinaa'me. Ichejana judío peonana'me judíopãi chi'i cutusinaa'me repana mu'u Chẽa Raosi'kũni, Jesuni, Re'okũni cu'ache cho'oñu chini. ²⁸ Já'aja'ñe cho'ojũ mu'u aperumũ i'kasi'e,

Jā'aja'ñe cho'ojanaa'me', chiisi'e cho'ocuhasinaa'me repana. Mũ'u peore Masikuta'ni, repanani ũsemauna jā'aja'ñe cho'ocuhasinaa'me repana. ²⁹ Ja'kũ, repana judío aina rúa cu'ache i'kasinaa'me chũkuna'te, mũ'u chũ'ore chũ'vamañe'jũ chini. Jā'ata'ni chũkuna'te mũ'u neenare cho'okaijũ'u, mũ'u chũ'ore re'oja'chere vajũchũma'ñe chũ'vañu. ³⁰ Ũcuachi'a mũ'u masiche chekũnare pãi cho'o ñokũ jũ'inare vasoju'ũ ñaa'jũ. Mũ'uchi'a cho'omasiche'te re'oja'chere cho'o ñoto Mũ'u Neekũ Jesús pa'iche'te ña masijanaa'me repana pãi", chiiju sēniasome repana Diore.

³¹ Repana sēni pi'nisirũmũ Dios repana chi'i pa'ivũ'e pi'ruche cho'oasomũ. Jā'aja'ñe pi'rũkũ Dios Rekocho ũcuanũkore rani ja'me pa'iu re'oja'che cho'okaiũna vajũchũma'ñe Dios chũ'ore kũajũ paniasome repana.

Cu'amajñarũã peonani cu'amajñarũãre ĩsisi'ere kũamũ

³² Ũcuarũmũ pãi ũcuanũko Jesucristo'te cuasana jainũko ũcuate'e cuasaasome. Cavama'ñe ke'rema'ñe sãĩñechi'a pojojũ paniasome repana. Repana paache cu'amajñarũã, peova'nani rupũ ĩsijũ paniasome repana Jesucristo'te cuasanarechi'a. Te'eũjẽ'e repana paache, "Chũ'u neechi'aa'me ie", chiima'ñe, "Chũ'u paache mai ũcuanũko neea'me", chiiju, te'eũ'te cu'amajñarũã karato, "Iere paajũ'u", chiiju paniasome repana. ³³ Repana Jesús saosinapi Jesús Maire Paakũ jũni vajũraisi'ere masi kũajũna pãi jainũko asa chẽaasome repana chũ'vache. Dios repanare Jesucristo'te cuasanare ũcuanũkore rúa re'oja'che cho'okaniasomũ. ³⁴⁻³⁵ Diopi re'oja'che cho'okaiũna sãĩñechi'a kuirajũna, karamaneasomũ repanare. Chekũnapi chejña na'a rúa paani te'echejña ĩsiso, ũcuachi'a vũ'ña na'a rúa paana ĩsiso kuri koo Jesús saosinani ĩsiasome repana, kuri peova'nani ĩsia'jũ chini.

³⁶ Jā'aja'ñe cho'oasomũ José, Dios vũ'e cho'oche cho'okaikũ, Chipre rai'ikũ. Jesús saosina jo'e cheke mami, Bernabere, ve'oasome repau'te Josere. (Repana chũ'o Bernabé "Re'oja'che chũ'vakũ" chiimũ.) ³⁷ Repau Bernabé cheja ĩsiso kuri koo Jesús saosinani peore jo'kaasomũ, chũova'na pa'iva'nani ĩsia'jũ chini.

5

Ananiana'me Safira cu'ache cho'osi'ere kũamũ

¹ Ũcuarũmũ te'eũ Ananías rúa tĩĩne cho'oasomũ. Repau rũjo Safirana'me cheja te'echeja ĩsisoasome. ² ĩsiso, kuri koo, joopo mini care'vaasomũ repau. Jā'aja'ñe cho'okũ'te ñakota'ni rũjo, Safira, i'kamaneasomo repau'te. Repakuri

care'va jo'ka joopo miisi'ere sa ĩsiasomũ repaũ Jesũs saosinani. Sa ĩsikũ, "Chũ'u chejare ĩsiso inũkorũchi'a kuri koosi'kua'mũ", chiiũ joreasomũ repaũ repanare.

³ Jã'aja'ñe chiiũ ĩsiũna Pedro repaũ'te ija'che i'kaasomũ:

—Ananías, ¿je'se pa'ĩna mũ'u vati ai chũ'ũñe'te cu'ache cho'okũ? Mũ'u cheja ĩsisõ koosi'e kuri joopo miisi'ere jo'kasi'kua'mũ mũ'u chũkũna'te, "Ūcuanũkorũ'me ie", chiiũ. Jã'aja'ñe cho'okũ, Dios Rekocho'te joresi'kua'mũ mũ'u.

⁴ ¿Je'se pa'ĩna jã'aja'ñe joreũ mũ'u? Cheja mũ'u cheja pa'isi'kua'mũ. Mũ'ure uache cho'ore'osi'kua'mũ repacheja. ĩsisõ kuri koosi'kua'mũ mũ'u. Mũ'ure uache cho'ore'osi'kua'mũ repakuri. Jã'ata'ni repakuri Dioni joopo ĩsikũ, "Ūcuanũkorũ'me ie", chiiũ Dioni joresi'kua'mũ mũ'u. Pãijẽ'e jorekũ, Diorejẽ'e ũcuachi'a joresi'kua'mũ mũ'u — chiniasomũ Pedro.

⁵ Repaũ i'kache'te asa repaũ Ananías teana jũnisi'kupi tãniasomũ. Repaũ jũnisi'ere asa pãĩ ũcuanũko rũa kũkũsoasome. ⁶ Jũnisiõna põsupãipi kaka repaũ'te kãapi rea etua tãasome.

⁷ Chotehora pa'isirũmũna repaũ rũjo ũcuavũ'ena kakaasomo. Eju cho'ocojñosi'e chuta'a asamaneasomo repao.

⁸ Kakaona Pedro repao'te sãniasaasomũ.

—Mũ'u, mũũjũna'me cheja te'echeja ĩsiasomo. Ie kuri mũsanũkona koosi'e, ¿ũcuanũkorũ'che? —chiniasomũ Pedro repao'te.

Chikũna,

—Jũju. Ūcuanũkorũ'me jã'a —chiniasomo repao. Joreasomo. ⁹ Chikona Pedro repao'te i'kaasomũ.

—¿Je'se cuasa mũsanũkona Dios Rekocho'te joreñũ chini jã'aja'ñe cho'ore? "¿Dios Rekocho mai cho'оче ñamanesi'kũjekũ cu'ache cho'omaneja'mũ maire", chiiũ cuasare mũsanũkona? Jã'aja'ñe cho'osi'kojekona mũũju pa'isi'kure tãsina jatisa'aro'te mũ'ũni cha'aju nũkame, ũcuaja'che tãñũ chini —chiniasomũ Pedro repao'te.

¹⁰ Chikũna Pedro ti'jñeñena teana jũnisi'kopi tãniasomo repao. Tãkona põsupãĩ kaka ñato jũnisi'siva'o ũniasomo repao. Ūcuarũmũ repao'te mini etua sa mũjũre tãsicheja rũ'ũñe tãasome repana.

¹¹ Jã'aja'ñe cho'osi'ere asa pãĩ Jesucristo'te cuasakuanupũ ũcuanũko rũa kũkũsoasome. Chekũna ũcuachi'a peore asa kũkũsoasome.

Jesũs saosina jũ'iva'nare jainũkore vasosi'ere kũamũ

12 Reparumũ repana Jesús saosina pãĩ ñaju'te rua re'oja'chere, Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojũ paniasome. Jesure cuasana ũcuanũko si'arumũ chi'ijũ paniasome, Dios vũ'e ve'se pa'ikachapa, Portal de Salomón chiikachapana. 13 Replanare chi'i pa'inare chekũna pãĩ ja'me nukavajuchũnata'ni rua re'oja'che cutuasome repanare. 14 Jã'ata'ni chekũna Jesucristo'te cuasanani jovo na'a jainũko Jesucristo'te cuasaasome, romina'me umupãĩ.

15 Jesús saosinapi rua re'oja'che vasaõjũna Pedro caraijachejana callejoovũna jũ'iva'nare ũhikãñapi kuãa ra ũhaasome pãĩ. Pedro chũvosi'epi repanani chũvo vasaõ'ku chini jũ'iva'nare ve'sena ũhaasome pãĩ. 16 Ũcuachi'a chekũna pãĩ Jerusalén vũ'ejoopona si'arumũ raijũ paniasome repajoopo kueñe pa'ijooõ pa'ina. Ravũ jũ'inana'me vatire paajũ jũ'inare rajũ ranciasome repana. Rarena repana ũcuanũko vajũasome.

Jesús saosinare jo'e chẽasi'ere kũamũ

17 Jesús saosinapi jã'aja'ñe cho'oõjũna judío phairi aina'me repaũ neena, saduceopãĩ pe'ruasome. Pe'rujũ replanare cu'ache cho'oũ chinasome repana. 18 Replanani cu'ache cho'oũ chini chũ'ũrena, repana neena pãĩ chẽavũ'ena chẽa cuaasome repanare.

19 Pãĩ chẽavũ'ere pa'ijũna, ángel, Dios raosi'kũ, ñamina rani, jatisa'aro vatakanĩ replanare eto ija'che i'kaasomũ repaũ:

20 —Dios vũ'ena mũa, Dios chũ'ore pãire che'chojũ'ũ asa re'oja'che paapũ. Mama cuasajũ pa'iche'te re'oja'che kũajũ'ũ repanare, re'oja'che paapũ —chinasomũ ángel repanare.

21 Chikũna repana Jesús saosina asa rua apeñatona Dios vũ'ena mũa tĩ'aasome. Tĩ'a kaka pãire che'choasome repana.

Na'a umucuse repaũ judío phairi ai repaũ neenana'me judío ainare ũcuanũkore soniasomũ. Sokũna chi'i, Jesús saosinare pãĩ chẽavũ'epi etua rache'te chũ'ũasome repana. 22 Chũ'ũrena sõtaopãĩ pãĩ chẽavũ'ena mũaasome. Mũa tĩ'a kaka ñato Jesús neena peosome. Peojũna sõtaopãĩ co'i kũaasome repanare.

23 —Chũkũna pãĩ chẽavũ'e mũa tĩ'ato masi tachosivũ'e pa'isi'kũamũ repavũ'e. Replanare pẽ'jena kakasa'aro cachejare ve'sere nukajũ pa'isinaa'me. Jã'ata'ni vata ñato repana Jesure cuasana peosinaa'me —chinasome sõtaopãĩ.

24 Chitena replanare chũ'ũkũ judío phairipãĩ chũ'ũnana'me asa rua kũkũasome repana. Replanani rua cuasokũna,

—¿Je'se paakũ ie? —chini cuasaasome repana.

²⁵ Jǎ'aja'ñe i'katona chekũ tĩ'a ija'che kuaasomũ:

—Asarepajũ'ũ. Mũsanũkona pǎi chēavũ'e cuaosina Dios vũ'ere pǎire che'chojũ pa'ime —chiniasomũ.

²⁶ Chikũna repaũ sōtao chũ'ũkũ repaũ neenana'me eta, Dios vũ'ena mũa Jesús saosinare chēa jo'e mũtuaasome. Jǎ'ata'ni repanare asi cho'oma'ñe mũtuaasome repana, pǎire vajũchũjũ, “Cata su'aju”, chini repanani. ²⁷ Repanare chēajani ra judío aina tĩ'ñeñena nũkoasome repana. Nũkorena judío phairi ai Jesús saosinare ija'che i'kaasomũ:

²⁸ —Chũkũna mũsanũkonare rua ũseju, “Jesús pa'iche jo'e che'chomanejũ'ũ”, chiisinaa'me. Jǎ'ata'ni ũcua che'chojũ pa'ime mũsanũkona. Ũcuachi'a chũkũna'te, “Jesure vanisōsinaa'me jǎ'ana”, chiijũ pa'ime mũsanũkona — chiniasomũ judío phairi ai repanare.

²⁹ Chikũna Pedro chekũna Jesús saosinana'me ija'che i'kaasomũ:

—Mũsanũkona pǎi rua chũ'ũme chũkũna'te. Jǎ'ata'ni chũkũnapi Dios chũ'ũñe'te jachama'ñe cho'oto na'a re'omũ. Mũsanũkona chũ'ũñe cho'oni Dios chũ'ũñe'te cho'omanejanaa'me chũkũna. ³⁰ Mũsanũkona Jesure kurususē'verona jē'jo vēasōsinaa'me. Jũnisō tācojñosi'kureta'ni Diopi, mai aipǎi Paakũji, vasosi'kua'mũ Repaũ'te, jo'e vajũrani paaũ chini. ³¹ Repaũ'te Jesure vaso Dios Repaũ vjajũtu cakǎ'kore kueñe ñu'iu chũ'ũa'kũ chini jo'kaasomũ. Ũcuachi'a pǎi rekoñoāre care'vakaau chini, jo'kaasomũ Dios Repaũ'te. Jǎ'aja'ñe cho'oasomũ Dios maipi Israelpǎipi cu'ache cho'oche'te ũhasōrena mai cu'ache cho'osi'ere tũ'nesōkasa chini. ³² Repa Jesús cho'ocojñosi'e peore ñasinajeju ũcuare kũajũ pa'ime chũkũna. Dios Rekocho ũcuachi'a jǎ'are kũamũ. Repaũ chũ'ũñe asa jachama'ñe cho'onare Dios Ũcuau Rekocho'te ĩsimũ — chiniasomũ Pedro repanare.

³³ Chikũna repana judío aina asa rua pe'ruasome. Pe'ruju Jesús saosinare vanisoñu chiniasome repana. ³⁴ Jǎ'ata'ni te'eũ repanare ja'me pa'ikũ judío ai fariseopǎiũ i'kara chini vũni nũkaasomũ. Repaũ mami Gamalielasomũ. Rua masakũjekũ, Dios chũ'ũñe che'chokũ paniasomũ repaũ. Pǎi ũcuanũko rua chiniasome Repaũ'te. Vũni nũkaku, Jesús saosinare ve'sena etuaa'ju chini chũ'ũasomũ repaũ. ³⁵ Etuasorena repaũ Gamaliel judío ainare ija'che i'kaasomũ:

—Chũ'ũ majapǎi, Israelpǎi, asarepajũ'ũ. Inare, Jesure cuasanare, vanisoñu chiime mũsanũkona. Jǎ'ata'ni pe'ruma'ñe masi cuasajũ'ũ aperũmũ, chiimũ chũ'ũ mũsanũkonare. ³⁶ Aperũmũ Teudas rani pa'iu

cho'osi'ere cuasajũ'ũ. Rani pa'ia, ija'che i'kasi'kua'mu repau: "Rua masiujeku paire chũ'ura chiimu chu'ũ", chiisi'kua'mu repau. Chikuna pãi jainuko, repau'te jovosinaa'me, chekurumu cuatrociento repana. Jã'ata'ni chuenisosi'kua'mu repau. Repauji chuenisouna repau'te ja'me pa'isina ũcuauachejña te'enachi'a vuvusosinaa'me. Jã'ajekuna repau cho'osi'e si'asosi'kua'mu. ³⁷ Na'a pa'isirumu pãi kuẽkuerumu cheku, Judas, Galilea caku ũcuaja'che rani pa'isi'kua'mu. Rani pa'ia repauji pãi chũ'unani etosora chiiuna pãi jainuko jovosinaa'me repau'te. Jã'ata'ni chuenisosi'kua'mu repau. Chuenisouna repau'te ja'me pa'isina te'enachi'a vuvusosinaa'me. ³⁸ Jã'ajekuna chura ija'che chu'vamu chu'ũ musanukonare: Jã'anare Jesús neenare asi cho'oma'ñe eto saojũ'ũ. Repana cho'ocherupũ pãipi cuasaju chũ'ũñe pa'ito si'asoja'mu. ³⁹ Jã'ata'ni Dios chũ'ũñe pa'ito ũsecu'amu musanukonare. Si'asomaneja'mu. Cuasajũ'ũ aperumu. Dios chũ'ũñe ũsena pa'imanejũ'ũ musanukona —chiiũ chu'vaasomu repau Gamaliel.

⁴⁰ Repauji chu'vauna asa chẽa repana judío aina Jesús saosinare soni rao suĩ'sueche'te chũ'uasome Jesús neenare. Suĩ'sue pi'nirena Jesús saosinare jo'e ũseasome repana aina. "Jesús pa'iche jo'e che'choma'ñe pa'ijũ'ũ", chiniasome. I'ka pi'ni Jesús saosinare eto saosome repana.

⁴¹ Etojuuna Jesús saosina judío aina chi'ivũ'epi pojoju etaasome. "Dios chukuna'te pojoku Jesús pa'iche'te kuaa'ju chini jo'kasi'e rua re'omu. Jã'ajekuna suĩ'suecojñosinata'ni rua pojoju eta saime chukuna", chini cuasaasome. ⁴² Eta saisirumu suĩ'suecojñosinata'ni jo'kasoma'ñe Jesucristo Dios Raosi'ku pa'iche'te che'choju paniasome repana. Si'aumucujña Dios vũ'ena mua chu'vaju paniasome repana, pãi vũ'ña ũcuachi'a.

6

Ja'me cho'okaijanani sieterepanare ve'osi'ere kamu

¹ Reparumu si'arumu na'a rua jainuko pãi Jesucristo'te cuasana jovoju paniasome. ũcuarumu repana Jesucristo'te cuasana griego chu'o i'kanapi judiõpãi chu'o i'kanani ke'reju ija'che i'kaasome:

—Umucujña pa'iche musanukona mai ũcuauko koosi'epi au va'jeva'nare kuiraju pa'ime. Jã'ata'ni chukuna majapãi va'jeva'na na'a ka'charu kooju pa'ime au rupũ isiche —chiniasome repana.

² Chitena repana Jesús saosina docerepana Repau'te cuasanani ũcuanũkore soniasome. Soni rao repanare ija'che i'kaasome repana:

—Chũkũnapi Dios chũ'o chũ'vanapi si'arũmũ ãure ĩsijũ pa'ito Dios chũ'o chũ'vana peome. ³ Jã'ajekũna mũsanũkonapi icheja pa'inani rũa masinani sieterepanare jũaa chẽajũ'ũ ãu ãũñe'te chũ'ũajũ. “Jã'anaa'me rũa re'ona”, chiicojũnonani, Dios Rekocho chũ'ũñe cho'onani jũaaajũ'ũ. ⁴ Jã'aja'ñe cho'oru chũkũnapi Diore sẽejũ Repau chũ'ojẽ'e chũ'vajũ pa'ijanaa'me —chiniasome repana.

⁵ Chitena repana chi'isina asa,

—Jã'aja'ñe cho'oto re'omũ —chiniasome ũcuanũko.

Chini, mũmũpãi sieterepanare jũaa chẽaasome repana. Esteban'te chẽaasome repana. Repau Esteban Jesucristo'te rũa cuasakũ pa'iu, Dios Rekocho chũ'ũñe re'oja'che cho'okũ paniasomũ. Ũcuachi'a chekũna repana chẽasina mamia'me ie: Felipe'mũ, Prócoro'mũ, Nicano'mũ, Timon'mũ, Parmenaa'mũ, Nicolaa'mũ. Repau Nicolás Antioquía vũ'ejoopo raisi'kũpi judiõpãi pa'iche'te che'cheasomũ tũipãijũ.

⁶ Repanare jũaa Jesús saosinani raasome repana. Rarena Jesús saosina repanani ãu ãũñe'te jo'kañũ chini Dioni sẽejũ jũjũnapi jajũ ija'che i'kaasome: “Diopi re'oja'che cho'okaau mũsanũkonare cho'ochẽ'te re'oja'che masi cho'oa'jũ chini”, chiniasome repana.

⁷ Reparũmũ pãi na'a jainũko Dios chũ'o asaneena paniasome. Si'arũmũ na'a rũa jainũko Jerusalén pa'ina pãi Jesucristoni cuasajũ jovoju paniasome. Ũcuachi'a judiõ phairipãi jainũko Jesucristoni cuasajũ jovoasome.

Esteban'te chẽasi'ere kũamũ

⁸ Reparũmũ Esteban, Jesucristoni rũa cuasakũ, Diopi cho'okaiũna pãi ñajũ'te Diochi'a cho'omasiche'te cho'okũ paniasomũ.

⁹ Repau i'kache'te jachajũ, repau'te cu'ache i'kajũ paniasome pãi, “Joremũ mũ'ũ”, chiijũ. Repana cu'ache i'kana Cirene cheja, Alejandría cheja, Cilicia cheja, Asia cheja raisinapi cu'ache i'kaasome repau'te. Chekũna ũcuachi'a repau'te ke'reasome judiõpãi chi'ivũ'e Libertados neevũ'e chi'ina.

¹⁰ Repana cu'ache i'kato Dios Rekochoji cho'okaiũna rũa masi i'kaasomũ repau. Jã'aja'ñe i'kakũna asa jachanata'ni sãĩñe i'kavesũasome repana. ¹¹ I'kavesũjũ chekũnani soni rao ro'iasome repana jorea'jũ chini. “Ikũ Esteban Diore cu'ache i'kasi'kũa'mũ. Ũcuachi'a Moisere cu'ache

i'kasi'kua'mu iku", chiiyu jorea'yu chini soni rao ro'iasome repa.

¹² Jã'aja'ne cutujuna asa vü'ejoopo pa'ina päi rua pe'ruasome repau'te Esteban'te, judío ainana'me judiöpai che'chona ücuachi'a. Jã'ajekuna repau'te chëa sa judío phairi aina'me chekuna judío ainana'me chi'i repa ti'jñeñena nukoasome repau'te. ¹³ Nuko joreyu repauni cu'ache i'kaa'yu chini jorenare raasome repa. Rarena ija'che i'kaasome jorena:

—Iku Esteban si'arumu cuhama'ne cu'ache i'kaku'mu. "Dios vü'e cu'amu. Moisés chü'asi'e ücuachi'a cu'amu", chiiku'mu iku. ¹⁴ Ija'che i'kakuna asasinaa'me chakuna: "Jesús Nazaret raisi'ku Dios vü'e ñañosoja'mu." Ücuachi'a, " 'Moisés chü'u jo'kasi'e judiöpai pa'iche'te ücuauko pe-ore ühasöjü'u', chiimu Jesús", chiiku'mu iku Esteban — chiniasome repa jorena.

¹⁵ Chitena repa repacheja ñu'ina ücuauko rua päiñaasome repau'te. Ñajuna Esteban chia ángel chiaja'che ñoasomu repanare.

7

Phairi ai sēeñe'te kwamu Esteban

¹ Jã'aja'ne i'karena asa judío phairi ai Esteban'te ija'che sēiasomu:

—¿Ina mu'ure ücuarepare chu'o i'kache? —chiniasomu.

² Chikuna Esteban i'kaasomu.

—Chu'u majapai, asarepajü'u. Apereparumu mai aipaiu'te Abrahamre repau chuta'a Mesopotamia cheja pa'iu, Harán vü'ejoopo sani pa'imarumuna, Maire Paaku, Dios, Peore Masiu rani pa'iu ija'che i'kaasomu repau'te:

³ "Icheja mu'u pa'icheja eta majapai jo'ka tichejana sanisöjü'u mu'u. Chu'u kuajachejare sani pa'ijü'u", chiniasomu Dios repau'te. ⁴ Chikuna repau Abraham puka'ku aiva'una'me Caldea chejapi eta Harán vü'ejoopo'te sani paniasomu. Puka'ku aireko jünisosirumu repau Abraham Diopi chü'unna repajoopo eta ichejare mai pa'ichejare rani paniasomu. ⁵ Icheja pa'iku'teta'ni Dios icheja ai isimaneasomu repau'te. Jã'ata'ni Dios ija'che i'kaasomu repau'te mai aipaiu'te: "Na'a pa'isirumu ichejare isija'mu chu'u mu'ure, mu'u jojosiñapi paapu chini", chiniasomu chuta'a chiirejê'e peoku'teta'ni.

⁶ Cheke ija'che chiimu repau'te Dios i'kasi'e: "Mu'u jojosiña tii'pai pa'ichejare sani pa'iyu chëa paacojñoyu kuri kooma'ne cho'ocherupu cho'okaiyu pa'ijanaa'me repacheja chü'unare. Päi rua cu'ache cho'ojanaa'me repanare. Repacheja cuatrocientorepaüsürumu pa'ijanaa'me repa. ⁷ Jã'ata'ni

repacheja canare cu'ache cho'oja'mu chu'u, mu'u jojosinani cu'ache cho'ojuna. Chu'upi jā'aja'ñe cho'ouna mu'u jijosina eta rani jo'e ichejare Canaán chejare pa'ijū chu'uni pojojū pa'ijanaa'me", chiniasomu Dios repau'te. ⁸ Repau i'kache'te Abrahampi jachama'ñe cuasaku, "Jau", chikuna, jikora'muru chā'tiru pa'ica'niru chuto tache'te jo'kaasomu Dios. Jā'aja'ñe circuncisión cho'oche chīva'nare amupāiva'narechi'a chū'u jo'kaasomu Dios repau'te, repau chī pa'ijanani cho'opaa'ku chini. Jā'ajekuna Abraham mamaku'te Isaare jnaa repau ochorepaumucujna pa'itona jikora'muru chā'tiru pa'ica'niru chuto tuaasomu, Dios i'kasi'ere jachama'ñe cho'oku. Repau Isaac aineesirumu chī paa mamaku'te Jacobre vjachīirumu ūcuaja'che jikochā'tiru chuto tuaasomu. Jacob ūcuaja'che repau aineesirumu chī paa machī amupāi docerepanare ūcuaja'che cho'oasomu, repana vjachīiva'na pa'irumu. Repana Jacob chī docerepana ainee pi'nisirumu maire Israelpaire jojoasome.

⁹ Repana mai aipāi Jacob chī repana cho'jeu'te Josere puka'ku rua oiū paaku'te rua cuheasome. Cuhejū repau'te chēa Egipto cheja sainani kuripi īsisoasome repana, repauni sasoa'jū chini. Jā'ata'ni Dios Josere kuiraku paniasomu. ¹⁰ Josere cu'ache ti'jñeto Diopi re'oja'che cho'okaniasomu. Diopi cho'okaiuna Josepi rua masakuna ña Faraón, Egipto cheja chū'uku rua pojoasomu repau'te. Jā'ajekuna Josere pāire chū'ua'ku chini chū'u jo'kaasomu Faraón. Chū'u jo'kauna José Egipto cheja pa'inare, Faraón neenare peore chū'uku paniasomu.

¹¹ Repau José chū'urumu chiño peore āu kaimaneasomu, Egipto cheja, ūcuachi'a icheja Canaán cheja peore. Rua cu'aasomu pāi ūcuaukore. Reparumu mai aipāi āu koochejñajē'e peoasome. ¹² Icheja Canaán cheja āu īsiche peoasomu. Egipto chejata'ni āu care'vasi'e īsiche paniasomu. Jā'are asa Jacob repau machīire, mai aipāire, ūcuachejana saasomu, āure koojaarū chini. Aperumu charo saisi'easomu jā'a. ¹³ Repana sani co'i, jo'e saisirumuna Josepi kua jñauuna majaa'chupāi ñamasiasome repau'te. Repanare majaa'chupāi kua jñau repana raisi'e Faraonni kuaasomu repau. Kuauna asa repau Faraón José majapāi masiasomu. ¹⁴ Repau'te chū'uku'te Faraonre kua jñausirumu José repau puka'kuna'me majapāi ūcuaukore soni raoasomu. Setenta y corepana paniasome repana José majapāi. ¹⁵ Mamaku Josepi sokuna Jacob repau machīina'me Egipto chejare sani pa'iu ūcuachejana aireko jūnisoasomu. Repau ma-

machii ũcuaja'che mai aipāi pa'isina ũcuachejana aireko jūnisoasome. ¹⁶ Repana jūnisosirumũ repana majapāi Siquem vū'ejoopona sa tāsasome repanare. Aperumũ Abraham Hamor mamachĩire repacheja jmachejarũ kuripi kooasomũ repaũ majapāire tāra chini.

¹⁷ 'Na'a pa'isirumũ Abrahamre aperumũ Dios cho'okasa chiisi'ere ũcuarepa cho'opi'rarumũ Jacob jojosina mai aipāi rũa jainũko paniasome Egipto cheja, churata'ni. ¹⁸ Reparumũ Egipto cheja chekupĩ pāi chũ'ũku paniasomũ. Repaũ pāi chũ'ũku Josere vesuasomũ. ¹⁹ Jā'ajekũna mai aipāiva'nare rũa cu'ache cho'oasomũ repaũ. Repanare mai aipāi mamachĩiva'nani umupāiva'narechi'a vījachĩire sējosa'jũ chini chũ'ũasomũ repaũ. ²⁰ Ūcuarumũna Moisés jñaacojñasomũ. Rũa re'ojava'ũ paniasomũ repaũ. Reparumũ pũka'kupāi chotepāimia vū'ere chave paaasome repava'ũre. ²¹ Chotepāimia pa'isirumũna ju'ena maña chiachana vavorena pāi chũ'ũku mamakoji ña mini repao vū'ena sa paaasomo repava'ũre. Sa repao chĩire jochacheja'che jojaasomo repao repaũ'te. ²² Pāi chũ'ũku mamako vū'ere pa'iu peore Egiptopāi pa'iche che'cheku aineeasomũ repaũ. Utija'o pa'iche ũcuachi'a peore che'cheku ainee rũa i'kamasikũji rũa cho'omasiasomũ repaũ.

²³ Ūcuarumũ Moisés cuarentarepaũsũrumũ paakũji repaũ majapāire cuasa, Israel jojosinare, eta ñasomũ. ²⁴ Eta ñato Egiptopāiu Israel jojosi'kũni vaiũ paniasomũ. Vaiũna ña Moisés Israelpāiũni ũseku, Egiptopāiũ'te vanisoasomũ. ²⁵ Jā'aja'ñe cho'o ija'che cuasaasomũ Moisés: "Churata'ni ina chũ'ũ majapāi chũ'ũ pa'iche masijanaa'me. Chũ'ũni Diopi chũ'ũkũna re'oja'che cho'okaija'mũ chũ'ũ inare. Dios inare etoja'mũ icheja", chiiũ cuasaasomũ repaũ. Jā'ata'ni repaũ pa'iche'te vesũju ña chẽamaneasome repana. ²⁶ Jo'e apeñatato repaũ ñato Israel jojosinachi'a te'eka'chapana cavajũ paniasome. Jā'aja'ñe cho'ojũna ña vū'vũ rani ija'che i'kaasomũ Moisés repanapi cavamanea'jũ chini: "¿Ñañe! ¿Je'se pa'iu'na musanũkona majapāichi'ata'ni sãĩnechi'a cu'ache cho'oche?", chiniasomũ repanare. ²⁷ Chikũna te'eũ chekũre vaikũji Moiserẽ jũjo saokũ ija'che i'kaasomũ: "¿Neepi chũ'ũ jo'karena chũ'ũku mũ'ũ chũkũna'te? ¿Neepi chũ'ũrena chũkũna cu'ache cho'oche ñakũ ke'rekũ mũ'ũ? ²⁸ Neato Egiptopāiũ'te vanisoasomũ mũ'ũ. ¿Irumũ ũcuaja'che chũ'ũni vanisora chiikũ mũ'ũ?", chiniasomũ. ²⁹ Chikũna Moisés, "Chũ'ũ cho'osi'e pāi masime", chini vajũchũkũ so'ona vū'vũso sani tĩpāi pa'ichejare Madián chejare tĩ'a paniasomũ. Pa'iu romi veja chĩi te'eka'chapanare umupāichi'a paaasomũ repaũ.

³⁰ 'Repau cuarentarepaũsurumu pãi peochejare Sinaí aikũti kueñe pa'isirumu Moisés miu sũkiñu uuku pa'iñu'te ñaasomu. Uukuna toa joopo ñato ángelpi ñoasomu repau'te. ³¹ Angelpi ñokuna ña rua cuasoasomu repau'te. Na'a kueñepi ñara chini na'a saiũ Dios i'kache'te asaasomu repau, ija'che chiiche'te: ³² "Dioa'mu chu'ũ. Mu'ũ aipãi chu'ũre cuasanare paaku'mu chu'ũ. Abrahamre, Isaare, Jacobre paaku'mu chu'ũ", chiniasomu Dios repau'te. Chikuna kurukuruu asa kukusoasomu repau. Vajuchuku jo'e repacheja ñamaneasomu repau. ³³ Vajuchukut'teta'ni Dios jo'e ija'che i'kaasomu repau'te: "Chu'ũni vajuchuku, kuku, mu'ũ cũ'akorophe're tĩ'tejũ'ũ, chu'ũ mu'ũre i'kachejajekuna. ³⁴ Irumu Egipto cheja pa'inare chu'ũ neenare rua cu'ache ti'jñemu. Repana cu'ache cho'ocojñojũ oiche peore ñaku pa'imũ chu'ũ. Jã'ajekuna repanani oiũ re'oja'che cho'okasa chini cajecuhamu chu'ũ. Ūcuachejapi etoja'mu chu'ũ repanare. Asarepajũ'ũ mu'ũ. Mu'ũni jo'e Egiptona saora chiimu chu'ũ", chiniasomu Dios Moiserere.

³⁵ 'Chini Dios Moiserere, ángel miu sũkiñu ñosi'kuna'me, saomasomu repau'te, repanani etua ra re'oja'che chu'ũku paaũ chini. Aperumu repana cu'ache i'kaasome repau'te, ija'che chiiju: "¿Neepi chu'ũjũ'ũ chitena chu'ũku mu'ũ chukuna'te?", chiniasome repana. Jã'aja'ñe repana cuhesi'kuni Moiserere repanani cho'okaau chini saomasomu Dios. ³⁶ Diopi chu'ũ saona sani Egipto cheja pa'inare Israelpãi ūcuachejapi etua raasomu repau Moisés. Repanare etua ra pãi peochejare cuarentarepaũsurumu kuhaku paniasomu repau. Diopi cho'okaiuna repau Moisés Diochi'a cho'omasiche'te rua cho'o ñoasomu Egipto cheja sani pa'irumu, Mar Rojo chiara rani pa'irumu ūcuaja'che, pãi peocheja rani pa'irumu peore. ³⁷ Reparumu ūcuajji Moisés ija'che i'kaasomu chekunare Israel jojosinare: "Na'a pa'isirumu Dios chekure Repau chu'o Kuajaure chejana raoja'mu. Mai majapãiu pa'ija'mu repau. Chu'ũ kuacheja'che Dios chu'o kuaja'mu repau. Repau rani chu'vache peore asa chẽajũ'ũ musanukona", chiniasomu repau. ³⁸ Moisés Israelpãina'me pãi peochejana chi'iasomu. Repau Sinaí aikũti misirumu ángel ja'me paniasomu repau'te. Ūcuachi'a ūcuakũtire muni pa'iu Dios chu'o, "Ija'che pa'ijũ'ũ", chiichu'o asa tocha jo'kaasomu Moisés maire.

³⁹ 'Jã'ata'ni repau'te mai aipãi repanare re'oja'che cho'okaikuni rua cuheju jachaju Egiptona jo'e co'iñu chiniasome. ⁴⁰ Chini, repajji aikũtire pa'iauna, repau

majaa'chuni, Aaronni, ija'che i'kaasome repana: "Maire Egipto cheja rasi'ku Moiseri ti'jñeñe vesume mai. Cho'osöcuhasi'kua'mu repa. Jã'ajekuna chekuna'nani diojava'nani tñojũ'u, repava'napi ñaju co'chaa'ju maire", chiniasome.

⁴¹ Chitena repanare vacachijja'ia'te tñokaniasomu repa. Tñokakuna pojojũ jo'cha va'iva'nare vani uososome repana tñosiva'uni pojojũ.

⁴² Jã'ajekuna Dios repanare cuheku jo'kaso cu'ache cho'oche ñsemaneasomu repanare. Repanapi cunaumu pa'inani, usuni, päimiauni, ma'jñoko'te pojojũ chiito ñsemaneasomu repa. Na'a pa'isirumu Dios chu'o kuaku Amós repana pa'isi'ere kuaku ija'che tocha jo'kaasomu:

Musanukona, Israelpai cuarentarepausurumu pai peocheja pa'irumu,

chũ're Diore jo'cha va'iva'nare vani ukaimanesinaa'me.

Chekunare diomanareta'ni, "Dioa'me ina", chini pojojũ jo'cha va'iva'nare vani usinaa'me musanukona.

⁴³ Reparumu musanukona Molo'te, "Dioa'mu iku", chini repa vũ'e va'i ca'ni cho'osivũ'ere kuaiju kuhaju pa'isinaa'me.

Ucuaja'che rupu tñosiva'uni Renfán ma'jñokova'uni kuaiju kuhaju pa'isinaa'me musanukona.

Rupu tñosiva'nani pojojũ pa'isinaa'me musanukona.

Jã'ajekuna chu'u, Dios, musanukonare tiichejana chẽa sache chũ'uja'mu,

Babilonia na'a jeecho'jena,

chiimu Amós tocha jo'kasi'e.

⁴⁴ 'Mai aipai pa'isina repana pai peocheja pa'irumu, Dios vũ'e ujavũ'e rupu va'i ca'ni cho'osivũ'ere paaasome. Repavũ'e cho'ojache Moiseni, "Chu'u vũ'e ijavũ'e cho'ojũ'u", chiimũ chũ'uasomu Dios. Jã'ajekuna Moisepi kuakuna Dios ñosivũ'ejavũ'e cho'oasome repana.

⁴⁵ Repana aireko jünisosirumu mamachipi repavũ'e paaju, mai aipai ichejana raasome repavũ'e. Repana icheja rani ti'arumu tiipai, cu'ana paniasome. Jã'ata'ni Dios mai aipapi paaru chini repanare cu'anare eto saosokaniasomu. Eto saosuna mai aipai, Josuena'me kakaju, Dios vũ'e ichejana raasome.

Rasivũ'e David chũ'urumujatu'ka paniasomu repavũ'e.

⁴⁶ Repa'te Davire, re'oja'che pa'ina rua pojoasomu Dios. Jã'ajekuna David Diore ija'che sñiasomu: "Ja'ku, mu're, Jacobre Paaku'te, vũ'erepare cho'okasa chiimu chu'u", chiniasomu.

⁴⁷ Jã'ata'ni repa David makuji, Salomonpi, cho'oasomu repavũ'e.

⁴⁸ Jã'ata'ni Dios, Cunaumu Pa'iku si'achejna pa'iku'mu. Pai cho'osivũ'ñachi'a

pa'ima'kua'mu Repau. Aperumu Dios chu'o kuasi'ku Isaías ija'che tocha jo'kaasomu:

⁴⁹ Diojeku sunaumure pa'iu peore chũ'uku'mu chu'u.

Ūcuachi'a cheja si'achejña pa'iku'mu chu'u.

Jã'aja'ñe pa'iu peore masiku'mu chu'u.

Chu'u vu'e, zjeejavu'e cho'okaijanaa'ñe musanukona chu'ure, si'achejña pa'iku'te?

⁵⁰ Sunaumuna'me cheja peore cho'osi'kua'mu chu'u,

Diopi i'kakuna asaku jã'aja'ñe tocha jo'kaasomu repau Isaías.

⁵¹ 'Chu'u, Esteban, musanukonare ainare, iere i'kamu: Musanukona pãi Dioni rua jachaju rekoñoã Diore vesuna rekoñoãja'ñe paame. Jã'ajekuna Dios chu'o asacuheme. Musanukona aipãi pa'isina pa'icheja'che pa'iju Dios Rekocho cho'okaiche cuhenaa'me musanukona.

⁵² Musanukona aipãi pa'isina Dios chu'o kuanare ũcuanukore cu'ache cho'oasome. Pãiu Re'oja'chechi'a Cho'oku rajache kuava'nare vanisoasome repana. Chura musanukona ũcuaja'che Repau Re'oja'che Cho'oku raisirumu pãi chũ'unare, "Jã'ure vanisoche chũ'ujũ'u", chiju jo'kasinaa'me. ⁵³ Dios chũ'usi'e ángelepi kuaasome musanukonare. Jã'ata'ni musanukona ruarepa jachaju cho'omanaa'me repa —chiniasomu Esteban repanare.

Esteban'te vanisosi'ere kamu

⁵⁴ Jã'aja'ñe i'kauna asa judío aina rua pe'ruche pe'ruju tea ñaasome repau'te. ⁵⁵ Repauta'ni, Dios Rekochoji ja'me pa'iu cho'okaiuna Dios miañe'te re'oja'chere umure ñaasomu. Ñato Jesús Diore kueñe, ujajũtu cakã'kore nukasomu.

⁵⁶ Jã'aja'ñere ñaku repau Esteban ija'che i'kaasomu:

—¡Ñañe! Sunaumu pa'iche rua re'oja'che ñomu. Jesús, Dios Raosi'kupi ñomu. Diore kueñe Repau ujajũtu cakã'kore nukamu Repau —chiniasomu Esteban.

⁵⁷ Chikuna asacuheju jũjñapi cãjo ta'pi rua cuiche cuiasome repana. Ciju, ũcuanuko repau nukachejana vu'vu saniasome repana. ⁵⁸ Vu'vu sani repau'te chẽa vu'ejoopoji etua saasome repana catapi su'a vẽasoñu chini. Repau'te joreju cu'ache i'kasina repana sẽ'sevu ju'ikãña tĩ'te põsu nukacheja rũ'uñena ũhaasome, ũcuauji repana kãñare kuirakaau chini. Repau põsu Saulo'mu repau mami.

⁵⁹ Ūcuarumu repana catapi sia rua su'ache su'aasome repau'te. Su'ajuna chueu ija'che sãniasomu Esteban:

—Jesús, Chu'ure Paaku, chu'u rekocho mu'uni tĩ'api'ramu —chiniasomu. ⁶⁰ Chini tãni ro're ñu'iu, ujachu'opi cuiku, Dioni jo'e ija'che sãniasomu repau.— Ja'ku, ina chu'ure

cu'ache cho'оче cuasamanejũ'u —chini jũnisoasomũ repaũ.

8

Jesucristo'te cuasanare Saulo cu'ache cho'osi'ere kũamũ

¹ Repaũ Saulo Esteban'te vanisoche rũa chiniiasomũ. Reparũmũ Jesucristo'te cuasana Jerusalén vũ'ejoopo pa'ikuanupũ rũa cu'ache cho'ocojñoasome. Jã'ajekũna repajoopo pa'isina eta vũ'vũso Judea chejana'me Samaria cheja po'ore sani paniasome repana. Jã'ata'ni repajoopo Jesucristo saosinachi'a canũka paniasome. ² Repaũ Esteban chuenisosi'kũre chekũnapĩ Diore cuasanapĩ ota oijũ tãasome. ³ Reparũmũ repaũ Saulo Jesucristo'te cuasanare si'asoajũ chini rũa cu'ache cho'okũ paniasomũ. Vũ'ña kaka mũmpãina'me romi chẽa jũajũũ sa pãĩ chẽavũ'ena cuaoku paniasomũ repaũ.

Dios chũ'ore Samaria cheja pa'inani chũ'vasi'ere kũamũ

⁴ Ũcuarũmũ Jerusalén vũ'ejoopo eta vũ'vũsosina ku'ijũ Dios chũ'ore chũ'vajũ paniasome. ⁵ Eta vũ'vũsosi'kũ Felipe ku'iw Samaria vũ'ejoopona sani repajoopo pa'inare Jesucristo pa'iche'te kũaku paniasomũ. ⁶ Dios chũ'ore chũ'vaku Diochi'a cho'omasiche'te pãĩ vasoche'te cho'o ñoku paniasomũ repaũ. Jã'aja'ñe cho'o ñoku chũ'vakũna pãĩ jainũko repaũ chũ'vache asa chẽaasome. ⁷ Pãĩ jainũkore vasoasomũ repaũ, vũicu'akũna rupũ ũhiva'nare, ro'o ku'iva'nare, vati paanare. Repaũji vati paanare vasoto vati rũa cuijũ eta saniasome. ⁸ Pãire vasokaiũna repajoopo pa'ina rũa pojoasome repaũ'te.

⁹ Reparũmũ ũcuachejare chai paniasomũ. Repaũ mami-asomũ Simón. Chaina cho'оче rũa jeerũmũ cho'okũ paniasomũ repaũ, "Rũa masikũ'mũ chũ'u", chiiũ. Jã'aja'ñe jorekũ cho'okũni Samaria cana ña rũa cuasaasome repaũ cho'оче. ¹⁰ Repacheja pa'ina ũcuauũko masinana'me vesũna jachama'ñe asaasome repaũ i'kache, "Dios peore Cho'omasikũji chũ'ũkũna cho'omũ ikũ", chini. ¹¹ Rũa jeerũmũ chai cho'okũ chekũnajẽ'e cho'ovesũche'te jorekũ cho'o ñokũna ña cuasajũ repaũ'te ja'me paniasome repana.

¹² Jã'ata'ni Felipeji rani Dios chũ'ore chũ'vaku pãĩ cu'ache cho'оче ũhasosinare Dios chẽa paachena'me Jesucristo pa'iche'te kũakũna asa chẽaasome repana. Asa chẽa Jesucristoni cuasajũ mũmpãina'me romi peore okoro'vecojñoasome. ¹³ Repaũ Simón chai pa'isi'kũ ũcuachi'a asa chẽa Dioni cuasakũ okorocojñoasomũ. Okorocojñosirũmũ Felipena'me ku'iw repaũ cho'оче'te, pãĩ

vasoche'te, Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñokuna ña rua cuasaku ku'ia paniasomu repau Simón.

¹⁴ Ūcuarumu Jerusalén pa'ina Jesús saosina Samaria cheja cana Dios chu'ore asa chëa Jesure cuasaju jovosi'e asaasome. Asasinajeju Pedrona'me Juanre Samariana saasome repana. ¹⁵ Saorena repana Samaria cheja sani ti'a repanare pa'i Dios Rekochoji rani repanani ja'me paa chini Dioni sëekanasome. ¹⁶ "Maire Paaku'te Jesucristo'te cuasanaa'me chukuna", chiiju okoro'vecojnosinare repanani chuta'a Dios Rekochoji raimauna Repauni sëekanasome repana. ¹⁷ Sëni pi'niju repana Pedrona'me Juan repanani jüñapi jajuna Dios Repau Rekocho'te raosomu repanare, ja'me paa chini.

¹⁸ Repau'te Simonre jä'are ñakuna ũcuaja'che cho'ouaasomu. Jä'aja'ñe cho'ouakuna masiche kuripi koora chiniasomu repau. ¹⁹ Repanare Jesús saosinare ija'che i'kaasomu repau:

—Jä'aja'ñe cho'omasira chiimu chu'u. Cho'omasiche isijü'u chu'ure; ro'ira. Isirena koo chu'upi päire jakuna Dios Rekochoji repanani rani ja'me paa —chiniasomu Simón.

²⁰ Chikuna Pedro i'kaasomu repau'te.

—Mu'upi jä'aja'ñe cuasani kurina'me mu'u rekocho cho'osõñe pa'ija'mu mu'ure. Dios isiche kuripi koomañea'me. ²¹ Diopi ñato mu'u rekocho rühiñe cuasama'mu mu'u. Jä'ajekuna chukuna cho'ocheja'che cho'ocu'amu mu'ure. ²² Jä'ajekuna mu'u cu'ache cuasache'te oiü ũhasõ Dioni sëeu pa'ijü'u, Repaui mu'u cu'ache cho'osi'ere jo'e cuasamanea'ku chini. ²³ Mu'u pa'iche masimu chu'u. Chekuna pa'i na'a re'oja'chere cho'ojü pojoju pa'ito pojoma'ñe cu'ache'te cuasaku'mu mu'u. Cu'ache'te cuasaku cu'are cho'okü cho'osõja'mu mu'u —chiniasomu Pedro repau'te.

²⁴ Chikuna Simón jo'e i'kaasomu.

—Musanukonapi Maire Paakuni Dioni sëekajjü'u chu'ava'ure musanukona i'kasi'epi cu'acheji ti'jñemanea'ku chu'ure —chiniasomu repau.

²⁵ Ūcuarumu Pedrona'me Juan ũcuachejare pa'iju, Dios chu'ore chu'vaju Jesucristo pa'iche kua pi'ni, Jerusalén vu'ejoopona co'iasome. Co'iju chekujooopõ Samaria cheja cajoopõ Jesucristo'te cuasache kuachu'ore chu'vaasome repaña.

Felipe Dios chu'ore Etiopía cakure chu'vasi'ere kuumu

²⁶ Ūcuarumu ángel Dios raosi'ku Felipe'te ija'che i'kaasomu:

—Vuni s̄urip̄u cakã'kona saijũ'u mu'u. Jerusalén vu'ejoopoji Gaza vu'ejoopo saima'ana saijũ'u, pãi peocheja saima'ana —chiniasomu.

²⁷ Chikuna Felipe vuni saiũ ñato Etiopía caku, pãi chũ'uko'te cho'ochē cho'okaikũ Diore pojora chini Jerusalén saisi'kup̄i, repau pa'ichejana co'ikũ paniasomu. Etiopiapãi chũ'uko'te, Candace'te, kuri care'vakaikũ paniasomu repau.

²⁸ Kavacho jñajñu kuhasaivũji ñu'iu, co'ikũ utija'ore ñaku paniasomu repau. Aperumu Dios chũ'o kuasi'ku, Isaías, tocha jo'kasi'ere ñaku i'kaku paniasomu repau Etiopiapãiu.

²⁹ Ūcuarumuna Dios Rekocho Felipe'te ija'che i'kaasomu:

—Tuha ja'me ku'ijũ'u jā'asaivũ —chiniasomu.

³⁰ Chikuna Felipe vu'vu tuhaasomu repasaivũ. Tuha aperumu Dios chũ'o kuasi'ku Isaías tochasi'ere Etiopía caku ñaku i'kache'te asaasomu repau. I'kauna asa Felipe ija'che s̄eniasomu repau'te:

—¿Mu'u ñaku i'kache asamasiku mu'u? —chiniasomu.

³¹ Chikuna,

—Pãamũ chũ'u. Che'chokũji karamũ chũ'ure. Tuni chũ'una'me ñu'iu ku'ijũ'u —chiniasomu Etiopía caku Felipe'te.

³² Repau ñaku i'kasi'e Dios chũ'o aperumu pa'isi'ku Isaías tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ:

Ovejava'u vanisõñu chini sava'uta'ni oima'ñe saimũ.

Ovejachĩi raña tũ'kato oimanaa'me.

Chũ'u Neeku ūcuaja'che repau'te cu'ache cho'otojẽ'e i'kama'kuamũ.

³³ Re'oja'chechi'a cho'okuni pãi cu'ache cho'osinaa'me repau'te.

I'kakainajẽ'e peosinaa'me repau'te.

Ūcuachi'a chũijẽ'e peokuni vanisõsinaa'me repau'te.

Jã'ajekuna repau jojosina peome, chiimũ.

³⁴ Ūcuarumu Etiopía caku ija'che s̄eniasomu Felipe'te:

—Ija'ova Dios chũ'o kuasi'ku Isaías tochasi'e, ¿icheja ñaku'u mu'u? ¿Neeeni i'kaku repau? ¿Repau pa'iche'te kuaku? Jã'apãani, ¿cheku pa'iche'te kuaku? —chiniasomu repau.

³⁵ Chikuna Felipe Etiopía cakure repau ñaku i'kasi'ere charo kuaasomu Jesús re'oja'che pa'iche'te. Cho'je jo'e chekuna Dios chũ'o kuana tochasi'ere ñoku kuaasomu repau. ³⁶ Cutuju saiju chiara'charu pa'icheja tĩ'aasome repana. Tĩ'a Etiopía caku i'kaasomu Felipe'te.

—Ñaku. Chiara'charu pa'imũ icheja. ¿Chũ'ure okoro'oku? —chiniasomu repau. ³⁷ Chikuna Felipe,

—Re'omũ mu'ure, mu'u rekochoji Jesucristoni masi cuasato —chiniasomũ. Chikũna,

—Jesucristo Dios Mamakũ'mũ chiiũ cuasamũ chu'u —chiniasomũ Etiopía cakũ. ³⁸ Chini, kavacho kuhasaivũ tachokũ'te,— Ichejana jũvojũ'u —chiniasomũ repaũ. Jũvouna repaũ Etiopía cakũ Filipena'me repasaivũji cajeasome. Jã'achejapi chiara'charũna casa Felipe repaũ'te okoroasomũ.

³⁹ Okoro pi'ni makũna Dios Rekocho Felipe'te tũichejana sasoasomũ. Sasoũna Etiopía cakũ jo'e ñamaneasomũ repaũ'te. Ñama'kuta'ni rũa pojokũ Etiopía saima'a jo'e saniasomũ repaũ. ⁴⁰ Dios Rekochoji sasouna Felipe Azoto vũ'ejoopo tĩ'a carani saiũ chekũjoopoã rũa vũ'ñajoopoã sani, Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore chu'vakũ paniasomũ, Cesarea vũ'ejoopo tĩ'añetũ'ka.

9

Jesús i'kache'te Saulo asa jovosi'ere kũamũ

¹ Ũcuarũmũ Saulo Jesucristo neenani vani si'asora chini ũcua cu'ache cho'okũ paniasomũ. Jã'are na'a rũa cho'ora chini, judío phairi aire sani ñaasomũ repaũ. ² Sani repaũ'te utija'ore sēniasomũ repaũ.

—Chu'u Damasco vũ'ejoopona saipi'ramũ, Jesús chũ'ũñe cho'onani mũmpãina'me romi ku'e chēa ra pãĩ chēavũ'ena cuaora chini. Mu'u chu'ure utija'ore tochakaijũ'u. Damasco mai judiõpãĩ chi'ivũ'ña chũ'unani sa ñora chiimũ chu'u, mu'u tochasija'o —chiniasomũ Saulo phairi aire.

³ Damasco vũ'ejoopona saiũna repajoopo tĩ'api'ra chejana te'erũmũ repaũ nukachejachi'a rũhiso'koro cunaũmũpi rũa miañe chũniasomũ repaũ'te. ⁴ Miañe chũkũna ña chejana tãniasomũ Saulo. Tãni ũhiũ chu'o ija'che i'kache'te asaasomũ repaũ:

—Saulo, Saulo, ¿je'se pa'ũna mu'u chu'ure si'arũmũ cu'ache cho'okũ pa'ikũ? —chiniasomũ Jesucristo repaũ'te.

⁵ Jã'aja'ñe i'kaũna asa,

—¿Jeeja'iu'u mu'u, Chu'ure Paakũ? —chiniasomũ repaũ. Chikũna,

—Jesua'mũ chu'u. Chu'u neenare cu'ache cho'okũ chu'ũni rũa cu'ache cho'okũ pa'imũ mu'u. Jã'aja'ñe cho'okũ meñe cu'ache cho'okũ pa'imũ mu'u —chiniasomũ Jesús.

⁶ Chikũna Saulo kũkũcajejani kurukurukũ ija'che i'kaasomũ:

—Chu'ure Paakũ, ¿ũquere cho'oa'kũ chiikũ mu'u chu'ure? —chiniasomũ. Chikũna,

—Vuni vu'ejoopona kakajũ'u. Jã'achejana kaka mu'u cho'ojache asaja'mu mu'u —chiniasomu Jesucristo Saulo'te. ⁷ Repau'te ja'me saisina rua kakuasome. Repau Jesús i'kachu'o asanata'ni Repau'te ñamaneasome repana. ⁸ Repau Saulo vuni nukaku ñakocaã saka ñara chiito ñacu'aasomu repau'te. Jesuni ruarepa Miakuni ña na'asoasomu. Na'asouna repau'te jũtuna chẽa Damasco vu'ejoopona juha saasome repana. ⁹ Choteumucujña na'au paniasomu repau. Pa'iu ãu ãima'ñe, okojẽ'e ũkuma'ñe paniasomu repau.

¹⁰ Ũcuarumu cheku, Jesure cuasaku ũcuachejare Damasco'te paniasomu. Ananías repau mamiasomu. Reparumu Ananías Dios ñoñe'te ñaku Maire Paakuni Jesucristoni ñaasomu. Ñakuna repau'te ija'che sēniasomu Jesús:

—Ananías, ¿pa'iku? —chiniasomu.

Chikuna,

—Jũju. Pa'imu chu'u, Chu'ure Paaku —chiniasomu repau.

¹¹ Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Ma'a rũhima'a chiicojñoma'ana eta muajũ'u mu'u, Judas vu'ena. Mua tĩ'a, “¿Tarso vu'ejoopo raisi'ku Saulo pa'iku ivu'e?”, chiijũ'u. Repau Saulo chu'uni sēeu pa'imu. ¹² Chu'uni sēeuna chu'u cho'opi'rache'te ñocuhamu chu'u repau'te. Chu'u ñoñeji mu'uni ñaku repau'te mu'u cho'okaijache ñamu repau. Mua jũjñapi jaja'mu repau'te ñakocaãre jo'e ñaa'ku —chiniasomu Jesús Ananía'te.

¹³ Chikuna, Ananías ija'che i'kaasomu:

—Chu'ure Paaku, repau mu'ure cuasanare Jerusalén pa'inare cu'ache cho'оче pãi jainuko chu'ure kuame. Mu'u neenare rua cu'ache cho'oku pa'iuasomu repau. ¹⁴ Chura ichejana ranciasomu repau mu'ure cuasanani chẽara chini. Judío phairipãi chũ'nani sēni ranciasomu, chukunani pãi chẽavu'ena sa cuaora chini —chiniasomu Ananías.

¹⁵ Chikuna Jesús repau'te i'kaasomu.

—Mua ñajũ'u. Chu'u chũ'ũñe'te cho'oku paaui chini chẽacuhamu chu'u repau'te. Chu'u pa'iche'te judiopãire ũcuaja'che tĩpãina'me repanare chũ'nani peore kuaa'ku chini soisi'kuamũ chu'u repau'te. ¹⁶ Repau cu'ache cho'ocojñojañe peore kuaja'mu chu'u repau'te. Chu'u pa'iche'te che'choku rua cu'ache cho'ocojñoja'mu repau —chiniasomu Jesús.

¹⁷ Jã'aja'ñe i'kauna repau Ananías eta mua Saulo pa'ivu'ena kakaasomu. Kaka Saulo'te jũjñapi jaku ija'che i'kaasomu repau:

—Saulo, churata'ni mu'ure chu'u majarpãiuja'iu'te paamu chu'u. Maire Paaku Jesús mu'u raisima'ana ñosi'kuamũ

mũ'ure. Ūcuauji chũ'ure vũ'ena mũtosikũa'mũ mũ'ũpi jo'e ñakocaãre ñaa'kũ chini, ūcuachi'a mũ'ũni Dios Rekochoji rani ja'me paau chini —chiniasomũ Ananías repau'te Pablo'te.

¹⁸ Chikũna va'ire'reruãja'ñepi tuã'tuaasomũ Saulo ñakocaã ta'pisi'e. Tuã'tuaũna repau ñakocaã teana care'oso jo'e ñoasomũ repau'te. Ūcuarũmũ ñakocaã re'oja'che ñakũji vũni okorocojñoasomũ repau. ¹⁹ Jã'a cho'o pi'ni ãu ãni vajũasomũ repau. Repacheja Damasco vũ'ejoopo jo'e te'eumucujñaruã chekũna Jesure cuasanana'me canũka paniasomũ repau Saulo.

Damasco vũ'ejoopo canare Saulo chũ'vasi'ere kũamũ

²⁰ Damasco vũ'ejoopo'te pa'iu repau Saulo teana judiõpãi chi'ivũ'ñana mũa, "Jesús Dios Raosi'kũa'mũ", chiũ Jesús pa'iche'te kũasomũ. ²¹ Jã'aja'ñe i'kakũna pãi ūcuauũko asa rũa cuasaasome repau i'kache. Asa rũa cuasaju ija'che i'kaasome repana:

—Ikũ Jerusalén pa'irũmũ Jesucristo'te cuasanare rũa cu'ache cho'osi'kũasomũ. Ūcuau'mũ ikũ. Jerusalén pa'ikũji ichejana raisi'kũa'mũ ikũ, icheja pa'inani Jerusalén cho'ocheja'che Jesús neenani chẽa sa judiõ phairipãi chũ'ũnani jo'kara chini —chiniasome repana pãi.

²² Repau Saulo si'arũmũ na'a rũa re'oja'che chũ'vakũ paniasomũ, "Jesús Dios Raosi'kũ Cristoa'mũ", chiũ. Masi chũ'vakũna judiõpãi Damasco pa'ina, jachanata'ni sãĩñe i'kavesũasome repau'te.

Saulo Damasco judiõpãire kati sanisosi'ere kũamũ

²³ Na'a pa'isirũmũ judiõpãi chi'i cutu, "Sauloni chẽa vanisoũ", chiniasome. ²⁴ Jã'ata'ni Saulo repana cho'oũu chiiche asaasomũ. Repauñi chẽa vanisoũu chini umucujñana'me ñami vũ'ejoopo kakasa'ñaroãre pẽ'jeju paniasome repana. ²⁵ Jã'aja'ñe pẽ'jejuña chekũna Jesure cuasana Saulo'te ju'ena maña vũ'ejoopo jeotũsũsi'pa sẽ'sevũji mũni vũ'ejoopo jã'acho'jena casoasome repana repau'te.

Saulo Jerusalén vũ'ejoopona co'i cho'osi'ere kũamũ

²⁶ Jã'aja'ñe cho'o casorena Jerusalén vũ'ejoopona co'i chekũnare Jesure cuasanare jovora chiniasomũ repau. Jã'ata'ni repana vajũchũasome repau'te. "Joremũ ikũ", chini jachaasome repana. ²⁷ Te'eũ Bernabechi'a repau'te re'oja'che cho'okaniasomũ. Jesús saosinare sa repau Saulo Damasco ma'a saiũ ñasi'ena'me Jesús repau'te i'kasi'e peore kũakaniasomũ repau Bernabé. "Ikũ Saulo, Jesús pa'iche vajũchũma'ñe re'oja'che chũ'vaasomũ Damasco vũ'ejoopo pa'inare", chiniasomũ Bernabé. ²⁸ Bernabepi

kuauna asa Saulo'te pojoasome repana Jesús saosina. Pojojuna repanare jovoasomũ repau. Jovo Jesucristo'te cuasanana'me Jerusalén vü'ejoopo'te ku'iu vajuchumañe Jesús pa'iche'te re'oja'che chü'vakũ paniasomũ. ²⁹ Judíopã griego chü'o i'kanare rua chü'vaasomũ repau. Jã'ata'ni repana asacuhejũ pe'rujũ, "Vanisoñu iküre", chiniasome repau'te. ³⁰ Ūcuarũmũ Jesure cuasana Saulo'te vanisoñu chiiche'te asa, "Repauñi vanisojũ", chini repau'te Cesarea vü'ejoopona casa, jã'achejapi Tarso vü'ejoopona saosome.

³¹ Saulo'te saoso pãipi cu'ache cho'omapuna Jesucristo'te cuasana re'oja'che pa'ijũ paniasome, Judea cheja pa'ina, Galilea cheja pa'inana'me Samaria pa'ina. Dios Rekochoji cho'okaiuna Dios chü'o na'a rua asa chëajũ na'a rua masi cuasajũ Dioni cuasajũ vajuchũjũ paniasome repana. Ūcuachi'a pã na'a jainũko Dios chü'ore asa chëa jovojũ paniasome repanare.

Enea'te vasosi'ere kũamũ

³² Ūcuarũmũ Pedro vü'ñajoopoã si'ajoopoã ku'iu paniasomũ Jesús neenani repajoopoã pa'inani ñara chini. Jã'aja'ñe Jesús neenani ku'iu ñara chini Lida vü'ejoopona saniasomũ repau. ³³ Repajoopo sani pa'irũmũ Pedro pãiu'te ñaasomũ, Eneas ve'ekũ'te. Repau Eneas vuni nũka ku'icu'akuna, ochorepaũsurũmũ ũhiũ paniasomũ.

³⁴ Ūcuarũmũ Pedro ija'che i'kaasomũ repau'te:

—Eneas, Jesucristoji mũ'uni vasouna vuni nũka ku'iu mũ'u kãiko'a pa'iche kãña care'vajũ'u —chiniasomũ. Chikuna teana vuni nũka kuniasomũ repau.

³⁵ Vajũ pa'iu nũka ku'ikuni pã Lida vü'ejoopo cana ñaasome repau'te, ũcuachi'a Sarón cana. Repau vajusi'ere ña pã jainũko Jesucristoni cuasajũ jovoasome.

Dorcas jũni vajũraisi'ere kũamũ

³⁶ Ūcuarũmũ romio Jesucristo'te cuasako, Tabita ve'eko Jope vü'ejoopo'te paniasomo. Griego chü'o repao mamĩ Dorcas ve'easomo. Ūcuachejare pa'io chekunare si'arũmũ re'oja'che cho'okaio paniasomo repao. Chũova'na pa'iva'nare rua re'oja'che cho'okaniasomo repao. ³⁷ Jã'aja'ñe cho'okoji ravũ tĩni jũnisoona pã ota oijũ repao'te choa mũmũcaruupuna mũa ũhaasome.

³⁸ Reparũmũ Pedro Lida vü'ejoopo chuta'a paniasomũ. (Lida vü'ejoopo kueñeasomũ Jope vü'ejoopo.) Pedroji kueñere pa'iana Jesús neena Tabita'te jũ'isi'kore mũna mũa ũha mũmpã ka'chanare Lida vü'ejoopona saosome, Pedroni soijaaru chini. Saorena sani Lida vü'ejoopo tĩ'a Pedro'te, "Raijũ'u; Jopena pesa sañu", chiniasome.

³⁹ Chitena Pedro ja'me ranciasomũ repañare. Rani tĩ'auna repaũ'te repao ũhiruupũna mũaasome repaña. Mũaarena repaũ kaka ñato va'jeva'na jainũko repava'ore otare oijũ paniasome. Ota oijũ repaña ju'ikãña Dorcas vajũrũmũ juha rupũ ĩsisikãñare ra ñoasome repaũ'te.

⁴⁰ Ñojũna ña pi'ni Pedro reparuupũ pa'inare ũcuanũkore etoasomũ. Eto ro're ñũ'iu Dioni sēniasomũ repañ. Sēni pi'ni jũnisosi'koni ñakũ ija'che i'kaasomũ: “Tabita, vujĩũ”, chiniasomũ. Chikũna ñakocaã sũka repañni ñako vũni ñuniasomo repao. ⁴¹ Jã'aja'ñe cho'o repao'te jũtũna chēa juha vũo nũko, repañ etosinare Jesucristo'te cuasanana'me va'jeva'nare soniasomũ repañ, repañapi repao jũni vajũraisi'ere ñaa'jũ chini.

⁴² Repao jũni vajũraisi'e Jope vũ'ejoopo pa'ina ũcuanũko asa Jesucristo'te jainũko cuasajũ jovoasome. ⁴³ Reparũmũ Pedro repajoopo jeerũmũ canũka paniasomũ chekũ Simón va'i ca'ni kuenakũ vũ'ere.

10

Dios chũ'ore chũ'vaa'kũ chini Cornelio Pedro'te soisi'ere kũamũ

¹ Reparũmũ chekũ Cornelio ve'ekũ Cesarea vũ'ejoopo'te paniasomũ. Cornelio Batallón Italiano sũtaopãi cien-repañare chũ'ũkũ paniasomũ. ² Repañ Cornelio Diore cuasakũjekũ repañ majapãina'me Diore pojokũ paniasomũ. Jã'ajekũna judiõpãi chũova'na pa'iva'nare re'õja'che cho'okaiũ paniasomũ repañ. Ũcuachi'a Diore si'arũmũ rũa sēũ paniasomũ repañ.

³ Jã'aja'ñe cho'okũ na'itona tres pa'itona Diore sēũ Repañ ñoñe'te ñakũ ángel'te Dios raosi'kũre repañ vũ'ere kaka pa'ũna ñaasomũ repañ. Masi ñoasomũ repañ ángel. Vũ'e kaka ja'me pa'iu repañ'te soniasomũ ángel.

—¡Cornelio! —chiniasomũ.

⁴ Chikũna, kũkusosi'kũpi ũcuañni ñakũ,

—¿Ëque? —chiniasomũ Cornelio.

Chikũna,

—Mũ'ũ Repañ'te sēẽne asamũ Dios. Ũcuaja'che chũova'na pa'iva'nare mũ'ũ re'õja'che cho'õkaiche ñakũjekũ mũ'ũre cavesũma'mũ Repañ. ⁵ Jã'ajekũna Jope vũ'ejoopona pãire saojũ'ũ, Simonni soijaapũ. Repañ Simón cheke mami Pedro'mũ. ⁶ Ũcuañji mũ'ũre chũ'vakũ ũcuaja'che mũ'ũ cho'õjache kũaja'mũ. Chekũ Simón va'i ca'ni kuenakũ vũ'ere pa'imũ Simón Pedro, chiara rũ'tuva pa'ivũ'ere — chiniasomũ ángel repañ'te.

⁷ Ūcuarumũ Cornelio ángelpi i'ka pi'ni sanisouna umupāi te'eka'chapanare repau'te cho'ochē cho'okainare soniasomũ. Ūcuachi'a sōtao'te Diore cuasakũ'te te'eũ'te soni raoasomũ repau. ⁸ Soni rao ángel repau'te i'kasi'e peore kuaasomũ repau. Repanare kua pi'ni Jopena saomasomũ repau.

⁹ Saouna jo'e apeñatato chotena ūcua saijũ paniasome repana. Repana Jope vũ'ejoopo tĩ'api'rarumũna nukarepau sũ'itona Pedro repau pa'ivũ'e sē'sevũna mũniasomũ Dioni sēsa chini. ¹⁰ Mũni pa'iu Dioni sēeũna āucuhaasomũ repau'te. Jā'ata'ni chuta'a āure cho'ojũna cajema'ñe cha'akũ Dios ñoñe'te ñaasomũ repau. ¹¹ Ñato sábanakāa ũjakāa cunaumupi ūcuaka'chapachā'tiroā quē'kesikāapi rūhiturupũji chejana cajeasomũ. ¹² Jā'ajekũna ūcuaturupũ sa'navũ'te cu'ava'na ūcuauava'na jainũko paniasome, rūni ku'iva'naa'me añava'naa'me pĩ'ava'na peore.

¹³ Ūcuarumũ Pedro Dios i'kache ija'che chiiche'te asaa-somũ:

—Pedro, vũni iva'nani vani āijũ'ũ.

¹⁴ Chikũna Pedro i'kaasomũ:

—Ja'kũ, va'ima'me jā'ana. Cu'anaa'me. Jā'anare āima'kua'mũ chũ'ũ, mũ'ũ aperumũna ũsesi'ejekũna.

¹⁵ Jā'aja'ñe i'kaũna Dios ija'che i'kaasomũ repau'te:

—Ñakũ, mũ'ũ. Chũ'upi Diopi, “Re'omũ ie”, chiito, ¿mũ'upi, “Cu'amũ”, chiija'ũ? —chiniasomũ Dios.

¹⁶ Ūcuate'erumũ choteñoā jā'aja'ñe cho'o ñoasomũ repa repau'te. Choteñoā ño pi'ni cunaumũna jo'e mũnisoasomũ repakāa. ¹⁷ Jā'aja'ñe cho'ouna ña, “¿Je'se pa'ijachere ñare chũ'ũ jā'a?”, chini rua cuasaasomũ repau. Chuta'a rua cuasakũ pa'ikũni Cornelio saosina Simón vũ'e ku'e jñaa kakasa'aro ti'jñe'ne'te nukajũ paniasome. ¹⁸ Nukajũ sēniasome repana.

—¿Simón Pedro ivũ'ere pa'ikũ? —chiniasome.

¹⁹ Jā'a cho'oto Pedro chuta'a Dios ñosi'ere rua cuasakũ paniasomũ. Cuasakũna Dios Rekocho i'kaasomũ repau'te.

—Asajũ'ũ. Umupāi chotena mũ'ũni ku'eme. ²⁰ Vũni caje ūcuanana'me saijũ'ũ. Vajuchũmanejũ'ũ. Chũ'upi repanare raosi'kua'mũ —chiniasomũ Dios Rekocho.

²¹ Chikũna Pedro caje ñakũ ija'che i'kaasomũ repanare:

—¿Ëque rate mũsanũkona? ¿Chũ'ũni ku'eche? —chiniasomũ repau. Chikũna repana i'kaasome.

²² —Capitán Cornelio raosi'kua'mũ chũkũna'te. Re'okũ'mũ repau. Diore cuasakũna judiõpāi ūcuanũko re'oja'che cutunaa'me repau'te. Dios raosi'kũ ángelpi mũ'ũni soaũ chini chũ'ũasomũ repau'te, mũ'ũ

chũ'vachũ'ore asaa'kũ chini —chiniasome repana.
 23 Chitena asa,

—Jau —chini— Kakajũ'ũ. Iñami ivũ'ena kãijũ'ũ. Che'ro sañũ —chiniasomũ repaũ.

Jo'e apeñatato kãni vũni Pedro ũcuanana'me saniasomũ. Chekũna Jesucristo'te cuasana Jope vũ'ejoopo cana te'ena ja'me saniasome repanare. 24 Saijũ jo'e chekũumucusena Cesarea vũ'ejoopo tĩ'aasome repana. Tĩ'ato Cornelio chekũna repaũ soisinana'me, repaũ majapãina'me repaũ'te kueñe pa'ina jovo cha'akũ paniasomũ repanare.

25 Repaũ Cornelio ũcuau vũ'ena Pedroji sani tĩ'akũna repaũni tijña pojora chini etaasomũ. Eta repaũ'te tijña Diore cho'ocheja'che Pedro'te ti'jñeñe ro're ñuniasomũ Cornelio, repaũni pojokũ. 26 Jã'aja'ñe cho'okũna Pedro repaũ'te chẽa vuoasomũ.

—Vũijũ'ũ. Mu'ũ pa'icheja'che pa'ikũ'mũ chũ'ũ. Pãiu'mũ —chiniasomũ repaũ. 27 Chikũna vũni cutujũ vũ'ena kakaasome repana, Pedrona'me Cornelio. Kaka ñato pãi jainũko chi'isina paniasome. 28 Pedro repanare ija'che i'kaasomũ:

—Mũsanũkona chũkũna judiõpã pa'iche masime. Tĩipãina'me chi'icũ'amũ chũkũna'te. Chũkũna judiõpã cu'are cuhejũ tĩipãi vũ'ña kakamanaa'me. Jã'ata'ni Dios chũ'ũre ija'che i'kasi'kũa'mũ: “Tĩipãi cu'ame', chiimanejũ'ũ mu'ũ”, chiisi'kũa'mũ. 29 Jã'ajekũna chũ'ũre soñũ chini sainare cuhemairo raisi'kũa'mũ chũ'ũ. Chura, ¿ñquere cho'oa'kũ chini soni raore mũsanũkona chũ'ũre? chiimũ chũ'ũ.

30 Chikũna Cornelio ija'che i'kaasomũ repaũ'te:

—Ijarũmu na'ito chũ'ũ vũ'e pa'isi'e chura ũcuaka'chapaumucujña'a'me ie. Repa na'ito chũ'ũ judiõpã pa'icheja'che ãũ ãima'ñe Dioni sũeu pa'isi'kũa'mũ. Sũeu ñato pãiu ko'sijakãña ju'iu chũ'ũni ti'jñeñe nukasi'kũa'mũ. 31 Jã'aja'ñe ti'jñeñe nukakũji ija'che i'kasi'kũa'mũ repaũ chũ'ũre: “Mu'ũ Repaũ'te sũeñe asamũ Dios. Chũova'na pa'iva'nare mu'ũ re'oja'che cho'okaiche ñakũ mu'ũre cavesũma'mũ Repaũ. 32 Jã'ajekũna Jope vũ'ejoopona chũ'o saojũ'ũ mu'ũ. Simõn Pedroni soni raojũ'ũ, rani chũ'vaa'kũ mu'ũre. Repaũ Simõn Pedro chekũ Simõn vũ'ere pa'imũ. Va'i ca'ni kuenakũ vũ'ere chiara rũ'tũva'te pa'imũ repaũ”, chiisi'kũa'mũ. 33 Jã'aja'ñe i'kaũna asa teana mu'ũni soisi'kũa'mũ chũ'ũ. Sokũna cuhema'ñe re'oja'che raisi'kũa'mũ mu'ũ. Re'orepamũ. Chura, Diopi ja'me pa'iu'na chi'i cha'ame chũkũna mu'ũre. Chũkũnani chũ'vaa'kũ chini Dios mu'ũre jo'kasi'ere chũ'o asañũ chiime chũkũna —chiniasomũ Cornelio.

Pedro Cornelio vʉ'ena Dios chʉ'o chʉ'vasi'ere kʉamʉ

³⁴ Ūcuarʉmʉ Pedro repanare pāi ija'che chʉ'vaasomʉ:

—Churana Diopi cho'okaiʉna ie masimʉ chʉ'ʉ: Dios pāi ūcuanʉkore ūcuapa'rʉvachi'a oikʉ'mʉ. Ūcuarepaame jā'a. ³⁵ Pāi ūcuanʉkore si'avājʉpāi pojomʉ Dios, Repaʉni cuasajʉ re'oja'che pa'ito. ³⁶ Repaʉ Dios Jesucristo'te cuasache kʉachʉ'ore raosi'kʉa'mʉ chʉkʉna'te Israel jojosinare. Ija'chea'me repa: Pāi Ūcuanʉkore Paaku Jesucristo cho'okaisi'jekʉna Dios mai cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamaneja'mʉ, Repaʉni cuasajʉ sēeto. ³⁷ Mʉsanʉkona chʉkʉna judi'opāi pa'icheja cho'osi'e peore asasinaa'me, Galilea cheja Juan chʉ'vakʉ okoro'vesi'ena'me cho'je cho'osi'e peore. ³⁸ Diopi Jesure Nazaret vʉ'ejoopo cakʉre Repaʉ Rekocho'te raosi'kʉa'mʉ, Ūcuarekochoji ja'me pa'iʉna pāire re'oja'che cho'okaʉ chini. Dios Rekochoji chʉ'ʉkʉna Repaʉ Jesús si'achejʉna ku'ʉ pāire re'oja'che cho'okaiʉ pa'isi'kʉa'mʉ. Vati'e paajʉ jū'inare vasokaisi'kʉa'mʉ Repaʉ. Jā'aja'ñe cho'okʉ pa'isi'kʉa'mʉ Jesús, Diopi Repaʉni ja'me pa'iʉna. Jā'a asasinaa'me mʉsanʉkona. ³⁹ Chʉkʉna Repaʉ Jesús Jerusalén vʉ'ejoopo cho'osi'ena'me Judea cheja cho'osi'e peore ñasinaa'me. Jā'aja'ñe cho'okʉna pāi kurususē'verona jē'jo vēasōsinaa'me Repaʉ'te. ⁴⁰ Jē'jo vēasōsi'kʉreta'ni Diopi vasona choteumucujʉna Repaʉ'te tāsichejapi vajʉrani eta ñosi'kʉa'mʉ Repaʉ chʉkʉna'te. ⁴¹ Vajʉraisi'kʉta'ni judi'opāi ūcuanʉkore ñomanesi'kʉa'mʉ Repaʉ. Chʉkʉna'te Dios chēasinarechi'a ñosi'kʉa'mʉ Jesús chekʉnani kʉajʉ paapʉ chini. Chʉkʉna Ūcuʉna'me ʉu ʉisinaa'me Repaʉ jūni vajʉraisirʉmʉ. ⁴² Jā'aja'ñe pa'ʉ chʉkʉna'te pāire Dios chʉ'ore, “Ija'che chʉ'vajʉ pa'ijʉ'ʉ”, chiʉ chʉ'ʉsi'kʉa'mʉ Repaʉ chʉkʉna'te: “ ‘Chʉ'ʉ icheja jo'e cajesirʉmʉ pāi ūcuanʉko cu'ache cho'osi'e Diopi chʉ'ʉna ro'iche chʉ'ʉja'mʉ. Jūnisōsiva'na repava'na vajʉrʉmʉ cho'osi'ena'me, Repaʉ rairʉmʉ chuta'a vajʉna cho'osi'e ro'iche chʉ'ʉja'mʉ chʉ'ʉ.’ Jā'aja'ñe chʉ'vajʉ'ʉ”, chiisi'kʉa'mʉ Repaʉ chʉkʉna'te. ⁴³ Jesús chuta'a raimarʉmʉ Dios chʉ'o aperʉmʉ kuasina ūcuanʉko Repaʉ pa'ijachere kʉajʉ tocha jo'kasi'e ija'che chiimʉ:

Pāi ūcuanʉkore jūni ro'ikaisi'jekʉna

Repaʉ Mamakʉ'te cuasanare repana cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamaneja'mʉ Dios,

chiimʉ repana tocha jo'kasi'e —chiniasomʉ Pedro.

Judío peonani Dios Rekocho raisi'ere kʉamʉ

44 Repau chuta'a chu'vatona repau chu'vache Dios chu'o asanare ũcuanukore Dios Rekocho cajeasomu. 45 Cajeuna ña Pedrona'me raisina judíopāi Jesucristo'te cuasana rua cuasaju ija'che i'kaasome:

—¡Dios inare judío peonareta'ni Repau Rekocho raomu! —chiniasome repana. 46 Judío peonapi tīpāi chu'o che'chemanesinapi tīpāi chu'ore i'kaju, “Dios peore masiku'mu”, chiijuna jā'aja'ñe i'kaasome repana judíopāi.

47 Jā'aja'ñe i'kajuna Pedro ija'che i'kaasomu:

—Churata'ni ina mai paacheja'che Dios Rekocho paame. Jā'ajekuna repanare okoro'veche ũsecu'amu —chiniasomu. 48 Chini, repanare judío peonare i'kaasomu repau.— “Jesucristo'te cuasanaa'me chukuna”, chiiju, okoro'vecojñojū'u musanukona —chiniasomu Pedro repanare.

Jā'aja'ñe i'kauna ũcuauñi okoro'vecojñoasome repana. Okoro'vecojñocuha,

—Jo'e te'eumucujñaruã canuka ja'me pa'ijū'u chukuna'te —chiniasome repana repau'te.

11

Simón Pedro Cesarea vñ'ejoopo cho'osi'ere Jerusalenna co'i kuasi'ere kamu

1 Repa Cesarea vñ'ejoopo cho'osi'e judío peonapi Dios chu'ore asa chēasi'e Jesús saosinana'me chekuna Jesucristo'te cuasana Judea cheja pa'ina asaasome.

2 Jā'aja'ñe cho'osi'ere asa repau Pedroji Jerusalén vñ'ejoopona co'ina Jesure cuasana judíopāi te'ena ke'reasome repau'te. 3 Ke'reju ija'che sēniasome repau'te:

—¿Je'se pa'ina mu'u judío peonani sani ñaku ja'me āu āku? Mai judíopāi jā'aja'ñe cho'omanaa'me —chiniasome repana.

4 Chitena Pedro repau cho'osi'e peore ija'che kuaasomu repanare:

5 —Jope vñ'ejoopo'te pa'iu Dioni sēeu pa'isi'kua'mu chu'u. Sēeuna Dios ñoñeji ñosi'kua'mu chu'ure. Ñato sábanakāa ũjakāa cunaumupi chu'u ñu'ichejana cajesi'kua'mu, ũcuaka'chapachā'tiroã quē'kesikāapi.

6 Ñato, cu'ava'na ũcuauava'na rūhiturupujekuna sa'navu'te rua jainuko pa'isinaa'me. Rūni ku'iva'nana'me añana'me pī'ava'na pa'isinaa'me. Airocava'na peore pa'isinaa'me repakāa sa'navu. 7 Jā'aja'ñe ñaku Dios chu'ure i'kache ija'che chiiche'te asasi'kua'mu chu'u: “Vñijū'u, Pedro. Vñni iva'nare vani āijū'u”, chiisi'kua'mu Dios chu'ure. 8 Chikuna i'kasi'kua'mu chu'u. “Ja'ku, va'ima'me jā'ana. Cu'anaa'me. Jā'anare āima'kua'mu

chũ'u, mũ'u aperũmũna ũsesi'ejekũna", chiisi'kũa'mũ chũ'u. ⁹ Chikũna Dios chũ'ure cũnaũmũpi jo'e ija'che i'kasi'kũa'mũ: "Chũ'ũpi Diopi, 'Re'omũ ie', chiito, ħmũ'ũpi, 'Cu'amũ', chiija'ũ?", chiisi'kũa'mũ. ¹⁰ Choteñoã jã'aja'ñe Diona'me i'kasi'kũa'mũ chũ'u. Choteñoã i'ka pi'niũna cũnaũmũna jo'e mũnisõsi'kũa'mũ repakãa. ¹¹ Ũcuarũmũ mũmũpãi chotena Cornelio raosina Cesarea vũ'ejoopoji rani tĩ'asinaa'me, chũkũna pa'ivũ'ena. ¹² Tĩ'arena Dios Rekocho chũ'ure ija'che i'kasi'kũa'mũ: "Jã'anare pãi cuhema'ñe ja'me saiĩũ'ũ", chiisi'kũa'mũ. Chikũna repanare ja'me saisi'kũa'mũ chũ'u. Ina Jesure cuasana, seirepana, ja'me saisinaa'me chũ'ure. Sani tĩ'a repaũ Cornelio vũ'ena kakasinaa'me chũkũna. ¹³ Kakarena Cornelio repaũ ñasi'ere kuasi'kũa'mũ chũkũna'te, ángel repaũ vũ'e kaka nukakũ i'kasi'ere. Ija'che i'kaasomũ ángel repaũ'te: "Jope vũ'ejoopona saojĩ'ũ pãi, Simón Pedroni soijaarũ. ¹⁴ Soijani rarena ũcuauji mũ'ũre chũ'vaja'mũ. Chũ'vaũna asa chẽarena mũ'ũna'me mũ'u vũ'e pa'inare peore Dios mũsanũkonare chẽa paakũ vati toa sani uuche ũsekaija'mũ", chiniasomũ ángel repaũ'te. ¹⁵ Jã'ajekũna chũ'u sani repanare jmamakarũ chũ'vatona Dios Rekocho maire aperũmũ cajesi'eja'che cajesi'kũa'mũ repanare ja'me pasa chini. ¹⁶ Repanani jã'aja'ñe cho'ouna Maire Paaku ija'che i'kasi'ere cuasasi'kũa'mũ chũ'u: "Aperũmũ Juan pãi jainũkore re'oja'che okoro'vesi'kũa'mũ. Churata'ni Diopi mũsanũkonare na'a re'oja'che cho'okaija'mũ. Dios mũsanũkonare rekoñoãna Repaũ Rekocho'te raoja'mũ ja'me paaũ chini", chiisi'kũa'mũ Jesús aperũmũ maire. ¹⁷ Jã'ajekũna Dios repanare judío peonare repanapi Maire Paakũni Jesucristoni cuasajũna Repaũ Rekocho'te raosi'kũa'mũ, maire aperũmũ raosi'eja'che. Dios cho'oche, ħũseja'che chũ'u? —chiniasomũ Pedro repanare.

¹⁸ Jã'aja'ñe i'kaũna asa ke'reche cuhaso churata'ni Diore ũcuauũko re'oja'che i'kaasome repana.

—Rũa re'okũ'mũ Dios. Judío peonarejatũ'ka repanapi cu'ache cho'oche'te ũhasorena Repaũ pa'icheja saiche jo'kamũ Dios, Repaũna'me si'arũmũ ja'me pa'ijũ paarũ chini —chiniasome repana.

Antioquía vũ'ejoopo pa'ina Jesure cuasache'te kũamũ

¹⁹ Aperũmũ Esteban chuenisorũmũ chekũnare Jesús neenare ũcuaja'che cu'ache cho'oasome pãi. Ũcuamani cu'ache cho'ojũna ña Jesús neena eta sanisoasome. Chekũna Fenicia chejana saniasome. Chekũna Chipre

juupona saniasome. Chekuna Antioquía vü'ejoopona saniasome. Já'achejñare sani pa'ijü Jesús pa'iche'te chekunanani judíopäichi'a küajü paniasome repana.

²⁰ Chekúnata'ni Jesure cuasana te'eva'na, Chipre raisinana'me Cirene raisina ücuajoopona Antioquía vü'ejoopona sani tí'a judíopäire chü'vajü judío peonare ücuachi'a chü'vaasome. Pái ücuanakore Jesús re'oja'che cho'okaisi'ere küaasome repana. ²¹ Já'ajekuna Diopi repanani rüa re'oja'che cho'okaiüna pái rüa jainüko Jesucristoni cuasajü jovoasome.

²² Repacheja pa'ina Jesure jovosi'e Jerusalén vü'ejoopo pa'ina Jesucristo'te cuasakuanupü asaasome. Asasina-jejú Bernabeni Antioquía vü'ejoopona saosome repana.

²³ Ücuarümü repau Bernabé sani tí'a repanare Dios re'oja'che cho'okaisi'ere ña pojoasomü. Já'ajekuna repanapi jo'kasoma'ñe Jesuni masi cuasajü paapü chini chü'vaasomü repau. ²⁴ Repau Bernabé re'oja'che pa'iküjekü Jesucristo'te rüa masi cuasakü Dios Rekocho chü'üñe re'oja'che cho'oku paniasomü. Já'aja'ñe pa'iküji repachejare pa'üna na'a rüa jainüko pái Jesure cuasajü jovoasome.

²⁵ Na'a pa'isirümü repau Bernabé Tarso vü'ejoopona saniasomü Sauloni ku'era chini. Repau'te ku'e jña Antioquíana saasomü repau. ²⁶ Ücuajoopo'te sani te'eüsürümü pa'ijü Jesure cuasakuanupüna'me chi'ijü pái jainükore ka'chana che'chojú paniasome repana. Repajoopo Antioquía vü'ejoopo pa'ina Jesure cuasanare, "Cristo neena", chiniasome. Aperümü repanare já'aja'ñe ve'omaneasome pái.

²⁷ Ücuarümü chekuna Dios chü'o küana Jerusalemipi Antioquía vü'ejoopona rani tí'aasome. ²⁸ Repanare ja'me raisi'kü Agabo Jesure cuasanare chü'o raasomü küara chini. Repanapi chi'irena vüni nukakü Dios Rekochoji cho'okaiüna ija'che i'kaasomü repau: "Na'a pa'isirümü páiva'nare si'acheja äü karaja'mü", chiniasomü. (Repau küasi'e na'a pa'isirümuna Claudio chü'ürümuna ti'jñesi'küa'mü.)

²⁹ Agabo i'kasi'ere asa Jesure cuasana Antioquía pa'ina ücuanüko kuri jovo Judea cheja pa'inani, Jesure cuasanani saofü äure koo äapü chiniasome. Repanare isire'onükorü kuri jovo saofü chiniasome repana. ³⁰ Repana cho'oñü chi-si'ere cho'ojü Judea pa'inare, Jesure cuasanare chü'ünani kuri saosome repana. Bernabena'me Saulo sakaniasome repakuri.

12

Santiago'te vanisosi'ena'me Pedro'te chëasi'ere küamü

1 Ûcuarũmũ Herodes, Galilea cheja pa'inare chũ'ũkũ, Jesure cuasakuanupũ pa'inani cu'ache cho'ora chini te'enare chẽañe chũ'ũasomũ. 2 Jã'aja'ñe chũ'ũna chẽarena Juan majaa'chũre, Santiago'te, va'tipi vanisoche chũ'ũasomũ repaũ Herodes. 3 Repaũ'te vanisosi'e judío aina asa rũa pojoasome. Ûcuarũmũ Herodes repana pojosi'ere asa Pedroni ùcuaja'che chẽaa'jũ chini chũ'ũasomũ. Reparũmũ pascuarũmũ paniasomũ, judiõpãĩ pã saũmanesi'e aĩrũmũ. 4 Ûcuarũmũna Pedroni chẽarena pãĩ chẽavũ'ena cuao sõtaõpãire chũ'ũ jo'kaasomũ Herodes, repaũni pẽ'jea'jũ chini. Chũ'ũ jo'kaũna sõtaõpãĩ ùcuaka'chapakuanupũã sa'ñeju pẽ'jeasome repaũ'te. Te'ekuanupũ ùcuaka'chapanachi'a paniasome. Pascuarũmũ caraisirũmũna Herodes pãĩ ñajũ'te Pedro'te cu'ache i'kakũ vanisoche'te chũ'ũra chiniasomũ. 5 Jã'aja'ñe cho'ora chini Herodes Pedro'te pãĩ chẽavũ'ere cuao paaasomũ. Jã'ajekũna Jesure cuasakuanupũ pa'ina Pedroji pãĩ chẽavũ'ere pa'ũna si'arũmũ Dionĩ rũa sẽekaiju paniasome.

6 Ûcuarũmũ Pedro repaũ'te Herodes pãĩ ñajũ'te cu'a i'kajaumucuse ñami kãĩũna repaũ kãĩruupũ sõtaõpãĩ te'eka'chapana pẽ'jeju repaũ jũjũna cũnameã ta'chesina paniasome. Chekũna sõtaõ jatisa'aro'te pa'ijũ pẽ'jeasome. 7 Repaũ Pedro kãnisõrũmũna Dios raosi'kũ ángel peosichejapĩ teana rani pa'ũna rũa miaasomũ repaũ pa'ĩruupũ. Ûcuarũmũ ángel Pedro'te meakorichona jũtũpi tũ'ka vũo, —Pesa vũijũ'ũ —chiniasomũ.

Angelpi i'kakũna Pedro jũjũna ta'chesimeã cũnameã teana tũsũ tuã'tuaasomũ. 8 Jã'aja'ñe cho'o ángel jo'e i'kaasomũ repaũ'te.

—Mũ'ũ kãñana'me cũ'akorophe're sa'chejũ'ũ — chiniasomũ. Chikũna sa'cheasomũ repaũ.— Ûcuaja'che sẽ'sevũ mũ'ũ ju'ikãa mini sacha ja'me raijũ'ũ chũ'ũre —chiniasomũ.

9 Chikũna Pedro pãĩ chẽavũ'e rũa vjavũ'e ángel cho'jepi etakũ paniasomũ. Jã'aja'ñe cho'okũ'teta'ni ángel repaũ'te cho'okaichejẽ'e cuasomaneasomũ Pedro'te. “Rupũ Dios ñoñeji ñomũ chũ'ũre”, chiiũ cuasaasomũ Pedro. 10 Etaju pẽ'jekũ'te, charo nukakũ'te carani, na'a cho'je nukakũ'te carani, jatisa'aro cũnasa'arona tĩ'aasome repana. Tĩ'arena repasa'aro ùcuate'esa'arõji vataũna eta vũ'ejoõpo'te pa'ijũ te'ejoovũ mũaasome repana. Te'ejoovũ mũa ñato ángel teana peoasomũ. 11 Ángel jo'ka sanisõsirũmũ churata'ni cuasoasomũ repaũ'te. “¡Dios raosi'kũ ángel chũ'ũre etosi'e ùcuarepaa'me! Herodes chũ'ũre pãĩ chẽavũ'e paache

ũsemu Dios. Ũcuachi'a judío aina chu'ure cu'ache cho'oñu chiiche peore ũsemu Repau", chini cuasaasomu Pedro.

¹² Chini masi cuasaku, churata'ni María v'ena muaasomu Pedro. (María Juan puka'koa'mo. Repau Juan mami cheke Marcos.) Repav'e pãi jainuko Dionis s'ẽnu chini chi'isina paniasome. ¹³ Ũcuarumu Pedro mua t'ia jatisa'aro tijnapacasa'aroji s'ẽniasomu repanare. S'ẽuna asa repav'e cho'оче cho'okaiko, Rode, ũcuasa'arona ranciasomo. ¹⁴ Rani Pedro chu'ore asa masi pojokota'ni vata ñama'ne churi v'vuso chekunani kuaasomo repao.

—¡Pedro ve'sere nukamu! —chiniasomo repao.

¹⁵ Chikona,

—V'e'vo'mo mu'u —chiniasome repao'te. Jã'ata'ni repao,

—¡Jorema'mo chu'u! —chiio rua i'kaasomo. Ruarepa i'kakona, ija'che i'kaasome repana:

—Åa, repauni vanisorena reko raicosomu —chiniasome repana.

¹⁶ Jã'a cho'oto repau Pedro chuta'a ve'sere nukaku soiũ paniasomu. Soiuna asa vata ña jñanosoasome repana.

¹⁷ Ña jñano repanapi ruarepa i'kajuna repau i'kache'te asaa'ju chini vevoasomu Pedro. I'kasi'e cuharena repau'te Dios pãi ch'evu'e etosi'ere peore kuaasomu repau repanare. Kua pi'ni,

—Peore chu'u kuasi'e Santiagona'me chekunare Jesure cuasanare kuakajũ'u chu'ure, asa masia'ju —chiniasomu repau. I'ka pi'ni eta t'ichejana saniasomu repau.

¹⁸ Jã'a cho'oto s'õtaopãi ñatauna ña Pedroji peokuna ũcuanuko kukuso rua cutuju paniasome.

—¿Jeechejare Pedro pa'iku? ¿Je'se jã'u etau? —chiiju sãifechi'a s'ẽniasaju paniasome. ¹⁹ Repana s'õtaopãi vajuchuju cutuju pa'ijuna Herodes Pedroni ku'e raa'ju chini chũ'uasomu. Chũ'una repau'te ku'ete'easome repana. Ku'ete'arena Herodes repanare soni rua s'ẽniasomu. S'ẽni pi'ni chekunani s'õtaopãire chũ'uasomu repau, Pedro'te masi p'ẽjemanesinani ũcuanukore vanisoa'ju chini. Chũ'u chueoso Judea cheja eta Cesarea v'ejoopo'te sani paniasomu repau Herodes.

Herodes jũ'isi'ere kuaamu

²⁰ Reparumu Herodes Tiro v'ejoopo pa'inana'me Sidón v'ejoopo pa'inare pe'ruasomu. Repajoopoã pa'ina si'arumu ãu kooju paniasome Herodes cheja pa'inare. Jã'aja'ne ãu koonani Herodeji pe'rukuna rua cu'asomu repanare. Chekuchejña ãu koochejñaj'e peokuna Herodeni re'oja'che ja'me pañu chini repajoopoã pa'ina ũcuanuko repauni i'kañu chiniasome. Chini repau'te cho'оче cho'okaikuni,

Blastoni, i'kaasome repana, repana i'kajaumucusere Blastoji Herodeni sēekaaᵐ chini. ²¹ Repaᵐ sēekaisiumucuse tī'aᵐna repaᵐ Herodes pāi chū'una ju'ikāña re'ojakāñare sa'che repaᵐ pāi chū'uku ñu'isaivᵁte ñu'ia i'kaasomᵁ repanare pāi. ²² I'ka pi'niᵁna pojojᵁ rᵁa cuijᵁ ija'che i'kaasome repana:

—Rᵁa masiᵁmᵁ jā'ᵁ. Pāi i'kacheja'che i'kama'mᵁ iku. ¿Dioa'ᵁ iku? —chiniasome repana, rupᵁ repaᵐ cuasaku i'kasi'ere. ²³ Repaᵁchi'a cuasaku i'kasi'kᵁta'ni, “Dioma'mᵁ chᵁ'ᵁ”, chiima'ñe repana i'kache'te asa pojoasomᵁ repaᵁ. Asa pojosi'kᵁreta'ni ángel Dios raosi'kᵁpi ravᵁ cho'oasomᵁ repaᵁ'te. Ravᵁ cho'oᵁna repaᵁ ca'nivᵁ sa'navᵁji añari āijᵁna jūnisoasomᵁ repaᵁ.

²⁴ Herodes jūnisosirᵁmᵁ pāi Dios chᵁ'ore asa chēa Jesucristoni si'arᵁmᵁ na'a jainᵁko jovojuᵁ paniasome.

²⁵ Ūcuarᵁmᵁ Bernabena'me Saulo Antioquía vᵁ'ejoopo pa'ina jovosi'e kuri Jerusalén pa'inani jo'kajani jo'e Antioquía vᵁ'ejoopona co'iasome. Co'ijᵁ Juan Marco'te saasome repana.

13

Dios chᵁ'ore chᵁ'vaa'juᵁ chini Bernabena'me Saulo'te tīichejñana saosi'ere kᵁamᵁ

¹ Reparᵁmᵁ Antioquía vᵁ'ejoopo Jesucristo'te cuasakuanupᵁ Dios chᵁ'o kᵁanana'me Jesure cuasanare che'chona paniasome. Iea'me repana mami: Bernabe'mᵁ, chija'ia Simeon'mᵁ, Cirene raisi'kᵁ Lucio'mᵁ, Saulo'mᵁ, Menaén chīirᵁmᵁ Herode'te ja'me pa'isi'kᵁna'me. (Repaᵁ Herodes Galilea canare chū'uku paniasomᵁ.) ² Reparᵁmᵁ Jesucristo'te cuasana chi'i Dioni sēejᵁ āu āima'ñe paniasome Dioni pojojᵁ. Jā'aja'ñe cho'ojᵁna Dios Rekocho ija'che i'kaasomᵁ repanare: “Bernabena'me Saulo'te chekᵁchejñana saojᵁ'ᵁ mᵁsanᵁkona, chᵁ'ᵁ repanare jo'kasi'ere sani cho'ojᵁ paapᵁ”, chiniasomᵁ. ³ Jā'aja'ñe i'kaᵁna asa jo'e āu āima'ñe pa'ijᵁ Dioni sēejᵁ paniasome repana. Sēni pi'ni repanare Bernabena'me Saulo'te ija'che i'kajᵁ jūjñapi jaasome repana: “Diopi mᵁsanᵁkonare re'oja'che cho'okaaᵁ, sani Repaᵁ chᵁ'ore masi chᵁ'vaa'juᵁ chini”, chiniasome. Jā'aja'ñe i'ka pi'ni repanare Dios chᵁ'ore chᵁ'vajaapᵁ chini tīichejñana saosoasome repana.

Chipre juupo pa'inare sani chᵁ'vasi'ere kᵁamᵁ

⁴ Ūcuarᵁmᵁ Bernabena'me Saulo Dios Rekochoji repanani chū'ᵁ saᵁna Seleucia vᵁ'ejoopona caje tī'a choovᵁ ᵁjavᵁji tuni Chipre juupona jēniasome. ⁵ Jē'eju Chipre juupo cajoopona Salamina vᵁ'ejoopona tī'aasome

repana. Ūcuajoopo'te tī'a pa'ijū judíopāi chi'ivū'ña kaka Dios chū'ore chū'vajū paniasome repaña. Juan Marcos repañani ja'me cho'okasa chini ja'me saniasomū.

⁶ Peore repajuupo ku'ijū chekuru'ru pa'ijooopo Pafos vū'ejoopo tī'aasome repaña. Tī'a judíopāi'ute chaire tijñaasome repaña. Chai mamia'me Barjesús. Repau Barjesús, "Dios chū'o kuaku'mū chū'ū", chiiū joreasomū. ⁷ Jā'aja'ñe pa'ikūji repacheja pa'inare chū'ūku'te Sergio Paulo'te rua masiku'te ja'me paniasomū repau. Reparumū Sergio Paulo Bernabena'me Saulo'te soniasomū, repañapi Dios chū'ore kuajūna asara chini. ⁸ Jā'ata'ni repau chai repañapi Sergio Pauloni Dios chū'ore chū'vañū chiijūna ūsera chiniasomū. (Repau chai mami cheke Elimas, griegopāi repau'te ve'ochē.) "Pāi chū'ūku'ji Dios chū'ore asa chēa cuasaku", chini ūsera chiniasomū repau Elimas. ⁹ Jā'ata'ni Dios Rekocho Saulo'te ja'me paniasomū. (Saulo mami griego chū'o Pablo'mū.) Repau Pablo rorepa ñaasomū chaire. ¹⁰ Repañni rorepa ñaku, ija'che i'kaasomū Pablo:

—Mū'ū vati chū'ūñechi'a cho'okū'mū. Re'oja'che cho'ochē peore cuhekū'mū mū'ū. Joreū'mū mū'ū. Pāipi Maire Paaku'te cuasañū chiito ūsekū'mū mū'ū. Rua cu'aku'mū mū'ū. ¹¹ Jā'ajekūna Dios mū'ūre cu'ache cho'oja'mū. Mū'ū ñakocaā na'añe cho'oja'mū Dios. Irūmūpi miañejē'e ñamaneja'mū mū'ū na'a pa'isirūmūjatū'ka —chiniasomū Pablo repau'te chaire.

Chikūna repau Elimas teana na'asoasomū. Na'aso repau jātūna chēa kuhajanani pāi ku'easomū. ¹² Elimas na'asosi'ere ña jñanoasomū pāi chū'ūku. Jā'are ña jñanoñna Pablo Maire Paaku Jesucristo pa'iche che'chosichū'opi repau'te rua cuasoasomū. Cuasokūna Dios chū'o asa chēa Diore cuasaasomū repau pāi chū'ūku.

Pablona'me Bernabé Antioquía de Pisidiare sani chū'vasi'ere kuamū

¹³ Pablona'me Bernabé Pafos vū'ejoopo eta caje choovu tuni jo'e tūichejana chiaraji jēniasome, Panfilia chejana. Jēni tī'a chiacha co'covūna sani Perge vū'ejoopona tī'aasome repaña. Juan Marcota'ni repañare jo'ka Jerusalenna co'isoasomū. ¹⁴ Perge vū'ejoopoji sani Pablona'me Bernabé Antioquiana Pisidia cheja cajoopona tī'aasome. Sani tī'a pa'ijū judíopāi pūaumucusena ūcuana chi'ivū'ena mūa kaka pūuasome repaña. ¹⁵ Ūcuarūmū repavū'e chū'ūna Dios chū'o aperūmū tochasiphuroā pa'iche'te, Moisés tocha jo'kasi'ena'me chekūna Dios

chũ'o kuasina tochasi'e ñaju i'kaasome. Ñaju i'ka pi'ni Pablona'me Bernabere ija'che i'kaasome repaña:

—Chũkũna majapãi, mũsanũkonapi chũ'vaũu chini i'kajũ'ũ inare pãi chi'isinare —chiniasome.

¹⁶ Chitena Pablo vũni nũkakũ vevoasomũ repanare, asaa'ju chini. Repanare ti'jũeũe nũkakũ ija'che i'kaasomũ repaũ:

—Mũsanũkona Israelpãi, asarepajũ'ũ. Ũcuachi'a mũsanũkona tiipãi Diore vajũchũna, asarepajũ'ũ.

¹⁷ Mai ũcuanũko judiõpãi Cuasakũji, Dios, mai aipãire chẽasomũ re'oja'che cho'okasa chini. Ũcuauji re'oja'che cho'okaiũna pãi rũa jainũko jojoasome repaña Egipto cheja pa'irũmũ. Repanare Dios, peore Cho'omasikũjekũ, repacheja pa'isinare peore etoasomũ. ¹⁸ Eto pãi peochejana

rao rũa cu'ache cho'onareta'ni cuarentarepaũsũrũmũ kuirakũ paniasomũ Dios repanare repacheja pa'irũmũ.

¹⁹ Cuarentarepaũsũrũmũ panĩ pi'nisirũmũna Canaán cheja pa'inare tiipãire sieterepakuanupũãre vanisoa'ju chini chũ'ũasomũ Dios repanare, vanisorena repaña pa'isichejare isira chini. ²⁰ Peore cuatrocientos cincuentarepaũsũrũmũ jã'aja'ũe cho'okaiũ paniasomũ Dios repanare Israelpãi.

'Repanapi Canaán chejare kaka pa'ijũna repanare pãi chũ'ũnare jo'kaasomũ Dios, repanare kuhena cu'ache cho'oũu chini rairũmũchi'a, chũ'ũju paapũ chini. Rũa jeerũmũ jã'aja'ũe cho'oju paniasome repaña, Dios chũ'o kũajau Samuel chuta'a peorũmũ. ²¹ Samuel pa'irũmũna repaña Israelpãi Dioni rũa sẽejũ paniasome, repanare chũ'ũjaũni masakũni, isiũna repanani si'arũmũ chũ'ũku paaũ chini.

Sẽejũ pa'ijũna repanare chũ'ũjaũre Cis mamakũni, Saulni jo'kaasomũ Dios. Repaũ Saũl Benjamín jojosi'kũ paniasomũ. Dios pãi chũ'ũũe jo'kasirũmũ Saũl cuarentarepaũsũrũmũ chũ'ũasomũ repanare. ²² Repaũ jã'ajanũkorepaũsũrũmũ chũ'ũsirũmũna Dios pãi chũ'ũũe tũasomũ Saulre. Jã'ata'ni Dios Israelpãi ũcuanũkore chũ'ũjaũre jo'e chekũni Davini pãi chũ'ũku'te jo'kaasomũ.

Repaũ'te Davire ija'che i'kaasomũ Dios: "Isaĩ mamakũ'te, Davire, chũ'ũre rũa cuasakũ'te rũa pojomũ chũ'ũ. Chũ'ũ chũ'ũũe peore cho'oja'mũ repaũ", chiniasomũ Dios. ²³ Chura Dios David Jojosi'kũre Jesure raocuhasi'kũa'mũ maire Israelpãi vati toa sani uuche'te ũsekaaũ chini.

Apereparũmũna cho'okasa chiisi'kũjekũ maire re'oja'che cho'okanicuhasi'kũa'mũ Dios. ²⁴ Jesús chuta'a che'chomarũmũ Juan Pãĩ Okoro'vesi'kũ Israelpãi ũcuanũkore Dios chũ'ore chũ'vaasomũ repanapi asa chẽa cu'ache cho'uche'te ũhaso okoro'vecojũoa'ju chini.

25 Repau Juan pãi chũ'vache cuhapi'rarumũ ija'che i'kaasomũ: "Mũsanũkona chũ'ure masi cuasama'me. Diopi raosi'kua'mũ chũ'ure. Jã'ata'ni Dios Mamakũma'mũ chũ'u. Chekũ pãiu na'a rua Masiũ cho'jepi raija'mũ; jã'ua'mũ Dios Raokũ. Ichejana raipi'ramũ Repau, pãire che'chora chini. Repau'te ña, kũkũjanaa'me pãi. Chũ'u Repau'te, 'Peore Masiũ'mũ', chiũ cuasakũ, 'Rua vesũkũ'mũ chũ'u', chiimũ na'a jmamakarũ masikũjekũ", chiniasomũ Juan.

26 'Chũ'u majarpãi, ie chũ'o mũsanũkonare Abraham jojosiñana'me tũpãi Repau'te vajũchũnare raomũ Dios, mũsanũkonapi asa chẽa Jesucristoni jovorena mũsanũkona rekoñoãre care'vakaau chini. 27 Jã'ata'ni Jerusalén pa'ina Jesús pa'iche vesũsinaa'me, repanare chũ'ũna ũcuachi'a. Dios chũ'o aperumũ kuasina Jesús rani pa'ijachere kũajũ tocha jo'kasi'e masi asamanaa'me repana. Pũaumucujña pa'iche si'arumũ repa tochasi'e ñajũ i'kanata'ni asavesũnaa'me repana. Repauni cuhejũ vanisoa'jũ chini chũ'ũjũ tocha jo'kasi'e kũache ñanata'ni ũcuare cho'osinaa'me repana. 28 Repau'te Jesure cu'ache cho'omanesi'kũreta'ni, vanisoche'te chũ'ũa'kũ chini pãi chũ'ũku'te, Pilato'te rua i'kaasome repana. 29 Dios chũ'o kuasina Repau'te cho'ojachere kũajũ tocha jo'kasi'ere peore cho'o pi'nirena kurususẽ'vero jẽ'josi'kũre caso, tãasome pãi. 30 Jã'ata'ni Repau'te Diopi tãsichejapi vaso etoasomũ. 31 Aperumũ Repau Jesús Galilea chejare paniasomũ. Jã'achejapi Repau neenana'me Jerusalén vũ'ejoopona saniasomũ Repau. ũcuajooopo'te sani pa'ũna pãi vanisoasome Repau'te. Jã'ata'ni Repau'te tãsichejapi vajũrani eta ku'ũna Repau neena ñaasome Repau'te, aperumũ ũcuauña'me ku'isina. Repau vajũraisirumũ cuarentarepaumucujña pa'ũ Repau neenare ñokũ paniasomũ Jesús. Jã'aja'ñe cho'okũna ñasinajejũ irumũ mai majarpãi jainũkore pãi kũajũ pa'ime repana ñasi'ere.

32 'Chũ'o rua re'oja'chere ra kũame chũkũna mũsanũkonare. Dios aperumũ mai aipãi ija'che i'kaasomũ: Mũsanũkona jojosiñare rua re'oja'che cho'okaija'mũ chũ'u, chiniasomũ. 33 Irumũ Dios maire repana jojosiñare Repau i'kasi'e cho'okanicuhasi'kua'mũ. Jã'are chini Jesure vaniso tãcojñosi'kũre vaso etocuhasi'kua'mũ Dios. Repau chũ'o aperumũ tochasiphũro, Salmos capítulo dos, ija'che kũamũ: "Mũ'u chũ'u chũia'mũ.

Churata'ni mũ'u chũ'u chũ'ũñeja'ñe peore chũ'ũku pa'ija'mũ",

chiniasomũ Dios, Mamaku'te,

chiimũ. ³⁴ Repau'te Jesure vaniso tãcojñosi'kũre Diopi cho'okaiũna repau ca'nivũ jã'jumanesi'kua'mũ. Jo'e jũ'imanejañere vajũraisi'kua'mũ Repau. Ūcuare ija'che kuamũ Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e:

“Chũ'u, Dios, aperũmũ, 'Mũ'u Jojosi'kũre re'oja'che cho'okaija'mũ', chiisi'kua'mũ Davire.

'Cho'okaija'mũ', chiisi'kũjekũ jorema'ñe ũcuarepa cho'okaija'mũ chũ'u mũ'ũre”,

chinasomũ Dios, Mamaku'te,

chiimũ. ³⁵ Cheke na'a charo David tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

Dios, Mũ'u Neekũre re'oja'chechi'a cho'okũ'te jũnisõsirũmũ Repau ca'nivũ jã'juñe ũseja'mũ mũ'u,

chiimũ. ³⁶ Diopi chũ'ũkũna aperũmũ pa'isinare David re'oja'che cho'okaniasomũ. Dios repau'te chũ'ũsi'e

peore cho'o pi'ni aireko jũnisoasomũ repau. Jũnisõũna pãipi repau aipãi tãcojñosichejana tãrena repau ca'nivũ jã'jusoasomũ. ³⁷ Jã'ata'ni Jesús jũnisõsirũmũ

tãcojñosi'kũta'ni Diopi vasokũna repau ca'nivũ jã'jumaneasomũ. ³⁸⁻³⁹ Jã'ajekũna chũ'u mũsanũkonare iere

chũ'vamũ, masia'ju chini: Jesús maire jũni ro'ikaisi'ejekũna mai cu'ache cho'оче tũ'nesokaiche pa'imũ maire chura.

Dios chũ'ũsi'e rũa pa'imũ. Jã'ata'ni mai cuheju cho'oma'me repa. Dios chiiche re'oja'chere cho'omapũ si'arũmũ cu'ache

cho'ojũ pa'inaa'me mai. Jã'aja'ñe cho'onajeju Dioni pojoñũ chini jo'cha va'iva'nare si'arũmũ vani ũojũ pa'ime mai,

cu'are tũnoñũ chini. Jã'ata'ni tí'ama'mũ jã'a. Jã'ata'ni Jesucristoji mai cu'a peore ro'isokaisi'ejekũna Dios mai

cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamaneja'mũ, maipi Jesucristo'te cuasato. ⁴⁰ Asarepajũ'u chũ'u i'kache. Ie chũ'o asa

jachama'ñe pa'ijũ'u. Mũsanũkonapi jachato chekũrũmũ Dios chũ'o aperũmũ kuasina tocha jo'kasi'e kuacheji cu'ache

ti'jñeja'mũ mũsanũkonare. ⁴¹ Ija'che chiimũ repaña tocha jo'kasi'e:

“Asarepajũ'u, mũsanũkona, chũ'ũre Diore cuasacuhena. Asa kũkũjũ'u.

Cho'osõjanaa'me mũsanũkona. Chũ'u cho'оче mũsanũkona chuta'a ñama'ñere cho'oja'mũ

chũ'u. Jã'are chũ'u cho'ojachere pãipi kũato jachara'ame

mũsanũkona”, chiisi'kua'mũ Dios, chiimũ —chinasomũ Pablo repanare pãi.

⁴² Chũ'va pi'ni Pablona'me Bernabé judiõpãi chi'ivũ'epi etaasome. Etajũna Pablo chũ'vasi'e asasina rũa i'kaasome

repau'te, chekũsemana jo'e rani pũaumucusena ũcuare chũ'vaa'kũ chini. ⁴³ Repavũ'e etasirũmũ chi'isina jainũko

judiópāina'me tīipāi Diore vajuchuna ja'me tuha saniasome Pablona'me Bernabere. Ūcuanani ja'me saijuna Pablona'me Bernabé jo'e chū'vaasome repanare Dios chū'o asa chēasi'ere jo'kasomanea'jū chini.

⁴⁴ Ūcuarumū pāi jo'e chekusemana pūaumucusepi tī'auna Dios chū'ore asaŋu chini rūa jainuko rani chi'iasome. Vū'ejoopo pa'ina pāi peore chi'ira'aasome, Pablo chū'vache'te asaŋu chini. ⁴⁵ Jā'ata'ni chekuna judiópāi Pablo'te pe'rujū ke'rejū, "Joremū ikū", chiniasome, "Repau chū'ore jairepanuko asaŋu chini chi'ime", chini cuasaju. ⁴⁶ Ke'renareta'ni Pablona'me Bernabé vajuchuma'ñe ija'che i'kaasome repanare:

—Diopi chū'ukuna musanukonare judiópāire charo Dios chū'o chū'vasinaa'me chukuna. Jā'ata'ni musanukonapi Dios chū'ore asacuhejū jachajuna judío peonani chū'vajanaa'me chukuna chura. Dios pa'icheja saicuheme musanukona. ⁴⁷ Ija'che chū'usi'kua'mū Dios chukuna'te:

Mū'ure chū'u chū'ore chū'vaa'kū chini jo'kamū chū'u, judío peonare so'ña pa'inani chū'u pa'iche'te kuaa'kū chini, kuauna asa chēa chū'uni jovoa'jū chini.

Repanani rūa re'oja'che cho'okasa chini cho'omū chū'u ie, chiimū Dios chū'o aperumū tocha jo'kasi'e —chiniasome repaana Pablona'me Bernabé.

⁴⁸ Chitena repaana judío peona asa pojōjū, "Dios chū'o rūa re'oja'imū", chiniasome. Jā'aja'ñe i'kajū Jesure ja'me sani pa'ijana ūcuanuko teana cuasa jovoasome Dios chū'ore asa chēani.

⁴⁹ Jā'aja'ñe chū'vajuna reparumū repacheja pa'ina jainuko Dios chū'o asaasome. ⁵⁰ Jā'ata'ni repaana judiópāi Pablona'me Bernabere rūa cu'ache cutuasome. Jā'aja'ñe cutujuna asa masiromi Diore vajuchunana'me umupāi repajoopo pa'inare chū'una cuhejū na'a rūa cu'ache cutujū repanare ūcuachejapi etoasome. ⁵¹ Repanani etojuna Pablona'me Bernabé repaana cū'akorophe're chū'isi'e cha'o tī'to to'jñōjū eta saniasome, pāipi repajoopo pa'ina cu'ache cho'osi'ena'me Dios chū'o asacuhesi'ere masia'jū chini. Eto saorena Iconio vū'ejoopona saniasome repaana. ⁵² Jā'ata'ni repaana etasijoopo pa'ina Jesucristo'te mama cuasana Dios Rekochoji ūcuanani ja'me pa'ina rūa pojoasome.

14

Pablona'me Bernabé Iconio vū'ejoopo pa'inare sani chū'vasi'ere kuumū

¹ Ūcuarumū Pablona'me Bernabé Iconio vū'ejoopo sani tī'a pa'ijū judiópāi chi'ivū'ena kaka Dios chū'ore

chũ'vaasome. Repanapi rũa re'oja'che chũ'vajũna judiõpãina'me judiõ peona jainũko asa chẽa cuasajũ Jesucristoni jovoasome. ² Jã'ata'ni chekũna judiõpãĩ te'ena Jesure cuasacuhena rũa cu'ache cutuasome repanare. Judiõ peonare ũcuachi'a rũa jorechũ'o i'kaasome repana, asa Jesure cuasanani pe'rua'jũ chini. ³ Jã'ajekũna repanapi Jesure cuasache'te jo'kamanea'jũ chini, Pablona'me Bernabé pesa saimaneasome, repanani na'a che'choũu chini. Vajũchũma'ñe chũ'vajũ, Jesucristo pãĩ ũcuauũkore re'oja'che cho'okaiche'te kũajũ paniasome repana. Jã'aja'ñe cho'ojũna, Maire Paakũ, Jesús, Diochi'a masiche'te cho'omasiche jo'kaasomũ repanare, pãipi ña, "Chũ'o ũcuarepare chũ'vanaa'me ina", chiijũ masia'jũ chini. ⁴ Jã'ata'ni repajoopo pa'ina ũcuauũko ũcuate'e chiimaneasome. Chekũna judiõpãĩre chiniasome. Chekũna Jesús saosinani chiniasome. ⁵ Reparũmũ pãĩ Pablona'me Bernabere cu'ache cho'oũu chini, jainũko judiõpãina'me judiõ peonana'me repanare chũ'ũna chi'i cutuasome. "Repanani catapi su'a vẽasoũu", chiniasome repana. ⁶ Jã'ata'ni repanare cu'ache cho'oũu chiiche asaasome Pablona'me Bernabé. Asa tĩichejana, Licaonia chejana saniasome repana. Sani Listra vũ'ejoopona'me Derbe vũ'ejoopo repacheja po'ña ũcuachi'a kuniasome repana. ⁷ Jã'achejũñare sani ku'ijũ Jesure cuasache kũachũ'ore chũ'vajũ paniasome repana.

Listra vũ'ejoopo pa'inana'me Derbe vũ'ejoopo pa'inare sani chũ'vasi'ere kũamũ

⁸ Reparũmũ Listra vũ'ejoopo sani tĩ'a pa'ijũ Dios chũ'o chũ'vato pãĩũ nũka ku'imava'ũ ñu'iu paniasomũ. Chĩĩrũmũna teana cu'acũ'a paava'ũre jũaacojũnosiva'ũjekũ nũka ku'imava'ũ paniasomũ repaũ. ⁹ Jã'aja'ñe pa'iva'ũpi Pablo chũ'vachũ'ore ñu'iu asaku paniasomũ repaũ. Ñu'iu asakũna Pablo repaũ'te rorepa ñakũ, repaũ rekocho cuasache ñaasomũ. Ija'che cuasaasomũ repaũ nũka ku'imava'ũ: "Chekũrũmũ Dios chũ'ũre vasoja'mũ." Jã'aja'ñe cuasakũna Pablo masakũjekũ, "Ikũre vasore'omũ", chini cuasaasomũ. ¹⁰ Chini cuasa repaũ'te vjachũ'opi ija'che i'kaasomũ repaũ:

—¡Vũni nũka ku'ijũ'ũ mũ'ũ! —chiniasomũ Pablo.

Chikũna teana vũni sũ'a nũka kuniasomũ repaũ. ¹¹ Pabloji jã'aja'ñe cho'oũna ña repacheja Licaonia cheja pa'ina repana chũ'opi ija'che i'kajũ vjachũ'o cuiasome:

—Iva'na diova'na cũnaũmũ pa'inapi pãijana caje ñome maire —chiniasome repana.

¹² Bernabere, “Ikũ Zeua'mũ”, chiniasome repaña. Pablo'te, “Ikũ Hermea'mũ”, chiniasome, i'kasi'kũjekũna.

¹³ Ūcuajooopo kueñere pãi chi'i Zeure pojovũ'e paniasomũ. Repavũ'e kuirakaikũ phairi, vacava'nare korosipa'pa ju'iva'nani vũ'ejoopo kakasa'arona raasomũ. Phairina'me repacheja pa'ina Jesús saosinani pojovũ, vacava'nani vanisoñũ chiniasome. ¹⁴ Jã'ata'ni Bernabena'me Pablo repaña cho'oñũ chiiche'te asa, cuhejũ repaña ju'ikãña rueni che'rejũ pãi kuanupũ jooopona vũ'vũ saniasome, repaña cho'oñũ chiiche'te ñseñũ chini. Æsejũ ija'che i'kajũ cuiasome repaña:

¹⁵ —¿Je'se cuasa ija'che cho'oche ina? Chũkũna rupũ pãia'me. Mũsanũkona pa'icheja'che pa'inaa'me chũkũna. Dioma'me. Rupũ mũsanũkonani Jesure cuasache kũachũ'ore chũ'vañũ chini raisinaa'me chũkũna i'cheja, mũsanũkonapĩ iere rupũ tũosiva'nare pojochete ũhasoajũ chini. Jã'ajekũna mũsanũkonare chũkũna Diorepaũni Si'arũmũ Pa'ikũni chejana'me chiañaaña'me cũnaũmũna'me peore jã'achejña pa'iche cu'amajñarũã Cho'osi'kũni cuasaa'jũ chini chũ'vame. ¹⁶ Apereparũmũpĩ irũmũjatũ'ka pãi si'achejña pa'inare repaña chijũ cho'oche ñsemaneamomũ Dios. ¹⁷ Jã'ata'ni Repaũ pa'iche'te masia'jũ chini cheja pa'inare pãi si'arũmũ cho'okaimũ Repaũ. Pãi oia re'oja'che kuirakũ'mũ Dios. Oko ramũ. Āũ kũirũmũ āũ chiño kũimũ. Āũ pa'imũ rũa. Pojome pãi rekoñoã. Peore jã'a Dios cho'okaichechi'aa'me —chiniasome repaña Pablona'me Bernabé.

¹⁸ Jã'aja'ñe i'kanareta'ni vacava'nare ũcua vanisokañũ chiniasome repaña. Pablona'me Bernabé ñsema'to vanisokaira'aasome repaña.

¹⁹ Na'a pa'isirũmũna judiõpãi te'ena Antioquía vũ'ejoopo pa'inana'me Iconio vũ'ejoopo pa'ina Listra vũ'ejoopona raniasome. Ūcuajooopo'te rani pa'ijũ Pablona'me Bernabere cu'ache cutuasome repaña, repajooopo pa'inapĩ asa repañani pe'rua'jũ chini. Jã'aja'ñe cuturena asa pe'rujũ Pablo'te catapĩ rũa su'aasome repaña, repañni vanisoñũ chini. Repaũ'te su'a vẽa vũ'ejoopo rũ'tũvana jñajñũ sa ũhaasome repaña, “Jũnisocuhasi'kũa'mũ ikũ”, chini cuasajũ. ²⁰ Jã'ata'ni Jesucristo'te cuasanapĩ sani repañni rũhiso'koro chi'i nũkajũ ñatona cuasarani vũni jo'e vũ'ejoopona kakaasomũ repañ.

Jo'e apeñatato Pablona'me Bernabé Derbe vũ'ejoopona saniasome. ²¹ Repajooopo tĩ'a pa'ijũ Jesure cuasache kũachũ'ore chũ'vaasome repaña repajooopo pa'inare. Chũ'vajũna pãi jainũko asa chẽa Jesucristoni cuasajũ jovoasome. Chũ'va pi'ni jo'e Listra vũ'ejoopona co'iasome

repana. Jã'ajooopoji Iconio vʌ'ejooopona co'iasome repa. Jo'e jã'ajooopoji Antioquía vʌ'ejooopo co'iasome repa Pablona'me Bernabé. ²² Ūcuajooopõana jo'e co'i repajooopõ pa'inare Jesucristo'te cuasanare jo'e che'chojʌ paniasome repa. Jã'aja'ñe che'chojʌ repa ija'che i'kajʌ rʌa chʌ'vaasome repa Dios chʌ'o cuasache'te ũhasomaneajʌ chini:

—Jmamakarujē'e Dios chʌ'o cuasache ũhasomanejū'ʌ rʌa pa'icu'ache pa'itojē'e. Pã si'arʌmʌ pa'icu'ache cho'ome maire Jesucristo'te cuasanare. Jã'aja'ñe pa'imʌ maire Dios pa'icheja chuta'a saimarʌmʌ —chiniasome repa Pablona'me Bernabé. ²³ Ūcuachi'a repajooopõ pa'irʌmʌ Jesucristo'te cuasanare kuirajʌ chū'ʌjanani jña jo'kaasome repa, ũcuanapi chū'ʌjʌna si'arʌmʌ chi'ijʌ Jesucristoni jo'kama'ñe cuasaa'jʌ chini. Repanare jña te'eumucuse āu āima'ñe pa'ijʌ Jesuni sēekaniiasome, repa Cuasakujʌ Jesupi repa kuirakʌ re'oja'che cho'okaaʌ chini.

Pablona'me Bernabé Antioquía de Siriana co'isi'ere kʌamʌ

²⁴ Jã'aja'ñe cho'o pi'ni Pisidia chejapi Panfilia chejana ma'api co'i tĩ'aasome repa. ²⁵ Panfilia cheja pa'ijooopona Perge vʌ'ejooopona sani Dios chʌ'ore chʌ'vaasome repa. Chʌ'va pi'ni Atalia vʌ'ejooopona cajeasome repa. ²⁶ Atalia caje tĩ'a choovʌ tuni Antioquía vʌ'ejooopona aperʌmʌ repa pa'isijooopona jēniasome repa. Aperʌmʌ Antioquía pa'inapi Dios chʌ'ore chʌ'vaa'jʌ chini ija'che i'kajʌ saosome repa: “Diopi mʌsanʌkonare kuirakʌ re'oja'che cho'okaaʌ, mʌsanʌkonapi Repa chʌ'ore chʌ'vakaijʌna”, chiniasome repa. Repa chʌ'vajaijū'ʌ chiisi'e sani chʌ'va pi'ni co'iasome repa. ²⁷ Antioquía vʌ'ejooopo co'i tĩ'a Jesucristo'te cuasanare soni chi'i repa ku'isi'ena'me Dios repa cho'okaisi'e peore kʌasome repa. Ūcuachi'a judío peonapi Jesucristoni cuasaa'jʌ chini Dios cho'okaisi'e peore kʌasome repa. ²⁸ Kʌa pi'ni Pablona'me Bernabé rʌa jeerʌmʌ paniasome repa cheja Jesucristo'te cuasanana'me.

15

Jerusalén vʌ'ejooopona chi'i cutusi'ere kʌamʌ

¹ Ūcuarʌmʌ ʌmʌpã te'ena Judea cheja pa'ina Antioquía vʌ'ejooopona sani Jesucristo'te cuasanani ija'che chiijʌ che'choasome: “Mʌsanʌkonapi judío peonapi Moisés chū'ʌ jo'kasi'ere jĩkomu chã'tiro pa'ica'nirʌ chuto tʌacojñoma'to Dios pa'icheja saicu'aja'mʌ.” Jã'aja'ñe chiijʌ che'chojʌ

paniasome repaña Judea cheja raisina. ² Pablona'me Bernabé repaña che'choche'te ñseju rúa i'kaasome repañare. Ruarepa i'kajuna chekuna, Jesure cuasana Antioquía vñ'ejoopo pa'ina ija'che i'kaasome repañare: "Jerusalén vñ'ejoopona sani Jesús saosinana'me ainani sēniasajũ'u", chiniasome. Jã'aja'ñe i'ka Pablona'me Bernabere saosome repaña, chekũnare Jesure cuasanare ũcuachi'a. ³ Antioquía vñ'ejoopo pa'ina Jesure cuasakuanupũji saojuna saiju Fenicia chejana charo tĩ'aasome repaña. Jã'achejapi Samaria chejana tĩ'a repachejña pa'inare Jesure cuasanare peore kũasome repaña, judío peonapi Jesure jovosi'e. Kũajuna asa rúa pojoasome repaña. ⁴ Repacheja carani saiju Jerusalén vñ'ejoopona tĩ'aasome repaña Antioquía pa'inana'me Pablona'me Bernabé. Tĩ'arena Jerusalén pa'ina Jesucristo'te cuasana peore pojoasome repañare, Repañ saosinana'me Jesure cuasanare chũ'una peore. Pojojuna Pablona'me Bernabé aperũmũ repaña Dios chũ'o chũ'varũmũ repañare Dios cho'okaisi'ere peore kũasome.

⁵ Jã'ata'ni fariseopãi Jesucristo'te cuasana vñi nukaju ija'che i'kaasome repañare:

—Ija'che chũ'ujũ'u repañare judío peonare: "Mũsanũkonapi Jesucristo'te cuasani jĩkomu chã'tiro pa'ica'nirũ chũto tũacojño cheke Moisés chũ'u jo'kasi'e peore cho'ojũ pa'ijũ'u", chiijũ'u —chiniasome.

⁶ Chitena Jesucristo saosina Repañ'te cuasanare chũ'unana'me chi'iasome ũcuare cutuñu chini. ⁷ Chi'i repañapi jeereparũmũ cutujuna Pedro vñi nukakũ ija'che i'kaasomũ repañare:

—Asarepajũ'u, chũ'u majapãi. Aperũmũ chũ'ure Diopi chēasi'kũa'mũ chũ'upi judío peonani Jesure cuasache kũachũ'ore chũ'vakuna asa chēa cuasaju repañapi Jesucristoni jovoa'ju chini. Masime mũsanũkona jã'a. ⁸ Chũ'upi Dios chũ'ore chũ'vakuna asa chēa Jesucristo'te jovosinaa'me repaña. Jã'ajekuna Dios pãi rekoñoã pa'iche Masikũjekũ repañare teana Repañ Rekocho'te raosi'kũa'mũ, judío peonare'ta'ni, maire aperũmũ ĩsisi'eja'che. Jã'aja'ñe cho'o repañare Repañ pojoche ñosi'kũa'mũ chũkuna'te. ⁹ Dios ũcuanũkore pãi ũcuapa'rũvachi'a oikũ'mũ, mai judiopãina'me judío peonare. Judío peonapi Jesuni cuasaju jovorena repaña rekoñoã care'vakaisi'kũa'mũ Dios, mai rekoñoã care'vakaisi'eja'che. ¹⁰ ¿Je'se cuasa mũsanũkona Dios cho'оче jachache? Rúa cuajare chũ'ũme mũsanũkona judío peonare. Moisés chũ'usi'e peore masi cho'ovesunaa'me mai. Mai aipãi ũcuachi'a vesũasome. Jã'ajekuna judío peonare, "Moisés chũ'usi'e

cho'ojũ'u", chiimanejũ'u. ¹¹ Maipi Jesucristoni cuasaju jovoto re'omũ. Judío peonare ũcuachi'a re'omũ. Peore re'oja'che cho'omanareta'ni Maire Paaku Jesucristo mai rekoñoã re'oja'che care'vakaiku'mũ, maipi Repau'te cuasato. Rekoñoã care'vacojñosinare Dios pa'icheja saire'omũ. Jã'a masime mai —chiniasomũ Pedro repanare.

¹² Pedroji i'ka pi'niuna Pablona'me Bernabé repana ku'iju judío peonare chũ'varumũ cho'osi'ere kuaasome. Reparumũ Diopi repanani cho'okaiuna rua re'oja'chere Diochi'a cho'omasiche'te cho'oasome repana. Jã'are kuajuna chi'isina i'kama'ñe asaasome. ¹³ Repanapi i'ka pi'nirena Santiago ija'che i'kaasomũ:

—Chũ'u majapãi, asarepajũ'u. ¹⁴ Charo Simón Pedro maire i'kasi'kua'mũ, judío peonare Dios oiche'te kuaku. Repau Pedro chũ'varumuna Dios judío peonare te'eva'nare oiũ paara chini chẽaasomũ repanare. ¹⁵ Ũcuachi'a aperumũ Dios chũ'o kuasina ũcuare kuaju tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ:

¹⁶ "Chũ'u, Dios, na'a pa'isirumũ jo'e rani David jojosi'kuni jña,

pãire chũ'ua'ku chini jo'kaja'mũ.

David jojosina rua jeerumũ chũ'uma'me.

Jã'ata'ni jo'e peore care'vaja'mũ chũ'u David jojosi'kupi chũ'ua'ku chini.

¹⁷⁻¹⁸ Jã'aja'ñe cho'oja'mũ chũ'u judío peonajẽ'e chũ'uni pojojũ paaru chini.

Chũ'upi jã'aja'ñe cho'oto chũ'u chẽa paana si'achejña pa'ina ũcuauko pojojanaa'me chũ'ure."

Jã'aja'ñe i'kamũ Dios apereparumupi, pãipi asa masia'ju chini.

Chũ'o ũcuarepare i'kaku'mũ Dios, chiimũ.

¹⁹ Jã'aja'ñejekuna chũ'vamũ chũ'u ie Jesucristo'te mama jovosinani judío peonani cuaja pa'iche'te chũ'umaneñu chini: ²⁰ Cuaja peochechi'a chũ'uñu repanare. Rupu tãosiva'nare jo'kasi'e ãu ãimanejũ'u. Ũcuachi'a musanukona umupãi, romi musanukonare pa'imanare romineemanejũ'u. Musanukona romi ũcuachi'a musanukonare paamanare umupãi umuneemanejũ'u. Ũcuachi'a chie ũkumanejũ'u. Va'i rupu ruso vẽasiva'nare ãimanejũ'u; chie paame jã'ana. Peore jã'are cho'oma'to re'omũ. ²¹ Ũcuachi'a repanapi judío peonapi jã'are cho'oma'to judiopãi pojojanaa'me repanare. Mai judiopãi puaumucujña si'arumũ Moisés tocha jo'kasi'ere ñaju i'kaju che'chonaa'me. Ũcuachi'a mai judiopãi chi'ivũ'ña

si'ajooṗoã pa'imṁ. Ūcuavṁñana chṁ'vanaa'me mai. Aṗerṁmṁṗi iumucujñatṁ'ka jã'aja'ñe cho'oju pa'inaa'me mai —chiniasomṁ Santiago repanare.

Jerusalén pa'inapi judío peonani chṁ'ore tocha saosi'ere kṁamṁ

²² Jã'aja'ñe chi'i cutu pi'ni te'eka'chapanare pãi Jerusalén pa'inare Antioquía vṁ'ejooṗona saarṁ chini ūcuanṁko chṁ'ṁasome repana, Pablona'me Bernabé repana pa'icheja co'irṁmṁna ja'me saarṁ chini. Repana chi'i cutusina Jesucristo saosinana'me Repau'te cuasanare chṁ'ṁnana'me Jesure cuasakuanurṁ Jerusalén vṁ'ejooṗo chi'ina paniasome. Jã'anapi Judas Barsabana'me Silare chṁeasome, rṁa masinani. Jesure cuasana ūcuanṁko repanare rṁa cuasaasome. ²³ Ūcuachi'a chṁ'o ija'che chiiche tochaasome repana Jerusalén pa'ina, Judana'me Silas sakaarṁ chini:

Chṁkṁna Jesucristo saosinana'me Repau'te cuasanare chṁ'ṁna, mṁsanṁkona majapãijana, ie chṁ'o tocha saome mṁsanṁkonare judío peonare. Mṁsanṁkona, Jesure cuasana, Antioquía vṁ'ejooṗo pa'inana'me Siria cheja pa'inana'me Cilicia cheja pa'ina, ¿pa'iche?

²⁴ Ija'che asasinaa'me chṁkṁna: Chṁkṁna pãi icheja pa'ina mṁsanṁkona pa'ichejñana sani chekere ija'che chiiju che'choasome: “Moisés chṁ'ṁsi'ere, jṁkomu chã'tiro pa'ica'nirṁ chṁto tṁachena'me cheke peore cho'oju pa'ijṁ'ṁ”, chitena asa sṁmava'na pa'iju ūcuauache cuasa cavesusoasome mṁsanṁkona. Repana mṁsanṁkonare che'chosi'e chṁkṁna chṁ'ṁsi'ema'mṁ. ²⁵ Jã'are cuheju chi'i cutusinaa'me chṁkṁna. Cutu pi'ni pãi te'enare chṁeasinaa'me chṁkṁna, mṁsanṁkona pa'ichejñana saoiṁ chini. Chṁkṁna cuasanapi Pablona'me Bernabé ūcuachejana saijṁna ja'me saarṁ chini saome chṁkṁna.

²⁶ Repana Pablona'me Bernabé chueniso vajṁchṁnata'ni vajṁchṁma'ñe ūcu Maire Paaku Jesucristo pa'iche kṁaju pa'ime. ²⁷ Ūcuanana'me sani chṁkṁna tochasi'ere mṁsanṁkonani masi kṁaa'ju chini Judana'me Silare saome chṁkṁna. ²⁸ Mṁsanṁkonare rṁa cuaja pa'iche chṁ'ṁma'me chṁkṁna, Dios Rekocho ūcuachi'a. Jã'ajekṁna iechi'a chṁ'ṁme chṁkṁna mṁsanṁkonare:

²⁹ Rupṁ tṁosiva'nare jo'kasi'e āu āimanejṁ'ṁ. Ūcuachi'a chie ūkumanejṁ'ṁ. Va'i rupṁ rṁso vṁeasiva'nare āimanejṁ'ṁ; chie paame jã'ana. Ūcuachi'a ṁmṁpãi, romi mṁsanṁkonare pa'imanare romineemanejṁ'ṁ. Ūcuachi'a romi, mṁsanṁkonare paamanare ṁmṁpãi

umuneemanējũ'ũ. Peore jā'are cho'oma'to rũa re'omũ.
Re'oja'che pa'ijũ'ũ.

Jā'aja'ñe chiiche tocha saosome repaña.

³⁰ Tocha pi'ni saojũna Antioquía vũ'ejoopona saniasome repaña ũcuaka'chapaña. Sani tĩ'a Jesucristo'te cuasanare soni chi'i repanare saosina tochasija'ova ĩsiasome repaña.

³¹ ĩsirena Antioquía pa'ina repaña tochasi'e ña pojoasome. ³² Ña pojojũna Judana'me Silas Dios chũ'o kũanajejũ Dios chũ'ore che'choasome repanare, repanapi na'a rũa re'oja'che paapũ chini. ³³ Judana'me Silas repacheja pani pi'ni co'ijũna repacheja pa'ina, "Re'oja'che saijũ'ũ. Chũ'o sa kũajũ'ũ musanukonare raosinare", chiniasome repanare. ³⁴ (Jā'ata'ni co'ipi'rasi'kũpi Silas ũcuachejare na'a pasa chini co'imaneasomũ.) ³⁵ Pablona'me Bernabé Antioquía vũ'ejoopo'te saima'ñe pa'ijũ paniasome. Pa'ijũ chekũnana'me jainũko Jesure cuasache'te kũajũ Dios chũ'ore che'chojũ paniasome repaña Pablona'me Bernabé.

Pablo Dios chũ'ore chũ'vara chini jo'e saisi'ere kũamũ

³⁶ Na'a pa'isirũmũna Pablo Bernabere ija'che i'kaasomũ:

—Aperũmũ mai Dios chũ'o chũ'vajũ ku'isichejũñare co'i, Jesucristo'te jovosinani ñañũ. Sani repaña pa'iche'te ña masiũ mai —chiniasomũ.

³⁷ Chikũna Bernabé,

—Jaũ, saũ. Sani, Juan Marco'te saũ mai —chiniasomũ.

³⁸ Chikũna Pablo i'kaasomũ.

—Pãañũ. Juan Marco'te samaneñũ. Aperũmũ Panfilia cheja pa'irũmũ maire jo'ka co'isosi'kũa'mũ jā'ũ. Jo'ka co'iso maire ja'me chũ'va pi'nimanesi'kũa'mũ repaũ. Jā'ajekũna jo'e sacuhemũ chũ'ũ repaũ'te —chiniasomũ Pablo.

³⁹ Rũa cutuasome repaña. Jā'ata'ni ũcuate'e cho'oũũ chiimaneasome repaña Pablona'me Bernabé. Jā'ajekũna jo'e jovo ku'imaneasome repaña. Bernabé Juan Marcona'me ku'ũ Chipre juupona jėniasomũ. ⁴⁰ Pablota'ni Silani chėaasomũ, ja'me ku'ijaũre. Silani chėaũna chekũna Jesure cuasana saojũ ija'che i'kaasome Pablo'te: "Mũ'ũpi sani chũ'vakũna, Maire Paakũ, Jesucristoji, re'oja'che cho'okaau mũ'ũre", chiniasome. ⁴¹ Jā'aja'ñe i'ka saorena sani Siria chejana'me Cilicia cheja ku'ũ Dios chũ'ore che'chokũ paniasomũ repaũ Jesucristo'te cuasanapi na'a rũa re'oja'che paapũ chini.

16

Pablona'me Silas Timoteoni ja'me saju saisi'ere kũamũ

¹ Ku'ijũ Derbe vũ'ejoopona tĩ'aasome repaña Pablona'me Silas. Jā'achejapi Listra vũ'ejoopona sani tĩ'a chekũre

Jesucristo'te cuasaku'te, Timoteo'te, tijñaasome repana. Repau Timoteo puka'ko ũcuachi'a Jesucristo'te cuasasomo. Judíopãio paniasomo repao. Repau puka'ku griegopãiu paniasomu. ² Jesucristo'te cuasana Listra vñ'ejoopo pa'inana'me Iconio vñ'ejoopo pa'ina Timoteo'te raa re'oja'che cutuasome.

³ Pablo, ũcuauni ja'me kuhau chini, Timoteo'te tijña ja'me sara chiniasomu. Timoteoni sara chini charo jĩkomu chã'tiro pa'ica'niru chuto tuaasomu Pablo repachejña pa'inani judíopãire pojora chini. Timoteo puka'ku griegopãiujeku mamaku'te chiirumu jĩkochã'tiru chuto tuamaneasomu. Repachejña pa'ina judíopãi ũcuanako masiasome repa, griegopãiujeku mamaku'te ca'niru chuto tuamanesi'e.

⁴ Jã'aja'ñe cho'o pi'ni sani jo'e kuniasome repana. Vñ'ñajoopoãre ku'ijũ repajoopoã pa'inare Jerusalén pa'ina Jesús saosinana'me Repau'te cuasanare chũ'una chũ'usi'ere Jesucristo'te cuasanani kũaju paniasome repana, asa cho'oju paaru chini.

⁵ Kũajuna asaju Jesucristoni na'a masi cuasaasome repana. ũcuachi'a si'aumucujña na'a raa jainuko jovoju paniasome repana, Jesucristo'te cuasakuanuruna.

Troas vñ'ejoopo pa'irumu Dios ñoñe'te Pablo ñasi'ere kũamũ

⁶ ũcuarumu Pablo repau'te ja'me ku'inana'me Asia cheja pa'inani sani chu'vañu chiniasome. Jã'ata'ni Dios Rekochoji ũseasomu repanare. Eñeuna Frigia chejana'me Galacia chejapi saiju paniasome repana. ⁷ Repachejña jeni Misia cheja tũsũsima'ana tĩ'aasome repana. Jã'ama'api saiju Bitinia cheja sañu chiito Jesús Rekocho jo'e ũseasomu. ⁸ Jã'ajekuna Misia chejapi jeni chu'u pa'ijooopona Troas vñ'ejoopona cajesinaa'me repana.

⁹ Cajẽ tĩ'a ũcuajoopona canukasinaa'me repana. ũcuajoopo'te pa'iu Pablo Dios ñoñe'te ñamina ñaasomu. Ñato pãiu, Macedonia cheja cakupi nukaku Pabloni soniasomu. "Ichejana Macedonia chejana jeni re'oja'chere cho'okaijũ'u chũkuna'te", chiniasomu repau repau'te.

¹⁰ Pablo Dios ñoñe'te ñauna teana care'vasinaa'me chũkuna, Macedonia chejana jẽñu chini. "Dios maire soimu Macedonia cheja canani jeni Jesús pa'iche'te kũaa'ju chini", chiisinaa'me chũkuna sãĩñechi'a.

Pablona'me Silas Filipos vñ'ejoopo canare jeni chu'vasi'ere kũamũ

¹¹ ũcuarumu chũkuna Troas vñ'ejoopoji cajẽ choovu tuni Samotracia juupona rũhiñe jẽ'esinaa'me. Kãni

vuni jo'e jē'ejū Neápolis vū'ejooona tī'asinaa'me chukuna. ¹² Jā'achejapi Macedonia cheja pa'ijooona Filipos vū'ejooona saisinaa'me chukuna. Aperumū Roma vū'ejoopo pa'ina Filipos vū'ejoopo pa'inani jainako rani jovoasome. Filipos vū'ejoopo sani te'eumucujña pa'isinaa'me chukuna. Rūa vū'ajooopo'me repajooopo.

¹³ Ūcuajooopo'te pa'ijū judiópāi pūaumucuse tī'auna vū'ejoopo kakasa'aroji eta chiachana cajesinaa'me chukuna, judiópāi chi'i Diore sēechejana. Caje ñato romichi'a chi'i pa'isinaa'me chiacha rūtūva'te. Pa'ijūna chukuna ūcuanana'me ñū'ijū Dios chū'ore chū'vasinaa'me repanare romi.

¹⁴ Chukunapi chū'vajūna repacheja ñū'iko, Lidia, asako pa'isi'koa'mo. Repao Lidia, Tiatira vū'ejoopo pa'isi'kopi rani pa'io pa'ipāi kāñare chimaajakāñare ĩsiko paniasomo. Diore rūa cuasasi'koa'mo repao. Jā'ajekuna Dios cho'okaisi'kūa'mū repao'te Pablo chū'vachū'ore asa chēaa'ko chini. Asa chēa rūa pojosi'koa'mo repao Lidia. ¹⁵ Asa chēa pojoko okorocojñosi'koa'mo repao, majapāina'me peore. Majapāina'me repao okoro'vecojñosirumū soisi'koa'mo repao chukuna'te, repao vū'ere sani paapū chini.

—Musanukonapi chū'ure, “Jesure cuasarepako'mo mū'u”, chiina pani chū'u vū'ere rani pa'ijū'u —chiisi'koa'mo repao chukuna'te. Jā'aja'ñe i'kaona repao vū'ere sani pa'isinaa'me chukuna.

¹⁶ Repao vū'e sani pa'irumū repana Diore sēecheja chicha rūtūva si'arumū cajejū pa'isinaa'me chukuna. Cajejū romichīio'te vature paako'te tijñasinaa'me chukuna. Vatipi kuakuna pāi repanare ti'jñejañere kuako pa'isi'koa'mo repao. Repao'te paanani rupū cho'oche cho'okaio pa'isi'koa'mo repao. Repaoji pāire repanare ti'jñejañere kuakona repao'te paanani kuri ro'isinaa'me pāi. Jā'are kuakona rūa kuri koosinaa'me repana, repao'te paana.

¹⁷ Chukuna'te tijña cho'jepi tuhasi'koa'mo repao. Cho'jepi tuhako ija'che i'kako cuisī'koa'mo repao, vatini paako:

—Ina pāi Cunaumū Pa'iku'te, Peore Chū'uku'te, Diore cho'oche cho'okainaa'me. Dios chū'o chū'vanaa'me ina, repana chū'vachū'o asa chēasinare Diopi vati toa saiche ūsea'kū chini —chiio cuiko tuhasi'koa'mo repao.

¹⁸ Si'aumucujña jā'aja'ñe i'kako cuiko pa'isi'koa'mo repao. Jeereparumū cuikona asa ca'naso Pablo chūri ña i'kasi'kūa'mū vature.

—Jesucristoji chū'ukuna, i'kamū chū'u mū'ure. Ikore eta saijū'u, mū'u, vati —chiisi'kūa'mū Pablo repao'te pa'iku'te vature.

Chikuna repao'te pa'isi'ku vati teana eta saisi'kua'mu.
 19 Eta sanisoana chura repao'te paanare kuri
 koocu'asi'kua'mu. Jã'aja'ñe cho'orena repao'te paana
 pe'ruju Pablona'me Silare chëa jñajñusinaa'me vu'ejoopo
 plazajatuka, pã chũ'una asaju'te repanani cu'ache i'kañu
 chini. 20 Repanare jñajñu t'ã pã chũ'una ti'jñeñena nako
 cu'ache i'kasinaa'me repana.

—Ina judiõpã mai pa'ijoopo pa'inare cu'ache cho'ome.
 21 Mai Romapã cho'ovesuche'te che'chome ina maire. Ina
 che'chochũ'ore maipi asa chëaru cu'amu —chiisinaa'me
 repana.

22 Chitena asa chi'isina ũcuaja'che ũcuanako cu'ache
 i'kasinaa'me repanare Pablona'me Silare. Repanapi cu'ache
 i'kajuna asa repajoopo pa'inare chũ'unapi cu'ache cho'oa'ju
 chini sëesinaa'me pã repanare. Jã'aja'ñe sëejuna pã
 chũ'una ija'che chũ'usinaa'me repanare:

—Inare kãñare t'ite su'i'suejũ'u —chiisinaa'me.

23 Repanare rua su'i'sue pi'ni pã chëavũ'ena cuaosi-
 naa'me repana. Cuaõ repavũ'e pë'jeku'te, “Masi ñajũ'u
 inare”, chiisinaa'me repana. 24 Chitena asa pã chëavũ'e
 pë'jeku na'a sa'navuna repana pũ'ana sepovũji tacho
 ñoõasomũ.

25 Tacho ñoõna ñu'ijũ ñamirepa Dioni sëejũ paniasome
 Pablona'me Silas. Ũcuachi'a Dios ujare ujaasome repana.
 Repanapi ujajuna chekuna repavũ'e pã chëavũ'e pa'ina
 asaju paniasome. 26 Repanapi ujajuna cheja te'erumu
 rua pi'ruche pi'ruasomũ. Pi'rukuna repavũ'e kachapa rua
 ñu'kueche ñu'kueasomũ. Jã'aja'ñe ñu'kuekuna jatisa'ñaroã
 ũcuate'esa'ñaroãpi teana peore vataasomũ. Ũcuachi'a
 chëacojñosiva'nare tachosimeã cunameã ũcuate'emeãpi
 peore tu'suasomũ. 27 Pi'rukuna repavũ'e pë'jeku jñano
 vuniasomũ kãisi'ku. Jñano vuni jatisa'ñaroã peore vataso-
 sisa'ñaroãjekuna ña, “Chëacojñosina peore sanisocosome
 ie”, chini cuasa kũkũcajejaniso, va'ti mini meñe tota
 jũnisora chiniasomũ repau.

28 Jã'aja'ñe cho'ora chiiuna Pablo cuiku i'kaasomũ
 repau'te.

—¡Meñe asi cho'omanejũ'u! Pa'ime chakuna, ũcuanako
 —chiniasomũ.

29 Chikuna, asa chekunare,

—¡Miañe'te rajũ'u! —chiniasomũ repau. Miañe rarena
 vu'vu kaka kũkũcajejaniso kurukuru Pablona'me Silas
 ti'jñeñena ro're ñuniasomũ repau.

30 Ũcuarumũ repanare etua sëniasaasomũ repau.

—¿Je'se cho'oja'che chũ'u Diopi chũ'uni vati toa sao-
 manea'ku chini? Kuajũ'u chũ'ure —chiniasomũ repau.

³¹ Chikuna i'kaasome repana.

—Maire Paakuni, Jesucristoni masi cuasaku jovoju'u. Mu'upi ja'aja'ne cho'oto Dios mu'u rekocho vati toa saomanēja'mu, mu'u majapāi ũcuachi'a —chiniasome repana.

³² Repauni Dios chu'ore chu'vaju repau vu'e pa'inare ũcuanukore chu'vaasome repana. ³³ Dios chu'ore chu'varena asa teana ũcuañamina, repanare juha sa repana asimajña choakaniasomu repau. Choa pi'ni repau majapāina'me peore okorocojñoasomu repau.

³⁴ Okoro'vecojñosirumu pāi chēavu'e pē'jekaisi'ku repau vu'ena muva cuaa āure āuasomu Pablona'me Silare. Peore Diore cuasanachi'ajeju repau majapāina'me pojosoasomu repau churata'ni.

³⁵ Jo'e apeñatato pāi chū'una pāi chēanare chu'o saosome pāi chēavu'e pē'jekuni, sa kuaa'ju chini. Saorena sani ija'che kuaasome repana: “Pāi chēavu'e pa'inare Pablona'me Silare eto saojū'u”, chiniasome repana pāi chēana repau'te. ³⁶ Sa kuarena asa pāi chēavu'e pē'jeku Pabloni kuaasomu.

—Pāi chū'una chu'o raosinaa'me chu'ure musanukonani eto'ku chini. Eta saire'omu mu'ure Silana'me. Re'oja'che saijū'u —chiniasomu repau. ³⁷ “Saijū'u”, chiitota'ni saima'ne pa'iu pāi chēanare ija'che i'kaasomu Pablo:

—Chukuna cu'ache cho'omanesinaa'me. Jā'ata'ni repana pāi ñaju'te sui'sueche chū'usinaa'me chukuna'te. Chukuna Romapāia'me. Chukuna'te Romapāire ja'aja'ne cho'oto cu'amū. Sui'sue pi'ni pāi chēavu'ena cuasinaa'me repana chukuna'te. Chura chekunarejē'e jñauma'ne rope'e saosoñu chiime repana chukuna'te. Cu'amū jā'a. Ũcuanapi chukuna'te chēa cuasinapi rani eto'aju, chiime chukuna —chiniasomu Pablo repanare.

³⁸ Jā'aja'ne i'kauna repana pāi chēana co'i pāi chū'unare kuaasome. Kuarena repana pāi chū'una asa kukusoasome Pablona'me Silas Romapāijeju. ³⁹ Asa kukuso Pablona'me Silas pa'ivu'ena pāi chēavu'ena mu'a pe'keru i'kaasome repana, repanapi pe'rumanēja'ju chini. I'kaju repanare pāi chēavu'epi etuaasome repana. Etua,

—Musanukonapi ijoopo vu'ejoopo eta sanisoto re'omu —chiniasome repana.

⁴⁰ Chitena Pablona'me Silas pāi chēavu'e eta Lidia vu'ena mu'aasome. Mu'a Jesure cuasanare chi'i jo'e chu'vaasome repana. Chu'va pi'ni sanisoasome repana.

17

Pablona'me Silas Tesalónica vü'ejoopo pa'inare sani chü'vasi'ere kuamü

¹ Ûcuarümü Pablona'me Silas saiju Anfípolis vü'ejoopoji caraniasome. Já'achejapi Apolonia vü'ejoopoji caraniasome. Já'achejapi Tesalónica vü'ejoopona tí'aasome repaña. Tesalónica vü'ejoopo judíopái chí'ivü'e paniasomü. ² Pa'üna Pablo ücuavü'ena müaasomü, päire chü'vara chini. Vü'ñajooopõ kakani si'arümü já'aja'ñe cho'oasomü repañ. Veinterepaumucujña ücuajooopo'te pa'ü choteñoõ püaumucujñachi'a repavü'ena müa repavü'e chí'isinare päi ja'me cutuasomü repañ. Dios chü'ore aperümü tocha jo'kasi'ere ñakü kuaasomü repañ. ³ Ûcuare ñakü i'kakü Dios Neeküre raojachere küache'te che'choasomü repañ repañare. Repañ Dios Raosi'kü rani cu'ache cho'ocojñosi'ena'me chueniso täcojñosi'ena'me jo'e vajüraisi'ere küache peore che'choasomü repañ.

—Jesús pa'iche'te kuamü chü'ü müsanükonare. Aperümü tocha jo'kasi'e Dios chü'o Repañ pa'iche'te kuamü. Dios Repañ Mamakü'te, Jesure, chejana raõna rani pa'isi'kuamü Repañ —chiniasomü repañ.

⁴ Pabloji já'aja'ñe i'kakü chü'vauna asa chëa cuasaju jovoasome judíopái te'ena Pablona'me Silare. Chekuna ücuachi'a jainüko Pablo chü'ore cuasaju jovoasome, griegopái Diore cuasanana'me päi chü'una rüjoromi.

⁵ Repanani päipi jairepanüko jovojuna chekuna judíopái Pablo chü'vachü'ore jachaju pe'ruju chekunare cu'anare ñameju rupü pa'inani soni chí'iasome. Na'a jainüko soni chí'i jovo cuiju vü'ejoopoji Jasón vü'ena vü'vüasome repaña. Vü'vü kaka Pablona'me Silare ku'easome repaña, chëa etua päi chenevuna sa nükoñu chini. ⁶ Repañare ku'ete'e chekunani Jasonna'me Jesure cuasanare chëa jñajñu etua sa repajooopo chü'ünare tí'jñeñena nüko cuiju ija'che i'kaasome repaña:

—Pablona'me Silas si'achejña ku'iju cu'ache cho'ome. Repañapi i'kajuna päi rüa cavame. Chura ichejana mai pa'ijooopona rani ücuaja'che cu'ache cho'ome repaña.

⁷ Repañapi ichejana ratena ikü Jasón repañ vü'ere cuaa paamü repañare. Ina ücuanüko cu'ache cho'onaa'me. Maire ücuanükore chü'ükü'te Claudio Césa'te jachaju chekuni Jesuni cuasanaa'me ina, “Chükuna'te paakü'mü Jesús”, chiiju —Já'aja'ñe i'kaasome repaña.

⁸ I'kajuna päi chí'isina repañare chü'ünana'me asa pe'ruju si'acairo i'kajü cuiasome. ⁹ Repaña päi chü'una Jasonre kuri sëniasome, repañ'te ja'me pa'inare ücuachi'a. Repañani

kuri sētena ro'iasome repana. Ro'irena jñuni saosome repanare.

Berea vñ'ejoopo pa'inare sani chñ'vasi'ere kñamñ

¹⁰ Na'isosirumña Jesucristo'te cuasana Pablona'me Silare Berea vñ'ejoopona saosome. Saorena sani pa'ijñ judiõpãi chi'ivñ'ena mña kakaasome repana. ¹¹ Kaka Dios chñ'ore chñ'vajña asa chēa repajoopo pa'ina Tesalónica pa'inare na'a re'oja'che paniasome. Pabloji chñ'vakña asa pojojñ si'aumucujña Dios chñ'ore aperumñ tocha jo'kasi'ere ñajñ paniasome repana, “¿Pablo i'kachñ'o ùcuarepaa'che?”, chijñ, ku'e jñaa masiñu chini. ¹² Reparumñ judiõpãi jainko Jesucristoni cuasajñ jovoasome. Ûcuachi'a griego masiromi jainko Jesure cuasajñ jovoasome, griego umñpãijatu'ka.

¹³ Ûcuarumñ Tesalónica vñ'ejoopo pa'ina judiõpãi Pabloji Berea vñ'ejoopo pa'inani chñ'vakña asa pe'rujñ ùcuajoopona sani rña cu'ache cutuasome. Repanapi cu'ache cutujña chekña repajoopo pa'ina ùcuachi'a Pablo'te pe'ruasome. ¹⁴ Pe'rujña Jesucristo'te cuasana teana chiarana casoasome Pablo'te, choovñji tuni sanisoa'ku chini. Jã'ata'ni ja'me pa'isina Silana'me Timoteo saimañe ùcuajoopo'te paniasome. ¹⁵ Pablo'te ja'me saisina Atenas vñ'ejoopojatu'ka sani ùcuajoopoji co'iasome. Co'i Pablo i'kasi'ere chñ'o Silana'me Timoteo'te sa kñaasome repana ija'che chijñ: “Raire'oto pesa rani ja'me pa'ijñ'ñ chñ'are”, chijñ chñ'o saosomñ Pablo repanare.

¹⁶ Pablo chñ'o saosi'kñjekñ Atenas vñ'ejoopo'te pa'iu cha'akñ paniasomñ repanare. Cha'akñ pa'iu ñato pãijanare tñosi'e rña paniasomñ repajoopo. Cu'ava'najanare tñosi'e ùcuachi'a paniasomñ. Repajoopo pa'ina rupñ tñosiva'nani ñajñ pojoasome, “Dioa'me ina”, chini. Jã'are ñauna Pablo'te rña sumaneasomñ. ¹⁷ Jã'ajekña repanani oiñ Dios chñ'ore rña chñ'vaasomñ repañ. Judiõpãi chi'ivñ'ena kaka judiõpãire chñ'vaasomñ repañ, griegopãi Diore cuasanare ùcuachi'a. Ûcuachi'a umucujña pa'iche plazana mña repacheja pa'inare Dios chñ'ore chñ'vaasomñ repañ. ¹⁸ Chñ'vakña chekña epicúreopãi kñasi'e che'chenana'me estoicopãi kñasi'e che'chena, pãi cuasachechi'a cuasajñ pa'inapi ke'reasome repañ'te. Ke'rejñ ùcuanachi'a sãiñechi'a ija'che sēniasome repana:

—¿Ëquere i'kakñ ikñ? ¿Curukñ? —chiniasome repana. Chekñnata'ni,

—Tiidiova'na pa'iche'te kñacosomñ ikñ —chiniasome repañ'te. Pabloji Jesús pa'ichena'me repañ jñni vajñraisi'ere kuakña jã'aja'ñe i'kaasome repana.

19 Jã'aja'ñe i'kajũ Areópago aikũtina pãi chi'i cutukũtina sa, repau'te pãi jainũko asaju'te ija'che sēniasome repana:

—Mu'u mamachu'ore che'choku pa'imũ. Repachu'ore asaũu chiime chũkũna. ²⁰ Mu'u che'choche rũa tũĩnea'me. Jã'ajekũna asa masiũu chiime chũkũna — chiniasome repana. ²¹ Si'arũmu ũcuauache'te chũ'o repana asamanesi'ere asani sãĩñechi'a cutujũ paniasome repana. Jã'aja'ñe paniasome Atenas vũ'ejoopo cana, so'ña rani pa'ina tũipãĩ ũcuachi'a.

²² Jã'aja'ñe sēejũna Pablo repana chenevũji vũni nukaku ija'che i'kaasomu repanare, Areópago aikũti chi'isinare:

—Atenas vũ'ejoopo cana, asarepajũ'u. Chũ'upi ñato diova'nare rũa cuasanaa'me mũsanũkona. ²³ Ijoopo vũ'ejoopo ku'iu mũsanũkona diova'nare pojochejña rũa ñasi'kũa'mũ chũ'u. Te'echeja, “Diova'ũre mai vesũva'ũre pojochejaa'me icheja”, chiijũ tocha sũosi'e pa'imũ. ũcuau pa'iche'te kũara chiimũ chũ'u mũsanũkonare. ²⁴ Repau Dios, mũsanũkona vesũkũ, chejana'me cheja pa'iche cu'amajñaruã peore Cho'osi'ku diovu'ña pãĩ cho'osivũ'ñachi'a pa'ima'kũa'mũ. Si'achejña pa'ikũ'mũ. Peore chũ'ũkũ'mũ Repau, sũnaũmu pa'inana'me cheja pa'inare. ²⁵ Pãĩ ũcuanũkore kuirakũ cuasache ĩsiku pãĩ vasokũ'mũ. Pãĩ paache peore Dios ĩsiche'me jã'a. Jã'ajekũna Repau'te kuiranare pãĩ chiima'mũ Repau. Pãipi Repau'te kuirama'tojẽ'e karama'mũ Repau'te. Peore paakũ'mũ Repau. ²⁶ Repau Dios charo te'eũ'te pãiu'te cho'oasomu. Diopi cho'oũna charo pa'isi'kũ pãiu jainũkore jojoasomu cheja pa'inare ũcuanũkore. Si'achejña sani paaru chini, pãĩ jainũkore jojoche chũ'ũasomu Dios. Chuta'a pãĩ peorũmu pãĩ jñaacojñojaumucujñana'me repana pa'ijachejña jo'kaasomu Dios. ²⁷ Jã'aja'ñe cho'oasomu Dios, pãipi Repaũni cuasaa'jũ chini. Maipi Repaũni cuasaju i'kato asamũ Repau, maire si'arũmu ja'me Pa'ikũjekũ. Sēeto cho'okaimũ Repau. ²⁸ “Diopi cho'okaiũna pa'inaa'me mai pãĩ. Diopi cho'okaiũna vajũnaa'me mai.” Mũsanũkona majapãĩ ija'che tochaasome aperũmu: “Dios neena'a'me mai”, chiijũ tochaasome. ũcuarepaa'me jã'a.

²⁹ Jã'ajekũna rũhiñe cuasaũu chura; Dios neena'a'me mai. Mai Ja'kũ Dios kuripi, oropi tũosiva'ũma'mũ. Cata tẽ'tosiva'ũma'mũ. ũcuachi'a pãĩ tũomasina cuasa tũosi'kũma'mũ Dios. ³⁰ Aperũmu Dios tũosiva'nare cuasanare pãĩ rũarepa pe'rumanearomu, vesũjũna. Irũmu canareta'ni pãĩ ũcuanũkore, ũcuauachejña pa'inare, “Cu'ache cho'oche ũhasõjũ'u”, chiimũ Dios. ³¹ ũcuachi'a Repau pãĩ ũcuanũko cu'ache cho'osi'e ro'iche

chũ'ujau mucuse care'vaasomũ Dios. Ũcuau mucusena Dios Repau Chẽa Paaku'te pãĩ cu'ache cho'onare cu'achejana saoa'ku chini chũ'uja'mũ. Repau Dios Chẽa Paaku'ji Jesupi jũniso tãcojñosi'kupi vajurakuna masime mai Repau pa'iche —chiniasomũ Pablo repanare.

³² Jesucristo jũniso tãcojñosi'ku vajuraisi'ere kuauna asa te'ena jachaju pãisoju cu'ache i'kaasome repau'te. Chekunata'ni re'oja'che i'kaasome.

—Mũ'u i'kasi'ere jo'e ũcuare na'a rua asaũu chi-me chũkuna. Chekurũmũ rani jo'e ũcuare chũ'vajũ'u chũkuna'te —chiniasome.

³³ Chitena Pablo repanare jo'ka sanisoasomũ. ³⁴ Jã'ata'ni repau chũ'vachũ'o asasina te'ena Jesucristoni cuasaju Pabloni jovoasome. Areópago aikũti chi'i chũ'unare ja'me pa'iku, Dionisio Jesure cuasaku jovoasomũ. Cheko, Dámaris, ũcuachi'a chekunana'me cuasaasomo.

18

Corinto vũ'ejoopo pa'inare sani chũ'vasi'ere kũamũ

¹ Atenas vũ'ejoopo chũ'va pi'ni eta Corinto vũ'ejoopona saniasomũ Pablo. ² Aperũmũ Aquila, Ponto cheja raisi'kupi, Italia chejare sani paniasomũ. Ũcuachejare pa'ina pãĩ chũ'ũku, Claudio, Roma vũ'ejoopo pa'inare judiõpãĩ ũcuanũkore eto saomasomũ. Jã'ajekuna Aquila repau rũjo Priscilana'me Corinto vũ'ejoopona saniasome. Ũcuajoopo'te pa'ijuna Pablo sani tijñaasomũ repanare. ³ Repana Aquilana'me Priscila chivo raña cho'osikãñapi vũ'ñare juhana paniasome. Pablo ũcuaja'che cho'okũjekũ repana vũ'ena canũkaasomũ, repanani ja'me pa'iu cho'oche cho'ora chini. ⁴ Repajoopo pa'irũmũ Pablo, judiõpãina'me judiõ peonare Jesucristoni cuasaa'ju chini, pũaumucujña pa'iche judiõpãĩ chi'ivũ'ena mũa chũ'vaasomũ.

⁵ Reparũmũ Silana'me Timoteo Macedonia chejapi ratena cho'oche cho'oma'ñe si'arũmũ Dios chũ'ore chũ'vakũ paniasomũ Pablo. Judiõpãire rua chũ'vaasomũ repau repanapi asa, “Dios mai cu'are ro'ikaamũ chini Jesure raosi'kua'mũ. Cristoa'mũ Repau”, chiiju cuasaa'ju chini. ⁶ Jã'ata'ni repana Jesús pa'iche'te chũ'vakuna asacuheju cu'ache i'kaasome repau'te. Repauni cu'ache i'kajuna asacuheku cuhacho i'kaku repau ju'ikãare ña'uñauku i'kaasomũ Pablo.

—Mũsanũkona cu'ache cho'oche ro'i toana sani cho'osojanaa'me mũsanũkona. Chũ'u chũ'o peomũ. Churata'ni judiõ peonani chũ'vaja'mũ chũ'u —chiniasomũ repau.

⁷ Chini judíopāi chi'ivũ'epi eta repavũ'e kueñe pa'ivũ'ena m̄uasomũ repau, Ticio Justo vũ'ena. Repau Ticio Justo Diore r̄ua cuasakũ paniasomũ. ⁸ Judíopāi chi'ivũ'e chũ'ukũ Crispo repau majapāina'me peore Jesure cuasaasomũ. Chekũna, Corinto vũ'ejoopo pa'ina ũcuachi'a jainũko Dios chũ'ore asa ch̄ea Jesuni cuasajũ okoro'vecojñoasome.

⁹ Ūcuarũmũ ñami Dios ñoñe'te ñaasomũ Pablo. Ñakũna Maire Paakũ ija'che i'kaasomũ repau'te: “Vajuchũmañe chũ'u pa'iche chũ'vakũ pa'ijũ'u. Ūhasõmanejũ'u. ¹⁰ Mũ'ure ja'me pa'iu pāi mũ'ure cu'ache cho'oche ũsemũ chũ'u. Ijoopo vũ'ejoopo chũ'u paajana jainũkoa'me”, chiniasomũ Jesús repau'te. ¹¹ Chikũna Pablo saimañe te'eũsarũmũ jo'e chekũũsarũmũ joopo ũcuachejare pa'iu Dios chũ'ore chũ'vakũ paniasomũ repajoopo pa'inare.

¹² Ūcuarũmũ Acaya cheja pa'inare Galión chũ'arũmũ judíopāi r̄ua jainũko chi'iasome Pablo chũ'vache'te ũseñu chini. Chi'i repau'te ch̄ea pāi chũ'ũna pa'ichejana sa ija'che i'kaasome:

¹³ —Ikũ cu'ache che'chokũ'mũ. Mũsanũkona ũseche'te che'chomũ ikũ, Diore tĩñe cuasache'te —chiniasome repana judíopāi.

¹⁴ Chitena Pablo i'kapi'raasomũ. I'kapi'ratona pāi chũ'ukũ Galión charo i'kaasomũ repanare.

—Mũsanũkona judíopāi chura kũasi'e asacuhemũ chũ'u. Pāipi cu'arepache cho'ojũna ũcuarepare ra kũatota'ni asara'amũ chũ'u. ¹⁵ Mũsanũkona aipāi chũ'vacheja'che chũ'vamaũna asacuhejũ pe'rume mũsanũkona ikũ chũ'vache. Mũsanũkonachi'a care'vajũ'u jã'a chũ'o. Chũ'uta'ni care'vama'mũ —chiniasomũ Galión.

¹⁶ Chini repanare ũcuavũ'epi etoasomũ repau. ¹⁷ Etokũna pe'rujũ repana chi'ivũ'e chũ'ukũ'te, Sóstenere, ch̄ea repavũ'e ti'jñeñena repana judíopāi suĩ'sueasome. Jã'ata'ni Galión repana cho'oche pe'ruma'ñe rupũ asaasomũ.

Antioquía de Siria jo'e co'isi'ere kũamũ

¹⁸ Jã'aja'ñe cho'osi'eta'ni ũcuachejare na'a jeerũmũ paniasomũ Pablo. Jeerũmũ pa'isi'kupi, Siria chejana co'ira chini Corinto vũ'ejoopo pa'inare Jesure cuasanare jo'ka sanisoasomũ repau. Saiũ Cencrea choo jũosa'arona caje repau s̄ijorũ pa'iche raña peore ko'ũsoasomũ repau, Dioni pojora chini. Aperũmũna repau, “Jã'aja'ñe cho'oja'mũ chũ'u”, chiisi'jekũna cho'oasomũ repau. Cho'o pi'ni repau Pablo Priscilana'me Aquila choov̄aji tuni chiaraji j̄eniasome. ¹⁹ J̄eni tĩ'a Efeso vũ'ejoopona mani ñaasome repana. Ūcuarũmũ Pablo repanare Priscilana'me Aquila'te

jo'ka judíopāi chí'ivú'ena m̄ua kaka repavú'e chí'isinare judíopāi Dios chū'ore chū'vaasom̄u. ²⁰ Repanani chū'vauna asa, "Na'a pa'ijũ'ú icheja", chiniasome repana Pablo'te. Jã'ata'ni na'a jeer̄m̄u pa'icuheasom̄u repau. ²¹ Sai'pirak̄u repanare ija'che i'kaasom̄u repau:

—Saim̄u chū'ú. Jã'ata'ni Diopi ũsema'to jo'e rani ñaja'm̄u chū'ú m̄usan̄ukonare —chiniasom̄u Pablo repanare. Chini choo j̄ososa'rona caje choov̄u tuni Efeso v̄u'ejoopo pa'isi'k̄upi sanisoasom̄u repau.

²² Sai'ú Cesarea v̄u'ejoopona j̄ēni t̄i'aasom̄u. Jã'achejapi Jerusalén v̄u'ejoopona maniasom̄u repau. Mani t̄i'a repajoopo pa'inare Jesure cuasakuanup̄u'te m̄ua ña Antioquía v̄u'ejoopona jo'e co'iasom̄u repau. ²³ Co'i pa'iu na'a pa'isir̄m̄u jo'e sani ku'iu Jesucristo'te cuasaj̄u jovosinare peore ku'iu ñaasom̄u repau, Galacia cheja pa'inana'me Frigia cheja pa'inare. Sani ku'iu repanare jo'e che'choasom̄u repau na'a r̄ua re'oja'che cuasaa'j̄u chini.

Efeso v̄u'ejoopona'me Corinto v̄u'ejoopo Apolos sani chū'vasi'ere kuam̄u

²⁴ Ūcuar̄m̄u judíopāi, Apolos, Alejandría v̄u'ejoopo raisi'k̄u, Efeso v̄u'ejoopona saniasom̄u. Dios chū'o aper̄m̄u tochasi'e r̄ua masiku r̄ua chū'vamasiasom̄u repau. ²⁵ Maire Paak̄u pa'iche r̄ua che'chesi'k̄ujek̄u, chū'vaneek̄u, r̄uhiñe chū'vak̄u paniasom̄u repau. Repau masichechi'a peore chū'vaasom̄u repau. Jesús pa'icheta'ni peore masimaneasom̄u. Juan okoro'vesi'ena'me che'chosi'e masiasom̄u repau. ²⁶ Judíopāi chí'ivú'e kakani vaj̄uch̄uma'ñe chū'vak̄una Priscilana'me Aquila repau chū'vache asaasome. Chū'vauna asa pi'ni repana v̄u'ena m̄uva repau'te karache'te Dios pa'iche'te che'choasome repana.

²⁷ Na'a pa'isir̄m̄u Apoloji Acaya chejana sasa chíiuna Jesucristo'te cuasana, "Ja, saijũ'ú", chiniasome repau'te. "Saijũ'ú", chini utija'ore tochakaniasome repana Apolo'te, Acaya cheja pa'inani Jesure cuasanani sa ñoa'k̄u chini. Ija'che chíiche tochaasome repana: "Ik̄ure Apolo'te re'oja'che cho'okaijũ'ú", chíij̄u tocha saomasome repana Efeso pa'ina. Saorena sani t̄i'a aper̄m̄u Diopi cho'okaiuna Jesure cuasaj̄u jovosinare r̄ua re'oja'che che'choasom̄u repau. ²⁸ Repacheja sani pa'ir̄m̄u p̄ai jain̄uko asaj̄u'te Jesure jachanare judíopāi r̄ua i'kaasom̄u repau. Dios chū'o aper̄m̄u tocha jo'kasi'ere ñak̄u Dios Jesure raosi'ere k̄uaasom̄u repau. Repana judíopāi cuasama'ñere r̄ua masi k̄uauna repau'te s̄aiñe i'kaves̄uasome repana.

19

Pablo Efeso vñ'ejoopo canare chñ'vasi'ere kñamñ

¹ Repañ Apolos Corinto vñ'ejoopo pa'irumñ Pablo po'opi saiñ Efeso vñ'ejoopona tĩ'aasomñ. Tĩ'a ũcuachejana Diore cuasanare tijñaasomñ Pablo. ² Tijña repanare ija'che sēniasaasomñ repañ:

—Mñsanukona Cristo'te apēcuaasarumñ, ¿Dios Rekocho mñsanukonare rakñ? —chiniasomñ Pablo.

Chikuna,

—Pāasi'kñamñ. Dios Rekocho pa'iche vesñnaa'me chukuna. Jā'a asamanaa'me —chiniasome repana.

³ Chitena,

—Jā'a pa'ito, ¿ñquere cuasajñ okoro'vecojñore mñsanukona? —chiniasomñ Pablo repanare.

Chikuna,

—Juan che'chosi'ere cuasajñ okoro'vecojñosinaa'me chukuna —chiniasome repana.

⁴ Jā'aja'ñe chitena Pablo jo'e i'kaasomñ.

—Juan ija'che chñ'vaasomñ: “Mñsanukona cu'ache cho'ochē ũhaso okoro'vecojñojññ”, chiiñ chñ'vaasomñ. Ũcuachi'a Cho'je Raijajñ pa'iche'te kñasomñ Juan, Repañji rakuna pāipi Repañni cuasaa'jñ chini. Repañ Cho'je Raija'mñ chiicojñosi'kñ ranicuhasi'kñamñ. Jesua'mñ Repañ —chiniasomñ Pablo repanare.

⁵ Jā'aja'ñe i'kañna asa chēa, “Jesure Maire Paaku'te cuasanaa'me chukuna”, chiiñ okoro'vecojñoasome repana. ⁶ Repana okoro'vecojñosirumñ Pabloji repanani jñññapi jakuna Dios Rekocho ja'me pasa chini raniasomñ repanare. Dios Rekochoji rani pa'iañ cho'okaiñna repana che'chēmanesi'ere tñpāi chñ'ore cutuasome repana. Ũcuachi'a Dios Rekochoji cho'okaiñna Dios chñ'ore kñasome repana. ⁷ Repana pāi okorocojñosina docerepana pa'icosome chekñumñ.

⁸ Jā'aja'ñe cho'o pi'ni judiōpāi chi'ivñ'ena mña kaka Dios chñ'ore chñ'vaasomñ Pablo. Chotepāimia ũcuachejare pa'iañ vajuchñma'ñe repavñ'e chi'inare pāi si'arumñ mña kaka chñ'vakñ paniasomñ repañ, repanapi Dios chñ'ññe'te asa chēa re'oja'che paarpñ chini. ⁹ Jā'ata'ni chekñna Pablo chñ'vachñ'ore asacuhejñ jachajñ pāi jainuko asajñ'te, “Jesure cuasache cu'amñ”, chiiñ cu'ache i'kaasome. Jā'aja'ñe i'kajñna Pablo Jesure cuasanare soni etua tñivñ'ena mñvaasomñ, Tirano utija'ovñ'ena. Ũcuavñ'ere pa'iañ umucujñna pa'iche Dios chñ'ore chñ'vaasomñ Pablo. ¹⁰ Te'eka'chapaññumñ ũcuachejare pa'iañ chñ'vakñna

Asia cheja pa'ina judiópaina'me griegopāi ũcuanuko asaasome Dios chũ'o.

¹¹ Reparumũ Pablo Diopi cho'okaiuna Diochi'a cho'omasiche'te rua re'oja'chere cho'oasomũ. ¹² Repau Pablo chēasikāñare pañuelokāñana'me ju'ikāñare pāipi jũ'iva'nani sa ĩsito jũ'iva'na vajuasome. Vati paanani ĩsito vati eta sanisoasomũ repanare.

¹³ Reparumũ chekuna judiópai vati paanani pāire vati etokañu chini ku'ijũ paniasome. "Vati pāi sa'navuā pa'inare Jesucristo mamipi i'kajũ eto saoñu", chiniasome repana. Ija'che i'kaasome repana vati: "Vati, asarepajũ'ũ. Pablo Jesucristo pa'iche'te kuamũ. Chukunapi Jesucristo mamire i'kajũna ikũre pāiũ'te eta saijũ'ũ mũ'ũ, vati", chiniasome. ¹⁴ Judío phairipāi chũ'ukũ, Esceva mamachĩ sieterepana jã'aja'ñe cho'oju paniasome. ¹⁵ Repanapi jã'aja'ñe i'kato vati ija'che i'kaasomũ repanare: "Jesucristo'te masiku'mũ chũ'ũ. Ũcuachi'a Pablo'te masiku'mũ chũ'ũ. Jã'ata'ni musanukona, ¿jeejanaa'ñe?", chiniasomũ. ¹⁶ Chini, vati paakũ rua koka paakujekũ vũ'vũ ku'iu ũcuanukore chēse rua vaniasomũ. Vakuna kãñajẽ'e peova'na, chiechi'acana eta vũ'vũsoasome repana.

¹⁷ Jã'aja'ñe cho'osi'e Efeso pa'ina Jesure cuasamana judiópaina'me judío peona asa kukuso, "Jesucristo rua masimũ", chiijũ paniasome. ¹⁸ Jã'a cho'oto chekuna Jesure cuasana jainuko rani ũcuana cu'ache cho'osi'ere meñe suma'ñe cuasa pāi asajũ'te kuaasome. ¹⁹ Chaina pa'isina utija'okorovũ chai cho'оче kuakorovũ ra pāi ñaju'te uosoasome. Na'a pa'isiramũ cuasa ñato repana uosikorovũ cincuenta milrepaumucujña cho'оче cho'оче ro'ichenuko ro'icosomũ. ²⁰ Dios chũ'ore asa chēa jã'aja'ñe cho'oasome pāi. Jã'ajekuna pāi Dios chũ'o asa chēasina na'a jainuko si'arumũ jovoju paniasome.

²¹ Jã'aja'ñe cho'o pi'nisiramũ Pablo repau ku'ijachere cuasaasomũ. "Macedonia chejana'me Acaya cheja ñajani jo'e Jerusalén vũ'ejoopona co'ija'mũ chũ'ũ. Jã'achejapi Roma vũ'ejoopona sasa", chiniasomũ Pablo. ²² Chini repau'te cho'оче cho'okainare Timoteona'me Erasto'te te'eka'chapanare Macedonia chejana charo saosomũ repau. Repanare saosiramũ Asia chejare na'a jeerumũ paniasomũ repau.

Efeso vũ'ejoopo pa'ina rua pe'rusi'ere kuamũ

²³ Reparumũ Efeso vũ'ejoopo pa'ina pāipi Jesús pa'iche'te kuajũna rua pe'ruasome. ²⁴ Repajoopo cakũ, Demetrio, pokuripi tũokũ paniasomũ diova'ore Artemisare pojovũ ñaruãre. Repauna'me cho'оче cho'ona,

tě'tonana'me tũona, rúa kuri kooasome. ²⁵ Reparumu Demetrio ũcuanukore chi'iasomu, diova'nare tũonana'me diova'nare tě'tonare chekũnare ũcuajamajñaruã cho'okainare ũcuachi'a peore. Repanare chi'i ija'che i'kaasomu repau:

—Asarepajũ'u musanukona, Artemisare pojomajñaruã cho'ona. Repao'te pojomajñaruãre cho'ojũ rúa kuri koonaa'me mai. ²⁶ Jã'ata'ni Pablo rúa cu'ache cho'omu maire. Ija'che i'kamũ repau: “Pãi tũosiva'na jã'ana dioma'mũ. Rupũ cho'osi'ea'me jã'a”, chiimũ. Musanukona repau jorekũ i'kache asame. Jã'ajekũna pãi jainũko repau i'kache'te asa chẽa tũosiva'nare pojochẽ ũhasome, ijoopo Efeso vũ'ejoopo pa'inana'me Asia cheja pa'ina peore. ²⁷ Jã'aja'ñe cho'oto rúa cu'amũ. Mai cho'ochẽ si'asoja'mũ, tũosiva'nare pojochẽ'te pãipi peore cuhasoru. Ũcuachi'a rúa masiko'te Artemisare cuasache ũhaso repao vũ'e cavesusojanaa'me pãi. Chura pãi jainũko repao'te pojome Asia cheja pa'inana'me chekũchejña pa'ina peore. Jã'ata'ni Pabloji cu'ache i'kakũna pãi cuhejanaa'me repao'te —chiniasomu Demetrio repanare.

²⁸ Jã'aja'ñe i'kache'te asajũna rúa teache teasomu repanare. Teakũna ija'che i'kajũ rúa cuiasome repana: “Artemisare Efeso cakore rúa masikoni chiime chũkũna”, chiijũ cuiasome repana. ²⁹ Cuijũna asa chekũna na'a rúa jainũko chi'i cuiasome. Repajoopo pa'ina ũcuanũko cuira'aasome. Repakuanupũ pãi kuanupũ pa'inapi umupãi te'eka'chapanare chẽaasome, Gayona'me Aristarco'te, Macedonia chejapi rani Pablona'me ku'inare. Repanare chẽa pãi chi'ivũ'ena ujavũ'ena jñajũnu mũvaasome repana. ³⁰ Jã'aja'ñe cho'ojũna Pablo pãi kuanupũ sa'navũji kaka cutura chiniasomu. Jã'ata'ni chekũna Jesure cuasana ũseasome repau'te. ³¹ Pãi chũ'ũna ũcuachi'a Pablo'te cuasana chũ'o raoasome, pãi chi'ivũ'e kakamanea'kũ chini. ³² Repanare chẽa jñajũnu cuaa pãi chi'ivũ'e sa'navũji rúa jainũko si'acairo i'kajũ cuijũ paniasome repana. Chekũna jainũko repana pe'rujũ cuiche'te vesujũ rupũ cuijũ paniasome. ³³ Repakuanupũ ja'me pa'ina judiõpãiu'te Alejandro'te pãi chenevũna jũjo sao nukoasome. Ruarepa cuijũna repanani i'kara chini vevoasomu repau. ³⁴ Jã'ata'ni repau'te judiõpãiu'jekũna ñamasi jo'e ũcuare i'kajũ rúa cuiche cuiasome repana. “Artemisare Efeso cakore rúa masikoni chiime chũkũna”, chiijũ, ũcuanũko te'eka'chapahora jã'aja'ñe cuiasome repana.

³⁵ Jã'aja'ñe cuijũna repajoopo pa'ikũ utija'o tochakaiku

ũcuamakaru cuijũ'u chiniasomu repanare. Cuharena repanare ija'che i'kaasomu utija'o tochakaiku:

—Efeso pa'ina, asarepajũ'u. Maire ijoopo vü'ejoopo pa'inare Artemisare pojovü'e kuirache pa'imü, repao'te ũcuachi'a. Pãi ũcuanuko masime jã'a. Mai cuasava'o tũosiva'o rüa masio cunaumupi cajeasomo. ³⁶ Jachacu'amü jã'a. Jã'ajekuna musanukona pe'ruche churuso cu'ache cho'omanejũ'u; masi cuasajũ'u aperumu. ³⁷ Ina pãi musanukona rasina Artemisare cu'ache i'kamanaa'me. Ŭcuachi'a repao vü'e pa'iche ñaasomanaa'me ina. ³⁸ Jã'ajekuna Demetriona'me chekuna diova'nare pojomajñaruã cho'ona pãi cho'oche'te ñaju ke'reuato ũcuanapi utija'o tochaajju, ke'reche kuaja'o. Pãi chëañe chũ'una pa'ime chura. Repana pa'ivü'ña vatasivü'ñaam'e. Ŭcuanani müa kuaja'ju. ³⁹ Musanukonare jo'e i'kaato pãi chũ'unani pe'kerüji rühiñe kuajũ'u. ⁴⁰ Musanukona cu'ache cho'osi'e chü're chũ'una chekurumu asa pe'rujanaa'me. Repanapi pe'ruto säiñe i'kavesüja'mü chü'u. Rupü peoche cu'ache cho'osinaa'me musanukona —Jã'aja'ñe chiniasomu utija'o tochakaiku repanare pãi. ⁴¹ I'ka pi'ni chi'isinare pãi, “Re'omu”, chini eto saomasu repau.

20

Pablo Macedonia chejana'me Grecia cheja jo'e saisi'ere kumü

¹ Reparumu Pablo chekuchejana saipi'raku pãi kuanupu pe'ru churu sanisosirumuna Jesure cuasanare soniasomu repanani chü'vara chini. Chü'va pi'ni, “Saimü chü'u”, chini repanare jo'ka Macedonia chejana sanisoasomu repau. ² Macedonia chejare ku'iu vü'ñajoopoã tã'a repajoopoã pa'inare Jesure cuasanare re'oja'che i'kaasomu repau, repanapi pojojü paaru chini. Jã'achejapi Grecia chejana sani tã'aasomu repau. ³ Repacheja saisirumu chotepãimia paniasomu repau. Pani pi'ni Siria chejana co'ira chini choovü tuhípi'raküji judiopãi repacheja pa'ina repau'te cu'ache cho'oñu chiiche'te asa, “Choovü tusa”, chiisi'küpi tuhima'ñe, “Jo'e Macedonia chejapi jëni po'opi co'ira”, chiniasomu repau. ⁴ Repajü po'opi saiuna chekuna ja'me saniasome repau'te: Pirro mamaku Sópater Berea vü'ejoopo raisi'kuna'me Tesalónica vü'ejoopo raisina Aristarcona'me Segundo, Derbe vü'ejoopo raisi'kü Gayona'me Timoteo, Asia cheja raisina Tíquiconam'e Trófimo. ⁵ Charo sani Troas vü'ejoopona cha'asinaa'me repana chükuna'te. ⁶ Pã saumanesi'e ãni caraisirumuna, Filipos vü'ejoopo eta choo juosa'arona cajesinaa'me chükuna. Ŭcuachejapi choovü

tuni cincorepaumucujña jê'ejũ charo saisina pa'ijoopo Troas vü'ejoopona tí'asinaa'me chũkũna. Repajoopo tí'asirũmũ sieterepaumucujña pa'isinaa'me chũkũna.

Pablo Troas vü'ejoopo cho'osi'ere kũamũ

⁷ Ūcuarũmũ chũkũna Jesucristo'te cuasana romicorũmũ Dioni pojoñũ chini repajoopo pa'inana'me chi'isinaa'me. Chi'irena Pablo Dios chũ'ore chũ'vasi'kũa'mũ reparare. Jo'e apeñatato saijaujekũ ñamirepajatũ'ka chũ'vasi'kũa'mũ repaũ. ⁸ Chũkũna chi'i pa'iruupũ umũ pa'iruupũ uopũã rũa miasi'kũa'mũ. ⁹ Pablo chũ'vachũ'ore Eutico pũsũ ventanasa'aro'te ñũ'iu asakũ pa'isi'kũa'mũ. Jã'ata'ni jeereparũmũ ñũ'iu uokũakũna kãnisõ ũcuasa'aroji ve'sena ponũ tuãni jũnisosi'kũa'mũ repaũ, rũa umũ pa'isa'arõjekũna. Tuãkũna chũkũna vü'vũ caje eta miito jũnisõsiva'u ũhisi'kũa'mũ repaũ. ¹⁰ Pablo caje ña repaũni sũ'kakũ ija'che i'kasi'kũa'mũ chũkũna'te:

—Vajũchũmanejũ'ũ. Vajũmũ ikũ —chini vasosi'kũa'mũ. ¹¹ Jã'aja'ñe cho'o Pablo ũcuaruupũna jo'e mũni ãũ ãni pi'ni ñatachetũ'ka jo'e chũ'vasi'kũa'mũ chũkũna'te. Chũ'vakũ ñata sanisõsi'kũa'mũ repaũ. ¹² Repana pãi chi'isina jũni vajũraisi'kũre pũsũ'te repaũ vü'ena pojojũ sasõsinaa'me pãi.

Troas vü'ejoopõji Mileto vü'ejoopõna saisõ'ere kũamũ

¹³ Jã'aja'ñe cho'õsirũmũ Pablo choovũji saicũhekũ Aso vü'ejoopõna po'õpi saisõ'kũa'mũ. Saipi'rakũ chũkũna'te ija'che i'kasi'kũa'mũ repaũ: “Aso vü'ejoopõna choovũji saijũ tũõjũ saijũ'ũ chũ'ũre”, chiisi'kũa'mũ. Chikũna, “Jau”, chiisinaa'me chũkũna. Choo jũõsa'arõna caje choovũ tuni Aso vü'ejoopõna saisinaa'me, Pablõni miijũ sañũ chini. ¹⁴ Chũkũna repajoopo tí'asirũmũ chũkũna'te tijña choovũna tuhisi'kũa'mũ repaũ. Tukũna Pablõna'me Mĩtilene vü'ejoopõna jẽni canũkasinaa'me chũkũna. ¹⁵⁻¹⁶ Jã'achejapi jo'e apeñatato saijũ Quío juupo carani jo'e te'eumucuse saijũ Samos juupo choo jũõsa'arõna tí'asinaa'me. Pablõji Asia chejare pa'icũhekũna Efeso vü'ejoopo canũkama'ñe carani saijũ jo'e te'eumucuse jê'ejũ Mileto vü'ejoopõna tí'asinaa'me chũkũna. Jerusalén vü'ejoopõna na'mi tí'ara chiisi'kũa'mũ repaũ Pablo, Pentecostés fiesta cho'õrũmũ ũcuachejare pasa chini.

Efeso pa'inare Jesure cuasanare chũ'ũnare Pablo chũ'vasi'ere kũamũ

¹⁷ Reparũmũ Pablo Mileto vü'ejoopo'te pa'iu Efeso vü'ejoopo pa'inani chũ'o saosi'kũa'mũ, Jesure cuasanare

chũ'unani, rani ñaa'jũ chini. ¹⁸ Chũ'o saouna ratena repanare ija'che i'kasi'kua'mũ repau:

—Musanukona chũ'u pa'iche masime. Chũ'u Asia cheja tĩ'aumucusepi vna chũ'u musanukonare ja'me pa'iu cho'osi'e peore masime musanukona. ¹⁹ Reparũmu judiõpãĩ rna cu'ache cho'osinaa'me chũ'ure. Jã'ata'ni musanukonani oiu, “Peore masiu'mũ chũ'u”, chiima'ñe Dios chũ'uñechi'a cho'oku pa'isi'kua'mũ chũ'u. ²⁰ Jã'ajekuna vajuchuma'ñe chũ'vasi'kua'mũ chũ'u musanukonare. Peore musanukona chiiche che'chosi'kua'mũ chũ'u musanukonapi na'a re'oja'che paapu chini. Pãĩ chi'ivũ'ena'me pãĩ vũ'ña che'chosi'kua'mũ chũ'u Dios chũ'o. ²¹ Musanukona pa'icheja pa'inare judiõpãina'me griegopãĩ peore ija'che i'kaku chũ'vasi'kua'mũ chũ'u: “Cu'ache cho'oche ũhaso Maire Paakuni, Jesucristoni cuasaju Dioni jovoju'ũ”, chiisi'kua'mũ chũ'u repare. ²² Chura Dios Rekochoji chũ'ukuna Jerusalén vũ'ejoopona saimũ chũ'u. Repacheja sakuna chũ'ure ti'jñejañe vesũmu chũ'u. ²³ Iechi'a masimũ: Ku'iu vũ'ñajoopõ tĩ'ato Dios Rekocho si'arũmu ija'che i'kamũ chũ'ure: “Jerusalén vũ'ejoopo'te sani pa'iuua cu'ache ti'jñeja'mũ chũ'ure. Pãĩ chẽavũ'ena cuaojanaa'me pãĩ mũ'ure”, chiimũ Dios Rekocho chũ'ure. ²⁴ Jã'ajẽ'e vajuchuma'mũ chũ'u. Diopi chũ'ure jũ'iñe ñsito re'omu. Jã'ata'ni Repau chũ'ure cho'oa'ku chini jo'kasi'ere peore cho'o pi'nikasa chiimũ chũ'u. Jã'achi'a chiimũ chũ'u. Dios chũ'ure Repau chũ'ore chũ'vaa'ku chini jo'kasi'kua'mũ, pãĩ ũcuanukore Repau re'oja'che cho'okaiche'te kuaa'ku chini.

²⁵ 'Asarepajũ'u, musanukona. Chura ie masimũ chũ'u: Chũ'u icheja cheja pa'irũmu Dios chũ'uñe chũ'u che'choche asaina musanukona ũcuanuko jo'e ñamanejanaa'me chũ'ure. ²⁶ Chũ'u musanukonare Dios chũ'uñe masi che'chosi'kua'mũ. Jã'ajekuna musanukona pa'icheja pa'inapi jũniso vati toana saito chũ'o peomu chũ'ure. ²⁷ Chũ'u musanukonare vajuchuku cuhema'ñe Dios chiiche peore kuasi'kua'mũ. ²⁸ Asarepajũ'u, musanukona pãĩ chũ'una. Ñarepaju pa'iju re'oja'che pa'ijũ'u. Dios Rekocho musanukonare Jesure cuasanare kuirache'te jo'kasi'kua'mũ, musanukonapi repanani re'oja'chere chũ'vaju paapu chini. Masi kuirajũ'u repanare Jesure cuasakuanupu Repau jũni ũcuau chiepi ro'ikani chẽa paakuanupu. ²⁹ Chũ'u sanisosirũmu chai ovejava'nani ñnisoñu chini raicheja'che pãĩ rani rna cu'ache cho'ojanaa'me repanare. ³⁰ Jo'e na'a pa'isirũmu chekuna musanukonare ja'me chi'ina joreju, “Re'oja'chere che'chome chukuna”, chiiju cu'ache'te che'chojanaa'me, Jesure cuasanani tũa paañu

chini. ³¹ Jã'ajekuna ñarepaju pa'ijũ chũ'u musanukonare ja'me pa'isi'e cavesumairo pa'ijũ'u. Choteũsurumu musanukonare ja'me pa'iu si'arumu umucujñana'me ñami cuhamañe chũ'vakũ pa'isi'kua'mũ chũ'u, musanukonani oiũ.

³² 'Jo'ka saimũ chũ'u musanukonare chura. Saiũ musanukonani kuiraa'kũ chini Dioni jo'kamũ chũ'u. Ũcuaja'che musanukonapi Dios chũ'ore na'a rũa che'cheju paapu chini Dioni jo'kamũ chũ'u musanukonare, na'a rũa re'oja'che pa'imasia'ju chini. Re'oja'che pa'ijũna Dios musanukonare rũa re'oja'che cho'okaija'mũ, chekunare ũcuachi'a Repau chẽa paanare ũcuanukore.

³³ Musanukonare ja'me pa'irumu musanukona paamajñaruã sēmanesi'kua'mũ chũ'u. Musanukona paache kãña kuri paauache ñamanesi'kua'mũ chũ'u.

³⁴ Chũ'u pa'iche masime musanukona. Chũ'ure karachena'me chũ'ure ja'me ku'inare karache'te koorã chini rũa cho'ochẽ cho'okũ pa'isi'kua'mũ chũ'u musanukona pa'icheja pa'irumu. ³⁵ Cho'ochẽ rũa paakũji si'arumu che'chokũ pa'isi'kua'mũ chũ'u musanukonare, chũ'u pa'iche'te ña chẽa ũcuaja'che paapu chini. Maipi cho'ochẽ'te rũa cho'ojũ chũ'ova'na pa'iva'nani kuirañũ. Maire Paakũ Jesús ija'che i'kaasomũ: "Musanukonani chekunapi re'oja'che cho'okaito pojojanaa'me musanukona. Jã'ata'ni musanukonapi chekunani re'oja'che cho'okani na'a rũa pojojanaa'me", chiniasomũ Jesús —chiisi'kua'mũ Pablo repanare.

³⁶ Repau Pablo i'ka pi'niũna ũcuanuko ro're ñu'ijũ Dioni sēesinaa'me. ³⁷ Diore sēni pi'ni repauni oiũ sũ'ka pojosinaa'me repana. ³⁸ Repau Pabloji, "Chũ'ure jo'e ñamanejanaa'me musanukona", chiisi'ere cuasaju rũa sumava'na pa'isinaa'me repana. Chũkunana'me cajesinaa'me repana choovũ ju'ichejatũ'ka.

21

Pablo Jerusalén vũ'ejoopo saisi'ere kũamũ

¹ Churata'ni repanare, "Saime chũkũna", chini choovũ tuni saisinaa'me chũkũna. Charo Cos vũ'ejoopo pa'ijuupona rũhiñe jēni canũkasinaa'me chũkũna. Jo'e apeñatato vũni caje tuni Rodas juupona sani tĩ'asinaa'me. Jã'achejapi Pátara vũ'ejoopona sani tĩ'asinaa'me chũkũna. ² Ũcuachejana chekũvũ choovũ ku'e jñaa Fenicia chejana jē'esinaa'me chũkũna. ³ Jē'ejũ Chipre juupo sũripũ cakã'kopi carani saiũ Siria cheja cajoopo Tiro vũ'ejoopona tĩ'a canũkasinaa'me

chukuna. Choovu paanapi ũcuajoopona pōsere majuna chukuna ũcuachi'a ja'me maisinaa'me. ⁴ Mani Jesure cuasanare ku'e jña ũcuanana'me sieterepaumucujña pa'isinaa'me chukuna. Pa'ijuna Dios Rekochoji kuauna asa Pablo'te ija'che chu'vasinaa'me repaña: "Mũ'upi Jerusalén vü'ejoopona saito cu'ache ti'jñeja'mũ mü'ure. Saimanejũ'ũ", chiisinaa'me repaña. ⁵ Jã'aja'ñe i'kanareta'ni repañare ja'me pani pi'ni ũcua saisinaa'me chukuna. Saijuna repaña Jesure cuasana ũcuanuko rëjoromina'me mamachii vü'ejoopoji eta choo jüosa'arona chukunana'me cajesinaa'me. Caje mejavuna ro're ñu'ijũ Dioni ũcuanuko sëesinaa'me chukuna. ⁶ Sëni pi'ni, "Saime chukuna", chini choovuna tutena ña repaña vü'ñana maisinaa'me.

⁷ ũcuachejapi Tolemaida vü'ejoopona sani tĩ'a choovu jüo mani Jesure cuasanare müa ñasinaa'me chukuna. Repañare te'eñami ja'me pa'isinaa'me chukuna. ⁸ Jo'e apeñatato jo'e saiũ Cesarea vü'ejoopona tĩ'a mani Felipe Dios chu'o chu'vakũ vü'ena canukasinaa'me chukuna. Jesure cuasakuanupũ Jerusalén pa'ina aperũmũ pãi sieterepañare jñaasome va'jeva'nani ãure ãua'jũ chini. Felipena'me chekunare jñaasome repaña. ⁹ Repañ Felipe chii ũcuaka'chapanare paasi'kua'mũ, romichii'chi'a. Repaña romichii Dios Rekochoji jo'kauna Dios chu'o kuana pa'isinaa'me. ¹⁰ Repacheja te'eumucujñarũã pa'itona chekũ, Agabo, Dios chu'o kuakũ Judea chejapi raisi'kua'mũ. ¹¹ Rani chukuna'te kueñe tĩ'a Pablo corejakãa mini repañ cũ'ana'me jãjña meñe vëe pi'ni ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Ija'che kuamũ Dios Rekocho: "Jerusalén pa'ina judiõpãi ikãa corejakãa paakũ'te ija'che chëa vëe judiõ peonani jo'kajanaa'me" —chiisi'kua'mũ Agabo.

¹² Jã'aja'ñe i'kauna asa chukuna repacheja pa'inana'me rua i'kasinaa'me Pablo'te, "Jerusalén saimanejũ'ũ", chiiũ. ¹³ Jã'aja'ñe i'kanareta'ni ija'che chukuna'te i'kasi'kua'mũ repañ:

—Jã'aja'ñe i'kamanejũ'ũ. Musanukonapi ruarepa oijuna rua sũma'mũ chu'ure. Jerusalén vü'ejoopo saivajuchũma'mũ chu'ũ. Vëecojñoñejë'e, ũcuajoopona jũ'iñejë'e vajuchũma'mũ chu'ũ, Jesupi Chu'ure Paakũji chu'uni pojoa'kũ chini —chiisi'kua'mũ repañ Pablo.

¹⁴ Repañ'te i'kate'e jo'e i'kamanesinaa'me chukuna.

—Re'omũ. Ikure Dios chiiche ti'jñea'kũ —chiisinaa'me chukuna.

¹⁵ Chukuna nee pōse care'va pi'ni Jerusalén vü'ejoopona saisinaa'me chukuna. ¹⁶ Cesarea vü'ejoopo pa'ina Jesure cuasana te'ena ja'me saisinaa'me chukuna'te. Sani tĩ'a

chukuna kãijavũ'e Mnasón vũ'ena mũvasinaa'me repana chukuna'te. Repau Mnasón, Chipre raisi'ku, Jesure rua jeerũmu cuasaku paniasomu.

Pablo Santiago'te sani ñasi'ere kũamũ

17 Chukunapi Jerusalén vũ'ejoopona tĩ'arena Jesure cuasana tijña rua pojosinaa'me chukuna'te. 18 Jo'e apeñatato Pabloji, "Santiago'ni ñajañu", chikuna ñañu chini ja'me mũasinaa'me chukuna. Mũa tĩ'ato Jesure cuasanare chũ'una ũcuanũko Santiagona'me pa'isinaa'me. 19 Repanare sēni pi'ni Dios cho'okaisi'ere kũasi'kũa'mũ Pablo repanare ija'che chiũ: "Chũ'upi judío peonani Dios chũ'ore chũ'vakuna Dios repanare re'oja'che cho'okaisi'kũa'mũ, repanapi Jesuni cuasaju jova'ju chini", chiisi'kũa'mũ Pablo. Dios re'oja'che cho'okaisi'e peore kũasi'kũa'mũ repau. 20 Kũauna asa Diore, "Ja'ku, rua re'okũ'mũ mũ'u", chiiju pojosinaa'me repana. Jã'aja'ñe i'ka pi'ni Pablo'te ija'che i'kasinaa'me repana:

—Chukuna majapãũ, asarepajũ'u. Judíopãũ ũcuaja'che Jesure cuasana jainũkoa'me. Diopi chũ'ũuna Moisés aperũmu tocha jo'kasi'ere ũcuanũko rua chiiju cho'ome repana. 21 Jã'ata'ni judíopãũ Jesure cuasana chekuna pãũ mũ'ure cutuche'te asajũasome. Ija'che cutujũasome pãũ mũ'ure: "Pablo tĩipãũ pa'ichejña sani pa'inare judíopãũ, 'Moisés chũ'ũku tocha jo'kasi'e mũsanũkona cho'oche ũhasojũ'u. Mũsanũkona mamachĩ jĩkora'muru chã'tiru pa'ica'niru chũto tũamanejũ'u. Judíopãũ pa'iche peore jo'kasojũ'u', chiũ chũ'vakũasomu", chiijũasome pãũ mũ'u i'kache jorena. 22 Repana judíopãũ Jesure cuasana mũ'u raisi'e asajanaa'me. ¿Je'se cho'ojanaa'ñe mai repanapi mũ'ũni cuasaa'ju chini? 23 Ija'che cho'ojũ'u chiime chukuna mũ'ure: Icheja cana mũ'ũpãũ ũcuaka'chapana chukuna'te ja'me pa'ina, Dioni pojoju, "Ija'che cho'ojanaa'me chukuna", chiisinajeju cho'opi'rame. 24 Ūcuanana'me Dios vũ'ena mũajũ'u mũ'u. Mũa judío phairi cho'okaiche ja'me cho'ocojñojũ'u, cu'are tũnora chini. Ūcuachi'a repanare raña ko'ũkaichena'me phairi'te repana ĩsimajñaruã ro'ikajũ'u. Mũ'upi jã'aja'ñe cho'oru pãũ mũ'ure cu'ache cutusi'e cuasamanejanaa'me. Dios chũ'ũñe mũ'u masi cho'ochechi'a masijanaa'me repana. 25 Jã'aja'ñe cho'oa'ku chini chũ'vame chukuna mũ'ure judíopãũjekuna. Jã'ata'ni judío peonapi Jesure cuasanare jã'aja'ñe chũ'ũmanaa'me chukuna. Aperũmu jã'are cutu pi'ni chũ'o tocha saosinaa'me chukuna repanare judío peonare. Ija'che chiiche tocha saosinaa'me chukuna: "Tũosiva'nare jo'kasi'e

ãu ãimanejũ'u. Chie ũkumanejũ'u. Va'i rupũ ruso vëasiva'nare ãimanejũ'u; chie paame jã'ana. Æmupãi, mûsanukona paamanare romi romineemananejũ'u. Romi, mûsanukonare paamanare umupãi umuneemananejũ'u." Jã'achi'a chũ'unaa'me chukuna judío peonare — chiisinaa'me repana.

Dios vø'e pa'irumũ Pablo'te chëasi'ere kuamũ

²⁶ Jã'aja'ñe i'karena Pablo, "Jau", chini jo'e apeñatato repanare umupãi ũcuaka'chapanare mûvakũ Dios vø'ena mûasi'kuamũ. Mûa judío phairi cho'oche cu'are tunoñũ chini cho'ocojñoasome repana. Dios vø'ena kaka repavø'e chũ'unare repanare cu'ache tuni si'ajaumucusere kuasomũ Pablo jo'cha va'iva'nare vani ïsijaumucusere.

²⁷ Te'esemana si'api'ratora judiõpãi Asia cheja raisina Pablo'te Dios vø'e pa'ikuni ñaasome. Repauni ña cu'ache i'kaju cuijuna repavø'e chi'isina pãi pe'rujũ chëasome repaunte. ²⁸ Ija'che i'kaju cuiasome repana:

—¡Israelpãi, chukuna'te rani cho'okaijũ'u! Ikuni chëañu. Rua cu'ache che'chokũ'mũ ikũ. Si'achejñaruã ku'iu maire cu'ache cutukũ'mũ ikũ. "Moisés tocha jo'kasi'e cu'amũ", chiũ che'chokũ'mũ ikũ. Æcuachi'a, "Dios vø'e cu'amũ", chiikũ'mũ ikũ, ivø'e. Æcuachi'a cu'ache cho'osi'kuamũ ikũ. Judiõpãichi'a chi'ivø'ea'me ivø'e. Jã'ajekuna judío peonare kakacu'amũ ivø'e. Jã'ata'ni ikũ griegopãire ivø'ena Dios vø'ena cuaasi'kuamũ ivø'epi cu'ache paaũ chini — chiniasome repana Pablo'te.

²⁹ (Aperumũ repana Efeso raisi'kure Trófimore Pablona'me pa'ikuni ñaasome Jerusalén vø'ejoopona. Ñasinajejũ, "Repaũ Pablo Trófimore Dios vø'ena cuaasomũ", chini cuasaasome repana, cuaamanesi'kuni.)

³⁰ Æcuarumũ repajoopo pa'ina repanapi cuijuna asa pe'rujũ vø'vø mûa Dios vø'ena kaka chëasome Pablo'te. Repaunte chëa ve'sena jñajñũ etuaasome repana. Etuarena Dios vø'e jatisa'ñaroã peore jesoasome pãi. ³¹ Sõtaopãi chũ'uku repaunte etua vaiche pãipi kuarena asaasomũ, Jerusalén pa'ina ũcuanuko tiiñe cho'oche. ³² Æcuarumũ sõtao ai teana repaunte ja'me chũ'unana'me sõtao, Dios vø'ena vø'vø mûasome Pablo'te vaichejana. Repanapi mûajuna ña Pablo'te vaina cuhaasome. ³³ Mûa tĩ'a Pablo'te chëa, "Ikure cunameã te'eka'chapameã tachojũ'u", chiniasomũ sõtao ai. Chini pãire ija'che sëniasomũ repaũ: "¿Ikũ keeja'iu'u? ¿Æquere cho'ou'?", chiniasomũ. ³⁴ Chikuna ũcuanuko rua asoche si'acairo i'kaju cuijuna Pablo cho'osi'e masi asamaneasomũ sõtao ai. Masi asamaũ sõtaopãire

chũ'uasomũ repau, batallón vũa'ena Pabloni mũvaa'jũ chini. ³⁵ Sõtaopãipi repavũa'e mũivũana repaũni mũva tĩ'arena pãi Pabloni cuhejũ rũa cuijũ rũa cavaasome. Rũarepa cavajũana sõtaopãi ve'o mũvaasome Pablo'te. ³⁶ Ve'o mũvajũana pãi kuanupũ chuta'a rũa cuijũ tuhaasome.

—Vanisojũ'ũ jã'ũre —chiijũ cuiasome repana.

Pablo repau pa'iche'te pãi kuanupũana kũasi'ere kũamũ

³⁷ Sõtaopãi batallón vũa'e repau'te cuaapi'ratona Pablo ija'che i'kaasomũ sõtao aire:

—Mũ'ũre jmamakaru i'kara chiimũ chũ'ũ. ¿Re'oku? — chiniasomũ Pablo, griego chũ'opi.

Chikũna,

—¿Mũ'ũ griego chũ'o i'kamasiku? ³⁸ Āa, ¿mũ'ũ Egip-topãiuma'ku? ¿Airopãi chũ'ũkũma'ku? Aperũmũ Egip-topãiu pãi chũ'ũnani cuheku chekũnare pãi cuatro mil-repanare soni chi'i paaasomũ, pãi chũ'ũnani etora chini. Soni chi'i repanare etua sa pãi peochejũnare paaasomũ repau. ¿Mũ'ũ tĩũ'ũ? —chiniasomũ sõtao ai.

³⁹ Chikũna Pablo i'kaasomũ.

—Jũjũ, tĩũ'mũ chũ'ũ. Judíopãiu'mũ chũ'ũ. Tarso vũa'ejoopo Cilicia cheja cajoopoji raisi'kũa'mũ chũ'ũ. Rũa ẽjajoopo'me repajoopo. Chũ'ũpi inani pãire i'kato, ¿ũsẽma'ku mũ'ũ? —chiniasomũ Pablo repau'te sõtao aire.

⁴⁰ Chikũna sõtao ai, “Jau, i'kajũ'ũ”, chiniasomũ. Chikũna Pablo repanapi cuiche'te cuhaa'jũ chini mũivũa'te nũkaku vevoasomũ repanare pãi. Cuharena judíopãi i'kacheji, hebreo chũ'opi ija'che i'kaasomũ repau:

22

¹ —Mũsanũkona, chũ'ũ majapãi, põsupãina'me aina asarepajũ'ũ. Chũ'ũ pa'iche'te masi kũara —chiniasomũ Pablo.

² Chini hebreo chũ'opi i'kakũna i'kama'ũe asaasome repana. Repanapi asajũana Pablo jo'e ija'che i'kaasomũ:

³ —Chũ'ũ judíopãiu'mũ. Cilicia cheja pa'ijoopona Tarso vũa'ejoopona jũaacojũnosi'kũa'mũ chũ'ũ. Repajoopoji rani ichejana Jerusalén vũa'ejoopo'te pa'iu aineesi'kũa'mũ chũ'ũ. Ichejare pa'ũana Gamaliel mai airpãi chũ'ũsi'e peore che'chosi'kũa'mũ chũ'ũre. Che'chokũna repa asa chẽasi'kũa'mũ chũ'ũ. Chĩĩrũmũpi irũmũjatũ'ka Dios chũ'ũũe cho'oneekũ'mũ chũ'ũ, Dionĩ pojoku. Mũsanũkona irũmũ cho'oneeũeja'ũe Dios chũ'ũũe cho'oneekũ'mũ chũ'ũ.

⁴ Dionĩ pojora chini aperũmũ rũa cu'ache cho'osi'kũa'mũ chũ'ũ Jesure cuasanare. Repanapi si'asoa'jũ chini ku'e jũaa chẽa pãi chẽavũa'ena cuaosi'kũa'mũ chũ'ũ repanare

umupãina'me romi. ⁵ Phairi aina'me judío aina ũcuanũko masime jã'a. Repanani sêeto kuame repaña. Repaña chũ'ure utija'o tochakaisinaa'me. Tochakatena Damasco vũ'ejoopo pa'inani mai majapãire sa ñora chiisi'kuu'mũ chũ'u repaña'o. Jesure cuasanani chẽa ichejana Jerusalén vũ'ejoopona ra cu'ache cho'ora chiisi'kuu'mũ chũ'u.

Pablo repañ Jesure jovosi'ere kũamũ

⁶ 'Jã'aja'ñe cho'ora chini ma'api saiũna nukarepau sũ'ito Damasco vũ'ejoopo tĩ'api'ratora te'erũmũ chũ'u nukachejachi'a rũhiso'koro cũnaũmupi rũa miañe sukasi'kuu'mũ chũ'ure. ⁷ Miañe sukũna chejana tãisi'kuu'mũ chũ'u. Tãni ũhiũ chũ'ure i'kache'te asasi'kuu'mũ chũ'u. "Saulo, Saulo, ¿je'se pa'ũna mũ'u chũ'ure si'arũmũ cu'ache cho'okũ pa'ikũ?", chiisi'kuu'mũ. ⁸ Chikũna, "¿Chũ'ure Paaku, jeeja'ũ'u mũ'u?", chiisi'kuu'mũ chũ'u. Chiũna, "Nazaret raisi'ku Jesua'mũ chũ'u; mũ'ure cu'ache cho'ocojñokũ'mũ", chiisi'kuu'mũ Repañ chũ'ure. ⁹ Chũ'ũna'me saisina repa miañe ña rũa kukũsoasome. Jã'ata'ni Repañ chũ'ure i'kachũ'o asavesũasome repaña. ¹⁰ Repañji chũ'ũni jã'aja'ñe i'kaũna asa ija'che sêesi'kuu'mũ chũ'u Repañ'te: "Chũ'ure Paaku, ¿ũquere cho'oja'che chũ'u?", chiisi'kuu'mũ chũ'u. Chikũna, "Vũni Damasco vũ'ejoopona sani tĩ'aũna mũ'u cho'ojache peore chũ'u jo'kaja'mũ chũ'u mũ'ure", chiisi'kuu'mũ Maire Paaku chũ'ure. ¹¹ Jã'ata'ni rũarepa miañe ñasi'kũjekũna ñakocaã ñomanesi'kuu'mũ chũ'ure. Ñamaũna chũ'ũna'me saisinapi chũ'ure jũtũna chẽa Damasco vũ'ejoopona juha cuaasinaa'me. ¹² Ũcuajooopo'te pa'ũna cheku Ananías chũ'ure mũta ñasi'kuu'mũ. Repañ Ananías Dios aperũmũ chũ'ũsi'e cho'oneeku peore masi cho'okũ pa'ikũ'mũ. Jã'ajekũna judiõpã repajoopo pa'ina ũcuanũko si'arũmũ rũa re'oja'che i'kasinaa'me Ananía'te. ¹³ Repañ Ananías rani chũ'ure kueñe nukaku ija'che i'kasi'kuu'mũ: "Saulo, chura mũ'u chũ'u majapãũja'ũ'mũ." Ũcuachi'a, "Mũ'u ñakocaã ñoa'ku mũ'ure", chiisi'kuu'mũ. Chikũna ñakocaãpi teana care'õna ñasi'kuu'mũ chũ'u repañ'te. ¹⁴ Jã'aja'ñe i'ka pi'ni jo'e ija'che i'kasi'kuu'mũ repañ: "Dios, mai aipã Cuasacõjñokũji, chẽasi'kuu'mũ mũ'ure. Repañ chiiche'te masiku re'oja'chechi'a Cho'okũni ñaku Repañ i'kache'te asaa'ku chini cho'o ñosi'kuu'mũ. ¹⁵ Ũcuajõji chũ'ũkũna pãĩ ũcuanũkore mũ'u ñasi'ena'me mũ'u asasi'e sani kũakũ pa'ija'mũ mũ'u. ¹⁶ Jã'ajekũna teana vũni okorocõjõjũ'u. Maire Paaku'te sêejũ'u, mũ'u cu'ache cho'osi'ere tũ'nesokaau", chiisi'kuu'mũ Ananías chũ'ure.

Repau'te judío peonare sani chu'vajǎ'u chiisi'ere kuamu Pablo

17-18 Jǎ'aja'ñe cho'osirumu Jerusalén vu'ejoopona co'isi'kuamú chu'u. Co'i pa'iu Dios vu'ena mua kaka Dioni sêeu Dios ñoñe'te ñaku Maire Paakuni Jesuni ñasi'kuamú chu'u. Ñakuna ija'che i'kasi'kuamú Repau chu'ure: "Ijoopo Jerusalén vu'ejoopo pesa eta saijǎ'u. Mu'upi ijoopo pa'inani chu'u pa'iche'te chu'vato jachajanaa'me repana mu'ure", chiisi'kuamú Repau. 19 Chikuna Repau'te ija'che i'kasi'kuamú chu'u: "Chu'ure Paaku, chu'u cho'osi'e masime repana. Chu'u aperumu mu'ure cuasanani chëa pǎi chëavu'ena cuao vasa chini judiöpǎi chi'ivü'ña peore mua kaka ku'esi'kuamú. 20 Ūcuachi'a mu'u neekure Esteban'te, mu'u pa'iche kuasi'kure, catapi vanisorumu pojoku kueñere nukaku ñasi'kuamú chu'u, repau'te vaina tǐ'te ũhasikãñare sê'sevu ju'isikãñare ñakaiu", chiisi'kuamú chu'u Repau'te. 21 Chikuna Maire Paaku jo'e i'kasi'kuamú chu'ure. "Pesa saijǎ'u. So'ña pa'inani judío peonani chu'vaa'ku chini saomu chu'u mu'ure", chiisi'kuamú Repau chu'ure —chiniasomu Pablo repanare pǎi.

Sōtaopǎi chǎ'uku repau'te paasi'ere kuamu Pablo

22 Jǎ'anukoruchi'a Pablo i'kache i'kama'ñe re'oja'che asaa'some repana. Jǎ'ata'ni, "Judío peonani chu'vajajǎ'u", chiisi'ere asa pe'ruju ija'che i'kaju cuiasome repana: "¡Vanisojǎ'u jǎ'ure! ¡Pa'ivesukuna vanisoto re'omu!", chiiju cuiasome repana. 23 Pe'ruju repana sê'sevu ju'ikãña tǐ'te ũcuakãñapi vevoju cha'ore umuna su'aju cuhama'ñe cuiasome repana. 24 Jǎ'aja'ñe cho'ojuna ña sōtao ai chǎ'uasomu.

—Ikure batallón vu'ena cuaajǎ'u —chiniasomu repau neenani sōtaopǎire. —Ūcuachi'a, "¿Je'se pa'iu'na pǎi mu'ure pe'ruju cuiche?", chiiju su'isuejǎ'u repau'te, kuaa'ku —chiniasomu sōtao ai repanare.

25 Jǎ'ata'ni Pablo repau'te quëo suo su'isuepi'ratona kueñe nukakuni sōtaopǎi cienrepanare chǎ'uku'te ija'che i'kaasomu:

—Chu'u Romapǎiu'mu. Jǎ'ajekuna musanukonapi chu'u cu'ache cho'osi'ere charo chekunani masi kuama'to vaicu'amú chu'ure —chiniasomu Pablo.

26 Chikuna asa repau sōtaopǎi cienrepanare chǎ'uku repau'te chǎ'ukuni sōtao aini kuajianasomu.

—¿Je'se cho'oja'u mu'u? Romapǎiu'mu repau —chiiu sa kuasomu repau.

27 Chikuna asa repau sōtao ai sani Pablo'te ija'che sēniasaasomū:

—¿Mū'u Romapāi'u? ¿Ūcuarepaa'che jā'a? — chiniasomū. Chikuna Pablo,

—Jūju, ūcuau'mū chu'u —chiniasomū.

28 Chikuna sōtao ai,

—Chu'u ūcuachi'a Romapāi'u'mū. Rua kuri ro'isi'kua'mū chu'u Romapāi'u pasa chini —chiniasomū. Chikuna, Pablo,

—Chu'uta'ni chīrūmūna Romapāi'u aineesi'kua'mū — chiniasomū repau'te.

29 Jā'aja'ñe i'kauna asa repau'te suī'sueñu chiisina vajuchuju suī'suema'ñe jose jo'ka saniasome. Sōtao ai ūcuachi'a kukūasomū, Pablo'te Romapāi'u'te cūnameāpi tachoche chū'usi'kūjekū.

Pablo judío ainare i'kasi'ea'me

30 Jo'e apeñatato repau sōtao ai Pablo'te tachosimeāre cūnameāre tū'sea'ju chini chū'ūasomū. Ūcuachi'a judiōpāi Pablo'te pe'ruche'te peore masirepa asa masira chini, judiō phairipāi chū'ūnana'me judiō aina ūcuau'uko chi'ia'ju chini chū'ūasomū repau, Pablo cu'ache cho'osi'ere sēniasaa'ju chini. Repanapi chi'irena Pablo'te pāi chēavū'e pa'isi'kure etua mūva repana ti'jñeñena nukoa'ju chini chū'ūasomū repau.

23

1 Judiō ainare ti'jñeñe nukorena repanani ñaku ija'che i'kaasomū Pablo:

—Chu'u majapāi, irūmujatū'ka Dios ñaku'te chu'u cuasache si'arūmū cho'oku'mū chu'u Repau chu'ure chū'ūñe —chiniasomū Pablo.

2 Jā'aja'ñe i'kauna asa judiō phairi ai, Ananías, Pablo'te kueñe nukanare repau chu'opona vaapu chini chū'ūasomū.

3 Chū'ūna Pablo Ananía'te ija'che i'kaasomū:

—Jā'a pa'ito ūcuachi'a Diopi vaaū mū'ure sē'sevuchi'a re'oja'che pa'ikūji i'kaku'te. Ō'u'iu ñaku ke'remū mū'u chu'ure, “Dios chū'ūñe jachasomū iku”, chini. Mū'uta'ni Dios chū'ūñe'te jachasoku chu'uni vaiche'te chū'ūmū — chiniasomū Pablo.

4 Jā'aja'ñe chikuna repau'te kueñe nukana i'kaasome Pablo'te.

—Phairi aire, Dios chēasi'kure cu'ache i'kamū mū'u. ¿Ña kukūma'ku mū'u? —chiniasome repana.

5 Chitena Pablo jo'e i'kaasomū.

—Āa, chu'u majapāi, vesuku i'kasomū chu'u, phairi aini. Phairi aia'mū chini jā'aja'ñe i'kamanera'amū chu'u. Dios chu'o aperūmū tochasi'e ija'che i'kamū:

Musanukonare chũ'uku'te cu'ache i'kamanejũ'ũ, chiimũ. Jã'ajekũna repau'te cu'ache i'kacuhemu chũ'u —chinasomũ Pablo. ⁶ Chini repaña aina pa'iche'te cuasa, “Āa, ina chekũna saduceopãia'me. Chekũna fariseopãia'me”, chini cuasaasomũ. Jã'aja'ñe cuasa jo'e repañare ainare ɯjachũ'o i'kaasomũ repau.— Chũ'ũ ma-japãi, chũ'ũ ũcuachi'a fariseo'mũ. Chũ'ũ ja'kũ fariseo pa'isi'kua'mũ. Chũ'ũpi pãi jũnisosina jo'e vajurajache cuasakũjekũna pãi chũ'ũre chẽa ichejana ra nuko sãniasaju pa'ime —chinasomũ.

⁷ Chikũna repaña fariseopãina'me saduceopãi sãĩñechi'a ke'reasome. Pabloji, “Fariseo'mũ chũ'ũ”, chikũna, fariseopãichi'a, chiniasome Pablo'te. Chekũnata'ni saduceopãijeju cuheasome repau'te. ⁸ (Saduceopãi, “Jũnisosina jo'e vajuraima'me”, chiijũ cuasame. Ũcuachi'a, “Angeles peome”, chiijũ, “Pãi rekoñoã peome”, chiime repaña. Fariseopãita'ni jũnisosina jo'e vajurajachena'me ángel pa'ichena'me pãi rekoñoã paache cuasanaa'me.) ⁹ Ũcuanũko rũa asoche cutuasome repaña fariseopãina'me saduceopãi. Fariseopãi judiópãi che'chona te'ena vũni nukaju ija'che i'kaasome:

—Ikũ cu'ache cho'omanesi'kua'mũ. Chekũrumũ ángelpi i'kacosomũ repau'te, chekũrumũ pãi rekocho —chiniasome.

¹⁰ Chitena asa pe'ruju pãi na'a rũa i'kaasome. Ruarepa pe'rujũna sũtao ai, “Pablõni vanisoju”, chini sũtaopãire chũ'ũasomũ kaka Pablo'te chẽa etua batallõn vũ'ena jo'e mũvaa'ju chini.

¹¹ Batallõn vũ'e mũvasirũmũ ñami peosichejapi rani Maire Paakũ, Jesús, Pablo kueñere nukakũ ija'che i'kaasomũ: “Vajuchũmanejũ'ũ repañare. Koka rekocho paajũ'ũ. Chũ'ũ pa'iche Jerusalén vũ'ejoopo pa'inare masi chũ'vasi'kua'mũ mũ'ũ. Na'a pa'isirũmũna Roma vũ'ejoopona sani ũcuaja'che chũ'vaja'mũ mũ'ũ repajoopo pa'inare”, chiniasomũ Jesús repau'te Pablo'te.

Pablo'te vanisoñu chiisi'ere kũamũ

¹² Jo'e apeñatato judiópãi te'ena Pablõni vanisoñu chini sãĩñechi'a ija'che i'kaasome: “Pablo'te na'mi vanisoñu mai. Āujẽ'e ãima'ñe okojẽ'e ũkuma'ñe pañu mai repau'te vanisochetũ'ka. Maipi ũcuarepa cho'oma'to cu'ache ti'jñea'kũ maire”, chiniasome repaña. ¹³ Cuarentarepaña na'a jainũko paniasome repaña Pablo'te vanisoñu chiisina. ¹⁴ Cutu pi'ni mũa judiõ phairipãi chũ'ũnana'me judiópãi chũ'ũnare kũasome repaña.

—Chukuna Pablo'te vanisoñu chiime. Repau'te vanisochetu'ka ãujê'e ãimanejanaa'me chukuna. “Maipi ũcuarepa cho'oma'to cu'ache ti'jñea'ku maire”, chiime chukuna sãĩñechi'a. ¹⁵ Musanukona chukunani cho'okañu chini ija'che cho'ore'omu: Musanukona ainachi'a cutu pi'ni ũcuanuko sōtao aini i'kajũ'u. Ija'che i'kajũ'u repau'te: “Pablo'te che'ro jo'e rajũ'u. Chukuna judío aina repauni masi sēniasañu chiime”, chiijũ'u. Musanukonapi jã'aja'ñe cho'oto pē'je pa'ijũ raiuna chuta'a ivu'e tĩ'ama'kuni repau'te vanisojanaa'me chukuna —chiniasome repana.

¹⁶ Jã'ata'ni Pablo majau'chau repa cho'oñu chiche'te asa batallón vu'ena mua majacha'chani kuaasomu. ¹⁷ Kuauna asa Pablo cienrepanare sōtaopãi chũ'ukuni soni rao ija'che i'kaasomu:

—Iku chu'uni chu'ore kuara chini raisi'kua'mu. Sōtao aini sajũ'u ikure repauni kuaa'ku —chiniasomu Pablo.

¹⁸ Chikuna sōtao cienrepanare chũ'uku Pablo majau'chau'te mua sōtao aire tĩ'a i'kaasomu.

—Mai chēasi'ku, Pablo, soisi'kua'mu chu'ure ikuni pōsuuni mu'uni raa'ku chini. Mu'uni chu'ore kuara chini raiuasomu iku —chiniasomu repau.

¹⁹ Chikuna sōtao ai pōsuute jūtuna chēa juha sa sēniasaasomu.

—¿Ëquere mu'u chu'ure kuara chiiku? —chiniasomu.

²⁰⁻²¹ Chikuna repau pōsu i'kaasomu.

—Judíopãi sãĩñechi'a cutuju che'ro mu'uni sēnu chiijuasome mu'upi Pabluni mua judío ainare ti'jñeñe nukouna, repauni masi sēniasañu chini. Repana sēeñe cho'omanejũ'u. Pablo'te sēniasañu chiima'me repa. Rupu chekunapi repauni vanisoa'ju chini sēejanaa'me repa mu'ure. Pã cuarentarepana na'a jainuko kati pē'jejuasome Pabluni vanisoñu chini. Repau'te vanisochetu'ka ãujê'e ãima'ñe okojê'e ũkuma'ñe pa'ijuasome repa. “Ūcuarepa cho'oma'to cu'ache ti'jñea'ku maire”, chiniasome repa. Peore care'va pi'nicuhaasome repa —chiniasomu pōsu Pablo majau'chau sōtao aire.

²² Chikuna, sōtao ai ija'che i'kaasomu pōsu'te:

—Åja. Chekunare mu'u chu'ure cutusi'e kuamanejũ'u —chiniasomu. Chini repau'te saosoasomu.

Pablo'te Cesarea vu'ejoopona sasi'ere kumam

²³ Ūcuarumu sōtao ai te'eka'chapanare sōtao cienrepanarechi'a chũ'unani soniasomu. Repanare soni rao ija'che chũ'uasomu:

—Iñami, nueve pa'ito, Cesarea vu'ejoopona saiche pa'imũ. Sõtaopãi doscientorepanare cũ'api saijanare care'vache chũ'ujũ'u. Kavacho tuhinare setentarepanare care'vache chũ'ujũ'u. Ūcuachi'a sao saonare doscientorepanare care'vache chũ'ujũ'u. ²⁴ Pablo tuhijaure kavacho'te care'vakaijũ'u tuhiũ saau. Masi kuiraju, pãi chũ'ũku Félix vu'ena sa jo'kajũ'u repau'te, pãipi repauni vanisomanea'ju —chiniasomũ sõtao ai repanare.

²⁵ Chũ'u pi'ni sõtao ai ija'che chiiũ chu'o tochaasomũ sõtaopãipi pãi chũ'ũkuni sa ïsia'ju chini:

²⁶ Chu'u, sõtao ai, Claudio Lisiapi, ie chu'o tocha saomũ mu'ure, rua masakuni, Gobernador Félix. ¿Pa'ikũ mu'u?

²⁷ Judíopãi ikũre Pablo'te chẽa vanisora'asinaa'me. Vanisopi'rajuna chu'u neenare sõtaopãi saosi'kua'mũ, chu'u repauni chẽa vanisoche'te ũsea'ju chini. “Romapãiu'mũ jã'u”, chiiche asasi'kujekũ jã'aja'ñe cho'okaisi'kua'mũ chu'u repau'te. ²⁸ “¿Je'se pa'iana repauna ikũre pe'ruche?”

chini cuasa, masirepa asa masira chini, judío aina pa'ichejana sasi'kua'mũ chu'u repau'te, repanapi repauni sēniasaa'ju chini.

²⁹ Chu'u asaku'te repauni sēniasarena masimũ chu'u chura. Repana chiiche'te cho'omaũ repauna aipãi chũ'usi'ere masi cho'omaneuna repau'te pe'rume repauna.

Cu'arepacheta'ni cho'omanesi'kua'mũ repau. Jã'ajekuna vanisoche chũ'ũñe peokũ ũcuachi'a pãi chẽavu'e cuaoche peomũ repau'te. ³⁰ Jã'ata'ni pãipi repau'te pẽ'je vanisoũu chiiche'te asa teana mu'u pa'ichejana saomũ chu'u repau'te. Ūcuachi'a repau'te pe'runare mu'u pa'ichejana sani repau cu'ache cho'osi'ere mu'uni kuaa'ju chini chũ'usi'kua'mũ chu'u.

Jã'aja'ñe chiiche tocha saosomũ repau sõtao ai.

³¹ Ūcuarũmũ sõtaopãi Pablo'te ñamipi Antípatris vu'ejoopojatu'ka saasome, repauna ai chũ'usi'jekuna.

³² Jo'e apeñatato sõtaopãi cũ'api saisinata'ni ũcuana pa'ivu'ena co'iasome. Kavachoji saisinata'ni Pablõni sasoasome. ³³ Cesarea vu'ejoopona sani t'ia pãi chũ'ũku vu'ena Pablo'te mu'va jo'kaasome repauna. Ūcuachi'a sõtao ai tocha saosija'ova pãi chũ'ũkuni sa ïsiasome repauna.

³⁴ Ìsirena tochasi'ere ña pi'ni Pablo'te ija'che sēniasaasomũ repau:

—¿Mu'u keechejapi rakũ? —chiniasomũ. Chikuna,
—Cilicia chejapi raisi'kua'mũ chu'u —chiniasomũ Pablo.

³⁵ Chikuna asa jo'e i'kaasomũ pãi chũ'ũku.

—Mu'ure ke'renapi rani kuajuna asaja'mũ chu'u, mu'u kuachena'me mu'ure ke'rena rani kuache peore. Asa pi'ni

mũ'ure cho'ojache chũ'uja'mũ chu'u —chiniasomũ repau. Chini repau'te pãi chẽaruupũna, Herodes vũ'ekachapa vũ'evũ pa'iruupũna, mũava caso pẽ'jea'ju chini chũ'uasomũ repau.

24

Pablo repau pa'iche'te Félini kũamu

¹ Cincorepaumucujña pa'isirũmũna Ananías, judío phairi ai, Cesarea vũ'ejoopona chekũna ainana'me saniasomũ. Ũcuachi'a chekũ i'kakaijau, Tértulo ja'me saniasomũ. Sani Pablo cu'ache cho'osi'ere kuaũu chini, pãi chũ'ũku'te Félire mũa ñaasome repana. ² Mũarena pãi chũ'ũku Pabloni raa'ju chini chũ'uasomũ. Ũcuarũmu Tértulo Pabloni cu'ache i'kakũ Félire ija'che i'kaasomũ:

—Chũkũna'te paaku, mũ'upi cho'okaiũna rũa re'oja'che pa'ime chũkũna icheja. Rũa jeerũmu cavache peomũ. Ũcuachi'a rũa chũ'ũmasikũjekũ icheja rũa re'oja'che care'vakaisi'kua'mũ mũ'u. Re'orepamũ jã'a. ³ Chũkũna'te mũ'u peore cho'okaiche rũa pojome chũkũna. Rũa masikũ'mũ mũ'u, Félix. ⁴ Re'omũ. Mũ'upi asa ca'naku chini jmamakarũ i'kaja'mũ chu'u. Re'okũjekũ chu'u i'kache asarepajũ'u. ⁵ Iku Pablo rũa cu'ache cho'okũ'mũ. Si'achejña ku'ũ i'kakũna judiõpãi rũa cavame. Rũa tĩĩne cuasanani chũ'ũmu iku Pablo, Jesús Nazaret raisi'kũre cuasanani. ⁶ Jã'aja'ñe chũ'ũkũjekũ ichejana rani Dios vũ'ere cu'ache cho'ora chiisi'kua'mũ iku. Jã'ajekũna chẽasinaa'me chũkũna ikũre. Chũkũna aipãi chũ'usi'e cuasanajeju, repana aipãi chũ'usi'ere jachakũna ikũre cu'ache cho'oũu chiisinaa'me chũkũna. ⁷ Jã'ata'ni sõtao ai Lisiapi chũ'ũna sõtaopãi jainũko rani tua sasinaa'me repau'te. ⁸ Jã'a cho'o pi'ni sõtao ai chũ'usi'kua'mũ chũkũna'te, mũ'uni rani iku Pablo cho'osi'ere kuaa'ju chini. Jã'ajekũna mũ'upi repauni sēniasajũ'u. Repau'ji cu'ache cho'oũna chũkũna ke'reche'te kũakũna asajũ'u —chiniasomũ Tértulo.

⁹ Chikũna chekũna judiõpãi,

—Chu'o ũcuarepare i'kamũ iku; Pablo rũa cu'ache cho'osi'kua'mũ —chiniasome.

¹⁰ Chitena pãi chũ'ũku Pablo'te jũtupi ñou vevoasomũ i'kaa'ku chini. Vevoũna Pablo ija'che i'kaasomũ:

—Félix, rũa jeerũmu icheja canare chũ'ũku pa'imũ mũ'u. Si'aũsurũmu pãi ke'reche asa care'vakaikũ'mũ mũ'u. Jã'ajekũna mũ'upi chu'u i'kache'te asaneekũna pojokũ chu'u pa'iche'te masi kũara mũ'ure, pãipi asa chũ'ũni, “Cu'ache cho'omaneũu jã'ũre”, chiapũ. ¹¹ Chura docerepaumucujñachi'a panicuhamũ chu'u Jerusalén raisi'e.

Mu'u sēeto ũcuate'ere kuajanaa'me pāi. Dioni pojora chini Dios vū'ena muasi'kua'mu chu'u reparumu. ¹²⁻¹³ Mua kaka chekunare judiōpāi i'kamanesi'kua'mu chu'u. Ija'che cutume pāi chu'ure: "Pablo Jerusalén vū'ejoopo peore ku'iu Dios vū'ena'me chūkuna judiōpāi chi'ivū'ña kaka rua i'kamū, cavaa'ju chini", chiime pāi chu'ure. Chu'upi jā'aja'ñe cho'omauna chu'u cho'oche pāi ñamanesinaa'me. Peore ina chu'ure cu'ache cutuche jorechu'oa'me jā'a. ¹⁴ Ija'che pa'iku'mu chu'u: Dios chu'o Moisés tocha jo'kasi'ena'me aperumu Dios chu'o kuasina tocha jo'kasi'e peore cuasaku'mu chu'u. Jā'ajekuna chu'u aipāi Cuasacojñoku'te Diore cho'oche cho'okaiku'mu chu'u. Ina, "Jesure cuasache rua tñi'nea'me", chiinaa'me. Jesús chu'vasi'e pa'iku'mu chu'u. ¹⁵ Jā'ata'ni ina cuasacheja'che cuasaku'mu chu'u, Dios na'a pa'isirumu pāi jūnisosiva'nare ũcuaukore vasojache. Cu'ache pa'isinana'me re'oja'che pa'isina peore jo'e vajurajanaa'me. ¹⁶ Jā'ajekuna Diopi pojoa'ku chini re'oja'chechi'a cho'ora chiiku'mu chu'u. Ūcuachi'a pāipi pojoa'ju chini chekunare pāi re'oja'chechi'a cho'ora chiiku'mu chu'u. Jā'aja'ñe cho'ora chini si'arumu peore cho'ore'ochetu'ka re'oja'che cho'omu chu'u.

¹⁷ 'Chu'u rua jeerumu chekuchejña ku'iu pa'isi'kupī ichejana chu'u pa'ichejana jo'e co'isi'kua'mu chu'ova'na pa'iva'nani kurire ĩsira chini. Ūcuachi'a jo'cha va'iva'nani koo Dioni pojoku Repau vū'ena vani jo'kara chini co'isi'kua'mu chu'u icheja. ¹⁸ Jā'aja'ñe cho'okuni judiōpāi Asia cheja raisina chēasinaa'me chu'ure, cu'are tñnora chini judiō phairi cho'okaiche cho'ocojñosi'kuni. Reparumu pāi kuanupājē'e cuaama pāi cavachejē'e chū'umanesi'kua'mu chu'u. ¹⁹ Jā'ajekuna repanapi ichejana mu'ure ti'jñeñe rani nukaju chu'u cu'ache cho'osi'ere kuaa'ju, chu'u cu'ache cho'osi'e pa'ito. ²⁰ Repanapi rani kuama'to icheja pa'inapi inapi kuaa'ju mu'ure, aperumu judiō aina chu'uni sēniasañu chini chi'irumu, chu'u cu'ache cho'osi'e asasina pani. ²¹ Ija'chechi'a cho'osi'kua'mu chu'u. Repanana'me pa'irumu ũjachu'o ija'che i'kasi'kua'mu chu'u: "Chu'upi pāi jūnisosina jo'e vajurajachere cuasakuna chēa ra ichejana nuko sēniasaju pa'ime pāi chu'ure", chiisi'kua'mu chu'u, repanapi sāiñechi'a cavaa'ju chini. Jmamaru cu'amū jā'a —chiniasomu Pablo.

²² I'ka pi'niuna repau Félix, Jesure cuasana pa'iche rua masikujeku,

—Re'omu. Cuhajū'u. Na'a pani cutuñu. Sōtao ai, Lisiapi rani kuakuna peore asa masi chū'uja'mu chu'u ie —chiniasomu repau. Chini pāi chi'isinare peore eto saomasomu

repau. ²³ Eto cienrepanare sōtaopāi chũ'ukũ'te Pabloni pē'jekaau chini chũ'uasomu repau. Jā'ata'ni — Repau cho'ora chiiche ũsemanejũ'u repau'te. Ūcuachi'a repau'te cuasana rani repauni kuirañu chiito ũsemanejũ'u —chiu chũ'uasomu repau Félix.

²⁴ Na'a pa'isirumu repau Félix rŭjona'me jo'e ranciasomu. Repau rŭjo, Drusila, judiōpāio paniasomo. Rani repau Félix, “Pablo'te rajũ'u”, chiniasomu. Soni raouna Pablo Jesucristo'te cuasache'te peore kuaasomu repau'te. ²⁵ Ija'che kuaasomu Pablo repau'te:

—Jesure cuasana Ūcuauji cho'okaiuna re'oja'che pa'iju cu'achejē'e cho'ocuhena'me. Jā'aja'ñe pa'ijuna Dios pojomu chukuna'te. Jā'ata'ni Dios na'a pa'isirumu Jesure cuasamanare cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'ujamũ — chiniasomu Pablo. Jā'aja'ñe kuakuna Félix asa kukuso Pablo'te i'kaasomu.

—Re'omu. Pāi chēavũ'ena co'ijũ'u. Na'a pa'isirumu chu'ure asauarumuna jo'e soija'mũ chu'u mu'ure — chiniasomu. ²⁶ Ūcuachi'a, “Chekurumu repau etara chini chu'ure kuri rua ĩsija'mũ”, chini cuasaku, cha'aku repau'te etomaneasomu repau. Etomairo paaku ruarepañoã repau'te soni repauna'me cutuku paniasomu repau.

²⁷ Te'eka'chapaũsurumu pa'isirumuna Féliipi etasouna chekupi chũ'uasomu repacheja Porcio Festoji. Repau etarumu Félix judiōpāipi repauni pojoa'ja chini Pablo'te pāi chēavũ'ena ũcua jo'kaasomu.

25

Festo ti'jñeñena Pablo i'kasi'ere kamu

¹ Ūcuarumu Festo repacheja canani chũ'ura chini Cesarea vũ'ejoopona ranciasomu. Repajoopo choteumucujña pani Jerusalén vũ'ejoopona saniasomu repau. ² Sakuna judiō phairipāi chũ'unana'me judiō aina ũcuachejana Pablo pa'iche rua cu'ache cutuasome. ³ Jā'aja'ñe cutuju Festo'te Pabloni Jerusalenna jo'e chũ'u raa'aku chini rua sēniasome repana, chũ'u raokuna pē'je ma'ana vanisoñu chini. ⁴ Jā'ata'ni Festo repanare ija'che i'kaasomu:

—Pablo Cesarea vũ'ejoopo pāi chēavũ'ere pa'imũ. Ūcuachejana co'ipi'ramu chu'u. ⁵ Jā'ajekuna musanukonare chũ'una chu'una'me sani repau cu'ache cho'osi'e ũcuachejana kuaa'ju, repau cu'ache cho'osi'e pa'ito —chiniasomu.

⁶ Repau Festo Jerusalén vũ'ejoopo ochorepaumucujña jā'apāani dierepaumucujña pa'isirumuna, Cesarea

vũ'ejooona jo'e co'iasomũ. Co'i jo'e apeñatato pãire soniasomũ repau, Pablo cho'osi'ere kuajuna asara chini. Ũcuachi'a Pablo'te pãi chẽavũ'epi etua ra repau ti'jñeñena nukoa'ju chini chũ'uasomũ repau. ⁷ Chũ'ũ raonna judiõpãi Jerusalén raisina rũhiso'koro nukaju, joreju rua cu'ache i'kaasome. Jã'ata'ni chekuna repaña i'kache'te asavesuju jachaju, “Ũcuarepaa'me”, chiimaneasome.

⁸ Repaña i'ka pi'nirena Pablo ija'che i'kaasomũ:

—Asarepajũ'ũ, musanukona. Chũ'ũ cu'ache cho'omanesi'kuamũ. Chũkuna judiõ aipãi chũ'usi'e jachamaũ Dios vũ'ejẽ'e cu'ache cho'oma'kuamũ chũ'ũ. Ũcuachi'a maire chũ'ũku, Césare chũ'ũñejẽ'e jachama'kuamũ chũ'ũ —chiniasomũ.

⁹ Chikuna Festo judiõpãipi repauni pojoa'ju chini ija'che sēniasomũ Pablo'te:

—Jerusalenna sani judiõ ainana'me jo'e iere peore cutuñu mai. Cutu pi'nisirumũna mũ'ũre cho'ojache cuasa chũ'ũja'mũ chũ'ũ. ¿Je'se cuasaku mũ'ũ? ¿Saija'ũ? —chiniasomũ.

¹⁰ Chikuna Pablo jo'e i'kaasomũ.

—Saima'mũ chũ'ũ. Icheja Cesarea vũ'ejooo pa'inapi César neenapi sēniasato re'omũ chũ'ũre. Judiõpãi cu'ache cho'omanesi'kuamũ chũ'ũ. Masimũ mũ'ũ jã'a. ¹¹ Cu'ache cho'osi'ku pani jũ'iñe cuhemanera'amũ chũ'ũ. Jã'ata'ni ina chũ'ũre cu'ache i'kasi'e, ũcuarepa pa'ima'to inare judiõpãi jo'kamanejũ'ũ chũ'ũre. César pa'ichejana saojũ'ũ chũ'ũre repauji chũ'ũ cho'osi'ere peore asa chũ'ũre cho'ojachere chũ'ũa'ku —chiniasomũ Pablo.

¹² Chikuna Festo repau neenare masinajejuna sēniasa pi'ni ija'che i'kaasomũ:

—Jau. Césani sani ñara chiimũ mũ'ũ. Saoja'mũ chũ'ũ mũ'ũre —chiniasomũ Festo.

Rey Agripaña'me Festo cutusi'ere kuamũ

¹³ Na'a pa'isirumũna Galilea cheja pa'inare chũ'ũku, Rey Agripa majaa'cho Berenicena'me Cesarea vũ'ejooona raniasome, Festoni pojoñu chini. ¹⁴ Rani pa'ijuna repanare Pablo pa'iche'te ija'che kuasomũ Festo:

—Icheja Félix chẽa jo'kasi'ku pa'imũ. ¹⁵ Chũ'ũ Jerusalén saisirumũ judiõ phairipãi chũ'unana'me judiõ aina rua cu'ache cutusinaa'me repau'te. Chũ'ũpi repauni vanisoche'te chũ'ũa'ku chini i'kasinaa'me repaña chũ'ũre. ¹⁶ Jã'aja'ñe i'kajuna asa ija'che i'kasi'kuamũ chũ'ũ repanare: “Chũkuna Romapãi jã'aja'ñe cho'omanaa'me. Pãi cu'ache cutucojñosi'kũre vanisoche teana chũ'ũmanaamũ chũkuna. Charo repau cu'ache

cho'osi'e ke'renapi repau asaku'te pāi chũ'ukuni kuame. Kua pi'nirena repana ke'recojñokujī repau cho'osi'e peore kuamu. Kuauna chukuna Romapāi chũ'unapi repau cu'ache cho'osi'ere asa jachama'to cu'ache cho'oche chũ'ure'omu repau'te. Jachatota'ni cu'ache chũ'ucu'amu", chiisi'kuamū chū'u repanare. ¹⁷ Jā'aja'ñe i'kasi'kupī repanana'me ichejana rani na'a jeerumu pa'ima'ñe teana jo'e apeñatato pāi cho'osi'e asaruupuna kaka soisi'kuamū chū'u repanare, repau cho'osi'ere kuajuna asara chini. Ūcuachi'a reparumu Pablo'te raa'ku chini chũ'usi'kuamū chū'u. ¹⁸ Soni raouna repau'te ke'renapi vūni nukaju kuajuna asa, kukasi'kuamū chū'u. "Pablo rua cu'ache cho'osi'kucosomu", chini cuasasi'kuamū chū'u aperumu. Jā'ata'ni chū'u cuasasi'ere kuamanesinaa'me repana, Pablo cu'ache cho'osi'e. ¹⁹ Cu'arepache cho'omanesi'ere kuasinaa'me repana. Ija'chechi'a kuasinaa'me: "Iku Pablo chukuna aipāi chũ'usi'e masi cho'oma'kuamū. Ūcuachi'a, Jesure jūnisouna tāsi'kure, 'Vajumu', chiiku'mu iku", chiisinaa'me repana. ²⁰ Jā'aja'ñe kuarena asa te'eu, ¿Je'se cho'oja'che chū'u? chiisi'kuamū. Masi asamanesi'kujeku sēniasasi'kuamū chū'u repau'te. "¿Jerusalén vū'ejoopona sani mū'ure ke'rena asaju'te kuama'ku mū'u chū'ure?", chiisi'kuamū chū'u repau'te. ²¹ Chikuna, "Saima'mu chū'u. Maire chũ'uku César ti'jñeñena i'kara chiimu chū'u", chiisi'kuamū repau. Chikuna repau'te pāi chēavu'ere paaajū chini chũ'usi'kuamū chū'u, César pa'icheja saochetu'ka —chiniasomu Festo Rey Agripa'te.

²² Chikuna Rey Agripa Festo'te ija'che i'kaasomu:

—Repau i'kache'te asara chiimu chū'u —chiniasomu.

Chikuna, Festo,

—Jau, che'ro repau i'kache asaja'mu mū'u —chiniasomu.

Pablo Rey Agripa'te i'kasi'ere kuamu

²³ Jo'e apeñatato repau Rey Agripana'me Berenice rua ro'ikāñapi re'ojakāña ju'ijū jainuko pāi ñaju'te pāi chi'iruupuna kakaasome. Chekuna ūcuachi'a ja'me chi'iasome sōtao chũ'unana'me repajoopo aina peore. Repanapi chi'irena Festo Pabloni raa'jū chini chũ'uasomu. ²⁴ Repau'te rarena Festo ija'che i'kaasomu repanare:

—Rey Agripana'me chekuna chi'isina, asarepajū'u. Ñajū'u ikure. Judíopāi ūcuanuko icheja canana'me Jerusalén vū'ejoopo cana cu'ache cutume ikure. Cu'ache cutujū, cuijū, "Vanisojū'u ikure", chiime repana. ²⁵ Iku pa'iche peore sēniasasi'kuamū chū'u. Cu'ache cho'omanesi'kuamū iku. Jā'ajekuna vanisoche chũ'uñe peomu ikure. Jā'ata'ni

repaŭji Césani cutura chiiuna Roma vŭ'ejoopona saoja'mu chu'u ikure. ²⁶ Jǎ'ata'ni maire chũ'uku'te ikure cu'ache i'kasi'e kuaku tocha saochē pa'imu. ¿Je'se tochaja'che chu'u? Cu'ache i'kasi'e tochavesukujeku, Rey Agripa, mu'ure soisi'kua'mu chu'u inare peore, musanukonapi repau i'kache'te asa chu'u tohajachere kuaa'ju chini. ²⁷ Chēacojñosi'kure cu'ache i'kasi'e tocha saomairo saoto cu'acosomu. Jǎ'aja'ñe cuasamu chu'u —chiniasomu Festo repañare pǎi.

26

¹ Chikuna Rey Agripa Pablo'te i'kaasomu.

—I'kare'omu mu'ure chura. Pǎi mu'ure cu'ache i'kasi'e, ¿je'se chiiku mu'u? —chiniasomu.

Chikuna Pablo jũtu pe'cheku ija'che i'kaasomu:

² —Rey Agripa, mu'ure rua masakuni, iumucuse chu'uni i'kare'okuna rua pojomu chu'u. Judíopǎi chu'ure cu'ache cutusi'ere chu'u pa'iche meñe rūhiñe kuaja'mu chu'u.

³ Ūcuachi'a mu'upi chukuna judíopǎi pa'iche peore masaku, chukuna irumu cutuchejatũ'ka masakujekuna pojomu chu'u. Jǎ'ajekuna mu'ure chu'u i'kache pe'ruma'ñe asaa'ku chini sēemu chu'u mu'ure. Asarepajũ'u —chiniasomu Pablo.

Pablo repau aperumu pa'isi'ere kumtu

⁴ Chini ija'che i'kaasomu:

—Chu'u chĩrumupi pōsum pa'irumujatu'ka judíopǎi peore ja'me pa'isi'kua'mu, chu'u pa'icheja pa'irumuna'me Jerusalén vŭ'ejoopo sani pa'irumu. Jǎ'ajekuna repaña judíopǎi ũcuanuko chu'u pa'isi'e masime. ⁵ Chu'ure rua jeerumu masime repaña.

Ūcuachi'a pōsurumupi chu'u fariseopǎi chũ'uñe cho'oku pa'isi'e masime repaña. Repañare kuaato jǎ'are kuaa'ju. Chukuna fariseopǎi Dios chũ'usi'ena'me judío phairipǎi chũ'usi'e chekunare pǎi na'a rua cuasaju cho'onaa'me. ⁶ Dios aperumu Repau cho'ojachere chukuna aipǎi kuasi'e rua cuasaku'mu chu'u. Jǎ'a cuasakujekuna chura ina chu'ure ichejana chēa rasi-naa'me, pǎi chũ'una asaju'te chu'u pa'iche'te cu'ache cutuñu chini. ⁷ Chukuna aipǎipi Dios cho'ojachere asa tocha jo'karena chukuna Israelpǎi ũcuanuko ũcuare cuasaju cha'ame. Cha'aju Diopi pojoa'ku chini Repau chũ'u jo'kasi'e si'arumu umucujñana'me ñami cho'okaiju pa'ime chukuna. Jǎ'ata'ni chu'upi ũcuare cuasaku, “Dios cho'ocuhasi'kua'mu jǎ'a”, chiiuna cu'ache i'kame ina chu'ure, Rey Agripa.

⁸ ¿Je'se pa'ina musanukona jūniso tācojñosi'kure Dios vasosi'e jachache? ¿“Dios vasovesumu”, chiiche musanukona?

Jesure cuasanare repaṁ cu'ache cho'osi'ere kṁamṁ Pablo
 9 'Aperṁmṁ chṁ'ṁ ũcuachi'a, "Nazaret raisi'kṁre
 Jesure cuasanare rṁa cu'ache cho'oto re'omṁ; peore
 cho'ore'ochetṁ'ka cu'ache cho'ora repanare", chiṁ
 cuasasi'kṁa'mṁ. 10 Jā'aja'ñe cuasakṁ Jerusalén vṁ'ejoopo
 pa'inare Jesure cuasanare rṁa cu'ache cho'osi'kṁa'mṁ
 chṁ'ṁ. Judío phairipāi chṁ'ṁnapi chṁ'ṁjṁna Jesure
 cuasanare jainṁkore chṁa pāi chṁavṁ'ena cuaosi'kṁa'mṁ
 chṁ'ṁ. ũcuachi'a pāipi Jesure cuasanani vanisoñu chiito,
 "Vanisojṁ'ṁ repanare", chiisi'kṁa'mṁ chṁ'ṁ chekṁnana'me.
 Chṁkṁnapi jā'aja'ñe chṁ'ṁto repanare vanisosinaa'me
 repaṁ. 11 Chṁkṁna judíopāi chí'ivṁ'ña si'arṁmṁ mṁa
 kaka repanare chṁa cu'ache cho'okṁ pa'isi'kṁa'mṁ
 chṁ'ṁ. Repanapi Dioni cu'ache i'kaa'jṁ chini rṁa cu'ache
 cho'osi'kṁa'mṁ chṁ'ṁ repanare. Repanare rṁa pe'ruche
 pe'rukṁ tīipāi pa'ijoopoājatṁ'ka repanani chṁara chini
 ku'isi'kṁa'mṁ chṁ'ṁ.

Repaṁ Jesure jovosi'ere kṁamṁ Pablo

12 'Jā'aja'ñe cho'okṁ judío phairipāi chṁ'ṁnapi chṁ'ṁrena
 Damasco vṁ'ejoopona pāire chṁara chini saisi'kṁa'mṁ
 chṁ'ṁ. 13 Asarepajṁ'ṁ, Rey Agripa. Chṁ'ṁ Damasco vṁ'ejoopo
 saima'api saiṁ nukarepaṁ su'itona cṁnaṁmṁpi rūhiso'koro
 ũsuṁ'te na'a rṁa miāñeji sukakṁna ñasi'kṁa'mṁ chṁ'ṁ,
 chṁ'ṁre ja'me saisina ũcuachi'a. 14 Ruarepa miakṁna
 ũcuanṁko chejana tāisinaa'me chṁkṁna. Tāni ũhiṁ he-
 breo chṁ'opi chṁ'ṁre i'kache ija'che chiiche'te asasi'kṁa'mṁ
 chṁ'ṁ: "Saulo, Saulo, ¿je'se pa'ina mṁ'ṁ chṁ'ṁre si'arṁmṁ
 cu'ache cho'okṁ? Jā'aja'ñe cho'okṁ mṁ'ṁpi meñe cu'ache
 cho'okṁ pa'imṁ mṁ'ṁ", chiisi'kṁa'mṁ. 15 Chikṁna, "Chṁ'ṁre
 Paakṁ, ¿keeja'iu'ṁ mṁ'ṁ?", chiisi'kṁa'mṁ chṁ'ṁ. Chikṁna,
 "Jesua'mṁ chṁ'ṁ; mṁ'ṁre cu'ache cho'ocojñokṁ'mṁ", chí-
 isi'kṁa'mṁ Maire Paakṁ chṁ'ṁre. 16 Chini jo'e i'kasi'kṁa'mṁ
 chṁ'ṁre. "Vṁni nukajṁ'ṁ. Mṁ'ṁre chṁ'ṁ peosichejapi rani
 ñomṁ chṁ'ṁ, mṁ'ṁni chṁa paara chini. Chṁ'ṁni cho'okaau
 chini cho'ochete jo'kara chiimṁ chṁ'ṁ mṁ'ṁre. Irṁmṁ
 chṁ'ṁre ñasi'ena'me na'a pa'isirṁmṁ ñajañere kṁaa'ku
 chini chṁamṁ chṁ'ṁ mṁ'ṁre. 17 Judíopāina'me judío peona
 pa'ichejña chṁ'ṁ mṁ'ṁre saosirṁmṁ mṁ'ṁre cho'okaija'mṁ
 chṁ'ṁ, repanapi mṁ'ṁni cu'ache cho'oñu chiito. 18 Mṁ'ṁpi
 sani repanani chṁ'ṁ chṁ'ore chṁ'vakṁna asa chṁa cu'ache
 cho'ochete ũhaso chṁ'ṁni cuasajṁ jovorena, repanare vati
 ai paanare tṁa paakṁ, repaṁ cu'ache cho'ochete tṁ'neso
 repaṁ rekoñoāre care'vaṁna Dios chṁ'ṁñe'te cho'oju
 paapṁ chini saoja'mṁ chṁ'ṁ mṁ'ṁre", chiisi'kṁa'mṁ Jesús
 chṁ'ṁre.

Jesupi chũ'ũna cho'osi'ere kuamũ Pablo

19 'Rey Agripa, asarepajũ'ũ. Jesús cũnaũmũpi caje ñoku i'kasi'kuamũ chũ'ũre. Repau i'kakũ chũ'ũsi'e jachama'ñe cho'omũ chũ'ũ. 20 Charo Damasco vũ'ejoopo pa'inani Dios chũ'o chũ'vasi'kuamũ chũ'ũ. Jã'achejapi Jerusalén vũ'ejoopo pa'inare sani chũ'vakũ Judea cheja pa'inare peore chũ'vasi'kuamũ chũ'ũ, judío peonarejatũ'ka. Repanapi cu'ache cho'oche'te ũhaso Dioni cuasaju jovo re'oja'che pa'ijũna, chekũnapi repana Diore jovosi'ere ña masia'ju chini chũ'vasi'kuamũ chũ'ũ. 21 Jã'aja'ñe chũ'vakũji Dios vũ'ena mũaũna judiõpãĩ vanisoũu chini chẽasinaa'me chũ'ũre. 22 Jã'ata'ni Diopi chũ'ũni jũ'iñe'te ũsekũna iumucujñajatũ'ka chuta'a vajũũ pa'imũ chũ'ũ. Diopi chũ'ũni cho'okaiũna Repau pa'iche'te pãĩ ũcuaukore kuamũ chũ'ũ, rũa masinana'me vesũva'nare. Moisés chũ'ũsi'ena'me Dios chũ'o aperũmũ kuasina tocha jo'kasi'echi'a kuamũ chũ'ũ. Dios cho'ojachere kuasinaa'me repana. Repana kuasi'e cho'ocuhasi'kuamũ Dios. 23 Dios Raosi'kũ rani rũa cu'ache cho'ocojũo vanisorena tãcojũosi'kuta'ni jo'e vajũraisi'kuamũ. Chekũnare pãĩ charo vajũraisi'kuamũ Repau. Jo'e jũnisomanejañere charo vajũrani pa'iu re'oja'che pa'iche'te Repau majapãĩ judiõpãire chũ'vasi'kuamũ Repau, judío peonare ũcuachi'a —chiniasomũ Pablo repau'te.

Pablo Rey Agripa'te chũ'vasi'ere kuamũ

24 Pabloji repau pa'iche'te jã'aja'ñe kuakũna asa Festo ũjachũ'opi ija'che i'kakũ cuiasomũ:

—Pablo, vẽ'veũ'mũ mũ'ũ. Ruarepa che'chekũ vẽ've cho'osomũ mũ'ũ —chiniasomũ.

25 Chikũna Pablo jo'e i'kaasomũ.

—Chũ'ũre paakũ, Festo, vẽ'veũma'mũ chũ'ũ. Vẽ'veũ peokũjekũ chũ'ũre cho'osi'ere chũ'o ũcuarepare kuamũ chũ'ũ. 26 Iku Rey Agripa chũ'ũ i'kache asa masimũ. Jã'ajekũna repau'te vajũchũma'ñe kuamũ chũ'ũ. Peore chũ'ũ kuache rope'e cho'osi'ema'mũ. Jã'ajekũna peore asacosomũ repau. 27 Rey Agripa, ¿Dios chũ'o aperũmũ kuasina tocha jo'kasi'e kuache cuasama'kũ mũ'ũ? Cuasamũ mũ'ũ. Masimũ chũ'ũ jã'a —chiniasomũ Pablo.

28 Chikũna Rey Agripa Pablo'te ija'che i'kaasomũ:

—Mũ'ũpi chũ'vakũna Jesure teana jovora'amũ chũ'ũ — chiniasomũ.

29 Chikũna Pablo i'kaasomũ.

—Mũ'ũpi teana jovoto re'ora'amũ. ũcuachi'a na'a pa'isirũmũ jovoto re'omũ. Diore sẽekaimũ chũ'ũ,

mũ'una'me peore ina asana chũ'u pa'icheja'che paapu chini, jā'ata'ni chēacojñoma'ñe —chiniasomu repau.

³⁰ Chikuna repau Rey vuni nukaasomu, Festona'me, Berenice, repavũ'e chi'i ñu'isina peore. ³¹ Vuni reparuupu chi'i ñu'isinapi etaju cutuasome repana.

—Iku cu'ache cho'omanesi'kua'mu. Jā'ajekuna vanisoche peomu ikure. Pāi chēavũ'e cuaoche peomu ũcuachi'a —chiniasome repana.

³² Rey Agripa Festo'te ija'che i'kaasomu:

—Repau, “Césani i'kara chiimu chũ'u”, chiima'to etore'ora'asi'kua'mu repau'te —chiniasomu Rey Agripa.

27

Pablo Roma vũ'ejoopona saocojñosi'ere kmatũ

¹ Roma vũ'ejoopona Pablo'te choovu tutupi savuji saoche care'vasirumu repau'te chēa paana Pablo'te chekunare chēacojñosinana'me sa cienrepanare sōtao chũ'ukuni jo'kasinaa'me. Pāi chũ'uku César Augusto pa'ijoo po pa'ikuanupu, sōtao kuanupu ja'me pa'iku paniasomu repau sōtao chũ'uku, Julio. ² Ūcuarumu chukuna Julioni Pablo'te jo'kasirumu choovu Adramitio vũ'ejoopo raisi'vuna tuhisinaa'me, Asia cheja choo juosa'ñaroaña saipi'rakuna. Cheku Macedonia cheja cakũ, Tesalónica vũ'ejoopo raisi'ku, Aristarco, ja'me pa'isi'kua'mu chukuna'te. ³ Saiju jo'e apeñatato Sidón vũ'ejoopona tĩ'a juosinaa'me chukuna. Repacheja tĩ'asirumu Julio, Pablioni oia repau'te re'oja'che cho'onapi repau chiiche'te kuiraa'ju chini mani ñañe ũsemanesi'kua'mu. ⁴ Jā'achejapi choovu tuni jo'e saisinaa'me chukuna. Saijuna chukunani ruarepa rache tutakuna, Chipre juupo tĩ'a tutamakā'kopi caraisinaa'me chukuna. ⁵ Chipre juupona'me Cilicia chejana'me Panfilia cheja carani Licia cheja pa'ijoo pona Mira vũ'ejoopona tĩ'asinaa'me chukuna.

⁶ Tĩ'a juo mani jo'e chekuvũ'te choovu ku'esi'kua'mu repau sōtao chũ'uku, Julio. Ku'eku Alejandría vũ'ejoopojirani Italia cheja saipi'ravũ'te jña ũcuavuna, “Tuhijũ'u”, chiisi'kua'mu repau chukuna'te. ⁷ Repavu tuni rua pe'keru saisinaa'me chukuna. Chukunani ruarepa rache tutakuna rua saicu'asi'kua'mu chukuna'te. Ruarepaumucujña pe'keru saiju Gnido vũ'ejoopo ti'jñeñena tĩ'asinaa'me chukuna. Chuta'a ruarepa rache tutakuna Creta juupo chekukā'kopi sañu chini ũcuajuupo chā'tirona ti'jñeñe jeni, Salmón chā'tiroji pachusinaa'me chukuna. ⁸ Salmón chā'tiro carani juupo ru'tarũji pe'keru saiju Buenos Puertos

choo j̄osa'arona tī'a j̄osinaa'me ch̄ukuna, Lasea v̄u'ejoopo kueñe pa'isa'arona.

⁹ Jeerum̄u ku'ijuna okorum̄u, ku'icu'arum̄u tī'api'rasi'kua'm̄u. Judíopāi āu āimaumucuse caraisirum̄ujekuna, chiara ku'inare r̄ua asivajuch̄uache pa'isi'kua'm̄u r̄ua tutarum̄ujekuna. J̄ā'ajekuna Pablo chekunare p̄ai ija'che ch̄u'vasi'kua'm̄u:

¹⁰ —Um̄upāi, asarepaj̄ū'u. Jo'e saimaneñu mai. R̄ua tutarum̄una jo'e saito chiara ūjara cu'ache ti'jñeja'm̄u maire. Choov̄una'me p̄ose cho'osoja'm̄u. Ūcuachi'a maire r̄ua cho'osovajuch̄uache pa'ija'm̄u —chiisi'kua'm̄u.

¹¹ J̄ā'aja'ñe i'kakuni s̄otao ch̄ū'uku Julio jachasi'kua'm̄u. Pablo i'kache'te asacuheku choov̄u paaku ch̄u'vachena'me choov̄u tachokaiku ch̄u'vache'te asasi'kua'm̄u repa.

¹² Okorum̄u pa'icu'asa'arajokuna choov̄u pa'ina jain̄uko jo'e t̄iichejana sañu chiisinaa'me. Fenice choo j̄osa'arona ūcuajuupo pa'isa'arona sañu chiisinaa'me repa. Fenice choo j̄ocheja ka'chasa'ñaroã pa'isi'kua'm̄u. Te'esa'aro ūsuu na'ik̄a'kore pa'im̄u. Chekusa'aro ūsuu muik̄a'kore pa'im̄u. Okorum̄u r̄ua pa'ire'omu repasa'ñaroã. J̄ā'ajekuna ūcuasa'ñaroãre sani pa'ij̄u ūsurum̄u tī'añe'te cha'añu chiisinaa'me repa. Chekunata'ni saicuhesinaa'me repacheja.

Chiara ku'inare cu'ache ti'jñesi'ere kuam̄u

¹³ J̄ā'aja'ñe cutusirum̄u s̄urip̄u cak̄a'kopi pe'ker̄u tutakuna choov̄u paana sañu chini pojoj̄u josesinaa'me. Jose jo'e saisinaa'me ch̄ukuna Creta juupo r̄u'tuvaji.

¹⁴ J̄mamakar̄u saij̄una co'cov̄u cak̄a'kopi te'erum̄u juupo cak̄a'kopi r̄ua tutache tutasi'kua'm̄u.

¹⁵ R̄uarepa tutakuna co'cov̄u saicu'asi'kua'm̄u ch̄ukuna'te. Tachocu'ache, tuta saokuna, rup̄u vavasinaa'me ch̄ukuna.

¹⁶ Tuta saokuna Cauda juuru ñaj̄u chekuk̄a'kopi caraisinaa'me ch̄ukuna. J̄ā'acheja na'a pe'ker̄u tutakuna chekuv̄u choov̄u j̄mara'vuru ūjav̄una qūeō rueo sara'vuru'te na'a masi rueni qūeosinaa'me ch̄ukuna.

¹⁷ Choov̄u ūjav̄u paana j̄mara'vuru na'a masi qūeosirum̄u ūjav̄u p̄isi ūjameāpi rūhikorov̄u repav̄uji v̄eesinaa'me na'a j̄jaa'ku chini. J̄ā'aja'ñe cho'o pi'nisirum̄u, “Choov̄uji Sirte cheja mejav̄una sani tunisoku”, chini repav̄u tutasaoik̄añare casososinaa'me ch̄ukuna choov̄uji na'a pe'ker̄u saau chini. Repak̄aña casosirum̄u na'a pe'ker̄u saisi'kua'm̄u choov̄u.

¹⁸ Jo'e apeñatato ūcua cuhama'ñe tutakuna choov̄u paana chiarana p̄ose r̄ua s̄ejososinaa'me.

¹⁹ Jo'e apeñatato choov̄uquee peore s̄ejosinaa'me repa. ²⁰ R̄ua si'aumucuj̄ña r̄ua tutache tutasi'kua'm̄u. R̄uarepa tutaku

umucujña ñsuujě'e ñomanesi'kua'mu. Ñami ma'jñokojě'e ñomanesinaa'me chukuna'te. Jeereparamu tutakuna, "Cho'osojanaa'me mai", chiisinaa'me chukuna ucuanako.

²¹ Choovu paanapi jeereparamu ãure ãimaruna Pablo vuni nukaku jo'e chu'vasi'kua'mu repanare.

—Umupai, asarepajũ'u. Chu'u musanukonare aperumu i'kasi'kua'mu. "Creta juupona canukañu", chiisi'ere musanukonapi jachamaneru ie cu'a ti'jñemanera'asi'kua'mu maire. Põsejě'e cho'osomanera'asinaa'me mai. Choovujě'e jonisomanera'amu. ²² Cu'ache ti'jñecuhamu maire. Jã'ata'ni vajuchumairo pa'ijũ'u chiimu chu'u musanukonare. Mai te'ejě'e cho'osomanejanaa'me. Choovuchi'a cho'osojamũ. ²³ Chu'u Diore cho'оче cho'okaiku'mu. Ñami Repau, Chu'ure Paaku, Dios, ángelni raosi'kua'mu chu'ure. Raouna chu'ure kueñe nukaku ija'che i'kasi'kua'mu ángel chu'ure: ²⁴ "Pablo, cho'osochе vajuchumanejũ'u. Roma vu'ejooopona sani César ti'jñeñe nukaku i'kaja'mu mu'u. Repau César mu'u i'kache asa pi'ni mu'ure cho'ojache cuasa chũ'ujamũ. Ūcuachi'a inare mu'una'me ku'inare oiu ucuanukore cho'okaijamũ Dios, cho'osomaneajũ chini", chiisi'kua'mu ángel chu'ure. ²⁵ Jã'ajekuna tutache vajuchumanejũ'u musanukona. Chu'ure Repau i'kasi'e cho'okaijamũ Dios. Repau i'kache jachama'mu chu'u. ²⁶ Chiarana runi cho'osoma'ñe juupona ti'ajanaa'me mai. Jã'ata'ni choovuchi'a cho'osojamũ —chiisi'kua'mu Pablo.

²⁷ Catorcereaumucujña ku'isirumu ñami chuta'a Mar Adriático chiara'te vavaju pa'isinaa'me chukuna, tuta saocojñova'na. Ñamirepana cheja kueñe ti'asinaa'me chukuna. Choovu paana ñamasinajeju kuasinaa'me chukuna'te. ²⁸ Cheja kueñejekuna chiara ruiche'te masiñu chini canapu pĩsime pa'ipu'te ruosinaa'me repana. Ruo ñato treinta y seis metros ruisi'kua'mu chiara. Jmamaru saiju jo'e ruo ñato veintisiete metrochi'a ruisi'kua'mu. ²⁹ Pẽachejana ruarepa na'mi ti'akuna kukusosinaa'me repana. "Catapuña ve'ejani joni runisojanaa'me mai", chini choovu tutipuna rukumajña ucua'chapamajña quẽ'ke ru'sosinaa'me repana, choovuji na'a pe'keru saau chini. Quẽ'ke ru'so pi'ni Dioni ru sēsinaa'me repana, na'mi ñataa'ku chini. ³⁰ Repavu cho'оче cho'ona te'ena eta sañu chini jmara'vuru'te choovu ñoma'ñe jose casosinaa'me. "Choovuji na'a pe'keru saau chini jo'e rukuche'te quẽ'ke choo koovuna ru'sojanaa'me chukuna", chini mua joreju jmara'vuru'te jose casosinaa'me repana.

³¹ Jose casorena Pablo sōtaopāina'me repanare chũ'ukũ'te kuasi'kua'mu.

—Inapi ivu cho'oche cho'onapi etasoru cho'osojanaa'me musanukona. Cho'oche cho'ona karasojanaa'me — chiisi'kua'mu Pablo.

³² Chikuna sōtaopāi repanapi saimanea'ju chini choovu jmaravuru quēo suosivũ chuto tua mevososinaa'me.

³³ Natapi'ratona repau Pablo choovu pa'inare ucuanukore jo'e chũ'vasi'kua'mu, āure āaru chini.

—Maire ti'jñejañere chuova'na cuasaju catorcereaumu-cujña āu jmakarujē'e āima'me mai. ³⁴ Churata'ni āu āni vajujũ mu musanukona. Āu āiñeji karamu musanukonare. Te'eujē'e cho'osomanejanaa'me mai —chiisi'kua'mu Pablo repanare. ³⁵ Chini pāru mini Dioni, "Re'orepamu", chini repana ñaju'te pāru tu'se āisi'kua'mu repau. ³⁶ Āiuna ña vajuchamauna ucuanuko pā mini ja'me āisinaa'me repana. ³⁷ Chukuna choovu pa'ina peore doscientos setenta y seirepana pa'isinaa'me. ³⁸ Chajiche āni trigopuāre peore sējosinaa'me repana, choovuji na'a vu'sajaa chini.

Choovu cho'ososi'ere kamu

³⁹ Natauna vuni ñato cheja ñosi'kua'mu. Choo juosa'aro meja pa'isa'aro pa'isi'kua'mu repacheja. Jā'ata'ni ñavesusinaa'me chukuna aperumuna repacheja ñamanajeju. Mejavu pa'isa'arona ña juoñu chiisinaa'me repana choovu paana. ⁴⁰ Juoñu chini repana quē'kesimajña rukmajña chuto tua ruoso tachova'tire josesinaa'me repana. Jose pi'ni tutasaokāa charo nukakāare tuupna muo, quēo suo juopi'rasinaa'me repana. ⁴¹ Jā'ata'ni chiaraji pēakuna choovu chuta'a tī'ama'vupi joopona tunisosi'kua'mu. Choo koovuji tunisuna tūtipu okopi fa'a ve'ejani joni ruosi'kua'mu.

⁴² Jā'ajekuna sōtaopāi chēacojñosinare, "Chu'a jēni sanisoju", chini vanisoñu chiisinaa'me. ⁴³ Jā'ata'ni repanare chũ'uku Pabloji vajua'ku chini vaiche ūsesi'kua'mu. Ūse, chu'amasinare charo chiaraji mejavuna chu'a maaru chini chũ'usi'kua'mu repau. ⁴⁴ Chekunare chu'avesunareta'ni chooko'ñapi choovu pa'isimajñapi chēa vavaju jēaru chini chũ'usi'kua'mu repau. Jā'aja'ñe chu'aju runisoma'ñe ucuanuko mejavuna chu'a tī'asinaa'me chukuna.

28

Malta juupo pa'isi'ere kamu

¹ Chukuna ucuanuko runisoma'ñe mejavuna chu'a tī'a repajuupo pa'inani mani sēeto, "Malta juupo'me

ijuupo", chiisinaa'me repana pāi. ² Repajuupo pa'ina chukuna'te ūcuanukore rua re'oja'che cho'okaisinaa'me. Reparumū okopi raku susukuna chukunapi kūhapū chini toa suhakaisinaa'me repana. ³ Ūcuarumū Pablo jēka mini ra ūcuatoana suhasi'kua'mū. Repawji suhakuna asu chuvokuna vū'vū eta aña repau jūtuna kūni sū'isi'kua'mū. ⁴ Jā'aja'ñe repauni añapi tuā'ima'ñe kūni sū'iuna ña repacheja cana sāiñechi'a ija'che cutusinaa'me: "Chekurumū ikū Pablo pāi vaisi'kucosomū. Chiaraji choovū raisi'kū cho'osomairo eta pa'imū ikū. Jā'ata'ni pāi vaisi'kujeku aña kū'isi'ena jūnisoja'mū repau. Repau ro'ia'me jā'a", chiisinaa'me repana. ⁵ Jā'ata'ni Pabloji jūtūre sa'fakuna aña toana tūni tuā'isi'kua'mū. Aña kūosi'kū jū'imanesi'kua'mū. ⁶ Jūtū jmamakarujē'e kotomauna pāi kukusosinaa'me. Jū'imauna rua jeerumū cha'ate'esinaa'me repana, "Jū'ija'mū jā'u", chini. Jū'imauna cha'ate'e, "¡Dioa'mū ikū!", chiisinaa'me repana churata'ni.

⁷ Choo jūosa'aro rūtūva'te chejña paasi'kua'mū repajuupo pa'inare chū'ukū, Publio neechejña. Repau Publio chukuna'te soni repau vū'ere paakū choteumucujña rua re'oja'che kuirasi'kua'mū. ⁸ Chukuna repavū'e pa'irumū repau Publio pūka'kū cha'vochena'me ñoakū jū'ia ūhisi'kua'mū. Jā'aja'ñe jū'ia ruupū ūhikūni Pablo kaka ñasi'kua'mū repau'te. Kaka ña Dioni sēni pi'ni jūjñapi ja vasosi'kua'mū repau'te. ⁹ Jā'aja'ñe cho'ouna asa repajuupo pa'ina jū'ina Pabloji vasa'kū chini raisinaa'me. Rani sēejuna Pablo vasosi'kua'mū repanare. ¹⁰ Jā'aja'ñe cho'okuna repajuupo pa'ina pojoju ūcuanuko rua re'oja'che cho'okaisinaa'me chukuna'te, repajuupo pa'irumū. Na'a pani chukuna jo'e saipi'rarumū chukuna chiiche peore rupū ūsisinaa'me repana, chukunapi re'oja'che kuhapū chini.

Pablo Roma vū'ejoopo tī'asi'ere kuamū

¹¹ Repajuupo chotepāimia pa'isirumūna choovū jo'e chekūvūji tūni saisinaa'me chukuna. Alejandría vū'ejoopoji rani juupona jūorena okorūmū si'achetū'ka jū'ia pa'isi'kua'mū repavū. Repavū choo koovū'te diova'na tē'tosiva'na te'eka'chapava'na nukasinaa'me. Repana diova'na mami Cástonā'me Pólux. ¹² Choovū tūni saijū Siracusa choo jūosa'arona tī'a choteumucujña pa'isinaa'me chukuna. ¹³ Jā'achejapi aipa rūtūvajū saijū Regio vū'ejoopona tī'a jūosinaa'me. Jo'e apeñatato suripū cakā'kopi tutakūna jo'e saijū te'eumucuse sainapi Puteoli choo jūosa'arona tī'asinaa'me chukuna. ¹⁴ Ūcuachejana Jesure cuasanare mani mūa ñasinaa'me chukuna. Mūa ñajūna repanani te'esemana ja'me paapū chini

i'kasinaa'me repana chukuna'te. Jã'aja'ñe i'kajuna, "Jau", chini ũcuanana'me te'esemana pani pi'ni Roma vü'ejoopona cü'api saisinaa'me chukuna. ¹⁵ Roma vü'ejoopo pa'ina Jesure cuasana chukuna saijache asaasome. Asasinajeju eta chukunani tijñañu chini Plaza de Apio, pãi chi'icheja "Chotevñã" chiicojñochejana raisinaa'me repana. Rani tijñajuna Pablo repanare ña pojokü Diore, "Re'orepamu", chiisi'kua'mu. ¹⁶ Tijña ũcuanana'me Roma vü'ejoopona maisinaa'me chukuna. Mani ti'a sôtaopãi cienrepanare chũ'uku chëacojñosinare chekuni sôtao aini jo'kasi'kua'mu. Jã'ata'ni sôtao ai Pablo'te vü'e jña te'eu pa'iche jo'kasi'kua'mu. Te'eu pa'iku'teta'ni sôtao pë'jeku pa'isi'kua'mu repau'te.

Pablo Roma vü'ejoopo pa'isi'ere kamu

¹⁷ Choteumucujña pa'isirumu repau Pablo repacheja pa'inare judiopãi chũ'unare soisi'kua'mu. Soni rao repanare ija'che i'kasi'kua'mu repau Pablo:

—Chu'u majarpãi, asarepajũ'u. Chu'u judiopãim'u. Mai majarpãi cu'ache cho'omanesi'kua'mu chu'u. Ũcuachi'a mai judiopãi pa'iche cu'ache i'kama'kua'mu chu'u. Ũcuachi'a mai aipãi che'chosi'e jachama'kua'mu chu'u. Jã'aja'ñe pa'iku'teta'ni Jerusalén pa'ina maire judiopãi chũ'una chu'ure chëa Romapãire jo'kasinaa'me, chu'uni cu'ache cho'oa'ju chini. ¹⁸ Jã'ata'ni repana Romapãi chũ'una peore chu'ure sëniasa pi'ni re'oja'che i'kasinaa'me. "Ikure cu'ache cho'omanesi'kujekuna vanisoche peomu", chiisinaa'me repana chu'ure. ¹⁹ Jã'ata'ni mai majarpãipi jã'aja'ñe i'kache'te asacuhejuna, "Césani i'kara chiimu chu'u", chiisi'kua'mu chu'u, "Chu'u majarpãipi chu'uni vanisoju", chini. Cheke i'kache peosi'kua'mu chu'ure. Chu'u majarpãijejuna cu'ache i'kacuhesi'kua'mu chu'u. ²⁰ Jã'are kuara chini soisi'kua'mu chu'u musanukonare. Mai Israelpãi ũcuanukore maire Dios re'oja'che cho'okaijachere cha'ame. Ũcuare che'chokujeku chëacojñosi'ku pa'imu chu'u chura —chiisi'kua'mu Pablo. ²¹ Jã'aja'ñe i'kauna asa judiopãi chũ'una ija'che i'kasinaa'me:

—Judea cheja pa'ina chukuna'te mu'u pa'iche kuaja'o utija'o tocha raomanaa'me. Ũcuachi'a mai majarpãi repacheja raisina cu'ache i'kamanaa'me mu'ure. ²² Jã'ata'ni Jesure cuasanare si'achejñaruã cu'ache cutume pãi. Jã'ajekuna mu'u cuasaku pa'iche'te asa masiñu chiime chukuna. ¿Keeja'chea'che jã'a musanukona mama cuasache? Kuajũ'u chukuna'te; asañu chiime chukuna —chiisinaa'me repana.

²³ Jã'aja'ñe i'ka repaña judíopã chũ'una repaña asa-
jaumucuse cutu care'vasinaa'me, Pablo chũ'ore asañu
chini. Repaumucuse tí'auna Pablo pa'ivũ'ena pã jainũko
mutasinaa'me repau i'kache'te asañu chini. Apeñatatoji
na'itojatũ'ka Dios chũ'o chũ'vasi'kua'mũ repau repanare.
Pã cu'ache cho'oche ũhasosinare Dios chẽa paache'te
kuasi'kua'mũ repau. Moisés tocha jo'kasi'ena'me Dios
chũ'o kuasina na'a cho'je tocha jo'kasi'ere ñaku che'choku
Jesús pa'iche peore kuasi'kua'mũ repau. ²⁴ Pabloji kuauna
te'ena asa chẽasinaa'me. Chekunata'ni asa jachasinaa'me.
²⁵ Chekuna cuasacheja'che cuasama'ñe eta saipi'rasinaa'me
repaña. Saipi'rajuna Pablo ija'che i'kasi'kua'mũ repanare:

—Dios Rekocho jorema'kua'mũ. Aperumũ musanũkona
aipãũ, Dios chũ'o kuasi'ku Isaías Dios Rekochoji chũ'ũkuna
tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

²⁶ Ie chũ'o mũ'ũ majapãire kuajaijũ'ũ:

“Asanata'ni asavesunaa'me musanũkona.

Ñanata'ni ñavesunaa'me.

²⁷ Ina pã cu'arekoñoõre paaju chũ'ũ chũ'o masi asama'me.
Repaña rekoñoã ñakocaã ta'pisoचना pa'ijũ chũ'ũ pa'iche
ña cuheme.

Asañu chini asara'ame repaña.

Ñañu chini ñara'ame.

Jã'aja'ñe cho'oto vasora'amũ chũ'ũ repanare”, chiiijũ'ũ mũ'ũ
majapãire,

chiimũ repa tocha jo'kasi'e. ²⁸ Asarepajũ'ũ. Chura Dios
musanũkonapi asacuhejuna judío peonani chẽa paaja'mũ.
Dios chũ'o asa chẽajanaa'me repaña —chiisi'kua'mũ Pablo.
²⁹ Jã'aja'ñe i'kauna asa repaña judíopã raa cutujũ etasi-
naa'me.

³⁰ Repau Pablo vũ'e paaku'te kuri ro'iku
te'eka'chapaũsurumũ pa'isi'kua'mũ repavũ'e. Reparumũ
pã ũcuauana mũa ñaju pa'isinaa'me repau'te. ³¹ Ũcuachi'a
repavũ'e pa'irumũ vajuchuma'ñe Dios chũ'ore, pã cu'ache
cho'oche ũhasosinare Dios chẽa paache'te si'arumũ
chũ'vakũ, Jesucristo pa'iche'te kuaku pa'isi'kua'mũ
repau. Jã'aja'ñe Dios chũ'o chũ'vakũ'teta'ni pã te'eujẽ'e
ũsemanesinaa'me repau'te.

San Pablo Roma vü'ejoopo pa'inare chü'o tocha saosi'ea'me

Chü'o tocha saosi'ea'me

¹ Chü'u, Pablo, Jesucristo chü'ũñe cho'oche cho'okaikü'mü. Repau Jesucristo chü'ure Dios chü'o Repau'te cuasache küachü'ore chü'vakü paau chini chëa saosi'küa'mü. ² Aperümü Repau chü'o küasina Ũcuauji chü'üküna ija'che i'kaju tochaasome: "Irumü küache na'a pa'isirümü chü'u, Dios, päire jorema'ne rua re'oja'che cho'okaija'mü", chiiche tochaasome repaña. ³ Aperümü tochasi'e Dios chü'o Mamakü pa'ijachere küamü. Dios Mamakü päiu aineesi'küa'mü, aperümü päi chü'usi'kü David Jojosi'kü. ⁴ Dios peore Masiujekü Re'ojarekocho Paakujekü Mamakü'te jüniso täcojñosi'küre vaso etoasomu, päipi ña, "Dios Mamakü'mü jä'u", chiiju masia'ju chini. ⁵ Diopi chü'üküna Repau Jesucristo chü'ure re'oja'che chëa saosi'küa'mü, si'achejña ku'iu päire chü'vaküna asa chëa Repañi cuasajuna chëa paara chini, repanapi ũcuauko Repañi jovo Repau chü'ũñe'te cho'ojü re'oja'che paapü chini. ⁶ Musanukonare ũcuachi'a chëa paamu Jesucristo. ⁷ Musanukonare Roma vü'ejoopo pa'inare, Dios chiü chëa paacojñonare ũcuaukore ie chü'o tocha saomu chü'u. Maire Paakü Jesucristona'me mai Ja'kü Diopi cho'okaiüna pojojü re'oja'che pa'ijü'u.

Pablo Roma vü'ejoopo pa'ina Diore cuasache'te asa sani ñara chiiche'te küamü

⁸ Musanukonare charo iere küamü chü'u: Musanukona ũcuauko Dioni re'oja'che cuasajuna päi so'ña pa'napü küajuna asa chü'ure Paakü'te Diore, "Re'orepamü", chiimü chü'u, Jesucristoji cho'okaiüna. ⁹ Repau'te Diore cho'oche cho'okaineekujekü cho'ore'oche peore cho'okaiü, Repau Mamakü pa'iche küakaikü'mü chü'u. Ũcuarepaa'me jä'a. Musanukonare si'arümü Diore rua sëekaimü chü'u. Dios masimü jä'a. ¹⁰ Musanukonani ñara chini Repau'te ija'che i'kaku rua sëemü chü'u: "Ja'kü, mü'ure saouato chü'ure repaña pa'ichejana saojü'u chura; sasa", chiimü chü'u. ¹¹ Musanukonare sani ñara chiimü chü'u, Dios Rekocho chü'ure cho'okaicheja'che musanukonani cho'okaiüna cacu'ama'ne re'oja'che pa'imasia'ju chini. ¹² Mai ũcuaja'che cuasanajeju säiñechi'a re'oja'che cho'okaime. Musanukonapi chü'u Diore cuasakü pa'iche ñani na'a re'oja'che cuasajanaa'me. Chü'u ũcuaja'che musanukona

Diore cuasana pa'iche ñani na'a re'oja'che cuasaja'mu. Jã'ajekuna sani ñara chiimu chu'u musanukonare.

¹³ Iere masijũ'u musanukona, chu'u majapãijana: Ruarepañoã musanukonare sani ñara chini cuasaku oia pa'iku'mu chu'u. Jã'ata'ni churajatũ'ka saicu'amu chu'ure. Sani Jesucristo'te chuta'a cuasamanani chu'vara chiimu chu'u musanukona pa'icheja pa'inare, Repauni cuasaa'ju chini. Chekuchejña pa'inare chu'upi jã'aja'ñe chu'vakuna Repaũ'te jovoju pa'ime. ¹⁴ Diopi chu'ure chũ'si'ku'a'mu si'achejñarũã sani ku'iu pãĩ ũcuaukore Jesucristo'te cuasache kuachu'ore chu'vaa'ku chini, mai chu'o i'kanana'me tũichu'o i'kanare, ũcuachi'a masinana'me vesunare. ¹⁵ Jã'ajekuna musanukonare ũcuachi'a Roma vũ'ejoopo pa'inare Jesucristo'te cuasache kuachu'ore rãa chu'vaamũ chu'ure.

Jesucristo'te cuasache chu'vachu'ore kuamu

¹⁶ Jesucristo'te cuasache kuachu'o chu'vavajuchuma'mu chu'u. Pãire chu'vakuna asa chẽa Jesuni cuasaju jovoru Peore Masikuji Dios repanare ũcuaukore chẽa paaku vati toa sani uuche ũseku'mu Repaũ, judiõpãina'me judiõ peonare. ¹⁷ Jesucristo'te cuasache kuachu'o Dios maire cho'okaiche'te kuamu. Repaũji cho'okaiuna ũcuauña'me re'oja'che pa'ire'omu maire Jesucristo'te cuasanare, cu'ache cho'onareta'ni, re'oja'chechi'a cho'onare pa'ire'ocheja'che. Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Diopi ñato Repaũ'te cuasana re'oja'che pa'ime.

Jã'ajekuna Repaũ'te cuasana ũcuauña'me si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me, chiimu.

Pãĩ Diore cuasamana cu'ache cho'oche'te kuamu

¹⁸ Pãĩ Dioni jachaju rãa cu'ache cho'õjuna ña pe'rukũ, Dios repanare, "Cu'ache cho'osi'e ro'iju paapu", chiũ chũ'umu. Repana cu'achechi'a cho'õju Dios chu'o ũcuarepare asacuheme. ¹⁹ Diopi Repaũ pa'iche'te pãire ña chẽare'oche'te peore ñokũ kuakuna ña, masime pãĩ. ²⁰ ũcuachi'a Ñoma'kureta'ni Repaũ cho'osimajñarũãre ñani masire'omu Repaũ pa'iche. Apereparumu sunaũmuna'me cheja cu'amajñarũã peore cho'o pi'nisirumu irumujatũ'ka Repaũ cho'osimajñarũã re'oja'che ñokuna Dios si'arumu pa'iche masire'omu. ũcuachi'a Repaũ peore Masiku pa'iche masire'omu. Jã'ajekuna Repaũ'te cuasamana peore Cho'osi'kure, "Vesusi'ku'a'mu chu'u", chini joreme. ²¹ Repaũ Dios pa'iche masinata'ni Repaũ'te pojomanaa'me. ũcuachi'a

Repaũ repanare cho'okaiche, "Re'orepamu", chiimanaa'me repana Repau'te. Dioni jachaju cu'ache cuasaju pa'iju repana rekoñoã cacu'aso rũa vesũa carũnisome. ²² "Rũa masime chũkũna", chiiju cuasanata'ni rũa vesũme repana. ²³ Diore Peore Masikũji Si'arũmu Pa'ikũni cuasache jo'kaso jũnisojanani tũosiva'nare, pãijanana'me pĩ'ajanare rũni ku'iva'najanare añajanare pojome repana, Diore pojochēja'che.

²⁴ Jã'ajekũna Dios repana cho'ojachere masikũ repana cu'ache cho'oche ũcuamakaru ũseasomu. Ũcuauache repana cu'ache cho'oũache cho'oa'ju chini ũsemaũna vajũchũache sãĩñechi'a cu'ache cho'ome repana, ũcuauanare ja'me kãiju. ²⁵ Dios chũ'o ũcuarepare jachaju jorechũ'ore asa chẽame repana. Diore pãi si'arũmu Pojocojũnokũ'te cuheju Repau cho'osimajũnarũãchi'a pojome repana.

²⁶ Pãipi Repau'ni cuhejũna repanare ũcuauache cu'ache cho'oũache ũseche'te cuhasũna na'a rũa cu'ache cho'ojũ si'ache vajũchũache cho'ome. Romi mũmu pa'icuheju ũcuajanani romire sãĩñechi'a romineejũ cu'ache cho'ome. ²⁷ Ũmũpãi ũcuachi'a romi paache cuasamañe ũcuajanani mũmũpãire sãĩñechi'a mũmũneeju cu'ache cho'ome. Vajũchũache cu'ache cho'ojũ rekoñoãna'me ca'nivũã cacu'asome repana. Repana cu'ache cho'oche ro'ia'me jã'a. ²⁸ Repanapi Dioni cuasacuhejũna Diopi sẽjouna cu'arekoñoã paaju si'ache vajũchũache cu'ache cho'ome. ²⁹⁻³⁰ Cu'ache cho'oche peore cho'ore'ochetũ'ka cho'onaa'me repana. Ũmũpãi repana paamanare romi ja'me kãiju mũmũpãi ũcuajanani mũmũneeju si'ache cu'ache cho'onaa'me repana. Ũcuachi'a romi repanare paamanare mũmũpãi ja'me kãiju romi ũcuajanani romineejũ si'ache cu'ache cho'onaa'me repana. Re'oja'chejẽ'e cho'omanaa'me repana. Si'arũmu na'a rũa põse paaneenaa'me. Peore cho'oũsecheci'a cho'onaa'me. Chekũnani re'oja'che ti'jũneto pe'runaa'me. Chekũnare pe'ruju cavaju vanisonaa'me. Rũa joreme. Chekũnare cu'achechi'a cho'oũu chiime. Chekũnare rope'e te'ena cu'ache cutume. Ũcuachi'a ũcuauũko asaju'te cu'ache cutunaa'me. Diore rũa cuheme. Pãi chekũnare cuheju, "Chũ'ũchi'a re'okũ'mũ", chiime. Chekũnare si'arũmu ija'che i'kanaa'me, "Chũ'ũ rũa masiũjekũ rũa re'oja'che cho'okũ'mũ", chiime. Meñechi'a cuasaju, ũcuauache cho'ojũ, chekũnare cu'ache cho'ome. Cu'ache cho'oũu chini rũa cuasame repana. Pũka'kupãijẽ'e rũa jachanaa'me. ³¹ Repana rekoñoã masi cuasama'me. Ũcuarepajẽ'e cho'omanaa'me. Pãi chekũnare

cuasamanaa'me, ũcuachi'a majapãijẽ'e. Cuhama'ñe cavajũ pãĩ ña oimanaa'me. ³² Jã'aja'ñe cho'onare, "Repana cu'ache cho'osi'e ro'i, vati toare ai sani uujũ paarũ", chiiũ chũ'ũkũ'mũ Dios. Jã'aja'ñe masinata'ni ũcua cuhama'ñe cu'ache cho'oju pa'inaa'me. Ũcuachi'a chekũnapi ũcuaja'che cu'ache cho'ojuña ñani, "Re'oja'che cho'ome ina", chiime.

2

Dios pãĩ cho'ochẽ ñani repaña cho'osi'e ro'i chũ'ũni ũcuarepa cho'ochẽ'te i'kamũ

¹ Repanare, cu'ache cho'onare ñajũ ija'che cu'ache cutume mũsanũkona: "Cu'ache cho'onaa'me repaña. Cu'ache ti'jñeto repaña ro'ia'me", chiime mũsanũkona. Jã'aja'ñe i'kanata'ni repaña cho'ochẽja'che cu'ache cho'onaa'me mũsanũkona. Jã'ajekũna, "Jã'aja'ñe cho'ona cu'ache cho'onaa'me; cu'ache ti'jñea'kũ repanare", chini mũsanũkona cho'ochẽ'te meñe i'kajũ cu'ache cho'osi'e ro'iũu chini sẽeñeja'ñe cho'ome, ũcuaja'che cu'ache cho'onajejũ. ² Iere masime mai: Pãĩ ũcuauana jã'aja'ñe cu'ache cho'ojuña Diopi ñani repaña cu'ache cho'osi'e ro'ijũ paarũ chiiũ chũ'ũni ũcuarepa cho'omu Repañ. ³ Jã'ajekũna mũsanũkona ũcuaja'che cu'ache cho'onapi chekũna cho'ochẽ'te ñajũ cu'ache cututo Dios ũcuaja'che mũsanũkonare ro'ijũ paarũ chini chũ'ũja'mũ. ⁴ Jã'ata'ni Dios mũsanũkonare rũa re'oja'che cho'okaimũ. Mũsanũkonare cuhema'ñe oiũ cha'aku pa'imũ Repañ, chekũrũmũ na'a pa'isirũmũ mũsanũkona cu'ache cho'ochẽ'te sũma'ñe cuasa ũhaso Repañ chũ'ũñe'te cho'oa'ju chini. ¿Mũsanũkona cuasama'ñe jã'a? ¿Jã'aja'ñe cho'okaikũ'te Diore vajũchũma'ñe mũsanũkona? ⁵ Mũsanũkona re'oja'che cho'ocuheju cu'ache cho'ochẽ ũhasoma'me. Jã'ajekũna repaumucuse na'a rũa ro'iche pa'ija'mũ mũsanũkonare, pãĩ ũcuauũko cho'osi'e ro'i Dios chũ'ũjaumucuse. Repaumucuse Dios, pãĩ ũcuauũko ñajũ'te ũcuarepa chũ'ũkũ, mũsanũkonani cuhekũ, "Rũa cu'ache ti'jñea'kũ mũsanũkonare", chiija'mũ. ⁶ Reparũmũ pãĩ ũcuauũkore repaña cho'osinũkorũchi'a ro'iche chũ'ũja'mũ Repañ. ⁷ Jã'ata'ni pãĩ mamaca'nivũã jo'e jũ'ima'ñe paauakũna, re'ojarekoñoã paauakũna Dios repanare pojokũ re'oja'che cutua'kũ chiiũ cuhama'ñe si'arũmũ na'a rũa re'oja'che cho'ona Repañ pa'ichejana sani si'arũmũ Ũcuauũna'me re'oja'che pa'ijanaa'me. ⁸ Jã'ata'ni pãĩ ũcuauũache cho'oju Repañ chũ'o ũcuarepare jachajũ cu'ache cho'onare rũa pe'rumũ Dios. Reparũmũ, "Cu'ache cho'osi'e

ro'ijũ pa'ijũ'ũ", chiiũ chũ'uja'mũ Repaũ. ⁹ Ūcuanũkore cu'ache cho'onare rũa cu'ache ti'jñeja'mũ, repana cu'ache cho'osi'e ro'i, judiõpãina'me judiõ peonare. ¹⁰ Jã'ata'ni re'oja'che cho'onare rũa pojokũ, "Inaa'me re'ona", chiiũ, re'oja'che pa'iche'te ïsija'mũ Dios, judiõpãina'me judiõ peonare. ¹¹ Jã'aja'ñe cho'omũ Dios pãĩ ūcuanũkore ūcuapa'rũvachi'a ñakũjekũ.

¹² Judiõ peona Dios chũ'ũñe vesũnata'ni re'oja'che cho'oche masinapi cu'ache cho'onajejũ vati toana sani uujanaa'me. Ūcuachi'a judiõpãĩ Repaũ chũ'ũñe masinata'ni cho'omanesinare ña, "Repana jachasi'e ro'ijũ paapũ", chiiũ chũ'uja'mũ Dios. ¹³ Repaũ chũ'ũñe peore cho'onare pojomũ Dios, "Re'onaa'me ina", chini. Cho'oma'ñe rupũ asajũ pa'inareta'ni pojoma'mũ. ¹⁴ Ūcuauji chũ'ũña Moisés tocha jo'kasi'e vesũnata'ni judiõ peona repana rekoñoã cuasachechi'a cho'oju te'eñoã Dios chũ'ũñe cho'ome. Jã'aja'ñe cho'oto repana rekoñoã cuasache Dios chũ'ũñeja'ñe pa'imũ repanare, Dios chũ'ũñe vesũnareta'ni. ¹⁵ Dios chũ'ũñe cho'ona cho'ocheja'che repana rekoñoã cuasacheji re'oja'che cho'o ñome. Repana rekoñoã Dios chũ'ũñe masime, asamanata'ni. Repana rekoñoã re'oja'che cuasache'te cho'omaneni, "Re'oja'che cho'omanesi'kũa'mũ chũ'ũ", chini cuasame. Repana rekoñoã re'oja'che cuasache'te cho'oni, "Re'oja'che cho'osi'kũa'mũ chũ'ũ", chiiũ masime. ¹⁶ Pãĩ ūcuanũko cho'osi'e ro'i chũ'ũmucuse Diopi chũ'ũkũna Jesucristo pãĩ rekoñoã cuasasi'ena'me ñoma'ñe cho'osi'e peore ña, "Repana cu'ache cho'osi'e ro'ijũ paapũ", chiiũ ūcuarepa chũ'uja'mũ. Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore chũ'vakũ jã'aja'ñe chũ'vakũ'mũ chũ'ũ.

Judiõpãĩ pa'ichena'me Diopi chũ'ũña Moisés tocha jo'kasi'ere kũamũ

¹⁷ ¿Mũsanũkona te'ena judiõpãia'ñe? ¿"Dios chũ'ũñe'te masijũna Dios cu'ache cho'omanēja'mũ chũkũna'te. Jã'ajekũna vajũchũmanaa'me chũkũna", chiiche? ¿"Dios chẽacojñõsinajejũ Repaũ'te masime chũkũna; mũsanũkonata'ni Repaũ'te vesũme", chiiche mũsanũkona judiõ peonare? ¹⁸ ¿Dios chiiche masiche mũsanũkona? ¿"Diopi chũ'ũña Moisés tocha jo'kasi'e che'chesinajejũ re'oja'che cho'oche ña masinaa'me chũkũna", chiiche? ¹⁹⁻²⁰ Ija'che i'kanaa'me mũsanũkona: "Na'ava'nare juha kuhacheja'che rũa masinajejũ vesũva'nare che'chonaa'me chũkũna. Chijacheja pa'inare miañe ñoñeja'ñe pa'ime chũkũna. Diopi chũ'ũña Moisés tocha jo'kasi'ere chũ'o ūcuarepare paajũ peore masinajejũ chĩiva'na rũa jmava'na vesũcheja'che vesũnani che'chore'omũ chũkũna'te",

chiinaa'me mʉsanʉkona. ²¹ Jǎ'aja'ñe i'kanata'ni, ʒje'se pa'iaa chekʉnani che'chojʉ che'chema'ñe mʉsanʉkona? "Põse ñaamanejũ'ʉ", chiijʉ che'chonata'ni chekʉrumʉ põse ñaanaa'me mʉsanʉkona. ²² "ʉmʉpǎi, mʉũjoromi peonare ja'me kǎimanejũ'ʉ. Romi, mʉũjʉpǎi peonare ja'me kǎimanejũ'ʉ", chiinata'ni chekʉrumʉ mʉsanʉkona ʉseche'te ʉcuauanare ja'me kǎinaa'me mʉsanʉkona. "Pǎi rupʉ tǎosiva'nare Diore pojochaja'che pojomanejũ'ʉ. Rʉa cu'amʉ jǎ'a", chiinata'ni chekʉrumʉ tǎosiva'nare jo'kasimajñarʉǎ mini sa ʉsijʉ kuri koonaa'me mʉsanʉkona. ²³ "Dios chũ'ũñe rʉa re'oja'imʉ", chiinata'ni Repau chũ'ũñe'te mʉsanʉkonapi jachajʉna Diore cu'ache cutume pǎi. ²⁴ Jǎ'are kʉamʉ Dios chʉ'o aperʉmʉ tochasi'e. Mʉsanʉkonapi judiõpǎipi cu'ache cho'ojʉna judiõ peona cu'ache cutume Diore, chiimʉ Dios chʉ'o.

²⁵ Dios chũ'ũñe peore cho'onare ʉcuau neenajejʉna jikora'murʉ chǎ'tirʉ pa'ica'nirʉ chʉto tʉare'omʉ. Jǎ'ata'ni jikochǎ'tirʉ chʉto tʉacojñosi'kʉpi Dios chũ'ũñe'te jachani cho'ocojñomanesi'kʉja'ia pa'imʉ. ²⁶ Pǎiʉ jikochǎ'tirʉ chʉto tʉacojñomanesi'kʉpi Dios chũ'ũñe'te cho'oto repau'te cho'ocojñosi'kʉre cuasacheja'che cuasamʉ Dios. ²⁷ Mʉsanʉkona judiõpǎi jikochǎ'tirʉ chʉto tʉacojñosina Dios chũ'ũñe masinata'ni Repau chũ'ũñe cho'omanaa'me. Judiõ peona jikochǎ'tirʉ chʉto tʉacojñomanesina te'ena Dios chũ'ũñe vesunata'ni cho'ome. Dios repanani ña mʉsanʉkona cu'ache cho'ochē'te cuasa na'a rʉa pe'rukʉ Repau chũ'ũñe cho'omanajejʉna ija'che i'kaja'mʉ: "Ina cu'ache cho'osinajejʉ repaana cho'osi'e ro'ijʉ pa'ijanaa'me", chiija'mʉ.

²⁸ Diopi ñato judiõpǎi ainee jikora'murʉ chǎ'tirʉ pa'ica'nirʉ chʉto tʉacojñosina ʉcuauko judiõpǎirepachi'ama'me. ²⁹ Diopi ñato judiorepauji, "Dios rʉa re'okʉ'mʉ", chiijʉ cuasakʉ, rekocho judiõa'mʉ. ʉcuau neekʉjekʉna Dios Rekochoji repau rekocho care'vasi'kʉa'mʉ. Diopi chũ'ũna Moisés tocha jo'kasi'ere rupʉ masikʉji jachani repau rekocho care'vacojñoma'mʉ. ʉcuachi'a pǎiʉ'te judiorepauji pǎi pojocojñoma'kʉre rekocho re'ojarekocho care'vacojñosi'kʉjekʉna Diota'ni rʉa pojomʉ repau'te.

3

¹ Mʉsanʉkona judiõpǎi ainesina ija'che sēecosome chʉ'ure: "Jǎ'a pa'ito, ʒje'se pa'iaa, 'Judiõpǎi peoche judiõpǎi pa'icheji na'a re'omʉ', chiiche pǎi? ʒJoreche?

Jikora'muru chã'tiru pa'ica'niru chuto tuacojñonata'ni re'oja'che jñaamaneni, ¿je'se pa'iuna cho'ocojñore mai?", chiicosome musanukona chũ'ure. ² Judíopã pa'iche rua re'omu. Jorema'me repana. Judíopã peoche judíopã pa'icheji na'a re'omu. Maire judíopã Repau chũ'ore jo'kasi'kua'mu Dios, maipi tocha paaju cho'ojũ chekunani pãire che'choa'ju chini. Jã'ajekuna judíopãijejuna maire re'omu. ³ Jã'ata'ni judíopã jainuko Dios chũ'o jachame. Jã'ajekuna pã chekuna ija'che i'kacosome: "Judíopãipi Dioni jachaju Repau chũ'u jo'kasi'ere cho'omapuna, Repau, 'Judíopã re'oja'che cho'okaija'mu chũ'u', chiisi'e cho'omaneja'mu", chiicosome repana. ⁴ Jã'aja'ñe i'kani joreme repana. Judíopã Repau'te masi cuasanare ũcua Repau i'kasi'e jorema'ñe re'oja'che cho'okaija'mu Dios. Pã rua joreme. Diota'ni jorema'kua'mu. Ija'che kuamu Dios chũ'o tochasi'e:

Ja'ku Dios, chũ'u cu'ache cho'osi'ere mu'upi kũato asa,

"Ūcuarepaa'me jã'a", chiiju masijanaa'me pã.

Chũ'ure, "Repau cu'ache cho'osi'e ro'ia'ku", chiiju chũ'uto,

"Repau cho'ora chiisi'e ũcuarepare cho'omu Dios.

Jorema'kua'mu Repau", chiijanaa'me pã.

Jã'aja'ñe chiimu Dios chũ'o tochasi'e.

⁵ Chekuna pã ija'che i'kajuasome: "Maipi Dios chũ'usi'ere jachato re'omu. Mai Diore jachanare pãipi ñato Dios pa'icheji na'a re'oja'che ñomu repanare. Jã'ajekuna maipi cu'ache cho'onajeju Dioni re'oja'che cho'okaiime. Jã'ajekuna Dios maire Repau'te re'oja'che cho'okainani pe'rukũ, 'Musanukona cu'ache cho'osi'e ro'iju pa'ijũ'u', chiiju chũ'uni cu'ache cho'omu maire", chiijuasome pã. ⁶ Rua tũñe cuasame jã'aja'ñe i'kana. Repana i'kasi'e ũcuarepa pa'ito repana cu'ache cho'osi'e te'eũ'terejẽ'e ña ro'iche chũ'ũñe peora'amu Diore.

⁷ Repana i'kasi'e, "Pã cu'ache cho'oto na'a re'omu", chiisi'e ũcuarepa pa'ito judío peoku'te ija'che i'kare'ora'amu: "Chũ'upi ruu tũosiva'nani pojokuna Diorepau pa'icheji na'a re'oja'che ñomu chekunare pã. Tũosiva'naja'ñe pa'imau pãire Diopi re'oja'che cho'okaiuna ña na'a rua re'oja'che cutume pã Repau'te. Jã'ajekuna Diopi chũ'uni ñaku i'kani, 'Cu'ache cho'omu iku tũosiva'nare pojokũ', chini, chũ'uni cu'ache cho'omu", chiito re'omu.

⁸ Ūcuanapi jorema'to chekuna ija'che i'kana ũcuarepare chũ'o i'kara'ame: "Cu'ache cho'oñu re'oja'che ti'jñea'ku", chiime. Chekuna pã, "Jã'aja'ñe i'kamũ Pablo", chiime chũ'ure. Jã'ata'ni repana ũcuanuko joreme. Repanare, "Musanukona cu'ache cho'osi'e ro'i, vati toare sani uuju

pa'ijũ'u", chiiu chũ'uni ũcuarepare cho'omu Dios. Repana ro'ia'me.

Pãi ũcuanũko cu'ache cho'ojũ pa'iche'te kũamũ

⁹ Mai judiõpãi chekũnare na'a rũa re'omanaa'me. Chura chũ'u tochacuhasi'kũa'mũ jã'a. Pãi ũcuanũko cu'achechi'a cho'omasime judiõpãina'me judiõ peona. ¹⁰ Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

"Te'eujẽ'e Dios chũ'ũne cho'ona peome.

¹¹ Dios chiiche cho'omasina peome.

Ũcuachi'a re'oja'che pa'ijũ Dioni ja'me paũu chiina peome.

¹² Pãi ũcuanũko re'oja'che pa'iche ũhasõ cu'ana carũnisõme.

Te'eujẽ'e chekũnare ña oina peome."

¹³ "Pãi ũcuanũko rũa cu'ache cutunajejũ

pãiu'te tãsiçoje ta'pimacoje vũocheja'che cu'amũ repana cutuchũ'o. Rũa joreme."

"Aña eo paaku kũ'iñeja'ñe repana chũ'opoãpi cu'ache i'kajũ chekũnare asi cho'ome."

¹⁴ "Chekũnare rũa cu'ache i'kajũ ravũ cho'ome.

Si'arũmũ rũa ke'renaa'me repana."

¹⁵ "Chekũnare pe'rujũ vanisõme.

¹⁶ Si'achejñaruã ku'ijũ pãire cu'ache cho'ojũ rũa pa'ivesache cho'ome chekũnare.

¹⁷ Chekũnare jmamakarujẽ'e re'oja'che cho'okaiche vesũme repana."

¹⁸ "Diore jmamakarujẽ'e vajũchũmana'a'me repana."

Jã'aja'ñe kũamũ Dios chũ'o aperũmũ tochasi'e.

¹⁹ Dios chũ'o aperũmũ tochasi'e mai judiõpãi pa'iche'te peore kũamũ. Mai judiõpãi masime jã'a. Jã'ajekũna ie ũcuachi'a masime: Mai judiõpãi te'eujẽ'e re'oja'che cho'omanaa'me. Pãi si'achejña pa'ina ũcuanũko judiõpãina'me judiõ peona Diopi kũakũna mai cu'ache cho'osi'e asajanaa'me. Asato jachacu'aja'mũ maire. ²⁰ Maire pãi re'oja'che cho'ochẽ si'ache chũ'usi'kũa'mũ Dios Moisés tochasi'ere ña mai cu'ache pa'iche'te masia'jũ chini. Maipi Repaũ aperũmũ chũ'usi'ere cho'ojũ cu'ache cho'osi'e ro'iche peoa'jũ chini jo'kamanesi'kũa'mũ Repaũ. Jã'ajekũna Diopi,

"Re'onaa'me ina", chiaũ chini, Repaũ aperũmũ chũ'usi'ere cho'oni, cho'ote'eme pãi.

Jesucristo'te cuasanare ũcuanũkore Diopi repanani cho'okaiũna Repaũ'te ja'me pa'ire'ochẽ'te kũamũ

²¹ Chura Diopi cho'okaiũna iere masime mai: Dios maire ñani, "Re'onaa'me ina", chiimũ, Repaũ chũ'ũne peore cho'omanareta'ni. Aperũmũ Diopi kũakũna irũmũ pa'ijachere tocha jo'kaasome Moisenaa'me chekũna Dios

chũ'o kuasina. Jã'ata'ni chura Dios maire na'a asare'oche kuamũ. Ija'che pa'imũ: ²² Jesucristo'te cuasanare ũcuanũkore Diopi cho'okaiũna maire ja'me pa'ire'omũ Repau'te, re'oja'chechi'a cho'onare pa'ire'ocheja'che, judiõpãina'me judiõ peonare. ²³ Pãĩ ũcuanũko cu'ache cho'onajejũna mai pa'iche'te ña pojoma'mũ Dios, re'oja'che cho'ocheji karakũna. ²⁴ Jã'ajekũna Dios maini oiũ re'oja'che cho'okasa chini Jesucristoni chũ'ũũna mai cu'ache cho'osi'e jũni ro'ikakũna re'oja'chechi'a cho'onare cho'ocheja'che mai cu'ache cho'osi'e jmamakarũjẽ'e ro'iche chũ'ũmanejamũ Repau maire. ²⁵ Jesucristo'te Dios raosi'kuamũ, Repau'te cuasana cu'ache cho'osi'ere chiere rao jũni ro'ikaau chini. Repau chũ'ũñe jachanare ro'iche pa'ũna maini oiũ Jesucristoni chũ'ũsi'kuamũ Repau'te cuasanani ro'ikaau chini. Jã'aja'ñe ro'ikakũna maire pe'ruce cuhasosi'kuamũ Repau. Apepũ pa'isinare pãire oni repana cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'ũmanesi'kũta'ni, peore ũcuarepa cho'o ñosi'kuamũ Repau. ²⁶ Chura Repau cu'ache cuheche'te pãipi masia'jũ chini repana cu'ache cho'osi'e ro'ia'jũ chini chũ'ũmũ. Cu'ache cho'osi'e ro'iche pa'ũna pãire oni Jesucristo'ji jũni ro'ikaisi'ejekũna Repau'te cuasanare maire ũcuanũkore cu'ache cho'omanesinare cuasacheja'che cuasamũ Dios cu'ache cho'onareta'ni. Jã'ajekũna, "Pãĩ cu'ache cho'osi'e ro'iche paame", chiisi'kũta'ni maini oni cu'ache cho'onareta'ni cu'ache cho'omanesinare cuasacheja'che cuasaku ũcuarepa cho'omũ Repau.

²⁷ Jã'ajekũna ija'che i'kacu'amũ maire: "Re'oja'che cho'okũjekũ Dios pa'ichejana saija'mũ chũ'ũ", chiina joreme. Maipi Dios chũ'ũñe'te peore cho'onita'ni, ija'che i'kare'ora'amũ maire: "Re'oja'che cho'okũjekũ Dios pa'ichejana saija'mũ chũ'ũ", chiire'ora'amũ. Pãĩ ũcuanũko peore re'oja'che cho'ovesũnajejũna jã'aja'ñe i'kacu'amũ maire. Jã'ata'ni Diopi oiũna Jesucristo'te cuasanachi'a Repau pa'ichejana saijanaa'me mai. Jã'ajekũna ũcuachi'a ija'che i'kacu'amũ maire: "Re'oja'che cho'onajejũ Dios pa'ichejana saijanaa'me chũkũna", chiicu'amũ. ²⁸ Dios maire cu'ache cho'onareta'ni cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasamũ Repau'te cuasato. Maipi Repau'te cuasama'ñe Repau chũ'ũsi'echi'a cho'oto tĩ'amanera'amũ jã'a. "Re'onaa'me ina; cu'ache cho'osi'e ro'iche peomũ inare", chiimanera'amũ Repau maire. ²⁹ Dios judiõpãichi'a paama'mũ. Ũcuachi'a judiõ peonare paamũ. ³⁰ Dios Ũcuate'eu'mũ. Judiõpãĩ jĩkora'murũ chã'tirũ pa'ica'nirũ chũto tũacojñõsinapi, Repau'te cuasato cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasamũ

Dios repanare. Ũcuachi'a judío peona jĩkochã'tirũ chũto tuacojñomanesinapi, Repau'te cuasato cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasamũ Dios repanare. ³¹ Jã'aja'ñejekũna, ¿Repau'te cuasanajemu Diopi chũ'ũkũna Moisés tocha jo'kasi'e sējojanaa'ñe mai? ¡Pãañu! ¡Jã'aja'ñe cho'omanañu! Mai Repau'te cuasana Moisés tocha jo'kasi'e re'oja'che cho'oche chũ'ũñe na'a rũa cho'ome.

4

Abraham Diore masi cuasasi'ere kũamũ

¹ Mai aipãiu'te Abrahamre, ¿je'se cho'oũna pojou Dios? ² Diopi, “Chũ'u chũ'ũñe cho'okũjekũna pojomũ chũ'u ikũre”, chiito, “Re'oja'che cho'okũ'mũ chũ'u”, chiire'ora'amũ Abrahamre. Jã'ata'ni Dios asakũ'te jã'aja'ñe i'kacu'amũ. Asacuhemũ Repau. ³ Ũcuachi'a ija'che kũamũ Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e: Abrahampi Dioni cuasakũna re'oja'chechi'a cho'okũ'te cuasacheja'che cuasamũ Dios repau'te, chiimũ.

⁴ Pãiu cho'oche cho'okaiũ kuri kooche rupũ ĩsima'ñea'me. Cho'oche cho'osi'e ro'ia'me. ⁵ Jã'ata'ni Dioni cuasaju re'oja'che cho'onare Ũcuauji repanani, “Re'onajejũna ro'iche peomũ inare”, chiaũ chini cho'oma'me repana. Cu'ache cho'ojũ Repau'te cuhesinaretani re'oja'che cho'onare cuasacheja'che cuasakũ rupũ cho'okaimũ Dios Repau'te cuasanare. Repana re'oja'che cho'osi'e ro'ima'ñea'me. ⁶ David jã'aja'ñe kũasi'kũa'mũ. Pãiu re'oja'che cho'omanaretani Diopi re'oja'che cho'onare cuasacheja'che cuasakũna pojou pa'iche'te kũasi'kũa'mũ. ⁷ Iere tocha jo'kaasomũ repau David: Dios chũ'ũñe'te jachaju pãiu cho'osi'e Diopi cuasama'to rũa re'omũ repanare.

Ũcuachi'a repana cu'ache cho'osi'ere tunoto rũa re'omũ repanare.

⁸ Repana cu'ache cho'osi'ere ro'ia'ju chini Diopi chũ'ũma'to rũa re'omũ repanare.

Jã'aja'ñe tocha jo'kaasomũ repau.

⁹ Judiópãiu jĩkora'murũ chã'tirũ pa'ica'nirũ chũto tuacojñosinarechi'a re'oma'mũ jã'a. Judío peonare ũcuachi'a cho'okaimũ Dios. “Abrahamre Repau'ni cuasakũna re'oja'che cho'okũ'te cuasacheja'che cuasamũ Dios”, chiimũ Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'ere cuasakũ tochamũ chũ'u ija'ova. ¹⁰ Abrahamre repau jĩkomu chã'tiro pa'ica'nirũ chũto tuasirũmuchi'a jã'aja'ñe cuasamanesi'kũa'mũ Dios repau'te. Aperũmũna repau

jīkochā'tirū chuta'a chuto tūacojñomarūmujē'e ūcuaja'che cuasasi'kua'mū Dios repaū'te. ¹¹ Abraham chuta'a jīkochā'tirū chuto tūacojñoma'kūpi Diore cuasarūmū cu'ache cho'oma'kūre cuasacheja'che cuasaasomū Dios repaū'te. Na'a pa'isirūmū jīkomu chā'tiro pa'ica'nirū chuto tūache'te jo'kaasomū Dios repaū'te, cho'okū Repaū ūcuarepa repaū'te paache'te masia'kū chini. Jā'ajekūna judío peona jīkochā'tirū pa'ica'nirū chuto tūacojñomanapi Diore cuasanare ūcuanūko aipāiūja'iu'mū repaū. Abrahamre cuasacheja'che cuasamū Dios repanare, cu'ache cho'omanare cuasacheja'che. ¹² Ūcuachi'a mai judiōpāi jīkochā'tirū chuto tūacojñosina Diore cuasana aipāiū'mū Abraham, chuta'a repaū jīkochā'tirū chuto tūacojñomarūmū Diore cuasacheja'che cuasanajejūna.

Dios Repaū'te cuasanare cho'okaija'mū chiisi'e ūcuarepa cho'okaiche'te kūamū

¹³ Diopi chū'ūna na'a pa'isirūmū Abrahamna'me repaū jojosiņajana Diore cuasana cheja pa'inare ūcuanūkore re'oja'che chū'ūjanaa'me. Dios ija'che i'kama'mū: "Abrahamre chū'ū chū'ūsi'e cho'osi'kūjekūna cho'okaija'mū chū'ū", chiima'mū Dios. Jā'ata'ni Abrahampi Repaūni cuasakūna repaū jojosiņajanapi chū'ūjū paarū chini cho'okaija'mū Dios, re'oja'che cho'okū'te cuasacheja'che cuasakū. ¹⁴ Aperūmū Repaū chū'ū jo'kasi'e cho'onare Diopi pāi chū'ūñe jo'karu Repaū'te cuasana peoche cuasara'ame. Jā'aja'ñe peoche cuasato Dios cho'oja'mū chiisi'e jorechū'o pa'ira'amū. ¹⁵ Dios Repaū chū'ū jo'kasi'ere pāipi jachajūna pe'rukū cu'ache cho'osi'e ro'iche chū'ūmū. Pāire Repaū chū'ūsi'e jo'kamanesi'e pa'ito jachana peora'ame.

¹⁶ Aperūmū Dios, "Chū'ūre cuasanarechi'a re'oja'che pa'iche rupū īsija'mū chū'ū", chiniasomū. Repaū i'kasi'e jorema'ñe rupū īsiku'mū Dios, ūcuanūko maipi Abraham jojosiņajanapi repaū Diore cuasacheja'che cuasanapi judiōpāina'me judío peona re'oja'che paarū chini. Mai ūcuanūko aipāiūja'iu'mū Abraham, Diore cuasana judiōpāina'me judío peona. ¹⁷ Ie Diopi i'kakūna asajū tochaasome pāi:

Abraham, mū'ū jojosiņa rūa jainūko pa'ijū si'avājūpāi pa'ijanaa'me,
chiniasomū Dios Abrahamre. Repaū'te cuasakūjekū Abraham Diopi ñato mai aipāiū'mū. Repaū Dios si'ache cho'omasiku'mū. Jūnisosinare vasomū paarū chini. Ūcuachi'a pāi chuta'a peorūmū, "Paarū", chikūna pa'ime chura.

18 Dios repaŭ'te Abrahamre ija'che i'kaasomŭ: "Mŭ'u jojosina rŭa jainŭko pa'ijŭ si'avājŭpāi pa'ijanaa'me", chini-asomŭ Dios, chuta'a chīi peokŭni. Dios i'kasi'e cuasavesa-cheta'ni cuasasi'kŭjekŭna chura repaŭ jojosina si'avājŭpāi pa'ime. 19-20 Cienrepaŭsŭrŭmŭ pa'ikŭji rŭa aiva'uta'ni ũcuachi'a repaŭ rŭjo Sara aiva'ojekona chīi paacu'ache masikuta'ni ũcua Dios chŭ'o jachamaneasomŭ. "Dios peore masikŭ'mŭ", chiiŭ cuasaasomŭ repaŭ. Dios i'kasi'ere jachamaneŭna chīi paacu'asinareta'ni Diopi cho'okaiŭna chīi paare'oasomŭ repanare. 21 Jachama'ñe, "Dios Repaŭ cho'ora chiiche cho'omasikŭ cho'omŭ", chiniasomŭ repaŭ. 22 Jā'aja'ñe Abrahampi Dioni cuasakŭna, "Repaŭ'te re'oja'chechi'a cho'okŭ'te cuasacheja'che cuasamŭ Dios". 23 Abrahamre cuasachechi'a tochaa'kŭ chini chŭ'ŭmanesi'kŭa'mŭ Dios Moiserre. 24 Ũcuachi'a maire cuasache kŭakŭ tochasi'kŭa'mŭ. Maire Paakŭ'te Jesucristo'te jŭniso tācojñosi'kŭre vasosi'kŭre Diore cuasanare ũcuachi'a re'oja'che cho'onare cuasacheja'che cuasamŭ Repaŭ maire. 25 Jesucristo mai cu'ache cho'oche'te ro'ikasa chini jŭniso tācojñosi'kŭ jo'e vajŭraniasomŭ, Diopi maini cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasakŭna.

5

Diona'me re'oja'che pa'iche'te kŭamŭ

1 Jā'ajekŭna maire Jesucristo'te cuasanare Diopi re'oja'chechi'a cho'onare cuasacheja'che cuasakŭna Ũcuana'me re'oja'che pa'ime mai. Jesucristoji paakŭna pe'ruma'mŭ Repaŭ maire. 2 Jesucristoji maire jŭni ro'ikakŭna pojokŭ Repaŭ'te cuasanare Dios maire re'onare cho'osi'kŭa'mŭ. Cho'okakŭna Repaŭ'te re'oja'che ja'me pa'ime mai chura. Ũcuachi'a mai Dios pa'icheja'che re'oja'che pa'ijachere cuasajŭ pojokŭ cha'ame mai. 3 Ũcuachi'a maini cu'ache ti'jñeto pojokŭ pa'ime mai, maipi Repaŭ'te cuasache'te na'a rŭa che'chejŭ. Pa'ivesache pa'itojē'e ũhasoma'ñe Repaŭ'te ũcua cuasani na'a rŭa koka paajŭ re'oja'che pa'iche na'a rŭa che'cheme mai. 4 Jā'aja'ñe pa'ivesache pa'itojē'e ũhasoma'ñe Repaŭ'te ũcua cuasani rekoñoã na'a re'ojarekoñoã paajanaa'me mai. Maipi re'ojarekoñoã paani maire Dios re'oja'che cho'okaijachere pojokŭ cha'ajanaa'me mai. 5 Dios maire re'oja'che cho'okaijache ũcuarepaa'me. Maini cuasakŭ Repaŭ Rekocho'te mai rekoñoãna raosi'kŭa'mŭ, maipi Repaŭ maire cuasache'te masia'jŭ chini.

6 Ũcuachi'a mai iere masijŭ Dios maire cuasache masime: Mai chuta'a re'oja'che cho'ovesŭju Diore cuherŭmŭ, Repaŭ

chiisirumũ tĩ'auna jũni ro'ikanasomũ Jesucristo maire. ⁷ Pãĩ'te, ũcuarepa cho'okũ'teta'ni, "Ikũpi vajũũ paau; chũ'ũpi chuenisora", chiima'me pãĩ. Chekurumũ rũa te'eñoã pãĩ chekũnani rũa re'onajejũna oni chuenisosome, vajũna paapũ chini. ⁸ Jã'ata'ni Dios maire na'a rũa oimũ. Repaũ maire oiche ija'che cho'o ñosi'kũa'mũ Dios: Mai chuta'a cu'ache cho'orũmũ Jesucristoji mai cu'ache cho'oche'te jũni ro'ikaau chini chũ'ũsi'kũa'mũ.

⁹ Jesucristoji chie rao jũni ro'ikaisi'ejekũna maire re'oja'che cho'onare cuasacheja'che cuasamũ Dios. Jã'are masijũ ũcuachi'a Repaũ maire na'a rũa re'oja'che cho'okaijachere masime mai ie: Pãĩ repana cu'ache cho'osi'e ro'ijũ paapũ chini Repaũ chũ'ũrũmũ, Jesucristo cho'okaisi'ejekũna ũcuarepa cho'okũ maini oimũ vati toa sani uuche'te ũsekaija'mũ. ¹⁰ Aperũmũ Diore mai cuherũmũ Repaũ Mamakũji maini jũni ro'ikaau chini raouna Diona'me re'oja'che pa'ime mai chura. Jesucristoji vajũrani pa'iu maire si'arũmũ re'oja'che cho'okaiũna jmamakarũjẽ'e pe'rumaũ cu'ache cho'omaneja'mũ maire Dios, Repaũ'te ja'me pa'inajejũna. ¹¹ Ũcuachi'a Jesucristoji cho'okaiũna, Dionĩ cuasajũ rũa pojome mai. Maire Paakũ Jesucristo jũni ro'ikaisi'ejekũna, Diona'me re'oja'che pa'inaa'me mai.

Adán cu'ache cho'okaisi'ena'me Jesucristo re'oja'che cho'okaisi'ere kũamũ

¹² Ija'chea'me: Chareparo pa'isi'kũ Adán cu'ache cho'osi'kũjekũ jũnisi'kũa'mũ. Cu'ache cho'osi'e ro'ia'me jũ'iñe. Jã'ajekũna mai aipãĩũ Adán jojosinajejũ cu'ache cho'ojuũ ũcuanũko jũnisonachi'aa'me mai. ¹³ Adán pa'irũmũpi vũa pãĩ cu'ache cho'ojuũ paniasome, Dios chuta'a Moiserẽ pãĩpi cho'oa'jũ chini chũ'ũmarũmũ. Jã'ata'ni reparũmũ cu'ache cho'onareta'ni Moisés chũ'ũsi'e jachasi'e cuasamaneasomũ Dios, chuta'a asamanajejũna. ¹⁴ Jã'ata'ni Adán jojosina ũcuanũko Dios chũ'ũñe Moisés chuta'a asamarũmũ pa'isina Adán Dios chũ'ũsi'e jachasi'ejache jachamanesinata'ni jũnisoasome. Repaũ Adán pãĩ ũcuanũkore cu'ache cho'okanasomũ. Na'a cho'je raisi'kũpi Jesucristo pãĩ ũcuanũkore re'oja'che cho'okanasomũ.

¹⁵ Adanna'me Jesucristo pãĩ ũcuanũkore cho'okanasome. Jã'ata'ni ũcuaja'che cho'omaneasome. Adán Dios chũ'ũsi'ere jachakũ cu'ache cho'oasomũ. Te'eũ Repaũni jachaũna pãĩ ũcuanũko jũnisome. Jã'ata'ni Repaũ Dios maire oimũ chũ'ũasomũ, Jesucristo te'eũji pãĩ ũcuanũko cu'ache cho'oche karama'ñe jũni ro'ikaau chini. Ro'ikaicojñosinajejũna maire si'arũmũ cho'okaimũ Dios, maipi re'oja'che paapũ chini. ¹⁶ Adanna'me Dios ũcuate'e

cho'okaimaneasome. Te'e'u Adán Dios chũ'usi'ere te'echo jachauna pãĩ ũcuanũko cu'ache cho'osi'e ro'ia'jũ chini chũ'ujamũ Dios. Pãĩ ũcuanũko Repau chũ'ũñe ruarepañõã jachasinareta'ni maire oiũ rupũ cho'okaniasomũ Dios, Jesucristoji jũni ro'ikakũna, "Chũ'upi ñato re'onajejũna cu'ache ro'iche peomũ inare", chisa chini. ¹⁷ Te'e'u Adán Repau chũ'usi'ere jachauna pãĩ ũcuanũko jũnisonaa'me. Jã'ata'ni Jesucristo Te'e'uji maire jũni ro'ikakũna Dios maini oiũ re'oja'che cho'onare cuasacheja'che cuasamũ. Ũcuachi'a re'oja'che pa'iche Dios rupũ isiche koonapi re'oja'che pa'ijũ Jesucristo pãĩ ũcuanũkore chũ'urũmũ Repau'te ja'me chũ'ujanaa'me mai.

¹⁸ Jã'ajekũna te'e'uji Dios chũ'usi'ere te'echo jachauna si'avãjũpãĩ repana cu'ache cho'osi'e ro'iche paame. Ũcuaja'che Te'e'uji te'echo re'oja'che cho'okakũna si'avãjũpãire Repau'te cuasanare Diona'me si'arũmũ re'oja'che pa'ire'omũ, Diopi repanani cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasakũna. ¹⁹ Te'e'u Adán Dios chũ'usi'ere jachauna pãĩ ũcuanũko cu'ache pa'inaa'me Diopi ñato. Ũcuaja'che Jesucristoji te'e'u Dios chũ'usi'ere cho'oũna pãĩ jainũko re'oja'che pa'ime Diopi ñato.

²⁰ Dios re'oja'che chũ'uasomũ pãipi Repau chũ'usi'ere jachajũ cu'ache cho'onapi ũcuana jachache'te masia'jũ chini. Jã'ata'ni Repau chũ'usi'e jachajũ si'arũmũ na'a rua cu'ache cho'onareta'ni ũcuanani oiũ na'a rua re'oja'che cho'okaisi'kũa'mũ Dios. ²¹ Pãĩ ũcuanũko cu'ache pa'ijũ jũnisome. Jã'ajekũna maini oiũ jũni ro'ikaau chini Maire Paakũ Jesucristo'te raosi'kũa'mũ. Re'oja'che cho'onare cuasacheja'che cuasakũ mai jũnisosirũmũ Repau pa'ichejana saja'mũ maire, si'arũmũ ja'me paarpũ chini.

6

Jesucristo'te jovosinajejũ cu'ache cho'oma'ñe re'oja'che pa'imasiche'te kũamũ

¹ Pãĩ chekũna ija'che i'kacosome: "Jã'aja'ñe pa'ito cuhama'ñe ũcua cu'ache cho'oũni mai, Diopi maini oiũ na'a re'oja'che cho'okaau", chiicosome. ² ¡Jã'aja'ñe cuasache rua cu'amũ! ¡Jã'aja'ñe pa'imaneñũ! Cu'ache cho'oche ũhasosinaa'me mai. Chura Diopi cho'okaiũna cu'ache cho'oma'ñe pa'ire'omũ maire. Re'oja'che pa'imasinata'ni, ¿jo'e cu'ache cho'oju pa'ijanaa'ñe mai? ³ Ie masime musanũkona: Aperũmũ pa'isi'e jo'kaso Jesucristoni, "Chũ'ure paajũ'u", chini Ũcuauñi jovo, Ũcuauña'me jũ'isinaja'ñe pa'ijũ okoro'vecojñosinaa'me mai. ⁴ Maire

Jesure jovosinare Ūcuauji jūni ro'ikakuna mai rekoñoã cu'ache cho'ouache sējokaisi'kua'mu Dios, Jesure jūnisouna tāsija'che. Okoro'vecojñosinajeju jūniso tācojño jo'e vajūraisinaja'ne pa'ime mai. Ūcuachi'a Dios peore Masiujeku Jesure jūnisosi'kure vasosija'che mai rekoñoã re'ojarekoñoã care'vakaisi'kua'mu, maipi mama pa'iju re'oja'che paaru chini.

5 Maipi Jesucristoni jovo mai aperamu pa'isi'e jo'kasosinaa'me. Jā'aja'ne cho'osinajeju Ūcuau'na'me jūnisosinaja'ne pa'ime mai. Repau jūniso tācojñosi'kupi jo'e vajurakuna mai rekoñoã care'vasirekoñoãre paaju jūni vajūraisinaja'ne mama pa'ime mai. 6 Ie ūcuachi'a masime mai: Jesucristo maire jūni ro'ikaisi'kujeku Ūcuau'na'me jū'isinaja'ne pa'ijuna maire vati paasinare tuasi'kua'mu, maipi cu'ache cho'oma'ne paaru chini. Jesucristoji jā'aja'ne cho'ouna cu'achechi'a cho'omasisina chura re'oja'che pa'imasime mai. 7 Pāi chekunare paaju chū'una repana koo paacojñonapi jūnisoru jo'e paacu'amu. Ūcuaja'che maipi Jesucristona'me jū'isinaja'ne pa'ijuna vatipi maini ūcuamakarū paau'na chura Diopi cho'okaiuna re'oja'che pa'imasiju cu'ache cho'omanaa'me mai.

8 Mai Jesucristona'me jū'isinaja'ne pa'iju iere masime: Repauji vajūjekuna Ūcuau'na'me si'aramu re'oja'che pa'ijanaa'me mai. 9 Ūcuachi'a iere masime mai: Jūni vajūraisikujeku jo'e jū'imaneja'mu Repau. Jūnisochē jo'e peomu Repau'te. 10 Pāi cu'are peore jūni ro'ikaisi'kujekuna jo'e jū'iñe peomu Repau'te. Jūni vajurani pa'iu Dioni re'oja'che cho'okaiu pa'imu Repau. 11 Ija'che cuasajū'u musanukona: Jesucristo cho'okaisi'jekuna jūnisosina pa'icheja'che pa'iju cu'ache cho'oma'ne pa'inaa'me musanukona. Ūcuachi'a musanukona Jesucristo jūni vajurani pa'iu Diore re'oja'che cho'okaicheja'che vajūraisinaja'ne pa'iju Diore re'oja'che cho'okaiju pa'ime.

12 Icheja chejachi'a pa'ire'oca'nivua're paajuna maire te'eñoã chuta'a cu'ache cho'ouamu. Jā'ajekuna musanukonare, Diore re'oja'che cho'okaiju pa'inare cu'ache cho'ouatojē'e cho'omairo pa'ijū'u, chiimu chū'u. Cu'ache cho'ona re'oja'che cho'ovesuju repanare uachechi'a cho'omasinaa'me. 13 Musanukonapi cu'ache cho'omaneñu chini peore meñe ūsejū'u, cu'ache cuasaju cho'ouache peore. Musanukona ca'nivua'na'me rekoñoã Dioni isijū'u, Repauji cho'okaiuna re'oja'che pañu chini. Jmamarūjē'e cu'ache cho'omairo pa'iju jūni vajūraisina pa'icheja'che mama pa'iju Dioni re'oja'che cho'okaiju

pa'ijũ'ũ. ¹⁴ Dios mʉsanʉkonare re'oja'che cho'okaimʉ, re'oja'chere cho'omasijʉ cu'ache cho'oma'ñe paapʉ chini. Aperʉmʉ mʉsanʉkona Dios pa'ichejana sañu chini Repaũ chũ'ũ jo'kasi'e rʉa cho'oju pa'isinaa'me. Jã'ata'ni chura jã'aja'ñe cho'oche chũ'ũma'ñe, rupʉ mʉsanʉkonare oiũ cho'okani cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamaneja'mʉ Repaũ.

Re'oja'che cho'omasiche'te kʉamʉ

¹⁵ Jã'aja'ñe pa'ito, Diopi maini oiũ mai cu'ache cho'oche'te jo'e cuasamaũna Repaũ aperʉmʉ chũ'ũ jo'kasi'e cho'omanata'ni, ¿cu'ache cho'ojanaa'ñe mai? ¡Pãañu! ¡Cu'ache cho'omaneñu mai! ¹⁶ Ie masime mʉsanʉkona: Mʉsanʉkonare ja'me pa'ikʉji chekʉni, “Chũ'ũre paajũ'ũ; mʉ'ũ chiichechi'a cho'okasa”, chini repaũ'te paakʉ chũ'ũñechi'a cho'okʉ pa'ija'mʉ repaũ. Jã'ata'ni jã'aja'ñe i'kato repaũ'te cho'oũache cho'ocu'aja'mʉ. Diore jã'aja'ñe i'kanata'ni re'oja'che pa'ime, “Chũ'ũre paajũ'ũ; mʉ'ũ chiichechi'a cho'okasa”, chiina. Ũcuaja'che mʉsanʉkonapi cu'ache'te cho'oju re'oja'che cho'oche cavesʉsoru re'oja'che cho'oũanareta'ni cho'ocu'aja'mʉ, mʉsanʉkonare vatipi paakʉna. Jã'aja'ñe cho'onare cuhekʉ sějomʉ Dios. Aperʉmʉ mʉsanʉkona Dios pa'ichejana sañu chini Repaũ chũ'ũ jo'kasi'e rʉa cho'oju pa'isinaa'me. Jã'ata'ni chura jã'aja'ñe cho'oche chũ'ũma'ñe rupʉ mʉsanʉkonani oiũ re'oja'che cho'okani cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamaneja'mʉ Repaũ. ¹⁷ Iere cuasakʉ Diore, “Re'orepamʉ”, chiimʉ chũ'ũ: Aperʉmʉ mʉsanʉkonare vatipi paasi'kʉa'mʉ. Jã'ata'ni mʉsanʉkonare pãipi Dios chũ'o re'oja'chere che'chojuna asa chẽa pojojʉ Diopi cho'okaiũna peore cho'oju pa'inaa'me. ¹⁸ Diopi cho'okaiũna vati mʉsanʉkonare paasi'kʉpi teana jñu'isi'kʉa'mʉ. Chura mʉsanʉkona Dios neenajeju Repaũ chiichechi'a cho'oũu chiime. ¹⁹ Ie asamasire'oche kʉamʉ chũ'ũ mʉsanʉkonare na'a rʉa asa masia'ju chini: Aperʉmʉ mʉsanʉkona cu'ache cuasaju cu'achechi'a cho'oju si'arʉmʉ na'a rʉa cu'ache cho'oju pa'isinaa'me. Chura re'oja'chechi'a cho'oũu chini mʉsanʉkona ca'nivũãna'me rekoñoã Dioni isijũ'ũ, Repaũji cho'okaiũna re'oja'che cuasaju si'arʉmʉ na'a re'oja'che cho'oju pañu chini.

²⁰ Mʉsanʉkonare vati paarʉmʉ re'oja'che cho'ochejẽ'e cuasamanesinaa'me.

²¹ Aperʉmʉ mʉsanʉkonare ʉachechi'a cho'oju pa'isinaa'me, “Jã'aja'ñe cho'oni'te pojojanaa'me mai”, chini cuasaju. Jã'ata'ni mʉsanʉkona chura reparʉmʉ cho'osi'ere cuasani vajũchujʉ pojoma'me. Aperʉmʉ mʉsanʉkona cho'osi'eja'che cho'onare cuhekʉ sějomʉ Dios. ²² Jã'ata'ni chura Jesucristo cho'okaisi'ejekʉna Dios neenajeju vatipi jñukʉna si'arʉmʉ na'a rʉa re'oja'che

cho'ojũ Diona'me si'arũmũ re'oja'che pa'ijanaa'me m̄sanũkona. ²³ Maire cu'ache cho'onare cuheku s̄jomũ Dios, mai cu'ache cho'osi'e ro'i. Jã'ata'ni Maire Paaku'te Jesucristo'te jovosinare Diopi rupũ cho'okaiũna Ũcuauña'me si'arũmũ re'oja'che pa'ijanaa'me mai.

7

Dios aperũmũ chũ'u jo'kasi'ere Jesucristo'te jovosinapi cho'oma'to ro'iche peomũ

¹ Asarepajũ'u, chu'u majapãi. Dios chũ'usi'e masime m̄sanũkona. Ũcuaja'che masime ie: Pãi vajũna cheja pa'irũmũna, Dios chũ'usi'ere cho'oma'to cu'amũ. Jũ'isirũmũ cho'oma'nea'me jã'a. ² Ija'chea'me. Ija'che kuamũ Dios chũ'uñe: Romio umũu'te vejani repau jũnisorũmũjatũ'ka umũ pa'imo. Repau jũnisoruta'ni umũ peoo'mo. Te'eo pa'imo repao. ³ Repao ũju jũnisorũmũna chekũni umũu'te vejani Diopi ñato cu'ache cho'oma'mo. Jã'aja'ñe cho'oni Dios chũ'uñe jachama'mo repao. Jã'ata'ni ũju chuta'a vajũũ pa'itona chekũni umũu'te pani Diopi ñato cu'ache cho'omo repao.

⁴ Jã'aja'ñe pa'imũ maire. Diopi chũ'uũna Moisés tocha jo'kasi'e ũjũja'ñe pa'isi'kuamũ maire. Jã'ata'ni Jesucristo'te jovosinajeju Ũcuauña'me jũ'isinaja'ñe pa'ime mai. Jũnisorũmũna jũ'isinaja'ñe pa'ijũna Moisés tocha jo'kasi'e mai ũjũja'ñe pa'ima'mũ chura. Jã'ajekũna aperũmũ Repau chũ'uũna tochasi'e peore cho'oma'to ro'iche peomũ. Jesucristo jũni vajũraisikũpi paamũ maire, Dionis si'arũmũ na'a rũa re'oja'che cho'okaiju paapu chini. ⁵ Aperũmũ mai cu'arekoñoãre paaju cu'ache cho'ouakũna cu'achechi'a cho'osinaa'me. Jã'ajekũna Dios cho'omanejũ'u chiisi'eta'ni asasinajeju ũcuare cho'ouakũna cho'osinaa'me mai. Si'arũmũ na'a rũa cu'ache cho'ojũ pa'isinaa'me. Jã'aja'ñe cho'ojũ vati toana sairã'asinaa'me mai. ⁶ Aperũmũ Diopi chũ'uũna Moisés tocha jo'kasi'e peore cho'omanerena rũa cu'asi'kuamũ maire. Jã'ata'ni chura Jesucristoni cuasaju jovosinajeju Ũcuauña'me jũ'isinaja'ñe pa'iju Repauji chũ'uũna Moisés aperũmũ tocha jo'kasi'e peore cho'omanareta'ni maini oiũ re'oja'che cho'okaimũ Repau. Chura Jesucristo chẽa paanajeju, Dios Rekochoji cho'okaiũna mamarekoñoãre paaju cho'oche cho'okaime mai Repau'te.

Jesucristo'te cuasanata'ni ũcuare rekoñoã cu'ache paache'te kuamũ

⁷ Jã'aja'ñe pa'ito, ¿Diopi chũ'uũna Moisés tocha jo'kasi'e cu'aku? ¡Cu'ama'mũ! Jã'aja'ñe i'kama'kuamũ chu'u.

Moisés tocha jo'kasi'ere peoni chũ'u rekocho cu'ache pa'iche vesura'amũ chũ'u. Jã'are ñaku che'chesi'kua'mũ chũ'u. Ija'chea'me: Moisés tocha jo'kasi'epi, "Chekuna neemajñaruãre tua paauche ñamanejũ'u", chiima'to chũ'ure tua paauche vesura'asi'kua'mũ chũ'u. ⁸ Chũ'ure, cu'ache cho'oneekujekuna, "Jã'are cho'omanejũ'u", chiito na'a rua cho'omasikua'mũ. Chekuna neemajñaruã ũcuamajñaruã paaasi'kua'mũ chũ'ure. Chũ'umanesi'e pa'ito jachamanera'asi'kua'mũ. ⁹⁻¹⁰ Aperumũ Dios chũ'usi'e chũ'u vesurumũ, "Re'okũ'mũ chũ'u", chini pojoku cuasasi'kua'mũ. Jã'ata'ni Dios chũ'usi'e che'chesirumũ masikuta'ni cho'ocuheku jachasi'kua'mũ chũ'u. Jã'arumupi jachakuna cuheku sējosi'kua'mũ Dios chũ'ure. Dios maire jã'aja'ñe cho'oma'ñe paapu chini chũ'usi'kua'mũ, maipi Ūcuana'me re'oja'che paapu chini. Jã'ata'ni chũ'upi Repau chũ'usi'ere asa jachakuna cuheku sējosi'kua'mũ chũ'ure. ¹¹ Dios chũ'u jo'kasi'ere asani, cu'arekocho'te paaku rũhiñe cuasamaũ ija'che cuasasi'kua'mũ chũ'u, vatipi jorekuna: "Dios chũ'usi'e cho'oma'to ũcua re'oja'mũ chũ'ure", chini Repau chũ'usi'e jachasi'kua'mũ chũ'u. Jachakuna Dios chũ'ure cuheku sējosi'kua'mũ.

¹² Dios chũ'u jo'kasi'e cu'ama'mũ. Rua re'omũ. Re'oja'chere che'chomũ. ¹³ Jã'aja'ñe pa'ito, Dios chũ'uni cuheku sējoñe'te kuaku, ¿Repau aperumũ chũ'u jo'kasi'e chũ'ure cu'ache cho'oku? ¡Pãamũ! ¡Jã'aja'ñe i'kama'kua'mũ chũ'u! Ija'chea'me: Chũ'u cu'achechi'a cho'omasiche'te chũ'upi masiakũ chini re'oja'che chũ'usi'kua'mũ Dios. Cu'ache cho'oku chũ'u rekocho cu'ache pa'iche masicuhamaũ chũ'u, Dios chũ'usi'e re'oja'chere asani.

¹⁴ Iere masime mai: Moisés tocha jo'kasi'e Dios Rekochoji chũ'usi'ea'me, maipi Repau chiiche re'oja'che cho'ojũ paapu chini. Chũ'uta'ni chũ'ure cho'ouache'te cho'oku vati chũ'ũñe cho'okũ'mũ. ¹⁵ Vesumũ chũ'u cho'oche. Chũ'ure cho'ouache re'oja'che cho'oma'kua'mũ. Chũ'u cho'ocuhecheta'ni cu'ache cho'okũ'mũ. ¹⁶ Chũ'u cu'ache cho'oche'te cuhekujekũ iere masimũ chũ'u: Moisés tocha jo'kasi'e jã'aja'ñe cho'oche'te ũsechejekũ rua re'oja'imũ. Ūcuarepare chũ'umũ. ¹⁷ Chũ'u cu'ache cho'oche chũ'ure cho'ouachema'mũ. Cu'ache cho'ocuhemũ chũ'u. Jã'ata'ni chũ'u rekocho chuta'a cu'ache pa'iu chũ'uni cu'ache cuasokuna jã'aja'ñe cho'omũ chũ'u. ¹⁸ Iere masimũ chũ'u: Chũ'uchi'a te'eũ pani jmamakarujẽ'e re'oja'che pa'ima'mũ, chuta'a chũ'u rekocho cu'ache paaku. Rua re'oja'che cho'ora chiiku'teta'ni cho'ocua'mũ chũ'ure. ¹⁹ Re'oja'che cho'ora chinijẽ'e cho'oma'mũ chũ'u. Cu'ache cho'omanera chini ũcua cho'omũ chũ'u. ²⁰ Chũ'upi cu'ache

cho'ochete cuheto chu'ure cho'ouama'nea'me. Chu'u rekocho chuta'a cu'ache pa'iu chu'uni cu'ache cuasokuna ja'aja'ne cho'omu chu'u.

²¹ Si'arumu ija'che pa'iku'mu chu'u: Re'oja'che cho'ora chiikuta'ni ũcua cu'ache cho'okum'u chu'u. ²² Diopi chũ'uuna Moisés tocha jo'kasi'ere chu'u rekochoji raa chiiu cho'ora chiimu chu'u. ²³ Jã'ata'ni chu'u rekocho chuta'a cu'ache pa'iu jachaku cu'ache cho'omu chu'u. Si'arumu chu'u rekocho cu'ana'me raa cavamu. Cu'api cajejanisouna re'oja'che cho'ocuumu chu'ure. ²⁴ ¡Raa cu'am'u chu'uvu'ure! Cu'achi'a cho'okujekuna Dios chu'ure cuheku sêjoja'mu. ¿Neepi chu'ure cho'okaijanaa'ne? Raa oimu chu'u. ²⁵ ¡Jã'ata'ni cho'okaiku pa'im'u! Diopi chũ'uuna Maire Paaku Jesucristoji cho'okaimu chu'ure. Jã'ajekuna raa pojoku Diore, "Re'orepamu", chiiu pa'im'u chu'u.

Chu'u i'kasi'e ija'chea'me: Chu'u rekocho Dios chũ'uñe peore cho'ora chiimu chu'u. Jã'ata'ni Diopi cho'okaima'to chu'u rekocho chuta'a cu'ache pa'iu cho'ocujam'u chu'ure.

8

Dios Rekochoji cho'okaiuna re'oja'che pa'iche'te i'kam'u

¹ Jã'ajekuna chura Jesucristo chëa paanare Diopi, "Re'onaa'me ina", chiiuna, cu'ache cho'osi'e ro'iche peomu. ² Apepumu chu'ure cu'achechi'a cho'omasikuna cuheku sêjosi'kuam'u Dios. Churata'ni Jesucristo cho'okaisi'ejekuna Ũcua'ni cuasaku jovuuna Dios Rekochoji cho'okaiuna Ũcua'na'me re'oja'che ja'me pa'im'u chu'u. ³ Dios maire re'oja'chere chũ'usi'kuam'u, maipi re'oja'che cho'ojũ Ũcua'na'me paapũ chini. Jã'ata'ni maire re'oja'che cho'ocuai'kuam'u, vatipi maini paakuna. Jã'aja'ne pa'inani Dios Repau Mamaku'te raosi'kuam'u, mai cu'ache cho'onaja'uta'ni jmamakarujẽ'e cu'ache cho'oma'ne pa'iu mai cu'are jũni ro'ikaau chini. Diopi chũ'uuna mai cu'are Jesupi jũni ro'ikakuna maire pe'ruche cuhasosi'kuam'u Dios. Jã'ajekuna chura maire Repau'te ja'me re'oja'che pa'ire'omu. ⁴ Jã'aja'ne Dios maire cho'okaisi'kuam'u, mai te'ena meñe cu'ache cuasaju cho'ochete cho'oma'ne pa'ijũ, Ũcua' Rekochoji cho'okaiuna Repau chũ'uñe'te cho'ojũ paapũ chini.

⁵ Pãi repauna rekoñoã cu'ache cuasachechi'a cho'ona repanare uachechi'a cuasaju cho'ome. Pãi Dios Rekocho chũ'uñe'te cuasaju cho'onata'ni Dios chiiche'te cuasaju cho'ome. ⁶ Pãi repauna rekoñoã te'ena cu'ache cuasaju

cho'onare cuhekũ sějomũ Dios. Dios Rekocho chi-iche cuasajũ cho'onata'ni Repaũna'me si'arũmũ re'oja'che pa'ijanaa'me. ⁷ Repanare cu'ache cho'ouachechi'a cuasana Dioni cuhejũ Repaũ chũ'ũñe cho'oma'me. Chekũrũmũ Repaũ chũ'ũñe cho'oñũ chiitojẽ'e ũcua cho'ocu'ara'amũ repanare. ⁸ Pãi repana rekoñoã cu'ache cuasachechi'a cho'ona repanare uachechi'a cho'oju Diore pojovesũme. Jã'ajekũna repanare pojoma'mũ Dios.

⁹ Mũsanũkonata'ni, Jesucristo chẽa paanajejũ Dios Rekocho'te paajũ Repaũ chiiche'te cuasajũ mũsanũkona cu'ache cuasache cho'oma'me. Pãi Dios Rekocho peonata'ni Jesús neenama'me. ¹⁰ Mũsanũkonare cu'ache cho'ojuũna cuhekũ sėjosi'kũa'mũ Dios. Jã'ata'ni Jesucristo'te jovosinajejũ Ũcuaũna'me jũ'isinaja'ñe pa'ijũna Diopi mũsanũkonani cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasakũna Ũcuaũna'me re'oja'che pa'ire'omũ mũsanũkonare chura. ¹¹ Ũcuachi'a Jesure jũniso tãcojñosi'kũre Vasosi'kũ Dios Rekochoji ja'me pa'iu cho'okaija'mũ mũsanũkonare, jũnisosirũmũ vajũrani mamaca'nivũãre koo paaa'ju chini.

¹² Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapãijana. Dios Rekochoji ja'me pa'imũ maire. Jã'ajekũna maire cho'ouache cu'ache cho'oju pa'imaneñũ mai. ¹³ Mũsanũkonare uachechi'a cuasajũ cho'oju pa'ito cuhekũ sėja'ja'mũ Dios. Jã'ata'ni Dios Rekochoji cho'okaiũna mũsanũkonare cu'ache cho'ouache'te jo'kasoni Diona'me si'arũmũ re'oja'che pa'ijanaa'me mũsanũkona.

¹⁴ Dios Rekocho chũ'ũñe cho'ona ũcuanũko Dios chĩia'me. ¹⁵ Mũsanũkona Jesucristo'te jovorũmũ Dios Repaũ Rekocho'te ĩsisi'kũa'mũ, mũsanũkonapi, "Repaũ chĩia'me mai", chijũ masia'ju chini. Aperũmũ cu'achechi'a cho'omasisinaa'me mũsanũkona. Churata'ni Repaũ chĩijejũ re'oja'che pa'imasime. Jã'are masijũ vajũchũma'me mũsanũkona, cu'ache cho'osi'e ro'imanejanajejũ. Repaũ Rekochoji cho'okaiũna, Repaũ chĩijejũ, "Ja'kũ", chiime mũsanũkona Repaũ'te. ¹⁶ Repaũ Rekochoji mai rekoñoãna kũakũna, "Dios chĩia'me mai", chiime. ¹⁷ Repaũ chĩijejũna Dios rũa re'oja'che ĩsija'mũ maire, mai a'chũre Jesucristo'te ĩsisi'eja'che. Icheja cheja pa'irũmũ Dios chĩijejũ mai a'chũ Jesucristo cu'ache cho'ocojñosi'eja'che cho'ocojñome mai. Na'a pa'isirũmũta'ni Repaũ pa'ichejana sani Repaũ pa'icheja'che re'oja'che pa'ijanaa'me mai.

Dios maire si'ache re'oja'che ĩsijachere kũamũ

¹⁸ Chura sũmava'na pa'ime mai cu'ache cho'onajejũ. Na'a pa'isirũmũta'ni Dios maire chekũna ñaju'te re'oja'chechi'a

pa'inare cho'oja'mu. Re'oja'che pa'ijuna Dios maire ruu pojoja'mu. Jã'ajekuna irumu pa'iche cuasama'ne na'a pa'isirumu pa'ijachere cuasaku pojomu chu'u. ¹⁹ "Reparumu na'mi t'aa'ku", chiiju cha'ame ucuanuko Dios cho'osina, Repau chi pa'ijachere masinu chini. ²⁰ Pãipi cu'ache cho'orena Dios chu'usi'e cu'ache si'ache pa'imu chura. Peore si'asochē pa'imu. Jũ'iñe pa'imu. Ñañañe pa'imu. Rupū pa'ima'mu jã'a; Dios chu'usi'ea'me, pãi cu'ache cho'osi'e ro'i. Repau chiisirumujatu'ka jã'aja'ne pa'ija'mu icheja cheja. ²¹ Jã'ata'ni na'a pa'isirumuna Repau chu'usi'e cu'ache peore sējoja'mu Dios. Si'asochē peoja'mu. Jũ'iñe peoja'mu. Ñañañe peoja'mu. Re'oja'chechi'a pa'ija'mu. Dios Repau chi re'oja'chechi'a pa'inare cho'orumuna Repau cho'osi'e peore si'ache re'oja'che care'vasoja'mu. ²² Dios chu'usi'e cu'a peore irumujatu'ka ũcua cu'amū, romio'te chi jñaapi'rako'te asicheja'che. Jã'are masime mai. ²³ Ūcuachi'a mai rekoñoãre Dios Rekochoji apicare'vakuna reparumupi na'mi t'aa'ku chini cha'ame mai, chuta'a cu'ache pa'iju oiju. Reparumu Dios maire Repau chi re'oja'chechi'a pa'inare cho'oja'mu. ²⁴⁻²⁵ Maire re'oja'chechi'a pa'inare Dios cho'ojachere cuasaju Jesucristoni jovosinaa'me mai, Ūcuana'me si'arumu re'oja'che pañu chini. Re'oja'chechi'a pañu chini cha'ame mai, rekoñoãpi chuta'a cu'ache pa'ina. Mai chuta'a paa ñama'ñejekuna cha'ame mai. Pãi repana paa ña'ne cha'ama'me. Diopi cho'okaiuna pojoju cha'ame mai.

²⁶ Ūcuachi'a pa'ivesunare Dios Rekochoji cho'okaimu maire. Mai rekoñoã cuasache'te maipi Dioni kuvavuto Repau Rekochoji kuvaimu maire. Mai chu'opi Diore sēevesuche Repau Rekochoji sēekaimu. ²⁷ Dios mai rekoñoã pa'iche masimū, ũcuachi'a Repau Rekocho cuasache. Jã'ajekuna Repau Rekocho Diorechi'a asare'ocheji Repau chiiche'te sēekaimu maire Repau chēa paanare.

Dios Repau'te cuasanare maire re'oja'che cho'okaija'mu na'a ruu pa'imasia'ju chini

²⁸ Iere masime mai: Re'oja'che paapu chini Dios chēasinare Repau'te cuasanare maire si'ache t'ijñeñe Repau cho'oche'me, maipi si'arumu na'a ruu re'oja'che pa'imasia'ju chini. ²⁹ Maire teana apereparumuna masicojñonare ija'che i'kaasomū Repau: "Repana chu'u Neeku pa'icheja'che re'oja'che paapu. Chu'u Chi charo cakujeku chu'ure cuasana ucuanuko majaa'chu paa", chini cuasaasomū Dios maire. ³⁰ Apereparumuna maire

masikũ chēasi'kua'mũ Dios. Maire Repau chēasinare cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasamũ. Jã'aja'ñe cuasacojñonajejuna re'oja'chechi'a pa'inare cho'oja'mũ Repau maire, Repau Mamakũ pa'icheja'che re'oja'che paapu chini.

³¹ Jã'are masijũ ija'che cuasame mai: Maini Diopi oiũ maire cuhenare cajejaimũ. ³² Repau Mamakũ'te ũsema'ñe rupũ ĩsisi'kua'mũ, maini ũcuanũkore jũni ro'ikaau chini. Mamakũ'te ũsema'ñe ĩsisi'kũjekũ ũcuachi'a ũsema'ñe re'oja'chere si'ache rupũ ĩsija'mũ Repau maire. ³³ Diopi maini cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasakũna maire Repau chēasinajejuna chekũna mai pa'iche ña cuhejũ cu'ache i'kacheta'ni asamaneja'mũ Repau. ³⁴ Diopi maire, "Re'onaa'me ina", chiito, ¿neepi maire, "Cu'ache cho'osinaa'me ina", chiijanaa'ñe? Jesucristo maire jũni ro'ikani jo'e vajurani pa'iu Diore kueñe ũjajũtu cakã'kore ñu'iu sēekaimũ maire. ³⁵ Jesucristo jmamakarũjẽ'e cuhama'ñe cuasamũ maire. Maire ruarepañoã cu'ache cho'ocojñoto oimũ Repau. Maire cu'ache si'arũmũ ti'jñeto oimũ Repau. Maipi Repauni cuasajuna pãipi maini cu'ache cho'oto oimũ. Au peova'na pa'ito oimũ Repau. Maipi chuova'na pa'ijũ kãña peoto oimũ. Maire asivajuchũache pa'ito oimũ Repau. Pãipi maini vanisoñu chiitojẽ'e oimũ Repau maire. ³⁶ Ija'che kũamũ Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e:

Mũ'uni cuasajuna chũkũna'te pãi si'arũmũ vanisõñu chiime.

Ovejava'nare vanisõjava'nare cuasacheja'che cuasajũ chũkũna'te rua cu'ache cho'ome repaña,

chiimũ. ³⁷ Jã'aja'ñe cho'ocojñonata'ni, Diopi maini oiũna Jesucristo cho'okaisi'jekũna Repauji cho'okaiũna kokana cava cajejaicheja'che maipi Repau'te cuasache'te ũhamapu na'a rua re'oja'che pa'ime mai. ³⁸⁻³⁹ Iere masimũ chũ'ũ: Jesucristo chēa paanajejuna Dios maire rua chiimũ. Maipi jũnisoto ũcua cuhama'ñe cuasamũ Repau maire. Maipi rua jeerũmũ vajuna pa'itojẽ'e ũcua cuhama'ñe cuasamũ Repau maire. Angeleji ũseñu chiitojẽ'e, cuhama'ñe cuasamũ. Chekurũmũ vatipi ũseñu chiitojẽ'e, cuhama'ñe cuasamũ maire. Pãi chũ'ũnapi ũseñu chiitojẽ'e, cuhama'ñe cuasamũ Repau. Chura cho'ochena'me na'a pa'isirũmũ cho'ojachejẽ'e, cuhama'ñe cuasamũ. Jesucristo chēa paanajejuna Dios maire cuhama'ñe cuasamũ, maipi cũnaũmũ pa'ito ũcuachi'a cheja pa'itojẽ'e. Cuhama'ñe cuasamũ Repau maire Repau cho'osina te'eujẽ'e jujama'ñe ũseñu chiitojẽ'e.

9

Dios Israel jojosiñare chëa paache'te kuamũ

¹ Jesucristo neekũjekũ jorema'ñe ũcuarepare i'kamũ chũ'ũ. Ũcuaja'che Dios Rekochoji chũ'ũ rekochoña kuakũna ũcuarepare kuamasimũ chũ'ũ. ² Chũ'ũ majapãire chũ'ũ rekochoji judíopãire si'arũmũ oiũna rũa sumamũ chũ'ũre. ³ Chũ'ũre cho'ore'oto Jesucristo'te ja'me pa'ima'ñe vati toa sani uukũ repaña cu'ache cho'osi'e ro'ikũ pasa chira'amũ chũ'ũ, chũ'ũ majapãipi Ũcuauña'me paapũ chini. ⁴ Mai judíopãĩ aipãire Israel jojosiñajẽuna Moisés pa'irũmũ Repaũ chĩi paapũ chini chëa ja'me pa'iu rũa Miakũji ija'che i'kaasomũ Dios: "Mũsanũkonapi chũ'ũ chũ'ũñe'te cho'oto ja'me pa'iu cho'okaija'mũ chũ'ũ", chinasomũ Dios. Repaũ chũ'ũñe'te tochaakũ chini chũ'ũasomũ Dios Moiserẽ, tocha paakũ repañani che'chokũna asa chëa pa'imasia'jũ chini. Repaũ vũ'ena chi'i Repaũni pojochẽ jo'kaasomũ. Repañare Repaũ cho'okaijache kũasomũ Repaũ Dios mai judío aipãĩ. ⁵ Israel mamachĩi chũkũna aipãia'me. Ũcuaja'che Cristo, pãiu ainee Israel jojocojñosi'kũamũ. Ũcuauji Cristo Dioa'mũ. Peore chũ'ũkũjekũ si'arũmũ pojocojñokũ'mũ Repaũ. Jã'aja'ñe paau.

⁶ Dios Repaũ i'kasi'e jorema'ñe Israelpãĩ cho'okaimũ. Jã'ata'ni ũcuauko Israel jojosiña Diopi ñato repaña rekoñoã Israelpãirepama'me. ⁷⁻⁹ Ija'chea'me: Abraham jojosiña ũcuaukore chëama'mũ Dios. Abrahamre ija'che i'kaasomũ Dios: "Jo'e ũsurũmũ chũ'ũ jo'e rani ñato chũire paaja'mo Sara", chinasomũ. Dios i'kasi'kũ jojosiña Dios chëasinachi'aa'me, Sara mamakũ jojosiña. Abraham jojosiña ainesina ũcuauko Dios chëasinachi'ama'me. Ũcuachi'a Dios ija'che i'kaasomũ repaũ'te: "Mũ'ũ jojosiña ũcuaukore chëama'ñe Isaac jojosiñarechi'a chëa paaja'mũ chũ'ũ", chinasomũ Dios Abrahamre.

¹⁰ Jã'ata'ni Isaac jojosiña ũcuauko Dios chëasinama'me. Repaũ rũjo Rebeca chĩi teana ka'chanare jñaasomo, mai aipãiu Isaac chĩi, Esauna'me Jacob. ¹¹ Chuta'a repañare jñaamarũmũ repaña cu'achejẽ'e cho'oma'ñe re'oja'chejẽ'e cho'omarũmũ repaũ cho'ojache cuasama'kũta'ni Repaũ'te uache cho'ora chini Jacobni chëasomũ Dios. "Repaũ ainesirũmũ soija'mũ chũ'ũ repaũ'te, chũ'ũ neekũ paau chini", chinasomũ Dios. ¹² Jã'aja'ñe cho'ora chini pũka'kore Rebeca'te ija'che i'kaasomũ Dios: "Cho'jeũ pa'ijau ma-jaa'chũni chũ'ũja'mũ", chinasomũ. ¹³ Na'a pa'isirũmũ Diopi i'kaũna ija'che tocha jo'kaasome pãĩ: "Jacobni chiu Esaura'ta'ni chëacuhesi'kũamũ chũ'ũ", chinasomũ Dios.

14 Jã'ajekuna, ¿Jã'aja'ñe cho'okũ ùcuarepa cho'omanesi'kua'mũ Dios", chiiche mai? ¡Pãame! ¡Jã'aja'ñe i'kamanaa'me mai! 15 Moiserere ija'che i'kaasomũ Dios: "Chũ'ure ùanarechi'a oija'mũ chũ'u", chiniasomũ. 16 Dios Repau'te oìanarechi'a oìũ chẽamũ. Jã'ajekuna pãì, "Dios chũ'ũñe'te cho'oja'mũ chũ'u, Diopi chũ'ũni chẽaa'kũ chini", chiijũ cuasana ùcuarepa cuasamanaa'me. 17 Aperumũ tochasi'e Dios chũ'o Repau chiiche cho'ora chini Repau'te ùanare chẽañe'te ija'che kũamũ:

Egipto canare chũ'ũku'te ija'che i'kaasomũ Dios, Israelpãì
cu'ache cho'okũ'te:

"Chũ'ũpi mũ'ure pãì chũ'ũku'te jo'kasi'kua'mũ, mũ'ũpi
repanare cu'ache cho'okuna

chũ'ũpi re'oja'che cho'okaiũna chũ'u cho'omasiche'te pãipi
masia'jũ chini,

ũcuaja'che pãì si'achejũarũã pa'ina chũ'u pa'iche'te asa
masia'jũ chini", chiniasomũ Dios repau'te,

chiimũ. 18 Jã'ajekuna Dios Repau'te oìanare oimũ. Ùcuaja'che Repau'te oìuamanare cu'ache ti'jñe'ñe cho'omũ, repañare ùache cu'ache cho'oju Repau'ni na'a rũa cuhea'jũ chini.

19 Chekurumũ mũ'u chũ'ure ija'che sẽemũ: "Jã'aja'ñe pa'ito, ¿je'se pa'ũna pãìũ'te, 'Cu'ache cho'omũ', chiikũ Dios? Diopi Repau'te ùache cho'oto, ¿neepi Dios cho'oche ùsejanaa'ñe?", chiimũ. 20 Jã'aja'ñe i'kakũ'te ija'che i'kaja'mũ chũ'u: ¿Jeeja'ũjekũ mũ'ure Cho'osi'kure Diore ke'rekũ mũ'u? Pãìũ'mũ mũ'u. Churupũji i'kamasini repapũ tũosi'kure ija'che i'kamanera'amũ: "¿Je'se pa'ũna mũ'u chũ'ure ija'ipũ tũou'?", chiimanera'amũ. 21 Toto tũokũ'te repau'te ùache tũore'omũ. Churupũ rũa re'oja'ipũ tũouato tũore'omũ repau'te, pãipi ña, "Masia'mũ ikũ", chiapũ chini. Ùcuachi'a cu'amajũarũãre mañara chini ùcuate'eca'repũji cu'ara'pũrũ tũouato tũore'omũ repau'te.

22 Diore ùcuaja'che toto tũokũ'te ùcuauache tũore'ocheja'che Repau'te ùache cho'ore'omũ. Jã'ajekuna maire Repau cho'osinajejũna Repau'te ùache cho'okũ pãì cu'ache cho'osi'ere pe'rukũ ro'iche chũ'ũñena'me Repau cho'omasiche cho'o ñora chini chuta'a cho'oma'ñe cha'amũ Repau, pãì Repau'te pe'rucojũona sẽjouato, sẽjore'onare. 23 Ùcuachi'a Repau oìũ chẽasinapi cu'ache cho'oche ùhaso Repau'ni cuasajũ jova'jũ chini cha'amũ, re'oja'chechi'a pa'inare cho'ouna pãipi ña, "Peore masimũ Dios", chiijũ masia'jũ chini. Jã'ajekuna aperumũ Repau i'kasi'ere cho'ora chini Repau pe'runare cu'ache cho'oma'ñe cha'amũ. 24 Jã'aja'ñe cho'ora chini Dios maire soisi'kua'mũ,

joopoãchi'a, judíopãina'me judío peonare. ²⁵ Diopi i'kakuna ija'che tocha jo'kaasomũ Oseas:

“Pãi chũ'u neena pa'imanésinare,
'Chũ'u neenaa'me ina', chiija'mũ chũ'u.

Chũ'u cuhesivãjũpãire, 'Ivãjũre chiimũ chũ'u', chiija'mũ.

²⁶ 'Mũsanũkona icheja cana chũ'u neenama'me', chiisicheja canare,

'Chũ'u Si'arũmũ Pa'ikũ chĩia'me mũsanũkona', chiija'mũ chũ'u", chiisi'kua'mũ Dios,

chiimũ Oseas tocha jo'kasi'e. ²⁷ Isaías Israelpãire Dios chũ'ore chũ'vakũ ija'che i'kaasomũ:

Israel jojósinare chiara mejavũ mejara'karũãjanũko jainũko pa'inareta'ni te'evanare oiũ

chẽa paakũ Repaũ pa'ichejana saja'mũ Dios.

²⁸ Repaũ i'kasi'e jorema'ñe peore na'mi cho'oja'mũ Repaũ icheja pa'inare,

chíniasomũ Isaías. ²⁹ Aperũmũ repaũ Isaías ija'che i'kaasomũ:

Dios, cũnaũmũ pa'inare ùcuauũkore Chũ'ũkũ, maire Israelpãi te'evanare jujama'to

Sodoma vũ'ejoopo canana'me Gomorra vũ'ejoopo cana cu'ache cho'ocojñõñeja'ñe

cho'ocojñõra'ame mai.

Israelvãjũpãi peora'ame,

chiiche tocha jo'kaasomũ repaũ Isaías.

Israelpãi Jesucristo repanare cho'okaisi'e jachache'te kũamũ

³⁰ Jã'ajekũna ija'chea'me: Diopi Repaũ'te cuhesinani judío peonare cho'okaiũna chura Repaũni cuasajũna cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasamũ. ³¹ Jã'ata'ni Israelpãi,

Diona'me pañũ chini Repaũ chũ'usi'ere cho'oũũ chiinata'ni cho'omarũna repanare pojoma'mũ Dios. ³² Repana judíopãi

Repaũ chũ'u jo'kasi'ere cho'oũũ chiime, Diopi repana cho'ochete ña pojoa'kũ chini. Jã'ata'ni repanani oiũ

Repaũ rupũ cho'okaisi'ere jachajũ cacu'asosinaa'me repana. Pãi ma'a saiũ catarũna tota tãĩñeja'ñe repanare rani

Cho'okaisi'kũni cuhejũ cho'osome repana. ³³ Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e ija'che jã'are kũamũ:

Catarũ pãipi tota tãarũ chini ma'ana ùhañeja'ñe

chũ'are cho'ochete cho'okaikũ'te Jerusalén vũ'ejoopona raoja'mũ chũ'u.

Raõna Repaũ'te cuhejũ cacu'asojanaa'me pãi.

Jã'ata'ni pãĩ ùcuauũana chũ'u Raojaũre cuasani pojojũ pa'ijanaa'me,

repanare si'arũmũ cho'okaiũna, chiimũ Dios chũ'o.

10

1 Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Chu'u rekocho ija'che chiũ Diore sēmũ chu'u: "Chu'u majapãi Israelpãi si'arũmũ mũ'ũna'me re'oja'che paapu", chiimũ chu'u. 2 Repana pa'iche re'oja'che kũamũ chu'u; Dios chiiche'te cho'oũũ chiime repana. Jã'ata'ni Dios chiirepache cho'oũũ chiinata'ni vesũjũ cho'oma'me repana. 3 Pãĩ cu'ache pa'ina Dios re'oja'chechi'a pa'inare care'vakaiche'te cuhejũ cho'okaicojũõma'ñe repanachi'a cho'ocheji re'oja'che paũũ chiime repana, Dios jo'kasi'ere cuhejũ. 4 Aperũmũ pãĩ re'oja'che paũũ chiinare Diopi chũ'ũna Moisés tocha jo'kasi'ere peore cho'oche paniasomũ. Chura jã'aja'ñe cho'oche peomũ ija'che cho'osi'ejekũna: Pãire chũ'ua'kũ chini Dios Raosi'kũ Jesucristoji cho'okaisi'kũa'mũ maire, Repau'te cuasanani ũcuanũkore re'oja'chechi'a pa'inare cho'ora chini.

5 Aperũmũ ija'che tochaasomũ Moisés, pãĩ Dios chũ'ũ jo'kasi'ere cho'ojũ Diopi ñato re'oja'che paũũ chiina pa'iche'te kũakũ:

Pãĩ Dios chũ'ũ jo'kasi'ere peore masi cho'ona

Ũcuau'na'me si'arũmũ re'oja'che pa'ijanaa'me, chiimũ. Jã'ata'ni pãĩ te'eujẽ'e Dios aperũmũ chũ'ũ jo'kasi'e peore masi cho'omanaa'me. 6 Diopi ñato mai Repau'te cuasanata'ni re'onaa'me. Diore cuasanare Repau'te re'oja'che ja'me pa'iche che'choche ija'che kũamũ:

Ija'che cuasamanejũ'u:

"¿Neepi cunaũmũ mũni maire Cho'okaijaure Cristo'te casa-janaa'ñe?"

7 Ũcuachi'a ija'che cuasamanejũ'u:

"¿Neepi jũ'isina pa'icheja caje Cristo'te vaso etuajanaa'ñe?",

chiimũ. Repau Jesucristo chejana caje pa'iu jũni vajũranicuhasi'kũa'mũ. Jã'ajekũna jã'aja'ñe cuasache chiima'mũ. 8 Dios chu'o ija'che kũamũ:

Mũsanũkona rekoũõapi Dios chu'ore asamasiuache cuasato masire'omũ.

Ũcuare asa cuasajũ cutujũ pa'ime mũsanũkona, chiimũ. Dioni cuasaa'jũ chini mai chu'vachũ'oa'me jã'a. 9 Mũsanũkonapi Jesucristo'te jũniso tãcojũõsi'kũre Dios vaso etosi'ere masi cuasajũ, "Jesucristo Dios Mamakũ chu'ure Paakũ'mũ", chiijũ rekoũõapi cuasani Dios pa'ichejana saijanaa'me. 10 Ija'chea'me: Dios Repau'te masi cuasanare re'oja'chechi'a pa'inare cho'omũ. Dioni masi cuasajũ, "Jesucristo Dios Mamakũ chu'ure paakũ'mũ", chiijũ rekoũõapi cuasana Dios pa'ichejana saijanaa'me.

¹¹ Dios chũ'o aperũmũ tochasi'e ija'che kũamũ:
Pãi Repaũ'te cuasanare ũcuarepa cho'oja'mũ Dios, pãire
cacũ'omanera chini,
chiimũ Dios chũ'o. ¹² Diopi ñato judíopãina'me judío peona
ũcuate'epãia'me. Ũcuate'eũji ũcuanũkore Paakũ, Repaũ'te
sēenare karama'ñe ĩsimũ Repaũ. ¹³ Ũcuaja'che Dios chũ'o
ija'che kũamũ:

Diore cuasajũ sēena Repaũ pa'ichejana saijanaa'me,
chiimũ. ¹⁴ Jã'ata'ni Repaũ'te cuasamaneni, ¿je'se
sēejanaa'ñe? Ũcuachi'a, ¿je'se cuasajanaa'ñe Repaũ
pa'iche asamaneni? Ũcuachi'a, ¿je'se asajanaa'ñe Dios
chũ'o chũ'vana peoto? ¹⁵ Ũcuachi'a, ¿je'se chũ'vajanaa'ñe
Dios chũ'o chũ'vanare Saokũji peoto? Dios chũ'o aperũmũ
tochasi'e ija'che kũamũ:

Dios chũ'o re'oja'che mai asamanesi'ere kũana raito rũa
re'omũ,
chiimũ.

¹⁶ Jã'ata'ni pãi ũcuarepanũko Dios chũ'o re'oja'che asa
chēama'me. Isaías tochasi'e ija'che kũamũ:

Chũ'ũre Paakũ, mai chũ'vachũ'ore jachajũ cuasama'me pãi,
chiimũ. ¹⁷ Jã'ajekũna ija'chea'me: Jesucristo pa'iche'te
kũajũna asa chēanachi'a Diore cuasame.

¹⁸ Jã'ajekũna te'eũ ija'che cuasakũ i'kamũ chũ'u:
Chekũrũmũ Dios chũ'o asamanacosome repaña Israelpãi.
Jã'ata'ni asasinaa'me repaña. Dios chũ'o tochasi'e repaña
asasi'e ija'che kũamũ:

Repaña si'achejñaruã so'ña ku'ijũ chũ'vajũna repachejña
pa'ina asaasome,

chiimũ. ¹⁹ Jo'e te'eũ ija'che cuasakũ i'kamũ chũ'u:
Chekũrũmũ Israelpãi masi asamanacosome. Charo
tochasi'kũ Moisés ija'che kũamũ jã'a:

Chũ'u, Dios, judío peonare chũ'ũre cuhenare rũa vesũnare
chũ'ũni cuasaa'jũ chini cho'okaija'mũ.

Jã'aja'ñe cho'oũna mũsanũkona judíopãi ña pe'rujanaa'me
repanare,

chiimũ repaũ tochasi'e. ²⁰ Na'a pa'isirũmũna Isaías
vajũchũma'ñe Dios chũ'o i'kakũ tochasi'e ija'che kũamũ:

Chũ'u chũ'o asaneemanesinapi asa chēajanaa'me.

Ũcuaja'che chũ'ũre sēemanesinani i'kaja'mũ chũ'u,
chiimũ. ²¹ Israelpãi pa'iche'te kũakũ ija'che tochaasomũ
Isaías:

Chũ'ũre, Diore, cuhejũ jachana chũ'ũni cuasaa'jũ chini
si'arũmũ re'oja'che cho'okaikũ'teta'ni ũcua jachame,
chiimũ repaũ tochasi'e.

11

Teana aperumna, "Ch'u neenaa'me ina Israelpai", chi'u chēasomu Dios

¹ Jo'e te'eu cuasaku i'kamu chu'u. ¿Chekurumu Dios Repa neenare Israelpai jo'kasou? ¡Pāam; jo'kamanesi'kua'mu! Chu'ure chēa paamu Repa, Israelpai'te, Abraham jojosi'kure. Ūcuaja'che Benjamín jojosi'kujeku ūcuate'epāi'mu chu'u. ² Teana aperumna, "Ch'u neenaa'me ina Israelpai", chi'u chēasomu Dios. Jā'ajekuna irumujatu'ka repanare jo'kasoma'ñe paamu Repa. Dios chu'o Elías cho'osi'e kache asacosome musanukona, Dioni i'kaku, Israelpaire repa cu'ache i'kasi'e. Ija'che i'kaasomu repa: ³ "Chu'ure Paaku, Israelpai mu'u chu'o kuanare vanisōju mu'ure isisimajñaruã uochejñajē'e ñañosōme. Chu'uchi'a chuta'a chuenisōma'ñe pa'imu. Jā'ata'ni chu'ure ūcuachi'a repa vanisōnu chiime repa", chiniasomu repa. ⁴ Chikuna Dios ija'che i'kaasomu repa'te: "Mu'uchi'a chu'ure te'eu pojoma'mu. Ūmupai siete milrepanare paara chini chēasi'kua'mu chu'u, rupu tōsiva'ure Baal'te pojojū ro're pumanarechi'a", chiniasomu Dios. ⁵ Irumu ūcuaja'che Dios paara chini oi chēasina Israelpai te'eva'naa'me. ⁶ Dios maire oi chēasi'kua'mu. Mai re'oja'che cho'osi'e ro'ima'mu jā'a maire chēasi'e. Mai re'oja'che cho'osi'e ro'ire chēaru Repa oi chēacojñosina peora'ame. Cu'ache cho'onareta'ni oi chēasi'kua'mu Repa maire.

⁷ Jā'aja'ñejekuna Israelpai repa chiiche jñaamanesinaa'me. Dios chēacojñosinata'ni repa chiiche jñaasinaa'me. Chekunareta'ni Dios chu'ore asa cuhejuna asa chēacu'aasomu. ⁸ Dios chu'o tochasi'e ija'che kumu jā'a:

Dios repa rekoñoana asoma'ñe cho'ona irumujatu'ka asama'ñe pa'ime.

Ña chēamanea'ju chini repa ñakocaājē'e ñoma'ñe cho'oasomu.

Ūcuaja'che asa chēamanea'ju chini repa cājo asoma'ñe cho'oasomu,

chiimu. ⁹ Ūcuaja'che David tochasi'e ija'che kumu:

"Karama'ñe si'ache paame chukuna", chiiju cuasanare cu'ache ti'ñeja'mu.

¹⁰ Repa ñakocaã na'ava'na pa'icheja'che pa'iju meñe tā'tavesume repanare ti'ñeja'ne.

Si'arumu vajuchuju oiju simesinachi'a pa'ijanaa'me, chiimu.

Dios Israelpai peonare chēa paache'te kumu

11 Jo'e te'eu cuasakũ i'kamũ chũ'ũ. ¿Judíopãi ai cacu'asore? Pãame. Ūcuanapi jachajũna judío peonare Dios pa'icheja saire'omũ. Jã'aja'ñe cho'oasomũ Dios Israelpãipi ña ũcuaja'che pa'iuakũna Jesuni cuasaa'jũ chini. 12 Jã'ajekũna judío peonare re'oja'che ti'jñemũ judíopãi cu'ache cho'osi'ejekũna. Jã'ata'ni judíopãipi Dios Mamakũni cuasajũ jovoto chekũnare na'a rũa re'oja'che ti'jñeja'mũ.

13 Jã'ata'ni mũsanũkonare judío peonare chũ'o i'kache paamũ chũ'ũ. Dios chũ're mũsanũkonare Israelpãi peonani Repaũ chũ'ore chũ'vaa'kũ chini raosi'kua'mũ. Jã'ajekũna, "Rũa re'omũ jã'a", chiimũ chũ'ũ. 14 Chũ'ũ majapãipi asa chẽa mũsanũkona cuasacheja'che Dios Mamakũni cuasajũ Repaũ pa'ichejare ai sani paapũ chini jã'aja'ñe i'kamũ chũ'ũ. 15 Judíopãire Diopi sẽjouna judío peonare Ūcuauña'me re'oja'che pa'ire'omũ. Jã'ajekũna repaña judíopãipi Dios Mamakũni cuasajũ Repaũni jovo pojocojñoni jũni vajũraisina pa'icheja'che rũa re'oja'che pa'ijanaa'me. 16 Ija'chea'me: Judíopãi aipãiu charo pa'isi'kũ Abraham Dios neekũjekũna repaũ jojosina ũcuaja'che Repaũ neenaa'me. Sũkiñũ saivũ'te Dioni ĩsiru repañũ ka peore Dios neea'me.

17 Diore judíopãi te'ena ija'che cho'ocojñome: Olivoñũ tãsi'ñũja'ñe pa'ime repaña. Jã'ata'ni repaña Dios Mamakũni cuasacuhejũ olivoñũ tãsi'ñũ kare tũ'sesosikaja'che pa'ime. Jã'ajekũna mũsanũkona judío peona Repaũni cuasajũ airo olivoñũ kapi tãsi'ñũ kare tũ'seso ro'kesi'eja'che pa'ime. Jã'aja'ñejekũna ũcuate'esaivũji aineesi'ñũ pa'ikaja'che pa'ijũ repañũ ka pa'icheja'che re'oja'che pa'ime. 18 Jã'ata'ni, "Repanare na'a re'oja'che pa'inaa'me chũkũna", chiijũ cuasamanejũ'ũ. Jã'aja'ñe cuasani judíopãi mũsanũkonare re'oja'che cho'okaisi'ere cuasajũ'ũ. Judíopãipi pa'ijũna re'omũ mũsanũkonare. Mũsanũkona cho'okaimanesinaa'me repañare.

19 Chekũramũ mũsanũkona ija'che i'kame: "Olivoñũ ka tũ'sesocheja'che judíopãi jo'kaso chũkũnani paamũ Dios. Jã'ajekũna chũkũna chekũka tũ'sesichejñana ro'kesi'eja'che pa'inaa'me", chiime. 20 Ūcuarepaa'me jã'a. Olivoñũ kare tũ'sesocheja'che jo'kasosi'kua'mũ Dios repañare Repaũ Mamakũni cuasamarũna. Mũsanũkonata'ni Repaũ Mamakũni cuasajũ repaña pa'ira'asi'ere pa'ime. Jã'ajekũna, "Chekũnare na'a re'oja'che pa'inaa'me chũkũna", chiima'ñe vajũchũjũ cuasajũ pa'ijũ'ũ. 21 Judíopãi Repaũ'te jachanaejũna ña oima'mũ Dios. Mũsanũkonari

ũcuaja'che jachato ña oimaneja'mu Repau. ²² Asarepajũ'u. Ija'chea'me: Dios rua re'oku'mu. Pãĩ ũcuanukore oikuta'ni te'enare cuheku sējomu, Repau cho'okaiche cuhenare. Mũsanukonare re'oja'che cho'okaimu. Jã'ajekuna Repau'te jo'kasoma'ne cuasaju pa'ijũ'u. Mũsanukonapi Repau'te cuasache'te jo'kasoru Repau ũcuaja'che sãĩne jo'kasojamũ. ²³ Jã'ajekuna judiõpãipi Repau Mamaku'te cuasamanesinapi cuasato olivoũu ka tu'seso jo'e ũcuakapi ro'kesi'ejache jo'e chẽa paaja'mu Dios repanare, jo'kasosi'kuta'ni. Diochi'a cho'omasiche'me jã'a. ²⁴ Mũsanukona judiõ peona airo olivoũu kapi tãsi'ũu ka tu'seso ro'kesi'ejache pa'ime. Pãijẽ'e cho'oma'nea'me jã'a. Jã'aja'ne cho'o olivoũu tãsi'ũu ka tu'se sējoso jo'e ũcuakapi ũcuañna ro'kecheja'che judiõpãĩ jo'e chẽa paache na'a rua chiimu Dios.

Dios Israelpãĩ ũcuanukore chẽa paajachere kũamũ

²⁵ Asarepajũ'u, chu'u majarpãijana. Dios Repau cho'ojache aperũmu Repau kũamanesi'ere chu'uni kũaũna mũsanukonani kũara chiimu chu'u masia'ju chini, "Repanare na'a rua masime chũkuna", chiiju cuasamanea'ju chini. Iruũmu Israelpãĩ jainũko Jesure cuasacuheme. Jã'ata'ni na'a pa'isirũmu judiõ peona Jesure cuasaũu chiina ũcuanũko cuasaju jovosirũmuna Israelpãĩ jainũko Jesure cuasaju jovojanaa'me. ²⁶ Reparũmu Dios Israelpãĩ jo'e chẽa paaja'mu. Repau chu'o aperũmu tochasi'e ija'che kũamũ:

Vati chẽa paacojõnare Tuakajau Israelpãĩu Dios Mamaku
Jerusalén vu'ejoopoji rani

Jacob jojosinare Repau'te jachache'te ũseja'mu.

²⁷ Chu'u, Dios, repanare cho'okaijamũ chiisi'e ija'chea'me: Repana cu'ache cho'osi'e chu'upi tunokaijamũ, chiimu Dios chu'o.

²⁸ Jesucristo'te cuasache kũachu'ore asacuheju judiõpãĩ Dios cuhecojõna pa'icheja'che pa'ime chura, mũsanukonapi asa chẽa jova'ju chini. Jã'ata'ni Dios repaana aipãĩ chiisi'kũjeku ũcuachi'a chiimu repanare.

²⁹ Dios Repau ĩsisi'e tuasomau ũcuaja'che Repau soisinare cuhema'kua'mu. ³⁰ Aperũmu mũsanukona judiõ peona Diore jachasinaa'me. Jã'ata'ni irũmu judiõpãipi Dioni jachajuna mũsanukonani oiũ chẽasi'kua'mu Repau.

³¹ Chura judiõpãipi mũsanukona jachasi'ejache jachame, Dios paara chini chẽasinata'ni. Na'a pa'isirũmuna mũsanukonare chura oiũ chẽa paacheja'che repanare jo'e oiũ chẽa paaja'mu Repau. ³² Dios si'avãjupãĩ ũcuapa'rũvachi'a oiũ paara chiũna judiõpãina'me judiõ

peona Repauni jachajuna repanare cu'ache cho'ouache
ũsema'ñe ũcuanukore ũcuapa'rũva jo'kaasomu. Repauni
cuasaju jovoto oia chẽa paaja'mu Repau repanare.

³³ Dios chu'o aperumu tochasi'e ija'che kũamu:
Dios rua si'ache Masiujeku peore cho'omasiku'mu.

Pãijẽ'e vesuche'te cuasamu Repau.

Repaũ cho'ora chiiche kũanajẽ'e peome,
chiimu. ³⁴ Chekucheja ija'che kũamu:

Pãĩ Ũcuanukore Paaku cuasache te'eujẽ'e masima'me.

Repaũ'te ũcuanuko na'a rua vesunajeju chu'vanajẽ'e peome
Repaũ'te.

³⁵ Pãipi ĩsima'tojẽ'e karama'mu Repaũ'te, peore paakuna.

Pãipi ũcuauache Repauni ĩsiru sãĩñe ĩsiche peomu Repau,
chiimu. ³⁶ Masiujeku Dios peore si'ache cho'osi'kua'mu
paara chini. Si'arumu pojocojnoa'ku Dios. Jã'aja'ñe paau.

12

Dios chiiche'te si'arumu cuasaju cho'оче'te kũamu

¹ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Diopi maini oia
re'oja'che cho'okaiuna musanukonapi Repauni masi cuasaju
cho'oa'ju chini iere chu'vamu chu'u: Diopi musanukonare
oia paaku cho'okaiuna re'oja'chechi'a cho'oju Repau
chiiche'te si'arumu cuasaju cho'okaiju pa'ijũ'u, pojoa'ku
musanukonare. ² Pãĩ Diore cuasamana cuasache jo'kaso
Dios chũ'ũñechi'a si'arumu na'a rua cuasaju pa'ijũ'u.
Re'oja'che pa'iche Ũcuauji jo'kauna re'oja'che pa'ijũ'u.
Jã'aja'ñe pani Dios chiiche re'oja'che masijanaa'me
musanukona. Repau chiiche rua re'oja'chejekuna ũcuare
cho'oni pojome pãĩ.

³ Diopi chu'uni cho'okaiuna, iere kũamu chu'u
musanukonare ũcuanukore: Ũcuauji cho'okaiuna Diore
cuasame musanukona. Jã'ajekuna musanukona pa'iche'te
masi cuasajũ'u. Dios musanukonare Repaũ'te cuasache
jo'karumu te'emajñarũã Repaũ'te cho'okaimasiche si'acairo
jo'kasi'kua'mu ũcuanukore. Musanukona cho'omasiche
cuasaju, "Vesume chukuna", chiiju cuasamanejũ'u.
Ũcuaja'che musanukona cho'ovesuche cuasaju, "Masime
chukuna", chiiju cuasamanejũ'u. ⁴ Ija'chea'me: Pãiu ca'nivu
pa'imajñarũã ũcuate'eca'nivuta'ni ruarepamajñarũã
pa'imu. Repamajñarũã si'ache cho'omasiku peore
ũcuate'echi'a cho'oma'mu.

⁵ Mai ũcuaja'che
jainukota'ni Jesucristoni cuasaju Repau ca'nivuja'ñe
pa'iju ũcuate'eujakuanupu'me, Ũcuate'eu'te cuasanajeju.
Ũcuachi'a ũcuate'eca'nivu pa'imajñarũã pa'icheja'che

majapãija'ñe pa'ijũ re'oja'che ja'me pa'ime mai. ⁶ Dios maire Repau'te ïsiuache chekũnare cho'okaimasiche'te ũcuauũkore si'acairo jo'kasi'kuuamũ. Diopi pãiu'te ũcuauũku'te Repau chu'o kuamasiche ïsiru Repau'te masi cuasani ũcuaja'che chekũnare Repau chu'o masi kuua'ku. ⁷ Chekũnare re'oja'che cho'okaimasiche mũsanũkonani ïsiru chekũnare re'oja'che cho'okaijũ pa'ijũ'u. Repau chu'o che'chomasiche mũsanũkonani ïsiru si'arũmu che'choju pa'ijũ'u. ⁸ Diopi cu'ache pa'inare re'oja'che chu'vamasiche ïsiru si'arũmu re'oja'che chu'vaju pa'ijũ'u repanare. Chekũnare kuirauache ïsiru ũsema'ñe ruu re'oja'che ïsiju kuiraju pa'ijũ'u repanare. Pãiu chu'ũmasiche ïsiru ñamema'ñe masi chu'ũju pa'ijũ'u. Chuova'na pa'iva'nare ña oiju re'oja'che cho'okaiche ïsiru pojoju cho'okaijũ pa'ijũ'u.

Jesucristo'te cuasanare chu'vache'te kuamu

⁹ Mũsanũkona rekoñoãpi sãĩñechi'a re'oja'che cuasaju cho'ojũ'u. Cu'ache cho'oche cuheju jo'kaso re'oja'chechi'a cuasaju cho'ojũ pa'ijũ'u. ¹⁰ Majapãiu oicheja'che chekũnare sãĩñechi'a oiju re'oja'che cutuju pa'ijũ'u. "Ina chu'ũre na'a ruu masinaa'me", chiijũ, meñe cuasama'ñe, chekũnare na'a ruu cuasaju pojoju pa'ijũ'u.

¹¹ Ñamema'ñe pojoju peore cho'ore'ochetu'ka Maire Paakũni si'arũmu cho'okaijũ pa'ijũ'u.

¹² Dios cho'okaijachere cuasaju pojoju cha'aju pa'ijũ'u. Cu'ache ti'jñetojẽ'e jo'kasoma'ñe ũcuu cuasaju Dioni si'arũmu sũeju pa'ijũ'u.

¹³ Diore cuasanare repana chiicheji karato mũsanũkonapi repanare karache'te paani ïsijũ'u repanare. So'ña pa'inapi mũsanũkona vu'ñana raito aĩñena'me kãĩñe ïsijũ'u repanare.

¹⁴ Mũsanũkonare cu'ache cho'onare Dioni re'oja'chere sũekaijũ'u. Pe'ruju, "Diopi mũsanũkonare cu'ache cho'oa'ku", chiimanejũ'u.

¹⁵ Pojoju pa'inare ja'me pojokaijũ'u. Oiva'nare ja'me oikaijũ'u.

¹⁶ Ũcuate'e cuasaju cavama'ñe re'oja'che ja'me pa'ijũ'u. "Masinaa'me chu'kuu", chiima'ñe vesũna pa'icheja'che pa'iju vesũnare ja'me pa'icuhemanajũ'u. Ruarepa meñe cuasama'ñe pa'ijũ'u.

¹⁷ Mũsanũkonare cu'ache cho'onare sãĩñe cu'ache cho'omanajũ'u. Ũcuachi'a pãiu ũcuauũko, "Cho'ore'omu", chiijũ cuasache si'arũmu re'oja'che cho'ojũ pa'ijũ'u. ¹⁸ Chekũnana'me re'oja'che paũ chiijũ peore cho'ore'ochetu'ka cho'ojũ ũcuauũkore re'oja'che ja'me

pa'ijũ'u. ¹⁹ Chu'u cuasana, musanukonare cu'ache cho'onare pãi sãĩñe cu'ache cho'omanejũ'u. Diopi repanare ro'ia'ku. Dios chu'o aperumũ tochasi'e ija'che kumamũ:

“Pãĩ cu'ache cho'osinare cu'ache ti'jñejañe chu'upi chũ'ujamũ”, chiimũ Maire Paakũ Dios,

chiimũ. ²⁰ Jo'e ija'che kumamũ Dios chu'o:

Mũ'ure cuhekũji, “Aucumamũ chu'ure”, chiito ãu ãujũ'u repau'te.

Ûcuaja'che, “Okomamũ chu'ure”, chiito oko ũkuajũ'u repau'te.

Jã'aja'ñe musanukonapi repau'te re'oja'che cho'oru

Diopi repau'te sãĩñe cu'ache ti'jñejañe chũ'ukaijamũ,

chiimũ. ²¹ Musanukonare cu'ache cho'onare pãĩ sãĩñe cu'ache cho'omanejũ'u, cu'ana pa'iuama'to. Re'oja'che cho'ojũ pa'ijũ'u, repanapi musanukona pa'iche'te ña chẽa re'oja'che paaru.

13

¹ Musanukonare chũ'unapi chũ'uto jachama'ñe cho'ojũ pa'ijũ'u. Diopi repanare pãĩ chũ'uñe'te jo'kauna chũ'ume.

² Jã'ajekuna musanukonapi pãĩ chũ'una chũ'uñe'te jachani Dios chũ'uñe ũcuachi'a jachame. Repanare jachana cu'ache ti'jñecojojananaa'me, repana jachasi'e ro'i.

³ Pãĩ chũ'una re'oja'che cho'onare kukoma'ñe cu'ache cho'onarechi'a kukonaa'me. ¿Pãĩ chũ'unare vajuchuma'ñe paũu chiiche musanukona? Re'oja'che cho'oto musanukonare chũ'unapi ña, “Re'oja'che pa'ime ina”, chiime.

⁴ Dios musanukonare re'oja'che pa'iche'te isira chini pãĩ chũ'unare jo'kasi'kua'mũ. Jã'ata'ni cu'ache cho'oni vajuchujũ'u. Dios pãĩ chũ'unare jo'kasi'kua'mũ cu'ache cho'onani ro'iche chũ'ua'jũ chini.

Rupũ pa'ima'me repana. ⁵ Jã'ajekuna Diopi pe'rukũ musanukona cu'ache cho'osi'e ro'i chũ'umanea'ku chini pãĩ chũ'unare jachama'ñe repana chũ'uñe cho'ojũ pa'ijũ'u.

Ûcuachi'a cu'ache cho'osi'e ro'ichi'a vajuchujũ cuasama'ñe re'oja'che cho'ouache'te cuasajũ pãĩ chũ'unare jachama'ñe pa'ijũ'u. ⁶ Musanukonare chũ'unapi Dioni si'arumũ cho'ochẽ'te cho'okaijũna musanukona repanare kuri ro'ime, si'arumũ chũ'ujũ paaru chini.

⁷ Musanukonare chũ'una chũ'uñe peore masi cho'ojũ'u. Repanapi, “Kuri ro'ijũ'u”, chiito ro'ijũ'u. Ûcuankore pãĩ chũ'unare ña kukujũ'u. Ûcuachi'a repanare re'oja'che cutujũ'u.

⁸ Musanukonapi chekunare pösero'i paani na'mi ro'i pi'nijũ'u. Jã'ata'ni chekunare oijũ re'oja'che cho'okaijũ pa'iche cho'o ca'nasoma'ñe si'arumũ cho'okaijũ pa'ijũ'u.

Pāi chekũnare cuasana Dios chũ'ũñe'te cho'ome. ⁹ Pāipi cho'omaneajũ chini Dios chũ'ũñe ija'chea'me: Ʋmũpāi, mũũjoromi peonare ja'me kãimanejũ'ũ. Romi, mũũjũ peonare ja'me kãimanejũ'ũ. Pāi vanisomanejũ'ũ.

Ñaamanejũ'ũ.

Chekũna nee tua paaũache cuasamanejũ'ũ, chiimũ. Ūcuachi'a Dios chũ'ũñe cheke ija'chea'me: Mũsanũkona meñe oicheja'che chekũnare oijũ'ũ, chiimũ. Jã'aja'ñe cho'ona Dios chũ'ũñe peore si'ache cho'ome. ¹⁰ Pāi chekũnare oina cu'ache cho'omanaa'me repanare. Jã'ajekũna Dios chũ'ũñe peore si'ache cho'ome repana.

¹¹ Jã'aja'ñe cho'ojũ iere cavesũma'ñe cuasajũ pa'ijũ'ũ: Maire Repaũ'te cuasanare Dios pa'icheja Sajau Jesús raiche na'a kueñea'me chura. Mai Repaũ'te apecuasarũmũ, "Chuta'a Repaũ raiche rũa karamũ", chiisinaa'me. ¹² Irumũ pāi cu'ache cho'ona rũa jainũko pa'ime. Jã'ata'ni Jesucristo raisirũmũ si'asoja'mũ jã'a. Jã'ajekũna cu'ache cho'oche jo'kaso re'oja'chechi'a cho'ojũ paũ; Repaũ raiumucuse tĩ'apĩ'racuhamũ. ¹³ Pāipi ñajũna cu'ache cho'omana pa'icheja'che te'ena panijẽ'e cu'ache cho'omaneũ. Fiestarũmũna cono jũ'ijũ vẽ've cho'omaneũ. Romi ũcuauanare ja'me kãima'ñe paũ. Ūcuauache cho'omaneũ. Cavama'ñe paũ. Chekũnapi cu'amajñaruã mai peoche'te paato teache ñamaneũ. ¹⁴ Jã'aja'ñe pa'ima'ñe maire Paakũ Jesucristo pa'icheja'che re'oja'che pa'ijũ pāi pa'iche cu'ache cho'ouache cho'oma'ñe pa'ijũ'ũ.

14

Jesucristo'te cuasanajejũ majapãijanare ke'rema'ñe pa'iche'te chũ'vamũ

¹ Jesucristo'te cuasanapi chuta'a masi cuasama'to repanare cuhema'ñe repana cuasache ke'remairo cavama'ñe pe'kerũ i'kajũ'ũ. ² Ija'chea'me: Chekũna Jesucristo'te cuasana ija'che i'kame: "Åu peore ãire'omũ", chiime. Chekũnata'ni chuta'a masi cuasamarũ, "Va'i ãicu'amũ", chini cu'amajñaruãchi'a ãijũ va'ita'ni ãima'me. ³ Åiñe si'ache peore ãinapi peore ãimanare ña, "Masi cuasamanaa'me mũsanũkona", chiimanejũ'ũ. Ūcuaja'che ãu peore ãimanapi si'ache ãinare ña, "Cu'ache cho'ome mũsanũkona", chiimanejũ'ũ. Ūcuauũko Dios chẽa paacojñonaa'me mũsanũkona. ⁴ ¿Mũ'ũ je'se pa'ikũjekũ chekũ paakũni ke'rekũ? Chekũrũmũ repaũ'te

paaku chiiche'te cho'omu. Chekurumu repau'te paaku chiima'ñere cho'omu repau. Repau'te paaku neea'me jā'a. Mu'u neema'mu. Jā'ata'ni Maire Paakūji re'oja'chechi'a cho'oa'ku chini cho'okaiāna re'oja'che cho'oja'mu repau.

⁵ Cheke ija'chea'me: Chekuna Diore cuasana ija'che i'kame: "Te'eumucusechi'a Diore pojochepa'imu", chiime. Chekunata'ni, "Si'aumucujña ũcuate'eumucuseja'chejekuna si'arumu Diore pojore'omu", chiime. Re'oja'che cho'ouato musanukona cuasache'te, "Ija'che cho'oto re'omu", chijū ũcuare cho'ojū'u. ⁶ Te'eumucusechi'a Diore pojona Dioni cho'okaime. Ũcuachi'a chekumucujñana Diore pojona Dioni cho'okaime. Ũcuaja'che āu si'ache āina Diore, "Re'orepamu Ja'ku", chijū āu āime, pojoa'ku chini. Ũcuachi'a āu si'ache āimana Diore, "Re'orepamu Ja'ku", chijū āu āime, pojoa'ku chini.

⁷⁻⁸ Maire uachechi'a cho'ojū pa'imanaa'me mai. Vajuna pani Jesucristo neenaa'me mai. Ũcuachi'a jūnisosina pani Ũcuau neenaa'me mai. Vajuna pani Maire Paakūni cho'okaijū pa'ime mai. Ũcuachi'a jūnisoni Maire Paakūni cho'okaijanaa'me mai. ⁹ Pāi vajunana'me jū'isinare paara chini, jūni vajūraisi'kuamū Jesucristo.

¹⁰ ¿Je'se pa'ina musanukona Diore cuasaju majapāija'ñe pa'inata'ni ke'reche? Ũcuachi'a, ¿je'se pa'ina majapāijanare chekunare vesuroiche? Na'a pa'isirumu Jesucristo maire Repau ti'jñeñena sani nukajuna mai ũcuauko cho'osi'e ña kuaja'mu, cu'ache cho'osi'ena'me re'oja'che cho'osi'e. ¹¹ Aperumu tochasi'e Dios chu'o ija'che kuamu: "Chu'u Si'arumu Pa'iku chu'o ũcuarepare i'kaku iere musanukonare kuamu chu'u: Chu'ure Diojekuna pāi ũcuauko ti'jñeñe ro're ñu'ijū pojojanaa'me", chiimu Maire Paaku Dios, chiimu. ¹² Jā'ajekuna Diopi mai cho'osi'ere sēeto ũcuauko te'enachi'a mai cho'osi'e kuajanaa'me.

Ke'rema'ñe pa'ijū majapāijanare cacu'oma'ñe pa'iche'te kuamu

¹³ Jā'ajekuna mai ũcuamakarū sāiñechi'a ke'reju pañu. Ke'rema'ñe pa'ijū musanukona majapāijanare cacu'omanējū'u. Repana, "Cu'amu", chiiche'te musanukonapi repana ñaju'te cho'oni cu'ache cho'ome repanare. Chekurumu repanapi ña, "Cho'ocu'amu ie", chiisi'ere, "Cho'ore'ocosomu", chini cho'oni cu'ache cho'ome. ¹⁴ Jesucristo kuasi'ere cuasaku iere masimu chu'u: Āu āicu'achejē'e peomu. Jā'ata'ni pāijū, "Tere

āni cu'ache cho'om̄ ch̄u'ʌ", chiisi'kupi ūcuare āni cu'ache cho'om̄. ¹⁵ M̄sanukona majapāijanare cuasani repana, "Āito cu'ache cho'om̄", chiiche repana űajʌ'te āimanejanaa'me, repanapi s̄uma'ñe cuasamanea'jʌ chini. Repana āima'ñe āu āni űoñeji cacʌ'omanejũ'ʌ repanare, Jesucristo j̄uni ro'ikaicojñosinare. ¹⁶ M̄sanukonare cho'ore'oche'te cho'oju'na chekʌnapi ña, "Cu'ache cho'ome ina", chiiche jo'e repana űajʌ'te cho'omanejũ'ʌ, repanare cacʌ'omaneñu chini. ¹⁷ Dios neena pa'iche āu āiñena'me ūkuchechi'ama'm̄. Ija'chea'me: Dios Rekochoji cho'okai'na re'oja'che pa'ijʌ, pojojʌ, ke'rema'ñe pa'ime. ¹⁸ Jā'aja'ñe pa'ijʌ Jesucristoni cho'okaito pojoja'm̄ Dios. Pāi ūcuaja'che, "Re'oja'che cho'onaa'me ina", chiijanaa'me. ¹⁹ Jā'ajekʌna peore cho'ore'ochetʌ'ka cho'oju' ke'rema'ñe pa'ijʌ re'oja'che pa'iche'te che'che sāiñechi'a re'oja'che cho'okaijʌ Jesucristoni na'a r̄ua masi cuasañu. ²⁰ Diopi cho'okai'na re'oja'che pa'inare repana āima'ñe āu āni űoñeji cacʌ'omanejũ'ʌ. Ūcuarepa'a'me jā'a. Āu peore āire'ochechi'a pa'im̄. Jesucristo'te cuasanare repana āima'ñere āu āni űojʌ cacʌ'ocheta'ni cu'am̄. ²¹ M̄sanukona majapāijanani va'ire āni űojʌ cacʌ'omaneñu chini va'i āiñe'te jo'kasoto na'a re'om̄. Ūcuachi'a conore ūku űojʌ cacʌ'omaneñu chini cono ūkuche'te jo'kasoto na'a re'om̄. Ūcuache'te cho'o űojʌ cacʌ'omaneñu chini cho'oma'to na'a re'om̄. ²² M̄sanukonare cho'ore'oche cuasoche ñoma'ñe cho'oju'ʌ, Diochi'a ñaa'k̄u. Pāi űajʌ'te cho'o ñomanejũ'ʌ cacʌ'omaneñu chini. Pāi repanare cho'ore'oche'te cho'oju' cu'ache cho'omaneni pojojʌ pa'ime. ²³ Pāi'ujʌ, "Tere cho'ora, ch̄u'ʌni Diopi pojoa'k̄u", chii' cuasache'te cho'oni re'oja'che cho'om̄. Jā'ata'ni, "Ch̄u'ʌpi iere cho'oto pojomanejacosom̄ Repa'ʌ", chii' cuasache cho'oni cu'ache cho'om̄. "Ch̄u'ʌpi iere cho'ora, Diopi ch̄u'ʌni pojoa'k̄u", chii' cuasama'ñere cho'oni cu'ache cho'om̄.

15

Mai pa'ichechi'a cuasama'ñe chekʌnare oijʌ pa'iche'te k̄uam̄

¹ Mai Jesucristo'te masi cuasanapi na'a vesʌva'nani oijʌ cho'okañu, maire ʌachechi'a cuasama'ñe. ² Mai ūcuank̄o maire ja'me pa'inare re'oja'che cho'okañu, pojojʌ Jesucristoni na'a r̄ua masi cuasaa'jʌ. ³ Jesucristo ūcuachi'a Repa'ʌ chiichechi'a cho'omanesi'k̄uam̄. Repa'ʌ cho'ocojñojañere k̄uajʌ tocha jo'kasi'e Dios ch̄u'ʌ ija'chea'me:

Ja'ku, mu'ure cu'ache i'kana chu'ure ũcuachi'a cu'ache i'kame, chiimu. Jã'aja'ñe Repau rani pa'irumu Dios chichechi'a cho'oku, cu'ache cho'ocojñosi'kuamũ. ⁴ Dios chu'o aperumu tochasi'e peore maipi che'cheajũ chini tochasi'ea'me, ũcuare ñajũ che'chejũ jo'kasoma'ñe Repauni pojojũ cha'aa'jũ chini. ⁵ Maire Diopi cho'okaiuna Repau'te jo'kasoma'ñe cuasajũ pojojũ pa'ire'omu. Musanukonare Repauji cho'okaaũ Jesucristo pa'icheja'che re'oja'che pa'ijũ ũcuate'eujakuanupu pa'ijũ sãinechi'a re'oja'che cho'ojũ paaru. ⁶ Ũcuanuko jã'aja'ñe pa'ijũ ũcuate'e cuasajũ Maire Paaku Jesucristo Puka'kure Diore pojojũ, "Rua re'okũ'mu mu'ũ", chijũ pa'ijũ'ũ.

Dios judío peonare ja'me chëa paache'te kuamu

⁷ Jã'ajekuna Jesucristo maire kuhema'ñe chëa re'oja'che paacheja'che chekunare kuhema'ñe sãinechi'a pojojũ pa'ijũ'ũ, paipi ña Dioni re'oja'che i'kaa'jũ chini. ⁸ Jesucristo Repau majapãi judiopãire cho'okasa chini raisi'kuamũ, repana aipãire Dios cho'okasa chiisi'ere ũcuarepa cho'o ñora chini. ⁹ Ũcuachi'a judío peonani Diopi oiũ chëa paakuna repanapi ña, "Ja'ku Dios, chukuna'te oiũ re'oja'chechi'a cho'okũ'mũ; re'orepamu", chiaru chini raisi'kuamũ. Dios chu'o aperumu tochasi'e ija'che kuamu: Jã'ajekuna, judío peona asajũ'te, "Dios rua re'okũ'mũ", chijja'mũ chu'ũ mu'ure.

Ũcuachi'a mu'ũni pojoku ujaja'mũ chu'ũ, chiimu. ¹⁰ Dios chu'o tochasi'e pa'iphuro chekucheja ija'che kuamu:

¡Musanukona judío peona Dios neenare jovo pojojũ pa'ijũ'ũ! chiimu. ¹¹ Jo'e chekucheja ija'che kuamu:

Ũcuanuko judío peona si'avãjupãi Maire Ũcuanukore Paaku'te pojojũ paaru,

chiimu. ¹² Ũcuachi'a Isaías tocha jo'kasi'e ija'che kuamu: Isaí Jojosi'kupi rani si'avãjupãi chã'uja'mũ.

Ũcuauñi cuasajũ Repau cho'okaijachere pojojũ cha'ajanaa'me repana judío peona,

chiimu. ¹³ Diopi cho'okaiuna maire Repau cho'okaijachere cuasajũ pojojũ ca'nama'ñe cha'are'omu. Musanukonare Repau'te cuasanare sëekaimũ chu'ũ, Repauji cho'okaiuna rua pojojũ re'oja'che paaru chini. Musanukona Repau Rekochoji cho'okaiuna Repau cho'okaijachere cuasajũ rua pojojũ cha'ajanaa'me.

¹⁴ Chu'ũ majapãijana, musanukona pa'iche masimu chu'ũ. Re'oja'che pa'ijũ Jesucristo pa'iche'te rua

masijũ sãĩñechi'a chũ'vamasime mũsanũkona.
 15 Chũ'ũni Diopi chẽa paaku cho'okaiũna masinareta'ni
 i'kavajũchũma'ñe te'emajũaruã kuaku ija'ovana tochamũ
 chũ'u mũsanũkonapi ña cavesũma'ñe cuasaa'jũ chini.
 16 Dios chũ'ũre chẽasi'kuuamũ Jesucristoni cho'okaiũ judío
 peonani re'oja'che cho'okaaũ chini. Jesucristo'te cuasache
 kuachũ'ore chũ'vamũ chũ'u repanapi asa chẽarena Repau
 Rekochoji re'onare care'vakaiũna re'oja'che pa'ijũ Dios
 neena paapu chini.

17 Jã'ajekũna Jesucristo'te cuasaku pojokũjekũ Diore
 cho'oche cho'okaiũ'mũ chũ'u. 18 Judío peonapi asa chẽa
 Repau chũ'ũñe'te cho'oju paapu chini Diopi cho'okaiũna
 re'oja'che cho'o ñokũ chũ'vamũ chũ'u. Dios cho'okaisi'echi'a
 kuara chiimũ chũ'u. 19 Dios Rekochoji cho'okaiũna Diochi'a
 cho'omasiche'te cho'osi'kuuamũ chũ'u, pãipi Dios pa'iche'te
 ña masia'jũ chini. Jã'aja'ñe cho'okũ Jerusalén vũ'ejoopoji
 eta sani si'achejũaruã ku'ũ Ilírico chejajatu'ka Jesucristo'te
 cuasache kuachũ'ore chũ'va pi'nicuhamũ chũ'u. 20 Jã'aja'ñe
 aperũmũ Jesucristo pa'iche asamanesinani che'chora chini
 ku'ũ chũ'vakũ'mũ chũ'u, Dios chũ'o pãi chekũna ku'ijũ
 chũ'vamanesichejũña. 21 Dios chũ'o aperũmũ tochasi'e
 ija'che kuamũ jã'a:

Aperũmũ Repau pa'iche asamanesina asajanaa'me.

Ūcuaja'che aperũmũ chũ'vacojũomanesina chũ'vajũna asa
 chẽajanaa'me,
 chiimũ.

Pablo Roma vũ'ejoopo saicuasache'te kuamũ

22 Jã'are cho'okũ mũsanũkonare sani ñara chiikũta'ni
 saicu'akũna saima'kuuamũ chũ'u. 23 Jã'ata'ni chura
 ichejũñare chũ'u cho'oche'te cho'o pi'nicuhasi'kũjekũ
 saipi'ramũ chũ'u, ruu jeerũmũ sani ñara chiimũ cuasakũjekũ.
 24 España chejana saiũ mũsanũkona pa'ichejana canũkara
 chiimũ chũ'u. Mũsanũkonare chũ'ũre ñaũasinare ja'me
 pani pi'ni saiũna mũsanũkonapi cho'okaito re'oja'che
 saija'mũ chũ'u. 25 Jã'ata'ni chũ'u charo Jerusalenna
 saimũ ũcuacheja pa'inani Jesucristo'te cuasanani kurire
 sakaiũ. 26 Macedonia cheja pa'inana'me Acaya cheja pa'ina
 kuri jovosinaa'me Jesucristo'te cuasanani oijũ Jerusalén
 pa'inani chũova'na pa'iva'nani saõũ chini. 27 Judío
 peonare judíopãipi Diore cuasache che'chosinajejũna
 repnare judíopãire oijũ sãĩñe repna chiiche'te cho'okaũ
 chini cuasa kurire jovosinaa'me. Jã'aja'ñe cho'oju
 repna re'oja'che cho'osinaa'me, chiimũ chũ'u. 28 Repna
 jovosi'e kuri chekũnare sa ĩsisirũmũ España chejana saiũ
 canũka ñaja'mũ chũ'u mũsanũkonare. 29 Iere masimũ

chũ'u: Mũsanũkona pa'icheja chũ'ũpi sani ja'me pa'ũna Jesucristoji cho'okaiũna sãĩñechi'a pojojũ karama'ñe rũa re'oja'che pa'ijanaa'me mai.

³⁰ Asarepajũ'u, chũ'u majapãijana. Maire Paakũ Jesucristo'te cuasanajejũ, Dios Rekochoji cho'okaiũna sãĩñe oijũ, ja'me cho'oche cho'okaijũ Dioni sũekaijũ'u chũ'ũre.

³¹ Dioni sũekaijũ'u Judea cheja pa'ina Repaũ'te jachanapi chũ'ũre cu'ache cho'oũu chiito Ũcuauji chũ'ũre tã'takaiũ ãseakũ repanare. Ũcuachi'a Dioni sũejũ'u Jerusalén pa'ina Jesure cuasana chũ'u sache kuri pojojũ kooa'jũ. ³² Jã'aja'ñe Diopi cho'okaito chũ'u mũsanũkona pa'ichejana pojoku sani tĩ'aũna ja'me pani vajũsojanaa'me mai. ³³ Re'oja'che pa'iche Īsikũji Diopi mũsanũkonare ũcuanũkore ja'me paau. Jã'aja'ñe paau.

16

Cuharepacho chũ'o saosi'ea'me ie

¹ Mai majapãioja'io, Febe, Cencrea vũ'ejoopo pa'inare Jesure cuasanare cho'oche cho'okaikoji mũsanũkona pa'ichejana saio ie chũ'o sakaija'mo. ² Maire Paakũ'te Jesure cuasana pa'iche pa'ijũ, majapãio'te pojochaja'che pojojũ'u repao'te. Repao chiiche peore cho'okaijũ'u. Repao chekũnare jainũkore cho'okaio chũ'ũre ũcuachi'a re'oja'che cho'okaisi'koa'mo.

³ Chũ'o sa kũakaijũ'u, chũ'ũna'me Jesucristo'te cho'oche cho'okaisinare Priscana'me Aquila'te. ⁴ Pãipi chũ'ũni vanisoũu chiijũna chũ'ũni ãsechijũ chuenisora'asinaa'me repana. Chũ'ũni ãsechitena Jesure cuasakuanupũã judío peona ũcuanũko chũ'ũna'me, "Re'orepamũ", chiime repanare. ⁵ Ũcuachi'a repana vũ'e chi'inare Jesure cuasakuanupũ chũ'o sa kũakaijũ'u. Ũcuachi'a chũ'u cuasakũ'te Epeneto'te chũ'o sa kũakaijũ'u, Asia cheja pa'inare na'a charo Jesure cuasakũ jovosi'kũre. ⁶ Ũcuachi'a mũsanũkonare cho'oche rũa cho'okaisi'kore Mariare sa kũakaijũ'u. ⁷ Ũcuachi'a chũ'u majapãi Andróniconamẽ Juniare sa kũakaijũ'u, chũ'ũre pãĩ chẽavũ'e ja'me pa'isinare. Chũ'ũre na'a charo Jesucristo'te cuasajũ jovosinaa'me repana. Jesús saosina re'oja'che cutume repanare.

⁸ Ũcuachi'a chũ'u cuasakũ'te Ampliato'te sa kũakaijũ'u chũ'ũna'me Jesure cuasakũ'te. ⁹ Ũcuachi'a Urbano'te maire ja'me Jesucristo'te cho'oche cho'okaikũ'te sa kũakaijũ'u, ũcuachi'a chũ'u cuasakũ'te Estaqui'te. ¹⁰ Ũcuachi'a Apele'te repaũ Jesucristo'te cuasakũ pa'iche pãĩ ña masicojñokũ'te sa kũakaijũ'u. Aristóbulo'te chũ'o sa

kuakaijũ'u, repau majapãi ũcuachi'a. ¹¹ Chu'u majapãiu'te Herodion'te sa kuakaijũ'u. Narciso'te sa kuakaijũ'u ũcuachi'a repau majapãi Jesucristo'te cuasanare. ¹² Maire Paaku'te cho'ochẽ cho'okainare Trifenana'me Trifosa'te sa kuakaijũ'u. ũcuachi'a Maire Paaku'te cho'ochẽ rua cho'okaiko'te mai ũcuanũko cuasacojñoko'te Pérsida'te sa kuakaijũ'u. ¹³ Rufo'te Maire Paaku'te masi cuasaku'te sa kuakaijũ'u, ũcuachi'a repau puka'kore chu'u ja'koja'che pa'iko'te. ¹⁴ ũcuachi'a inare chu'o sa kuakaijũ'u: Asíncrito'te, Flegontere, Herme'te, Patroba'te, Herma'te; ũcuachi'a repanare ja'me pa'inare, mai majapãijanare. ¹⁵ Filólogo'na'me Juliare Nereona'me cho'jeo'te sa kuakaijũ'u, ũcuachi'a Olimpana'me repanare ja'me pa'inare, ũcuanũkore Jesucristo'te cuasanare.

¹⁶ Mũsanũkona sãĩnechi'a chẽse pojojũ pa'ijũ'u. ũcuanũko Jesucristo'te cuasakuanupũã chu'o saome mũsanũkonare.

¹⁷ Chu'u majapãijana, ñarepaju pa'ijũ'u, chekurumu pãipi mũsanũkonani i'ka cacũ'ojũ. Jã'aja'ñe i'kana mũsanũkona che'chesi'ere jo'kaso sãĩnechi'a ke'reju paapu chini i'kame. Jã'aja'ñe i'kanare ja'me pa'imanejũ'u. ¹⁸ Maire Paaku'te Jesucristo'te cho'okaimanaa'me repana, repanare uachechi'a cho'ojũ. Jã'aja'ñe pa'ijũ pãĩ na'a vesuva'nare re'oja'cheja'che i'kaju cacũ'onaa'me repana. ¹⁹ ũcuanũko masime mũsanũkona Jesús chũ'uñe ñamema'ñe cho'okaiju pa'iche. Jã'ajekuna asa pojosome chu'u. Jã'aja'ñe cho'ojũ re'oja'che pa'imasijũ'u. Cu'acheta'ni cho'oma'ñe pa'ijũ'u, chiimu chu'u mũsanũkonare. ²⁰ Jã'aja'ñe cho'ojuna maire re'oja'che pa'iche ĩsiku Dios na'mi cho'okaija'mu mũsanũkonare, vati aini cu'ache chũ'ucua'aa'ku chini. Maire Paaku Jesucristo'ji si'arumu re'oja'che cho'okaiũ paau mũsanũkonare.

²¹ Chu'una'me Diore cho'ochẽ cho'okaiku Timoteo ja'me chu'o saomu mũsanũkonare, ũcuachi'a chu'u majapãi, Luciona'me Jasonna'me Sosípater.

²² (ũcuaja'che chu'u, Pablo chũ'uñe ija'ova utija'ova tochakaikujĩ Tercio, mũsanũkonare chu'o saomu Jesure cuasanare.)

²³ Gayo ũcuaja'che chu'o saomu mũsanũkonare. Repau vu'ere pa'imũ chu'u. Repau Gayo Jesure cuasanare chekũchejña rainare ũcuanũkore kãĩne ĩsiku'mu. Erasto ũcuachi'a vu'ejoopo kuri care'vakaiku chu'o saomu. ũcuachi'a mai majapãija'ia Cuarto chu'o saomu. ²⁴ Maire Paaku Jesucristo'ji si'arumu re'oja'che cho'okaau mũsanũkonare ũcuanũkore. Jã'aja'ñe paau.

Dioni pojokũ cuhacho tochasi'ea'me

²⁵ Diore, “Re'orepamũ”, chiiju pañu. Mũsanũkonare Ũcuauji cho'okaimũ Jesús pa'iche chũũ chũ'vachũ'ore Repau chũ'o re'oja'chere asa chẽa re'oja'che paapu chini. Repau chuta'a cheja cho'omarũmũna Jesucristo cho'okaijache jã'aja'ñe cuasasi'kũta'ni kũamaneasomũ Dios. Chura kũacuhasi'ea'me jã'a. ²⁶ Si'arũmũ Pa'ikũji Diopi chũ'ũũna Repau chũ'o kũasina pãipi masia'ju chini Repau cho'ojachere tocha jo'kaasome. Repau cho'ora chiisi'e aperũmũ kũamanesi'e churana kũamũ Dios, si'avãjũpãĩ asa chẽa Jesuni cuasaju Repau chũ'ũñe'te cho'ojũ paapu chini.

²⁷ Dios Ũcuate'eu'mũ Masiũ. Jesucristoji cho'okaiũna pãĩ ũcuauko si'arũmũ rũa pojojũ paapu Repau'te. Jã'aja'ñe paau. Re'omũ.

Pablo

San Pablo Corinto vñ'ejoopo pa'inare charo chũ'o tocha saosi'ea'me

Chũ'o saosi'ea'me

¹ Chũ'u, Pabloji, ie chũ'o tocha saomũ, mai majarãijajaiũ Sóstenena'me. Diopi chũ'ũna Jesucristo chũ'ure saosi'kũamũ, Repaũ chũ'ore chũ'vaa'kũ chini. ² Mũsanũkonare Corinto vñ'ejoopo pa'inare, Jesucristo'te cuasakuanupũ'te, ija'ova tocha saomũ chũ'u. Mũsanũkonapi re'oja'che pa'ijũ cu'ache cho'omairo paapũ chini chẽa paamũ Jesucristo mũsanũkonare. Ũcuachi'a chekũnare, Jesucristo'te cuasanare chekũchejña pa'inare tocha saomũ chũ'u ie, ñaa'jũ chini. Repaũ Jesús, Maire Paakũ ũcuachi'a repanare paamũ. ³ Mai Ja'kũ Dios, Maire Paakũ Jesucristona'me na'a rũa re'oja'che cho'okaijanaa'me mũsanũkonare, re'oja'che paapũ chini.

Jesucristo re'oja'che cho'okaiche'te kũamũ

⁴ Jesucristoji mũsanũkonani re'oja'che pa'iche cho'okaiũna mũsanũkona re'oja'che pa'iche'te cuasakũ, mai Ja'kũre Diore pojokũ, "Re'orepamũ", chiikũ'mũ chũ'u. ⁵ Repaũ Jesucristo mũsanũkonare si'ache ĩsisi'kũamũ. Dios chũ'o asa chẽañena'me Repaũ chũ'o chũ'vamasiche ĩsisi'kũamũ Repaũ mũsanũkonare chekũnani masi chũ'vaa'jũ chini.

⁶ Chũkũnapi Jesús pa'iche'te mũsanũkonani kũarena asa chẽa Jesucristoni jovosinaa'me mũsanũkona. Jovorena Ũcuauji mũsanũkonani cho'okaiũna re'oja'che pa'ijũna ña, "Pablo chũ'vasi'e chũ'o ũcuarepaa'me", chiime chekũna. ⁷ Mũsanũkonare Jesucristo jo'e raijache pojojũ cha'anare Dios ĩsiche si'ache pa'iche re'oja'che karama'mũ, Repaũ Rekochoji cho'okaiũna. ⁸ Repaũ Jesucristo, Maire Paakũ, cuhama'ñe re'oja'che cho'okaiũ pa'imũ, maipi re'oja'che paapũ chini. Maipi Repaũ rairũmũ cu'ache peona paapũ chini jo'e rairũmũjatũ'ka re'oja'che cho'okaiũ pa'ija'mũ Repaũ maire. ⁹ Dios Repaũ cho'ora chiiche jorema'ñe peore ũcuarepa cho'okũ'mũ. Ũcuauji maire chẽasi'kũamũ, Repaũ Mamakũni Maire Paakũ Jesucristoni ja'me re'oja'che paapũ chini.

Jesure cuasanata'ni sãĩñechi'a pe'ruche'te kũamũ

10 Mʉsanʉkonare, chʉʉ majapāijanare, Jesucristoji chʉʉkuna rʉa chʉʉvamʉ chʉʉʉ, ũcuamakaru te'ekuanuchi'a pa'ijʉ sāiñechi'a pe'rujʉ, "Chʉkʉnaa'me chekʉnare na'a re'oja'che pa'ina", chiima'ñe paapu chini. Pe'ruma'ñe ũcuachi'a ũcuate'e cuasajʉ pa'ijʉ ũcuate'eʉjakuanupʉ jovo re'oja'che pa'ijʉʉʉ. 11 Mʉsanʉkona sāiñechi'a i'kajʉ cavache Cloé vʉ'e pa'inapi kuasinaa'me chʉʉʉre. 12 Te'ekuanuchi'a pa'ijʉ sāiñechi'a cuhejʉ ũcuanʉko ija'che i'kajʉasome mʉsanʉkona: "Chʉkʉna Pablo neena'me", chiijʉasome te'ekuanupʉ. Chekʉkuanupʉ, "Apolos neena'me chʉkʉna", chiijʉasome. Chekʉkuanupʉ, "Pedro neena'me chʉkʉna", chiijʉasome. Chekʉkuanupʉ, "Cristo neena'me chʉkʉna", chiijʉasome. 13 Jā'aja'ñe pa'iche cu'amʉ. Jesucristo ca'nivʉ ũcuate'eca'nivʉ'me. Repaʉ neena ũcuaja'che ũcuate'eʉjakuanupʉ'me. Chʉʉʉpi, Pabloji, mʉsanʉkonare kurususē'verona jʉni ro'ikaimanesi'kʉa'mʉ. Jesucristo'mʉ mʉsanʉkona cu'ache cho'оче kurususē'verona jʉni ro'ikaisi'kʉ. "Pablo'te cuasanaa'me chʉkʉna", chiijʉ okoro'vecojñomanesinaa'me mʉsanʉkona. "Jesucristo'te cuasanaa'me chʉkʉna", chiijʉ okoro'vecojñosinaa'me mʉsanʉkona. 14 Chʉʉʉ inarechi'a okoro'vesi'kʉa'mʉ: Crispona'me Gayo'te. Jainʉkore okoro'vemanesi'kʉjekʉ Diore pojokʉ, "Re'orepamʉ", chiimʉ chʉʉʉ. 15 Chʉʉʉpi chekʉnare na'a jainʉkore okoro'vesi'kʉ pa'ito, "Pabloni cuasajʉ okoro'vecojñosinaa'me chʉkʉna", chiira'ame mʉsanʉkona chʉʉʉre. 16 (Āa, ũcuachi'a chekʉnare Estéfanana'me repaʉ majapāi okoro'vesi'kʉa'mʉ chʉʉʉ. Chekʉnareta'ni okoro'vemanecosomʉ chʉʉʉ.) 17 Dios chʉʉʉre pāire okore ro'vea'kʉ chini raomanesi'kʉa'mʉ. Mʉsanʉkonani Repaʉ chʉʉʉre chʉʉvaa'kʉ chini raosi'kʉa'mʉ chʉʉʉre. Jesucristoji pāi ũcuanʉkore kurususē'verona jʉni ro'ikaisi'kʉa'mʉ, Repaʉni cuasajʉna oia cu'ache'te ũsekasa chini. Mʉsanʉkonare rūhiñe kuasi'kʉa'mʉ chʉʉʉ jā'a mʉsanʉkonapi jʉniso vati toana sani uujʉ chini. Rūhiñe kuama'ñe chʉʉʉ cuasachechi'a che'choru, Jesucristo maire cho'okaisi'e Dios pa'icheja saimanera'ame mʉsanʉkona.

Jesucristo peore masiche'te kuamu

18 Pāi Jesucristoni cuasamapʉ vati toa saijana ũcuanʉko, pāi cu'ache cho'оче'te Repaʉ jʉni ro'ikaisi'ere pāipi kuajʉna asani, "Pāi vesʉna i'kache'me jā'a", chiijʉ cuasame. Maireta'ni Repaʉ pa'icheja saijanare jā'aja'ñe chʉʉvachʉʉore asato re'oja'imʉ. Jā'aja'ñe cuasajʉ, "Dios peore masikʉ'mʉ", chiime mai. Jā'ajekʉna Repaʉ chʉʉʉre asajʉ Jesucristo maire jʉni ro'ikaisi'ere asamasi Repaʉni

jovorena mai rekoñoã care'vakaisi'kua'mu Dios. ¹⁹ Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

“Chu'u, Dios, pã, 'Rua masime chukuna', chiinare repanjê'e vesuche'te cho'o ñoja'mu.

Chu'upi ãseto repana masiche repajê'e peoja'mu”, chiimu Dios.

Jã'aja'ñe chiimu Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e.

²⁰ Pã rua masinare ñani, “Rua vesume ina”, chiimu Dios. Aperumu Repau chu'usi'e judiopã che'chonare ñani, “Masi che'choma'me ina”, chiimu Dios. Pã, repana cuasacheja'che cuasamanani repana cuasache'te asa chëaa'ju chini i'kamasinare ñani, “Peoche i'kame ina”, chiimu Dios. Repauji ñato pã ucuanuko rua vesunachi'aa'me. Pã si'ache masinare ñani, “Chuta'a masiche rua karamu inare”, chiimu Dios. ²¹ Dios peore Masiujeku pã ucuanukore cho'osi'kua'mu. Jã'ata'ni maire pã peore masinare cho'omanesi'kua'mu Repau. Mai cuasachechi'a cuasani Dios pa'iche vesura'ame mai. Diopi maire Repau pa'iche'te kuama'to vesura'ame mai. Jã'ata'ni maini oiũ, Repau pa'iche kuaku'mu Repau. Ucuauji kuakuna pã chekunare Repau chu'ore chu'vame chukuna. Chu'vajuna asaju, “Peoche i'kame ina”, chiime pã chukuna'te, Repau'te cuasamana. Jã'ata'ni Repau chu'ore asa chëa Jesucristo'te cuasanare vati toa sani uuche ãsemu Dios.

²² Jã'ata'ni pã rua jachame. Judiopã Dios cho'omasiche'te ñañu chiime. Dios chu'o chu'vanapi jã'aja'ñe cho'o ñoma'to repana chu'vache asacuheme repana. Judío peonata'ni rua masina i'kachu'ore asañu chiime. Dios chu'o chu'vanapi rua masina i'kachu'ore i'kama'to asacuheme repana. ²³ Jã'ata'ni chukuna pã cu'ache cho'ochete Jesucristo kurususẽ'verona jũni ro'ikaisi'ere ucua kuaju pa'inaa'me repanare. Jã'are chu'vajuna asaju judiopã, “Asauama'ñe i'kame ina”, chiime chukuna'te. Jã'a cho'oto judío peona, “Rua vesuna i'kache'me jã'a”, chiime chukuna kuache'te asani. ²⁴ Jã'ata'ni Dios chëasinata'ni asa chëa Jesucristo jũni ro'ikaisi'ere cuasaju, “Dios peore Masiujeku peore cho'omasiku'mu”, chiiju cuasame judiopãina'me judío peona. ²⁵ Pã te'ena, “Dios rua vesuu'mu”, chiinaa'me. Jã'ata'ni Dios peore masiku'mu. Pã rua masinare na'a rua masiku'mu Repau. Chekuna pã ija'che i'kame: “Dios peoche i'kaku'mu. Repau cho'ora chiiche cho'ovesuku'mu Repau”, chiime repana, jachaju. Dios peore cho'omasiku'mu. Pã te'eujê'e cho'ovesuche cho'oku'mu Repau.

²⁶ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Dios musanukonare chēasi'ere cuasajũ'u. Reparumu Dios musanukonare vesuva'nani na'a jainukore chēasi'kua'mu. Pãi masinare jainukore chēamanesi'kua'mu Repau. Kurinare jainukore chēamanesi'kua'mu. Pãi chũ'unare jainukore chēamanesi'kua'mu Repau. ²⁷ Diopi vesuva'nani ña chēa paaku che'chouna rua masinare na'a rua masime repana chura. Jã'aja'ñe cho'omu Dios pãi vesuva'nare, chekunapi, "Masinaa'me chukuna", chiisinapi ña repana pa'iche meñe cuasa, vajuchuju, "Maita'ni rua vesume", chini masia'ju chini. Re'oja'che pa'ivesunare ũcuaja'che chēasi'kua'mu Dios. Chēa paaku Repauji si'arumu cho'okaiuna chekunare na'a re'oja'che pa'imasime repana chura. Jã'aja'ñe cho'omu Dios pa'ivesunare pãi, chekunapi, "Re'oja'che pa'imasinaa'me chukuna", chiisinapi ña repana pa'iche meñe cuasa, vajuchuju, "Maita'ni re'oja'che pa'ivesunaa'me", chini masia'ju chini. ²⁸ Repau Dios pãire paara chini chēamu. Jã'ata'ni chekunare pãi re'oja'che cutucojñonare chēama'mu Repau. Ija'che pa'iva'nani, "Paauamu chu'ure", chini chēamu Dios: Chuova'na pa'iva'nana'me vesuva'nare pãi cuhecojñova'nare chēamu Repau. Pãi chekunare re'oja'che cutucojñonareta'ni, "Paauamanaa'me chu'ure", chiimu Dios. Jã'aja'ñe cho'okũ'mu Dios, re'oja'che cutucojñonapi vajuchua'ju chini. ²⁹ Pãi chēa jã'aja'ñe cho'okũ'mu Dios repanapi meñe ija'che i'kamanea'ju chini: "Rua masiju rua re'onaa'me chukuna", chiimanea'ju chini. Jã'aja'ñe i'kache rua cuhemu Dios. ³⁰ Diopi cho'okaiuna Jesús neenajeju na'a rua masime mai chura. Chura Dios maire re'oja'chechi'a cho'onare cuasacheja'che cuasamu. ũcuachi'a re'oja'che pa'ire'omu maire. Aperumu vati ai paasinare chura Jesucristoji tua re'oja'che paamu maire. ³¹ Jã'ata'ni maipi, "Re'onaa'me chukuna", chiiju paapu chini tua paama'mu Jesucristo maire. Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu: Meñe, "Re'okũ'mu chu'u", chiima'ñe Diorechi'a pojojũ re'oja'che i'kaju pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe kuamu Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e. Jã'ajekuna, "Peore cho'omasiku'mu mu'u", chiiju pa'ijũ'u Maire Paaku'te.

2

Jesucristo jũni vajuraisi'ere kuamu Pablo

¹ Musanukona aperumu asamanesi'ere Dios chu'ore kuara chini saisi'kua'mu chu'u musanukona pa'icheja. Sani rua masina chu'opi musanukonare Dios chu'o

chũ'vamanesi'kua'mũ chũ'ũ. ² Mũsanũkona pa'icheja saipi'rarũmũ ija'che cuasasi'kua'mũ chũ'ũ: "Sani Jesucristo pa'ichechi'a kũaja'mũ chũ'ũ, Repaũ kurususẽ'vero jũni ro'ikaisi'ere, repanapi masia'jũ", chini cuasasi'kua'mũ chũ'ũ. ³ Vajũchũrekocho paakũji mũsanũkonare ja'me pa'ĩũ kurukuruũ chũ'vakũ pa'isi'kua'mũ chũ'ũ. ⁴⁻⁵ "Chũ'ũpi pãĩ rũa masina i'kache chũ'o i'kato Dios chũ'ojẽ'e cuasama'ñe rupũ pãĩ cuasachechi'a cuasacosome jã'ana", chini cuasa, saisirũmũ jã'ajachũ'o i'kamanesi'kua'mũ chũ'ũ mũsanũkonare. Chũ'ũni Dios peore Masikũji Repaũ Rekochoji cho'okaiũna masi chũ'vasi'kua'mũ chũ'ũ mũsanũkonare, Jesucristoni cuasaa'jũ chini. Mũsanũkonare ũcuachi'a Dios Rekochoji cho'okaiũna chũ'ũ chũ'vache asa chẽasinaa'me.

Dios Rekochoji cho'okaiũna Repaũ chũ'o asamasiche'te kũamũ

⁶ Jã'ata'ni Jesucristo'te masi cuasanare Dios chũ'o na'a vesacheji che'chonaa'me chũkũna. Pãĩ cuasacheja'chere che'chomanaa'me chũkũna. Ũcuaja'che irũmũ cana pãĩ chũ'ũna cuasajũ chũ'ũñeja'ñe cuasajũ che'chomanaa'me chũkũna. Repana irũmũ pãĩ chũ'ũna si'asojanaa'me. ⁷ Aperũmũ Repaũ chuta'a cheja cho'omarũmũ Dios maire irũmũ icheja pa'inare cuasakũ ija'che te'eũji i'kaasomũ: "Re'oja'che cho'okaija'mũ chũ'ũ repanare, icheja chũ'ũ pa'ichejare rani paapũ chini", chiiũ cuasaasomũ, maipi Repaũni cuasajũ Repaũ pa'ichejare sani paapũ chini. Aperũmũ Repaũji jã'are peore kũamaũna vesũsinaa'me pãĩ. Churata'ni Repaũ kũamanesi'ere maire cho'okaiche'te chura Ũcuajũji kũaũna asa pãĩ ũcuaukore kũame chũkũna. ⁸ Chũkũna kũache asanata'ni irũmũ cana pãĩ chũ'ũna ũcuaukore Diore cuhena asavesũjũ asa chẽama'me. Dios chũ'o aperũmũna asa chẽasina pani Maire Paakũ'te Jesure peore Masiũ'te kurususẽ'verona jẽ'jo nũko vẽasoche chũ'ũmanera'asinaa'me repana. ⁹ Ija'che kũamũ Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e:

Dios Repaũ'te chiinare rũa re'oja'chere care'vakaimũ, pãĩ te'eũjẽ'e ñama'ñena'me asama'ñe pãĩ rekoñoãjẽ'e cuasama'ñe.

Repaũ re'oja'che cho'okaijache Ũcuajũji kũamaũna chuta'a vesũme pãĩ,

chiimũ Dios chũ'o. ¹⁰ Churata'ni chũkũna'te Dios Repaũ pãĩ re'oja'che cho'okaijachere Repaũ Rekochoji kũacuhasi'kua'mũ. Dios Rekocho peore Masirekochojekũ Repaũ cho'okũ pa'iche peore masimũ. ¹¹ Chekũna cuasache vesũme pãĩ. Repana rekoñoãta'ni masimũ

repana cuasache. Ūcuaja'che Dios cuasache Repau Rekochochi'a masimũ. ¹² Dios maire Repau'te cuasamana rekoñoõja'ñere ĩsimanesi'kua'mũ. Repau Rekocho'te ĩsisi'kua'mũ Dios maire, maini Repau Rekochoji ja'me pa'iu cho'okaiũna Repau maire cho'okaiche'te peore masia'ju chini. ¹³ Chũkũnapi Dios chũ'ore Repau Rekocho paanani kũani Repau Rekocho che'choche'te kũame. Pãi cuasaju che'chocheja'chere kũamanaa'me chũkũna.

¹⁴ Dios Rekocho che'choche'te chũ'vajũna pãipi asani, "Vesũna i'kache'me jã'a", chiime Dios Rekocho peona, repaña i'kache'te asavesũju. Repaña rekoñoõre Dios Rekochoji peokũna asacu'amũ repanare. Dios Rekocho paanarechi'a asare'omũ Dios chũ'o, Repau Rekochoji cho'okaiũna. ¹⁵ Dios Rekocho paanata'ni Repau Rekochoji cho'okaiũna si'ache cuasaju peore ñamasime. Dios Rekocho peonareta'ni Dios Rekocho paana pa'iche te'eũ'terejẽ'e cuasa ñacu'amũ. ¹⁶ Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Dios, rekocho cuasache masicu'amũ maire.

Ūcuaja'che Repau'te te'eũjẽ'e che'chovesũme mai, chiimũ. Maita'ni Repau Rekocho'te paaju Jesucristo cuasacheja'che cuasame mai rekoñoõ, Repau Rekochoji cho'okaiũna. Jã'ajekũna Dios chũ'o asamasime mai.

3

Dios chũ'ũñe cho'ona Repau'te ja'me cho'ochẽ cho'okaina pa'iche'te kũamũ

¹ Chũkũna mũsanũkonare ja'me pa'irũmũ, mũsanũkonapi Jesucristo'te apecuasanafejũna Repau'te masi cuasanare che'chocheja'che che'chomanesinaa'me. Reparũmũ mũsanũkona chuta'a Diore cuasamana cuasacheja'che cuasaju pa'isinaa'me. Jesure cuasanata'ni chũiva'na vesũcheja'che masi cuasavesũsinaa'me mũsanũkona.

² Jã'ajekũna chũkũna mũsanũkonare vesũjũna na'a rua vesache che'chomanesinaa'me. Reparũmũ mũsanũkona Dios chũ'o jmamajũaruũchi'a asamasinaa'me. Chũiva'ũ ojechi'a chũsukũ va'i ãivesũcheja'che Dios chũ'o na'a vesache asavesũsinaa'me mũsanũkona. Irũmũjatu'ka mũsanũkonare chuta'a karamũ asamasiche. ³ Chuta'a mũsanũkona Diore cuasamana cuasacheja'che cuasaju sãĩñechi'a ke'reju cuheju Jesure cuasamana pa'icheja'che pa'ime. ⁴ Ija'che i'kajũasome mũsanũkona: "Chũkũna Pablo neenaa'me", chiijuasome chekũna. Chekũna, "Apolos neenaa'me chũkũna", chiijuasome. Jã'aja'ñe

i'kaju, chekunanani sãĩñechi'a cuheju Jesure cuasamana pa'icheja'che pa'ijuasome musanukona.

5 Chu'una'me Apolos rua masinama'me. Chukuna Diore cho'oche cho'okainaa'me. Chukunapi chu'vajuna asa chẽa musanukona Cuasaku'te Diore cho'oche cho'okainaa'me. Chukuna'te Repau chu'ore chu'vaa'ju chini jo'kasi'kua'mu. 6 Chu'ua'mu musanukonare Dios chu'o charo chu'vasi'ku. Apolos cho'je che'chosi'kua'mu. Jã'ata'ni Dioa'mu musanukonare cho'okaiku, asa chẽa Jesuni jovo re'oja'che pa'iche na'a rua che'cheju paapu chini. 7 Musanukonare Diopi cho'okaima'to chu'vate'era'asi'kua'mu chu'u. Vesuku'mu chu'u. Ucuachi'a musanukona asa chẽamanera'asinaa'me, Diopi cho'okaima'to. Apolos ucuaja'che vesuku'mu. Diopi cho'okaima'to che'chote'era'asi'kua'mu repau musanukonare. Che'chemanera'asinaa'me musanukona Diopi cho'okaima'to. Pãipi Repau chu'ore asa chẽa Jesuni jovoa'ju chini cho'okaimu Dios, Repauji cho'okaiuna re'oja'che pa'iche'te che'cheju paapu chini. 8 Chukuna Dios chu'o charo chu'vanana'me cho'je che'chona ucuate'ere cho'ome. Chukuna cho'osi'e ro'i Diopi ro'ikuna ucuanuko koojanaa'me, charo chu'vanana'me cho'je che'chona. 9 Ija'chea'me Dios cho'oche: Chukuna Diore cho'oche cho'okainajeju musanukonani Repau chu'ore che'chome. Musanukonare Repau neenare re'ojarekoñõã care'vakaimu Repau.

10 Chu'uni Diopi cho'okaiuna re'oja'che chu'vasi'kua'mu chu'u musanukonare. Chu'u chu'vasi'ere Dios chu'ore asa chẽarena chekuna jo'e na'a rua che'chome musanukonare, na'a rua masia'ju chini. Repanapi che'choni cuasarepaju masi che'choa'ju, "Chekuru mu mai tĩñe che'chocosome", chini cuasaju. 11 Aperumu chu'u musanukonare Jesucristo maire jũni ro'ikaisi'ena'me Repau pãi re'oja'che chẽa paache kuasi'kua'mu. Jã'aa'me charo chu'vache. Jã'are pãipi charo asa chẽama'to na'a rua che'checu'amu repanare. 12 Charo chukuna Jesucristo maire jũni ro'ikaisi'ena'me Repau pãi re'oja'che chẽa paache che'chosirumu chekunapi cho'je che'chome. Repana pãi Dios chu'o asa chẽa Jesure jovosinare cho'je che'chona te'ena masi che'chome. Chekunata'ni masi che'choma'me. 13 Repana cho'osi'e Jesucristo jo'e raiumucuse peore masijachea'me jã'a. Repau chu'o masi che'chosinare pojoku, "Ina masi che'chosinaa'me", chiija'mu Dios. Masi che'chomanesinare, "Ina masinata'ni, masi che'chomanesinaa'me", chiija'mu Dios repanare rua pe'rukũ. 14 Masi che'chona che'chosi'epi ai pa'ija'mu.

Jã'ajekuna repanare masi che'chosinare ro'ija'mu Dios.
 15 Masi che'chomanesinaretani ro'imaneja'mu Dios. Ro'icojñomanesinata'ni ũcua saijanaa'me repana Dios pa'icheja. Jesucristo'te cuasamanesina pani vati toana saira'asinaa'me repana. Jã'ata'ni Jesucristo'te cuasanajeju saimanejanaa'me.

16 Dios Rekochoji musanukona rekoñoãre ũcuanukore ja'me pa'ina musanukona rekoñoã Dios vu'ēja'chea'me Repau'te cuasarekoñoãjeku. ¿Jã'a musanukona cuasama'ne? 17 Musanukona Jesucristo'te cuasakuanupu ũcuanuko sãĩnechi'a oiju pa'ito re'omu. Jã'aja'ne cho'oto Dios rua pojomu. Jã'ata'ni pãipi musanukonare Repau neenani cacu'oñu chini sãĩnechi'a cuheche'te chu'vato rua pe'rumu Dios repanare. Pe'rukū Repau neenare cacu'onare vati toana saoja'mu. Repau vu'ēja'che paamu Dios musanukonare. Jã'ajekuna musanukonare Repau vu'ēja'che pa'inajejuna pãipi cacu'oto rua pe'rumu Repau.

18 Rũhiñe cuasaju pa'ijũ'u musanukona. Te'ena ija'che cuasacosome musanukona: "Pãĩ che'choche rua che'chesinajeju rua masinaa'me chukuna", chiiju cuasacosome. Jã'aja'ne cuasanare ija'che paapu chini chu'vamū chu'u: Vesuva'na pa'icheja'che pa'iju Dios chu'ore che'cheju pa'ijũ'u. Jã'aja'ne cho'oto Dios Rekochoji che'choja'mu musanukonare. 19 Pãĩ Jesucristo'te cuasamana che'choche ija'che i'kamū Dios: "Pãĩ vesuna che'choche'me jã'a", chiimū. Ũcuachi'a Repau chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kamu:

Pãĩ rua masina repana masichechi'a cuasame.

Jã'aja'ne cuasaju cu'ache cho'oñu chiisi'e Diopi cho'okuna, ũcuanani cu'ache ti'jñemū, chiimū. 20 Ũcuachi'a ija'che kamu:

Pãĩ rua che'chesina cuasache Diopi ñato repajẽ'e peoche tĩĩñere cuasame,

chiimū repa. 21 Musanukona chekunare Jesure cuasanare cuasama'ne musanukona chiinarechi'a te'enare cuasaju pa'ime. Rua cu'amu jã'aja'ne pa'iche. Musanukonare re'oja'che chu'vanare ũcuanukore cuasaju pa'ijũ'u. Jainukoa'me repana. 22 Dios chukuna'te, chu'una'me Apolona'me Pedro'te musanukonani ĩsisi'kua'mu, iena'me: Chejaa'me, vajuche'me, jũ'ijañea'me, irumu pa'iche, na'a pa'isirumu pa'ijachea'me peore jã'a musanukonare Dios ĩsisi'ea'me. 23 Musanukona Jesucristo neenaa'me. Jesucristo Dios Neekua'mu.

4

Jesús saosina Diore cho'oché cho'okaiche'te kʷamʷ

¹ Chʷkʷna Jesucristo'te cho'oché cho'okaina pa'iche cuasajǎ'ʷ. Dios Repaʷ aperiʷmʷ kʷamanesichʷ'ore pa'ire masi kʷaa'jʷ chini chēasi'kʷaa'mʷ chʷkʷna'te. ² Chʷkʷna Dios saosinapi cho'oa'jʷ chini Dios jo'kasi'ere cho'oma'to cu'amʷ. ³⁻⁴ Jǎ'ata'ni mʷsanʷkonapi chʷ'ure re'oja'che cutuma'tojē'e oima'mʷ chʷ'ʷ. Pǎi chekʷna chʷ'ure cu'ache cutuchejē'e cuasama'mʷ chʷ'ʷ. Ija'che cuasaku'mʷ chʷ'ʷ: "Chekʷrʷmʷ Dioni jachamaʷ re'oja'che pa'icosomʷ chʷ'ʷ", chiijʷ cuasaku'mʷ. Jǎ'aja'ñe cuasakʷta'ni chekʷrʷmʷ chʷ'ʷ rekocho cu'ache pa'iku'mʷ. Vesʷmʷ chʷ'ʷ. Maire Paaku Jesucristota'ni masimʷ chʷ'ʷ rekocho pa'iche. ⁵ Jǎ'ajekʷna chʷkʷna cho'oché ñaju ke'remanejǎ'ʷ. Jesucristoji chuta'a jo'e raimaʷna vesʷme mʷsanʷkona chʷkʷna rekoñoǎ pa'iche. Repaʷ jo'e raisirʷmʷta'ni Ūcuauji i'ka jñaukʷna mai ũcuauko mai vesʷsi'e peore masijanaa'me, chekʷna rekoñoǎ pa'iche peore. Reparʷmʷ pǎi cho'osi'ere ñani re'oja'che pa'inare, "Re'orepamʷ", chiijʷa'mʷ Dios. Na'a re'oja'che pa'inare, na'a rʷa pojokʷ i'kaja'mʷ Repaʷ.

⁶ Mʷsanʷkonare chʷ'ʷ majapǎijanare, iere tocha saomʷ chʷ'ʷ, mʷsanʷkonani che'chokʷ. Chʷ'ʷ pa'ichena'me Apolos pa'iche kʷamʷ chʷ'ʷ, mʷsanʷkonapi Dios chʷ'o chǎ'ʷñechi'a asa chēa cho'ojʷ paaru chini. Mʷsanʷkona Dios chʷ'o che'chonare ñani ija'che cuasamanea'jʷ chiimʷ chʷ'ʷ: "Dios chʷ'o che'chokʷ'te ikʷrechi'a chiinaa'me chʷkʷna. Iku neenajejʷ masinaa'me chʷkʷna. Chekʷnareta'ni cuhejʷ repanare chiinare ũcuachi'a cuhena'a'me chʷkʷna", chiijʷ cuasamanejǎ'ʷ mʷsanʷkona. Jǎ'aja'ñe cuasamairo Dios chʷ'o che'chonare ũcuaukore pojokʷ pa'ijǎ'ʷ. ⁷ Jǎ'ata'ni ija'che i'kajʷasome mʷsanʷkona: "Chekʷnare na'a masijʷ na'a rʷa re'onaa'me chʷkʷna", chiijʷasome mʷsanʷkona. ¿Je'se pa'iana jǎ'aja'ñe cuasache? Mʷsanʷkona cho'omasiche peore Dios cho'okaisi'ea'me. Diopi cho'okaima'to jmamakarʷjē'e masina pa'imanera'ame mʷsanʷkona.

⁸ Ija'che cuasacosome mʷsanʷkona: "Peore che'chesinajejʷ peore masijʷ si'ache karama'ñe paanajejʷ pǎi chǎ'ʷnaa'me chʷkʷna chura", chiijʷ cuasacosome. ¿Je'se pa'iana jǎ'aja'ñe cuasache? ¿Chʷkʷnapa peojʷna pǎi chǎ'ʷna carūnisocuhare? Mʷsanʷkonapi pǎi chǎ'ʷna pa'ito re'ora'amʷ. Mʷsanʷkonare pǎi chǎ'ʷrʷmʷ t'ato chʷkʷna ũcuaja'che ja'me chǎ'ʷjanaa'me reparʷmʷ. Irʷmʷ Diopi jo'kaʷna mai Jesucristo'te cuasanapi pǎi ũcuaukore chǎ'ʷrʷmʷ pa'ito re'ora'amʷ. Jǎ'ata'ni

reparumũ chuta'a tĩ'ama'mũ. ⁹ Reparumũ tĩ'ato na'a re'oja'che pa'ija'mũ chũkũna'te. Chura chũkũna'te Jesucristo saosinare rua cu'ache ti'jĩemũ, pãina'me ángeles ñaa'jũ chini. Re'oja'che pa'inareta'ni cu'ache pa'inare cuhecheja'che cuheme pãi chũkũna'te. "Jã'a Dios cho'ochecosomũ", chiũ cuasamũ chũ'ũ. ¹⁰ Chũkũnapi Jesucristoni pojojũ Dios chũ'ore chũ'vajũna, "Vesupãia'me jã'ana", chiime musanũkona chũkũna'te. Musanũkonata'ni, meñe cuasajũ i'kani, "Jesucristo neenajejũ masinaa'me chũkũna", chiijũasome. Chũkũnata'ni Dios chũ'o chũ'vani vajuchũva'na chũ'vanaa'me. Musanũkonata'ni vajuchũma'ñe, ¿"Peore cho'omasime chũkũna", chiiche? Musanũkonare rua re'oja'che cutujũasome pãi. Chũkũna'teta'ni rua cu'ache cutujũasome repana. ¹¹ Musanũkona meñe i'kajũ, "Si'ache paanaa'me chũkũna", chiime. Chũkũnata'ni jã'aja'ñe pa'imanaa'me. Irũmujatũ'ka ãucuhava'na pa'ijũ, okoũava'na pa'ijũ, si'ache, kãñajẽ'e peova'na pa'ime chũkũna. Si'arũmũ ku'ichechi'a pa'ijũ vũ'ña pa'ivũ'ñajẽ'e peonaa'me chũkũna. Ũcuachi'a pãi cu'ache cho'ome chũkũna'te. ¹² Si'areparumũ cho'ochẽ'te cho'ojũ ca'nasome chũkũna. Pãi chũkũna'te cu'ache i'kanare, "Diopi musanũkonare re'oja'che cho'okaau", chiinaa'me chũkũna repanare. Pãi chũkũna'te tuha cu'ache cho'orujẽ'e i'kamanaa'me chũkũna. ¹³ Pãi chũkũna'te cu'ache i'kanare sãiñe re'oja'chere i'kanaa'me chũkũna repanare. Irũmujatũ'ka pãi ũcuanũko rua cuheme chũkũna'te. Repanapi ñato chĩ'ca pa'icheja'che pa'icosome chũkũna.

¹⁴ Musanũkonani i'ka kũkora chini tocha saoma'mũ chũ'ũ ie. Musanũkonani chũ'ũ chĩijjanare chũ'vaku tocha saomũ chũ'ũ, musanũkonare cuasaku. ¹⁵ Chũ'ũ musanũkonare Dios chũ'o charo che'choũna asa chẽa Jesucristoni jovosinaa'me musanũkona. Jã'ajekũna mũa'kũja'iu'mũ chũ'ũ. Musanũkonare che'chona rua jainũkoa'me. Jã'ata'ni chũ'ũ te'eũ'mũ mũa'kũja'iu. ¹⁶ Jã'ajekũna rua chũ'vamũ chũ'ũ musanũkonare, chũ'ũ pa'iche'te ña chẽa chũ'ũ pa'icheja'che paapũ chini. ¹⁷ Jã'are chini Timoteo'te chũ'ũ chĩija'iu'ni, musanũkona pa'ichejana saomũ chũ'ũ musanũkonani che'choa'kũ chini. Rua cuasamũ chũ'ũ repaũ'te. Re'oja'che pa'iu Diore si'arũmũ rua cuasaku pa'iku'mũ repaũ. Ũcuauji che'choũna chũ'ũ Jesucristo'te cuasaku pa'iche asa cuasajanaa'me musanũkona. Ũcuare si'achejũna ku'iu Jesure cuasana chĩ'ivũ'ñana si'arũmũ che'choku pa'iku'mũ chũ'ũ, Jesucristo'te cuasajũ pa'iche.

¹⁸ Chekũrũmũ musanũkona chũ'ũre te'ena ija'che

cuasacosome: "Jo'e raimaneja'mu repau", chini cuasaju i'kavajuchuma'ne, "Pablo'te na'a rua masinaa'me chukuna", chiiju cuasacosome. ¹⁹ Jã'ata'ni Diopi ãsema'to churepara saija'mu chu'u musanukona pa'icheja. Sani pa'iu musanukona pa'iche'te masi ñaku musanukona cho'omasiche'te ñaja'mu chu'u. Chu'ure cu'ache cutuna cutuchechi'a asaku pa'imaneja'mu chu'u. ²⁰ Dios neena chu'ochi'a cutuju pa'imanaa'me. Diopi cho'okaiuna re'oja'che pa'iju re'oja'chere cho'ojũ pa'inaa'me. ²¹ Sani pa'iu musanukona ñcua cu'ache pa'ito ña pe'ruja'mu chu'u. ¿Jã'aja'ñere chiiche musanukona? Jã'apãani musanukonapi re'oja'che pa'iuña, ¿oiu pe'keru i'kaa'ku chiiche? ¿Je'sere chiiche musanukona?

5

Te'eu rua cu'ache cho'osi'ere kamu

¹ Musanukona pa'iche cu'achu'o asa kukusi'kua'mu chu'u. Musanukonare ja'me pa'iku, pa'iu, puka'ku rãjoni paakwasomu. Diore cuasamanajẽ'e cho'oma'nea'me jã'a. ² Jã'aja'ne cu'ache cho'okũji musanukonare ja'me pa'imũ repau. Jã'aja'ne pa'inata'ni, "Ûcuanuko rua re'oja'che pa'inaa'me chukuna", chiinaa'me musanukona. Rua cu'amũ jã'a. ¿Je'se pa'iuña musanukona repau cho'ochẽ masinata'ni repauni cuhemarũna ja'me chi'iku repau? Repau cho'ochẽ'te cuasaju oiju pa'ito na'a re'omu. Jesucristo'te cuasanare ja'me pa'icu'amũ repau'te. ³ Chu'u irumu musanukona pa'icheja ja'me pa'ima'kũta'ni musanukonani cuasacajejaniso chu'u rekochoji musanukonare ja'me pa'icheja'che pa'imũ chu'u. Jã'aja'ne cuasaku, "Repau cho'ochẽ rua cu'amũ", chiimu chu'u, musanukona pa'icheja ja'me pa'iu ñama'kũta'ni. ⁴⁻⁵ Musanukonare rua cuasaku pa'imũ chu'u. Musanukona Jesús chũ'uñe'te cho'oñu chini chi'irumu chu'u rekocho musanukonare ja'me pa'icheja'che pa'iku'mu chu'u. Musanukonare Maire Paaku Jesucristoji chũ'ukuna chũ'umu chu'u, musanukonapi cu'ache cho'okũni ija'che cho'oa'ju chini: Musanukonani Jesupi cho'okaiuna, cu'ache cho'okũ'te jo'kasojũ'u. Vati aini jo'kajũ'u repau'te cu'ache cho'oa'ku. Chekurumu repau'ji cu'ache cho'ocojñoni kuku cu'ache cho'ochẽ ñhasocosomu repau. Repau'ji cu'ache cho'ochẽ'te ñhasoni rekocho Dios pa'ichejana saija'mu, Jesús jo'e raiumucuse.

⁶ Musanukona pa'iche meñe cuasaju ija'che i'kajwasome: "Chekunare na'a re'oja'che cho'onaa'me chukuna", chiijwasome. Cu'amũ jã'a. Ie masicosome musanukona:

Pã sauche jmaca'reruji harinaca'repũ ujaca'repũna maña ja'meru peore repaca'repũ kosa na'a ujaca'repũ saumũ. Ũcuaja'che musanukonare ja'me pa'iu cu'ache cho'okuni jo'kasomaneni na'a pa'isirumũ na'a jainuko cacu'aso cu'ache cho'oju pa'ijanaa'me musanukona. ⁷ Jã'ajekuna jo'kasojũ'ũ repaũ'te. Ija'chea'me: Chukuna judiopai pascuarumũ tĩ'api'rato chukuna vñña pa'iche pã sauche peore sējonaa'me cu'are cuheju. Musanukona ũcuaja'che pã cu'ache cho'onare jo'kasojũ'ũ pã sauche sējoñeja'ñe, re'onachi'a pañu chini. Cacua'manejũ'ũ; re'oja'che pa'ime musanukona. Chukuna judiopai pã kosa saumanesi'e airumũ pascuarumũ ovejachiini vani ainaa'me Dioni cu'are tuncocojñoñu chini. Churata'ni Jesucristoji maire ovejachii jũni ro'ikaicheja'che mai ũcuanuko cu'ache cho'ochete'euji peore jũni ro'ikaisi'kua'mũ. ⁸ Jã'ajekuna re'oja'che pa'inachi'a pa'iju Dioni pojoñu chini pã sausi'e sējoñeja'ñe cu'ache cuasanana'me cu'ache cho'onare ja'me pa'imaneñu mai. Pã saumanesi'ēja'che pa'iju Dios chiichechi'a ũcuarepa cho'oju pañu mai.

⁹ Aperumũ chũ'ũ musanukonare, "Cu'ache cho'onare pã ja'me pa'imanejũ'ũ", chiiũ chũ'o tocha saosi'kua'mũ. "Pã repana rñjoromi peonare ja'me kãinare ja'me pa'imanejũ'ũ. Ũcuachi'a romi repana ũjupai peonare ja'me kãinare ja'me pa'imanejũ'ũ", chiiche tocha saosi'kua'mũ chũ'ũ musanukonare. ¹⁰ Repanapi chuta'a Diore cuasamana pa'ito jã'aja'ñe i'kamanera'asi'kua'mũ chũ'ũ. Diore cuasamana si'ache cu'ache cho'onaa'me. Chekuna repana rñjoromi peonare ja'me kãime. Romi ũcuachi'a repana ũjupai peonare ja'me kãime. Chekuna repana neema'ñe pōse rña uache ñame. Chekuna pōse ñaasome. Chekuna pã rupũ tñosiva'nani pojoju pa'ime, "Dioa'mũ iku", chini. Diore cuasamanapi jã'aja'ñe pa'inare ja'me pa'imanejũ'ũ chiima'mũ chũ'ũ. Musanukonapi Diore cuasamanani ja'me pa'icuheto pã peochejana saiche pa'ira'amũ musanukonare. ¹¹ Ija'cheta'ni cho'omaneajũ chini i'kaku tohamũ chũ'ũ musanukonare: Pãiu, "Jesucristo'te cuasaku'mũ chũ'ũ", chiikuji ruarepa cu'ache cho'oto jo'e ja'me pa'imanejũ'ũ repaũ'te. Romi ũjupai peonare ja'me kãinare, umupai rñjoromi peonare ja'me kãinare, kurineenare, rupũ tñosiva'nare pojonare, ruarepa ke'reneenare, si'arumũ cono jũ'inare, pōse ñaanare jmamakarujẽ'e pojomanejũ'ũ repanare, jã'aja'ñe pa'inapi, "Jesucristo'te cuasame chukuna", chiito. Ũcuaja'che jã'aja'ñe pa'inare ãujẽ'e ja'me ñu'iju ãimanejũ'ũ repanare. ¹²⁻¹³ Jesure cuasamana pa'iche cuasa ñañe

chũ'u cho'ochema'mũ. Dioa'mũ jã'aja'ñe cho'okũ. Mũsanũkonata'ni Jesure cuasajũ mũsanũkonare ja'me chi'ina cu'ache pa'iche cuasa ñajũ'u. Cu'ache cho'okũ'te jo'kasojũ'u, chiimũ chũ'u.

6

Jesure cuasana repa na majapãijana pa'iche'te Jesure cuasamanare sa kuasi'ere kuamu

¹ Diorejẽ'e masi cuasama'ñe rũa tĩĩne cho'ojuasome mũsanũkona. Te'ena ja'me pa'inani pe'ruju pã chẽañe chũ'ũkũni Diore cuasama'kũni sa kuajuasome mũsanũkona. ¿Je'se pa'ina Jesucristo'te cuasanani sa kuama'ñe Diore cuasama'kũni sa kuache, repaũji asa, te'eũ'te, "Ikũpi cu'achũ'o paamu", chiaũ chini? Ija'che cho'oto na'a re'omu: Pe'runapi Jesucristo'te cuasanani sa kuaru asa, "Ikũpi cu'a chũ'o paamu", chiijanaa'me repa.

² Mai Jesucristo'te cuasana Diopi chũ'ũkũna pãi ũcuanũko cheja pa'ina cho'ochẽ peore cuasa ña kuajanaa'me. Ape'ũmu chũ'u mũsanũkonare kuasi'kuamũ jã'a. Jã'aja'ñe cho'ojache asasinata'ni, ¿je'sejekũna mũsanũkona sãĩnechi'a cu'ache cho'omajũaruã care'vavesũche?

³ Angeles pa'iche'te cuasa ña kuache pa'iuasomu maire. Jã'aja'ñe cho'ojanajẽna pãi cheja pa'ina cho'omajũaruã cuasache na'a vesama'mũ maire, chiimũ chũ'u. ⁴ Jã'ajekũna mũsanũkonare ja'me pa'inapi jo'e chekũnani sãĩne pe'runi Diore cuasamanare sa kuama'ñe Jesure cuasakuanupũ pa'inani, rũa vesũva'nachi'a pa'itojẽ'e ũcua sa kuajũ'u, care'vakaapu. ⁵ Mũsanũkonapi vajũchũaju chini i'kamũ chũ'u. Mũsanũkona ke'reche care'vamasina, ¿te'eujẽ'e peoche? Pa'ime. ⁶ Mũsanũkona, "Jesucristo'te cuasanaa'me chũkũna", chiinata'ni sãĩnechi'a ke'reju pa'ijuasome. Majapãijanapi sãĩnechi'a ke'reju cho'osi'e care'vama'ñe Jesure cuasamanani sa kuajuasome mũsanũkona, repa'ni care'vakaapu chini.

⁷ Jã'aja'ñe cho'ojũ cu'ache cho'ome mũsanũkona. Sãĩnechi'a pe'ruju Jesucristo'te cuasamana cho'ochẽja'che cho'ome mũsanũkona. Mũsanũkonare ja'me pa'inapi cu'ache cho'oto sãĩne cu'ache cho'omanejũ'u. Mũsanũkona paache'te repa'ni tũasoto sãĩne pe'rumanejũ'u repanare. Cu'ache cho'ochẽ'te juvoto na'a re'omu. ⁸ Jã'ata'ni mũsanũkona majapãijanachi'api sãĩne rũa cu'ache cho'ojuasome. Joreju repa paache'te tũa paaũ chini pã chẽañe chũ'ũkũni i'kajuasome mũsanũkona, repaũji tuakaau chini.

⁹ Rūhiñe cuasaju pa'ijũ'u musanukona. ¿Ie vesuche musanukona? Cu'ache cho'ona Dios chũ'uñe asa chẽamaru Repau pa'icheja saima'me. Vejamanapi cu'a cho'ona, rñjoromi peonare ja'me kãina, ũcuachi'a ũjupãi peonare ja'me kãina, umupãi ũcuajanare umuneena, ũcuachi'a romi ũcuajanare romineena, kuri kooñu chini ja'me kãinana'me tũosiva'nare pojona Dios pa'icheja saima'me. ¹⁰ ũcuachi'a pãi chekuna paamajñaruã ñaasonana'me, kurineena, si'arumũ cono jũ'ina, ke'reneenana'me jorena Dios pa'icheja saima'me. ¹¹ Aperumũ musanukona te'ena jã'aja'ñe cho'ojũ paniasome. Jã'ata'ni Diopi musanukonare chẽa paaku musanukona cu'ache cho'osi'e tũ'nesokaisi'kua'mũ. Jã'ajekuna chura musanukona rekoñoã meno peomũ Dios Rekochoji cho'okaiuna. Chura Dios musanukonare, cu'ache cho'omanesinare cuasacheja'che cuasamũ, Maire Paaku Jesucristo cho'okaisi'jekuna.

Jesucristo'te cuasana ca'nivũã Repau neeca'nivuja'ñe pa'iche'te kũamũ

¹² Te'ena ija'che i'kanaa'me musanukona: "Chũ'ure uache peore cho'ore'omũ", chiinaa'me musanukona. ũcuarepaa'me jã'a. Jã'ata'ni chekurumũ chũ'upi chũ'ure uache'te cho'oni meñe re'oja'che cho'oma'mũ. Jã'ajekuna chũ'ure uache cu'ache cho'ocuhekũ'mũ chũ'u. ũcuaja'che chũ'upi chũ'ure cho'ouache'te te'emajñaruãchi'a cho'oku che'chesoũna na'a pa'isirumũ chũ'ure ũhasora chiikũ'teta'ni ũhacu'amũ. ¹³ Te'ena ija'che i'kanaa'me musanukona: "Maipi ãure ãiju paaru chini mai cutaroã cho'okaisi'kua'mũ Dios. ũcuachi'a ãu cho'okaisi'kua'mũ mai cutaroãna ãni mevoajũ chini", chiinaa'me musanukona. Jã'ata'ni ãuna'me pãi cutaroã si'asojachea'me. Icheja pa'irumuchi'a paache'me jã'a. ũcuachi'a ija'che i'kanaa'me musanukona: "Dios mai ca'nivũã cho'okaisi'kua'mũ maipi ũcuamanare ja'me kãiju paaru chini", chiinaa'me musanukona. Musanukona jã'aja'ñe i'kache jorechũ'oa'me. Dios mai ca'nivũãre Jesucristoni jo'kara chini cho'osi'kua'mũ. ũcuachi'a Maire Paaku maipi re'oja'che paaru chini cho'okaisi'kua'mũ. ¹⁴ Dios peore Cho'omasikũjekũ Jesucristo'te jũniso tãcojñosi'kure vasosi'eja'che maipi jũnisoru ũcuaja'che vasoja'mũ maire, maipi vajerani Repau pa'ichejare sani re'oja'che paaru chini. Jã'ajekuna mai ca'nivũã meñe cu'ache cho'omaneñu.

¹⁵⁻¹⁶ Mai Jesucristo'te cuasana ũcuanũko Repau ca'nivuja'ñe pa'ijũasome. Jã'ajekuna maipi Repau'te

cuasanapi sī'uromire ja'me kāito cu'amū. Maipi jā'aja'ñe cho'oni Jesucristo ca'nivuna cu'ache cho'ocheja'che cho'ome. Dios chu'o aperumū tocha jo'kasi'e ija'che kuamū: Pāi te'eka'chapana ja'me kāni ūcuate'eujache pa'ime, chiimū. Jā'a musanukona masime, pāiū sī'uromio'te ja'me kāni repaona'me ūcuate'eca'nivuja'ñe pa'iche. Jā'ajekuna musanukonapi Jesucristo ca'nivuja'ñe pa'inapi sī'uromire ja'me kāni ūcuao ca'nivuji Jesucristo ca'nivuna ūcuate'eca'nivuja'ñe cho'ome. ¹⁷ Jā'ata'ni pāiū Jesucristo'te jovoni Repauna'me ūcuate'eujache pa'iu Repaū cuasacheja'che re'oja'che cuasakū pa'imū.

¹⁸ Musanukona umupāi mūrūjoromi peonare ja'me kāiñe rua cuhejū'ū. Ūcuaja'che romi mūrūjupāi peonare ja'me kāiñe rua cuhejū'ū. Pāiū repaū rūjoromi peonare ja'me kāikū repaū ca'nivū'te cu'ache cho'omū. Cu'ache cho'oche si'ache pa'imū, jā'ata'ni ca'nivū cu'ache cho'oma'ñe. Pāi ija'chechi'a cu'a cho'ona repaona ca'nivūāre meñe cu'ache cho'ome: romi repaona ūjupāi peonare ja'me kāinana'me umupāi repaona rūjoromi peonare ja'me kāina. ¹⁹ Dios Rekocho ja'me pa'imū musanukonare, Repaū Raosirekocho. Musanukona ca'nivūā Dios Rekochoji ja'me pa'iuua Repaū vū'ēja'chea'me. ¿Jā'a cuasama'ñe musanukona? Repaū neenaa'me musanukona. Jā'ajekuna ūcuache cho'ocu'amū musanukonare. ²⁰ Repaū Matakūni jo'kasi'kuamū, jūni ro'ikakuna maini paara chini. Jā'ajekuna musanukona re'oja'chechi'a cho'ojū pa'ijū'ū, pāipi musanukona pa'iche'te ña, "Dios peore masikū'mū", chiijū masia'jū.

7

Pāi romi vejache chu'vache'te kuamū

¹ Chura musanukona chu'ure sēniasajū tocha raosi'ere kuakū tochap'ramū chu'ū. Umupāi romi vejama'ñe pa'iche cu'ama'mū. ² Musanukona pa'icheja cana umupāi rua jainūko romineeju cu'ache cho'ona pa'ijūasome. Jā'ajekuna umupāipi rūjoromi peonani cu'ache cho'ocuheni romire veja paaa'jū. Musanukona umupāi romi veja mūrūjoromina'me pa'ijū'ū. Musanukona romi ūcuachi'a umū veja mūrūjupāina'me pa'ijū'ū. ³ Umū romio'te vejasi'kū re'oja'che paa tī'aa'kū repaū vejasi'kore. Romio ūcuaja'che umū'te vejasi'ko re'oja'che pani tī'aa'ko repao vejasi'kure. ⁴ Romio umū'te vejasi'ko ūjuna'me pa'imo. Repao ca'nivū ūjū neeca'nivū'me. Cuhema'ñe paa repao. Umū ūcuaja'che romio'te vejasi'kū rūjona'me pa'imū. Repaū ca'nivū rūjo neeca'nivū'me. Ūcuachi'a cuhema'ñe

paau repau. ⁵ Ɖjuna'me rãjo sãĩñechi'a chiiju pani cuhe-manējũ'ũ. Jmamakarũ cu'a cho'omairo pa'iju Dioni sēeju pa'ito re'omu. Sēni pi'nisirumuta'ni jo'e cho'oja pa'ijũ'ũ. Mũsanukonapi jeereparũmu cu'a cho'oma'ñe pani vatipi chũ'ũkuna juvo koka peoja chekũnani cu'a cho'ocosome.

⁶ "Ūcuauko romi veja paajũ'ũ", chiiũ chũ'ũma'mu chu'ũ mũsanukonare. Ūcuachi'a, "Mũsanukonapi vejaru cu'amũ jã'a", chiima'mũ chu'ũ. ⁷ Ija'che cuasamũ chu'ũ: Pãĩ ũcuauko chu'ũ pa'icheja'che romi peona pa'ito na'a re'omu. Dios jo'kasi'ea'me jã'a. Dios te'enare romi veja re'oja'che pa'iche jo'kamũ. Chekũnare romi vejama'ñe pa'iju re'oja'che pa'iche'te jo'kamũ.

⁸ Chura va'jeromina'me chuta'a vejamanare iere i'kamũ chu'ũ: Chu'ũ pa'icheja'che vejama'ñe pa'imasito rũa re'omu. "Vejajũ'ũ", chiima'mũ chu'ũ repanare. ⁹ Jã'ata'ni romi ũcuauanare ja'me kãĩñe'te juvo vesũni vejajũ'ũ. Romi-neenare vejato na'a re'omu, romi mũneenare ũcuachi'a.

¹⁰ Maire Paaku Jesupi chũ'ũkuna ija'che paapu chini chũ'ũmu chu'ũ: Mũsanukonare vejasinare mũũjupãĩ jo'kasomanejũ'ũ. ¹¹ Romio ũjure jo'kaso chekũni pa'ito cu'amũ. Jo'ka te'eo pa'icu'ato jo'e ũju pa'isi'kũni co'ia'ko. Ɖmũpãĩ ũcuaja'che rãjoromi jo'kasomanea'ju.

¹² Chekũnare, Jesure cuasamanare ja'me pa'inare, iere tocha saomu chu'ũ. (Ie Maire Paaku chũ'ũsi'ema'mũ. Jã'ata'ni Repau saosi'kũjekũ chu'vamũ chu'ũ mũsanukonare.) Mũsanukona mũmũpãĩ te'ena Jesucristo'te cuasanapi romi Jesucristo'te cuasamanani paajuasome. Pãĩũ romio'te jã'aja'ñe pa'iko'te paaku jo'kamanea'kũ, repaoji ũcua pasa chiito. ¹³ Romio ũcuaja'che Jesucristo'te cuasakoji mũmũ'te Jesucristo'te cuasama'kũni pani jo'kamanea'ko, repauji ũcua paara chiito. ¹⁴ Ɖmũũ Jesucristo'te cuasama'kũpi romio'te Jesucristo'te cuasakoni paaku'te Diopi re'oja'che cho'okaija'mũ repau'te, rãjore Jesucristo'te cuasakoni paakuna. Ɖmũũ ũcuaja'che Jesucristo'te cuasakũji romio'te Jesucristo'te cuasama'koni paato Diopi re'oja'che cho'okaija'mũ repao'te, ũjure Jesucristo'te cuasakũni pa'iona. Pũka'kũpãire jã'aja'ñe cho'okaiũ repana mamachĩ ũcuaja'che re'oja'che cho'okaikũ'mũ Dios. Repauji jã'aja'ñe cho'okaima'to repana mamachĩ Jesucristo'te cuasamana mamachĩ pa'icheja'che pa'ira'ame. ¹⁵ Jã'ata'ni Jesucristo'te cuasama'kũpi rãjore Jesucristo'te cuasakoni jo'kasora chiito ũsemanejũ'ũ repau'te. Ūcuaja'che Jesucristo'te cuasama'kopi ũjure Jesucristo'te cuasakũni jo'kasora chiito ũsemanejũ'ũ repao'te. Jesucristo'te cuasakũni jo'kasoru

te'eu pa'iu romi peou'mu repau. Romio ũcuaja'che ũjupi jo'kasouna te'eo pa'io umu peoo'mo. Jã'aja'ñe jo'kasoche ũsemaneni cu'ache cho'oma'me repana. Dios maire cavama'ñe paapu chini chẽasi'kua'mu. ¹⁶ Musanukona Jesucristo'te cuasamana pa'iju cho'ojache vesume. Romio Jesucristo'te cuasakoji ũjupre Jesucristo'te cuasama'kure pa'iko ũju pa'iu cho'ojache vesumo. Chekurumu repau na'a pa'isirumuna Jesucristo'te cuasajacosomu, rãjopi Jesucristoni cuasako re'oja'che pa'iona uache ñani. Chekurumu pãaja'mu. Emu ũcuaja'che Jesucristo'te cuasakuji rãjore Jesucristo'te cuasama'kore paaku rãjo pa'io cho'ojache vesumu. Chekurumu repao na'a pa'isirumuna Jesucristo'te cuasajacosomo, ũjupi Jesucristoni cuasaku re'oja'che pa'iuña uache ñani. Chekurumu pãaja'mo.

¹⁷ Jã'ata'ni Maire Paaku musanukonare pa'iche jo'kasi'e ũcuauko ũcua pa'iju re'oja'che pa'ijũ'u. Re'oja'che paapu chini Dios musanukonare chẽasi'kua'mu. Jã'are chu'vaku si'achejña ku'iu pãi Jesure cuasana chi'ivũ'ñana chu'vaku pa'iku'mu chu'u. ¹⁸ Jikora'muru chã'tiru caca'niru chuto tuache judiopãire jo'kasi'kua'mu Dios. Jã'a musanukona masime. Jã'ata'ni judiopãiu Jesucristo'te cuasani judiopãi cho'ojũ pa'iche jikochã'tiru chuto tuache cuhekũ jo'kamanea'ku. Ūcuachi'a judio peokũji Jesucristo'te cuasani jikochã'tiru chuto tuacojñomanea'ku. ¹⁹ Judiopãiu'chi'a jikochã'tiru chuto tuacojñosi'ku pa'ito re'omu. Ūcuachi'a judio peokũchi'a jikochã'tiru chuto tuacojñomanesi'ku pa'ito re'omu. Jã'aja'ñe pa'ichejẽ'e cuasama'ñe Dios chũ'uñe'te asa jachama'ñe pa'iju re'oja'che cho'ochete na'a ruu cuasaju pa'ijũ'u. ²⁰ Dios chẽasina ũcuauko repanare Repau chẽarumu pa'isi'e jo'kasoma'ñe ũcua pa'iju cho'ojũ paapu. ²¹ Te'enare Dios musanukonare chẽarumu chekunapi chẽa paajuna kuri kooma'ñe rupu cho'ochete cho'okaina pani oimanejũ'u. Jã'ata'ni musanukonare paanapi saiche ũsema'to sani pa'iju cho'ochete cho'ojũ kurire koojũ pa'ijũ'u. ²² Pãiu, Jesús chẽarumu pãi chẽa paacojñoku pani, pojoa'ku. Jesupi repau'te re'oja'che paamu, re'oja'che pa'iche'te masia'ku chini. Ūcuaja'che pãiu, Jesús repau'te chẽarumu pãi chẽa paacojñoma'ku pani Jesús chẽa paaku'mu chura. ²³ Jesucristo musanukonare jũni ro'ikani koosi'kua'mu. Koocojñosinajeju chura Repau neenaa'me musanukona. Jã'ajekuna Repau chiichechi'a cho'ojũ chekunapi musanukonare chẽa paaju repanare uache si'ache chũ'uñu chiito cuhejũ'u. ²⁴ Asarepajũ'u, ũcuauko chu'u majapãijana. Dios musanukonare chẽarumu pa'iche

ũhasoma'ñe ũcua pa'ijũ Dioni pojoju pa'ijũ'u.

²⁵ Chura romichĩ chuta'a umu vejamanare chu'vache'te tochamu chu'u. Maire Paaku Jesús chũ'umanesi'kua'mu ie. Jã'ata'ni Dios chu'ure oiu cho'okaimu Repau chi-ichechi'a cho'oa'ku chini. Repau chiiche'te cho'oku ija'che chu'vamu chu'u: ²⁶ Chu'u cuasato irumu chejapi ruarepa pa'ivesache pa'ina musanukonapi vejama'ñe pa'ito na'a re'omu. ²⁷ Jã'ata'ni umupai romi paana murujoromi jo'kasomanejũ'u. Chuta'a vejamanareta'ni, "Ku'e vejajũ'u", chiuu chu'vama'kua'mu chu'u. ²⁸ Jã'ata'ni pösũji romio'te vejani cu'ache cho'oma'mu. Ũcuachi'a romichĩioji umu'te vejani cu'ache cho'oma'mo. Jã'ata'ni musanukonare vejasinare rua cuaja pa'ija'mu icheja pa'irumu. Jã'ajekuna musanukonare, "Cuaja peoche paapu chini, vejamauro pa'ijũ'u", chiiku'mu chu'u.

²⁹ Musanukonare chu'u majapãijanare iere i'kara chiimu chu'u: Icheja ai pa'imanejanaa'me mai. Jã'ajekuna Cristo chiiche'te cho'ojũ rua cuasaju pa'ijũ'u Repau'te. Chura romi paana murujoromichi'a cuasaju pa'imanejũ'u. ³⁰ Ota oina ũcuaja'che musanukona majapãi jũ'isinarechi'a cuasaju pa'imanejũ'u. Rua pojoju pa'ina ũcuaja'che pojoju pa'ichechi'a cuasaju pa'imanejũ'u. Ũcuaja'che pöse koosina pösechi'a cuasaju pa'imanejũ'u. ³¹ Ũcuaja'che pai icheja cho'ochete rua cho'ojũ cu'amajñaruã jña paana jã'achi'a cuasaju pa'imanejũ'u. Chejana'me cu'amajñaruã si'asojachea'me. Jã'ajekuna Cristo chiiche'te cho'ojũ cuasaju pa'ijũ'u Repau'te.

³² Musanukonapi ãu ãiñena'me pa'iche ruarepa cuasaju pa'ito cu'amu. "Jã'aja'ñe pa'ijũ'u", chiima'mu chu'u musanukonare. Ija'chea'me: Pãiu romi peoku Diorechi'a cuasaku pojore'omu repau'te. ³³ Romi paaku'teta'ni rujopi pojoa'ko chini rujore kuirachena'me cuasakuna, ³⁴ Diorechi'a cuasacu'amu repau'te. Romio te'eo pa'iko ũcuaja'che Diorechi'a cuasako cho'ochete cho'okaire'omu repau'te. Umuu pa'iko'teta'ni ujupi pojoa'ku chini ujure kuirachena'me cuasakona Diorechi'a cuasacu'amu repau'te.

³⁵ Musanukonapi ña re'oja'che paapu chini jã'aja'ñe chu'vaku tocha saomu chu'u musanukonare. Pa'ivesacheta'ni chũ'acuhemu chu'u musanukonare. Musanukonapi re'oja'che pa'ijũ, Diore si'arumu pojoju pa'iche'te asani na'a rua pojoja'mu chu'u.

³⁶ Jã'ata'ni pãiu mamako'te romichĩio'te umu sēecojñosi'kore paaku, "Ikore umu'te pa'ire'omu", chini cuasani umu'te pa'iche ũsemanea'ku. "Chu'upi ikore ũseni re'oja'chere cho'oma'mu. Aia'mo iko chura", chini cuasani

ũsemanea'ku repau. Ŭsemaneni cu'ache cho'oma'mu repau. Repanapi vejato re'omu. ³⁷ Chekuta'ni, mamako'te romichĩio'te paakũji, "Chu'u neeko umu vejama'to na'a re'omu", chiimu. Peore pe'keru jã'aja'ñechi'a cuasasi'kupi mamako'te umu vejache ũseni cu'ache cho'oma'mu repau. "İsija'mu chu'u ikore", chiimanesi'kupi ũseni cu'ache cho'oma'mu repau. Jã'ajekuna jo'e chekupi sēeuna ũseni cu'ache cho'oma'mu. ³⁸ Pãiu mamako'te umu vejache ũsema'to re'omu. Jã'ata'ni ũseni na'a re'oja'che cho'omu repau, chu'upi cuasato.

³⁹ Romio umu'te vejani ũju vajuu pa'ichetu'ka paao. Repao ũju jũnisoruta'ni repao'te ukuni jo'e vejare'omu, jã'ata'ni Jesucristo'te cuasakuni. ⁴⁰ Jã'ata'ni repaoji jo'e umu vejamaneni na'a ruu pojoko pa'ija'mo. Jã'aja'ñe cuasamu chu'u. Jã'aja'ñe cuasakujeku che'chomu chu'u musanukonare, chu'uni Dios Rekochoji cho'okaiuna.

8

Tũosiva'nani pojoju ãumajñarũã ısiche'te kuamu

¹ Chura rupu tũosiva'nani pojoju pãĩ ãumajñarũã ısisi'ere kuaku tocha saopi'ramu chu'u. Musanukona ũcuanuko, "Jã'a peore masinaa'me chukuna", chiicosome. Jã'ata'ni masinaa'me chini ija'che i'kato cu'amu, "Masinajeju chekunare na'a re'oja'che cho'onaa'me chukuna", chiito. Jã'aja'ñe i'kana chekunarejẽ'e ña oimanaa'me. Pãĩ chekunare oina re'oja'che cho'okaiame repanare, na'a re'oja'che paapu chini. ² Pãiu ũcuauakuji, "Ruu masiu'mu chu'u", chiiku repauni chuta'a masicheji ruu karakuna repau masiruja'chere vesumu. ³ Jã'ata'ni pãiu ũcuauaku Diore chiiku ruu masiu'mu. Dios ũcuachi'a repauni masiku, "Chu'u neekua'mu iku", chiimu repau'te. ⁴ Jã'ajekuna maipi, "Tũosiva'nare jo'kasi'ere ãure ãito cu'amu", chini cuasamanapi ãito cu'ama'mu. Ija'chea'me: Dioma'me repava'na. Dios te'eum'u. Cheku Dios peomu. Masime mai jã'a. ⁵ Chekuna pãĩ ija'che cuasaju i'kanaa'me: "Dios te'euma'mu. Maire paava'na diova'na cunaumuna'me cheja ruu jainuko pa'ime", chiinaa'me repana. ⁶ Jã'ata'ni mai iere masiju, "Mai Ja'ku, Dios, ũcuate'eum'u", chiinaa'me. Repauji cho'ouna peore pa'imu chura, chejana'me cu'amajñarũã, cu'ava'nana'me pãĩ. Mai Repau neenaa'me. Ŭcuachi'a Maire Paaku, Jesucristo, ũcuate'eum'u. Ŭcuauji cho'ouna peore pa'imu chura. Mai ũcuachi'a Repau cho'okaisi'jekuna Repau neenaa'me. ⁷ Jã'ata'ni pãĩ Jesucristo'te cuasana ũcuarepanuko masima'me jã'a. Tũosiva'nare jo'kasi'ere ãu ãito cu'ama'mu. Jã'ata'ni

pāi te'ena t̄osiva'nare aperum̄u pojoju che'chesosinajeju churajat̄u'ka āu repava'nare jo'kasi'ere, "Ie āu diova'na neea'me", chini cuasaju āiju ūcua cuasame repava'nare. "Maire iere āito cu'am̄u", chiiju cuasacosome repana. Jā'aja'ñe cuasanapi ūcuare āito, ūcuanani cu'am̄u. Cu'ache cho'ome repana. Repana cuasache'te jā'aja'ñe cu'ache cho'oj̄u panī rūhiñe cuasache caves̄sojanaa'me repana. ⁸ Jā'ata'ni Diore āu āiñeji pojoma'ñea'me. Āumajñar̄uā si'arepache āimaneni cu'ache cho'oma'me. Ūcuachi'a si'ache āu āiñeji na'a re'oja'che cho'oma'ñea'me. Āu ūcuauache āire'om̄u.

⁹ Jā'ata'ni m̄sanukona na'a masina ñarepaju pa'ij̄u'č. "Ūcuauache cho'ore'om̄u ch̄u'ure", chini ūcuauache cho'oj̄u pa'imanēj̄u'č, m̄sanukona majapāijava'na ves̄va'napi ña ch̄ea cu'ache cho'oche'te che'chemanea'ju. ¹⁰ M̄sanukona na'a masinapi t̄osiva'nare ĩsisi'ere āu ñu'ij̄u āiv̄u'ere repava'nare pojomanata'ni āito chekurum̄u ves̄va'napi ñani ūcuaja'che āiju t̄osiva'nare pojोजनाa'me, "Ina masina repava'nare t̄osiva'nare pojोजना ch̄ukuna'te ūcuaja'che pojoju āire'ocosom̄u", chini.

¹¹ Jā'aja'ñe cho'oni m̄sanukona majapāijanare re'oja'che pa'ives̄nani na'a masinapi cu'ache cho'oche'te che'chojanaa'me. Jesucristo re'oja'che pa'ives̄nare ūcuachi'a j̄uni ro'ikaisi'kua'm̄u, Diona'me re'oja'che paap̄u chini. ¹² M̄sanukona majapāijanare pa'ives̄nani, "Ija'che cho'oche cu'ache'me", chiiju cuasaju pa'inani m̄sanukonapi jā'aja'ñe cho'o ñoni cu'ache cho'ome repanare. Jā'aja'ñe cho'o ñoru, "Cu'ache'me ie", chiiju cuasanapi ña ch̄ea cho'oni repana re'oja'che cuasaju pa'iche cho'oj̄u caves̄sojanaa'me repana. Repanare jā'aja'ñe cu'ache cho'oni Jesucristo'te ūcuachi'a cu'ache cho'ome m̄sanukona. ¹³ Jā'ajekuna ch̄u'č majapāijanare āu āni ñoñeji cac̄u'oc̄e cuhek̄u'm̄u ch̄u'č. Repanapi ch̄u'č āiñe'te ña ūcuaja'che cho'oj̄u repana cu'am̄u chiisi'ere cho'ोजना ñani jo'e jmamakar̄u'j̄e'e koo āimaneja'm̄u ch̄u'č, "Repanapi ña āicu'ache'te āiju che'chesoj̄u", chini.

9

Jesucristo saosinare kuirache'te k̄uam̄u

¹ Jesucristo saosi'k̄ujek̄u p̄ai chek̄unare ch̄ea paa-cojñoma'kua'm̄u ch̄u'č. Maire Paaku'te, Jesure ñasi'kua'm̄u ch̄u'č. Ūcuauji cho'okaiuna ch̄u'upi ch̄u'vakuna Dios ch̄u'o asa ch̄ea Repau'te Jesure cuasaju jovo pojoju pa'ime m̄sanukona. ² Jesucristoji saosi'kua'm̄u ch̄u'ure m̄sanukonani Repau ch̄u'ore ch̄u'vaa'ku chini. Repau

neenajeju chu'u pa'iche masime musanukona. Chura chu'upi chu'vakuna asa chea Diore cuasaju pa'ime musanukona. Jã'ajekuna pãi musanukona pa'iche'te ñani chu'ure Jesucristo saosi'e masijanaa'me. Jã'ata'ni chekuna te'ena Dios chu'ure saosi'e jachame. ³ Pãi chu'ure ke'renapi, "Ikũ Jesucristo saosi'kũma'mũ", chiito ija'che i'kakũ'mũ chu'u repanare: ⁴ Chu'ure Jesucristo saosi'kũjekuna chu'u che'chona paache aĩñena'me ũkuche sēere'omũ repanare, chu'ure sēeuato. ⁵ Ũcuaja'che chekurũmũ romio'te Jesucristo'te cuasakoni vejani ku'iu kuhare'omũ chu'ure, kuhauato. Jã'aja'ñe cho'ome Pedrona'me Maire Paaku Jesús cho'jechĩi, chekuna Repau saosina ũcuaja'che; rãjoromi kuhaju ku'ime. ⁶ Chũkunachi'aa'me te'eka'chapana Bernabena'me chu'u, Dios chu'o chu'vanapi cho'oche cho'oju kuri kooju peore chũkuna chiiche ro'ina. Jã'ata'ni chũkuna chu'vanapi chũkuna'te kuirato cu'ama'mũ.

⁷ Pãi ũcuauache cho'oche cho'oju kuri koome. Sõtaopãi repanare chũ'unare cho'oche cho'okaiju kurina'me ãu koome. Ũcuaja'che pãiu pĩsi uche tãsi'ku uche pa'irũmũ aĩmũ. Ũcuachi'a pãiu ovejava'nare kuiraku repava'na oje qui ũkumũ. Jã'ajekuna chũkuna Dios chu'o chu'vasi'e ro'i kuri kooto cu'ama'mũ. ⁸ Asarepajũ'u. Pãi cuasachechi'a tochama'mũ chu'u. Dios chu'o aperũmũ Moisés tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

⁹ Pãiuji vacava'nare trigo po'teche chũ'ũkũji repava'nani trigo'te aĩũseto cu'amũ,

chiimũ. Vaca cho'ochechi'a cuasaku jã'aja'ñe tochache chũ'ũmanesi'kũamũ Dios. ¹⁰ Chũkuna'te Repau chu'o chu'vajanani cuasaku jã'aja'ñe tochache chũ'ũsi'kũamũ Dios. Pãi vea tãnana'me tũana cho'oche cho'osi'e ro'i kooũu chini cuasaju cho'ome repa. ¹¹ ãu tãkaisina repa tãkasi'e ro'i koome. Chu'ure ũcuaja'che Diore ãu tãkasi'eja'che musanukonare Repau chu'o chu'vakasi'e ro'i koore'omũ. ¹² Chekuna Dios chu'o chu'vana musanukonare chu'vache ro'i kurina'me ãu kãĩñe koome. Chu'uni musanukonare na'a rua chu'vakuni jã'aja'ñe na'a rua ĩsito re'omũ. Jã'ata'ni kurijẽ'e sēema'ñe chu'o re'oja'chere Jesucristo pa'iche'te chu'vaku pa'ikũ'mũ chu'u, musanukonapi asa cheaa'ju chini. Musanukonapi asa jachamanea'ju chini kurijẽ'e sēema'ñe chu'vaku'mũ chu'u. ¹³ Judĩopãi Dioni pojoju va'iva'nare Repau vũena ra vanisome. Vanisojuna phairipãina'me repavũ'e cho'oche cho'okaina va'i joopo koo aĩme, cho'oche cho'okaiche ro'i. Jã'aja'ñe cho'oche masime musanukona. ¹⁴ Ũcuaja'che Maire Paaku chũ'u jo'kasi'kũamũ, Repau chu'o chu'vanapi

ãuna'me kãĩñe kuri kooa'ju chini.

15 Jã'ata'ni kuri sēema'kua'mu chu'u musanukonare. Chura kurire sēeu tochama'mu chu'u musanukonare. Kurijē'e sēeuama'ñe chu'vaamũ chu'ure. Rua ãucuha jũ'iu chu'vanijē'e ũcua kuri sēemaneja'mu chu'u. 16 Dios chu'o chu'vakuta'ni chekunare ija'che i'kama'kua'mu chu'u: "Asarepajũ'ũ. Re'oja'chechi'a cho'okũ'mu chu'u", chiima'kua'mu. Pãĩ chu'vani chu'ure Dios chũ'ũ jo'kasi'ere cho'okũ'mu chu'u. Chu'upi jã'are cho'oma'to pojomanera'amũ Dios chu'ure. 17 Diopi pojoku re'oja'che cho'okaikũ'mu chu'ure, chu'uni chu'vaakuna chu'vasi'e ro'i. Ũcuachi'a Repau chu'ure chũ'ũ jo'kasi'e chu'vañamekuta'ni ũcua chu'vato ro'ija'mu Dios chu'ure. 18 Chu'upi Dios chu'o chu'vakũji kãĩñena'me ãu sēeto cu'ama'mu. Jã'ata'ni sēema'kua'mu chu'u. Kurijē'e sēema'ñe rupũ chu'vakũ rua pojokũ'mu chu'u. Chu'u ro'iche'me jã'a pojochē.

19 Ija'chea'me: Pãĩ chekuna chēa paacojñoma'kua'mu chu'u. Ũcuachi'a chu'u chu'vache pãĩ chũ'usi'ema'mu. Jã'ata'ni pãĩ ũcuauanana'me pani repana chiiche cho'okũ repana pa'icheja'che re'oja'che pa'ikũ'mu chu'u, repanapi na'a jainuko chu'u chu'vache'te asa chēa Jesucristoni jovoa'ju chini. 20 Judíopãina'me pani repana pa'icheja'che re'oja'che pa'ikũ'mu chu'u, repanapi chu'u chu'vache'te Dios chu'ore asa chēa Jesucristoni jovoa'ju chini. Dios aperũmu chũ'ũ jo'kasi'e cho'onare ja'me pani repana cho'ocheja'che cho'okũ pa'ikũ'mu chu'u. Jã'aja'ñe cho'oma'to cu'ama'mu. Jã'ata'ni ũcua jã'aja'ñe ja'me cho'okũ'mu chu'u, repanapi chu'u chu'vache'te Dios chu'ore asa chēa Jesucristoni jovoa'ju chini. 21 Ũcuaja'che pãĩ Dios chũ'usi'ejē'e vesunare ja'me pani repana pa'icheja'che re'oja'che pa'ikũ'mu chu'u, chu'u chu'vache'te asa chēa Jesucristoni jovoa'ju chini. Jã'aja'ñe pa'inare ja'me panijē'e repana cho'ocheja'che cu'ache cho'oma'kua'mu chu'u. Jesucristoni pojoku, Repau chũ'ũñe jachama'ñe re'oja'chechi'a cho'okũ'mu chu'u. Chu'upi Jesucristo chũ'ũñe'te cho'oma'to cu'amũ. 22 Rua vesunare ja'me panijē'e ũcuaja'che repana pa'icheja'che re'oja'che pa'ikũ'mu chu'u, repanapi chu'u chu'vache'te asa chēa Jesucristoni jovoa'ju chini. Pãĩ ũcuanukore ja'me pa'iu, repana pa'icheja'che re'oja'che pa'ikũ'mu chu'u, repanapi chu'u chu'vache'te asa chēa Jesucristoni jovoa'ju chini. 23 Peore cho'okũ'mu chu'u pãipi Jesucristo'te cuasache kuachũ'ore asa chēaa'ju chini. Jã'are chini pojoku chu'vakũ'mu chu'u. Chu'upi chu'vakuna Diopi repanani chēa paato rua pojomu chu'u.

24 Ûcuaja'che cho'ome pãi vü'vüna. Ûcuauko rüa vü'vüme cajejañu chini. Jã'ata'ni te'euchi'a cajejaimü. Jã'aja'ñe cho'оче masime müsanükona. Ûcuaja'che müsanükona vü'vü cajejañu chini na'a rüa vü'vücheja'che peore cho'ore'ochetu'ka Diore re'oja'che cho'ojü pa'ijü'ü. 25 Vü'vüra chiikü repau ca'nivü rüa kuiramü koka paara chini. Ca'nivü cacü'omajñaruã cho'оче ühasomü repau, cho'ouakuta'ni. Ühaso pa'iu vü'vücheji cajejani rupü ïsiche'te koomü repau. Jã'ata'ni repau koosi'e si'asojachea'me. Mai Jesucristo'te cuasana ücuachi'a Repau rupü ïsiche'te na'a re'oja'chere si'amañere kooñu chini cho'ojü cacu'ache ühasome cho'ouanata'ni, "Dios maire na'a re'oja'chere ïsija'mü", chiijü. 26 Jã'ajekuna vü'vü cajejasa chiikü pa'icheja'che pa'ikü'mü chü'ü. Peorepache pa'ima'küa'mü päipi Jesucristoni jovoajü chini. Chekejë'e cuasamañe re'oja'che cho'ochечи'a cuasakü'mü chü'ü. 27 Chü'ü meñe rüa chü'üku'mü re'oja'chечи'a cho'ora chini. Chü'üni chekunare re'oja'che cho'okaiñameuato rüa cuasakü cho'okai'kü'mü chü'ü, repanapi chü'ü chü'vache'te asacuhejü chini. Chü'üpi repanani jã'aja'ñe cho'okaima'to Dios chü'üre Repau chü'o pãi chü'vaku'teta'ni Repau chü'üre ïsira'asi'e re'oja'che ïsima'mü.

10

Tüosiva'nani ña, "Diova'naa'me ina", chiimaneajü chini chü'vache'te küamü

1 Asarepajü'ü, chü'ü majarpãijana. Mai aipãi Egipto cheja etarümü Diopi cho'okuna ücuauko okomakapi ñajü saisi'e cavesümanejü'ü. Okomakapi ñajü saijü Maachiara joopoji oko peoacho Diopi jãko nükoüna ücuachejari ücuauko jëniasome repana. 2 Reparümü Moiseni ücuauko jovo ja'me pa'ijü okoro'vecojñoñeja'ñe okomaka vü'evüji saijü, chiaraji jëniasome repana. 3 Ûcuauko si'aumucujña Dios cünaümü raoche'te äü äijü paniasome repana. 4 Ûcuachi'a oko peochejare ku'ijü Cristoji cho'okaiüna catarü etasi'ere oko ücuauko ükuasome repana. Reparümü Cristo ñoma'küta'ni ücuana'na'me ku'iu kuirakü paniasomü repanare. 5 Dios repanare ücuaukore kuirakuta'ni te'enare pojoasomü. Chekunareta'ni Repau ni jachajüna pe'rukü chü'üüna päi peochejare pa'ijü ücuauko jünisoasome.

6 Maipi che'cheajü chini jã'aja'ñe ti'jñesi'küa'mü, maipi repana cu'ache cho'ochечи'a che cho'omaneajü chini. 7 Mai aipãi jainuko tüosiva'nani pojoasome, "Dioa'me ina", chiijü. Dios chü'o aperümü tocha jo'kasi'e ija'che küamü:

Jã'ana pãĩ ãu ãni pi'ni ujacha'ijũ pojosinaa'me, chiimũ. Jã'aja'ñe cho'oasome repana tãosiva'nani pojoju. Repana cho'osi'aja'che cho'omaneñu mai. ⁸ Jainũko repana rãjoromi peonani ja'me kãiasome. Jã'aja'ñe cho'ojuãna pe'rukũ Dios cu'ache cho'osinare ũcuanũkore ũcuate'eumucusena veintitrés milrepanare vanisoasomũ. Repana cu'ache cho'osi'aja'che cho'omaneñu mai. ⁹ Chekũna te'ena Maire Paakũ re'oja'che cho'okaiche'te cuheju, "Maire uache ĩsima'kũa'mũ Repaũ", chiijũ pe'ruasome repana. Jã'aja'ñe i'karena Maire Paakũ pe'rukũ añare raouãna ũcuanũko kujũño jũnisoasome repana, jã'aja'ñe i'kasi'e ro'i. Repana i'kasi'aja'che i'kamaneñu mai. ¹⁰ Chekũna Maire Paakũni pe'ruju cu'ache cutuasome. Jã'aja'ñe cutujũna Dios pe'rukũ ángelni casoasomũ repanani vanisoa'kũ chini. Repana cutusi'aja'che Maire Paakũ'te cu'ache cutumaneñu mai. ¹¹ Peore jã'a maini che'chora chini cho'oasomũ Dios. "Tocha jo'kajũ'u ie", chiniasomũ Repaũ, mai aipãĩ ti'jñesi'ere asa repana cu'ache cho'osi'aja'che cho'oma'ñe pa'ijũ, re'oja'chechi'a cho'oju paaru chini. Apeurũ Repaũ Dios irũmũ pa'ijachere cuasakũ peore care'vaasomũ. ¹² Jã'ajekũna mũsanũkona ñarepaju pa'ijũ'u; chekurũmũ ñameju, "Re'oja'chechi'a cho'oñu", chiisinapi cu'ache cho'oju cu'ache ti'jñecojũño. ¹³ Te'eñoã vatipi chũ'ukũna cu'ache cho'oũakũ'mũ maire. Jã'aja'ñe ti'jñemũ maire ũcuanũkore. Jã'ata'ni Dios, "Repanare cho'okaija'mũ chu'u", chiisi'e ũcuarepa cho'okaija'mũ Repaũ mũsanũkonare. Jorema'kũa'mũ Repaũ. Mũsanũkonani cu'ache cho'oũakũna Repaũni sãeto ũsekaija'mũ Repaũ, cho'omaneaju chini. ¹⁴ Jã'ajekũna chu'u cuasana, jmamakarujẽ'e tãosiva'nare pojoju pa'imanejũ'u.

¹⁵ Cuasamasime mũsanũkona. Chu'u i'kacheji ũcuarepa cuasoma'to kũajũ'u. ¹⁶ Mai Jesucristoni pojoñu chini si'arũmũ chi'i pĩsi uche conore ũkujũ, Repaũ chueniso chie meosi'ere cuasaju, "Re'orepamũ, Ja'kũ", chiinaa'me Repaũ'te. Ũcuachi'a chi'i pãpu'te ãiju Jesucristo ca'nivũ'te cuasaju ãinaa'me mai. Jã'aja'ñe chi'i ãiju Jesucristona'me ãiñeja'ñe ãiju pa'ime mai. ¹⁷ Mai Jesucristo'te cuasana pãpu ũcuate'epũ jainũko ãiñeja'ñe Repaũni cuasaju ũcuate'eujakuanupũ'me, Jesucristo ca'nivũ ũcuate'eca'nivũ pa'icheja'che. ¹⁸ Israelpãĩ cho'oche'te cuasajũ'u. Jo'cha va'iva'nare Dios vũ'ena ra vani va'i joopo ãime repana. Jã'aja'ñe ãiju Diona'me ãiñeja'ñe ãiju Ũcuauãna'me pa'ime repana. ¹⁹ Tãosiva'nata'ni rupũ peoche pa'ime. "Dioa'me jã'ana", chiima'mũ

chũ'ũ. Repava'nare ĩsisi'e āu rupũ āua'me; cu'a peomũ.
 20 Jā'ata'ni pāipi tũosiva'nani āure ĩsini vatire ĩsicheja'che
 ĩsime āu. Jā'aja'ñe pa'ina Dioreta'ni āu ĩsimanaa'me.
 Mũsanũkonapi tũosiva'na pa'ivũ'ena mũa repava'nare
 ĩsisi'ere āu āni vatina'me āiñeja'ñe āijũ pa'ime. Jā'aja'ñe
 cho'оче chuhemũ chũ'ũ. Mũsanũkonapi vatire pojoto
 cu'amũ. 21 Maipi pĩsi uche conore ũkuju Maire Paakũ'te
 ja'me pa'inapi vatire ũcuate'erũmũ ja'me pa'icu'amũ.
 Ũcuachi'a āu āijũ Maire Paakũna'me pa'inapi vatire
 ũcuate'erũmũ ja'me pa'icu'amũ. 22 Maire Paakũ'te
 pojonafejũna vatire pojocu'amũ mũsanũkonare. Dios
 maire romi vanũkũ pa'icheja'che pa'iu ũcuate'eũ paara
 chiimũ. Jā'ajekũna maipi Repau'te pojonapi vatire pojoto
 pe'rumũ Repau Maire Paakũ. ¿Repau'te mũsanũkona Diore
 vajũchũma'ñe? Ũcuachi'a, ¿Repau'te mũsanũkona na'a
 rũa masinaa'ñe?

*Ũcuauache cho'ochena'me chekũnare re'oja'che
 cho'оче'te kũamũ*

23 Te'ena mũsanũkona ija'che i'kajũasome: "Ũcuauache
 cho'ore'omũ chũkũna'te", chiijũasome. Jā'ata'ni
 chekũrũmũ mũsanũkonare uache'te cho'oni re'oja'che
 jñaa'me. Jā'aja'ñe mũsanũkonare uache cho'oju
 chekũnare cu'ache che'chome. 24 Mũsanũkonare uachechi'a
 cuasama'ñe chekũnare re'oja'che cho'okaiche'te cuasaju
 re'oja'che cho'oju pa'ijũ'ũ, repanapi re'oja'che che'chea'ju.

25 Va'i ĩsivũ'e sani, "¿Jeecheja rasi'ea'che ie va'i?",
 chiima'ñe va'i koo āijũ'ũ. "Chekũrũmũ chũ'ũ
 iere koo āni tũosiva'nare jo'kasi'e pa'ito cu'ache
 cho'ocosomũ", chiima'ñe koo āijũ'ũ. 26 Dios cho'osi'e āu
 āire'ochechi'aa'me. Chejana'me repacheja pa'imajñarũã
 peore Dios cho'osi'ea'me. Jā'ajekũna sēniasama'ñe
 āire'omũ.

27 Pāiu ũcuauakũji Jesucristo'te cuasama'kũpi
 mũsanũkonani āure āura chini soito mũsanũkonare saiũato
 sani repau āuñe peore koo āijũ'ũ. "Chekũrũmũ chũ'ũ iere
 āni cu'ache cho'omũ", chini cuasama'ñe koo āijũ'ũ repau
 āuñe. "¿Jeechejapi mũ'ũ ie va'i rau?", chiima'ñe koo
 āire'omũ mũsanũkonare. 28 Jā'ata'ni pāiu ũcuauakũji
 mũsanũkonani, "Ie āu tũosiva'ure ĩsisi'ea'me", chiikũ'te
 koo āimanejũ'ũ. Tũosiva'ure cuasakũjekũ jā'aja'ñe i'kamũ
 repau. Repau jā'are āu āni cu'ache cho'omũ. Ũcuachi'a
 repau cuasato Jesure cuasakũ ũcuauakũji jā'are āu
 āni cu'ache cho'omũ. Jā'ajekũna mũsanũkonapi repau
 āuñe'te āu koo āni jā'aja'ñe cho'oju cu'ache che'chome
 repau'te āu āusi'kũre. Jā'aja'ñe cho'omanejũ'ũ repau'te.

29 Jã'are ãu ãni meñe cu'ache cho'oma'me musanukona. Repau'teta'ni cu'ache cho'ome. Jã'are sēniasama'ñe ãito na'a re'omũ. Pãipi, "Cho'ocu'amũ ie", chiito cho'ocu'amũ musanukonare. Pãipi, "Cho'ocu'amũ ie", chiima'ñeta'ni cho'ore'omũ musanukonare. Chekurũmũ sēniasato, "Ija'che cho'оче cu'ache'me", chiinaa'me chekũna. Jã'aja'ñe i'kato musanukonare cho'ouache cho'ocu'amũ. Cho'omanejũ'ũ. 30 Chu'upi ãure ãiu, "Ja'ku, re'orepamũ", chini cu'ache cho'oma'mũ. ¿Je'se pa'iuña pãi chu'ure cu'ache cutuche, "Ja'ku, re'orepamũ", chini ãu ãiku'teta'ni? 31 Musanukona cho'оче'te chekunapi ña, "Dios rũa re'okũ'mũ", chiijũ cuasaa'jũ chini re'oja'chechi'a cho'ojũ'ũ. ãu ũcuauache ãijũ, ũcuauache ũkuju peore musanukona cho'оче re'oja'chechi'a cho'ojũ'ũ. 32 Jã'aja'ñe re'oja'chechi'a cho'ojũ cu'ache che'choma'ñe pa'ijũ'ũ, judiõpãina'me judiõ peonare, Jesucristo'te cuasanare ũcuachi'a. 33 Chu'ũ pãi ũcuanukore si'arũmũ pojokũ pa'icheja'che pojojũ pa'ijũ'ũ. Chu'ũchi'a meñe re'oja'che cho'ora chiima'ñe pãi ũcuanukore re'oja'che cho'okasa chiikũ'mũ chu'ũ, repanapi ũcuanuko Jesucristoni jovo, ũcuauña'me re'oja'che paapu chini.

11

Romi Diore cuasana chi'i pojochete kũamũ

1 Chu'ũ Jesucristo pa'isi'ejache re'oja'che pa'iche'te ña chẽa chu'ũ pa'icheja'che re'oja'che pa'ijũ'ũ musanukona.

2 Musanukonapi chu'ũni cuasaju chu'ũ ja'me pa'irũmũ chu'ũ musanukonare che'chosi'ere peore re'oja'che cho'ojũ pa'ijũna rũa pojomũ chu'ũ. 3 Jã'ata'ni musanukonare iere masijũ'ũ chiimũ chu'ũ: Dios Jesucristo'te paakũ'mũ. Jesucristo ũcuaja'che umupãi paakũ'mũ. Umupãi ũcuaja'che repaña rũjõromire paame. 4 Jã'ajekũna musanukona umupãi chi'ini tuhiroã tuhijũ Diore sēejũ, Dios chu'o kũato cu'amũ. Tuhiroã tuhijũ sēni Jesucristo musanukonare paama'ñeja'ñere cho'o ñome. Jã'ajekũna pãiu ũcuauakujũ tuhiro tuhiũ sēeũna pãi chekunapi ñani repau'te Paaku'te Jesucristo'te cu'ache cutume. 5 Jã'ata'ni romi chi'ini repaña sũjore kãñase're tuhimanapi Diore sēejũ Dios chu'o kũato cu'amũ. Repanare paanare ña kũkũma'ñere cho'o ñome. Romipi jã'aja'ñe cho'oni repaña sũjo raña ko'ũsocheja'che cho'ojũ vajũchuache cho'ome. Romio ũcuauakoji kãase'recho tuhima'ñe sēeona pãi chekunapi ñani repao'te paaku'te cu'ache cutume. 6 Romio repao sũjõpũ kãase'recho tuhicuheko raña tũ'kasocõjõoa'ko. Jã'ata'ni repaoji rañapa tũ'ka ko'ũsoru pãi rũa cu'ache

cutujanaa'me repao'te. Jã'ajekuna Jesucristo'te cuasana chi'ivũ'e mũani repao s̃jopũ kãa tuhio paa. ⁷ Dios umupãi cho'oasomũ, Repau chũ'uñeja'ñe chũ'ujũ paapũ chini. Pãiuji re'oja'che pa'ito chekuna pãi Diore repau'te cho'osi'kũre re'oja'che cutume. Jã'ajekuna umupãi Diore cuasajũ vajuchuche'te ñoñũ chini Repau vũ'e pa'irumũ tuhiroã tuhimanea'jũ chiimũ chũ'ũ. Romita'ni umupãi paacojñona pa'iche'te ñojanaa'me, repana s̃jo kãñase're tuhijũ pani. ⁸ Umũũ icheja charo pa'ikujekũ romioji jñaacojñosi'kũma'mũ. Romiota'ni umũũ ca'nivũ pa'iche ruta cho'ocojñosi'koa'mo. ⁹ Dios umũũ'te romioji paako chũ'ua'ko chini cho'omanesi'kũa'mũ. Umũũji romioni paakũ chũ'ua'kũ chini cho'osi'kũa'mũ Dios. ¹⁰ Jã'ajekuna romi repana s̃jore kãñase're tuhijũ umũ pa'ina ñoñe paapũ. Ũcuachi'a ángelepi si'arumũ maini ñajũna musanũkona rãjoromi jã'aja'ñe re'oja'che cho'oju paapũ. ¹¹ Jã'ata'ni Jesucristo'te cuasana umupãina'me romi pa'ito rũa re'omũ. Umupãi peoto karamũ. Ũcuachi'a romi peoto karamũ. Diopi ñato umupãina'me romi ũcuapa'rũva masina pa'ime. ¹² Mamarumũ romio umũũ ca'nivũ pa'icheji ruta cho'ocojñosi'koa'mo. Irumũta'ni umupãi pũka'koromi cutaroã sa'navũna ainee jñaacojñome. Dios peore cho'osi'kũa'mũ umupãina'me romi.

¹³ Cuasajũ'ũ musanũkona. Romioji Dios vũ'e pa'ikoji, ¿s̃jopũ kãase'recho tuhima'ñe s̃eto re'oku? ¿Je'se cuasache musanũkona? ¹⁴ Mai umupãichi'aa'me rañapaã ve'emana. Jã'ajekuna umũũji rañapa ve'eku'te ñani repau'te pãisoju cu'ache cutume. ¹⁵ Jã'ata'ni romichi'a rañapaã ve'eto re'omũ. "Re'oja'che ñomũ ikore", chiime pãi repao'te. Rañapaã ve'eche romire jo'kasi'kũa'mũ Dios, repana kãña pa'icheja'che paaũ chini. ¹⁶ Pãiu ũcuauakũji romire rañapaã ve'eche jo'kasi'e asa jachakũ iere cuasaa'kũ: Chũkũnana'me chekuna Jesucristo'te cuasakuanupũã ũcuauũko jã'aja'ñechi'a cho'oju pa'inaa'me.

Maire Paakũ cho'okaisi'ere cuasajũ ãu ãirumũ cu'ache cho'oche'te kũamũ

¹⁷ Chura jo'e chekere tochamũ chũ'ũ. Musanũkona chi'ijũ sãĩñechi'a re'oja'che cho'orũja'chere cho'oma'ñe sãĩñechi'a cu'ache cho'oju pa'ijũasome. Jã'aja'ñe musanũkona cho'oche'te asakũ pojoma'mũ chũ'ũ. ¹⁸ Musanũkona Jesucristo'te cuasajũ chi'inata'ni sãĩñechi'a cuhejũ pa'ijũasome. Pãipi jã'aja'ñe kũajũna asa, "Chũ'o ũcuarepacosomũ jã'a", chiimũ chũ'ũ. ¹⁹ Sãĩñechi'a cuhejũ ija'che cuasacosome musanũkona: "Chũkũnare na'a rũa masinaa'me chũkũna", chijũ cuasacosome.

Jã'ajekuna chekunare rua i'kacosome musanukona, repanari, "Rua masime ina", chiiju cuasaja chini. ²⁰ Chi'i jã'aja'ne sãinechi'a cuheju Maire Paakuni pojoju ja'me au airumtu Repau cho'okaisi'ejẽ'e cuasama'ne au aicosome musanukona. ²¹ Ja'me au airumuta'ni rupu ucuaache aineja'ne aiju ucupara'ruva ja'me aima'me musanukona. Te'ena cha'ama'ne charo au aijuasome. Chekuna cho'jepi aijuasome. Te'ena aine peoju aucuhava'na pa'ito chekunata'ni aure rua chajiche aiju pisi uche cono rua ukuju cono ju'ijuasome. ²² ¿Je'se pa'ina musanukona vu'na au aima'ne? Musanukona majapãijanare Dios chea paanarejẽ'e cuasama'me musanukona. Jã'aja'ne cho'oju chuova'na pa'iju aine peova'nare cu'ache cho'ome musanukona. Aine'te peoju musanukonare ja'me au avajuchujuasome repa. ¿Pojoja'che chu'u musanukonare? Pãara. Rua cu'amtu jã'aja'ne cho'оче, chiimtu chu'u.

Maire Paaku cho'okaisi'ere cuasaju au aine'te kumatu
(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Chu'u musanukonare kuasi'e Maire Paakuj chi'uni kua jãau'na kuasi'ku'amtu chu'u musanukonare ie. Jo'e ucua'ere kumatu chu'u musanukonare. Maire Paaku, Jesús, Repau cheacojñojãami Repau neenana'me aikuj pãru mini, ²⁴ "Ja'ku, re'orepamu", chiim Repau'te ja'me pa'inani tu'se isiku ija'che i'kaasomu: "Ie chu'u ca'niv'u'me. Musanukonari re'oja'che paaru chini jũni ro'ikasa chini pa'imtu chu'u. Chu'uni cuasaju chi'iju pãre ija'che cho'oju aiju pa'ijũ'u", chiniasomu Repau. ²⁵ Au ani pi'nisirumtu pisi uche conoro'rova mini ucua'ja'che i'kaasomu Repau. "Ie uche cono chu'u chiea'me. Ucuanuko ukujũ'u iro'rova. Pãi ucuanukore cu'ache cho'оче'te jũni ro'ikasa chini chuenisoja'mtu chu'u. Jã'aja'ne cho'оче chu'u chiepi mekuna Dios mamare, 'Ija'che cho'oũ', chiisi'ere cho'оче'me. Jã'are cuasaju chi'i ie uche cono ukuju pa'ijũ'u", chiniasomu Repau. ²⁶ Jã'aja'ne pãre aiju uche cono ukuju Maire Paaku Jesucristo jũni ro'ikaisi'ere kuaju pa'inaa'me mai, Repau jo'e raichetu'ka.

Maire Paaku cho'okaisi'ere cuasaju au airumtu cho'оче'te kumatu

²⁷ Jã'ajekuna pãi ucua'anari Jesús chũ'usi'ere jã'aja'ne pã aiju, uche cono ukunata'ni Repauni masi cuasameneni, vajuchumaru, Maire Paaku'te cu'ache cho'ome. ²⁸ Jã'ajekuna musanukonari pã aipi'rani musanukona cho'oju pa'iche'te cuasa cu'ache cho'osi'ere charo Dioni kua uhasojũ'u. Kuasirumuta'ni ukuju aire'omu. ²⁹ Pãiu,

“Jã'aja'ñea'me ie”, chiima'ñe pa'iu Maire Paaku ca'nivu masi cuasama'kupi jã'are ũkuku ãni cu'ache cho'omu. Cu'ache cho'ochē ũhasoma'kupi ãito Diopi chã'ũna cu'ache ti'jñeja'mu repau'te. ³⁰ Mũsanukona te'ena cu'ache cho'ochē ũhasomanapi ãijũ koka peome chura. Chekuna ravuna jũ'ime. Chekuna mũsanukonare ja'me pa'isina jũnisoasome. ³¹ Mai ũcuanuko mai pa'iche'te meñe cuasato re'ora'amũ. Cu'ache pa'iche'te meñe cuasa ũhasonare Dios pe'ruma'kua'mũ. Pe'rumaũ jã'aja'ñe pa'inare cu'ache ti'jñeñe jo'kama'kua'mu Repau. ³² Maire Paaku re'oja'chere che'chokũ mai cu'are ña, cu'ache ti'jñeñe cho'omu, maipi ña kũkua'ju chini. Jã'aja'ñe cho'oku re'oja'chere che'chomu Repau, mai jũnisisirũmu Repau'te cuasamana saichejana vati toana sani uumanea'ju chini. ³³ Jã'ajekuna, chũ'u majapãijana, mũsanukonapi Jesucristoni cuasaju ãure ãñu chini chi'ini chekunare cha'ajũ'u. Ūcuapa'rũva ũcuanuko ãijũ'u. ³⁴ Te'enare rũa ãucuhato charo mũsanukona vũ'ñana ãu ãni chi'ijũ'u cu'ache cho'ocuheni. Vũ'ñana ãu ãni pi'ni chi'ijũ'u ũcuanuko re'oja'che Jesucristoni cuasaju pãre ãñu chini. Jã'aja'ñe cho'oto Dios pe'rumanaja'mu mũsanukonare. Chũ'u sani jo'e chekere che'choja'mu mũsanukonare.

12

Dios Rekocho pãi si'ache cho'omasiche jo'kache'te kũamu

¹ Chura mũsanukonare, chũ'u majapãijanare, iere masia'ju chini kũakũ tochamu chũ'u: Dios Rekocho maipi masia'ju chini cho'omasiche'te jo'kamũ maire. Jã'are che'chora chiimũ chũ'u mũsanukonare. ² Ie masime mũsanukona: Apepũmu mũsanukona chuta'a Diore cuasamarũmu rũhiñe cuasamarũ chũ'o cutumava'nani tũosiva'nani pojõju pa'isinaa'me. ³ Jã'ajekuna mũsanukonare iere masia'ju chini kũamu chũ'u. Pãiu Dios Rekocho cho'okaicojñokũ ija'che i'kama'mũ: “Jesús cu'akũ'mũ; vati toana saau”, chiima'mũ. Ūcuachi'a pãiu Dios Rekocho cho'okaicojñoma'kũ, “Jesús pãi ũcuanukore paaku'mũ”, chiima'mũ.

⁴ Maire si'acairo cho'omasiche Jo'karekocho Ūcuate'erekocho'me Dios Rekocho. Pãire ũcuamajñarũã cho'omasiche'te jo'kamũ Reparekocho. Te'enare cheke cho'omasiche'te jo'kakũ chekunare na'a cheke cho'omasiche'te jo'kamũ. ⁵ Ūcuanuko Repau jo'kasi'e si'acairo cho'õju Maire Paaku'te Ūcuate'eũ'te cho'okaime mai. ⁶ Dios maire ũcuanukore re'oja'che cho'okaiũ pa'imũ, maire jo'kasi'ere re'oja'che cho'õju

paarũ chini. Te'enare cheke cho'okaiũ, chekũnare na'a cheke cho'okaimũ Repau. Maire ũcuanũkore jã'aja'ñe cho'okaikũ Dios Ũcuate'eũ'mũ. Maire ũcuanũkore peore rũa re'oja'che cho'okaikũ'mũ Repau. ⁷ Dios Rekocho maire ũcuanũkore cho'omasiche jo'kamũ, maipi sãĩñechi'a re'oja'che cho'okaijũ paarũ chini. Dios Rekochoji jã'aja'ñe cho'okaiũna Repau maire ja'me pa'iche masime mai. ⁸ Dios Rekocho Repau'te jo'kauanani re'oja'che chũ'vamasiche'te jo'kamũ, chekũnani re'oja'che chũ'vajũ paarũ chini. Ũcuate'erekochoji chekũnare Repau'te ũanare Repau chũ'o che'chomasiche'te jo'kamũ, chekũnani masi che'chojũ paarũ chini. ⁹ Ũcuate'erekochoji te'enare Diore na'a rũa cuasache'te jo'kamũ. Ũcuachi'a chekũnare pãĩ vasomasiche'te jo'kamũ. ¹⁰ Chekũnare, Diochi'a cho'omasiche'te jo'kamũ Reparekocho cho'omasia'jũ chini. Chekũnare Dios chũ'o kũamasiche'te jo'kamũ. Chekũnare, Dios chũ'o kũana kũache asa cuasamasiche'te jo'kamũ, repana kũache'te asa cuasamasi, "Ina Dios chũ'o rũhiñe kũanaa'me; ina jorenaa'me", chiijũ masia'jũ chini. Reparekocho chekũnare tĩpãichũ'o repanajẽ'e che'chemanesichũ'o cutumasiche'te jo'kamũ. Chekũnare tĩpãichũ'o cutumasina i'kache'te asamasijũ rũhiñe kũache'te jo'kamũ. ¹¹ Jã'a peore Ũcuate'eũ Dios Rekocho cho'ochẽ'me. Maire ũcuanũkore Repau'te jo'kauache rũa si'acairo cho'omasiche jo'kamũ Repau.

Jesucristo'te Ũcuate'eũ'te cuasanajejũ ũcuanũko Repau ca'nivũja'ñe pa'ijũ ũcuate'eũjakuanupũ pa'iche'te kũamũ

¹² Pãĩũ ca'nivũ si'ache pa'imũ, jũjũña, ñakocaã, cutaru peore. Jã'ata'ni ũcuate'eca'nivũ'me. Ũcuate'eca'nivũ pa'icheja'che mai ũcuaja'che Jesucristo'te cuasana jainũkota'ni re'oja'che ja'me pa'ijũ, ũcuachi'a Ũcuauña'me re'oja'che pa'ijũ Repau ca'nivũja'ñe pa'ijũ ũcuate'eũjakuanupũ'me. ¹³ Mai ũcuanũko Jesucristo'te cuasana, judiõpãina'me judiõ peona, kurinana'me chũova'na pa'ina peore Jesucristo ca'nivũja'ñe pa'ijũ ũcuate'eũjakuanupũ'me. Mai ũcuanũko Dios Rekochoji cho'okaiũna Jesucristoni jovo Ũcuauña'me pa'inaa'me chura. Repau'te jovosirũmũ pãipi mai Repau'te jovosi'ere ña masia'jũ chini okoro'vecojñõsinaa'me mai ũcuanũko. Ũcuachi'a maipi Jesuni jovorena Dios Rekocho Ũcuate'erekochoji ũcuanũkore jovosi'kũamũ maire. Maini ja'me jovo pa'ĩũ ũcuanũkore cho'okaiũna Jesucristo ca'nivũja'ñe pa'ijũ ũcuate'eũjakuanupũ'me mai chura.

14 Pãi ca'nivũã jã'aja'ñe pa'imũ. Pãiu ca'nivũ ũcuate'eca'nivũta'ni si'ache pa'imũ: jãjña, ñakocaã, cõtarpũ, peore. Ũcuaja'che mai Jesús neena jainũkota'ni ũcuate'eujakuanupũ pa'ijũ Repau ca'nivũja'ñe pa'ime. 15 Chekũrũmũ cũ'apũji ija'che i'kamũ: "Jũtũma'mũ chũ'ũ. Jã'ajekũna ca'nivũ'te pa'ima'mũ chũ'ũ", chiimũ. Jã'ata'ni cũ'apũji jã'aja'ñe i'kani joremũ. ũCuate'eca'nivũ'te pa'imũ repacũ'apũ. 16 ũCuaja'che chekũrũmũ cãjoroji ija'che i'kamũ: "Ñakovama'mũ chũ'ũ. Jã'ajekũna ca'nivũ'te pa'ima'mũ chũ'ũ", chiimũ. Jã'ata'ni cãjoroji jã'aja'ñe i'kanijẽ'e ca'nivũ pa'iche jo'kasoma'ñe ũcua pa'imũ. ũCuate'eca'nivũ'te pa'imũ repacãjoro. 17 Ca'nivũji ñakocaãchi'a paato asacheji peora'amũ. ũCuaja'che ca'nivũji cãjochi'a paato chũ'echeji peora'amũ. 18 Jã'ata'ni jã'aja'ñe pa'ima'mũ. Dios, Repau'te hache'te cho'okũ, ca'nivũ pa'imajña'ũ peore re'oja'che cho'o jo'kasi'kũa'mũ. 19 ũCuate'emajña'ũchi'a pa'ito ca'nivũji peora'amũ. Jãjñachi'a pa'ito chekũrũmũ cũ'achi'a pa'ito ca'nivũji peora'amũ. 20 Ca'nivũ pa'imajña'ũ rũa si'ache pa'imũ. Jã'ata'ni ca'nivũ ũcuate'eca'nivũ'me. Mai ũcuachi'a ũcuate'euja'che ja'me pa'ijũ ũcuanũko Cristo'te cho'ochẽ cho'okaijũ Repau ca'nivũja'ñe pa'ijũ ũcuate'eujakuanupũ'me. ũCuanũko maire si'acairo jo'kasi'ere sãĩnechi'a cho'okaito karama'mũ.

21 Ñakovaji jũture i'kakũ, "Jũtu peoto karamanera'amũ chũ'ũre", chiicu'amũ. Jã'aja'ñe i'kani joremũ repa ñakova. ũCuaja'che sũjopũji cũ'are i'kakũ, "Cũ'a peoto karamanera'amũ chũ'ũre", chiicu'amũ. Jã'aja'ñe i'kani joremũ repa sũjopũ. 22 Ca'nivũ pa'iche rũa koka peomakarũ te'emaka peoni rũa cho'omakajekũ na'a rũa karamũ. 23 Ca'nivũ pa'iche mai rũa cuasamamajña'ũ re'oja'che ñoa'kũ chini re'oja'che care'vame mai. ũCuaja'che ca'nivũ pa'imajña'ũ ñovajũchũamajña'ũre paajũ kãña sa'che ju'ime mai, repamajña'ũpi ñomaũna re'oja'che ñoa'kũ chini. 24 Jã'ata'ni re'ojamajña'ũre, "Re'oja'imũ ie", chini rũa care'vamanaa'me mai. Peore jã'amajña'ũ re'oja'che ñomajña'ũna'me vajũchũache ñomajña'ũ mai ca'nivũã cho'osi'kũa'mũ Dios. Repauji ñato repamajña'ũ peore ũcuapa'rũva ca'nivũ pa'ire'omajña'ũchi'aa'me. 25 ũCuate'eca'nivũ pa'imajña'ũpi cavama'ñe ja'me pa'iu sãĩnechi'a cuasakũ peore sãĩnechi'a kuirakũ paaũ chini jã'aja'ñe cho'osi'kũa'mũ Dios. 26 Pãiu ca'nivũji te'echeja asini ca'nivũ peore asimũ. Pãiu repau ca'nivũ pa'iche'te chekũnapi ñajũ re'oja'che cutuni repau'te ũcuaja'che

ca'nivũ paaku'te re'oja'che cutume. Pãiu repau ca'nivũ chekunare re'oja'che cutucojñoku ca'nivũ peore pojomu. Ũcuaja'che chekure Jesure cuasaku'te cu'ache ti'jñeto maipi repau'te oikaime, ũcuate'eca'nivũja'ñe pa'inajeju. Ũcuachi'a chekure Jesure cuasaku'te pãipi re'oja'che cututo pojokaima mai.

²⁷ Mũsanũkona ũcuanuũko jovo ja'me pa'iju Jesucristo ca'nivũja'ñe pa'iju ũcuate'eujakuanupũ'me. Ũcuanuũko mũsanũkona Repau ca'nivũ pa'imajñaruãja'ñe pa'ime. ²⁸ Jã'aja'ñe pa'ime Jesucristo'te cuasakuanupũ pa'ina, Repau'ni cho'оче cho'okaiju paapu chini Repau chẽa jo'kacojñosina. Charo Dios Jesucristo saosinare soni cho'оче'te jo'kasi'kuamũ. Cho'je Dios chu'o kuanare, na'a cho'je Dios chu'o che'chonare, ũcuachi'a Diochi'a cho'omasiche cho'omasinare, ũcuachi'a pãi vasomasina, chekunare kuiramasinana'me Jesure cuasanare chũ'unare chẽa Repau'te cho'оче cho'okaiche'te jo'kamũ. Ũcuachi'a pãipi tĩpãichũ'ore repanajẽ'e che'chemanesichũ'ore cutumasia'ju chini chẽa jo'kamũ. Jã'aja'ñe jo'kaku pa'imũ Dios maire. ²⁹ Ũcuarepanũko Jesucristo saosinachi'a pa'ima'me mai. Ũcuanuũko Dios chu'o kuanachi'a pa'ima'me. Ũcuachi'a ũcuarepanũko Dios chu'o che'chonachi'a pa'ima'me mai. Ũcuanuũko Diochi'a cho'omasiche cho'omasinachi'a pa'ima'me. ³⁰ Ũcuachi'a ũcuarepanũko pãi vasonachi'a pa'ima'me mai. Ũcuanuũko tĩpãichũ'o cutumasinachi'a pa'ima'me. Ũcuachi'a ũcuarepanũko tĩpãichũ'o cutumasina cutuche na'a rũhiñe kuanachi'a pa'ima'me mai. Jã'are masime mũsanũkona. ³¹ Ija'che i'kajũasome mũsanũkona: "Dios Rekocho jo'kache na'a re'oja'chere masiũu chiime chũkuna", chiijuasome. Jã'ata'ni ija'che na'a re'oja'imũ. ¡Asarepajũ'ũ! Kuara.

13

Chekunare ña oiche'te kũamũ

¹ Pãiu ũcuauũkũji tĩpãi cutuchũ'ona'me ángeles cutuchũ'o peore cutumasikũji pãi chekunare ña oima'to cu'amũ. Te'eũ cutukũ rupũ vativũ va'icheja'che cho'omũ repau. Chekũrũmũ cunare're queracheja'che rupũ asochechi'a cho'omũ repau. ² Chekũrũmũ pãiu ũcuauũkũji ija'che pa'imũ: Chekũrũmũ Dios chu'ore kuamasimũ. Chekũrũmũ chu'o Dios repau'techi'a kuasi'ere te'eũ rũa masimũ. Ũcuachi'a che'choche peore masimũ. Ũcuachi'a Diore rũa masi cuasakũjekũ aikũtũre repau'ji, "Chekũchejare kũñũ nukajũ'ũ", chiito chekũchejana

kuñum repakūti. Jā'aja'ñe rua masikuta'ni repauji pāi chekūnare ña oima'to Diopi ñato peoche cho'okū pa'imū. Masiūma'mū repau. ³ Pāiū ūcuauakūji repau rekocho pāijē'e ña oimarekocho paakūji Diopi pojoa'kū chini repau paache'te chūova'na pa'iva'nani peore rupū ūsisokū ūsite'emū, repau rekocho pāire ūcuarepa cuasamañ. Jā'aja'ñe pa'ikūji cho'oto pojoma'mū Dios repau'te. Repauji jūnisoche cuhema'ñe pāi repau'te ūo vēasoñu chiitojē'e ūcua Dios chū'o chū'vani cho'ote'emū repau, repauji pāire ūcuarepa cuasamañ. Jā'aja'ñe cho'osi'e ro'i Diopi ūsimañna kooma'mū repau.

⁴ Maipi chekūnare masi cuasani pe'ruma'ñe cha'ame repanare. Ūcuachi'a repanare oijū re'oja'che cho'okai me. Repanapi maini na'a rua cho'omasitojē'e teache ñama'me mai, repanare cuasanajejū. Ūcuaja'che, “Musanukonare na'a rua masinaa'me chūkūna”, chiima'me mai repanare. Jā'aja'ñejē'e cuasamanaa'me. ⁵ Maipi chekūnare cuasani tūñe cho'omanaa'me mai repanare. Ūcuauukore ūsema'ñe kuirame mai. Na'mi pe'rumanaa'me mai repanare. Repanapi maire cu'ache cho'oto cu'are cuasacuhejū cavesusome mai. ⁶ Chekūnapi cu'ache cho'oto pojoma'ñe cuasajū sūma'ñe pa'ijū oinaa'me mai repanare. Repanapi re'oja'che cho'otota'ni rua pojome mai. ⁷ Chekūnani oijū pāipi repanani cu'ache cho'oñu chiito ūsenaa'me mai. Ūcuachi'a repanare jachama'me mai. Ūcuachi'a repanare, “Ina re'oja'che pa'ijanaa'me”, chiijū cuasame. Maire cu'ache cho'otojē'e repanare cuasache ūhasoma'ñe ūcua rua cuasajū pa'ime mai.

⁸ Pāi chekūnare ña oijū pa'iche si'amanejañea'me. Chekūmajñarūāta'ni Dios Rekochoji jo'kañna mai cho'omasimajñarūā si'asoja'mū. Na'a pa'isirūmū Dios chū'o kuache si'asoja'mū, pāipi ūcuare Dios chū'ore peore masijūna. Ūcuaja'che tūichū'o cutuche si'asoja'mū, pāipi ūcuauuko ūcuate'echū'o cutujūna. Chura pāi te'ena chekūnare na'a rua masime. Na'a pa'isirūmūta'ni pāi chekūnare na'a rua masiche si'asoja'mū, pāipi ūcuauuko ūcuapa'rūva masijūna. ⁹⁻¹⁰ Chura Dios pa'iche peore masicu'akūna joopo masime pāi. Jā'ajekūna Dios chū'o kuana joopo kuame. Irūmū, masiche rua karamū maire. Jā'ata'ni na'a pa'isirūmū ūcuauuko ūcuapa'rūva masinachi'a pa'ijū te'eujē'e na'a rua masina peojanaa'me. Ūcuachi'a peore kuavesujūna Dios chū'o kuache rua karamū maire chura. Na'a pa'isirūmū Dios chū'o peore ūcuauuko masina pa'ijanaa'me mai. Jā'ajekūna pāi Dios chū'o kuana peojanaa'me.

11 Ija'chea'me: Chu'u chīiva'u pa'irumu chīiva'ujeku chīiva'u i'kache i'kaku, chīiva'u cuasache cuasaku pa'isi'kua'mu chu'u. Jā'ata'ni ainee pi'nisirumu chu'u chīirumu pa'isi'e ūhasosi'kua'mu. 12 Chura Dios cho'оче masi űamanaa'me mai. űare'ava poresire'ava masi űoma'ņeja'ņe chura Repau cho'оче masi cuasoma'mu maire. Jā'ata'ni na'a pa'isirumu peore masi űaju, Dios mai rekoņoā masi űaņeja'ņe Jesucristo'te ti'jņeņe űaju Repau pa'iche peore masijanaa'me mai. 13 Chura pa'iche chotemajņaruāa'me si'asomanejaņe: Diore cuasachena'me, Repau maire re'oja'che cho'okaijache mai cha'aju pojochena'me pāi chekunare űa oiju pa'iche si'asoma'ņe ai pa'ija'mu. Jā'ajekuna pāi chekunare ruu oiju paņu mai. Re'oja'che cho'оче ruu'a'me. Jā'ata'ni chekunare pāi űa oicheji na'a re'oja'imu.

14

Tīpāichu'o che'chemanesichu'o cutuche'te kumtu

1 Musanukona ija'che cho'ojū pa'ijū'u: Pāi chekunare si'arumu cuasaju pa'ijū'u. Ūcuachi'a Dios Rekocho jo'kache'te cho'omasiche'te Dioni sēejū'u isia'ku musanukonare. Repau jo'kache ruu'a'me. Jā'ata'ni Repau chu'o kuamasiche'te jo'kaa'ku chini na'a ruu sēejū'u Repau'te. 2 Pāiu Dios Rekocho jo'kasi'ere repaujē'e che'chemanesichu'o tīpāichu'ore cutuni Diochi'a asamasiche'te i'kamū. Repau'ni Dios Rekochoji cho'okaiuna Diochi'a asamasiche'te tīpāichu'o cutumu repau. Pāita'ni asavesume repau i'kache, repau ūcuachi'a. 3 Jā'ata'ni pāiūji Dios repau'te kuasi'ere pāire kuato, asamasiju Dioni na'a ruu cuasaju na'a ruu re'oja'che pa'ijanaa'me repau. Ūcuachi'a pāi suma'ņe pa'ina Dios chu'ore asaju pojou pa'ijanaa'me. 4 Pāiu repaujē'e che'chemanesichu'ore tīpāichu'o cutuni Dioni te'eū si'arumu na'a ruu cuasaku na'a re'oja'che pa'imū. Jā'ata'ni pāiu chekuna ūcuanuko asamasichu'opi Dios chu'ore kuani chekunare Diore cuasakuanupu'te ūcuanukore cho'okaimū. Jā'aja'ņe kuakuna asani repau Dioni na'a ruu cuasaju na'a ruu re'oja'che pa'ijanaa'me.

5 Musanukonapi ūcuanuko tīpāichu'o cutunachi'a pa'ito pojora'amū chu'u. Jā'aja'ņere chiimū chu'u. Jā'ata'ni musanukonapi ūcuanuko Dios chu'o kuanachi'a pa'ito na'a ruu pojora'amū chu'u. Tīpāichu'o cutumasina re'oja'che cutume. Jā'ata'ni Diopi űato Repau chu'o asoche kuana na'a ruu re'oja'che kuame. Ūcuachi'a tīpāichu'o cutumasina i'kasi'ere chekunapi ūcuanukore asamasire'оче

kuato Diopi ñato rúa re'oja'imú já'aja'ñe cho'oche. Te'erūhiñe kuajuna chekuna repaña aperumú asavesusi'e asamasime, tīpāichu'o cutumasina i'kasi'e. Asamasijú Dioni na'a rúa cuasajú na'a re'oja'che pa'ime repaña Jesure cuasakuanupú. ⁶ Asarepajũ'ú, chu'ú majapāijana. Chu'upí mŕsanukona pa'ichejana saní tīpāichu'opí cututo asavesujú asa chēamanera'ame mŕsanukona. Já'ata'ni chekurumú chu'upí Dios chu'ore kuakú Repaú chu'ure che'chosí'ere asamasire'oche cututo asa chēa na'a re'oja'che pa'ijanaa'me mŕsanukona.

⁷ Já'aja'ñe pa'imú uja ujana paamajñaruã. Pāiují phī'covú masí asoche juhima'to chekuna repaú ujaku juhiche asavesume. Ūcuachi'a arpavú masí cho'oma'to chekuna pāi asavesume. ⁸ Ūcuachi'a sōtaopāi pāi vaisaipi'rajú care'vaa'jū chini chekunani soiú sōtaoji trompetavú masí juhima'to repaú i'kakú juhiche masí asamaneni care'vama'me repaña. ⁹ Mŕsanukona ūcuaja'che chekunapi tīpāichu'opí cututo sōtaopāi asavesucheja'che asavesujanaa'me repaña cutuche. Pāiú asomachu'o cutukú te'eú cutucheja'che cutumú. ¹⁰ Cheja pa'ina pāi cutuche rúarepa chu'o pa'imú. Pāi chekuna repachu'o peore asamasina pa'ime. ¹¹ Já'ata'ni chu'uni chekuna cutuchu'o asomaneni tīpāi cutuchu'ojekú asoma'mú chu'ure. Ūcuachi'a chu'ú chu'o repanare asomaneni tīpāi cutuchu'ojekú asoma'mú. ¹² Dios Rekocho jo'kache, cho'omasiche rúa chiime mŕsanukona. Já'aja'ñe chíijú chekunare re'oja'che cho'okaiche na'a rúa che'che Jesucristo'te cuasakuanupú'te cho'okaijũ'ú, Repaúni na'a rúa cuasajú na'a re'oja'che paapú chini.

¹³ Pāiú ūcuauakú tīpāichu'o cutumasikují chekunani re'oja'che cho'okasa chini Dioni ija'che sēejũ'ú: "Ja'ku Dios, tīpāichu'o cutukuta'ni masí asavesukú chekunani masí asoche kuara chiimú chu'ú. Já'aja'ñe masí asoche kuache jo'kajũ'ú chu'ure", chíiú sēejũ'ú Repaú'te. ¹⁴ Chu'upí Dioni tīpāichu'opí cutukú sēni Repaú Rekochojé cho'okaiúna sēmú. Já'ata'ni chu'ú i'kakú sēesichu'o asavesumú chu'ú, sēesi'kuta'ni. ¹⁵ Já'ajekuna ija'che cho'omú chu'ú: Dios Rekochojé cho'okaiúna tīpāichu'opí sēmú chu'ú Repaú'te. Ūcuachi'a chu'ú asamasichejé chu'ú chu'opí Diore sēekú'mú chu'ú, chekunapi chu'ú sēēñe'te asamasia'jū chini. Ūcuaja'che Repaú Rekochojé cho'okaiúna Diore pojokú tīpāichu'opí ujaku'mú chu'ú. Ūcuachi'a chu'ú asamasichejé chu'ú chu'opí Diore pojokú ujaku'mú chu'ú, chekunapi chu'ú i'kakú

ujache'te asamasia'ju chini. ¹⁶ Mŭsanukona rekoñoã mŭsanukonajê'e che'chemanesichu'o tŭipãichu'opi Dioni, "Peore masiku'mu mŭu; re'orepamu", chiito chekuna pãi asavesujanaa'me mŭsanukona i'kache. Asavesunajeju, "Ina i'kache ũcuarepaa'me", chiima'ne ja'me sēemanejanaa'me repana. ¹⁷ Pãi chekuna tŭipãichu'o cutumasina re'oja'che i'kaju Diore, "Peore masiku'mu mŭu; re'orepamu", chitojê'e chekuna asavesuju Diore na'a rua cuasama'me. ¹⁸ Mŭsanukona rua jainuko tŭipãichu'o cutumasina pa'ime. Jã'ata'ni chu'u mŭsanukonare na'a rua tŭipãichu'o cutumasikujeku Diore pojoku, "Re'orepamu", chiiku'mu chu'u. ¹⁹ Chekurumu chu'u tŭipãichu'ore Dioni sēeku diez milrepachu'o i'kamũ. Re'omu jã'a. Jã'ata'ni chu'u Diore cuasana chi'irumuna ja'me pa'iu cincorepachu'oruãchi'a jmanukoruta'ni asamasire'oche cutura chiiku'mu repanapi asamasi Dioni na'a rua cuasaju na'a re'oja'che paaru chini. Na'a re'omu jã'aja'ne.

²⁰ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Chiiva'na cuasacheja'che cuasaju pa'imanajũ'u. Aina cuasache cuasaju chu'u chu'vache asa chēa masijũ'u. Jã'ata'ni chekurumu mŭsanukonani cu'ache cho'ouato vŭjachii cho'ovesuju cho'oma'neja'ne cu'ache cho'oma'ne pa'ijũ'u. ²¹ Diopi chũ'umuna aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kamũ:

"Chu'u chekunare tŭipãichu'o i'kamasinare chu'u neena
Israelpãi pa'ichejana saoja'mu,

repanani chu'u chu'ore chu'vaa'ju chini.

Rua chu'vatojê'e chu'u chu'o asacuhejanaa'me repana Is-
raelpãi", chiisi'kua'mu Dios,
chiimũ.

²² Jã'ajekuna iere masime mai: Dios Rekochoji jã'aja'ne jo'kana Diore cuasanapi repanajê'e che'chemanesichu'o tŭipãichu'o cutuche Diore cuasamanapi asani, "Dios cho'osi'ea'me ie", chiiju cuasajanaa'me. Jã'ata'ni Diore cuasanapi Dios kuasi'ere asa chekunani Diore cuasanani re'oja'che kũato asa pojou, "Dios cho'osi'ea'me ie", chiiju cuasajanaa'me. ²³ Chekurumu mŭsanukona Jesucristo'te cuasakuanupuchi'a ũcuate'echeja chi'i pa'iju tŭipãichu'o ũcuanuko asamasire'oma'ne cutujuna Diore cuasamanapi kaka asani, "Vē'venaa'me ina", chiijanaa'me mŭsanukonare. ²⁴ Jã'ata'ni mŭsanukona ũcuanuko chi'i pa'iju Dios chu'o asamasire'oche kuarumuna pãiu Diore cuasama'ne pa'ikujj ja'me kaka pani Dios chu'ore asa kuku repau cu'ache pa'iche'te suma'ne cuasa, "Rua cu'ache pa'iku'mu chu'u", chiija'mu. ²⁵ Repau rekocho te'eu cu'ache cuasasi'ere suma'ne cuasa ro're ñu'iu, Dioni pojoku, "Ja'ku,

inare ja'me pa'iu re'oja'che cho'okaiku'mu mu'u", chiija'mu repau.

Diore cuasana chi'irumu masi cho'оче'te kuamu

²⁶ Jā'aja'ñe pa'iuana musanukonare chu'u majarpāijanare ija'che chu'vamu chu'u: Musanukona, Diore cuasana chi'irumu ūcuauaku Dios ujare ujamu. Cheku Dios chu'ore che'chomu. Cheku repau'te Dios i'kasi'ere kuamu. Cheku tīpāichu'ore cutumu. Cheku tīpāichu'o cutumasiku cutusi'ere asamasire'оче kuamu. Chi'i sāiñechi'a cho'okaiju, peore jā'aja'ñe cho'ojū pa'ijū'u, masi asaju Dioni na'a rua cuasaju na'a re'oja'che pañu chini. ²⁷ Ūcuachi'a musanukona chi'irumu te'enare tīpāichu'o cutuato te'eka'chapana jā'apāani chotena cutua'ju. Na'a jainuko cutumanejū'u. Jā'ata'ni ūcuate'erumu cutumanejū'u. Te'enachi'a cutujū'u. Ūcuachi'a jo'e chekupi tīpāichu'o cutumasina cutusi'e asamasire'оче kuaa'ku. ²⁸ Repana cutuche asamasire'оче kuakūji peoto tīpāichu'o cutumasina i'kamanea'ju. Repana te'ena pa'ijū Diorechi'a jā'aja'ñe cutua'ju.

²⁹ Ūcuachi'a musanukona chi'irumu Dios chu'o kuana te'eka'chapana jā'apāani chotena kuaa'ju. Kuajuna asa, "¿Ina kuache jorechu'oa'che? ¿Ūcuarepaa'che?", chiiju cuasajū'u musanukona. Ūcuarepa pa'ito repana kuache asa chēajū'u. ³⁰ Chekuru mu te'eu Dios chu'o kuatona Dios Rekochoji jo'e chekuni chu'o kuamu, chekunani kuaa'ku chini. Jā'aja'ñe cho'oto charo kuakūji cuhaa'ku, chekupi Dios Rekocho kuasi'ere kuaa'ku. ³¹ Musanukona Dios chu'o kuana te'enachi'a kuajū'u. Charo te'eu kuacuhauna cheku kuaa'ku. Cho'je jo'e chekupi kuaa'ku. Jā'aja'ñe cho'oto ūcuaukore kuare'omu musanukonare. Kuajuna ūcuauko asaju che'che Dioni na'a rua cuasaju pa'ijū'u. ³² Dios Rekocho kuacojñona Reparekocho kuasi'ere juvonato juvore'omu repanare. Cha'are'omu repanare. Kuare'orumu kuame repana. ³³ Dios Repau'te cuasanapi chi'i ūcuauache cho'oma'ñe re'oja'chechi'a cho'oto pojomu repanare. Asa chēare'оче che'choche'te chiimu Dios.

Diore cuasana chekuchejña pa'ikuanupūā cho'очеja'che re'oja'che cho'ojū pa'ijū'u musanukona. Ija'che cho'onaa'me repana: ³⁴ Diore cuasanapi chi'i Repau chu'o chu'varumu romipi i'kañu chiito ūseme repana. Re'omu jā'a. Romi umupāi chū'ucojñonajeju repanare che'choma'me. Aperumu jā'aja'ñe chū'u jo'kaasomu Dios. ³⁵ Romi umupāi cutuche'te masi asañu chini repana vūñana mua ūjupāire sēniasaa'ju. Romio ūcuauakoji Diore cuasana chi'isurumu i'kani vajuchuache i'kamo repao.

³⁶ M̄sanukonachi'ama'me Dios ch̄u'o asasina. Chekuna p̄ai ũcuachi'a asasinaa'me. Ũcuachi'a m̄sanukonama'me Dios ch̄u'o charo asa ch̄ēa jovosina. Chekuna na'a charo asa jovosinaa'me. ³⁷ M̄sanukonare ja'me pa'ina ija'che cuasana pa'icosome. Te'e'u ija'che i'kacosomu: "Dios ch̄u'o kuakū'mu ch̄u'ū", chiimū. Chekū, "Dios Rekocho jo'kasi'e rūa cho'omasikujeku cho'okū'mu ch̄u'ū", chiicosomu. Jā'aja'ñe i'kanapi, Dios ch̄u'o kuarepana pani ija'che i'kame: "Ija'ova maire Pablo tocha raosija'ova Dios ch̄ū'usi'ere kuamū", chiime. ³⁸ Jā'ata'ni repanapi ija'ova tochasi'ere jachato repana i'kache ũcuachi'a jachajū'ū m̄sanukona.

³⁹ Chura m̄sanukonare ch̄u'ū majap̄aijanare ija'chere ch̄u'vamū ch̄u'ū: Dios ch̄u'o kuache rūa re'omū. M̄sanukonapi Repau ch̄u'ore chekunani kuañu chini, Dioni s̄ejjū'ū, Repau ch̄u'o kuamasiche'te m̄sanukonani jo'kaa'ku. Ũcuachi'a chekunapi t̄ip̄ai'ch̄u'ore cutumasiju cututo ũsemanejū'ū repanare. ⁴⁰ Jā'ata'ni m̄sanukona Diore cuasana chi'irumū peore re'oja'chechi'a cho'ojū'ū. Teana ũcuanuko i'kama'ñe te'enachi'a i'kajū asa ch̄ēare'оче i'kajū pa'ijū'ū.

15

Cristo j̄uniso t̄ācojñosi'ku vaj̄uraisi'ere kuamū

¹ Asarepajū'ū, ch̄u'ū majap̄aijana. M̄sanukonare ch̄u'ū ch̄u'vasi'e Jesucristo'te cuasache kuasi'ere cuasaju pa'ijū'ū, chiimū ch̄u'ū. Aperumū ch̄u'upi ch̄u'vakuna asa ch̄ēa Jesucristo'te cuasaju jovosinaa'me m̄sanukona. Ũcuaja'che irumujatū'ka ũhasoma'ñe ch̄u'ū ch̄u'vasi'e ũcuarepa cho'ojū pa'ime m̄sanukona. ² Ch̄u'ū ch̄u'vasi'ere asa ch̄ēa Repauni ũhasoma'ñe cuasajuna Dios m̄sanukonare ch̄ēa paaku m̄sanukona rekoñoā care'vakaiū pa'imū, si'arumū na'a re'ojarekoñoā paa'jū chini. Jā'ata'ni asa ch̄ēamanare repana rekoñoā care'vakaima'mū Dios.

³ Dios ch̄u'ure che'chosi'ere ch̄u'o kuasi'kuamū ch̄u'ū m̄sanukonare. "Iere kuama'to vesume ina", chini cuasaku charo ija'che kuasi'kuamū ch̄u'ū m̄sanukonare: Cristo mai cu'ache cho'оче'te ro'ikaiū kurususē'verona j̄unisoasomū. Aperumū tocha jo'kasi'e Dios ch̄u'o na'a pa'isirumū Jesús cho'ocojñojañere kuamū. Repa kuasi'e cho'ocojño'cuhaasomū Repau. ⁴ Repau'te Jesure j̄uniso'na t̄āasome p̄ai. Jā'ata'ni Diopi vaso'na cho-teumucujñana vaj̄uranasomū repau. Chuta'a jā'aja'ñe cho'omarumū tocha jo'kasi'e Dios ch̄u'o peore jā'aja'ñe

kuamũ. ⁵ Ūcuachi'a vajurani pa'iu Pedroni peosichejapi rani ñoasomũ Repau. Ūcuaja'che Repau neenare chekunare Repau'te ja'me ku'isinare rani ñoasomũ. ⁶ Na'a pa'isirumũ chekunare Repau'te cuasana quinientorepana na'a cajejaiche chi'i pa'inani rani ñokuna repana ũcuanũko ũcuate'erumũ ñaasome Repau'te. Repau'te ñasina chuta'a jainũko vajuna pa'ime. Chekunata'ni jūnisosinaa'me. ⁷ Jā'anare ñosirumũ Jesús Santiagoni peosichejapi rani ñoasomũ. Na'a pa'isirumũ Dios chũ'ore chũ'vaa'ju chini aperumũ Repau saosinani ũcuanũkore rani ñoasomũ Repau. ⁸ Na'a pa'isirumũna chũ'ure cho'jerepana peosichejapi rani ñosi'kuamũ Repau, cho'jerepa cakureja'che.

⁹ Jesucristo chũ'ure Dios chũ'ore chũ'vaa'ku chini saosi'kuamũ. Jā'ata'ni chekuna Jesús saosina ũcuanũko chũ'ure na'a rua masime. Aperumũ chũ'u Jesure cuasakuanupũ'te cu'ache cho'osi'kũjekuna, pãipi, "Dios saosi'kuamũ iku", chiito vajuchũache asokũmũ chũ'ure. ¹⁰ Jā'ata'ni Diopi chũ'uni oiũ cho'okaiũna re'oja'che pa'iu Repau chũ'ore chũ'vamũ chũ'u chura. Dios chũ'ure re'oja'che cho'okasa chini cho'ote'emanesi'kuamũ. Chekuna Jesús saosina Dios chũ'o rua chũ'vame. Jā'ata'ni Diopi cho'okaiũna repanare ũcuanũkore Dios chũ'o na'a rua chũ'vamũ chũ'u. Te'eũ chũ'uchi'a cuasaku chũ'vama'mũ. Diopi chũ'uni ja'me pa'iu cho'okaiũna chũ'vakũmũ chũ'u. ¹¹ Chũkuna Jesucristo saosinapi ũcuanũko Repau jūni vajuraisi'ere si'arumũ kuaju chũ'vajuna asa chẽa Repauni cuasaju jovosinaa'me mũsanũkona.

Jūnisosina vajurajachere kuamũ

¹² Chũkuna Jesucristo saosina Diopi vasoũna Jesucristo jūni vajuraisi'ere kuaju pa'inaa'me. Jā'ata'ni mũsanũkona te'ena, "Pãi jū'isina vajuraima'ñea'me", chiijũasome. ¿Je'se cuasaju jā'aja'ñe i'kache? ¹³ Pãi jū'isina vajuraima'ñe pa'ito, Cristo ũcuaja'che vajuraimanera'asi'kuamũ. ¹⁴ Repau Cristo vajuraimanesi'e pa'ito chũkuna kuachũ'o jorechũ'o pa'ira'amũ. Ūcuachi'a mũsanũkona Repau'te cuasana peoche cuasate'era'ame. ¹⁵ Chũkuna Jesús saosina, "Jesucristo Diopi vasoũna jūni vajuraisi'kuamũ", chiiju kuaju pa'inaa'me pãire. Jā'ata'ni mũsanũkona, "Jūnisosina vajuraima'ñea'me", chiijũasome. Mũsanũkona i'kacheji ũcuarepa pa'ito chũkuna kuache jorechũ'o pa'ira'amũ, Jesús vajuraimanesi'e pa'ito. ¹⁶ Pãi jūnisosina vajuraima'ñe pa'ito Cristo ũcuaja'che vajuraimanera'asi'kuamũ. ¹⁷ Ūcuachi'a Cristoji vajuraimanesi'e pa'ito Dios chũ'o peoche cuasate'eju pa'ira'ame mũsanũkona. Ūcuachi'a

musanukona cu'ache cho'osi'e chuta'a tunoma'ne pa'ina u'cua cuasara'amu Dios. ¹⁸ U'cuachi'a Repauji vajuraimanesi'e pa'ito Repau'te cuasana junisoni vati toare ai sani uuj'u pa'ira'ame. ¹⁹ Cristoji mai vajuna pa'irumuchi'a re'oja'che cho'okaito, rua ch'uova'na pa'ira'ame mai; Dios pa'icheja saiche peora'amu. Repau'te cuasamanare mai na'a rua ch'uova'na pa'ira'ame.

²⁰ "Ju'isina vajuraima'nea'me", chiicheta'ni Cristo Diopi vasu'na charo vajuraisi'ku'a'mu. U'cuarepaa'me ja'a. Repau juni vajuraisi'ejekuna Repau'te cuasana junisorena tãcojnosina ucuanuko Repau vajuraisi'ēja'che vajurajanaa'me.

²¹ Chareparo pa'isi'ku Adán Dios chũ'uñe jachasi'kujeku junisoasomu. Já'aja'ne te'eu ju'isi'ejekuna pãi ucuanuko junisome. U'cuachi'a Cristo juniso tãcojnosikupi charo vajuraisi'ejekuna pãi junisosinare vajurair'e'omu.

²² Pãi ucuanuko Adán jojocojnosinachi'ajeju repau junisosi'ēja'che ucuanuko junisome. Mai u'cuachi'a Diore cuasana Cristo chëa paacojnonajeju Diopi vasu'na ucuanuko vajurani re'oja'che pa'ijanaa'me. ²³ Chareparo Cristoji vajuraisi'ku'a'mu. Mai Repau neena na'a pa'isirumu'na Repau icheja cheja jo'e raiumucusena vajurajanaa'me. Já'aja'ñere chiimu Dios. ²⁴ Jesucristo jo'e raisirumu Diore cuhenapi pãi chũ'unare repana chũ'uñe peore tuasoja'mu jo'e chũ'umaneaju chini. Pãi chũ'una chũ'uñe ucuanukore tuaso Puka'kuni jo'kaja'mu, Repauji paaku chũ'ua'ku chini. ²⁵ Diopi cho'okai'na Repau'te cuhenare Jesucristo cajejanisuna repana Repau chiiche peore cho'oj'u pa'ijanaa'me. ²⁶ Já'arumu Dios cu'ache peore useja'mu, pãi ju'i'ne u'cuachi'a. Usekuna pãi jo'e junisomanejanaa'me. Já'are peore usesirumu jo'e cu'ache useche peoja'mu Repau'te Diore, cu'acheji peore si'asu'na. ²⁷ Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kamu: "Cristo Diopi jo'ka'na pãina'me cunamu pa'inare ucuanukore chũ'uku pa'ija'mu", chiimu. Cristo, Repau'te pãi chũ'uñe jo'kasi'kure Dioreta'ni chũ'umaneja'mu. ²⁸ Repau ucuanukore cajejani chũ'urumu Puka'kure Diore ija'che i'kaja'mu Cristo: "Ja'ku, mu'upi chu'ure u'cuachi'a chũ'ujũ'u", chijja'mu, aperumu Repau'te pãi chũ'uñe jo'kasi'kure. Já'aja'ne i'kaja'mu Mamaku, Puka'kupi ucuanukore peore chũ'uku paau chini.

²⁹ Pãi okoroma'ne junisosiva'nare oiju cho'okaiju vajunapi jo'e okorocojnome. Pãi junisosina vajurajache jachanata'ni, ¿je'se pa'ina já'aja'ne cho'oche? Junisosina vajuraima'ne pa'ito, ¿ũque cho'oñu chini cho'okaiche

repanare? ³⁰ Chukuna'te Cristo pa'iche kuanajejuna si'arumu asivajuchuache pa'imũ. Pãĩ jũ'isina vajuraiche peotota'ni, ¿je'se pa'ũana chukuna ũcuare chu'vache?

³¹ Mũsanukonani Maire Paaku Jesucristoji cho'okaiũana re'oja'che pa'ijũna rũa pojomu chu'ũ. Ũcuarepaa'me jã'a. Ie ũcuachi'a ũcuarepaa'me: Chu'ũre si'aumucujũna chuenisovajuchuache pa'imũ. ³² Chu'ũ Efeso vu'ejoopo pa'irumu chu'ũre cuhena cu'ava'na kokaneeva'na cho'ocheja'che cu'ache cho'osinaa'me chu'ũre. Rupu chu'ũ cuasachechi'a chu'vaku pani jã'aja'ũe cho'onare chu'vajaimanera'asi'kuamũ chu'ũ. Jũnisosina vajuraima'ũepi ũcuarepa pa'ito, ¿ũquere koorare chu'ũ jã'aja'ũe pa'inare chu'vasi'e ro'i? Jũnisosina vajuraiche peoto ũcuauache cho'ore'ora'amũ. Ija'che kuamu aperumu tocha jo'kasi'e:

Che'ro jũnisojanaa'me mai.

Jã'ajekuna mai chura ãupi ãiju conopi ũkujũ ũcuauache cho'ojũ paũ,

chiimũ. ³³ Pãipi jã'aja'ũe chu'vato asacuhejũ'ũ; re'oja'che cho'oche'te jo'kasõũe. Ija'che i'kame pãĩ: "Pãĩ re'oja'che pa'inapi si'arumu cu'ache cho'onani ja'me pani re'oja'che pa'iche jo'kasojanaa'me", chiime. ³⁴ Mũsanukona te'ena chuta'a Diore cuasamana pa'ime. Masi cuasaju cu'ache cho'oche ũhaso re'oja'che pa'ijũ'ũ. Mũsanukonapi asa kukua'ju chini i'kamũ chu'ũ jã'a.

Pãĩ jũ'isina vajurajaca'nivũ pa'iche'te kuamu

³⁵ Chekurumu pãĩ ija'che sēcosome: "Pãĩ jũnisosina, ¿je'se vajurajanaa'ũe? ¿Repana vajuraisirumu jeejaca'nivũ paajanaa'ũe?" ³⁶ Repana tũũe cuasaju jã'aja'ũe sēeme. Asarepajũ'ũ. Ija'chea'me: Āura'karuũre tãru aineera chini joimũ. Repara'karuũpi joimaneni repara'ũuru aineema'mũ. ³⁷ Chekurumu āura'karuũ ũcuauara'karuũre tãru repacaã joni aineemũ. Trigo repara'ũuruũpi tãma'ũe repara'karuũpi tãme. ³⁸ Āura'karuũ tãsirumu āura'ũuruũ ainee pa'ijache Repau'te uache jo'kamũ Dios.

³⁹ Cheja pa'ina ũcuauko pãina'me cu'ava'na ca'nivũ ũcuajaca'nivũ paama'me. Pãĩ tũica'nivũ paame. Ũcuachi'a cu'ava'na tũica'nivũ paame. Pĩ'a ũcuachi'a tũica'nivũ paame. Chiacha va'iva'na ũcuachi'a tũica'nivũ paame. ⁴⁰ Cũnaumu pa'ina ũcuachi'a tũica'nivũ paame, re'oja'che ñoca'nivũ. Ũcuaja'che icheja cheja pa'ina ũcuajaca'nivũ peonata'ni re'oja'che ñoca'nivũ paame. ⁴¹ Ĕsuũana'me pãimiaũ ma'jũnoko peore miaũe ñome. Jã'ata'ni peore repana ũcuaja'che miama'me. Ũcuachi'a

ma'jñoko chekuna miañeja'ñe miama'mu. Ūcuate'e miamauna ūcuache ñomu repana miañe.

42 Pāi ūcuachi'a chuta'a vajuna pa'irumu si'arumu ravu jū'ijū pa'ime repana ca'nivūā jū'iñetu'ka. Jūnisorena tāru repana ca'nivūā jā'jusomu. Jā'ata'ni jo'e jū'imanejaca'nivūāre vajurajanaa'me. 43 Pāi cu'aca'nivūā paanapi jūnisorena tāsome pāi. Jā'ata'ni repana jūni vajuraisirumu mamaca'nivūā re'oja'che ñoñe paajanaa'me repana. Ūcuachi'a koka peosica'nivūā paanapi jūnisorena tāsome pāi. Jā'ata'ni jūni vajuraisirumu ruā kokaca'nivūā paajanaa'me repana. 44 Pāi ca'nivūā icheja cheja pa'ire'oca'nivūā paasinapi jūnisorena tāsome pāi. Jā'ata'ni repana vajuraisirumu mamaca'nivūā paajanaa'me, cūnaumu pa'ina ca'nivūā. Ca'nivūā cheja pa'ire'oca'nivūāna'me cūnaumu pa'ire'oca'nivūā pa'imū.

45 Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu: Chareparo icheja cheja pa'isi'ku Adán Diopi cho'ouna vajū pa'iu pāi ca'nivū paasi'kuamū, chiimū. Repau Adán pa'isi'ejache pa'ime mai chura; pāi ca'nivūā paame. Chura Adán charo pāi ca'nivū paaku pa'isi'ejache Cristoji rani pa'iu chueniso tācojñosi'kupī charo vajurani pa'iu vajuraisica'nivū'te paaku vajurajache jo'kasi'kuamū maire. Jā'ajekuna chura Cristo pa'icheja'che re'oja'che pa'ime mai vajurajanaajeju. 46 Mai ca'nivūā vajuraisica'nivūāre teana ĩsima'mū maire Dios. Charo icheja cheja pa'ire'oca'nivūāre ĩsimū Dios maire. Jā'api mai jūni vajuraisirumuta'ni cūnaumu pa'ire'oca'nivūāre ĩsija'mū Repau. 47 Pāiu chareparo icheja cheja pa'isi'ku Adán cha'opi cho'ocojñosi'ku paniasomu. Na'a cho'je Maire Paaku Jesucristo cūnaumu Dios pa'icheja pa'ikūji cajeasomu. 48 Jā'ajekuna pāi icheja cheja pa'ina ūcuauko cha'opi cho'ocojñosi'ku Adán pa'icheja'che pa'ime. Mai ūcuachi'a cūnaumu raisi'kure Jesucristo'te cuasana Repau pa'icheja'che pa'ijanaa'me cūnaumuna sani. 49 Pāi ūcuauko cheja pa'ina cha'opi cho'ocojñosi'ku Adán ca'nivūja'ñe paame. Mai ūcuaja'che cūnaumu raisi'kure Jesucristo'te cuasana Repau jūni vajuraisica'nivūja'ñe paajanaa'me.

50 Mūsanukonare chu'u majapāijanare iere kuara chiimū chu'u: Mai ca'nivūā icheja chejachi'a pa'ire'oca'nivūājekuna Dios pa'icheja saicu'amū. Ūcuachi'a jūni jā'jusoca'nivūājekuna Dios pa'icheja sani pa'icu'amū. 51 Asarepajū'u. Aperumu Dios Repau kuamanesi'ere churana chu'ure kuasi'ere kuara. Jesure cuasana ūcuarepanuko jūnisomanejanaa'me. Jā'ata'ni

Dios maire ũcuanũkore ca'nivũã mamaca'nivũãre ĩsija'mũ. ⁵² Trompetavũ cuhacho juhítõna mai ca'nivũã ñakocaã chami sukacheja'che teana mamaca'nivũã sañoja'mũ. Ũcuaja'che jũnisosina repavũ juhítõna ũcuanũko jũnisosica'nivũã paana jo'e jũ'imatejañere vajũraijanaa'me. Ũcuanũko mamaca'nivũã sañosica'nivũã paajanaa'me mai. ⁵³ Mai ca'nivũã icheja cheja pa'ica'nivũã cho'osoja'mũ. Jã'ajekũna mai ca'nivũã jo'e jũ'imatejaca'nivũãre sañoñe pa'imũ maire. Ũcuachi'a mai ca'nivũã icheja cheja paaca'nivũã jã'jusoja'mũ. Jã'ajekũna ca'nivũã jo'e jã'jumanajaca'nivũãre sañoñe pa'imũ maire. ⁵⁴ Mai ca'nivũã jũni jã'jusoca'nivũãjekũna mamaca'nivũãre jo'e jũni jã'jumanajaca'nivũãre sañojanaa'me. Jã'aja'ñe cho'ojachere kũajũ aperũmũ tocha jo'kasi'e Dios chũ'o ija'che kũache ũcuarepa ti'jñeja'mũ maire: Jũ'iñe ũseja'mũ Dios.

Jã'ajekũna pãi chura jũnisoma'ñe pa'ijanaa'me, chiimũ Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e. ⁵⁵ Cheke ũcuachi'a ija'che kũamũ:

Diopi ũsekaiũna jũ'imate'ñe pa'ijanaa'me pãi.

Pãi jũ'isina vajũraijanajejũna cu'ama'mũ repañare, chiimũ. ⁵⁶ Diopi chũ'ũũna aperũmũ tocha jo'kasi'e rũa jachame pãi. Jachajũ cu'ache cho'osi'e ro'i ũcuanũko jũnisome. ⁵⁷ Jã'ata'ni Dios, Maire Paakũ Jesucristo kurususẽ'verona jũni ro'ikaisi'ejekũna, maire vasokũna jũni vajũraijanaa'me mai. Jã'ajekũna Diore pojojũ, "Re'orepamũ, Ja'kũ", chiijũ pañu. ⁵⁸ Jã'ajekũna chũ'ũ majapãijanajejũna mũsanũkonare chiimũ chura iere chũ'vamũ chũ'ũ: Diore cuasache jo'kasoma'ñe cuasajũ pojojũ pa'ijũ'ũ Repañ'te. Repañ chũ'ũñe ũhasoma'ñe cho'okaijũ pa'ijũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oni cho'ote'emanajanaa'me mũsanũkõna. Cho'ojũna Dios re'oja'che cho'okaija'mũ mũsanũkonare.

16

Kuri chi'i Diore cuasanare sa ĩsijachere kũamũ

¹ Mũsanũkonapi Jerusalén vũ'ejoopo pa'inani Diore cuasanani kuri chi'i saõñu chiisi'ere asa chũ'ũ Galacia cheja pa'ijoopoã pa'inare Jesure cuasakuanupũã chũ'vasi'eja'che chũ'vamũ chũ'ũ mũsanũkonare. Repañare ũcuachi'a mũsanũkonapi ũcuaja'che cho'oa'jũ chini kuri chi'iche'te chũ'vasi'kũa'mũ chũ'ũ. Ija'chea'me repa: ² Mũsanũkõna ũcuanũko cho'õche cho'o kooche kuri romicorũmũ pa'iche mũsanũkonare ĩsire'onũkorũ te'enachi'a mini care'vajũ'ũ. Mũsanũkonapi si'arũmũ jã'aja'ñe cho'oto chũ'ũ

musanukona pa'icheja saisirumu kuri chi'iche peoja'mu.
 3 Chu'u saisirumu musanukonapi chekunare re'oja'che pa'inani jnaa chearena Jerusalen vaejoopona saoja'mu chu'u repanare, musanukona chi'isi'ere kurire sakaapu chini. Repanare saoni utija'ovana, "Chu'u Pabloji inare saomu", chiiche tocha isija'mu repanare, sa noa'ju chini.
 4 Reparumu ti'ato, "Chu'upi ja'me saito na'a re'ocosomu", chini cuasa chekurumu ja'me saijacosomu chu'u. Chu'u saito chu'una'me saijanaa'me repana.

Pablo repau ku'ijachere kumatu

5 Chu'u musanukonare sani nara chiimu. Ja'ata'ni charo Macedonia chejana saija'mu chu'u. Ja'achejapi musanukona pa'icheja Corinto vaejoopo saija'mu chu'u.
 6 Musanukona pa'icheja sani jeerumu pa'ijacosomu chu'u. Chekurumu okorumu si'achetu'ka ja'me pa'ija'mu chu'u musanukonare, pani pi'ni jo'e chekuchejana saiona musanukonapi chu'uni pojoju saoa'ju chini.
 7 Musanukonani jmakarumu sani ja'me pa'iche'te cuheku chura musanukona pa'icheja saima'mu chu'u. Diopi usemato na'a pa'isirumu sani jeerumu pa'ija'mu chu'u.
 8 Chura saima'ne Efeso vaejoopo'te pa'ija'mu chu'u Pentecostes fiesta caraichejatuka. Ja'a caraisirumuta'ni saija'mu chu'u. 9 Icheja pa'ina pai Dios chu'o asaneena jainukoame. Ja'ajekuna Diopi cho'okaiuna repanare Ucuau chu'ore chu'vaku pa'imu chu'u. Ja'ata'ni chekuna chu'u chu'vache'te asacuheju cu'ache cho'ome chu'ure chu'vamanea'ku chini.

10 Timoteo musanukona pa'icheja saito pojoju re'oja'che cho'ojum kuirajum pa'ijum repau'te, pojokum paau. Maire Paaku'te chu'u cho'okaicheja'che cho'okaium pa'ikumumu repau. 11 Ja'ajekuna musanukona te'eujje'ehemanajum repau'te. Cuhema'ne pojoju repau chu'ure jo'e rairumu, "Re'oja'che saijum", chiijum pojoju raojum repau'te, ichejana chu'u pa'ichejana pojokum rani ti'aa'ku. Chekuna Jesure cuasanana'me cha'aja'mu chu'u repau'te.

12 Chura mai majapaijuium Apolos pa'iche'te kuara. Ija'ova chu'u chu'o ikakum tochasija'ova sakaijana mai majapaijanana'me sani musanukonani naa'ku chini rua chu'vasi'kuamumu chu'u repau'te. Ja'ata'ni irumu saicu'akuasomu repau'te. Na'a pa'isirumu repau'te saire'orumuna saija'mu repau.

Pablo cuharepacho i'kasi'ere kumatu

13 Musanukonapi cu'ache cho'omanefum chini cuasarepajum pa'ijum Jesure cuasache uhasomanajum. Diopi cho'okaiuna

kokarekoñoã paajũ vajuchuma'ñe Repauni masi cuasajũ pa'ijũ'u. ¹⁴ Mũsanũkonapi chekũnare si'arũmũ cuasajũ cho'oju pa'ijũ'u.

¹⁵ Asarepajũ'u, chũ'u majapãijana. Acaya cheja caku Estėfanas repaũ majapãina'me repacheja pa'inare charo Jesure cuasajũ jovosi'e masime mũsanũkona, ũcuachi'a Jesure cuasanajeju repana chekũnare Jesure cuasanare si'arũmũ re'oja'che cho'okaiche. ¹⁶ Jã'ana pa'icheja'che pa'inani repana chũ'uñe cho'okaiju pa'ijũ'u, chiimũ chũ'u, ũcuachi'a Jesure cho'oche cho'okainare ũcuanũkore.

¹⁷ Mũsanũkonare oiũ ñauache cuasakũjeku Estėfanana'me Fortunatona'me Acaico'te mũsanũkona pa'icheja pa'inapi ichejana ratena ña pojomũ chũ'u. ¹⁸ Repana i'kache asa vajusi'kua'mũ chũ'u. Mũsanũkona ũcuaja'che repanapi chũ'u kuasi'ere co'i kuajuna asa pojojanaa'me. Rani pa'iju chũ'ure rua re'oja'che cho'okaisinaa'me repana. Jã'ajekuna repanare co'isirũmũ pojojũ'u. ¹⁹ Jesure cuasakuanupũã Asia cheja pa'ikuanupũã ja'me chũ'o saome mũsanũkonare. ũcuaja'che Aquilana'me Priscila Maire Paakũ'te cuasanajeju chũ'o saome mũsanũkonare, ũcuaja'che Jesuni pojojũ repana vũ'e chi'ikuanupũ. ²⁰ Icheja pa'ina Jesure cuasana ũcuanũko chũ'o saome mũsanũkonare. ũcuachi'a mũsanũkona re'oja'che pa'iju sãĩñechi'a cuasajũ si'arũmũ chẽse pojojũ pa'ijũ'u. ²¹ Chũ'u Pablo ija'ova tochache chũ'usi'ku chã'tireparo jmamakaru chũ'repaũ jũtũpi tochamũ ie: ²² Maire Paakũ'te Jesucristo'te cuasamanare Diopi cu'ache cho'oa'ku repanare. Maire Paakũ Jesucristo cũnaũmũ Pa'ikũji na'mi cajea'ku. ²³ Maire Paakũ Jesucristoju oiũ re'oja'che cho'okaaũ mũsanũkonare, chiimũ chũ'u. ²⁴ Mũsanũkonare Jesucristo'te cuasanare ũcuanũkore oiũ cuasaku'mũ chũ'u. Re'omũ.

Pablo

San Pablo Corinto vü'ejoopo pa'inare jo'e chü'o tocha saosi'ea'me

Chü'o saosi'ea'me

1 Chü'ü, Pablo, Diopi chiiuna Jesucristo saosi'küpi mai majarpäijaja'iu Timoteona'me ija'ova utija'ova tocha saomü müsankonare Corinto vü'ejoopo pa'inare Diore cuasakuanupü pa'inare, ücuachi'a Acaya cheja si'achejña pa'inare Repau neenare. 2 Mai Ja'kü Dios, Maire Paaku Jesucristona'me müsankonare rüa re'oja'che cho'okaiü paau, re'oja'che paapü chini.

Pablo cu'ache ti'jñecojñosi'ere küamü

3 Maire Paaku Jesucristo Püka'küre Diore pojöjü, "Re'orepamü, Ja'kü", chiijü pañu. Mai Ja'küjekü maire oikü'mü Repau. Diojekü maipi oito mai rekoñoã si'arümü chürokaikü'mü. 4 Maini cu'ache ti'jñeküna maipi oito mai rekoñoã chürokaikü'mü Repau, ücuaja'che maipi chekününi cu'ache ti'jñecojñojü oinani chüromasia'jü chini, maire Repau chürocheja'che chürojü paapü chini. 5 Jã'ajeküna maini Cristo'te cu'ache ti'jñesi'aja'che rüa cu'ache ti'jñeküna maipi oito mai rekoñoã Ücuauji chürokaimü. 6 Chüküna müsankonani Dios chü'ore chü'vajü cu'ache ti'jñecojñonata'ni ücuaja'che vajúchüma'ñe chü'vajü pa'ime, müsankonapi Dios chü'ore asa chëa Repauni jovorena, Ücuauji müsankona oiche'te chüroa'kü chini. Ücuachi'a chüküna'te cu'ache ti'jñeküna oinare chüromü Dios, chüküna'te ti'jñeñeja'ñe müsankonani cu'ache ti'jñeto chükünapü ücuaja'che chürojüna Dionü cuasajü müsankonapi na'a rüa koka paajü chini. 7 Müsankona re'oja'che pa'ijachere cuasajü pojome chüküna. Ücuachi'a müsankona chüküna cu'ache ti'jñecojñojü oicheja'che oirümü chüküna'te chürocheja'che Diopi müsankona rekoñoã chüroküna, "Ühasomanejanaa'me repaña", chini cuasajü pojome chüküna.

8 Asarepajü'ü, chü'ü majarpäijana. Chü'ü Asia cheja saisirümü cu'ache ti'jñeuna pa'isi'ere jo'e küara chiimü chü'ü müsankonare. Reparümü cu'ache cho'ojüna vajü co'i cuasomüna, "Chuenisoja'mü chü'ü", chiisi'küamü chü'ü, jüvo koka peokü. 9 Jã'ata'ni reparümü chü'ü rekocho jü'ipi'rakü cuasacheja'che cuasasi'küjekü re'oja'chere

che'chesi'kua'mu chu'u. Jã'ajekuna chura chu'u ie masimu: Mai masichechi'a cuasama'ne pa'iju Dioni jūnisosinare vasokaikuni cuasaju sēe'ne pa'imū, cho'okaau chini. Ūcuachi'a jū'ipi'ranare jū'i'ne ūsemu Repau. ¹⁰ Reparumu rua cho'osovajuchache pa'icheta'ni Diopi chu'uni jū'i'ne'te ūseku cho'okakuna chuenisomanesi'kua'mu chu'u. Repau chu'ure jo'e ūcuaja'che cho'okaijache masimu chu'u. ¹¹ Jã'ajekuna Dioni sēekaiju pa'ijũ'u chu'ure jã'aja'ne cho'okaau. Pãipi chu'uni jainuko Repau'ni sēekaiju pani Repau'ji chu'ure re'oja'che cho'okaiuna asaju ūcuaja'che pã jainuko Repau'te, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju pa'ijanaa'me.

Corinto vu'ejoopo jo'e saimanesi'ere kumamu Pablo

¹² Ija'che cho'osi'ere cuasaku pojokumu chu'u: Chu'u si'achejñaruã ku'iu pã jainukore tijña cho'osi'ere me'ne cuasa ñato chu'u cho'osi'e peore jorema'ne re'oja'chechi'a cho'osi'ea'me. Diopi chu'uni cho'okaau chini chu'u masichechi'a cuasama'ne Repau'ni si'arumu sēeu cho'oku pa'isi'kua'mu chu'u. Jã'aja'ne cho'oku musanukona pa'icheja pa'irumu na'a rua re'oja'che cho'oku pa'isi'kua'mu chu'u. ¹³ Ūcuachi'a chu'u musanukonare tocha saosija'o chu'o rūhiñechi'a i'kaku tocha saosi'kua'mu. Musanukonapi repachu'ore peore masi asa chēato re'omu. ¹⁴ Ie chuta'a masi asa chēamanaa'me musanukona: Maire Paaku Jesús jo'e raikumucuse chu'upi chu'vakuna asa chēa musanukona Repau'te cuasaju jovosinajegu chu'ure pojojanaa'me. Chu'u ūcuaja'che reparumu musanukonare chu'vakuna asa chēasi'ere cuasaku rua pojoja'mu.

¹⁵⁻¹⁶ Jã'are masiku chu'u musanukonani ka'chañoã ñajaiu pa'iu pojora chini Macedonia chejana saikujī musanukona pa'ichejare charo canuka ñara chini cuasasi'kua'mu. Pani pi'ni sani jo'e co'iku ñara chini cuasasi'kua'mu chu'u. Jã'aja'ne kuni pi'ni musanukona pa'ichejapi Judea chejana teana saito chu'u saijache cho'okaire'ora'asi'kua'mu musanukonare. ¹⁷ Chu'upi, "Jã'aja'ne saija'mu", chiisi'kupi saimaneuna, ¿"Joreu jã'u", chiiju cuasache musanukona? ¹⁸ Jã'aja'ne cuasamanejũ'u. Diopi ñakuna jorema'mu chu'u musanukonare. ¹⁹ Chu'ua'mu Silvanoa'mu Timoteo Dios Mamaku Jesucristo pa'iche'te kuaju chu'vasinaa'me musanukonare. Repau Cristo jorema'kujeku peoche i'kama'kua'mu. ²⁰ Repau rani cho'okaisi'ejekuna Dios aperumu, "Ija'che cho'oja'mu chu'u", chiisi'e peore cho'ocojñocuhamu. Jã'ajekuna Diore, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju Jesucristoji cho'okaiuna, Dios chu'ore asamasiju, "Mu'u chiiche paau", chiinaa'me chukuna, Repau chu'o ūcuarepare asaju. ²¹ Repau Dios maire chēa

paaku cho'okaiu pa'imu, maipi cu'ache ti'ñecojñonata'ni re'oja'che cho'omasiju Jesucristo'te cuasache ũhasoma'ñe ũcua cuasaju paapu chini. ²² Pãi repaña paachena mami tocha suocheja'che Dios maire Repau Rekocho'te mai rekoñoña raosi'kuamũ. Jã'ajekũna Ũcuarekochoji ja'me pa'iu kuakũna, "Mai Repau neenaame", chiiju masime mai. Ũcuachi'a Repau maire isijache masime.

²³ Chu'u cho'ora chini cuasasi'e musanukona pa'icheja saimanesi'kuamũ chu'u, musanukonani oiu ke'recuhekũjekũ. Masimu Dios jã'a. ²⁴ "Chu'u cuasacheja'che cuasajũ'u", chiiju chũ'uma'kuamũ chu'u musanukonare, Dionĩ cuasaju re'oja'che cho'omasinare. Musanukonapi na'a rũa pojojũ paapu chini musanukonare karache'te cho'okasa chiikũ'mũ chu'u.

2

¹ Jã'ajekũna musanukonapi sumava'na pa'imaneaju chini jo'e ke'recuhekũ, "Saimamũ chu'u irũmu", chiisi'kuamũ chu'u musanukonare. ² Chu'upi musanukonare asaũama'ñe i'kato, ¿neepi chu'ure pojojanaa'ñe? Musanukonapi sumava'na pani chu'ure pojomanejanaame. ³ Jã'ajekũna chu'u musanukonapi cu'ache cho'ochete ũhaso re'oja'che paapu chini utija'ova'te tocha saosi'kuamũ musanukonare, chu'upi sakũna ña pojoajũ chini. Musanukona cu'ache pa'iche'te sani ñaku sumava'u pa'iche cuhemũ chu'u. Chu'u pojokũ pa'ito musanukona ũcuaja'che pojojũ pa'ijanaame. ⁴ Musanukonare tocha saosija'ova chu'u rekocho rũa suma'ñe cuasa oiu tocha saosi'kuamũ. Musanukonani suma'ñe cho'ora chini i'kakũ tochasi'ema'mũ jã'a. Chu'u musanukonare oiu cuasache'te cho'o ñora chini i'kakũ tochasi'ea'me.

Cu'ache cho'osi'kũre repau cho'osi'e jo'e cuasama'ñe oiju jo'e cu'ache cho'ochete ũseche'te kuamu

⁵ Musanukonare ja'me pa'iku chu'ure suma'ñe cho'osi'kuamũ. Jã'ata'ni chu'urechi'a suma'ñe cho'omanesi'kuamũ. Musanukonare ũcuachi'a ũcuaukore sumava'nare cho'osi'kuamũ repau. Chekũrũmu repau musanukonare rũarepa sumava'nare cho'omanecosomũ. Repau pa'iche rũarepa cu'ache cutucuhemũ chu'u. ⁶ Repau cu'ache cho'osi'e ro'i repau'te jainũko cu'ache cho'osinaame musanukona, jo'e cu'ache cho'omaneaku chini. Re'omu jã'a. Ũcuamakaru cu'ache cho'ojũ'u repau'te. ⁷ Chura ija'che cho'ojũ'u: Repauji rũarepa oiu, "Pani etajaiche cuasoma'ñea'me ie", chiiju cuasamaneaku chini, repau cu'ache cho'osi'eje'e cuasama'ñe cho'okaiju pa'ijũ'u repau'te, jo'e oimaneaku.

⁸ Mʉsanʉkona repaʉ'te oiche'te cho'o ñojuna repaʉji masia'kʉ chini i'kamʉ chʉ'u. ⁹ Aperaʉmʉ mʉsanʉkonare chʉ'u chʉ'vakʉ chʉ'ũñe asa jachama'ñe cho'oche'te cho'o ña masira chini, chʉ'o tocha saosi'kʉa'mʉ chʉ'u mʉsanʉkonare. ¹⁰ Jã'ajekuna mʉsanʉkonapi repaʉ cu'ache cho'osi'ere cuasama'ñe pa'ijuna chʉ'u ũcuaja'che repaʉ cu'ache cho'osi'e cuasamaneja'mʉ. Mʉsanʉkonare cuasakʉjekʉ Cristo ñakʉ'te cho'omʉ chʉ'u, ¹¹ maini vati aipi cajejaimanea'kʉ chini. Repaʉ cacʉ'ora chini cho'oche masinaa'me mai.

Pablo Troas vʉ'ejoopo saisiraʉmʉ pojomanesi'ere kʉamʉ

¹² Chʉ'u Jesucristo'te cuasache kʉachʉ'ore chʉ'vara chini Troas vʉ'ejoopo saisiraʉmʉ Repaʉ chʉ'o rʉa chʉ'vare'oche jainʉko asaneena pa'isinaa'me. ¹³ Jã'ata'ni mai majarpãijaja'iaʉni Titoni tijñamaneeʉna chʉ'ure masi pojokʉ chʉ'vacu'akuna repanare jo'ka Macedonia chejana ranisosi'kʉa'mʉ chʉ'u, repaʉni tijñara chini.

Jesucristoji maire cuhenare cajejaiʉna mai Dios chʉ'o chʉ'vache'te kʉamʉ

¹⁴ Diopi maini si'ache re'oja'che cho'okaiʉna, "Re'orepamʉ, Ja'kʉ", chiinaa'me mai Repaʉ'te. ũcuajji chʉ'ũkuna maire cuhenare Jesucristoji si'arʉmʉ cajejaiʉ pa'iaʉna ma'ñasuche vʉocheja'chere Repaʉ chʉ'ore si'achejña ku'ijʉ chʉ'vajʉ pa'ime mai. ¹⁵ Diopi ñato mai Repaʉ chʉ'o chʉ'vana Jesucristo Repaʉ'te ma'ña isicheja'che pa'ime, Repaʉ chẽa paanana'me cho'osojana asajʉ'te chʉ'vana. ¹⁶ Maire Dios pa'icheja saijanare mai Repaʉ chʉ'o chʉ'vache, ma'ñare chʉ'e vajʉcheja'che pa'imʉ. Cho'osojanareta'ni eopi cu'asukuna chʉ'e jũnisocheja'che pa'imʉ. Pãi te'eujẽ'e Diopi cho'okaima'to Repaʉ chʉ'o chʉ'vamasima'me. ¹⁷ Chekuna ku'ijʉ cho'ocheja'che Dios chʉ'ore chʉ'vajʉ kurire kooñu chiimanaa'me chʉkuna. Jã'aja'ñe cho'oma'ñe Cristo neenajejʉ ũcuajji saona Dios asakʉ'te chʉ'o ũcuarepare chʉ'vajʉ ku'ijʉ pa'inaa'me chʉkuna.

3

Mama chʉ'ũ'u jo'kasi'ere kʉamʉ

¹ Chʉ'vanare te'enare ña vesujʉ utija'ore chiime pãi, repana pa'iche'te ña masiñu chini. Chʉ'uta'ni masicojñokʉjekʉ mʉsanʉkona tochasija'o chiima'kʉa'mʉ. Mʉsanʉkona ũcuachi'a chʉ'u re'oja'che che'chosie ũcuare masinajejʉ chʉ'u pa'iche'te kʉajʉ chekuna tochasija'o s̃eeñe chiima'me. ² Mʉsanʉkona chʉ'u

chũ'vasi'e Dios chũ'ore asa chẽa re'oja'che pa'ijũ chũ'u pa'iche'te kũajũ tochasija'ovaja'che pa'ime, pãipi ũcuanaũko ña masia'jũ chini. Chũ'u ũcuachi'a mũsanũkona pa'iche'te ñakũ pojomu. ³ Iere masire'omu: Utija'ova Jesucristoji tochakakũna chũ'u sa ĩsisija'ovaja'che pa'ime mũsanũkona. Tintapi tochasija'ovama'mũ repaja'ova; Dios Si'arũmu Pa'ikũ Rekochoji tochasija'ovaa'me. ũcuachi'a Diopi Moise'te kũakũ catako'ana tochasi'eja'chema'mũ repa; pãi rekoñoõna tochasi'eja'che repa rekoñoõre Repaũ chũ'ũñe'te paaajũ chini cho'okaimũ Repaũ.

⁴ ũcuachi'a Jesucristoji cho'okaiũna chũ'u Repaũ chũ'ore chũ'vakũna mũsanũkona re'oja'che pa'iche ñamu Dios. Jã'are masimũ chũ'u. ⁵ Jã'ata'ni chũ'u Repaũ chũ'o re'oja'che chũ'vakũ, "Rũa masimũ", chiũ chũ'vama'kua'mũ. Te'eũ chũ'uchi'a cuasakũ che'chochema'mũ ie. Chũ'u che'choche peore Diopi cho'okaiũna che'chocheci'aa'me. Diopi cho'okaima'to Repaũ chũ'ojẽ'e asavesukũ chũ'vachejẽ'e vesura'amũ chũ'u. ⁶ ũcuajũ chũ'ũre Repaũ mamare cho'oũũ chiisi'e kuamasiche'te jo'kasi'kua'mũ, chũ'ũpi mũsanũkonani sa kũaa'kũ chini. Repaũ aperũmu, "Ija'che cho'oũũ", chiũ chũ'ũkũ catako'ñana tocha jo'kasi'ere pãipi jachajũ repare cho'omaneni cho'osome. Repaũ mamare cho'oũũ chiisi'eta'ni ija'che pa'imũ: Mai rekoñoõna Repaũ Rekocho'te raomu Repaũ, maipi re'ojarekoñoõre paajũ re'oja'che pa'ijũ ũcuana'me si'arũmu paaru chini.

⁷ Repaũ aperũmu chũ'ũkũ tochasimajña pa'iko'ña pãire jo'karũmu rãa miañe ñou ĩsiasomu Dios. Jã'ajekũna repako'ña kookaisi'kũ Moisés Dios pa'ikũtipi cajekũ chia ñacu'ache ko'sijachiajekũna chekũna repaũ chia ñamaneasome, Israel jojovina. Caje pa'ũna na'a pa'isirũmu Moisés chia ko'sija'isi'e si'asoasomu. Repa aperũmu chũ'ũsi'e rãa miañe ñou Dios chũ'u jo'kasi'jekũ re'oja'isi'kua'mũ. ⁸ Jã'ata'ni Repaũ mamare cho'oũũ chiũ chũ'u jo'kasi'e Repaũ Rekocho cho'okaicheji na'a re'oja'imũ. ⁹ Dios chũ'o aperũmu tochasi'e mai cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'ũñeta'ni re'oja'isi'kua'mũ. Jã'ata'ni Dios chũ'o mama kũacheji Jesucristo cho'okaisi'jekũna mai cu'ache cho'oche ro'iche peoche'te kũachejekũ na'a re'oja'imũ. ¹⁰ Aperũmu chũ'ũsi'e jo'karũmu rãa re'oja'isi'kua'mũ. Jã'ata'ni irũmu pa'iche mama chũ'ũsi'e na'a rãa re'oja'imũ. ¹¹ Aperũmu chũ'ũsi'e si'asosi'kua'mũ. Mama chũ'ũsi'eta'ni si'asoma'ñe si'arũmu pa'ija'mũ. Jã'ajekũna mama chũ'ũsi'echi'a na'a rãa re'oja'imũ.

¹² Mama chũ'ũsi'e si'ama'ñe pa'ichejekũna Dios chũ'o

re'oja'chere vajuchuma'ñe chu'vakumũ chu'ũ. ¹³ Moisés repau chiare ñoũseku cho'ocheja'che cho'oma'ñe peore Dios chu'o masi kuakumũ chu'ũ. Moisés chiare ko'sija'ũ re'oja'che ñosi'e si'asojachere Israel jojocojñosinapi ñamanea'jũ chini kãapi pũja paniasomũ. ¹⁴ Reparumũ Israelpãi Dios chu'o asasinata'ni asa chẽamaneasome. Irumũ ũcuachi'a repana jojosina, chiña kãñapi pũja masi ñama'ñeja'ñe pa'ijũ aperumũ tocha jo'kasi'e ñanata'ni asa chẽama'me. Repau Jesucristo repanapi asa chẽaa'jũ chini repakãña tuakaicheja'che tuakaimasikũmũ. Jã'ata'ni chuta'a tuakaima'ñeja'ñe Repau cho'okaimaũna irumujatũ'ka asa chẽama'me repana. ¹⁵ Irumujatũ'ka repau Moisés tocha jo'kasi'e ñanata'ni repana rekoñoã kãña pũ'inaja'ñe pa'ijũ asa chẽama'me repana. ¹⁶ Jã'ata'ni pãi Maire Paakuni cuasajũ jovosinare ũcuajũ repana chiña pũja ta'pisi'kãñaja'ñe repana rekoñoã ta'pisi'e tuasokakũna Repau chu'o asamasime repana. ¹⁷ Jã'aja'ñe cho'okaimũ Dios Rekocho, Maire Paakũjekũ. Repau Rekocho paana pãi chẽacojño etasina pojojũ pa'icheja'che re'oja'che pa'ime, cu'ache cho'oche'te jãvomasijũ. ¹⁸ Jã'ajekũna mai Repau'te cuasana ũcuankũko mai chiña kãña pũja ta'pisinaja'ñe pa'ima'me. Maire Paakũ Dios Rekochoji cho'okaiũna Repau re'oja'che pa'iche masijũ cho'o ñojũ Repau pa'icheja'che si'arumũ na'a rũa re'oja'che pa'ime.

4

¹ Jã'ajekũna, "Pani tĩ'a cuasoma'ñea'me ie", chiijũ cuasamanaa'me chũkũna, Dios maire oĩũ Cho'okaikũji Repau chu'o chu'vache'te jo'kaũna. ² Chũkũna Dios chu'o chu'vana jorechũ'o cutuchejẽ'e cuhejũ, rope'e cu'ache i'kachena'me vajuchũache i'kache cuhenaamẽ. Jã'aja'ñe cuhenajejũ Dios chu'o ũcuarepare i'kache chiinaa'me. Pãi ũcuankũkore re'oja'chere chu'vajũna asa, repana rekoñoã, "Ina i'kache chu'o ũcuarepaa'me", chiijũ cuasame. Diopi ñakũna rũhiñe kuanaa'me chũkũna Repau chu'o. ³ Pãi te'enare vati toa saijanare chũkũna chu'vachũ'o asavesamũ, Jesucristo'te cuasache kuachũ'o. ⁴ Diore cuasacuhejũ pa'inare paakũ chũ'ũkũji vati aipi ũsekũna Dios chu'o asavesumẽ. Repana rekoñoã na'ava'naja'ñe pa'ijũ Jesucristo Diojekũ miañeja'ñe re'oja'che pa'iche kuachũ'o asavesumẽ repana. ⁵ Chũkũna pa'iche meñe chu'vamanaa'me. Peore Masikũ Jesucristo pa'iche'te chu'vanaa'me chũkũna, pãipi Repauni cuasaa'jũ chini. ũcuachi'a musankũkonare cho'okainaa'me, Jesuni pojojũ. ⁶ Dios, mamarumũ chijachejachi'a pa'irumũ, "Miañe pa'ijũ'ũ", chiijũ chũ'ũasomũ.

Ūcuauji mai rekoñoña miañeja'ñe cho'okaiuna Jesucristo pa'iche'te ñaju masime mai chura, "Dios rua re'okũ'mu", chiiju.

Diore cuasana pa'iche'te kuamu

⁷ Chukuna rua vesuva'najeju totoro'rova rua ro'imaro'rova pa'icheja'che pa'inaa'me. Jã'aja'ñe pa'inareta'ni Diopi Repau chu'o re'oja'chere rua ro'isi'ēja'chere rupũ isiuna koo paanaa'me chukuna. Jã'aja'ñe cho'osi'kua'mu chukuna'te Dios, pãipi ña, "¡Inare Dios rua masiche'te cho'okaku!", chiiju masia'ju chini. ⁸ Ija'che pa'inaa'me chukuna: Rua pa'ivesache pa'inata'ni re'oja'che pani etajaijanaa'me chukuna. Cu'ache ti'jñecojñonata'ni care'vamasinaa'me. ⁹ Cu'ache cho'ocojñonata'ni Cho'okaiku'te paanaa'me. Rua chueenata'ni chuenisomanaa'me chukuna. ¹⁰⁻¹¹ Chukuna'te vajuna pa'irumu si'arumu Jesucristoni cho'ochete cho'okaiju ku'iju chu'vanare pãipi asa pe'ruju Repau'te vanisosi'ēja'che vanisoñu chiinaa'me. Jã'ata'ni chukuna'te Maire Paakũji cho'okaiuna Repau cho'ocojñosi'ēja'che cho'ocojñocuhema'ñe pa'iju ũcua chu'vajuna ña Repau pa'iche masinaa'me pãi. Ūcuachi'a Repauji chukuna'te jũ'iñe'te ũsekuna pãire na'a jainukore chu'vajuna Repau pa'iche asa chẽame repaña. ¹² Jã'aja'ñe chukunapi cho'ocojñoju Dios chu'ore chu'vaju chuenisopi'rajuna asa chẽa Repauni cuasaju si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me musanukona.

¹³ Dios chu'o tocha jo'kasikorovu ija'che kuamu:

Diore cuasakujeku chu'u i'kasi'kua'mu, chiimu. Chukuna ũcuaja'che Diore cuasanajeju chu'vanaa'me. ¹⁴ Iere masime chukuna: Maire Paaku'te Jesucristo'te jũniso tãcojñosi'kure Vasosi'ku Dios chukuna'te ũcuaja'che jũnisoru vasoja'mu. Vasuna vajurani musanukonana'me Repau'te ti'jñeñe nukajanaa'me chukuna. ¹⁵ Peore jã'a chukuna cho'ocojñoñe musanukonani re'oja'che cho'okañu chiiju cho'ocojñonaa'me. Ūcuachi'a chukunapi chu'vajuna Diopi cho'okaiuna musanukonapi Repauni na'a jainuko cuasaju jovo, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju pa'ime Repau'te.

¹⁶ Jã'ajekuna, "Pani tĩ'ama'ñea'me ie", chiimanaa'me chukuna. Chukuna ca'nivũã airekokũ pa'imũ. Jã'ata'ni chukuna rekoñoã si'aumucujña na'a rua põsũrekoñoã paaju Diore na'a rua masi cuasaju pa'inaa'me chukuna. ¹⁷ Maire irumu cu'ache ti'jñeñe si'asojachejekuna jã'are cuasama'me chukuna. Cu'ache ti'jñesi'ejekuna na'a pa'isirumu cunaumuna sani si'arumu re'oja'che

pa'ijanaa'me mai. ¹⁸ Jã'ajekuna irumũ cu'ache ti'jñeñejẽ'e cuasama'ñe re'oja'che pa'ijache chuta'a ñama'ñere cuasaju pa'inaa'me chukuna. Chura ñoñe na'mi si'ajachea'me. Mai chuta'a ñama'ñeta'ni si'arumũ pa'ijachea'me.

5

¹ Ie masime mai: Mai ca'nivũã mai vũ'ñaja'ñea'me. Mai vũ'ñare pãipi ñañosocheja'che maini vanisoru Dios maire vũ'ña mamavũ'ñare ñisicheja'che mamaca'nivũãre ñisija'mũ. Repau cunaumũ mama cho'osivũ'ñaja'ñere pãi cho'omanesivũ'ñare mamaca'nivũãre ñisija'mũ, maipi repachejare jo'e jũ'ima'ñe ai paapu chini. ² Chura ichejare pani ca'naso mamaca'nivũãre paañu chini Dios pa'ichejana sañu chiime mai. ³ Mamaca'nivũã koosirumũ ca'nivũã peona pa'imanejanaa'me mai. ⁴ Mai ca'nivũã icheja chura pa'ica'nivũã cu'ache ti'jñekuna pani ca'naso jo'ka jũ'ijaca'nivũã teana saño paañu chiime mai, ai pa'ijaca'nivũãre, jũnisosirumũ ca'nivũã peona pa'icuheju. ⁵ Dioa'mũ maire re'oja'che paapu chini cho'osi'ku, mamaca'nivũã ai pa'ijaca'nivũãre paa'ju chini. Mai rekoñoãna Repau Rekocho raosi'kuamũ, ja'me pa'iu cho'okaiuna Repau maire mamaca'nivũã ñisijachere cuasaju masia'ju chini.

⁶ Jã'ajekuna Repau chu'o pojojũ jachama'ñe cuasanaa'me mai. Ie masime mai: Icheja mai ca'nivũã pa'irumũ Maire Paaku'te Jesure kueñerepa pa'ima'me mai, cunaumũ pa'ikujekuna. ⁷ Irumũ Repau'te ñacu'amũ maire. Rupũ Repau'te cuasacheji ja'me pa'inaa'me mai. ⁸ Jã'ata'ni ija'che cuasame chukuna: Repauni cuasaju jũ'iñe vajuchumarũ jũni sani rekochoji Repauna'me pa'ito na'a re'omũ. ⁹ Jã'ajekuna ichejare jeerumũ vajuna pani, chekurumũ jũnisonijẽ'e, "Maire Paaku chiiche'te cho'ojũ pañu, Repaũji pojoa'ku", chiiju pa'inaa'me chukuna. ¹⁰ Mai ũcuanuko jũnisosirumũ Jesucristo ti'jñeñe'te nukaju Repaũji chũ'ukuna mai cheja pa'irumũ cho'osi'e ro'i koojanaa'me. Cu'ache cho'osina cu'ache'te koojanaa'me. Re'oja'che cho'osinata'ni re'oja'chere koojanaa'me.

Diona'me re'oja'che pa'iche'te kumũ

¹¹ Jã'ajekuna Maire Paakuni vajuchuju, pãipi asa Repauni cuasaa'ju chini Repau chu'ore chu'vaju pa'inaa'me chukuna. Dios chukuna pa'iche peore masiku'mũ. ũcuachi'a musanukonapi chukuna re'oja'che pa'iche'te masia'ju chiinaa'me chukuna. ¹² Chukuna pa'iche'te meñe kuaju pojojũ pa'imanaa'me chukuna. Chekuna, pãi rekoñoã pa'iche ñavesuju sẽ'sevũ pa'ichechi'a ñamasinapi chukuna

pa'iche'te cu'ache cutume. Jã'aja'ñe cutujũ ke'reto musanukonapi chukuna pa'iche'te masi cuasajũ sãĩñe i'kamasia'jũ chini i'kame chukuna. ¹³ Pãipi ñato vë'vena cho'ocheja'che cho'ocosome chukuna. Jã'ata'ni Diopi ñato re'oja'chere cho'ojũ Repau chiiche'te cho'onaa'me chukuna. Chukunapi vë've peojũ musanukonare cho'okaime. ¹⁴ Jesucristo chukuna'te oia Cuasakuni sãĩñe cuasajũ Repau chu'ore chu'vanaa'me chukuna, Ũcuate'euji maire ucuanukore jũni ro'ikaisi'ejekuna Repau'te cuasana ucuanuko meñe jũni ro'isinaja'ñe pa'iche'te masijũ. ¹⁵ Repau Cristo pãĩ ucuanukore jũni ro'ikaisi'kua'mũ, pãipi cheja pa'inapi meñechi'a cuasajũ pa'iche'te jo'kaso, repanare jũni ro'ikani tãcojño jo'e vajurani Pa'ikuni cuasajũ paapũ chini. ¹⁶ Jã'ajekuna chura chukuna pãĩ Diore cuasamana repana chiinarechi'a cuasacheja'che cuasama'me. Aperumũ jã'aja'ñe cuasajũ Cristo'te cuasama'ñe pa'isinata'ni chura Repau'te cuasajũ pa'inaa'me chukuna. ¹⁷ Ija'chea'me: Pãiu ucuaaakujĩ Jesucristoni cuasakũ jovoni repau rekocho mamarekocho'te paakũ re'oja'che mama pa'imũ. Aperumũ pa'isi'e jo'kaso chura mamare pa'imũ repau.

¹⁸ Peore jã'a Dios cho'oche'me. Jesucristo cho'okaisi'ejekuna Dios maire care'vakaisi'kua'mũ, maipi Ũcuauña'me re'oja'che paapũ chini. Ũcuachi'a maire chekunare Repau chu'ore kuache jo'kasi'kua'mũ Repau, maipi kuajuna asa chëa Repauni cuasajũ Repauna'me ucuaaja'che re'oja'che paapũ chini. ¹⁹ Pãĩ cheja pa'ina cu'ache cho'oche'te Jesucristoji jũni ro'ikakuna repana cho'osi'ere jo'e cuasamaña Ũcuauña'me re'oja'che pa'ire'oa'kũ chini, Dios Jesucristo'te chejana raosi'kua'mũ. Jã'are pãire kuajũ paapũ chini jo'kasi'kua'mũ Repau maire. ²⁰ Jã'ajekuna Cristo'te i'kakainaa'me chukuna. Dios musanukonare chukuna i'kacheji i'kakũ pa'imũ. Jã'aja'ñe chu'vajũ Cristoni cho'okaijũ, "Dioni jovo Ũcuauña'me re'oja'che pa'ijũ'u", chiijũ chu'vanaa'me chukuna musanukonare. ²¹ Cristo jmamakarujë'e cu'ache cho'omanesi'kua'mũ. Jã'ata'ni Dios Repau'te peore cu'ache cho'osi'kure cho'ocheja'che cho'osi'kua'mũ, pãĩ ucuanuko cu'ache cho'oche'te jũni ro'ikaau chini. Maini cu'ache cho'omanesinare cuasacheja'che cuasara chini jã'aja'ñe cho'oasomũ Dios.

6

¹ Chukuna Diore cho'oche ja'me cho'okainajejũ, "Repau'te cuasamana pa'icheja'che pa'ima'ñe musanukonare

cho'okaiku'te Diore cuasaju pa'ijũ'u", chiiju chu'vanaa'me musanukonare. ² Repau chu'o pa'ikorovu tocha jo'kasi'e ija'che chiimu Dios i'kache:

Chu'u pãire oiũ cho'okaiumucuse musanukona sêñe asaja'mũ chu'u.

Ûcuachi'a chu'u pãi chêa paaku vati toa saiche ãsekaiumucuse re'oja'che cho'okaija'mũ chu'u musanukonare,

chiimu. Asarepajũ'u. Chura iumucuse pãire oiũ Dios cho'okaiumucusea'me. Pãire chêa paaku Repau vati toa saiche ãseumucusea'me iumucuse.

³ Pãipi chukuna pa'iche'te ña, "Ina chu'vache Dios chu'o cu'ache'me", chiiche'te cuheju te'eu'terejê'e cu'ache cho'o ñoma'ñe re'oja'chechi'a pa'iju ñoju pa'inaa'me chukuna. ⁴ Jã'aja'ñe pa'iju Diore si'arũmũ cho'oche cho'okaina pa'iche'te pa'iju chukuna chiimajñarũãjê'e peoju pa'iche rua cu'ache ti'jñecojñonata'ni pojoju cho'o ñoju pa'inaa'me chukuna. ⁵ Suĩ'suecojñoju, pãi chêavũ'e cuaocojñoju, pãi chukuna'te cuhekuanupũã chenevuna chêa cuaocojñoju, cho'oche rua cuaja pa'iche'te chũ'ujuna cho'oju, kãñejê'e peona pa'iju, ãñe'te peoju ãucuhava'na pa'inata'ni ãcua pojoju cho'oju Diore cho'oche cho'okaina pa'iche cho'o ñoju pa'inaa'me chukuna. ⁶ Jã'aja'ñe pa'iju cu'ache cuasama'ñe pa'iju Repau chu'o ãcuarepare masiju, pe'ruma'ñe chekunare re'oja'che cho'okaiju pa'inaa'me chukuna. Dios Rekochoji cho'okaiuna jorema'ñe chekunare oiju cuasanaa'me chukuna. ⁷ Ûcuachi'a Repau chu'o ãcuarepare i'kaju, Ûcuauji cho'okaiuna re'oja'che pa'imasiju, Repau'te cuhenapi chukuna'te cu'ache cho'oto re'oja'chepi cajejaiju Repau'te cho'oche cho'okaina pa'iche cho'o ñoju pa'inaa'me chukuna. ⁸ Pãi te'ena chukunani chiiju re'oja'che i'kanaa'me. Chekunata'ni chukunani cuheju cu'ache i'kanaa'me. Chekuna ãcuachi'a chukuna'te cu'ache cutujuasome. Chekunata'ni re'oja'che cutujuasome. Jorenare cho'ocheja'che cho'ome pãi chukuna'te chu'o ãcuarepare i'kanani. ⁹ Pãi jainuko rua masicojñonareta'ni chukuna'te vesuva'nare cho'ocheja'che cho'ome pãi. Chuenisovajuchuache pa'inata'ni ãcua vajuna pa'inaa'me chukuna. Vainata'ni chukuna'te vanisomanaa'me pãi. ¹⁰ Samava'naja'ñe pa'inata'ni rekoñoã si'arũmũ pojoju pa'inaa'me chukuna. Chuova'na pa'inata'ni chekunani cho'okaijuna repana rekoñoã kurinaja'ñe karama'ñe re'oja'che pa'ime. Cu'amajñarũã peonata'ni chukuna rekoñoã peore paanaja'ñe pa'inaa'me chukuna.

11 Asarepajũ'u, Corinto vu'ejoopo pa'ina. Chũkuna musanukonare cuasanajeju chũkuna rekoñoã cuasaju pa'iche'te jorema'ne i'kame. 12 Musanukonare cuasache jı́makarujẽ'e jo'kasoma'ne oiju cuasaju pa'inaa'me chũkuna. Musanukonata'ni chũkuna'te cuasamacosome chura. 13 Puka'kupai repaana mamachii i'kacheja'che i'kanaa'me chũkuna musanukonare. Musanukonare chũkuna cuasacheja'che musanukona rekoñoã rũhi'ne cuasaju sa'i'ne cuasaju pa'ijũ'u chũkuna'te.

Diore cuasana rekoñoã Repau vu'ejache pa'iche'te kũamũ

14 Jã'ata'ni Diore cuasamanare jovo pa'ijũ repaana cho'ocheja'che cho'oju pa'imanejũ'u. Re'oja'chena'me cu'ache ja'me pa'icu'amũ, miachejana'me chijacheja ja'me pa'ima'neja'ne. 15 Cristona'me vati aire ũcuate'e cuasamanajejuna re'oja'che ja'me pa'icu'amũ. Ũcuaja'che Jesure cuasanana'me Repau'te cuasamana re'oja'che ja'me pa'icu'amũ, ũcuate'e cuasamanajejuna. 16 Tũosiva'na Diore cuasamana pojoche'me. Diore cuasana pojochema'mũ jã'a. Mai rekoñoã Si'arũmu Pa'iku Dios vu'ejache pa'imũ, Repau Rekochoji pa'ina. Repau jã'aja'ne i'kasi'e ija'che kũamũ: Ũcuanana'me pa'iu ja'me ku'ija'mũ chũ'u.

Chũ'uni cuasaju chũ'u neena pa'ijanaa'me repaana, chiimũ. 17 Chekũcheja ũcuachi'a, Repau chũ'o pa'ikorovu tochasi'e Maire Paaku Dios i'kache ija'che kũamũ:

Pai chũ'ure cuasamanare ja'me pa'imanejũ'u.

Musanukonapi chũ'u cho'oũseche'te cho'oma'ne pa'ito pojoja'mũ chũ'u musanukonare,

chiimũ. 18 Jo'e chekũcheja ija'che kũamũ:

“Mũja'ku pa'ija'mũ chũ'u.

Musanukona chũ'u chii pa'ijanaa'me”, chiimũ Maire Paaku

Peore Masimũ,

chiimũ.

7

1 Asarepajũ'u, chũ'u cuasana. Dios maire jã'aja'ne cho'okaijache kũachũ'o asa chẽasinajeju Repau'ni cuasaju, vajũchũju mai rekoñoã cu'ache cuasachena'me cu'ache cho'oche peore ũhaso re'oja'chechi'a cho'oju pa'nu mai.

Pablo repaana cuasaku pojoche'te kũamũ

2 Chũ'ure cuhema'ne cuasaju pa'ijũ'u. Chekũnare pai te'eũ'terejẽ'e cu'ache cho'oma'ne, te'eũ'terejẽ'e cacũ'oma'ne, te'eũ'terejẽ'e repaana neemajĩarũã joreku tũtesokaimanesi'kua'mũ chũ'u. 3 Musanukonani ke'reku i'kama'mũ chũ'u. Chũ'u rekocho musanukonare rũã cuasaku aperũmu musanukonare kuasi'kua'mũ chũ'u

ie: Mʉsanʉkonare chʉ'u jũ'iñetu'ka cuasaja'mʉ chʉ'u.
 4 Mʉsanʉkona re'oja'che pa'iche'te asa pojokʉ, "Chʉ'u chiiche re'oja'che cho'ojanaa'me repa", chiiʉ cuasakʉ chekʉnani kuakʉ pa'imʉ chʉ'u. Jã'aja'ñe pa'ia rʉa cu'ache ti'jñecojñokʉta'ni mʉsanʉkonani cuasakʉ rʉa pojokʉ pa'imʉ chʉ'u.

5 Macedonia cheja raisirʉmʉpi irʉmʉjatʉ'ka jmamakarʉjẽ'e cuhama'ñe pa'icu'ache ti'jñecojñokʉ pa'imʉ chʉ'u. Pã si'arʉmʉ ke'reme chʉ'ure. Ũcuachi'a chʉ'u rekocho, "Chekʉrʉmʉ Jesure cuasanapi cacu'asojanaa'me", chini cuasakʉ oimʉ chʉ'u. 6 Jã'ata'ni Diopi oinare chʉrokʉji Titoni raouna repaʉni ña pojokʉ oiche cuhasi'ku'a'mʉ chʉ'u. 7 Repaʉ'techi'a ña pojoma'ñe ũcuachi'a repaʉji sakʉna ña mʉsanʉkona pojokʉ re'oja'che cho'osi'e ũcuajji kuʉna asa pojosi'ku'a'mʉ chʉ'u. Ũcuachi'a chʉ'ure oiju ñaneeñena'me mʉsanʉkona cu'ache cho'osi'ere meñe sʉma'ñe cuasajʉ oijʉ chʉ'u chʉ'vache mʉsanʉkona cho'oñu chiiche'te asa na'a rʉa pojosi'ku'a'mʉ chʉ'u.

8 Mʉsanʉkonare chʉ'u tocha saosija'ore ña sʉma'ñe pa'ijʉna cuasakʉ oiu aperʉmʉ, "Chʉ'u rʉarepa sʉma'ñe cuasoche i'kacosomʉ", chiiʉ cuasasi'ku'a'mʉ. Chʉ'u chura jã'aja'ñe cuasama'mʉ. Mʉsanʉkona sʉma'ñe pa'isi'e cu'ama'mʉ. Chʉ'u tochasi'e chʉ'o ña jeereparʉmʉ oimanesinaa'me. 9 Chura pojomʉ chʉ'u. Jã'ata'ni mʉsanʉkona sʉmava'na pa'isi'ere cuasakʉ pojoma'mʉ chʉ'u. Mʉsanʉkona chʉ'u chʉ'ũñe cho'ocuhesinapi sʉma'ñe pa'ijʉ, cuhema'ñe cho'ochete cuasakʉ pojomʉ chʉ'u. Chʉ'kuʉna tocha saosi'e chʉ'o ña sʉmava'na pa'inata'ni chura Dios chiiche'te re'oja'che cho'oju pa'ime mʉsanʉkona. Jã'ajekʉna sʉmava'nare cho'osinata'ni mʉsanʉkonare cacu'omanesinaa'me chʉ'kuʉna. 10 Pã ũcuʉana Diore jachajʉ cu'ache cho'ochete ũhasoñu chini repa rekoñõ sʉma'ñe cuasato re'omʉ. Ũhaso Repaʉni cuasajʉ jovoni Ũcuʉana'me si'arʉmʉ re'oja'che pa'ijanaa'me repa. Repaʉ'te cuasacuhenata'ni oijʉ cho'osojanaa'me. 11 Diopi cho'okaiʉna sʉmava'na pani etajani re'oja'che pa'ijʉ chura ñamema'ñe Repaʉ chiiche'te cho'oñu chiinaa'me mʉsanʉkona. Ũcuachi'a chura chʉ'ʉpi mʉsanʉkonare cuasakʉ re'oja'che ja'me paʉ chii me mʉsanʉkona. Dioni vajʉchʉjʉ cu'are cuhejʉ chʉ'ʉni cuasajʉ re'oja'che cho'oñu chiinajejʉ cu'ache cho'osi'kʉre cu'ache cho'osinaa'me mʉsanʉkona, jo'e cho'omanea'ku chini. Jã'aja'ñe cho'oju chura re'oja'che cho'o ñojʉ pa'ime mʉsanʉkona. 12 Mʉsanʉkonare repaja'ova tocha saorʉmʉ Dios ñakʉ'te cu'ache cho'osi'ku'na'me cu'ache cho'ocojñosi'kʉrechi'a cuasakʉ tochamanesi'ku'a'mʉ.

Ūcuachi'a mʉsanʉkona chʉ'ure cuasache'te meñe cuasa masia'jʉ chini tochasi'kʉa'mʉ chʉ'ʉ. ¹³ Jã'are cuasaku pojomʉ chʉ'ʉ.

Mʉsanʉkonapi ũcuanʉko re'oja'che cho'okatena Tito ñajani pojokʉ raisi'ere cuasaku na'a rʉa pojomʉ chʉ'ʉ. ¹⁴ Apepʉmʉ mʉsanʉkona pa'icheja repaʉ chuta'a saimarʉmʉ mʉsanʉkona re'oja'che pa'iche'te kuasi'kʉa'mʉ chʉ'ʉ repaʉ'te. Repaʉ saisipʉmʉ chʉ'ʉ kuasi'e ũcuarepa cho'oasome mʉsanʉkona. Mʉsanʉkonapi repaʉni re'oja'che cho'okaijʉna Tito repapʉmʉ, "Pablo kuasi'e chʉ'o ũcuarepaa'me", chiiʉ cuasaasomʉ. Ūcuachi'a chʉ'ʉ mʉsanʉkonare kuasi'e chʉ'o ũcuarepaa'me. ¹⁵ Repaʉ Tito mʉsanʉkonare oiʉ sani ñarʉmʉ mʉsanʉkona repaʉ'te ña kʉkʉ pojokʉ repaʉ chʉ'ʉñe jachama'ñe cho'osi'ere cuasaku na'a rʉa chiimʉ mʉsanʉkonare chura. ¹⁶ Chʉ'ʉ mʉsanʉkona repaʉ'te re'oja'che cho'okaisi'ere cuasaku, "Cuhama'ñe re'oja'che cho'oju pa'ijanaa'me repana", chiiʉ cuasaku pojomʉ repaʉ.

8

Diore cuasajʉ ïsiche'te kʉamʉ

¹ Asarepajũ'ʉ, chʉ'ʉ majapãijana. Chura icheja Macedonia cheja pa'ina Jesure cuasakuanupũã Diopi cho'okaijʉna re'oja'che pa'iche'te kʉakʉ tochamʉ chʉ'ʉ. ² Repana rʉa cu'ache ti'jñecojñoju chʉova'na pa'inata'ni rʉa pojokʉ pa'ijʉ kurinaja'ñe chekʉnare kuri rupʉ ïsisinaa'me. ³ Chʉ'ʉ repana ïsiche ñasi'kʉjekʉ kʉamʉ ie: Repanani ïsiʉakʉna ïsire'onʉkorʉ peore ïsiso jo'e ïsicu'achejatʉ'ka ïsisinaa'me repana. ⁴ Chekʉnare Jesure cuasanani kurire ïsineesinaa'me repana. Chʉ'ure sēejʉ rʉa i'kasinaa'me repana, repana ïsiche'te chʉ'ʉpi ũsemanea'kʉ chini. ⁵ Jã'aja'ñe cho'oju chʉ'ʉ apepʉmʉ, "Re'oja'che cho'ojanaa'me repana", chiiʉ cuasasi'e na'a re'oja'che cho'osinaa'me repana. Ūcuanapi meñe Dioni ïsijʉ, "Chʉkʉna'te paajũ'ʉ; mʉ'ʉ chʉ'ʉñe'te peore cho'oju pañu chiime chʉkʉna", chiiʉ Repaʉ chiiche'te cho'oju chʉ'ʉ chiiche ũcuachi'a peore cho'oju pa'ime repana. ⁶ Jã'ajekʉna Titore repaʉ apepʉmʉ koo pi'nimanesi'ere kurire mʉsanʉkona ũsema'ñe pojokʉ jovoche'te peore mʉsanʉkona pa'ijooona sani kooa'kʉ chini i'kasi'kʉa'mʉ chʉ'ʉ. ⁷ Mʉsanʉkona peore rʉa re'oja'che cho'onaa'me. Diore masi cuasajʉ, Repaʉ chʉ'o rʉa masijʉ rʉhiñe kʉajʉ, re'oja'chechi'a cho'oñu chini cuasanajejʉ chʉ'ure rʉa cuasame. Re'oja'che cho'onajejʉ ũcuaja'che kuri ũsema'ñe ïsijʉ pa'ijũ'ʉ.

⁸ Músanukonapi kurire ísia'jũ chini chũ'ũkũ i'kama'mũ chũ'ũ. Pãi chekũnare re'oja'che cho'ouakũna cho'ochete kũakũ i'kamũ chũ'ũ músanukonare. Chekũrumũ músanukona ũcuaja'che chekũnare Jesure cuasanare oijũ kuri ísiñũ chiicosome. ⁹ Maire Paakũ Jesucristo maini oiũ cho'okasa chini Repaũ cho'osi'e masime músanukona. Peore Paakũta'ni maini oiũ chũova'ũ pa'ikũja'iu pa'isi'kũa'mũ Repaũ cheja pa'irũmũ, maipi rekoñõ kurinaja'ñe karama'ñe re'oja'che paapũ chini.

¹⁰⁻¹¹ "Ija'che cho'oto re'omũ", chini cuasakũ chũ'vara músanukonare. Chekũnare charo kuri ísisinaa'me músanukona. Músanukona cho'oju pojoju caraisiũsurũmũ cho'o jujasi'e chura músanukonare peore cho'ore'ochetu'ka cho'oju pi'nijũ'ũ, músanukona aperũmũ pojoju cho'oñũ chi-isi'e. ¹² Mai rekoñõ ã ísiũanukoruũ cuasa maire ísire'onũkorũ ísito pojomũ Dios maire. Mai peomajñaruã, "Ísijũ'ũ chũ'ũre", chiima'mũ Repaũ.

¹³ Músanukonapi peore ísiso chũova'na pa'ijũna chekũnapi kurina paapũ chini i'kama'me chũkũna. Ũcuauko músanukonapi ũcuapa'rũvachi'a karama'ñe paapũ chiime chũkũna. ¹⁴ Irũmũ músanukona repana peochete paaju músanukonare cajejaiche'te ísito karamaneja'mũ repanare. Na'a pa'isirũmũ repana músanukona peochete paaju repanare cajejaiche'te sãĩñe ísito karamaneja'mũ músanukonare. Jã'aja'ñe cho'uju ũcuauko ũcuapa'rũvachi'a karama'ñe pa'ijanaa'me músanukona. ¹⁵ Dios chũ'o tocha jo'kasi'e Moisés pa'irũmũ cho'osi'ere kũakũ jã'are ija'che che'chomũ maire:

Diopi cho'okaiũna rũa siasi'kũre cajejaimanesi'kũa'mũ.
Jmanukoru siasi'kũre ũcuachi'a karamanesi'kũa'mũ, Diopi
cho'okaiũna,
chiimũ.

Titona'me chekũnare Corinto vũ'ejoopo saochete kũamũ

¹⁶ Diopi cho'okaiũna chura Titopi chũ'ũ músanukonare oiũ cuasacheja'che oiũ cuasakũna, "Re'orepamũ, Ja'kũ", chiimũ chũ'ũ Repaũ'te Diore. ¹⁷ Chũ'ũ repaũ'te, "¿Jo'e saima'kũ mũ'ũ repacheja?", chiito, ũcuauji saineekũ pojokũ, "Jaũ, jo'e sani ñaja'mũ chũ'ũ repanare", chiisi'kũa'mũ repaũ. ¹⁸ Saiũna chekũre Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore masi chũ'vakũ Jesure cuasakuanupũãre ũcuaukore re'oja'che cutucojñokũni repaũna'me saau chini saomũ chũ'ũ. ¹⁹ Ũcuachi'a kuri chi'i pi'nisirũmũna chũ'ũna'me kurire sakaau chini Jesure cuasakuanupũãpi chẽa jo'kasinaa'me repaũ'te. Chũkũna cho'okaiũache cuasache'te cho'o ñoju Dioni

pojojɔ chɔova'na pa'iva'nani kurire ĩsiñu chini saijanaa'me chukuna. ²⁰ Pãĩ ãsema'ñe pojojɔ jovosi'ere kurire saku, pãipi chũ'ni cu'a cuasajɔ ke'remanea'jɔ chini chekunare pãĩ ja'me saja'mɔ chũ'ũ. ²¹ Chũ'ũ cho'ora chiũ re'oja'che cho'oche'te Maire Paakũchi'a masimanea'kũ chini ũcuachi'a pãĩ ñajũ'te cho'o ñora chiimɔ chũ'ũ, repanapi masia'jɔ chini.

²² Ũcuachi'a jo'e chekũre mai majapãijajũ'te repau Diore re'oja'che cho'okaineeñe chũ'ũre ruarepañoã cho'o ñosi'kũre chekunana'me mɔsanũkona pa'ichejana saau chini saomɔ chũ'ũ. Chura repau mɔsanũkonare cuasaku, "Re'oja'che cho'ojanaa'me repana", chiũ cuasaku na'a rua Diore cho'okasa chiimɔ. ²³ Repau Tito chũ'ũre ja'me cho'oche cho'okaiũ mɔsanũkonare ũcuachi'a re'oja'che cho'okaikũ'mɔ. Chekuna repau'te ja'me saina mai majapãijana re'oja'che pa'ijũ Cristo pa'iche'te cho'o ñojuna Repau'te cuasakuanupũãpi chẽasinaa'me ja'me saapu chini. ²⁴ Jã'ajekuna mɔsanũkona repanare oijũ cuasache cho'o ñojũ'ũ. Ũcuachi'a chũ'ũ repanare mɔsanũkona re'oja'che pa'iche kũasichũ'o ũcuarepa cho'o ñojũ'ũ, Jesure cuasakuanupũãpi ũcuankũko asa masia'jɔ.

9

Diore cuasanare ĩsiñu chini kuri jovoche'te kumatũ

¹ Mɔsanũkona Jesure cuasanare chɔova'na pa'inare kuri jovokaiche chũ'ũ chũ'vakũ tocache chiima'me. ² Ũcuare mɔsanũkona repanare cho'okañu chiime. Chũ'ũ mɔsanũkona Acaya cheja pa'ina re'oja'che cho'okañu chi-iche'te masikũ icheja Macedonia cheja pa'inani kũakũ pa'imɔ. Mɔsanũkona caraisiũsũrũmũpi vaa kuri ĩsiñu chiijũ pa'iche'te kũaũna asa repana jainũko ũcuaja'che cho'ojũ kuri rua ĩsiñu chiinaa'me. ³ Jã'ata'ni inare mai majapãijanare mɔsanũkona pa'ichejana saomɔ chũ'ũ. Repana sani tĩ'asirũmũ mɔsanũkona cho'oñu chiisi'e cho'o pi'niñũ'ũ, chũ'ũ mɔsanũkona re'oja'che cho'oche kũasi'e jorechũ'o pa'imanea'kũ. ⁴ Chũ'ũ mɔsanũkona pa'icheja sairũmũ icheja Macedonia cheja pa'ina te'ena ja'me sani ñato repakuri jovomanesi'e pa'ito kukũsoja'mɔ chũ'ũ, chũ'ũ i'kasi'ere jorejũ cho'okaimanerena. Mɔsanũkona ũcuachi'a joresinajejũ rua kukũjanaa'me. ⁵ Jã'are cuasa mai majapãijanare charo saora chiisi'kũa'mɔ chũ'ũ, repanapi mɔsanũkona pojojɔ ĩsiñu chiisi'ere kurire jovojuna koo pi'nia'jɔ chini. Jã'aja'ñe koo pi'niru repakuri mɔsanũkona pojojɔ jovosi'e ĩsiũamana ĩsisi'eja'che pa'imaneja'mɔ.

⁶ Iere cavesuma'ñe cuasajũ'u: Pãiu ãu tâku jmanukoru tâni jmanukoru paaja'mu. Rua tâsi'kuta'ni rua paaja'mu. Ũcuaja'che jmamakarũ ĩsisi'ku re'oja'che jmamakarũ kooja'mu. Rua ĩsisi'kuta'ni rua kooja'mu re'oja'che. ⁷ Maire ũcuanukore te'enarechi'a ũcuauamajñaruã pãipi chũ'ujuna ĩsima'ñe mai rekoñoã ĩsiuache cuasamajñaruãre ũsema'ñe pojojũ ĩsiche pa'imũ. Pãi repana neemajñaruã pojojũ ĩsinare pojomu Dios. ⁸ Dios mai chiiche si'ache peore cajejaiche ĩsiku'mu, maipi si'arumu karama'ñe cajejaiche paaju chekunani ĩsiju re'oja'che cho'ojũ paaru chini. ⁹ Dios chu'o tocha jo'kasi'e ija'che kamu:

Jainukore chuova'na pa'inare oiu repau neemajñaruã ũsema'ñe rupũ ĩsiku'mu repau.

Repau jã'aja'ñe re'oja'che cho'ochete si'amanaja'mu, chiimu. ¹⁰ ãu tâku'te jo'e tãjañena'me ãu repau ãiñe ĩsikũji Dios musanukonapi si'ache paaju chekunani rupũ ĩsiju paaru chini si'arumu na'a rua ĩsija'mu musanukonare. ¹¹ Jã'aja'ñe ũsema'ñe ĩsiju pani Ũcuauji cho'okaiuna karama'ñe paaju chekunare rupũ ĩsijache si'arumu paajanaa'me musanukona. Ũcuachi'a chu'u chu'vache'te musanukonapi asa pojojũ ĩsiru chukunapi sa ĩsijuna koo pojojũ Diore, "Re'orepamu, Ja'ku", chiijanaa'me repana. ¹² Musanukonapi Dios neena chiiche'te chukunapi sa ĩsia'ju chini kurire ĩsini repanare karachechi'a cho'okaimanejanaa'me. Diore na'a rua pojojũ, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiche ũcuachi'a cho'okaijanaa'me musanukona repanare. ¹³ Jã'aja'ñe cho'ojũ musanukonapi repanani re'oja'che cho'okaiju Dios chiiche jachama'ñe cho'ochete cho'o ñoru ña pojojũ Dioni ija'che i'kajanaa'me: "Repana Jesucristoni cuasaju Repau'te cuasache kuachu'ore kuaju ie repana paache ũsema'ñe ĩsiju pa'ime chukuna'te, chekunare ũcuachi'a; re'orepamu, Ja'ku", chiijanaa'me. ¹⁴ Ũcuachi'a musanukonare pojojũ cuasaju Dioni sãekaijanaa'me repana, Ũcuauji cho'okaiuna musanukona repanare cho'okaisi'ejekuna. ¹⁵ Maire pa'iche re'oja'che, pãi te'eujẽ'e kuvasuche'te ĩsisi'kujekuna Repau'te Diore ũcuanuko pojojũ, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju paũ mai.

10

Diopi jo'kauna Pablo ku'iu chu'vasi'ere kamu

¹ Chura Cristo pe'kerũ chu'vasi'ejache musanukonani pe'kerũ chu'vaku tocha saomu chu'u ie chu'o. Musanukona te'ena ija'che cutujasome chu'ure: "Repau Pablo maire ja'me pani i'kavajuchuku rua i'kama'kuamũ. Jã'ata'ni

tũichejare pani rua chũ'uku chu'o tocha raoku'mu repau", chiijuasome. ² Chu'u musanukonare ñara chini saiija'mu. Musanukonapi re'oja'che pa'ito ñaku i'kamaneja'mu chu'u. Pãi chu'ure, "Diore cuasama'kuja'che pa'imũ iku", chinareta'ni i'kaja'mu chu'u. ³ Pãiu'mu chu'u. Jã'ata'ni pã Diore cuasamana cavacheja'che cavama'kuu'mu chu'u. ⁴ Pãi vaicheji cavama'kuu'mu chu'u. Jã'ata'ni Diore cuasacuhenare cajejaiku'mu chu'u, Dios Peore Masikuji cho'okaiuna. ⁵ Pãi Dioni cuasacuheju chekunapi Repauni cuasamanea'ju chini rua i'kanare Diopi cho'okaiuna cajejaimasiku'mu chu'u. Chekunapi Dios chiiche'te cho'omanea'ju chini i'kanapi asa Repauni cuasaju jovoajũ chini i'kamasiku'mu chu'u. ⁶ Musanukona ũcuanuko Dios chiiche re'oja'chechi'a cho'ojũ pa'irumuna chekunare Repauni jachaju re'oja'che pa'imanare repana cu'ache cho'osi'e ro'i chũ'uja'mu chu'u.

⁷ Sẽ'sevu pa'imajñarũchi'a ñaju pa'ime musanukona. Pãiu ũcuauakuji meñe cuasa ña, "Chu'u Cristo neekua'mu", chiiu cuasaku chu'ure ũcuaja'che, "Cristo neekua'mu jã'u", chiiu cuasaa'ku. ⁸ Maire Paaku Dios chu'ure musanukonani Repau chu'ore chu'vaa'ku chini jo'kasi'kuu'mu, chu'vakuna asa musanukonapi na'a rua re'oja'che paapu chini. Musanukonani cacu'oa'ku chini chẽamanesi'kuu'mu Repau chu'ure. Jã'a vajuchuma'ñe kuamu chu'u musanukonare, chu'u chu'vachũ'ore asa jachamanea'ju chini. ⁹ Jã'ajekuna musanukonapi na'a re'oja'che paapu chini musanukonare pe'rukũ i'ka kukora chini tochama'mu chu'u. ¹⁰ Chekuna pã te'ena chu'u tocha saosija'o ña ija'che cutujuasome chu'ure: "Rua chũ'uku tocha raomu repau. Jã'ata'ni icheja rani vesũjeku i'kamau pã te'eũ'terejẽ'e i'ka kukoma'kuu'mu repau", chiijuasome. ¹¹ Jã'aja'ñe i'kana iere masia'ju: Chu'u musanukonare so'ore pa'iu i'kaku tocha saoche musanukonare ja'me sani panijẽ'e ũcua i'kaku pa'ija'mu chu'u.

¹² Musanukonare ja'me pa'ina te'ena rua vesunata'ni ũcuanapi, "Chekunare na'a rua masinaa'me chukuna", chiiju meñe cuasaju pojonaa'me. Repana meñe pojona pa'ivesunaa'me. Repana cho'ocheja'che cho'oma'kuu'mu chu'u. ¹³⁻¹⁴ Dios chu'ure cho'oa'ku chini jo'kasi'ere musanukonare kuaku chu'u pa'iche masi kuaku'mu chu'u. ũcuauji chũ'uuna musanukona pa'icheja charo sani Cristo'te cuasache kuachũ'ore chu'vasi'kuu'mu chu'u musanukonare. Chu'uchi'a te'eũ cuasasi'ere chu'vajaisi'ema'mu jã'a. Musanukonare chekuna na'a charo Cristo pa'iche kuajaisina peome. Musanukonare chu'vajaisi'ku pa'imaneni jã'aja'ñe i'kaku jorechũ'ore

i'kakũ pa'ira'amũ chũ'u. ¹⁵ Chekũna cho'ochete cuasaku kuama'ñe chũ'ure jo'kasi'echi'a kuaku chũ'vakũ'mũ chũ'u. Mũsanũkonapi chũ'u chũ'vachũ'ore asa chẽa si'arũmu na'a re'oja'che pa'ito pojoja'mũ chũ'u mũsanũkonare. Jã'aja'ñe pa'ijũ asamasito na'a re'oja'chere chũ'vaja'mũ chũ'u mũsanũkonare. ¹⁶ Mũsanũkonare chũ'va pi'nisirũmu so'ña canani chekũna pãi chuta'a chũ'vamachejña pa'inani ku'iu chũ'vara chiimũ chũ'u, mũsanũkona pa'icheja na'a so'o pa'inani. Chekũna charo sani chũ'vasinani chũ'ũpi cho'jepi sani chũ'va rani, "Chũ'ũpi chura chũ'vajakũna Diore cuasanaa'me jã'ana", chiijũ jorecuhemũ chũ'u.

¹⁷ Meñe i'kajũ, "Rũa re'onaa'me chũkũna", chiimaneñũ mai. Maire Paaku pa'iche'te kuajũ, "Rũa re'okũ'mũ Repau", chiijũ pañũ mai. ¹⁸ Pãiu ũcuauji meñe, "Re'okũ'mũ chũ'u", chiikũ chekũrũmu re'okũ'mũ; chekũrũmu cu'akũ'mũ. Jã'ata'ni Diopi pãiuñi ũcuauakũni, "Re'okũ'mũ ikũ", chiito re'okũ'mũ repau.

11

Jorechũ'o che'chona pa'iche'te kuamũ Pablo

¹ Chũ'u i'kakũ tochache ña cu'ache cuasamanejũ'u. Mũsanũkonani vẽ'veũ i'kacheja'che jmanũkorũ i'kara. ² Diopi cho'okaiũna mũsanũkonare romi vanũku pa'icheja'che cu'a vanũku rũa cuasaku pa'imũ chũ'u. Chũ'u mũsanũkonare pũka'kũpi mamakoji chekũnare cho'oma'ñe ũjũrechi'a te'eũ'te re'oja'che paaõ chini ñisicheja'che Cristoni ñisi'kuamũ, mũsanũkonapi Repau'techi'a cuasaju re'oja'che paapu chini. ³ Jã'ata'ni vatiaña jore ai i'kache'te asa jachama'ñe cho'oko Eva cacu'acojñosi'ejache mũsanũkonapi, "Jorechũ'ore asa chẽa jachama'ñe cho'ojũ Jesure masi cuasache re'oja'chere ũhasojanaa'me", chini samava'u cuasaku pa'imũ chũ'u. ⁴ Pãi chekũna sani mũsanũkonani chũ'u chũ'vasi'ejache chũ'vama'ñe Jesús pa'iche tiiñe kuajũ jorechũ'o chũ'vanare pojonaa'me mũsanũkona. Jã'aja'ñe cho'ojũ mũsanũkona rekoñoõ Dios Rekocho kooma'ñe tũrekocho'te pojojũ koonaa'me mũsanũkona. Jesús pa'iche ũcuarepa kuache'te asa chẽasina chura tũichũ'ore asa chẽajũ pa'ime. ⁵ Repana jorechũ'o che'chona chũ'ure na'a rũa masinama'me. Mũsanũkona, "Rũa masinaa'me ina", chiime repanare. Jã'ata'ni joreme mũsanũkona. ⁶ Chũ'u pãi jainũko pa'ichejña chũ'o re'oja'che masi i'kavesũkũta'ni Dios chũ'o masikũ'mũ. Peore jã'a chũ'u cho'ocheti si'arũmu cho'o ñokũ'mũ chũ'u mũsanũkonare.

7 Chu'u musanukona rekoñoãpi karamañe re'oja'che paapu chini chu'u cho'оче cho'oku Dios chu'ore kuri sēema'ñe chuova'u chu'vaku, ¿cu'ache cho'ore chu'u? 8 Chu'u chekuchejña sani pa'iu Jesure cuasakuanupuãpi kuri isirena koo musanukonare Dios chu'o kuri sēema'ñe chu'vasi'kuam'u. 9 Chu'u musanukonare ja'me pa'irumu te'eu'terejē'e karache cho'omanesi'kuam'u. Reparumu Macedonia raisina mai majapãijanapi chu'u chiiche peore ro'ikaisinaa'me chu'ure. Jã'ajekuna musanukonare jmamakarujē'e karache cho'omaũ ũcua karache cho'oma'ñe pa'ija'mu chu'u. 10 Cristo chu'o ũcuarepare asa chēasi'kujeku chu'o ũcuarepare i'kaku'mu chu'u. Acaya cheja si'achejña pa'inare te'eu'terejē'e ũsecu'amũ jã'a chu'u kuache. 11 Musanukonani cuheku i'kama'mu chu'u. Dios masimu chu'u musanukonare rua chiũ cuasache.

12 Chu'u cho'оче cuhama'ñe ũcua chu'vaku pa'ija'mu, kuri sēema'ñe, jã'aja'ñe cho'okuna chu'ure ke'renani, "Pablo cho'очеja'che cho'onaa'me chukuna", chiicu'aa'ku chini. 13 Repana, "Jesucristo saosinaa'me chukuna", chiiju joreme. Cristo saomanesinaa'me repana. Repana cuasachechi'a jorejũ che'chome. 14 Vati ai ũcuaja'che te'eñoã ángel cho'очеja'che re'oja'che ñoñe joreku cho'omu. 15 Repau neena jorechu'o che'chona ũcuau cho'очеja'che cho'ojũ jorejũ re'oja'che pa'ina cho'очеja'che re'oja'che ñoñe cho'ome. Jã'ata'ni repana cu'ache cho'osi'e ro'i cu'ache'te koojanaa'me.

Pablo repau'te cu'ache ti'jñesi'ere kuamu

16 Jo'e vē'veu i'kacheja'che i'kaku musanukonapi chu'uni, "Vē'veu'mu jã'u", chiiju cuasamaneajũ chini sēmũ chu'u. Jã'ata'ni jã'aja'ñe cuasanijē'e chu'u vē'veu i'kacheja'che i'kache asa cuhemanejũ'u. Chu'u pa'iche'te jo'e na'a rua kuara chiimũ chu'u. 17 Ie i'kaku Jesucristo chũ'usi'e kuama'ñe te'eu vē'veu i'kacheja'che i'kamũ chu'u. 18 Pãipi jainuko repana re'oja'che pa'iche meñe kuana pa'ijuna chu'u ũcuaja'che chu'u pa'iche'te kuamu. 19 Musanukona meñe, "Rua masime chukuna", chiinata'ni jorena vē'vena i'kajũ che'chochu'ore asa pojonaa'me. 20 Musanukonare repnani cho'okaiju paapu chini cho'оче rua chũ'unare ũcuachi'a pojojũ pa'inaa'me musanukona, jorejũ musanukona neemajñaruã tutesonare, ũcuachi'a cuhejũ cu'ache i'kajũ ũcuauache cu'ache cho'onare. 21 Chu'upi musanukonani jã'aja'ñe cho'omaũna jorena pa'iche'te i'kajũ, ¿"Repana Pablo'te na'a rua masime", chiiju cuasache musanukona? Vajuchuacheta'ni ũcua i'kamũ chu'u.

Chekuna repana pa'iche meñe pojoju kuacheja'che chu'u ũcuaja'che chu'u pa'iche'te meñe pojoku kuamu. Vě'veu i'kacheja'che i'kamū chu'u. ²² "Hebreopāia'me chūkuna", chiime repana jorechu'o che'chona. Chu'u ũcuachi'a hebreopāiū'mū. "Israelpāia'me chūkuna", chiime repana. Chu'u ũcuachi'a Israelpāiū'mū. "Abraham jojocojñosinaa'me chūkuna", chiime repana. Chu'u ũcuachi'a Abraham jojocojñosi'kuā'mū. ²³ "Cristo'te cho'oche cho'okainaa'me chūkuna", chiime repana. Chu'u repanare na'a rua Cristo'te cho'oche cho'okaiku'mū. (Jā'aja'ñe i'kakū vē'veu i'kacheja'che i'kamū chu'u.) Cho'oche na'a rua cuaja pa'iche cho'oku, pāi chēavū'e na'a ruarepañoā cuaocojñoku, na'a ruarepañoā suī'suecojñoku, ruarepañoā chuenisovajuchuache ti'jñecojñoku pa'iku'mū chu'u. ²⁴ Judíopāi chū'unapi chū'urena vacapīsimeji te'echo suī'sueche treinta y nueverepañoāchi'a suī'sueche'te cincorepañoā suī'suecojñosi'kuā'mū chu'u. ²⁵ Choteñoā vāsochoji vaicojñosi'kuā'mū chu'u. Te'echo catapi su'acojñosi'kuā'mū. Choteñoā mar chiara saivūā choovūā fa'a ruocojñosi'kuā'mū chu'u. Jā'aja'ñe ru'isirūmū te'echo ñamina'me umucuse chiara joopo choovujē'e peou vavakū pa'isi'kuā'mū chu'u. ²⁶ Si'arūmū ku'iu ruarepañoā asivajuchuache ti'jñecojñoku'mū chu'u, vū'ñajoopoā, pāi te'ena pa'ichejñapi, chiañaā ko'sa mevoñeji, chiara fa'a ruocheji, pōse ñaanana'me, ũcuachi'a tiipāina'me chu'u majarpāi asivajuchuache cho'ochena'me joreju, "Jesure cuasanaa'me chūkuna", chiina cho'oche. ²⁷ Cho'oche rua cuaja pa'iche ca'nañetū'ka cho'oku ruarepañoā káiñejē'e peou ti'jñecojñoku'mū chu'u. Ūkuchena'me aiñe peoku āucuhava'u pa'iu ũcuachi'a te'eñoā kãñare peoku rua chu'rūku pa'iku'mū chu'u.

²⁸ Jā'aja'ñe cu'ache ti'jñecojñoku oiū Jesure cuasakuanupūā ũcuachi'a si'achejña pa'inare si'aumucujña cuasaku oiū pa'iku'mū chu'u, "Chekurūmū repanapi cacu'asoju", chini. ²⁹ Repanare ja'me pa'iku re'oja'che cho'o koka peoto repaū'te cuasaku oimū chu'u. Ūcuachi'a repanapi ũcuauakūji cacu'ocojñosi'ku pa'ito chu'u rekocho rua oimū repaū'te. ³⁰ Jā'aja'ñe pa'iu chu'u pa'iche meñe pojoku kuani chu'u cho'ovesuche'te kuaja'mū chu'u. ³¹ Maire Paaku Jesucristo Puka'ku Dios, pāi si'arūmū jojocojñoku, chu'u ũcuarepa i'kache masimū. ³² Jo'e chu'u pa'iche'te kuara. Damasco vū'ejoopo chu'u saisirūmū Aretas ũcuauakore chū'ūku pa'isi'kuā'mū repacheja pa'inare. Repaū'te ũcuajoopo canare chū'ūkaikuji chū'ūna chu'uni chēañu chini pāi rua pē'jesinaa'me reparūmū. ³³ Jā'ata'ni

reparumũ chũ'ure jũ'ena maña repajoopo je'na pachusi'pa jã'acho'jena umũ pa'isa'arũji casorena chũ'ure chẽañũ chini pẽ'jenare chẽacojñoma'ñe sanisosi'kua'mũ chũ'ũ.

12

Pablo Repaũ ñasi'ena'me asasi'e kũamũ

1 Chũ'ũ pa'iche'te meñe kũakũ ùcua cuhama'ñe kũara. I'kate'ekũta'ni chũ'ure Maire Paakũ Jesucristo ñosi'ena'me Repaũ kũasi'ere ùcua kũaja'mũ. 2 Chũ'ũ Jesucristo'te jovõna Dios Repaũ pa'icheja chũ'ure mũasi'e chura ie catorcerepaũsurumũa'me. Chekũrumũ chũ'ũ ca'nivũna'me rekocho mũicosomũ, chekũrumũ rekochochi'a. Chũ'ũta'ni vesumũ. Diochi'a masimũ jã'a. 3 Ca'nivũna'me saimani rekochochi'a saicosomũ chũ'ũ reparumũ. Diochi'a masimũ jã'a. 4 Iechi'a masimũ chũ'ũ: Dios chũ'ure Repaũ pa'icheja mũasirumũ chekũnare pãĩ te'eũ'terejẽ'e kũaũseche'te chũ'o asasi'kua'mũ chũ'ũ. 5 Reparumũ chũ'ũ cho'osi'e pojokũ kũaũato na'a rũa kũara'amũ chũ'ũ. Jã'ata'ni chũ'ũchi'a masiche'te meñe pojokũ kũama'ñe chũ'ũ cho'ovesũche'te kũato na'a re'omũ. 6 Chũ'ũ masiche kũache ùcuarepajekũna peore kũani vẽ'veũ i'kacheja'che i'kamanera'amũ chũ'ũ. Jã'ata'ni kũama'mũ chũ'ũ jã'a, pãipi chũ'ũ meñe kũachũ'ochi'a asajũ pa'ima'ñe chũ'ũ cho'o ñoñe'te cuasa masia'jũ chini. 7 Jã'ajekũna Repaũ chũ'ũrechi'a ñosi'e meñe rũarepa cuasakũ pojomanea'kũ chini vati ai chũ'ure jũ'iñe cho'оче ãsema'kua'mũ Dios. 8 Chũ'ure jũ'iñe'te cho'оче'te ãsea'kũ chini Maire Paakũ'te choteñoã sãesi'kua'mũ chũ'ũ. Jã'ata'ni Repaũ chũ'ure ùcua ãsema'kua'mũ. 9 Jã'ata'ni sãeto ija'che i'kasi'kua'mũ Repaũ chũ'ure: "Chũ'ũpi cho'okaiũna cu'ache ti'jñeco'jñokũta'ni pojokũ pa'iu chũ'ũni masi cuasakũ re'oja'che pa'imasikũ'mũ mũ'ũ. Re'oja'che pa'ivesũnare chũ'ũpi na'a rũa re'oja'che cho'okaiũna chũ'ũ Masiũ cho'оче pãĩ na'a rũa ñomũ", chiisi'kua'mũ Repaũ. Jã'aja'ñejekũna chũ'ũ cho'ovesũche'te meñe cuasakũ na'a rũa pojokũ pa'imũ chũ'ũ, Cristoji Peore Masiũji chũ'ũni na'a re'oja'che cho'oka'ũ chini. 10 Chũ'ũpi meñe, "Rũa vesũ'mũ chũ'ũ", chiũũ cuasakũ Ùcu'ũji cho'okaiũna pojokũ Diore cuasache na'a rũa masikũ'mũ chũ'ũ. Jã'ajekũna chũ'ũ Cristoni cuasakũ pa'ivesache'te meñe pojokũ kũamũ chũ'ũ, cho'ovesũchena'me, cu'ache cutucojñõne, cu'amajñaruã karache, cu'ache cho'ocojñokũ pa'iche.

Corinto vu'ejoopo pa'inare jo'e sani ña vajuchũsi'ere kũamũ

11 Mʉsanʉkonapi chʉʉni cu'ache i'karena v'v'eu i'kacheja'che i'kaku tochasi'kua'mʉ chʉʉ ija'ova. Chʉʉre mʉsanʉkona rʉa re'oja'che cho'okaiku'te, ʒje'se pa'iana pojoma'ne, pojogu re'oja'che i'karuja'chere? Repanare jorechʉ'o che'chonare, mʉsanʉkona, "Rʉa masinaa'me", chiinaa'me. Jā'ata'ni chʉʉre rʉa vesʉʉ'teta'ni na'a rʉa vesʉnaa'me repana. 12 Chʉʉ mʉsanʉkonana'me pa'irumu cuhama'ne Diochi'a cho'omasiche'te pāi vasoचना'me cheke peore cho'o ñoku pa'iu chʉʉ jorema'ne Jesús saosi'ku pa'iche cho'o ñosi'kua'mʉ mʉsanʉkonare. 13 Jesure cuasakuanupʉā chekʉchejña pa'inare cho'okaicheja'che cho'okaiku'mʉ chʉʉ mʉsanʉkonare. Jā'ata'ni mʉsanʉkona pa'ichejachi'a mʉsanʉkonani karache cho'ocuheku kuri kooma'ne Dios chʉ'o chʉ'vasi'kua'mʉ chʉʉ. Jā'aja'ne chʉʉpi cu'ache cho'oru chʉʉ cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamanejū'ʉ.

14 Chura mʉsanʉkona pa'icheja ka'chañoā sani ñasi'kupi jo'e saipi'ramʉ chʉʉ. Jo'e ũcuaja'che karache cho'oma'ne pa'iu Dios chʉ'o kuri kooma'ne chʉ'vaja'mʉ chʉʉ mʉsanʉkonare. Mʉsanʉkona paamajñaruāre chini chʉ'vama'mʉ chʉʉ; mʉsanʉkonarechi'a chiʉ chʉ'vamʉ. Chīiva'napi kuri chi'i pʉka'kupāire kuirama'me. Pʉka'kupāia'me kuri chi'i repana mamachiiva'nare kuirana. 15 Chʉʉ mʉja'kujai'iu pa'iu mʉsanʉkonani chiʉ pojoku chʉʉ paacheji peore ro'ikaiʉ pa'ija'mʉ. ũcuachi'a mʉsanʉkonani oiʉ rʉa ca'nañetu'ka cho'ochē cho'okaiʉ pa'ija'mʉ chʉʉ mʉsanʉkonare. Chʉʉ mʉsanʉkonare si'arʉmʉ na'a rʉa chiʉ pa'imʉ. Mʉsanʉkonata'ni chʉʉ chiicheja'che chʉʉre chiʉ pa'imacosome. 16 Mʉsanʉkonare karache cho'okaima'kua'mʉ chʉʉ. Jā'ata'ni pāi te'ena, "Repanare rʉa joreku repana paamajñaruāre tʉa paamʉ repaʉ", chiinaa'me chʉʉre. 17 Pāi mʉsanʉkona pa'ichejana joreku sao cu'ache cho'omanesi'kua'mʉ chʉʉ mʉsanʉkonare, kurire jñaara chini. 18 Titore mʉsanʉkonani ñajaam chini, sēni saoku ũcuachi'a chekʉre Jesure cuasaku'te ũcuʉna'me saosi'kua'mʉ chʉʉ. Repaʉ Tito ũcuachi'a mʉsanʉkonare joreku cu'ache cho'omanesi'kua'mʉ. Chʉkuna te'eka'chapana mʉsanʉkonare ũcuate'e cuasanajeju ũcuaja'chechi'a cho'okaiju pa'inaa'me.

19 Chekʉrumʉ mʉsanʉkona chʉʉre ija'che cuasacosome: "Maipi repaʉ pa'iche'te ña re'oja'che cuasaa'ju chini jā'aja'ne i'kacosomu repaʉ". Jā'ata'ni Diopi ñato Cristo neekʉjekʉ mʉsanʉkonare re'oja'che pa'iche'te che'cheju na'a re'oja'che cho'o koka paaajʉ chini peore cho'omu chʉʉ jā'a. 20 Mʉsanʉkonare sani ñavajuchʉache cuasamu

chũ'u, "Chekũrumũ repaña chũ'upi saito ũcua cu'ache pa'ijũ chũ'u chiiche cho'omana pa'ijanaa'me", chini cuasakũ. Mũsanũkonapi jã'aja'ñe pa'ito chũ'u ũcuaja'che mũsanũkona cuheche'te cho'oja'mũ. "Chekũrumũ repaña sãĩñechi'a cavajũ, chekũna nee tũa paaneejũ, sãĩñechi'a pe'rujũ, te'ekuanuchi'a pa'ijũ, sãĩñechi'a ke'rejũ cu'ache cutujũ, chekũnare vesũroijũ, sãĩñechi'a cuhejũ ũcuanũko te'enachi'a ũcuauache cho'ojũ pa'icosome repaña", chini cuasakũ saivajũchũmũ chũ'u. ²¹ Chekũrumũ chũ'u mũsanũkona pa'icheja jo'e sairũmũ meñe rũa pojokũ cuasamanea'kũ chini Diopi cho'ouña mũsanũkona pa'iche'te ña kũkũsoja'mũ chũ'u. Ape'rũmũ mũsanũkona te'ena vajũchũache cho'ojũ mũsanũkona pa'imanare ja'me kãijũ cheke ũcuauache cho'ojũ pa'isinaa'me. Chũ'u jo'e sani ñato mũsanũkona ape'rũmũ cu'ache cho'osi'e ũhasoma'ñe ũcua cho'ojũ pa'ito rũa oija'mũ chũ'u.

13

Cu'ache cho'omaneajũ chini chũ'vasi'ea'me

¹ Chura saichena'me choteñoã sani ñaja'mũ chũ'u mũsanũkonare. Dios chũ'o ape'rũmũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Pãĩ chotena chekũrumũ te'eka'chapana repaña ñasi'e ũcuate'e kũato chũ'o ũcuarepaa'me jã'a,

chiimũ. ² Chũ'u chura i'kajache chotena i'kacheja'che pa'imũ. Mũsanũkona pa'icheja chũ'u ka'chañoã saisirũmũ mũsanũkonare i'kasi'e so'o pa'ikũta'ni chura jo'e ũcuare i'kakũ tochamũ chũ'u. Jo'e sani ñani ape'rũmũ cu'ache cho'osinana'me chekũnare repañapi ũhasoma'ñe ũcua cu'ache cho'ojũ pa'ito etoja'mũ chũ'u repañare ũcuanũkore.

³ Cristo chũ'ure mũsanũkonani i'kakaũ chini raosi'ere mũsanũkonapi, "Cho'o ñojũ'u", chiijũna repañare etoja'mũ chũ'u. Repañ Cristo mũsanũkonare cu'ache ti'jñeñe chũ'ũñe koka peouma'mũ. Peore Masiũjekũ mũsanũkonapi

jo'e cu'ache cho'omaneajũ chini mũsanũkonare cu'ache ti'jñeñe chũ'ũmasikũ'mũ Repañ. ⁴ Repañ'te Cristo'te tã'tavesũkũna cho'ocheja'che kurususẽ'verona jẽ'jo vėasosinaa'me. Jã'ata'ni Dios Peore Masiũji cho'okaiũna vajũrani irũmũ pa'ikũ'mũ Repañ. Chũkũna ũcuaja'che

Cristo neenajejũ tã'tavesũnaja'ñe cu'ache cho'ocojũjoju pa'inata'ni Dios Peore Masiũji cho'okaiũna ũcuauña'me pa'ijũ ũcua cho'okaijũ pa'ijanaa'me mũsanũkonare, na'a re'oja'che paapũ chini.

⁵ Mũsanũkona rekoñoã pa'iche'te meñe cuasajũ'u; ¿Diore cuasarepache mũsanũkona? Mũsanũkonapi Diore

jorema'ñe cuasato Jesucristo mʉsanʉkonare ja'me pa'imʉ.
 6 Ūcuachi'a chʉ'ʉ pa'iche'te jã'aja'ñe ña cuasani chʉ'ʉ Diore
 cuasakʉ pa'iche masijanaa'me mʉsanʉkona. 7 Ūcuajji
 cho'okaiʉna mʉsanʉkona cu'ache cho'oma'ñe paarpʉ chini
 Diore sēekaimʉ chʉ'ʉ. Chʉ'ʉ Repau'te cuasakʉ pa'iche'te
 cho'o ñokʉ sēema'mʉ chʉ'ʉ jã'a. Mʉsanʉkonapi re'oja'che
 paarpʉ chini sēekaimʉ chʉ'ʉ, chʉ'ʉ Repau'te cuasama'ñe
 ñokʉjē'e. 8 Dios chʉ'o ũcuarepajekʉna jachacu'akʉna
 jachamaʉ mʉsanʉkonapi cu'ache cho'oma'ñe re'oja'chere
 na'a rʉa cho'ojʉ paarpʉ chini si'arʉmʉ cho'okaikʉ'mʉ
 chʉ'ʉ. 9 Jã'ajekʉna chʉ'ʉpi koka peouja'che ñokʉta'ni
 mʉsanʉkona cu'ache cho'omarʉ re'oja'che cho'o koka paato
 ũcua pojomʉ. Ūcuachi'a mʉsanʉkona Diopi cho'okaiʉna
 na'a rʉa re'oja'che paarpʉ chini Repau'te si'arʉmʉ sēekaiʉ
 pa'ija'mʉ chʉ'ʉ. 10 Jã'are chini chuta'a chʉ'ʉ saimarʉmʉna
 ie chʉ'o charo tocha saomʉ chʉ'ʉ mʉsanʉkonare, cu'ache
 cho'ochē'te ũhaso re'oja'che pa'ijʉna sani mʉsanʉkonani
 cu'ache cho'omanera chini. Dios chʉ'ʉre mʉsanʉkonani
 Repau' chʉ'ore chʉ'vakʉ re'oja'che cho'okaaʉ chini
 jo'kasi'kʉa'mʉ, cu'ache cho'ochē'te ũhaso re'oja'che pa'ijʉna
 mʉsanʉkonare cu'ache cho'oma'ñe che'chokʉna na'a
 re'oja'che paarpʉ chini.

Pablo i'ka pi'ni chʉ'o saokʉ tochasi'ere kʉamʉ

11 Chʉ'ʉ majapãijana, ija'ova tocha pi'nicuhamʉ chʉ'ʉ.
 Mʉsanʉkonapi pojojʉ pa'ijʉ re'oja'chechi'a cho'oto re'omʉ.
 Ūcuauko chʉ'ʉ chʉ'vachʉ'ore asa chēa cho'ojʉ ũcuatē'e
 cuasajʉ re'oja'che ja'me pa'ito maire oiʉ re'oja'che
 pa'iche Cho'okaikʉji Dios ja'me pa'ija'mʉ mʉsanʉkonare.
 12 Re'oja'che pa'ijʉ sãĩñechi'a cuasajʉ chēse pojojʉ
 pa'ijʉ'ʉ. 13 Chekʉna Jesure cuasana ũcuauko chʉ'o saome
 mʉsanʉkonare. 14 Maire Paakʉ Jesucristoji ũcuaukore
 re'oja'che cho'okaaʉ mʉsanʉkonare. Dios maire oikʉji
 cho'okaiʉna Repau' Rekochoji mʉsanʉkonare ũcuaukore
 ja'me re'oja'che paau. Re'omʉ.

Pablo

San Pablo Galacia cheja pa'inare chũ'o tocha saosi'ea'me

Chũ'o saosi'ea'me

¹ Chũ'u, Pablo, Jesucristo saosi'kũjekũ pãi chẽa saomanesi'kũa'mũ. Mai Ja'kũ Dios, Repaũ'te jũniso tãcojñosi'kũre Vasosi'kũ ũcuachi'a chũ'ũre saokũ'mũ Repaũ chũ'ore chũ'vaa'kũ chini. ² Chũ'u mũsanũkonare, Jesucristo'te cuasajũ Galacia cheja pa'ikuanupũã ija'ova utija'ova chũ'ũre icheja ja'me pa'ina mai majapãijanana'me tocha saomũ. ³ Mai Ja'kũ Diona'me Maire Paakũ Jesucristo'ji mũsanũkona rekoñoãna re'oja'che pa'iche cho'okaijũna re'oja'che pa'ijũ'ũ. ⁴ Repaũ Jesucristo mai Ja'kũ Diopi chiiũna mai cu'ache cho'oche jũni ro'ikaisi'kũa'mũ, maipi pãi cu'ache cho'onana'me pa'inata'ni cu'are jũvomasijũ re'oja'che pa'imasia'jũ chini. ⁵ Repaũ Dios si'arũmũ cuhama'ñe pojocojñokũ, "Peore masiũ'mũ mũ'ũ; rũa re'okũ'mũ", chiicojñokũ paũ. Jã'aja'ñe paũ.

Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore jachajũ tĩĩnere chũ'vache'te kũamũ

⁶ Cristo re'oja'che cho'okaisi'ejekũna mũsanũkonare chẽa Paakũ'te Diore cuasache mũsanũkonapi na'mi jo'kasopi'rajũna asa kũkũmũ chũ'u. Jesucristo'te cuasache kũachũ'o asa chẽa cuasasina chura chekere asa chẽajũ pa'ime mũsanũkona. ⁷ Repachũ'o mũsanũkona mama che'chechũ'o vati toa uuche Æsekaikũ pa'iche'te kũamachũ'oa'me. Pãi Dios chũ'o Cristo pa'iche kũachũ'ore sa'ñe tĩĩne kũajũ cacũ'ojũ pa'ime mũsanũkonare. ⁸ Pãi ũcuauanapi chũkũna mũsanũkonare chũ'vasi'ere Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore jachajũ repachũ'o chũ'vama'ñe tĩĩnere chũ'vani vati toare ai sani uujũ paarpũ, chũkũnapi jã'apãani ángel cũnaũmũ raisi'kũpi jã'aja'ñe chũ'vanijẽ'e. ⁹ Chura i'kasi'ere jo'e ũcuare i'kara. Chũ'ũpi chũ'vakũna mũsanũkona asa chẽasi'ere Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore ũcuauakũji jachakũ repachũ'o chũ'vama'ñe tĩĩnere chũ'vani vati toare ai sani uukũ paũ.

¹⁰ Chũ'u cho'oche'te pãipi ña pojoa'jũ chini cho'oma'ñe Diopi ña pojoa'kũ chini cho'okũ pa'ikũ'mũ chũ'u. Pãipi chũ'ũni pojoa'jũ chini cho'okũ pani Cristo'te cho'oche cho'okaikũ pa'imanera'amũ.

Dios chũ'ore chũ'vaa'kũ chini saosi'kũ cho'osi'ere kũamũ Pablo

¹¹ Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapãijana. Mũsanũkonapi masia'jũ chini i'kamũ chũ'ũ ie: Chũ'ũ mũsanũkonare chũ'vachũ'o Jesucristo'te cuasache kũachũ'o rupũ pãĩ cuasa-sichũ'oma'mũ. ¹² Chũ'ũre repachũ'o masiche pãĩ chekũnapĩ che'chomanesinaa'me. Jesucristo'ji kũasi'kũa'mũ chũ'ũre jã'a, masia'kũ chini.

¹³ Chũ'ũ Jesure chuta'a cuasamaũ chũkũna judiõpãĩ cuasache cuasakũ pa'irũmũ cho'osi'e asasinaa'me mũsanũkona. Reparũmũ Jesucristo'te cuasanani ũcuauũkore cacũ'ora chini repanare chũ'ũre peore cho'ore'ochetũ'ka cu'ache cho'okũ pa'isi'kũa'mũ chũ'ũ.

¹⁴ Reparũmũ chũkũna aipãĩ jo'kasi'e judiõpãĩ cho'oche peore masi cho'okũ chũ'ũ majapãĩ jainũkore chũ'ũjanare na'a rũa masi cho'osi'kũa'mũ chũ'ũ.

¹⁵ Jã'ata'ni Dios chũ'ũni chiiũ chũ'ũ chuta'a jũaamarũmũna chẽasi'kũa'mũ na'a pa'isirũmũna Repaũni cho'oche'te cho'okaau chini.

¹⁶ Chura Repaũ'te chũ'ũre'orũmũjekũna chũ'ũpi Repaũ chũ'ore asa chẽa Mamakũni cuasakũ jovo Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore judiõ peonani chũ'vajaau chini cho'okaisi'kũa'mũ Repaũ chũ'ũre. Repaũ'te jovosirũmũ Repaũ chũ'ore che'chera chini chekũnare Jesure cuasanare s̃ejejamanesi'kũa'mũ chũ'ũ.

¹⁷ ũcuachi'a chũ'ũre na'a charo Jesucristo saosinare Jerusalén pa'inare sani ñamanesi'kũa'mũ chũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oma'ñe teana Arabia cheja pãĩ peocheja saisi'kũpi na'a pa'isirũmũna Damasco vũ'ejoopona co'isi'kũa'mũ chũ'ũ.

¹⁸ Choteũsurũmũ pa'isirũmũna Pedroni ña masira chini Jerusalén vũ'ejoopona sani ũcuauũna'me quincerepaumu-cujña pa'isi'kũa'mũ chũ'ũ. ¹⁹ Jã'ata'ni reparũmũ chekũnare Jesús saosinare te'eũ'terejẽ'e ñamanesi'kũa'mũ chũ'ũ. Maire Paakũ cho'jeu'te Santiago'techi'a ñasi'kũa'mũ chũ'ũ. ²⁰ Dios asakũ'te jorema'ñe chũ'o ũcuarepare kũakũ ie chũ'o tocha saomũ chũ'ũ mũsanũkonare.

²¹ Repanare ñacuhasirũmũ ũcuachejapi Siria chejana'me Cilicia cheja saisi'kũa'mũ chũ'ũ. ²² Mai majapãijana Judea cheja pa'ijũ Cristo'te cuasakuanupũ reparũmũ chũ'ũre ñamanajejũ vesũsinaa'me. ²³ Reparũmũ pãĩ chũ'ũ pa'iche cutuche ija'che chiiche'te asajũ paniasome: "Aperũmũ maire Jesure cuasache'te ũsekũ cacũ'ora chini cu'ache cho'okũ pa'isi'kũ chura pãipi Jesuni cuasaa'jũ chini Dios chũ'ore chũ'vakũ pa'ĩnasomũ", chiiijũ paniasome pãĩ. ²⁴ Jã'aja'ñe chũ'ũ cho'oche'te asajũ reparũmũ Dioni, "Re'orepamũ, Ja'kũ", chiiijũ paniasome repaña.

2

Chekuna Jesús saosina Pablo'te pojosi'ere kumam

1 Catorcereaũsurumu pa'isirumuna Bernabena'me Jerusalén vā'ejoopona jo'e saia Titore ja'me saku saisi'kua'mu chu'u. 2 Diopi chũ'ũna Repau'te cuasanare ũcuanukore chũ'unarechi'a cutura chini saisi'kua'mu chu'u repacheja. Chi'i chu'u judío peonare Dios chu'o chu'vache'te kuasi'kua'mu chu'u repanare, kuauna masiju repanapi ũsemaruna chu'u cho'ocheji cho'osomanea'ku chini. 3 Reparumu Titore chu'una'me saisi'kure griegopāijeku jĩkomu chā'tiro pa'ica'niru chuto tuacojñomanesi'kureta'ni, "Jĩko ca'niru chuto tuacojñojũ'u", chiiju chũ'ũmanesinaa'me repana. 4 Pāi chekunapi maini Jesure ũcuarepa cuasanani, "Jesure cuasanaa'me chukuna", chiiju jorenapi ja'me chi'iju ke'rejuna saisi'kua'mu chu'u. Repana jorena maipi Jesucristo neenajeju mai rekoñoã cuasache'te re'oja'chere cho'ojuna ñaũ chini raisinaa'me, ña pi'ni chukuna'te pa'ivesache peore chukuna judío aipāi chũ'u jo'kasi'ere cho'oche'te chũ'ũnu chini. 5 Jā'ata'ni chukuna musanukonapi Dios chu'o ũcuarepare Jesucristo'te cuasache kuachu'ore ũcua cuasaju paaru chini repana joreju i'kache jmamakarujē'e asa cho'oma'ñe ũcua ũcuarepare cho'ojũ pa'inaa'me.

6 Jā'ata'ni Diopi pāi ũcuanukore ũcuapa'rũvachi'a cuasakuna Repau'te cuasanare chũ'unare vajuchumanesi'kua'mu chu'u. ũcuachi'a chu'upi repana chũ'ũna pa'icheja'che pa'ũna chu'ure pojoju, "Ija'che chu'vajaijũ'u mu'u", chiiju chũ'ũmanesinaa'me repana chu'ure. 7 Repau Jesucristo'te cuasache kuachu'ore judiõpāire chu'vaa'ku chini Dios Pedro'te jo'kasi'ejache chu'ure Repau ũcuachu'ore judío peonani chu'vajaau chini jo'kasi'e chu'upi kuauna asa, masisinaa'me repana. 8 Repau Dios Pedro'te judiõpāire chu'vaa'ku chini jo'ka Cho'okaikaji chu'ure ũcuachi'a ũcuaji jo'ka judío peonani chu'vaa'ku chini cho'okaikũ'mu. Jesús saosinaa'me chukuna ka'chana.

9 Jā'ajekuna repana Jesure cuasanare chũ'ũna Santiagona'me Pedrona'me Juan chu'u Jesús saosi'ku pa'iche'te asa pojoju chukuna'te Bernabena'me chu'ure ija'che i'kasinaa'me: "Musanukona chukunaja'ñe pa'inaa'me", chiiju, "Musanukonapi judío peonani Dios chu'ore chu'vato re'omu; chukunata'ni judiõpāire ũcua chu'vajũ pa'ijanaa'me", chiisinaa'me. 10 Iechi'a i'ka jo'kasinaa'me repana chukuna'te: "Chuova'na pa'iva'nare cavesuma'ñe cuasaju re'oja'che cho'okaiju pa'ijũ'u",

chiisinaa'me. Jã'ata'ni chukuna ũcuare si'arumũ cho'ojũ pa'inaa'me.

Pedroji jo'e cho'omanea'kũ chini Pablo i'kasi'ea'me

¹¹ Na'a pa'isirumũ chũ'u Antioquía vũ'ejoopo co'isirumũ Pedroji ũcuajoopo'te rani pa'ũ cu'ache cho'okuna ñaku jo'e jã'aja'ñe cho'omanea'kũ chini i'kasi'kua'mũ chũ'u repau'te. ¹² Reparumũ Jerusalén vũ'ejoopo Santiagona'me pa'ina chuta'a raimarumũ judío peonana'me ãũ ãũ pa'isi'kua'mũ repau, judíopãĩuta'ni. Jã'ata'ni repana raisirumũ vajuchukũ repaũni pe'rumanea'jũ chini judío peonare cuhekũ pa'icheja'che ja'me pa'imatesi'kua'mũ repau, judío peonarejatũ'ka jĩkomu chã'tiro pa'ica'nirũ chũto tũacojñoñe chũ'ũnapi ratena. ¹³ Jã'aja'ñe Pedroji ũcuarepa peoche'te cho'okuna chekuna judíopãĩ ña ũcuaja'che cho'osinaa'me. Bernabejatũ'ka repana cho'oche ña ũcuaja'che cho'osi'kua'mũ. ¹⁴ Repanapi Cristo chũ'o ũcuarepa chũ'ũñe'te masi cho'omarũna ña repana asaju'te Pedro'te ija'che i'kasi'kua'mũ chũ'u: "Mũ'u judíopãĩuta'ni peore mai judío aipãĩ jo'kasi'e cho'oma'ñe judío peokũja'che pa'ikũ'mũ. Jã'aja'ñe pa'ikuta'ni chura judío peonare, 'Mũsanukona pa'iche cu'amũ', chiiũ judío pa'iche paapũ chini chũ'ũkũja'che cho'omũ mũ'u", chiisi'kua'mũ chũ'u repau'te.

¹⁵ Ija'che i'kasi'kua'mũ chũ'u: "Mai chĩĩrumũna teana judíopãĩ aineesinaa'me. Jã'ajekuna judío peona cho'ocheja'che cu'ache cho'omanaa'me mai. ¹⁶ Jã'ata'ni ie masime mai: Diopi ñato Repaũji chũ'ũũna Moisés tocha jo'kasi'e cho'ona pãĩ te'eujẽ'e re'okũ peojuasome. Jesucristo'te cuasanachi'aasome re'ona, Repaũji ñato. Pãĩ ũcuauanare re'oja'chechi'a cho'ona pa'ũato Jesucristoni cuasajũ jovoche pa'imũ. Jã'ajekuna mai judíopãĩ Repaũ chũ'ũ jo'kasi'e cho'ojũ aineesinata'ni Jesucristo'te cuasajũ jovosinaa'me, Diopi mai cu'ache cho'oche'te tũnosokani jo'e cuasamaũ, 'Re'onaa'me ina', chiaũ chini. Repaũ aperumũ chũ'ũ jo'kasi'e cho'onareta'ni te'eũ'terejẽ'e, 'Re'onaa'me ina', chiima'kua'mũ Repaũ, repare peore cho'omarũna.

¹⁷ 'Mai aperumũ cu'ache pa'isinaa'me. Jã'ajekuna re'ona paũũ chini, 'Cu'ache cho'onaa'me chukuna', chiiũ Jesucristoni cuasajũ jovosinaa'me mai. Jã'ata'ni chekuna judíopãĩ Jesure cuasamana ija'che i'kame maire: 'Jesucristoji cho'okaiũna judíopãĩ re'oja'che pa'isina mai judíopãĩ pa'iche'te jo'kaso chura cu'ache pa'ime ina', chiime. Jã'ata'ni joreme repana. Jã'aja'ñema'mũ. Jesucristo jmamakarũjẽ'e cu'ache cho'oma'kua'mũ. ¹⁸ Chũ'ũpi Dios pa'ichejana sasa chini aperumũ chũ'ũ jo'kasi'e cho'osi'kũpi

Jesucristoni jovo chu'u cho'osi'e ũhaso pa'ikuji churana ũcuare cho'oku re'oku pasa chini jo'e cho'oni Jesucristo chũ'ũñe'te cho'oma'ñe pa'imũ. ¹⁹ Apeřumũ, 'Chu'upi Dios chũ'u jo'kasi'e peore cho'omaneni cho'osoja'mũ', chiũ cuasasi'kua'mũ chu'u. Jã'are masakũ cho'oche Diore po-joju apeřumũ cho'osimajñarũãchi'a jo'kaso Jesucristoni cuasakũ jovosi'kua'mũ chu'u Diona'me re'oja'che pa'iu Repau chiiche'te cho'oku pasa chini.

²⁰ 'Jesucristo jũni ro'ikaicojñosi'kũjekũ kurususẽ'verona Repau'te jẽ'jo vėasosi'eja'che cho'ocojñosi'kua'mũ chu'u. Jã'ajekũna chu'u chura chu'upi meñe jũni ro'isi'eja'che pa'iu chu'u chiichejẽ'e cho'oma'ñe Cristoji cho'okaiũna Repau chiichechi'a cho'oku pa'iku'mũ. Repau'te Dios Mamaku'te chu'uni oiũ Repauji meñe ĩsiku chu'ure jũni ro'ikaisi'kũni cuasakũ chu'u icheja cheja pa'irũmũ cho'oche peore cho'okaiũ pa'iku'mũ chu'u. ²¹ Dios chu'ure cho'okaiche cuhema'mũ chu'u. Ũcuauji chũ'ũna Jesucristo maire jũni ro'ikaisi'kua'mũ maini Ũcuau'na'me re'oja'che pa'ire'oa'ku chini. Apeřumũ chũ'u jo'kasi'ere cho'ojũna maini Diona'me re'oja'che pa'ire'oche pa'ito Cristo maire jũni ro'ikaisi'e jũnite'esi'e pa'ira'amũ. Maipi re'oja'che cho'o koka peojũna jã'aja'ñe Repau apeřumũ chũ'u jo'kasi'e cho'ojũ Diona'me re'oja'che pa'icu'amũ maire. Jã'ajekũna Cristo maire oiũ maire cho'ovesache'te cho'okaiũ jũni ro'ikaisi'kua'mũ maire Diona'me re'oja'che paapũ chini", chiisi'kua'mũ chu'u.

3

Dios pa'ichejana sañu chini Repau apeřumũ chũ'u jo'kasi'e cho'oma'ñe Diore cuasache'te kuamũ

¹ Asarepajũ'u, Galacia cheja pa'ina. Jorena chu'vachu'ore ruarepa asaju vė'vena carũnisosinaa'me mũsanũkona. Apeřumũ chũkũna mũsanũkonare Jesucristo maire jũni ro'ikaisi'ere pe'kerũji rũa masi kuasinaa'me. ² ¿Je'se cho'ojũ Dios Rekocho koore mũsanũkona? ¿Dios apeřumũ chũ'u jo'kasi'ere peore cho'ojũ koore? Pãasinaa'me. Repau chu'o re'oja'chere asa chẽa Jesuni cuasaju koosinaa'me mũsanũkona Repau Rekocho. ³ Jã'ata'ni chura, ¿je'se pa'iu'na Dios cho'okaiche'te cuheju rupũ apeřumũ chũ'u jo'kasi'ere cho'ojũ Dios pa'ichejana saiche cuasache mũsanũkona, Jesure apecuasarũmũ Dios Rekocho koosinata'ni? Rũa tĩi'ne cuasame mũsanũkona. ⁴ Jesuni cuasaju cu'ache ti'jñeco'jñona cu'are jũvo koka paaju re'oja'che pa'iche na'a rũa che'cheme. ¿Mũsanũkona jã'aja'ñe che'chemanere? Che'chesinaa'me. ⁵ Dios mũsanũkonapi Repau chu'o asa chẽasi'ere cuasajũna Repau Rekocho'te ĩsi

musanukona cho'очеji Repau cho'omasiche pāi vasoche cho'okaiku'mu. Musanukonapi aperumu chũ'u jo'kasi'ere masi cho'ojuna cho'okaichema'mu jā'a.

⁶ Abraham pa'isi'ere cuasajũ'u. Dios chũ'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu repau pa'isi'e:

Abrahamre Repauni cuasakuna, "Re'okummu iku", chiniasomu Dios,

chiimu. ⁷ Ie masiche pa'imu musanukonare: Diore masi cuasana Abraham jojosiñajanaa'me repau cuasacheja'che Diore cuasanajeju. ⁸ Dios judío peonare Repauni

cuasajuna cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasaku Repau repanare cho'okaijachere kuaku Abrahamre i'kasi'e Repau chũ'o re'oja'che aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

Mũ'upi chũ'uni masi cuasakuna mu'u jojojaure icheja chejana raoja'mu chũ'u

si'avājupāire re'oja'che cho'okaiu paau chini,

chiimu Abrahamre Dios i'kasi'e. ⁹ Jā'ajekuna Dios Repau'te masi cuasanare Abrahamre Repauni masi cuasakuna cho'okaisi'ejache re'oja'che cho'okaimu.

¹⁰ Pāi Dios pa'ichejana sañu chini cuasaju Repau aperumu chũ'u jo'kasi'e cho'ona vati toana sani cho'osojanaa'me. Repau chũ'o aperumu tocha jo'kasi'e jā'are ija'che kuamu: Dios aperumu chũ'u jo'kasi'e tocha jo'kasikorovu pa'iche'te cho'ojũ

peore si'arumu masi cho'omanesina pāi ũcuanuko cho'osojanaa'me,

chiimu. ¹¹ Chekucheja ija'che kuamu:

Diopi ñato Repau'te cuasana re'onaa'me.

Jā'ajekuna repauna ũcuana'me si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me,

chiimu. Aperumu Repau chũ'u jo'kasi'ere cho'ojũ re'ona pañu chiinare pāi te'eũ'terejẽ'e, "Re'onaa'me ina", chiima'mu Dios. ¹² Aperumu Repaui chũ'una Moisés tocha jo'kasi'e Diore cuasache i'kama'ñe, chũ'usi'e cho'ochechi'a i'kamũ. Repau chũ'o tochasikorovu ija'che kuamu:

Dios chũ'u jo'kasi'e peore masi cho'ona Repau pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me,

chiimu.

¹³ Jā'ata'ni Cristo maire, Dios chũ'u jo'kasi'ere cho'ovesuju te'eujẽ'e peore masi cho'omapu vati toa uura'asinare, mai cu'ache cho'oche jũni ro'ikaisi'kuamũ, maipi vati toana saimanea'ju chini. Maipi cu'ache cho'ocojñomanea'ju chini mai cho'ocojñora'asi'e ũcuauji mai cu'are peore ro'ikaiũ si'ache cu'ache cho'osi'ku cho'ocojñoneja'ñe

cu'ache cho'ocojñosi'kua'mu Repau. Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu jā'a:

Pāi'u'te tiripuna jē'jo nukocojñoku'te ñani,
 "Repau cu'ache cho'osi'e ro'ia'me ie", chiijanaa'me pāi,
 chiimu. ¹⁴ Jā'ajekuna Dios maire irumu Repau aperumu Abrahamre, "Mu'u jojocojñojaure si'avājupāire re'oja'che cho'okaau chini raoja'mu chu'u", chiisi'ere ũcuarepa cho'oku Jesucristo'te chejana raosi'kua'mu, mai cu'are jūni ro'ikakuna maipi Repau, "Cho'okaija'mu", chiisi'ere si'avājupāi Jesuni cuasaju Repau Rekocho'te kooa'ju chini.

Abrahamre cho'okaija'mu chiisi'ena'me Moiserere chū'u jo'kasi'ere kuamu

¹⁵ Chu'u majapāijana, ija'chea'me jā'a: Pāi'uji repau cho'oja'mu chiiche'te kuaku tocha pi'ni mami tocharu chekupi jo'e na'a rua kuaku tochacu'amu jā'a. Ūcuachi'a sējocu'amu. Jā'aja'ñea'me Dios cho'oja'mu chiisi'e. ¹⁶ Dios Abrahamre Repau cho'okaijache i'karumu repau jojocojñojanare jainukore i'kama'ñe te'eu pa'ijachechi'a i'kaasomu repau jojocojñojau pa'ijachere. Cristoa'mu repau jojocojñosi'ku. ¹⁷ Jā'arumupi cuatrocientos treintarepaũsurumu pa'isirumuna Dios pāipi ñaju cho'oju paaru chini Repau chū'uñe Moiseni jo'kaasomu. Jā'ata'ni reparumu Abrahamre Repau charo i'kasi'e ũhasomaneasomu Repau. Repa Abrahamre i'kasi'e ũcua pa'iu ũcuarepa cho'ocojñocuhumu. ¹⁸ Diopi Repau aperumu chū'u jo'kasi'e cho'onani vati toa uuche'te ũsekaito Abrahamre Repau na'a charo i'kasi'e jorechu'o pa'ira'asi'kua'mu. Jā'ata'ni Dios maini oi'u Repau Abrahamre jā'aja'ñe cho'okaija'mu chiisi'e ũcuarepa cho'osi'kua'mu.

¹⁹ Chekurumu musanukona chu'u i'kaku tochache ija'che cuasaju i'kacosome: "Jā'a pa'ito pāipi ñaju cho'oa'ju chini Moisés tochasi'e, zje'se cho'ora chini chū'u Repau?", chiicosome. Ija'chea'me: Pāipi Abraham jojocojñosi'kure Jesucristo'te raorumujatu'ka repa chū'u jo'kasi'ere ña, "Chu'u cu'akujeku Dios chiiche re'oja'che cho'ovesumu", chiiju cuasaa'ju chini jo'kasi'easomu jā'a. Repa aperumu chū'usi'e Moiseni ángelepi kuajuna tocha jo'kaasomu maire. ²⁰ Jā'ata'ni Dios Abrahamre i'kasi'e ángelepi kuakaaru chini chū'uma'ñe Ūcuarepa'uji i'kasi'ejeku na'a re'omu.

Dios Repau cho'ora chiiche'te Moiserere chū'u jo'kaku kasi'ere kuamu

²¹ Jā'ajekuna Dios Repau Moiserere chū'u jo'kasi'e Abrahamre Repau i'kasi'ere ũhasora chini jo'kasi'emauasomu

jã'a. Maipi Moisés tocha jo'kasi'ere peore masi cho'oju pa'ito Diona'me re'oja'che pa'ire'ora'amũ maire. Jã'ata'ni te'eujẽ'e Dios chũ'u jo'kasi'e cho'o koka peome mai. ²² Dios chũ'o aperũmu tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ: Pãĩ ũcuanũko cu'achechi'a cho'oju, pani etajaichejẽ'e peoche pa'ime, repaña cu'ache cho'oche ro'ijanajeju. Jã'ata'ni pãipi Jesucristoni cuasani Dios cho'okaija'mũ chiisi'e re'oja'che cho'okaicojñojanaa'me.

²³ Jesucristo'te cuasache chuta'a tĩ'amarũmu chũkũna judiõpãĩ cu'ache pa'iju Dios aperũmu chũ'u jo'kasi'e peore masi cho'ovesũsinaa'me. Repare cho'ovesũju pani etajaichejẽ'e peoche pa'iju Dios Mamakũ rajachere cha'aju pa'isinaa'me chũkũna. ²⁴ Dios chũ'u jo'kasi'e chũkũna'te aperũmu chĩĩ kuirakaikũ cho'ovesũnani si'ache chũ'ũkũja'che Jesucristo rairũmujatũ'ka pa'isi'kũa'mũ, repare cho'ovesũjũna. Jã'aja'ñe pa'isinare Dios chũkũna'te Jesucristo pa'iche'te asa chẽa Ũcuauñi cuasajũna, "Re'onaa'me ina", chiimũ chura. ²⁵ Jã'ajekũna chura Jesucristo'te cuasanajeju Dios pa'ichejana sañũ chini Repau aperũmu chũ'u jo'kasi'e cho'osina ũcuamakaru cho'oñũ chiime chũkũna. ²⁶ Mũsanũkõna ũcuanũko Jesucristo'te cuasanajeju Dios chĩia'me. ²⁷ Mũsanũkõna ũcuanũko Repauñi cuasaju okoro'vecojñõsina chura Cristo pa'icheja'che re'oja'che pa'inaa'me. ²⁸ Maire Jesucristo'te cuasanare ũcuapa'rũvachi'a cuasamũ Dios, judiõpãina'me judiõ peonare, pãĩ chũ'ũnana'me chũ'ũcojñõnare, mũpũpãina'me romi. Mai ũcuanũko Jesucristo'te cuasanajeju ũcuate'eujakuanupũ'me. ²⁹ Ũcuachi'a Jesús neenajeju Abraham jojocojñõsinaja'ñe pa'iju Dios aperũmu re'oja'che cho'okaija'mũ chiisi'ejekũna repau'te re'oja'che cho'okaicojñojanaa'me mũsanũkõna.

4

¹ Ija'chea'me: Kuriũ mamakũ pũka'kũ jũnisosirũmu repauji chuta'a chĩiva'ũ pani pũka'kũ paasi'e peore paava'ũta'ni rupũ chẽa paacõjñõva'ũja'ñe pa'imũ. ² Repau ainee pi'nirũmujatũ'ka repau'te kuiranana'me repau paache kuirakaina chũ'ũñe'te cho'oche cho'okaiũ pa'iche pa'imũ repau'te pũka'kũ i'ka jo'kasirũmujatũ'ka. ³ Mai ũcuaja'che chuta'a Jesure cuasamarũmu chĩiva'naja'ñe pa'iju Repau'te cuasamanare chũ'ũna vati chũ'ũñe'te cho'okaiũ pa'isinaa'me. ^{4,5} Jã'ata'ni Dios, Repau i'ka jo'kasirũmũ tĩ'aũna Mamakũ'te chejana raosi'kũa'mũ, pãioji paaõna judiõpãijekũ Repau aperũmu chũ'u jo'kasi'ere cho'okũ ainee pi'ni Repau majapãire repaña cu'are jũni

ro'ikakuna Dios pa'icheja sañu chini aperumũ chũ'u jo'kasi'ere ũcuamakaru cho'oa'jũ chini. Ũcuachi'a maipi ũcuauko Repau chĩ paaru chini jā'aja'ñe cho'oasomũ Dios. ⁶ Repau Mamaku cho'okaisi'ejekuna Maire Repau chĩijejuna mai rekoñoña Repau Rekocho raosi'kua'mu Dios. Jā'ajekuna Repau'te Diore Ũcuau Rekochoji cho'okaiuna vajuchuma'ñe, "Ja'ku", chiinaa'me mai. ⁷ Jā'aja'ñejekuna chura oicojñoma'ñe rupũ cho'ochechi'a cho'okaaru chini chẽa paacojñomanaa'me mai. Dios chĩia'me. Repau chĩijeju Ũcuauji ĩsikuna koojanaa'me mai Repau paache peore.

"Jesure cuasanapi cacu'asoju", chini cuasaku oimũ Pablo

⁸ Aperumũ musanukona chuta'a Diore cuasaju jovomarumũ, rupũ tũosiva'nare dioma'ñere pojosiinaa'me, Diorepau'te cuasaju pojocheja'che. Jā'ajekuna rupũ tũosiva'na chẽa paacojñonaja'ñe pa'isinaa'me. ⁹ Chũkuna judiõpãita'ni Jesure chuta'a cuasamarumũ Dios aperumũ chũ'u jo'kasi'e cho'oju pa'isinaa'me. Chura musanukona chũkuna judiõpãi fiestaumucujña cho'ocheja'che si'ache cho'oju pa'ijũasome, Diopi ña, "Re'onaa'me ina", chiaũ chini. Musanukona chũkuna judiõpãi Jesure jovorumũ jo'kasosi'ere cho'oju musanukona jovorumũ jo'kasosi'ere co'icheja'che jo'e cho'oju cho'ote'eme. Jesure jovosinajeju Dios pa'iche'te masiju Repau'te cuasanaa'me musanukona. Ũcuachi'a Dios musanukonare masimũ. Jā'aja'ñe pa'inata'ni, ¿jo'e tũosiva'na chẽa paacojñosi'ejaja'che pañu chiiche? ¹⁰ Fiestaumucujña judiõpãi cho'ocheja'che si'ache cho'oju pa'ijũasome musanukona, Diopi ña, "Re'onaa'me ina", chiaũ chini. ¹¹ Musanukona jā'aja'ñe cho'oche'te asaku, "Chũ'u repanare chũ'vasi'e peore cavesusocuhacosome", chiiu rua suma'ñe cuasaku pa'imũ chũ'u.

¹² Asarepajũ'u, chũ'u majapãijana. Chũkuna judiõpãi pa'iche jo'kaso musanukona judiõ peona pa'icheja'che pa'iku'mu chũ'u. Chura musanukonare chũ'u Diore cuasarepaku pa'icheja'che pa'ijũ'u, chiimũ chũ'u. Musanukonare ja'me pa'irumũ cu'ache cho'omanesinaa'me musanukona chũ'ure. Irumũ ũcuachi'a chũ'ure cu'ache cho'oma'ñe chũ'u i'kache'te asajũ'u. ¹³ Musanukona chũ'u pa'iu cho'osi'e masime. Reparumũ Jesucristo'te cuasache kuachũ'o musanukonare chũ'u chareparo chũ'varumũ ravũ jũ'ikũji chũ'vasi'kua'mu chũ'u. ¹⁴ Musanukona chũ'upi jũ'ina chũ'ure ña vajuchusinaa'me. Jā'ata'ni chũ'ure, "Jũ'imũ iku", chini cuhemanesinaa'me. Cuhema'ñe ángel'te Dios raocojñosi'kure ña pojocheja'che

pojosinaa'me musanukona chu'ure. Ūcuachi'a Jesucristo'te ña pojochaja'che pojosinaa'me musanukona chu'ure. ¹⁵ Jã'aja'ñe pojojũ pa'isina, ¿chura je'se cho'ore musanukona pojojũ pa'isi'e? ¿Cavesusocuhare? Reparũmu musanukona chu'ure peore cho'ore'ochetũ'ka re'oja'che cho'okaijũ cho'ore'ochẽ pa'ito musanukona ñakocaãjatũ'ka ru'te isira'asinaa'me chu'ure. ¹⁶ Chura musanukona chu'ũpi chu'o ũcuarepare i'kauna, ¿chu'ure cuhena carũnisore?

¹⁷ Repana tĩñe chu'vana musanukonare rua chu'vaneenata'ni repana rekoñoã re'oja'che cuasamanajejũ re'oja'che cho'okaicuheme. Musanukonapi chũkũnani cuhejũ repanarechi'a chiijũ paapũ chini i'kame repana. ¹⁸ Musanukona chekũnare pãi chiito re'omũ. Jã'ata'ni re'oja'che cho'okaichejẽ'e cuasama'ñe rupũ chiito cu'amũ. Ūcuachi'a musanukonapi chũkũna'te ja'me pa'irũmũchi'a chiito cu'amũ. Chiirepana pani te'eñoã chiima'ñe si'arũmũ chiijũ pa'ime. ¹⁹ Asarepajũ'ũ, chu'ũ chĩijana. Musanukona pa'iche'te ña jo'e chu'ũ rekocho romio chĩipi'rasi'ko asikũna oicheja'che oimũ chu'ũ. Musanukona Cristo pa'icheja'che re'oja'che pa'iche che'chesirũmũjatũ'ka jã'aja'ñe oiũ pa'ija'mũ chu'ũ musanukonare. ²⁰ Musanukonani na'a masi chu'vara chini ja'me pasa chini oimũ chu'ũ. Jã'ata'ni so'ore pa'ũ musanukona pa'iche'te ñamauna masi chu'vacu'amũ chu'ure.

Agana'me Sara pa'isi'ere kuamũ

²¹ Musanukona aperũmũ chũ'ũ jo'kasi'e cho'oñu chiinata'ni asavesũme repa kuache. ²² Ija'che kuamũ: Abraham te'eka'chapanare chĩi paaasomũ, chẽa paa-cojñoko mamakũna'me rũjorepao mamakũ'te. ²³ Chẽa paa-cojñoko mamakũ rupũ chĩi si'arũmũ paacheji paa-cojñoasomũ. Rũjorepao mamakũta'ni Dios isija'mũ chiicojñosi'kũjekũna Ūcuawji isiauna chĩi paacu'asi'kopi paaasomo. ²⁴ Repana romi te'eka'chapana pa'iche Dios, "Ija'che cho'oñu", chiisi'e ka'chamajñaja'ñe pa'ũ, Dios maire cho'okaiche'te kuamũ. Aperũmũ chũ'ũ jo'kasi'e cho'ochena'me maire jũni ro'ikaisi'kũre Jesucristo'te cuasajũna Repaũ cho'okaiche kuamũ repana pa'iche. Aperũmũ chũ'ũ jo'kasi'e cho'ona chẽa paa-cojñonaja'ñe pa'ime. Chẽa paacojñosi'ko Agar pa'isi'e Sinaí aikũti pa'irũmũ chũ'usi'ere kuamũ. ²⁵ Repao Agar pa'iche repaona'me mamachĩi chẽa paacojñonachi'ajejũ Arabia cheja pa'ikũti Sinaí aikũti chũ'ũ jo'kasi'ena'me Jerusalén vũ'ejoopo irũmũ pa'ijoopo pa'iche'te kuamũ. Jerusalén vũ'ejoopo pa'ina judiopãi Dios pa'ichejana sañu

chini Repau aperumũ chũ'u jo'kasi'e cho'onajeju ũcuanũko chẽa paacojñonaja'ñechi'a pa'ime. ²⁶ Jã'ata'ni cunaumũ pa'ijooopo mama Jerusalén vã'ejoopo chẽa paacojñona pa'ijoopoma'mũ. Mai repajoopo pa'inaa'me maire jũni ro'ikaisi'kũre Jesucristo'te cuasanajeju; rũjorepao Sara machĩijanaa'me. ²⁷ Dios chũ'o aperumũ tocha jo'kasi'e jã'are ija'che kũamũ:

Chĩi paacu'akũna chĩi peova'ota'ni pojoko pa'ijũ'u mũ'u.

Chĩi paamanesi'kota'ni pojoko cuiko sojũ'u.

Mũ'u jojojanare rũa jainũkore paaja'mo mũ'u.

Irumũ mũũju chĩi paako'te na'a rũa jainũkore paaja'mo mũ'u,

chiimũ. ²⁸ Asarepajũ'u, chũ'u majapãijana. Mũsanũkona Dios Abrahamre, "Isija'mũ chũ'u mũ'ũre", chini ĩsicojñosi'kũ Isaac pa'icheja'che pa'ime. Mũsanũkona cho'okaicojñojañere i'kakũ, "Mũ'u jojojaũre chejana raoja'mũ chũ'u, si'avãjũpãire re'oja'che cho'okaau chini", chiniasomũ Dios repau'te Abrahamre. ²⁹ Reparumũ repau mamakũ rupũ chĩi si'arumũ paacheji Agar paasi'kũpi chekũni Dios Rekochoji cho'okaiũna rũjorepao Sara mamakũni Isaani cu'ache cho'okũ paniasomũ. Irumũ ũcuaja'che pa'imũ. Maire Jesure cuasanare Dios aperumũ chũ'u jo'kasi'e cho'onapi rũa cuheju pa'ime. ³⁰ Dios chũ'o aperumũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Chẽa paacojñoko'te repao mamakũna'me eto saosojũ'u.

Repao mamakũji pũka'kũ paache'te koomanea'kũ;

rũjorepao mamakũji pũka'kũ paache'te kooa'kũ,

chiimũ. ³¹ Asarepajũ'u, chũ'u majapãijana. Dios pa'ichejana saũu chini Repau aperumũ chũ'u jo'kasi'e cho'omanajeju chẽa paacojñosi'ko chĩi pa'icheja'che pa'imanaa'me mai. Jesucristo'te cuasanajeju rũjorepao machĩija'ñe pa'iju Dios chĩia'me mai.

5

Jo'e chẽa paacojñonaja'ñe pa'ima'ñere kũamũ

¹ Cristo maire chẽacojñosinani etocheja'che cho'okaniasomũ, maipi re'oja'chere maire cho'ouache'te cho'omasia'ju chini. Jã'ajekũna ñarepaju pa'iju pãipi Dios aperumũ Repau'te pojojũ cho'оче chũ'u jo'kasi'ere cho'oa'ju chini mũsanũkonani chũ'uto juvo koka paaju cho'omanejũ'u, jo'e chẽa paacojñonaja'ñe pa'imaneũu chini.

² Asarepajũ'u. Chũ'u, Pabloji, mũsanũkonare cacu'amanaejũ chini i'kamũ. Mũsanũkonapi jĩkomu chã'tiro pa'ica'niru chũto tũacojñoni Cristo mũsanũkonare

cho'okaisi'e karakuna cho'ochēja'che cho'ojanaa'me. ³ Jo'e ũcuare i'kara. Pāi jiko ca'nirũ chũto tũacojñoñare ũcuanũkore Dios aperũmũ chũ'ũ jo'kasi'e peore masi cho'ochē pa'imũ. ⁴ Mũsanũkona te'ena Dios aperũmũ chũ'ũ jo'kasi'ere cho'ojũ Repaũni, "Re'onaa'me ina", chiicojñoñũ chini cho'onajejũ Repaũ re'oja'che cho'okaisi'ere cuhenajejũ Cristona'me pa'imanaa'me. ⁵ Chũkũnata'ni Dios pa'ichejana saũũ chini Repaũ aperũmũ chũ'ũ jo'kasi'e cho'oma'ñe Dios Rekochoji cho'okaiũna Jesure cuasanajejũ jmamakarũjẽ'e karama'ñe Diona'me re'oja'che pa'ijachere pojojũ cha'ajũ pa'inaa'me. ⁶ Jesucristo'te cuasajũ jovo pa'inare, "¿Jiko ca'nirũ chũto tũacojñoja'ñe chũ'ũ? ¿Pãaja'ñe?", chiiũ cuasachejẽ'e peomũ. "Repaũni masi cuasajũ chekũnani pãire ña oijũ re'oja'che cho'okaijũ paũũ", chiijũ cuasache'me re'oja'che.

⁷ Rũa re'oja'che pa'isinaa'me mũsanũkona. ¿Neepi cho'orena Jesús pa'iche kũachũ'o Dios chũ'o ũcuarepa i'kache cho'osinata'ni jo'kasore mũsanũkona? ⁸ Mũsanũkonare chẽa paakũ Dios chũ'ũsi'ema'mũ jã'a, Repaũ chũ'o ũcuarepare pãipi jo'kasoa'jũ chini i'kache. ⁹ Ija'che i'kanaa'me pãi: "Pã saũca'rerũ jmaca'rerũji harinaca'repũ ujacarepũna maña ja'meru peore repaca'repũ kosa na'a ujacarepũ saũmũ", chiime. Ũcuachi'a chekũrũmũ pãiũ te'eũji jorechũ'ore che'choku pani chekũnare pãi jainũkore cacũ'omũ. ¹⁰ Maire Paakũji cho'okaiũna mũsanũkona masi cuasajache masimũ chũ'ũ. Jã'ata'ni pãi mũsanũkonani cacũ'oũũ chini jorechũ'o che'chojũ ku'inare ũcuanũkore cu'ache ti'jñeñe chũ'ũja'mũ Dios, repaña cu'ache cho'ochē ro'i.

¹¹ Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapãijana. Chũ'ũ chura jĩkomu chã'tiro pa'ica'nirũ chũto tũacojñoñe chũ'vama'kũa'mũ. Chũ'ũpi chuta'a Jesure cuasanani, "Jiko ca'nirũ chũto tũacojñojũ'ũ", chiiũ chũ'vakũ pa'ito judiõpãi chũ'ũre cu'ache cho'oũũ chiimanera'ame. Ũcuachi'a chũ'ũpi, "Jiko ca'nirũ chũto tũacojñojũ'ũ", chiiũ chũ'vato repaña judiõpãi Jesucristo kurususẽ'verona jũni ro'ikaisi'e kũache asa pe'rumanera'ame. ¹² ;Repaña jorena jiko ca'nirũ chũto tũacojñoñe'te chũ'ũjũ mũsanũkonare cacũ'ojũ ku'ina ũcuanapi meñe teana chũto ru'tesoa'jũ!

¹³ Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapãijana. Dios mũsanũkonare uache'te re'oja'chere cho'omasia'jũ chini chẽa paamũ. Jã'ajekũna jũvoma'ñe cu'ache'te ũcuauache cho'ojũ pa'ima'ñe sãiñechi'a oijũ re'oja'chere cho'okaijũ pa'ijũ'ũ. ¹⁴ Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e jã'are ija'che kũamũ: Mũsanũkona meñe oicheja'che chekũnare oijũ pa'ijũ'ũ,

chiimũ. Jã'aja'ñe cho'ona Dios chũ'ũñe cheke peore cho'ome. ¹⁵ Ñarepajũ pa'ijũ'ũ; mʉsanʉkonapi sãĩñechi'a ke'rejũ cavache'te ũhasoma'ñe ũcua cavajũ pani sãĩñechi'a cho'oju cacũ'osoju pa'ijanaa'me.

Maire cho'ouache cho'oma'ñe Dios Rekocho chũ'ũñechi'a cho'oche'te kʉamũ

¹⁶ Jã'ajekũna mʉsanʉkonare chũ'vamũ chũ'ũ ie: Dios Rekocho chũ'ũñechi'a cho'oju pa'ijũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oni mʉsanʉkonare cho'ouache cu'a ũcuauache cho'oju pa'imanejanaa'me mʉsanʉkona. ¹⁷ Dios Rekocho re'oja'chechi'a Chũ'ũrekochojekũ cu'ache cho'oche ũsemu maire. Mai rekoñoã ũcuaja'che cu'arekoñoãjekũ cu'achechi'a cho'ora chiim Dios Rekocho chũ'ũñe re'oja'che cho'ocuhemũ. Pãĩ te'eka'chapana sãĩñechi'a cavacheja'che cho'omũ maire rekoñoã cu'ana'me re'oja'che. Jã'ajekũna mai cho'oñũ chiiche re'oja'che koka peojũ cho'ovesũnaa'me mai. ¹⁸ Jã'ata'ni maipi Dios Rekochoji cho'okaiũna Reparekocho chũ'ũñe'te cho'oju pa'ito Repaũ aperũmu chũ'ũ jo'kasi'e cho'oche chiima'mũ maire.

¹⁹ Mai rekoñoã cu'ache cho'ouache masime mai. Ija'chea'me: Rũjoromi peonare ja'me kãĩñe, ũcuachi'a ũjũpãĩ peonare ja'me kãĩñe, cu'are cuasajũ cu'ache cho'oche. ²⁰ Cheke rupũ tũosiva'nare pojoche, chai cho'oche, sãĩñechi'a cuhejũ cavache, chekũna paamajñaruã tũa paauache cuasache, na'mi pe'ruche, chekũnare na'a rũa masiũache, sãĩñechi'a ke'rejũ ja'me pa'ima'ñe, te'ekuanuchi'a pa'iche. ²¹ Chekũnare pojojũ pa'ima'ñe, cono jũ'ijũ ãũ rũarepa ãijũ cu'ache cho'ochena'me cheke rũa si'ache. Mʉsanʉkonare jã'aja'ñe cho'oju pa'imanea'ju chini jo'e i'kamũ chũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oju pa'ina Dios pa'icheja saimanejanaa'me.

²²⁻²³ Jã'ata'ni Dios Rekochoji cho'okaiũna ija'che cho'omasime mai: Pãĩ oiche, pojojũ pa'iche, cavama'ñe pa'iche, pojojũ cha'ache, re'oja'che cho'okaiche, ũsema'ñe ĩsiche, ũcuarepa cho'oche, pe'kerũ pa'ichena'me cu'ache cho'oche jũvomasiche. Jã'aja'ñe cho'ona re'oja'che cho'onaa'me. Jã'aja'ñe cho'oche Dios aperũmu chũ'ũ jo'kasi'e te'emakarujẽ'e ũseche peomũ. ²⁴ Mai Jesucristo neena maire cu'ache cho'ouache jũvojũ ũhasosinajejũ cho'omanaa'me chura. ²⁵ Chura Dios Rekochoji ja'me pa'ũ cho'okaiũna Reparekocho chũ'ũñechi'a cho'oju pa'ũ mai.

²⁶ Maipi meñe, "Rũa masinaa'me chũkũna", chiijũ pojomanẽũ. ũcuachi'a chekũnani cuhejũ cu'ache i'kaju te'ekuanuchi'a pa'imaneñũ mai.

6

Sãĩnechi'a cho'okaiju pa'iche'te kuamũ

¹ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Musanukonare ja'me pa'iku Diore cuasakuji te'eu cu'ache cho'oche ñani musanukonapi Diore masi cuasanapi pe'keru i'kaju chu'vajũ'u repau'te jo'e cho'omanea'ku. Jã'ata'ni ñarepaju pa'ijũ'u; chekurumu repau cu'ache cho'oche'te ñato musanukonani ũcuaja'che cho'ouaku. ² Musanukonare pa'ivesache pa'irumu sãĩnechi'a re'oja'che cho'okaiju pani Cristo chũ'ũne'te jachama'ne cho'oju pa'ijanaa'me musanukona.

³ Pãiu ũcuauakuji vesukuta'ni meñe, "Rua masiku'mu chu'u", chiiu cuasaku ũcuauji meñe joremũ. ⁴ Musanukona ũcuauko te'enachi'a pa'iche'te meñe cuasajũ'u masiñu chini. Jã'ata'ni musanukonapi re'oja'che pani chekuna pa'iche'te ña, "Jã'anare na'a re'oku'mu chu'u", chiiju cuasama'ne musanukona pa'ichechi'a cuasaju pojojũ'u. ⁵ Diopi maini pa'iche'te si'ache jo'kauna cho'omajñaruã si'acairo cho'oju pa'iche pa'imũ maire.

⁶ Dios chu'o che'chocojñonapi musanukonare che'choku'te kuiraju si'ache isiju pa'ijũ'u, repau chiiche.

⁷ Tiiñe cuasamanejũ'u musanukona. Dios peore ñakujeku pãiu ũcuauko cho'oche ro'iche chũ'uku'mu. Pãiu ũcuauana Repau'te joreñu chiito cu'amũ, peore masikuna. ⁸ Pãiu ũcuauakuji repau'te cho'ouache'te cu'are ũcuauache'te pojoku cho'oku pani Diopi chũ'ũna cho'osoja'mu, repau cu'ache cho'osi'e ro'i. Dios Rekocho chũ'ũne'te pojoku cho'oku pa'ikuta'ni Dios pa'ichejana ai sani si'arumu re'oja'che pa'ija'mu. ⁹ Re'oja'che cho'oche cho'o ca'nasoma'ne cho'oju pañu mai. Maipi cuhasoma'ne ũcu cho'oju pani mai re'oja'che cho'osi'e ro'i koojanaa'me, Diopi Repau'te uarumuna isikuna. ¹⁰ Jã'ajekuna maire cho'ore'orumuna pãire ũcuaukore oiju si'arumu re'oja'che cho'okaiju pañu mai. Jã'aja'ne cho'oju mai majapãijanani Jesure cuasanani na'a rua re'oja'che cho'okaiju pañu.

Cuhacho chu'vaku chu'o saosi'ea'me

¹¹ Ñajũ'u imajña chu'u tochasimajña chu'u jũtupi rua ujamajñapi musanukonare tocha saоче. Inukoru chu'urepauji ija'ova tocha pi'nimũ. ¹² Repana musanukonare jiko ca'niru chuto tuacojñoa'ju chini chũ'ũna Jesucristo'te kurususẽ'verona jũni ro'ikaisi'kure cuasanata'ni pãipi repanarechi'a chiapu chini cho'onajeju jã'aja'ne cho'ome, pãire cu'ache i'kacojñomaneñu chini.

¹³ Jã'ata'ni repa jiko ca'niru chuto tuacojñosina Dios aperumu chũ'u jo'kasi'e peore masi cho'omanaa'me.

Repana chũ'uñe'te musanukonapi asa cho'ojuna chekunapi asa ũcuanani pojoa'ju chini jā'aja'ñe chũ'ume repana. ¹⁴ Chu'uta'ni pāipi chu'uni pojoa'ju chini cho'oma'kua'mu. Jā'aja'ñe cho'oma'ñe Maire Paaku Jesucristo mai cu'are ro'ikaiu kurususē'verona jē'jocojño jūni ro'ikaisi'ere pojoku kuaku pasa chiiku'mu chu'u. Jā'achi'a cuasaku Repau'te cuasamana cho'ocheja'che cho'ocuhemu chu'u. Jā'ajekuna repana chu'ure cuhenaame, repana pa'icheja'che pa'imauna. ¹⁵ Diopi ñato pāi jiko ca'niru chuto tuacojñosinana'me cho'omanesina re'onama'me. Repau Rekochoji cho'okakuna repana rekoñoã re'ojarekoñoã care'vacojñosinaa'me re'ona, Repauji ñato. ¹⁶ Jā'aja'ñe pa'iche asa chēa pa'inare Diopi oiū re'oja'che pa'iche isia'ku, Repau neena ũcuarepa pa'inare ũcuanukore.

¹⁷ Pāi chu'ure jo'e na'a ruu pa'icu'ache ke'remanea'ju, Jesucristo pa'iche'te chu'vaku chu'u ca'nivū asi cho'ocojño ja'jusimajña ruu paaku'te.

¹⁸ Chu'u majapāijana, Maire Paaku Jesucristoji oiū rekoñoãna re'oja'che cho'okaiū paau musanukonare. Jā'aja'ñe paau.

Pablo

San Pablo Efeso vñ'ejoopo pa'inare chũ'o tocha saosi'ea'me

Chũ'o saosi'ea'me

¹ Chũ'u, Pablo, Diopi chũ'uuna Repau chũ'ore chũ'vaa'ku chini Jesucristo saocojñosi'kua'mu. Jã'aja'ñe pa'ikũji ija'ova utija'ova tocha saomu chũ'u musanukonare Efeso vñ'ejoopo pa'inare Dios neenare Jesucristo'te cuhama'ñe cuasanare. ² Mai Ja'ku Dios Maire Paaku Jesucristona'me musanukona rekoñoña re'oja'che pa'iche'te cho'okaijuna re'oja'che pa'ijũ'u.

Dios maire Jesucristo neenajejuna re'oja'che cho'okaimu

³ Dios maire Jesucristo neenajejuna mai rekoñoã si'ache re'oja'che cho'okaimu Repau pa'icheja saijana-jejuna. Jã'ajekuna Maire Paaku Jesucristo Puka'kure Diore pojojũ, "Re'orepamu", chiñu mai. ⁴ Chuta'a cheja cho'omarumuna chẽasi'kua'mu Dios maire, na'a pa'isirumuna maipi Jesuni jovo Repau neenajejũ Ũcuau ñaku'te re'oja'che cho'ojũ paapu chini. ⁵ Maini oiũ apereparumu chuta'a mai peorumu maipi Repau chi paapu chini chẽa jo'kaasomu Dios, Jesucristo cho'okaijachejekuna. Dios maire cho'ora chiisi'e ũcuarepa cho'osi'kua'mu Repau, Repauni cho'ouakuna. ⁶ Repau maire re'oja'che cho'okaiche'te maipi ña pojojũ Repauni re'oja'che i'kaa'ju chini jã'aja'ñe cho'osi'kua'mu Dios. Maire Jesús neenare rua re'oja'che cho'okaimu Repau Jesure rua chiikujeku. ⁷ Dios maire oiũ rua re'oja'che cho'okaisi'kua'mu Jesucristo neena paapu chini. Jesucristo maire Repau chiepi jũni ro'ikaisi'jekuna Repau neenajejuna Dios maire, "Cu'ache cho'osi'e ro'iche peomu inare", chiija'mu. Jã'ajekuna mai cu'ache cho'osi'e jo'e cuasama'mu Dios. ⁸ Ũcuachi'a maipi Repau pa'iche'te karama'ñe masiju maire Repau cho'okaiche'te masia'ju chini maini oiũ rua re'oja'che cho'okaisi'kua'mu Dios. ⁹ Repau aperumu, "Jã'aja'ñe cho'oja'mu chũ'u", chiisi'e Jesucristo irumu cho'osi'e churana maipi masia'ju chini te'erũhiñe peore kuumu Repau aperumu kumanesi'e. ¹⁰ Repau chiisirumu tĩ'ato cheja pa'inare cho'ora chini cuasasi'e peore cho'o pi'nija'mu Dios. Reparumu sunaumũ pa'inana'me cheja pa'ina ũcuauko Jesucristo neenachi'a pa'ijũ karama'ñe re'oja'chechi'a ja'me paapu chini cho'oja'mu Repau.

11 Maire Jesucristo'te cuasanare aperumuna chēasi'kujeku irumu soisi'kua'mu Repau maire, Repau neena paapu chini. Si'arumu si'ache cho'omu Dios Repau chiicheji ūcuarepa ti'jñea'ku chini. 12 Chukuna'te judiopai Jesucristo'te charo cuasaju jovosinani chēasi'kua'mu Dios, chukunapi re'oja'che pa'ijuna paipi ña Repauni re'oja'che cutua'ju chini. 13 Musanukona ūcuachi'a Dios chu'orepa asarumu, "Repauni cuasaju jovoru Dios musanukona rekoñoa re'ojarekoñoa care'vakaija'mu", chiiche'te asa chēa Jesucristo'te jovosinaa'me. Jovorena Dios musanukonare Jesucristo neenajejuna Repau Rekocho'te raosi'kua'mu, ja'me pa'ijuna Repau cho'okaisi'ere masia'ju chini, ūcuachi'a musanukonare Jesucristo paache'te masia'ju chini. 14 Dios Rekochoji ja'me pa'ijuna maire Repau re'oja'che cho'ojachere jachama'ñe cuasaju cha'ame mai, chuta'a karache isirumujatu'ka. Reparumu ti'ana Repau'te si'ache re'oja'che cho'okaiku'te pojojū re'oja'che i'kajanaa'me mai.

Pablo Dioni sēekaimu repanapi re'oja'che pa'imasia'ju chini

15 Jā'ajekuna musanukonapi Maire Paaku'te Jesure cuasaju Dios neenare ūcuanukore oijuna jā'are asarumupi vua, 16 Diore sēni si'arumu, "Re'orepamu", chiiu pa'imū chu'u musanukonani sēekaiu. 17 Mai Ja'kure Diore si'arumu ija'che sēekaiu pa'imū chu'u musanukonare, Maire Paaku'te Jesucristo'te Paaku'te, Peore Masiku'te: "Ja'ku, mu'u Rekocho'te chū'ujū'u, repanani che'choña cuasamasiju mu'u pa'iche'te na'a rua masia'ju", chiimū chu'u Repau'te. 18 Ūcuachi'a Repaui musanukona rekoñoaña che'chokuna Repau re'oja'che cho'okasa chini soisi'ere masiju pojojū cha'aa'ju chini Diore sēekaimu chu'u musanukonare. Re'oja'che si'ache karama'ñe isija'mu Repau musanukonare Repau neenare. 19 Ūcuachi'a maire Repau'te cuasanare Repauchi'a peore masiku cho'okaiche'te asa masia'ju chini Diore sēekaimu chu'u musanukonare. Peore Masiujeku, 20 Cristo'te, jūniso tācojñosi'kure vaso eto Repau pa'ichejana cunaumuna mua Repau ujjajutu cakā'kore ñu'iu ja'me chū'ua'ku chini jo'kaasomu. Jā'aja'ñe peore Cho'omasikujeku maire ūcuaja'che Repau masicheji rua cho'okaimu.

21 Diopi chū'una chekunare ūcuanukore chū'uku'mu Cristo. Rua masinarejē'e na'a rua masimu Repau. Aijeku ángel chū'unare chū'uku'mu. Ūcuachi'a pai chū'unana'me vati chū'una ūcuanuko Repau ūsema'ñechi'a cho'onaa'me. Chura pa'inare chū'unana'me na'a pa'isirumu pa'ijanare ūcuanukore repana cho'oñu chiiche'te ūseuato ūseku'mu

Repau. ²²⁻²³ Diopi jo'kauna peore Cristo neea'me. Aijeku Peore Masiku Repau cho'ora chiiche peore cho'oku Repau'te cuasanare ũcuanukore si'achejñaruã pa'inare re'oja'che cho'okaiu paaku'mu Repau. Mai Repau'te cuasana kueñe pa'inajeju Repau ca'nivuja'ñe pa'inaa'me. Repau'ta'ni maire Repau neenare chũ'ukujeku mai rekochoja'che pa'iku'mu. Pãiu'te rekochoña'me ca'nivu paato karama'mu repau'te. Repau Cristo peore Masiujeku, peore Paaku, si'achejña pa'iu si'ache cho'oku'mu. Jã'ajekuna maire Repau neenare pa'imasiche karama'mu, Repauji cho'okaiuna.

2

Dios maire oiũ chẽa paamu

¹ Aperumu musanukonapi cu'achechi'a cho'oñu chiijuna cuheku sėjosi'kua'mu Dios. Repauji ñato jũnisosinaja'ñe pa'isinaa'me musanukona. ² Reparumu musanukona Diore cuasamanajeju cu'ache cho'ojũ Diore cuasamana pa'iche pa'isinaa'me. Vati ai paana pa'isinaa'me musanukona. Repau vati ai Diore jachanare chũ'uku'mu. ³ Mai ũcuanuko Diore jachana pa'isinaa'me aperumu. Si'ache cu'ache maire cho'oũache cho'ojũ mai cuasache cu'a ũcuanache vajuchũache cho'osinaa'me mai. Jã'ajekuna Dios chekunare pãi cu'ache cho'onare pe'ruku sėjoku maire ja'me sėjosi'kua'mu. ⁴ Jã'ata'ni Pãi Oi Aijeku maire ruã chiikujeku Dios ⁵ maire cu'are cho'ojũ rekoñoã jũnisosinaja'ñe pa'inareta'ni chẽa paaku mai rekoñoã vajuche ĩsisi'kua'mu Repau. Maini oiũ peore Masiujeku Jesucristo'te vasosi'kupĩ ũcuachi'a mai rekoñoã re'ojarekoñoã care'vakaisi'kua'mu Repau, re'oja'che paapu chini. ⁶ Repau Dios maire Jesucristo neenajejuna Repau'te vasosi'epi mai rekoñoã vajuche'te ĩsi Repau'te kueñe pa'iche jo'kasi'kua'mu. ⁷ Jesucristo neenajejuna ruã re'oja'che cho'okaiku'mu Dios maire, na'a pa'isirumuna pãipi ña ija'che i'kaa'ju chini: "Dios Pãi Oi Aijeku Repau neenare si'ache re'oja'che cho'okaimu", chiiju masia'ju chini. ⁸ Dios maire Repau'te cuasanare oiũ mai rekoñoã re'ojarekoñoã care'vakaisi'kua'mu re'oja'che paapu chini. Mai rekoñoã meñe care'vavesume mai. Diota'ni Masikujeku maire rupu cho'okaisi'kua'mu. ⁹ Maipi, "Chũkuna ruã pa'imasinaa'me", chiimaneajũ chini mai rekoñoã meñe care'vamasiche jo'kamanesi'kua'mu Dios maire. ¹⁰ Diopi cho'oũna pa'inaa'me mai. Maire Jesucristo neenare soisi'kua'mu Repau, re'oja'che cho'ojũ aperumu Repau maire jo'kasi'ere cho'ojũ paapu chini.

Jesucristoji cho'okaiuna re'oja'che ja'me pa'ire'omu maire

¹¹ Jã'ajekuna musanukona judío peona ainesina iere cuasajã'u: Judíopãi, "Dios neenajeju jíkora'muru chã'tiru pa'ica'niru chuto tucacojñosinaa'me chukuna", chiime. Musanukonani cuheju, "Dios neena peonajeju jíkochã'tiru chuto tucacojñomanesinaa'me ina", chiime repana. Jã'ata'ni jã'aja'ñe cho'oche rupu pãi cho'oche'me, chekuna pãi ca'nivua chutoche. ¹² Aperumu musanukona judío peona Cristoni vesuju Repau neena pa'imatesinaa'me. Israelpãi ja'me pa'icu'asi'kua'mu musanukonare, repanapi cuhejuna. Ūcuachi'a Dios neena peonajeju Repau, "Cho'okaija'mu chũ'u", chiisi'e koomanejana pa'isinaa'me musanukona. Dioni vesuju Repauni cuasama'ñe pa'ijuna Repau pa'icheja saiche peosi'kua'mu musanukonare, cho'okaikují peokuna. ¹³ Jã'ata'ni Jesucristo Repau chiepi jüni ro'ikaisi'jekuna musanukona Repau neena aperumu rua so'o pa'isina Diore kueñe pa'ime chura. ¹⁴ Repau Cristoji cho'okaisi'jekuna Ūcuana'me re'oja'che pa'ime mai chura. Mai ūcuachi'a judíopãina'me judío peona ūcuauko Repauna'me re'oja'che pa'iju sãiñechi'a re'oja'che ja'me pa'ime. Repau cho'okaisi'jekuna sãiñechi'a cuhema'me mai chura. Ka'chakuanu pa'isina ūcuate'eujakuanupu pa'ime chura.

¹⁵ Aperumu Dios chũ'u jo'kasi'e peore cho'omanesinare ro'iche pa'isi'kua'mu, jachache ro'i. Chura jã'aja'ñe pa'ima'mu maire, Dios chũ'uñe jachanareta'ni Cristo jüni ro'ikaisi'jekuna. Aperumu mai sãiñechi'a cuhesinaa'me. Chukuna judíopãi Dios chũ'u jo'kasi'e masina musanukonare judío peonare cuhesinaa'me Dios chũ'u jo'kasi'ere vesujuna. Churata'ni Cristo'te Ūcuate'eu'te cuasanajeju majapãija'ñe pa'ime mai. Jã'aja'ñe pa'inajeju sãiñechi'a re'oja'che ja'me pa'ime mai. ¹⁶ Maipi ūcuate'eujakuanupu pa'iju ūcuauko Dioni re'oja'che ja'me paapu chini mai sãiñechi'a cuheche'te sējokaiu jüni ro'ikaisi'kua'mu Cristo maire. ¹⁷ Repau Cristo caje musanukonare judío peonare so'o pa'isinana'me chukuna'te judíopãire, "Diore kueñe pa'ime mai", chiisinare Dios chũ'ore chũ'vasi'kua'mu Repau maipi Diona'me re'oja'che pa'iju sãiñechi'a re'oja'che ja'me paapu chini. ¹⁸ Repau cho'okaisi'jekuna Repau Rekocho Ūcuate'erekochoji maini ka'chakuanupua pa'isinani ūcuaukore ja'me pa'iu cho'okaiuna mai Ja'kure Diore kueñe pa'iju Repau'te sēere'omu maire.

¹⁹ Jã'ajekuna chura musanukona judío peona Diopi ñato tĩnama'me. Chekunare Dios neenare majapãija'ñe

pa'ime mʉsanʉkona chura. Mai ũcuanʉko Dios chĩia'me. ²⁰ Mai ũcuanʉko Dios vʉ'e chuta'a cho'o pi'nimavʉ'ēja'che pa'ime. Dios maire re'oja'che pa'iche che'chokʉ vʉ'e rʉa re'ojavʉ'e cho'ocheja'che cho'omʉ Repaʉ maire. Chʉkʉnapi Jesús saosinana'me Repaʉ chʉ'o kʉanapi chʉ'vajʉna asa chēa cuasajʉ jovosinaa'me mʉsanʉkona. Jesucristoji jʉni ro'ikakʉna chura ũcuanʉko Dios neenaa'me mai. ²¹ Cristoji cho'okaiʉna mai ũcuanʉko sãĩñechi'a re'oja'che ja'me pa'ijʉ Dios vʉ'e chuta'a vēe pi'nimavʉ'ejekʉna si'arʉmʉ na'a rʉa re'ojavʉ'e vēeñeja'ñe pa'ime mai. ²² Jesucristoji cho'okaiʉna mʉsanʉkona judío peona ũcuachi'a Repaʉni cuasajʉ pa'iche re'oja'chere che'chejʉ vʉ'e rʉa re'ojavʉ'e cho'ojʉ pa'icheja'che pa'ime. Ũcuachi'a Repaʉ Rekochoji mʉsanʉkona rekoñoãre ja'me pa'ĩna chʉkʉnana'me Dios vʉ'e re'ojavʉ'ēja'che pa'ime.

3

Pablo'te judío peonare chʉ'vaa'kʉ chini jo'kasi'ea'me

¹ Chʉ'ʉ, Pablo, mʉsanʉkonare judío peonare Jesucristo pa'iche chʉ'vakʉna pãipi chēa cuaorena pãĩ chēavʉ'ere pa'imʉ. ² Dios chʉ'ʉni re'oja'che cho'okaiʉ Repaʉ chʉ'o mʉsanʉkonani judío peonani chʉ'vaa'kʉ chini jo'kasi'kʉa'mʉ. Jã'a asacosome mʉsanʉkona. ³ Chʉ'ʉpi chʉ'vaa'kʉ chini aperʉmʉ kʉamanesichʉ'o churana kʉasi'kʉa'mʉ Dios chʉ'ʉre. Chura repachʉ'o kʉache jmamakaru kʉakʉ tochasi'kʉa'mʉ chʉ'ʉ mʉsanʉkonare. ⁴ Mʉsanʉkonapi ija'ova'te peore ñani Cristo mʉsanʉkonare judío peonare cho'okaiche'te aperʉmʉ kʉamanesi'ere chʉ'ʉ masiche'te ña masijanaa'me. ⁵ Aperʉmʉ pa'isinare irʉmʉ mai masiche kʉamanesi'kʉa'mʉ Dios. Chura Dios Rekocho chʉkʉna'te, Repaʉ neena Jesucristo saosinana'me Repaʉ chʉ'o kʉanare kʉasi'kʉa'mʉ, che'choa'jʉ chini. ⁶ Iea'me Repaʉ chura kʉacuhasi'e: Chura Jesucristo'te cuasache kʉachʉ'ore asa chēa judío peona Dios chĩia'me judiõpãina'me. Chura ũcuate'eujakuanupʉ pa'ijʉ peore Jesucristo cho'okaiche'te ja'me koojanaa'me.

⁷ Mʉsanʉkonare judío peonani Dios chʉ'ʉre Jesucristo'te cuasache kʉachʉ'ore si'arʉmʉ chʉ'vakʉ paʉʉ chini jo'kasi'kʉa'mʉ. Peore Masikʉjekʉ chʉ'ʉpi masi chʉ'vaa'kʉ chini cho'okaimʉ Repaʉ chʉ'ʉre. ⁸ Chʉ'ʉre Repaʉ neenare na'a rʉa cu'ache cho'osi'kʉreta'ni soisi'kʉa'mʉ Dios, mʉsanʉkonare judío peonani Jesucristo Repaʉ neenare karama'ñe re'oja'che cho'okaiche'te chʉ'vaa'kʉ chini. ⁹ Ũcuachi'a chʉ'ʉre si'avãjʉpãĩ che'choche jo'kasi'kʉa'mʉ Dios, chejana'me repacheja pa'iche peore Cho'osi'kʉ

aperum cho'ora chiisi'e kuamanesi'ere repanapi masia'ju chini. ¹⁰ Jã'aja'ñe cho'osi'kuam Repau irum canapi si'avãjupã judiõpãina'me judio peona Jesure cuasaju ja'me chi'iju ũcuate'eujakuanupu pa'ijuna ángelena'me vati Repau si'ache peore masiche'te ña masia'ju chini. ¹¹ Aperum Dios Repau cho'ora chiisi'e Jesucristoni Maire Paakuni chũ'ũna cho'ocuhasi'kuam. ¹² Chura Jesucristoji Maire Paakujì cho'okaiuna, "Dios chũ'ũre pojoja'mũ", chiju cuasa, vajuchuma'ñe Diore sēere'omũ maire Repau'te cuasanare. ¹³ Jã'ajekuna chũ'ũ musanukonani chũ'vakũ cu'ache cho'ocojñoñe'te cuasaju sumava'na pa'imanejũ'ũ, chiimũ chũ'ũ. Chũ'ũpi musanukonani re'oja'che cho'okaiuna pojojũ'ũ.

Jesucristo maire rua chiimũ

¹⁴ Jã'are peore cuasaku ro're ñu'iu mai Ja'kuni sēekaimũ chũ'ũ musanukonare. ¹⁵ Ūcuauji cho'oũna si'avãjupãi cunamũ pa'inana'me cheja pa'ina pa'ime. ¹⁶ Mai Ja'kuni sēekaimũ chũ'ũ, si'ache peore Paaku Dios, Rekochoji musanukona rekoñoũna cho'okaiuna na'a masi cuasaju cu'ache jãvomasiju re'oja'che paapu chini. ¹⁷ Cristoji musanukonare Repau'te cuasanani ja'me pa'iu chũ'ũkuna Repau chiiche cho'õjũ paapu chini sēmũ chũ'ũ. Ūcuachi'a Repauji cho'okaiuna musanukonapi chekunani si'arumũ cuasaju paapu chini sēmũ chũ'ũ. ¹⁸ Mai Jesús neenapi Repau maire chiiche'te ũcuanũko masiũu chini sēmũ chũ'ũ. Repau maire cuasaku rua oiu re'oja'che paamũ. ¹⁹ Cristo maire oiche'te na'a rua masia'ju chini sēekaimũ chũ'ũ. Jã'ata'ni ruarepajekuna peore masicu'amũ maire. Diopi re'oja'chechi'a Pa'ikujì musanukonani re'oja'che cho'okaiuna Repau pa'icheja'che re'oja'che pa'imasia'ju chini sēmũ chũ'ũ.

²⁰ Dios pã ũcuanũkore pojocojnokũ paau. Repau mai rekoñoũ care'vakaiũ'mũ. Peore Masikujekũ si'ache re'oja'che cho'okaimasimũ maire. Mai sēeñe cho'okaiũ sēema'ñejẽ'e cho'okaimũ. Mai sēũu chiiche na'a cajejaiche cho'okaiũ mai sēecuasama'ñejẽ'e si'ache peore re'oja'che cho'okaimũ Repau. ²¹ Jã'ajekuna Jesucristo maire cho'okaikujekuna mai Repau'te cuasana Dioni si'arumũ cuhama'ñe pojojũ paũ. Jã'aja'ñe paau.

4

Dios Rekochoji cho'okaiuna re'oja'che ja'me pa'iche'te kumamũ

¹ Dios maire si'ache re'oja'che cho'okaikũ'mũ. Jã'ajekuna chũ'ũ Repau chũ'ũñe cho'okaikujekũ pã chēavũ'ere pa'ikujì

musanukonare iere rua chu'vamũ: Dios soicojñosinaa'me musanukona. Jã'ajekuna Dios soicojñosina pa'iche pa'ijũ'u. ² "Masinaa'me chukuna", chiima'ne pe'keru pa'ijũ na'mi pe'ruma'ne musanukonare ja'me pa'ina cu'ache cho'osi'e cuasama'ne re'oja'che pa'ijũ sãĩnechi'a cuasajũ'u. ³ Musanukona cavamauro pa'ijũ re'oja'che pa'iche ũhasoma'ne Dios Rekochoji cho'okaiuna peore cho'ore'ochetu'ka cho'oju si'arumu re'oja'che ja'me pa'ijũ'u. ⁴ Mai ũcuanuko Jesucristo'te Ũcuate'eu'te cuasanajeju Repau ca'nivuja'ne pa'ijũ ũcuate'eujakuanupu'me. Dios Rekocho maire ũcuanukore ja'me pa'imũ. Dios maire ũcuanukore soisi'kuamũ Repau pa'ichejana sara chini. Jã'are cha'ame mai ũcuanuko. ⁵ Jesús maire ũcuanukore Paaku'mũ. Mai ũcuanuko Ũcuate'eu'te cuasanaa'me. Mai ũcuanuko Jesuni cuasaju okorocojñosinaa'me. ⁶ Dios maire ũcuanukore Paaku'mũ. Mai ũcuanuko Ja'kuamũ Repau. Maire ũcuanukore chũ'uku Repau'te cho'okaimasiche'te jo'kamũ. Ũcuanukore maire ja'me pa'imũ Repau.

⁷ Jã'ata'ni cho'omasiche ũcuanuko si'acairo koosinaa'me mai, Jesucristo isira chiisi'e. ⁸ Jã'ajekuna Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

Vati chẽa paasinare tua cunaumuna muni re'oja'chere
repanare jo'kasi'kuamũ Repau,
chiimũ.

⁹ "Muisi'kuamũ" chini, ¿je'se chiiku? Ija'che chiimũ: "Muisi'kuamũ" chini "Charo chejana cajesi'kuamũ" chiimũ. ¹⁰ Cheja cajesi'kupĩ cunaumu jã'acho'jena muisi'kuamũ, Dios pa'ichejare pa'ia peore chũ'ura chini. ¹¹ Ũcuauji maire ũcuanukore cho'omasiche si'acairo jo'kasi'kuamũ Repauni cho'okaiju paapu chini. Chukuna'te te'enare paire Dios chu'ore aperumu kuamanesichu'ore ku'ijũ chu'vaa'ju chini saosi'kuamũ Repau. Chekunare Dios chu'o kuakaina paapu chini jo'kasi'kuamũ.

Chekunare Repauni cuasaju chini chu'vache'te jo'kasi'kuamũ. Chekunare Repau'te cuasanani kuiraju paapu chini jo'kasi'kuamũ. Chekunare Repau'te cuasanare che'choche'te jo'kasi'kuamũ. ¹² Jã'aja'ne cho'osi'kuamũ Cristo, maipi ũcuanuko Repau neenapi Repau ca'nivuja'ne pa'ijũ ũcuate'eujakuanupu pa'ijũ Repauni cho'okaiju na'a rua masi cuasaju sãĩnechi'a re'oja'che cho'okaiju re'oja'che paapu chini. ¹³ Mai ũcuanuko Dios Mamakuni Ũcuate'eu'te cuasaju jã'aja'ne cho'oju Repau pa'iche'te masiju si'arumu na'a rua re'oja'che pa'ijũ Repau chiiche cho'oju pa'ijanaa'me. Ũcuachi'a Dios pa'ichejana sani Repau Cristo pa'icheja'che karama'ne re'oja'che pa'ijanaa'me mai.

14 Maipi sãĩnechi'a re'oja'che cho'okani chĩiva'na vesu'cheja'che vesuma'ñe pãĩ jorena ũcuauana rani chekere che'choto tuta saoma'ñeja'ñe repaña che'choche asa chẽamanejanaa'me. ũcuarepare Dios chũ'o jo'kasoma'ñe cuasaju tĩĩne pa'ina chũ'o asa chẽamanejanaa'me mai. 15 Dios chũ'o ũcuarepare asa chẽa pa'iju chekũnare oiju si'arũmu na'a rua re'oja'che pa'iju Maire Paaku Cristo chiiche si'ache cho'ojũ pa'ijanaa'me mai. Repau Cristo Maire Paaku mai rekochoja'che pa'ikũ'mũ. 16 Mai ũcuanũko Repauji cho'okaiũna Repau ca'nivũja'ñe pa'inajeju ũcuate'eujakuanupũ pa'iju sãĩnechi'a cuasaju mai cho'omasicheji re'oja'che cho'okaiju pãĩ ca'nivũ aineeñeja'ñe si'arũmu na'a rua re'oja'che pa'ime.

Cristo'te cuasana mama pa'iche'te kuamu

17 Maire Paakuji chũ'ũkũna cu'ache cho'oma'ñe paapu chini kuamu chũ'u mũsanũkonare. ũcuamakarũ Diore cuasamana pa'icheja'che pa'ijũ'u. Repaña rekoñoã peoche cuasaju peoche pa'inaa'me repaña. 18 Chija'ũna ñacu'acheja'che asavesũme repaña. Asacuhejuña Dios chũ'o asoma'mũ repañare. Jã'ajekũna Diore cuasamarũ pa'ivesũme repaña. 19 Asacuheju ũcuauache cu'ache cho'ojũ juvoma'ñe si'ache tĩĩne cho'onaa'me repaña.

20 Mũsanũkona Jesucristo'te apescuasarũmu jã'aja'ñe pa'iche che'chemanesinaa'me. Jã'aja'ñema'mũ Repau neena pa'iche. 21 Pa'iche ũcuarepare Jesús pa'iche asa Repau neena pa'iche che'chesinacosome mũsanũkona. 22 Jã'ajekũna aperũmu mũsanũkona pa'iju cho'osi'eja'che cho'omanejũ'u. Reparũmu mũsanũkona pojoũu chini si'arũmu na'a rua cu'ache cho'ojũ peoche cho'ojũ pa'isinaa'me. 23 Chura mũsanũkonare mamarekoñoãre paajuña re'oja'chere cuasache pa'imũ. 24 Mamakãa saño sachacheja'che mama pa'ijũ'u. Pa'iche mamare jo'kasi'kua'mũ Dios mũsanũkonare, Repau neenajeju Repau pa'icheja'che re'oja'che pa'iju ũcuarepa cho'oa'ju chini.

25 Jã'ajekũna ũcuamakarũ jorechũ'o i'kajũ'u. Chekũnare i'kani ũcuarepare i'kajũ'u. ũcuanũko Jesús neenajeju ũcuate'eujakuanupũ pa'iju majapãijanaa'me mai. 26 Teakũna cu'ache cho'omanejũ'u. Pe'rusi'e ũcuauumucuse cavesũsojũ'u. 27 Vature cu'ache chũ'ũñe jo'kamanejũ'u. 28 Ñaaneena ñaañe jo'kaso cho'oche'te cho'ojũ pa'ijũ'u. Cho'oche'te cho'ojũ kuri koo chũova'na pa'iva'nare cho'okaire'oche paajũ'u.

29 Cu'ache i'kama'ñe re'oja'chechi'a i'kajũ'u, mũsanũkona i'kache'te pãipi asa vaju na'a re'oja'che paapu chini.

³⁰ Cu'ache cho'omairo pa'ijũ'u, Dios Rekochoji Sumarekocho pa'imanea'ku chini. Repauji ja'me pa'ina Repau pa'icheja saijache masime mai.

³¹ Cu'ache cuasache'te ũhasojũ'u, teachena'me pe'ruju rua i'kache, chekũnare cu'ache cutuchena'me chekũnare si'ache cu'ache cho'ochepoore. ³² Sãĩnechi'a oiju re'oja'che cho'ojũ pa'ijũ'u. Dios musanukonare Cristo neenajejũna cu'ache cho'osi'e cuasama'ñeja'ñe musanukonare ja'me pa'ina cu'ache cho'osi'e cuasamanejũ'u.

5

Dios neena pa'iche'me

¹ Puka'kupi mamakuni oiuna puka'ku pa'iche'te mamaku ñaku che'checheja'che Mũja'ku Dios pa'iche'te che'cheju pa'ijũ'u musanukona. ² Chekũnare oiju pa'ijũ'u Cristo maire oicheja'che. Maini oiu Diopi pojoa'ku chini mai cu'ache cho'osi'e ro'i jũni ro'ikaisi'kua'mu Repau.

³ Umũpãĩ, murũjo peonare umũneema'ñe pa'ijũ'u. Romi ũcuaja'che muũju peonare umũneema'ñe pa'ijũ'u. Cheke cu'a ũcuauache vajuchuache cho'oma'ñe pa'ijũ'u. Ũcuachi'a chekũna nee tua paauache ñamanejũ'u. Jã'aja'ñema'mu Dios neena pa'iche. Jã'ajekũna peore jã'aja'ñe cho'ochepoore cutuma'ñe pa'ijũ'u. ⁴ Chu'o cu'achena'me vë'vechu'o vajuchuache i'kama'ñe pa'ijũ'u. Dios neena pa'ichema'mu jã'a. Jã'aja'ñe i'kama'ñe pa'iju Dioni pojoju si'arũmu, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju pa'ijũ'u.

⁵ Ũcuare ie masime musanukona: Cu'ache cho'ona Jesús paamanajeku Dios pa'icheja saima'me. Umũpãĩ repa rũjo peonare romineenana'me romi repa mũju peonare umũneenana'me cheke cu'a ũcuauache vajuchuache cho'ona Dios pa'icheja saima'me. Ũcuachi'a chekũna paache ña tua paauache cuasana pũsechi'a cuasaju Diore cuasama'me. Jã'ajekũna tũosiva'nani cuasaju pojocheja'che cuasanajejũna Dios pa'icheja saicu'amũ repa. ⁶ Jã'ajekũna pãipi musanukonani, "Cho'ore'omu jã'a", chiito jachajũ'u. Dios jã'aja'ñe cu'ache cho'onare ñani pe'rukũ cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'ũmu, Repau chũ'ũne jachanajejũna. ⁷ Jã'ajekũna musanukona repa pa'iche ña chẽamanejũ'u.

⁸ Aperũmu musanukona Dios pa'iche'te vesuju chijachejaja'che cu'ache cho'ojũ pa'isinaa'me. Jã'ata'ni musanukona chura Maire Paakuni cuasaju miañeja'ñe re'oja'che pa'ime. Jã'ajekũna miañeja'ñe re'oja'chere cho'ojũ pa'ijũ'u. ⁹ Jesuni cuasaju miañeja'ñe pa'iche ija'chea'me: Si'ache re'oja'che cho'ochena'me Dios chũ'ũne cho'ochena'me ũcuarepa

cho'ochē. ¹⁰ Maire Paakũ chiiche'te che'che cho'oju pa'ijũ'u Repauji pojoa'kũ. ¹¹ Chijachejaja'che pa'ina peoche cho'ochē ja'me cho'omañe pa'iju repaña cho'ochē ñani, "Cu'ache'te cho'ome musanukona", chiijũ'u, repaña cho'ochē'te masia'ju. ¹² Repaña rope'e cho'ochē i'kavajuchũache'me. ¹³ Jã'ata'ni musanukonapi i'kato miañe peore ñoñeja'ñe repaña cu'ache cho'ochē cuasoja'mũ repañare. Chekurũmu repaña cu'ache cho'ochē'te cuasani ũhaso miañeja'ñe re'oja'che pa'ijanaa'me. ¹⁴ Jã'ajekũna Dios chũ'o tochasi'e ija'che kũamũ:

Vũijũ'u mũ'u, kãnisosi'kũja'che pa'iku.

Cristoni cuasa vajũjũ'u, mũ'ũni miañeja'ñere re'oja'che pa'iche'te ĩsia'kũ,

chiimũ.

¹⁵ Jã'ajekũna ñamema'ñe si'arũmu re'oja'che cho'oju pa'ijũ'u. Pa'ivesũna pa'icheja'che pa'imanejũ'u; pa'imasina pa'iche pa'ijũ'u. ¹⁶ Irumũ rũa cu'ache cho'ome pã. Jã'ajekũna musanukonapi Dios chiiche'te si'arũmu cho'oju pa'ijũ'u. ¹⁷ Masi cuasamana cho'ochēja'che cho'omanejũ'u. Maire Paakũ chiiche'te asa chẽa cho'oju pa'ijũ'u. ¹⁸ Conore ũku jũ'iju pojomanejũ'u. Dios Rekochoji paakũ cho'okaiũna re'oja'chere cho'oju pojojũ'u. Dios Rekochoji musanukonani paato pojojũ pa'ijanaa'me musanukona. Conore jũ'iju pani cu'ache cho'ochē'te jũvovesũju musanukona rekoñoã cacu'asojanaa'me. ¹⁹ Dioni pojojũ ujare ujajũ Dios chũ'ore i'kajũ sãĩnechi'a re'oja'che che'chojũ'u. Musanukona rekoñoãpi pojojũ ujajũ'u, Maire Paakũji asa pojoa'kũ. ²⁰ Musanukonani ũcuauache ti'jñeto mai Ja'kũre Diore si'arũmu, "Re'orepamũ", chiijũ pa'ijũ'u, Maire Paakũni Jesucristoni cuasajũ.

Ëjana'me rãjo re'oja'che pa'iche'te kũamũ

²¹ Musanukona Cristo'te cuasajũ sãĩnechi'a ña, kukũju pa'ijũ'u. ²² Romi, mũũjũpã ña, kukũju pa'ijũ'u Maire Paakũ'te vajuchũcheja'che. ²³ Cristo Repau neenare chũ'ũñeja'ñe ũjũpi rãjoni chũ'ũa'kũ chini jo'kasi'kũa'mũ Dios. Ũcuachi'a Cristo Repau neenare vati toa sani uuche Ësekaikũ'mũ, Repau ca'nivũja'ñe pa'iju ũcuate'ejakuanupũ pa'inare. ²⁴ Cristo neena repañare Paakũ chũ'ũñe'te cho'oto re'omũ. Ũcuaja'che rãjoromi repaña ũjũpã chũ'ũñe'te peore cho'oto re'omũ.

²⁵ Ëmũpã, mũũjũromi oiju paajũ'u, Cristo Repau neenare oiu jũni ro'ikaisi'ejache. ²⁶ Mai Repau chũ'ore asa chẽa Repau'ni jovorena mai cu'are tũnosokakũna rekoñoã re'ojarekoñoã paaajũ chini maini jũni ro'ikaisi'kũa'mũ

Repau, maini paara chini. ²⁷ Jã'aja'ñe Cho'osi'kupî jo'e rani maire Repau'te cuasanare sa paaku jmamakarujê'e cu'achejê'e peonare re'onare caruñoja'mu Repau maire Repau neenare. ²⁸ Umupâi musanukona ca'nivua oiju kuiracheja'che murûjoromi oiju kuiraju pa'ijû'u. Rûjore oiku meñe oicheja'che oimu. ²⁹⁻³⁰ Pâi te'eujê'e meñe cuhema'ñe kuiraju au âiju pa'ime. Cristo ûcuaja'che maire Repau'te cuasanare ûcuanukore ûcuate'eujakuanupu pa'iju Repau ca'nivuja'ñe pa'inare kuiraku'mu. ³¹ Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kamu: Umujî romio'te veja puka'kupâi ja'me pa'isi'e jo'kaso rûjona'me pani ûcuate'euja'chea'me Diopi ñato, chiimu. ³² Rua asavesamu jã'a. Jã'ata'ni Jesucristo Repau'te cuasanare paache'te kamu repa tocha jo'kasi'e. Repau neena ûcuanuko Repau ca'nivu ûcuate'eca'nivuja'ñe pa'iju ûcuate'eujakuanupu'me. ³³ Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e kuche'te kaku ûcuachi'a chu'u aperumu i'kasi'ere jo'e i'kara, ûcuare i'kasi'kuta'ni. Umupâi, murûjoromi oiju paajû'u musanukona meñe oicheja'che. Ûcuachi'a romi, mujûpâi ña, kujukû pa'ijû'u, chiimu chu'u.

6

Puka'kupâina'me mamachûi re'oja'che pa'iche'te kamu

¹ Chîi, muja'kupâi chû'ũñe jachama'ñe pa'ijû'u Maire Paakuni cuasaju. Jã'aja'ñea'me pa'iche re'oja'che. ²⁻³ Diopi chû'ũna Moisés tocha jo'kasi'e ija'che kamu: Muja'kuna'me muja'kore ña, vajuchuju pa'ijû'u. Jã'aja'ñe pani cheja rua jeerumu pa'iju pojojanaa'me, chiimu. Repau chû'ũñe cho'onare Repau re'oja'che cho'okaijachere kaku chû'ũna charo tochasi'ea'me jã'a. ⁴ Musanukona, puka'kupâi, chîi teache cho'omanejû'u, pe'rumanea'ju. Jã'aja'ñe cho'oma'ñe cu'ache pa'iche'te ûseju, re'oja'che pa'iche'te che'choju jojajû'u, Maire Paakuni cuasaju Repau chiiche'te cho'ojû aineeju paarû.

Cho'oche cho'okainana'me repanare paana re'oja'che pa'iche'te kamu

⁵ Cho'oche cho'okaina icheja cheja pa'irumu musanukonare paanare ña, vajuchuju re'oja'che cho'oñu chini cuasaju repa chû'ũñe jachama'ñe cho'ojû pa'ijû'u, Cristo'te cho'okaicheja'che. ⁶ Repanapi pojoa'ju chini repa ñarumuchi'a cho'oma'ñe si'arumu cho'oche re'oja'che cho'okaiju pa'ijû'u, Cristo'te cho'okaina ñamema'ñe pojoju Dios chiiche cho'okaiju pa'icheja'che. ⁷ Musanukona

cho'ochē re'oja'che cho'ouache cuasajū masi cho'ojū pa'ijū'ū, mūsanukona Maire Paakū'te cho'okaijū pa'icheja'che. "Pāichi'a cho'okaimū chū'ū ie", chiima'ñe, "Dioni cho'okaiū pa'imū chū'ū", chiijū cuasajū rūa masi cho'okaijū pa'ijū'ū mūsanukona cho'ochē. ⁸ Pāi chēa paanana'me chēa paamana re'oja'che cho'osi'e ro'ire Maire Paakū'ji repana cho'osinukorū pa'iche ūcuanukore te'enarechi'a re'oja'chere si'acairo īsikūna koojache masime mūsanukona.

⁹ Ūcuaja'che mūsanukona cho'ochē chū'ūna, asarepajū'ū. Re'oja'che cho'ojū mūsanukonare cho'ochē cho'okainare pe'ruma'ñe chū'ūjū pa'ijū'ū. Iere cavesuma'ñe cuasajū'ū: Cūnaumū Pa'ikū Maire Paakū mūsanukonare ūcuanukore Paakū'mū, ainana'me cho'ochē cho'okainare. Ūcuanukore ūcuapa'rūva chiijū mūsanukona cho'osi'e ro'i cho'osinukorū pa'iche re'oja'che si'acairo īsija'mū Repaū.

Diore cuasana vatire cavache'te kuamū

¹⁰ Asarepajū'ū, chū'ū majapāijana. Maire Paakūni cuasajū sēejū'ū, Repaū peore masicheji cho'okaiūna koka paajū cacu'ama'ñe paūu chini. ¹¹ Sōtao cavapi'rajū peore cavakāña sa'checheja'che Dioni rūa sēejū'ū, Ūcuauji cho'okaiūna jorechū'opī mūsanukonani vatipi cacu'ora chiito koka paajū cacu'ama'ñe paūu chini. ¹² Pāire cavama'me mai. Cūnaumū pa'inare cu'ache chū'ūnani vati ainani cavanaa'me mai, re'oja'che paūu chini. Repana vati aina chijachejaja'che cu'ache pa'inani pāi paajū chū'ūme. ¹³ Jā'ajekūna sōtao cavakāña sa'checheja'che Dioni rūa sēejū'ū, Ūcuauji cho'okaiūna jūvomasijū vati mūsanukonare cu'ache cho'orūmū ūcua cacu'ama'ñe paūu chini.

¹⁴ Ija'che pa'ijū cacu'ama'ñe pa'ijū'ū: Sōtao kāña sa'che ka'raja'imanea'kū chini corejakāña pi'iche tūa'ñeja'ñe Dios chū'o ūcuarepare che'che masijū'ū. Sōtaopāi ā'capuāre asi cho'ocojño'ñe'te cuhejū cūnakāña tūi'ñeja'ñe re'oja'chechi'a cho'ojū pa'ijū'ū. ¹⁵ Sōtaopāi ku'ire'oa'kū chini botakoro ju'ijū ku'icheja'che Diore re'oja'che ja'me pa'iche'te kuavajuchūma'ñe kuajū ku'ijū'ū. ¹⁶ Ūcuaja'che saonoā toa pa'iñoāre saocojño'ñe'te cuhejū sōtaopāi tā'tako'ña cāji'ñeja'ñe Dioni cuasajū sēejū pa'ijū'ū, vatipi mūsanukonani cu'ache cho'oto Diopi tā'takaau chini. ¹⁷ Sōtaopāi sījore asi cho'ocojño'ñe'te cuhejū cūnatuhiroā tuhicheja'che Jesucristo maire jūni ro'ikaisi'ere si'arūmū cuasajū pa'ijū'ū. Sōtaopāi cavapi'rajū va'jña sia cāji'ñeja'ñe Dios chū'ore masijū Dios Rekochoji cho'okaiūna Dios chū'ore i'kajū vatire cajejaijū'ū. ¹⁸ Jā'aja'ñe pa'ijū ūcuauacheji ti'jñeto Dios Rekochoji

cho'okaiuna cu'ache cho'omaneñu chini si'arumu Diore sēejū pa'ijũ'ũ, cuhasoma'ñe. Ūcuachi'a, ñarepajū pa'ijū, Dios neenare ūcuanukore si'arumu sēekaijū pa'ijũ'ũ, cu'ache cho'omanea'jū.

¹⁹ Chũ're ūcuachi'a sēekaijũ'ũ Repajū cho'okaiuna Repajū aperumu kuamanesi'ere Jesucristo'te cuasache kuachũ'ore vajuchuma'ñe kuakuna pāipi asa masia'jū chini. ²⁰ Cristo Repajū chũ'ore chũ'vaa'ku chini chũ're chēa saosi'kua'mũ. Chura Repajū chũ'o chũ'vakujeku pāi chēavũ'ere pa'imũ chũ'ũ. Diore sēekaijũ'ũ chũ're; vajuchuma'ñe Jesucristo pa'iche'te chekunani kuaku pasa.

Cuhacho tochasi'ea'me

²¹ Tíquico, chũ'ũ cuasakūji, mai majapāiujajūji, Cristo'te re'oja'che cho'okaikūji musanukona pa'ichejana sani chũ'ũ cho'ochena'me chũ'ũ pa'iche kuaja'mũ. ²² Jā'are chini musanukona pa'ichejana saomu chũ'ũ repajū'te chukuna pa'iche'te kuakuna asa pojoa'jū chini.

²³ Mai Ja'ku Diona'me Maire Paaku Jesucristo cho'okaau musanukonare chukuna majapāijanare, musanukonapi Repajūni cuasajū sāiñechi'a oijū re'oja'che paapu chini. ²⁴ Maire Paakuni Jesucristoni chiijū cuhasoma'ñe cuasanare ūcuanukore oia re'oja'che cho'okaau Dios. Re'omũ.

Pablo

San Pablo Filipos vñ'ejoopo pa'inare chũ'o tocha saosi'ea'me

Chũ'o saosi'ea'me

¹ Chũ'u, Pablo, Timoteona'me, Jesucristo'te cho'oche cho'okainapi, m̄sanukonare Filipos vñ'ejoopo pa'inare Jesucristo'te cuasajũ jovosinajejũ Dios neenare ũcuanukore ija'ova utija'ova tocha saome, m̄sanukonare chũ'ũnana'me ũcuanare cho'oche cho'okainare. ² Mai Ja'kũ Diona'me Maire Paakũ Jesucristoji m̄sanukona rekoñoãna re'oja'che pa'iche'te cho'okaijũna re'oja'che pa'ijũ'u.

Jesure cuasanare Pablo Diore s̄ekaiũ pa'isi'ere kũamũ

³ M̄sanukona re'oja'che pa'iche'te cuasani chũ'u Cuasakũ'te Diore, "Re'orepamũ, Ja'kũ", chiũ pa'ikũ'mũ chũ'u. ⁴⁻⁵ M̄sanukonapi Repaũ'te apecuasarũmũpi irũmũjatũ'ka chekũna pãipi Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore asajũ paapũ chini cuhama'ñe ja'me cho'okaiche'te cuasakũ m̄sanukonare s̄ekani si'arũmũ pojokũ s̄ekaiũ pa'ikũ'mũ chũ'u Repaũ'te. ⁶ Dios m̄sanukonare si'arũmũ na'a re'oja'che paapũ chini cho'okaiũ pa'imũ. Jesucristo jo'e raiumucusejatũ'ka Repaũji cuhama'ñe cho'okaiũna m̄sanukona re'oja'che pa'ijũ, pi'niñetũ'ka cho'oju pa'ijache masimũ chũ'u. ⁷ Chũ'ũpi m̄sanukonare jã'aja'ñe cuasato rũa re'omũ. M̄sanukona Diore ja'me re'oja'che cho'okaicojñonare, rũa chiũ chũ'u rekocho oimũ. Chũ'u ivũ'e pãi ch̄eavũ'ere pa'iu chekũrũmũ chũ'ũpi ku'iu Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore chũ'vakũ panijẽ'e m̄sanukonare ũcua oiũ pa'ija'mũ. ⁸ Jesucristoji oiũ cho'okaiũna chũ'u m̄sanukonare ũcuanukore rũa oiũ ñauache cuasache masimũ Dios. ⁹ Ũcuachi'a m̄sanukonapi sãĩñechi'a si'arũmũ na'a rũa oijũ Repaũ chũ'ojẽ'e na'a rũa masijũ re'oja'che pa'imasia'jũ chini Diore s̄ekaiũ pa'imũ chũ'u. ¹⁰ Jã'aja'ñe pani cuasa, "Iepi na'a re'omũ", chini masijũ si'arũmũ na'a rũa re'oja'che cho'oju Cristo jo'e rairũmũjatũ'ka cu'achejẽ'e cho'oma'ñe re'oja'chechi'a cho'oju pa'ijanaa'me m̄sanukona. ¹¹ Jesucristoji cho'okaiũna m̄sanukonapi re'oja'chere si'ache cho'oju pa'ito pãi ña Diore, "Rũa Re'okũji peore Masiũ'mũ mũ'u", chiũju pojojanaa'me.

Cristo chiiche cho'okaijũ pa'iche'te kũamũ

¹² Chũ'u majapãijana, ie masijũ'u: Chũ'ũpi si'ache cu'ache cho'ocojñokũna pãi chura Jesucristo'te cuasache kũachũ'o

na'a rua jainuko asaju pa'ime. ¹³ Chu'u Cristo neekujeku pãi chēavū'e pa'iche, pãi chũ'uku vū'e pa'inana'me chekuna pãi icheja pa'ina ũcuanuko masime. ¹⁴ Ūcuachi'a mai majapãijana icheja pa'ina jainuko chu'u pãi chēavū'e pa'iche'te ña, vajuchuche jo'kasō Maire Paakuni Dioni na'a rua cuasajuna Ūcuauji cho'okaiuna Repau chu'o na'a rua chu'vaju pa'inaa'me.

¹⁵ Pãi te'ena chekuna neere tua paañu chini cuasaju ũcuachi'a chekunare re'oja'che cho'ocheja'chere na'a rua re'oja'che cho'ocojñoñu chini Cristo pa'iche'te chu'vaju pa'ime. Ūcuarepaa'me jā'a. Chekunata'ni re'oja'che cho'oñu chini cuasaju chu'vaju pa'ime. ¹⁶ Repana re'oja'che cho'oñu chini cuasaju chu'vana Diopi chu'uni ivū'ere pãi chēavū'ere pa'iu Cristo'te cuasache kuachū'ore chu'vaa'ku chini jo'kauna masiju chu'ure cuasaju pãire chu'vaju pa'ijuasome. ¹⁷ Chekunata'ni, ũcuarepa cho'omanajeju te'ena re'oja'che cutucojñoñu chini Cristo pa'iche'te kuame. Ūcuachi'a chu'uni pãi chēavū'e pa'ikuni na'a rua pa'icu'ache cho'oñu chini chu'vame.

¹⁸ Jã'ata'ni jā'a cuasama'mu chu'u. Re'oja'che cuasanapi jā'apãani ũcuarepa cho'omana chu'vatojē'e Cristo pa'iche asame pãi. Jã'ajekuna pojomu chu'u. Ūcuachi'a iere masiku jo'e na'a rua pojoja'mu chu'u. ¹⁹ Mūsanukonapi Dioni cuasaju sēekaijuna Jesucristo Rekochoji cho'okaiuna chu'u cu'ache cho'ocojñoñe re'oja'che pani etajaija'mu chu'u. ²⁰ Chu'upi cho'oa'ku chini Dios jo'kasi'ere vajuchuma'ñe masi cho'oku pasa chiimu chu'u, pãipi chu'u cho'oche'te ña, chu'upi ũcua vajuu pa'itojē'e ũcuachi'a chuenisorujē'e Cristoni si'arumu pojoju, "Rua Masiu'mu mu'u", chiiju masia'ju chini. ²¹ Chu'u vajuu pa'irumuna Cristo chiichechi'a cho'oku pojoku pa'ija'mu chu'u. Chu'upi jūnisoru na'a re'oja'che ti'jñeja'mu chu'ure. ²² Jã'ata'ni chu'u na'a jeerumu vajuu pani Repau'te na'a rua cho'oche cho'okaiu pa'ire'omu. Jã'ajekuna chu'u chēajañejē'e vesumu. ²³ Ka'chamajña chiimu chu'u. Jūnisoru chiimu chu'u, sani Cristona'me ai pasa chini. Jã'aja'ñepi na'a re'omu chu'ure. ²⁴ Jã'ata'ni chu'upi vajuu pa'iu mūsanukonare karache'te cho'okaiu pa'ito na'a re'omu. ²⁵ Jã'are cuasaku chu'u na'a jeerumu pa'ijache masimu. Pa'iu cho'okaiu pa'ija'mu chu'u mūsanukonapi Dioni na'a masi cuasaju, na'a rua pojoju paapu chini. ²⁶ Jã'aja'ñejekuna chu'upi mūsanukonani jo'e ñara chini sakuna Repau'te na'a rua pojoju pa'ijanaa'me mūsanukona. ²⁷ Si'arumu re'oja'chechi'a pa'iju Dios chu'o Jesucristo pa'iche kuachū'ore cuasana pa'iche pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe

pa'ito sani ñani ũcuachi'a mŕsanukona pa'iche'te rupŕ
 asanijē'e masija'mŕ chu'ŕ mŕsanukona re'oja'che pa'iche.
 Ũcuachi'a mŕsanukona ũcuate'e cuasaju re'oja'che
 ja'me pa'iju chekŕnapi asa chēa Dioni cuasaju jovoajŕ
 chini Repaŕ chu'o chu'vajŕ pa'iche masija'mŕ chu'ŕ.
 28 Ũcuachi'a mŕsanukonare cuhenare jmamakarujē'e
 vajuchuma'ñe Dios chu'o chu'vajŕ pa'iche masija'mŕ chu'ŕ.
 Mŕsanukona jã'aja'ñe cho'oche repana cho'osojachena'me
 Diopi cho'okaiŕna mŕsanukona pani etajani re'oja'che
 pa'ijachere ñomŕ repanare. 29 Cristo cho'okaisi'ejekŕna
 Dios maire Repaŕ'te cuasachechi'a jo'kama'ñe Ũcuani
 cuasaju Repaŕ cho'ocojñosi'ēja'che cu'ache cho'ocojñoju
 pa'iche jo'kasi'kŕa'mŕ. 30 Jã'ajekŕna chu'ŕpi cu'ache
 cho'ocojño'kŕna mŕsanukona aperŕmŕ ñasi'ena'me irŕmŕ
 asacheja'che cu'ache cho'ocojñoju pa'ijŕasome.

2

*Cristo Repaŕ chŕ'ũñe jo'kaso pãiu carŕni rani pa'isi'ere
 kŕamŕ*

1 Cristoji cho'okaiŕna re'oja'che cho'o koka paame
 mŕsanukona. Repaŕji oiŕ cho'okaiŕna rekoñoãpi
 re'oja'che pa'ime mŕsanukona. Ũcuachi'a Dios Rekochoji
 mŕsanukonani si'arŕmŕ ja'me pa'iaŕna chekŕnare oiŕ
 cuasame. 2 Jã'aja'ñejekŕna ja'me re'oja'che pa'iju
 sãiñechi'a oiŕ re'oja'che cho'okaiŕ ũcuate'e cuasaju
 ũcuate'e cho'oñu chiiju pa'ijŕ'ŕ. Jã'aja'ñe pa'ito rŕa
 pojoja'mŕ chu'ŕ. 3 Jmamakarujē'e, "Na'a rŕa masiŕ'mŕ
 chu'ŕ", chini chekŕnani cajejañu chini cuasama'ñe, "Ina
 chu'ŕre na'a re'onaa'me", chiiju cuasaju pa'ijŕ'ŕ. 4 Te'eujē'e
 meñechi'a cuasama'ñe chekŕnare cuasaju oiŕ cho'okaiŕ
 pa'ijŕ'ŕ.

5 Jesucristo cuasacheja'che re'oja'che cuasaju pa'ijŕ'ŕ.

6 Ija'che paniasomŕ Repaŕ:

Dios Mamakujeku cŕnaŕmŕre re'oja'che pa'iaŕ chŕ'ŕkŕta'ni
 chŕ'ũñe jo'kaso ranciasomŕ Repaŕ.

7 Repaŕ paache re'oja'che jo'ka rani pãioji paaona maija'iaŕ
 pãiu ainee

rupŕ cho'oche cho'okaiva'ŕ pa'icheja'che paniasomŕ Repaŕ.

8 Pãiu pa'iaŕ Re'okŕta'ni, "Inare na'a re'okŕ'mŕ chu'ŕ",
 chiima'ñe

Pŕka'ku chŕ'ũñe'te jachama'ñe cho'okŕ chuenisoche
 vajuchŕache'te

cu'ache cho'osina chuenisocheja'che kurususē'verona
 chuenisoasomŕ Repaŕ.

9 Jã'ajekuna Dios Repau'te vaso cunaumuna jo'e mua
 Ūcuana'me
 pãire ũcuanukore chũ'ua'ku chini kueñe ñoosomu.
 10-11 Cheja pa'inana'me cunaumu pa'inana'me vati toa
 pa'inapi Repauni ũcuanuko vajuchuju,
 "Jesucristo peore Paakují Masiu'mu", chiiju masia'ju chini
 jo'kaasomu Dios Repau'te Jesure.
 Jã'ajekuna Puka'ku Dios jã'aja'ñe cho'osi'ku rua pojo-
 cojñoku pa'imu.

Jesure cuasana miañeja'ñe pa'iche'te kummu

12 Chu'u cuasana, musanukona chu'u chũ'uñe asa
 jachama'ñe rua jeerumu cho'ojũ panicuhame. Jã'ata'ni
 chu'u ja'me pa'irumuchi'a cho'ojũ pa'ima'ñe chu'u
 peorumujẽ'e ũcua na'a rua cho'ojũ pa'ijũ'u. Musanukona
 rekoñoãpi vajuchuju peore cho'ore'ochetu'ka cuhasoma'ñe
 masi cho'ojũ pa'ijũ'u, pani etajani ja'me re'oja'che pañu
 chini. 13 Dioa'mu maire Cho'okaiku. Maipi Repau chiiche'te
 re'oja'che cho'ouakuna cho'omasiju cho'ojũ paaru chini
 cho'okaimu maire.

14 Peore musanukona cho'оче ke'reju cavama'ñe
 cho'ojũ pa'ijũ'u. 15 Musanukonapi jã'aja'ñe pa'ito
 pãi musanukonare ña, "Cu'ache cho'ome ina",
 chiimanejanaa'me re'oja'chechi'a pa'ijuna. Ūcuachi'a
 Dios chũ pa'iche pa'iju, pãi si'ache rua tiiñe cu'ache
 cho'ona pa'icheja pa'inata'ni jmamakarujẽ'e cu'achejẽ'e
 cho'oma'ñe re'oja'che pa'ijũ'u. Repanare chijachejaja'che
 cu'ache pa'inani re'oja'che pa'inapi ja'me pa'iju chijachejare
 majñoko miañeja'ñe re'oja'che cho'o ñojũ pa'ijũ'u.
 16 Dios chu'o re'oja'che pa'iche kuachũ'ore cuasaju
 chekunani kujũ pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'ojũ pa'ito Cristo
 jo'e raikumucusena musanukona re'oja'che pa'isi'e rua
 pojoku kujaja'mu chu'u, "Chu'vate'emanesi'kua'mu chu'u
 repanare", chini cuasaku. 17 Jã'ata'ni chu'u musanukonare
 Repauni cuasaju jovoajũ chini chu'vakũ chuenisonijẽ'e
 ũcua pojoja'mu, musanukonapi Repau'te cuasanajeju
 pojojũ pa'ijuna. 18 Jã'ajekuna chu'upi pojoku pa'ina
 musanukona ũcuaja'che pojojũ pa'ijũ'u.

Timoteona'me Epafrodito pa'iche'te kummu

19 Maire Paaku Jesupi chiito Timoteo'te musanukona
 pa'ichejana na'mi saora chiimu chu'u, musanukona
 re'oja'che pa'iche'te ñajani ra kuana asa vajura
 chini. 20 Chu'u cuasacheja'che musanukonare oiu
 re'oja'che cho'okasa chini cuasaku cheku te'eujẽ'e peomu.
 Timoteochi'aa'mu chu'u cuasacheja'che musanukonare oiu

cuasaku. ²¹ Chekuna ũcuanuko repana chiichechi'a cuasaju Jesucristo chiicheta'ni cuasamanaa'me. ²² Mŕsanukona repau Timoteo re'oja'che pa'iche masime. Chu'una'me Jesucristo'te cuasache kuachu'ore masi chu'vaku puka'kure cho'okaicheja'che ja'me re'oja'che cho'okaiu pa'iku'mu repau chu'ure. ²³ Jã'ajekuna chu'ure cho'ojachere asa masi, teana mŕsanukona pa'ichejana saora chiimu chu'u repau'te. ²⁴ Maire Paakũji chiito chu'urepauji ivu'e pãi chẽavũ'e na'mi eta mŕsanukonare sani ñara chiimu chu'ũ.

²⁵ Ũcuachi'a chu'ũ cuasato mai majarpãiuja'iu'te Epafroditoro mŕsanukona pa'ichejana jo'e co'choche chiimu. Mŕsanukonapi chu'uni kuiraa'ku chini repau'te raorena chekuna rua ũsetota'ni ũcua chu'una'me pa'iu Dios chu'o chu'vaku pa'imũ repau. ²⁶ Mŕsanukonare ũcuanukore rua oiũ ñara chiimu repau. Ũcuachi'a repau ravũ jũ'isi'e mŕsanukona asasi'ere asa sumava'u pa'imũ repau. ²⁷ Rua jũ'iu jũnisora'asi'kuamũ repau. Jã'ata'ni Diopi oiũ cho'okaiuna vajucuhasi'kuamũ repau. Repau'techi'a oima'ñe chu'urejatũ'ka oiũ cho'okaisi'kuamũ Dios, chu'uni cu'ache ti'jñeuna suma'ñe pa'iva'uni na'a rua cu'ache ti'jñeuna suma'ñe cuasaku otare oiũ pa'imaneakũ chini. ²⁸ Jã'ajekuna repau'te na'mi saora chiimu chu'ũ mŕsanukonapi ña pojoju pa'ijũna chu'ujẽ'e ũcuamakaru sumava'u pasa chini. ²⁹ Maire Paakuni cuasaku mai majarpãiuja'iujekuna pojoju re'oja'che cho'okaijũ'u repau'te. Repau pa'icheja'che pa'inare ũcuanukore chiiju pojoju pa'ijũ'u. ³⁰ Cristoni cho'oche'te cho'okaiũ jũnisora'asi'kuamũ repau, mŕsanukonare cho'okaicu'ache'te chu'uni rani cho'okaiũ.

3

Jesucristo chiiche masi cho'okaina pa'iche'te kuamu

¹ Chura, chu'ũ majarpãijana, Maire Paakũji mŕsanukonani paakuna pojoju pa'ijũ'u, chiimu chu'ũ. Chu'ũ aperumu i'kakũ tochasi'ere mŕsanukonapi jo'e asato re'omu. Jã'ajekuna tocha ca'nasoma'ñe ũcuare i'kakũ tochamu chu'ũ.

² Ñarepaju pa'ijũ'u mŕsanukonani jamuchai koka-neenaja'ñe pa'iju pãi ca'ni chutoneenapi jĩkomu chã'tiro pa'ica'niru chuto tuacojñoñe chũ'unapi cacu'omaneaju.

³ Pãi Jesurejẽ'e cuasama'ñe rupũ sẽ'sevuchi'a circuncisión cho'ocojñoña Dios neenama'me. Maipi Dios Rekochoji cho'okaiuna Jesucristoni cuasaju jovo vajũ Dioni pojoju, "Rua vesũme chukuna", chiinapi Dios neenaa'me.

⁴ Sẽ'sevuchi'a re'oja'che cho'uju Dioni re'oja'che ja'me

pa'ire'oto chũ'u jā'ajamajñarũã cho'ocheji Repau'te rũa re'oja'che ja'me pa'ira'amũ.

Jā'ajamajñarũã cho'okũ aineesi'kũjekũ pãi chũ'u pa'iche'te ñato rũa re'oja'che pa'ikũ'mũ chũ'u. ⁵ Israelpãijekũ ochorepaumucujña pa'ikũji jĩkora'muru chã'tiru pa'ica'niru chũto tũacojñosi'kũa'mũ chũ'u. Benjaminvãjujekũ hebreorepau'mũ chũ'u. Ũcuachi'a fariseopãijekũ Dios aperũmũ chũ'u jo'kasi'e rũa re'oja'che cho'okũ aineekũ pa'isi'kũa'mũ chũ'u. ⁶ Dios chiiche'te cho'okaineekũ Jesure cuasanare tuha Repau'te cuasache'te ãsekũ vaiche chũ'ũkũ pa'isi'kũa'mũ chũ'u. Ũcuachi'a Dios aperũmũ chũ'u jo'kasi'e chũ'ũre peore cho'ore'ochetũ'ka masi cho'okũ pa'isi'kũa'mũ chũ'u.

⁷ Peore jā'a chũ'u aperũmũ, "Rũa re'omũ ie", chiiũ cuasasi'e irũmũ Cristonĩ cuasakũ, "Peoche'me jā'a", chiiũ cuasamũ chũ'u. ⁸ Chura, "Cheke peore peoche'me", chini cuasa, "Jesucristo'te chũ'ũre Paakũ'te cuasachechi'aa'me re'oche", chiiũ cuasakũ'mũ chũ'u. Na'a rũa re'oja'chere chiiũ Repau'ni cuasakũ jovo, cheke chũ'ũni chĩ'ca pa'icheja'che pa'ũna peore sējjososi'kũa'mũ chũ'u. ⁹ Cristona'me re'oja'che pasa chini cuasakũ Repau'te jovosi'kũa'mũ chũ'u. Aperũmũ Dios chũ'u jo'kasi'ere te'ũ cho'okũ re'oja'che pa'ito karamũ. Jā'ajekũna Diopi cho'okaiũna rũa re'oja'che pasa chini jovosi'kũa'mũ chũ'u. ¹⁰ Cristo pa'iche'te na'a rũa masira chiimũ chũ'u. Chuenisouna Repau'te Vasosi'kũpi Peore Masiũji Diopi cho'okaiũna Cristo cu'ache cho'ocojñosi'kũta'ni ũcua re'oja'che paniasomũ. Chũ'u ũcuaja'che cu'ache cho'ocojñonijẽ'e Ũcuauji cho'okaiũna re'oja'che pasa chiimũ chũ'u. Repau' chuenisosi'ejache chuenisonijẽ'e chũ'ũpi meñe Ũcuau'ni ĩsija'mũ. ¹¹ Jā'aja'ñe peore cho'ora chiiũ ũcuachi'a pãi jũ'isina ũcuau'ko vajurairũmũna vajurasa chiimũ chũ'u.

Jesucristo chũ'u jo'kasi'e masi cho'oche'te kũamũ

¹² Dios chiiche cho'oche chuta'a peore masi che'chema'mũ chũ'u. Re'oja'che pa'iche chuta'a karamũ chũ'ũre. Jā'ata'ni che'cheneekũ si'arũmũ na'a rũa re'oja'che pa'iu pa'ikũ'mũ chũ'u, chũ'ũpi cho'oa'kũ chini Jesucristo jo'kasi'ere peore masi cho'ora chini. ¹³ Asarepajũ'u, chũ'u majapãijana. Chũ'u cuasato chũ'ũre jo'kasi'e cho'oche chuta'a karamũ. Jā'ata'ni aperũmũ pa'isi'ejẽ'e cuasama'ñe re'oja'chere na'a rũa cho'omasira chini re'oja'che cho'ochechi'a cuasakũ pa'ikũ'mũ chũ'u. ¹⁴ Chũ'ũpi cho'oa'kũ chini Dios jo'kasi'ere masi cho'o pi'nira chiimũ chũ'u. Jesucristo

cho'okaisi'ejekuna Dios maini pojokũ chẽa ãsira chiiche'te re'oja'che koora chini peore cho'ore'ochetũ'ka Repau chiiche'te cho'okũ pa'imũ chu'ũ.

15 Maire ũcuanũkore Diore masi cuasanare jã'aja'ñe cuasache pa'imũ. Mũsanũkonapi jã'aja'ñe cuasamana pa'ito Diopi che'choja'mũ repare masia'jũ chini. 16 Mai che'chesi'e re'oja'che cho'oche ũhasoma'ñe ũcua cho'oju paũ.

17 Asarepajũ'ũ, chu'ũ majapãijana. Chekuna cho'ocheja'che chu'ũ re'oja'che cho'oche'te ña chẽa ũcuaja'che cho'oju pa'ijũ'ũ. Ũcuachi'a chũkuna mũsanũkonare che'chosi'e asa chẽa masi pa'ina pa'iche'te ñaju repaña pa'icheja'che pa'ijũ'ũ. 18 Ie ruarepañoã kuasi'kua'mũ chu'ũ mũsanũkonare. Jã'ata'ni oiũ jo'e ũcuare i'kamũ chu'ũ. Pãi Jesucristo'te cuasana jainũko Repau kurususẽ'vero jũni ro'ikaisi'e kuhena pa'icheja'che pa'ijũ Repau'te cuasamanaja'ñe cu'ache pa'ime. 19 Icheja pa'ichechi'a cuasaju repañare uachechi'a vajuchũache cho'oju pojoju pa'inaa'me repaña. Jã'aja'ñe pa'ijũ cacu'a na'a ruã cu'ache cho'oju cho'osojanaa'me repaña. 20 Maita'ni Dios pa'icheja canaa'me ai sani pa'ijanajejũ. Maire Paakũ Jesucristo repacheja cakũ rani maire sa re'oja'che paajachere pojoju cha'ame mai. 21 Reparũmũ Repau peore Paakũji Masikũjekũ mai ca'nivũã re'oja'chechi'a pa'ivesũca'nivũã Repau ca'nivũja'ñe sañokaija'mũ, maipi Repau ca'nivũja'ñe paaa'jũ chini, jo'e jũ'imaca'nivũji re'oja'che cho'o koka paaca'nivũja'ñe.

4

Si'arũmũ pojoju pa'iche'te kũamũ

1 Jã'ajekuna, chu'ũ majapãijana, chu'ũ oiũ ñauache cuasana, cacu'ama'ñe ũcua Maire Paakũni masi cuasaju re'oja'che pa'ijũ pa'ijũ'ũ. Mũsanũkonare cuasakũ ruã pojomũ chu'ũ. Mũsanũkona re'oja'che pa'iche jã'a chu'ũ masi cho'osi'e ro'ia'me.

2 Evodiana'me Sıntique'te ũcuamakarũ cavaju paapũ chini chu'vamũ chu'ũ, Maire Paakũni cuasaju majapãiromijanajejũ re'oja'che ja'me paapũ chini. 3 Mũ'ũre, chu'ũna'me Maire Paakũ'te cho'oche masi cho'okaikũ'te, cho'okaiũ pa'ijũ'ũ repañare re'oja'che ja'me paapũ chini i'kamũ chu'ũ. Repaña romi ũcuachi'a chu'ũre Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore chu'vakuna ja'me cho'okaisinaa'me, Clementena'me chekuna chu'ũna'me cho'oche cho'osina. Repaña ũcuanũko Dios neephũro utija'ophũrona repaña

mami tochacojñosi'e paame, pa'iche mama pa'ina mami tochacojñosiphurona.

⁴ Maire Paakuji musanukonani paakuna si'arummu pojoju pa'ijũ'u. Jo'e ũcuare tochaku i'kara. Pojoju pa'ijũ'u. ⁵ Pe'keru pa'iju pãi chekunare ũcuanukore re'oja'che cho'o ñoju pa'ijũ'u. Maire Paaku jo'e na'mi raija'mu. ⁶ Jã'ajekuna musanukonare cu'ache ti'jñejañe vajuchuma'ñe cuasaju Dioni si'arummu sêeju pa'ijũ'u. Repau cho'okaijachere cuasaju, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju musanukona chi-iche'te sêeju pa'ijũ'u Repau'te. ⁷ Jã'aja'ñe cho'oto Dios musanukona rekoñoãna re'oja'che pa'iche pãijê'e vesuche'te cho'okaija'mu. Rekoñoãpi re'oja'che pa'iju cu'ache ti'jñetojê'e vajuchuju sumana pa'imanejanaa'me musanukona, Jesucristoji ja'me pa'ina.

Re'oja'che cho'ochечи'a cuasaju pa'iche'te kwamu

⁸ ũcuachi'a ie chu'vammu chu'u musanukonare, chu'u majapãijanare: Peore re'oja'che pa'iche'te cuasaju pa'ijũ'u, ũcuarepa pa'iche, pojoju pa'iche, re'oja'che cutucojñoñe, pe'keru pa'iche, rũhiñe cho'oche, pãi oiju pa'iche, re'oja'che cuasaju pa'ichena'me masi cho'oche. "Peore re'omu ie", chiire'ochechi'a cuasaju pa'ijũ'u.

⁹ Chu'u musanukonare che'chokuna asa chêasi'e cho'ojũ pa'ijũ'u. ũcuachi'a musanukona chu'u i'kache asasi'ena'me chu'u cho'oche ñasi'ere ũcuaja'che cho'ojũ pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'ojũ pa'ito Dios musanukonare jo'kama'ñe ja'me pa'ija'mu, pãi rekoñoã re'oja'che pa'iche ñisiku.

Filipos vñ'ejoopo pa'ina Pablo'te kuri ñisi'ere kwamu

¹⁰ Aperummu musanukona chu'ure oinata'ni cho'okaicu'akuna reparummu cho'okaimanesinapi chu'uni oiju jo'e cho'okatena rua pojoku Maire Paaku'te, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiu pa'immu chu'u. ¹¹ Chu'u chiicheji karakuna jã'aja'ñe i'kama'mu. Si'arummu pojoku pa'iche che'chesi'kujeku chu'uni ũcuauache ti'jñeto pojoku pa'immu chu'u. ¹² Te'eñoã chu'ova'u pa'iu te'eñoã chu'u chiiche cajejaiche paaku'mmu chu'u. Chu'uni ũcuauache ti'jñeto pojoku pa'imasimmu chu'u. Chekurummu chu'upi ãu karama'ñe paani jã'apãani ãucuhava'u panijê'e pojoku pa'immu chu'u. Chekurummu cu'amajñaruã karama'ñe paani jã'apãani chu'uni ũcuauache karatojê'e pojoku pa'immu chu'u, si'arummu pojoku pa'imasikujeku. ¹³ Chu'uni ũcuauache ti'jñeto Cristoji cho'okaiuna koka paamu chu'u. ¹⁴ Jã'ata'ni musanukona chu'ure karache'te cho'okaiju re'oja'che cho'osinaa'me.

15 Iere masime musanukona: Chu'u musanukona pa'icheja Macedonia chejapi Jesucristo'te cuasache kuachu'ore chu'vajasa chini etarumu musanukona Filipos vu'ejoopo pa'ijũ Jesure cuasakuanupuchi'a kuri isisinaa'me chu'ure. Chu'u Dios chu'o che'chosi'ere cuasaju, "Re'orepamu", chijũ cho'okaisinaa'me musanukona. 16 Ucuachi'a chu'u Tesalónica vu'ejoopo pa'irumu chu'ure karache te'eñoã kuri raosinaa'me musanukona. 17 Musanukonapi isijuna kooku pojomu chu'u. Kurineema'kuta'ni pojomu chu'u. Musanukona chu'ure rupũ re'oja'che cho'okaiju pa'iche ro'icojñojañere cuasaku pojomu chu'u. 18 Musanukona chu'uni rakaau chini Epafroditore raosi'ere kooũna chura karama'mu chu'ure. Musanukona chu'ure raosi'e peore koosi'kujeku cajejaichejatũ'ka paamu chu'u chura. Diopi ñato musanukona chu'ure raosi'e Repauni pojojũ pãipi ma'ñare uojuna ma'ñasuche vu'ochaja'che re'oja'che vuokuna pojomu Repau. 19 Jã'ajekuna musanukonare Ucuauji chu'u Cuasakũ Diopi kuiraku musanukonare karache'te peore isija'mu. Jesucristo'te masi cuasanare re'oja'che karama'ne si'ache isiku pa'iku'mu Repau.

20 Mai Ja'ku Dios mai Cuasakuni cuhasoma'ne si'arumu pojojũ, "Peore Masiũ rã re'okũ'mu mu'u", chijũ paũ mai. Jã'aja'ne paau.

Tocha pi'ni chu'o saosi'ea'me

21 Jesucristo'te cuasanajeju Dios neenare ucuanukore chu'o sa kuakaijũ'u. Musanukonare mai majapãijana chu'una'me pa'ina chu'o saome. 22 Ijoopo pa'ina pãi Dios neena ucuanuko chu'o saome musanukonare. Pãi chũ'uku vu'e cho'ochi cho'okaina Jesure cuasana ucuaachi'a rã chu'o saome musanukonare.

23 Maire Paaku Jesucristoji ucuanukore rekoñoãna pa'iche re'oja'che cho'okaaũ musanukonapi re'oja'che paapu chini. Jã'aja'ne paau. Re'omu.

Pablo

San Pablo Colosas v#e'joopo pa'inare ch#o tocha saosi'ea'me

Ch#o saosi'ea'me

¹⁻² Ch#u, Pablo, Diopi chii#na Jesucristo saosi'kupi ija'ova utija'ova mai majap#i#ja'iu Timoteona'me tocha saom# m#san#konare, Colosas v#e'joopo pa'inare, re'oja'che pa'ij# Cristo'te cho'och# masi cho'okainajej# ch#k#na majap#i#janare. Mai Ja'k# Diopi m#san#kona reko#o#na re'oja'che pa'iche'te cho'okai#na re'oja'che pa'ij#u.

Jesure cuasanare Pablo Diore s#ekaiche'te k#am#

³ Ch#k#na m#san#konani s#ekaij# Maire Paaku Jesucristo P#ka'k#re Diore si'ar#m#, "Re'orepam#, Ja'k#", chiij# pa'ime. ⁴ M#san#kona Jesucristoni masi cuasaj# chek#nare Dios neenare #cuau#kore oij# re'oja'che cho'okaij# pa'iche asasin#a'me ch#k#na. ⁵ #cuachi'a Jesucristo'te cuasache k#ach#o #cuarepare m#san#kona apeasar#m#pi v#a, Rep#u pa'icheja sani re'oja'che pa'ijachere cuasaj# pojoj# cha'aj# pa'ij#asome m#san#kona. M#san#kona p#i oichena'me Diore cuasache'te asa, "Re'orepam#, Ja'k#", chiij# pa'ime ch#k#na Rep#u'te Diore. ⁶ P#i#pi Jesucristo'te cuasache k#ach#o're ch#v#aj#na cheja si'acheja pa'ina p#i asa ch#a na'a jain#ko Jesuni cuasaj# jovo re'oja'che pa'ime chura. M#san#kona repach#o #cuarepa Dios p#ire oiu cho'okaiche k#ach#o asa ch#a Rep#u'te cuasaj# jovor#m#pi v#a pa'icheja'che re'oja'che pa'ime repana. ⁷ Ch#k#nana'me Cristo'te cho'och# masi cho'okaik#ji ch#k#na cuasaku Ep#frapi che'choasom# j#a m#san#konare. ⁸ #cuachi'a Dios Rekochoji cho'okai#na m#san#kona chek#nare oij# re'oja'che cho'okaij# pa'iche'te ra k#asi'k#a'm# rep#u Ep#fras ch#k#na'te.

⁹ J#a'jek#na ch#k#na m#san#kona re'oja'che pa'iche asaumucusepi v#a cuhama'ne Dioni s#ekaij# pa'ime, m#san#konapi Rep#u ch#o're na'a r#a asa ch#aj# Rep#u chiiche'te peore masij#, re'oja'che pa'imasia'j# chini. ¹⁰ J#a'aja'ne pani Maire Paaku neena pa'iche pa'ij# Rep#u chiiche'te si'ar#m# cho'oj# chek#nani si'ache re'oja'che cho'okaij# #cuau#na'me na'a re'oja'che pa'ijanaa'me m#san#kona, Rep#u pa'iche'te na'a r#a masij#. ¹¹ #cuachi'a Rep#u'te Peore Masi#ji Re'oku'te s#ekaim# ch#k#na m#san#konapi re'oja'che cho'o koka

paaa'jũ chini. Ūcuachi'a m̄sanukonapi pa'imasijũ cu'ache ti'jñetojẽ'e j̄vomasijũ, "Pani etajai che cuasoma'ñea'me ie", chiima'ñe ũcua pojojũ re'oja'che paapũ chini s̄ekaimẽ chukũna. ¹² Jã'aja'ñe pani m̄sanukona mai Ja'kũ Diore pojojũ, "Re'orepamũ, Ja'kũ", chiijũ pa'ijanaa'me. M̄sanukonare rekoñoã re'ojarekoñoã care'vakaisi'kua'mũ Repaũ, Repaũ neenare ĩsijachere Repaũ pa'ichejana sani kooa'jũ chini. ¹³ Mai vati chẽa paacojñonajejũ cu'ache pa'ijũ chijachejaja'che pa'isinare tũa Dios Repaũ Mamakũni Repaũ rũa cuasakũni maini jo'kasi'kua'mũ, maipi Ūcuau chũ'ũñe'te cho'oju paapũ chini. ¹⁴ Chura Dios mai cu'ache cho'osi'e jo'e cuasama'mũ, Cristo jũni ro'ikaisi'ejekũna.

Cristo jũni ro'ikaisi'ejekũna Diona'me re'oja'che pa'ire'oche'te kũamũ

¹⁵ Repaũ Cristo Dios Ñoma'kũja'iu maire Ñosi'kũ chareparo cakua'mũ. Chekũna vajũva'na ũcuanũko cho'je cho'ocojñosiva'naa'me. ¹⁶ Diopi chũ'ũna Repaũ Cristo peore cho'oasomũ. Chejana'me cũnaũmũ, repachejña pa'ichena'me repachejña pa'inare, ñoñena'me ñoma'ñe, ñonana'me ñomanare, pãi chũ'ũnana'me ángeles chũ'ũnana'me vati chũ'ũnare ũcuanũkore cho'oasomũ Repaũ na'a pa'isirũmũ repana ũcuanũko Repaũ'te ña pojoa'jũ chini. ¹⁷ Cheke peore chuta'a pa'imarũmũ Pa'ikũjekũ peore Paakũ chũ'ũkũ'mũ Cristo, re'oja'che paapũ chini. ¹⁸ Pãiu repaũ ca'nivũ'te paacheja'che Repaũ'te cuasakuanupũ'te paamũ Repaũ. Repaũji cho'oũna pa'inaa'me mai. Ūcuachi'a peore chũ'ũkũ pasa chini charo jũni vajũraisi'kũasomũ Repaũ. ¹⁹ Repaũ Cristo Diopi chiũna Ūcuauja'iujekũ Repaũ pa'iche peore ũcuaja'che pa'ikũ'mũ. ²⁰ Jã'aja'ñe Pa'ikũ'te chejana raoasomũ Repaũ, Repaũji kurususẽ'verona jẽ'jocojño chie rao mai ũcuanũko cho'oche'te cu'are jũni ro'ikakũna maini ũcuanũkore Ūcuau'na'me re'oja'che pa'ire'oa'kũ chini, cheja pa'inana'me cũnaũmũ pa'inare.

²¹ Apepũmũ m̄sanukona cu'ache cho'onajejũ rekoñoãpi Repaũni cuhejũ Repaũ paacojñomana pa'isinaa'me. ²² Jã'ata'ni irũmũ Jesucristo pãi ca'nivũ paakũ maire jũni ro'ikaisi'ejekũna Diona'me re'oja'che pa'ire'omũ maire. Maipi Repaũ chiiche re'oja'chechi'a cho'oju rekoñoã cu'achejẽ'e peojũ Repaũna'me pa'ijũ Repaũ neerepana paapũ chini jã'aja'ñe cho'okanasomũ Repaũ. ²³ Jã'aja'ñe paũũ chini Jesure cuasache cuhasoma'ñe ũcua cuasajũ pa'ijũ'ũ. Ūcuachi'a m̄sanukona asa chẽa cuasache Jesucristo'te cuasache kũachu'o kũache Repaũ re'oja'che

ĩsijache pojoju cha'ache ũhasomanejũ'ũ. Repa chũ'o chũ'u Pablo chekũnana'me si'achejña ku'iu chũ'vakũ pa'ikũ'mũ.

Diopi jo'kaũna Pablo Jesure cuasakuanupũ'te cho'okaiũ pa'isi'ere kũamũ

²⁴ Chura mũsanũkonani chũ'vakũ cu'ache ti'jñecojñokũta'ni pojomũ chũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'ocojñokũ Jesucristoni cho'okaiũ Repaũ ca'nivũja'ñe pa'inani Repaũ'te cuasakuanupũ'te cho'okaiũ Repaũ cho'ocojñoñeja'ñe chũ'ũ ca'nivũji cu'ache cho'ocojñokũ cho'okaiũ pojomũ chũ'ũ.

²⁵ Diopi chũ'ũni mũsanũkonani Repaũ chũ'ore peore kũakaũ chini jo'kaũna Jesure cuasakuanupũ'te cho'ochẽ cho'okaiũ pa'ikũ'mũ chũ'ũ. ²⁶ Repa chũ'o rũa jeerũmũ aperũmũ kũamanesichũ'o irũmũna Diopi maini Repaũ neenani kũaũna ũcuare chũ'vamũ chũ'ũ. ²⁷ Dios maipi Repaũ neenapi aperũmũ kũamanesichũ'ore judío peonani Repaũ chũ'o Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore kũajũ paapũ chini jo'kasi'kũa'mũ. Ija'che chiimũ repa chũ'o kũache: Jesucristoji maini ja'me pa'iuũna Dios pa'ichejare sani pa'ijanaa'me mai.

²⁸ Chũkũna Repaũ Cristo pa'iche'te pãi ũcuanũkore kũajũ masi chũ'vajũ re'oja'che che'choju pa'inaa'me repanapi asa chẽa Repaũni cuasajũ jovo karama'ñe re'oja'che paapũ chini. ²⁹ Cristoji chũ'ũni cho'okaiũna chũ'va koka paaku peore cho'ore'ochetũ'ka cho'okũ pa'ikũ'mũ chũ'ũ.

2

¹ Mũsanũkonapi masia'ju chini kũamũ chũ'ũ ie: Mũsanũkonare Colosas vũ'ejoopo canare re'oja'che cho'okasa chini chekũna ũsetota'ni ũcua cho'okũ pa'ikũ'mũ chũ'ũ, ũcuachi'a Laodicea vũ'ejoopo pa'inana'me chũ'ũre chuta'a ñamanani. ² Mũsanũkonapi ũcuanũko ũcuate'e cuasajũ sãĩñechi'a oiju pojoju pa'iju Dios chũ'o kũache'te masirepa asa chẽa cuasajũ re'oja'che paapũ chini cho'okaimũ chũ'ũ. ũcuachi'a aperũmũ vesũsi'e Dios churana Raosi'kũ Cristo pa'iche'te masiju ũcuauũna'me re'oja'che paapũ chini cho'okaimũ chũ'ũ.

³ Repaũ Cristochi'aa'mũ maire Cho'okaikũ, maipi Dios chũ'o re'oja'chere karama'ñe asa masiju re'oja'che paapũ chini. ⁴ Chekũnapi mũsanũkonani jorejũ re'oja'cheja'che i'kajũ te'eũjẽ'e cacũ'omaneajũ chini i'kamũ chũ'ũ jã'a.

⁵ Mũsanũkonare ja'me pa'ima'kũta'ni chũ'ũ rekochoji ja'me pa'icheja'che cuasakũ'mũ chũ'ũ. Mũsanũkona re'oja'che pa'iju Cristo'te masirepa cuasajũ pa'iche'te asa rũa pojomũ chũ'ũ.

Cristo neena tama pa'iche'te kũamũ

⁶ Jã'ajekuna Maire Paakuni Jesucristoni cuasaju Repau neena pañu chini jovosinajeju Repau'te cuasache'te ũhasoma'ñe ũcua cuasaju re'oja'che pa'ijũ'u. ⁷ Repau'te ja'me pa'iche'te jo'kasoma'ñe musanukonare che'chosi'ere Dios chu'ore na'a rua che'che Repauni na'a rua masi cuasaju si'arumu, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju pojojũ pa'ijũ'u.

⁸ Ñarepaju pa'ijũ'u; pãipi musanukonani joreju chẽa paañu chini repana peoche cuasache'te che'choju. Cristo pa'iche che'chomanaa'me repana. Rupũ pãi cuasachena'me pãi jeerumu cho'osi'ena'me Diore cuasacuhena chũ'uñe'te che'chonaa'me repana.

⁹ Repau Cristo pãi ca'nivũ paasi'kuta'ni Diojekũ Dios pa'iche peore ũcuaja'che pa'iku'mũ. ¹⁰ Musanukonare ũcuachi'a Cristoji ja'me pa'iana Dios chiiche re'oja'che pa'ire'omu, Cristoji pãi chũ'unare, ángeles chũ'unare, vati chũ'unare ũcuanukore na'a rua masikuna. ¹¹ Ũcuachi'a Cristo neenajeju rekoñoã Ũcuauni re'ojarekoñoã care'vacojñosinajeju jĩkora'muru chã'tiru pa'ica'niru chũto tũacojñosinaja'ñe pa'ime musanukona. Pãi cho'oche circuncisión ca'nivũã chũtocojñomanesina Cristoni circuncisión cho'ocojñosinaja'ñe pa'ime musanukona cu'arekoñoã Ũcuauni re'ojarekoñoã care'vacojñosinajeju. ¹² Musanukona Repau'te Dios vasosi'ere cuasaju okoro'vecojño aperumu cu'ache pa'isi'ere jo'kaso Repauna'me tãcojño vajũraisinaja'ñe pa'ijũ mama pa'ime chura.

¹³ Aperumu musanukona judío peona ũcuanuko Dios pa'iche'te vesuju cu'are cho'ojũ Repau sējocojñosina pa'isinaa'me. Irumũta'ni Dios musanukonare Cristo cho'okaisi'ejekuna pa'iche mamare jo'ka musanukona cu'ache cho'osi'e cuasama'mũ. ¹⁴ Aperumu maire pãi Dioni pōsero'ire paajuna Repau aperumu chũ'u jo'kasi'e cho'oche pa'isi'kua'mũ. Jã'ata'ni irumu Dios maire ro'ikakuna jã'aja'ñe cho'oche peomu. Pãi cu'ache cho'osinare repana cu'ache cho'osi'e ro'i kurususẽ'verona jẽ'jo repana cu'ache cho'osi'ere kuaju tocha suome. Repa tochasi'e kuache cu'a jũni ro'isome repana. Ũcuaja'che Cristo jũni ro'ikaisi'ejekuna mai pōsero'i tochasija'ova kurususẽ'verona jẽ'jo suosi'ēja'che cho'osi'ejekuna peore ro'isi'ea'me chura. ¹⁵ Repau Cristo mai cu'are ro'ikaiũ kurususẽ'verona jũni maire cu'ache chũ'unare cajejani repana chũ'uñe tũasokaniasomu. Repa tũakaisi'e pãi jainuko masime.

Cristona'me jũni vajũraisinaja'ñe pa'iche'te kuamu

16 Jã'ajekuna musanukona pa'iche'te pãipi ña ãu ãiñena'me ùkuche te'emajñarũa ùseto jachajũ'u repanare. Ũcuachi'a Diore pojojũ judío fiesta cho'ochete chũ'ujũ pũaumucujña cho'ochete cho'ochete ùsejũ ke'reto jachajũ'u repanare. 17 Jã'amajñarũa cho'ochete maipi cho'ojũ che'che re'oja'che pa'ijachere cha'ajũ paapũ chini aperumũ chũ'u jo'kasie'a'me. Jã'ata'ni repa re'oja'che pa'iche Jesucristo'te cuasajũ jovo pa'iche'me. 18 Angeleva'nare pojonapi ke'renare jachajũ'u. Repana rekoñoã, "Rũa masiũ'mũ chũ'u", chini cuasanata'ni pãipi asa ùcuanani pojoa'jũ chini, "Rũa vesũ'mũ chũ'u", chiime. Ũcuana cuasache'te kũajũ, "Dios ñoñe'te ñajũ kuame chũkuna", chiijũ jorejũ, meñe rũa pojonaa'me repa. 19 Cristo'te mai rekochoja'che pa'ikũ'te cuasache jo'kasosinaa'me repa. Maita'ni Repaũ neerepanajejũ Repaũ ca'nivũja'ñe pa'inaa'me. Diopi chũ'ukuna mai rekochoja'che pa'iu maire si'arumũ cho'okaiũ pa'ikũ'mũ Repaũ, maipi na'a rũa che'chejũ si'arumũ na'a re'oja'che paapũ chini.

20 Chura musanukona Cristona'me jũnisosinaja'ñe pa'ijũ Repaũ'te cuasamana pa'icheja'che pa'ũ chiimanaa'me. Jã'aja'ñe pa'inata'ni, ¿je'se pa'iuña repa chũ'uñe chuta'a cho'ouache cuasache? 21 Ija'che i'kajũ si'ache chũ'ũnaa'me repa: "Chẽamanejũ'u jã'amajñarũa; ãimanejũ'u jã'amajñarũa; jã'ajamajñarũa miimanejũ'u", chiinaa'me. 22 Peore jã'amajñarũa sẽ'sevũ cho'omajñarũa rupũ pãĩ cuasajũ chũ'uñejekũ si'asojachea'me. 23 Chekurumũ pãĩ jã'are cho'ojũ chekunapi ñato re'oja'cheja'che ñoñe pa'ime. Chekurumũ rũa masinaja'ñe pa'ijũ, Diore rũa pojona'ña pa'ijũ, meñe pojoma'ñeja'ñe pa'ijũ cu'ache cho'ochete ùsejũ na'a rũa ùsejũ pa'inaa'me repa. Repana jã'amajñarũachi'a cho'ona repa rekoñoã cu'ache cho'ouache cuasacheta'ni jũvoma'ñe ùcua cho'ojũ pa'inaa'me.

3

1 Cristona'me jũni vajuraisinaja'ñe pa'ijũ re'oja'che pa'inaa'me musanukona. Jã'ajekuna Dios pa'icheja sani pa'ijache cuasana pa'iche pa'ijũ'u. Repaũ Cristo ùcuachejare pa'iu Diore kueñe ɯjajãtũcakã'kore ñu'iu chũ'ukũ pa'iuasomũ. 2 Cheja pa'imajñarũachi'a cuasajũ pa'ima'ñe cũnaumũ pa'iche'te na'a rũa cuasajũ pa'ijũ'u. 3 Cristona'me jũnisosinaja'ñejejũ rekoñoãpi Ũcuana'me pa'ijũ Dios neena'a'me musanukona. 4 Ũcuajũ Cristo musanukonare pa'iche mamare ïsisi'kuamũ. Repaũ

jo'e rairumũ Ũcuaujana carũni Repauna'me chũ'uju pa'ijanaa'me musanukona.

Aperumũ pa'isi'ena'me mama pa'iche'te kumũ

⁵ Jã'aja'ñejekuna musanukona cu'arekoñoã cu'ache cho'oache cuasache'te peore juvoju ũhasojũ'ũ, ija'chere: rãjoromi peonare romineeñe, ãjurpã peonare umuneeñe, vajuchuache cho'oche, cu'a cho'oneeñe, cu'ache ũcuauache cho'ochena'me kurineeñe. Pãĩ kurineena kurichi'a cuasanajeju Diore cuasama'ñe tãosiva'nare pojocheja'che cho'ome. ⁶ Jachaju jã'amajñaruã cho'onare pãĩ pe'ruku cu'ache ti'jñe chũ'uja'mũ Dios. ⁷ Aperumũ musanukona ũcuachi'a jã'amajñaruã cho'ojũ pa'isinaa'me. ⁸ Jã'ata'ni jã'aja'ñe cho'oche'te peore masirepa ũhasojũ pa'ijũ'ũ chura: pe'ruche, teache, chekunare cu'ache cho'oche, chekunare cu'ache cutuchena'me vajuchuache i'kache. ⁹ Ũcuachi'a sãĩñechi'a joreju pa'imanejũ'ũ, ũcuare aperumũ pa'isi'ena'me cho'osi'e jo'kasosinajeju. ¹⁰ Chura musanukona rekoñoã mamarekoñoã care'vacojñosinajeju pa'iche mamare pa'ime. Dios maire cho'osi'ku si'arumũ cho'okaiũ pa'imũ, maipi Repau pa'iche'te masiju Ũcuau pa'icheja'che si'arumũ na'a re'oja'che paapu chini. ¹¹ Jã'ajekuna chura ija'che cuasama'ñe paũ: griegopãĩ pa'ichena'me judiopãĩ pa'iche, jĩkora'muru chã'tiru pa'ica'niru chũto tuacojñosina pa'ichena'me cho'ocojñomanesina pa'iche, pãirepa pa'ichena'me tiipãĩ pa'iche, chẽa paacojñona pa'ichena'me chẽa paacojñomana pa'iche. Jã'aja'ñejẽ'e cuasama'ñe Cristo neena pa'ichechi'a cuasaju paũ mai. Peore Paakũji maire ũcuaukore paaku'mũ Repau.

¹² Dios musanukonare Repau neena paapu chini oiũ chẽa paamũ. Jã'ajekuna pa'iche mama pa'inajeju chekunare pãĩ oirepache oiju re'oja'che cho'okaiju, "Na'a ruã masiku'mũ chu'ũ", chiima'ñe, pe'keru pa'iju pe'ruma'ñe pa'ijũ'ũ. ¹³ Sãĩñechi'a ke'rema'ñe pa'iju, musanukonare chekuna cu'ache cho'oche cuasamanejũ'ũ. Dios musanukona cho'oche cu'a jo'e cuasama'ñeja'ñe chekuna musanukonare cu'ache cho'oche jo'e cuasamanejũ'ũ. ¹⁴ Jã'aja'ñe cho'ojũ ũcuachi'a chekunare oiju si'arumũ re'oja'che cho'okaiju pa'ijũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'ojũ pani re'oja'che ja'me pa'ijanaa'me musanukona. ¹⁵ Cristoji cho'okaiuna musanukona rekoñoã re'oja'chechi'a pa'ijũ'ũ. Ũcuachi'a Cristo ca'nivu ũcuate'eca'nivuja'ñe pa'inajeju rekoñoãpi re'oja'che pa'iju ũcuauko re'oja'che ja'me pa'ijũ'ũ. Jã'aja'ñe paapu chini chẽa paamũ Dios maire. Ũcuachi'a si'arumũ pojojũ,

“Re'orepamu”, chiiju pa'ijũ'u Repau'te. ¹⁶ Cristo chu'ore asa chĕa si'arumu cuasaju sãĩnechi'a masi che'choju re'oja'che chu'vaju pa'ijũ'u. Dios musanukonare cho'okaiche'te cuasaju Repauni pojoju Dios ujare ujaju pa'ijũ'u. ¹⁷ Musanukonari cho'omajñaruãre ũcuauamajñaruãre cho'oni jã'apãani chu'o cutuni si'arumu Maire Paaku Jesús neena pa'iche pa'iju re'oja'che pa'ijũ'u. Ũcuachi'a Ũcuauji cho'okaiuna si'arumu mai Ja'kuni Dioni, “Re'orepamu, Ja'ku”, chiiju pa'ijũ'u.

Ũcuaukore chu'vache'me

¹⁸ Rũjoromi, muũjupãi chũ'ũñe jachama'ñe cho'ojũ pa'ijũ'u. Maire Paaku'te cuasana pa'iche'me jã'a. ¹⁹ Ũjupãi, mũrũjoromi oiju repanare pa'ivesache cho'oma'ñe re'oja'che cho'okaiju paajũ'u.

²⁰ Chii, mũja'kupãi chũ'ũñe jachama'ñe peore cho'ojũ pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'ojũ pa'inare pojomu Maire Paaku Dios. ²¹ Puka'kupãi, musanukona chii'va'nare ruarepa cuajare chũ'uju pa'imanejũ'u, repanari pe'ruju, “Pani etajani re'oja'che pa'i cuasoma'ñea'me ie”, chiimaneaju chini.

²² Chekunare chĕa paacojñova'na, icheja cheja pa'irumu musanukonare paana chũ'ũñe jachama'ñe peore cho'ojũ pa'ijũ'u. Repanari ña pojoaju chini repaana ñarumuchi'a re'oja'che cho'ojũ pa'ima'ñe, ũcuarepa pa'iju Dioni cuasa, vajuchuju, repaana ñamarumujĕ'e repaana chũ'ũñe masi cho'ojũ pa'ijũ'u. ²³ Musanukona cho'оче ũcuauache'te cho'oni rupũ pãire cho'okainaja'ñe cho'oma'ñe masi cho'ouache cuasaju Maire Paaku'te cho'okaicheja'che cuasaju cho'ojũ pa'ijũ'u. ²⁴ Musanukonari re'oja'che cho'oni Maire Paakuji ĩsikuna ruã re'oja'chere koojanaa'me, re'oja'che cho'osi'e ro'i. Cristoamu musanukonare Paarepaku. Ũcuauuni cho'оче cho'okaiju pa'ime musanukona. ²⁵ Jã'ata'ni cu'ache cho'ona Diopi te'enare na'a ruã oima'ñe ũcuapa'ruvachi'a oiu cuasakuna ũcuauko repaana cu'ache cho'osi'e ro'i ro'ijanaa'me.

4

¹ Chekunare koo paana, musanukona paanare cu'ache cho'oma'ñe re'oja'che paajũ'u, iere cuasaju: Maire Paaku Dios Cũnaumu Pa'iku musanukona cho'оче peore ñaku'mu.

² Si'arumu ũcuauko Dioni sĕeju pa'ijũ'u. Ñarepaju pa'iju Repauni pojoju, “Re'orepamu, Ja'ku”, chiiju pa'ijũ'u.

³ Chukuna'te ũcuachi'a Repau'te sĕekaijũ'u Ũcuauji cho'okaiuna pãipi Dios chu'o chukuna chu'vachu'ore asaju chini. Chura, repa chu'o Cristo pa'iche aperumu

kuamanesichu'o chu'vakujeku pāi chēavu'ere pa'imū chu'u.
 4 Ūcuachi'a chu'upi Repau chiiche'te cho'okū Ūcuau
 chu'ore asamasire'ochē chu'vakūna pāipi asa chēaa'ju
 chini, sēekaijū'u Repau'te.

5 Masi cuasaju Diore cuasamanare re'oja'che ja'me
 pa'ijū'u. Repanare chu'vare'orūmu si'arūmu chu'vaju
 pa'ijū'u va'sesomaneñu chini. 6 Repanare cutuni si'arūmu
 re'oja'chere asare'ochē i'kaju pa'ijū'u, pāipi mūsanukonani
 Dios pa'iche'te sēeto i'kamasiñu chini.

Tocha pi'ni chu'o saosi'ea'me

7 Mai majapāiujai'u chu'u cuasakūji Tíquico chu'u
 pa'iche'te sa kuaja'mū mūsanukonare. Maire Paaku'te
 chukunana'me cho'ochē rua masi cho'okaiū pa'ikū'mū
 repau. 8 Jā'ajekūna mūsanukona pa'ichejana saomū chu'u
 repau'te sa kuaua chukūna pa'iche'te asa masiju na'a
 rua pojojū paapu chini. 9 Mai majapāiujai'u mai cuasaku
 Onésimo mūsanukona pa'icheja cakū ūcuau'na'me saimū.
 Maire Paaku'te Jesure cuhasoma'ñe cuasaku pa'ikū'mū
 repau. Repana ka'chana sani icheja cho'ocojñōñe peore
 kuajanaa'me mūsanukonare.

10 Aristarco chu'ūna'me ivū'e pāi chēavu'e pa'ikū
 ja'me chu'o saomū mūsanukonare. Bernabé majapāiū
 Marcos ūcuachi'a chu'o saomū mūsanukonare. Aperūmu
 chu'u mūsanukonare, "Repau'ji mūsanukona pa'icheja
 sani ñato pojojū re'oja'che cho'okaijū'u repau'te",
 chiū chu'vakū chu'o saosi'e asaasome mūsanukona.
 Jā'ajekūna chura jā'aja'ñe cho'okaijū'u repau'te.

11 Jesús Justo ūcuachi'a chu'o saomū mūsanukonare.
 Repanachi'a judiōpāi Jesucristo'te cuasana chekūnapi
 Dios chiiche'te cho'ojū paapu chini chu'ūna'me chu'vame.
 Chekūna judiōpāi Jesucristo'te cuasanata'ni Dios chu'o
 chu'vama'me. Chu'u sūma'ñe cuasaku oirūmu ūcuana
 re'oja'che pa'iche'te cuasani na'a pojokū pa'ikū'mū chu'u.

12 Mūsanukona pa'icheja cakū Epafras ūcuachi'a chu'o
 saomū mūsanukonare. Jesucristo'te cho'ochē cho'okaiū
 pa'ikū'mū repau. Mūsanukonare si'arūmu Diore sēekaiū
 pa'imū repau, Ūcuau'ji cho'okaiūna Repau'te cuasache'te
 ūhasoma'ñe masi cuasaju Repau chiichechi'a cho'ojū
 paapu chini. 13 Repau Epafras mūsanukonana'me Laodicea

vū'ejoopo pa'inana'me Hierápolis vū'ejoopo pa'inare
 cuasaku rua oiu cho'okaiū pa'iche ñakujeku kuamū chu'u.
 14 Lucas, ūko cho'omasi ai, mai cuasacojñokū chu'o saomū
 mūsanukonare, Demas ūcuachi'a.

15 Laodicea vū'ejoopo pa'inare mai majapāijanare chu'o
 sa kuakaijū'u. Ninfa'te ūcuachi'a chu'o kuakaijū'u, repao

vũ'e Jesure pojojũ chi'ikuanupũ ãcuachi'a. ¹⁶ Ija'ova utija'ova tochasi'e ña pi'ni Laodicea vũ'ejoopo pa'inani Jesure cuasakuanupũna saojũ'ũ ñaa'ju. Mũsanũkona ãcuachi'a chũ'ũ repanare tocha saosija'ova ñajũ'ũ. ¹⁷ Arquipo'te ija'che i'kakaijũ'ũ chũ'ũre: "Mũ'ũpi cho'oa'kũ chini Maire Paakũ jo'kasi'e peore masi cho'o pi'nijũ'ũ", chijũ'ũ repaũ'te.

¹⁸ Chũ'ũ, Pablo, inũkorũ chũ'o saomakarũchi'a chũ'ũrepaũji tochamũ. Chũ'ũ pãi chẽavũ'e pa'iche cavesũma'ñe cuasajũ'ũ. Diopi mũsanũkonare rũa re'oja'che cho'okaamũ. Re'omũ.

Pablo

San Pablo Tesalónica vü'ejoopo pa'inare charo chü'o tocha saosi'ea'me

Chü'o saosi'ea'me

¹ Chü'ü, Pablo, Silana'me Timoteo ie chü'o tocha saomu müsanukonare, Tesalónica vü'ejoopo pa'inare, Dios mai Ja'kuna'me Maire Paakü'te Jesucristo'te cuasakuanupü'te. Ũcuauji müsanukona rekoñoã re'oja'che pa'iche'te cho'okaiüna re'oja'che pa'ijü'ü.

Tesalónica pa'ina re'oja'che cho'o ñoñe'te kuamu

² Müsanukonani ücuaukore cuasaju pojoju Dioni si'arümü, "Re'orepamu, Ja'kü", chiiju sēekaiju pa'inaa'me chükuna. ³ Jã'aja'ñe i'kaju Mai Ja'kü Diore cuhama'ñe ija'che sēenaa'me chükuna:

—Ja'kü, repaña Tesalónica pa'ina mü'ure cuasanajeju re'oja'chechi'a cho'onaa'me. Pãi oiju chekunare rüa re'oja'che cho'okainaa'me repaña. Ũcuachi'a mü'ü chü'o cuasache jo'kasoma'ñe ücua cuasaju, repañare mü'ü pa'icheja sajachere pojoju cha'aju pa'ime —Jã'aja'ñe Diore sēeju pa'inaa'me chükuna.

⁴ Chükuna majarpãijana, Dios müsanukonare oiu chēa paache masime chükuna. ⁵ Müsanukona pa'icheja pa'irümü chükuna Jesucristo'te cuasache küachü'o chü'varümü chü'ochi'a peoche i'kamanesinaa'me. Diopi Ũcuau Rekochoji cho'okaiüna Repañ chü'ore masi küajüna asa chēa, "Ie chü'o ücuarepaa'me", chini teana asa chēasinaa'me müsanukona. Jã'aja'ñe cho'o, chükuna müsanukonare Dioni cuasaa'ju chini re'oja'che cho'okaiche masime müsanukona.

⁶ Dios Rekochoji cho'okaiüna Ũcuau chü'ore pojoju asa chēa pa'iju rüa cu'ache cho'ocojñonata'ni chükuna pa'iche'te ña chēa Maire Paakü pa'icheja'che pa'inajeju re'oja'che pa'inaa'me müsanukona.

⁷ Jã'aja'ñe pa'iju chekunare Diore cuasanare re'oja'che pa'iju ñonaa'me müsanukona. Müsanukona pa'icheja Macedonia cheja pa'inare, icheja Acaya cheja pa'inare ücuachi'a re'oja'che pa'iju ñonaa'me müsanukona. ⁸⁻⁹ Müsanukona re'oja'che pa'iju Diore masi cuasaju Maire Paakü chü'o müsanukona chü'vache Macedoniana'me Acaya cheja pa'inachi'a masima'me. Cheküchejña pa'ina peore masime müsanukona pa'iche. Masinajeju chükunari

musanukona pa'iche'te kuato, ija'che i'kanaa'me repana: "Tesalónica pa'ina Dioni masi cuasaju re'oja'che pa'iche asanajeju masinaa'me chukuna", chiinaa'me. "Pablo, Silana'me Timoteo sani ñajuna repacheja pa'ina ña pojoasome repanare. Repana chu'vasi'e Dios chu'o asa chëa repacheja pa'ina te'ena aperumu rupu tšosiva'nare, 'Dioa'mu iku', chiiju pojoju pa'isina jo'kaso, churata'ni Diorepauni Si'arumu Pa'ikuni cuasaju jovo Repau chiiche'te cho'okaiju pa'ijuasome. ¹⁰ Ūcuachi'a Dios Mamaku'te Jesure cunamupi caje pa'iu jūniso tācojñouna Dios Vasosi'kuni cha'aju pa'ijuasome repana, Repau'te cuasanarechi'a vati toa saiche Ūsejauni", chiinaa'me repana.

2

Pablo Tesalónica vu'ejoopo pa'irumu cho'osi'ere kummu

¹ Asarepajū'u, chu'u majapāijana. Chukunapi musanukona pa'ichejare sani pa'iju Dios chu'ore chu'vajuna asa chëa Jesure jovosinajeju chukuna chu'vate'emanesi'e masime musanukona. ² Ūcuachi'a aperumu chukuna Filipos vu'ejoopo sani pa'iju repajoopo pa'inare rua cu'ache cutucojñojū cu'ache cho'ocojñosi'e asasinaa'me musanukona. Jā'ata'ni Diopi cho'okaiuna Jesucristo'te cuasache kuachu'o chu'vavajuchuma'ñe musanukona pa'icheja sani ūcua chu'vasinaa'me chukuna musanukonare. ³ Reparumu chukuna vajuchujū cu'ache cuasaju tiiñe che'choma'ñe rūhiñe chu'vasinaa'me musanukonare. Ūcuachi'a te'euterejē'e cacu'oche cuasama'ñe chu'o ūcuarepare che'chosinaa'me chukuna musanukonare. ⁴ Dios chukuna'te Ūcuau chu'ore Jesucristo'te cuasache kuachu'ore pāire chu'vaju paapu chini jo'kasi'kua'mu. Jā'ata'ni pāipi chukunani pojoa'ju chini chu'vamaanaa'me chukuna. Mai rekoñoa pa'iche Ñakujū Diopi pojoa'ku chini chu'vanaa'me chukuna.

⁵ Ie masime musanukona: Diopi ñakuna chukuna Jesucristo'te cuasache kuachu'ore chu'vaju joreju pōsena'me kuri kooñu chini chu'vamanesinaa'me. Ūcuachi'a pāipi chukunani chiapu chini chu'vamanesi'ea'me. ⁶ Chukuna Jesús saosinajeju chū'ure'onata'ni, "Ña kukujū'u chukuna'te", chiiju chū'umanaa'me musanukonare, chekunare ūcuachi'a. ⁷ Jā'aja'ñe i'kama'ñe pe'keru pa'iju che'chosinaa'me chukuna musanukonare. Vījachiire puka'ko kuirako jojacheja'che cho'okaiju pa'isinaa'me chukuna musanukonare. ⁸ Jā'aja'ñe cho'ojū musanukonare oinajeju re'oja'che pa'iju Dios chu'o chu'vasinaa'me chukuna. Ūcuachi'a musanukonare

cuasaju che'chesosinajeju cheke chukuna'te peore cho'ore'ochetu'ka re'oja'che cho'okaisinaa'me chukuna.

9 Ch'u cuasana, ¿Chukuna cho'osi'e cuasama'ne musanukona? Musanukona pa'icheja sani pa'iju Diopi ch'u'una Jesure cuasache kuachu'o chu'varumu musanukonare rua oinajeju te'eu'tereje'e karache'te cho'ocuheju auje'e seema'ne pa'iju umucujnana'me nami cho'oche cho'oju pa'isinaa'me, chukuna chiimajnaruare kooñu chini. 10 Ūcuaja'che chukuna musanukonare jmakarujē'e cu'ache cho'oma'ne re'oja'chechi'a cho'osi'e masime. Dios chiichechi'a cho'osinaa'me chukuna. Dios ñaku'te musanukonare Repau'te cuasanare re'oja'chechi'a cho'okaisinaa'me chukuna. 11-12 Ūcuachi'a musanukonapi re'oja'che pa'iju pojoju paaru chini mja'kupāija'ne oiju pe'keru chu'vaju che'chosinaa'me chukuna musanukonare, re'oja'che pa'ijuna Diopi ña musanukonani pojoa'ku chini. Dios musanukonare re'oja'che pa'iju, Repau pa'ichejare sani pa'iju Ūcuau'na'me ch'u'uju paaru chini chēasi'kuamū.

13 Dios chukuna'te, "Chu'vajaikaijū'u ie chu'o", chiisi'e chukunapi sani Repau chu'ore chu'vajuna musanukonapi asa jachama'ne pojoju, "Ie chu'o pāipi cuasaju i'kachema'mu; Dios chu'orepaa'me ie", chini cuasajuna, pojoju Diore cuhama'ne, "Re'orepamu, Ja'ku", chiinaa'me chukuna. Repau Dios musanukonare Jesucristoni cuasaju jovo Ūcuau chu'o che'chenare pa'iche re'oja'che care'vakau pa'imū cu'ache cho'oche'te jo'kaso re'oja'chere cho'ojū paaru chini.

14 Musanukonapi Dios chu'ore asa chēa Jesucristoni cuasaju re'oja'che pa'ijuna chekuna musanukona pa'icheja cana cu'ache cho'osinaa'me musanukonare, Judea cheja cana, judiōpāi, aperumu Jesucristo'te cuasakuanupū'te cu'ache cho'osi'ēja'che. 15-16 Judiōpāi ūcuau'ko Jesucristo'te cuheju Repau'te cuasanare ūcuachi'a cuheme. Dios chu'o kuasinare apereparumu ūcuunapi vanisoasome. Maire Paaku'te Jesucristo'te ūcuachi'a vanisosinaa'me repaña. Ūcuachi'a chekuna judiōpāi musanukona pa'ijooopo cana Dios chu'o chu'vache'te ūseju repajoopoji eto saosinaa'me chukuna'te. Repaña judiōpāi ūcuau'kore pāi cuheju, "Judío peonapi asa chēa re'oja'che pa'iju", chini si'arumu Dios chu'o kuache ūseme. Jā'aja'ne cho'ojū si'ache cu'ache cho'ojuna pe'rukū, "Repaña cu'ache cho'osi'e ro'i chu'upi tñokaima'ne ūcua cuasakuna peore ro'ijanaa'me repaña", chiimū Dios repañare.

Pablo repañare jo'e sani ñara chiiche'te kuamu

17 Chu'u majapãijana, chukuna eto saocojñosirumu musanukonani jo'e ñauakuna si'arumu cuasaju raa oiju pa'isinaa'me chukuna. Ñauakuna oiju jmamakarũ pani jo'e si'ache cho'osinaa'me chukuna, musanukonani sani ñañu chini. Jã'ata'ni saicu'akuna saima'ñe pa'ime chukuna, saineenata'ni. 18 Chu'u Pablo, raa jeerumu sasa chini cho'oku pa'isi'kua'mũ. Ruarepañoã chu'u saipirarumuchi'a vati ai si'arumu saiüsesi'kua'mũ chu'ure.

19-20 Raa pojome chukuna musanukonare. Chukuna che'choche Dios chu'ore musanukonapi jachama'ñe asa chëa Maire Paakuni Jesucristoni cuasajuna, Repau jo'e cajesirumu chukuna'te, chu'vasinare raa pojoja'mũ. Reparumure cuasaju pojoju cha'ame chukuna. Repau'te tijña musanukona Dios chu'o asa chëasi'e pojoju peore kuajanaa'me chukuna.

3

1-2 Musanukonani oiju sani ñañu chiisinata'ni, saicu'akuna saima'ñe pa'iju cha'aju ca'naso musanukona pa'iche'te masiñu chini, mai majapãijajiani Timoteoni saosinaa'me chukuna. Repau'te Timoteo'te ija'che i'kasi'kua'mũ chu'u: "Chu'u ichejare Atenas vu'ejoopo'te Silana'me pa'iu cha'ara; mu'upi te'eũ ñajaijũ'u", chiisi'kua'mũ chu'u. Chini, repau'te Dios chu'ore ja'me chu'vakaiũ Diore cho'oché cho'okaiku'te musanukonani che'choa'ku chini saosi'kua'mũ chu'u, ücuauji che'chouna Jesucristoni pojoju na'a raa cuasaju paapu chini.

3-4 Musanukonare cuasaku, "Pãire cu'ache cho'ocojñoju Jesucristo'te cuasache'te jo'kasoju", chini jã'aja'ñe cuasa Timoteoni saosi'kua'mũ chu'u musanukonare ücuauji che'chouna jo'kasoma'ñe ücua cuasaju paapu chini. Aperumu chukuna ja'me pa'irumu, "Pãi maire cu'ache cho'ojanaa'me", chiiju kuasinaa'me musanukonare, masia'ju chini. Jã'aja'ñe pa'imũ Dios chu'o asa chëa Jesucristo'te cuasanare. Chukuna aperumu kuaju, "Pãi Diore kuhena cu'ache cho'ojanaa'me maire", chiisi'e cho'ocojñocuhaju masime musanukona. 5 Jã'ajekuna chu'uni cha'auamauna Timoteoni saosi'kua'mũ chu'u, musanukona pa'iche'te ñajani ra chu'uni kuaua asa masira chini, "Chukuna cho'okatena Jesucristoni cuasaju, ¿repana re'oja'che pa'iche vatipi üsekuna jo'kasocuhare?", chini cuasaku.

6 Chura repau Timoteo musanukona pa'icheja ñajani ranicuhasi'kua'mũ. Chu'o raa re'oja'chere musanukona pa'iche ra, ija'che kuasi'kua'mũ repau chu'ure: "Re'oja'che pa'iju chuta'a Diore raa cuasaju chekunare pãi oiju re'oja'che

cho'okaiju pa'ime repana. Ūcuachi'a mai repanare ja'me pa'isi'e chuta'a cuasaju pojoju mai repanare ñañu chi-icheja'che maire ūcuaja'che ñañu chiime repana", chiũ kuasi'kua'mu repau chukuna'te. ⁷ Jã'aja'ñe kuauna asa pã chukuna'te cu'ache cho'ochejẽ'e cuasama'ñe jã'achi'a cuasaju oiju pa'isina musanukona re'oja'che pa'iju Diore cuasaju pa'iche'te asa rua pojome chukuna. ⁸ Musanukona Jesucristo'te jo'kasoma'ñe cuasaju pa'iche asa vajúsiname chukuna. ⁹ Diopi cho'okaiuna musanukona pa'iche'te cuasani rua pojoju Dioni, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju pa'ime chukuna. ¹⁰ Diopi chukunani musanukona pa'ichejana saoa'ku chini Repauni sēeju, umucujñana'me ñami sēekaiju pa'ime chukuna musanukonare, Repauji saouna musanukonani ñaju ja'me pa'iju Repau chu'ore chuta'a musanukonare karache'te na'a rua che'chorena re'oja'che pa'iche'te peore masia'ju chini.

¹¹ Churata'ni mai Ja'ku Dios Maire Paaku Jesuna'me chukuna'te musanukona pa'ichejana saoa'ku. ¹² Ūcuachi'a musanukona sãñechi'a cuasaju chukuna musanukonare oicheja'che pã ūcuanukore si'arumu na'a rua oiju paapu chini, Diore sēekaime chukuna musanukonare.

¹³ Ūcuachi'a Diopi cho'okaiuna re'oja'che pa'imasiju Repau chiichechi'a cho'uju, musanukonapi rekoñoã cu'achejẽ'e peorekoñoã paajuna Jesús, Maire Paaku, Repau neena re'onana'me peore jo'e cajesirumu musanukonare ña pojoku, Puka'kure Diore, "Ja'ku, cu'ache cho'osi'e ro'iche peomu inare", chiaũ chini Diore sēekaime chukuna. Jã'aja'ñe paau.

4

Diopi pojoa'ku chini re'oja'che pa'iche'te kuamu

¹ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Chukuna musanukona pa'icheja pa'irumu Maire Paaku Jesucristo chũ'usi'e che'chosinaa'me, musanukonapi na'a re'oja'che pa'imasiju Dios chiichechi'a cho'uju paapu chini. Chura musanukona re'oja'che cho'uju pa'iche jo'kasoma'ñe na'a rua re'oja'che cho'uju pa'ijũ'u. ² Chukuna musanukonare aperumu chu'vaju kuasi'e chu'o masime, Maire Paaku Jesucristo chũ'u jo'kasi'e.

³ Asarepajũ'u. Ija'che pa'iche'te chiimu Dios: Repau neena pa'iju cu'ache cho'oma'ñe re'oja'chechi'a pa'iju Repau pojochechi'a cho'okaiju pa'iche'te chiimu. Ūmupãĩ marũjoromichi'a paaju chekunare romineema'ñe pa'ijũ'u. Ūcuaja'che romi muũjupãichi'a pa'ijũ'u. Chekunare chi-ima'ñe pa'ijũ'u. ⁴ Ūmupãĩ musanukona veja paanare

romi, pa'irepache pa'ijũ re'oja'che paajũ murãjoromi ña kukujũ vaima'ñe paajũ re'oja'che kuirajũ pa'ijũ'ũ. ⁵ Romineema'ñe pa'ijũ, Diore cuasamana cho'ocheja'che cu'ache cho'oneema'ñe pa'ijũ'ũ. ⁶ Jã'aja'ñe cho'oma'ñe pa'ijũ te'eũ'terejẽ'e cu'ache cho'ojuũ cacũ'oma'ñe pa'ijũ'ũ. Chekũ paako'te cu'a cho'omanejũ'ũ. Ūcuachi'a tũa paamanejũ'ũ repao'te. Mai cho'oche peore Ñakujeku Maire Paaku Dios mai cu'ache cho'oche ro'i peore ro'iche chũ'ũkũ'mũ. Jã'a aperũmũ kuasinaa'me chũkũna mũsanũkonare.

⁷ Dios maire cu'ache cho'ojuũ paapũ chini chẽamanesi'kuã'mũ. Re'oja'che pa'ijũ Repau chiiche'te cho'ojuũ paapũ chini chẽa paamũ Dios maire. ⁸ Jã'aja'ñejekũna pãipi chũkũna che'chochũ'ore asacuhejuũ jachani rupũ pãire jachama'me. Dios chũ'ore jachame repaña. Mũsanũkonare Repau'te cuasanareta'ni Repau Rekocho'te ñsimũ Dios, ja'me paau chini.

⁹ Chekũnare pãi sãiñechi'a oijũ pa'icheta'ni jo'e kuajũ tochache chiima'mũ chũkũna'te. Ūcuare mũsanũkonani Diopi pãi chekũnare ña oiche'te che'chokũna pãi chekũnare ña oime mũsanũkona. ¹⁰ Jã'aja'ñe pa'ijũ mũsanũkona pa'icheja Macedonia pa'inare Diore cuasanare ũcuanũkore oijũ pa'inaa'me mũsanũkona. Jã'ata'ni mũsanũkonapi jã'aja'ñe cho'oche'te jo'kama'ñe si'arũmũ na'a rũa oijũ re'oja'che cho'okaijũ paapũ chini chũ'vame chũkũna.

¹¹⁻¹² Chekũnare ke'rema'ñe re'oja'che cho'okaijũ pa'ijũ'ũ. Cavama'ñe pa'ijũ'ũ. Chekũnare pe'kerũ che'chojuũ pa'ijũ'ũ. Ūcuaja'che ñamema'ñe, cho'oche cho'ojuũ pa'ijũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oni chekũna nee ãũ si'areparũmũ ãnisokaima'ñe paũũ chiijanaa'me mũsanũkona. Aperũmũ chũkũna mũsanũkonare peore jã'a chũ'ũjuũ che'chosinaa'me. Mũsanũkonapi jã'aja'ñe re'oja'chechi'a pa'ijũ cu'ache cho'oma'ñe pa'ito, chekũna pãi Diore cuasamana re'oja'che cutujũ, "Ina Diore cuasana rũa re'onaa'me", chiijanaa'me mũsanũkonare.

Maire Paaku Jesucristo jo'e rajachere kũamũ

¹³ Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapãijana. Chura jũnisosina cho'ocojũñañere kuajũ tochapirame chũkũna, mũsanũkonapi masia'juũ chini. Diore cuasanapi jũnisosinare Repau pa'ichejare sani pa'ijũna rũa re'omũ. Repau'te cuasamanata'ni Dios pa'icheja pa'iche'te vesujũ repaña majapãi jũnisoru, ota rũarepa oinaa'me, "Jo'e ñamanejanaa'me mai", chini cuasajũ. Repaña cho'ocheja'che cho'omanejũ'ũ mũsanũkona. ¹⁴ Mai

Jesucristo jūniso tācojño vajuraisi'kure cuasanajeju Repau'te cuasaju jūnisosiva'na jo'e vajurajache masime.

¹⁵ Jā'aja'ñejekuna musanukonare ie chu'o Maire Paakujī chū'ukuna kuame chukuna: Repau Jesucristo jo'e cajerumu mai chuta'a vajuju cheja pa'ina jūnisosiva'nare jo'ka charo manisomanejanaa'me, vajurumu Jesucristo'te cuasasinare.

¹⁶ Reparumu Maire Paaku Jesucristo ujachu'opi chū'uku cajeja'mu. Cheku, ángeles chū'uku, ũcuaja'che ujachu'opi soija'mu. Dios neevu trompetavu juhiche asoja'mu. Jā'a juhítóna Jesucristo'te cuasaju jūnisosina mamaca'nivua carūni charo vajurani mujanaa'me.

¹⁷ Repana vajuraisirumu maipi reparumu chuta'a vajuna pani, ũcuanana'me piko pa'ichejana cunaumuna mujanaa'me, Maire Paakuni Jesucristoni tijñañu chini. Jā'aja'ñe cho'o ũcuanuko Repau pa'ichejare ai sani pa'iju Ũcuanana'me si'arumu pa'ijanaa'me, Repau'te cuasanachi'a. ¹⁸ Jā'a chu'o chukuna kuaju tochasi'e chekunare kuajū'u asa pojoju samava'na pa'imanea'ju chini.

5

¹⁻² Chu'u majapāijana, Maire Paaku Jesucristo jo'e cajejacheta'ni chu'upi kuaku tochache chiima'me musanukona; maire kuamanesi'kua'mu Repau. Jā'a ũcuare masime musanukona. Repau raijaumucuse Repau'te pāi cha'amarumuna t'aja'mu. Ija'che pa'ija'mu: Pāi, ñaani pē'jeju raimauna cha'ate'e repa na pē'jemaumucusena ñaau raicheja'che Jesucristoji rakuna ña jñanojanaa'me, pē'jema'ñe pa'iju. Chukuna'te, “¿Keekerumu raija'u Repau?”, chiiju sēniasamanaa'me musanukona, ũcuare masiju. ³ Pāi Diore cuasamana, “Re'omu maire; cu'ache ti'jñeñe peomu”, chiiju pojoju pa'itona, teana te'erumu Repau'ji rakuna ũcuanukore rua cu'ache pa'ija'mu repanare, Repau'te cha'ama'ñe pa'inare. Ija'che pa'ija'mu repanare: Romi, chīi su'inare, repanajē'e vesumucusena chīire jñaarumu rua asicheji t'amu. Jesucristo raijache cha'amanare pāi ũcuachi'a repanajē'e vesurumuna rua cu'acheji katichejē'e peoche ti'jñeja'mu repanare pāi.

⁴ Chu'u majapāijana, musanukonata'ni Repau'te cuasanajeju chijachejaja'che pa'ima'ñe Repau raijache cha'aju pa'inaa'me. Repau'te cha'anajeju raito ña jñanomanejanaa'me musanukona. ⁵ Mai ũcuanuko Jesucristo'te cuasanajeju miañeja'ñe re'oja'che pa'imasinajeju Repau'te cuasamana chijachejaja'che cu'ache pa'imanaa'me. ⁶ Jā'ajekuna chekuna kānisosinaja'ñe cu'ache pa'iju Repau'te cha'ama'ñe

pa'icheja'che, pa'ima'ñe kãimanaja'ñe re'oja'che pa'ijũ cu'ache cho'oma'ñe Repau raijachere cha'aju Repauji ratu ña jñanomanenu mai. ⁷ Ũcuachi'a Repau'te cuasamana chija'iuna kãnisosinaja'ñe pa'ijũ re'oja'che pa'ivesujũ cu'ache cho'ocheja'che cho'oma'ñe pañu mai. Ũcuachi'a Repau'te cuasamana ñamina cono jũ'iñena pa'ijũ re'oja'che cho'ovesujũ cu'achechi'a cho'omasicheja'che cho'omanenu.

⁸ Maita'ni Repau'te cuasanajejũ si'arumu re'oja'che pa'ijũ pañu; Repau neenaame mai. Repau'te rua chiinajejũ jachama'me mai. Ũcuachi'a chekunare pãi oijũ re'oja'che cho'okaijũ pañu. Jesucristo jo'e caje maire sajachere pojojũ cha'aju pañu. Ũcuachi'a Repauni jovo ai sani pa'ijachere cuasajũ cha'aju pañu. Jã'aja'ñe cuasajũ pa'ito vati, "Jesucristo'te cuasache jo'kasojũ'u", chinite'ejamũ maire, Diopi ũsekuna.

⁹ Dios maire vati toana saora chini chẽasi'kuma'mũ. Jesucristoni cuasajũ vati toa saima'ñe Repau pa'ichejare ai sani paapu chini chẽa paamu Repau maire. Cu'acheja saiche peoja'mũ maire, ũcuare Jesucristo jũni ro'ikaisi'jekuna. ¹⁰ Jesucristo maipi Repauna'me paapu chini jũni ro'ikaisi'kua'mũ. Jã'ajekuna Repau jo'e cajerumu chuta'a vajuna pani, reparumu jũnisosina panijẽ'e ja'me pa'ijanaa'me mai Repau'te. ¹¹ Jã'ajekuna musanukona sãiñechi'a oijũ re'oja'che cho'okaijũ pa'iche jo'kasoma'ñe na'a rua cho'ojũ pa'ijũ'u, ũcuanuko si'arumu na'a rua re'oja'che pañu chini.

Pablo Jesure cuasanare chu'vachu'ore kamũ

¹²⁻¹³ Asarepajũ'u chu'u majapãijana. Musanukonare Dios chu'o chu'vajũ chu'ũnare ña kukujũ pa'ijũ'u. Repanapi re'oja'che chu'ũto jachama'ñe cho'ojũ'u. Ke'rema'ñe pojojũ cuasajũ pa'ijũ'u repanare; rua re'oja'chere cho'okaimerepana musanukonare. Ũcuanuko cavama'ñe re'oja'che ja'me pa'ijũ'u. ¹⁴ Ũcuachi'a ija'che cho'ojũ'u chime chukuna musanukonare: Ñamenare, "Ñamemairo pa'ijũ'u", chiijũ'u. Vajuchunare, "Vajuchuma'ñe pa'ijũ'u; kokarekoñoã paajũ'u", chiijũ'u repanare. Chekunare chuta'a Jesucristo chu'ũñe masi cho'ovesunare pe'ruma'ñe pe'kerũ re'oja'che chu'vajũ pa'ijũ'u repanare. Ũcuanukore pe'kerũ i'kajũ che'chojũ pa'ijũ'u. ¹⁵ Ũcuachi'a cuasarepajũ pa'ijũ musanukonare cu'ache cho'onare sãiñe cu'ache cho'oma'ñe pa'ijũ'u. Si'arumu re'oja'chechi'a cho'ojũ Diore cuasanare cho'okaijũ, ũcuachi'a Diore cuasamanare cho'okaijũ pa'ijũ'u. ¹⁶ Si'arumu pojojũ pa'ijũ'u. ¹⁷ Repau'te si'arumu s̃ejũ pa'ijũ'u cho'okaau chini. ¹⁸ Si'arumu Diore

pojoj, musanukonare ŭcuauache ti'jñeto, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe i'kaju pa'iche'te chiimu Dios maire, Jesucristo'te cuasanare.

¹⁹ Dios musanukonare Repau Rekocho'te ĩsisi'kua'mu Ŭcuarekochoji re'oja'chere che'choa'ku chini. Reparekocho che'choche cuhemanejũ'u musanukona.

²⁰⁻²² Ŭcuachi'a chekunare Dios chu'ore chu'vañu chini rainare cuhema'ñe repaana chu'vachu'o asajũ'u. Repanapi chu'o ŭcuarepare chu'vato asa chẽa repaana chu'vaju chũ'uñe jachama'ñe cho'ojũ pa'ijũ'u. Jã'ata'ni repanapi vati chu'ore jorechu'ore chu'vato asacuheju jachaju che'chemanejũ'u repaana che'choche. Musanukona cu'ache cho'oche peore jo'kaso jmamakarujẽ'e cu'ache cho'oma'ñe pa'ijũ'u.

²³⁻²⁴ Diopi maire re'oja'che pa'iche ĩsikũji cho'okaiuna musanukona re'oja'chechi'a paapu chini sẽekaimẽ chũkuna. Musanukonare chẽa Paakũjeku, Dios musanukonare cho'okaiku'mu peoche I'kama'kũjeku. Ŭcuauji cho'okaiuna Jesucristo jo'e cajeramujatu'ka re'oja'chechi'a pa'ijũ musanukona rekoñoã cu'achejẽ'e peorekoñoã paaju cha'ajũ'u. Musanukonapi jã'aja'ñe pa'ijuna Maire Paaku Jesucristo reparamu, "Ro'iche peomu ĩnare", chiiu kuaja'mu Pũka'kure Diore.

Cuhacho chu'o saosi'ea'me

²⁵ Musanukona ŭcuaja'che Diore sẽekaijũ'u chũkuna'te. ²⁶ Repau'te cuasanare ŭcuanukore repacheja pa'ĩnare chẽse pojoj, chu'o sa kuakaijũ'u chũkuna'te. ²⁷ Maire Paakũji chũ'ũkuna chu'u tohasi'e ie chu'o peore ñaju i'kakaijũ'u, Repau'te cuasanare ŭcuanukore. ²⁸ Maire Paaku Jesucristo'ji musanukonare re'oja'che cho'okaaũ.

Pablo

San Pablo Tesalónica vñ'ejoopo pa'inare jo'e chũ'o tocha saosi'ea'me

Chũ'o saosi'ea'me

¹ Chũ'ũ, Pablo, Silvanona'me Timoteo ija'ova utija'ova tocha saome m̄sanũkonare Tesalónica vñ'ejoopo pa'inare Jesuni cuasajũ ũcuate'ẽjakuanupũ pa'ijũ, mai Ja'kũ Diona'me Maire Paakũ Jesucristo'te ja'me pa'inare. ² Mai Ja'kũ Diona'me Maire Paakũ Jesucristoji m̄sanũkona rekoñoãna re'oja'che pa'iche'te cho'okaijũna re'oja'che pa'ijũ'ũ.

Cristo jo'e rairũmũna Dios pãi cu'ache pa'inare ro'iche chũ'ũja'mũ repaña cu'ache cho'osi'e ro'i

³ Chũkũna majapãijana, m̄sanũkona re'oja'che pa'iche'te cuasajũ Dioni si'arũmũ, "Re'orepamũ, Ja'kũ", chiiche pa'imũ chũkũna'te. Jã'aja'ñe cho'oto re'omũ, m̄sanũkonapi si'arũmũ Repañi na'a rũa masi cuasajũ chekũnani na'a rũa oijũ re'oja'che cho'okaijũ pa'ijũna. ⁴ Jã'ajekũna chũkũna m̄sanũkona Jesure masi cuasajũ pa'iche'te chekũchejũna pa'inani Jesucristo'te cuasakuanupũãre pojojũ kũame. M̄sanũkonapi rũa cu'ache ti'jũnecojoñonata'ni Repañi ũcua cuasajũ re'oja'che pa'ijũ ñojũna kũame chũkũna. ⁵ Jã'aja'ñe masi cuasajũ ie masime mai: Pãi pa'iche cuasa ña ũcuarepa chũ'ũkũ'mũ Dios. Jã'ajekũna m̄sanũkonare Repañ chiiche'te cho'ojũ cu'ache cho'ocojũnare, "Re'onaa'me ina", chiiũ ũcuam pa'ichejana saja'mũ Repañ.

⁶ Dios ũcuarepa chũ'ũkũjekũ maire cu'ache cho'ojũ pa'inare repaña cu'ache cho'osi'e ro'ia'jũ chini sãĩñe chũ'ũja'mũ. ⁷ Reparũmũ Maire Paakũ Jesús jo'e rairũmũ Diopi cho'okakũna mai cu'ache cho'ocojũñoñeji si'asũna pani vajũsojanaa'me mai. Jesús Repañ neena ángeles rũa masinana'me raijũ toana'me miañe ñoñe raijanaa'me. ⁸ Rani Dioni cuasacuhejũ Repañ Jesús pa'iche kũachũ'ore jachajũ pa'inare vati toana saoja'mũ Repañ, repaña jachasi'e ro'i. ⁹ Vati toa Dios Peore Masiũji Re'okũ peochejajekũ re'oja'chejẽ'e peochejare ai saocojũnosina si'arũmũ uujũ pa'ijanaa'me. ¹⁰ Repañ jo'e raiũmucuse Jesús, Repañ'te cuasanani Repañ neenani pojocojũnora chini re'oja'che ñoũ raija'mũ. M̄sanũkona ũcuachi'a chũkũna chũ'vachũ'o asa chẽa cuasanajejũ Repañ'te ja'me pojojanaa'me reparũmũ.

11 Jā'ajekuna musanukonare mai Cuasaku'te Diore si'arumu sēekaiju pa'inaa'me chukuna, musanukonani Repau chēa paanani ña, "Re'onaa'me ina", chiü re'oja'chere ĩsia'ku chini. Ūcuachi'a Repau masicheji cho'okaiuna musanukona re'oja'che cho'oñu chiiche'te peore cho'ojü paaru chini sēekainaa'me chukuna. Ūcuachi'a Jesuni cuasaju re'oja'che cho'omasia'ju chini sēekainaa'me chukuna. 12 Musanukonapi jā'aja'ñe re'oja'che pa'ito Jesús Maire Paaku jainukore pāi pojocojñoja'mu. Ūcuachi'a Repauji mai Cuasakuji Diopi Maire Paaku Jesucristona'me oiju cho'okaijuna musanukonapi rua re'oja'che cho'o ñojuna pojoja'mu Repau musanukonare.

2

Maire Paaku jo'e raijachere kuamu

1-2 Chukuna majapāijana, chura Maire Paaku Jesucristo jo'e rani maina'me pa'ijachere kuamu chu'u. Jā'ajekuna musanukonare pāipi tiiñe che'choju, "Maire Paaku jo'e ranicuhasi'kuamū", chiito kukuma'ñe jachajū'u repanare, chiimu chu'u. Chekurumu repana Dios chu'o kuanaja'ñe i'kaju jā'apāani chu'ore ra kuaju jā'apāani utija'ovana chu'o tocha sao, "Pablo tochasi'ea'me ie", chiiju jorejanaa'me repana. 3 Pāi musanukonare jā'aja'ñe jorejü i'kache jma-makarujē'e asamanejū'u. Jesucristo jo'e rairumu ija'che pa'ija'mu: Pāi jainuko Dioni jachaju cu'ache cho'ojü pa'irumuna pāi chū'uku te'eu Cristo'te rua cuhekūji charo raija'mu, cu'acheja ai saocojñoja. Repau raisirumuna Jesucristo na'a cho'jepi jo'e raija'mu. 4 Repau charo raija Diore rua cuhekujeku, repauchi'a pojocojñora chini Diore cuasanare ūcuaukore cuasañseku cavaku pāi ñaju'te Dios vu'e ujavu'ena kaka puu, "Diorepau'mu chu'u", chiija'mu.

5 Chu'u musanukonare ja'me pa'irumu ūcuare kuasi'kuamū. ¿Jā'a cuasama'ñe musanukona? 6 Repau Cristo'te cuheku Diopi ūsekuna chuta'a raima'mu. Repau Dios ūsemarumuna raija'mu Cristo'te cuheku. Chura jā'a masime musanukona. 7 Vati ai irumu rope'e chū'uku pa'imu pāipi Dios chiiche'te cuheju cho'omanea'ju chini. Jā'ata'ni Diopi ūsekuna repau cho'ora chiiche peore cho'ocua'mu. Dios Repau'te ūseamarumujatu'ka vati cho'oche ūseku pa'ija'mu. 8 Dios ūsemarumupi vaa pāiu vati ai neekujeku Cristo'te cuhekūji rua si'ache cho'o ñoja'mu. Jā'ata'ni Maire Paaku Jesús re'oja'che ñou rani repau cho'oche'te ūseku i'kachechi'api vanisoja'mu repau'te. 9 Repau Maire Paaku chuta'a raimarumu repau

cu'ache pa'ikũ rani vati aipi cho'okaiũna ruã masiku Jesús saocojñosina cho'ochēja'che pãijẽ'e cho'ovesũche'te si'ache jorekũ cho'oja'mũ. ¹⁰ Ũcuachi'a pãĩ vati toa saina repaũ jorekũ si'ache cu'ache cho'ochẽ cuasajanaa'me, ũcuãni chini. Dios chũ'o ũcuarepare asacuhejũ Jesure jovomanesinajẽjũ vati toana sani cho'osojanaa'me repana. ¹¹ Jã'ajekũna Dios repanare Repaũ chũ'o asa chẽañe ãsemũ jorechũ'ore cuasaa'jũ chini. ¹² Jã'aja'ñe pa'ijũ repana cu'ache cho'oneeñe'te jo'kasocuhejũ Repaũ chũ'o ũcuarepare asacuhesinajẽjũ ũcuãũko vati toana sani cho'osojanaa'me repana, cu'ache cho'osi'e ro'i.

Repaũna'me re'oja'che paarpũ chini Dios chẽacojñosina pa'iche'te kũamũ

¹³ Chũkũnata'ni mũsanũkona re'oja'che pa'iche'te cuasajũna Dioni si'arũmũ, "Re'orepamũ, Ja'kũ", chiiche pa'imũ. Dios mũsanũkonare Ũcuãũ Rekochoji cho'okaiũna Jesuni cuasajũ jovosina Repaũ neenajẽjũ Ũcuãũna'me ai re'oja'che paarpũ chini chẽaasomũ, Repaũ chuta'a chejajẽ'e cho'omarũmũna. ¹⁴ Mũsanũkonari chũkũna chũ'vachũ'ore Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore asa chẽa Repaũni cuasajũ jovo Maire Paakũ Jesucristo pa'ichejare ai sani pa'ijũ Ũcuãũ pa'icheja'che re'oja'che paarpũ chini chẽaasomũ.

¹⁵ Jã'ajekũna, chũkũna majarpãijana, mũsanũkona Jesure cuasache ũhasoma'ñe cuasajũ chũkũna sani chũ'vasi'ena'me utija'opi tocha saojũ che'chosi'e cavesũma'ñe cuasajũ pa'ijũ'ũ. ¹⁶ Repaũ Maire Paakũ Jesucristo mai Ja'kũ Diona'me oiu cuhama'ñe re'oja'che cho'okaiũ pa'ikũ'mũ, maipi pojojũ pa'ijũ re'ojarekoñõã paaajũ chini. Ũcuachi'a maire Repaũ pa'icheja sani re'oja'che pa'ijache jo'kasi'kũamũ, maipi repare cuasajũ pojojũ cha'ajũ paarpũ chini. ¹⁷ Ũcuãũji mũsanũkona rekoñõãna cho'okaũũ re'oja'che cho'o koka paajũ pojojũ i'kajũ re'oja'chechi'a cho'ojũ paarpũ chini.

3

Dioni sẽekaarpũ chini Pablo i'kasi'ere kũamũ

¹ Chũkũna majarpãijana, Diore sẽekaijũ'ũ, chũkũna chũ'vachũ'ore pãipi ũcuãũachejũna pa'inari na'mi asa chẽa mũsanũkona cho'osi'eja'che pojojũ Jesuni cuasajũ jovoa'jũ. ² Ũcuachi'a pãĩ cu'ache cho'onari chũkũnani cu'ache cho'omaneajũ chiijũ sẽekaijũ'ũ chũkũna'te. Pãĩ ũcuarepanũko Diore cuasanachi'ama'me. ³ Jã'ata'ni Maire Paakũ ũcuarepa cho'okujekũ vati ai mũsanũkonare cu'ache cho'ochẽ ãsekũ cho'okaija'mũ re'oja'che cho'o koka

paaa'ju chini. ⁴ Ija'che cuasaju pa'ime chukuna: "Mai repanapi cho'oa'ju chini chũ'u jo'kasi'e Maire Paakujì cho'okaiuna irumu cho'ojũ pa'icosome repana. Ūcuachi'a na'a pa'isirumu cuhama'ne ūcua cho'ojũ pa'ijacosome", chiiju cuasame chukuna musanukonare. ⁵ Maire Paaku Jesucristoji cho'okaaũ musanukonare, Repaũ pa'icheja'che re'oja'che pa'imasiju cu'ache ti'jñetojẽ'e koka paaju Repaũni cuhasoma'ne ūcua cuasaju Dios pãĩ ña oicheja'che sãĩnechi'a oiju re'oja'che cho'okaiju paaru chini.

Ñamema'ne cho'ochẽ cho'ojũ pa'iche'te kuamu

⁶ Asarepajũ'u, chukuna majapãijana. Maire Paaku Jesucristoji chũ'ukuna musanukonare ija'che chũ'u jo'kame chukuna: Mai majapãijaja'iu ūcuauakujì ñameku cho'ochẽ cho'ocuhekujì chukuna che'chosi'e jachaku cho'oma'kure ja'me pa'imanejũ'u. ⁷ Chukuna musanukonare ja'me pa'irumu cho'ojũ pa'isi'eja'che cho'oma'to cu'amu. Jã'a masime musanukona. Reparumu ñamema'ne cho'ochẽ cho'ojũ pa'isinaa'me chukuna. Musanukonare ūcuaja'che chukuna cho'osi'eja'che cho'ojũ pa'iche chiimu. ⁸ Reparumu chukuna, ãu chekuna nee ro'ima'ne ãimanesinaa'me. Jã'aja'ne cho'oma'ne musanukonani te'eũ'terejẽ'e karache'te cho'ocuheju umucujñana'me ñami cho'ochẽ cho'ojũ pa'isinaa'me chukuna. ⁹ Jã'ata'ni chukunapi musanukonani, "Kuirajũ'u chukuna'te", chiiju sēni cu'are cho'omanera'asinaa'me. Ūcua musanukonapi chukuna pa'iche'te ña chēa ūcuaja'che cho'ojũ paaru chini ñamema'ne cho'ochẽ'te cho'ojũ chukuna'te kuiraajũ chini sēmanesinaa'me. ¹⁰ Reparumupi vaa ija'che chũ'uju pa'inaa'me chukuna: "Pãiu ñameku cho'ochẽ cho'ocuheku ãu ãimaneakũ", chiinaa'me chukuna.

¹¹ Musanukona pa'iche ija'che asaju pa'ime chukuna: Musanukona te'ena cho'ochẽ jmamakarujẽ'e cho'oma'ne rupũ pa'iju ku'iju chekuna pa'iche'te ña cutuju pa'ijuasome. ¹² Jã'aja'ne pa'inare Maire Paaku Jesucristo neenajejuna re'oja'che pa'iju cho'ochẽ'te ñamema'ne cho'ojũ repanare karache'te koo paaajũ chini chũ'unaa'me chukuna.

¹³ Chukuna majapãijana, musanukona re'oja'che cho'ochẽ jmamakarujẽ'e cho'o ca'nasomanejũ'u. ¹⁴ Ija'ova utija'ova chukuna chũ'uju tocha saochẽ'te ūcuauanapi ña jachato repana pa'iche'te ña masi ja'me pa'imanejũ'u, kukuso re'oja'che paaru. ¹⁵ Jã'ata'ni repanare cuhemanejũ'u. Musanukona majapãijanare pe'kerũ i'kaju chu'vajũ'u, repanare ūcuamakarũ jã'aja'ne cho'oa'ju chini.

"Diopi re'oja'che cho'okaaũ", chiiu chũ'o saosi'ea'me

16 Maire Paaku, re'oja'che pa'iche ñisi Ai, Ûcuauji ja'me pa'iu re'oja'che pa'iche si'ache rekoñoña si'arumu cho'okaiu paau musanukonare.

17 Chu'u Pablo, inakoru chu'o saochechi'a chu'urepauji tochamu. Utija'o chu'u tocha saoja'o si'aja'oruã ija'chechi'a tochaku'mu chu'u. Ijamajña tochaku'mu chu'u. 18 Maire Paaku Jesucristoji musanukonare ucuanukore re'oja'che cho'okaau. Re'omu.

Pablo

San Pablo Timoteo'te charo chũ'o tocha saosi'ea'me

Chũ'o saosi'ea'me

¹⁻² Dios maire vati toa uuche Æsekaikũji chũ'ũna chũ'u, Pablo, Maire Paaku Jesucristo saosi'kũpi mũ'ũre Timoteo'te ija'ova utija'ova tocha saomu. Chũ'ũpi chũ'vakũna Dios chũ'o asa chẽa Jesure cuasaku jovosi'kũjekũ chũ'u chũija'iu pa'ikũ'mũ mũ'u. Mai Ja'kũ Diona'me Maire Paaku Jesucristo mai pojoju cha'ache Īsijaupi oiũ rũa re'oja'che pa'iche'te cho'okaau mũ'ũre, re'oja'che paaũ chini.

Jorechũ'o che'choũseche'te kũamũ

³ Chũ'u icheja Macedonia cheja raipi'rarũmu mũ'ũre cho'oa'kũ chini chũ'u jo'kasi'ere ũcua cho'okũ paaũ chini jo'e chũ'ũmu chũ'u mũ'ũre, ũcuachejare Efeso vũ'ejoopo'te saimañe pa'iu jorechũ'o che'chona che'choche'te ũseku paaũ chini. ⁴ Jã'aja'ñe cho'okũ repanare cuhama'ñe ũcua i'kakũ pa'ijũ'u, repanapi aichũ'ona'me aipã pa'isi'e cuhama'ñe si'arũmu cutuju pa'iche'te jo'kasoa'ju. Jã'aja'ñe cutuju sãĩnechi'a ke'reme. Dios cho'okaiche jã'aja'ñe cutucheji asa chẽa cuasaju jovoma'me Jesure.

⁵ Repanapi pãire chekũnani ña oiju re'oja'che cho'okaiju paaru chini jã'aja'ñe chũ'ũmu chũ'u. Pãĩ repana rekoñoã cu'achejẽ'e cuasama'ñe cu'ache cho'omanajeju sũma'ñe pa'imana Dioni masi cuasaju chekũnare pãĩ oimasime. ⁶ Mũ'u pa'icheja pa'ina te'ena jã'aja'ñe re'oja'che pa'iche'te cavesũso peoche cutuchũ'ore asaju pa'ime. ⁷ Dios chũ'u jo'kasi'e che'choũũ chiinata'ni repa chũ'ũsi'e kũachũ'o asavesũme repa. Rũa masiche cuasoche cutunata'ni vesũme repa.

⁸ Iere masime mai: Dios chũ'ũsi'e re'oja'imũ. Jã'ata'ni Repaũ cho'ora chini chũ'u jo'kasi'e masiche pa'imũ. ⁹ Re'oja'che pa'inani chũ'ũku jo'kasi'emaũasomũ jã'a. Ija'che cho'onapi repa cu'ache cho'ochẽ'te cuasa masi jo'e cho'omaneajũ chini jo'kasi'easomũ: Repa chũ'ũsi'e jachanana'me chũ'ũnare cuhenare, Diore cuhenana'me cu'ache cho'onare, Diore vajuchũmapũ Repaũ'te pojomajũarũã cho'ocuhẽnare, pũka'kũpãĩ vanisonana'me chekũnare vanisonare, ¹⁰ rãjoromi peonare romineenana'me ũjũpãĩ peonare mũnũneena, mũnũpãĩ ũcuajanare mũnũneenana'me romi ũcuajanare romineenare, pãĩ ũcuajanare chẽa kuripi ĩsisonare, jorechũ'o cutunana'me pãĩ chẽañe chũ'ũnare roiju

jorenana'me cheke si'ache cu'ache cho'oju Dios chũ'uñe'te jachaju re'oja'che cho'ocuheju pa'inare. ¹¹ Jesucristo'te cuasache kuachu'o ũcuarepare jachame repa. Repachu'o Dios Re'okũ chu'ure jo'kasi'ea'me chu'uri ku'iu chu'vaku paau chini.

Repa'te oia Dios cho'okaisi'ere kumat Pablo

¹² Chu'uri koka paaku Repa chu'ore chu'vaa'ku chini Maire Paaku Jesucristo chu'ure chẽa sao cho'okaimu. "Chu'u chũ'uñe masi cho'oja'mu iku", chiuu Repauni cho'ochete cho'okaa chini chu'ure chẽasi'kua'mu Repa. Jã'ajekuna, "Re'orepamu", chiuu pa'iku'mu chu'u Repa'te. ¹³ Aperumu chu'u Repa'te Maire Paaku'te rua cu'ache cutusi'kua'mu. Chu'uni teakuna Repa neenare rua cu'ache cho'oku pa'isi'kua'mu chu'u, repanani cacu'ora chini. Jã'aja'ne cho'okuteta'ni Dios chu'ure oia chẽasi'kua'mu, Repauni cuasamau pa'ivesuku cho'okuna. ¹⁴ Jã'aja'ne cho'o Maire Paaku Jesucristo chu'ure oia re'oja'che karama'ne isisi'kua'mu, chu'uri Repauni masi cuasaku paire chekunani oia cho'okaiu paau chini.

¹⁵⁻¹⁶ Ie chu'o ũcuarepajekuna jachama'ne cuasache pa'imu maire ũcuanukore: Jesucristo icheja cheja paire, cu'ache cho'onani ũcuanukore jũni ro'ikasa chini raisi'kua'mu, mai cu'are Repa'ji jũni ro'ikakuna maipi vati toa saimanea'ju chini. Jã'ajekuna Dios chu'ure te'eu chekunare ũcuanukore na'a rua cu'ache cho'osi'kureta'ni oia Repa Jesucristo jmamakarujẽ'e pe'ruma'ne cha'aku pa'iche cho'o ñosi'kua'mu chekunare, Repauni cuasaju jovo ũcuana'me ai pa'ijanare. ¹⁷ Jã'ajekuna Diore Peore Paaku'te Si'arumu Pa'ikuta'ni Ñoma'kure, "Peore Masiuji rua re'okũ'mu mu'u", chiuu Repa'techi'a ũcuate'eu'te cuhama'ne si'arumu pojoju paũ mai. Jã'aja'ne paau.

¹⁸ Asarepajũ'u, chu'u chũ'ja'iu Timoteo. "Ija'che pa'ijũ'u", chiuu chu'vamu chu'u mu'ure: Dios chu'o kuana kuasi'ere ũcuarepa cho'oku cu'ache ti'jñetojẽ'e cu'are cava ca-jejani Jesure cuasache ũhasomanejũ'u. ¹⁹ ũcua masi cuasaku cu'ache cho'oma'ne re'oja'che pa'ijũ'u. Chekuna te'ena re'oja'che cuasaju pa'iche'te jo'kaso cacu'asoju pa'ime. ²⁰ Jã'aja'ne cho'osinaa'me Himeneona'me Alejandro. Jã'ajekuna repanare vati aini jo'kasi'kua'mu chu'u, repanapi kuku Diore cu'ache i'kama'ne pa'iche'te che'chea'ju chini.

Diore pojoche chu'vache'me

2

1 Ie rua chu'vamũ chu'u mu'ure: Ūcuanũkore pãi Dioni re'oja'chere sēekaiũ, “Re'orepamũ, Ja'ku”, chiũ pa'ijũũ Repau'te. 2 Maipi ainani, chũ'nnani ūcuanũkore Dioni sēekaijũ pa'ito repana maire re'oja'che chũ'ujũ pa'ivesache cho'omarũna Repau'te cuasache'te ũsecojũoma'ñe ūcua cuasajũ re'oja'che pa'ijũ chekũnare re'oja'che cho'okaijũ pa'ijanaa'me mai. 3 Re'oja'chea'me jã'a. Dios maire vati toa sani uuche Ūsekaikũ jã'aja'ñe re'oja'che sēekaiche asa pojomũ. 4 Repau Dios pãi ūcuanũkore Repau chu'o ūcuarepare asa chēa Jesuni cuasajũ jovo Ūcuaũna'me ai paapũ chiimũ. 5 Dios Ūcuate'eũ'mũ. Ūcuachi'a maire I'kakaikũ pãiu Ūcuate'eũ'mũ; Jesucristoa'mũ Repau. Jesucristochi'aa'mũ maire Diona'me re'oja'che paapũ chini Cho'okaikũ. 6 Repau Jesucristo cho'okaicuhema'ñe maire pãi ūcuanũkore cu'a jũni ro'ikaisi'kua'mũ. Jã'aja'ñe cho'o Dios maire ūcuanũkore vati toa uuche ũsekasa chiiche cho'o ñosi'kua'mũ Repau, Dios chiisirũmũjekũna. 7 Chu'u i'kache ie chu'o ūcuarepaa'me. Jorema'mũ chu'u. Dios chu'ure Jesús saosi'kũre ūcuare kuaa'ku chini chũ'u jo'kasi'kua'mũ, judío peonani Repau chu'ore ūcuarepa Repau'te cuasache kuachũ'ore che'chokũ ku'iu paau chini.

8 Jã'aja'ñejekũna pãi si'achejũna pa'inare, cu'ache cho'oma'ñe pa'ijũ, chekũnare ke'rejũ pe'ruma'ñe re'oja'che pa'ijũ Dioni sēejũ pa'ijũũ, chiimũ chu'u. 9-10 Romire ija'che chu'vamũ chu'u: Romi re'oja'che paũũ chiina kãña re'ojakãña ju'icheji re'oja'che ñoñechi'a cuasama'ñe rekoñoũ pa'iche'te na'a rua cuasajũ pa'ijũũ. Pe'kerũ pa'ijũ mũsanũkona rekoñoũpi masi cuasajũ re'oja'che cho'ojũ pa'ijũũ; romi Diore cuasana pa'iche'me jã'a. Jã'aja'ñe cho'ojũ pa'ina repana rekoñoũpi re'oja'che pa'iche cho'o ñome. Pãipi mũsanũkonani chiapũ chini raña si'ache ruarepa veni care'va, kãña rua ro'ikãñana'me ko'siũa, pachokuri cho'osimajũaruã ju'ijũ pa'imanejũũ. Ūcuachi'a mũpũpũpi uache ñaa'ju chini ju'ijũ pa'imanejũũ. 11 Pãi Dioni pojofũũ chini chi'irũmũ mũpũpũ ña kũkũjũ pa'ijũ cutuma'ñe Dios chu'ore asa chēajũ pa'ijũũ. 12 Romipi mũpũpũire chũ'ujũ che'chojũ i'kama'ñe pa'ijũũ, chiimũ chu'u. 13 Ija'chea'me: Dios aperũmũ Adanni charo cho'oasomũ, na'a cho'jena Evare. 14 Repanare cho'osirũmũ Eva Dios chũ'usi'ere jachako re'oja'chere cho'ovesũko vatipi jorekũ chũ'ũna asa chēa charo cu'ache cho'oasomo. Repao ũjũ Adán vati jorekũ chũ'ũñe, “Ūcuarepama'mũ ie”, chiũ masakuta'ni ūcua cho'oasomũ. 15 Aperũmũ pa'isi'ko jã'aja'ñe cho'osi'eta'ni mũsanũkona romi Dioni

masi cuasajũ, chekũnare oijũ re'oja'che cho'okaijũ pa'ijũ, cu'ache cho'oma'ñe re'oja'che pa'imasiyũ chĩire masi paato re'oja'che pa'ija'mũ mũsanũkonare.

Jesure cuasakuanurũ chũ'ũna pa'iche'te kũamũ

3

¹ Ie chũ'o ũcuarepa'a'me: Pãiu ũcuauakũji Jesure cuasakuanurũ chũ'ũku pasa chiito rũa re'omũ. ² Jã'ata'ni repañare chũ'ũku re'oja'che pa'imasia'ku, pãipi repañi ñajũ i'kamanea'jũ chini. Rũjore ũcuate'eo'te paaa'ku. Masi cuasaku cu'are jũvokũ re'oja'che pa'iu pãi ña kũkũcojñokũ paañ. ũcuachi'a pãi so'ña rainare si'arũmũ tijña repañ vũ'ena cuaa kuirakũ ãũ ãũkũ kãĩñejatũ'ka jo'kakũ paañ. ũcuachi'a Dios chũ'o che'chomasiku paañ. ³ Conore jũ'iu cavakũ pa'imanea'ku. Pe'kerũ pa'iu ke'rema'ñe, kurineekũ pa'imanea'ku. ⁴ Repañ vũ'e pa'inare masi paaa'ku. ũcuachi'a mamachĩi repañ'te ña kũkũjũ repañ chũ'ũñe jachama'ñe cho'onare paaa'ku. ⁵ Pãiu repañ vũ'e pa'inare chũ'ũvesũkũ Diore cuasakuanurũ, ¿je'se chũ'ũja'ũ? ⁶ ũcuachi'a Jesure cuasanare chũ'ũjau Repañ'te apucasaku jovosi'kupĩ pa'imanea'ku, chekũrũmũ repañ pa'iche'te rũarepa meñe cuasaku pojokũ vati ai ti'jñeco'jñosi'eja'che ti'jñeco'jñokũ. ⁷ ũcuachi'a Jesure cuasamana ña kũkũ re'oja'che cutuco'jñokũ paañ, pãipi repañi ke'rejũna sãĩñe pe'rukũ vatini cacũ'oco'jñokũ.

Repakuanurũ chũ'ũnare cho'okaina pa'iche'te kũamũ

⁸ Repakuanurũ chũ'ũnare cho'okaina ũcuachi'a pãi chekũna ña, vajũchũcojñona paarũ. Repana i'kache chũ'o jmatakarũjẽ'e jorema'ñe paarũ. Cononeema'ñe paarũ. ũcuachi'a jorejũ kuri kooñũ chiimana paarũ. ⁹ Dios chũ'o mai cuasache ũcuarepare cuhasoma'ñe cuasajũ paarũ. Cu'ache cho'omanajejũ oima'ñe paarũ. ¹⁰ Repañare chũ'ũnare cho'okaiche jo'kara chini charo repaña pa'iche'te rũa jeerũmũ ñañe chiimũ. Repañapi re'oja'che pa'ito jã'aja'ñe cho'oche jo'kare'omũ repañare. ¹¹ Repaña rũjoromi ũcuaja'che chekũnare cu'ache cutuma'ñe pe'kerũ pa'ijũ, cononeema'ñe pa'ijũ, repaña cho'oche peore masi cho'ojũ, pãi chekũnare ña kũkũcojñona paarũ. ¹² Jesure cuasana chũ'ũnare cho'okaikũ rũjore ũcuate'eo'te paaa'ku. ũcuachi'a repañ mamachĩi re'oja'che masi chũ'ũku repañ vũ'e pa'inare ũcuauũkore masi paaa'ku. ¹³ Repaña chũ'ũnare cho'okaina repaña cho'oche chekũnare masi

kuirani rúa ña kũkũcojñojanaa'me. Ũcuachi'a repaña Jesure cuasache kuavajũchũma'ñe chekũnare kuajanaa'me.

Dios kũasi'e mai cuasachũ'o ũcuarepa pa'iche'te kũamũ

14-15 Na'mi sani ñara chiimũ chũ'ũ mũ'ũre. Jã'ata'ni chekũrũmũ saicu'akũna chũ'ũpi pesa saima'to mũ'ũpi masia'kũ chini ija'ova utija'ova Dios neena pa'iche che'choche'te mũ'ũni chũ'vakũ tocha saomũ chũ'ũ, mũ'ũpi repacheja pa'inani che'choa'kũ chini. Repaña Diore Si'arũmũ Pa'ikũ'te cuasakuanupũ Repaũ chũ'o chekũnani kuajũ paarpũ chini Ũcuauji cho'okaiũna asa cuasanaa'me. 16 Diore ja'me pa'ire'ochẽ'te Repaũ kuamanesi'ere churana Ũcuauji kũaũna mai asa chẽa cuasachũ'o ũcuarepajekũ rúa re'oja'imũ. Ija'che cuasanaa'me mai:

Icheja chejare pã ca'nivũ paakũ rani paniasomũ Cristo.

Dios Rekochoji cho'okaiũna Repaũ cu'achejẽ'e cho'oma'ñe pa'iche ñaasome pã.

Angeles ũcuachi'a Repaũ cho'ochẽ ñajũ paniasome.

Repaũ pa'iche si'avãjũpãire kũakaisi'ejekũna pã si'achejña pa'ina cuasame Repaũ'te.

Cheja pani pi'ni Dios pa'ichejana cũnaũmũna jo'e mũnisoasomũ Repaũ.

Jesure cuasache jo'kasona pa'iche'te kũamũ

4

1 Jã'ata'ni Dios Rekochoji masi kũaũna ie masime mai: Cristo chuta'a raimarũmũ Repaũ'te cuasana pã te'ena Repaũ'te cuasache ũhaso vatipi chũ'ũkũna pã jorena che'chochũ'ore asa chẽa cuasajũ pa'ijanaa'me. 2 Sẽ'sevũchi'a re'oja'cheja'che ñoñe pa'ijũ jorena chũ'ore asa jachama'ñe cho'ojũ pa'ijanaa'me repaña. Repaña jorena cu'ache cho'ojũ che'chesosinajejũ repañani cuasomaũna repaña cu'ache cho'ochẽ oimanaa'me. 3 Repaña jorena romi vejache ũseme. Ũcuachi'a ãu te'emajñaũã ãiũseme repaña. Repa ãu Dios cho'osi'ea'me, Repaũ'te cuasanapi chũ'o ũcuarepare masijũ Repaũni, "Re'orepamũ, Ja'kũ", chiijũ ãijũ paarpũ chini. 4 ãu Dios cho'osimajñaũã peore re'oja'chea'me. Jã'ajekũna ãimajñaũã ũcuauamajñaũãre jñaani cuhema'ñe pojojũ, "Re'orepamũ, Ja'kũ", chiijũ ãire'omũ maire. 5 Jã'ajekũna Dios, "Re'omũ ie", chiisi'ere ãure maipi Ũcuauñi sũejũna ãsikũna jñaã ãito re'omũ.

Jesucristo chũ'ũñe masi cho'okaina pa'iche'te kũamũ

⁶ Mũ'u cuasaku pa'iche'te Dios chũ'o ũcuarepare Repau'te cuasache kuachũ'ore si'arũmu ñaku che'cheku mai ma-japãijanani jã'are che'choku pani Jesucristo'te cho'оче masi cho'okaiku pa'ija'mũ.

⁷ Jã'ata'ni aichũ'o pãi cuasache jorechũ'o Dios chũ'oma'ñe asacuheku cho'oma'ñe pa'iu Dios chiichechi'a si'arũmu na'a rua cho'oku che'cheku pa'ijũ'u. ⁸ Mai ca'nivũãpi koka peoca'nivũã pa'imanea'ku chini, cho'оче'te rua cho'oto re'omũ. Jã'ata'ni rekocho pa'iche Diore cuasaju cho'оче'te na'a rua cuasaku pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'oto icheja cheja pa'irũmuchi'a re'oma'ñe jũnisosirũmujatũ'ka re'oja'mũ maire. ⁹ Ũcuarepaa'me jã'a. Pãipi ũcuanũko jã'are cuasato re'omũ. ¹⁰ Jã'aja'ñejekuna pãipi ũcuare cuasaa'ju chini, Diore Si'arũmu Pa'iku'te maire re'oja'che cho'okaijachere cha'aju pojojũ Repau'te cho'оче rua cho'okaiju pa'inaa'me mai. Repau pãi ũcuanũkore vati toa sani uuche Æsekaimasiku'mũ. Jã'ata'ni Repau'te cuasanarechi'a uuche Æsekaiku'mũ.

¹¹ Ie chũ'o chũ'u mũ'ure chũ'vache repacheja pa'inare chũ'ũku che'choku pa'ijũ'u, peore masi cho'ojũ paapu. ¹² Repanare Jesure cuasanare re'oja'che i'kaku pa'ijũ'u. Ũcuachi'a mũ'u re'oja'che pa'iu Diore masi cuasaku cu'achejẽ'e cho'oma'ñe pa'iu chekunare oiũ re'oja'che cho'okaiũ pa'iche cho'o ñojũ'u repanare, ña chẽa ũcuaja'che cho'ojũ paapu chini. Mũ'upi jã'aja'ñe cho'oto põsũ'teta'ni mũ'ure ña kũkũju pa'ijanaa'me repana. ¹³ Chũ'u mũ'u pa'icheja sairũmujatũ'ka repanare si'arũmu Dios chũ'o tocha jo'kasi'e repana ũcuanũko asaju'te ñaku chũ'vaku che'choku pa'ijũ'u. ¹⁴ Jesure cuasana aina mũ'ure jũjũãpi jajũna Dios Rekocho mũ'ure jo'kasi'e chekunare cho'okaimasiche cuhasoma'ñe cho'oku pa'ijũ'u.

¹⁵ Chũ'u mũ'ure chũ'vachũ'o cho'o ca'nasoma'ñe peore masi cho'oku pa'ijũ'u, pãipi ũcuanũko mũ'u si'arũmu na'a re'oja'che pa'iche'te ñaju paapu. ¹⁶ Ñarepaku re'oja'che pa'iu masi che'choku pa'ijũ'u. Mũ'upi jã'aja'ñe ũhasoma'ñe re'oja'che cho'oku pa'ito Diopi rua re'oja'che cho'okaija'mũ mũ'ure, mũ'u che'chonare ũcuachi'a.

Jesure cuasanare kuiraju chũ'uñe'te kũamũ

5

¹ Æmũpãi mũ'ure na'a rua ainarejẽ'e ke'rema'ñe mũja'kũpãijanare pe'kerũ i'kaku chũ'vaku pa'ijũ'u. Põsũpãire mũche'ũchũijanare re'oja'che che'choku pa'ijũ'u. ² Romi mũ'ure na'a rua ainare mũja'koromijanare chũ'vaku

pa'ijũ'ũ. Romichĩi mũche'oromijanare cu'ache cho'oma'ñe pa'ia re'oja'che che'chokũ pa'ijũ'ũ.

³ Va'jeva'nare kuiranare peonare ña oia kuirakũ pa'ijũ'ũ. ⁴ Jã'ata'ni va'jeva'ore chĩi paako'te repao chĩipi kuiraa'jũ. Chĩi peokoji majanajechĩichi'a paako'te ũcuanapi kuiraa'jũ repao'te. Ūcuachi'a Dioni masi cuasajũ re'oja'che cho'oche'te che'che pũka'kupãi repanare oijũ re'oja'che kuirasi'eja'che repana majapãire sãĩñe kuirato pojomũ Dios. ⁵ Va'jeva'o te'eo pa'io chũova'o pa'iva'o Dioni cuasako Repaũ cho'okaijachere pojoko cha'ako umucujñana'me ñami Repaũni si'arũmũ cuhama'ñe s̃eo pa'imo. Jã'aja'ñe pa'iva'nani cho'okañũ chiime mai. ⁶ Jã'ata'ni chekũna va'jeva'na repanare uachechi'a ũcuauache cu'ache cho'ojũ pa'ina vajũnata'ni repana rekoñõã jũnisosinaja'ñe pa'ime. Jã'aja'ñe pa'inare cho'okaicuheme mai. ⁷ Ūcuachi'a repacheja pa'inare majapãi kuirache'te che'chojũ'ũ, re'oja'che pa'ijũna chekũnare repana pa'iche'te ñajũ cu'ache cutucu'aa'kũ. ⁸ Mai majapãi kuirache pa'imũ maire. Na'a so'o majapãijẽ'e cuasajũ ũcuate'eko'a pa'inare majapãirepa na'a rũa cuasajũ kuirache pa'imũ maire. Jã'aja'ñe cho'omaneni Diore cuasana pa'iche pa'imanajeju Repaũ'te cuasamanare na'a rũa cu'ache cho'ome mai.

⁹ Jesure cuasakuanupũ kuiracojñõjanare va'jeva'nare ija'che pa'inarechi'a repana mami tochajũ'ũ: Ejuãĩ ũcuate'enare pa'isinapi sesentarepaũsurũmũ na'a rũa paanarechi'a. ¹⁰ Ūcuachi'a re'oja'che cho'o ñojũ pa'ina paapũ: Mamachĩi re'oja'che jojasina paapũ, repana vũ'ña rainare pãĩ pojojũ re'oja'che cho'ojũ pa'ina paapũ, Jesure cuasanare re'oja'che cho'okaijũ pa'ina, chũova'na pa'inare re'oja'che cho'okaijũ pa'ina, re'oja'che si'ache peore cho'ona paapũ.

¹¹ Jã'ata'ni va'jenare na'a romichĩi mami tochamanejũ'ũ. Chekũrũmũ repanare uache'te cho'ojũ jo'e umũ vejaso repana Jesucristo'te cho'okaiche'te jo'kasojũ. ¹² Jã'aja'ñe cho'oni repana cho'ojanaa'me chiisi'ere jorejũ cho'omaneni cu'ache cho'ome. ¹³ Ūcuachi'a repana va'jena na'a romichĩi si'arũmũ ku'ichechi'a pa'ijũ chekũnani pãire cu'ache cutujũ ñamena carũniso Jesure cuasana i'kama'ñere i'kajũ pa'inaa'me. ¹⁴ Jã'ajekũna va'jenare na'a romichĩi jo'e umũ veja chĩi paajũ vũ'e kuirana paapũ, chiimũ chũ'ũ, maire cuhenapi repanani cu'ache cutumanea'jũ chini. ¹⁵ Chekũna va'jeva'na te'ena Jesure cuasache jo'kaso vati ai chũ'ũñe'te cho'ojũ pa'ime.

¹⁶ Romio ũcuauako Jesure cuasakoji repao majapãire va'jeva'nare paani kuirako paao, Jesure cuasakuanupũ

pa'inani ruarepa kuirache chiimanea'ku. Jã'aja'ñe cho'oto repanare Jesure cuasakuanupũ pa'inare va'jeva'nare kuirare'oja'mũ, kuiranare peonare.

17 Jesure cuasana aina chekũnare masi chũ'ujũ kuirana repaña chũ'unare rũa re'oja'che pojocojñojũ paarũ. Repanapi Dios chũ'o si'arũmũ che'chojũ chũ'vana pani na'a re'oja'che cho'okaicojñoa'jũ. 18 Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e ũcuare ija'che kũamũ:

Vacare trigo cha'ca po'tekaikũ'te trigo ãiũsemanejũ'ũ; ãiu cho'oa'ku,
chiimũ. Chekũcheja ija'che kũamũ:
Cho'oche cho'okaikũ'te repaũ cho'oche cho'osi'e ro'i ro'ijũ'ũ,
chiimũ.

19 Pãipi Jesure cuasana chũ'unani, "Cu'ache cho'osinaa'me ina", chiito jachajũ'ũ, chekũnapi repaña cu'ache cho'osi'e ñasi'ere chotena jã'apãani ka'chana ũcuate'e kũama'to.

20 Cu'ache cho'oreparu jo'e cho'omaneajũ chini pãi ũcuanũko asajũ'te i'kajũ'ũ repanare, chekũnapi asa kũkũ repaña cho'osi'eja'che cho'omaneajũ chini.

21 Ie chũ'o mũ'upi asa cho'oa'ku chini Diona'me Jesucristo Repaũ chẽa paacojñoa ángeles asajũ'te chũ'ũ jo'kamũ chũ'ũ mũ'ure: Chũ'ũ chũ'vache cho'okũ mũ'ũ chiinarechi'a na'a re'oja'che cho'okaiũ pa'ima'ñe pãi ũcuanũkore ũcuapa'rvachi'a oiũ cho'okaiũ pa'ijũ'ũ. 22 Chũ'unare jo'kara chini repaña pa'iche mũ'ũ rũa jeerũmũ ñasinani jo'kajũ'ũ. Repaña pa'iche mũ'ũ masi ñamanare chũ'ũñe jo'kamanejũ'ũ, chekũrũmũ repanapi cu'ache cho'ojũna ña pãipi mũ'ũni cu'ache cutujũ. Jmamakarujẽ'e cu'ache cho'oma'ñe pa'iu re'oja'che pa'ijũ'ũ mũ'ũ.

23 Timoteo, mũ'ũni chũ'vamũ chũ'ũ ie: Mũ'ũ te'eñoã cutaro jũni okorepachi'a ũkukũ pa'ima'ñe ũche conopi jmara'karũ ja'me ũkukũ pa'ijũ'ũ.

24 Jo'e chũ'unare jo'kache'te i'kamũ chũ'ũ. Rũa jeerũmũ ñasinarechi'a jo'kato rũa re'omũ, chiimũ chũ'ũ. Irũmũ pãi te'ena cu'ache cho'oche ñomũ, pãi ũcuanũko cho'osi'e ro'iche Dios chũ'ũmucuse chuta'a tĩ'amarũmũna. Jã'ata'ni chekũna ñoma'ñe cu'ache cho'oche pãi ũcuanũko cho'osi'e ro'iche Dios chũ'ũmucuse ũcuauji kũaũna masijanaa'me pãi. 25 ũcuaja'che pãi re'oja'che cho'oche te'eñoã pãi ũcuanũkore masi ñomũ. Jã'ata'ni te'eñoã ñoma'ñe re'oja'che cho'oche pãi ũcuanũko cho'osi'e ro'iche Dios chũ'ũmucusenã masicojñoja'mũ.

6

1 Chekũnare chẽa paacojñoanapi Jesure cuasana repanare paanare ña, vajũchũjũ jachama'ñe paarũ, pãipi repaña

pa'iche'te ña mai che'chochũ'ore asa, "Cu'amũ jã'a", chiiũ Dioni cu'ache cutumanea'jũ chini. ² Chẽa paacojñonapi Diore cuasana te'ena repanare paanapi ũcuaja'che Jesure cuasana pa'ito repana majapãijanajejũna na'a jmamakarũ ña, vajuchũjũ pa'ima'ñe cho'oche na'a re'oja'che cho'okaijũ paarũ, cho'okaicojñonapi repana cuasana majapãijanajejũna. Ie che'chokũ chũ'ũkũ pa'ijũ'u repacheja pa'inare:

Re'oja'che pa'iche'te kũamũ

³ Pãiu ũcuauakũji Maire Paakũ che'chosi'e ũcuarepare jachakũ, Diore masi cuasajũ pa'iche'te kũachũ'o che'choma'ñe jorechũ'ore che'choni cu'ache cho'omũ. ⁴ Repaũji meñe, "Rũa masiũ'mũ chũ'ũ", chiiũ cuasakũ Dios chũ'o ũcuarepare asacuhekũ rũa vesũ'mũ repaũ. Pãĩ sãĩnechi'a cutujũ ke'rechũ'ochi'a ũcuarepama'ñere asakũ cutumũ repaũ. Jã'aja'ñe cutuna pãĩ chekũnare ña pojoma'ñe cavajũ cu'ache i'kajũ sãĩnechi'a jorenaa'me. ⁵ Cuhama'ñe cavajũ cu'ache cuasanajejũ chũ'o ũcuarepa cuasamanaa'me repana. Kurire kooñũ chini Dios chũ'oja'che i'kajũ repana cuasachechi'a chũ'vanaa'me repana. ⁶ Jã'ata'ni pãĩ Dioni masi cuasajũ repana paanũkorũchi'a paajũ pojojũ na'a rũa paaneemana kurina karama'ñe paacheja'che repana rekoñoã re'oja'chere paame. ⁷ Mai pãĩ ũcuanũko icheja cheja rairũmũ cu'amajñarũãjẽ'e peona raisinaa'me. Ũcuachi'a mai jũnisorũmũ sacu'akũna peova'na saijanaa'me mai. ⁸ Jã'ajekũna maini ãĩñena'me kãña karama'to, ũcua jã'ajamakarũ paajũ pojojũ na'a rũa paaneemaneñũ mai. ⁹ Pãĩ kurina pañũ chiina pa'ivesũjũ cu'ache cuasajũ vati chũ'ũne'te asa chẽa repanare uache'te cho'ojũ ũcuanapi meñe cu'ache cho'ojũ cacu'a cho'osojũ pa'ime. ¹⁰ Kurineena si'ache rũa cu'ache cho'ome kurire kooñũ chini. Pãĩ te'ena kurire rũarepa chiiũ Jesure cuasache jo'kaso re'oja'che pa'iche'te cavesũso cu'ache pa'ijũ rũa chũova'na pa'ime.

Re'oja'che pa'imasiche'te kũamũ

¹¹ Mũ'uta'ni Dios neekũjekũ jã'aja'ñe cho'ocuhekũ cho'oma'ñe Repaũni masi cuasakũ pojokũ pe'kerũ pa'iu Repaũ chiiche'te cho'okũ chekũnani oiũ re'oja'che cho'okaiũ, cu'ache ti'jñetojẽ'e ũhasoma'ñe ũcua re'oja'che pa'ijũ'ũ. ¹² Mũ'ure peore cho'ore'ochetũ'ka Dioni masi cuasakũ re'oja'che pa'ijũ'ũ, Repaũ pa'ichejare ai sani pasa chini. Jã'are chini Dios mũ'ure chẽa paamũ. Mũ'u Repaũ'te cuasakũ jovosirũmũ pãĩ jainũko asaju'te mũ'u Repaũ'te cuasakũ jovosi'e re'oja'che kũa jñausi'kũa'mũ. ¹³ Icheja

chejana'me cunaumu pa'inare ũcuanukore pa'iche ĩsiku Dios asaku'te, ũcuachi'a Poncio Pilato'te chu'o re'oja'che i'kasi'ku Jesucristo asaku'te chũ'umu chu'u mu'ure ie chu'o: ¹⁴ Dios mu'ure jo'kasi'e jachama'ñe jmamakarujē'e cu'ache cho'oma'ñe pa'iu Maire Paaku Jesucristo jo'e rairumujatu'ka rua re'oja'che cho'oku pa'ijũ'u. ¹⁵ Repau'te raouarumuna Dios Jesucristo'te jo'e raoja'mu. Repau Dios Te'eji Re'oku Masiujeku ainarejē'e na'a rua Masiu'mu. Pãi chũ'unare ũsekuna repanare uache'te cu'ache cho'uju Repau ũsemamajñarũachi'a cho'ome. ¹⁶ Repau'chi'aa'mu te'eu Si'arumu Pa'iku. Ũcuauji ruarepa miaku ñacu'akuna pãi te'eujē'e ñamanaa'me Repau'te. Ũcuanuko cuhama'ñe si'arumu Repau'ni pojoju pa'ijũ'u. "Peore Masiu'mu mu'u", chiiju pañu mai Repau'te. Jã'aja'ñe paau.

¹⁷ Pãi cheja pa'irumu kurinajeju pōse rua paanare, "Chekunare cuhema'ñe, kuri ai pa'ima'ñechi'a cuasaju, 'Kurire paaku chu'u chiiche peore paaku'mu chu'u', chiima'ñe pa'ijũ'u", chiiju chũ'ujũ'u, Dios repanare cho'okaijachere pojoju na'a rua cuasaju paaru. Repau Dios maipi re'oja'che paaru chini mai chiiche peore karama'ñe ĩsiku'mu maire. ¹⁸ "Re'oja'chere si'arumu karama'ñe cho'uju pa'ijũ'u", chiiju chũ'ujũ'u repanare, chekunani oiju repa paache'te ĩsiju paaru. ¹⁹ Jã'aja'ñe cho'uju pani Dios pa'ichejana ai sani repa cho'uju chi'isi'e re'oja'che karama'ñe paaju pojoju re'oja'che pa'ijanaa'me repa.

Timoteo'te cuhacho chũ'usi'ea'me

²⁰ Timoteo, Dios mu'ure jo'kasi'e re'oja'che cuhama'ñe che'choku pa'ijũ'u. Diore cuasamana peoche i'kachu'o, "Rua masina cuasache'me ie", chiiche jorechu'o asama'ñe pa'ijũ'u. ²¹ Pãi te'ena Dios chu'o asasina repa jorena chu'vache'te asa chẽa Diore masi cuasache kuachu'o asacuheme chura.

Re'omu. Diopi re'oja'che cho'okaiu paau musanukonare.

Pablo

San Pablo Timoteo'te jo'e chũ'o tocha saosi'ea'me

Chũ'o saosi'ea'me

¹ Chũ'u, Pablo, Diopi chiiuna maire Jesucristo'te cuasanare Repau, "Chũ'una'me si'arumu pa'iche'te isija'mu chũ'u", chiisi'ere chũ'vaku paa chini Jesucristo saosi'kupi ija'ova utija'ova tocha saomu ² mũ'ure, Timoteo'te, chũ'u chiiuja'ujukuna chũ'u cuasakũ'te. Mai Ja'ku Diona'me Maire Paaku Jesucristo oiu raa re'oja'che pa'iche'te cho'okaau mũ'ure re'oja'che paa chini.

Dios chũ'o chũ'vache'te chũ'umu

³ Chũ'u aipai cho'okaisi'ea'che cu'ache cho'omaũ suma'ku pa'imaũ, Diore cho'okaiku'mu chũ'u. Umucujñana'me ñami Repauni mũ'uni si'arumu sseekaiũ, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiũ pa'imũ chũ'u Repau'te. ⁴ Mũ'u chũ'u jo'ka rairumu oisi'ere cuasaku mũ'una'me pa'iu pojora chini ñaneemu chũ'u mũ'ure. ⁵ Ũcuachi'a mũ'u Diore masirepa cuasaku pa'iche cuasamu chũ'u. Mũcu'eo Loidana'me mũa'ko Eunice charo Repau'te cuasaju jovosinaa'me. Chura mũ'u ũcuachi'a repana cuasacheja'che cuasamu Repau'te.

⁶ Jã'ajekuna chũ'u mũ'ure jũjñapi jarumu mũ'upi cho'omasia'ku chini Dios mũ'ure jo'kasi'ere cho'oku che'che na'a raa cho'oku pa'ijũ'u, chiimu chũ'u mũ'ure. ⁷ Dios maire vajuchurekoñoã paaaju chini jo'kama'mu. Maipi rũhiñe cuasa masiju cu'ache cho'oma'ñe re'oja'che pa'iju chekunani ña oiju re'oja'che cho'okaiju paaru chini cho'okaimu Dios maire. ⁸ Jã'ajekuna Maire Paaku pa'iche chekunare chũ'vavajuchuma'ñe chũ'vajũ'u. Ũcuachi'a chũ'u Repau chũ'o chũ'vakujukũ pã chẽavũ'e cuaocojño pa'iche'te cuasaku vajuchuma'ñe cu'ache ti'jñecojuñokũta'ni Diopi cho'okaiuna Jesucristo'te cuasache kuachu'ore chũ'una'me pojoku chũ'vaku pa'ijũ'u. ⁹ Repau Dios maire vati toa sani uuche ñseku chẽa paaku'mu, maipi Repau neena pa'iju re'oja'che paaru chini. Mai re'oja'che cho'osi'ejekuna chẽasi'emasasomu jã'a. Rupu Repau'te uache cho'osi'easomu jã'a. Maire oiu jã'aja'ñe cho'okani chẽa paajache chuta'a cheja peorumuna cuasa Jesucristoni rao cho'okasa chiniasomu Dios. ¹⁰ Chura mai cu'are jũni ro'ikaau chini Ũcuauñi rao Repau maire oiu cho'okasa chiisi'e kuacuhasi'kuamũ Repau. Jesucristo'te cuasache

kuachu'o asa chēasinajeju ie masime mai chura: Jesucristo cho'okaisi'ejekuna mai jūnisosirumu cu'anareta'ni toa saimañe Repau pa'ichejana ai sani Ūcuana'me re'oja'che pa'ire'oche.

¹¹ Dios chu'ure jā'are kuaku paau chini chū'u jo'kasi'kua'mu, Jesucristo saosi'ku pa'iu Repau chu'ore ku'iu che'choku paau chini. ¹² Chura repachu'o che'chokujeku cu'ache cho'ocojñoku pāi chēavū'ere cuaorena pa'imū chu'u. Jā'ata'ni chu'u Repau Jesucristo kuiramasiku re'oja'che pa'iche masakujeku vajuchuma'mu. Repau jo'e rairumujatu'ka Ūcuauji masi kuirakuna re'oja'che pa'ija'mu chu'u.

¹³ Chu'u mu'ure che'chosi'ere Dios chu'o ūcuarepare che'choku pa'ijū'u repacheja pa'inare. Ūcuachi'a Jesucristoni masirepa cuasaku chekunare pāi oiū re'oja'che cho'okaiū pa'ijū'u. ¹⁴ Dios Rekocho mai rekoñoā ja'me Pa'irekochoji cho'okaiūna Repau mu'ure chu'vaa'ku chini chū'u jo'kasi'ere Repau chu'ore masi chu'vaku pa'ijū'u.

¹⁵ Asia cheja cana ūcuanuko Figelona'me Hermógenejatu'ka chu'ure cho'okaicuheju jo'kasosi'e masimu mu'u. ¹⁶ Jā'ata'ni Onesíforore chu'ure ruarepañoā chu'u chiimajñaruā re'oja'che kuirasi'kure Diopi oiū re'oja'che cho'okaaū, repau neenare ūcuachi'a. Icheja pa'irumu chu'ure pāi chēavū'e pa'iku'teta'ni vajuchumañe ja'me pa'isi'kua'mu repau. ¹⁷ Repau ijoopo Roma vū'ejoopo apeti'asirumu vajuchumañe chu'ure jñaañejatu'ka rua jeerumu ku'esi'kua'mu repau. ¹⁸ Ūcuachi'a repau Efeso vū'ejoopo pa'irumu repau chu'ure rua re'oja'che cho'okaisi'e peore masimu mu'u. Maire Paaku Dios Repau pāi ūcuanuko cho'osi'e ro'iche chū'umucuse chu'ure re'oja'che cho'okaisi'e ro'i repau'te ña oiū rua re'oja'chere ĩsia'ku.

Sōtao re'okū cho'ocheja'che Jesucristo'te cho'oche cho'okaiche'te kumū

2

¹ Mu'u, Timoteo, chu'u chīija'iu, Jesucristo mu'ure cho'okaiche re'oja'che cho'o koka paajū'u. ² Chu'u mu'una'me chekuna jainuko asaju'te che'chosi'e asa chēa ūcuarepa cho'oku chekunare che'chomasinare che'chojū'u, asa chēa che'choju paaru.

³ Sōtao re'okū pa'ivesache pa'itojē'e pojoku masi cho'oku pa'icheja'che pa'iu Jesucristoni cuasakuna mu'ure cu'ache ti'jñeñe cuhemañe ūcua pojoku cho'oche cho'okaiū pa'ijū'u Repau'te. ⁴ Sōtaopāi te'eujē'e repanare uache cho'omañe pa'iju repanare chū'una chū'uñechi'a cho'ome repanapi

pojoa'ju chini. ⁵ Vi'torpu apena ũcuaja'che vi'to apeche chũ'una chũ'ũne'te peore masi cho'omaneni cajejaima'me. ⁶ Pãiu cho'оче rua cho'oku repau chio ãu tãsi'ku ãu kũiramũ ũcuauji charo tua ãimũ repa. ⁷ Peore jã'a chotemajña chu'u i'ka kuasi'e asa cuasaku che'cheku pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'oni Maire Paaku Diopi cho'okaiuna asamasija'mu mu'u.

⁸ Jesucristo pa'isi'ere cuasajũ'u. Aperumu pa'iu pãi chũ'usi'ku David jojocojñosi'kuamũ Repau. Chuenisosi'kuta'ni Diopi vasuuna jo'e vajuraisi'kuamũ. Ũcua kuache'te Repau Jesucristo'te cuasache kuachu'ore chu'vaku pa'iku'mu chu'u. ⁹ Repachu'o chu'vakujeku cu'ache cho'ocojñoku pãi chẽavu'ere pa'iu cu'ache cho'osi'kure quẽo suocheja'che cunameri quẽo suocojñosi'ku pa'imũ chu'u. Jã'ata'ni Dios chu'o chu'vacheta'ni ũsecu'amũ pãi. ¹⁰ Jã'ajekuna Repauni cuasaku rua cu'ache cho'ocojñokuta'ni Repau chu'o ũcua masi chu'vaku pa'imũ chu'u, Repau chẽa paajanapi asa chẽa Jesucristoni cuasaju jovo Ũcuauuna'me si'arumu re'oja'che paapu chini. ¹¹ Ie chu'o rua ũcuarepaam'e:

Maipi Repauni cuasaju cu'ache cho'ocojñoni Ũcuauuna'me jũnisosinaja'ñe pa'iju

Repauna'me si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me.

¹² Cu'ache ti'jñecojñonata'ni maipi Repauni ũcua cuasani Ũcuauuna'me pa'iju pãire chũ'ujanaa'me.

Jã'ata'ni maipi Repau'te cuasache'te kuvavajuchuju,

“Repaute cuasamanaa'me chukuna”, chiito maire ũcuaja'che sãĩñe,

“Chu'u neenama'me ina”, chiija'mu Repau.

¹³ Maire Repau chũ'ũne masirepa re'oja'che cho'ojũ pa'imanareta'ni

ũcua re'oja'che cho'oku pa'iku'mu Repau,

ũcuarepa pa'iu ũcuarepa cho'ochechi'a masakujeku.

Diopi pojoa'ku chini Repau chiiche masi cho'okaiku pa'iche'te kuamu

¹⁴ Ie chu'u chu'vachu'o repacheja pa'inare si'arumu chu'vaku pa'ijũ'u, cavesuma'ñe cuasaju paapu. Ũcuachi'a mai vesuche'te repana sãĩñechi'a cutuju ke'reche Dios asaku'te ũsejũ'u repanare. Jã'aja'ñe i'kachu'o na'a re'oja'che pa'iche che'chochu'oma'mu. Jã'aja'ñe i'kache si'arumu asana pãi rupu cacu'asome. ¹⁵ Mu'ure peore cho'ore'ochetu'ka Dios chiiche'te cho'oku pa'ijũ'u, Ũcuauji mu'uni pojoa'ku. Jã'aja'ñe cho'oku pani Repau chu'o ũcuarepa vajuchuma'ñe chekunare rũhiñe

che'chomasija'mu mu'u. ¹⁶ Diore cuasamana peoche i'kachu'o i'kama'ne pa'ijũ'u. Jã'aja'ne i'kana si'arumu na'a rua cu'ache cho'ojũ pa'inaa'me. ¹⁷ Repana che'chochu'o phũ'karavũ chachakũ saicheja'che cu'achejekũna repachu'o asana cacu'asojũ pa'ime. Himeneona'me Fileto ũcuare peoche chu'ore che'chojũ pa'ime. ¹⁸ Dios chu'o ũcuarepare cuhejũ chura tĩĩnere jorechu'ore che'chojũ pa'ime repana, ija'che i'kajũ: "Pãĩ jũnisosina vajũraimanejanaa'me; Jesure jovorũmuchi'a repana rekoñoã vasocojñoĩne pa'imũ repanare", chiijũ. Jã'aja'ne i'kajũ jorejũ che'chojũ pãĩ te'enare Jesure cuasanare cacu'osojũ pa'ime repana. ¹⁹ Jã'ata'ni Dios chu'o ũcuarepajekũ ai pa'iche, ija'che kuamũ:

Maire Paakũ Dios Repau neerepanare masimũ.

Ūcuachi'a,

Repanare re'oja'che cho'okaau chini Repau'te sēenare ija'che i'kamũ Dios:

"Cu'ache cho'oche peore ũhasoche pa'imũ mũsanũkonare", chiimũ.

Jã'aja'ne kuamũ Repau chu'o tocha jo'kasi'e.

²⁰ Pãĩ pa'ivũ'e ujavũ'e sa'navũ pa'imajũaruã pachokurina'me pokuri cho'osimajũaruãchi'a pa'ima'ne chooko'ñana'me toto cho'osimajũaruã pa'imũ. Repa te'emajũaruã si'aumucujña cho'oche cho'ojũ paamajũaruãa'me. Cheke na'a re'ojamajũaruãta'ni cho'oche cho'omaumucujñachi'a pojojũ cho'ojũ paamajũaruãa'me. ²¹ Pãĩu'te cu'ache cho'oche peore ũhasosi'kũre re'ojamajũaruãja'ne pa'ikũjekũna Maire Paakũ Dios chiiche re'oja'che ũcuauache cho'ore'omũ.

²² Jã'ajekũna pũsupãĩ cu'ache cho'ouache cuasache'te jũvokũ cho'oma'ne re'oja'che pa'iu Dioni masi cuasakũ cavama'ne pa'iu, chekũnare oiũ re'oja'che cho'okaiũ pa'ijũ'u, re'ojarekoñoã paajũ Diore sēenana'me. ²³ Mai vesuche'te cutujũ pãĩ sãĩnechi'a ke'rechu'o asakũ pa'imanejũ'u. Repachu'o cutuna rua cavajũ pa'inaa'me.

²⁴ Maire Paakũ'te cho'oche cho'okaikũ'te cavaneema'ne pa'iu pãĩ ũcuanũkore re'oja'che ja'me pa'iche pa'imũ. Ūcuachi'a che'chomasikũ na'mi pe'ruma'kũ paau repau.

²⁵ Ūcuachi'a pãĩ repau chu'vachu'o asacuhenare Diopi cho'okaiũna jachache'te ũhaso Repau chu'o ũcuarepare asa chēa cuasaa'ju chini pe'kerũ i'kakũ paau. ²⁶ Repanapi jã'aja'ne cho'oni rũhi'ne cuasajũ re'oja'che pa'ijanaa'me, vati aipi paakũ chũ'ũkũna repana ũcuauache cu'ache cho'ojũ pa'isi'ere jũvomasijũ.

Jesucristo jo'e raipi'rarũmũ pa'ijachere kuamũ

3

1 Ūcuachi'a iere masiche pa'imū: Jesucristo jo'e raipi'rarumū rua pa'ivesache pa'ija'mū maire. 2 Reparumū pāi jainuko meñechi'a chiiju chekūnare cho'okaicuheju kurineejū, "Chekūnare na'a rua masiū'mū chū'ū", chiiju ūcuanchi'a meñe pojoju pa'ijanāa'me. Ūcuachi'a Diore cu'ache i'kaju, puka'kupāi jachaju, repanare re'oja'che cho'okainare pojoma'ñe ke'reju, Diore pojoju cho'oche ña pāisoju pa'ijanāa'me. 3 Majapāijē'e cuasamarū ña oima'ñe cu'ache cutuju, chekūna cho'oche pe'ruju cuhama'ñe cuasaju, repanare cho'ouache cu'a jūvovesuju, chekūnare asi cho'uju re'oja'che cho'oche peore si'ache cuhena pa'ijanāa'me repana. 4 Ūcuachi'a rua joreju repana cu'ache cho'ochejē'e cuasama'ñe pa'iju, meñechi'a cuasaju chekūnare cuheju, Dios chiiche cho'ochejē'e cuasama'ñe repanare uachechi'a cho'uju pa'ijanāa'me repana. 5 Diore pojona cho'ocheja'che joreju cho'uju repana cu'ache cho'ocheji Repau re'oja'che cho'okaiche'te jachaju pa'ijanāa'me repana. Jā'aja'ñe pa'inare pāi ja'me pa'imanejū'ū.

6 Repana pāi te'ena ku'iju vū'ñana tī'a romiva'nare vesuva'nare cu'are jūvovesuju ūcuauache cu'ache cho'uju vajuchūva'nare joreju peoche'te che'choju pa'inaa'me. 7 Repana romi pāi che'choche si'arumū si'ache che'cheju pa'inata'ni jmamakarujē'e Dios chū'o ūcuarepa asa chēamanaa'me. 8 Repana jorena Dios chū'o ūcuarepare cuheju jachaju pa'ime, Janena'me Jambres Moiseni cuheju aperumū ke'resi'eja'che. Cu'achechi'a cuasanajēju Diore cuasacuhena'me repana. 9 Jā'ata'ni pāi ūcuarepanuko asa chēamanejanaa'me repana jorechū'o. Repana jorena cho'oche pāi ūcuauako ña masijanaa'me, Moise'te cuhesina Janena'me Jambres cu'ache cho'uju ña masicojñosi'eja'che.

Pablo Timoteo'te jo'e chū'ū jo'kasi'ea'me

10-11 Mū'uta'ni chū'ū che'chochū'ore masiku'mū. Ūcuachi'a chū'ū pa'iche peore masiku'mū, chū'ū cho'ora chiiche, chū'ū Diore masi cuasache, chū'ū pe'kerū che'chochena'me chū'ū chekūnare oiū re'oja'che cho'okaiche. Ūcuachi'a chū'ū cu'ache cho'ocojñokūta'ni Diore cuasache ūhasoma'ñe ūcua cuasaku Repau'te cho'oche cho'okai koka paache masiku'mū mū'ū. Chū'ū Antioquía vū'ejoopo Iconio vū'ejoopona'me Listra vū'ejoopo pa'inare cu'ache cho'ocojñosi'e peore masiku'mū mū'ū. Repanare rua cu'ache cho'ocojñokūta'ni Diopi cho'okaiūna re'oja'che pani etajaisi'kua'mū chū'ū. 12 Re'oja'che pa'iju Jesucristoni masi cuasaju Repau chiichechi'a cho'oñu chiina

pāi cu'ache cho'ocojñojanaa'me. Ūcuarepaa'me jā'a.
 13 Jā'ata'ni cu'ache pa'inana'me jorechū'o che'chona jorejū,
 jorecojñojū si'arūmū na'a rūa cu'ache cho'oju pa'ijanaa'me.

14 Mū'uta'ni mū'ū che'chocojñosi'ere peore masi
 cuasakū ūhasoma'ñe ūcua cuasakū pa'ijū'ū. Chūkūna'te
 mū'ūre che'chosinare masikūjekū repachū'o ūcuarepa
 pa'iche'te masimū mū'ū. 15 Mū'ū chīirūmūna masiche'te
 Dios chū'o tocha jo'kasi'ere cuasajū'ū. Jesucristo'te
 cuasajū jovo Ūcuana'me si'arūmū re'oja'che pa'iche'te
 kūamū repachū'o. 16 Dios chū'o tocha jo'kasi'e peore
 Ūcuau kūasi'ejekū maire che'chochū'oa'me. Maipi asa
 cu'ache cho'ochē'te ūhasoa'jū chini kūachejekū maire
 re'oja'che pa'iche chū'vachū'oa'me. 17 Mai Diore cuasanapi
 repachū'ore asajū che'chejū pani re'oja'che pa'iche
 che'chenajējū si'ache re'oja'che cho'omasijanaa'me.

4

1 Dios asakū'te ūcuachi'a Jesucristo Pāi Ūcuaukore
 Chū'ukū Pa'ijau jo'e rani pāi jūnisosinana'me vajūna
 cho'osi'e peore ro'iche chū'ūjau asakū'te iere chū'ū
 jo'kamū chū'ū mū'ūre: 2 Dios chū'o chū'vache cuha-
 soma'ñe si'arūmū chū'vakū pa'ijū'ū, chū'vare'orūmūna'me
 chū'vacu'ache pa'irūmū. Pe'kerū che'chokū repanapi
 cu'ache cho'oto pe'ruma'ñe i'kakū chū'vajū'ū repanare, jo'e
 cho'oma'ñe Dioni masi cuasajū vajuchūma'ñe re'oja'che
 pa'ijū paapū chini. 3 Na'a pa'isirūmū Dios chū'o
 ūcuarepa che'choche rūa asacuhejanaa'me pāi. Chū'o
 ūcuarepare asacuhejū repanare uachechi'a asajū, repana
 chiichechi'a che'chojūna asajū pañu chini che'chonare
 rūa jainūkore ku'e jñaa'janaa'me repana. 4 Dios chū'o
 ūcuarepare asacuhejū rupū aichū'ore pāi cuasajū kūache'te
 asajū pa'ijanaa'me repana. 5 Mū'uta'ni si'arūmū rūhiñe
 cuasakū pa'ivesache ti'jñetojē'e ūcua re'oja'che pa'iu
 mū'ūpi cho'oa'kū chini Dios mū'ūre jo'kasi'ere Repau
 chū'o chū'vache'te peore masi cho'okū pa'ijū'ū, Repau'te
 cuasamanapi asa chēa Jesuni cuasajū jovoajū.

6 Chū'ūre vanisojarūmū tī'añe jmamakarū karamū. Dios
 chū'o chū'vakūjekū chuenisopi'ramū chū'ū. 7 Jesuni masi
 cuasakū chū'ūre peore cho'ore'ochetū'ka cho'okū cu'ache
 ti'jñecojñokūta'ni Repau'te cuasache'te ūhasoma'ñe ūcua
 cuasakū re'oja'che pa'iu chū'ūpi cho'oa'kū chini Dios chū'ūre
 jo'kasi'e peore cho'o pi'nicuhamū chū'ū. 8 Chura chū'ū
 re'oja'che cho'osi'e ro'i Maire Paakū Re'okū pāi ūcuauko
 cho'osi'e ro'iche Repau chū'ūmucuse chū'ūre īsijachere
 cuasakū cha'amū chū'ū. Chū'ūrechi'a īsima'ñe Repau jo'e

raijache rua cuasaju pojoj cha'anare ũcuachi'a ĩsija'mu Repau.

Timoteoji cho'okaau chini Pablo chũ'uku chu'vasi'ea'me

9 Mu'ure peore cho'ore'ochetu'ka cho'oku na'mi rani ñajũ'u chu'ure. 10 Demas Diore cuasamana pa'iche'te na'a rua chiiu chu'ure jo'ka Tesalónica v'ejoopona sanisosi'kua'mu. Crescenteji Galacia chejana sanisosi'kua'mu. Titopi Dalmacia chejana saisi'kua'mu. 11 Lucachi'a ja'me pa'imu chu'ure. Marco'te ku'e jña rakaijũ'u. Chu'ure cho'oche rua cho'okaimasiku'mu repau. 12 Tiquico'te mu'u sani pa'ichejana Efeso v'ejoopona saosi'kua'mu chu'u. 13 Mu'u rairumu chu'u Troas v'ejoopo jo'ka raisikaa chu'u sē'sevu ju'ikaa rakaijũ'u chu'ure, Carpo v'e jo'kasikaa. Ũcuachi'a chu'u utija'okorovuã rakaijũ'u. Chekujao utija'o ũcuachi'a rua chiimu chu'u. Jã'a cavesuma'ñe rakaijũ'u chu'ure.

14 Cuna cho'oche cho'oku Alejandro rua cu'ache cho'osi'kua'mu chu'ure. Maire Paakujji repau cu'ache cho'osinukoru cu'ache ti'jñeñe chũ'ujajamu repau'te. 15 Ñarepaku pa'ijũ'u repau cho'oche. Mai chu'vache Dios chu'o rua cuheku chu'vaŭsemu repau.

16 Pãi chẽañe chũ'una charo chu'uni soni chu'u cho'osi'ere cuasa ñarumu chu'ure ja'me pa'ina te'eujẽ'e ja'me i'kakaima'ñe ũcuanuko jo'ka sanisosinaa'me chu'ure. Jã'ata'ni repana cho'osi'e cuasamanea'ku Dios, chiimu chu'u. 17 Jã'ata'ni reparumu chu'ure Maire Paakujji ja'me pa'iu cho'okaisi'kua'mu, chaire ãusoma'ñe pa'iu Repau chu'ore ũcua koka paaku masi chu'vakuna judío peonapi ũcuanuko asaju paapu chini. 18 Maire Paaku chu'ure cu'ache cho'oche si'ache peore Æsekaiu Repau pa'icheja re'ojachejana saja'mu. Si'arumu cuhama'ñe pojoj pañu mai Repau'te. Jã'aja'ñe paau.

Chu'o saoku re'oja'che i'ka jo'kasi'ere kuumu

19 Priscana'me Aquila'te chu'o sa kuakaijũ'u chu'ure, Onesiforona'me repau majapãi ũcuachi'a. 20 Erasto Corinto v'ejoopona canukasi'kua'mu. Trófimoreta'ni jũ'ikuni Mileto v'ejoopona jo'ka ranisosi'kua'mu chu'u. 21 Mu'ure peore cho'ore'ochetu'ka cho'oku chuta'a susurumu t'amarumuna raijũ'u icheja. Eubulona'me Pudente, Linona'me Claudia, chekuna mai majapãijana ũcuanuko icheja pa'ina chu'o saome mu'ure.

22 Maire Paakujji mu'u rekocho'te ja'me paau. Musanukonare ũcuanukore Diopi rua re'oja'che cho'okaau re'oja'che paapu chini. Re'omu.

Pablo

San Pablo Titore chũ'o tocha saosi'ea'me

Pabloji Titoni sēmũ

¹ Chũ'u, Pablo, Dios chũ'ũñe cho'оче cho'okaikũ'mũ. Jesucristoji chũ'ũre saosi'kua'mũ Dios chũ'ore chũ'vaa'ku chini, Dios chẽa paajanapi Repaũni cuasajũ jovo Dios chũ'o ũcuarepare masijũ re'oja'che paapũ chini. ² Dios apereparamũ chuta'a cheja peoramũ Repaũ pa'icheja pã sani pa'ijachere kuaasomũ. Jorema'kua'mũ Dios. Diore cuasajũ jovosina ũcuau pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me. ³ Chura Repaũ paanare vati toa sani uuche Æsekũji Dios Repaũ chiisirũmũjekũna pãipi asa masia'jũ chini chũ'ũni chũ'usi'kua'mũ Repaũ chũ'ore chũ'vaa'ku chini. ⁴ Tito, chũ'u ie chũ'o tocha saomũ mũ'ũre. ¿Pa'ikũ mũ'u? Mũ'ũre rũa cuasamũ chũ'u. Chũ'ũpi mũ'ũni Dios chũ'ore kuaũna Repaũni cuasakũ jovosi'kua'mũ mũ'u. Jã'ajekũna chũ'u chĩja'iu pa'imũ mũ'u chũ'ũre chura. Jesucristo'te maire vati toa sani uuche Æsekũni ũcuate'eu'te cuasanaa'me mai. Repaũ Jesucristo mai Ja'kũ Diona'me mũ'u rekochona re'oja'che pa'iche'te cho'okaijũna re'oja'che pa'ijũ'u.

Tito cho'ojachere kũamũ Pablo

⁵ Chũ'u mũ'ũna'me Creta juupo pa'iu mũ'ũre jo'ka ranisosi'kua'mũ, mai cho'o pi'nimanesi'ere mũ'ũpi na'a pa'iu cho'o pi'nia'ku chini. Mũ'ũre chũ'usi'kua'mũ chũ'u Jesure cuasana pa'ijooõ si'ache repajoõõ ku'iu Jesure cuasanare chũ'ũjũ kuirajanani, ainani jñaa jo'kaa'ku chini. ⁶ Ija'che pa'inani chẽajũ'u: Jesure cuasanare chũ'ũjana ija'che paapũ: Cu'ache cho'oma'ñe paapũ pãipi cu'ache cutumanea'jũ. Romi te'enarechi'a paaajũ. Repana mamachĩ Jesure cuasajũ pũka'kupã chũ'ũñe jachama'ñe paapũ. Mamachĩpi ũcuauache cu'ache cho'oto pũka'kupã pã chũ'ũcu'amũ. ⁷ Jesure cuasanare chũ'ũnapi, repana chũ'ũnare re'oja'che paajũ, Diore cho'оче cho'okaapũ. Cu'ache cho'omanea'jũ repana. "Chũkũna na'a rũa masime", chini chekũna i'kache asacuhemanea'jũ. Na'mi pe'rumanea'jũ. Cono jũ'imanea'jũ. Chekũnare vaimanea'jũ. Kurineemanea'jũ. ⁸ Jesure cuasanare chũ'ũnapi ija'che pa'ito re'omũ: Chekũnare pã so'ña rainare ãuna'me kãiruu ĩsia'jũ. Chekũnare re'oja'che cho'okaijũ paapũ. Dios chũ'ũñe'te cho'oa'jũ, cho'ouama'tojẽ'e. Chekũnana'me re'oja'che

pa'ijũ Dios chiiche'te cho'oa'jũ. Chekũrumũ cu'ache cho'ouatojẽ'e cho'omanea'jũ. ⁹ Jesure cuasanare chũ'unapĩ chũ'u che'chosi'ere Dios chũ'o ũcuarepare jmakarũjẽ'e jo'kasoma'ne cuasajũ paarũ, pãĩ ke'retojẽ'e. Jo'kasomaneni chũ'u che'chosi'ere chũ'o chekũnani che'chomasijanaa'me repaña. Ũcuachi'a jorechũ'o che'chonare chũ'vamasijanaa'me repaña chũ'vachũ'ore asa chẽaa'jũ chini.

¹⁰ Dios chũ'o jachana jainũkoa'me, peoche i'kajũ joreña. Judĩopãĩ rũa jainũko jã'aja'ne cho'ome. Ũmũpãĩ ũcuauũkore ija'che i'kame: "Mũsanũkonapĩ jĩkochã'tiro chũto tũacojĩoma'to Dios pa'icheja saicu'aja'mũ", chiime repaña. Joreme. ¹¹ Repanare Dios chũ'o jachanare ũsejũ'ũ, cu'ache che'chomanea'jũ. Kurire kooũu chini cu'ache che'chome repaña. Jã'aja'ne che'chojũ te'evũ'ña pa'inare ũcuauũkore cacũ'oju pa'ime. Jã'ajekũna repaña cho'ochete ũseto rũa re'omũ. ¹² Aperũmũ Creta juupo pa'ikũ rũa masiũjĩ ija'che i'kaasomũ: "Creta juupo pa'ina ũcuauũko jorenapi ãĩ ainaa'me. Pa'ivesũjũ, ñamejũ, vaineejũ, cu'ava'na pa'icheja'che pa'inaa'me", chiniasomũ repaña. ¹³ ũcuarepaa'me repaña i'kasi'e. Jã'ajekũna repacheja pa'inare rũa chũ'vajũ'ũ, Dios chũ'ore asa chẽa cuasajũ paarũ. ¹⁴ Rũa chũ'vajũ'ũ repanare, judĩopãĩ aichũ'o kũache'te jorechũ'ore asa chẽa Dios chũ'o ũcuarepare jachana chũ'ũne'te cho'omanea'jũ. ¹⁵ Pãĩ re'ojarekoñoã paana re'oja'chechi'a cho'onaa'me. Pãĩ cu'arekoñoã paanata'ni, cu'achechi'a cho'onaa'me. Dioni jachajũ, cu'ache'te cuasajũ re'oja'che cho'ovesũme repaña. ¹⁶ Repaña cu'ache cuasana, "Diore cuasanaa'me chũkũna", chiinata'ni re'oja'che cho'omarũna ña jachame pãĩ repanare. Dios peore, "Cho'omanejũ'ũ", chiisi'ere cho'ojũna pe'rumũ Dios repanare. Dios chũ'usi'eta'ni cho'oma'me. Re'oja'cheta'ni jmakarũjẽ'e cho'ovesũnaa'me repaña.

2

Pablo Tito che'chojachere kũamũ

¹ Mũ'uta'ni, re'oja'chechi'a che'chokũ pa'ijũ'ũ, Dios chũ'o ũcuarepare. ² Ũmũpãĩ ainare ija'che che'chojũ'ũ: "Re'oja'che pa'ijũ, cono jũ'ima'ne pa'ijũ'ũ, chekũna pãĩ ña kũkũajũ mũsanũkonare. Cu'ache cho'ochete jũvomasijũ cho'oma'ne pa'ijũ'ũ. Diore masi cuasajũ'ũ. Pãĩ ũcuauũkore oijũ'ũ. Ũcuachi'a mũsanũkonare cu'ache ti'jũneto Diore cuasache ũhasomanejũ'ũ." Jã'are che'chojũ'ũ ũmũpãĩ ainare. ³ ũcuaja'che romi ainare ija'che che'chojũ'ũ:

“Re'oja'che pa'ijũ Dioni cuasaju pa'ijũ'u. Chekuna pa'iche ñani cu'ache cutumanejũ'u. Cono jũ'ima'ñe pa'ijũ'u. Re'oja'che cho'ojũ pa'ijũ'u, musanukona pa'iche'te chekunapi ña chẽa paapu. ⁴ Romichĩire re'oja'che che'choñu chini jã'aja'ñe pa'ijũ'u. Musanukona airomipi romichĩi umu pa'inare ija'che che'choto re'omu: ‘Muũjure cuasaju pa'ijũ'u, chĩiva'nare ũcuachi'a. ⁵ Masi cuasaju cu'ache cho'oma'ñe pa'ijũ'u. Ñamema'ñe masi kuiraju pa'ijũ'u chĩiva'nare, puka'kure ũcuachi'a. Chekunare pãĩ ña oiju pe'keruji i'kaju pa'ijũ'u. Romi musanukona ũjupãĩ chũ'uñe jachama'ñe cho'ojũ pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe pa'ijũ'na pãipi ñani, Diore cuasanajeju re'oja'che pa'inaa'me jã'ana, chijjanaa'me musanukonare. Cu'achu'o i'kachejẽ'e peoja'mu repanare.’ ” Airomipi romichĩire jã'aja'ñe che'choto re'omu.

⁶ Ūcuachi'a põsupãire ija'che che'chojũ'u: “Musanukonare cu'ache cho'omatõjẽ'e re'oja'chechi'a cho'ojũ pa'ijũ'u”, chijũ'u repanare. ⁷ Mu'ujẽ'e repana ñaju'te si'arumu re'oja'chechi'a cho'ojũ'u, mu'u pa'iche'te ña chẽaa'ju. Repanare chu'vani jmamakarujẽ'e jorema'ñe chu'vajũ'u. Apema'ñe rũhiñe che'chojũ'u repanare. ⁸ Si'arumu chu'o ũcuarepare i'kakũ pa'ijũ'u, pãipi mu'uni cu'ache cutumanea'ju. Re'oja'chechi'a i'kajũ'u maire cuhenapi cu'ache i'kama'ñe paapu. Cu'ache cho'omanajeju'na maire cu'ache i'kavajuchujanaa'me repana.

⁹ Pãĩ chekunare cho'oche cho'okainare ija'che chu'vajũ'u: “Musanukonare paana chũ'uñe peore re'oja'che cho'ojũ'u, repanapi ña pojoa'ju. Musanukonare chũ'uto ke'remanejũ'u repanare. ¹⁰ Repana nee jmamakarujẽ'e ñaasokaimanejũ'u. Re'oja'che pa'ijũ'u, musanukonani repana cu'amajñaruã kuirache'te jo'kavajuchumanea'ju. Re'oja'chechi'a cho'ojũ pa'ijũ'u, musanukona pa'iche'te pãipi ña ũcuanuko, ‘Dios vati toa sani uuche ũseku chu'o rua re'oja'imũ’, chijũ masia'ju.” Jã'aja'ñe chu'vajũ'u cho'oche cho'okainare.

¹¹ Diopi oiũ re'oja'che Cho'okaikujekũ Repau paanare vati toa sani uuche ũsemũ. Pãipi Repau pa'iche'te masia'ju chini ũcuanukore re'oja'che cho'okaikũ'mu Dios. ¹² Diopi maini re'oja'che cho'okaiuna re'oja'che pa'imasinaa'me mai. Dios maire che'chokũ'mu Repau, “Cho'omanejũ'u”, chisi'ere cho'omanea'ju chini. Che'chomu maire, ũcuuache cu'ache cho'omatõjẽ'e re'oja'chechi'a cho'ojũ paapu chini. Che'chomu, maipi chekunani re'oja'che ja'me paapu chini. Che'chomu maire, icheja cheja pa'inapi Repauni masi

cuasaa'jũ chini. ¹³ Icheja chejare pa'ijũ pojojũ cha'ame mai, Jesucristo jo'e cajejachere. Maire vati toa sani uuche Æsekũ, Peore Masikũ, Jesucristo re'oja'che ñou ko'sija'ia cajeja'mũ. Dioa'mũ Repaũ. ¹⁴ Repaũ Jesucristo maini oiu vati toa sani uuche'te Æsekũ jũ'ĩñe cuhema'ñe mai cu'ache cho'oche jũni ro'ikaisi'kua'mũ. Ũcuachi'a mai rekoñoãre care'vakasa chini jũni ro'ikaisi'kua'mũ, maipi cu'ache cho'oche'te ũhaso re'oja'che cho'ojũ paapũ chini. Maini paara chini jã'aja'ñe cho'osi'kua'mũ Repaũ.

¹⁵ Tito, ie chũ'u tochasi'e peore che'chokũ pa'ijũ'u mũ'u. Repaũ chũ'ore chũ'vaa'kũ chini Dios mũ'ure chũ'usi'e Repaũ'te masi cuasanare chũ'vakũ pa'ijũ'u, ũhasomanea'jũ. Ũcuaja'che masi cuasamanare Dios chũ'ũñe'te rũa i'kajũ'u masi cuasaa'jũ. Ũcuanakore masi chũ'vajũ'u, mũ'uni jachamanea'jũ.

3

Jesure cuasana re'oja'che pa'iche'te kũamũ

¹ Repacheja pa'inare Jesure cuasanare si'arumũ ũcuanakore ija'che chũ'vakũ pa'ijũ'u: "Pãi chũ'ũnare jachama'ñe cho'ojũ pa'ijũ'u repaña chũ'ũñe. Repaña cho'oũseche cho'oma'ñe pa'ijũ'u. Re'oja'che cho'ochechi'a cuasajũ pa'ijũ'u. ² Pãi chekũna pa'iche ñani te'eũ'terejẽ'e cu'ache cutumanejũ'u. Chekũnare ke'rema'ñe pe'kerũji i'kajũ pa'ijũ'u. 'Na'a rũa masime chũkũna', chiima'ñe, chekũnare rũarepa chũ'ũma'ñe pa'ijũ'u, Jesure cuasanana'me cuasamanare." Jã'aja'ñe chũ'vajũ'u repañare.

³ Aperumũ mai ũcuachi'a rũa cu'ache cho'ojũ pa'isinaa'me Jesure chuta'a cuasamarumũ. Pãi chũ'ũnare rũa jachasinaa'me. Cu'ache cuasajũ re'oja'chejẽ'e cho'ovesusinaa'me mai. Ũcuauache cu'ache cho'ojũ pa'inajejũna, re'oja'che cho'ocu'asi'kua'mũ maire. Pãi chekũnare rũa cuhesinaa'me mai. Mai ũcuachi'a sãĩñechi'a cuhesinaa'me. Pãi ũcuachi'a rũa cuhesinaa'me maire. Pãire cuhejũ cu'ache cho'ojũ pa'isinaa'me mai. Pãi chekũnare re'oja'che ti'jñeto pe'rusinaa'me mai. Jã'aja'ñe pa'isinaa'me mai aperumũ. ⁴ Jã'aja'ñe pa'inareta'ni oisi'kua'mũ Dios maire. Dios Repaũ chiisirumũ tĩ'aũna chejana raosi'kua'mũ Jesure, mai cu'ache cho'oche'te jũni ro'ikaau chini. ⁵ Ija'che i'kama'kua'mũ Dios: "Re'oja'che cho'onajejũna cho'okaimũ chũ'u inare", chiima'mũ Dios maire. Cu'ache cho'onareta'ni maini oiu vati toa sani uuche ũsesi'kua'mũ Repaũ maire. Repaũ chĩ paapũ chini mai cu'arekoñoã paasi'e re'ojarekoñoã care'vasi'kua'mũ Repaũ.

Mai rekoñoãna Ûcuau Rekocho'te rao mamarekoñoã cho'osi'kua'mu Repau maire. ⁶ Dios cuhema'ne Ûcuau Rekocho'te raosi'kua'mu maire si'ache cho'okaa chini, Jesucristoji maire vati toa sani uuche'te Ësekũ jũni ro'ikaisi'ejekũna. ⁷ Dios maire oiũ rupũ cho'okaiũ cu'ache cho'omanare cuasacheja'che cuasamu, na'a pa'isirũmũna mai Repau chĩijeju Ûcuau pa'ichejare ai sani paaru chini. Jã'are cha'ame mai. ⁸ Ie chũ'o chũ'u tochasi'e peore ùcuarepaame. Jã'ajekũna iere chũ'o si'arũmu che'choku pa'ijũ'u, repacheja pa'inapi Diore cuasanapi chekũnare re'oja'che cho'okaiju paaru chini. Repanani jã'aja'ne cho'oto rua re'omu. Chekũnare pãĩ ùcuachi'a, repana ti'jũne re'oja'che cho'ojanare ùcuanũkore re'oja'che pa'ija'mu.

⁹ Mai vesũche'te chekũnapi sãĩnechi'a cututo ja'me cutuma'ne pa'ijũ'u mu'u. Pãĩ te'ena aipãĩ aperũmu chĩi jojosi'ere aichũ'opi joreju kũato ja'me cutumanejũ'u. Ûcuachi'a judío aipãĩ chũ'usi'ere cutuju sãĩne pe'ruju pa'imanejũ'u. Rupũ peoche i'kache'me jã'a. Jã'are cutuju re'oja'che pa'iche che'chemanaa'me mai. ¹⁰ Pãĩ te'ena cu'ache cutume, chekũnapi cavaju sãĩnechi'a cuheju ja'me pa'imanea'ju chini. Jã'aja'ne cutunare ùsejũ'u jo'e cutumanea'ju. Jo'e cu'ache cututo jo'e te'echo i'kajũ'u repañare. Ka'chañoã i'kasi'ere cuhama'ne ùcuacututo chekũnare Jesure cuasanare ja'me pa'iche ùsejũ'u repañare. ¹¹ Jã'aja'ne pa'ina cu'anajeku ùcuarepa cho'omanaa'me. Cu'ache cho'ojũna repaña cu'arekoñoã paache masime pãĩ.

Tito cho'ojachere kũamu Pablo

¹² Icheja pa'ikũ'te te'eũ'te mu'u pa'ichejana saoja'mu chũ'u, chekũrũmu Artemani, chekũrũmu Tíquiconi. Repau saisirũmu saire'oto Nicópolis vũ'ejoopona pesa sani tijñajũ'u chũ'ure. Ûcuajoopona sani canũka okorũmu si'achetũ'ka pasa chiimũ chũ'u. ¹³ Ûcuachi'a Roma chũ'ũna chũ'ũjũna tochasi'e rua masikũ'te Zena'te Apolona'me mu'u pa'ichejana saisirũmu cho'okaijũ'u repañare, jo'e re'oja'che kuharu chini. Ûcuauache repaña chiiche karato ïsijũ'u repañare. ¹⁴ Ûcuaja'che Jesure cuasana repacheja pa'ina, chekũnare re'oja'che cho'оче che'che sãĩnechi'a kuirato, repaña chiiche karamaneja'mu. Ûcuachi'a repañari re'ona paũ chini re'oja'che cho'ojũ paaru.

Tocha pi'nicuhasi'ea'me

¹⁵ Chũ'ure ja'me pa'inana'me, chũ'o saomũ chũ'u mu'ure. Jesuni cuasaju chũkũna'te cuasanare chũ'o sa kũakaijũ'u mu'u. Diopi mũsanũkonare ùcuanũkore rua re'oja'che cho'okaaũ, re'oja'che pa'imasia'ju chini.

Pablo

San Pablo Filemonre chũ'o tocha saosi'ea'me

Filemonni chũ'o saomũ Pablu

¹ Chũ'u, Pablu, Jesucristo pa'iche chũ'vakũjekũ pãĩ chẽavũ'ere pa'imũ. Mai majapãĩũja'iu Timoteona'me chũ'u ie chũ'o saomũ mũ'ure Filemonre, chũkũna rũa cuasakũ'te, Dios chũ'o chũkũna sani chũ'varũmũ cho'okaisi'kũre. ² Ũcuaja'che chekũnare Diore cuasakuanupũ mũ'u vũ'e chi'inare Diore cuasako'te Apiana'me chũkũna chũ'vacheja'che Dios chũ'o chũ'vakũ'te Arquipo'te iere saome chũkũna. ³ Mai Ja'kũ Dios, Maire Paakũ Jesucristona'me mũsanũkona rekoũoãna re'oja'che pa'iche cho'okaiũna re'oja'che pa'ijũ'u.

Filemón Diore cuasachena'me repaũ Diore cuasanare oiche'te kũamũ

⁴⁻⁵ Maire Paakũni Jesucristoni chiũ mũ'u cuasache asasi'kũa'mũ chũ'u. Ũcuaja'che Diore cuasanare ũcuauũkore mũ'u oiche asasi'kũa'mũ chũ'u. Jã'ajekũna mũ'u re'oja'che pa'iche'te asa cuasakũ, Dioni si'arũmũ sẽeũ, "Re'orepamũ", chiimũ chũ'u Repaũ'te. ⁶ Dioni sẽekaimũ chũ'u, mũ'upi Jesucristo'te cuasache kũachũ'ore chekũnani kũakũ Repaũ maire Repaũ'te cuasanare re'oja'che cho'okaiche'te peore masia'kũ chini. ⁷ Diore cuasakũjekũ chũ'u majapãĩũja'iu'mũ mũ'u. Diore cuasanare mũ'upi oiũna asa pojokũ re'oja'che pa'imũ chũ'u. Mũ'upi re'oja'che cho'okaiũna sũmava'na pa'isina rũa pojojũ pa'ime repana.

Filemonpi Onésimoni re'oja'che cho'okaau chini sẽemũ Pablu

⁸ Mũ'upi chũ'ũni re'oja'che cho'okaau chini chũ'ure Cristo saosi'kũni chũ'ũũato chũ'ũre'omũ. ⁹ Jã'ata'ni mũ'ure Diore cuasanare oikũjekũna cho'okaau chini sẽemũ chũ'u. Chũ'u, Pablu chura aiva'ũa'mũ. Jesucristo pa'iche chũ'vakũjekũ pãĩ chẽavũ'ere pa'imũ chũ'u. ¹⁰ Mũ'upi Onésimoni oiũ re'oja'che cho'okaau chini sẽemũ chũ'u. Chũ'upi pãĩ chẽavũ'ere pa'iu Dios chũ'ore chũ'vakũna asa chẽa Jesucristo'te cuasamũ repaũ Onésimo. Jã'ajekũna chũ'u chũija'iu'mũ repaũ.

¹¹ Apeũmũ repaũ Onésimo cu'ache pa'iu mũ'u chũ'ũũe re'oja'che cho'okaimaneasomũ. Churata'ni Jesucristo'te cuasakũjekũ chũ'ure re'oja'che cho'okaiũ, mũ'ure ũcuachi'a re'oja'che cho'okaija'mũ repaũ. ¹² Mũ'ũni co'chomũ chũ'u

repau'te. Chu'u meñe oicheja'che raa oimũ chu'u repau'te. ¹³ Mu'upi ichejare pani chu'ure Dios chu'ore chu'vaku chẽacojñosi'kure cho'okaira'amũ. Jã'ajekũna mu'u cho'okaira'asi'eja'che Onésimopi saima'ñe pa'ia cho'okaito pojora'amũ chu'u. ¹⁴ Jã'ata'ni mu'ure sẽema'ñe tua paacuhekũ co'chomũ chu'u repau'te. Mu'upi, "Onésimore paajũ'u", chiitota'ni paara'amũ chu'u.

¹⁵ Repau Onésimo mu'ure jo'ka saniso jmamakarũ ja'me pa'imanesi'e cu'ama'mũ. Chura Diore cuasakũ mu'uni co'iuna si'arũmũ paaja'mũ mu'u repau'te. ¹⁶ Aperũmũ mu'u repau'te mu'uni rupũ cho'oche'te cho'okaau chini paasi'kua'mũ. Churata'ni Jesucristoni cuasakũna mũche'ure raa chiũ paacheja'che paaja'mũ mu'u repau'te. Repau'te Onésimore raa chiimũ chu'u. Jã'ata'ni mu'upi repau'te na'a raa chiijũ'u. Repau Onésimo mu'ure rupũ cho'oche cho'okaijachechi'a cuasama'ñe, "Onésimo Jesucristo'te cuasakũjekũ chu'u majarpãũja'iu'mũ", chiũ cuasakũ pojojũ'u. ¹⁷ "Chu'ure ja'me pa'ikũ'mũ Pablo", chiikũ'mũ mu'u chu'ure. Jã'ajekũna mu'u chu'ure ña pojokũ cho'ocheja'che Onésimore ũcuaja'che ña pojokũ cho'ojũ'u. ¹⁸ Repau Onésimo mu'ure cu'ache cho'osi'e pa'ito chekurũmũ mu'uni põsero'i paato chu'upi ro'ikaija'mũ. ¹⁹ Chu'urepauji ija'ovana tohamũ chu'u ie: Repau Onésimo mu'uni põsero'i paato chu'upi ro'ikaija'mũ. Chura chu'ure i'kaũama'ñeta'ni ũcua i'kara. Chu'upi mu'uni cu'are ũsekaimaũ Jesucristo pa'iche'te mu'uni kuamaneru Repau'te cuasama'kũ jũnisoru cu'ache ti'jñera'amũ mu'ure. Jã'ajekũna mu'u chu'ure raa põsero'i paakũja'che pa'imũ cu'ache ũsekaisi'e ro'i. ²⁰ Chu'u majarpãũja'iu, asarepajũ'u. Mai Jesucristo'te ũcuate'eũ'te cuasanaa'me. Jã'ajekũna mu'upi chu'uni cho'okaau chini sẽemũ chu'u. Repau'te Onésimore mu'upi cuhema'ñe jo'e paato raa pojoja'mũ chu'u.

²¹ Ija'che cuasamũ chu'u: "Chu'u sãesi'e Filemón cho'okaijacosomũ. Ũcuachi'a chekurũmũ ikure Onésimore na'a raa re'oja'che cho'okaijacosomũ repau", chini cuasakũ ie chu'o tocha saomũ chu'u mu'uni sãeũ. ²² Ũcuachi'a chu'u sani kãijaruupũ care'vakaijũ'u. Mũsanũkonapi chu'uni eto'kũ chini Dioni sãekaijũna, ivũ'e pã chẽavũ'e eta sani ñaja'mũ chu'u mũsanũkonare, chini cuasamũ chu'u.

Tocha pi'nisi'ea'me

²³ Epafras, ũcuaja'che Dios chu'o chu'vakũjekũ chu'una'me pã chẽavũ'ere pa'ia chu'o saomũ mũsanũkonare. ²⁴ Ũcuaja'che chu'upi Dios chu'ore

chũ'vakuna cho'okaisina Marcona'me
 Demana'me Lucas chũ'o saome mũsanũkonare.
²⁵ Maire Paakũ Jesucristoji re'oja'che
 mũsanũkonare. Re'omũ.

Aristarco,
 cho'okaau
 Pablo

Hebreopãi chũ'o tocha saocojñosi'ea'me

Dios Repau Mamakuni i'kamũ, Repau neenani i'kaa'ku chini

¹ Apepũmũ Dios ruarepañoã si'acairo cho'o ñokũ Repau chũ'o kuanani Repau pa'iche kua jñauasomũ, mai aipã pa'isinani kuaa'ju chini. ² Irũmũ Repau Mamakũji kũamũ maire. Ũcuauñi peore paakũ chũ'ũñe'te jo'kaasomũ. Ũcuachi'a Repauji chejana'me peore irũmũ pa'iche cho'oa'ku chini chũ'ũasomũ Repau. ³ Mamakũji Puka'ku Dios re'oja'che pa'iche peore ñomũ, Ũcuauja'ũjekũ. Peore Repau chiiche paaũ chini Repau masicheji si'amajñaruã chũ'ũmũ. Mai cu'a jũni ro'ikaisirũmũ sũnaũmũna mũni Diore kueñe uajũtũ cakã'kona puũasomũ Repau.

Dios Mamakũ ángeleva'nare na'a ruã Masiũ'mũ

⁴ Dios Mamakũ irũmũ ángeleva'nare na'a ruã Masiũ'mũ. Ũcuaja'che Puka'kupĩ na'a ruã masiche'te ñiũna koosi'kũjekũ chekũnare na'a aia'mũ Repau. ⁵ Dios ángeleva'nare te'eũ'terejẽ'e ija'che i'kamaneasomũ:

Mũ'ũ chũ'ũ chĩia'mũ; irũmũna pãĩ ũcuauũkore kua jñauũmũ
chũ'ũ jã'a,
chiimaneasomũ, jmamakarũjẽ'e. Mamakũ'techi'a
i'kasi'easomũ jã'a. Ũcuachi'a, ángeleva'nare te'eũ'terejẽ'e
ija'che i'kamaneasomũ:

Jã'ũ puka'ku pasa chũ'ũ; ũcuaja'che jã'ũ chũ'ũ chĩi paaũ,
chiimaneasomũ Dios. Mamakũ'techi'a i'kasi'easomũ.
⁶ Jã'ata'ni chekũcheja Repau chũ'o pa'ikorovũ ija'che chiimũ
Mamakũni, chekũnare ũcuauũkore na'a aini, Ũcuate'eũni,
chũ'ũñe jo'kacojñosi'kũni, chejana jo'e raora chini, Repau
i'kache:

Dios neena ángeles ũcuauũko ña, vajũchũju pojojũ paaru
Repau'te,
chiimũ. ⁷ Angeleva'nani i'kakũ Repau i'kasi'e ija'che kũamũ
Dios chũ'o:

Chũ'ũ neena ángeles tutu pa'icheja'che paaru chini
jo'kasi'kua'mũ chũ'ũ,
ũcuachi'a toa pa'icheja'che pa'ijũ chũ'ũni cho'okaijũ paaru,
chiimũ. ⁸ Jã'ata'ni Mamakũni i'kakũ Repau i'kasi'e ija'che
kũamũ Repau chũ'o:

Dioa'mũ mũ'ũ.
Mũ'ũ si'arũmũ chũ'ũku pa'ija'mũ.

Re'oja'chere masi chũ'ukũ'mũ mũ'ũ.

⁹ Re'oja'chere chiũũ cu'acheta'ni cuhekũ'mũ mũ'ũ.

Jã'ajekũna mũ'ũre Paakũ Dios mũ'ũpi chekũnare na'a ai
paau chini

mũ'ũre chẽa pojojũ pa'iche ĩsisi'kũa'mũ,

chiĩmũ. ¹⁰ Chekũcheja ija'che i'kamũ Dios Mamakũ'te:

Pãĩ Ũcuanũkore Paakũ, mũ'ũpi mamarũmũ cũnaũmũna'me
cheja cho'osi'kũa'mũ.

¹¹ Jã'ata'ni peore si'asojachea'me jã'a.

Mũ'ũta'ni si'arũmũ pa'ikũ'mũ.

Kãñã si'acheja'che peore si'asojachea'me jã'a.

¹² Cũnaũmũna'me cheja aikãa pũ'se mañasocheja'che
cho'oja'mũ mũ'ũ.

Aikãa ju'isi'kũpi mamakãa saño sachacheja'che mamachi'a
sañesoja'mũ mũ'ũ jã'a.

Mũ'ũta'ni sañoma'ñe Ũcuate'eu chũ'ukũ pa'ija'mũ.

Mũ'ũ pa'iche si'ama'ñea'me,

chiĩmũ. ¹³ Dios ángeleva'nare te'eu'terejẽ'e ija'che
i'kamaneasomũ:

Chũ'ũ ujajũtu cakã'kore pũũ ñũ'iu chũ'ũjũ'ũ,

chũ'ũpi cho'okaiũna mũ'ũre cuhena mũ'ũ chũ'ũñe'te
cho'ojũ paarpũ,

chiĩmaneasomũ, jmamakarũjẽ'e. Mamakũ'techi'a

i'kasi'easomũ jã'a. ¹⁴ Angeleva'na ũcuanũko Diore cho'oche

cho'okaina ñomanaa'me. Maire Dios neenare Repau

ĩsiche si'ache re'oja'che koopi'ranare Ũcuauji chũ'ũkũna

cho'okaimere repaña.

2

Dios Mamakũ maire re'oja'che cho'okaiche jachamaneũũ

¹ Jã'aja'ñejekũna mai asasi'e chũ'o na'a masi asa chẽa
cho'ojũ paũũ; mai cho'omairo pani ma'a tĩima'ana sani

cavesusochaja'che cu'are cho'ojũ cacu'asojanaa'me. ² Dios

aperũmũ ángeleva'nare Repau chũ'ũñe'te pãire kũaa'ju

chini chũ'ũasomũ. Repau chũ'ũñe'te ángelepi kũajũna

asa jachajũ cho'omana pãĩ cu'ache ti'jñecojñosinaa'me,

jachache ro'i. Repaña cu'ache cho'osi'e peore masi

ro'isinaa'me. ³ Jã'ajekũna maipi Dios Mamakũ maire

re'oja'che cho'okaiche asa jachajũ cuheto na'a rũa cu'ache

ti'jñeja'mũ maire. Chareparo Maire Paakũ, Dios Ma-

makũji jã'are kũasomũ, maire Repau cho'okaiche'te.

Na'a pa'isirũmũ chũkũna'te Repau'te ja'me pa'isinapi

kũasinaa'me. ⁴ Repanapi kũajũna Dios Repau'chi'a

cho'omasiche'te pãipi repaña i'kache'te asa, "Ie chũ'o

ũcuarepaa'me", chiarpũ chini pãĩ jũ'inare vasochena'me

cheke si'ache peore cho'o ñosi'kua'mu. Maire ũcuachi'a Dios Repau Rekochoji cho'okaiuna sãĩñechi'a re'oja'che cho'okaimasimajñaruã Repau'te uache si'acairo jo'kamu, maipi Repau chu'o chu'vache'te asa, "Ūcuarepare chu'o i'kame ina", chiijũ masia'ju chini.

Jesucristo mai a'chu pa'icheja'che pa'iku'mu

⁵ Chu'u i'kache ie chu'o ija'chea'me: Dios ángeleva'nare icheja cheja na'a pa'isirumu pa'ijanare pãĩ chũ'ũñe jo'kamaneasomu. ⁶ Ūcuachi'a Dios chu'o pa'ikorovu tochasi'ku Repau'te i'kaku tochasi'e ija'che kuamu:

¿Mu'u pãĩ cuasaku'u? ¿Repanare oiku'u mu'u?

⁷ Mu'upi cho'okaiuna ángeles jmamakaruchi'a chukuna'te pãĩ na'a ruu masina pa'ime.

Jã'ata'ni mu'upi cho'okaiuna chekunare ña, vajuchuana pa'ijanaa'me pãĩ.

⁸ Peore chũ'ua'ju chini jo'kaja'mu mu'u repanare pãĩ, chiimu. Jã'aja'ñe cho'ojachejekuna pãĩ jmanukorujẽ'e kara ñsima'ñe chũ'umasiche peore jo'kaja'mu Dios. Jã'ata'ni chuta'a jã'aja'ñe cho'oche ñamanaa'me mai. ⁹ Ija'cheta'ni masinaa'me mai: Diopi cho'oona Jesús cheja rani pa'irumuchi'a ángele'te jmamakarũ na'a vesuũ paniasomu. Dios maini oiũ cho'okakuna, pãĩ ũcuanukore jũni ro'ikaau chini Repau Chẽasi'kupi chuenisora chiisi'kujeku pãĩ ũcuanukore chũ'uku'mu chura, cho'okaisi'kujeku.

¹⁰ Cu'amajñaruã paara chini peore re'oja'che Cho'osi'ku Dios, mai Repau neena ũcuanuko ja'me chũ'ua'ju chini, re'oja'che cho'okaiũ ma'a charo sakuja'che Repau pa'icheja sakute Jesure cu'ache ti'jñeñe ũsemaneasomu, cho'oku che'che maini cho'okaau chini. ¹¹ Ija'chea'me: Mai re'oja'che pa'iche Jesure cho'okaicojñona maire Cho'okaiku Jesuna'me Ūcuate'eũ'te Ja'kure paame. Jã'ajekuna Jesús maire, "Chu'u cho'jechiia'me ina", chiivajuchuma'mu. ¹² Dios chu'o tochasi'e pa'ikorovu ija'che kuamu Repau Diore i'kache: Chu'u cho'jechiire mu'u pa'iche'te kuaku, repanana'me chi'i mu'u ujare ujara,

chiimu. ¹³ Ūcuachi'a chekucheja ija'che kuamu Repau i'kache:

Repani cuasaku cha'aku pasa chu'u,

chiimu. Chekucheja ũcuachi'a ija'che kuamu:

Ñajũ'u; Dios neena Repau chu'ure jo'kasinana'me pa'imũ chu'u,

chiimu.

¹⁴ Mai Dios neenapi pãĩ ainee pa'ijuna Jesús ũcuachi'a pãĩũ aineasomu, mai cu'ache cho'oche'te jũni ro'ikani vati ai chũ'ũñe'te ũsekasa chini. Repau vati ai toa

sainare pāi paaku'mu. ¹⁵ Jā'aja'ne cho'o maire jū'iñe'te vajuchujuna vati ai chēa paasinare tua re'oja'che paamu Repau chura. ¹⁶ Ūcuarepare ie masime mai: Angele'te cho'okasa chini raimanesi'kua'mu Repau. Maini Abraham Diore cuasacheja'che Repau'te cuasanani cho'okasa chini raisi'kua'mu. ¹⁷ Jā'ajekuna maini cho'okasa chini mai pa'icheja'che pa'iu, mai ti'jñecojñoñeja'ne cu'ache si'ache ti'jñecojñosi'kujeku mai pa'iche'te masiku oiū Puka'kure Diore si'arumu re'oja'che sēekaiū pa'imū Repau maire, judío phairi ai sēekaicheja'che. Mai cu'ache cho'oche'te jūni ro'ikasa chini raisi'kua'mu Repau. ¹⁸ Ūcuachi'a re'oja'chechi'a cho'ora chiikuni cu'ache ti'jñesi'ejekuna maire ūcuaja'che re'oja'che paū chiinani cu'ache ti'jñeto cho'okaiku'mu Repau.

3

Jesús Moise'te na'a rua Masiu'mu

¹ Asarepajū'u, chu'u majarājiana, Repau neenachi'a pa'ina. Ūcuana'me re'oja'che paapu chini Dios chēasi'kua'mu musanukonare. Jesucristo maire re'oja'che Cho'okaimasikujekuna, Repau mai cuasaju Pa'iku Jesús pa'iche'te cuasarepaju pa'ijū'u, maire Diore Sēekaiku pa'iche, Dios mamare, "Ija'che cho'oñu", chiisi'e Kuakaisi'kure. ² Diopi chēa jo'kauna Moisés Repau neenare masi paasi'eja'che Jesús ūcuaja'che Puka'ku Repau'te chēa jo'kasi'e Repau neenare masi paaku'mu. ³ Vu'e paaku chekunare ūcuavu'e pa'inare na'a rua ña, vajuchucheja'che, pāi ūcuanukore re'oja'che Cho'okaisi'ku Jesús Moiseri na'a rua cuasa, vajuchua'mu. ⁴ Ija'chea'me: Vu'e charo pa'iku jñaacojñosinaa'me repau vu'e pa'ina. Jā'ata'ni Dioa'mu repavu'e pa'inare ūcuanukore Cho'osi'ku. ⁵ Diopi chū'uuna Moisés cho'oche cho'okaiū Repau neenare masi paaasomu. Ūcuachi'a Repau Dios na'a pa'iu i'kajache kuakuna asasi'e repanare masi kuaasomu repau Moisés. ⁶ Jā'ata'ni Jesucristo Dios Mamakujeku maire Repau neenare na'a rua masi paaku'mu. Maire Repau re'oja'che cho'okaijache Repau ni jo'kasoma'ne jmamakarujē'e jachama'ne cuasaju cha'aju pani, Repau neenaa'me mai.

Dios neena cava etajani re'oja'che pa'iche'te kamu

⁷⁻⁸ Jā'ajekuna Dios chu'o pa'ikorovu tochasi'e kuache Repau Rekocho i'kasi'e asa chēa cho'ojū'u:
Musanukonapi Dios chu'o asani mai aipāi pāi peocheja sani ku'isina

Repaṁ i'kache asa jachajṁ ke'rejṁ cho'ocuhesi'eja'che
cho'omairo,
irṁmṁna teana cho'ojṁ'ṁ.

9 Chṁ'ṁ cuarentarepaṁsṁrṁmṁ repanare re'oja'che
cho'okaiṁna ṁasinata'ni chṁ'ṁ chṁ'ṁñe cuhejṁ
si'arṁmṁ rṁa ke'rejṁ pa'isinaa'me repana chṁ'ṁre.

10 Jā'ajekṁna chṁ'ṁ reparṁmṁ aina pa'isinare pe'rुकṁ ija'che
i'kasi'kṁa'mṁ:

“Repana rekoñōṁ chṁ'ṁ chṁ'ṁñe'te cho'ocuhejṁ chṁ'ṁ
pa'ichejṁ'e vesujṁ

ma'a tīima'ana si'arṁmṁ saiṁ pa'icheja'che cu'ache pa'ime”,
chiisi'kṁa'mṁ chṁ'ṁ repanare.

11 Jorema'mṁ chṁ'ṁ.

Chṁ'ṁni teakṁna ṁcuarepa cho'ora chini ija'che
i'kasi'kṁa'mṁ chṁ'ṁ:

“ ‘Icheja kaka cava etajani re'oja'che paarpṁ', chiisicheja
kakamanejanaa'me ina”, chiisi'kṁa'mṁ chṁ'ṁ,

chiimṁ.

12 Asarepajṁ'ṁ, chṁ'ṁ majarpāijana. ṁNarepajṁ pa'ijṁ'ṁ;
mṁsanṁkona te'eujṁ'e rekoñōṁ cu'arekoñōṁre paajṁ,
cu'ache'te cho'ojṁ, Diore Si'arṁmṁ Pa'ikṁni cuasacuhejṁ
jachajṁ cacu'asomanejṁ'ṁ. 13 Cu'ache'te cho'ojṁ jorechṁ'ore

asa chṁamaneñṁ chini, irṁmṁna mṁsanṁkonare
cho'ore'orṁmṁna ṁcuanṁko si'aumucujṁṁ sāiñechi'a,
“Re'oja'che pa'ijṁ pañṁ mai”, chiijṁ pa'ijṁ'ṁ, Repaṁni
ṁcua cuasajṁ pañṁ chini. 14 Mai Repaṁ'te apecuasarṁmṁ

mai cuasacheja'che ṁhasoma'ñe cheja pa'irṁmṁ si'arṁmṁ
cuasajṁ pa'isinare Dios maire, “Iere ṁsija'mṁ chṁ'ṁ”,
chiisi'ere peore koojanaa'me mai, Cristo neenajejṁ.

15 Apeṁmṁ jā'are kṁakṁ tocha jo'kasi'e Dios chṁ'o ija'che
kṁamṁ:

Mṁsanṁkonapi Dios chṁ'ore asani,

mai aipāi pāi peocheja sani ku'ijṁ

Repaṁ i'kache asa jachajṁ ke'rejṁ cho'ocuhesi'eja'che
cho'omairo,

irṁmṁ teana cho'ojṁ'ṁ,

chiimṁ.

16 ṁCuanṁko asa jachajṁ ke'rejṁ cho'ocuhejṁ pa'isina
Egipto cheja Moisés etua sasina paniasome repana.

17 Dioni jachajṁ cu'ache cho'ojṁ cuarentarepaṁsṁrṁmṁ
pe'rucojñojṁ pa'ijṁ pāi peochejare pa'ijṁ jṁnisoasome
repana. 18 Jā'ajekṁna Dios, “ ‘Icheja kaka cava etajani
re'oja'che paarpṁ', chiisicheja kakamanejanaa'me ina”,
chinasomṁ, Repaṁ chṁ'ṁñe jachasinajejṁna. 19 Jā'ajekṁna

jā'are asa cuasajṁ masime mai repanare Dios i'kache
jachajṁna kakaṁsesi'e.

4

¹ Dios maire ũcuachi'a irumũ cho'okasa chiimũ, mai rekoñoã cava etajani re'oja'che paapũ chini. Jã'ajekũna musanukona jã'aja'ñe pa'iche te'eujẽ'e va'semaneñu chini cuasarepajũ pa'ijũ'ũ. ² Mai ũcuachi'a Dios chũ'o re'oja'che kuacojñosinaa'me, Moisenam'e pa'isinare kuasi'eja'che. Jã'ata'ni repanare Dios chũ'o re'oja'che asa jachasinare re'oja'imaneasomũ, jachajũna. ³ Maire Repaũ'te jachama'ñe cuasanareta'ni cava etajani re'oja'che pa'ire'omũ. Ũcuare kuakũ Dios chũ'o tochasi'e ija'che kuamũ:

Chũ'ũni teakũna ũcuarepa cho'ora chini ija'che
i'kasi'kuamũ chũ'ũ:
"Jorema'mũ chũ'ũ.

'Icheja kaka cava etajani re'oja'che paapũ', chiisicheja
kakamanejanaa'me ina", chiisi'kuamũ chũ'ũ,
chiimũ. Repaũ cheja cho'o pi'nirumũna pãire re'oja'che
paapũ chini re'oja'che pa'iche jo'kaasomũ Repaũ.
⁴ Chekũcheja Dios chũ'o pa'ikorovũ seirepaumucujña jo'e
chekũumucuse pa'isi'ere ija'che kuamũ:

Seirepaumucujñana cho'ochẽ peore cho'o si'aasomũ.

Chekũumucuse cho'ochẽ peoasomũ Dios,
chiimũ. ⁵ Jo'e chekũcheja Dios chũ'o tochasi'e ija'che mai
aipãire i'kamũ:

"Ichejare kaka cava etajani re'oja'che paapũ", chiisicheja
kakamanejanaa'me ina,
chiimũ.

⁶ Jã'ajekũna repacheja Ũcuam chũ'ore asa jachajũna kaka
cava etajani re'oja'che pa'icu'aasomũ repanare, aperumũ
pa'isinare. Jã'ata'ni irumũ canare maire rekoñoãpi
cava etajani re'oja'che pa'ire'omũ, Repaũ chũ'o asa
jachama'ñe cuasato. ⁷ Aperumũ pa'isina jachasi'jekũna
na'a pa'isirumũ re'oja'che pa'iche koore'oramũre jo'e jo'kara
chini rũa jeerumũ pa'isirumũna Davire, "Ija'che chi-
iche tocha jo'kajũ'ũ", chiisi'e ũcuare jo'e kuakũ ija'ovana
tochamũ chũ'ũ ie:

Musanukonapi Dios chũ'ore asani, irumũna teana
jachama'ñe cho'ojũ'ũ,

chiimũ Repaũ kuakũ tochasi'e. ⁸ Josuepi repacheja
kakasinare cava etajani re'oja'che pa'iche ĩsiasomũ.
Jã'are ĩsiku ũcuachi'a rekoñoã re'oja'che pa'iche
ĩsito na'a pa'isirumũ Repaũ, "Ĩsija'mũ", chiisi'e jo'e
i'kamanera'asi'kuamũ Dios. ⁹ Jã'aja'ñejekũna irumũ
Dios neenare cava etajani re'oja'che pa'iche chuta'a
pa'imũ. ¹⁰ Diopi cho'okaiũna, mai rekoñoã cava etajani
re'oja'che pani, Repaũ cheja peore cho'o pi'nisirumũ jo'e
cho'oma'ñe pa'icheja'che, mai ũcuachi'a aperumũ cho'osi'e

jo'e cho'oma'ñe pa'ijanaa'me. ¹¹ Jã'ajekuna mai ũcuanuko cava etajani re'oja'che pañu chini peore cho'ore'ochetu'ka masi cuasaju re'oja'che cho'oju pañu; te'eujẽ'e aperumu pa'isina cho'osi'aja'che jachaju cacu'asomaneñu mai.

¹² Va'ti ka'chakã'jño jũjusuva'tipi tota cuaojuna sa'navu kakacheja'che mai rekoñoãna Dios chu'opi raa sa'navu kakauna cuasomu maire. Ũcuachi'a mai rekoñoã pa'iche raa sa'navu pa'ichena'me mai cuasaju cho'oñu chiiche Dios chu'opi kakauna cuasomu maire. Dios chu'opi jã'aja'ñe kakauna mai pa'iche meñe masime mai, re'oja'che pa'ichena'me cu'ache pa'iche. ¹³ Repau cho'osina pa'iche Diopi ñato chavechejẽ'e peoche masi ñokuasomu. Ũcuauji sêeuna mai cuasachena'me cho'osi'e kuajanaa'me mai Repau'te.

Jesús phairipãi ũcuanuko Aijeku maire Dioni sêekaiķu'mu

¹⁴ Jesús Dios Mamaku phairipãi ũcuanuko Aijeku maire Dioni sêekaiķu pasa chini cunaumuna mñasomu. Jã'ajekuna Repau'te maire Sêekaiķu'te jmamakarujẽ'e jo'kasoma'ñe cuasaju pañu. ¹⁵ Maire Diore Sêekaiķu Jesús maire vati cu'ache chũ'uñeja'ñe Chũ'ucojñosi'kujeku mai pa'iche'te masiku oiķ cho'okaimu. Mai pa'icheja'che pa'isi'kuta'ni jmamakarujẽ'e cu'ache cho'omanesi'kua'mu Repau. ¹⁶ Jã'ajekuna vajuchuma'ñe Dioni sêeju pañu, maire oiķ Sêekaiķuji mai cu'ache cho'оче tanosokani maire karamajñaruãre ñisiku mai cho'ovesuche cho'okaiķna masiñu chini.

5

¹ Dios judíopãi te'enare chẽa jo'kaasomu phairi aina pa'ijũ Repauni sêekaiķu repauna cu'ache cho'osi'e ro'ire ro'iñu chini Diore ñsimajñaruãna'me Repau'te pojoñu chini ñsimajñaruãre ñsikaapu chini. ² Repau phairi ai, mai pa'icheja'che pa'ikujeku re'oja'che cho'оче cho'ovesachejekuna chekunare pãi oiķ re'oja'che cho'ovesunare cho'okaiķ ma'a cavesusosinaja'ñe cu'ache pa'inare cho'okaiķu'mu. ³ Jã'ata'ni repauni re'oja'che cho'okoka peokuna ũcua cu'ache cho'oku chekunare pãi repauna cu'ache cho'osi'e ro'ire ro'iñu chini Diore ñsimajñaruãre ñsikaiķ repau cu'ache cho'osi'e ro'i ro'iche pa'imũ repau'te ũcuachi'a. ⁴ Judío phairi ai pa'iche pãiu te'eujẽ'e ũcuauji meñe jña pa'ima'ñea'me. Dioa'mũ jã'aja'ñe pa'iche chẽa jo'kakũ, Aaron'te chẽa jo'kasi'aja'che, Repauni pãire sêekaiķ paau chini. ⁵ Jesucristo ũcuaja'che Repauni pãipi ña, vajuchua'ju chini phairi ai pa'iuakuna ũcuauji meñe

jñaa chëa pa'ima'mu. Dioa'mu Repau'te jã'aja'ñe paau chini chëa jo'kasi'ku. Repau chu'o pa'ikorovu aperumu tocha jo'kasi'e Repau'te Dios i'kasi'e ija'che kamu:

Mu'u chu'u chiia'mu.

Irumuna pãi ucuanukore kua jñaumu chu'u jã'a, chiimu. ⁶ Ucuachi'a chekucheja Repau chu'o pa'ikorovu ija'che kamu Repau'te i'kasi'e:

“Mu'upi si'arumu phairi pa'iu pa'ijũ'u, Melquisedec pa'icheja'che”,

chiimu. ⁷ Repau Jesucristo icheja cheja chuta'a pa'irumu Puka'ku Dionì jũ'iñe usemasikuni jünisopi'raku ujachu'o rua oiũ sëniasomu, Repauni cho'okaau chini. Ucuauñi vajuchuku cuasaku Repau chiiche'te cho'ora chiuna Puka'ku asa cho'okaniasomu Repau'te. ⁸ Jã'aja'ñe cho'oku Jesucristo Dios Mamakujeku rua oicojñokuta'ni Puka'ku chiiche'te cho'ora chiũ chuova'u cu'ache ti'jñecoñoku pa'iu Puka'ku chũ'ũñe jachama'ñe cho'oku che'cheasomu. ⁹ Jã'aja'ñe cho'oku Puka'ku chiiche peore cho'o pi'ni, mai cu'a jüni ro'ikani Repau chũ'ũñe jachama'ñe cho'onare ucuanukore cho'okaiũ Repauna'me Dios pa'ichejana ai sani paaru chini samu Jesucristo maire. ¹⁰ Jã'aja'ñe cho'ouna Dios maini Sëekaiũ paau chini phairi aire jo'kaasomu Repau'te, Melquisedec pa'icheja'che paau chini.

Jesucristo'te cuasache uhasomanea'ju chini chu'vache'me

¹¹ Cheke chu'o na'a rua i'kache paamu chu'u, musanukonare che'chora chiiche. Jã'ata'ni musanukonare masi kavesamu chu'ure, masi asamaruna. ¹² Jã'arepa jeerumu Jesure cuasanata'ni musanukona, ¿je'se pa'iuña chekunare chuta'a che'chovesuche? Aina ãu uha pa'iche ãimasicheja'che Dios chu'o na'a vesache asamasiruja'chere oje chũsuna uha pa'iche ãivesucheja'che Dios chu'o na'a vesache asavesume musanukona. Vesuju Jesucristo'te apcuasanare che'chomajñaruãre vesama'ñechi'a che'cheche chiime musanukona. ¹³ Vijachii oje chũsuna pa'icheja'che rühiñe cuasavesuju Dios chũ'ũñe che'che cho'oju pa'iche vesume. ¹⁴ Aina masicheja'che Dios chu'o na'a rua asamasinare na'a vesachu'ore che'chere'omu, aina uha pa'iche ãimasicheja'che, re'oja'che cho'oju si'arumu na'a rua che'cheju, cu'achena'me re'oja'che ñamasinare.

6

¹ Jã'ajekuna Jesucristo'te apcuasarumu che'chesimajñaruãchi'a che'chema'ñe na'a vesachu'ore asaju che'cheju pañu mai, aina masicheja'che masiju Dios chu'ore na'a vesache'te asamasiju pañu chini. Iea'me

repa apcuasarumu che'cheche: Pāi Dios sējocojñosina cu'ache cho'ocheja'che cho'ouache ūhasochena'me, Diore cuasachena'me, ² Jesucristo neenajeju okoro'vecojñoñe, Jesure cuasanare chũ'una chēa vasoche jūnisosina vajurajachena'me, pāi cheja pa'irumu cho'osi'e ro'iche Dios chũ'ujañe. ³ Diopi ūsema'to na'a vesachũ'ore kuaja'mu chu'ũ musanukonare.

⁴ Pāipi Dios pa'iche'te miañeja'ñe re'oja'chere asa chēa, Repau ĩsiche koo, Dios Rekocho cho'okaicojñoju, ⁵ Repau chu'o re'oja'che asa vajuju, Repauchi'a cho'omasiche'te cho'okuna ñasinapi ⁶ peore jā'are sējosoto Dioni jova'ju chini jo'e cho'okaicu'amũ repanare, ūcuare Repau Mamaku'te cuheju pāisoju jo'e vanisocheja'che cho'osinajejuna. ⁷⁻⁸ Jā'aja'ñe pa'ina pāi chio āu kũimachio pa'icheja'che pa'ime. Cu'are cho'ojũ, Jesucristo'te cuasache'te ūhasoni chio āu tāsichiota'ni miuna'me u'cha aineeuna uosocheja'che, Diore sējocojñojanaa'me repana. Ūcuachi'a repanapi ūhasomanesina pani chio re'oja'che āu kũichio pa'icheja'che pa'ira'ame. Repau'ni cuasaju re'oja'che pani chio āu tārena okopi rakuna re'oja'che ainee āu rua kũkuna pāiu repa chio tāsi'kuna'me Diore re'oja'che cho'ocojñoñeja'ñe re'oja'che cho'ocojñora'ame repana.

Dios maire cho'okaijachere cuasaju pojoju cha'ache'te kumũ

⁹ Diore cuasache jo'kasonare jā'aja'ñe i'kasi'ku'a'mu chu'ũ. Musanukonata'ni na'a re'oja'che pa'ime. Jā'are masimu chu'ũ. Repanare na'a rua re'oja'che pa'inajeju Dios ĩsiche koojanaa'me musanukona. ¹⁰ Dios re'oja'chechi'a Cho'okujĩ musanukona Repau'te cuasaju chekunare oiju re'oja'che cho'okaiche cavesumaneja'mũ. ¹¹ Musanukona jūnisochetũ'ka jā'aja'ñe re'oja'che pa'iju Dios ĩsijachere cha'aju, ūhasoma'ñe ūcua cuasaju pa'ito rua pojoja'mu chu'ũ. ¹² Musanukonapi Diore masi cuasaju re'oja'che cho'ochete cho'oñamema'ñe pojoju cho'ojũ, chekuna Repau, "Īsija'mũ", chiisi'e kooju pa'ina re'oja'che pa'iche'te ñaju che'che ūcuaja'che re'oja'che pa'ito pojoja'mu chu'ũ.

¹³ Abrahamre Dios, "Cho'okaija'mũ chu'ũ mu'ure", chiisi'ere ūcuarepa cho'okakuna koosi'ere cuasajũ'ũ. Dios kuache'te Abrahampi asa jachamanea'ku chini repau'te cho'okaijachere kuaku, Repau'te na'a rua masikujĩ peokuna, Ūcuauji meñe ija'che i'kaasomu Dios: "Diojeku chu'ũ jorema'ñe ūcuarepa cho'okũ'mũ. ¹⁴ Mu'ure jorema'ñe ūcuarepa re'oja'che cho'okaija'mũ chu'ũ. Ūcuachi'a mu'ũ na'a jainukore paajanare si'arumu ĩsija'mũ chu'ũ mu'ure", chiniasomu Dios. ¹⁵ Repau Abraham, asa jachama'ñe

cuasaku pojoku cha'asi'kujeku na'a pa'isirumu kooasomu repa, Dios, "Īsija'mu", chiia i'ka jo'kasi'e. ¹⁶ Pāi ūcuachi'a chekūnapi repa i'kach'ore jachamanea'ju chini ūcuanachi'a ija'che i'kame: "Diopi cho'okaau; chu'u ūcuarepa i'kache'te cho'o űora chiimū chu'u", chiime. Jā'aja'ne i'kato repa i'kache jachama'ne cuasame pāi.

¹⁷ Dios ūcuaja'che maipi Repau, "Re'oja'che ĩsija'mu", chiisi'e koojanapi jachamanea'ju chini Repau joremairo pa'iche'te kũara chini ija'che i'kaasomu: "Diojeku jorema'ne ūcuarepa cho'oku'mu chu'u", chiniasomu. ¹⁸ Diojeku Repau i'kache jorema'ne ūcuarepa cho'oku jorecu'akujeku jā'aja'ne i'kaasomu Repau, maipi Repau, "Cho'okaija'mu", chiisi'ere pojoku asa cheasinapi ca'nasoma'ne cuasaju cha'aju paaru chini. ¹⁹ Maipi jā'aja'ne ca'nasoma'ne cuasaju pojoku cha'ani rekoñoã re'ojarekoñoã paaju jũjarekoñoã paani choovu masi quẽo suo vavorena mea cho'osoma'neja'ne mai rekoñoã re'oja'che pa'iche jo'kasomanejanaa'me. Jā'aja'ne pani Dios v'e sa'navu pa'iruupu kãa ruu ruikãapi jeo ta'pisiruupu Repauna'me paũu chini kakacu'asiruupuna kakacheja'che Diona'me si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me mai. ²⁰ Jesucristo reparuupu maire vatakani charo kakasi'kujaja'che pa'ia mai cu'ache cho'osi'e ro'ikanasomu, phairi ai cho'okaicheja'che cho'okaiu. Jā'aja'ne cho'okaisi'kujeku Melquisedec pa'icheja'che si'arumu phairi ai pa'ia Dioni sũekaiu pa'imũ Repau maire.

7

Melquisedec pa'icheja'che Jesús phairi aia'mu

¹ Repau Melquisedec, Salem v'ejoopo aipi, phairijeku peore Chũ'uku'te Diore cho'оче cho'okaikujeku, pāi re'oja'che pa'iche'te sũekaiu paniasomu. Tiipāi chũ'unare cava cajejani co'iku Abrahamre tijña Diopi re'oja'che cho'okaau chini, Dioni sũekanasomu repau Melquisedec.

² Ūcuarumu Abraham repau vani tua rasimajñaruã dierepakuanu ūcuajakuanuchi'a chi'i te'ekuanupu ĩsiasomu Melquisede'te. Jā'a mami Melquisedec chini "Pāi chũ'uku re'oja'che cho'oku" chiimū. Ūcuachi'a repau chũ'ujooopo mami Salem chini "Re'oja'che pa'iche" chiimū. Jā'ajekuna ija'che i'kare'omu repau'te: "Pāi chũ'uku repau neenare re'oja'che pa'iche cho'okaiku'mu", chiire'omu.

³ Repau puka'kupāi pa'isi'eta'ni Dios chu'o aperumu tocha jo'kasinapi kuaju tochamanerena repau puka'kupāi pa'isi'ejẽ'e vesuju repau aipāi pa'isi'ejẽ'e vesume pāi. Ūcuachi'a repau aineesi'ejẽ'e vesuju repau jũ'isi'ejẽ'e

vesume pãi. Jã'aja'ñe pa'iu cho'oa'ku chini repau'te jo'kasi'e Diopi tuamauna Dios Mamaku si'arumu pa'icheja'che phairi ai pa'imu repau.

4 Repau Melquisedec rua masiu'mu. Iere cuasajũ'u: Mai aipãirepau pa'isi'ku rua masiu Abraham repau vani tua rasimajñaruã dierepakuanu chi'i te'ekuanupu isiasomu repau'te. 5 Na'a pa'isirumu na Dios chũ'uasomu Abraham jojosiñare Leví jojomanare repa na majapãire Leví jojosiñare phairipãichi'a repa na paamajñaruã dierepakuanure te'ekuanuchi'a isia'ju chini. 6 Jã'ata'ni Abraham repau dierepakuanu paache te'ekuanupu isiasomu Melquisede'te Leví jojocojñomanesi'kureta'ni. Isiuna Melquisedec Abrahamre Dioni sseekaniasomu, re'oja'che cho'okaau chini, Dios re'oja'che cho'okaija'mu chiicojñosi'kure. 7 Ie masime mai: Pãiu Diopi re'oja'che cho'okaau chini chekure sseekaiku sseekaicojñoku'te na'a rua masiu'mu. Jã'ajekuna ie ũcuachi'a masime mai: Melquisedec Abrahamre rua masiku'teta'ni na'a rua masiu pa'imu. 8 Leví jojosi na pãi paamajñaruã koon a jũnisojanajeju ai pa'imanaa'me. Melquisedeta'ni repau pa'iu, pãi paamajñaruã Diore kookaiu jũnisi'si'ere Dios chũ'opi kuamauna jũ'imanesi'kuja'che pa'imu. 9-10 Ūcuachi'a ija'che i'kare'omu: Leví aipãiu'te Abrahamre Melquisedepi tijñauna Abraham cu'amajñaruã te'ekuanupu isirumu Leví chuta'a Abraham ca'nivu'te pa'isi'kuam'u. Leví Abrahamre jã'aja'ñe ja'me pa'isi'kujekuna repau jojosi na irumu pãi paamajñaruãre koon a ũcuachi'a Melquisede'te isicheja'che cho'osinaa'me repa na. Jã'ajekuna ie masime mai: Repau Melquisedec Leví jojosiñare na'a rua masiu'mu.

11 Ija'che cuasaju musanukona sēniasacosome: Aarón jojosi na ũcuare phairipãi pa'icheta'ni, ¿je'se pa'iu na phairi'te jo'e chekuni Melquisedec pa'icheja'che pa'ikuni Dios raora chiiku? Ija'chea'me jã'a: Repau'te pojoju pa'iche'te mai aipãire kuakaau chini Dios Moiseni chũ'u jo'kakũ phairipãi pa'iche jo'kaasomu, Aaronna'me repau jojosiñapi phairipãi paapu chini. Jã'ata'ni repanare phairipãi Dios chũ'u jo'kasi'e cho'ojũ pãi cho'okainareta'ni repa na pãi rekoñoã re'ojarekoñoã care'vakaicu'aasomu. 12 Jã'ajekuna phairipãi jñaañe'te sañoni ũcuachi'a Diore cuasaju pojoa'ju chini chũ'u jo'kasi'e sañoñe chiimu. 13-14 Mai ũcuanku Dios chũ'o pa'ikorovu aperumu tocha kuacojñosi'ku Maire Paaku Cristo Judá jojosi'ku pa'iche masinaa'me. Phairipãi pa'iche jo'kamanesivãju tĩvãjũjeku Leví jojocojñomanesi'kuam'u Repau Cristo. Jã'ata'ni

Moisés Dios chũ'u jo'kasi'e phairipāi jñaañechi'a Leví jojosi-nani i'kakũ Judá jojosinare jmakarũjẽ'e i'kamaneasomũ.

15 Chekũ phairi mama raisi'kũ Cristo Melquisedec pa'icheja'che phairi ai pa'iche'te cuasato Dios maire na'a re'oja'che cho'okaisi'ere na'a rũa masi asare'omũ. 16 Moisés phairi jojovãjũ chũ'u jo'kasivãjũpãiuma'mũ Repaũ Cristo. Phairi Mamaũ pa'iche si'arumũ Pa'iu peore Masiujeku phairi'mũ. 17 Dios chũ'o aperumũ tocha jo'kasi'e Repaũ pa'iche kuachũ'ore jo'e cuasajũ'u:

“Mũ'upi si'arumũ phairi pa'iu pa'ijũ'u, Melquisedec pa'icheja'che”, chiimũ Dios, chiimũ.

18 Aperumũ Dioni pojoajũ chini chũ'u jo'kasi'epi karakũna, chura jo'kasoasomũ Dios, maire Repaũ peore cho'okasa chiisi'e cho'okaicu'akũna. 19 Aperumũ Repaũ Moise'te chũ'u jo'kasi'epi pãĩ rekoñoã re'ojarekoñoã care'vakaicu'akũna chura jo'kaso mamare na'a re'oja'chere cho'okaimũ Dios maire. Jã'ajekũna Repaũ maire re'oja'che mama cho'okaiche'te cuasajũ, ũcuachi'a na'a pa'isirumũ cho'okaijachere cha'ajũ cuasajũ pojojũ mai rekoñoã Repaũna'me re'oja'che ja'me pa'ime mai.

20 Repaũ Dios maini na'a rũa re'oja'che cho'okasa chini mama phairini jñaa jo'kaasomũ. “Diojekũ ũcuarepa cho'okũ'mũ chũ'u”, chiimũ Mamakũni Jesucristoni raosomũ. Chekũnata'ni Dios jã'aja'ñe i'kacojñomanesina rupũ phairipãĩ mamachĩijejũ phairi'me. 21 Dios chũ'o aperumũ tocha jo'kasi'e Maire Paakũ'te jñaarumũ jã'aja'ñe i'kasi'e ija'che kũamũ:

Chũ'u Pãĩ Ũcuankore Paakũ Diojekũ ũcuarepa cho'okũ'mũ.

Jorema'ñe ija'che i'kasi'kũamũ chũ'u:

“Mũ'upi si'arumũ phairi pa'ija'mũ”, chiisi'kũamũ, chiimũ. 22 Dios jã'aja'ñe ũcuarepa, “Na'a re'oja'che cho'okaija'mũ chũ'u”, chiisi'e Jesucristoji cho'okaiũna peore masi cho'ocojñojanaa'me mai. 23 Chekũna phairipãĩ jainukota'ni ai si'arumũ pa'imanajejũ repaña cho'oche cho'ojũ chekũnani jo'ka jũnisojũna si'arumũ cho'okaicu'amũ repanare.

24 Jesuta'ni jũnisoma'ñe ai Pa'ikujeku si'arumũ phairi pa'iu, Repaũ phairi pa'iche chekũni saño jo'kama'kũamũ. 25 Jã'ajekũna Repaũni Cristoni cuasajũ sēenare Si'arumũ Pa'ikujeku maire Dioni sēekaiũ, mai rekoñoã re'ojarekoñoã care'vakaimũ Repaũ.

26 Jã'aja'ñe phairi ai pa'iu maire karache cho'okaiũ pa'imũ. Si'arumũ re'oja'chechi'a cho'okũ'mũ Repaũ. Jmakarũjẽ'e cu'ache cuasamaũ cu'achejẽ'e cho'oma'kũamũ

Repaṁ. Repaṁ icheja cheja pa'irumṁ pāi cu'ache cho'onana'me pa'isi'kuta'ni jmakakarujě'e repana cu'ache cho'ocheja'che ña chěa cho'omaneasomṁ Repaṁ. Jǎ'aja'ñe pa'iana Puka'ku Dios Repaṁ'te cunaṁṁ na'a jeecho'jena mṁa kueñe ñu'iu chũ'ñe jo'kaasomṁ. ²⁷ Chekuna judío phairi aina charo repana cu'ache cho'oche'te ro'iñu chini si'aumucujña jo'cha va'iva'nare vani ṁo pi'ni cho'jena chekuna pāi repana cu'ache cho'oche'te ro'ijṁ ĩsiva'nare jo'cha va'iva'nare vani ṁosokainaa'me. Repana cho'ocheja'che cho'oma'kua'mṁ Jesús. Repaṁ'ta'ni te'echoji maire pāi ũcuanukore mai cu'ache cho'osi'ena'me mai cu'ache cho'ojache ro'ikaiṁ Repaṁ meñe ĩsi maire peore jūni ro'ikanasomṁ. ²⁸ Dios aperumṁ chũ'u jo'kasi'ere cho'ojṁ judío phairi ainare jñaanaa'me pāi. Jǎ'ata'ni repanani re'oja'che cho'ovesakuna te'eñoṁ cu'ache cho'ome repana phairi aina. Jǎ'ajekuna na'a pa'isirumṁna Dios ija'che i'kakṁ, “Chũ'u Diojekṁ ũcuarepa cho'okṁ'mṁ”, chiṁ Mamakuni phairi ai pa'iche jo'ka icheja chejana raṁna rani pa'iu Repaṁ'te Puka'ku chiichechi'a cho'o pi'ni cunaṁṁna jo'e muni phairi cho'oche'te cho'okṁ si'arumṁ Puka'kuni sēekaimṁ maire.

8

Jesús mamare chũ'u jo'kasi'e cho'okaikṁ'mṁ

¹ Iere i'kara chiimṁ chũ'u: Jǎ'aja'ñe pa'iu Repaṁ phairi aijekṁ sēekaiṁ pa'imṁ maire, cunaṁṁna muni Dios ñu'isaivṁ kueñe pṁusi'kṁ. ² Dios vṁ'erepa ũcuau cho'osivṁ'ere Repaṁ'te pojovṁ'ere pa'iu Dios ñu'isaivṁ kueñe ñu'iu phairi aijekṁ Repaṁni cho'oche cho'okaiṁ sēekaimṁ Repaṁ maire. Pāi cho'omanesivṁ'ea'me repavṁ'e.

³ Ija'chea'me judío phairi aina cho'oche: Pāi repana cu'ache cho'osi'e ro'iñu chini ĩsimajñaruãna'me Dioni pojofñu chini repana ĩsimajñaruã Repaṁ'te ĩsikaimē. Jǎ'ajekuna Jesús maire phairi aijekṁ sēekaiṁ mai cu'are ro'ikasa chini Repaṁ meñe ĩsi jūni ro'ikanasomṁ maire.

⁴ Repaṁji icheja chejare pani phairi pa'imanera'amṁ, ũcuare phairipāi jainuko pa'ijuna, Dios aperumṁ chũ'ṁna pāi rache'te ĩsia'jṁ chini jñaacojñosina. ⁵ Repana phairipāi icheja cheja pa'ivṁ'e Dios vṁ'e pa'ijṁ cho'oche cho'okaina cunaṁṁ pa'ivṁ'e Dios vṁ'erepare Moiseni ñokuna ña chěa ũcuajavṁ'e cho'osivṁ'ere cho'oche cho'ome. Cunaṁṁre Dios vṁ'erepa pa'imṁ. Aperumṁ Moisés repaṁ chuta'a va'i ca'nipi Dios vṁ'e cho'omarumṁ ija'che i'kaasomṁ Dios: “Chũ'u vṁ'e cho'oni peore chũ'u mṁ're ñosivṁ'e cunaṁṁ pa'ivṁ'ēja'che cho'ojũ'u”, chiniasomṁ. ⁶ Repana phairipāi

re'oja'che cho'okaisinaa'me maire. Jã'ata'ni Jesús maire na'a rúa re'oja'che cho'okaimu. Ūcuaja'che Dios Moisere aperum maini kuaakú chini i'kasi'e, "Ija'che cho'oñu", chiisi'e re'oja'che cho'okaisi'kua'mu maire. Jã'ata'ni mamare, "Ija'che cho'oñu", chiisi'ere Jesucristoji cho'okakuna chura Repau maire na'a rúa re'oja'che cho'okaimu, "Musanukonare na'a rúa re'oja'che cho'okaija'mu", chiisi'e.

⁷ Charo, "Ija'che cho'oñu", chiisi'epi karama'to na'a rúa re'oja'chere ku'emanera'ame pã. ⁸ Jã'ata'ni Diopi ñato repaña pã pa'iche karaasomu. "Re'oja'che pa'iche karamu inare", chini ija'che i'kaasomu Repau:

Asarepajũ'u.

Na'a pa'isirumu chu'o mamare, "Ija'che cho'oñu", chiija'mu chu'u musanukonare, Judá jojosi'ana'me Israel chíi chekuna jojosi'ana'me.

⁹ Reparumu repaña aipã chu'u Egipto cheja ma'a pikopi re'oja'che ñokuna

etua rarumu i'kasi'aja'che i'kamaneja'mu chu'u repañare.

Repañare Egipto cheja pa'isinare chu'u chũ'uñe jachasina-
jejana sėjosi'kua'mu chu'u.

Pã Ūcuaukore Paakují i'kamú chu'u jã'a.

¹⁰ Na'a pa'isirumu Israel jojosi'ana'me mamare, "Ija'che cho'oñu", chiija'mu chu'u, Pã Ūcuaukore Paaku.

Repaña rekoñoãre chu'u chũ'uñe paaajũ chini cho'okaija'mu chu'u repañare.

Chu'uni Dioní masi cuasajũ chu'u neena pa'ijanaa'me repaña.

¹¹ Reparumu pãipi repaña majapãina'me repañare kueñe pa'inare,

"Dioní jovejũ'u", chiijũ ūcuamakaru chu'vajanaa'me, repañare ūcuare che'chochiima'ñe ūcuauko chu'ure jovonachi'a pa'ijũna,

chu'ova'na pa'iva'nana'me pa'ipã.

¹² Repañari chu'uni cuasajũna repaña cu'ache cho'osi'e peore tunoso jo'e cuasama'ñe cavesusoja'mu chu'u,

chiniasomu Dios. ¹³ Dios, "Ija'che cho'oñu", chiisi'e mamari pa'ũna aperumu Repau, "Ija'che cho'oñu", chiisi'e jo'kasosi'ea'me. Aireko jũ'iñeja'ñe si'asopi'ramu repa.

9

Dios vñ'e cñpauu pa'ivñ'ena'me cheja pa'ivñ'e pa'iche'te kñatu

¹ Dios aperumu, "Ija'che cho'oñu", chiisi'e Repau chũ'u jo'kasi'e cho'orumu maire cho'оче rúa cuaja pa'isi'kua'mu, Repau vñ'e cheja pa'ivñ'e cho'ochena'me Repau'te pojoché.

2-3 Dios vü'e aperumü Repauji chũ'uuna va'i ca'nipi cho'o nukoasome pãi. Ruu te'eka'chaparuu paniasomü repavü'e. Tijñapa caruupü'te judío phairipãichi'a kakare'oruupü'te uoñoã pa'isaivüna'me mesako'ana'me pãpüã Diore jo'kasipüã pa'iko'a paniasomü. Na'a sa'navü'te kãa rükãapi jeo ta'pisiruuü judío phairi aichi'a kakare'oruupü paniasomü. ⁴ Reparuupü kakasa'aro kueñere mesako'a ma'ña uoko'a si'acako'a pachokuripi je'nasiko'a paniasomü. Ūcuaruupü na'a sa'navü'te cãjovü Dios, "Ija'che cho'oñu", chiisi'e tochasi'e pa'ivü pachokuripi si'ache repakã'lño je'nasi'vü paniasomü. Repavü sa'navü'te churupü pachokuri cho'osi'pü pãi peocheja ku'isina manacaã mañasi'püna'me Aarón vãsocho koropi'rasi'chona'me catako'ña Dios chũ'uñe tochasiko'ña mañaasomü. ⁵ Repavü sê'sevü'te tũosiva'na Diona'me pa'iva'na ángelejava'na kue'chaka paava'na nukoasome, pãi cu'ache cho'osi'e ro'icheja sê'sevü'te. Jã'ata'ni chura repavü'e pa'iche peore na'a rüa kuacu'amü jã'a.

⁶ Jã'aja'ñe cu'amajñaruã peore masi care'va pi'ni repavü'e Dios vü'e tijñapa caruupüchi'a si'arumü kakajü paniasome repana judío phairipãi, Diore pojojü cho'omajñaruãre cho'ojü. ⁷ Na'a sa'navü pa'iruupüta'ni judío phairi airechi'a te'eũsurumü pa'iche te'echo kakare'oasomü. Repau'te jo'cha va'iva'na chie peoü kakacu'aasomü reparuupü, repau cu'ache cho'osi'ena'me chekuna pãi vesüjü cu'ache cho'osi'e ro'ire ro'ikasa chini kakakü'te. ⁸ Jã'aja'ñe pa'isi'e maire Dios Rekochoji iere kuakuna masime mai: Chekunanani repavü'e tijñapa caruupüchi'a kakare'okuna, na'a sa'navü pa'iruupü kakacu'akuna, kakama'ñe pa'ijuna Diore ja'me pa'icu'aasomü, charo cho'osivü'e chuta'a pa'irumü. ⁹ Jã'api Dios maire iere ñokü che'chomü: Pãi Dioni pojoñu chini Repau'te ñisiche cu'amajñaruãna'me jo'cha va'iva'nare repana cu'ache cho'osi'e ro'ire ro'iñu chini phairipãire sa ñinaretani repana rekoñoã re'ojarekoñoã care'vacu'aasomü. ¹⁰ Äu te'emajñaruãchi'a ãiñena'me te'emajñaruãchi'a ükuche cu'are tũnoñu chini cho'оче sê'sevü cho'ochечи'a paniasomü. Jesucristo rani cho'okaijache mama pa'iche Dios maire jo'karumüjatü'ka cho'osi'easomü jã'a.

¹¹ Jã'ata'ni chura Cristoji rani mai cu'are jüni ro'ikani cunamüna jo'e muni Dios vü'erepare pãi cho'omanesivü'e rüa re'ojavü'ere pa'iu si'ache re'oja'che cho'okaiü pa'imü maire mama phairi aijekü. ¹² Dios vü'erepare kaka pa'iu Repau Jesucristo pãi cu'ache cho'оче chivo chiepi, vacachü chiepi ro'ikaimanesi'küamü. Rupü, Ūcuau chiepi

maire pãî ũcuanũkore te'echoji mai cu'a ro'ikanasomũ Repau, Dios neenachi'a pa'ijũ, Repau'na'me ai paapu chini. ¹³ Vacachĩo'te ũosi'po ũhacũtapoji phairipãipi okona maña popa pãî cu'ache pa'inani chivo chiena'me toro chiena'me sa'faru cu'a tũnũsoasomũ repanare. ¹⁴ Jã'aja'ñejekũna Jesucristo Dios Rekochoji cho'okaiũna Repau jmakarũjẽ'e cu'achejẽ'e Peoũji meñe Dioni ĩsisi'ejekũna Repau chie raosi'epi mai vati toa saina cu'ache cuasajũ cho'oche masi tũnokaimũ, maipi re'ojarekoñoãre paajũ Dioni Si'arũmu Pa'ikũni cuasajũ Repau'ni cho'oche'te cho'okaijũ paapu chini.

¹⁵ Jã'ajekũna Dios maire Jesucristo chie raosi'epi mai rekoñoã re'ojarekoñoã cho'okaiũ Repau mamare, "Ija'che cho'oũu", chiisi'epi cho'ocuhasi'ejekũna Repau, "Re'oja'che ĩsija'mũ chũ'ũ", chiisi'e koojanaa'me mai Repau chẽasina. Ũcuachi'a aperũmu, "Ija'che cho'oũu", chiisi'echi'a cuasarũmu mai cu'ache cho'osi'e peore jũni ro'ikanasomũ Repau Jesucristo. ¹⁶⁻¹⁷ Pãî repana jũnisosirũmu repana paasimajũarũã cho'ojachere chũ'ũjũ utija'o tocha jo'kame. Jã'ata'ni repana chuta'a jũ'imarũmu jã'aja'ñe chũ'ũjũ tochasi'e chuta'a jo'kacu'amũ chekũnare. Jã'ajekũna pãipi repana chũ'ũjũ tochasi'ere cho'oũu chini aperũmu repana jũnisosi'ere masi kũache pa'imũ, cho'ore'oa'kũ chini. ¹⁸ Jã'ajekũna Dios aperũmu, "Ija'che cho'oũu", chiiũ chũ'ũ jo'kasi'e ũcuaja'che cho'ore'osi'kũa'mũ, jo'cha va'iva'na chie rao jũnisosi'ejekũna. ¹⁹ Moisés repau'te ja'me pa'inare pãî ũcuanũkore Dios chũ'ũñe peore kũa pi'ni oveja raña maajaraña cho'osisũovũna'me hisopojũ'avũ mini vacachĩi chiena'me chivo chie okona popa ja'mesira'kana chũũ Dios chũ'ũñe tochasikorovũ utija'okorovũna sa'fakũ pãî ũcuachi'a ũcuanũkore sa'faasomũ. ²⁰⁻²¹ Ũcuaja'che Dios vũ'e sa'fakũ repavũ'e sa'navũ pa'imajũarũã Diore pojojũ cho'omajũarũã peore sa'faasomũ repau. Jã'aja'ñe cho'o pi'ni ija'che i'kaasomũ repau: "Ie chiere ña musanũkonare Dios, 'Ija'che cho'oũu', chiiũ chũ'ũ jo'kasi'e cho'okaiche'te cuasajũ'ũ", chiniasomũ. ²² Dios chũ'o tocha jo'kasi'e jo'cha va'iva'na chiepi Diore ĩsimajũarũãna'me pãî cu'a sa'fa tũnoñe rũa chũ'ũmũ. Chie rao jũni ro'ikaikũ peoto cu'a tũnoñe peora'amũ.

Jesucristo jũni ro'ikaisi'ejekũna cu'a tũnososi'ea'me

²³ Dios vũ'e cheja pa'ivũ'e Diopi chũ'ũũna Repau vũ'erepa cũnaũmu pa'ivũ'e repanani ñoũna ña chẽa ũcuajavũ'e cho'osivũ'e pãire kakare'oa'kũ chini repana cu'a jo'cha va'iva'na chiepi judío phairipãipi sa'fakaijũna tũnoasomũ Dios. Jã'ata'ni cũnaũmu pa'ivũ'e Dios vũ'erepa

kakana cu'ache pa'iche na'a re'oja'chepi Mamakũ chiepi tũnosi'easomũ. ²⁴ Jesucristo Repau chie raosi'e Dioni ĩsira chini Dios vũ'e cũnaumũ pa'ivũ'e Dios vũ'erepare ñokũna ña chẽa pãĩ ũcuajavũ'e cho'osivũ'ena kakamanesi'kũa'mũ. Dios pa'ichejana cũnaumũna mũni kakaasomũ Dioni ti'jũeñe ñakũ ñũ'ũ maini sẽekasa chini. ²⁵ Judío phairi ai na'a sa'navũ pa'iruupũ ũsurũmũ pa'iche jo'cha va'iva'na chiere cuaa ĩsiku pa'icheja'che Jesucristo cũnaumũ kaka Repau chiere si'arũmũ Dioni ĩsiku pa'ima'mũ. ²⁶ Jã'aja'ñe cho'oa'kũ chini jo'kasi'e pa'ito Jesucristo mamarũmũpi irũmũjatũ'ka si'arũmũ jũni ro'ikaiũ pa'ira'amũ. Jã'ata'ni Repau mamare, "Ija'che cho'oũu", chiisi'ere cho'ore'orũmũna churana rani Repauji meñe ĩsi mai cu'a te'echoji jũni ro'ikaisi'kũa'mũ. ²⁷ Maire ũcuachi'a te'echo jũ'iñe pa'imũ. Jũ'isirũmũ mai vajarũmũ cho'osi'ere Diopi ña ro'iche'te chũ'ua'kũ chini Repau'te ti'jũeñe nukache pa'imũ maire. ²⁸ ũcuaja'che Jesucristo te'echoji mai cu'a jũni ro'ikaisi'kũa'mũ, Pũka'kũ Diopi mai cu'ache cho'osi'ere jo'e cuasamanea'kũ chini. Jã'aja'ñe cho'osi'kũpi jo'e cajeja'mũ Repau icheja. Jã'arũmũta'ni mai cu'a jo'e jũni ro'ikaimaneja'mũ Repau. Rani maire Repau'te cuasajũ cha'anarechi'a chẽa saja'mũ Repau, re'oja'chere koo ũcuauña'me si'arũmũ paapũ chini.

10

¹ Moisés aperũmũ chũ'usi'e na'a pa'isirũmũ re'oja'che pa'ijache maire apekuachũ'o paniasomũ. ũcuare ñajũ cho'ojũ che'chea'jũ chini jo'kasi'ejekũ re'oja'che pa'iche ũcuarepa pa'imaneasomũ jã'a. Jã'ajekũna repa chũ'usi'ere cho'ojũ ũsurũmũ pa'iche jo'cha va'iva'nare ũcuajava'narechi'a Dios vũ'ena ra jo'kanareta'ni jmakarũjẽ'e repanare re'ojarekoñoã care'omaneasomũ. ² Repa chũ'ũ jo'kasi'ere cho'ojũna repa cu'ache cho'osi'ere te'echoji tũnosokaito re'oja'che pa'ijũ repa cu'ache cho'oche, "Ro'iche paame mai", chiima'ñe pa'ijũ repa cu'are ro'iũũ chini va'iva'nare ra ĩsiche cuhasora'ame repa. ³⁻⁴ Jã'ata'ni repa chũ'ũ jo'kasi'e toro chiena'me chivo chie sa'fache pãĩ cu'ache cho'oche tũnosokairepamaũna ũsurũmũ pa'iche jo'cha va'iva'nani ra ĩsijũ repa cu'ache cho'osi'ere cuasame.

⁵ Jã'ajekũna Jesucristo cheja raipi'rarũmũ Diore ija'che i'kaasomũ:

"Ja'kũ, pãĩ paamajñaruã jo'cha va'iva'nana'me
cu'amajñaruã mũ'ũni ĩsijũna uosokaiche
chiima'kũa'mũ mũ'ũ.

Jã'ajekuna chũ'upi chejana sani pãiu paaũ chini care'vakaisi'kua'mũ.

6 Pãi, repana cu'ache cho'osi'e ro'iñu chini ïsijuna ãosomajñaruã ñani pojoma'kua'mũ mũ'u.

7 Jã'ajekuna chũ'u mũ'ure ija'che i'kasi'kua'mũ:

'Ja'ku, chũ'ure saojũ'u. Mũ'u chiiche'te sani cho'okasa chiimũ chũ'u.

Mũ'u chũ'o pa'ikorovũ chũ'u pa'ijachere kũajũ tocha jo'kasi'ere sani cho'ora chiimũ chũ'u', chiisi'kua'mũ chũ'u", chiniasomũ Repau.

Jã'aja'ñe chiimũ Dios chũ'o tocha jo'kasi'e. ⁸ Ija'chea'me Repau charo i'kasi'e: "Pãi repana cu'ache cho'osi'e ro'ire ro'iñu chini jo'cha va'iva'nana'me cu'amajñaruã ra ïsijuna ãosochẽ chũ'usi'kuta'ni ña pojoma'kua'mũ mũ'u, repare chiimaũ", chiniasomũ. ⁹ Jã'api jo'e ija'che i'kaasomũ: "Chũ'ure saojũ'u. Mũ'u chiiche'te sani cho'okasa chiimũ chũ'u", chiniasomũ. Repau cho'okasa chiisi'e ija'chea'me: Pãi aperũmũ Dioni pojøjũ cho'osi'ere sējosokani mamare jo'kasi'kua'mũ, Repau jũni ro'ikaisi'ere cuasajũ re'oja'che paarũ chini. ¹⁰ Repau cho'ora chiisi'e cho'okũ Repau meñe Dioni ïsi te'echoji mai cu'a jũni ro'ikaisi'ejekuna, mai Repau neena re'ojarekoñõã cho'ocojñosinaa'me.

¹¹ Phairipãi ũcuauũko umucujña pa'iche nũka ku'ijũ cuhama'ñe cho'oche cho'okaijũ pa'ime Dios vũ'e. Pãi repana cu'ache cho'osi'e ro'iñu chini ïsimajñaruã si'arũmũ ũcuajamajñaruã ra ïsirena Dioni ïsikaijũ pa'ime, repana cu'a jmamakarũjẽ'e tũnosokaima'ñeta'ni. ¹² Jesucristota'ni meñe ïsi te'echoji mai cu'a jũni ro'ikani Dios ñũ'isaivũ kueñe pũuasomũ. ¹³ Repau ũcuachejare ñũ'iu Pũka'ku Diopi cho'okaiũna Repau'te cuhena peore Repau chũ'uñe cho'orũmũjatũ'ka cha'aja'mũ. ¹⁴ Maire Dios neenare Repauji meñe ïsi te'echoji ro'ikani mai rekoñõã si'arũmũ na'a rũa re'ojarekoñõã paaajũ chini care'vakaisi'kua'mũ.

¹⁵ Ũcuachi'a jã'aja'ñe pa'ijachere kũajũ Dios chũ'o pa'ikorovũna ija'che chiiche tocha jo'kaasome pãi repanani Dios Rekochoji kũakuna:

¹⁶ "Na'a pa'isirũmũ chũ'u repanare mamare 'Ija'che cho'oñu' chiijache ija'chea'me:

Repana rekoñõãre chũ'u chũ'uñe paaajũ chini cho'okaija'mũ chũ'u repanare.

¹⁷ Ũcuachi'a repana cu'ache cho'oche peore tũnoso jo'e cuasama'ñe cavesũsoja'mũ chũ'u", chiniasomũ Dios, chiimũ repa tocha jo'kasi'e. ¹⁸ Jã'aja'ñejekuna pãi repana cu'ache cho'osi'e ro'iñu chini cu'amajñaruã ra ïsiche peomũ chura, ũcuare mai cu'ache cho'oche peore ro'ikaisi'ejekuna.

*Dioni cuasajũ vajuchũma'ñe s̃ejeũ pa'iche'te kũamũ
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)*

¹⁹ Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapãijana. Maire Jesucristoji chie rao jũni ro'ikaisi'ejekũna Diona'me pa'ijũ s̃evajuchũma'ñe Ũcuauñi teana s̃ere'omũ maire chura. ²⁰ Repau maire jũni ro'ikairũmũ Dios vũ'e na'a sa'navũ pa'iruupũ jeo tũsũsikãa rũikãa Diopi cho'okũna mũmũpi vũ'evũna che're cajeasomũ, Diona'me kaka pa'iche ũsesiruupũ jeosikãa. Chura Repauñi jachama'ñe cuasajũ Repauña'me re'oja'che pa'inajejũna maire uarũmũ Repauñi s̃eto mai cu'ache cho'osi'ejẽ'e cuasama'ñe asamũ Repau, cho'okaisi'kũjekũ. ²¹ Repau Jesús phairipãĩ ũcuanũko aijekũ Pũka'kũni maire Repau'te pojonare s̃ekaiũ re'oja'che paaku chũ'ũkũ pa'imũ. ²² Jã'ajekũna maire Repau oiũ re'oja'che cho'okaisi'ena'me chura cho'okaichejekũna mai rekoñoã oko re'oja'chepi tũ'ne choasokaisirekoñoãja'ñe paaju, re'oja'che pa'ijũ, Diore s̃evajuchũma'ñe, jachama'ñe masi cuasajũ ũcuarepare s̃ejeũ paũ. ²³ Maire, "Re'oja'che cho'okaija'mũ", chiisi'kũ Diopi ũcuarepa cho'okũjekũna jmakarũjẽ'e jachaju jo'kasoma'ñe cuasajũ maire Repau re'oja'che cho'okaijachere pojojũ cha'aju paũ mai. ²⁴ Ũcuachi'a sãĩnechi'a, "Re'oja'che paũ mai", chiijũ, si'arũmũ na'a rũa cuasajũ sãĩnechi'a re'oja'che cho'okaijũ paũ mai ũcuanũko. ²⁵ Ũcuachi'a Diore chi'i pojoche ũhasoma'ñe ũcua chi'ijũ paũ. Mũsanũkonare ja'me pa'ina cho'ocheja'che chekũna te'ena ũhaso pa'icheja'che pa'ima'ñe si'arũmũ chi'ijũ, "Jesure ũcua cuasajũ paũ mai", jã'aja'ñe sãĩnechi'a i'kajũ paũ; Dios mai cho'osi'e ro'iche chũ'ũrũmũ tĩ'api'ramũ.

²⁶ Diopi cho'okaiũna maipi Repau chũ'o ũcuarepare asa ch̃easinata'ni re'oja'chere cho'ocuhejũ cu'are ũcua cho'ojũ pa'ito mai cu'ache cho'oche jo'e ro'ikaiche peomũ. ²⁷ Jã'aja'ñe pa'inare cuasavajuchũacheji repa cu'ache cho'ocojñojañe pa'imũ. Repa cho'osi'e ro'ia'jũ chini Diore cuhena uchejana vati toana saоче pa'imũ. ²⁸ Pãĩ aperũmũ Diopi jo'kaũna Moisés chũ'ũ jo'kasi'ere jachaju cuhenare repa cho'oche'te ña chotena chekũrũmũ te'eka'chapana kũa jñaurena ũcuanũko repanarejẽ'e oima'ñe vanisoasome. ²⁹ Jã'ata'ni pãĩ Dios Mamakũni cuhejũ repa cu'a ro'ikaisi'ere Jesucristo chie, "Cu'amũ jã'a", chiijũ, Dios Rekocho cho'okaiche'te cu'ache i'kana na'a rũa cu'ache cho'ocojñojanaa'me, Repau'te cuhejũ cu'ache i'kasi'e ro'ĩ. Jesucristo Repau chiepi mai cu'are ro'ikaiũ Dios mamare, "Ija'che cho'oũ", chiisi'e cho'ocuhasi'kũamũ. ³⁰ Maire Paaku ija'che i'kasi'e masime mai: "Pãĩ cu'ache cho'oche ro'ĩ

chũ'uni chũ'ũñe pa'imũ, ro'ia'ju chini. Chũ'u cho'оче'me jã'a", chiniasomũ. Ũcuachi'a ija'che i'kaasomũ Repau: "Chũ'u Pãi Ũcuaukore Paaku chũ'u neena cho'оче cuasa ña repana cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'uja'mũ", chiniasomũ. ³¹ ¡Repau Dios Si'arumũ Pa'iku pe'rukũ cu'ache cho'osi'e ro'i chũ'ujañe cuasaju vajuchujũ'!

³² Mũsanukona Jesucristo'te cuasache kuachu'o asa chẽa Repau'te apucasarumũ pa'isi'e cuasajũ'u. Reparumũ raa cu'ache ti'jñetota'ni Repau'te cuasache ũhasoma'ñe ũcua koka paaju cuasaju paniasome. ³³ Mũsanukona te'ena pãi jainuko ñaju'te te'eñoã raa pe'rucojñoju cu'ache cho'ocojñoasome. Ũcuachi'a mũsanukonare ja'me pa'inapi te'eñoã cu'ache cho'ocojñojuna repanare ña oiju cho'okaniasome mũsanukona. ³⁴ Pãi chẽavu'e cuaocojñosiva'nare oiju kuirasome mũsanukona. Ũcuachi'a Jesure cuasanajejuna cu'amajñaruã pãire tutesocojñosiva'nata'ni ũcua pojojũ paniasome mũsanukona reparumũ, na'a pa'isirumũ na'a re'oja'che si'arumũ pa'iche koojachere cuasaju. ³⁵ Mũsanukona Maire Paaku'te Jesure sēevajuchuma'ñe cuasaju pa'iche jo'kasomanejũ'u. Jo'kasoma'ñe pojojũ Repau'ni cuasaju re'oja'che pa'iche ro'i Dios mũsanukonare raa re'oja'chere ĩsija'mũ. ³⁶ Pa'ivesacheta'ni ũcua koka paaju Jesure cuasache ũhasoma'ñe pa'iju Dios chiiche'te cho'ojũ'u, Repau ĩsija'mũ chiisi'ere kooñu chini. ³⁷ Dios chũ'o tocha jo'kasi'e pa'ikorovu Repau Mamaku pa'ijache ija'che kũamũ: Icheja cheja Raijau na'mi raija'mũ. Cha'ajũ'u Repau'te.

³⁸ Chũ'u neena chũ'uni cuasaju re'oja'che pa'inajeju chũ'una'me si'arumũ re'oja'che pa'ijanaa'me.

Jã'ata'ni cu'ache ti'jñeñe'te vajuchuju chũ'ure cuasache jo'kasosinare pojomaneja'mũ chũ'u,

chiimũ. ³⁹ Maita'ni cu'ache vajuchumaru Repau'te cuasache jo'kasomanajeju vati toa sanĩ cho'osoma'ñe Repau'na'me ai pa'ijanaa'me, ũcua cuasaju pa'inani.

11

Aperumũ pa'isina Diore cuasana pa'isi'ere kũamũ

1 Diore cuasache ija'chea'me: Repau, "Jorema'ñe re'oja'chere ĩsija'mũ", chiisi'ere jachama'ñe cuasaju, "Īsirepaja'mũ Repau", chiiju masiju pojojũ cha'ame mai. Ũcuachi'a Repau, "Jorema'ñe cho'okaija'mũ chũ'u", chiisi'e chuta'a repaj'e'ẽ ñamanata'ni jachama'ñe cuasaju, "Cho'okaija'mũ Repau", chiiju masime mai. ² Mai aipãĩ

pa'isina jā'aja'ñe jachama'ñe cuasajuna Dios repanare pojokũ re'oja'che cho'okaiũ paniasomũ.

³ Mai Repau'te cuasanajejũ ñoma'ñere Repau chũ'ochi'a i'kakũ chũ'ũñeji cho'osi'e masime mai, irũmũ pa'iche peore cunaũmũna'me cheja.

⁴ Mai aipãi te'ena Repau'te cuasanajejuna repanare cho'okaniasomũ Dios. Abel Repaũni cuasakũ Ũcuauji cho'okaiũna Repaũni pojokũ majaa'chũ Caĩn ĩsiche na'a re'oja'chere ĩsiasomũ. Repau'te cuasakũ ĩsisi'ejekuna Dios ña pojokũ, "Re'oja'che cho'omũ ikũ", chiniasomũ. Jã'aja'ñe Dios chiiche masi cho'okũ Repau'te pojosi'kũjekuna jũnisi'kũreta'ni irũmũjatũ'ka repau cho'osi'ere cuasaju Diore pojochere che'chere'omũ maire.

⁵ Enoc ũcuachi'a Diore cuasakũjekũ Ũcuauji cho'okaiũna jũnisoma'ñe vajũuji cunaũmũna sasocojñoasomũ. Repau'te pãi ku'ete'easome Dios sasocojñoosi'kũni. Chuta'a repau sasocojñoamarũmũ, "Dios pojocojño'okũ'mũ ikũ", chiicojño'okũ paniasomũ repau. ⁶ Maipi, "Dios pa'imũ", chini Repaũni cuasajũ, "Maipi sēeto ĩsija'mũ Repau mai sēeñe", chini Repau'te cuasanarechi'a Ũcuauña'me re'oja'che pa'ire'omũ. Repau'te cuasanare pojokũ'mũ Dios.

⁷ Noé ũcuachi'a Diore cuasakũjekũ Ũcuauji cho'okaiũna pãi chuta'a ñama'ñere Repau Dios cho'opi'rache'te cho'osovajũchũache'te kuaũna asa kukũ jachama'ñe choovũ rũa ujavũ cho'oasomũ, repau rũjona'me mamachiina'me varomi runisomaneñũ chini. Jã'aja'ñepi chekũnare pãi repa Diore jachache cho'o ñoasomũ repau. Ũcuachi'a jā'aja'ñe cho'ouna Dios repau'te rũa pojokũ re'oja'che pa'iche ĩsiasomũ, repau rekocho Repau'te masi cuasache'te cho'o ñouna.

⁸ Abraham ũcuachi'a Diore cuasakũjekũ Ũcuauji cho'okaiũna Repau soiche asa jachama'ñe repau saichejajē'e vesukũta'ni repau pa'icheja eta sanisoasomũ, Repau ĩsira chiichejare sani koora chini. ⁹ Ũcuachi'a Diore cuasakũjekũ Ũcuauji cho'okaiũna Repau ĩsija'mũ chiisichejare sani pa'ũ, "Jmamakarũ pa'ija'mũ", chini chivo rañapi cho'osivũ'ñare paniasomũ repau. Mamakũ Isaana'me majanajejũ Jacob ũcuaja'che Dios ĩsija'mũ chiisi'e asasinajejũ ũcuaja'che chivo rañapi cho'osivũ'ñare paniasome. ¹⁰ Repau Abraham na'a pa'isirũmũ pa'ijajoopo Dios ija'che cho'ora chini cho'osijajoopo cunaũmũ ai pa'ijajoopo'te cha'akũ paniasomũ.

¹¹ Ũcuachi'a Diore cuasakũjekũ Ũcuauji cho'okaiũna repau rũjore Sarare chĩi peosi'koreta'ni, chĩi paaasomũ

repaṁ, aiva'uta'ni, “Dios chũ're cho'okaija'mũ chiisi'e ũcuarepa cho'okaija'mũ”, chini jachama'ñe cuasakujekũ. ¹² Jã'aja'ñe cho'o Abraham aiva'upi paa jojosiina chura cunaṁũ pa'ina ma'jñokojanukojeju kuẽkuecu'ache raa jainũkoa'me. Ūcuachi'a chiara mejavũ pa'icaã meja-caãjanukojeju kuẽkuecu'ache jainũkoa'me repana.

¹³ Repana pãi ũcuanũko vajũna pa'irũmũ Diore cuasaju pa'isinata'ni Repaṁ ĩsija'mũ chiisi'e peore kooma'ñe jũnisoasome. Jã'ata'ni Diore cuasanajeju Ūcuauji cho'okaiũna repana koomanesi'e so'opi ñaju pojocheja'che cuasaju pojoasome repana, “Na'a pa'isirũmũna koojanaa'me mai”, chini cuasaju. Ūcuachi'a cheja repana jmamakarũ pa'ijachere masiju jũnisosirũmũ pa'ijachejare cutujũ paniasome repana, cheja Dios ĩsisicheja pa'inata'ni. ¹⁴ Pãi, repana ai pa'ijachejare cuasaju jã'aja'ñe i'kana, “Icheja mai jmamakarũ pa'ijachejajekũ mai ai pa'imanejachejaa'me”, chini cuasaju kũarena masime mai. ¹⁵ Repanapi mamachejare sani pa'iju aperũmũ repana pa'iju eta raisichejare cuasaju pa'ito co'ire'ora'asi'kũa'mũ repanare repacheja. ¹⁶ Jã'ata'ni repana jã'achejajẽ'e cuasama'ñe na'a re'ojachejare repana cunaṁũ ai sani pa'ijachejare cuasaju paniasome. Jã'ajekũna repanapi, “Maire Paakũ'te Diore cuasanaa'me chũkũna”, chiito pojoasomũ Repaṁ. Repaṁ repanare pojoche'te cho'o ñokũ repana pa'ijajoopo vũ'ejoopo care'vakianasomũ Dios.

¹⁷ Dios Abrahamre Repaũ'te masi cuasache'te cho'o ñara chini ija'che chũ'uasomũ: “Mũ'ũ neekũre Isaare chũ'ũni ĩsikũ vani uosojuũ'ũ”, chiniasomũ. Chikũna Abraham Repaũ'te cuasakujekũ asa jachama'ñe Ūcuauji cho'okaiũna Repaṁ, “Re'oja'che ĩsija'mũ chũ'ũ”, chini ĩsikũna koosiva'ũni ũcuate'eũni vanisopi'raasomũ, Ūcuauji chũ'ũna. ¹⁸ Dios aperũmũ ija'che i'kaasomũ repaũ'te: “Mũ'ũ jojosiinare raa jainũkore paaja'mũ mũ'ũ, Isaapi jojũna”, chiniasomũ. ¹⁹ Jã'aja'ñe i'kacojñosiva'ũreta'ni Abraham Dioni cuasakũ, “Jũnisosinarejẽ'e vasomasikũ'mũ Repaṁ”, chini cuasa mamakũ'te Isaare vanisopi'rakũni jo'e Ūcuauji ũseũna vaimaneasomũ. Jã'ajekũna Abraham repaṁ mamakũ'te Isaare chuenisora'asi'kujekũna vajũraisi'kũre paacheja'che paaasomũ.

²⁰ Isaac ũcuachi'a Diore cuasakujekũ Ūcuauji cho'okaiũna na'a pa'isirũmũ Dios re'oja'che cho'okaijachere masikũ mamachĩ kũa jo'kaasomũ, Jacobna'me Esaure.

²¹ Jacob ũcuachi'a Diore cuasakujekũ Ūcuauji cho'okaiũna repaṁ jũ'ipi'rarũmũ na'a pa'isirũmũ Dios

re'oja'che cho'okaijachere masikũ José mamachĩire kũa jo'kakũ vãsochoji jũvo ñu'ia Diore pojoasomũ.

22 José ũcuachi'a Diore cuasakũjekũ Ũcuauji cho'okaiũna repau jũ'ipi'rarũmũ Dios, "Ija'che cho'oja'mũ chũ'ũ", chisi'ere cuasakũ ija'che i'kaasomũ: "Na'a pa'isirũmũna mai Israelpãi jososina icheja Egipto cheja etarũmũ repana sani pa'ijachejana saiũ chũ'ũ tara sa tãa'ju", chiiũ chũ'ũ jo'kaasomũ.

23 Moisés pũka'kũpãi ũcuachi'a Diore cuasanajeju Ũcuauji cho'okaiũna mamava'ũre jũaasirũmũ rũa re'ojava'ũjekũna pãi chũ'ũku repana Israelpãi mamachĩi apejũaasinani mũchĩiva'narechi'a jũa'nu vanisochẽ chũ'ũ jo'kasi'eta'ni asa kũkũma'ñe repava'ũre chotepãimia chave paaasome.

24 Repau Moisés ũcuachi'a Diore cuasakũjekũ Ũcuauji cho'okaiũna repau ainee pi'nisirũmũ Egiptopãi chũ'ũku mamako'te mamakũja'ia pa'icuheasomũ. 25 Repana cu'are cho'oju jmanũkorũ pojoju pa'icheja'che pojoku pa'iche'te cuhekũ, Dios neena cu'ache cho'ocojũoñeja'ñe ũcuanana'me pa'ia cu'ache cho'ocojũnokũ pasa chiniasomũ repau. 26 Ũcuachi'a Egipto cheja pa'iche cu'amajũaruã re'ojamajũaruãpi rũa ro'iche paakũ pojochejẽ'e chi-ima'ñe, "Cristo aipãina'me pa'ia repana cutucojũoñeja'ñe cu'ache cutucojũnokũ pa'icheji na'a re'omũ chũ'ũre", chiiũ cuasaasomũ repau, Dios repau'te re'oja'che cho'okaijache cuasakũjekũ.

27 Ũcuachi'a Diore cuasakũjekũ Ũcuauji cho'okaiũna pãi chũ'ũku pe'ruchejẽ'e vajuchũma'ñe repau cho'ora chiisi'ere ũcuarepa cho'okũ Egipto cheja pa'isi'kũpi eta sanisoasomũ repau, Ñoma'kũre Diore cuasakũjekũ. 28 Ũcuachi'a Diore cuasakũjekũ Ũcuauji cho'okaiũna repanare Israelpãi ũsurũmũ pa'iche pascuarũmũ cho'ochẽ chũ'ũ jo'kakũ paniasomũ repau. Ũcuachi'a charo canarechi'a Dios jũ'iñe chũ'ũrũmũ Israelpãi chĩpi charo canapi jũnisomaneajũ chini repana vũ'ña kakasa'ñaroãna jo'cha va'iva'na chiepi sa'fache chũ'ũasomũ repau.

29 Repana Israelpãi ũcuachi'a Diore cuasanajeju Ũcuauji cho'okaiũna Maachiara joopoji ruhiacho jãkũna ũcuachejapi jẽniasome repana. Jã'aja'ñe jẽtena ña Egiptopãi ũcuaja'che jẽũu chini okopi jãkosi'epi co'iauna runisoasome.

30 Ũcuachi'a repana Israelpãi Diore cuasanajeju Ũcuauji chũ'ũna Jericó vũ'ejoopo sieterepaumucujũa repajoopo pa'iche rũhiso'koro pachu kutena repajoopo je'na

pachusiso'koro Ūcuauji cho'okaiuna ñaña tãnisoasomu.
³¹ Repajoopo pa'iko Rahab s'iuromio pa'isi'ko ūcuachi'a Diore cuasakojeko Ūcuauji cho'okaiuna Israelpã ūcuajoopo'te ñañu chini charo saisinare tijña repao v'ena sa re'oja'che kuirasi'kojeko Dios chũ'ũñe jachanare ja'me pa'ikota'ni repanana'me chuenisomaneasomo.

³² Cheke chekuna cho'osi'e na'a rua kuache paamu chu'u ina cho'osi'e: Gedeón, Barac, Sansón, Jefe, David, Samuel, ūcuachi'a chekuna Dios chu'o kuana cho'osi'e. Jã'ata'ni jã'are peore kuato ruarepaa'me. Repana cho'osi'ere churana kuara chini peore kuara'amũ chu'u. Iechi'a kuara: ³³ Repana te'ena Diore cuasana-jeju Ūcuauji cho'okaiuna tĩpãire cava cajejaniasome. Ūcuachi'a chekuna pã chũ'una masi chũ'uju repana neenare sãñechi'a cu'ache cho'оче ãseasome. Chekuna ūcuachi'a Dios, "Chu'uni sēejũ'u; cho'okasa", chini jo'kasi'ere Ūcuauji sēejuna cho'okaniasomu. Chekuna ūcuachi'a chai pa'icheja sa jo'kacojñosinata'ni kujñomaru ãñejẽ'e ãusomaneasome. ³⁴ Chekuna ūcuachi'a u-soajũ chini toana cuaocojñosinata'ni uusomaneasome. Chekuna ūcuachi'a pãipi repanani va'jñapi vanisoñu chiito tã'ta masiasome. Chekuna ūcuachi'a koka peosiva'na kokana carũniasome. Chekuna ūcuachi'a cavavesuva'na pa'isina chekunapi repanani vañu chiito rua cavamasiasome. Chekuna ūcuachi'a tĩichejña canapi repana neere cava tua sasoñu chini raito kũko saosoasome. ³⁵ Ūcuachi'a romi repana majapã jũnisosinare vajuratena jo'e paaasome.

Chekunata'ni pãipi repana Diore cuasache'te jo'kasoa'ju chini vãsopi vaicojñonata'ni Repau'te cuasache Ūcuauji cho'okaiuna jo'kasoma'ñe pa'iju chuenisoasome, Repau pa'icheja re'oja'che pa'ijachere cuasaju. ³⁶ Chekuna pãire cu'ache cutucojñoasome. Chekuna rupũ su'suecojñoasome. Chekunata'ni pã chẽavũñana cuaa quẽ'ke susocojñoasome. ³⁷ Chekunata'ni catapi su'a vẽasocojñoasome. Chekunare serruchova'jñapi ãu chã'te vẽasoasome pã. Chekunare va'jñapi ju'je vẽasoasome. Chekuna te'ena kãñare peojũ va'i ca'ni kãñare ju'iju kuniasome. Chekuna chuova'na pa'iju cu'ache ti'jñeuna ku'iju cu'ache cho'ocojñoju paniasome. ³⁸ Pã, repanare cu'ache cho'onapi cu'achechi'a cuasaju repana re'oja'che pa'iche'te ñavesujũ cu'ache cho'ojuna pa'ichejñare peojũ si'arũmu ku'iju paniasome repana. Sũki peochejñana'me aikũjñare ku'iju, pa'juroãna'me cojña kãiju ku'iju paniasome repana.

³⁹ Dios repanare Repauni cuasajuna ũcuanukore pojoasomu. Jã'ata'ni Repau, "Re'oja'chere ĩsija'mu chu'u", chiisi'e te'eũ'terejẽ'e repanare peore ĩsimaneasomu, ⁴⁰ na'a pa'isirumuna na'a re'oja'chere maina'me ũcuapa'rava re'oja'che pa'iche'te kooa'ju chini.

12

Jesuni masi cuasaju pañu cho'okaan

¹ Jã'ajekuna cunaumu pa'ina rva jainuko ñajuna Dios chiiche re'oja'che jo'kasoma'ne cho'oju pañu mai. Vu'vuna na'a na'mi vu'vuñu chini repauna cãjiñe ũha vu'vusome. Mai ũcuaja'che maire cho'oũachechi'a cho'ojuuna maini Dios chiiche'te cho'ovesato na'mi vu'vuna cho'ocheja'che maire cho'oũache ũhasoñu, Dios chiiche'te cho'oñu chini. Ũcuachi'a vu'vuju cãve tãima'ne vu'vuñu chini sẽ'sevu ju'ikãña tĩ'te jo'ka vu'sajana vu'vu'cheja'che maire cu'ache cho'oũache'te jo'kaso re'oja'che cho'oche kokana pañu mai. ² Jesuni masi cuasaju pañu mai, cho'okaan. Ũcuauji cho'okaiuna Dios chu'o asa chẽa jovosinaa'me mai Repaunte. Ũcuachi'a Repauji cho'okaiuna ũcuacuasaju si'arumu na'a re'oja'che pa'inaa'me mai. Repau Jesús na'a pa'isirumu pojoku pa'ijachere cuasaku, "Pãicu'ache cho'oju chuenisoche vajuchũache'me jã'a", chini cuasa, cuhema'ne cu'ache cho'ocojñoku kurususẽ'verona chueniso jũni vajuraisi'kũjeku cunaumuna mũni Dios ñu'isaivũ vjajũtu cakã'kona kueñe puuasomu.

³ Jã'ajekuna Repau pa'iche'te cuasaju che'cheju pa'ijũ'u. Pãicu'ache pa'inare, "Joreu'mu iku", chiicojñoku rva cu'ache i'kacojñokuta'ni sãiñe i'kamaneasomu Repau. Jã'ajekuna pãipi musanukonani jã'aja'ne i'kato sumava'na pa'ijũ, "Pani tĩ'añe cuasoma'mu ie", chiima'ne cuasaju pa'ijũ'u Repaunte. ⁴ Repaunte cuasache'te ũhasoajũ chini pãicu'ache cho'ocojñonata'ni chuta'a chuenisoma'me musanukona. ⁵ Jã'ata'ni Dios musanukonare Repau neenajejuna chu'vache ie Repau chu'o pa'ikorovuna kũaju tocha jo'kasi'e asa cavesusosinaa'me musanukona:

Asarepajũ'u, chu'u chĩi.

Maire Paaku musanukonare kũkoku che'choche cuhemanejũ'u.

Ũcuachi'a, "Pani tĩ'ama'ñea'me ie", chiimanejũ'u Repauji musanukonani cu'are cho'oũseto.

⁶ Dios Repau oinare kũkoku che'choku'mu.

Ũcuachi'a Repau neenare te'eñoã cu'ache ti'jñeñe jo'kamu Dios,

repanapi cu'are jvomasiju jo'kaso re'oja'che paapu chini,

i'kache'te cavesusosinaa'me.

⁷ M̄sanukonani te'eñoã pa'icu'ache ti'jñeto, "Dios maire kukoku che'choku'mu", chini cuasa cuhemanejũ'u, jã'aja'ñe Repau neenare kukoku che'choku'te. Umupãi chĩi paana ũcuaja'che repa chĩi kukoju che'chome. ⁸ Dios Repau neenare ũcuanukore kukoku che'chomu. Repauji m̄sanukonani jã'aja'ñe kukoku che'choma'to Repau mamachĩi peonajeju ja'ku peonaja'ñe pa'ira'ame m̄sanukona. ⁹ Mai chĩiva'na pa'irumu mai ja'kupãipi cheja pa'inapi maini kukoju che'chojuna ña kukuju pa'isinaa'me repanare. Jã'ajekuna mai Ja'kure Diore Cunaumu Pa'iku'te na'a rua Masikuji maire kukoku che'choku'te na'a rua vajuchuju Repauna'me si'arumu re'oja'che pañu mai. ¹⁰ Mai icheja jmamakarũ pa'irumu mai ja'kupãipi repanare re'oja'che cho'ore'oche cuasoche'te cuasaju kukoju che'chome. Diota'ni maire oiu re'oja'chere che'choku'mu maipi Repau pa'icheja'che si'arumu na'a rua re'oja'che paaru chini. ¹¹ Maipi kuku re'oja'che che'cheaju chini Diopi cu'ache ti'jñeñe jo'kato repa cu'ache ti'jñerumu pojomanaa'me mai. Rupu oinaa'me. Jã'ata'ni maipi kuku re'oja'chere che'cheni na'a pa'isirumuna pa'iju etajani re'oja'che pojoju pa'ijanaa'me.

Dios chu'o asacuhemanejũ'u

¹² Jã'ajekuna pãi vu'vuju ca'naso repa jũjñana'me ñukasĩ'ka koka peokuna jo'e na'a rua vu'vuñu chini cho'ocheja'che cho'ojũ Dios chiiche'te peore cho'ore'ochetu'ka koka paaju cho'ojũ pa'ijũ'u. ¹³ Ũcuachi'a vu'vuma'a re'ojama'a ro'onarejẽ'e vu'vure'oma'a care'vacheja'che re'oja'chechi'a cho'ojũ cu'ache cho'omairo pa'ijũ'u, m̄sanukonare ja'me pa'inapi Jesure cuasanata'ni re'oja'che pa'ivesunapi ña chẽa ũcuaja'che re'oja'che paaru chini.

¹⁴ Ũcuanuko m̄sanukona rekoñoã re'oja'che pa'iju Dios chiiche'te re'oja'chere cho'ojũ pa'ijũ'u, Dios neena pa'iche pa'iju. Jã'aja'ñe pa'imani Repau'te sani ñamanejanaa'me. ¹⁵ Sãĩnechi'a kuiraju pa'ijũ'u, cu'ache cuasokuna te'eujẽ'e Dios oiu cho'okaisi'ere cuheju chekunani eo ãuñeja'ñe cu'ache cho'ojũ cacu'omaneñu chini. ¹⁶ M̄sanukona umupãi te'eujẽ'e murũjo peko'te romineeju pa'imanejũ'u. Romi ũcuachi'a muñju peoku'te umuneeju pa'imanejũ'u. Ũcuachi'a Dios jo'kache te'eujẽ'e cuhemanejũ'u. Jã'aja'ñe cho'oasomu Esau. Ñĩnechi'a cuasaku Dios jo'kasi'ere puka'ku charo cakujekuna repau'te isijache cuasasi'e jo'kasoasomu. ¹⁷ M̄sanukona repau cho'osi'e masime. Na'a pa'isirumu puka'ku jũnisopi'raku

repau'te Dios re'oja'che cho'okaijachere ũcuauji kuakuna asara chiitota'ni kuacuheasomu. Asaneeku rua oiku'teta'ni care'vachejẽ'e peasomu repau'te, ũcuare Dios jo'kasi'e cuasache jo'kasosi'kujekuna.

18 Aperumu pa'isina Israelpai cho'ocojñoñeja'ne cho'ocojño cuasaju Diore jovomanesinaa'me mai, Jesucristo'te cuasaju jovosina. Moiseni Repau chũ'uñe'te jo'karumu Diopi aikũtire pa'iu toapi uuku chija'chena'me fe'neñena'me oko rua rache paniasomu. 19 Jã'aja'ne cho'orumu trompetavu asochena'me Dios i'kacheji ruarepa asoku vajuchuache asokuna, asa kukuso, "Jo'e i'kamanea'ku Repau", chiniasome repana pai. 20 Reparumu pai Diopi jã'aja'ne rua ujachu'opi i'kaku ija'che chũ'u jo'kasi'ere asa kukuso repakũti kueñe pa'icuheasome: "Musanukona neenapi ũcuauakaji chekurumu cu'ava'upi aikũtina ve'eajitojẽ'e catapi su'a vẽasojũ'u repava'ure. Jã'apãani cunaraji vanisojũ'u", chiisi'ere asani. 21 Repakũti rua vajuchuache ñoasomu. Vajuchukuna Moisejatu'ka ña, "Kukucajejani kurukurumu chu'u", chiniasomu.

22 Maita'ni Repau'te Diore Si'arumu Pa'iku'te cuasaju jovosinajeju cnaummu pa'ijoopo Siõn aikũti pa'ijoopo mama vñ'ejoopo Jerusalén vajuchuma'ne sani pa'ijanaa'me. Angeles rua jainuko kuẽkuecu'anuko Diore pojoju chi'isina pa'ichejana saijanaa'me mai. 23 Ũcuachia Dios neekuanupu'me mai, cnaummu pa'iphuro charo mami tochacojñosina. Diore pai ũcuanukore repana cho'osi'e peore ro'iche Chũ'ukuni jovosinaa'me mai. Repau'te cuasanajeju Ũcuauji cho'okakuna re'ojarekoñoã paaju jũnisosirumu cnaumuna sani re'ona carũhisina pa'ijanaa'me. 24 Dios mamare, "Ija'che cho'oñu", chiisi'e Cho'okaisi'kure Jesure jovosinaa'me mai, Repau chiepi rao mai cu'a jũni Ro'ikaisi'kure. Ro'ikaisi'jekuna Dios Repau'te chie rao jũnisosi'kuni ña, maire oiu, "Ro'iche peomu inare", chiniasomu. Jã'ata'ni Abelre chie rao jũnisosi'kure ña, "Ro'iche pa'imu ikure Cainre, repau'te vanisosi'kure", chiniasomu Dios. Maita'ni Jesupi chie rao jũni ro'ikakuna Diore re'oja'che ja'me pa'ime chura.

25 Jã'ajekuna cuasarepaju pa'iju Dios maire i'kache asa jachaju cuhema'ne pa'ijũ'u. Aperumu pa'isinare Israelpai Dios icheja chejare pa'iu i'kache asa jachajuna rua cu'ache ti'jñeasomu. Jã'ata'ni irumu Repau chu'o cnaummu i'kache'te maipi asa jachato na'a cu'ache ti'jñeja'mu maire. 26 Moiseni Repau chũ'uñe jo'karumu Diopi ruarepa asoche i'kakuna cheja ñũ'kueasomu. Na'a pa'isirumu ũcuaja'che cho'ojachere kuaku ija'che

i'kaasomu Repau: "Jo'e te'echo ñu'kueche cho'oja'mu chu'u. Jã'ata'ni chejachi'a te'echeja ñu'kueche cho'oma'ne cunaumu peore ñu'kueche cho'oja'mu chu'u", chinasomu Repau. ²⁷ "Jo'e te'echo cho'oja'mu", chiiche ija'che i'kamu: Diopi cho'ouna cu'amajñarua Repau cho'osimajñarua peore si'asoja'mu. Jã'aja'ne cho'osirumu Repau pa'ichejaqueechi'a pa'ija'mu. ²⁸⁻²⁹ Jã'ajekuna Dios maire chũ'u'ne jo'kasi'e tuacu'achejekuna mai si'arumu chũ'uju pa'ijache masime mai. Jã'a ñisijachere cuasaju Repau'te, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju pañu mai. Ūcuachi'a Repau'te mai Cuasaku'te Diore cuhenare vati toa saokujekuna cuasa kukuju, rua chiiju, pojoju pañu mai Repau'te, maini pojoa'ku chini.

13

Diopi pojoa'ku chini cho'ochete kumtu

¹ Musanukona majarpãija'ne sãinechi'a oiche jo'kasoma'ne pa'ijũ'u. ² Ūcuachi'a musanukona vu'ña sainare ñamanarejẽ'e pojoju re'oja'che cho'ojũ pa'ijũ'u. Jã'aja'ne cho'ojũ chekuna vesuju ángele'te pojoju re'oja'che cho'oasome.

³ Pã chẽavu'e cuaocojñosiva'nare cuasaju, "Jã'aja'ne chẽacojñoto kuiranare chiicojñokum'u", chini cuasa ũcuanana'me chẽacojñosinaja'ne cuasaju oiju kuirajũ'u repanare. Ūcuachi'a musanukona chuova'na cu'ache cho'ocojño'va'nare cuasaju repana cho'ocojño'neja'ne cu'ache cho'ocojñosi'ere cuasa, "Cu'akum'u jã'aja'ne cho'ocojñoto", chini cuasaju kuirajũ'u repanare.

⁴ Umupãi, musanukona rñjoromiva'nare re'oja'che paaju marñjoromi peonare romineema'ne pa'ijũ'u. Romi, musanukona ñjupãiva'nare re'oja'che pa'iju muñjupãi peonare umneema'ne pa'ijũ'u. Dios umupãina'me romi repana pa'imanani cu'a cho'onare repana cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'uja'mu.

⁵ Kurineema'ne pa'iju musanukona paache'te ña pojoju jo'e na'a rua paañu chiimanejũ'u, Dios ija'che i'kasi'ejekuna: "Musanukonare kuirache cuhasomau jo'kasomaneja'mu chu'u musanukonare", chinasomu Repau. ⁶ Jã'ajekuna, "Repau cho'okaija'mu", chini cuasaju vajuchuma'ne maire aperumu i'kasi'ere ija'che i'kare'omu: Diopi chu'uni cho'okaiuna vajuchumaneja'mu chu'u.

Diopi ũseto pãi, ¿je'se cu'ache cho'ojanaa'ne chu'ure? chiisi'e.

⁷ Musanukonare re'oja'chere Dios chu'o chu'vaju chũ'usinare cuasaju pa'ijũ'u. Repana jũ'iñetu'ka re'oja'che

pa'ijũ Jesucristo'te cuasajũ pa'isinaa'me. Repana pa'isi'ere cuasajũ che'che ũcuaja'che cho'oju pa'ijũ'ũ. ⁸ Maire Paaku Jesucristo aperũmu ũcuarepa pa'isi'ena'me irũmu pa'ichena'me na'a pa'isirũmu pa'ijache ũcuate'e cho'okũ'mũ. Sañoma'kua'mũ Repau. ⁹ Jã'ajekũna pãĩ mũsanũkonare ma'a tĩima'ana sacheja'che si'ache tĩĩne che'choche ũcuamakarũ asajũ'ũ. Aũ te'emajñaruã ãiũsejũ, "Jã'are ãimaneni na'a re'oja'che cho'ome mũsanũkona", chiiju che'chome repana. Jã'ata'ni repana che'choche jorechũ'oa'me. Ija'chea'me ũcuarepa: Dioni cuasajũna Repauji oiũ re'oja'che cho'omasirekoñoã cho'okaiũna si'arũmu na'a ruã re'ojarekoñoã paajanaa'me mai.

¹⁰ Jesucristo mai cu'are peore kurususẽ'verona jũni ro'ikaisi'jekũna ro'iche peomũ maire chura. Jã'ata'ni pãĩ aperũmu chũ'ũ jo'kasi'e irũmujatũ'ka repana cu'ache cho'osi'e ro'ire ro'iĩnu chini jo'cha va'iva'nare vaniso judío phairipãire ĩsijũ pa'ina Jesucristo cho'okaisi'ere jachame. Jã'ajekũna Repau cho'okaicojñomanajeju repana cu'ache cho'osi'e si'arũmu ro'ijũ pa'ijanaa'me. ¹¹ Judío phairi aipi Dios vũ'e na'a sa'navũ caruupũna Dios pa'iruupũna jo'cha va'iva'na chie cuaamũ, pãĩ cu'ache cho'osi'e ro'ire ro'ikasa chini. Repava'nare va'iva'nare chie paasiva'nareta'ni vũ'ña na'a saitona etua sa uosoasome.

¹² Jesús ũcuaja'che pãĩ cu'ache cho'osi'e ro'ire ũcuau chiepi rao ro'ikaiũ vũ'ejoopo na'a saitona chuenisoasomũ, ro'ikakũna Dios neenachi'a paaru chini. ¹³ Jesure vũ'ejoopo na'a saitona Chuenisosi'kũni cu'ache cutume pãĩ. Maijẽ'e ũcuaja'che vũ'ejoopo eta saicheja'che aperũmu cho'osi'ere ũhaso Jesuna'me re'oja'che pa'ijũ, pãĩpi maini Repau'te cutucheja'che cu'ache cututojẽ'e cuasama'ñe paũu mai. ¹⁴ Icheja ai pa'ijajoopoji peokũna Dios pa'ijooopo mai ai sani pa'ijajoopo'te so'opi ñaju po-jocheja'che cuasajũ cha'aju pa'ime mai. ¹⁵ Jã'ajekũna maire jũni ro'ikaisi'kũpi Jesucristoji cho'okaiũna, si'arũmu Repau'ni pojoju, "Re'orepamũ; ruã re'okũ'mũ mu'ũ", chiiju paũu mai, pãĩ aperũmu pa'isina Dioni pojoju cu'amajñaruã ra ĩsisi'aja'che. Mai jã'aja'ñe sẽeñe'te asara chiimu Dios. Jã'ajekũna Repau'te re'oja'che sẽeju pojoju paũu mai.

¹⁶ ũcuachi'a mũsanũkona re'oja'che cho'oju chekũnare kuirachena'me repanare cho'okaiju pa'iche cuhasoma'ñe cho'oju pa'ijũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oto Repau'ni ĩsicheja'che cho'oju'na ruã pojoja'mũ Dios.

¹⁷ ũcuachi'a mũsanũkona pa'icheja canare Jesure cuasana ainare ña, vajuchũju repana chũ'ũne asa jachama'ñe cho'oju pa'ijũ'ũ. Mũsanũkonapi Repau'te

cuasache'te ũhasoma'ñe masi cuasaju paapu chini repana musanukonare kuiraju pa'isi'e ro'ija'mu Dios. Repanani ña, vajuchuju jachama'ñe pa'ito pojoju kuirajanaa'me repana musanukonare. Jã'ata'ni musanukonapi repanani jachato samava'na pa'ijanaa'me repana. Ūcuachi'a jã'aja'ñe jachani re'oja'che pa'ichejẽ'e che'chemanejanaa'me musanukona.

¹⁸ Chukuna'te Dioni sėekaijũ'u, re'oja'che cho'okaau. Repauni cho'okaiju peore chukuna'te cho'ore'ochetu'ka re'oja'che si'ache cho'uju pa'ime chukuna, Repauji chukuna pa'iche'te ña pojoa'ku chini. Jã'aja'ñe cho'uju meñe cuasa ña, "Re'oja'chere cho'ome mai", chiinaa'me chukuna. ¹⁹ Dioni rua sėekaijũ'u chu'ure, chiimu chu'u; Repauji chu'uni musanukona pa'ichejana pesa saouna jo'e sani ñara chiimu chu'u musanukonare.

"Diopi re'oja'che cho'okaau", chini chu'o saosi'ea'me

²⁰ Musanukonare ũcuachi'a sėekaimu chu'u Repau'te. Mai rekoñoã re'oja'che pa'iche cho'okaiku'mu Dios. Ūcuauji maire ovejava'nare masi kuiracheja'che re'oja'che kuiraku'te Maire Paaku'te Jesure jũniso tãcojñosi'kure vasosi'kuamũ. Mai cu'are ro'ikasa chini jũnisouna Repau raosi'e chiere ña, "Pãi cu'ache cho'osi'e ro'i peore ro'iche'me ie", chiniasomũ. Jã'aja'ñe cho'osi'ejekuna irumu Diona'me si'arumu re'oja'che pa'ire'omu maire, Repau mamare, "Ija'che cho'oũ", chiisi'e cho'osi'epi si'arumu pa'ina. ²¹ Repauji musanukonare re'oja'che cho'okaiu Repau chiiche cho'oũ chiisi'e karache peore isia'ku. Maire ũcuanukore re'oja'che cho'okaau, maipi re'oja'che cho'omasiju re'oja'che cho'ojuna mai pa'iche'te ña pojora chini. Repau Jesucristo maire re'oja'che cho'okaisi'ena'me re'oja'che cho'okaiche'te jo'kasoma'ñe cuasaju si'arumu, "Re'orepamu, Ja'ku; rua re'oku'mu mu'u", chiiju paũ mai. Jã'aja'ñe paau.

²² Chu'u majapãijana, ie chu'o jmanukoru tohasi'ejekuna chu'u chu'vaku tohasinukoru peore asa cho'uju pa'ijũ'u. ²³ Mai majapãijaja'iu Timoteo pãi chėavu'e cuaocojñosi'ku etocojñocuhaasomũ. Repauji ichejana na'mi ratu ũcuau'na'me sani ñaja'mu chu'u musanukonare.

²⁴ Chu'una'me pa'ina Italia cheja raisina ja'me chu'o saome musanukonare. Musanukonare chu'unana'me musanukona Dios neenare ũcuanukore chu'o saomu chu'u.

²⁵ Musanukonare ũcuanukore Diopi re'oja'che cho'okaau, re'oja'che pa'imasia'ju chini. Re'omu.

Santiago chũ'o tocha saosi'ea'me

Chũ'o saosi'ea'me

¹ Chũ'ũ, Santiago, Diona'me Maire Paakũ Jesucristo'te cho'ochẽ cho'okaikũji mũsanũkonare mai aipãũ Israel chĩi docerepana jojosinani chũ'o saomũ, si'achejĩarũã te'ekuanuchi'a sani pa'inare. ¿Pa'iche?

Diopi cho'okaiũna pa'imasiche'me

² Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapãijana. Mũsanũkonani pa'ivesacheji si'ache ti'jĩnekũna ñani pojojũ, "Re'omũ chũ'ũre", chiiũ pa'ijũ'ũ, ³ iere masijũ: Jesucristoni cuasajũna pa'ivesache ti'jĩnekũna kokarekoñoã paajũ cu'are jũvomasijũ cu'ache cho'oma'ñe pa'ijũ Repaũni ũcua cuasani rekoñoã na'a rũa re'oja'che pa'imasirekoñoã paajanaa'me. ⁴ Jã'aja'ñe pa'imasirekoñoã paaũũ chini pa'ivesache ti'jĩñe cuhema'ñe ũcua Dioni cuasajũ pojojũ si'arũmũ na'a rũa re'oja'che pa'iche'te che'chejũ pa'ijũ'ũ, mũsanũkonapi re'ojarekoñoãre paajũ Dioni masi cuasajũna re'oja'che pa'iche karamanea'kũ chini.

⁵ Mũsanũkona ũcuauakũji te'eũ re'oja'che pa'ivesũni Dioni sũejũ'ũ, cho'okaũ. Repaũ'te sũenare ũcuauakore cuhema'ñe pojokũ karama'ñe peore cho'okaiũ pa'ikũ'mũ Repaũ repaña sũeñe. Jã'ajekũna mũsanũkonapi sũeto cho'okaija'mũ Repaũ. ⁶ Jã'ata'ni Repaũ'te sũni Repaũ cho'okaijache jachama'ñe cuasajũ'ũ. Repaũ cho'okaiche jachana repaña rekoñoã rũhirekoñoã peonajejũ chiacha fa'akũjũna ũcuauakã'jũno tuta saocojũñoñeja'ñe cuasame. ⁷⁻⁸ Pãũ jã'aja'ñe pa'ikũ te'eñoã cuasakũ te'eñoã jachakũ sũemũ. Repaũ, "Dios chũ'ũre ñsija'mũ", chiiũ cuasakũ sũesi'e koomaneja'mũ, rũhiñe cuasamaũ ũcuarepa cho'oma'kũjekũ.

⁹ Chũova'ũ pa'iva'ũpi Jesucristo'te cuasakũ Dios ñsiche re'oja'chere paakũ pojokũ paaũ. ¹⁰ ũcuachi'a kuriũ Diopi repaũ kurineesi'ere tũasõũna pojokũ paaũ; kurineena korosi'e si'asõñeja'ñe na'mi si'asõme. ¹¹ Oteñũã ũsũũji ruarepa asuto kuene jũnisõ repañũã koro re'oja'che ñosi'e tuã'tua cho'osõmũ. Kurineekũ'te ũcuachi'a jã'aja'ñe ti'jĩnemũ. Repaũ na'a rũa kurire koora chini põse koo ñsirũmũna cho'osõja'mũ.

Cu'ache cho'ũache jũvomasiche'me

¹² Pãũ vatipi repaũni cu'ache cho'ochẽ'te chũ'ũkũna jũvomasikũ cho'omaneni pojomũ. Jã'aja'ñe cho'o

etajaisirumũ repauji vati chũ'usi'e cuhekuna Dios, "Chũ'ure chiinare ija'chere ĩsija'mũ chũ'u", chiisi'ere, Ũcuauña'me ai re'oja'che pa'iche'te ĩsija'mũ repau'te. ¹³ Chekurumũ pãiu repauni cu'ache cho'ouache cuasoto, "Diopi chũ'ucosomũ ie chũ'ure", chiimanea'ku. Repau Dios cu'ache cho'ochejẽ'e cuasamaũ te'eũ'terejẽ'e cu'ache cho'oa'ju chini chũ'uma'kua'mũ. ¹⁴ Maire pãĩ ũcuaukore maire cu'ache cho'ouache cuasoche'te cuhema'ñe ũcua cuasaju pa'ito na'a rũa cho'ouache cuasomũ. ¹⁵ Jã'aja'ñe cuasokuna cu'ache cho'oneeju juvoma'ñe cho'ome mai. Si'arumũ na'a rũa cho'oju panĩ jũnisõsirumũ cu'achejana saijanaa'me mai, cu'ache cho'osi'e ro'i. ¹⁶ Chũ'u majapãijava'na, tĩñe cuasama'ñe jorechũ'o cuasama'ñe pa'ijũ'u. ¹⁷ Re'oja'che pa'iche peore umupi raiche'me, Dios pa'ichejapi. Cũnaumũ pa'iche peore cho'osi'ku Dios ĩsiche'me jã'a re'oja'che pa'iche. Si'arumũ Ũcuau pa'iu Repau cho'oche chũvosi'e sa'ñeñeja'ñe sa'ñema'ñe ũcua re'oja'che cho'oku pa'iku'mũ Repau. Jã'ajekuna cu'ache cho'oche chũ'uma'kua'mũ. ¹⁸ Repau chiiche'te cho'oku maire Repau chũ'o ũcuarepare asa chẽarena pa'iche re'oja'chere ĩsisi'kua'mũ Repau, maipi Ũcuauñi charo jovo pa'iche mamare pa'iju paapu chini.

Diore masi cuasaju pa'iche'me

¹⁹ Asarepajũ'u, chũ'u majapãijana. Iere cuasaju chekuna pãĩ i'kache asa cuhema'ñe pa'iju si'areparumũ i'kama'ñe pa'iju ũcuachi'a na'mi pe'rumanejũ'u. ²⁰ Dios chiiche pe'rucheji re'oja'che cho'oma'ñea'me. ²¹ Jã'aja'ñejekuna mũsanukona rekoñoã cu'ache cuasachena'me cu'ache cho'oche peore ũhasõ Dios chũ'o mũsanukona asa chẽasi'ere cuhema'ñe pojojũ cho'oju pa'ijũ'u. Maipi repachu'ore masi cuasaju asaju pa'ito mai rekoñoã re'ojarekoñoã care'omũ.

²² Jã'ata'ni mũsanukonapi tĩñe cuasamaneñu chini asachechi'a asaju pa'imanejũ'u; repachu'o chũ'uñe cho'oju che'cheju pa'ijũ'u. ²³⁻²⁴ Pãiu Dios chũ'o asakuta'ni repa chũ'uñejẽ'e cho'oma'ku ñare'avaji repau chia ñasi'kuta'ni churi sani repau chia ñasi'e, "Jã'aja'imũ chũ'u", chiima'ñe teana cavesũcheja'che cho'omũ. ²⁵ Jã'ata'ni pãiu repau asa chẽasi'e Dios chũ'o re'oja'che chũ'uñe cavesũma'ñe cuasaku jã'aja'ñe pa'ima'kua'mũ. Repau re'oja'che cho'ora chiiche Dios chũ'o chũ'uñe jachaku ũhasõma'ñe pojoku cho'oku pa'iku'mũ.

²⁶ Ũcuaukũji Diore pojojũ cho'omajñaruã rũa cho'okuta'ni juvoma'ñe ũcuauache i'kakũ panĩ tĩñe cuasakũjekũ rupũ cho'ote'emũ repamajñaruã. ²⁷ Mai Ja'ku

Diopi ñato Repau'te masi cuasaju cho'ochē ija'chea'me: Chuviva'nana'me va'jeva'nare ña oiju cho'okaichena'me, chuo'ova'na cuasaju oiva'nare churokaichena'me Repau'te cuasamana cu'ache cho'ochēja'che cho'oma'ñe pa'iche.

2

Ūcuapa'rɯvachi'a ūcuaukore re'oja'che cho'ochēme

¹ Asarepajũ'ũ, chu'ũ majapãijana. Maire Paaku'te Peore Masiu'te Jesucristo'te cuasanajeju chekunare pã ūcuapa'rɯvachi'a re'oja'che cho'oju pa'ijũ'ũ. ²⁻³ Chekurumu musanukona chi'i pa'ivũ'ena kuriu, aniñocava pachokuricava ju'iu, kãña rua re'ojakãña ju'ikuji rani kakato repau'te re'oja'che cho'oju, "Ichejana re'ojachejana pũjũ'ũ", chiime musanukona. Ūcuate'erumu chuo'ova'ũ pa'iva'ũ, kãñaruã rua aikãñaruã ju'iu rani kakamu. Chekurumu jã'ava'ureta'ni, "Jã'achejare rupũ nukajũ'ũ mu'ũ. Jã'apãani chejarepare pũ ñu'ijũ'ũ", chiime. ⁴ Jã'aja'ñe cho'oni musanukonare cho'ouchē'te cu'are cuasaju chekunare pã ūcuapa'rɯvachi'a re'oja'che cho'oma'me. Jã'aja'ñema'mu Jesucristo'te cuasana cho'ochē.

⁵ Chu'ũ majapãijava'na, masi asajũ'ũ ie: Pãicheja cheja pa'irumu chuo'ova'na pa'iva'nare repanapi Ūcuau'ni masi cuasaju, Repau, "Chu'ure chiinare iere ñisija'mu chu'ũ", chiisi'ere ñisuna koo Repau pa'ichejana sani Ūcuau'na'me re'oja'che paaru chini chẽamu Dios. ⁶ Jã'ata'ni musanukona chuo'ova'na pa'iva'nare cu'ache cho'onaa'me. Musanukonare cu'ache cho'onani kurinarechi'a re'oja'che cho'oñu chiime musanukona. Jã'ata'ni repanare põsero'ire ro'ima'to musanukonare chẽa jñajñu sa pã chẽañe chũ'unare ti'jñeñena nuko, "Ro'ijũ'ũ", chiiju ke'reme repaña musanukonare. ⁷ Ūcuachi'a musanukonare Paaku'te Re'oku'te Jesucristo'te rua cu'ache i'kanaa'me repaña kurina. Jã'ajekuna, ¿je'se pa'ina musanukona repanare na'a re'oja'che cho'oñu chiiche?

⁸ Musanukonare Peore Chũ'uku Dios, "Ija'che cho'ojũ'ũ", chiiju chũ'uuna aperumu ija'che chiiche tocha jo'kasi'e, "Chekunare pã oiju cuasajũ'ũ, musanukona meñe oiju cuasacheja'che", chiiche'te cho'oni rua re'oja'che cho'ome. ⁹ Pã ūcuaukore kurinana'me chuo'ova'na pa'iva'nare ūcuapa'rɯvachi'a oiju cuasaju pa'ijũ'ũ. Musanukonapi jã'aja'ñe cho'oma'ñe kurinarechi'a na'a rua chiiju pani Diopi ñato cu'ache cho'ome, Repau chũ'uñe'te jachaju. ¹⁰ Pãiju Dios chũ'uñe peore cho'okuji te'emaka cho'omaneni Diopi ñato peore jachaku cho'oma'ñeja'ñe pa'imũ. ¹¹ Repau

Dios, “Musanukona pa'imanare ja'me kaimanejũ'u”, chiiu chũ'usi'kupi Repau, “Pãi vaimanejũ'u”, chiiu chũ'uasomu. Jã'ajekuna pãi repa rãjoromi peonare romineemanata'ni pãire vanisõni Dios chũ'uñe'te jachame. ¹² Jã'ajekuna mai re'oja'che cho'oñu chiiche Chũ'uku Dios musanukona cho'osi'e ro'i chũ'ujañere cuasaju i'kaju, pãi ucuanukore ucupara'ruvachi'a oiju re'oja'chere cho'oju pa'ijũ'u. ¹³ Reparumu Dios musanukonare chekunare oimanesinajejuna sãine oimaneja'mu. Jã'ata'ni musanukona chekunare oiju pani Diopi ucujaja'che ña oiu chũ'uuna re'oja'che pa'ijanaa'me.

Chu'ochi'a i'kamañe cho'ocheme

¹⁴ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Pãiu, “Diore cuasaku'mu chu'u”, chiikujì re'oja'che cho'omaneni peoche i'kaku pa'imu. Masi cuasama'kujekuna Dios repau'te vati toa sani uuche usekaimaneja'mu. ¹⁵ Chekurumu Diore cuasakuni chekurumu Diore cuasakoni repao irumu chiiche kãñana'me au karamu. ¹⁶ Musanukonapi repava'ore karache'te ña re'oja'che cho'okaimanapi rupu chu'ochi'a re'oja'che cutuju, “Re'oja'che sani, au mu'ure uache cho'o aijũ'u. Ucuachi'a mu'ure susuto kãña ruikãñare sa'che ju'ijũ'u”, chiito, ¿añquepi re'oja'u repava'ore? Cho'okaicojñoma'mo repao. ¹⁷ Diore cuasache ucujaja'che pa'imu. “Diore cuasaku'mu chu'u”, chiikujì re'oja'chejẽ'e cho'o ñoma'kupi rupu chu'ochi'a i'kaku Repau'te masi cuasama'kujeku peoche i'kaku cho'oma'ñe masime mai.

¹⁸ Chekurumu pãi ija'che i'kame: “Diore cuasakuasomu jã'u. Ikuta'ni re'oja'chere cho'oku'mu”, chiime. Jã'ata'ni pãi re'oja'chere cho'omaneni, ¿je'se repa Diore cuasache cho'o ñojanaa'ñe? Chu'u Diore cuasache'te cho'o ñoku re'oja'che cho'oku'mu. ¹⁹ Mu'u, “Dios Ucuate'e'u'mu”, chiiu cuasakujeku masi cuasamu. Jã'ata'ni vati ucujaja'che Dios pa'iche'te masiju vajuchuju kurukurume. Jã'ajekuna rupu cuasaju pa'ima'ñe ucuchi'a re'oja'chechi'a cho'oju pa'iche chiimu maire.

²⁰ Tiiñe cuasamanejũ'u. Pãi, “Diore cuasame chukuna”, chiinapi re'oja'chere cho'o ñomaneni Repau'te masi cuasamanajeju peoche cutuju pa'ime. ¿Jã'a vesuche musanukona? ²¹ Dios mai aipãiu'te Abrahamre repau cho'ochete ña, “Re'oku'mu iku”, chiniasomu, repau mamaku'te Isaare usema'ñe Repauni isiku vani uosõkaipi'rache'te ñani. ²² Jã'are cuasa ñato Abraham Dios chũ'usi'ere cho'oku repau Diore masi cuasache cho'o ñosi'e masire'omu. ²³ Jã'are kaku aperumu Dios chu'o tocha jo'kasi'e repau Abraham pa'iche ija'che kamu:

Abrahamre Repau'te masi cuasakujekuna, "Re'oku'mu iku", chiniasomu Dios, chiimu repa tocha jo'kasi'e. Repau Abraham, "Diore ja'me pa'iku'mu iku", chiicojñoasomu.

²⁴ Chura ie masime musanukona: Maire ũcuachi'a Repau'te masi cuasanani, "Re'onaa'me ina", chisa chini Dios mai cuasachechi'a ñama'ñe mai cho'оче ũcuachi'a peore ñaku pa'imu. ²⁵ Aperumu Rahabre si'uromio pa'isi'kore ũcuaja'che, "Re'oko'mo iko", chiniasomu Dios repao ija'che cho'osi'ere ñani: Repao pa'ijoopo pa'iche'te ñajani ra repana majapãire kuañu chini charo saisinani repao v'ena chave cuaa kãu ma'a tĩima'api co'choasomo repao. ²⁶ Cheke ija'chea'me: Pãi ca'nivuji rekocho peoni jūnisōsi'kujeku cho'oma'mu. Diore cuasache ũcuaja'chea'me. Pãiuji, "Diore cuasaku'mu chu'u", chiikujji re'oja'che cho'omaneni Repau'te cuasarepama'kujeku peoche i'kaku jūnisōsi'kujja'che cho'oma'mu.

3

Chu'opo cho'оче'te kamu

¹ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Iere masiju Dios chu'o che'chona jairepanuko pa'imanejũ'u: Mai chekunare che'chomasina Dios pãi ũcuauko cho'osi'e ro'iche chũ'urumu maipi Repau chu'o che'choche'te masi cho'omaneni Repau chũ'uñe'te vesuju cho'omanesinare na'a rua cu'ache cho'ocojñojanaa'me. ² ũcuauko te'eñoã tĩiñe cho'ojũ pa'inaa'me mai. Jã'ata'ni pãiuji jmamakarujẽ'e cu'ache i'kamaneni re'okujeku cu'ache cho'оче peore juvora'amu. ³ Kavachoji maini jachamanea'ku chini chu'opona frenomaka juoru ũcuauachejña tachojũ kuhare'omu repau'te. ⁴ ũcuachi'a choovu ujavu pa'iche'te cuasajũ'u. Rua ujavuji rua tuta saocojñoovata'ni tachova'tiru rua jmava'tiruji pãiu repavu tachoku repau'te uachejña tachoku kuhare'omu. ⁵ Chu'opoã ũcuaja'che cho'omu maire. Rua jmachu'oruãta'ni ũcuachu'oruãpi rua si'ache i'kaju cho'onaa'me mai, repachu'opoã chiiche cho'ojũ. Toa ũcuaja'che rua jmatoarujẽ'e airo rua ujaairo peore uusõmu.

⁶ Chu'opoã ũcuaja'che toa pa'icheja'che pa'ichu'opoãjekuna pãi repana chu'opoãpi cu'ache i'kaju cacu'ame. Pãi repana chu'opoã vati aipi chũ'ukuna charo jmamakarũ cu'ache cho'o che'chesõ si'arumu na'a rua cu'ache cho'ojũ cacu'asõme. ⁷ Pãi cheja pa'iva'nare cu'ava'nare ũcuauava'nare, rñni ku'iva'nana'me pĩ'ava'nana'me añana'me chiacha cava'nare chẽa

repava'na cho'oche ñsemasiju jo'cha paame. ⁸ Jã'ata'ni repana chũ'opoã cho'oche te'eũ'terejẽ'e ñsecu'akuna repana chũ'opoãpi cu'ache i'kaju eo ũkuacheja'che chekunare pãĩ raa si'ache cu'ache cho'ome. ⁹ Ũcuate'echũ'opoãpi mai Ja'kure Diore re'oja'che i'kaju Repau cho'osinare Ũcuaujanani pãĩ cu'ache i'kaju pa'inaa'me mai. Jã'aja'ñe i'kaju Diore cu'ache i'kaju pa'inaa'me mai. ¹⁰ Mai chũ'opoã ũcuate'echũ'opoãpi re'oja'chena'me cu'ache i'kaju pa'inaa'me mai. Asarepajũ'u, chũ'u majapãijana. Jã'aja'ñe cho'oche cu'amũ. ¹¹ Okocoje ũcuate'ecoje oko re'oja'chena'me cu'ache pa'ima'mũ. ¹² Ũcuaja'che higoñũ aceitunacaã kũicu'amũ. Ũcuaja'che pĩsi ucheme higopũã kũicu'amũ. Asarepajũ'u, chũ'u majapãijana. Okocoje ũhaoko pa'icoje oko re'oja'che pa'icu'amũ. Jã'ajekuna i'kaju cu'ache cho'omanefũ chini cu'ache i'kaũatojẽ'e jũvoñũ mai.

Dios ñsiche pa'imasina cho'oche'me

¹³ Mũsanũkonare ja'me pa'ikũji Dios chũ'ore asamasiku re'oja'che pa'imasiku chekunare i'ka jñauma'ñe repau cuasaku re'oja'che cho'oku pa'iche cho'o ñoa'ku. ¹⁴ Jã'ata'ni mũsanũkona rekoñoã chekuna neemajñarũã tua paauache cuasani, re'oja'cheja'che cho'ojũ, "Masikũjekũ re'oja'che cho'oku'mũ chũ'u", chiiju joremanejũ'u, mũsanũkonani pãipi re'oja'che i'kaa'jũ chini che'choni. ¹⁵ Jã'aja'ñe pa'iche Dios ñsichema'mũ. Rupũ pãĩ Diore cuasamanare vatipi chũ'ũkuna cuasache'me jã'a. ¹⁶ Pãĩ, chekuna neemajñarũã tua paauachena'me chekunani re'oja'che i'kacojñõñũ chini re'oja'cheja'che cho'oche cuasana cheke cu'a peore ũcuauache si'ache cho'onaa'me. ¹⁷ Jã'ata'ni Dios ñsiche pa'imasina cu'achejẽ'e cuasama'ñe chekuna ũcuauako ñaju'te re'oja'che pa'iju ñonaa'me. Cheke cavama'ñe pe'kerũ pa'iju chũ'ũñe jachama'ñe cho'ojũ pa'inaa'me. Ũcuachi'a pãĩ ña oiju chekunare ũcuapa'ũvachi'a re'oja'che cho'ojũ jorema'ñe re'oja'che cho'ojũ pa'inaa'me. ¹⁸ Pãĩ cavama'ñe pa'iju chekunapi ja'me re'oja'che paapu chini che'chosina na'a pa'isirũmũ na'a raa re'oja'che pa'imasijanaa'me, chekunare re'oja'che pa'iche che'chosi'e ro'i. Repana che'chocojñõsina ũcuachi'a na'a raa re'oja'che pa'imasijanaa'me.

4

Diore cuasamana cho'ocheja'che cho'oñũ chiinare chũ'vache'me

¹ ¿Je'se cuasaju mũsanũkona sãĩñechi'a cuheju cavaju pa'iche? Mũsanũkona rekoñoã cu'ache cho'ouache

si'arum cavanajeju sãĩnechi'a cuheju cavaju pa'ime. ² Mũsanukona chiiche'te cu'amajñaruãre peojũ jñaã paacu'akuna chekuna neere tua paauche cuasaju cavaju vanisõnaa'me mũsanukona, repaña paasi'ere tua paañũ chini. Diore sēemanajeju mũsanukona chiiche jñaama'me. ³ Chekurum Repau'te sēni tĩĩne cuasaju sēeju kooma'me, rupũ mũsanukonare uachechi'a ũcuuache cho'oñũ chini sēeju. ⁴ Mũsanukona Diore re'oja'che ja'me pa'imanaa'me. ¿Je'se cuasaju mũsanukona Repau'te cuasamana cho'ocheja'che cho'oñũ chiiche? Diore cuasana cho'ochema'mũ jã'a. Repau'te cuasamana cho'ocheja'che cho'oñũ chiina Diore cuhena cho'oche cho'ome. ⁵ Dios chũ'o aperumũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Mai rekoñoã Repau ĩsisirekoñoã oiũ te'eũ paara chiimũ
Dios,

chiimũ. ⁶ Jã'ajekuna Repau maire si'arumũ na'a ruã cho'okaiũ pa'imũ. Dios chũ'o pa'ikorovũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

“Pa'imasinajeju Diore chiimanaa'me chũkuna”, chiiju
cuasana cho'oche ũsemũ Dios.

Jã'ata'ni, “Pa'ivesunaa'me chũkuna”, chiiju cuasanare
re'oja'che cho'okaimũ Repau,

chiimũ. ⁷ Jã'ajekuna mũsanukonapi Dios chiiche'te peore jachama'ñe cho'ojũ'ũ. Mũsanukonapi vati chũ'ũñe'te cho'ocuheju jũvoto jo'ka sanisõja'mũ vati. ⁸ Mũsanukonapi Dioni cuasaju Repau'ni sēeju pa'ito ja'me pa'iu cho'okaija'mũ Repau mũsanukonare. Cu'ache cho'ona, mũsanukona jũjña meno choasõñeja'ñe cu'ache cho'oche ũhasõ re'oja'chere cho'ojũ pa'ijũ'ũ. Dios chiichena'me Repau'te cuasamana cho'ocheja'che cho'oñũ chiina, Dios chiima'ñere ũhasõ Repau chiichechi'a cuasaju cho'ojũ pa'ijũ'ũ.

⁹ Mũsanukona cu'ache cho'osi'ere cuasaju ota oicheja'che oiju pa'ijũ'ũ. Soju pojoma'ñe oiju sumava'na pa'ijũ'ũ.

¹⁰ “Vesunaa'me chũkuna”, chini cuasa Dioni cuasaju pa'ijũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oto na'a ruã masinare carũñoja'mũ Dios mũsanukonare.

Majapãijanare ke'rema'ñea'me

¹¹ Asarepaiũ'ũ, chũ'ũ majapãijana. Sãĩnechi'a cu'ache cutuma'ñe pa'ijũ'ũ. Repaña majapãijanare ke'reju cu'ache cutuna Diore cuasanajejuna Dios chũ'ũñe'te cuheju ke'reju cu'ache cutucheja'che cho'ome. Dios chũ'ũñe cu'ache cutuna repachũ'o chũ'ũñe'te asa jachaju ke'reme. ¹² Repa chũ'ũ jo'kasi'kũ Dios pãĩ ũcuanũko cho'osi'e cuasa ña vati toa saochena'me Repau pa'icheja saiche chũ'ũku

Ūcuate'eu'mu. Mu'ujě'e, ¿jeeja'iujeku chekuna pāi cho'osi'e cuasa ñamasiku?

Che'ro pa'ijache vesuche'te kuamu

¹³ Musanukona ija'che i'kana, asarepajũ'u, "Irumu pāani che'ro vaejoopona sani te'eũsurumu pa'iju pōsere koo isiju kurire na'a rua jñaaju pa'ijanaa'me mai", chiina. ¹⁴ Che'ro pa'ijachejě'e vesunaa'me mai. Mai pa'iche, ¿ũquea'che? Pikoja'che pa'iju jmamakarũ pani si'asōnaa'me mai. ¹⁵ Ija'che i'kato'te na'a re'omu, "Maipi vajũva'na pani Diopi ũsema'to mai cuasache cho'ojanaa'me mai", chiito. ¹⁶ Jā'ata'ni musanukonare ti'jñejañe peore masina cutucheja'che cutume musanukona. Vesunata'ni, "Masime chukuna", chiinaa'me. Cu'amu jā'aja'ñe i'kache. ¹⁷ Iere cuasajũ'u: Pāi Dios chiiche cho'omasinapi cho'omaneni cu'ache cho'ome.

5

Kurina cho'ocojñoñe'me

¹ Musanukona kurina, asarepajũ'u. Musanukonare cu'ache ti'jñejañere cuasaju rua oiju pa'ijũ'u. ² Musanukona chi'i paache cu'amajñaruã peore phũ'kasōjañea'me. Musanukona kãña re'ojakãña chuchu ãnisōjañea'me. ³ Musanukona paache kurire're maconosōjare'rea'me. Kurire're maconoñeja'ñe musanukona chekunare oima'ñe cu'ache cho'ojũ pa'ime. Jā'ajekuna musanukona cu'ache cho'osi'e ro'iju pa'ijanaa'me. Irumu pāi ũcuanuko cho'osi'e ro'iche Dios chũ'umucuse t'i'apirarumujatũ'ka kuri chi'iju pa'ijanaa'me musanukona. ⁴ Musanukonare cho'oche cho'okaiju ãu tũakaisiva'nani ro'imanerena Dioni kũaju oiju pa'ime repaña, musanukona cu'ache cho'osi'e. Oiju kũajũna asa Repau Maire Paaku Peore Masiuji cho'okaija'mu repanare. ⁵ Musanukona icheja chejare pa'iju cu'amajñaruã si'ache re'oja'che paaju pojoju ãu ũcuauache ruarepa ãiju vaca jujucheja'che jujuju pa'ime. Jā'ajekuna vacava'nare vanisōñeja'ñe cu'ache ti'jñeja'mu musanukonare, Diopi chũ'ũna. ⁶ Re'oja'che cho'ova'nare pāi sãine cu'ache cho'ocuhejũna cu'ache cutuju vanisōnaa'me musanukona. Jā'ajekuna musanukona cu'ache cho'osi'e ro'iju pa'ijanaa'me, Diopi chũ'ũna.

Pojoju cha'aju Diore sēeju pa'iche'me

⁷ Asarepajũ'u, chu'u majapāijana. Maire Paaku jo'e rajachere pojoju cha'aju pa'ijũ'u. Ñu tãsi'ku oko pa'ito pojomu. Repau tãsi'epi ãupi re'oja'che ainee rua kũkuna

tua ñsiku repau kuri koojachere cuasaku pojoku cha'amũ.
 8 Mũsanũkona ũcuaja'che Diore cuasache ũhasõma'ñe pa'ijũ pojoju cha'aju pa'ijũ; Maire Paaku jo'e na'mi raija'mũ.

9 Asarepajũ, chu'u majapãijana. Sãĩñechi'a ke'rema'ñe pa'ijũ, Diopi mũsanũkona cu'ache cho'ochete ro'iche chũ'umanea'ku chini. Repau Dios pãĩ ũcuanũko cho'ochete ro'iche Chũ'ũkũji rai'ramũ, mai cho'osi'ere ro'iche chũ'ura chini. 10 Asarepajũ, chu'u majapãijana. Aperũmu Dios chu'o kuasina cu'ache cho'ocojñonijẽ'e Dios chũ'ũñe ũhasõma'ñe ũcua pojoju cho'ojũ pa'isi'ere cuasaju che'che ũcuaja'che pa'ijũ. 11 Chu'u cuasato pãipi repanani cu'ache ti'jñetojẽ'e juvo koka paaju Dioni ũcua cuasani pojome. Mũsanũkona Job pa'isi'e kuache asasinaa'me. Repau'te cu'ache ti'jñerũmu Maire Paaku'te Diore repau cuasache ũhasõma'ñe ũcua cuasaku paniasomũ repau. Repau'te cu'ache ti'jñesirũmu Dios Pãĩ ũcuanũkore Oi Aijekũ repau'te rua re'oja'che cho'okaniasomũ. Maire ũcuaja'che oiũ re'oja'che cho'okaija'mũ Repau.

12 Chu'u majapãijana, ie ũcuaja'che asajũ: Mũsanũkona i'kachũ'ore pãipi jachamanea'ju chini Dioni roiju i'kanaa'me mũsanũkona. Jã'ata'ni jã'aja'ñe cho'omanejũ chiimũ chu'u. ũcuachi'a Repau mamire ve'ocuheju, cunaũmuna'me cheja roiju i'kama'ñe cheke ũcuache te'emakajẽ'e roiju i'kamanejũ. Mũsanũkonapi joreju si'arũmu jã'aja'ñe i'kama'ñe ũcuarepa pa'ito, "ũcuarepaa'me", chiito, chekũrũmu joreche pa'ito, "Pãamũ", chiito jachamanejanaa'me pãĩ. ũcuachi'a mũsanũkonapi jã'aja'ñe cho'oto Dios ña pe'rumaneja'mũ mũsanũkonare.

13 Mũsanũkonare te'enare cu'ache ti'jñeto Dioni sũejũ, cho'okaau. Pojoju pani Repau'te ujaju pojojũ. 14 Te'eu ravũna jũni Jesure cuasana ainani soni raojũ Dioni sũekaiju Maire Paakũji chũ'ũkũna repaũni u'chape'ere roa'ju chini. 15 Repanapi jachama'ñe, "Cho'okaija'mũ Repau", chini cuasaju sũeto jũ'iva'u vajuja'mũ Diopi vasokũna. ũcuachi'a repaũji cu'ache cho'osi'ku pa'ito Dios tũnosõ jo'e cuasamaneja'mũ repava'u cu'ache cho'osi'e. 16 Jã'ajekũna mũsanũkona cu'ache cho'ochete sãĩñechi'a kuaju Dioni sũekaiju pa'ijũ, Repaũji vasokaau mũsanũkona rekoñõ. Pãiu re'okũji Dioni sũeto repaũji rua uache cuasaku sũeũna Dios rua re'oja'che cho'okaija'mũ repau'te. 17 Aperũmu Dios chu'o kuaku pa'isi'ku Elías, maija'ũji jã'aja'ñe rua uache cuasaku okopi ramanea'ku chini Dioni sũekũna icheja cheja oko rache

cuhasõ choteũsurumu jo'e chekuũsurumu joopojatu'ka ramaneasomu. ¹⁸ Jã'aja'ñe pa'isirumu ũcuauji jo'e Dioni sêkuna okopi jo'e rauna pãi chiño ãu jo'e kãniasomu.

¹⁹⁻²⁰ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Musanukonare ja'me pa'ikũji Dios chu'o ũcuarepa chu'uñe'te masi cho'omaũ ma'a cavesusõ tĩñe saicheja'che cu'ache pa'iva'ũni chekupi cho'okaiũna jo'e repava'upi re'oja'che saito repau'te cho'okaisi'kũ vati toa sani uuche ũsekaichena'me repau cu'ache cho'osi'ere Diopi tũnosõ cuasamanea'kũ chini cho'okaisi'kũ pa'iche masijũ'u. Re'omu.

Santiago

San Pedro charo chũ'o tocha saosi'ea'me

Diore cuasanare si'achejña kũko saocojñosinani Pedro chũ'o saosi'ea'me

¹ Chũ'u, Pedro, Repau chũ'ore chũ'vaa'ku chini Jesucristo saosi'kupi mʉsanʉkonare Repau'te cuasanare ija'ova utija'ova tocha saomu. Chekʉnapi kũko saorena te'enachi'a tʉipai pa'ichejña sani pa'inare, Ponto cheja, Galacia cheja, Capadocia cheja, Asia chejana'me Bitinia cheja pa'inare tocha saomu chũ'u mʉsanʉkonare. ² Apeʉmʉna mʉsanʉkonare mai Ja'ku Dios "Inani paara", chiisi'kʉjeku chẽa paamu. Mʉsanʉkonare Ũcuau Rekochoji cho'okaisi'kua'mʉ Repau, Jesucristoji mʉsanʉkona cu'are kurususẽ'verona jũni ro'ikakuna rekoñoõ meno peorekoñoõ tu'nesõsirekoñoõ paaju Ũcuau neenajeju Repau chũ'ũne'te asa jachama'ne cho'ojʉ paaru chini. Repauji re'oja'che pa'iche karama'ne cho'okaiuna re'oja'che pa'ijũ'u.

Maire re'oja'che isijachere cuasaju pojoche'te kuamu

³ Diore Maire Paaku Jesucristo Puka'kure pojoju pañu mai, "Peore masiku'mʉ mʉ'u", chiiju. Maire ruu oiũ mai rekoñoõ mamarekoñoõ care'vakaisi'kua'mʉ Repau, Jesucristo jũnisõ tãcojñosi'ku vajuraisi'jekuna. Jã'ajekuna Repau pa'icheja sani Ũcuau'na'me si'arʉmʉ pa'ijachere cuasaju ruu pojoju cha'ame mai. ⁴ Repau maire, "Mʉsanʉkonare chũ'u pa'ichejana sa ruu re'oja'chere isija'mʉ chũ'u", chiisi'ere phũ'kama'ñere porema'ñere ñañasõma'ñere cha'ame mai. ⁵ Repau Dios peore Masiʉjeku maire Jesucristoni masi cuasajuna masi paaku cho'okaimʉ, na'a pa'isirʉmʉ Repau pa'ichejana sauna maipi Repau isijachere re'oja'chere koo paa'ju chini. Cheja si'arʉmʉna Dios maire apeʉmʉ Repau kua jñaumanesi'ere re'oja'che peore isija'mʉ.

⁶ Jã'aja'ñejekuna mai icheja cheja pa'irʉmʉ pa'ivesache chuova'na cu'ache ti'jñecojñoju pa'inata'ni Dios maire isijachere re'oja'chere cuasaju ruu pojoju pa'ime. ⁷ Pãi pachokuricata cho'ona reparuã mini ña, repare masiñu chini toana ʉo ko'si ñame. Jã'ata'ni repa pachokuri si'asõja'neame. Pãi pachokuri paaneeñeja'ne Repau'te masi cuasanare ruu chiimʉ Dios. Jã'ajekuna maire Repau'te cuasanare pãi pachokuri pa'iche'te masiñu chini cho'ocheja'che cho'oku, maire pa'icu'ache ti'jñeto te'eñoõ

ũsekaima'mu Repau, mai Repau'te masirepa cuasache'te masira chini. Diore masi cuasani pa'icu'ache ti'jñetojẽ'e ũcua cuasaju pa'ijanaa'me mai. Maipi jã'aja'ñe pa'ito Dios aperumu Repau Raosi'ku Jesucristo icheja cheja jo'e raiumu-cusena maire Repau'te masi cuasanare pojoku, "Re'onaa'me ina", chiiu rua re'oja'chere ĩsija'mu.

8-9 Musanukona Jesucristo'te jmamakarujẽ'e ñamanata'ni Repau'te rua chiiu cuasarepame, "Dios maire Jesuni cuasajuna Repau pa'ichejana sara chini chẽa paamu", chiiu. Jã'aja'ñe cuasanajeu musanukona Repau'te ñamanata'ni cuasaju rua pojoju pa'ime. Repa pojoche Dios cho'okaichejeku ruarepajeku kuavesamu.

10 Dios chu'o aperumu kuasina Repau maire, "Toana saimanea'ju chini chẽa paaja'mu", chiisi'e Ūcuauji kuauna asaasome. Jã'ata'ni repare asavesuju asa masiñu chini rua cuasaju che'cheju paniasome repa. Repau maire irumu pa'inare oiũ re'oja'che cho'ojache kuauna asa ũcuare kaju tocha jo'kaasome repa. 11 Dios Rekocho Repau chu'o kuasinare na'a pa'isirumu cho'ocojñojañere ija'che kuaasomu aperumu:

Pãire cu'ache cho'ocojñoja'mu Cristo, chiniasomu. Ūcuachi'a jũni vajurani cunaumuna muni Repau chũ'uku pa'ijache kuaasomu. Kuauna asasinata'ni asavesuasome repa. Vesuju, "Dios Rekocho kuasi'e, ¿je'se pa'ija'u? ¿Jeerumu ti'jñeja'u repa?", chiiu masiñu chini rua cuasaju che'cheju paniasome repa.

12 Jã'ata'ni Dios repanare Repau cho'oja'mu chiisi'e ija'che i'kaku masi kua jñauasomu: "Chu'u re'oja'che cho'okaija'mu chiisi'e musanukonare cho'okaijachema'mu; na'a cho'je pa'ijanare cho'okaijachere kuasi'ea'me jã'a", chiiu kuaasomu Dios repanare. Irumu chukuna musanukonare Ūcuau Rekochoji cunaumu Raosirekochoji cho'okaiuna Repau aperumu kuasi'ere Repau'te cuasanare chẽa paaku toa sani uuche ũsekaiche'te kuasinaa'me. Diore ja'me pa'ina ángelejatũ'ka asavesuju asamasiñu chiime repa.

Pãipi cu'ache cho'oma'ñe re'oja'che paapu chini chẽa paamu Dios

13 Jã'ajekuna musanukona cho'ojachere rũhiñe cuasaju care'vaju pa'ijũ'u, Dios chiiche'te cho'oñu chini. Cu'are juvoju re'oja'che pa'iju, Jesucristo jo'e raisirumu musanukonare re'oja'che cho'okaijachere rua cuasaju pojoju cha'aju pa'ijũ'u. 14 Dios chĩijeju repau chũ'ũñe jachama'ñe cho'ojũ pa'ijũ'u. Repau'te cuasamarumu pa'ivesuju musanukonare uachechi'a cu'ache cho'ojũ

pa'isi'e jo'e cho'oma'ñe pa'ijũ'u chura. ¹⁵ Cu'ache jmamakarujẽ'e cho'oma'ñe si'arumũ re'oja'che pa'ijũ'u, musanukonare chẽa Paaku Dios re'oja'che pa'icheja'che. ¹⁶ Repau chu'o aperumũ tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ: Chu'u cu'ache cho'oma'ñejekuna musanukona ũcuaja'che cu'achejẽ'e cho'oma'ñe re'oja'che pa'ijũ'u, chiimũ.

¹⁷ Musanukonapi Diore, "Ja'ku", chiiju pani pãi ũcuanuko cho'oche peore ũcuapa'rũvachi'a ñaku te'enare na'a rua oima'kure musanukona icheja cheja vajuna pa'irumũ si'arumũ Repau'te cuasaju kukuju pa'ijũ'u. ¹⁸ Aperumũ mai aipãi pa'ivesusi'ejache re'oja'che pa'ivesusinareta'ni maipi jã'aja'ñe pa'imanea'ju chini chẽa paamũ Dios maire, cu'are ũsekasa chini. Rua ro'icheji ai pa'iche'te ro'ikaisi'kuamũ Repau maire cu'are ũsekasa chini. Musanukona masime jã'a. Si'asõñeji kuripi ro'imatesi'kuamũ Repau. ¹⁹ Jã'aja'ñepi ro'ima'ñe Cristo cu'achejẽ'e peoku chiepi ro'ikaisi'kuamũ Repau, Ūcuauji chũ'uuna mai cu'are ro'ikani chẽa paara chini chuenisõ raosi'epi. Aperumũ pa'isina mai aipãi repana cu'are tũnoñu chini Dioni ñisiju ovejachĩiva'ure cu'achejẽ'e peova'ni vanisõjuna rao ro'ikaisi'ejache Repau chiepi rao mai cu'a ro'ikaisi'kuamũ Repau. ²⁰ Aperumuna chuta'a cheja cho'omarumuna Repau'te Cristo'te chũ'u jo'kaasomũ Dios, icheja chejana caje pãi cu'ache cho'oche'te jũni ro'ikaaũ chini. Jã'ata'ni Dios chureparana cheja si'api'rarumuna casosi'kuamũ Repau'te, maini re'oja'che cho'okaaũ chini. ²¹ Repau Cristo jũni ro'ikaisi'ejekuna Repau'te Diore cuasame mai. Cristo'te jũnisõna vaso cunaumuna mua Repau pa'ichejana Repau'te kueñe ñu'ia chũ'uñe jo'kasi'kuamũ Repau. Jã'aja'ñejekuna mai Repauni masi cuasaju Ūcuau'na'me ai pa'ijachere pojojũ cha'aju pa'ime.

²² Chura musanukona Repau chu'o ũcuarepa asa cuasanajeu musanukona rekoñoã pa'isi'e meno tũnokaicojñosinaa'me Diore. Jã'ajekuna rekoñoã re'ojarekoñoãre paaju mai majapãijanare peoche i'kama'ñe oirepache oimasinajeu peore cho'ore'ochetu'ka re'oja'che cho'okaiju sãiñechi'a si'arumũ oiju pa'ijũ'u. ²³ Dios maire Repau chu'o si'arumũ pa'iche jachama'ñe cuasanajejuna mai rekoñoãquee cu'a tũnosõkani mamarekoñoã sañokaisi'kuamũ Ūcuau'na'me paapu chini. Repa mama pa'iche icheja cheja pa'icheja'chema'ñejeku jmamakarujẽ'e si'asõma'ñea'me. ²⁴ Dios chu'o tocha jo'kasi'e ũcuare ija'che kuamũ:

Pãi ũcuanuko u'cha pa'icheja'che pa'ime.

U'chara'ñuruã jeerumu pa'ima'ñe na'mi phã'pha jünisõmu.
Korosi'e ùcuachi'a rúa re'oja'che koro ño na'mi
tuã'tuasõmu.

Pãi ùcuaja'che ùcuanuko jeerumu pa'ima'ñe na'mi
jünisõme.

Repana rúa masisi'e ùcuaja'che si'asõmu repaña jünisõto.

²⁵ Dios chũ'ota'ni si'asõma'ñe si'arumu pa'iche'me,
chiimu repa tocha jo'kasi'e. Repa Dios chũ'o re'oja'che
musanukonare chũ'vasi'ea'me.

2

¹ Jã'ajekuna musanukona chekunare cuhechena'me
joreche, sê'sevuchi'a re'oja'cheja'che ñoñe pa'iche, chekuna
neemajñaruã tua paauachena'me chekunare si'ache cu'ache
i'kache'te peore ùhasõjũ'u. ² Vĩjachiiva'na ojeneeñeja'ñe
Dios chũ'o re'oja'chere asaneeju, re'oja'che pa'iche'te
na'a rúa che'cheju pa'ijũ'u, ³ Dios Re'okũ pa'iche asa
chẽarepasinajeju.

*Catapu re'oja'ipujeku charo ùhasi'pũja'che pa'ikũ'mũ
Cristo*

⁴ Jesucristo'te jovosinajeju Repauni si'arumu na'a rúa
cuasaju pa'ijũ'u. Chekuna pãi catapĩ vũ'ere je'naju catapu
rúa re'oja'ipũta'ni cuheju sêjoñeja'ñe cuheme Repaũ'te,
Dios rúa chiũ Chẽasi'kũre. ⁵ Mai Repaũ'te cuasana
ùcuaja'che catapuã Repaũ vũ'e je'najapuãja'ñea'me.
Repaũ'te cuasakuanupu vũ'e rúa re'ojavũ'epi, chuta'a
pi'nimavũ'ejache'me. Pãipi Repauni si'arumu na'a jainuko
cuasaju jovojũna Repaũ'te cuasakuanupu aineeñeja'ñe na'a
ujakuanupu'me. Ùcuachi'a mai majapãĩ judío phairipãĩ
Diopi pojoa'kũ chini jo'cha va'iva'nare ñisiju vanisõsi'ejache
Jesucristo re'oja'che cho'okaisi'jekuna Ùcuauñi cuasaju
Repaũ chiiche'te cho'ojũna pojomu Dios maire. ⁶ Jã'ajekuna
Dios chũ'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kũamu:

jÑajũ'u!

Vũ'e re'ojavũ'e cho'opi'rakũ catapu re'orepaja'ipujekuna
mini ra chareparo ùhañeja'ñe
chũ'u chẽa paakũ'te Cristo'te Jerusalén vũ'ejoopona raomu
chũ'u.

Repaũ'te cuasanare ùcuarepa cho'okaija'mũ chũ'u repanani
cacũ'omanera chini,

chiimu. ⁷ Maire Repaũ'te cuasanare catapu rúa re'oja'ipũ
rúa paauapũja'che pa'imũ Repaũ. Jã'ata'ni Repaũ'te
cuhenare ija'che kũamu Dios chũ'o aperumu tocha jo'kasi'e:
Vũ'e cho'ona cuheju sêjosi'pũ Diopi cho'õna re'oja'ipujeku
charo ùhasi'pũja'che pa'imũ,

chiimu. ⁸ Chekũcheja ija'che kũamu:

Chu'u, Dios, pãipi tota tãapũ chini ma'ana catapũ ùhañeja'ñe Repau'te raoja'mũ, chiimũ. Jã'ajekũna pãi Repau chu'ore asa jachaju tota tãiñeja'ñe cu'ache pa'ime, aperumũna Diore, "Chu'u Neekũni cuasacuheju cu'ache pa'ijanaa'me ina", chi-cojñosina.

⁹ Maita'ni Repau chẽa paacojñonajeju Dios pãijeju, re'ovãju pa'iju, phairipãi Diore sêekaicheja'che pãi ùcuanũkore sêekaiju pa'inaa'me. Maire chijachejaja'che cu'ache pa'isinare chẽa paamũ Repau, maipi miañeja'ñe re'oja'che pa'iju Repau Masiu pa'iche'te chekũnani kũaju paapu chini. ¹⁰ Aperumũ mai Dios neena pa'imanessinaa'me. Chura Repau neena'me mai. Ûcuachi'a aperumũ Repau oicojñomana pa'isinaa'me. Chura Repau oicojñonaa'me mai.

Dios neena pa'iche pa'iju Repau'te cho'okaina pa'iche'te kũamũ

¹¹ Asarepajũ'u, chu'u majapãijana. Mai icheja cheja jmamakarũ pani Dios pa'icheja ai sani pa'ijanajeju icheja canama'me. Jã'ajekũna mũsanũkonare cu'ache cho'ouato jũvojuũ'u, cacu'ama'ñe re'oja'che pañu chini. ¹² Diore cuasamana ñaju'te re'oja'che pa'ijũ'u, repapani irumũ mũsanũkonare cu'ache i'kanata'ni Dios pãi ùcuanũko cho'osi'e ro'iche rani chũ'umucuse mũsanũkona re'oja'che pa'ijũna ñanajeju Repauni, "Rũa re'oku'mũ mu'u", chiapu.

¹³ Dios chiiche'te cho'uju pãi chũ'una chũ'uñe jachama'ñe masi cho'uju pa'ijũ'u. Mũsanũkona pa'icheja si'achejña pa'inare ùcuanũkore chũ'uku chũ'uñe cho'uju pa'ijũ'u.

¹⁴ Ûcuachi'a repau'te ja'me chũ'ukaiju te'enare chũ'una chũ'uñe jachama'ñe cho'uju pa'ijũ'u. Cu'ache cho'onare ro'iche chũ'uju re'oja'che pa'inare pojoju pa'inaa'me repana.

¹⁵ Dios mũsanũkonare re'oja'che pa'ijũ'u chiimũ, pãipi Dios pa'iche vesunapi mũsanũkonani ñaju cu'ache cutumanea'ju chini.

¹⁶ Pãi chekũnare chẽa paacojñomana pa'iche pa'iju mũsanũkonare cho'ouache'te re'oja'chere cho'uju pa'ijũ'u. Jã'ata'ni, "Chẽa paacojñomanajeju ùcuauache cho'ore'omu chũkũna'te", chiima'ñe cu'ache cho'ouache'te jũvoju re'oja'chechi'a cho'uju Dios chẽa paacojñona pa'iche pa'ijũ'u. ¹⁷ Pãi ùcuanũkore ña kũuju re'oja'che pa'ijũ'u. Chekũnare Jesure cuasanare oiju pa'ijũ'u. Diore cuasaju, kũuju pa'ijũ'u. Mũsanũkona pa'icheja si'achejña canare chũ'uku'te re'oja'che cutujũ'u.

Cristo cho'ocojñosi'ejache cu'ache cho'ocojñuju re'oja'che pa'iche'te kũamũ

18 Asarepajũ'u, chekunare chẽa paacojõona. Mũsanũkonare paanare ña kũkũju repaña chũ'uñe jachama'ñe masi cho'ojũ pa'ijũ'u. Re'oja'che paanarechi'a masi cho'okaima'ñe cu'ache paanarejẽ'e masi cho'okaiju pa'ijũ'u. 19 Pãiu Diore cuasakũji cu'ache cho'oma'kũpi cu'ache cho'ocojõosi'kũta'ni pe'rukũ ke'rema'ñe pani rũa re'oja'che cho'omu. 20 Mũsanũkonapi cu'ache cho'osi'e ro'ire pe'ruma'ñe cu'ache cho'ocojõoni, ¿ũquea'che mũsanũkona re'oja'che cho'oche? Jã'ata'ni cu'ache cho'omanapi cu'ache cho'ocojõosinata'ni mũsanũkonapi ke'remaneni rũa re'oja'che cho'ome, Diopi ñato. 21 Jã'aja'ñe cho'ojũ paapu chini chẽa paamu Dios mũsanũkonare. Cristo cu'ache cho'omanesi'kũta'ni cu'ache cho'ocojõokũ ke'remanesi'kũa'mũ. Maini cho'okaiju jã'aja'ñe cho'osi'kũa'mũ Repau. Mũsanũkona Repau cho'osi'ere cuasaju ũcuaja'che cho'ojũ pa'ijũ'u, mũsanũkonare cu'ache cho'oto.

22 Repau Cristo jmamakarũjẽ'e cu'ache cho'omanesi'kũa'mũ.

Ũcuachi'a te'eũ'terejẽ'e joremanesi'kũa'mũ Repau.

23 Pãi Repau'te cu'ache i'kato sãine cu'ache i'kamanesi'kũa'mũ Repau. Repau'te asi cho'onare, "Sãine cu'ache cho'oja'mũ chũ'u mũsanũkonare", chiimanesi'kũa'mũ Repau. Diopi pãi ũcuauko cho'oche ro'iche ũcuarepa Chũ'ũkũji repaña cu'ache cho'osi'e ro'i cu'ache ti'jñeñe chũ'ũa'kũ chini jũvosi'kũa'mũ Repau Cristo. 24 Ũcuauji mai cu'a kurususẽ'verona jẽ'jocojõo jũni ro'ikaisi'kũa'mũ, maipi cu'ache cho'oche'te ũhasõ re'oja'chere cho'ojũ paapu chini. Repau Cristo mai rekoñoã vajua'ju chini chuenisõ ro'ikaisi'kũa'mũ maire. 25 Apepũmu mai ovejava'na ma'are vesũju cavesũsõsinaja'ñe pa'isinaa'me. Jã'ata'ni chura Cristoni oveja kuirakũja'che pa'ikũni jo'e co'icheja'che cuasaju jovorena kuirakũ cu'ache ũsekaimũ Repau maire.

3

Rũjona'me ũju re'oja'che pa'iche'te kuamu

1-2 Rũjoromi, mũũjupãi chũ'uñe jachama'ñe masi cho'ojũ pa'ijũ'u, repãnapi Dios chũ'o cuasamana pani mũsanũkonapi repãnani ña kũkũju cu'ache cho'oma'ñe re'oja'che pa'ijũna ña chũ'vachiima'ñe Jesuni cuasaa'ju chini. 3-4 Ija'chea'me re'oja'che pa'iche: Sẽ'sevuchi'a re'oja'che ñomajñaruã raña vãto pa'iche, pachokuri cho'osimajñaruã ju'ichena'me kãña re'ojakãña ju'iche rũarepa cuasaju pa'ima'ñe rekoñoã re'oja'che pa'iche'te

na'a rua cuasaju pa'ijũ'u. Rekoñoã re'oja'che pa'iche, pe'keru pa'ichena'me re'oja'che i'kaju pa'iche ca'nivu airekocheja'che airekoma'nea'me. Ūcuachi'a Diopi ñato rua re'oja'imũ jã'aja'ñe pa'iche. ⁵ Aperumũ pa'isina romi Dioni cuasaju jã'aja'ñe pa'iju repaña rekoñoãpi re'ona paniasome; ãjupãi chũ'uñe jachama'ñe masi cho'ojũ paniasome repaña. ⁶ Jã'aja'ñe paniasomo Sara. Repao ãju Abraham chũ'uñe asa jachama'ñe cho'oko repau'te, "Chu'ure paaku'mũ iku", chiio paniasomo. Musanukonapi vajuchuma'ñe re'oja'chere ũcuaja'che cho'ojũ pani repao chĩjana pa'ijanaa'me.

⁷ Musanukona ãjupãi ũcuaja'che murãjoromi cuasaju re'oja'che paajũ'u. Na'a koka peonajejuna masi kuiraju paajũ'u repañare, Dios ĩsiche re'oja'che pa'iche ja'me koonajejuna. Jã'aja'ñe pa'iju Dioni sēeto musanukona sēeñe asaja'mũ Repau.

Re'oja'chere cho'ojũ cu'ache cho'ocojñoñe'me

⁸ Musanukona ũcuanuko sãĩñechi'a cuasaju majapãija'ñe pa'iju cavama'ñe re'oja'che ja'me pa'ijũ'u. "Jã'anare na'a rua masimũ chu'u", chiima'ñe sãĩñechi'a oiju re'oja'che cho'okaiju pojoju pa'ijũ'u. ⁹ Pãi musanukonare cu'ache cho'onare sãĩñe cu'ache cho'omanejũ'u. Musanukonare cu'ache i'kanare sãĩñe cu'ache i'kama'ñe Dioni re'oja'chere sēekaijũ'u repañare. Jã'aja'ñe re'oja'che cho'ojũ paapu chini chēa paamu Dios musanukonare. Jã'aja'ñe cho'oto re'oja'che cho'okaija'mũ Repau musanukonare. ¹⁰ Repau chu'o aperumũ tocha jo'kasi'e ija'che kuamu jã'a:

Pãiu re'oja'che pa'iu pojoku pasa chiiku cu'ache i'kachena'me jorechu'o cutuche juvoa'ku.

¹¹ Cu'ache cho'ochete ũhasõ re'oja'chere cho'oku paau.

Re'oja'che pa'ichete ku'e jña re'oja'che paau.

¹² Dios re'oja'che pa'inare pãi kuiraku repaña Repau'te sēeñe asaku pa'imũ.

Cu'ache cho'onareta'ni repaña chiiche ũsemũ Repau, chiimũ.

¹³ Musanukonapi si'arumũ re'oja'chere cho'ojũ pa'ito pãi te'eujē'e cacu'omanejanaa'me musanukonare. ¹⁴ Jã'ata'ni musanukonapi re'oja'che cho'ojũ cu'ache cho'ocojñoñi pojoju pa'ijũ'u, Dios re'oja'che cho'okaijachere cuasaju. Pãi te'eũ'terejē'e vajuchuma'ñe pa'iju kukumanejũ'u.

¹⁵ Pãijē'e vajuchuma'ñe Cristoni cuasaju vajuchuju, "Chu'ure paaku'mũ Repau", chiiju cuasajũ'u. Si'arumũ masi cuasaju pa'ijũ'u, pãipi musanukonani mai pojoju cha'ache'te sēeto kuamasifũ chini. ¹⁶ Jã'ata'ni repañare ña, vajuchuju pe'keru kuajũ'u, "Rua masiũ'mũ chu'u",

chiima'ñe cuasajũ. Cu'ache cho'oma'ñe re'oja'che pa'ijũ'ũ, Jesure cuasanajejũ musanũkona re'oja'che pa'iche'te pãipi cu'ache cutuni kũkusõa'jũ chini.

¹⁷ Chekũrũmũ Dios maire te'eñoã cu'ache cho'ocojñoa'jũ chiimũ. Jã'ata'ni maipi cu'ache cho'osi'e ro'ire cu'ache cho'ocojñoto cu'amũ. Maipi cu'ache cho'oma'ñe re'oja'chere cho'ojũ cu'ache cho'ocojñoto na'a re'omũ.

¹⁸ Maire Paakũ Cristo mai ũcuanũko cu'ache cho'ochete ro'ikaiũ chuenisõsi'kũa'mũ. Ūcuate'echoji peore ũcuanũkore ro'ikaisi'kũa'mũ.

Re'okũjekũ cu'ache pa'inani cho'okaisi'kũa'mũ Repaũ, maipi Diona'me re'oja'che paapũ chini. Maija'ia pa'ia chuenisõsi'kũta'ni Dios Rekochoji cho'okaiũna jo'e vajũraisi'kũa'mũ.

¹⁹⁻²⁰ Repaũ Cristo jũnisõ rekochoji apereparũmũ Noé pa'irũmũ ko'saũna jũnisõsina pa'icheja pa'inare chũ'vajanasomũ. Aperũmũ repana chuta'a vajũrũmũ Noé choovũ ũjavũ cho'o pi'niñetũ'ka repanare pe'ruma'ñe cha'akũni Diore jachajũ paniasome. Repavũ cho'o pi'nisirũmũ okopi ra cheja si'acacheja ko'sa timũna pãi ũcuanũko runisõsirũmũ ochorepanachi'a jũ'iñe ũsecojñoasome.

²¹ Okochi'a pa'icheja repana jũ'ima'ñe pani etajani re'oja'che pa'ise'ija'che mai irũmũ cu'ache pa'iche'te jo'kasõ Jesuni cuasajũ jovo okoro'vecojño re'oja'che pa'ime chura.

Okoro'veche rupũ ca'nivũ pa'iche meno choachema'mũ. Pãi re'oja'che pa'ijũ repana Dios chiiche cho'oneeñe okoro'vecojñoñeji cho'o ñome.

Jesucristo chuenisõ tãcojño vajũraisi'ejekũna jã'aja'ñe cho'ona Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me.

²² Jesucristo Repaũ vajũraisirũmũ cũnaũmũna mũni Dios ũjajũtu cakã'kona kueñe pũũ ñũ'ia chũ'ũku ũsekũ pa'imũ. Aijekũ ángeles chũ'ũnare chũ'ũmũ. Ūcuachi'a pãi ũcuanũkore chũ'ũnana'me vati chũ'ũnare ũsekũna repanare ũache cu'ache cho'ojũ Repaũ ũsemamajñarũãchi'a cho'ome.

4

Dios ñicheji masijũ chekũnare cho'okaiche'te kũamũ

¹ Jã'ajekũna Repaũ Cristo cheja pa'irũmũ cu'ache cho'ocojñosi'ija'che cho'ocojñojũ cuasajũ pa'ijũ'ũ. Maipi pãire cu'ache cho'ocojñojũ Repaũni ũcua cuasani cu'a jũvoche che'chesõme.

² Cu'are jũvomasini maire ũcuaũache cho'ũache cu'a cho'oma'ñe pa'ijũ mai jũnisõñejatũ'ka Dios chiiche'te cho'ojũ pa'ijanaa'me.

³ Aperũmũ musanũkona Diore cuasamana cho'ochete rũa jeerũmũ cho'ojũ pa'isinaa'me. Ūcuaũache cho'ojũ romineeju, mũmneeju, cono ũkunachi'a pa'ijũ, vẽ've pa'ijũ rũa si'ache cho'ojũ, tãosiva'nare pojojũ pa'isinaa'me.

4 Chura musanukonapi aperumũ ũcuauache cho'ojũ pa'isi'ere cu'are ũhasõ repanani ja'me cho'oma'ñe pa'ijuna ña jña'nejũ si'arumũ rua cu'ache cutujũ pa'ime musanukonare. 5 Jã'ata'ni repana cu'ache pa'isi'e Diore ti'jñeñe nukajũ kuache pa'ijamũ repanare, pãĩ jũ'isina cho'osi'ena'me vajuna cho'оче ro'iche chũ'uku'te ti'jñeñe nukajũ. 6 Jã'aja'ñejekuna Jesucristo'te cuasache kuachu'o, jũ'isinajatu'ka chu'vacojñosi'ea'me, repana vajuna pa'irumũ ũcuanuko cu'ache cho'osi'e ro'i cu'ache ti'jñecojño jũnisõsinata'ni, rekoñoõpi ũcua vajujũ Dios pa'icheja'che ai paapũ chini.

7 Icheja cheja si'asõrumũ tĩ'api'ramũ. Jã'ajekuna rũhiñe cuasajũ cu'ache cho'ouache jũvojũ re'oja'che pa'ijũ Diore sēemasina pa'ijũ'ũ. 8 Ie ũcuachi'a asarepajũ'ũ: Sãĩñechi'a oirepache oijũ pa'ijũ'ũ. Musanukonapi sãĩñechi'a oirepani chekurumũ ruarepañoã cu'ache cho'onijẽ'e ũcua re'oja'che ja'me pa'ijanaa'me. 9 Sãĩñechi'a pojojũ te'eũ'terejẽ'e cuhema'ñe musanukona vũ'ña tĩ'anare kãĩñe ĩsijũ pa'ijũ'ũ. 10 Musanukonapi cho'oa'jũ chini Dios ũcuanukore si'acairo ĩsisi'e Repaũ Rekochoji cho'okaiuna cho'omasiche cho'okaiñamema'ñe chekunare re'oja'che masi cho'okaijũ pa'ijũ'ũ. 11 Chekunare chu'vani Dios chu'ore chu'vaa'jũ. Chekunare re'oja'che cho'okaina Diopi cho'okaiuna koka paajũ rua re'oja'che cho'okaijũ paapũ, Jesucristo'te cuasanapi si'arumũ Repaũni, "Rua re'okũ'mũ mũ'ũ", chiijũ paapũ chini. Ũcuachi'a Repaũ'te cuhama'ñe si'arumũ pojojũ, "Peore Paakũji peore Masiũ'mũ mũ'ũ", chiijũ paũũ mai. Jã'aja'ñe paapũ.

Jesuni cuasajũ cu'ache cho'ocojño'ne'te kũamũ

12 Asarepajũ'ũ, chu'ũ cuasava'na. Pãipi musanukonani cu'ache cho'oto ña jñanomanejũ'ũ. Jã'aja'ñe pa'imũ maire Jesure cuasanare, maipi mai rekoñoõ Repaũ'te cuasache'te cho'o ñoa'jũ chini. 13 Cristo cho'ocojñosi'ejache cu'ache cho'ocojñoni Repaũ pa'isi'ejache pa'inajejũ pojojũ pa'ijũ'ũ. Ũcuachi'a Repaũ jo'e rani pãĩ ũcuanukore chũ'urumũ mai ũcuaja'che pojojũ ja'me pa'ijachere cuasajũ pojojũ'ũ. 14 Cristoni cuasajuna pãipi musanukonani cu'ache i'kato pojojũ'ũ, Dios Rekocho Masirekochoji musanukonani jo'kasõma'ñe ja'me pa'ina. 15 Musanukonapi ũcuauakũji cu'ache cho'ocojñoni pãĩ vanisõsi'kupĩ, põse ñaasi'kupĩ, jã'apãani cheke cu'ache ũcuauache cho'okũ, chekuna cho'ochete ñakũ ja'me cutukũ ke'resi'kupĩ cu'ache cho'ocojño'kũ pa'imanejũ'ũ. 16 Jã'ata'ni musanukonapi

Jesure cuasanajeju cu'ache cho'ocojñoni kukuma'ñe Repau neenajeju Dioni, "Re'orepamu, Ja'ku", chiiju pa'ijũ'u.

¹⁷ Pãi ũcuanuko cho'osi'e ro'iche Dios chũ'urumu tĩ'apiracuhamu. Charo Repau neena cho'osi'ere cuasa ñaja'mu Repau. Jã'a cho'o pi'ni Repau chu'o jachasina cho'osi'e cuasa ña repana cu'ache cho'osi'e ro'i rua vajuchuache peore ro'iche chũ'uja'mu Repau. ¹⁸ Dios chu'o tocha jo'kasi'e ija'che kuamu repa:

Re'oja'che pa'inarejẽ'e Dios pa'icheja saiche vesato,

¿je'se pa'ija'u Repauni cuasacuheju cu'ache cho'onare?

chiimu. ¹⁹ Jã'ajekuna musanukonapi Repauji chiuna cu'ache cho'ocojñonijẽ'e cuhasõma'ñe ũcua re'oja'che cho'ojũ pa'ijũ'u, "Maire Cho'osi'ku Dios ũcuarepa cho'okũji cho'okaija'mu maire", chini cuasaju.

5

Jesure cuasanare chu'vache'me

¹ Chura musanukonare kuiranani, ainani, chu'vara chiimu chu'u, repana pa'icheja'che aijeku pãi kuirakujeku. Jesucristo cu'ache cho'ocojñõne peore ñasi'kuamũ chu'u. Repau pãi ũcuanukore chũ'urumu chu'u ũcuachi'a ja'me chũ'uku pa'ija'mu. ² Aina, musanukonapi kuiraa'ju chini jo'kasinare Diore cuasanare ovejava'naja'ñe pa'inare kuiraju pa'ijũ'u. Kurineema'ñe, re'oja'che cho'okaineeju, kuiracuhema'ñe Dioni pojojũ Repau chiiche'te cho'ojũ masi kuiraju pa'ijũ'u repanare. ³ Musanukona chẽa paa-cojñonare cho'ocheja'che cho'oma'ñe re'oja'che cho'o ñojũ pe'kerũ che'chojũ'u repanare, ña chẽa ũcuaja'che paapu chini. ⁴ Jã'aja'ñe cho'ojũ pani maire ovejava'nareja'che Paakũji jo'e ratu pãi chũ'una tuhivũja'ñere rua re'oja'chere ĩsiuna koo ũcuauña'me si'arumu chũ'uju pa'ijanaa'me mai.

⁵ Musanukona na'a põsupãi ũcuaja'che, umupãina'me romi, asarepajũ'u. Aina chũ'uñe jachama'ñe cho'ojũ pa'ijũ'u. ũcuanuko, "Na'a rua masiũ'mu chu'u", chiima'ñe, chekuna chũ'uñe sãĩnechi'a cho'okaiju pa'ijũ'u. Dios chu'o tocha jo'kasi'e ija'che kuamu:

"Rua masiũ'mu chu'u", chiina cho'oche ũsemũ Dios.
"Vesuva'ua'mu chu'u", chiinaretani oiu re'oja'che cho'okaimũ Repau,

chiimu. ⁶ Jã'ajekuna, Dioni Peore Masiuni, "Peore Masiujeku chu'ure rua vesuva'ujekuna cho'okaijũ'u", chiiju pa'ijũ'u, Repauji musanukonani Repau'te uarumuna na'a masinare cho'oa'ku chini. ⁷ Maire rua oikujekuna musanukonare pa'ivesache ũcuauñi kuajũ'u cho'okaau.

"Rua masiũ'mu chu'u", chiina cho'oche ũsemũ Dios.

"Vesuva'ua'mu chu'u", chiinaretani oiu re'oja'che cho'okaimũ Repau,

chiimu. ⁶ Jã'ajekuna, Dioni Peore Masiuni, "Peore Masiujeku chu'ure rua vesuva'ujekuna cho'okaijũ'u", chiiju pa'ijũ'u, Repauji musanukonani Repau'te uarumuna na'a masinare cho'oa'ku chini. ⁷ Maire rua oikujekuna musanukonare pa'ivesache ũcuauñi kuajũ'u cho'okaau.

⁸ Ñarepaꝝ pa'ijꝝ cu'ache cho'оче jꝝvoꝝ re'oja'che pa'imasijũ'ꝝ; vati maire cuhekꝝ chai kũni ãnisõnani ku'ekꝝ ku'icheja'che cacu'onani ku'ekꝝ si'arꝝmꝝ ku'ia pa'imꝝ.
⁹ Ũhasõma'ñe ũcua Dioni masi cuasajꝝ vati chũ'ũñe jꝝvoꝝ pa'ijũ'ꝝ, mai majapãijana cheja si'achejña cana ũcuaja'che cu'ache cho'ocojñoꝝ pa'iche'te masijꝝ.

¹⁰ Jã'ata'ni mꝝsanꝝkona jmamakarꝝ cu'ache cho'ocojñoꝝsirꝝmꝝna Pãi Oi Ai Dios mꝝsanꝝkonapi koka paajꝝ Repaꝝni na'a masi cuasajꝝ si'arꝝmꝝ na'a re'oja'che paarꝝ chini cho'okaija'mꝝ. Ũcuauji maire Cristoni cuasajꝝ Ũcuauña'me si'arꝝmꝝ re'oja'che paarꝝ chini chẽa paamꝝ.
¹¹ Repaꝝ'te si'arꝝmꝝ cuhasõma'ñe, "Peore Masiũ'mꝝ mꝝ'ꝝ", chiijꝝ pañu mai. Jã'aja'ñe paꝝ.

Chũ'o saokꝝ cuhacho tochasi'ea'me

¹² Chũ'ũpi ñato Jesuni cuasakꝝ Repaꝝ chiiche masi cho'okaikꝝ Silvanopi tochakaiña inꝝkorꝝchi'a chũ'vakꝝ saomꝝ chũ'ꝝ mꝝsanꝝkonare, Dios ũcuarepa cho'okꝝ maire oiꝝ cho'okaiche'te asa pojoꝝ re'oja'che paarꝝ chini. Chũ'ꝝ chũ'vachũ'ore ũcuarepare asa chẽa ũhasõma'ñe masi cuasajꝝ Repaꝝni oicojñoꝝ re'oja'che cho'okaicojñoꝝ pa'ijũ'ꝝ.

¹³ Icheja Babilonia vũ'ejoopo cana Jesure cuasakuanupꝝ mꝝsanꝝkona chẽa paacojñoñeja'ñe Diore chẽa paacojñoꝝna ja'me chũ'o saome mꝝsanꝝkonare; chũ'ꝝ chĩija'ia, Marcos, ũcuachi'a. ¹⁴ Sãĩñechi'a cuasajꝝ oijꝝ sũ'ka pojoꝝ pa'ijũ'ꝝ. Mꝝsanꝝkona Cristo neena ũcuanꝝko re'oja'che pa'ijũ'ꝝ. Re'omꝝ.

Pedro

San Pedro jo'e chũ'o tocha saosi'ea'me

Chũ'o saosi'ea'me

¹ Chũ'u, Simón Pedro, Jesucristo'te cho'оче cho'okaiu Repau saosi'kupi ija'ova utija'ova jo'e tocha saomu musanukonare, chukuna cuasacheja'che Repau'te re'oja'che cuasaju pa'inare. Dios mai Cuasaku maire vati toa sani uuche Usekaikupi Jesucristo Re'okujeku musanukonare ja'aja'ne cuasache jo'kasi'kua'mu. ² Maire Paaku Jesucristo pa'ichena'me Dios pa'iche masinajegu Ucuauji re'oja'che pa'iche karama'ne cho'okaiuna re'oja'che pa'ijũ'u.

Dioni cuasaju re'oja'che pa'iche'me

³ Dios peore Cho'omasijeku peore Paaku Re'okujeku maire chẽa paaku Repau pa'iche'te masia'ju chini kuaku'mu. Ucuachi'a maipi Repauni masi cuasaju re'oja'chere cho'ojũ paaru chini maire karache peore isimu Repau. ⁴ Ja'aja'ne Pa'ikujeku maire Repau, "Rua re'oja'chere cho'okaija'mu chũ'u", chiisi'e cho'okaimu Repau, maipi rekoñoã re'ojarekoñoãre paaju Repau pa'icheja'che re'oja'che pa'imasiju, jvomasiju Repau'te cuasamana ucuauache cu'ache cho'оче'te ña chẽa ucuaja'che cho'omaneaja'ju chini. ⁵ Ja'ajekuna Repauni cuasaju peore cho'ore'ochetu'ka cho'ojũ, ñamema'ne re'oja'che cho'оче'te che'chejũ'u. Re'oja'chere cho'ojũ pa'imasiche'te che'chejũ'u. ⁶ Pa'imasiju cu'a jvomasiche'te che'chejũ'u. Cu'ache cho'оче'te jvomasiju cu'ache ti'jnetojẽ'e ucu Diore cuasaju pojoju pa'ijũ'u. Ja'aja'ne pa'iju Diore masi cuasaju pojoche'te che'chejũ'u. ⁷ Ucuachi'a musanukona majapãijanare cuasaju pa'i ucuanukore oiju pa'ijũ'u.

⁸ Musanukonapi ja'aja'ne pa'iju si'arumu na'a rua re'oja'che pa'iche'te che'cheju pa'ito chekuna musanukona pa'iche re'oja'chere ña chẽajanaa'me, musanukonapi Maire Paakuni Jesucristoni cuasate'emapuna. ⁹ Ja'aja'ne cho'omanata'ni Dioni masi cuasavesuju repa cu'ache cho'osi'e Dios tnosokaisi'e cavesusosinajegu na'ava'na pa'icheja'che pa'ime. ¹⁰ Ja'ajekuna, chũ'u majapãijana, musanukonani Diopi chẽa paakuna si'arumu na'a re'oja'che pa'iju Repau neena pa'iche cho'o ñojũ'u. Ja'aja'ne cho'ojũ pani jmamakarujẽ'e cacu'amanejanaa'me musanukona. ¹¹ Ucuachi'a musanukonare Dios Repau pa'icheja

si'amacheja kakache ñsema'ñe rúa pojokũ cuaja'mũ, Maire Paakũ Jesucristo maire vati toa sani uuche Ñsekaikũ chũ'ũku pa'icheja.

12 Jã'ajekũna chũ'ũ mũsanũkonare repare cavesũmanea'jũ chini peore cuasakũ si'arũmũ kũakũ pa'ija'mũ, mũsanũkonare che'chosi'e chũ'o ũcuarepare masijũ re'oja'che cho'ojũ pa'inareta'ni. 13 Chũ'ũ vajũũ pa'irũmũjatũ'ka jã'aja'ñe chũ'vakũ pasa chiimũ chũ'ũ, mũsanũkonapi repare cuhama'ñe cuasajũ paarũ chini. 14 Maire Paakũ Jesucristoji kũaũna chũ'ũ jmamakarũ pani jũnisõja'ñe masimũ chũ'ũ. 15 Jã'ata'ni chũ'ũre peore cho'ore'ochetũ'ka che'choja'mũ chũ'ũ, mũsanũkonapi chũ'ũ jũnisõsirũmjẽ'e ũcua cuasajũ paarũ chini.

Jesucristo Peore Masiũ re'oja'che ñokũna ñasi'ere kũamũ

16 Chũkũna mũsanũkonare Maire Paakũ Jesucristo masichena'me Repaũ jo'e rajache che'chosi'e rupũ aichũ'o kũamasinapi cuasa kũarena asa kũasi'ema'mũ. Chũkũnapi ñasinaa'me Repaũ pa'iche, ũcuauji Repaũ pãi chũ'ũku pa'iche'te rúa re'oja'che ñokũna. 17-18 Chũkũna reparũmũ Maire Paakũna'me aikũti Dios pa'ikũtire mũni pa'ijũ Repaũ'te Jesure re'oja'che ñokũ'te ñajũ Repaũ pãi chũ'ũku pa'iche'te kũa jãũkũ cũnaũmũpi mai Ja'kũ Dios Peore Paakũ Re'okũ i'kachũ'o ija'che chũ'ũche'te asasinaa'me: "Ikũ chũ'ũ chũ'ia'mũ. Chũ'ũ rúa oiũ pojokũ'mũ ikũ", chĩ'isi'kũa'mũ Dios.

19 Mũsanũkũna Dios chũ'o kũasina aperũmũ tocha jo'kasi'e kũachũ'o ũcuarepa asamasijũ cuasame. Chura chũkũna kũasi'ere asa na'a masi cuasajũ'ũ. Ija'chea'me: Ñami chijacheja uopũji si'añami miakũna jo'e apeñatatojatũ'ka re'oja'che pa'ire'omũ. ũcuaja'che Dios chũ'ũñe asa chẽa cho'ojũ pani Repaũ jo'e raiũmũcusejatũ'ka re'oja'che pa'ijanaa'me mũsanũkũna. 20-21 Iere masijũ'ũ: Dios chũ'o kũasina kũajũ tocha jo'kasi'e Dios chũ'o pa'ikorovũ repanachi'a cuasajũ tochasi'epi pa'ima'mũ. Jmamakarũjẽ'e repana cuasache i'kamapũ Dios Rekocho chũ'ũñechi'a kũajũ Repaũ chũ'o masi kũaasome repana. Jã'ajekũna repana tocha jo'kasi'e Dios chũ'ojekũ pãi repanare uache cuasajũ kũacu'amũ.

2

Jorechũ'o che'chona pa'iche'te kũamũ

1 Aperũmũ pa'isinare Israelpãi kũanupũ Dios chũ'o kũanapi pa'ijũna ũcuachi'a jorechũ'o che'chona paniasome, "Dios chũ'o kũanaa'me chũkũna", chijũ jorechũ'o

che'chona. Irumũ ũcuaja'che jorechũ'o che'chona rani musanukonana'me pa'ijanaa'me. Maire Paakũ jũni ro'ikaisi'ere jachajũ musanukonani cacũ'oñũ chini jorechũ'o jmanukoruãchi'a che'chojũ teana cho'osõjanaa'me repaña. ² Repaña cu'ache cho'ojũ pa'iche'te Jesure cuasanapi jainũko ña chẽa repaña pa'icheja'che pa'ijũna chekũna pãi repaña pa'iche'te ña cu'ache cutujanaa'me. Ũcuarepare, "Dios chũ'o cuasache cu'amũ", chiijanaa'me. ³ Repaña jorechũ'o che'chona kurineenajejũ musanukonarejẽ'e cuasamañe rupũ repañare uachechi'a jñaañũ chini cho'ojũ cu'ache che'chojanaa'me. Jã'ata'ni repaña cu'ache cho'osi'e ro'i tã'tachejẽ'e peoche rũa cu'ache ti'jñeja'mũ repañare, aperumũ Dios, "Pãĩ cu'ache cho'onare ija'che cho'oja'mũ chũ'ũ", chiisi'epi.

⁴ Aperumũ Dios ángeleva'nare Repaũ'te jachajũ cho'osi'e cu'a tũnomañe ũcua cuasakũ vati toana rũa chijachejana sẽjoasomũ, pãĩ ũcuanũko cho'osi'e Repaũ chũ'urumũjatũ'ka, quẽo suosiva'najañe paapũ chini. ⁵ Ũcuachi'a aperumũ Noé reparumũ pa'isinare chũ'vasi'eta'ni repañapi jachajũna repaña cu'ache cho'osi'e tũnomañe ũcua cuasakũ oko rũa ra cheja peore ko'sa timusõñe chũ'ũasomũ Dios, cu'anapi peore cho'osõ'jũ chini. Noere re'oja'che pa'iche chũ'vakũ'techi'a te'eũ'te jũ'iñe ãsekũ, chekũnare sieterepañare ũcuachi'a ãseasomũ Repaũ. ⁶ Ũcuachi'a aperumũ pa'isinare Sodoma vũ'ejoopona'me Gomorra vũ'ejoopo pa'isinare uusõñe'te chũ'ũasomũ Dios, repajoopoãpi peore ũhacũtapoãchi'a uusõa'kũ chini. Na'a pa'isirumũ pa'ijũ cu'ache cho'ojanapi repajoopoã pa'inare cu'ache ti'jñesi'ere asa kũkũ repaña cu'ache cho'ochẽ'te ũhasõ re'oja'che pa'iche'te che'chejũ paapũ chini jã'aja'ñe cho'oasomũ Dios. ⁷ Jã'ata'ni reparumũ Lo'techi'a uumanea'kũ chini etoasomũ Dios, re'oja'che pa'ĩũ repaña cu'ache cho'ochẽ ñakũ oiũ pa'isi'kũre.

⁸ Repaũ Lot re'oja'che pa'ikũji pãĩ cu'ache pa'inani ja'me pa'ĩũ repaũ rekocho re'oja'che cuasakũjekũ repañapi si'arumũ cu'ache cho'ojũna ñakũ ũcuachi'a asakũ rũa oiũ paniasomũ repaũ rekocho. ⁹ Jã'are cuasajũ iere masime mai: Dios Repaũ neenare cu'ache ti'jñeto ãsekaimasiche. Ũcuachi'a cu'ache pa'inare Repaũ pãĩ ũcuanũko cho'osi'e ro'iche chũ'urumũjatũ'ka chẽa vati toa sao paamasiche masime mai. ¹⁰ Pãĩ tĩĩne cuasajũ repañare uachechi'a cho'onana'me Maire Paakũ chũ'ũñe cuhejũ jachanare na'a rũa cu'ache chũ'ũja'mũ Repaũ. Repaña cuasajũ pa'iche rũa i'kajũ cunaumũre pa'ijũ peore chũ'ũnare ñomanarejẽ'e

cuasa, kukuma'ñe cu'ache cutunaa'me repana. ¹¹ Jã'ata'ni ángeles na'a rúa koka paaju na'a rúa masinata'ni Dios asaku'te jã'aja'ñe cu'ache i'kama'ñe ña, kukume repanare jorechũ'o che'chonare.

¹² Repana jorechũ'o che'chona pa'ivesujũ repanare uachechi'a cho'ojũ cuasavesujũ cu'ava'na pa'icheja'che pa'inaa'me. Repana ñamamajñaruãna'me ñamanare cu'ache i'kajũ, cu'ava'na chẽa vanisõcojñoñeja'ñe cho'osõjanaa'me repana. ¹³ Repanare uache cho'ogũmũ pojojũ cu'ache cho'ochejẽ'e cuasama'ñe cho'osi'e ro'i chekũnare repana cu'ache cho'osi'ejache cho'ocojñojanaa'me. Mũsanũkona chi'i sãĩñechi'a pojojũ ãu ãirũmũ ja'me chi'i vajũchũache ñoñe repanare uache rúa tĩĩne cho'ojũ jorenaa'me repana.

¹⁴ Romio'te te'eo'terejẽ'e uache ñama'ñe pa'imaru rúa cu'ache cho'onata'ni ca'namanaa'me repana. Dioni apecuasaju re'oja'che cho'o koka peova'nare jorejũ cu'ache che'chojũ cacũ'onaa'me repana. Cu'achechi'a cho'onajejũ kuri chii ainaa'me repana. Repana cu'ache ro'i Dios toana saoja'mũ repanare. ¹⁵ Ma'a rũhiñe saima'a saicuhejũ tĩima'ana sani cavesũsinaja'ñe re'oja'che pa'iche ũhasõ cu'ache pa'inaa'me repana. Beor mamakũ Balaam kurire koora chini cu'ache cho'osi'ejache cho'onaa'me repana. ¹⁶ Repau'te Balaamre cu'ache cho'ora chini saikũni bur-rava'o chũ'o i'kamava'ota'ni repau tĩĩne cho'ojasa chini saiche'te ũseko pãĩ chũ'opi i'kako ke'reko'teta'ni jachaa-somũ.

¹⁷ Repana jorechũ'o che'chona oko puni oko raimana pa'icheja'che pa'ijũ oko rara chini rama'ñe tuta saochaja'che jorenajejũ vati toa rúa chijachejare ai sani pa'ijanaa'me. ¹⁸ "Rúa masime chũkũna", chijũ peoche i'kajũ cu'ache cho'oche ũhasõ aperepa re'oja'che pa'inare jorejũ cu'ache che'chojũ, "Ũcuauache cho'ore'omũ", chijũ cacũ'ome repana. ¹⁹ "Chũkũna che'choche'te asa chẽa mũsanũkonare uache cho'ojũ pani re'oja'che pa'ijanaa'me", chijũ jorenaa'me repana. Jã'ata'ni repapani re'oja'che cho'oũu chiito cu'achechi'a cho'omasinajejũna cho'ocu'akũ'mũ repanare. Pãĩ ũcuauũko chẽa paacojñoñeja'ñechi'a pa'ijũ repana si'arũmũ cho'ojũ pa'iche ũhasõuanareta'ni ũhacu'amũ, cho'ojũ che'chesõrena. ²⁰ Cu'ache pa'isinapi Maire Paakũni Jesucristoni vati toa sani uuche Ŕsekaikũni cuasajũ jovo Ũcuauji cho'okaiũna Repau'te cuasamana cuasacheja'che cuasajũ cu'ache cho'oche'te ũhasõ re'oja'che cho'ojũ pa'isinapi cavesũsõ jo'e cu'ache cho'ojũ pa'ito aperũmũ pa'isi'e na'a rúa cu'aja'mũ repanare. ²¹ Dioni

cuasamapɯ re'oja'che pa'imanare rɯa cu'amɯ. Jǎ'ata'ni Jesure jovosinapi Repaɯ chũ'ũñe jachajɯ Repaɯ'te cuasache jo'kasõsinare na'a rɯa cu'aja'mɯ. ²² Jǎ'aja'ñe cho'ona ija'che chiicheja'che pa'ime: "Jamuchai repaɯ sisosi'e jo'e ãimɯ. Jo'chasẽse cuchasina cha'orphanapɯna teana ɯme si'si cho'osõme", chiicheja'che pa'ime.

3

Maire Paakɯ jo'e raijachere kɯamɯ

¹ Asarepajǎ'ɯ, chɯ'ɯ majapãijana. Ija'ova utija'ova jo'e tocha saomɯ chɯ'ɯ mɯsanɯkonare chɯ'ɯ chɯ'vaku ka'chañoã tocha saochɯ'ore mɯsanɯkonapi cavesɯma'ñe rũhiñe cuasajɯ paapɯ chini. ² Cavesɯma'ñe pa'ijɯ aperɯmɯ Dios chɯ'o kɯasina tocha jo'kasi'e cuasajɯ pa'ijǎ'ɯ. Ũcuachi'a chɯkɯna Repaɯ saosina Maire Paakɯ vati toa sani uuche Æsekaikɯji chũ'ũna mɯsanɯkonare che'chosi'e cavesɯma'ñe cuasajɯ pa'ijǎ'ɯ.

³ Ie ũcuachi'a cuasajǎ'ɯ: Chuta'a Jesús jo'e raimarɯmɯ pãi repanare ɯachechi'a cuasajɯ cu'ache cho'oju pa'ina rani pãisojanaa'me mɯsanɯkonare. ⁴ Ija'che i'kajanaa'me repaña: "¿Je'se pa'ũna Cristo, 'Jo'e raija'mɯ chɯ'ɯ', chi-isi'kɯta'ni raima'kɯ? Repaɯ'te jovo mai ja'kɯpãija'ñe pa'ijɯ maire che'choju pa'isina peore jũnisõcuhasinaa'me. Jǎ'ata'ni cheja pa'iche mamarɯmɯpi sañoma'ñe ũcuate'e pa'imɯ. Raimanejacosomɯ Repaɯ", chiijanaa'me. ⁵ Repaña jorena mamarɯmɯ cho'osi'ere cuasacuheju jǎ'aja'ñe i'kame. Jǎ'ata'ni Diopi chũ'ũkɯna cheja pa'iche te'eñoã sa'ñeku pa'imɯ. Aperɯmɯ Diopi i'kaɯna cɯnaɯmɯ peosimɯpi paniasomɯ. Ũcuachi'a Repaɯji i'kaɯna okochi'a pa'isi'e cheja paniasomɯ. Po'ona'me chiaraã chiañaã paax chini jǎ'aja'ñe cho'oasomɯ Repaɯ. ⁶ Ũcuachi'a na'a pa'isirɯmɯ okopi rɯa ra, chejare peore ko'sa timɯna cheja pa'iche peore cho'osõasomɯ. ⁷ Chura pa'iche cɯnaɯmɯna'me cheja pãi ũcuauko cho'osi'e Dios cuasa cu'ache cho'osinare vati toa saoumucusena Ũcuauji chũ'ũna peore uu sañosõja'mɯ.

⁸ Ũcuachi'a, chɯ'ɯ majapãijana, ie cavesɯma'ñe cuasajɯ pa'ijǎ'ɯ: Maire Paakɯ cuasato te'eumucuse milrepaũsurɯmɯja'ñeasomɯ. Ũcuachi'a milrepaũsurɯmɯ te'eumucuseja'cheasomɯ Repaɯ'te. ⁹ Pãi te'ena cuasato Maire Paakɯ Repaɯ, "Jo'e raija'mɯ chɯ'ɯ", chiisi'e na'mi rairɯja'chere raimanesi'kɯa'mɯ. "Churajẽ'e rɯa jeerɯmɯta'ni rairɯja'chere raimanecuhamɯ Repaɯ", chiime. Jǎ'ata'ni Repaɯ'te raire'oumucusepi caranisõna raima'ñe pa'ima'mɯ Repaɯ. Rupɯ maini oiɯ Repaɯ'te jovojanapi

repana cu'ache cho'oche'te ũhasõ Repauni cuasaju jovo te'eujẽ'e cho'osõmanea'ju chini cha'aku raima'ne pa'imũ Repaũ.

¹⁰ Maire Paaku jo'e raiumucuse teana tĩ'aja'mũ. Naauni pẽ'jeju raimauna cha'ate'e pãĩ pẽ'jemaumucusena ñaaũ raicheja'che Maire Paaku ũcuaja'che Repaũ'te pẽ'jemaumucusena raija'mũ. Reparũmũ cũnaũmũ pa'iche rũa vajuçhũache asoche peore uu ñañasõja'mũ. Cheja ũcuachi'a repacheja pa'ichena'me peore uu sañosõja'mũ Diopi chũ'ũna.

¹¹ Peore jã'aja'ne ñañasõjañejekuna asa kuku cu'ache cho'oche peore ũhasõ Repauni masi cuasaju pojojũ pa'ijũ'ũ mũsanũkona. ¹² Mũsanũkonare peore cho'ore'ochetu'ka re'oja'chere cho'ojũ Dios Repaũ masiche peore cho'o ñoumucuserere cha'aju pa'ijũ'ũ, na'a na'mi raau chini. Repaumucuse cũnaũmũ uu ñañasõja'mũ. Cu'amajñarũãta'ni toapi peore uu ko'sisõja'mũ. ¹³ Maita'ni Dios, "Ija'che cho'oja'mũ chũ'ũ", chiisichejñare cheja mamachejana'me cũnaũmũ mamaũmũre cha'aju pa'ime, re'onachi'a pa'ijũ re'oja'chechi'a cho'ojachejñare.

¹⁴ Jã'ajekuna, chũ'ũ majapãijana, jã'are cha'aju peore cho'ore'ochetu'ka Repauna'me re'oja'che pa'ijũ, re'oja'chere cuasaju cu'ache peona pa'ijũ'ũ, Diopi re'oja'che pa'inani rani ñaa'ku. ¹⁵ Maire Paaku maini oiũ vati toa sani uche'te Æsekũ maipi Repauni jovo Ũcuauña'me si'arũmũ paapu chini cha'ache cavesũma'ne cuasajũ'ũ. Mai majapãijaja'iu mai rũa cuasaku Pablo ũcuachi'a Diopi cho'okaiũna masiku ũcuate'ere kuaku tocha saosi'kuã'mũ mũsanũkonare. ¹⁶ Repaũ Pablo tocha saosija'o si'aja'o jã'are kuamũ. Jã'ata'ni repaja'o tochasi'e te'emajñarũã asavesache kuaku tochasi'ea'me. Jã'ajekuna Diore masi cuasamana repare asavesujũ cheke Dios chũ'o tochasi'e che'chocheja'che repana cuasachechi'a tĩi'ne che'chome. Jã'aja'ne repana cuasachechi'a che'choju masi kuamanesi'e ro'i cho'osõjanaa'me repana.

¹⁷ Jã'ajekuna, chũ'ũ majapãijana, mũsanũkona chuta'a repana raimarũmũ asasinajeju ñarepaju pa'ijũ'ũ, re'oja'che pa'iche'te repanapi rani jorechũ'ore che'chojuna asa chẽa cuasaju cacũ'ocojñõne. ¹⁸ Ũcua re'oja'che pa'ijũ Maire Paaku vati toa sani uche Æsekaikũ Jesucristo pa'iche'te na'a rũa che'cheju si'arũmũ Repauni na'a rũa cuasaju pa'ijũ'ũ. Iũmũpi ai si'arũmũ pojocojñokũ paau Repaũ. Jã'aja'ne paau. Re'omũ.

Pedro

San Juan charo chũ'o tocha saosi'ea'me

Jesucristo Puka'ku Dios pa'iche kuasi'ere kuamu

¹ Chukuna ñasi'ena'me asasi'e musanukonani Jesucristo pa'iche'te kuaku ie chũ'o tocha saomu chũ'u. Ũcuachi'a chukuna Repau'te sũ'ka pojosinaa'me.

Apereparũmu chuta'a cheja cho'omarũmu cunaũmure Puka'ku Diona'me paniasomu Repau Jesucristo. Cunaũmu Pa'ikuji icheja chejare caje pa'iu re'oja'che pa'iche mai rekoñoã vajuche jo'kasi'kuamũ Repau. Ũcuachi'a chukunani Puka'ku Dios pa'iche'te kuaku Repau chũ'ũñe kuasi'kuamũ Repau. ² Repau Jesús kuache asaju Repau'terejẽ'e ñasinajeju masime chukuna chura Puka'ku Dios pa'iche. Jã'ajekuna musanukonare Jesucristo Puka'kuna'me Pa'ikuji mai pa'ichejare caje pa'iu maire ũcuanukore re'oja'che che'choche asasinajeju ũcuare kuame chukuna. ³ Ũcuachi'a Jesucristoji che'chokuna asasinajeju Dios pa'iche masime chukuna chura. Repau'te ñasinajeju Dios pa'iche masiju Diona'me re'oja'che ja'me pa'ime chukuna. Dios Mamaku'te Jesucristo'te ũcuachi'a re'oja'che ja'me pa'ime. Musanukonapi asa chẽa chukunana'me re'oja'che pa'iju ũcuachi'a Diona'me re'oja'che paaru chini chukuna ñasi'e peore kuame chukuna musanukonare. ⁴ Musanukonapi ña na'a rua pojojũ paaru chini tocha saomu chũ'u ija'ova.

Dios re'oja'chechi'a cho'ochete kuamu

⁵ Ie chũ'o chukuna'te Jesucristo che'chokuna asasi'kujeku kuamu chũ'u musanukonare. Ija'che che'chosi'kuamũ Repau:

“Dios peore masiku'mũ. Re'okujeku cu'achejẽ'e peoku'mũ.” Jã'aja'ñe chiiũ pãi che'chosi'kuamũ Jesucristo.

⁶ Pãi, “Diona'me re'oja'che pa'ime chukuna”, chiinapi cu'ache cho'oni chijachejaja'che cu'ache pa'inajeju joreme repana. Jã'aja'ñe cho'ona Dios chũ'ũñe cho'oma'me.

⁷ Repau Dios cu'achejẽ'e cho'oma'kujeku miañeja'ñe pa'iu re'oja'chechi'a cho'oku jorema'kuamũ. Mai ũcuaja'che miañeja'ñe pa'iju re'oja'che cho'ojũ joremaneni sãĩñechi'a pojojũ pa'ijanaa'me. Ũcuachi'a Dios mai cu'a tũ'nesõkaija'mũ, Jesucristo maire jũni ro'ikaisi'ejekuna.

⁸ “Pãi ũcuanuko cu'ache cho'onaa'me”, chiimũ Dios. Jã'ajekuna maipi, “Cu'ache cho'omanaa'me chukuna”,

chini joreme. Rūhiñe cuasamanajeju Repau i'kache jachame mai jā'aja'ñe i'kani. ⁹ Jā'ata'ni maipi, "Cu'ache cho'onaa'me chūkuna", chiiju mai cu'ache cho'ochete Dioni kuato jo'e cuasamaneja'mu Repau. "Jā'aja'ñe cho'oja'mu chu'u", chiisi'kujekū jorema'ñe re'oja'chechi'a cho'omu Dios. Jā'ajekuna mai cu'ache cho'ochete Repauni kuaru mai rekoñoā pa'iche cu'a peore tū'nesōkani jo'e cuasamaneja'mu Repau. ¹⁰ Maipi, "Cu'ache cho'omanaa'me chūkuna", chiito cu'amū. Jā'aja'ñe i'kani Dios i'kasi'ere jachaju, "Joremū Dios", chiime mai.

2

Dios Raosi'ku Jesucristo maire sēekai'ku'mu Puka'ku Diore

¹ Mūsanukonare chu'u chījjava'nare ie chu'o mūsanukonapi ña cu'ache cho'oma'ñe paaru chini tocha saomu chu'u. Jā'ata'ni maipi cu'ache cho'oto Jesucristo Re'okujekū maire Repau Puka'kuni sēekaimū. "Ja'ku, repana cu'ache jo'e cuasamanejū'u", chiū sēekaimū Repau. ² "Cu'ache cho'ona repana cu'ache cho'osi'e ro'ijanaa'me", chiimū Dios. Jā'ata'ni Jesucristo mai cu'ache cho'osi'e ro'i jūni ro'ikakuna maire chura ro'iche peomu. Jā'ata'ni mairechi'a ro'ikaima'ñe pāi ūcuanukore ro'ikaisi'kua'mu Repau Jesucristo.

³ Maipi Diore masi cuasarepani Repau chū'uñe jachama'ñe cho'ome. ⁴ Jā'ata'ni pāi, "Diore cuasanaa'me chūkuna", chiinapi Repau chū'uñe cho'omaneni joreme repana, Dios chu'o ūcuarepare asa chēamanajeju. ⁵ Dios chū'uñe jachama'ñe cho'ona Diore masi cuasame. Jā'ajekuna maipi Repau chū'uñe'te cho'oni mai Repau'te masi cuasache masime. ⁶ Jesucristo cheja pa'irumu cu'achejē'e cho'oma'ñe re'oja'chechi'a cho'osi'kua'mu. Jā'ajekuna pāi, "Diore cuasanaa'me chūkuna", chiinare, "Jesucristo pa'icheja'che re'oja'che pa'ijū'u", chiū chu'vamū chu'u.

Pāi Dios chū'usi'e asasinata'ni mamaja'ñe asaju pa'iche'te kumatū

⁷ Asarepajū'u, chu'u majapāijana. Ie chu'o mūsanukonani Dios chū'usi'ere kuara chini tochamū chu'u. Jā'ata'ni mamachu'oma'mu ie. Aperumu mūsanukona asasi'ea'me. ⁸ Jā'ata'ni mūsanukona ie chu'o asasinata'ni mamaja'ñe asaju pa'ime chura. "Chekunare rua cuasaju oiju pa'ijū'u", chiimū Dios. Ichejare caje pa'iu Jesucristo pāi rua oiu pa'isi'kua'mu. Jā'ajekuna maire ūcuaja'che cho'ojū paaru

chini jo'kasi'kua'mu Repau. Aperumu maire chijachejaja'che cu'ache pa'iju vesujuna re'oja'che pa'icu'asi'kua'mu. Chura Jesucristoji cho'okaiuna miañeja'ñe re'oja'che pa'ime mai.

⁹ Pãi, “Diore cuasanajeju miañeja'ñe re'oja'che pa'inaa'me chukuna”, chiinapi repana majapãijanani cuheni chuta'a chijachejaja'che cu'ache pa'iju Diore cuasamanajeju chu'ochi'a i'kame.

¹⁰ Repana majapãijanare ña oinata'ni Diore masi cuasame. Ūcuachi'a Diore cuasanajeju miañeja'ñe re'oja'che pa'iju cacu'ama'me repana. ¹¹ Jã'ata'ni repana majapãijanare cuhena Repauni masi cuasamapu ũcua chijachejaja'che cu'ache pa'iju re'oja'che cuasachejẽ'e vesume repana. Chijacheja ku'inaja'ñe pa'ivesuju na'ava'na pa'icheja'che pa'ime repana.

¹² Musanukona chu'u chijjava'na, Jesucristoni cuasaju rekoñoã cu'a tũnesõcojñorena iere chu'o tocha saomu chu'u. ¹³ Musanukona aina, Jesucristo'te chuta'a cheja cho'omarumu Pa'ikuni masime. Musanukona põsupãi, vati, “Cu'ache cho'ojũ'u”, chiiche Dioni cuasaju Ūcuajji cho'okaiuna jachaju re'oja'che pa'ime.

¹⁴ Musanukona chu'u chijjava'na, Mai Ja'kure Dioni masi cuasaju pa'ime. Musanukona aina, chuta'a cheja cho'omarumu Pa'iku'te masime. Musanukona põsupãi, Diopi cho'okaiuna re'oja'che pa'ime. Dios chu'ũñe asa chẽasinajeju vati cu'ache chu'ũtojẽ'e cu'ache cho'oma'ñe pa'ime musanukona. Dioni cuasajuna chu'o tocha saomu chu'u musanukonare ũcuaukore.

¹⁵ Diore cuasamana pa'icheja'che pa'imanejũ'u. Ūcuachi'a repana cho'ocheja'che cu'ache cho'oñu chiimanejũ'u. Jã'aja'ñe pañu chiina Diore cuhenaame. ¹⁶ Diore cuasamana ija'che pa'ime: Cu'ache cho'oneejũ, chekuna nee tua paauache ñaju, “Chekunare na'a rua masinaa'me chukuna”, chijju cuasame. Repana cu'ache pa'iche Dios jo'kasi'ema'mu. Diore cuasamana cu'ache cuasaju cho'oche'me jã'a cu'a. ¹⁷ Cheja si'asõpi'ramu. Na'a pa'isirumu cheja peoja'mu. Ūcuaja'che cu'ache cho'ona peojanaa'me. Jã'ata'ni Dios chu'ũñe cho'oneena Repau pa'ichejare ai sani si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me.

Dios chu'o ũcuarepare che'chonana'me jorechu'o che'chona pa'iche'te kamu

¹⁸ Asarepajũ'u, chu'u chijjava'na. Chura cheja si'api'ramu. Aperumu musanukona, “Jesucristo'te rua cuhekũji raija'mu”, chiiche asasinaa'me. Chura Jesucristo'te

cuhena pãi jainuko rani pa'ime. Repanapi rani pa'ijuna ña, "Cheja si'asõpi'ramu", chiime mai.

¹⁹ Repana Jesucristo'te cuhena maire ja'me jovo pa'isinapi Diore cuasamanajeju maire jo'ka sanisõsinaa'me. Maina'me Diore cuasana pani jo'ka saimanera'asinaa'me repana. Jã'ata'ni repanapi jo'ka sanisõrena ña masiju, chekuna pãi, "Diore cuasamanaa'me jã'ana", chiime repanare.

²⁰ Cristo musanukonare ja'me paaɯ chini Dios Rekocho'te raosi'kua'mu. Ūcuarekochoji ja'me pa'ia cho'okaiuna Dios chu'o ūcuarepare masime musanukona. ²¹ Dios chu'o ūcuarepa vesujuna tocha saoma'ñe, musanukonapi ūcuare masijuna ie chu'o tocha saomu chu'u. Pãi chekuna te'ena, "Dios chu'o che'chonaa'me chukuna", chijju jorechu'ore che'choju chu'o ūcuarepa che'choma'me. ²² Pãi Dios i'kasi'ere jachaju, "Dios Raosi'kuma'mu Jesús", chiina joreme. Jã'aja'ñe i'kaju jachaju Jesure Dios Raosi'kure cuheju Puka'ku Diorejat'u'ka cuheme repana. ²³ "Jesús Dios Mamakuma'mu", chini Jesuni cuasana Puka'kure ūcuachi'a cuasama'me. Jã'ata'ni, "Jesús Dios Mamakum", chijju Jesure cuasana Puka'kure Diore ūcuachi'a cuasame.

²⁴ Musanukona aperumu asa chēasi'e Dios chu'ore jo'kasõma'ñe cuasaju pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe jo'kama'ñe cuasaju pani Dios Mamakuna'me re'oja'che pa'ijanaa'me musanukona. Ūcuachi'a Repau Puka'ku Diona'me re'oja'che pa'ijanaa'me. ²⁵ Repau Jesucristo, "Musanukona Dios pa'ichejare ai sani si'arumu pa'ijanaa'me", chiisi'kua'mu maire. ²⁶ Chekuna pãi joreju cacu'oñu chiime musanukonare. Repana jorena pa'iche'te kuara chini ie chu'o tocha saomu chu'u musanukonare. ²⁷ Jesucristo musanukonani ja'me paaɯ chini Dios Rekocho'te raosi'kua'mu. Raouna Repau Dios Rekocho musanukonare jo'kasõma'ñe ja'me pa'ia jorema'ñe Dios chu'o peore ūcuarepa re'oja'che che'choku pa'imu musanukonare. Jã'ajekuna musanukona chekunare che'chonare chiima'me. Dios Rekocho musanukonare ūcuarepare che'choku, "Jesucristo'te cuasache jo'kasõmanejũ'u", chiia chu'vam. Repa chu'vache asa chēa jo'kasõma'ñe cuasaju pa'ijũ'u.

²⁸ Asarepajũ'u, musanukona chu'u chijjava'na. Maipi Jesucristo'te cuasache jo'kasõmaneni Repau icheja mai pa'ichejana jo'e cajerumu ña pojojanaa'me, Repau'te cuasache jo'kasõmanesinajeju. Repau'te cuasache jo'kasõnita'ni Repau cajerumu ña vajuchuju katiñu chijjanaa'me mai. ²⁹ Dios Mamaku Jesucristo re'oja'chechi'a

cho'okũ'mũ. Jã'are masini ie ũcuachi'a masime mai: Pãi re'oja'chechi'a cho'ona Dios chĩia'me, Jesucristo repanare cho'okaisi'ejekũna.

3

Diore cuasana Repau chĩijana pa'iche'te kũamũ

¹ Asarepajũ'ũ mũsanũkona. Mai Ja'kũ Dios maire rũa chiiũ, "Mũsanũkona chũ'ũ chĩia'me", chiiũ. Jã'ajekũna Dios chĩia'me mai. Pãi chekũna Diore cuasamana Dios pa'ichejẽ'e vesujũ ũcuaja'che mai pa'iche vesũme.

² Asarepajũ'ũ chũ'ũ cuasana. Chura Dios chĩia'me mai. Mai pa'ijache chuta'a vesũme mai. Jã'ata'ni chura iere masime: Icheja mai pa'ichejana Jesucristoji jo'e ratu Repau pa'iche masirepa ñajanaa'me mai jã'arũmũta'ni. Ũcuachi'a Repauni ña Ũcuaujana carũhijanaa'me. ³ Jã'ajekũna mai Repau'te cuasana Repau jo'e rairũmũ Ũcuaujana carũhijañere cuasajũ pojojũ cu'ache cho'oche ũhasõ Repau pa'icheja'che re'oja'che pa'ime.

⁴ Pãi cu'ache cho'ona Dios chũ'ũñe jachasõme. Cu'ache cho'oche Dios chũ'ũ jo'kasi'ema'mũ. ⁵ Jesucristo mai cu'ache cho'oche'te tũ'nesõkasa chini icheja mai pa'ichejare caje pa'iu jũni ro'ikaisi'kũa'mũ. Repau jmamakarujẽ'e cu'ache cho'oma'kũa'mũ. Chura mũsanũkona masime jã'a. ⁶ Pãi Jesucristo'te masi cuasana cu'are jũvoju re'oja'che pa'ime. Si'arũmũ cu'ache cho'ona Jesucristo pa'iche vesũme. Cu'are cho'ojũ Repau'te Jesucristo'te masi cuasama'me repana.

⁷ Asarepajũ'ũ, chũ'ũ chĩijana. Pãipi mũsanũkonani jorechũ'ore che'choju cacũ'oũũ chiito repana i'kachũ'o asa chẽamanejũ'ũ. Jesucristo re'oja'chechi'a cho'okũ'mũ. Jã'ajekũna pãi re'oja'che cho'ona Repau pa'icheja'che pa'ime. ⁸ Jã'ata'ni cu'ache cho'ona vati neenaa'me. Repau vati mamarũmũ cu'ache cho'okũ chuta'a irũmũjatũ'ka cu'ache cho'okũ pa'imũ. Jã'ajekũna Dios Mamakũ repau vati cu'ache cho'oche'te ũsera chini chejana cajesi'kũa'mũ.

⁹ Dios chĩi, Repau'te cuasana Dios Rekocho'te praaju si'areparũmũ cu'ache cho'ojũ pa'ima'me. Repau chĩijeju cu'achejẽ'e cho'ocuheme repana. ¹⁰ Pãi cu'ache cho'ona Dios chĩima'me, ũcuachi'a chekũnare cuasamana. Jã'ajekũna pãi cu'ache cho'ojũ chekũnare oimanare ña, "Dios chĩima'me ina; vati chũ'ũñe'te cho'ome", chiire'omũ.

Maire ũcuaukore pãi, "Chekũnare oiju pa'ijũ'ũ", chiiũ
Dios

¹¹ Apeũmũ Dios chũ'o apeche'cherũmũ Dios chũ'ũñe chekũnapi che'chojũna asasinãa'me mũsanũkona. Ija'che che'chosinãa'me repana: " Mũsanũkona pãi sãĩñechi'a

oiju cuasaju pa'ijũ'u', chiimu Dios maire ũcuaukore", chiiju che'chosinaa'me repana. ¹² Aperumu pa'si'iku Caín jã'aja'ñe cho'oma'ñe cu'ache cho'oku paniasomu. Repau cho'jeuta'ni re'oja'che cho'oku paniasomu. Jã'ajekuna majaa'chu Caín cho'jeu'te cuhekũ vanisõasomu, vati cu'ache chũ'uñe cho'okujeku. Repau Caín pa'si'ēja'che pa'imanefũ mai. Re'oja'che pa'iju chekunare oiju paũ.

¹³ Asarepajũ'u, chu'u chĩjana. Chekuna pã Diore cuhena maire ũcuachi'a cuheme. Jã'ajekuna, "¿Je'se pa'ũna jã'ana maire cuheche?", chiiju cuasamanejũ'u musanukona. Jã'aja'ñe cho'ome pã maire Jesure cuasanare.

¹⁴ Pã chekunare cuasamana ũcuachi'a Diore cuasama'me. Repau'te cuasamana repana jũnisõsirumu Dios pa'icheja saima'ñe vati toare ai sani uuju pa'ijanaa'me. Mai Diore cuasanata'ni chekunare oinajeju chura iere masime: Repau'te cuasanajeju Dios pa'ichejana ai sani mai re'oja'che pa'ijache. ¹⁵ Pã chekunare cuhena pã vaina cuasache'te cuasame. Jũnisõsirumu Dios pa'icheja saimanejanaa'me repana. Jã'a masime musanukona. ¹⁶ Jesucristo mai cu'ache cho'oche jũni ro'ikaisi'kujeku maire oimu. Masime mai jã'a. Jesucristo maire oicheja'che chekunare oiju re'oja'che cho'okaiju paũ. Mai re'oja'che cho'oche'te ũseju chekunapi pe'ruju maire vanisõũ chiitojẽ'e ũcua chekunare re'oja'che cho'okaiju paũ. ¹⁷ Diore cuasana te'ena põse karama'ñe paame. Chekunata'ni Diore cuasana chuova'na pa'ime. Jã'ajekuna põse paanare, "Chuova'na pa'inare ña oiju cho'okaijũ'u", chiimu chu'u. Ña oima'to cu'amũ. Chuova'na pa'inani ña oimaneni Diore cuasanama'me repana.

¹⁸ Asarepajũ'u, chu'u chĩjana. Maipi, "Chekunare oinaa'me chũkuna", chiinata'ni repanare re'oja'che cho'okaima'to cu'amũ. Cho'omanapi i'kani peoche i'kame mai. Chekunare oiju ũcuarepa re'oja'che cho'okaiju paũ mai.

"Dios cho'okaija'mũ chu'ure", chini cuasaju vajuchuma'ñe Diore i'kache'te kũamũ

¹⁹⁻²⁰ Jã'aja'ñejekuna maipi pã chekunani oni, "Diore masi cuasanaa'me", chiire'omu maire. Jã'ata'ni te'eñoã mai, "Dios chũ'uñe si'areparumu cho'oma'kua'mũ chu'u", chini oiju cuasame. Jã'ata'ni Dios peore Masiũ mai rekoñoã pa'iche peore Ñaku mai Repau'te masi cuasache ñamũ. ²¹ Maipi pã chekunare oiju pa'ito Diore vajuchuma'ñe sẽere'omu. ²² ũcuachi'a maipi Repauni pojoju Repau chũ'uñe re'oja'che cho'uju maire uache'te sẽeto re'oja'che

ĩsikuna koojanaa'me mai. ²³ Ija'chere chũ'umũ Dios maire: "Musanukona chũ'u Neekure Jesucristoni cuasaju Repau chũ'ũñe sãĩñechi'a cuhema'ñe cuasaju pa'ijũ'u", chiiu chũ'umũ Dios maire. ²⁴ Pãi Dios chũ'usi'e cho'ona si'arumũ Ūcuana'me re'oja'che pa'ime. Dios Rekocho maini ja'me paau chini Repau Raosirekochoji ja'me pa'iu, "Dios musanukonare ja'me pa'imũ", chiiu kuakuna masime mai.

4

Diore cuasana cho'ochena'me Diore cuhena cho'ochete kũamũ

¹ Asarepajũ'u, chũ'u cuasana. Pãi musanukonare, "Dios chũ'o che'chome chukuna", chiito repana che'choche teana asamanejũ'u. Dios chũ'o ũcuarepa i'kato'te, repana che'choche asajũ'u. Rũa jainuko jorechũ'o che'chona pa'ime icheja cheja. ² Jesucristo icheja cheja caje maija'iu pa'isi'kuamũ. Jã'are kuaju che'chona Dios chũ'u jo'kasi'ere chũ'o che'chome. Musanukonapi repana che'choche'te asani, "Dios Rekocho paame ina", chini repana pa'iche cuasa masijanaa'me. ³ Repana pãi, "Jesucristo Dios Raosi'kuama'mũ", chiiju che'choni Dios Rekocho peome. Na'a pa'isirumũ Jesucristo'te rũa cuhekũji raija'mũ. Musanukona repau raijache asasinaa'me. Pãi te'ena repau cuasacheja'che cuasame chura pa'ina.

⁴ Asarepajũ'u, chũ'u chĩjana. Vati Diore cuhenare paaku'mũ. Musanukonata'ni Dios chẽa paacojñonajeju repanare cajejaimẽ, Diopi ja'me pa'iu cho'okaiuna. Vati na'a rũa masiku'mũ Dios. ⁵ Cu'ache che'chona vati neenaamẽ. Jã'ajekuna repau chũ'ũñe'te i'kaju che'chojana Diore cuhena pãi asaju pa'ime. ⁶ Pãi Diore cuasana chukuna Repau raosina che'choche'te asaju pa'ime. Repau'te cuasamanata'ni asacuheme. Jã'ajekuna Dios chũ'o asacuhenare ñani, "Diore cuasamanaa'me jã'ana", chii're'omũ. Jã'ata'ni pãi Dios chũ'o asaneenare, "Diore cuasame ina", chini repana pa'iche'te ña masire'omũ maire.

Dios pãi ũcuaukore oiche'te kũamũ

⁷ Asarepajũ'u, chũ'u cuasana. Ūcuauko sãĩñechi'a cuasaju paũu mai. Jã'aja'ñe paapu chini chũ'u jo'kasi'kuamũ Dios maire. Pãi chekunare cuasana Dios chĩijeju Repau pa'iche masime. ⁸ Pãi ũcuaukore oiku'mũ Dios. Jã'ata'ni pãi chekunare cuasamana maire Oiku'te Diore cuasama'me. ⁹ Dios Repau Mamaku'te Ūcuate'euni chejana casosi'kuamũ, maipi Repauni cuasaju re'oja'che

pa'ijũ mai jũnisõsirũmu Dios pa'ichejare ai sani paapu chini. Jã'ajekũna maipi Dios Mamakũ'te casosi'ere cuasani, "Dios maire rũa oimũ", chiiju cuasame mai. ¹⁰ Mai rekoñoã uache cuasaju chareparo Dioni cuasamanesinaa'me mai. Repau Dios maire rũa oikujeku Repau Mamakũ'te chejana casõna caje pa'iu mai cu'ache cho'ochete ro'ikaiũ chuenisõsi'kua'mũ Repau.

¹¹ Asarepajũ'u, chu'u cuasana. Dios maire rũa oiũna mai ũcuachi'a chekunare rũa cuasaju oiju paũ. ¹² Pãi te'eujẽ'e Diore ñamanaa'me. Jã'ata'ni maire chekunare cuasanare Dios ja'me pa'imũ. Jã'ajekũna maini Ũcuauji cho'okaiũna chekunare si'arũmu na'a rũa cuasaju pa'ijanaa'me. ¹³ Dios maini ja'me paau chini Repau Rekocho'te raosi'kua'mũ. Ũcuarekochoji ja'me pa'iu cho'okaiũna Dios maire ja'me pa'iche masime mai. Ũcuachi'a mai Repaũna'me re'oja'che ja'me pa'iche masime.

¹⁴ Mai Ja'ku Dios Repau Mamakũ'te chejana casosi'kua'mũ, Repau'te cuasanani Mamakũji chẽa paaku vati toa sani uuche'te ũsekaau chini. Chũkũna Repau'te Jesucristo'te cheja pa'irũmu ñasinajeju Repau pa'iche'te pãi ũcuaukore kũaju pa'ime, masia'ju chini. ¹⁵ "Jesús Dios Mamakũ'mũ", chiinachi'a pãi Diona'me re'oja'che pa'ime. Ũcuachi'a Repau'te cuasanare jo'kama'ñe ja'me pa'imũ Dios.

¹⁶ Dios maire rũa oiche'te masiju Repau'te cuasame mai. Pãi ũcuaukore rũa oimũ Dios. Jã'ajekũna pãi chekunare cuasache jo'kasõmana Diona'me re'oja'che pa'ijũna Repau repanare jo'kama'ñe ja'me pa'imũ. ¹⁷ Jesucristo Repau Pũka'kũre vajuchũma'ñe cuasamũ. Mai ũcuaja'che Repau'te Diore vajuchũma'ñe cuasaju pa'ime, Repauji maini oiũna. Na'a pa'isirũmu Dios pãi ũcuaukore repaña cu'ache cho'osi'e ro'ia'ju chini chũ'uja'mũ. Maita'ni Repau'te cuasaju Repau pa'icheja'che re'oja'che pa'inajeju vajuchũmanejanaa'me reparũmu tĩ'ato. ¹⁸ Jã'ata'ni, "Dios maire cu'ache cho'oja'mũ", chiiju cuasani vajuchũra'ame. Vajuchũju, "Dios maire oima'mũ", chiiju cuasara'ame. Jã'ata'ni, "Dios maire rũa oikujeku cu'ache cho'omanaja'mũ", chini cuasaju Repau'te vajuchũma'ñe cuasame.

¹⁹ Pãi te'eujẽ'e chuta'a Repau'te cuasamarũmupi pãi ũcuaukore oikũ'mũ Dios. Jã'ajekũna mai ũcuachi'a Repau'te maire charo cuasasi'kujekũna chura sãiñe cuasame.

²⁰ Pãi te'ena, "Diore cuasanaa'me chũkũna", chiime. Jã'ata'ni repanapi chekunani majapãija'ñe pa'inani cuheni

jorenajeju peoche i'kame. Chekúnare majarpáijanare repaña ñanare cuhena, "Diore Ñoma'kureta'ni cuasame chükuna", chiina peoche i'kame.

²¹ Jesucristo maire ija'che chũ'u jo'kasi'kua'mu: "Musanukona pái Diore cuasana pani ũcuachi'a chekúnare pái cuasaju pa'ijũ'u". Já'aja'ñe chũ'u jo'kasi'kua'mu Repau maire.

5

Diore cuasana Ũcuaji cho'okaiuna vati chũ'ũñe si'arum cho'oma'ñere kumtu

¹ "Pái ũcuankore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'kua'mu Jesús", chini cuasana Dios chĩ'a'me. Dios chĩi chekuna Repau'te cuasanare mai Ja'ku Dios chĩijeju cuasame. ² Maipi Dioni cuasaju Repau chũ'ũñe cho'oni, "Chekúnare Dios chĩi cuasame mai", chiire'omu. ³ Maipi Dios chũ'ũñe'te cho'oni Repau'te masi cuasame. Ũcuaji maini cho'okaiuna Repau chũ'ũñe cho'ovesama'mu maire. ⁴ Repau chĩi, "Dios maire oiũ cho'okaija'mu", chiiju cuasanajeju Ũcuaji cho'okaiuna vati chũ'ũñe cho'oma'ñe re'oja'chechi'a cho'ome. ⁵ "Jesús Dios Mamaku'mu", chiiju cuasanachi'a koka paaju vati chũ'ũñe cho'oma'ñe pa'ime.

Dios Mamaku pa'iche'te kumtu

⁶ Jesucristo icheja chejare caje pa'iu okorocojñosi'kua'mu. Na'a pa'iu mai cu'ache cho'ochete ro'ikaiũ kurususẽ'verona jẽ'jo nukorena jũnisõ chie meosi'kua'mu. Dios Rekochoji ũcuarepare chu'o kuakuna Jesús pa'iche masime mai. ⁷ Chotena cunaumu pa'ina, "Jesús Dios Mamaku'mu", chiiju kuame maire. Mai Ja'ku Dios Repau chu'ore kumtu maire. Repau Mamaku ũcuachi'a kumtu. Repau Rekocho ũcuachi'a kumtu maire. Chotena ũcuate'ere chu'o kuame maire. Já'aja'ñe kuajuna masime mai Jesús pa'iche. ⁸ Ũcuachi'a chotemajña Repau cheja pa'irum cho'osi'ere cuasaju Repau pa'iche masime mai. Repau'te Jesure okoroumucuse Dios Rekocho ũkupoja'iu cajesi'kua'mu. Cajeuna Dios cunaumupi ija'che i'kasi'kua'mu: "Chu'u chĩia'mu mu'u", chiisi'kua'mu Dios. Na'a pa'iu Repau Jesús Dios Mamakujekũ Repau chiepi mekuna jũni ro'ikaisi'kua'mu maire. ⁹ Páipi ũcuache i'kato repaña i'kache'te asa cuasame mai. Já'ajekuna Dios na'a ruã masiku i'kasi'e, "Ũcuarepa'a'me", chiiju na'a ruã cuasañu mai, Repau, "Chu'u chĩia'mu Jesús", chiisi'e. ¹⁰ Dios Repau Mamaku pa'iche kuasi'e pái te'ena asa jachama'ñe cuasaju pa'ime. Chekúnata'ni Dios kuasi'e asa jachaju, "Joremũ

Dios", chini, cuasama'me. ¹¹ Dios Repau Mamaku pa'iche'te kuaku ija'che i'kaasom: "Chu'u chĩre cuasanachi'a jũnisõsirumũ chu'u pa'ichejare rani ai pa'ijanaa'me", chini-asomũ Dios. ¹² Dios Mamaku'te cuasana jũnisõsirumũ Dios pa'ichejare ai sani re'oja'che pa'ijanaa'me. Repau'te Dios Mamaku'te cuasamanata'ni vati toana ai sani uujũ pa'ijanaa'me.

Cuhacho chu'vasi'ea'me

¹³ Mũsanukona Dios Mamaku'te cuasana jũnisõsirumũ Dios pa'ichejare ai sani re'oja'che pa'ijanaa'me. Jã'are masia'ju chini mũsanukonare ie chu'o tocha saomũ chu'u. ¹⁴ Jã'ajekuna, "Dios maire cho'okaija'mũ", chini masiju Repau chu'ũñe cho'ojũ maire uache'te s̃eto asa, ĩsimũ Dios mai Repau'te s̃eñe. Jã'are masiju vajuchuma'ñe maire uache s̃eme mai Repau'te. ¹⁵ Dios mai s̃eñe peore asamũ. Jã'are masiju, "Mai s̃eñe Dios cho'okaija'mũ", chijũ masime mai.

¹⁶ Mũsanukonapi chekuna pãĩ cu'ache cho'ochete ñani Dioni s̃ekaijũ'u repanare. Dioni s̃ekaito repanare re'oja'che pa'iche cho'okaija'mũ Dios. Jã'ata'ni repanapi cu'ache cho'ochete jmamakarujẽ'e ũhacuheto Dioni s̃ekaijũ'u repanare chiima'mũ chu'u. Cu'ache cho'ochete ũhamanare jũnisõsirumũ vati toana saoja'mũ Dios, repana cu'ache cho'osi'ere ro'ia'ju chini. ¹⁷ Pãipi ũcuuache cu'ache cho'oto cu'amũ. Dios ruu cuhemũ jã'aja'ñe cho'ochete. Jã'ata'ni cu'ache cho'onapi repana cu'ache cho'ochete ũhasõru Dios repana cu'ache cho'osi'e tunosõ jo'e cuasama'mũ.

¹⁸ Pãĩ Diore cuasana Repau chĩijeju si'areparumũ cu'ache cho'ojũ pa'ima'me. Vati repanare Diore cuasanare cu'ache chu'ũra chiimũ, repanapi cu'ache cho'oa'ju chini. Jã'ata'ni Jesucristo Dios Mamakũji ũsekaiuna repana cu'ache cho'oma'ñe pa'ime. Jã'are masime mai. ¹⁹ Pãĩ Diore cuhena vati chu'ũñe'te cho'ojũ pa'ime. Maita'ni Dios chu'ũñe'te cho'ojũ pa'inaa'me Repau neenajeju. Jã'are masime. ²⁰ Jesucristo, Dios Mamaku chejare caje pa'iu Puka'ku pa'iche'te che'chosi'kuamũ, pãipi Diorepau pa'iche'te masia'ju chini. Jã'are masime mai. Dios Mamarepakuni Jesucristo'te masi cuasanajeju Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me mai. ²¹ Asarepajũ'u, chu'u chĩijana. Vati chu'ũñe cho'oma'ñe pa'ijũ'u. Re'omũ.

Juan

San Juan jo'e chũ'o tocha saosi'ea'me

Chekunare oichena'me chũ'o ũcuarepa i'kache'te kʷamʷ

1-2 Chũ'u aiva'upi mũ'ure Diore cuasako'te ie chũ'o tocha saomʷ, mũ'u chĩiva'nare ũcuachi'a. Mʷsanʷkonare cuasakʷ pa'imʷ chũ'u mai ũcuanʷko Dios chũ'o asa chēasinajeju. ũcuachi'a chekuna Dios chũ'o asa chēasina ũcuanʷko mʷsanʷkonare rʷa cuasame. Repaʷ chũ'o ũcuarepajekuna si'arʷmʷ cuasaju pa'ijanaa'me mai. ³ Mai Ja'kʷ Dios Repaʷ Mamakʷ Jesucristona'me rʷa cuasaju re'oja'che cho'okai'me maire. ũcuachi'a maini oiju cho'okaiju re'oja'che pa'iche jo'kame repaʷ. ⁴ Mai Ja'kʷ Dios ija'che chũ'umʷ maire: "Mʷsanʷkona pāi, chũ'u chũ'o ũcuarepare asa chēa cho'oju pa'ijũ'u", chiiu chũ'umʷ. Diopi maini jā'aja'ñe chũ'una mũ'u chĩiva'na te'ena ũcuarepa cho'oju pa'ime. Repanapi jā'aja'ñe pa'ijuna ñakʷ rʷa pojomʷ chũ'u.

⁵ Asarepajũ'u mũ'u. Dios chũ'usi'ere aperʷmʷqueere mũ'uni kʷara chini tocha saomʷ chũ'u. Chura mama chũ'u jo'kasi'ema'mʷ ie chũ'o. Aperʷmʷ mʷsanʷkona asasi'ea'me ie. Ija'chea'me repa: "Chekunare cuasaju sãiñechi'a re'oja'che cho'oju pañu mai", chiiu chũ'vamʷ chũ'u. ⁶ Jã'ajekuna chekunare re'oja'che cho'oju pañu mai. Aperʷmʷ jā'aja'ñe chũ'u jo'kasi'kʷa'mʷ Dios maire. Dios chũ'uñe'te cho'oju chekunare cuasana Diore ũcuachi'a cuasame repaʷ.

Re'oja'che pa'inare jorejʷ cacʷ'ona pa'iche'te kʷamʷ

⁷ Pāi jainʷko jorejʷ ija'che che'chome: "Jesucristo cheja caje maija'iu pa'imanesi'kʷa'mʷ", chiiu che'choju pa'ime, chekunapi repaʷ jorejʷ che'choche'te asa chēaa'ju chini. Jã'aja'ñe i'kana Jesucristoni cuheju chekunani cacʷ'oñu chini i'kame, re'oja'chere ũseju. ⁸ Jã'ajekuna ñarepaju pa'ijũ'u. Mʷsanʷkonapi pāi jorena i'kachʷ'ore asa chēato Dios re'oja'che ĩsira Chiisi'kʷ ĩsimaneja'mʷ mʷsanʷkonare. Jã'ata'ni mʷsanʷkonapi pāi jorena chũ'o asa chēama'ñe re'oja'che pa'ito mʷsanʷkonare re'oja'che pa'iche karama'ñe ĩsija'mʷ Dios.

⁹ Jesucristo che'chosi'e asasinapi jo'kasõ Repaʷ che'chomanesi'ere tĩñere cuasato cu'amʷ. Jã'aja'ñe cho'ona Diore cuasamanaa'me. Jã'ata'ni Repaʷ che'chosi'e jo'kasõma'ñe cuasaju pa'ina mai Ja'kʷ Diore ũcu

cavesuma'ñe cuasajũ pa'ime. Ñcuachi'a Dios Mamakũ'te Jesucristo'te cuasajũ pa'ime repana. ¹⁰ Pãi rani Jesús che'chomanesi'ere jorechũ'ore che'chonare pojomanejũ'ũ. Ñcuachi'a mũsanũkona vũ'ñana rani kãñũ chiito ãsejũ'ũ repanare. ¹¹ Mũsanũkonapi repanani pojoni repana cu'ache cho'oche'te ja'me cho'okaime.

Cuhacho i'kasi'ea'me

¹² Mũsanũkonare chũ'o rũa kuara chiimũ chũ'ũ. Jã'ata'ni utija'ova tocha saocuhemũ chũ'ũ. Chũ'ũrepaũji mũsanũkonani sani ñakũ i'kara chiimũ chũ'ũ. Jã'ajekũna chũ'ũpi sakũna ti'jñe'ñe cutujũ pojoñũ mai. ¹³ Mũa'cho, Diopi chẽaũna Repaũ'te cuasako mamachĩi chũ'o saome mũsanũkonare. Re'omũ.

Juan

San Juan cuharepacho chũ'o tocha saosi'ea'me

Gayo re'oja'che pa'iche'te kũamũ Juan

¹ Chũ'u aiva'ũpi mũ'ũre Gayo'te ie chũ'o tocha saomũ. Diore cuasakũjekũna mũ'ũre rũa oiũ cuasamũ chũ'u.

² Asarepajũ'u, chũ'u cuasakũ. Mũ'u Diore cuasakũjekũ re'oja'che pa'iche masimũ chũ'u. Jã'ajekũna mũ'ũre Dioni si'arũmũ sũekaimũ chũ'u, re'oja'che ti'jũea'kũ chini. Ũcuachi'a mũ'ũpi jũ'ima'ũe vajũũ paaũ chini sũekaimũ chũ'u. ³ Icheja chũ'u pa'icheja pãi te'ena Diore cuasana rani pa'ijũ mũ'u Dios chũ'ũũe rũhiũe cho'okũ Repaũ chũ'o ũcuarepare cuasakũ pa'iche'te kũarena asa pojosi'kũa'mũ chũ'u. ⁴ Chũ'u chũijana Dios chũ'ũũe cho'oju re'oja'che pa'ito asa rũa pojokũ'mũ chũ'u.

⁵ Asarepajũ'u, chũ'u cuasakũ. Mũ'u chekũnare Diore cuasanare re'oja'che kuirakũ pa'ikũ'mũ, mũ'u aperũmũ ñamanesinarejatũ'ka. ⁶ Te'ena mũ'u repanare cuasakũ re'oja'che cho'okaisi'e ichejana rani chũkũna'te ũcuaukore Jesucristo'te cuasakuanupũ'te kũasinaa'me. Chekũna Dios chũ'o che'chona mũ'ũre ti'ato ũcuachi'a kuirakũ pa'ijũ'u repanare. Repanapi jo'e chekũchejana saito repaña chi'iche cho'okani saojũ'u repanare, Diopi poja'kũ. ⁷ Diopi chũ'ũkũna ku'ijũ Repaũ chũ'ore che'choju pa'ime repaña. Diore cuasamanare, "Chũkũna'te kuirajũ'u", chiima'ũe ku'ime repaña. ⁸ Jã'ajekũna maipi Diore cuasanapi kuirañũ repanare. Jã'aja'ũe cho'oni repanare ja'me cho'okaimẽ mai, pãipi Dios chũ'ore asaa'ju chini.

Diótfes cu'ache cho'osi'ena'me Demetrio re'oja'che pa'isi'ere kũamũ

⁹ Aperũmũ chũ'u mũsanũkonare Jesucristo'te cuasakuanupũ'te chũ'o tocha saosi'kũa'mũ. Jã'ata'ni Diótfes pãi chũ'ũkũ pasa chini chũ'u tocha saosi'ere asacuhekũ, "Juan chũ'ũre chũ'ũkũma'mũ", chiniasomũ. ¹⁰ Jã'ajekũna repaũ cho'ochẽ mũsanũkona pa'icheja saisirũmũna peore kũaja'mũ chũ'u. Chũkũna'te rũa cu'ache cutukũasomũ repaũ. Jã'achi'a cho'oma'ũe chekũnare Jesucristo pa'iche'te che'choũũ chini sainare ũcuachi'a cuhekũasomũ repaũ. Ũcuachi'a chekũna repanare pojaũũ chiito ũsekũ Jesure cuasakuanupũ ja'me pa'iche ũsekũasomũ repaũ. ¹¹ Asarepajũ'u, chũ'u cuasakũ. Cu'ache cho'ona pa'iche ña chẽa ũcuaja'che pa'imanejũ'u.

Re'oja'che cho'ona pa'iche'te ña chēajǎ'ũ. Re'oja'che cho'ona Dios neenaa'me. Cu'ache cho'onata'ni Dios neenama'me.

¹² Demetrioreta'ni pãi ija'che i'kame: “Demetrio rua re'okũ'mũ. Dios chũ'ũñe ũcuarepa cho'okũ'mũ”, chiijũasome. Ũcuanũko repau'te jã'aja'ñe i'kaju ũcuarepare i'kame. Chũ'ũ ũcuachi'a, “Re'okũ'mũ repau’”, chiiũ kuakũ'mũ chekunare. Jorema'mũ chũ'ũ. Masimũ mũ'ũ jã'a.

Cuhacho i'kasi'ea'me

¹³⁻¹⁴ Mũ'ũre chũ'o rua kuara chiimũ chũ'ũ. Jã'ata'ni rupũ tochasi'epi kuacuhemũ chũ'ũ. Mũ'ũre na'mi sani ñara chiimũ chũ'ũ. Chũ'ũpi sakũna ti'jñeñe ñajũ cutujanaa'me mai. ¹⁵ Re'oja'che pa'ijũ'ũ mũ'ũ. Icheja pa'ina maire re'oja'che cho'ona Diore cuasana chũ'o saome mũ'ũre. Mũ'ũ pa'icheja pa'inare chũkũna'te chiinare chũ'o sa kuakaijũ'ũ. Re'omũ.

Juan

San Judas chũ'o tocha saosi'ea'me

Dios chẽacojñosinare Judas tocha saosi'ea'me

¹ Chũ'ũ, Judas, Santiago cho'jeuji, Jesucristo chũ'ũñe cho'okaikũji mũsanũkonare ija'ovana ie chũ'o tocha saomũ, mai Ja'kũ Diopi oiũ chẽa paakũna Jesucristo cu'ache ãsekaicojñonare. ² Diopi mũsanũkonare chiiũ oiũ rekoñoãna re'oja'che pa'iche karama'ñe ãsiku paau.

Jorechũ'o che'chona pa'iche'me

³ Asarepajũ'ũ, chũ'ũ majapãijana chũ'ũ cuasana. Mũsanũkonare Dios re'oja'che pa'iche jo'kasi'ena'me Repau maire vati toa saochẽ ãsekaiche'te kuaku rua tocha saouache cuasaku pa'isi'kua'mũ chũ'ũ mũsanũkonare. Jã'ata'ni chura chekere kuaku chũ'vachũ'ore tocha saochẽ pa'imũ chũ'ũre, mũsanũkonapi Diore masi cuasache'te peore cho'ore'ochetu'ka cho'oju cuasaju maire Repau neenare jo'kasi'ere ãcua cuasaju paaru chini. ⁴ Pãipi rua joremasinapi te'ena mũsanũkonani ja'me jovo chi'ijũna, jã'aja'ñe kuaku tochache pa'imũ chũ'ũre, Dios chũ'o pa'ikorovu aperũmũ, "Repana cu'ache cho'osi'e ro'ijanaa'me", chiiche tocha kũacojñosinapi mũsanũkonani ja'me pa'ijũna. Cu'anajeju ija'che chũ'vame repana: "Mai Cuasakũji Diopi maini oiũ cu'ache cho'ochẽ cuasamaũna ãcuauache cu'ache cho'oto re'omũ", chiiju chũ'vajũ Maire Paaku'te Jesucristo'te Mai Aire jachaju pa'inaa'me repana.

⁵ Ie ãcuare masinaretani mũsanũkonapi cuasaju che'chea'ju chini kuara chiimũ chũ'ũ: Maire Paaku Dios Israelpãi Egipto cheja pa'isinare etua ra Repau chũ'ũñe asa jachaju cuasamanare pãi peochejana jũnisõñe chũ'ũasomũ.

⁶ ãcuachi'a ángeles te'enare Repau chũ'ũ jo'kasi'ere pa'icuheju repanare uachechi'a paũ chiiju Repau pa'icheja eto si'arũmũ chijacheja pa'ichejana chẽa quẽo sũo paacheja'che paamũ Dios repanare, ãcuauko cho'osi'e ro'iche Repau chũ'ũmucusejatu'ka. ⁷ Aperũmũ pa'isina Sodoma vũ'ejoopo canana'me Gomorra vũ'ejoopo pa'ina repajoopoã kueñe cajoopoã pa'inana'me cho'ocojñosi'e ãcuachi'a cuasajũ'ũ. Repana pa'imanare ãcuauanare ja'me kãiju, umũpãi ãcuajanare umũneeju ãcuachi'a romi ãcuajanare romineeju cheke si'ache cu'a cho'oju pa'ijũna Dios repanani pe'rukũ sẽjokũ cho'oũna toa chachama'ñe uutoapi tuãni uosõasomũ, repana cu'ache cho'osi'e ro'i. Jã'aja'ñe cho'oasomũ Dios maipi repana cho'ocojñosi'ere

cuasa kuku cu'ache cho'oma'ñe pa'ijũ re'oja'chere cho'oju che'chea'ju chini.

⁸ Repana, musanukona pa'icheja pa'ina, cu'ache che'chona ũcuaja'che repana ɯo kãni ñañechi'are che'choju repana ca'nivũãpi cu'ache cho'oju, Maire Paaku chũ'ũñejẽ'e jachaju cuheju, cunaumu pa'ijũ chũ'unare ñomanarejẽ'e vajuchuma'ñe cu'ache cutunaa'me. ⁹ Angeles chũ'ukuta'ni Miguel, repau Moiseni tãra chini vati aina'me cavarumu, repauni vajuchuku cu'ache i'kama'ñe, "Diopi mu'u cu'ache cho'osi'e ro'i chũ'ua'ku", chiniasomu repau'te. ¹⁰ Repana jorechũ'o che'chonata'ni repana ñamamajñaruãna'me ñamanare cu'ache i'kanaa'me. "Rua masinaa'me chukuna", chiinata'ni cu'ava'na masichechi'a masinaa'me. Repana masichechi'a cho'oju si'arumu na'a rua cu'ache cho'oju cho'osõju pa'ime repana.

¹¹ Repanapi Caín pa'isi'ejache pa'ijũ chekunarejẽ'e cuasama'ñe cu'are cho'ojuña Diopi chũ'ũna rua chũova'nare cu'ache ti'jñeja'mu repanare. Ũcuachi'a kurire kooñu chini Balaam cho'osi'ejache cu'are ũcuache cho'oju pa'ime. Ũcuachi'a Coré cho'osi'ejache Dioní jachaju cho'osõjanaa'me repana, jachache ro'i.

¹² Musanukona chi'i sãinechi'a cuasaju pojoju ãu airumu ja'me chi'i chekunare jmamakarujẽ'e ña kukuma'ñe vajuchuache ñoñe cho'oju rua soju cono ũkuju ãu ãinaa'me repana. "Chekunare pãi kuiranaa'me chukuna", chinata'ni repanachi'a meñe kuiranaa'me. Jã'aja'ñe cho'oju oko rara chini rama'ñe tuta saochaja'che jorenaa'me repana. Ũcuachi'a sũkiñuã repañuã ãiñe kũirumu tĩ'ato kũimañuãja'ñe pa'ime. Saivũare ruta ũharena jũnisõsiñuãja'ñe pa'ime repana. ¹³ Ũcuachi'a repana cu'ache cuasache chiachaji fa'akuna sui'rika rua meno jĩ'richeja'che rua i'kaju vajuchuache cho'o ñoju pa'inaa'me repana. Ma'jñoko repana ku'ima'ña saiju cavesusõ tĩiñe saicheja'che cu'ache pa'ijũ Diopi chũ'ũna rua chijachejare ai saní pa'ijanaa'me repana.

¹⁴ Ũcuachi'a Enoc Adán majanajeu mamaku majanajeu chĩ pa'isi'ku Dios chũ'ore kuakaiu repana jorena cho'ocojñojañe ija'che kuaku i'kaasomu: "Diore Repau neena ángeles rua jainukona'me raĩna ñamu chũ'u. ¹⁵ Pãĩ ũcuanuko cho'osi'ere ro'iche chũ'ura chini raimu. Cu'anani repana cu'ache cho'osi'e ro'i, ũcuachi'a cu'anajeju Repauni jachaju cuheju cu'ache i'kasi'e ro'ia'ju chini chũ'ura chini raimu Repau", chiniasomu repau Enoc. ¹⁶ Repana jorena si'arumu ke'rechechi'a pa'ijũ, cu'ache i'kaju repanare uachechi'a cu'ache cuasanaa'me. Repana pa'ichechi'a meñe

i'kajũ pojonapi, chekũnare ũcuanani re'oja'che cho'okaapu chini jorejũ re'oja'cheja'che i'kanaa'me repana.

Ñarepajũ pa'ijũ'ũ; jorenapi cacũ'ojũ

17 Jã'ata'ni mũsanũkona chũ'ũ majapãijana chũ'ũ cuasana, asarepajũ'ũ. Maire Paakũ Jesucristo saosina mũsanũkonare kũasi'e cuasajũ'ũ, ija'che i'kasi'e: 18 "Na'a pa'isirũmũ Jesucristo chuta'a jo'e raimarũmũ pãĩ mũsanũkonana'me pa'ina Repau'te masi cuasamanajejũ pãĩsojanaa'me mũsanũkonare, repanare uachechi'a cu'ache cho'ojũ pa'inajejũ", chiisinaa'me. 19 Jã'aja'ñe i'kacojñosina mũsanũkonana'me pa'ina jorena ũcuanaa'me. Jesure cuasamana pa'iche pa'ijũ Dios Rekocho'te peojũ ũcuauache cho'ojũ cacũ'ojũna pãĩ te'ekuanuchi'a kũñũsõjũ pa'ime.

20 Jã'ata'ni mũsanũkona chũ'ũ majapãijana chũ'ũ cuasana, asarepajũ'ũ. Mũsanũkona cuasache'te Dios chũ'o na'a rũa che'chejũ masi rũhiñe pa'ijũ'ũ. Ũcuachi'a Dios Rekocho kũache'te sẽejũ pa'ijũ'ũ Repau'te. 21 Dios maire oiche'te cavesũma'ñe cuasajũ ũcuachi'a Maire Paakũ Jesucristo maini oijũ Dios pa'ichejana ai sajaumucusere cuasajũ cha'ajũ pa'ijũ'ũ.

22 Masi cuasamanare oijũ cho'okaijũ'ũ, masi cuasaa'jũ. 23 Toana tuãnisõcuhanaja'ñe cu'ache pa'inare tõũsejũ chẽa kũñoñeja'ñe cho'okaijũ'ũ. Chekũnare cu'ache cho'onare oijũ repaña cho'oche ña ũsejũ repaña cho'ocheja'che cho'oma'ñe re'oja'chere che'chojũ pa'ijũ'ũ.

Dioni pojokũ i'kasi'ea'me

24-25 Dios Ũcuate'eujĩ Maire Paakũ Jesucristo cho'okaisi'ejekũna maire vati toa sani uuche ũsekaikujĩ peore Masikujĩ cho'okaiũna Repau'te cuasache ũhasõma'ñe cuasajũ re'oja'che pa'ijũ rũa pojojũ pa'ijanaa'me. Jã'ajekũna Repau'te cuasache ũhasõmaneni cu'ache peonapi Repau'te re'oja'che ñokũ'te ti'jñeñe sani re'oja'che pa'ijanaa'me mai. Dios re'oja'che pa'iu, Aijekũ Pãĩ Ũcuanũkore Paakũ, peore Masiujekũ chuta'a cheja peorũmujẽ'e pa'iu irũmujẽ'e pa'iu si'arũmũ pa'ikũ'mũ Repau. Re'omũ.

Judas

San Juan cheja cho'ocojñojañere Diopi ñokuna ñaku tochasi'ea'me

Dios Jesucristo'te i'kakü ñosi'ere kumatü

¹ Ie chü'o iphuro tochasi'e icheja cheja churepara cho'ocojñojañere Dios Jesucristo'te kuaakü ñosi'easomü, Ūcuauji Repau neenani ũcuare ñokü kuaa'kü chini. Diopi kuaakü ñoyna Jesucristo asa chü'ü Juan Repau'te cho'оче cho'okaikü pa'ichejana ángelni raosi'kua'mü, ũcuare chü'uni kuaakü ñoa'kü chini. ² Dios i'kasi'ere ángelpi rani ñokü kuauna asa ũcuare kuaakü ie tocha saomü chü'ü musanukonare.

³ Ūcuauaku'te päiü'te iphuro tochasi'ere ñaku i'kakaikü'te re'oja'che ti'jñeja'mü. Repau ñaku i'kakaiche'te asa chëa cho'onare ũcuachi'a re'oja'che ti'jñeja'mü. Iphuro tocha kuasi'e cho'orümü tí'apí'ramü.

*Jesucristo'te cuasakuanupüäre sieterepajoopã canare
Juan tocha saosi'ere kumatü*

⁴ Chü'ü, Juanpi, musanukonare Asia cheja cajoopã si-eterepajoopã canare Jesucristo'te cuasakuanupüäre iere chü'o tocha saomü: Dios irümü pa'imü. Chuta'a cheja cho'omarümü pa'ikuasomü Repau. Ūcuachi'a si'arümü pa'ikü'mü Repau. Ūcuauji oiü re'oja'che cho'okaau musanukonare, pojojü paarü chini. Ūcuachi'a Dios Rekocho Repau chü'üku ñu'isaivü ti'jñeñe'te pa'iu re'oja'che Cho'okairekochoji oiü re'oja'che cho'okaau musanukonare, pojojü paarü chini. ⁵ Ūcuachi'a Jesucristo Dios pa'iche chü'o ũcuarepa Kuaaküji oiü cho'okaau musanukonare, pojojü paarü chini. Repau Jesucristo jo'e jü'imanejañere chareparo jüni vajuraisikua'mü. Ūcuachi'a cheja pa'inare päi chü'ünare ũcuanuko Aia'mü Repau. Repau Jesucristo maini oiü mai cu'ache cho'оче'te ro'ikaiü jünisösi'kua'mü.

⁶ Repau Jesucristo maire Repau chü'üñe'te cho'ojü na'a pa'isirümüna Repauna'me chü'üjü paarü chini chëa paamü. Ūcuachi'a maipi Repau Puka'küni Dioni phairipäi cho'okaicheja'che cho'okaijü paarü chini jo'kamü Repau maire. Päi ũcuanuko cuasajü si'arümü cuhamañe re'oja'che i'kajü paarü Repau'te. Ūcuachi'a Repauji päi ũcuanukore si'arümü chü'üku paau. Já'aja'ñe paau.

⁷ Dios Raosi'küre Cristo'te pikona'me cajeuna päi ũcuanuko ñajanaa'me,

Repaŭ'te vanisōsina jojosiŋajatŭ'ka.

Pāi si'achejña pa'ina Repaŭni ña kŭkŭcajeŋani rŭa oi-
janaa'me.

¡Jā'aja'ñe paŭŭ!

⁸ Pāi Ūcuaukore Paakŭ Dios, Peore Masiŭ ija'che i'kamŭ: "Chuta'a cheja cho'omarŭmujē'e pa'iu si'arŭmŭ pa'ikŭ'mŭ chŭ'ŭ", chiimŭ. Dios irŭmujē'e pa'iu chuta'a cheja cho'omarŭmŭ pa'ikŭasomŭ Repaŭ. Ūcuachi'a si'arŭmŭ pa'ikŭ'mŭ Repaŭ.

Jesucristo'te vajuchŭache ñokŭ'te ñasi'ere kŭamŭ

⁹ Chŭ'ŭ, Juan, mŭsanŭkona Cuasakŭ'te Jesucristo'te cuasakŭjekŭ mŭa'chŭja'iu'mŭ. Mŭsanŭkonare Jesucristoni cuasajŭna cu'ache ti'jñeñeja'ñe chŭ'ŭre ũcuaja'che Repaŭ'te cuasakŭjekŭna ũcuaja'che ti'jñesi'kŭa'mŭ. Maire Paakŭ Jesucristo cho'okaimŭ maire, cu'ache ti'jñecojñonijē'e Repaŭ'te cuasache'te ũhasōmanea'ju chini. Aperŭmŭ chŭ'ŭpi Dios chŭ'ore chŭ'vakŭ Jesucristo pa'iche'te kŭakŭna asa pāi chŭ'ŭre chēa, pāi pejuupona Patmos juupona sa jo'kasōsinaa'me. ¹⁰ Sa jo'karena pa'iu pŭaumucusena Dios Rekochoji cho'okŭna chŭ'ŭ cho'jepi pāiŭ i'kache trompetavŭ juhijŭna rŭa asocheja'che rŭa i'kache'te asasi'kŭa'mŭ chŭ'ŭ. ¹¹ Chŭ'ŭre i'kache ija'che chiiche'te asasi'kŭa'mŭ chŭ'ŭ: "Chuta'a cheja cho'omarŭmujē'e pa'iu si'arŭmŭ pa'ikŭ'mŭ chŭ'ŭ. Mŭ'ŭ ñajañe utija'okorovŭna tocha Asia cheja cajoopoā sieterepajoopoā canani Jesucristo'te cuasakuanupŭāre saojŭ'ŭ, Efeso vŭ'ejoopo canare, Esmirna vŭ'ejoopo canare, Pérgamo vŭ'ejoopo canare, Tiatira vŭ'ejoopo canare, Sardis vŭ'ejoopo canare, Filadelfia vŭ'ejoopo canana'me Laodicea vŭ'ejoopo canare", chiiche'te.

¹² Jā'aja'ñe i'kaŭna asa chŭ'ŭre i'kasi'kŭni ñara chini chŭrisi'kŭa'mŭ chŭ'ŭ. Chŭri ñato pachokuripi cho'osisaivŭā ŭoñōā pa'isaivŭāpi sieterepasaivŭā nukasi'kŭa'mŭ. ¹³ Ūcuaja'che repasaivŭā chenevŭna Jesucristo'te Dios Raosi'kŭre maija'iu nukakŭni ñasi'kŭa'mŭ chŭ'ŭ. Kāa cŭ'achajatŭ'ka repacuecho pa'ikāa ju'ikŭji ā'capŭ pachokurime'te tŭisi'kŭa'mŭ Repaŭ. ¹⁴ Repaŭ raña oveja rañaja'ñe poja'isi'kŭa'mŭ. Ūcuaja'che nieve poja'icheja'che pojaraña paasi'kŭa'mŭ. Repaŭ ñakocaā toaja'che ñosi'kŭa'mŭ chŭ'ŭre. ¹⁵ Repaŭ cŭ'a pachocŭna toana pojŭna ko'sija'icheja'che ko'sijacŭ'a paasi'kŭa'mŭ Repaŭ. Ūcuachi'a, Repaŭ i'kache okopi chā'iu asocheja'che asosi'kŭa'mŭ chŭ'ŭre. ¹⁶ Repaŭ ŭjajŭtŭre ma'jñoko sieterepanare cājisi'kŭa'mŭ. Ūcuachi'a Repaŭ chŭ'opoji

va'ti ka'chakã'ljño jãjusuva'tipi etasi'kua'mu. Repau chia ũcuachi'a re'o pa'iuna ũsuu rua miaku ko'sija'icheja'che rua ko'sijachia ñosi'kua'mu chu'ure.

17 Repauni ña jūnisōsi'kujache repau ti'jñeñena tãisi'kua'mu chu'u. Tāni ũhiuna ũjajūtupi jaku ija'che i'kasi'kua'mu repau chu'ure: "Vajuchumanejũ'u. Chuta'a cheja cho'omarumujē'e pa'iu si'arumu pa'iku'mu chu'u.

18 Ai pa'iku'mu chu'u. Jūnisōsi'kuta'ni vajurani pa'iu si'arumu pa'ijachere pa'iku'mu chu'u. Chu'ure llavemaka paakujache pa'iuna pãire jū'isina pa'ichejana chũu saouato chũ'ure'omu. ũseuato ũsere'omu. 19 Mu'u ñasi'e chura cho'ocojñoñena'me cho'je cho'ocojñojañe peore tochajũ'u.

20 Mu'u ñasi'e pa'iche chu'uchi'a masiche'te mu'upi masia'ku chini kuaja'mu chu'u mu'ure, chu'u ũjajūtũ cãjisi'e majñoko pa'ichena'me ũoñoã pa'isaivũã pachokuripi cho'osisaivũã pa'iche. Majñoko sieterepana mu'u ñasina Jesucristo'te cuasakuanupũãre sieterepajoopõã canare chũ'unaja'ñea'me. ũcuachi'a ũoñoã pa'isaivũã sieterepasaivũã mu'u ñasi'e Jesucristo'te cuasakuanupũã sieterepajoopõã canaja'ñea'me", chiisi'kua'mu Repau chu'ure.

Sieterepajoopõã pa'inare Jesucristo'te cuasakuanupũãre tocha saosi'ere kuamu

2

Efeso vu'ejoopo canare chu'o tocha saosi'ea'me

1 ũcuarumu Jesucristo jo'e i'kasi'kua'mu chu'ure. "Efeso vu'ejoopo canare chu'ure cuasakuanupu chũ'uku'te ija'chere tocha saojũ'u mu'u", chiisi'kua'mu.

Chu'u ũoñoã pa'isaivũã sieterepasaivũã chenevũji majñoko sieterepanare ũjajūtũre cãjiku nuka ku'ikujī Jesucristo ija'che i'kamũ musanũkonare: 2 Musanũkona cho'ojũ pa'iche peore masimu chu'u. Chu'u chũ'ũñe rua cho'ome musanũkona. Chu'uni cuasajũna musanũkonare cu'ache ti'jñetojē'e re'oja'che pa'iche ũhasõma'me musanũkona. ũcuachi'a cu'ache cho'onare ja'me pa'icuhena'me musanũkona. ũcuachi'a chu'u chu'o che'chokaimanapi, "Jesucristopi raõna Repau chu'o che'chonaa'me chũkũna", chiijũna asani, "¿ũcuanaa'ñe ina? ¿Jorenaa'ñe?", chini cuasa repa pa'iche'te ña masi, "Jorenaa'me ina", chiinaa'me musanũkona.

3 Iere masimu chu'u: Chu'u chũ'ũñe cuhama'ñe cho'ojũ pa'inaa'me musanũkona. Chu'uni cuasajũna

mʉsanʉkonare cu'ache ti'jñetojẽ'e chʉ'u chũ'uñe ũhasõma'ñe ũcua cho'ojʉ pa'ime mʉsanʉkona. ⁴ Jã'ata'ni mʉsanʉkona pa'iche iere cuhemʉ chʉ'u: Chʉ'ure mʉsanʉkona apɛcuasarʉmʉ rʉa chiisinaa'me. Jã'ata'ni chura ũhasõ apɛrʉmʉ chiisi'aja'che chiima'me mʉsanʉkona chʉ'ure. ⁵ Mʉsanʉkona apɛrʉmʉ chʉ'ure rʉa chiisi'ere cuasajʉ mʉsanʉkona pa'iche saño cu'ache cho'oche'te ũhasõ mʉsanʉkona apɛrʉmʉ re'oja'che cho'ojʉ pa'isi'aja'che jo'e cho'ojʉ pa'ijũ'u, chʉ'uni rʉa chiiʉ. Jã'aja'ñe cho'oma'to chʉ'u rani mʉsanʉkona ʉoñoã pa'isaivʉ tʉasõja'mʉ. ⁶ Jã'ata'ni nicolaítapãi cu'ache cho'oche'te chʉ'u cuhecheja'che ũcuaja'che cuheʉ re'oja'che cho'onaa'me mʉsanʉkona.

⁷ Chʉ'ure cuasakuanupũãre Dios Rekocho i'kache asa chẽa cho'ʉana ũcuanʉko asa chẽajũ'u. Dios Rekocho ija'che i'kamʉ: "Jesucristoni cuasajʉ cu'ache cho'ocojñonata'ni Repa'ute cuasache ũhamanesinare vajʉsũkiñʉ Dios pa'icheja cañʉ kũisi'ere ãuja'mʉ chʉ'u", chiimʉ, chiisi'kua'mʉ Jesucristo.

Esmirna vʉ'ejoopo canare chʉ'o tocha saosi'ea'me

⁸ Ũcuarʉmʉ Jesucristo jo'e i'kasikua'mʉ chʉ'ure. "Esmirna vʉ'ejoopo canare chʉ'ure cuasakuanupũ chũ'uku'te ija'chere tocha saojũ'u mʉ'u", chiisi'kua'mʉ.

Chuta'a cheja cho'omarʉmʉjẽ'e Si'arʉmʉ Pa'ikaji jũnisõ vajʉraisi'kʉ Jesucristo ija'che i'kamʉ chʉ'u mʉsanʉkonare: ⁹ Mʉsanʉkona cho'ojʉ pa'iche peore masimʉ chʉ'u. Chʉ'uni cuasajʉna mʉsanʉkonare cu'ache ti'jñeñe masimʉ chʉ'u. Ũcuachi'a mʉsanʉkona neemajñaruã chekunapi cuheʉ tʉtesõrena mʉsanʉkona chʉova'na pa'iche masimʉ chʉ'u. Jã'ata'ni mʉsanʉkona rekoñoã kurina pa'icheja'che karama'ñe re'oja'che pa'ijanaa'me mʉsanʉkona. Ũcuachi'a, "Judío pãijeʉ Dios neenaa'me chʉkʉna", chiinapi mʉsanʉkonare cu'ache cutuche masimʉ chʉ'u. Jã'ata'ni vati chũ'uñechi'a cho'onajeʉ repa' neenaa'me repana.

¹⁰ Mʉsanʉkonare cu'ache ti'jñejañere cuasani vajʉchʉmanejũ'u. Asarepajũ'u. Mʉsanʉkonare vati chʉ'ure cuasache'te ũhasõa'jʉ chini pãipi mʉsanʉkonare pãi chẽavʉ'ena cuaoa'jʉ chini chũ'ujá'mʉ. Dierɛpaumucujña cu'ache cho'ocojñojʉ chʉova'na pa'ijanaa'me mʉsanʉkona. Chʉ'uni cuasajʉna pãi chekʉrʉmʉ mʉsanʉkonare vanisõñʉ chiijanaa'me. Jã'ata'ni jã'aja'ñe cho'oto jũ'iñe'te vajʉchʉjʉ chʉ'ure cuasache ũhasõmanejũ'u mʉsanʉkona. Chʉ'ure

cuasache ũhasõmaneru Dios pa'ichejare ai sani paapu chini jo'kaja'mu chu'u musanukonare.

¹¹ Chu'ure cuasakuanupũare Dios Rekocho i'kache asa chẽa cho'ouana ũcuanuko asa chẽajũ'u. Dios Rekocho ija'che kũamũ: "Musanukona Jesucristoni cuasaju cu'ache cho'ocojõnata'ni Repau'te cuasache'te ũhasõmaneni vati toa saimanejanaa'me", chiimũ, chiisi'kua'mũ Jesucristo.

Pérgamo vũ'ejoopo canare chu'o tocha saosi'ea'me

¹² Ūcuarũmũ Jesucristo jo'e i'kasi'kua'mũ chu'ure. "Pérgamo vũ'ejoopo canare chu'ure cuasakuanupũ chũ'uku'te ija'chere tocha saojũ'u mũ'u", chiisi'kua'mũ.

Repau chu'opo'te va'ti ka'chakã'jõo jũjusuva'ti Paakuji Jesucristo ija'che i'kamũ chu'u musanukonare:

¹³ Musanukona cho'oju pa'iche peore masimũ chu'u. Vati ai chũ'ucojõna pa'ijoopo pa'inata'ni chu'ure cuasache ũhasõma'ñe ũcua cuasaju pa'inaa'me musanukona.

Ūcuauji chũ'uuna repau chũ'uñe cho'ona chu'u pa'iche masi kũakaiku'te Antipare vanisõñe ñasinata'ni chu'ure cuasache ũhasõmanesinaa'me musanukona.

¹⁴ Jã'ata'ni musanukona pa'iche iere cuhemũ chu'u: Musanukonare ja'me pa'ina te'ena aperũmũ pa'isi'ku Balaam chu'vasi'ea'che chu'vana chu'vache ũhacuhena pa'ime. Aperũmũ repau Balaam Israelpãire cacũ'oa'ku chini Bala'te rũa chu'vaasomũ. Chu'vauna asa repau Balac Israelpãire cacũ'ora chini, "Rupu tũosiva'nare, Dioa'mũ iku, chiicojõnare isisi'e ãu ãiju pa'ijũ'u.

Ūcuachi'a pãi ũcuauanare ja'me kãiju pa'ijũ'u", chiuu rũa chu'vaasomũ, repanani cacũ'orepara chini.

¹⁵ Ūcuachi'a musanukonare ja'me pa'ina te'ena nicolaítapãi chu'vache ũhacuhena pa'ime. ¹⁶ Jã'ajekuna repa na chu'vache'te ũhasõ Dioni cuasaju jovojuũ'u. Jã'aja'ñe cho'oma'to jmamakarũ pa'isirũmũna musanukona pa'ichejana sani chu'u chu'opo etava'tipi cu'ache cho'oja'mũ chu'u repanare.

¹⁷ Chu'ure cuasakuanupũare Dios Rekocho i'kache asa chẽa cho'ouana ũcuanuko asa chẽajũ'u. Dios Rekocho ija'che i'kamũ: "Jesucristoni cuasaju cu'ache cho'ocojõnata'ni Repau'te cuasache ũhamanesinare chu'u cũnaũmũ chave paache manacaãre ãuja'mũ chu'u.

Ūcuachi'a catapũã pojarũãre repa na mami mamare tochasipũãre te'epũãchi'a isija'mũ chu'u repanare. Repa na mami mama te'eũjẽ'e masimanejanaa'me. Catapu koosi'kuchi'a masija'mũ", chiimũ,

¹⁷ Chu'ure cuasakuanupũare Dios Rekocho i'kache asa chẽa cho'ouana ũcuanuko asa chẽajũ'u. Dios Rekocho ija'che i'kamũ: "Jesucristoni cuasaju cu'ache cho'ocojõnata'ni Repau'te cuasache ũhamanesinare chu'u cũnaũmũ chave paache manacaãre ãuja'mũ chu'u.

Ūcuachi'a catapũã pojarũãre repa na mami mamare tochasipũãre te'epũãchi'a isija'mũ chu'u repanare. Repa na mami mama te'eũjẽ'e masimanejanaa'me. Catapu koosi'kuchi'a masija'mũ", chiimũ,

¹⁷ Chu'ure cuasakuanupũare Dios Rekocho i'kache asa chẽa cho'ouana ũcuanuko asa chẽajũ'u. Dios Rekocho ija'che i'kamũ: "Jesucristoni cuasaju cu'ache cho'ocojõnata'ni Repau'te cuasache ũhamanesinare chu'u cũnaũmũ chave paache manacaãre ãuja'mũ chu'u.

chiisi'kua'mu Jesucristo.

Tiatira vu'ejoopo canare chu'o tocha saosi'ea'me

¹⁸ Ūcuarumu Jesucristo jo'e i'kasi'kua'mu chu'ure. "Tiatira vu'ejoopo canare chu'ure cuasakuanupu chũ'uku'te ija'chere tocha saojũ'u mu'u", chiisi'kua'mu.

Ñakocaã toñaja'ñe Paakũji chu'u cũ'a pachocuna toana pojuna ko'sija'icheja'che ko'sijacũ'a Paakũji Dios Mamaku ija'che i'kamũ chu'u musanukonare: ¹⁹ Musanukona cho'ojũ pa'iche peore masimu chu'u. Chu'uni chiiju cuasame musanukona. Ūcuachi'a chu'ure cuasanare oiju re'oja'che cho'okainaa'me musanukona. Chu'uni cuasajuna cu'ache ti'jñetojẽ'e chu'ure cuasache ũhasõmanaa'me musanukona. Musanukona mama cuasarumu cho'osi'e na'a rua re'oja'che cho'ojũ pa'ime chura. ²⁰ Jã'ata'ni musanukona pa'iche iere cuhemũ chu'u: Jezabel cu'ache chu'vache musanukona ãsema'ñere. "Dios chu'o kuako'mo chu'u", chiiko'mo repao. Jã'ata'ni musanukonare chu'u neenare cu'ache'te chu'vako te'enare cacu'osõmo repao. Ūcuaoji chu'vakona asa chẽa re'oja'che pa'iche ũhasõ pãi ũcuauanare ja'me kãiju pa'ime repaña. Ūcuachi'a rupũ tũosiva'nare, "Dioa'mu iku", chiicojñova'nare jo'kasi'e ãu ãiju pa'ime repaña.

²¹ Repao cu'ache cho'oche'te ũhasõ re'oja'che paao chini chuta'a cu'ache cho'oma'ñe cha'amũ chu'u repao'te. Jã'ata'ni chuta'a ũcuauanare ja'me kãiñe ũhasõma'mo repao. ²² Jã'ajekuna repao'te ravũ cho'oja'mu chu'u. Repao'te ja'me kãinare ũcuachi'a repanapi cu'a cho'oche'te ũhasõma'to rua cu'ache ti'jñeñe cho'oja'mu chu'u repanare. ²³ Repao mamachii ũcuachi'a vanisõja'mu chu'u. Chu'upi jã'aja'ñe cho'ouna asani chu'ure cuasakuanupũ ũcuanuko chu'u pãi ũcuanuko cuasachena'me repaña rekoñoã pa'iche peore masiche masijanaa'me. Ūcuachi'a musanukonare te'enarechi'a re'oja'che cho'osi'ena'me cu'ache cho'osi'e ro'iche chũ'ujamũ chu'u. ²⁴ Musanukona Tiatira vu'ejoopo cana te'ena repao cu'ache chu'vache asacuhena pa'ime. Ūcuachi'a, "Vati ai te'eũ masiche'te che'chonaa'me chukuna", chiina chu'vache asañu chiima'ñe pa'inaa'me musanukona. Cheke na'a rua cho'ovesache chu'vama'mu chu'u. ²⁵ Jã'ata'ni, "Musanukona chu'ure cuasache ũhasõma'ñe chu'u jo'e rairumujatũ'ka cuasaju pa'ijũ'u", chiiju chu'vamũ chu'u.

²⁶ Musanukonapi cu'ache che'chona chu'vache'te asa cho'oma'ñe chu'u chũ'uñechi'a jũnisõrumujatũ'ka

ũhasõma'ñe cho'oru pãi si'achejña pa'inare chũ'uñe'te jo'kaja'mu chũ'u musanukonare. ²⁷ Chu'ure Ja'ku pãire chũ'ua'ku chini jo'kasi'ea'che musanukonare pãi si'achejña pa'inani chũ'ua'ju chini jo'kaja'mu chũ'u. Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e musanukona chũ'uju cho'ojachere ija'che kamu:

Pãire chũ'uju repanare cuhenare cu'ache chũ'ujanaa'me repaña,

chiimu. ²⁸ Ūcuachi'a chũ'u pa'icheja si'arumu sani pa'ijachena'me cheke si'ache re'oja'che ĩsija'mu chũ'u musanukonare.

²⁹ Chu'ure cuasakuanupuãre Dios Rekocho i'kache asa chẽa cho'õana ũcuanko asa chẽajũ'u, chiisi'kua'mu Dios Mamaku.

3

Sardis vu'ejoopo canare chu'o tocha saosi'ea'me

¹ Ūcuarumu Jesucristo jo'e i'kasi'kua'mu chu'ure. "Sardis vu'ejoopo canare chu'ure cuasakuanupu chũ'uku'te ija'chere tocha saojũ'u mu'u", chiisi'kua'mu.

Dios Rekocho re'oja'che Cho'okairekocho Paakujj ma'jñoko sieterepanare Cãjikujj Jesucristo ija'che i'kamũ chũ'u musanukonare: Musanukona cho'ojũ pa'iche peore masimu chũ'u. Pãi musanukona pa'iche ñani, "Dioni cuasaju Repau chũ'uñe cho'onajeju re'oja'che pa'inaa'me ina", chiime. Jã'ata'ni rekoñoã cu'ache cuasaju pa'inaa'me musanukona. ² Jã'ajekuna musanukona che'chesi'ere Dios chũ'uñe'te cavesuma'ñe cho'ojũ pa'ijũ'u, cu'ache pa'imaneñu chini. Diopi ñato re'oja'che cho'omanaa'me musanukona. ³ Ūcuachi'a musanukona che'chesi'ere Dios chũ'uñe'te cavesuma'ñe cuasaju cu'ache cho'ochete ũhasõ aperumu musanukona cho'osi'ea'che re'oja'chere cho'ojũ pa'ijũ'u. Musanukona che'chesi'e Dios chũ'uñe cho'oma'to põse ñaaũ rai cuasomarumuna raicheja'che rani cu'ache cho'oja'mu chũ'u musanukonare. ⁴ Jã'ata'ni musanukona te'ena Dios chũ'uñe che'chesi'ere cavesuma'ñe ũcua cuasaju cho'ojũ re'oja'che pa'ime. Musanukona re'oja'che pa'iche ro'i Dios pa'ichejare sani pa'ijũ kãña pojakãñare ju'ijũ chũ'una'me nũka kuhapũ chini jo'kaja'mu chũ'u.

⁵ Ūcuachi'a chũ'uni cuasaju cu'ache cho'ocojñonata'ni chu'ure cuasache ũhamanesina Dios pa'ichejare sani pa'ijũ kãña pojakãñare ju'ijũ pa'ijanaa'me. Ūcuachi'a Diona'me pa'ijana cunaumu pa'iphũro utija'ophũro tochasi'e repaña mami tãnosõmanaja'mu chũ'u. Jã'aja'ñe

cho'omañe na'a pa'isirumuna Ja'kuna'me Repaṁ neena ángeles asaju'te, "Chu'u neenaa'me ina", chiija'mu chu'u repanare, chu'ure cuasache ũhamanesinare.

⁶ Chu'ure cuasakuanupũäre Dios Rekocho i'kache asa chëa cho'omana ũcuanũko asa chëajũ'u, chiisi'kua'mu Jesucristo.

Filadelfia vu'ejoopo canare chu'o tocha saosi'ea'me

⁷ Ūcuarumu Jesucristo jo'e i'kasi'kua'mu chu'ure. "Filadelfia vu'ejoopo canare chu'ure cuasakuanupũ chũ'uku'te ija'chere tocha saojũ'u mu'u", chiisi'kua'mu.

Chu'u Jesucristo re'oja'chechi'a Cho'oku jmamakarujë'e jorema'kua'mu. Aperumu pa'isi'ku David pã chũ'usi'ēja'che chũ'umasiku'mu chu'u, David

Jojosikujeku. Jã'ajekuna chu'upi chũ'uto pãiu'te te'euterejë'e chu'u chũ'uñe ũsecu'amu. Ūcuachi'a

chu'upi chũ'uma'to pãiu'te te'euterejë'e chũ'ucu'amu. Jã'aja'ñe Pa'ikujji Jesucristo ija'che i'kamũ chu'u

musanukonare: ⁸ Musanukona cho'ojũ pa'iche peore masimu chu'u. Asarepajũ'u. Te'evanata'ni chu'u

chu'ore asa jachama'ñe pa'ijũ chu'ure cuasache'te ũhasõmarũna jatisa'aro vatakaicheja'che cho'okaimu

chu'u musanukonare, chu'u chũ'uñe'te cho'ojũ paapu chini. Repasa'aro pãiu'te te'euterejë'e jeocu'acheja'che

chu'u chũ'uñe musanukona cho'oche pãiu'te te'euterejë'e ũsecu'aja'mu. ⁹ Ūcuachi'a vati ai neenapi, "Judío pãijeju

Dios neenaa'me chũ'kana", chiijũ jorenapi musanukona ti'jñeñena ro're ñuapu chini chũ'uja'mu chu'u.

Musanukona pa'iche'te ñaju, ro're ñu'ijũ, "Jesucristo oicojñonaa'me ina", chiijũ masijanaa'me repa.

¹⁰ Chu'u musanukonare, "Chu'uni cuasaju cu'ache cho'ocojñonata'ni chu'ure cuasache ũhasõmanejũ'u",

chiiũ chũ'usi'ere jachama'ñe ũcuarepa cho'onajejũna pã ũcuanukore cu'ache ti'jñerumu tĩ'aru cho'okaija'mu

chu'u musanukonare. Reparumu tĩ'ato pã ũcuanuko chu'upi repa rekoñoãna kuauna repa chu'ure masi

cuasachena'me cuasama'ñe meñe cuasa masijanaa'me.

¹¹ Cuasarepaju pa'ijũ'u. Na'mi cajeja'mu chu'u. Musanukona che'chesi'e Dios chũ'uñe ũhasõma'ñe

cuasaju cho'ojũ pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'oni Dios re'oja'che ïsira chiiche koojanaa'me musanukona

ũhasõmanesi'e ro'i. Jã'aja'ñe cho'oru te'eujë'e tua koosõkaimanejanaa'me musanukonare. ¹² Chu'uni

cuasaju cu'ache cho'ocojñonata'ni chu'ure cuasache ũhasõmanesinare Dios vu'e catuupu etama'ñe ai pa'icheja'che Repa pa'ichejare ai sani paapu chini

jo'kauna repacheja jmakaruje'e etama'ne si'arumu pa'ijanaa'me repana. Dios neenajeju Repau pa'ijoopo Jerusalén mama v'ejoopo canaa'me ina, chiimũ chũ'u. Dios repajoopo cnaumupi casoja'mũ. Ũcuachi'a repanare chũ'u mami mamare ve'oja'mũ chũ'u.

¹³ Chũ'ure cuasakuanupũäre Dios Rekocho i'kache asa chẽa cho'ohana ũcuanũko asa chẽajũ'u, chiisi'kua'mũ Jesucristo.

Laodicea v'ejoopo canare chũ'o tocha saosi'ea'me

¹⁴ Ũcuarumu Jesucristo jo'e i'kasi'kua'mũ chũ'ure. "Laodicea v'ejoopo canare chũ'ure cuasakuanupu chũ'uku'te ija'chere tocha saojũ'u mũ'u", chiisi'kua'mũ.

Chũ'u Jesucristo chũ'u cho'ora chiiche peore ũcuarepa cho'okũ'mũ. Ũcuachi'a chũ'u ñasi'e jorema'ne ũcuarepare kũakũ'mũ chũ'u. Diopi chũ'ũna chejana'me pãi peore cho'oasomũ chũ'u. Jã'aja'ne Pa'ikũji Jesucristo ija'che i'kamũ chũ'u mũsanũkonare: ¹⁵ Mũsanũkona cho'ojũ pa'iche peore masimũ chũ'u. Mũsanũkona chũ'ure cuasanata'ni masi cuasama'me. Ũcuachi'a chũ'ure masi cuasamanata'ni mũsanũkona ũhasõma'ne pa'iche masimũ chũ'u. Jã'ajekũna mũsanũkonapi chũ'ure chini rũa cuasato rũa re'ora'amũ. Jã'ata'ni chũ'uni masi cuasacuheni ũhasõjũ'u chiimũ chũ'u. ¹⁶ Chũ'ure cuasache ũhama'me mũsanũkona. Jã'ata'ni chũ'ure rũa cuasama'me. Jã'ajekũna mũsanũkonare chũ'ure cuasanata'ni masi cuasamanajejũna oko jmajũuru asuche ũku ña rĩocuhekũ tutusõñeja'ne cuheja'mũ chũ'u mũsanũkonare.

¹⁷ Ija'che i'kanaa'me mũsanũkona: "Pãi kurina karama'ne paacheja'che chũkũna chiiche peore paaju re'oja'che pa'ijũna te'emakarujẽ'e karama'kua'mũ chũkũna'te", chiinaa'me. Jã'aja'ne i'kanata'ni cu'ache pa'ijũ mũsanũkona rekoñoã ñakocaã na'asõsinaja'ne chũova'na pa'ijũ kãña peova'naja'ne pa'inaa'me mũsanũkona. Jã'aja'ne pa'inata'ni mũsanũkona rekoñoã pa'iche vesũme. ¹⁸ Jã'ajekũna mũsanũkonare ija'che chũ'vamũ chũ'u: Mũsanũkona rekoñoãpi pãi kurina karama'ne pa'icheja'che re'oja'che pañũ chini chũ'uni pachokurija'chere re'oja'chere koojũ'u. Ũcuachi'a mũsanũkona ca'nivũã kãña peojũ ju'imaruña vajũchũache ñosica'nivũãre sacha juñũ chini chũ'uni kãña pojakãñaja'ñere koojũ'u. Ũcuachi'a mũsanũkona ñakocaã suirijache ũkoja'che chũ'uni koojũ'u, suirirena ñokũna ñañũ chini. ¹⁹ Chũ'u chiinare ũcuanũkore cu'ache cho'ochete ũhasõ re'oja'che paaru chini rũa

i'kaku cu'ache ti'jñeñe cho'okumũ chũ'u, repanapi re'oja'che pa'ima'to. Jã'ajekuna musanukona chũ'ure jmamakarũ cuasaju pa'iche'te ũhasõ jo'e chũ'uni na'a rua cuasaju pa'ijũ'u.

²⁰ Asarepajũ'u. Chũ'u musanukonare vũ'ena rani jatisa'aro'te nukaku soicheja'che soiũ pa'imũ. Jã'aja'ñe chũ'upi soiũna pãiu ũcuauakuji asa jatisa'aro vat-acheja'che chũ'uni na'a rua cuasato vũ'ena kaka pũũ ũcuauana'me ãu ãiñeja'ñe repau rekocho'te ja'me pa'iu sãiñechi'a pojojũ pa'ijanaa'me chũkuna. ²¹ Chũ'ure cuhenare cajejani Ja'ku chũ'uku ñu'isaivũ kueñe pũũ ja'me ñu'iu chũ'ukumũ chũ'u. Chũ'uni cuasaju cu'ache cho'ocojñonata'ni chũ'ure cuasache ũhasõmanesinare chũ'u ũcuaja'che repanare chũ'u chũ'uku ñu'isaivũ kueñe pũũ ñu'ijũ chũ'una'me chũ'ua'jũ chini jo'kaja'mũ.

²² Chũ'ure cuasakuanupũãre Dios Rekocho i'kache asa chẽa cho'oũana ũcuauũko asa chẽajũ'u, chiisi'kua'mũ Jesucristo.

4

Cũnaũmũ cana Diore pojojũ re'oja'che i'kache'te kũamũ

¹ Jã'aja'ñe cho'ocuhasiũmũ cũnaũmũ ñato jatisa'aro vatasisa'aro pa'isi'kua'mũ. Ũcuachi'a aperũmũ chũ'ure trompetavũ juhijũna asocheja'che rua asoche i'kasi'ku jo'e ija'che i'kasi'kua'mũ: "Ichejana mũijũ'u. Na'a pa'isiriũmũ ti'jñejañere mũ'uni ñora", chiisi'kua'mũ.

² Reparũmũ chũ'ure Dios Rekochoji cho'okaiũna ñaku cũnaũmũ Repau pa'icheja pãi chũ'una ñu'isaivũ Ñu'ikuni ñasi'kua'mũ chũ'u Repau'te Diore. ³ Repasaivũ ñu'iku jaspè catarũã pachoko'sija'icheja'che ko'sija'iu ũcuachi'a cornalina cata maako'sijapuãja'ñe ko'sija'iu ñosi'kua'mũ chũ'ure. Repau ñu'isaivũ ũcuachi'a ma'ñarekovũ esmeralda cata vĩjako'sija'icheja'che ko'sija'ivũji rũhiso'koro pa'isi'kua'mũ. ⁴ Ũcuachi'a chekusaivũã veinticuatrorepasaivũã repasaivũ pa'iche rũhiso'koro pa'isi'kua'mũ.

Ũcuasaivũãre aina veinticuatrorepana ñu'isinaa'me. Kãña pojakãñare ju'ijũ tuhivũã pachokurivũãre tuhijũ ñu'isinaa'me repana ũcuauũko.

⁵ Ũcuachi'a Dios ñu'isaivũ rũichejapi fe'nekũ rua asoche curusi'kua'mũ. Ũcuachi'a repasaivũ ti'jñeñe'te uoñoã pa'isaivũã sieterepasaivũã nukaku uuku pa'isi'kua'mũ. Jã'asaivũã sieterepasaivũã Dios Rekochoja'chea'me.

⁶ Ũcuachi'a repasaivũ ti'jñeñe'te mar chiaraja'chepi joicũna ko'sija'iu etajaiche ñoñeja'ñe pa'isi'kua'mũ. Ũcuachi'a

repasaivũ rũichejare vajupãi ũcuaka'chapana repana ca'nivũãre si'acaca'nivũã tijñapa cakã'jñona'me cho'je cakã'jño ñakocaã paanapi si'acakã'jño pa'isinaa'me. ⁷ Repana vajupãi te'eũ león chaija'iu pa'isi'kua'mũ. Chekũ toroja'iu pa'isi'kua'mũ. Chekũ pãi chia paasi'kua'mũ. Jo'e chekũpi tao cãva ku'ikũja'iu pa'isi'kua'mũ. ⁸ Repana vajupãi kue'chaka te'eũ seirepakachi'a paasinaa'me. Ũcuakare ñakocaã paasinaa'me repana vũ'evũãna'me sã'sevũã. Ũcuachi'a jmamakarũjẽ'e cuhama'ñe umucusena'me ñami ija'che i'kajũ pa'isinaa'me repana:

Re'okũ'mũ Dios.

Re'okũ'mũ Dios.

Re'okũ'mũ Dios.

Peore Masiũ'mũ Repaũ.

Iramũjẽ'e pa'iu chuta'a cheja cho'omarãmũjẽ'e pa'ikũ'mũ Repaũ.

Ũcuachi'a si'arãmũ pa'ikũ'mũ Repaũ,
chiijũ pa'isinaa'me repana.

⁹⁻¹⁰ Repaũ'te Diore Si'arãmũ Pa'ikũ'te ñu'isaiivũ ñu'ikũni repana vajupãi pojojũ re'oja'chere ija'che i'kasinaa'me: "Peore Masiũ'mũ mũ'ũ. Peore re'oja'che cho'okaikũjekũna, 'Re'orepamũ', chiime chũkũna mũ'ũre", chiisinaa'me. Jã'aja'ñe i'kato aina veinticuatrorepana Dioni pojojũ Repaũ'te tijñeñe ro're pũũ ñu'ijũ ũcuachejana repana tuhivũã tĩ'te ũha ija'che i'kasinaa'me:

¹¹ Dios, Chũkũna'te Paakũ, mũ'ũpi chiijũ cho'oũna peore si'ache pa'imũ.

Mũ'ũpi cho'oma'to peora'amũ jã'a.

Jã'ajekũna pãi ũcuauũko mũ'ũni cuasajũ pojojũ,

"Peore Masiũ'mũ mũ'ũ.

Peore re'oja'che cho'okaikũ'mũ.

Peore chũ'ũku paau", chiijũ paaru,

chiisinaa'me repana.

5

Utija'okorovũ chũ'o tochasi'e pa'ikororũ pa'ichena'me Jesucristo Ovejachũija'iu pa'iche'te kũamũ

¹ Ũcuarãmũ chũ'ũ ñato Dios, ñu'isaiivũ'te ñu'iu Repaũ ujjajũture utija'okorovũ sa'navũna'me sã'sevũ chũ'o tochasi'e pa'ikorovũ'te cãjikũ ñu'isi'kua'mũ. Ũcuachi'a repakorovũji koromanea'kũ chini je'nasimajñaruã sieterepamajñaruã pa'isi'kua'mũ. ² Ũcuarãmũ chũ'ũ ángel'te rua masiũni ñasi'kua'mũ. Ũcuauji rua ujjachũ'opi, "¿Neepi repakorovũ je'nasimajñaruã vato korajanaa'ñe? Rua Re'okũchi'a cho'ochẽ'me jã'a", chiisi'kua'mũ. ³ Jã'ata'ni

repakorovũ je'nasimajñaruã vato kora ñamasina te'eujê'e peosinaa'me cunaumuna'me chejana'me jũ'isina pa'icheja. ⁴ Repakorovũ kora ñamasikũni jñaamanerena rua oiche oisi'kua'mũ chu'ũ. ⁵ Jã'ata'ni aina chu'ũpi oiũna asa te'eũ chu'ũre ija'che i'kasi'kua'mũ: "Oimanejũ'ũ. Judavãjũjũ aperiũũ pa'isi'kũ David Jojosi'kũpi león chaija'che Pa'ikũji Repau'te cuhenare Cajejaisi'kũjekũ repakorovũ je'nasimajñaruã sieterepamajñaruã peore vato kora ñare'omũ Repau'te", chiisi'kua'mũ.

⁶ Ūcuarũũ chu'ũ ñato Dios ñu'isaivũ rũicheja vajurpãina'me aina pa'icheja chenevũ'te Jesucristo Dioni ĩsijũ ovejachiĩ Vanisõcojñosi'kũja'ĩjũ vajuraisi'kũ pa'isi'kua'mũ. E'chosẽ'ña sieterepasẽ'ña paakũji ñakocaã sieterepañakocaã paasi'kua'mũ Repau. Repau ñakocaã sieterepañakocaã Dios Rekocho re'oja'che Cho'okairekochoji cheja si'achejña saocojñosirekochoja'chea'me. ⁷ Ūcuarũũ Repau Ovejachiĩja'ia sani repasaivũ Ñu'ikũ Dios ujjajũtu cãjikorovũ utija'okorovũ koosi'kua'mũ.

⁸ Jã'aja'ñe repakorovũ'te koõna ña vajurpãĩ ũcuaka'chapanana'me aina veinticuatrorepana Ovejachiĩja'ia Jesucristo ti'jñeñena tãni pũũ ro're ñu'isinaa'me. Repana ũcuauko arpavũãna'me coparo'rovaã pachokuriro'rovaãpi vi'toma'ña timusiro'rovaãre cãjisinaa'me. Repa vi'toma'ña Dios neena Repau'te sõeñeja'ñea'me. ⁹ Ro're ñu'ijũ uja mamare ija'che ujasinaa'me repana:

Chuenisõsi'kua'mũ mũ'ũ.

Chuenisõ mũ'ũ chiepi pãĩ cu'ache cho'oche ro'ikaisi'kua'mũ mũ'ũ,

pãĩpi si'achejña pa'inana'me si'ache chu'o i'kanana'me si'avãjũ Dios neenachi'a paaru chini.

Jã'aja'ñe cho'osi'kũjekũna ikorovũ je'nasimajñaruã vato ñare'omũ mũ'ũre.

¹⁰ Ūcuachi'a mũ'ũpi jo'kaũna mũ'ũ neena, phairipãĩ Diore cho'okaicheja'che cho'okaijũ pa'ijanaa'me.

Ūcuachi'a chejare pa'ijũ pãire chekũnani chũ'ũjũ pa'ijanaa'me repana, chiijũ ujasinaa'me repana.

¹¹ Jã'a cho'ocuhasiũũ ñato Dios ñu'isaivũ rũicheja vajurpãina'me aina pa'ichejare si'acakã'jño ángeles jairepanũkojẽũ kuẽkuecu'anũko pa'ijũna repana i'kache chu'o asasi'kua'mũ chu'ũ. ¹² Rua ujjachu'opi ija'che i'kasinaa'me repana:

Ikũre Jesucristo'te ovejachiĩva'ũ cho'ocojñõñeja'ñe

pāi ũcuanũko cu'ache cho'ochete ro'ikasa chini chueni jũni
ro'ikaisi'kũjekũna

pāi ũcuanũko Repaũni pojojũ ija'che i'kajanaa'me:

"Peore si'ache re'oja'che chũ'ũku paaku'mũ mũ'ũ.

Peore masiku'mũ.

Mũ'ũre cuasajũ vajũchũnaa'me chũkũna.

Mũ'ũ cho'ora chiiche peore cho'omasiku'mũ mũ'ũ.

Pāi ũcuanũko mũ'ũni pojojũ re'oja'che i'kajũ paaru", chii-
janaa'me,

chiisinaa'me repana.

¹³ Jã'a cho'ocuhasiřũmũ jo'e chekere ñaku Dios cho'osina
ũcuanũko, cũnaũmũ pa'inana'me cheja pa'inana'me
jũnisõsina pa'icheja canana'me chiacha pa'iva'na
i'kachũ'ore ija'che i'kache'te asasi'kũa'mũ chũ'ũ:

Diore ñũ'isaivũ ñũ'ikũ'te pāi ũcuanũko pojojũ si'arũmũ
ija'che re'oja'che i'kajũ paaru,

Ovejachĩija'ia'te Jesucristo'te ũcuachi'a:

"Pāi ũcuanũko mũsanũkonare cuasajũ vajũchũa'jũ.

Peore masijũ, peore chũ'ũnaa'me mũsanũkona", chijũ
paaru,

chiisinaa'me. ¹⁴ Jã'aja'ñe i'karena asa vajũpāi, "Jã'aja'ñe
paaũ", chiisinaa'me. Ainapi ro're pũũ ñũ'ijũ Diore Si'arũmũ
Pa'ikũni pojosinaa'me.

6

*Utija'okorovũ sieterepamajña je'nasi'e pa'ikorovũ vato
ñasi'ere kũamũ*

¹ Ũcuarũmũ chũ'ũ ñato Ovejachĩija'ia'te Jesucristo
utija'okorovũ je'nasimajñařũã te'emaka vatosi'kũa'mũ.
Vatũna vajũpāi te'eu, "Raijũ'ũ", chiisi'kũa'mũ chũ'ũre.
Repaũ i'kache oko curucheja'che asosi'kũa'mũ chũ'ũre.

² Jã'aja'ñe i'kaũna asa kavacho'te poja'ia'ni ñasi'kũa'mũ
chũ'ũ. Repava'ũre tuhikũ saocupũ cãjisi'kũa'mũ.

Ũcuarũmũ kavacho'te tuhikũ repaũni tuhivũ'te ĩsirena
sanisõsi'kũa'mũ, repaũ'te cuhenani cavakũ cajejasa chini.

³ Ũcuarũmũ Repaũ Jesucristo chekũmakare vatũna
vajũpāi chekũ chũ'ũre, "Raijũ'ũ", chiiche asasi'kũa'mũ
chũ'ũ. ⁴ Jã'aja'ñe i'kaũna asa ñato chekũ kavacho

maaja'ia'ji raisi'kũa'mũ. Rakũna Dios repaũ'te tuhũ
raisi'kũre cu'ache cho'omasiche'te jo'kasi'kũa'mũ, pãire
repana sãĩnechi'a re'oja'che pa'iche'te sani ũsekũna,
repanapi cavajũ sãĩnechi'a vanisõa'jũ chini. Ũcuachi'a
Dios repaũ'te va'ti rũa ũjava'tire ĩsisi'kũa'mũ.

⁵ Ũcuarũmũ Repaũ Jesucristo jo'e chekũmakare vatũna
vajũpāi chekũ chũ'ũre, "Raijũ'ũ", chiiche'te asa kavacho'te

chija'iuñi ñasi'kua'mu chu'u. Repava'ure tuhiku ruesomaka cãjisi'kua'mu. ⁶ Ūcuarumu chu'u vajupãi ũcuaka'chapana pa'icheja chenevũji chu'o i'kache asasi'kua'mu, ija'che chi'iche'te: "Åu jmarepanukoru'jeku ruu ro'imu. Denario kuri te'ere'reva te'eumucuse cho'oche cho'o koochenukoru trigo te'ekilo ro'imu. Cebada chotekilo ũcuajanuko ro'imu. Jã'amajñaruãre ruarepa ro'iche'te kooto kurire si'asõrena u'chape'ejẽ'e conojẽ'e koo'cu'aja'mu pãi."

⁷ Ūcuarumu Repau Jesucristo jo'e chekumakare vatouna vajupãi jo'e cheku chu'ure, "Raijũ'u", chiiche asasi'kua'mu chu'u. ⁸ Jã'aja'ñe i'kauna asa ñato kavacho pachojajũurũji raisi'kua'mu. Repau'te tuhiku mami, "Jũnisõñe", ve'esi'kua'mu. Repau cho'jepi cheku raisi'kua'mu. Repau mami, "Jũnisõsina pa'icheja", ve'esi'kua'mu. Ratena Dios repanare ija'che cho'omasiche'te chũ'u jo'kasi'kua'mu: "Cheja pa'inare pãi jainukore sani vanisõjũ'u musanukona. Chekunare jainukore va'jñapi vanisõjũ'u. Chekunare ãucuhana jũnisõa'ju chini repaña ãu kũñe'te ũsejũ'u. Chekunare ravu cho'ojũ'u, ravuna jũnisõa'ju. Jo'e chekunare cu'ava'napi kokaneeju kũku vẽasõñe chũ'ujũ'u." Jã'aja'ñe cho'omasiche'te chũ'u jo'kasi'kua'mu Dios repanare.

⁹ Ūcuarumu Repau Jesucristo jo'e chekumakare vatouna ñaku Dios chu'o chu'vaju Jesucristo pa'iche kuaju chuenisõsina rekoñoãre ñasi'kua'mu chu'u. Diore ñsimajñaruã tuo uoko'a vu'evu'te pa'isi'kua'mu repaña rekoñoã. ¹⁰ Ūcuarumu repaña Dios chu'o kuaju chuenisõsina ujachu'opi ija'che i'kasinaa'me Repau'te: "Dios, Peore Chũ'uku, ruu re'oku'mu mu'u. Mu'u cho'ora chiiche ũcuarepa cho'oku'mu. ¿Jeerumu mu'u, chukuna'te vanisõsinare repaña cho'osi'e ro'iche chũ'uja'u, chukuna'te vanisõsi'ere ro'ia'ju chini?", chiisinaa'me repaña. ¹¹ Chitena Dios repanare ũcuaukore kãña pojakãñapi ujacueñoãre ñisi'kua'mu. Ñicuha repanare i'kasi'kua'mu Repau. "Musanukona Jesús neenajeju Repau'ni cuasaju chuenisõsi'ēja'che chekuna Repau'te cuasana ũcuaja'che chuenisõjanaa'me. Jmamakaruchi'a oima'ñe cha'ajũ'u musanukona, repaña chuenisõ musanukonana'me chi'irumujatu'ka", chiisi'kua'mu.

¹² Ūcuarumu Repau Jesucristo jo'e chekumakare vatouna ñaku cheja ruu pi'ruchejare ñasi'kua'mu chu'u. Jã'aja'ñe pi'rukuna kãa chijkãaja'ñe chija'iu ñosi'kua'mu ũsum. Pãimia ucuachi'a peore si'acaku chieja'che maaja'iu ñosi'kua'mu. ¹³ Jã'a cho'oto ma'jñoko higura'puruã vjara'puruã ruarepa tutakuna tuã'tuacheja'che

cunaumupi chejana tuã'tuasinaa'me. ¹⁴ Cunaumu ũcuachi'a utija'ova ca'nesõñeja ñe si'asõsi'kua'mu. Ũcuachi'a aikũjña si'acakũjña juupoãna'me peore rupu tũichejñana kuñocojñosi'kua'mu. ¹⁵ Jã'a cho'oto cheja pa'ina, pã iainukore chũ'una, chekuna pã chũ'unana'me sõtaopã chũ'unana'me kurinana'me kokanana'me cho'ochete rupu cho'okaaru chini chẽa paacojñova'nana'me chekuna paacojñomana ũcuanuko aikũjña caripaã cacojñana vajuchuju kaka katisõsinaa'me. Chekuna te'ena repakũjña vu'evuã pa'ipuã catapuã vu'evuna katisõsinaa'me. ¹⁶ Jã'aja'ñe katisõ aikũjñana'me catapuãre ija'che i'kasinaa'me repana: "Chukuna katisichejña ti'jñeñe ñaña tuã'tua ta'pisõjũ'u, Diopi Repau ñu'isaivuji ñu'ia chukuna'te Ñakaji ñamanea'ku. Ũcuachi'a Ovejachũja'iaji Jesucristoji chukuna'te cu'ache Cho'ojaupi jñaamanea'ku", chiisinaa'me repana. ¹⁷ Dios Repau Mamakuna'me pã ũcuanukore repana cu'ache cho'osi'e ro'i ro'ia'ju chini chũ'umucuse t'acuhamu. Repaumucuse pã ũcuanuko repana cu'ache cho'osi'e ro'i ro'ijanaa'me.

7

Aperumu pa'isi'ku Israel mamachũ jojocojñosinani Dios mami repana chiapuãna tochacojñosinani i'kamũ

¹ Jã'aja'ñe cho'ocuhasirumu ángeles ũcuaka'chapanare cheja si'acakã'jño nukanani ñasi'kua'mu chu'u. Co'covu cakã'ko nukaku repakã'ko tutache'te ũsesi'kua'mu. Cheku sũripu cakã'ko nukaku ũcuachi'a repakã'ko tutache'te ũsesi'kua'mu. Cheku ũsuu mũicheja cakã'ko nukaku repakã'ko tutache'te ũsesi'kua'mu. Jo'e cheku ũsuu na'ikã'ko nukaku ũcuachi'a repakã'ko tutache'te ũsesi'kua'mu. Jã'aja'ñe nukaju tuta ũsejuna chejana'me mar chiara sẽ'sevuãjẽ'e tutamu si'ache sũki ja'o te'aja'ovajẽ'e tuta ñu'kuemanesi'kua'mu. ² Ũcuarumu chekure ángel'te ũsuu mũichejapi Dios, Si'arumu Pa'iku mamimaka tochasimakare cãjiku raiuna ñasi'kua'mu chu'u. Rani chekunare ángeleva'nare ũcuaka'chapanare chejana'me mar chiara cu'ache cho'oa'ju chini chũ'u raocojñosinani ujachũ'opi ija'che i'kasi'kua'mu repau: ³ "Chuta'a chejana'me mar chiarana'me sũkiñuã cu'ache cho'omanejũ'u, Dios neenare repana chiapuãna Repau mami chukuna tocha pi'nisirumujatu'ka."

⁴ Ũcuarumu chu'o ija'che i'kache'te asasi'kua'mu chu'u: "Repana chiapuãna Dios mami tochacojñosina peore ciento

cuarenta y cuatro milrepanaa'me. Aperum pa'isi'ku Israel mamachi docerepana jojosinaa'me repaña. ⁵ Ijanukoa'me repaña, Dios mami repaña chiapũña tochacojñosina:

Judá jojosina doce milrepanaa'me.

Rubén jojosina doce milrepanaa'me.

Gad jojosina doce milrepanaa'me.

⁶ Aser jojosina doce milrepanaa'me.

Neftalí jojosina doce milrepanaa'me.

Manasés jojosina doce milrepanaa'me.

⁷ Simeón jojosina doce milrepanaa'me.

Leví jojosina doce milrepanaa'me.

Isacar jojosina doce milrepanaa'me.

⁸ Zabulón jojosina doce milrepanaa'me.

José jojosina doce milrepanaa'me.

Benjamín jojosina doce milrepanaa'me,

repaña chiapũñe Dios mami paana", chiiche'te asasi'kua'mu chu'u.

Pāi jainuko pojakña ju'ina pa'iche'te kuamu

⁹ Jã'aja'ñe i'kache asacuasirumu ñaku pāi si'achejña canapi tichu'ochi'a cutunapi te'eujẽ'e kuẽkuecu'anuko Dios ñu'isaivuna'me Ovejachijia'ia Jesucristo pa'icheja ti'jñeñe pa'inani ñasi'kua'mu chu'u. Kña pojakñapi ujacueñoãre ju'iju pũtijoo cãjisinaa'me repaña.

¹⁰ Ūcuarumu ija'che i'kaju ujachu'opi cuisinaa'me repaña: "Maire Paaku, ñu'isaivu Ñu'iku Diona'me Ovejachijia'ia Jesucristo chẽa paame maire, re'oja'che pa'iju vati toana saimanea'ju chini", chiisinaa'me.

¹¹⁻¹² Jã'a cho'oto ángeles ũcuauko Dios ñu'isaivuna'me ainana'me vajupāi ũcuaka'chapana pa'icheja rũhiso'koro nukasinaa'me. Nukasinapi repasaivu ti'jñeñe ro're pũ sime ñu'iju Dioni pojoju ija'che i'kasinaa'me repaña:

¡Jã'aja'ñe paau!

Maire Paaku'te Diore si'arumu re'oja'che ija'che i'kaju pojoju pañu mai:

"Rua re'oku'mu mu'u.

Peore masiku'mu.

Peore re'oja'che cho'okaikujekuna mu'ure, Re'orepamu", chiinaa'me chukuna.

Mu'ure cuasaju vajuchunaa'me chukuna.

Peore chu'uku'mu mu'u.

Mu'u cho'ora chiiche peore cho'omasiku'mu mu'u.

¡Jã'aja'ñe paau!

chiisinaa'me repaña.

¹³ Ūcuarumu aina, te'eu ija'che sãesi'kua'mu chu'ure:

—¿Ina pojakãña ju'ina jeejanaa'ñe? ¿Jeechejapi ina rate?
—chiisi'kua'mu. ¹⁴ Chikuna, chu'u,

—Masimu mu'u —chiisi'kua'mu. Chikuna repau ai ija'che
i'kasi'kua'mu chu'ure:

—Pãi ũcuaukore rua cu'ache ti'jñerumu pa'isinata'ni
Diore cuasache ũhasōmanesinajeju Ovejachĩija'iu
Jesucristo chiepi kãña meno peokãña choasōñeja'ñe
repana rekoñoã cu'ache cho'osi'e tunosōcojñosinajeju
re'oja'che pa'ime ina. ¹⁵ Jã'aja'ñe pa'inajeju Dios pa'ichejare
chũ'uku ñu'isaivu ti'jñe'ne'te pa'iju umucujñana'me
ñami Repau'te cho'oche cho'okaiju pa'ime repaña.
Dios ñu'isaivu Ñu'ikujji repanare oiu cu'ache ti'jñe'ne
ũsekaija'mu. ¹⁶⁻¹⁷ Ũcuachi'a Dios ñu'isaivu ti'jñe'ne
Pa'ikujji Ovejachĩija'iu Jesucristoji repanare oveja kuiraku
cho'ocheja'che repanare kuiraja'mu. Jã'ajekuna repanare
jo'e ãucuhameja'mu. Ũcuachi'a jo'e sumava'na
pa'imanejanaa'me repaña, Diona'me Jesucristo jã'aja'ñe
cho'okatena. Ũcuachi'a jo'e okuamaneja'mu repanare.
Usuu asuche jo'e uuju phã'phamanejanaa'me repaña
—chiisi'kua'mu repau.

8

*Je'nasimajña cuhacho camaka vatosi'ena'me
pachokuri'rova ma'ña pa'iro'rova pa'iche'te kuumu*

¹ Ũcuarumu Ovejachĩija'iu Jesucristoji utija'okorovu
je'nasimajña cuhacho camakare vatoona cunamumu Dios
pa'icheja media hora i'kamacheja pa'isi'kua'mu. ² Jã'aja'ñe
cho'ocuhasirumu ángeleva'nare sieterepanare Dios
chũ'uku ñu'isaivu ti'jñe'ne nukanani ñasi'kua'mu chu'u.
Nukaju trompetavũã te'evuãchi'a ĩsicojñosinaa'me repaña.
³⁻⁴ Ũcuachi'a chekure ángel'te pachokuri cunaro'rova
cãjiku rani mesako'a ma'ña uoko'a pachokuri cho'osiko'a
ti'jñe'ñena canukauna ñasi'kua'mu chu'u. Canuka nukaku
vi'toma'ña rua ĩsicojñosi'kua'mu repau, ũcuako'ana repa
ma'ñare tuo ukuna vi'toma'ñapi uuku piko muina Dios
neena Repau'te sēe'ne ma'ña pikona'me Dios pa'ichejana
muisi'kua'mu. ⁵ Ũcuarumu repau ángel mesako'a
pa'itoa toa mini reparo'rovana timu'ne ma'ña chejana pã
pa'ichejana tōsi'kua'mu. Tōuna cheja fe'neku rua asoche
curuku pi'rusi'kua'mu.

Trompetavũã'me

⁶ Jã'aja'ñe cho'okuna repaña ángeles sieterepana
trompetavũã paana juhupi'rasinaa'me.

⁷ Ūcuarum̄ ángel te'eũ charo repau trompetavũ juhisi'kua'mũ. Jukuna oko rũhicaãpi toana'me chie ja'mesicaãpi chejana tuã'tuasi'kua'mũ. Tuã'tuauna chejana'me sũki joopojakã'ko uusõsi'kua'mũ. Tachata'ni peore uusõsi'kua'mũ.

⁸ Ūcuarum̄ jo'e chekupi ángelpi repau trompetavũ'te jukuna, aikũtijamakapi uumakare mar chiarana su'a ruõuna repara chiara joopojakã'ko chie carũnisõsi'kua'mũ.

⁹ Chie carũkuna repara chiara pa'iva'na ũcuachi'a jainũko jũnisõsinaa'me. Barcovã ũcuachi'a repara ku'isivã joopo ñañasõsi'kua'mũ.

¹⁰ Jã'a cho'ocuhauna jo'e chekũ ángelpi repau trompetavũ'te jukuna ujjama'jũoko cunaum̄pi uopuja'che ñoũ uukũ tuã'iu pu'chu chiañaãjẽ'e joopo oko punijẽ'e joopo tuã'tuasi'kua'mũ. ¹¹ Repau ma'jũoko tuã'isiñaã chiañaã pa'ichena'me oko puni oko kaja'che carũnisõsi'kua'mũ. Jã'aja'ñe okopi kaja'ina pã jainũko ũku jũnisõsinaa'me. Repau ma'jũoko mami, "Kaja'chea'me".

¹² Jã'aja'ñe cho'ocuharum̄ jo'e chekupi ángelpi repau trompetavũ'te jukuna ũsuũ miañe joopo chachasõna chija'isi'kua'mũ. Pãimiaũ ũcuachi'a miañe joopo chachasõ miamanesi'kua'mũ. Ma'jũokova'na ũcuachi'a joopo miamanesinaa'me. Jã'aja'ñe cho'ocojũ ũsuũ umucuse ũcuaka'chapahora miamanesi'kua'mũ. Pãimiauna'me ma'jũoko ũcuachi'a ũcuaka'chapahora ñami miamanesinaa'me.

¹³ Jã'a cho'ocuhauna jo'e ñakũ tao cunaum̄re cãva ku'iu ujjachu'opi cuikũ ija'che i'kakuni asasi'kua'mũ chu'u: "¡Rua cu'ache! ¡Rua cu'ache! Chekuna ángeles chotena repaña trompetavã chuta'a juhimanapi jutu rua cu'ache ti'jñeja'mũ pã cheja pa'inare", chiuũ cui'si'kua'mũ repau.

9

¹ Jã'aja'ñe cho'ocuharum̄ jo'e chekũ ángelpi repau trompetavũ'te jukuna ma'jũoko'te cunaum̄pi chejana tuã'ina ñasi'kua'mũ chu'u. Tuãni llavemakare vati pa'icoje tũsojamakare isicojñosi'kua'mũ repau. ² Repamaka koo ũcuamakapi repacoje jaosi'e tũso vatauna ũcuacoje sa'navũji piko toa ujjatoa uukũ rua piko mũñeja'ñe mũisi'kua'mũ. Pikopi ruarepa mũina ũsuuna'me cunaum̄ ta'pisõsi'kua'mũ. ³ Jã'aja'ñe cho'okuna pũ'suva'na piko sa'navũji eta chejana cajesinaa'me. Cajẽ pa'ijũ puniva'na totacheja'che totamasiche jo'kacojñosinaa'me repaña pũ'su. ⁴ Repanare jã'aja'ñe cho'omasiche jo'kasi'kũ ija'che chiuũ chu'u jo'kasi'kua'mũ: "U'chana'me sũki cu'ache

cho'omanejũ'u musanũkona. Pãita'ni repana chiapuãre Dios mami tochasi'e peonarechi'a cu'ache cho'ojũ'u. ⁵ Cincorepapãimia pãire asi cho'ojũ pa'ijũ'u. Jã'ata'ni repanare asi cho'o vëasõmanejũ'u", chiisi'kua'mũ repau. Chikũna repana pũ'su punirepa totajũ asi cho'ocheja'che pãire asi cho'osinaa'me.

⁶ Jã'aja'ñe cho'ojũna pãi cho'o jũnisõñu chini si'ache cho'onata'ni cho'ote'esinaa'me. Jũnisõñanareta'ni jũ'iñe tĩ'amanesi'kua'mũ repanare.

⁷ Repana pũ'suva'na kavacho pãi vai saipi'rajũ care'vacojñosiva'naja'ñe ñosinaa'me chũ'ure. Sijore pachokurivũãja'ñe tuhivũã tuhisinaa'me repana. Chiña pãi chiñaja'ñe paasinaa'me repana. ⁸ Ũcuachi'a raña romi rañapaãja'ñe paanapi cõji chai cõjija'ñe paasinaa'me repana. ⁹ Repana ã'capuã sõtaopãi asi cho'ocojñõñe'te cuhejũ cunakãña tũiñeja'ñe tũisinaa'me repana. Ũcuachi'a repana kue'chaka pãuñe, carrosai kavacho jñajñusaipi pãi vai saiju vũ'vũjuna asocheja'che asosi'kua'mũ. ¹⁰ Repana puni jĩkoñõãja'ñe paache cincorepapãimiachi'a pãire asi cho'ore'osi'kua'mũ repanare. ¹¹ Repanare pũ'suva'nare chũ'ũku ángel chekũnare repacoje pa'inare ũcuachi'a chũ'ũku'mũ. Repau mami "Abadón" chiimũ hebreo chũ'o. Griego chũ'ota'ni "Apolión" chiimũ repau mami.

¹² Charo ti'jñeñe cu'a, cho'o caranicuhasi'kua'mũ. Jã'ata'ni chuta'a ka'chañoã jo'e cu'ache ti'jñejañe karamũ.

¹³ Ũcuarũmũ jo'e chekũpi ángelpi repau trompetavũ'te jukũna Diore ti'jñeñe rũiko'a Repau'te ñsimajñaruã ma'ña tũo uoko'a pachokuriko'acasẽ'ña e'chosẽ'ña ũcuaka'chapasẽ'ña nukachejñapi chũ'o i'kache asasi'kua'mũ chũ'u. ¹⁴ Repa chũ'o i'kakũ ángel'te trompetavũ juhisi'kũre ija'che i'kasi'kua'mũ: "Angeles ũcuaka'chapanare chẽa Eufrates uja'cha chiacha ru'tũvana quẽo sũocojñosiva'nare jose etojaijũ'u", chiisi'kua'mũ. ¹⁵ Chikũna repau ángel asa sani repanare jose etosi'kua'mũ, pãi jainũkore jña'nu vanisõã'ju chini. Repana jã'aja'ñe cho'ojarũmũ aperũmũna care'va jo'kaasomũ Dios, repa horana'me repa umucusena'me repa ãsũrũmũ. ¹⁶ Ũcuarũmũ chũ'u ángeleva'nare jose etosirũmũ repanare ja'me cho'okaijanare sõtaopãi kavacho tuhinare kuẽkuesinũko ija'che i'kache'te asasi'kua'mũ: "Sõtaopãi, kavacho tuhina doscientos millonerepanaa'me", chiiche'te.

¹⁷ Dios ñõñe'te chũ'u ñato repana kavacho tuhina ija'che paasinaa'me: Repana ã'capuã asi cho'ocojñõñe'te cuhejũ cunakãña tũisinaa'me repana. Chekũna maajakãñare

tũisinaa'me. Chekuna ra'sojakãñare, chekuna pachojakãñare tũisinaa'me. Kavachova'na ũcuachi'a repa sũjo león chai sũjoja'ñe paasinaa'me. Repa chũ'opoãpi toñana'me pikona'me azufre rua cu'asũcheji etasi'kua'mũ. ¹⁸ Kavacho repa chũ'opoã etacheji chotemajñapi cu'acheji pãĩ jainũkore vanisõsinaa'me toñana'me pikona'me azufre rua cu'asũcheji. ¹⁹ Repa chũ'opoã etachena'me repa jũkoñoãpi pãĩ vanisõsinaa'me. Repa jũkoñoã aña sũjoja'ñere paajũ ũcuanoãpi pãĩ kũku vẽasõsinaa'me repa.

²⁰ Jã'ata'ni pãĩ chekuna vanisõcojñomanesina repa cu'ache cho'oju pa'iche ũcu ũhamanesinaa'me. Ũcuachi'a vatire pojoche ũhamanesinaa'me. Ũcuachi'a rupũ tũosiva'nare, "Dioa'mũ ikũ", chiicojñova'nare pojoche ũcu ũhamanesinaa'me repa. Repa tũosiva'na pachokuripi cho'osiva'naa'me. Chekũrũmũ pokuripi chekũrũmũ pachocũnapi chekũrũmũ catapi chekũrũmũ sũkipi cho'ocojñosiva'naa'me repa. Cãjo paame repava'na. Jã'ata'ni asamanaa'me. Ñakocaã paame. Jã'ata'ni ñamanaa'me. Ũcuachi'a cũ'a paame. Jã'ata'ni ku'ima'me. ²¹ Ũcuachi'a repa vanisõcojñomanesina repa pãĩ vanisõñe chaina cho'ochena'me repanare pa'imanare romi ja'me kãijũ ũcuauanare ja'me kãĩñena'me põse ñaañe ũcu ũhasõmanesinaa'me repa.

10

Angel utija'okororũ chũ'o tochasikororũ paakũ cho'osi'ere kuamũ

¹ Jã'aja'ñe cho'ocuhasiũrũmũ jo'e chekũre ángel'te rua masiũji cũnaũmũpi piko sa'navũji cajekuna ñasi'kua'mũ chũ'ũ. Repa sũjopũ sẽ'sevũ'te ma'ñarekovũ tuhiũ cajesi'kua'mũ repa. Repa chia ũsũ miañeja'ñe ko'sija'isi'kua'mũ; cũ'a toaja'che paasi'kua'mũ.

² Utija'okororũ korasikororũ'te cãjikũ caje, repa ujacũ'apũji mar chiarana tumukũ kã'kocũ'apũ'te chejana tumu canũkasi'kua'mũ repa. ³ Canũka nũkakũ león chai rua asoche oicheja'che rua cuikũ i'kasi'kua'mũ repa. Cuikũ i'kacuhaũna oko curucheja'che rua asoche i'kana sieterepana repa chũ'opi i'kasinaa'me.

⁴ Jã'aja'ñe i'karena asa repa i'kasi'e utija'ovana tochapirasi'kua'mũ chũ'ũ. Tochapirakũji cũnaũmũpi chũ'o ija'che i'kache'te asasi'kua'mũ chũ'ũ: "Mũ'ũ asasi'e chekũnare kuamanejũ'ũ; ũcuachi'a tochamanejũ'ũ repa", chiiche'te.

⁵ Ũcuarũmũ repa ángel chũ'ũ ñasi'kũ mar chiarana'me cheja tumu nũkakũ repa ujacũ'tũ cũnaũmũna mũñe

ñu'osi'kua'mu. ⁶ Ñu'o nukaku cunaumuna'me chejana'me mar chiarana'me repachejña pa'imajñarua si'ache cho'osi'ku Dios Si'arumu Pa'iku mamire ve'oku ija'che i'kasi'kua'mu repau: "Dios ñaku'te ija'che i'kamü chu'u: Repau cho'ora chiiche na'a jeerumu cha'ache peoja'mu maire, chiimu chu'u", chiisi'kua'mu repau. ⁷ Angeles seirepana trompetavua junicuharena jo'e cheku juhupiratona Dios Repau, "Cho'oja'mu chiisi'e", Repauchia masiche'te cho'oja'mu. Aperumu Dios Repau chu'o kuanarechi'a kuaasomu jä'a.

⁸ Ūcuarumu cunaumupi i'kakuna chu'u asasi'ku jo'e ija'che i'kasi'kua'mu chu'ure: "Angel'te mar chiarana'me cheja tumu nukaku cājikororü korasikororü sēni koo-jaijũ'u", chiisi'kua'mu. ⁹ Chikuna asa sani, "Utija'okororü chu'uni isijũ'u", chiisi'kua'mu chu'u repau'te. Chikuna chu'ure ija'che i'kasi'kua'mu repau: "Jau. Juma; koo ānisōjũ'u ikororü. Ikororü ānisōru mu'u chu'opo pūjija'ñe sāijachu'opo pa'ija'mu mu'ure. Jā'ata'ni repakororü āni rāosirumu mu'u cutarota'ni kajacutaro pa'ija'mu mu'ure", chiisi'kua'mu repau chu'ure.

¹⁰ Chikuna, "Jau", chini repakororü isiuna koo ānisōsi'kua'mu chu'u. Ānisōuna chu'u chu'opo pūjija'ñe sāijachu'opo pa'isi'kua'mu. Jā'ata'ni repakororü āni rāosirumu chu'u cutaro kajacutaro'chi'a carūnisōsi'kua'mu.

¹¹ Āni pi'nisirumu jo'e chu'o i'kache asasi'kua'mu chu'u, ija'che chiiche'te: "Dios, 'Ija'che cho'oja'mu', chiisi'e päire jo'e kuaku pa'ijũ'u, Repau, 'Si'avājupāi si'achejña pa'inare päi si'ache chu'o cutunana'me päi chũ'unare ija'che cho'oja'mu chu'u', chiisi'ere".

11

Dios chu'o kuajana Repau saocojñojana cho'ojachere kua'mu

¹ Ūcuarumu Dios chu'ure vāsocho cuasa ñajaño isiku ija'che i'kasi'kua'mu chu'ure: "Ichopi chu'u vü'ere repa ā'capuna'me repacuecho cuasa ñajaijũ'u mu'u. Ūcuachi'a repavü'e pa'iko'a chu'ure isimajñarua tuo uoko'are cuasa ñaku, chu'ure pojoñu chini repavü'e chi'i pa'inare kuēkue ñajũ'u. ² Repavü'e ve'se carariputa'ni cuasa ñamanejũ'u. Chu'ure cuhenare jo'kasiraripü'me jā'araripü. Na'a pa'isirumu repana chu'ure cuhena rani chu'u neejoopo Jerusalén vü'ejoopo ñañosō repajoopo canare chēa paaju cuarenta y doreparāimia cu'ache cho'ojü pa'ijanaa'me. ³ Reparumu chu'u chu'o kuajanare te'eka'chapanare saoja'mu chu'u, sani päire chu'u chu'ore kuaju paapu

chini. Kãña vãkiniokãñare ju'ijũ chũ'ũ, 'Kũajũ'ũ', chiisi'ere mil doscientos sesentarepaumucujña kũajũ pa'ijanaa'me repaña", chiisi'kũa'mũ Repaũ chũ'ũre.

⁴ Repaña Dios chũ'o kũajana Repaũ peore chũ'ũku ti'jñeñe nũkañũã olivo sũkiñũã te'eka'chapañũãja'ñea'me. Ūcuachi'a ɸoñoã pa'isaivũã te'eka'chapasaiũã Dios ti'jñeñe pa'isaivũãja'ñea'me repaña. ⁵ Pãi repanare cuhenapi cu'ache cho'oũu chiito repaña chũ'oroãpi toa eto repanare peore ɸosõjanaa'me. Pãi ũcuauana repanare cu'ache cho'oũu chiina, jã'aja'ñechi'a ũcuauũko jũ'ijanaa'me. ⁶ Ūcuachi'a repaña Dios chũ'o kũarũmũchi'a okopi ramanea'kũ chini repanare chũ'ũ jo'kauato chũ'ũmasijanaa'me repaña. Ūcuachi'a chiañaãna'me chiaraã chie carũñoũato chũ'ũmasijanaa'me repaña. Ūcuachi'a repanani chejana'me cheja pa'inani si'ache cu'ache cho'ouato cho'omasijanaa'me repaña. Repa cu'ache cho'ochete repanani te'echochi'a chekũrũmũ rũarepañoã cho'ouato cho'omasijanaa'me repaña.

⁷ Repaña Dios chũ'o kũa pi'nisirũmũ cu'arepache cu'akũ vati pa'icojepi mũni eta repanare cavakũ cajejani vanisõja'mũ. ⁸ Vanisõũna ɸjavũ'ejoopo callejoovũãre ũhijanaa'me repava'na. Aperũmũ ũcuajooona pãi maire Paakũ'te Jesucristo'te kurususẽ'verona jẽ'jo vẽasõsinaa'me. Jã'ajekũna pãi repajoopo canare ñajũ i'kani, "Sodoma vũ'ejoopo pa'isinana'me Egipto cheja pa'isina pa'icheja'che cu'ache pa'inaa'me jã'ana", chiinaa'me. ⁹ Chuenisõ choteumucujña jo'e chekũumucuse joopo ũcuachejña ũhiva'nani pãi si'achejña canana'me si'avãjũpãina'me si'ache chũ'o cutuna rani ñajanaa'me repava'nare. Repava'nani cuhejũ repava'nare tãñeta'ni ũsejanaa'me repaña. ¹⁰ Pãi cheja pa'ina repanapi Dios chũ'ore pa'i sũma'ñe kũajana asacuhejũ pe'rujũ cuhejanaa'me repanare. Jã'ajekũna repaña chuenisõsi'ere asani rũa pojojũ fiesta cho'ojũ põse sãĩñechi'a rupũ ñisijanaa'me repaña. ¹¹ Jã'ata'ni choteumucujña jo'e chekũumucuse joopo pa'isirũmũna chuenisõsiva'nata'ni Diopi vasoũna vajũrani jo'e vũni nũkajanaa'me repaña. Vajũrani nũkajana repanare ñasina ũcuauũko rũa kũkũsõjanaa'me. ¹² Ūcuarũmũ repaña Dios chũ'o kũajava'na vajũrani nũkajũ cũnaũmũpi chũ'o ɸjachũ'opi repanare i'kache ija'che chiiche'te asajanaa'me: "Ichejana mũijũ'ũ", chiiche'te. Jã'aja'ñe i'kaũna asa repanare cuhena ñajũ'te piko sa'navũji cũnaũmũna mũnisõjanaa'me repaña. ¹³ Repaña mũnisõrũmũ ũcuate'erũmũ cheja teana rũa pi'ruja'mũ. Pi'rukũna repajoopo pa'ivũ'ña te'evũ'ña ñãña

tajñosōja'mu. Jā'aja'ñe cho'ouna pāi siete milrepana jūnisōjanaa'me. Jā'ata'ni chekuna jū'imanejana vajuchuju rua kukusōsinapi, "Dios Cunaumu Pa'iku peore Masiu'mu", chiijanaa'me.

¹⁴ Jā'aja'ñe ka'chañoā cu'ache ti'jñecuhasiurumu jo'e chekuchō, cu'ache ti'jñejañe tī'api'raja'mu.

Trompetavũ cuhacho juhisi'vũre i'kamũ

¹⁵ Ūcuarumu chu'u jo'e chekupi ángelpi cuhacho juhikupi repau trompetavũ'te jukuna chu'o rua ujachu'o cunaumupi ija'che i'kache'te asasi'kua'mu:

Maire Paaku Dios Repau cheja Raosi'ku Cristona'me pāi cheja pa'inare ūcuanukore

cuhama'ñe si'arumu chũ'uku pa'ija'mu,

chiisi'kua'mu. ¹⁶ Ūcuarumu aina veinticuatrorepana Diore ti'jñeñe repana ñu'isaivũā ñu'isinapi vuni meñe sime ñu'iju Dioni pojoju, ¹⁷ ija'che i'kasinaa'me:

Dios Chukuna'te Paaku, peore Masiu'mu mu'u.

Irumujē'e pa'iu cheja chuta'a cho'omarumujē'e pa'iku'mu mu'u.

Mu'upi pāi ūcuanukore mu'u peore masicheji chũ'upirakuna, "Re'orepamu", chiime chukuna mu'ure.

¹⁸ Pāi si'achejña pa'ina mu'ure cuheju pe'runa pa'ime.

Chura mu'u repanare sãiñe pe'rurumu tī'acuhamu.

Ūcuachi'a mu'u pāi jūnisōsina repana chuta'a vajurumu pa'iju cho'osi'e ro'i peore ro'iche'te chũ'uku,

mu'ure cho'okaiju mu'u chu'o kuasinana'me

mu'ure cuasaju vajuchunare masinana'me

vesuva'nare ūcuanukore re'oja'che isijaumucuse tī'acuhamu.

Chekunare vanisōsinareta'ni cu'ache cho'oja'mu mu'u,

chiisinaa'me repana.

¹⁹ Ūcuarumu Dios vũ'e cunaumu pa'ivũ'e jatisa'aropi vatauna, repavũ'e sa'navũ cavũ cãjovũ Dios, "Ija'che cho'oñu", chiisi'e tohasi'e pa'ivũ ñasi'kua'mu chu'u. Reparumu fe'neku rua asoche curuku, oko rũhicaã cunaumupi tuã'tuakuna cheja pi'rusi'kua'mu.

12

Romio pa'ichena'me vati ai añaja'iu pa'iche'te kamũ

¹ Ūcuarumu cunaumu Diopi ñavajuchuache'te ñokuna romio'te kãña ūsũ miañeja'ñe ko'sijakãña ju'ikoji pãimiaũ sē'sevũ'te tumu nukakoni ñasi'kua'mu chu'u.

Ūcuachi'a repao sãjopũ ma'jñoko docerepana pa'ivũ'te tuhivũ tuhisi'koa'mo repao. ² Chĩipũ sũ'ikojeko repao

chīiva'ure jñaarumũ tī'auna pi'rasō asikuna rua oio cuiko pa'isi'koa'mo repao. ³ Jā'a ñacuasirumũ cunaumupi jo'e chekere ñokuna ñaku vati aire añaja'iuni rua ujaui maaja'iuni ñasi'kua'mũ chũ'u. Sījo sieterepasījo paakũji tuhivũã repasījo pa'iche sieterepavũã tuhikũji e'chosē'ña dierepasē'ña paasi'kua'mũ repau. ⁴ Repau jīkochoji cunaumũ sũ'inare ma'jñoko joopojakã'ko e'cho chejana rueni to'jñosi'kua'mũ repau. Jā'aja'ñe cho'ocuha romio chīipi'rasi'ko ti'jñeñe'te pa'iu cha'asi'kua'mũ repau, repaoji chīiva'uni cajaanã ñanisōkasa chini. ⁵ Ūcuarumũ repao romio chīiva'ure umuva'uni jñaasi'koa'mo, repau'te cuhenare cajejani pãĩ ũcuanũkore chũ'ujava'ure. Jā'ata'ni repava'ure chīiva'ure jñaana Diopi tua cunaumuna Repau chũ'ũku ñu'isaivũ rũicheja ti'jñeñena muasi'kua'mũ. ⁶ Jā'a cho'oto pũka'ko Dios repao'te care'vakaisichejana pãĩ peochejana vu'vu katisōsi'koa'mo. Vu'vu kati pa'iona Dios repao'te mil doscientos sesentarepaumucujña ãu kuiraku pa'isi'kua'mũ.

⁷ Ūcuarumũ cunaumũ pa'ina cavasinaa'me. Angel, Miguel repau neena ángelena'me añaja'iuni cavasinaa'me. Añaja'iu ũcuachi'a repau neena ángelena'me sãĩñe ũcuanũkore cavasinaa'me. ⁸ Jā'ata'ni añaja'iu'te repau neenana'me chekunare cava cajejaicu'asi'kua'mũ. Jā'arumupi vua Dios repanare Repau pa'icheja pa'iche ũsesi'kua'mũ. ⁹ Jā'ajekuna Dios repau'te añaja'iu'te cu'a chũ'ũmasi aire ángeles repau neenana'me cunaumũ pa'iche'te ũsekũ eto chejana raosi'kua'mũ. Repau añaja'iu ka'chamajña mamĩ ve'emũ, "Vati aina'me Satanás". Repau vati ai mamarumupi vua pãĩ si'achejña pa'inare re'oja'chere ũsekũ cacũ'ora chini jorekũ pa'ikũ'mũ. Jā'aja'ñe cho'okũjekuna vati ai repau neena ángelena'me cunaumũ eto chejana raocojñosi'kua'mũ.

¹⁰ Ūcuarumũ chũ'o i'kache cunaumupi ujachũ'o ija'che i'kache'te asasi'kua'mũ chũ'ũ:

Vati ai, Diore cuasanani re'oja'chere ũsekũ cacũ'ora chini umucusena'me ñami Dioni ke'rekũ Repau'te cuasanani cu'ache i'kakũ pa'imũ.

Repau'te cuasanare jā'aja'ñe i'kakũ'te Dios chejana eto raosi'kua'mũ.

Jā'aja'ñe cho'osi'ku Dios Repau neenare Repau pa'ichejana saja'mũ, ai sani paarpũ chini.

Ūcuachi'a Repau peore masiche cho'o ñokũ'mũ Repau.

Ūcuachi'a pãĩ ũcuanũko Repau chũ'ũñe cho'uju pa'ijanaa'me.

11 Chekuna Diore cuasana, “Ovejachĩija'ia Jesucristo mai cu'ache cho'ochete jũni ro'ikaisi'kua'mu.

Ûcuachi'a Dios chu'o ùcuarepaa'me”, chiiju cuasanajeju vati ai chũ'ũñe cho'oma'me repa.

Ûcuachi'a Diore cuasanajejuna, “Pãĩ maire vanisõjanaa'me”, chini masinata'ni jũ'iñejẽ'e vajuchuma'ñe Repaute cuasache ùhasõma'ñe ùcua cuasaju pa'inaa'me.

12 Jã'ajekuna musanukona sunamtu pa'ina ùcuanku po-joju pa'ijũ'u.

Jã'ata'ni musanukonare cheja pa'inana'me mar chiara pa'inare rua cu'ache ti'ñjeja'mu.

Vati ai repa cho'ochete ai ùsejarumupi ti'api'rakuna masiku musanukonani cu'ache cho'ora chini rua pe'ruku cajesi'kua'mu,

chiiचे'ते asasi'kua'mu chu'u.

13 Ûcuarumu añaja'ia chejana repa eto raocojñosirumu chĩiva'ure jñaasi'koni romioni cu'ache cho'ora chini ku'esi'kua'mu. 14 Jã'ata'ni repa romio tao kue'chaka rua ujakare te'eka'chapaka ïsicojñosi'koa'mo, pãĩ peochejana Dios repaote care'vakaisichejana cãva ku'io sani paa chini. Ìsiuna koo cãva ku'io sani ti'a pa'iona choteũsurumu jo'e chekuũsurumu joopo ãu kuiraku repaote añaja'ia cu'ache cho'ochete ùsekaisi'kua'mu Dios. 15 Ûcuarumu añaja'ia repa chu'opoji chiachaja'che oko etosi'kua'mu repaoni rño vëasõra chini. 16 Jã'ata'ni cheja repaoni cho'okaiũ pãĩ chu'opo cha'acheja'che rũhicoje vata añaja'ia raosi'e oko sa'navuna cuaosõsi'kua'mu. 17-18 Chejapi jã'aja'ñe cho'õna añaja'ia na'a rua pe'ruku repaote romio'te jo'ka chekunani repa mamachĩire Dios chũ'ũñe cho'ojũ Jesús pa'iche ùcuarepa kuachu'o ùhamanesinani ùcuankore cavara chini sanisõsi'kua'mu.

13

Cu'arepache cu'ana te'eka'chapana cho'osi'ere kumatũ

1 Ûcuarumu chu'u mar chiara ru'tuva'te nukasi'kua'mu. Nukaku cu'arepache cu'aku'te sijo sieterepasijo paakũji e'chosẽ'ña dierepasẽ'ña paakũni mar chiaraji etauna ñasi'kua'mu chu'u. Repasẽ'ña pa'iche tuhivũã tuhikũji repa sĩjore mami tochasi'e, Diore cu'ache i'kache'te paasi'kua'mu repa. 2 Repa cu'aku chu'u ñasi'ku tochachaija'iaji cũ'a mie cũ'aja'ñe paakũji repa chu'opo león chai chu'opoja'che paasi'kua'mu. Jã'aja'ia'ni añaja'ia repa cho'omasiche'te jo'kaku repa chũ'uku ñu'isaivu'te jo'kasi'kua'mu repa'te, ùcuasaivu'te ñu'ia pãire chũ'uku

paau chini. ³ Repau cu'arepache cu'aku sijo te'esijopu asimaka jūnisōmaka pa'isijopuja'che paasi'kua'mu. Jā'aja'ñe űjamakapi ja'jusi'ere ña rua cuasaju pāi si'achejña pa'ina űcuanuko pojojū jovosinaa'me repau'te. ⁴ Añaja'ia'te cu'arepache cu'aku'te pāi chū'ñe jo'kasi'kujekuna ro're puu pojosinaa'me repana. Repau'te cu'arepache cu'aku'te űcuachi'a pojojū, "Ikū cho'ocheja'che cho'omasina peome. űCuachi'a ikure cavaju cajejaimasina peome", chiisinaa'me repana.

⁵ Reparumu cu'arepache cu'aku Diopi űsemauna repau meñe rua re'oja'che i'kachena'me Dios asacuheche i'kache jo'kacojñosi'kua'mu. űCuachi'a cuarenta y dorepapāimia cu'ache cho'omasiche jo'kacojñosi'kua'mu repau.

⁶ űCuarumu Dioni cu'ache i'kaku Repau asacuheche'te i'kaku cunaumu pa'ivē'ere Repau vū'ere cu'ache i'kaku Repau neenare cunaumu pa'inare űcuachi'a cu'ache i'kasi'kua'mu repau.

⁷ űCuachi'a Diopi Repau neenani űsemauna cavaku cajejaisi'kua'mu repau. űCuachi'a Repauji űsemauna si'avājupāina'me si'ache chū'o cutunana'me si'achejña pa'inare chū'ñe jo'kacojñosi'kua'mu repau.

⁸ Pāi űcuanuko cu'ache cho'osi'ere jūni ro'ikasa chini chuenisōsi'ku Jesucristo Ovejachīja'ia utija'ophurona repana mami tochacojñomanesina űcuanuko cheja si'acheja pa'ina pāi pojojū ro're ñu'ijū pojosinaa'me repau'te cu'arepache cu'aku'te. Aperumu cheja chuta'a cho'omarumu Dios Repauna'me pa'ijana mami űcuaphurona tocha jo'kaasomu.

⁹ Pāi ie chū'o asa chēauna űcuanuko asa chēajū'u:

¹⁰ Mūsanukonare Jesucristo'te cuasanare pāi chēavū'ena chēa cuaosina na'a pa'isirumu űcuaja'che chēa cuacojñojanaa'me.

űCuachi'a pāi mūsanukonare Jesucristo'te cuasanare pāi vaiva'tipi vanisōsina na'a pa'isirumu űcuaja'che pāi vaiva'tipi chuenisōjanaa'me.

Dioni cuasaju mai jā'aja'ñe cu'ache cho'ocojñojañe masinata'ni koka paaju Repau'te cuasache űhasōma'ñe, "Dios maire rua re'oja'che cho'okaiku'mu", chijū cuasaju pañu.

¹¹ Jā'a ñacuharumu chekure cu'arepache cu'aku'te cheja sa'navuji etauna ñasi'kua'mu chu'u. E'chosē'ña ovejachī e'chosē'ñaja'ñe te'eka'chapasē'ña paakuta'ni añaja'ia i'kacheja'che i'kasi'kua'mu repau.

¹² űCuachi'a charo raisi'ku cu'arepache cu'aku pāi chū'ñeja'ñe pāi si'acheja pa'inare chū'usi'kua'mu repau cho'je raisi'ku cu'aku. Reparumu pāipi repauni charo raisi'kuni cu'akuni asimaka vasocojñosi'kuni pojoajū chini chū'usi'kua'mu

repaṁ, cho'je raisi'kṁ. ¹³ Ūcuachi'a Diopi ṁsemaṁna Repaṁchi'a cho'omasicheja'che si'ache cho'okṁ pāi ṁajṁ'te cṁnaṁmṁpi chejana toa tuā'iñe cho'osi'kṁa'mṁ repaṁ. ¹⁴ Repaṁmṁ Diopi Repaṁchi'a cho'omasiche'te cho'o ṁsemaṁna cho'je raisi'kṁ cu'akṁ, charo raisi'kṁ ṁakṁ'te Diochi'a cho'omasicheja'chere cho'oṁna ṁa cheja pa'ina ūcuanaṁko repaṁ jorekṁ cho'okṁ i'kache asa jachama'ñe cuasasinaa'me. Ūcuachi'a repaṁ repanare, asimaka jūnisōmaka pāi vaiva'ti tēosimaka sījopṁ'te sṁ'iu vasocojñosi'kṁjava'ure tṁo nṁko pojoa'jṁ chini chṁ'ṁsi'kṁa'mṁ repaṁ. ¹⁵ Jā'aja'ñe chṁ'ṁna asa charo raisi'kṁ cu'akṁja'iu'te tṁo pi'nirena repaṁni Diopi ṁsemaṁna repaṁ chṁ'opoqueepi tutu juju repana tṁosiva'ure vajṁche cho'osi'kṁa'mṁ repaṁ, ūcuava'ṁpi chṁ'o i'kakṁ repaṁ'te pojomanani vanisōñe'te chṁ'ṁa'ku chini. ¹⁶ Ūcuachi'a pāi ūcuanaṁkore pāi chṁ'ṁnana'me chṁ'ṁmanare, kurinana'me chṁ'ova'na pa'inare, chṁa paacojñonana'me chṁ'acojñomanare, repana ṁajajṁjñana jā'apāni repana chiapṁāna repaṁ mamire tochacojñoa'jṁ chini chṁ'ṁsi'kṁa'mṁ repaṁ. ¹⁷ Jā'ajekṁna pāi repaṁ mamijē'e repaṁ númerojē'e tochacojñomanesinare pōse koochena'me pōse ṁsiche ṁsesi'kṁa'mṁ repaṁ.

¹⁸ Repaṁ cu'akṁ número pa'iche masiñu chiinare rṁa kuṁkueche chiimṁ. Repa número pa'iche'te cuasa kuṁkue ṁato pāiṁ mamire kṁamṁ. Repa número iea'me: seiscientos sesenta y seis.

14

Pāi ciento cuarenta y cuatro milrepana ujasí'ere kṁamṁ

¹ Ūcuarṁmṁ chṁ'ṁ Ovejachīija'iu'te Jesucristo'te Sión aikūti nṁkakṁni ṁasi'kṁa'mṁ. Ūcuana'me pāi ciento cuarenta y cuatro milrepana repana chiapṁāre Repaṁ mama'me Pṁka'ku mami tochacojñosina nṁkasinaa'me. ² Jā'a ṁacuhasirṁmṁ cṁnaṁmṁpi ija'che i'kachṁ'o asasi'kṁa'mṁ chṁ'ṁ: Oko chṁ'iu asocheja'che asosi'kṁa'mṁ repachṁ'o. Ūcuachi'a okopi rṁarepa curuku asocheja'chena'me pāipi jairepanṁko arpavṁāre cho'ojṁna asocheja'che asosi'kṁa'mṁ chṁ'ure repachṁ'o. ³ Ūcuachi'a repana pāi Dios chṁ'ṁku ṁu'isaivṁna'me Repaṁ ti'jñeñe pa'ina vajṁpāi ūcuaka'chapana pa'ichejana'me aina pa'icheja ti'jñeñe'te pa'ijṁ uja mamare ujajṁ pa'isinaa'me. Repana ujache uja te'eṁ'terejē'e asa chṁa ujacu'ache pa'isi'kṁa'mṁ. Jesucristo vati toare saimanea'jṁ chini chṁa paacojñona ciento cuarenta y cuatro milrepanachi'a

ujamasisinaa'me repa. ⁴ Cheja repana pa'irumu romi ũcuauanare ja'me kãima'ñe re'oja'chechi'a pa'isinajeju chura Ovejachĩija'ia Jesucristona'me pa'ijũ Ũcuau chũ'ũñe'te si'arumu cho'ojũ pa'ime repana. Aperumu Diore cuasamanare ja'me pa'isinaa'me repana. Jã'ata'ni Dios repanare paara chini Repau Mamakũna'me charo chẽaasomu. ⁵ Ũcuachi'a jmakarujẽ'e joremeneasome. Ũcuachi'a repana rekoñoã Diopi ñato cu'achejẽ'e peoasome repana.

Angeles chotena rani kuasi'ere i'kamu

⁶⁻⁷ Jã'aja'ñe cho'ocuharumu ángel'te cunaumu chenevũji cãva ku'ia cheja pa'inani pãi ũcuaukore si'avãjũpãina'me si'ache chũ'o cutunana'me si'achejña pa'inare, Jesucristo'te cuasache chũ'vachũ'ore kũaku ujachũ'opi pãire ija'che i'kakũni ñasi'kua'mu chũ'u:

—Diore vajuchũju re'oja'chere Repau'te i'kaju pa'ijũ'u musanũkona, pãi ũcuauko cho'osi'e Repau ñarumu tĩ'api'rakũna. Ũcuauji cunaumuna'me chejana'me mar chiarana'me oko puni si'achejña pa'inare cho'osi'kua'mu. Jã'ajekũna Repauni cuasaju, "Peore Masũ'mu mu'u", chiiju pojojũ'u —chiisi'kua'mu repau ángel.

⁸ Jã'aja'ñe i'kacuhauna cheku ángel rani ija'che i'kasi'kua'mu:

—Babilonia ujavũ'ejoopo ñañasõcuhasi'kua'mu, repana cu'ache cho'osi'e ro'i. Repajoopo pa'isina cu'ache cho'ojũ pa'iche'te chekũchejña cana ũcuauko ña chẽa repana cho'ocheja'che cu'ache cho'ojũ pa'isinaa'me —chiisi'kua'mu.

⁹⁻¹⁰ Jã'aja'ñe i'kacuhauna jo'e cheku ángel rani ujachũ'opi ija'che i'kasi'kua'mu:

—Cheja sa'navũ etasi'kũre cu'arepache cu'aku'te repaujava'ure tũosi'kũna'me pojojũ repana chiapũãna jã'apãani repana jũjña repau cu'aku mami tochacojñosinare ũcuaukore rua pe'rukũ cu'ache chũ'ũja'mu Dios. Repauji chũ'ũna vati toa azufre vũocheja'che cu'asũche uutoana sani Dios neena ángelena'me Repau Mamaku Ovejachĩija'ia ñaju'te rua chũova'na ai uujũ pa'ijanaa'me repana. ¹¹ Repa toapi chachama'ñe ai uuku pa'ũna piko si'arumu muũ pa'ija'mu. Ũcuachi'a cu'arepache cu'akũna'me ũcuauja'ia tũosiva'ure pojojũ repau mami tochacojñosinare repa toare si'arumu uujũna asiche cuhama'ñepi pa'ija'mu —chiisi'kua'mu.

¹² Dios neenata'ni Repauni cuasajũna repanare cu'ache ti'jñejañe masinata'ni Dios chũ'ũsi'ere cho'ojũ re'oja'che pa'ijũ Jesucristo'te cuasache ũhasõma'ñe koka paajũ ũcuasajũ pa'ijanaa'me.

13 Ûcuarumũ cunaumupi chu'o ija'che i'kache'te asasi'kua'mũ chu'ũ:

—Iere tochajũ'ũ mu'ũ: “Dios neena Repau'te cuasache ũhamana irumupi vaa jūnisōna raa pojojũ pa'ijanaa'me” —chiiche'te. Chikuna Dios Rekocho ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Ûcuarepaa'me jā'a. Repana jūnisōsirumũ repanare cu'ache ti'jñesi'e jo'e ti'jñemanaja'mũ. Repau pa'ichejana satena repana re'oja'che cho'ojũ pa'isi'ere cuasa ro'ija'mũ Dios repanare —chiisi'kua'mũ.

Trigona'me ũchecha'charuã tua chi'icheja'che Dios Repau'te cuasamanare chi'i cu'ache chũ'ujañere kumũ

14 Jā'aja'ñe cho'ocuhasi'umũ jo'e ñaku poja'chere piko ñasi'kua'mũ chu'ũ. Piko sē'sevũ'te pāire ja'me paau chini Dios Raosi'ku ñu'isi'kua'mũ. Repau sījorũ pachokurivũ'te tuhivũ tuhivũ va'ti jājusũche cū'tosiva'tire cājiku ñu'isi'kua'mũ repau. 15 Ûcuarumũ ángel cheku Dios vũ'epi eta piko sē'sevũ ñu'iku'te ũjachũ'opi ija'che i'kasi'kua'mũ: “Trigo tũarumũ pa'icheja'che pa'irumũ tī'acuhamũ. Mu'ũ va'ti mini trigo tua chi'icheja'che cho'ojũ'ũ”, chiisi'kua'mũ. 16 Jā'aja'ñe i'kauna asa piko sē'sevũ ñu'iku repau va'ti mini trigo tua chi'icheja'che cheja pa'inare cho'osi'kua'mũ.

17 Ûcuarumũ ángel cheku jo'e Dios vũ'epi cunaumũ pa'ivũ'epi va'ti ũcuaja'che jājusũche cū'tosiva'tire cājiku etasi'kua'mũ. 18 Reparumũ ángel cheku Diore isimajñaruã uotoa kuirache chũ'ũku tuo uoko'a rũichejapi eta va'ti jājusũva'ti cājiku'te ũjachũ'opi ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Ûche cha'jisōcuhasi'kua'mũ. Chejana caje mu'ũ va'ti jājusũva'tipi ũchecha'charuã chuto tũtemejũ'ũ —chiisi'kua'mũ repau. 19 Chikuna caje ũchecha'charuã cheja pa'iche repau va'tipi chuto tũte pi'ni chi'i ũche cha'ca chachovũna mañasi'kua'mũ repau. Dios Repau'te cuasamanesinare ũcuaja'che ũchecha'charuã tua chi'isi'eja'che chi'i raa cu'ache cho'oja'mũ. 20 Reparumũ ũche cha'cavũji vũ'ejoopo jā'acho'jere pa'ũna ũchecha'charuã etua ũcuavũna maña cha'ca chachojũna ũche okora'ka repavũ vũ'evũ cacojepi eta chiacha meañeja'ñe chie so'ona measi'kua'mũ, trescientos kilómetros repa so'o. Repa chiera'ka raa rũisi'kua'mũ.

15

Pāi cu'ache cho'osi'ere ro'ia'jũ chini Dios chũ'usi'e cu'ache sieterepamajña cho'okaina ángeles cuhacho cho'osi'ere kumũ

1 Ūcuarumũ cunaumũ Diopi jo'e chekere ñavajuchache'te ñokuna ñakũ ángeles sieterepanare pãipi repaña cu'ache cho'osi'e ro'ire ro'ia'jũ chini Dios pe'rukũ chũ'usi'e cu'ache sieterepamajña cuhacho cho'ojamajña cho'okaijanare ñasi'kua'mũ chũ'ũ.

2 Ūcuarumũ chiara joicunaja'ñe etajaiche ñora'te ñasi'kua'mũ chũ'ũ. Repara sa'navũ toa pa'isi'kua'mũ. Ūcuachi'a repara rã'tuva'te cu'arepache cu'akũ'te cuhejũ ũcuajaja'iu'te tũosiva'urejẽ'e pojocuhejũ repaũ mamina'me repaũ númerojẽ'e tohacojñomanesina Dios ñisiviããre arpaũa cãjijũ nukasinaa'me. 3 Reparumũ repaña Dioni pojojũ ujaũ aperumũ Dios chũ'ũñe cho'okaisi'kũ Moisés ujasí'ere uja ujaũ Jesucristo Ovejachĩija'iu ujasí'e ũcuachi'a ujasinaa'me, ija'chere:

Dios, Chũkũna'te Paakũ peore cho'omasikũ'mũ mũ'ũ.

Mũ'ũ masikũ cho'oche ña jñanosõme chũkũna.

Rũa re'oja'che cho'okũjekũ peore ũcuarepa cho'okũ pãi si'achejña pa'inare chũ'ũkũ'mũ mũ'ũ.

4 Mũ'ũchi'aa'mũ re'okũ.

Jã'ajekũna mũ'ũre vajuchũnaa'me chũkũna.

"Peore masikũ'mũ", chiinaa'me chũkũna mũ'ũre.

Mũ'ũ re'oja'che cho'okũ pa'iche'te ña pãi, si'achejña pa'ina mũ'ũ ti'jñeñena rani ro're pũũ ñu'ijũ pojojanaa'me mũ'ũre,

chijũ ujasinaa'me repaña.

5 Repaña ujacuhasirumũ cunaumũ pa'ivũ'e Dios vũ'e jatisa'arõji vataũna repavũ'e caruupũ Dios chũ'usi'e tochasiko'ña catako'ña pa'iruupũ ñasi'kua'mũ chũ'ũ.

6 Ūcuarumũ repaña ángeles sieterepana ũcuavũ'e sa'navũji etasinaa'me Dios chũ'usi'e cu'ache sieterepamajñaũã cho'okaijana. Lino kãña meno peokãñapi ko'sijakãñare ju'ijũ ã'capũãre pachokurimeã tũisinaa'me repaña.

7 Ūcuarumũ vajupãi ũcuaka'chapana te'eũ repañare ángeles sieterepanare te'eũ'te te'ero'rochi'a coparo'ro pachokuriro'rore Dios Si'arumũ Pa'ikũ pãire cu'ache cho'ora chini chũ'usi'e timũñe mañasiro'rore ñisi'kua'mũ.

8 Reparo'ro ñisicuhasi'rumũ Dios vũ'e sa'navũ peore piko rũa pa'isi'kua'mũ, Repaũji miañeja'ñe Ko'sija'iuji peore Masikũji pa'iana. Repaũ chũ'usi'e cu'ache sieterepamajña ángeles cho'o pi'nikaichetũ'ka pãi te'eũ'terejẽ'e kakacu'asi'kua'mũ repavũ'e.

16

Coparo'ro pãire cu'ache cho'ora chini Dios chũ'usi'e mañasiro'roquee ña'ñesi'ere kũamũ

1 Ûcuarũmu Dios vu'e sa'navũji chu'o ʋjachũ'opi ángeles sieterepanani ija'che i'kache'te asasi'kua'mũ chu'u: "Mũsanũkona cãjiro'ro pãire cu'ache cho'ora chini Dios pe'rukũ chũ'usi'e mañasiro'ro chejana ña'ñejaijũ'u", chiiche'te.

2 Jã'aja'ñe i'kaũna ángel te'eũ repau cãjiro'rova pa'imajñarũã chejana peore ñatojaisi'kua'mũ. Repau ñatojaisirũmu pãi cu'arepache cu'akũ mamĩ tochacojño ũcuauja'iu'te tũosijava'ũre pojonare ũcuanũkore cu'aasi rũa asicheji etaũna rũa chuova'na pa'isinaa'me.

3 Jã'aja'ñe cho'ocuhaũna ángel chekũ repau cãjiro'rova pa'imajñarũã peore mar chiarana ñatosi'kua'mũ. Ñatoũna mar chiaraquee oko jũnisõsi'kũ chieja'che carũhisi'kua'mũ. Jã'aja'ñe cho'oũna va'iva'na repa pa'iva'na peore jũnisõsinaa'me.

4 Jã'aja'ñe cho'ocuhaũna jo'e chekũ ángel repau cãjiro'rova pa'imajñarũã peore chiañaãna'me oko punire ñatoũna repachejñaquee oko peore chie carũnisõsi'kua'mũ. 5 Jã'a cho'osi'ere ñacuha ángel chiañaã kuirakũ Diore ija'che i'kache'te asasi'kua'mũ chu'u:

Dios, rũa re'okũ'mũ mũ'u.

Irũmũjẽ'e pa'iu chuta'a cheja cho'omarũmũjẽ'e pa'ikũ'mũ mũ'u.

Pãire cu'ache cho'okũ iñaã chiañaã pa'iche oko chie carũnisõne chũ'ũkũ ũcuarepa cho'omũ mũ'u.

6 Ûcuanapi mũ'u chu'o kuava'nare vanisõasome mũ'u neenare chekũnare ũcuachi'a.

Chura repa chuenisõsiva'na raosi'ere chiere ña pe'rukũ ũcuava'na chiere ũkuamũ mũ'u repanare vanisõsinare.

Repana ro'ia'me jã'a, chiiche'te.

7 Ûcuarũmu Diore ñsimajñarũã tuo uoko'a sa'navũji chu'o ija'che chiiche'te asasi'kua'mũ chu'u: "Pãĩ Ûcuanũkore Paakũ, peore masikũ'mũ mũ'u. Pãĩ ũcuanũko cho'ojũ pa'isi'ere ña cuasakũ cu'ache chũ'ũkũ rũhiñe cho'omũ mũ'u repanare", chiiche'te.

8 Ûcuarũmu ángel jo'e chekũ repau cãjiro'rova pa'imajñarũã peore ũsuũni ñatosi'kua'mũ. Ñatoũna Dios ũsuũ'te na'a rũa asua'kũ chini chũ'usi'kua'mũ, pãipi uua'ju chini. 9 Æsuũji jã'aja'ñe cho'oũna pãĩ ũcuanũko repa ca'nivũã rũa uusinaa'me. Rũa cu'ache cho'ocojñonata'ni repa cu'ache cho'ochie ũcua ũhasõma'ñe pa'ijũ repanare cu'ache ti'jñeñe chũ'ũkũ'te Diore, "Peore masikũ'mũ mũ'u", chiima'ñe Repau'te rũa cu'ache i'kasinaa'me repa.

10 Ñucuarumũ ángel jo'e chekupí cu'arepache cu'aku chũ'uku ñu'isaivuna repau cãjiro'rova pa'imajñaruãre ñatouna repau chũ'ucojñona pa'ichejña peore chijachejñachi'a carũnisõuna repachejña pa'ina asire eto asikuna repana chemeñoõna meñe kũkujũ oisinaa'me.

11 Jã'aja'ñe rua cu'ache cho'ocojñonata'ni repana cu'ache cho'oche ñcua ñhasõma'ñe pa'ijũ repanani asipi ruarepajeku ca'nivũãpi asikuna Diore Cũnaumũ Pa'ikũ'te rua cu'ache i'kasinaa'me repana.

12 Ñucuarumũ ángel jo'e chekupí repau cãjiro'rova pa'imajñaruã Eufrates ñjachiachana ñatouna peore repacha veasõsi'kua'mũ. Jã'aja'ñe cho'osi'kua'mũ ángel, repacha chekũkã'ko pa'inare chũ'ũnapi pãi vaiche cho'oto, jẽ'eñeji vesama'ñe paau chini.

13 Ñucuarumũ añaja'iu chũ'opona'me cu'arepache cu'aku chũ'opona'me, "Dios chũ'o kũakũ'mũ chũ'ũ", chiiũ joreu chũ'opoji jojojanapi vati chotena etajuna ñasi'kua'mũ chũ'ũ.

14 Repana vati Diopi ñsemauna Repau'chi'a cho'omasicheja'che cho'osinaa'me. Ñcuachi'a pãi chũ'ũnani ñcuanũkore soni rao chi'ĩũ chini cheja si'achejña ku'isinaa'me repana, chi'irena repanapi sãĩñechi'a cavajũ pãi vaiche'te cho'oa'jũ chini. Repana sãĩñechi'a vaiumucusena, Dios Peore Masiũ cu'arepache cu'akũ'te cavaku cajejaija'mũ.

15-16 Ñucuarumũ repana vati chotenapi pãi chũ'ũnare soni chi'isinaa'me. Repana chi'isicheja mami "Armagedón" ve'emũ hebreo chũ'o. Apermũ Jesucristo ija'che i'kasi'kua'mũ: "Asarepajũ'ũ. Ñaaũ cuasomarumũna raicheja'che raija'mũ chũ'ũ, pãi chũ'ũ raijache cuasamarumũna. Kãa peonaja'ñe pa'ijũ vajũchũmaneñũ chini chũ'ũni cha'ajũ kãña care'vacheja'che repana rekoñoõre care'vajũ re'oja'che pa'ina chũ'ũre ña vajũchũma'ñe tijña pojojanaa'me", chiisi'kua'mũ.

17 Ñucuarumũ ángel jo'e chekupí repau cãjiro'rova pa'imajñaruãre tutuna ñatouna Dios vũ'e cũnaumũ pa'ivũ'e sa'navuji Repau chũ'uku ñu'isaivũ rũichejapi chũ'o ñjachũ'opi ija'che i'kache'te asasi'kua'mũ chũ'ũ, "Cho'o pi'nicuhasi'ea'me", chiiche'te.

18 Ñucuarumũ cheja fe'neku rua asoche curuku rua pi'rusi'kua'mũ. Apermũ rua pi'rusi'e na'a jã'acho'je rua ñũ'kuecheji pi'rusi'kua'mũ cheja reparumũ. 19 Chejapi ruarepa pi'rukuna Babilonia ñjavũ'ejoopo joni chotejoopoã vatasi'kua'mũ. Chekũjoopoã si'achejña pa'ijooopoã ñcuachi'a peore ñañasõsi'kua'mũ. Reparumũ Dios ñjavũ'ejoopo pa'ina cu'ache cho'osi'ere cuasa pe'rukũ repanare cu'ache cho'osi'kua'mũ, repana

cu'ache cho'osi'e ro'i. ²⁰ Jã'aja'ñe cho'ouna juupoãna'me aikũjña peocheja si'asõsi'kua'mu. ²¹ Reparumu cunaumuri oko rua ujaruãpi pãi tuã'tua vëasõsi'kua'mu. Repa okoruã te'eru cuarenta kilos na'a rua rukuruã paniasomu. Jã'aja'ñe repanani ruarepa cu'arepacheji ti'jñekuna ña pãi, "Dios cho'oche'me ie", chini na'a rua cu'ache i'kasinaa'me Repau'te.

17

Sĩ'uromio'te si'ache cu'ache cho'oko'te Dios cu'ache chũ'ujajñere kumũ

¹ Ūcuarumu repana ángeles coparo'rovaã cãjisina te'eu rani i'kasi'kua'mu chu'ure. "Raijũ'u. Mu'uni chiañaã së'sevuã ñu'iko'te sĩ'uromio'te si'ache cu'ache cho'oko'te Dios cu'ache cho'ojachere ñora. ² Pãi chũ'una cheja pa'ina repao cu'ache cho'oko pa'iche'te ña chëa repao cho'ocheja'che cu'ache cho'ojũ pa'ime. Pãi chekũchejña cana ũcuachi'a Repao cu'ache cho'oko pa'iche'te ña chëa repao cho'ocheja'che cu'ache cho'ojũ pa'inaa'me", chi-isi'kua'mu repau chu'ure.

³ Jã'aja'ñe i'kacuha Dios Rekochoji chũ'una repau ángel chu'ure pãi peochejana sasõsi'kua'mu. Sauna repao'te cu'arepache cu'aku'te maaja'iu'te tuhikoni ñasi'kua'mu chu'u. Repau ca'nivu Diore cu'ache i'kachũ'ore si'acaca'nivu tochasi'e paakuji repau sĩjo sieterepasĩjore e'chosë'ña dierepasë'ña paasi'kua'mu repau. ⁴ Repau'te tuhiko romio kãa re'ojakãare ju'isi'koa'mo, ra'soja'chena'me maaja'ñe pa'ikãare. Ūcuakãare pachokuri catara'karuã ko'sijara'karuã rua ro'ira'karuãna'me cheke perlara'karuã su'isi'kua'mu. Ūcuachi'a coparo'rova pachokuriro'rova'te cãjisĩ'koa'mo repao. Reparo'rova sa'navu'te repao cu'ache cho'oko pa'isi'e Dios ñacuhecheji pa'isi'kua'mu.

⁵ Ūcuachi'a repao chiapu'te mami tochasi'e pãijë'e vesuche ija'che i'kacheji su'isi'kua'mu: "Pãi chu'ure i'kani Babilonia ujavu'ejoopo'te ve'onaa'me. Cu'ache cho'oche aijekona chekuna chu'u cu'ache cho'oko pa'iche'te ña chëa ũcuaja'che cho'ojũ pa'inaa'me", chiiche. ⁶ Jã'aja'ñe repaoni masirepa ñato rua pojoko pa'isi'koa'mo, Dios neena Jesuni cuasaju Repau pa'iche kuanare vanisõñe chũ'usi'kojeko. Jã'aja'ñe pa'ikoni ña jñanosi'kua'mu chu'u.

⁷ Ūcuarumu ángel chu'ure i'kasi'kua'mu. "¿Je'se pa'ina mu'u jñanõ? Repao pa'ichena'me repao tuhiku sĩjo sieterepasĩjore e'chosë'ña dierepasë'ña paaku pa'iche chekunajë'e vesuche'te mu'uni kũara. ⁸ Repau mu'u ñasi'ku cu'aku aperumu pa'isi'kua'mu. Chura peomu

repaṁ. Jã'ata'ni vati pa'icojepi muija'mṁ repaṁ. Muni cu'ache cho'osinare cu'ache cho'ochejana saocojñoja'mṁ repaṁ. Dios aperṁmṁ cheja cho'omarṁmuna Repaṁ neena mami utija'opharona tochaasomṁ. Jã'ajekuna pãi repaphuro mami tochacojñomanesina cu'arepache cu'akujjiperṁmṁ pa'isi'kupi irṁmṁ peokuta'ni jo'e raiuna ña kukusõjanaa'me.

⁹ 'Chũ'u i'kache asamasiñu chiinapi asamasijanaa'me ie: Repaṁ cu'arepache cu'aku sijo sieterepasijo aikũjña sieterepakũjña romio ũcuate'erṁmṁ ñu'ikũjñaja'ñea'me. Ũcuachi'a pãi chũ'una sieterepanaja'ñea'me repa sijo. ¹⁰ Repana pãi chũ'una cincorepana jũnisõsinaa'me. Chura cheku chũ'uku pa'imṁ. Jo'e chekuta'ni chuta'a raima'mṁ. Repaṁ raisirṁmṁ jmakaruchi'a chũ'uku pa'ija'mṁ. ¹¹ Repaṁ cu'arepache cu'aku aperṁmṁ pa'isi'kupi irṁmṁ peokujjiperṁmṁ pãi chũ'unare sieterepanare ja'me pa'iu chũ'usi'kupi repana chũ'ucuhasirṁmṁ te'eu jo'e chũ'ujja'mṁ. Repaṁ jo'e rani chũ'urṁmṁ jũnisõ Diopi chũ'una Repaṁ'te cuhena uutoana sani uuku pa'ija'mṁ repaṁ.

¹² 'Ũcuachi'a e'chosẽ'ña dierepasẽ'ña mu'u ñasisẽ'ña pãi chũ'ujana dierepana chuta'a chũ'umanaja'ñea'me. Na'a pa'isirṁmṁ repana pãi chũ'ũne te'ehorachi'a jo'kacojñojanaa'me. Reparṁmṁ cu'arepache cu'akuna'me chũ'ujanaa'me repana. ¹³ Repana pãi chũ'ujana dierepana ũcuate'e cuasaju cu'arepache cu'akujjiperṁmṁ pãi ũcuanukore te'eu chũ'ua'ku chini jo'kajanaa'me. ¹⁴ Reparṁmṁ repana ũcuanuko Jesucristo'te Ovejachijja'ieni cavajanaa'me. Jã'ata'ni Repaṁji pãire chẽa paakuna Repaṁ'te cuasache ũhama'ñe pa'iju re'oja'che pa'inana'me cavaku cajejaija'mṁ repanare. Peore Masiujeku pãi chũ'una Aia'mṁ Repaṁ", chiisi'kua'mṁ ángel chũ'ure.

¹⁵ Ũcuarṁmṁ repaṁ ángel chũ'ure jo'e i'kasi'kua'mṁ. "Chiañaã s'iuromio si'ache cu'ache cho'oko repañaã s'e'sevuãre ñu'iona mu'u ñasiñaã pãi si'achejña canana'me si'avãjupãina'me si'ache chũ'o cutunaja'ñea'me. ¹⁶ Reparṁmṁ e'chosẽ'ña dierepasẽ'ñaja'ñe pa'ina pãi chũ'una cu'arepache cu'akuna'me repao'te s'iuromio'te cuheju kãña peo'te repao nee peore tuasõ repao ca'nivunquee va'i ãiju juja uosõjanaa'me. ¹⁷ Repana pãi chũ'una dierepana, Diopi repanani Repaṁ chiiche'te cho'ouache cuasaju cho'oa'ju chini jo'kauna ũcuate'e cuasaju cu'arepache cu'akujjiperṁmṁ repana chũ'ũneja'ñe te'eu pãire chũ'ua'ku chini repaṁ'te cu'aku'te pãi chũ'ũne jo'kajanaa'me, Dios i'kasi'e peore cho'o pi'niñejatu'ka chũ'uku paau chini. ¹⁸ Repao romio mu'u ñasi'ko

ujavũ'ejoopo Babilonia vũ'ejoopoja'chea'me. Repajoopo pa'inare chũ'una chekũchejña si'achejña pa'inare pãi chũ'unare chũ'unaa'me", chiisi'kua'mũ ángel chu'ure.

18

Babilonia vũ'ejoopo ñañasõsi'ere kuamũ

¹ Jã'a cho'ocuhasi'ũũ chekũre ángel'te rũa masiũji cũnaũmũpi cajekũna ñasi'kua'mũ chu'ũ. Repau ko'sija'icheji cheja rũa miasĩ'kua'mũ. ² Cajẽ ujachũ'opi ija'che i'kasi'kua'mũ repau:

¡Babilonia ujavũ'ejoopo ñañasõcuhasi'kua'mũ!
¡Ñañasõcuhasi'kua'mũ!

Repajoopo pa'isicheja vatichi'a rũa jainũko pa'ime.

Pĩ'a pãi ãicojñomanana'me chekũna cu'ana peore si'ache pa'ime repacheja.

³ Repajoopo cana cho'osi'ere ña chẽa pãi si'achejña pa'ina ũcuanũko repana cho'osi'ejache rũa cu'ache cho'ojũ pa'ime.

Ūcuachi'a repajoopo canare chũ'usina si'ache cu'ache cho'osi'ere ña chẽa chekũchejña canare chũ'una ũcuaja'che si'ache cu'ache cho'ojũ pa'ime.

Ūcuachi'a repajoopo canapi põsere si'ache koojũna chekũchejña cana repanare põse ĩsisina rũa kurinaa'me, chiisi'kua'mũ.

⁴ Ūcuarũũ jo'e cheke chu'o cũnaũmũpi ija'che i'kache'te asasi'kua'mũ chu'ũ, repajoopo chuta'a ñañamarũũ Dios i'kasi'e:

Repajoopo Babilonia vũ'ejoopo pa'ina chu'ũ neena ũcuanũko etajũ'ũ, repajoopo cana cho'ocheja'che cu'ache cho'omanẽũ chini,

ũcuachi'a repanare cu'ache cho'ocheja'che cu'ache cho'ocojñomanẽũ chini.

⁵ Ūcuajoopo canapi rũarepa cu'ache cho'ojũna ñakũ repana cu'ache cho'oche cavesũma'ñe cuasakũ pa'imũ chu'ũ.

⁶ Repajoopo cana chekũnare cho'ocheja'che cu'ache cho'ojũ'ũ repanare.

Repana cu'ache cho'osi'e ro'i ro'ia'jũ chini na'a rũa cu'ache cho'ojũ'ũ repanare.

Ūcuachi'a repana chekũnani casũ'oũũ chini cono rũa vẽañe'te ũkuajũ na'a rũa vẽañe ja'me ũkuacheja'che na'a rũa cu'ache cho'ojũ'ũ repanare.

7 Ūcuachi'a, "Peore masinaa'me chūkuna", chiiju tīñe cho'ojũ rua pōse paanaa'me repana.

Jā'ajekuna repana pōse paachejanuko cu'ache cho'ojũ'ũ repanare, chũova'na paarũ chini.

Ija'che cuasanaa'me repana:

"Chũova'na pa'imanajeju pāi ūcuanukore chũ'unajejuna cu'ache ti'jñemaneja'mũ chūkuna'te", chiinaa'me repana.

8 Jā'aja'ñe cuasaju pa'inajejuna ūcuate'eumucuse ūcuanukore rua si'ache cu'ache ti'jñeja'mũ repanare.

Chekuna jūnisōjanaa'me. Chekuna repanani cu'ache ti'jñeuna chũova'na pa'ijanaa'me.

Chekuna āiñe'te peojũ āucuhava'na pa'ijanaa'me.

Repajoopo ūcuachi'a peore uusōja'mũ, chũ'upi Pāi Ūcuanukore Paakujī peore Masiujī chũ'ũna, chiiisi'kua'mũ Dios.

9 Repajoopona'me repajoopo canare uusōkũ piko muiñe'te ñani pāi chũ'una si'achejña pa'ina repajoopo cana cho'ocheja'che cu'ache cho'ojũ pa'ina sama'ñe cuasaju ota oijanaa'me. 10 Repajoopo cana cu'ache cho'ocojñõñe'te ña kũkũcajejanisō so'opi ñaju oiju ũjachũ'opi cuiju ija'che i'kajanaa'me repana:

¡Rua cu'ache! ¡Rua cu'ache!

¡Babilonia ũjavũ'ejoopo cana teana cu'ache cho'ocojñõsinaa'me!

chiijanaa'me.

11 Ūcuachi'a repajoopo pa'isinare pōse ĩsisina, repajoopo pa'isinapi cu'ache cho'osi'e ro'ire cho'osō peojuna, ña cuasaju ota oiju ija'che i'kajanaa'me: "¿Chura neepi mai kuhache pōse koojanaa'ñe: 12 pachokuri, pokuri, ko'sicatara'karũãna'me perlara'karũã rua ro'ira'karũã, rua ro'ikãña lino kãñana'me seda kãña maajakãñana'me chimaajakãña chooko'ña si'ache re'oja'che vũoko'ña, pachocuna cho'osimajñaruãna'me cunarepa cho'osimajñaruã, pocata cho'osimajñaruã 13 ma'ñara'jñana'me suiriche, cheke ma'ña ũche mirra ma'ñana'me vi'toma'ña, ũche cono, u'chape'e, harina rua me'naja'ñe āusi'ena'me trigo, cu'ava'nare pōse ve'ova'nare, ovejava'nare, kavachova'na, carrosai kavacho jñajñusai, pāi chekunare rupũ cho'oche cho'okainare? ¿Neepi koojanaa'ñe?", chini cuasaju oijanaa'me repana pāi. 14 Jā'aja'ñe cuasaju repajoopo pa'isinare ija'che i'kajanaa'me repana:

¡Chura, mũsanukona si'ache karama'ñe paaju rua chiiju paasi'e pōse jo'e paamanejañere ai cho'osõsinaa'me mũsanukona!

chiijanaa'me.

15 Ūcuachi'a pōsemajñaruã ĩsisina repajoopo pa'isina cu'ache cho'ocojñoñe'te ña, vajuchujũ so'opĩ ñajũ nukajũ ota oijanaa'me. 16 Ija'che i'kajũ oijanaa'me repana:

¡Rũa cu'ache! ¡Rũa cu'ache!

¡Ūjavu'ejoopo pa'isiva'na, rũa chũova'naa'me!

Lino kãña rũa ro'ikãñare maajakãñana'me chimaajakãña pachokurina'me ko'sicatarakarũãna'me perlara'karũã rũa ro'ira'karũã sũ'ikãñare si'arũmũ ju'ijũ pa'isinaa'me repana.

17 Cu'amajñaruã repana paasi'e teana rũa na'mi si'asõsi'kũa'mũ,

chiijanaa'me repana.

Reparũmũ ũjavuã choo chiacha ku'ivũã ku'ina, repavũã cho'ochẽ cho'okainana'me repanare chũ'ũna, mar chiaraji ku'ijũ pōse ĩsina ũcuaja'che repajoopo uukũ piko mũĩñe so'opĩ nukajũ ñajanaa'me. 18 Uukũ piko mũĩñe'te so'opĩ nukajũ ñajũ, "Babilonia ũjavu'ejoopo pa'icheja'che pa'ijooojẽ'e peomũ chekũjooopõ", chiijanaa'me. 19 Chini sũma'ñe cuasajũ oijũ repana sũjona cha'opõõpi meñe chu'chujũ ota oijũ ija'che i'kajanaa'me repana:

¡Rũa cu'ache! ¡Rũa cu'ache!

Ūjavu'ejoopo pa'isinare rũa cu'ache ti'jñesi'kũa'mũ.

Pãĩ ũjavuã choo paana mar chiaraji ku'ijũ repajoopo pa'isinani pōsere ĩsijũ ũcuanũko kurina carũhisinaa'me.

Jã'ata'ni repajoopo teana uusõsi'kũa'mũ, repajoopo pa'isina peorẽ.

20 Ūcuachi'a cũnaũmũ pa'ina, repajoopo uusõsi'ere ña pojojũ'ũ.

Mũsanũkõna Dios neena ũcuaja'che repajoopo canani ña pojojũ'ũ, Repau chũ'ore chũ'vaa'jũ chini saosinana'me Repau chũ'o kũana.

Dios repajoopo cana repana mũsanũkonare cu'ache cho'osi'e ro'ire ro'ia'jũ chini cho'omũ,

chiijanaa'me.

21 Ūcuarũmũ ángel rũa masiũji ũjacũnarũ ãu toapũja'ipũ'te mini ija'che i'kakũ mar chiarana su'a rũosi'kũa'mũ:

Babilonia ũjavu'ejoopo ipũ su'a rũocojñoñeja'ñe cu'ache cho'ocojñoũ.

Jã'aja'ñe cho'ocojñoũna pãĩ repajoopo jmamakarũjẽ'e jo'e ñamanejanaa'me.

22 Ūcuachi'a repajoopo callejoovũã cho'ojũna asosi'e arpavũãna'me phĩ'covũãna'me trompetavũã cho'ojũ ũjajũna asosi'e jmamakarũjẽ'e jo'e asomaneja'mũ.

Repajoopo cho'оче cho'ona ũcuachi'a te'eujê'e pa'imanejanaa'me.

Ũcuachi'a cɯnarɯãpi toajuna asosi'e jmamakarujê'e jo'e asomaneja'mɯ.

23 Ũcuachi'a repajoopo ɯoñoã pa'isisaivɯã te'esaiɯujê'e jo'e miamaneja'mɯ.

Ũcuachi'a repajoopo pa'isina romire vejaju pojojɯ fiesta cho'ojuna asosi'e jmamakarujê'e jo'e asomaneja'mɯ.

Ũcuachi'a repajoopo pa'ijɯ pōse ũsisina pa'ipãi pa'isinaa'me.

Ũcuachi'a repajoopo pa'isinapi chekɯchejña canare chai cho'ojɯ jorejɯ cacɯ'ojɯ pa'isinaa'me.

24 Ũcuachi'a repajoopo pa'isinapi Dios chɯ'o kɯanana'me chekɯnare Repaɯ neenare rɯa jainɯkore vanisōsinaa'me.

Ũcuajoopo pa'isinachi'a chekɯchejña pa'isiva'nare vanisōsinaa'me,
chiisi'kɯa'mɯ repaɯ ángel.

19

1 Jã'aja'ñe asacuhasirɯmɯ cɯnaɯmɯpi pãi jainɯko cuiju ija'che i'kache'te asasi'kɯa'mɯ chɯ'u:

Dioni cuasaju, “Rɯa re'okɯ'mɯ mɯ'u. Peore masikɯ'mɯ”,
chijɯ re'oja'chere i'kaju pojojɯ pañu mai.

Maire re'oja'che pa'ijɯ vati toana saimanea'ju chini chëa paaku'mɯ Repaɯ.

Pãi ũcuaukore repaɯ cu'ache cho'osi'e ro'ia'ju chini chɯ'ɯja'mɯ Dios.

2 Ũcuarepa cho'okɯjekɯ romio'te rɯa cu'ache cho'oko pa'isi'kore pe'rukɯ cu'ache cho'osi'kɯa'mɯ Repaɯ.

Repaoji cu'ache cho'okona ña chëa chekɯchejña cana repao cho'ochaja'che rɯa cu'ache cho'ojɯ pa'ime.

Ũcuachi'a Repaɯ chɯ'ũñe cho'okainare vanisōñe chɯ'ɯsi'kojekona pe'rukɯ cu'ache cho'osi'kɯa'mɯ Dios repao'te,

chiisinaa'me.

3 Jã'aja'ñe i'kacuha jo'e ija'che i'kasinaa'me repaɯ:

Dioni pojojɯ re'oja'chere i'kaju pañu mai.

Babilonia ɯjavɯ'ejoopo uukɯ piko mɯiñe jmamakarujê'e cuhama'ñe si'arɯmɯ mɯiɯ pa'ija'mɯ,

chiisinaa'me.

4 Ũcuarɯmɯ aina veinticuatrorepana vajɯpãi ũcuaka'chapanana'me sani ro're pɯɯ sime ñu'ijɯ Dioni Repaɯ chɯ'ɯkɯ ñu'isaivɯ ñu'ikɯni pojojɯ ija'che i'kasinaa'me: “¡Jã'aja'ñe paau! ¡Dioni pojojɯ re'oja'chere

i'kajũ pañu mai!", chiisinaa'me repana. ⁵ Ūcuarũmu Dios ñu'isaivũ rũichejari chũ'o ija'che i'kache'te asasi'kua'mũ chũ'u:

Diore mai Cuasakũ'te ũcuanũko re'oja'chere i'kajũ pañu mai, Repaũ'te vajũchũjũ cho'oche cho'okaina, vesũnana'me masina, chiiche'te.

Ovejachĩija'iu romi vejache'te ja'me pojojũ fiesta cho'ojachere kũamũ

⁶ Ūcuarũmu pãipi jairepanũko i'kajũna asocheja'chena'me oko chã'iu asocheja'chena'me okopi rũarepa curukũ asocheja'che asoche'te chũ'o ija'che i'kache'te asasi'kua'mũ chũ'u:

¡Dioni re'oja'chere i'kajũ pañu mai!

Dios, Maire Paakũ peore Masiũji pãi ũcuanũkore chũ'ũkũ'mũ.

⁷ Ovejachĩija'iu Jesucristo romi vejaumucusepi tĩ'aũna rũa pojojũ pañu mai.

"Peore masikũ'mũ mũ'u", chiijũ pañu mai repaũ'te.

Repaũ vejajao Repaũni vejara chini care'va pa'io, kãña rũa re'ojakãñare sa'che ju'io cha'amo.

⁸ Lino kãña re'ojakãñapi menojẽ'e peokãñapi ko'sijakãñare juhao chini ñisicojñosi'koa'mo repao.

Repakãña ju'iche Dios neena re'oja'che cho'ocheji ñomũ, chiisinaa'me.

⁹ Ūcuarũmu ángel chũ'ũre i'kasi'kua'mũ. "Tochajũ'ũ ie: Jesucristo Ovejachĩija'iu romi vejache'te ja'me pojojũ fiesta cho'oa'jũ chini soicojñojana pojojũ paarũ", chiisi'kua'mũ. Chini jo'e cheke ija'che i'kasi'kua'mũ repaũ: "Chũ'o ũcuarepaa'me jã'a, Dios i'kasi'ejekũ", chiisi'kua'mũ repaũ chũ'ũre.

¹⁰ Chikũna asa repaũni pojora chini repaũ ti'jñeñena ro're pũũ ñu'iuana ija'che i'kasi'kua'mũ repaũ chũ'ũre: "¡Jã'aja'ñe cho'omanejũ'ũ! Mũ'ũna'me mũ'u majapãijana Jesucristoni cuasajũ Repaũ pa'iche'te kũajũ cu'ache ti'jñecojñonata'ni Repaũ'te cuasache ũhasõma'ñe Repaũ chũ'ũñe cho'okaijũ pa'iche'te ũcuare cho'okaikũ'mũ chũ'u. Diorechi'a ro're pũũ ñu'iu pojojũ'ũ", chiisi'kua'mũ repaũ chũ'ũre. Dios chũ'o aperũmu kũasinapi Jesús pa'ijache kũajũ tocha jo'kaasome.

Poja'iuani kavacho'te tuhikũ cho'osi'ere kũamũ

¹¹ Ūcuarũmu cũnaũmũpi vataũna kavacho'te poja'iuani ñasi'kua'mũ chũ'u. Repaũ'te tuhikũ pãi rũhiñe chũ'ũkũji rũa pãi vaimasikũjekũ ija'che i'kacojñokũ'mũ: "Repaũ cho'ora chiiche ũcuarepa cho'okũ'mũ ikũ. Chũ'o ũcuarepare i'kakũ'mũ ikũ", chiicojñokũ'mũ.

¹² Repau ñakocaã toñaja'ñe Paakuji tuhivuã ruarepavuã tuhisi'kua'mu. Ūcuachi'a Repau ca'nivu'te mami tochasi'e paasi'kua'mu, Repau'chi'a te'e'u masiche. ¹³ Kãa chie chũsikãare ju'iu pa'isi'kua'mu Repau. Repau mamia'me ie: Dios chu'o Kuaku Jesucristoa'mu Repau. ¹⁴ Repau cho'jepi cunaumu pa'ina sōtaopãi lino kãña rua re'ojakãñapi menojẽ'e peokãñapi pojakãñare ju'iju kavacho pojanapi tuhiju raisinaa'me. ¹⁵ Repau chu'opoji va'ti jũjusuche cutosiva'ti etasi'kua'mu, pãi si'achejña pa'inare Repau cavaku cajeajjava'ti. Repau'te cuhenare cajejani chũ'uku Dios peore Cho'omasikuji pãire pe'rukũ cu'ache cho'ochete chũ'una, kavacho'te tuhiku repanare pãi cu'ache cho'okaija'mu. Repauji vaiuna repana chie, uchere cha'ca chachojuna uche oko menisõñeja'ñe ranisõja'mu, repana cu'ache cho'osi'e ro'i. ¹⁶ Repau ju'ikãana'me toapu, ija'che tochasi'e paasi'kua'mu repau: "Pãi chũ'una ũcuanũko Aia'mu iku", chiiche'te.

¹⁷⁻¹⁸ Ūcuarumu ángel'te ũsuu asuche chuvochejare nukaku, cunaumu cãva ku'inani vacho ũcuanũkore soiu ujachu'opi cuiku ija'che i'kaku soikuni ñasi'kua'mu chu'u: "Rani chi'i Dios ãuñe va'i ãijũ'u, jũnisõsina va'i, pãi chũ'una va'i, sōtao aina va'i, kokarekoñoã paana va'i, kavacho va'ina'me repanare tuhisi'na va'i, chekuna va'i si'ache peore chẽacojñomanesinana'me chẽacojñosina va'i, vesuna va'ina'me masina va'i", chiiu soisi'kua'mu repau.

¹⁹ Ūcuachi'a cu'arepache cu'aku'te icheja cheja pa'inare pãi chũ'unana'me repana neena sōtaopãi chi'i, kavacho'te tuhikuni Repau'te ja'me pa'inani sōtaopãire cavañu chini chi'ijuna ñasi'kua'mu chu'u. ²⁰ Ūcuarumu repau cu'arepache cu'aku chekuna'me chẽacojñosinaa'me. Ūcuauji chũ'una cheku, "Dios chu'o kuaku'mu chu'u", chiiu joreu aperumu Diochi'a cho'omasicheja'che Repauji ũsemauna cho'osi'kua'mu. Jã'aja'ñe joreku cho'okuna ña, "Iku cho'ochete ũcuarepaa'me", chini jachama'ñe cuasaju pãi repana ca'nivuãna repau cu'arepache cu'aku mami tochacojño ũcuaujava'ure tũosi'kuni pojosi'naa'me. Ūcuarumu repana ka'chana joresi'kuna'me cu'arepache cu'aku, toa azufreji rua cu'asuche uutoana saocojñosinaa'me. ²¹ Chekunata'ni kavacho'te tuhikuni cavaju repau chu'opo etasiva'tipi chuenisõsinaa'me. Chuenisõrena repanare peore vachopi rua chajiche ãisinaa'me.

20

¹ Ūcuarumu ángel'te na'a pa'isirumu cunaumupi

llavemaka vati pa'icoje tʉsomakana'me ʉjacʉname cājiku cajekʉni ñasi'kua'mʉ chʉ'ʉ. ² Caje añaja'ia'te aperʉmʉna pa'iku'te vati aina'me Satanás ve'eku'te ũcuameji tachosi'kua'mʉ repaʉ, milrepaʉsʉrʉmʉ tachocojñosi'ku paaʉ chini. ³ Cʉnameji tachosi'kʉni cojena caso jaoko'api ta'pi tacho jo'kasi'kua'mʉ repaʉ, repaʉji pāi ũcuaukore milrepaʉsʉrʉmʉjatʉ'ka joreku cacʉ'oma'ñe paaʉ chini. Milrepaʉsʉrʉmʉ pa'isirʉmʉna jo'e etocojño cheja jmamakarʉchi'a pa'ia joreku pāire cacʉ'oku pa'isi'kua'mʉ repaʉ vati ai.

⁴ Ũcuarʉmʉ pāi chʉ'ʉna ñu'isaivʉã ñasi'kua'mʉ chʉ'ʉ. Repasaivʉã ñu'ina pāi ũcuauko cho'osi'e ro'iche chʉ'ʉmasiche'te jo'kacojñosinaa'me. Ũcuachi'a Dios chʉ'ona'me Jesucristo pa'iche'te re'oja'che kuaju sijo tʉ'secojñosiva'na rekoñoã ñasi'kua'mʉ chʉ'ʉ. Vajʉrʉmʉ repava'na cu'arepache cu'aku'terejē'e pojoma'ñe ũcuauja'ia'te tʉosiva'urejē'e pojomanesinaa'me. Ũcuachi'a repaʉna chiapʉãna'me repaʉna jʉjña cu'arepache cu'aku mami tochacojñocuhesinaa'me repaʉna. Reparʉmʉ repaʉna Diopi vasʉna vajʉrani pa'ijʉ Dios Raosi'ku Cristona'me milrepaʉsʉrʉmʉ pāire chʉ'ʉjʉ pa'isinaa'me. ⁵ Jā'ata'ni chekʉva'na jū'isiva'na reparʉmʉ vajʉraimanesinaa'me, milrepaʉsʉrʉmʉ pa'isirʉmʉjatʉ'ka. Repaʉna sijo tʉ'secojñosiva'na Diopi vasʉna chekʉnare pāi charo vajʉraisinaa'me. ⁶ Chekʉna repaʉna vajʉraisi'ēja'che charo vajʉraisina ũcuauko pojojʉ pa'isinaa'me. Dios repaʉnare Repaʉ neenajejʉna vati toa saomanesi'kua'mʉ. Jā'ajekʉna phairipāi cho'okaicheja'che Repaʉ chʉ'ʉñena'me Repaʉ Raosi'ku Cristo chʉ'ʉñe cho'okaijʉ pa'isinaa'me repaʉna. Ũcuachi'a Cristona'me milrepaʉsʉrʉmʉ pāire chʉ'ʉjʉ pa'isinaa'me repaʉna.

Vati ai toana saocojñojañere kʉamʉ

⁷ Milrepaʉsʉrʉmʉ pa'isirʉmʉna vati ai chēacojñosi'ku etocojñosi'kua'mʉ. ⁸ Etorena sani pāi si'achejña pa'inare joreku, “Pāi chekʉnani cavajañu mai”, chiisi'kua'mʉ repaʉ, Gog cheja canana'me Magog cheja canare. Joreku jā'aja'ñe i'kakʉna asa jachama'ñe repaʉna neenare sōtaopāi mar chiara mejacaãjanukore cavajañu chini chi'isinaa'me. ⁹ Chi'i pi'ni cheja si'achejña peore sani Dios neena pa'ijoopo rūhiso'koro pachu nukasinaa'me repaʉna, Dios oia paa-joopo Jerusalén vʉ'ejoopo pa'inani pāire cu'ache cho'oñu chini. Jā'ata'ni repaʉnare Diopi chʉ'ʉna toa cʉnaʉmʉpi tuāni peore uusōsi'kua'mʉ. ¹⁰ Repaʉnare joreku cacʉ'osi'ku

vati ai ũcuachi'a toana azufreji rũa cu'asũche uu-toana saocojĩosi'kũa'mũ, cu'arepache cu'akũa'me, "Dios chũ'o kũa'ũmũ chũ'ũ", chiiũ joresi'kũre saosichejana. Ũcuatoare pa'ijũ ñamina'me umucujĩa si'arũmũ uujũ pa'isinaa'me repana.

Pãĩ ũcuauũko Dios chũ'ũkũ ñu'isaivũ pojasaivũ ti'jĩeĩe nukajũna Dios repana cho'osi'e peore ro'ia'jũ chini chũ'ũjaĩere kũa'mũ

11 Ũcuarũmũ ñu'isaivũ Ƴjasaivũji pojasaivũ'te ñakũ repasaivũ ñu'ikũ'te Diore ũcuachi'a ñasi'kũa'mũ chũ'ũ. Repaũ ñakũ'te chejana'me cũaũmũ teana peore si'asõ, jmakarũjẽ'e jo'e ñomanesi'kũa'mũ. 12-13 Reparũmũ pãĩ jũ'isinare mar chiaraã runi cho'osõsinana'me jũnisõ cheja sa'navũ tãcojĩo jũ'isina pa'icheja pa'isinare masisinana'me vesũsinare vajũrani, Dios chũ'ũkũ ñu'isaivũ ti'jĩeĩe nukananani ñasi'kũa'mũ chũ'ũ. Nukajũna Dios utija'ophũ vatasi'kũa'mũ. Chekũphũro ũcuachi'a Repaũna'me pa'ijana mami pa'iphũro'te vatasi'kũa'mũ Repaũ. Ũcuaphũre pãĩ ũcuauũko cho'ojũ pa'iche peore tochasi'e pa'isi'kũa'mũ. Jã'ajekũna repanare ũcuauũkore repaphũqueere tochasi'e ñakũ repana cho'osinũkorũã pa'iche ro'iche chũ'ũsi'kũa'mũ Repaũ, re'oja'che cho'osi'ena'me cu'ache cho'osi'e. 14 Jã'aja'ĩe cho'o pi'ni pãipi jo'e jũnisõma'ĩe paapũ chini jũnisõĩena'me jũ'isina saichejapi peoa'kũ chini chũ'ũsi'kũa'mũ Repaũ. 15 Ũcuachi'a Repaũna'me pa'ijana mami tochasiphũro repana mami tochacojĩomanesinare vati toana saõũna jo'e etama'ĩe ũcuatoare si'arũmũ uujũ pa'ijanaa'me repana.

21

Cũaũmũ mama cho'osiuũmũna'me cheja mama cho'osicheja ñasi'ere kũa'mũ

1 Jã'a ñacuhasiũmũ charo pa'isichejĩapi cũaũmũna'me chejana'me mar chiara si'asõũna cũaũmũ mama cho'osiuũmũna'me cheja mama cho'osichejare ñasi'kũa'mũ chũ'ũ. 2 Reparũmũ Dios neejoooro mama Jerusalén vũ'ejooro Repaũ pa'ichejapi cũaũmũpi cajeũna ñasi'kũa'mũ chũ'ũ. Romio mũmũ vejapi'rako kãña re'oja'chere sa'che ju'iona re'oja'che ñoĩeja'ĩe ñosi'kũa'mũ repajooro. 3 Ũcuarũmũ Dios ñu'isaivũ rũichejapi chũ'o Ƴjachũ'opi ija'che i'kache'te asasi'kũa'mũ chũ'ũ: "Dios chura pãina'me pa'imũ. Repanani ja'me pa'iuũna Repaũ neena pa'ijanaa'me repana. Ũcuauũji repanare ja'me pa'iu paaja'mũ chura. 4 Ũcuachi'a repana oijũ sumava'na pa'isi'e

Diopi re'oja'che cho'okakuna pojoju pa'ijanaa'me repana. Repana aperumũ pa'iju pa'isi'e jũnisõñe, ota oiche, rupũ oichena'me asiche si'asõuna peoja'mũ reparumũ.”

⁵ Ūcuarumũ repasaivũ Ñu'ikũ Dios ija'che i'kasi'kua'mũ: “Peore mama cho'omũ chũ'ũ”, chini jo'e ija'che i'kasi'kua'mũ Repaũ: “Chũ'ũ chũ'o ũcuarepajekũ chũ'ũ i'kache peore ũcuarepa ti'jñeja'mũ. Jã'ajekuna ie chũ'o tochajũ'ũ mũ'ũ”, chiisi'kua'mũ Repaũ chũ'ũre. ⁶ Jã'a i'kacuha jo'e ija'che i'kasi'kua'mũ Repaũ chũ'ũre: “Peore cho'o pi'nicuhasi'ea'me. Chuta'a cheja cho'omarumũjẽ'e pa'iu si'arumũ pa'ikũ'mũ chũ'ũ. Pãi okouava'naja'ñe re'oja'che pa'iuava'nare okore sějuna ũkuacheja'che pa'iche re'oja'chere oko puni si'ama'ñe oko raicheja'che si'arumũ re'oja'che pa'iche'te rupũ isija'mũ chũ'ũ repanare. ⁷ Chũ'ũni cuasaju cu'ache cho'ocojñonata'ni chũ'ũre cuasache ũhasõmanesinare pa'iche re'oja'chere isija'mũ chũ'ũ. Ūcuaja'che chũ'ũpi repanani paakuna chũ'ũ chĩijana pa'ijanaa'me repana. ⁸ Jã'ata'ni pãi chekunare vajuchunare, Repaũ'te cuasamanare, pãi chekunare cuhenare, pãi vanisõnare, repana pa'imanare ja'me kãinare, chai cho'onare, rupũ tũosiva'nare cuasaju pojonare, jorenare ũcuanukore peore jã'anare vati toana azufreji rũa cu'asũche uutoana saoja'mũ chũ'ũ Dios. Saõna jo'e etama'ñe ũcuatoare si'arumũ uujũ pa'ijanaa'me repana”, chiisi'kua'mũ.

Jerusalén mama cho'osijoo po pa'iche'te kũamũ

⁹ Ūcuarumũ ángeles sieterepana pãire cuhacho cu'ache cho'ojachere maña timusiro'ro coparo'ro sietereparo'ro cãjina te'eũ rani ija'che i'kasi'kua'mũ chũ'ũre: “Raijũ'ũ. Mũ'ũni, Dios Mamakũ Ovejachĩija'iu vejaoja'che pa'inani Repaũ neenani ñora”, chiisi'kua'mũ. ¹⁰ Ūcuarumũ repaũ ángel chũ'ũre Dios Rekochoji cho'oũna aikũti rũa ujakũtipi rũa umũ pa'ikũtina mũa Dios neejoopo Jerusalén vũ'ejoopo Repaũ pa'icheja cajejoopo'te ñosi'kua'mũ chũ'ũre. ¹¹ Diopi ũcuajoopo'te pa'iuana Repaũ ko'sija'icheji miajoopo pa'isi'kua'mũ repajoopo. Cata rũa ro'ipũã jasje cata ko'sija'icheja'chena'me joicũna etajaiche ñoñe ko'sija'icheja'che ko'sijajoopo ñosi'kua'mũ repajoopo. ¹² Ūcuachi'a repajoopo rũ'tũva si'acakã'jñõ catapi ñekua je'na pachusi'pa ujachũ'rivaji umũ nukapa pa'isi'kua'mũ. Jatisa'ñaroã docerepasa'ñaroã pa'isi'kua'mũ repapa. Repasa'ñaroã tijñapaã ángel te'enachi'a nukasinaa'me. Ūcuachi'a Israel jojocojñosina docerepavãju mami tochasi'e pa'isi'kua'mũ repasa'ñaroã. ¹³ Ūcuachi'a

ũsuu muikã'ko chotesa'ñaroã jatisa'ñaroã pa'isi'kua'mu repapa. Co'covu cakã'ko ũcuachi'a chotesa'ñaroã pa'isi'kua'mu, saripe cakã'ko ũcuajanuko. Ũsuu na'ikã'ko ũcuajanuko pa'isi'kua'mu repapa. ¹⁴ Charo ñekuasi'puã catapuã docereparuã pa'isi'kua'mu repapa. Ũcuapuãre Ovejachĩija'iu Jesucristo neena, Dios chu'ore chu'vaa'ju chini Repau saosina docerepana mami tochasi'e pa'isi'kua'mu.

¹⁵ Repau ángel chu'ure i'kasi'ku pachokuricunaño cãjisi'kua'mu, vu'ejoopona'me jatisa'ñaroãna'me repajoopo je'nasi'pa cuasa ñajaño. ¹⁶ Repajoopo vu'ejoopo repacuechona'me repaã'capuna'me repaumu si'acakã'lño ũcuapa'ruvachi'a pa'iu rühivuja'ne pa'isi'kua'mu. Angel, repau cãjiñoji repajoopo pa'iche'te cuasa ñato repacuechona'me repaumuna'me repaã'capu ũcuajanukochi'a pa'isi'kua'mu, dos mil doscientos kilómetrochi'a. ¹⁷ Jã'a cuasa ñacuha repajoopo je'na pachusi'pa umu pa'iche'te ángel, pãi cuasa ñañeja'ne cuasa ñato sesenta y cinco metros pa'isi'kua'mu repapa.

¹⁸ Repapa jaspe catapi je'nasi'pa pa'isi'kua'mu. Repajoopo vu'ejoopo pachokurirepapi cho'osijoopo pa'isi'kua'mu, joicunaja'ne ko'sija'che ñoñeji. ¹⁹ Catapuã ujarpuã docereparuã charo ũha pachusipuã jmara'karuãpi si'ara'karuã rua ro'ira'karuã ũcuapuãna je'nasira'karuã su'isi'kua'mu. Charo ũhasi'pu jaspe catapu vijañeja'ipu pa'isi'kua'mu. Cho'je ũhasi'pu zafiro catapu chira'soja'ipu pa'isi'kua'mu. Chekupu ágata catapu vijañeja'ipu pa'isi'kua'mu. Chekupu esmeralda catapu vijañeja'ipu pa'isi'kua'mu. ²⁰ Jo'e chekupu ónice catapu chija'chena'me poja'ipu pa'isi'kua'mu. Chekupu cornalina catapu maaja'ipu pa'isi'kua'mu. Chekupu crisólito catapu pachoja'ipu pa'isi'kua'mu. Chekupu berilo catapu ra'sovijañeja'ipu pa'isi'kua'mu. Chekupu topacio catapu pachovijañeja'ipu pa'isi'kua'mu. Chekupu crisopraso catapu vijañeja'ipu pa'isi'kua'mu. Chekupu jacinto catapu ra'soja'ipu pa'isi'kua'mu. Chekupu amatista catapu chimaaja'ipu pa'isi'kua'mu. ²¹ Jatisa'ñaroã docerepasa'ñaroã perla catako'ña te'eko'ñachi'api cho'osisa'ñaroã pa'isi'kua'mu. Repajoopo pa'ijoovu callejoovu pachokurirepapi cho'osijoovu pa'isi'kua'mu. Joicunaja'ne etajaiche ñosi'kua'mu.

²² Repajoopo chu'u ñato si'achejña Dios vu'eje'e peosi'kua'mu. Maire Paaku Dios Peore Masikuna'me Repau Mamaku Ovejachĩija'iu repa vu'ea'chea'me. ²³ Ũcuachi'a Dios ũcuare ko'sija'iuji pa'iuana Repau

Mamakũ Ovejachĩija'iaũjẽ'e uopũ miañeja'ñe pa'iauna ãsũũ miañe chiimaũ pãimiaũ miañejẽ'e chiima'mũ repajoopo. 24 Pãi Dios chẽa paacojñona icheja si'achejña pa'ina Repaũ miañeji ñaju nũka ku'ijanaa'me repajoopo. Pãi chũ'una ũcuachi'a ũcuajoopo'te pa'ijũ pãi cheja pa'ina repanare aperũmũ pojosi'ēja'che Dioni pojojũ pa'ijanaa'me. 25 ũcuachi'a repajoopo jatisa'ñaroã repachejapi ñami peochejajekũna jmamakarujẽ'e jeoma'ñe si'arũmũ vatasisa'ñaroãchi'a pa'ija'mũ. 26 ũcuachi'a pãi si'achejña pa'ina ũcuajoopo'te pa'ijũ Dioni pojojũ pa'ijanaa'me. 27 Pãi cu'ache cho'onata'ni te'eujẽ'e kakamanejanaa'me repajoopo. ũcuachi'a pãi vajũchũache ñoñe cho'onana'me jorena kakamanejanaa'me repajoopo. Ovejachĩija'iaũ Jesucristo utija'ophũro repana mami tochacojñosinachi'a kaka pa'ijanaa'me repajoopo.

22

1 ũcuarũmũ repaũ ángel chũ'ure Dios ñu'isaivũ rũichejana'me Repaũ Mamakũ Ovejachĩija'iaũ ñu'isaivũ rũichejapi eta mevoña'te chiacha rũa ko'sija'ichaji oko ũkuni jo'e jũnisõma'ñe ai pa'icha'te ñosi'kũa'mũ. 2 Repajoopo callejoovũ joopoji mevosi'kũa'mũ repacha. Vajũsũkiñũ repacha rũ'tũva nũkañũ kapi chiacha ka'chakã'jño jasi'e nũkasi'kũa'mũ. Repañũ sũkiñũ pãimia pa'iche ãu kũisi'kũa'mũ. Jã'ajekuna te'eũsurũmũ docerepañoã kũisi'kũa'mũ repañũ. Ja'o repañũquee pãi jũ'ina suiri vajũcheja'che repana rekoñoã vajũrekoñoã care'oja'oa'me. 3 Repajoopo vũ'ejoopo jmamakarujẽ'e cu'ache cho'ocojñomaneja'mũ. Dios chũ'ũkũ ñu'isaivũna'me Repaũ Mamakũ Ovejachĩija'iaũ chũ'ũkũ ñu'isaivũ ũcuajoopo'te pa'ija'mũ. Repaũ'te cho'oche cho'okaina Repaũ chũ'ũñe cho'oju pa'ijanaa'me. 4 ũcuachi'a Repaũna'me pa'ijũ Repaũ chia ti'jñeñe ñaju, repana chiapũãre repaũ mami tochasi'e paajanaa'me. 5 ũcuachi'a ñamijẽ'e peoja'mũ repajoopo. Dios Maire Paakũ ũcuare Miakũji pa'iauna repacheja pa'ina uopũ miañejẽ'e ãsũũ miañejẽ'e chiimanejanaa'me. ũcuajoopo'te pa'ijũ Diona'me si'arũmũ chũ'ujũ pa'ijanaa'me repana.

Jesús jo'e raipi'rache'te kũamũ

6 ũcuarũmũ ángel chũ'ure jo'e ija'che i'kasi'kũa'mũ: "Te chũ'o ũcuarepaa'me. Chũ'u i'kache ũcuarepa ti'jñeja'mũ. Maire Paakũ Dios, Repaũ chũ'o aperũmũ kuasinare Repaũ Rekocho'te ãsisi'kũa'mũ. Repaũ neekuni

ángel'te raosi'kua'mu Repau, Repau chũ'ũñe cho'onani cheja cho'ocojñojañere kuaa'ku chini", chiisi'kua'mu.

7 Ūcuarumu Jesucristo ija'che i'kasi'kua'mu: "Asarepajũ'u. Na'mi raija'mu chu'u. Na'a pa'isirumu cho'ocojñojañere kuaju utija'ophuro tocha jo'kasi'e asa jachamañe cho'ona pojoju paaru. Re'oja'che ti'jñeja'mu repanare", chiisi'kua'mu.

8 Chu'u, Juan, jã'a peore ñaku asasi'kua'mu. Peore ñaku asacuasirumu chu'ure kuaku ñosi'ku ángel ti'jñeñena ro're puusi'kua'mu chu'u, repauni pojora chini. 9 Jã'ata'ni repau ángel chu'ure ija'che i'kasi'kua'mu: "Jã'ajañe cho'omanejũ'u. Mũ'una'me mu'u majapãijana Dios chu'o kuanana'me iphuro kuaju tochasi'e asa jachamana Dios chũ'ũñe cho'okaicheja'che cho'okaiku'mu chu'u. Jã'ajekuna Diorechi'a ro're puu ñu'iu pojojũ'u mu'u", chiisi'kua'mu repau chu'ure.

10 Ūcuachi'a ija'che i'kasi'kua'mu repau chu'ure: "Na'a pa'isirumu ti'jñejañere kuaju iphuro tochasi'epi cho'ocojñoopi'rakuna, te'eu masira chiimanejũ'u. 11 Iphuro kuasi'e ti'jñerumu cu'ache cuasaju cu'ache cho'ona pãi cuhamañe ũcua cu'ache cho'ojũ pa'ijanaa'me. Ūcuachi'a re'oja'che cuasaju re'oja'che cho'ona ũcua re'oja'che cho'ojũ pa'ijanaa'me. Diore masi cuasana Repau'te cuasache ũhasõmañe ũcua cuasaju pa'ijanaa'me reparumu", chiisi'kua'mu.

12 Ūcuarumu Jesucristo ija'che i'kasi'kua'mu: "Asarepajũ'u. Na'mi cajeja'mu chu'u. Reparumu pãi ũcuaukore repauna cho'osi'e ro'iche chũ'uja'mu chu'u, re'oja'che cho'osi'ena'me cu'ache cho'osi'e ro'i. 13 Chuta'a cheja cho'omarumjẽ'e pa'iu si'arumu pa'iku'mu chu'u", chiisi'kua'mu.

14 Pãi repauna rekoñoã re'ojarekoñoã cu'a tunocojñosina repajoopo kaka pa'iju vajuũkiñu kũisi'e ãijana pojoju paaru. 15 Jã'ata'ni pãi ija'che pa'inare repajoopo kakacu'aja'mu: jamuchai kokaneenajañe cu'ache cho'onare, chai cho'onare, repauna pa'imanare cu'a cho'onare, pãi vanisõnare, rupũ tũosiva'nare pojonana'me, jorenare ũcuaukore.

16 Jesús ija'che i'kamũ: "Chu'u, Jesupi, chu'u neekure ángel'te saosi'kua'mu, chu'ure cuasakuanupũãre chu'ore kuakaau chini. Aperumu pa'isi'ku David Jojocojñosi'kua'mu chu'u. Chu'ure cuasanare ũcuaukore vañũ miañejañe re'oja'che pa'iche si'ache ñiku'mu chu'u", chiimũ. 17 Dios Rekochona'me Ovejachĩija'iu rãjojañe pa'ina, Repau'te cuasana, ija'che i'kame:

“Raijũ’u”, chiime. Ũcuachi'a ũcuauana ichũ'o asa jachama'ñe cuasana, “Raijũ’u”, chiapũ. Pãi okouava'naja'ñe re'oja'che pa'iaava'na rani okore kuri sēema'ñe rupũ ũkua vasocheja'che repana rekoñoãna cho'okaicojñojũ re'oja'che pa'ijanaa'me.

¹⁸ Na'a pa'isirũmũ cho'ocojñojañe iphũro kũajũ tochasi'e asanare ija'che i'kakũ chũ'vamũ chũ'u: Pãiu ũcuauakũji iphũro tochasi'ere ñakũ, “Karamũ ie”, chini ũcuauji te'eũ cuasa tĩñere chekũnare che'chokũ'te, Diopi chũ'uuna iphũro kũajũ tochasi'epi cu'ache ti'jñeja'mũ repau'te. ¹⁹ Ũcuachi'a pãiu ũcuauakũji na'a pa'isirũmũ cho'ocojñojañere kũajũ iphũro tochasi'ere ña, cuhekũ tuasõto Dios ũcuaja'che Repau vũ'ejoopo iphũro tochasi'e i'kacojñojoopo kakache ũseja'mũ. Ũcuachi'a repajoopo cañũ vajuũkiñũ kũisi'e ãimaneja'mũ repau.

²⁰ Iphũro tochasi'e, “Peore ũcuarepaa'me”, chiikũji Jesucristo ija'che i'kamũ: “Na'mi cajeja'mũ chũ'u”, chiimũ. ¡Jã'aja'ñe paau! ¡Chũkũna'te Paakũ Jesucristo, raijũ'ũ!

²¹ Maire Paakũ Jesucristoji ũcuanũkore re'oja'che cho'okaiũ paau mũsanũkonare. ¡Jã'aja'ñe paau! Re'omũ.